ELSŐ ZSOLTÁR
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen

1Boldog ember, aki nem ment el a gonoszok tanácsába,
és a bűnösök útján nem állt meg,
és a pestis székébe nem ült le,
2hanem az Úr törvényében volt az ő akarata,
és az ő törvényében elmélkedik nappal és éjszaka.

3És lesz, mint a vízfolyás mellé ültetett fa,
mely meghozza gyümölcsét a maga idejében,
és a levele le nem hull,
és minden, amit csak tesz, eredménnyel jár.

4Nem így a gonoszok, nem így,
hanem mint a por, melyet elfúj a szél.
5Ezért nem fognak fölkelni a gonoszok az ítéletben,
sem a bűnösök az igazak tanácsában.

6Mert ismeri az Úr az igazak útját,
és a gonoszok útja elvész.

A pestis székét helyesen értjük gőgnek

1. *Boldog ember, aki nem ment el a gonoszok tanácsába.* – Ezt a mi Urunk Jézus Krisztusra, azaz az Istenemberre kell értenünk.

Boldog ember, aki nem ment el a gonoszok tanácsába, mint az a földi ember, aki egyetértett a kígyó által rászedett feleségével abban, hogy megszegje Isten parancsait.

És a bűnösök útján nem állt meg. – Mert a bűnösök útján jött el ugyan, hiszen úgy született, mint a bűnösök, de nem állt meg, mert őt nem fogták meg evilág csábításai.

És a pestis székébe nem ült le. – Nem akart gőgösen földi uralmat; amit azért lehet helyesen a pestis székének érteni, mert szinte nincs senki, akiben ne volna uralkodási vágy, és ne kívánná az emberi dicsőséget; a pestis ugyanis széles

körben terjedő járvány, amely mindenkit, vagy szinte mindenkit megfertőz. Bár kézenfekvőbb a pestis katedráján a veszedelmes tanítást érteni, melynek beszéde úgy terjed, mint a rákos daganat.[1]

Ezután figyelnünk kell a sorrendre: *elment, megállt, leült.*

Amaz [Ádám] ugyanis *elment*, amikor visszahúzódott Istentől; *megállt*, amikor gyönyörködött a bűnben; *leült*, amikor gőgjében megátalkodottan nem tudott visszafordulni, csak akkor, amikor az szabadította meg, aki sem a gonoszok tanácsába nem ment el, sem a bűnösök útján nem állt meg, sem a pestis székébe nem ült le.

A törvényben és a törvény alatt

2. *Hanem az Úr törvényében volt az ő akarata, és az ő törvényében elmélkedik nappal és éjszaka. – A törvényt nem az igaznak hozták,* amint az Apostol mondja;[2] de más dolog a *törvényben* lenni, és más a *törvény alatt* lenni: aki a törvényben van, az a törvény szerint cselekszik; aki a törvény alatt van, azt a törvény megtartására kényszerítik. Az első tehát szabad ember, a második rabszolga. Ezért más az a törvény, amelyet a szolga számára hoznak és rá terhelik; és más az a törvény, amit elmével lát be az, akinek nincs szüksége betűkre.

Elmélkedik nappal és éjszaka. – Ez vagy úgy értendő, hogy *szünet nélkül*; vagy úgy, hogy a *nappal* azt jelenti, *örömben*, az *éjszaka* pedig azt jelenti, hogy *háborgatásokban*; azt mondja ugyanis: *Ábrahám látta az én napomat, és örvendezett*;[3] és a háborgatásokról: *Ezenfelül még éjszaka is figyelmeztettek a veséim.*[4]

Krisztus az üdvösség fája

3. *És lesz, mint a vízfolyás mellé ültetett fa.* – A *vízfolyás mellé* jelentheti azt, hogy a *Bölcsesség mellé*, aki üdvösségünkért emberré lett, és ekkor maga az ember a vízfolyás mellé ültetett fa. Ezt jelentheti az is, amit egy másik zsoltár mond: *Isten folyója megtelt vízzel.*[5]

Vagy azt jelenti, hogy a *Szentlélek mellé*, ezért mondja: *ő majd Szentlélekben fog megkeresztelni titeket,*[6] és: *Aki szomjazik jöjjön és igyék;*[7] továbbá: *Ha ismernéd Isten ajándékát és tudnád, ki az, aki vizet kér tőled, te kérnél tőle és ő*

[1] 2Tim 2,17.
[2] 1Tim 1,9.
[3] Jn 8,56.
[4] Zsolt 15,7.
[5] Zsolt 64,10.
[6] Mt 3,11.
[7] Jn 7,37

élő vizet adna neked, melyből aki iszik, nem szomjazik soha, hanem örök életre szökellő víz forrása lesz benne.[1]

Vagy azt jelenti, hogy a *népek bűnei mellé*, mert a Jelenések könyvében a vizek a népeket jelentik;[2] a vízfolyást pedig nem képtelenség elesésnek értelmezni, ami a bűnnek része.

Ez a fa tehát, azaz a mi Urunk, a lefolyó vizekből, azaz a bűnös népekből, azáltal, hogy tanításának gyökerein át magához vonzza őket, *meghozza gyümölcsét*, azaz egyházakat hoz létre; *a maga idejében,* azaz miután megdicsőült a föltámadással és a mennybemenetellel. Miután ugyanis elküldte a Szentlelket apostolainak, megerősítette a hitüket és elküldte őket a népekhez, gyümölcsként megtermette az egyházakat.

És a levele le nem hull – azaz igéje nem marad hatástalan; *mert minden test széna, és az ember dicsősége, mint a fűnek virága: elszáradt a fű és lehullott a virág, az Úr igéje azonban megmarad örökre.*[3]

És minden, amit csak tesz, eredménnyel jár. – Azaz minden, amit csak ez a fa terem; ez a *minden* a gyümölcsök és a levelek, azaz a tettek és a szavak.

A gőg szele elfúj

4. *Nem így a gonoszok, nem így, hanem mint a por, melyet elfúj a szél a föld színéről.* – A föld itt az Istenben való szilárdságot jelenti, amint mondja: *Az Úr az én örökrészem, mert az én örökségem drága nékem.*[4] Ezért mondja: *Várjad az az Urat, és tartsd meg az ő utait, és fölmagasztal majd téged, hogy birtokold a földet;*[5] és ismét: *Boldogok a szelídek, mert ők örökségként fogják birtokolni a földet.*[6]

A hasonlat pedig onnan adódik, hogy miként ez a látható föld táplálja és hordozza a külső embert, úgy az a láthatatlan föld hordozza a belső embert. Ennek a földnek a színéről fújja el a gonoszt a szél, azaz a gőg, mert kevéllyé teszi. Ettől óvakodva az, aki Isten házának bőségétől részegült meg, és az ő gyönyörűségének patakjából ivott, mondja: *Ne jöjjön hozzám a gőgnek lába.*[7]

Erről a földről sodorta el a gőg azt, aki mondta: *Észak felé teszem le a székemet, és hasonló leszek a Magasságbelihez.*[8]

---

[1] Jn 4,10.13–14.
[2] Vö. Jel 17,15.
[3] Iz 40,6–8.
[4] Zsolt 15,5–6.
[5] Zsolt 36,34.
[6] Mt 5,4.
[7] Zsolt 35,9.12.
[8] Iz 14,13–14.

E föld színéről sodorta el a gőg azt is, aki miután beleegyezett, és evett a tiltott fáról, hogy olyan legyen, mint az Isten, elrejtőzött Isten elől. Hogy ez a föld a belső emberhez tartozik, és innen sodorja el a gőg az embert, azt leginkább abból lehet megérteni, ami írva áll: *Miért gőgösködik a föld és a hamu?*[1] *Mert életében kiontja belső részeit:*[2] ahonnan kiontatik valami, arról nem képtelenség azt állítani, hogy elsodorták.

Mások a gonoszok és mások a bűnösök

5. *Ezért nem fognak fölkelni a gonoszok az ítéletben* – mert mint a port, elfújja őket a föld színéről. És helyesen mondta, hogy elvétetik a gőgösök törekvése, azaz hogy ítélkezzenek, amit a mondat másik fele még érhetőbbé tesz: *sem a bűnösök az igazak tanácsában.*

Az ismétlés gyakran bővebben kifejti az előzőleg mondottakat, amint itt a *bűnösök* a *gonoszokat*; és az előbb mondott *az ítéletben* most úgy hangzik, hogy *az igazak tanácsában.* Ezt úgy is érthetjük, hogy mások a gonoszok és mások a bűnösök, mivel hogy minden gonosz bűnös, de nem minden bűnös gonosz.

Nem fognak fölkelni a gonoszok az ítéletben – azaz föltámadnak ugyan, de nem azért, hogy megítéltessenek, hiszen már határozott büntetésre vannak ítélve; a bűnösök pedig nem kelnek föl *az igazak tanácsában*, tudniillik, hogy ítéljenek, hanem azért támadnak föl, hogy megítéltessenek, miként írva van róluk: *Tűz fogja megmutatni, hogy kinek-kinek miből van a műve: akinek a műve megmarad, jutalmat kap, akinek a műve pedig elég, kárt szenved; ő maga megmenekül, de csak mintegy tűz által.*[3]

Elpusztul az, akit az Úr nem ismer

6. *Mert ismeri az Úr az igazak útját* – Ahogyan mondjuk: „Ismeri az orvoslás az egészséget, a betegségeket azonban nem ismeri”, mégis a betegségeket is az orvoslással ismerik föl. Így mondható, hogy *ismeri az Úr az igazak útját*, a gonoszok útját pedig nem ismeri. Nem mintha az Úr valamit nem tudna, mégis azt mondja a bűnösöknek: *Nem ismerlek titeket.*[4]

A gonoszok útja pedig elvész. – Mintha azt mondaná: A gonoszok utait nem ismeri az Úr. De hogy érthetőbb legyen, azt mondja, hogy amit az Úr nem ismer, az elvész, és amit az Úr ismer, az megmarad: Isten tudásához a létezés kapcsolódik, nemtudásához pedig a nemlétezés. Mivel az Úr azt mondja: *Én vagyok, aki vagyok*, és: *Aki van, az küldött engem.*[5]

---

[1]Vö. Ter 3,6.8.
[2]Sir 10,9–10.
[3]1Kor 3,13–15.
[4]Mt 7,23.
[5]Kiv 3,14.

MÁSODIK ZSOLTÁR
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen

1Miért háborognak a nemzetek,
és gondolnak a népek hiábavalóságokat?
2Összeálltak a föld királyai,
és a fejedelmek egybegyűltek
az Úr ellen és az ő fölkentje ellen:
3„Tépjük szét az ő köteléküket,
és vessük le magunkról igájukat!”
4Aki az egekben lakik, kineveti majd őket,
az Úr megmosolyogja őket.
5Akkor szól hozzájuk az ő haragjában,
és dühében összezavarja őket.
6Én pedig királlyá rendeltettem tőle a Sionra,
az ő szent hegyére, hirdetvén az Úr parancsát.
7Hirdetni fogom az ő határozatát.
Az Úr mondta nékem: „Az én fiam vagy te;
én ma nemzettelek téged.
8Kérd tőlem, és neked adom a nemzeteket örökségedül,
és birtokodul a föld határait.
9Uralkodsz rajtuk vaspálcával,
és mint a cserépedényt, összetöröd őket.”
10És most, királyok, értsétek meg,
tanuljátok meg, akik ítélitek a földet.
11Szolgáljatok az Úrnak félelemben,
12és ujjongjatok neki rettegéssel.
Fogadjátok el a fegyelmet, nehogy egyszer megharagudjék,
és elvesszetek az útról,
amikor gyorsan föllobban az ő haragja.
Boldogok mind, akik őbenne bíznak.

Az Urat üldözőkről

1. [1–2. v.] *Miért háborognak a nemzetek,*
és gondolnak a népek hiábavalóságokat?
Összeálltak a föld királyai,
és a fejedelmek egybegyűltek az Úr ellen
és az ő fölkentje ellen.

A *miért* annyi, mintha azt mondaná, *hiába,* mert nem hajthatták végre azt, amit akartak, tudniillik, hogy elpusztítsák Krisztust. Ezt az Urat üldözőkről mondja, akikről az Apostolok Cselekedetei is beszél.[1]

2. [3. v.] „*Tépjük szét az ő kötelékeiket, és vessük le magunkról igájukat!”* – Másként is lehetne értelmezni, de megfelelőbb, ha azoktól halljuk, akikről azt mondta, hogy *hiábavalóságokat gondolnak,* és az, hogy „*tépjük szét az ő kötelékeiket, és vessük le magunkról igájukat”,* azt jelenti, hogy tegyünk arról, hogy meg ne kössön minket, és ne tegye vállunkra a keresztény vallást.

3. [4. v.] *Aki az egekben lakik, kineveti majd őket, az Úr megmosolyogja őket.* – Megkettőzött mondat ez, mert aki az első mondatban *az egekben lakik,* az a párhuzamban *az Úr;* és ahelyett, hogy *kineveti majd őket,* a párhuzamban ez áll: *megmosolyogja őket.*

Azonban ezek egyikét sem testileg kell érteni, mintha Isten tele szájjal nevetne, vagy a bajsza alatt mosolyogna: hanem ez azt az erőt jelenti, amelyet a szentjeinek ad, hogy a jövendőre figyelve – amikor Krisztus mindenki fölött uralkodni fog, és neve az összes nemzetekhez el fog érni – megértsék, hogy azok *hiábavalóságokat gondolnak.* Isten nevetése és mosolygása az őket betöltő erő. *Aki az egekben lakik, kineveti majd őket,* ha az egek a szent lelkeket jelentik, akik előre tudják a jövőt, amikor *kinevet és megmosolyog* az Isten.

Isten haragjáról

4. [5. v.] *Akkor szól hozzájuk az ő haragjában, és dühében összezavarja őket.* – Bővebben kifejtve, hogy miként szól hozzájuk, mondta, hogy *összezavarja őket;* és ami a vers első sorában a *haragjában,* az a vers második sorában a *dühében.*

Az Úr Isten haragját és dühét azonban nem az elme fölháborodásának kell érteni, hanem erőnek, amellyel nagyon igazságosan büntet, és a maga szolgálatába hajtja az egész teremtést. Főként azt kell szem előtt tartanunk, ami Salamonnál áll írva: *„Te pedig, erőnek uralkodója, nyugalommal ítélsz, és nagy tisztelettel irányítasz minket.”*[2] Isten haragja tehát az a felindulás, amely az Isten

[1]Vö. ApCsel 4,26.
[2]Bölcs 12,18.

törvényét ismerő lélekben támad, amikor látja, hogy a bűnös megszegi a törvényt; az igaz lelkek ezen felindulása által ugyanis sok minden elnyeri a büntetését. Ámbár Isten haragját helyesen érthetjük az elme elsötétedésének is, ami azokat éri, akik áthágják Isten törvényét.

Sion az Egyház

5. [6. v.] *Én pedig királlyá rendeltettem tőle a Sionra, az ő szent hegyére, hirdetvén az Úr parancsát.* – Ezeket nyilvánvalóan a mi Urunk Jézus Krisztustól kell hallanunk. A Siont pedig – ha *szemlélés*t jelent, amint egyesek értelmezik – az Egyházként kell felfognunk, amelyben a szándék minden áldott nap Isten dicsőségének szemlélésére irányul, amint az Apostol mondja: *Mi pedig fedetlen arccal szemléljük az Úr dicsőségét*.[1]

A jelentés tehát ez: Engem pedig királlyá tett az ő szent Egyháza fölött, melyet szilárdsága és magassága miatt hegynek nevez.

Én pedig királlyá rendeltettem tőle – tudniillik én, akinek kötelékeit azok szét akarták tépni, és igáját le akarták vetni magukról.

Hirdetvén az ő parancsát – ki ne hallaná, hiszen naponta történik.

Az örökkévalóság meghatározása

6. [7. v.] *Az Úr mondta nékem: Az én fiam vagy te; én ma nemzettelek téged.* – Ezt a napot próféciaként is tekinthetnénk, amelyen Jézus Krisztus emberként megszületett. Itt azonban – mivel a *ma* jelen időt jelent, és az örökkévalóságban nincs semmi múlt, ami már nem volna, sem jövő, ami még nem volna, hanem csak jelen van, mert ami örökkévaló, az mindig van – isteni módon értjük a kijelentést: *én ma nemzettelek téged;* ahogyan az igaz és katolikus hit Isten Erejének és Bölcsességének örök születését hirdeti, aki az egyszülött Fiú.

Krisztus uralkodik a nemzeteken

7. [8. v.] *Kérjed tőlem, és neked adom a nemzeteket örökségedül.* – Ezt már az időben kell értenünk, annak fölvett embersége szerint, aki áldozatul ajánlotta föl önmagát minden egyéb áldozat helyett, és aki közben is jár értünk;[2] hogy a *kérjed tőlem* felszólítás az emberi nem számára kimondott időbeli rendelkezésre vonatkozzék; tudniillik, hogy a nemzetek kereszténnyé váljanak, és így megváltást nyerjenek a haláltól és Isten tulajdonává legyenek.

Neked adom a nemzeteket örökségedül, hogy birtokold őket üdvösségükre, és azok lelki gyümölcsöket teremjenek neked; *és birtokodul a föld határait.*

---

[1] 2Kor 3,18.
[2] Vö. Róm 8,34.

Ismét kettőz: a *föld határai* a *nemzeteket* jelenti, de kicsit bővebben, hogy az összes nemzetet értsük rajta. A *birtokodul* az *örökséged* párhuzama.

8. [9–10. v.] *Uralkodsz rajtuk vaspálcával* – azaz hajlíthatatlan igazságossággal; *és mint a cserépedényt, összetöröd őket* – azaz megtöröd bennük a földi vágyakat, és a régi ember szennyes ügyleteit, és mindazt, amit a bűnös sárral beszennyezett.

És most, királyok, értsétek meg. – És most, azaz miután már megújultatok, már összetörött a cserépburok, azaz a régi élethez tartozó testi tévedések: *most értsétek meg*, királyok, azaz akik már képesek vagytok uralkodni mindazon, ami bennetek szolgai és állati; és már képesek vagytok harcolni, nem mintha a levegőt verdesnétek, hanem megtisztítván és szolgálatba hajtván a testeteket.[1]

Tanuljátok meg, akik ítélitek a földet. – Újra kettőz: a *tanuljátok meg* az *értsétek meg* párhuzama; akik *ítélitek a földet,* a *királyok* helyett áll. Akik ugyanis ítélik a földet, azok a lelki emberek: alattunk áll ugyanis az, ami fölött ítéletet mondunk; mindaz, ami a lelki ember alatt áll, méltán nevezhető földnek, mert a föld bűne szennyezte be.

Félelemmel és ujjongással szolgálni az Úrnak

9. [11. v.] *Szolgáljatok az Úrnak félelemben* – nehogy gőgössé tegyen, amit mondott: *királyok, akik ítélitek a földet.*

És ujjongjatok neki rettegéssel – nagyon jó, hogy hozzáteszi: *ujjongjatok,* nehogy nyomorúságnak tűnjön, amit mond: *Szolgáljatok az Úrnak félelemben.* De nehogy vakmerővé váljanak, hozzáteszi: *rettegéssel,* hogy óvatosak legyenek, és körültekintéssel őrködjenek a megszentelés fölött.

De így is érthetjük: *És most, királyok, értsétek meg* – azaz most, hogy már királlyá lettem, ne szomorkodjatok, föld királyai, mintha valamit elvettek volna tőletek, hanem inkább értsetek és tanuljatok. Javatokra válik ugyanis, ha az alatt álltok, akitől megértés és tanítás adatik nektek.

Az is javatokra válik, ha nem vakmerően uralkodtok, hanem félelemmel szolgáltok mindenek Urának, és ujjongtok a biztos és igaz boldogságban, óvatosan és körültekintően, nehogy a gőg miatt elveszítsétek.

10. [12. v.] *Fogadjátok el a fegyelmet, nehogy egyszer megharagudjék az Úr és elvesszetek az igaz útról.* – Ez ugyanaz, mint amit mondott: *értsetek és tanuljatok*, mert megérteni és tanulni a fegyelem elfogadása. Azzal, hogy azt mondja: *fogadjátok el*, elég világosan valami menedékre és oltalomhelyre utal, mindazzal szemben, ami árthat, ha ez az elfogadás nem történik meg.

[1]Vö. 1Kor 9,26 27.

A *nehogy egyszer megharagudjék az Úr* részletben bizonytalanság van; nem a próféta látását illetően, aki biztos a dolgában, hanem azokra nézve, akiket figyelmeztet; mert kételkedve szoktak Isten haragjára gondolni azok, akik felé nem nyíltan mutatkozik meg.

Önmaguknak kell tehát mondaniuk: „Fogadjuk el a fegyelmet, nehogy egyszer megharagudjék az Úr és elvesszünk az igaz útról". Föntebb már elmondtuk, hogyan kell érteni a *megharagudjék az U*rat.

És elvesszetek az igaz útról: ez az a nagy büntetés, amelytől azoknak kell félniük, akik már valamit megízleltek az igazság édességéből. Aki ugyanis elvész az igaz útról, nyomorultul tévelyeg a gonoszság útjain.

Mi a boldogság?

11. [13. v.] *Amikor gyorsan föllobban az ő haragja, boldogok mind, akik őbenne bíznak* – azaz amikor eljön a büntetés, mely a gonoszoknak és bűnösöknek készül, nem csupán nem érinti azokat, akik az Úrban bíznak, hanem a nekik készült ország javára is válik.

Nem azt mondta ugyanis, hogy *amikor gyorsan föllobban az ő haragja,* biztonságban lesznek *mind, akik őbenne bíznak,* mintha csak annyi vonatkozna rájuk, hogy nem kapnak büntetést, hanem *boldognak*, azaz minden jó birtokosainak mondja őket.

A *gyorsan,* úgy gondolom, azt jelenti, hogy rövid időn belül megvalósul az, amit a bűnösök távolinak és hosszú idő múlva történőnek gondolnak.

HARMADIK ZSOLTÁR
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen

(Szent Ágoston ennél a zsoltárnál kísérletet tett a hármas értelmezésre, mely szerint először Krisztus, majd az Egyház, végül egy-egy hívő imádkozza a zsoltárt.)

1 *Zsoltár. Dávidé, amikor a fia, Absalom elől futott.*
2Uram, mennyire megsokasodtak,
akik háborgatnak engem,
sokan kelnek föl ellenem,
3sokan mondják az én lelkemnek:
„Nincsen menekülése Istenében”.

4Te pedig, Uram, elfogadóm vagy,
én dicsőségem, és fölemeled a fejemet.
5Hangommal az Úrhoz kiáltottam,
és meghallgatott engem az ő szent hegyéről.
6Én elaludtam és álomba merültem,
és fölserkentem, mert az Úr majd elfogad engem.

7Nem fogok félni az engem körülzáró nép ezreitől.
Serkenj föl, Uram, szabadíts meg engem, én Istenem;
8mert te verted meg mindazokat,
akik ok nélkül támadtak ellenem:
a bűnösök fogait kitörted.

9Az Úré az üdvösség,
és a te népeden a te áldásod.

Dávid Krisztus előképe

1. [1. v.] E zsoltár hatodik verse, mely szerint *Én elaludtam és álomba merültem, fölserkentem, mert az Úr elfogad engem,* meggyőz arról, hogy ezt a zsoltárt magától Krisztustól kell hallanunk. Ugyanis jobban megfelel az Úr szenvedésének és föltámadásának, mint Dávid történetének, aki menekült ellene

lázadó fia elől.[1] És mivel Krisztus tanítványairól írva van, hogy *amíg velük a vőlegény, nem böjtölnek a vőlegény fiai*,[2] nem csoda, ha Dávid gonosz fia azt a gonosz fiút jelenti, aki elárulta őt.

Azt ugyan történetileg lehet érteni, hogy a többiekkel együtt elvonult előle a hegyre; de azt inkább lelkileg kell érteni, hogy Júdás lelkét Isten Fia, azaz Isten ereje és bölcsessége elhagyta, amikor az ördög teljesen hatalmába kerítette.

Azt pedig, hogy *bement az ördög az ő szívébe,*[3] helyesen értjük úgy, hogy Krisztus elfutott az ő arca elől; nem azért, mert Krisztus engedett az ördögnek, hanem mert Krisztus eltávozásával az ördög birtokába vette Júdást.

Hogy ezt az eltávozást ebben a zsoltárban menekülésnek mondja, úgy vélem, a gyorsaság miatt van, amit az Úr szava is jelez: *amit teszel, gyorsan tedd meg*.[4] Szólásszerűen mondjuk, hogy *elfut tőlem* arról, ami nem jut eszünkbe; és a nagyon tudós emberről mondjuk: *semmi nem fut el tőle*. Az igazság tehát elfutott Júdás elméjétől, amikor többé már nem világosította meg őt.

Absalom pedig, ahogyan egyesek értelmezik, annyit jelent: *az atya békéje.* Ez csodálatosnak tűnhet akár a királyok történetében, hiszen Absalom háborút viselt az atya ellen, akár az Újszövetség történetében, mivel Júdás az Úr árulója lett.

De aki gondosan olvas, a történetben is látja, hogy abban a háborúban Dávid megengesztelődött a fia iránt, hiszen amikor meghalt, nagy fájdalommal siratta el, mondván: *Fiam, Absalom, ki adja meg nekem, hogy meghaljak helyetted?*[5]

És az újszövetségi történetben az Úr mindig csodálatos türelemmel volt Júdás iránt, akit oly sokáig jó tanítványként viselt el, jóllehet ismerte a gondolatait, még a lakomára is odaengedte, amelyen testének és vérének előképét a tanítványainak adta, végül pedig az áruláskor elfogadta a csókját.[6]

Ebből jól látható, hogy Krisztus békét kínált árulójának, miközben az gonosz gondolatokkal hadakozott ellene. És ezért jelenti *Absalom* neve az *atya békéjét*, mert az atyában ott volt az a béke, ami belőle hiányzott.

2. [2–3. v.] *Uram, mennyire megsokasodtak, akik háborgatnak engem.* – Tudniillik annyira megsokasodtak, hogy még a tanítványok közül is csatlakozott egy az üldözőkhöz.

---

[1]Vö. 2Kir 15,17.
[2]Mt 9,15
[3]Jn 13,2.
[4]Jn 13,27.
[5]2Kir 18,33
[6]Vö. Mt 26,49.

Sokan kelnek föl ellenem, sokan mondják az én lelkemnek: Nincsen menekülése Istenében. – Nyilvánvaló, hogy nem várták a föltámadását, különben nem ölték volna meg. Ezt jelentik a szavak: *Szálljon le a keresztről, ha Isten Fia,* és: *másokat megmentett, magát nem tudja megmenteni*.[1] Tehát Júdás sem árulta volna el őt, ha nem azok közé tartozott volna, akik Krisztust megvetették, mondván: *Nincsen menekülése Istenében.*

3. [4. v.] *Te pedig, Uram, elfogadóm vagy* – ezt emberként mondja Istennek, mert az ember elfogadása a testté lett Ige.

Én dicsőségem – dicsőségének is mondja Istent az, akit úgy fogadott el Isten Igéje, hogy vele együtt Isten lett.

Tanulják meg ezt a gőgösök, akik nem szívesen hallják, ha mondják nekik: *Mid van, amit nem kaptál? Ha pedig kaptad, miért dicsekszel, mintha nem kaptad volna?*[2]

És fölemeled a fejemet – úgy gondolom, itt magát az emberi elmét kell értenünk – amit nem képtelenség a lélek fejének nevezni –, mely annyira egybeolvad és egyesül az embert elfogadó Ige kiválóságával, hogy a szenvedés megaláztatásában sem vált meg tőle.

A szív hangja imádság Isten előtt

4. [5. v.] *Hangommal az Úrhoz kiáltottam* – azaz nem a test szavával, mely a levegő rezgésében hallható, hanem a szív hangjával, mely az emberek számára néma, Isten előtt azonban kiáltásként hangzik.

Zsuzsanna e hangért talált meghallgatást;[3] maga az Úr erről a hangról parancsolja, hogy zárt kamrákban, azaz a szív titkos rejtekén hangtalanul imádkozzon.[4]

Nem lehet állítani, hogy ezzel a hanggal kevésbé imádkozik az ember, amikor a testből semmiféle hang nem hallható; mert még ha némán imádkozunk is a szívben, ha idegen gondolatok merülnek föl közben, még nem lehet állítani, hogy *hangommal az Úrhoz kiáltottam*. Ez csak akkor igaz, ha a lélek egyedül, semmi testi dolgot és szándékot bele nem vonva az imádságba, beszél az Úrhoz, ott, ahol egyedül ő hallja; de kiáltásnak mondja a szándék erőssége miatt.

És meghallgatott engem az ő szent hegyéről – magát az Urat is hegynek mondja a próféta, ott, ahol írva áll, hogy *a kéz érintése nélkül kiszakadt kő nagy heggyé*

[1] Mt 27,40.42.
[2] 1Kor 4,7.
[3] Vö. Dán 13,44.
[4] Vö. Mt 6,6.

növekedett.[1] De ezt tőle magától csak akkor hallhatjuk, ha ezt mondja: „önmagamról, az ő szent hegyéről hallgatott meg engem, mivel rajtam lakik, azaz a hegyen”.

De érthetőbb, ha ezt úgy fogjuk föl, hogy Isten a maga igazságosságából hallgatta meg: igazságos volt ugyanis, hogy azt, akit ártatlanul öltek meg, és akinek rosszal fizettek a jóért, föltámassza a halottak közül, és méltányosan fizessen meg az üldözőknek; olvassuk ugyanis: *igazságosságod olyan, mint Isten hegyei*.[2]

Mi a prófécia?

5. [6. v.] *Én elaludtam és álomba merültem.* – Nem véletlen, hogy a hangsúlyos *én*nel kezdi, mert ezzel azt jelzi, hogy saját akaratából viselte el a halált, annak megfelelően, amit így mondott: *Azért szeret engem az Atya, mert én leteszem az életemet, hogy ismét fölvegyem. Senki nem veszi el tőlem: hatalmam van a letételére és hatalmam van az újra fölvételére.*[3] Tehát – mondja –, nem akaratom ellenére fogtatok el és öltetek meg engem, hanem *Én aludtam el és merültem álomba; és fölserkentem, mert az Úr elfogad engem.*

A halál helyett az Írás nagyon sokszor beszél álomról, miként az Apostol mondja: *Nem akarom, hogy tudatlanságban legyetek azok felől, testvérek, akik elszunnyadtak.*[4]

És nem kell kérdezni, hogy miért teszi hozzá azt, hogy *és álomba merültem,* ha előbb azt mondta: *elaludtam;* a Szentírás nagyon sokszor él az ilyen ismétlésekkel, miként erről a második zsoltárban sok mindent elmondtunk. Néhány kódexben ugyanis az áll, hogy *elaludtam és mély álomba merültem,* más kódexekben viszont másként áll, annak megfelelően, amint a görög szöveget értelmezni tudták, hacsak nem úgy értelmezték, hogy az elalvást haldoklásnak, a mély álmot pedig halálnak vették; és így az elalvás átmenet az álomba, miként az ébredés átmenet az ébrenlétbe.

Ezeket az ismétléseket a Szentírásban ne gondoljuk üres ékesszólásnak. Az *Én elaludtam és álomba merültem* sort helyesen értjük így: én adtam át magamat a szenvedésnek, és azt követte a halál.

És fölserkentem, mert az Úr majd elfogad engem. – Erre jobban oda kell figyelnünk, mert egy mondatban szerepel a múlt és a jövő: a *fölserkentem* a múltban, a *majd elfogad* a jövőben történik, a föltámadás ugyanis ezen elfogadás nélkül lehetetlen. De a próféciában helyesen keveredik a jövő a múlttal, mert mindket-

[1]Vö. Dán 2,35.
[2]Zsolt 35,7.
[3]Jn 10,17 18.
[4]1Tesz 4,13.

tőt jelenti: amiket ugyanis prófétál, időben eljövendők, a prófétai tudás szerint azonban már megtörténtnek tekintendők. Belevegyülnek jelen idejű igék is, melyekről a maguk helyén majd szólunk.

6. [7. v.] *Nem fogok félni az engem körülzáró nép ezreitől* – az evangéliumban le van írva, hogy a szenvedő és megfeszített Urat mekkora sokaság vette körül.[1]

Serkenj föl, Uram, szabadíts meg, én Istenem – nem az alvó vagy fekvő Istennek mondja, hogy *serkenj föl,* hanem a Szentírásban megszokott dolog Isten személyének tulajdonítani azt, amit ő művel bennünk; nem mindig, hanem olyankor, amikor ezt indokoltan lehet állítani; például ő beszél akkor, amikor az ő adományával beszélnek a próféták, vagy az apostolok, vagy bárki, aki az igazságot hirdeti.

Ezért olvassuk ezt: *Vajon tapasztalatot akartok szerezni arról, aki bennem beszél, Krisztusról?*[2]– mert nem azt mondja, hogy *akinek parancsára*, vagy *akitől megvilágosítottan* beszélek, hanem a beszédet teljesen neki tulajdonítja, akinek megbízásából szól.

7. [8. v.] *Mert te verted meg mindazokat, akik ok nélkül támadnak ellenem.* – A szöveget nem úgy kell tagolni, mintha egy mondat volna, és ez folytatódnék: *Serkenj föl, Uram, szabadíts meg engem, én Istenem, mert te verted meg mindazokat, akik ok nélkül támadnak ellenem.*

Mert nem azzal szabadítja meg, hogy megverte ellenségeit, hanem inkább a szabadításával verte meg őket. Tehát ahhoz tartozik, ami következik, és ez az értelme: *Mert te verted meg mindazokat, akik ok nélkül támadnak ellenem, a bűnösök fogait kitörted;* azaz azzal törted ki a *bűnösök fogait,* hogy megverted minden ellenségemet.

Az ellenségek büntetése az, ami kitörte a fogaikat, azaz eredménytelenül szinte porrá lettek a bűnösök szavai, akik átkozódásaikkal gyalázták Isten Fiát. Az átkozódó szavak a fogak, melyekről az Apostol mondja: *ha pedig marjátok egymást, vigyázzatok, hogy föl ne faljátok egymást*.[3]

A bűnösök fogait a bűnösök vezéreinek is érthetjük, akiknek hatalmával a becsületesen élők közösségéből valakit elragadnak, és mintegy betestesítik a gonoszul élők közé.

Ezeknek a fogaknak az ellentéte az Egyház fogai, melyek hatalmával a különféle tanításokból és a pogányok tévedéséből kiragadják a hívőket, és átviszik őket Krisztus testébe. Ezeknek a fogaknak szól, amit Péter hallott, hogy egye

[1]Vö. Mt 27,39 sk.
[2]2Kor 13,3.
[3]Gal 5,15.

meg a megölt vadakat;[1] azaz ölje meg a pogányokban azt, amik voltak, és formálja őket azzá, ami ő maga.

És az Egyháznak e fogairól mondja: *Fogaid mint a fürdőből feljövő, megnyírt nyáj, melynek mindegyike ikreket szül, és nincs köztük meddő.*[2] Ők azok, akik erkölcsösen parancsolnak, és aszerint élnek, ahogyan parancsolnak; akik megteszik, amit mondtak nekik: *Úgy világoskodjanak tetteitek az emberek előtt, hogy áldják Atyátokat, aki a mennyekben van.*[3] Ugyanis ezek tekintélyétől indítva hisznek az emberek Istennek, aki általuk beszél és cselekszik, és elkülönülve a világtól, amellyel addig azonosultak, az Egyház tagjaivá válnak.

Ezért ezeket, akik által ezek történnek, helyesen nevezik a megnyírt juhokhoz hasonló fogaknak, mert letették a földi gondok terhét, és feljövén a fürdőből – a keresztség szentsége által megtisztulva a világ szennyétől – valamennyien ikreket szülnek. Megteszik ugyanis a két parancsot, amelyekről mondatott: *ezen a két parancson függ az egész törvény és a próféták,*[4] szeretvén Istent teljes szívükből, teljes lelkükből, és egész elméjükből, és a felebarátot, mint önmagukat. Nincs közöttük terméketlen, mert ilyen gyümölcsöket hoznak Istennek.

Ebben az értelemben kell felfognunk *a bűnösök fogait kitörted* szavakat. Azaz eredménytelenné tetted a bűnösök fejedelmeit, megvervén a minden ok nélkül ellenem fordulót. Az evangéliumi történet szerint ugyanis a fejedelmek üldözték, miközben a rang nélküli sokaság tisztelte Őt.

8. [9. v.] *Az Úré az üdvösség, és a te népeden a te áldásod.* – Egy mondatban parancsot is adott az embereknek, hogy mit higgyenek, és imádkozott is a hívőkért. Mert amikor ezt mondja: *Az Úré az üdvösség,* az emberekhez szól. És nem így folytatja: *és az ő népe fölött az ő áldása*, hogy az egész mondat az embereknek szóljon; hanem Isten felé fordul az imádság a népért, amelynek mondta: *Az Úré az üdvösség.*

Mit mond tehát, ha nem ezt: Senki ne magának tulajdonítsa, mert az Úré a szabadítás a bűn halálából, mert *Én nyomorult! Ki szabadít meg e halálra szánt testtől? Isten kegyelme a mi Urunk, Jézus Krisztus által;*[5] te pedig, Uram, áldd meg a te népedet, mely tőled reméli az üdvösséget.

(Itt vége annak az értelmezésnek, hogy a zsoltárban Krisztus beszél. Következik egy másik értelmezés, mely szerint az Egyház beszél.)

[1]Vö. ApCsel 10 13.
[2]Én 4,2; 6,5.
[3]Mt 5,16.
[4]Mt 22,40.
[5]Róm 7,24–25.

Krisztus egész teste az Egyház

9. Ezt a zsoltárt másképp is lehet Krisztusra vonatkoztatni, tudniillik úgy, hogy az *egész* Krisztus beszél. Az egészet mondom, testével együtt, amelynek Feje, ahogy az Apostol mondja: *Ti pedig Krisztus teste és tagjai vagytok*; [1] ő tehát ennek a testnek a Feje.

Ezért mondja egy másik helyen: *Igazságban kell élnünk és szeretetben, hogy egyre inkább összeforrjunk a Fővel, Krisztussal, aki az egész testet egybefogja és összetartja.*[2]

A prófétánál tehát együtt beszél az Egyház és a Feje, az üldözések viharaiban élve szerte a földkerekségen, melyeknek történetét már ismerjük. *Uram, mennyire megsokasodtak, akik háborgatnak engem.*

Sokan kelnek föl ellenem, akik ki akarták irtani a keresztény nevet. *Sokan mondják az én lelkemnek:„Nincsen menekülése Istenében!”,* ugyanis nem remélhették, hogy a széles körben elterjedt Egyházat elpusztíthatják, ha elhiszik, hogy Isten gondoskodik róla.

Te pedig, Uram, elfogadóm vagy – tudniillik Krisztusban; mert abban az emberben az Ige, aki testté lett és közöttünk lakozott,[3] az Egyházat is elfogadta; mert vele együtt bennünket is leültetett a mennyekben:[4] mert ahova előre megy a Fő, a többi tagok követik; mert ki szakít el minket Krisztus szeretetétől?[5] Helyesen mondja tehát az Egyház is: *elfogadóm vagy, én dicsőségem;* mert nem magának tulajdonítja, hogy kiemelkedő, mivel érti, kinek kegyelméből és irgalmasságából ilyen.

És fölemeled a fejemet – tudniillik Őt, aki elsőszülöttként a holtak közül fölment az Égbe.

Hangommal az Úrhoz kiáltottam, és meghallgatott engem az ő szent hegyéről. – Ez az összes szentek imádsága, a kellemes illat, mely fölszáll az Úr színe elé: meghallgatást nyer az Egyház arról a hegyről, ami az ő feje is; vagy arról az igazságosságról, amellyel megszabadulnak az ő választottai, és amely megbünteti üldözőiket.

Isten népe mondja ezt is: *Én elaludtam és álomba merültem, és fölserkentem, mert az Úr elfogad engem,* hogy kapcsolódjon és egybeforrjon a Fejével; ugyanis ennek a népnek mondatott: *Ébredj, aki alszol, támadj föl a halálból, és*

---

[1] 1Kor 12,27.
[2] Ef 4,15 16.
[3] Vö. Jn 1,14.
[4] Vö. Ef 2,6.
[5] Vö. Róm 8,35.

Krisztus rád ragyog;[1] mert a bűnösök közül való, akikről általában mondatott: *akik pedig alszanak, éjszaka alszanak*.[2]

Ezt is mondja: *Nem fogok félni az engem körülzáró nép ezreitől;* tudniillik a pogányoktól, akik körülzárják a keresztényeket, hogy ha lehet, eltöröljék a nevüket. De hogyan félhetnének, amikor a vértanúk vére a szeretettől olajként lobbant lángra Krisztusban?

Serkenj föl, Uram, szabadíts meg engem, én Istenem – ezt érthetjük úgy, hogy a test mondja a Fejének; föltámadásával ugyanis ő megszabadult, *aki fölment a magasságba, fogságba vitte a fogságot, ajándékokat adott az embereknek*.[3]

Mert te verted meg mindazokat, akik ok nélkül támadnak ellenem: a bűnösök fogait kitörted. – Az Egyház győzelme után a keresztény nép ellenségeit szégyen sújtotta, és mind átkozódó szavaik, mind a fejedelmeik megszégyenültek.

Higgyétek tehát, emberek, hogy az *Úré az üdvösség, és* Uram, te légy *a te népeden a te áldásod.*

(A harmadik értelmezési lehetőség: mi magunk beszélünk egyenként)

10. Valamennyien egyenként is elmondhatjuk, amikor a víciumok és a bűnös vágyak sokasága az ellenálló elmét a bűn törvényében vezeti: *Uram, mennyire megsokasodtak, akik háborgatnak engem, sokan kelnek föl ellenem.*

És mivel a víciumok sokasodásában általában felüti fejét az üdvösség miatti aggódás, mintha a víciumok vagy az ördög és angyalai gonosz sugallatainak támadásai közepette félvén igazán mondanánk: *Sokan mondják az én lelkemnek: „Nincsen menekülése Istenében”. Te pedig, Uram, elfogadóm vagy;* ez ugyanis a remény, hogy az emberi természetet Krisztus elfogadta.

Én dicsőségem – azon szabály szerint, nehogy valaki valamit magának tulajdonítson.

És fölemeled a fejemet – azt, aki mindannyiunknak Feje, vagy mindegyikünknek a lelkét, ami a testnek és a léleknek a feje; *mert az asszony feje a férj, és a férj feje Krisztus.*[4]

Fölemeltetik az elme, amikor már elmondhatja: *elmével szolgálok Isten törvényének,*[1] hogy az ember egyéb képességei már békésen engedelmeskednek, mert mert *a test föltámadásával a halált elnyelte a győzelem.*[2]

---

[1]Ef 5,14.
[2]1Tesz 5,7.
[3]Vö. Zsolt 67,19.
[4]1Kor 11,3.

Hangommal az Úrhoz kiáltottam – azzal a benső és erősen szándékolt hanggal. *És meghallgatott engem az ő szent hegyéről* – arról a hegyről, mely által segítségünkre jött, és ahol közvetítőként meghallgat minket.

Én elaludtam és álomba merültem, és fölserkentem, mert az Úr majd elfogad engem – melyik hívő ne mondhatná el ezt, ha visszagondol bűnei halálára és az újjászületés ajándékára?

Nem fogok félni az engem körülzáró nép ezreitől. – Mindazon túl, amiket az Egyház egyetemesen elviselt és visel, mindenkinek megvannak a maga kísértései, melyek közepette ezt mondhatja: *Serkenj föl, Uram, szabadíts meg engem, én Istenem;* azaz serkents föl engem.

Mert te verted meg mindazokat, akik ok nélkül támadnak ellenem – helyesen mondja ezt a jövőben az ördögről és angyalairól, akik nemcsak Krisztus testének egészét, hanem minden egyes tagját egyenként is támadják.

A bűnösök fogait kitörted – mindenkinek megvannak az ellenségei, akik átkozzák; megvannak a víciumainak a forrásai is, melyek el akarják szakítani Krisztus testétől. De *az Úré az üdvösség;* óvakodni kell a gőgtől, és ezt kell mondanunk: hozzád ragaszkodik az én lelkem.[3]

És a te népeden a te áldásod, azaz mindegyikünkön.

---

[1]Róm 7,25.
[2]Vö. 1Kor 15,54.
[3]Zsolt 62,9.

NEGYEDIK ZSOLTÁR
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen

1*A karvezetőnek. Húros hangszerekre. Zsoltár. Dávidé.*

2Amikor segítségül hívtam,
meghallgatott engem az én igazságom Istene.
A háborgatásban tágasságot adtál nekem;
könyörülj rajtam, és hallgasd meg imádságomat.

3Emberek fiai, meddig vagytok nehéz szívűek?
Miért szeretitek a hiábavalóságot és keresitek a hazugságot? (diapsalma)

4És tudjátok meg, hogy csodálatossá tette az Úr az ő szentjét;
az Úr meghallgat engem, amikor majd hozzá kiáltok.

5Haragudjatok és ne akarjatok vétkezni;
[amiket mondotok] a szívetekben mondjátok.
A nyugvóhelyeteken szúrjon a szívetek (szúrassatok át).
6Áldozzátok az igazságosság áldozatát,
és reménykedjetek az Úrban.

7Sokan mondják: „Ki mutat nekünk jókat?”
Megjelent bennünk a te arcod fényessége, Uram.

8Örömet adtál a szívembe,
amikor megsokasodott a búzájuk, a boruk és az olajuk.
9Békességben mindjárt elszunnyadok és elalszom,
mert te, Uram, ha magam vagyok is,
a reménységben adtál nekem lakást.

A zsoltárok és az énekek (canticumok) közötti különbség

1. [1. v.] *A törvény célja Krisztus minden hívő megigazulására.*[1] – E cél ugyanis tökéletességet jelent, nem befejeződést. De vajon minden ének (canticum) zsoltár-e, vagy inkább minden zsoltár canticum-e? Kérdezni lehet, hogy vajon vannak-e canticumok, amelyek nem nevezhetők zsoltárnak, és vannak-e zsoltárok, amelyek nem nevezhetők canticumnak?

Szemügyre véve az Írásokat, úgy tűnik, hogy a *canticum* örömöt jelez; *zsoltárnak* pedig azt nevezi, amit pszaltériummal énekelnek; a történet elmondja, hogy nagy misztériumként használta Dávid a pszaltériumot.[2]

Itt nincs helye annak, hogy erről értekezzünk, mert hosszas kutatást és hosszadalmas tárgyalást igényelne. Most inkább a megtestesült Ige (homo Dominicus) föltámadás utáni, illetve az Egyházban az Őbenne hívő és remélő ember szavaira figyeljünk.

Krisztus imádkozik értünk

2. [2. v.] *Amikor segítségül hívtam, meghallgatott engem az én igazságom Istene.* – Amikor segítségül hívtam, meghallgatott engem Isten – mondja –, akitől az én igazságom való.

A háborgatásban tágasságot adtál nekem. – A szomorúság szorongatásából az örömök tágasságára vezettél engem; *háborgatás és szorongatás ugyanis minden rosszat tévő ember lelkében*.[3]

Annak a szívében azonban, aki azt mondja: *Örvendenünk a háborgatásokban, tudván, hogy háborgatásból türelem fakad,* egészen addig, ahol ezt mondja: *mert Isten szeretete kiáradt a szívünkbe a Szentlélek által, aki nekünk adatott,*[4] nincs szorongatás, jóllehet kívülről üldözők zaklatják.

Az alanyváltáson pedig, amellyel a harmadik személyben mondott *meghallgatott*ról azonnal átvált második személyre, mondván: *tágasságot adtál nekem* – amennyiben nem irodalmi gyönyörködtetés miatt történik –, azért lehet csodálkozni, hogy miért mondja előbb az embereknek, hogy meghallgatást nyert, és csak utána hívja segítségül a meghallgatóját.

Hacsak nem arról van szó, hogy azután akart Istenhez szólni, miután elmondta, miként nyert meghallgatást a szív tágasságában; hogy így is megmutassa, mit jelent a szív kitágulása, azaz a szívben birtokolni az oda betért Istent, akivel bensőjében beszélget. Amit helyesen értelmezünk arra, aki Krisztusban hívőként

[1]Róm 10,4.
[2]Vö. 1Krón 13,8; 16,5.
[3]Vö. Róm 2,9.
[4]Róm 5,3–5.

megvilágosult: de magára a megtestesült Igére, akit Isten Bölcsessége fölvett, nem látom, hogyan lehetne érvényes; hiszen emberségét istensége soha nem hagyta el.

Miként azonban az ő imádsága inkább a mi gyöngeségünk megmutatása, úgy a szívnek e hirtelen kitágulásáról is beszélhet ugyanaz az Úr a híveinek, akiknek személyét akkor is magára vállalta, amikor ezt mondta: *éheztem, és nem adtatok ennem; szomjaztam, és nem adtatok innom;*[1] és a folytatás.

Ezért a *tágasságot adtál nekem* szavakat is mondhatja az Istennel beszélgető legkisebb testvérei egyikének nevében, kinek szívében a nekünk adott Szentlélek által ott van a kiárasztott szeretet.[2]

Könyörülj rajtam és hallgasd meg imádságomat. – Miért kéri ismét, amikor már mondta, hogy meghallgatást nyert és tágasságra vezették? Vajon miattunk, akiknek ezt mondják: *Ha tehát reméljük, amit nem látunk, várjuk csak állhatatosan;*[3] vagy hogy abban, aki hitt, tökéletesen megvalósuljon az, ami elkezdődött?

Az igazság tesz boldoggá

3. [3. v.] *Emberek fiai, meddig vagytok nehéz szívűek?* – Isten Fiának eljöveteléig tartott a tévedésetek; miért vagytok továbbra is nehéz szívűek? Mikor lesz vége a hamisságoknak, ha az igazság jelenléte nem szüntette meg azokat?

Miért szeretitek a hiábavalóságot és keresitek a hazugságot? – Miért akartok boldogságot az alávaló dolgokból? Egyedül az igazság tesz boldoggá, amelyből minden [létező] nyeri a maga igazságát. *Mert hiúságok hiúsága és minden hiúság.*[4] *Mi haszna az embernek minden munkájában, melyekkel vesződik a nap alatt*?[5] Miért tart tehát fogságában titeket a mulandó dolgok szeretete? Miért keresitek az utolsó dolgokat úgy, mint elsőket, holott hiábavalóságok és hazugságok? Arra vágyódtok, hogy veletek maradjanak azok a dolgok, amelyek mind úgy mennek át, mint az árnyék.

4. [4. v.] *És tudjátok meg, hogy csodálatossá tette az Úr az ő szentjét.* – De ki mást, ha nem őt, akit föltámasztott az alvilágból, és az égben a jobbjára ültetett? Intelmet kap tehát az emberi nem, hogy ezek után evilág szeretetéből feléje forduljon.

---

[1]Mt 25,35.
[2]Vö. Róm 5,5. – Vö. Sir 1,2.
[3]Róm 8,25.
[4]Vö. Préd 1,2.
[5]Préd 1,3.

De ha valaki megütközik az *És tudjátok meg* fordulaton, könnyen észreveheti, hogy a Szentírásban gyakori ez a fordulat a próféták nyelvében. Ugyanis gyakran találod ezt a kezdetet: *És mondta neki az Úr,* vagy: *És lőn az Úr igéje hozzá.* Ez a kapcsolás, amikor nem előzte meg olyan mondat, amihez kötődne, talán az igazságnak olyan hangon történő kimondására utal csodálatosan, amely a szívbéli látással kapcsolatos. Lehetne mondani, hogy az előző mondat, *Miért szeretitek a hiúságot és keresitek a hazugságot?* úgy hangzott, mintha ezt mondaná: „ne szeressétek a hiúságot, és ne keressétek a hazugságot"; és ha így van, akkor simán folytatódik a beszéd: *És tudjátok meg, hogy csodálatossá tette az Úr az ő szentjét.*

De a közben lévő *diapsalma* kizárja ezt az előzővel való kapcsolatot, mert akár héber a szó (és mint egyesek mondják, annyit jelent, hogy *fiat/amen)*; akár görög, ami szünetet jelent a zsoltározásban, mert amit zsoltárként mondanak, az a *psalma*, a zsoltározásba beiktatott szünet pedig a *diapsalma*; és miként a *synpsalma* a hangok kapcsolódása éneklés közben, úgy a *diapsalma* a hangok szétválasztása ott, ahol szünet van az éneklésben: akár így, akár úgy, akár amúgy, bizonyos, hogy helytelen folytatni és összekapcsolni a jelentést ott, ahol *diapsalma* van.

Hogyan kell imádkozni

5. *Az Úr meghallgat engem, amikor majd hozzá kiáltok* – úgy gondolom, ezzel bennünket figyelmeztet, hogy nagy szívbéli szándékkal, azaz belső és testetlen kiáltással kérjük Isten segítségét; mert amennyire örülni kell a megvilágosodásnak ebben az életben, annyira kell imádkozni az ezen élet utáni nyugalomért. Ezért akár az evangelizáló hívőtől, akár magától az Úrtól hangzik, úgy kell értenünk, mintha ezt mondaná: az Úr meghallgat benneteket, amikor hozzá kiáltotok.

A bűnbánatról

6. [5. v.] *Haragudjatok és ne akarjatok vétkezni.* – Fölvetődik ugyanis: ki méltó a meghallgatásra; vagy nem hiába kiált-e a bűnös az Úrhoz?

Tehát *haragudjatok* – mondja – *és ne akarjatok vétkezni.* Amit kétféleképp lehet érteni.

Vagy így: *ha haragusztok is, ne vétkezzetek*, azaz még ha föl is támad az indulat a lélekben, ami fölött a bűn büntetése miatt nem tudunk uralkodni, legalább ne adja beleegyezését hozzá az ész és az elme, amely újjászületett Isten szerint, hogy elménkkel Isten törvényének szolgáljunk, akkor is, ha a testtel még a bűn törvényének szolgálunk.[1]

[1]Vö. Róm 7,25.

Vagy így: *tartsatok bűnbánatot*, azaz haragudjatok magatokra az elkövetett bűnök miatt, és tovább már ne vétkezzetek.

Amiket a szívetekben mondotok – amit igazában, hogy a mondat teljes legyen, így kell érteni: *amiket mondotok, a szívetekben mondjátok*; azaz ne legyetek olyanok, mint a nép, melyről ezt mondta: *ajkukkal tisztelnek engem, a szívük azonban távol van tőlem*.[1]

A nyugvóhelyeteken szúrjon a szívetek. – Ez az, amit már mondott: *a szívetekben;* ugyanis a szívek azok a kamrák, amelyekről az Úr beszélt, amikor arra intett, hogy zárt ajtók mögött imádkozzunk.[2]

A *szúrjon a szívetek* pedig vagy a bűnbánat fájdalmára vonatkozik, hogy a lélek önmagát büntetve szúrja át önmagát, nehogy Isten ítéletekor elítélve gyötrődjön; vagy a serkentésre vonatkozik, hogy mintegy ösztökétől keltegetve keljünk föl Krisztus világosságának látására.

Vannak, akik szerint nem azt kell olvasni, hogy *szúrjon a szívetek* (*compungimini*) hanem azt, hogy *táruljatok ki* (*aperimini*), mert a görög zsoltároskönyvben a *katanigéte* szó áll, és a szív kitágulására vonatkozik, amely befogadja a Szentlélek által kiárasztott szeretetet.

7. [6–7. v.] *Áldozzátok az igazságosság áldozatát, és reménykedjetek az Úrban.* – Ugyanezt egy másik zsoltárban így mondja: *Áldozat Istennek a megtört lélek*.[3]

Ezért nem képtelenség itt úgy érteni, hogy az igazságosság áldozata ugyanaz, mint ami a bűnbánat által történik: mert mi igazságosabb, mint hogy valaki a saját bűneiért, amelyek miatt jobban haragszik önmagára, mint mások bűneiért másokra, önmagát büntetve föláldozza magát Istennek?

Vajon az igazságosság áldozata nem a bűnbánat utáni igaz cselekedetek? Mert az itt is közbeiktatott diapsalma méltán sugallja a régi életből való átmenetet az új életbe: a bűnbánat által meggyengült vagy egészen meghalt régi embert az igazságosság áldozataként ajánlják föl Istennek az új ember újjászületése által, amikor a már megfürdetett lélek önmagát ajánlja föl és a hit oltárára teszi isteni tűzzel, azaz átadja a Szentléleknek megemésztésre.

Így tehát az *áldozzátok az igazságosság áldozatát, és reménykedjetek az Úrban* értelme ez: erkölcsösen éljetek és reméljétek a Szentlélek ajándékát, hogy az igazság, akinek hittetek, megvilágosítson benneteket.

[1]Iz 29,13.
[2]Vö. Mt 6,6.
[3]Zsolt 50,19.

A benső emberben lakik Krisztus

8. De a mondat befejezéseként ott áll, hogy *reménykedjetek az Úrban.* De ugye csak jókat remélünk? Mivel azonban mindenki azt a jót kéri Istentől, amit szeret, nem könnyű olyanokat találni, akik a belső javakat szeretik, azaz a belső emberhez tartozó dolgokat, melyeket egyedül kell szeretnünk, és minden egyebet szükségleteink szerint kell használnunk, és nem örvendenünk kell bennük.

Csodálatos módon, amikor ezt mondta: *reménykedjetek az Úrban*, hozzátette: *Sokan mondják: Ki mutat nekünk jókat?* Ez a beszéd és ez a kérdés mindennapos az ostobák és a gonoszok körében. Akár azok körében, akik békét és nyugalmat keresnek e földi életben, de az emberi nem gonoszsága miatt nem találják, és vakságukban vádolni merik a dolgok rendjét, amikor a megérdemelt dolgok közepette úgy gondolják, hogy a jelen idő rosszabb, mint a korábbiak; akár azok körében akik a nekünk ígért eljövendő életet kétségbe vonják, és róla lemondva gyakran mondják: „Ki tudja, igaz-e", vagy „Ki jön föl az alvilágból, hogy hírt hozzon ezekről"?

Tehát egyszerűen és röviden: a belsőleg látóknak megmutatja, hogy milyen jókat kell keresni, amikor válaszol azoknak, akik ezt kérdezik: *Ki mutat nekünk jókat?*, és mondja: *Megjelent bennünk a te arcod fényessége, Uram*.

Ez a fényesség az ember teljes és igaz java, amit nem szemmel, hanem elmével lehet látni. A *megjelent bennünk* valami olyat jelent, mint amikor a pénzre ráverik a király képét. Az ember ugyanis Isten képére és hasonlatosságára alkottatott,[1] amely képmást a bűnével elrontotta; igazi és örök java tehát, ha újjászületve újra megjelenik benne ez a képmás.

És úgy hiszem, hogy ide tartozik az, amit egyesek okosan így értenek: tudniillik az, amit az Úr a császár pénzét látva mondott: *Adjátok meg a császárnak, ami a császáré, és Istennek, ami Istené*;[2] mintha azt mondaná: miként a császár követeli tőletek képe veretét, úgy Isten is; és miként neki megadják az adópénzt, úgy Istennek jár az ő arcának fényességével megvilágosított és megpecsételt lélek.

Örömet adtál a szívembe. – Tehát nem kívül kell keresni az örömöt, azoknak, akik még nehéz szívvel szeretik a hiúságot és keresik a hazugságot, hanem belül, ahol megjelent Isten arcának fényessége, mert a belső emberben lakik Krisztus,[3] miként az Apostol mondja. Ugyanis a belső ember látja az igazságot, hiszen ő megmondta: *Én vagyok az igazság*.[4] És amikor az Apostolban beszélt – aki ezt mondja: *Vajon tapasztalatot akartok szerezni arról, aki bennem beszél,*

[1]Vö. Ter 1,26.
[2]Mt 22,21.
[3]Vö. Ef 3,17.
[4]Jn 14,6.

Krisztusról?[1] –, ugyancsak nem kívül beszélt hozzá; hanem a szívében, azaz azon a nyugvóhelyen, ahol imádkozni kell.[2]

9. [8–9. v.] De a mulandó dolgokat követő emberek, akik bizony sokan vannak, nem tudtak mást mondani, csak ezt: *Ki mutat nekünk jókat?*, mert a bensőjükben lévő igaz és biztos jókat képtelenek látni. Így tehát helyesen mondja róluk a folytatásban: *Amikor megsokasodott a búzájuk, a boruk és az olajuk.*

Nem véletlen a birtokos rag a búza, a bor és az olaj esetében: van ugyanis Istennek is búzája, mégpedig *az élő kenyér, aki az égből szállott alá*;[3] van Istennek is bora, mert *megrészegít házad bősége*,[4] és van Istennek is olaja, amiről ezt mondja: *megkented olajjal a fejemet*.[5]

Sokan pedig azok vannak, akik mondják: *Ki mutat nekünk jókat?*, és nem látják, hogy a mennyek országa bennük van,[6] *amikor megsokasodott a búzájuk, a boruk boruk és az olajuk.*

A megsokasodás ugyanis nem mindig jelent bőséget, sőt nem ritkán ínséget jelent: mivel a mulandó gyönyörűségeknek átadott lélek mindig ég a vágytól, és nem tud betelni, és a sokféle és terhes gondolkodástól szétszóródva az egyszerű jót nem láthatja; amilyen az a lélek, akiről ezt mondják: *a test ugyanis, amely elvész, megnehezíti a lelket, és a földön lakás elnyomja a sokat gondolkodó elmét.*[7] *elmét.*[7]

Az ilyen lélek a mulandó javak születésének és elfogyasztásának váltakozásától, azaz búzája, bora és olaja idejének számlálatlan fantáziaképével eltelve úgy megsokasodott, hogy képtelen megtenni, amit parancsoltak neki: *gondolkodjatok az Úrról jósággal, és a szív egyszerűségében keressétek őt;*[8] ez a megsoka-megsoka-sodás ugyanis nagyon ellentétes ezzel az egyszerűséggel.

És ezért elhagyva azokat, akik sokan vannak – tudniillik azokat, akik a mulandó dolgok vágyától sokasodtak meg, és mondják: *Ki mutat nekünk jókat?,* melyeket nem testi szemekkel, hanem belül, a szív egyszerűségével kell keresni –, a hívő férfi felujjong, és mondja: *Békességben mindjárt elszunnyadok és elalszom.*

Az ilyenek méltán remélik, hogy elméjük teljesen elidegenedik a halandó dolgoktól, és megfeledkezik evilág nyomorúságairól, amit az elszunnyadás és elalvás szépen és prófétai módon jelent, mert ebben az állapotban a legnagyobb

[1] 2Kor 13,1
[2] Vö. Mt 6,6.
[3] Vö. Jn 6,51.
[4] Zsolt 35,9.
[5] Zsolt 22,5.
[6] Vö. Lk 17,21.
[7] Bölcs 9,15.
[8] Bölcs 1,1.

békét semmiféle tolongás sem zavarhatja meg. Ez azonban már nem ebben az életben történik, hanem a jelen élet utáni életben kell remélnünk.

Ezt mutatják a jövő időben álló igék is, mert nem azt mondja, hogy *elszunnyadtam* és *elaludtam,* vagy *elszunnyadok* és *elalszom* jelen időben, hanem jövő időben *szunnyadok el* és *alszom el.* Akkor ez a romlandó magára ölti a romlatlanságot, és ez a halandó magára ölti a halhatatlanságot; akkor *a halált elnyeli a győzelem*.[1] Ezért mondja: *Ha pedig azt reméljük, amit nem látunk, türelmesen várjuk.*[2]

10. [10. v.] Ezért méltán fűzi hozzá a végén, és mondja: *Mert te, Uram, ha magam vagyok is, a reménységben adtál nekem lakást.* – Nem azt mondta: *adsz nekem,* hanem: *adtál nekem*. Ahol tehát ez a remény van, minden bizonnyal az is ott van, amit remél. És jól mondja: *ha magam vagyok is,* ez ugyanis azokkal a sokakkal szemben megélt magányra utalhat, akik megsokasodtak búzájuk, boruk és olajuk idejétől, és mondják: *Ki mutat nekünk jókat?,* ugyanis elvész ez a sokféleség, és az egyedülvalóság marad meg a szentekben, akikről az Apostolok Cselekedete ezt mondja: *A hívők sokaságának egy volt a lelke és a szíve.*[3]

Tehát magányosaknak és egyszerűeknek, azaz a születő és elpusztuló dolgok sokaságától és tömegétől elkülönültnek, az egység és az örökkévalóság szerelmeseinek kell lennünk, ha a mi egy Urunkhoz és Istenünkhöz akarunk tartozni.

[1]Vö. 1Kor 15,54.
[2]Róm 8,25.
[3]ApCsel 4,32.

ÖTÖDIK ZSOLTÁR
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen

1*Annak nevében, aki az örökséget megkapja.*
2Szavaimat hallgasd meg, Uram;
értsd meg kiáltásomat.
3Ügyelj az én esdeklésem hangjára,
én Királyom és én Istenem.

4Mert hozzád fogok könyörögni, Uram,
reggel majd halljad meg hangomat;
reggel majd előtted állok és látni fogok.
5Mert nem gonoszságot akaró Isten vagy te.
Nem fog nálad lakni a rosszat akaró,
6sem a gonoszok nem maradnak meg a te szemed előtt.
7Gyűlölsz mindenkit, akik gonoszságot cselekszenek,
elpusztítasz mindenkit, akik hazugságot beszélnek.
A vért ontó és álnok férfit utálja az Úr.

8Én pedig a te irgalmasságod sokaságában
bemegyek majd a házadba;
leborulok majd szent templomod felé a te félelmedben.
9Uram, vezess engem igazságosságodban
ellenségeim miatt,
irányítsd a szemed előtt utamat.

10Mert nincs a szájukban igazság, a szívük üres;
11a torkuk nyitott sír, a nyelvükkel álnokul cselekedtek.
Ítéld meg őket, Isten, hagyjanak föl gondolataikkal;
gonoszságaik sokasága szerint űzd el őket,
mert keserítettek téged, Uram.
12És örvendjenek mind, akik remélnek benned,
örökké fognak ujjongani, és bennük fogsz lakni.
És dicsekedni fognak benned,
akik szeretik a te nevedet;
13mert te megáldod az igazat, Uram,
és mint pajzzsal, jó akarattal koronázod meg őt.

Isten öröksége vagyunk

1. [1. v.] A zsoltár címe ez: *Annak nevében, aki az örökséget megkapja.*

Tehát az Egyházról van szó, mely örökségül kapja az örök életet a mi Urunk Jézus Krisztus által, hogy birtokolja Istent, akihez ragaszkodva boldog e szavak szerint: *Boldogok a szelídek, mert ők örökségül birtokolják majd a földet.*[1] Miféle földet? Azt, amelyről ezt mondja: *az én reménységem vagy te, örökrészem az élők földjén;*[2] és ami még nyilvánvalóbb: *az Úr az én örökségem és kelyhem része.*[3]

De fordítva, az Egyházat is nevezi Isten örökségének: *Kérd tőlem, és neked adom a nemzeteket örökségedül.*[4]

Tehát örökségünknek mondja Istent, mert ő legeltet és tart meg bennünket; és Isten örökségének nevez minket, mert ő igazgat és kormányoz minket. Ezért ebben a zsoltárban az örökségre meghívott Egyház hangja szól, hogy ő maga is az Úr öröksége legyen.

2. [2. v.] *Szavaimat hallgasd meg, Uram.* – A meghívott [Egyház] hívja segítségül az Urat, hogy az ő támogatásával áthatolhasson e világ gonoszságán és eljuthasson őhozzá.

Értsd meg kiáltásomat. – Megmondja jól, mi ez a kiáltás, és mennyire a szív kamrájának belsejéből, testi zaj nélkül jut Istenhez; olykor testi hangot is lehet hallani ugyan, de a lelki hangot értik meg; ámbár ez is meghallgatás Isten részéről, nem testi füllel, hanem az ő fölséges jelenlétével.

A Szentháromságról

3. [3. v.] *Ügyelj az én esdeklésem hangjára:* azaz arra a hangra, amelyről kéri, hogy Isten értse meg; amelyről már jelezte, hogy milyen, amikor ezt mondta: *Értsd meg kiáltásomat. Ügyelj az én esdeklésem hangjára, én Királyom és én Istenem.*

Isten a Fiú, és Isten az Atya, és együtt az Atya és a Fiú egy Isten; és ha a Szentlélekről kérdeznek, csak azt válaszolhatjuk, hogy ő Isten; és amikor együtt említjük az Atyát és a Fiút és a Szentlelket, nem mást kell érteni, mint egy Istent; mégis a Fiút nevezi gyakran Királynak az Írás.

E kijelentés szerint, hogy *általam vezet az út az Atyához,*[1] helyesen mondja előbb azt, hogy *én Királyom*, majd: *én Istenem.*

---

[1]Mt 5,4.
[2]Zsolt 141,6.
[3]Zsolt 15,5.
[4]Zsolt 2,8.

De nem azt mondta: *Ügyeljetek,* hanem *ügyelj*. A katolikus hit ugyanis nem két vagy három Istent hirdet, hanem a Háromság egy Istent, de nem úgy, hogy ugyanazt a háromságot együtt lehetne egyszer Atyának, máskor Fiúnak, ismét máskor Szentléleknek nevezni, ahogy Sabellius hitte; hanem az Atya csak Atya, a Fiú csak Fiú, a Szentlélek csak Szentlélek, és ez a Háromság csak egy Isten. Mert amikor az Apostol ezt mondta: *Akiből minden, aki által minden és akiért minden van,*[2] hisszük, hogy a Háromságról beszélt; de nem ezt fűzte hozzá, hogy dicsőség nekik, hanem: *Dicsőség neki.*

A remény, amit látunk, nem remény

4. [4. v.] *Mert hozzád fogok könyörögni, Uram, reggel majd halljad meg hangomat.* – Mit akar jelenteni az, hogy föntebb azt mondta: *hallgasd meg* – mintha azt akarná, hogy a jelen időben nyerjen meghallgatást; most pedig jövő időben mondja: *reggel majd hallgass meg,* és: *hozzád fogok könyörögni,* és nem jelen időben: *hozzád könyörgök;* és a folytatásban: *reggel majd előtted állok és látni fogok,* nem *előtted állok és látok* – ha nem azt, amit a korábbi kérése fejezett ki: e világ viharai közepette botorkálva úgy érzi, hogy nem látja azt, amire vágyik, és mégsem hagy föl a reménnyel: mert amit látunk, az nem remény.[3]

Azonban érti, miért nem lát: mert az éjszaka még nem múlt el, tudniillik a sötétség, amit a bűnök kiérdemeltek. Mondja tehát: *Mert hozzád fogok könyörögni,* azaz mert te, akihez majd imádkozom, oly nagy vagy, *reggel majd halljad meg hangomat.*

Te nem az vagy – mondja –, akit láthatnának azok, akiknek szemétől a bűnök éjszakája még nem távozott el: tehát tévedésem éjszakájának elmúltával és a bűneimmel önmagamnak okozott sötétség eloszlása után halljad meg hangomat.

Tehát föntebb miért nem azt mondja: *majd hallgasd meg,* hanem jelen időben mondja: *hallgasd meg*? Vajon miután kiáltotta, hogy *hallgasd meg,* és nem nyert meghallgatást, érzi, minek kell elmúlnia, hogy meghallgatást nyerhessen? Vagy már előbb meghallgatást nyert, de még nem érti, hogy meghallgatták, mert még nem látja, hogy ki hallgatta meg; és amit most mond: *reggel majd halljad meg,* azt akarja jelenteni, hogy reggel majd megértem, hogy meghallgattak?

Miként e mondás: *Serkenj föl, Uram,*[4] azt jelenti, hogy *serkents föl engem*, de ez Krisztus föltámadására vonatkozik. Ezt sem lehet helyesen másként érteni: *megkísért benneteket a ti Uratok, Istenetek, hogy megtudja, szeretitek-e őt,*[5] mint

---

[1]Vö. Jn 14,6.
[2]Róm 11,36.
[3]Vö. Róm 8,24.
[4]Vö. Zsolt 3,7.
[5]MTörv 13,3.

úgy, hogy ti tudjátok meg általa, és nektek magatoknak váljék nyilvánvalóvá, mennyire jutottatok előre az ő szeretetében.

5. [5–7. v.] *Reggel majd előtted állok és látni fogok.* – A *majd előtted állok* mi mást jelent, ha nem azt, hogy nem feküdni fogok? A fekvés pedig mi mást jelent, ha nem azt, hogy a földön nyugodni, azaz a földi gyönyörűségekben keresni a boldogságot? *Majd előtted állok* – mondja – *és látni fogok.* Nem szabad tehát a földi dolgokhoz tapadni, ha látni akarjuk Istent, akit tiszta szívvel lehet látni.

Mert nem gonoszságot akaró Isten vagy te.
Nem fog nálad lakni a rosszat akaró,
sem a gonoszok nem maradnak meg a te szemed előtt.
Gyűlölsz mindenkit, akik gonoszságot cselekszenek,
elpusztítasz mindenkit, akik hazugságot beszélnek.
A vért ontó és álnok férfit utálja az Úr.

A gonoszság, a rossz akarat, a hazugság, a gyilkosság, az álnokság és minden egyéb ilyen: éjszaka, amelynek elmúltával reggel lesz, hogy meg lehessen látni Istent.

Megmondja tehát az okot, amiért reggel áll majd ott és látni fog, mert *nem gonoszságot akaró Isten vagy te.* Ha ugyanis Isten akarná a gonoszságot, a gonoszok is láthatnák őt, és akkor nem reggel látnák, azaz amikor a gonoszság éjszakája már elmúlt.

6. *Nem fog nálad lakni a rosszat akaró* – azaz nem úgy fog látni, hogy hozzád ragaszkodjék. Ezért folytatja így: *sem a gonoszok nem maradnak meg a te szemed előtt;* mert a szemük, azaz az elméjük káprázik az igazság fényétől a bűnök sötétsége miatt, melyet megszoktak, és emiatt a helyes megértés villanását nem képesek elviselni.

Tehát azok is, akik néha látnak, azaz valami igazat megértenek, de még gonoszok, nem maradnak meg benne, mert azt szeretik, ami elfordít az igaztól; magukkal cipelik ugyanis éjszakájukat, azaz nem csupán a bűnös szokást, hanem a vétkezés szeretetét is.

Ha ez az éjszaka elmúlik, azaz, ha fölhagynak a vétkezéssel, maga a megszokás és a bűn szeretete is megfutamodik, reggel lesz úgy, hogy nem csupán megértik az igazságot, hanem ragaszkodnak is hozzá.

A hazugságról

7. *Gyűlölsz mindenkit, akik gonoszságot cselekszenek.* – Isten gyűlöletét abból a kifejezésből kell értenünk, hogy minden bűnös gyűlöli az igazságot. Nyilván-

való ugyanis, hogy Isten azokat a dolgokat is gyűlöli, amelyeket nem tűr önmagában, és nem maradnak meg benne, akik nem képesek elviselni az igazságot.

Elpusztítasz mindenkit, akik hazugságot beszélnek – a hazugság ugyanis ellentétes az igazsággal. De ne gondolja valaki, hogy bármely substantia (létező dolog) vagy natura (természet) ellentétes az igazsággal, hanem meg kell értenünk, hogy a hazugság ahhoz tartozik, ami nincs, és nem ahhoz, ami van.

Amikor ugyanis azt mondjuk, *ami van*, igazat mondunk; ha pedig azt mondjuk, *ami nincs*, az hazugság. Tehát, mondja: *Elpusztítasz mindenkit, akik hazugságot beszélnek,* mert elfordulva attól, ami van, afelé hajolnak, ami nincs.

Ámbár sokan vannak, akik valakinek a javáért vagy hasznáért nem rossz akaratból, hanem jó akarattal hazudnak, mint például a Kivonulás könyvében a bábák, akik a fáraónak hamis dolgot jelentettek,[1] hogy meg ne öljék Izrael fiainak kisdedeit. De ezt sem tárgyi valósága, hanem jellege miatt éri dicséret; mert akik csak ily módon hazudnak, kiérdemlik, hogy később minden hazugságtól megszabaduljanak. Ugyanis a tökéletesekben még ilyen hazugságok sincsenek, mert nekik ez mondatott: *a ti szátokban legyen: igen – igen; nem – nem; ami ennél több, a gonosztól van*.[2] Egy másik helyen nem véletlenül áll írva: *a száj, amely hazudik, megöli a lelket.*[3]

Nehogy valaki azt gondolja, hogy a tökéletes és lelki embernek hazudnia kell ezért a mulandó életért, melynek halálával nem ölik meg a lelket, sem az övét, sem másét.

Hanem más dolog hazudni, és más dolog eltitkolni az igazat; mint ahogy más hamis dolgot mondani, és más az igazat elhallgatni; mint például ha valaki nem akarja ebben az életben embernek vesztét okozni, késznek kell lennie eltitkolni az igazat, és nem hamisat mondani, hogy a másikat se el ne árulja, se ne hazudjék, és ne ölje meg a tulajdon lelkét a másik testéért.

Ha pedig erre még nem képes, ne legyen más hazugsága, csak ez a szükséghelyzetben elkövetett, hogy ettől is, mivel más hazugsága nincs, megszabadulhasson és elnyerhesse a Szentlélek erejét, amellyel képes lesz semmibe venni mindazt, amit az igazságért szenvednie kell.

A hazugságnak két olyan formája van, amelyekben nem nagy a bűn, de nem bűn nélküliek: az egyik, amikor tréfálkozunk, a másik, amikor azért hazudunk, hogy használjunk vele.

---

[1]Vö. Kiv 1,19.
[2]Mt 5,37.
[3]Bölcs 1,11.

A tréfálkozó hazugság azért nem nagyon veszélyes, mert nem csap be senkit; akinek ugyanis mondják, tudja, hogy tréfából mondták.

A hazugság másik formája azért enyhébb, mert némi jó akarat van benne. És mivel az így hazudónak nem kettős a szíve, igazában nem is hazudik. Mint például, ha valakinek kardot kölcsönöznek, és aki kapja, megígéri, hogy visszaadja, amikor a kölcsönző kívánja; ha netalán tolvaj az, aki visszakéri a kardját, nyilvánvalóan nem kell visszaadni mindaddig, amíg meg nem tér, nehogy megölje önmagát vagy másoknak ártson. Aki a kölcsön kardot kapta, azért nem kettős szívű, mert amikor a visszaadást ígérte, nem gondolta, hogy tolvaj lehet az, aki majd visszakéri.

Az igazat pedig az Úr is eltitkolta, amikor arra még alkalmatlan tanítványainak mondta: *Még sok mondanivalóm volna, de most nem tudjátok elviselni;*[1] és Pál apostol is, amikor mondja: *Nem szólhattam hozzátok úgy, mint lelki emberekhez, hanem csak mint testiekhez.*[2]

Ebből nyilvánvaló, hogy nem bűn néha elhallgatni az igazat. Hamisat mondani azonban nem szabad a tökéleteseknek.

8. *A vért ontó és álnok férfit utálja az Úr.* – Ezt tekinthetjük úgy, mint a fentebb mondottak megismétlését: *Gyűlölsz mindenkit, akik gonoszságot cselekszenek, elpusztítasz mindenkit, akik hazugságot beszélnek;* így a *vért ontónak* megfelel a *gonoszságot cselekvő,* az *álnoknak* pedig a *hazugságot beszélő.*

Az álnokság ugyanis az, hogy az ember mást tesz, és mást színlel. És megfelelő szót használ, amikor azt mondja: *utálja;* megutáltnak szokás ugyanis nevezni azokat, akiket kitagadnak az örökségből.

Ez a zsoltár pedig *annak nevében szól, aki az örökséget megkapja,* aki reménye ujjongásával folytatja: *Én pedig a te irgalmasságod sokaságában bemegyek majd a házadba.*

A te irgalmasságod sokaságában – ami valószínű a tökéletes és boldog emberek sokaságát jelenti, akikből az a város áll majd, amellyel most vajúdik, és amelyet lassanként világra hoz az Egyház.

Ki tagadná, hogy az újjászületett és tökéletes emberek sokaságát helyes *Isten irgalmassága sokaságának* nevezni, amikor nagyon igaz az, amit mond: *mi az ember, hogy megemlékezel róla, vagy az ember fia, hogy meglátogatod őt?*[3]

Bemegyek majd a házadba – ami úgy hiszem, azt jelenti, amit a kő az épületben. Mert Isten háza mi más, mint Isten temploma, amelyről mondatott: *Isten temp-*

[1] Jn 16,12.
[2] 1Kor 3,1.
[3] Zsolt 8,5.

loma ugyanis szent, és ti vagytok az?[1] És ennek az épületnek a szegletköve az,[2] akit az Atyával egyformán örökkévaló erő és Isten bölcsessége elfogadott.

9. *Leborulok majd a te szent templomod felé félelmedben. – Templomod felé* – mintha azt mondaná: templomod közelében; mert nem azt mondja: *leborulok szent templomodban,* hanem *leborulok szent templomod felé.* Nem a tökéletességről beszél, hanem a tökéletességre vezető a folyamatról, és a beteljesedés ez: *bemegyek majd a házadba.*

De hogy odaérjen, előbb *leborulok szent templomod felé;* és valószínű azért teszi hozzá: *a félelmedben,* mert nagy oltalom kíséri az üdvösség felé tartókat. Amikor pedig valaki oda érkezik, megtörténik benne, ami mondatott: *a beteljesedett szeretet elűzi a félelmet.*[3] Mert már nem félnek a baráttól azok, akiknek mondatott: *Már nem mondalak titeket szolgáknak, hanem barátaimnak,*[4] mivel megérkeztek oda, ahová ígéretet kaptak.

10. [9–10. v.] *Uram, vezess engem igazságosságodban ellenségeim miatt.* – Elég világosan mondja, hogy úton van, azaz halad a tökéletesség felé, még nem tökéletes, ezért kéri, hogy vezessék *a te igazságosságodban,* nem abban, amit az emberek látnak.

Mert az is igazságosságnak tűnik, hogy rosszal fizetnek a rosszért, de nem ilyen az, akiről ezt mondja: *aki fölkelti napját jókra és rosszakra;*[5] mert amikor Isten bünteti a bűnösöket, nem a maga rosszaságát hozza rájuk, hanem a tulajdon rosszaságukra hagyja őket: *Íme, igazságtalansággal vajúdott, fájdalmat fogant és gonoszságot szült; árkot nyitott és kiásta azt, és beleesett a gödörbe, amit készített. Forduljon vissza a fájdalma a fejére, és a feje tetejére hulljon a gonoszsága.*[6]

Amikor tehát Isten büntet, mint bíró bünteti azokat, akik megszegték a törvényt; nem önmagából hoz rájuk rosszat, hanem előzi őket oda, amit ők választottak, hogy beteljesedjen a nyomorúságuk. Amikor pedig az ember fizet rosszal a rosszért, rossz szándékkal teszi ezt, és ezért miközben büntetni akarja a rosszat, előbb ő maga rossz.

11. Irányítsd a szemed előtt utamat. – Mi sem nyilvánvalóbb, mint hogy arról az időről van szó, amíg úton van; ezt az utat azonban nem földi helyek között teszik meg, hanem a lelkek érzületében.

---

[1] 1Kor 3,17.
[2] Vö. Ef 2,20.
[3] 1Jn 4,18.
[4] Jn 15,15.
[5] Mt 5,45.
[6] Zsolt 7,1517.

A szemed előtt irányítsd az én utamat – azaz ahol senki ember nem lát, akiknek nem kell hinni sem akkor, ha dicsérnek, sem akkor, ha szidalmaznak, mert semmiképpen sem ítélhetnek más lelkiismeretéről, amelyben Isten felé irányul az út.

Ezért teszi hozzá: *Mert nincs a szájukban igazság.* – Ezért nem kell nekik hinni, amikor ítélnek, és ezért megyek be a lelkiismeretbe, és ezért kell Isten szeme elé menekülni.

A szívük üres – miként lehetne tehát azok szájában igazság, akiknek a szíve téved a bűn és a bűn büntetése körül? Ezért szólítja ezen a hangon az embereket: *Miért szeretitek a hiábavalóságot és keresitek a hazugságot?*[1]

12. [11. v.] *A torkuk nyitott sír.* – Ez a falánkságot jelentheti, ami miatt az emberek többnyire hízelgéssel hazudnak. És csodálatos pontossággal mondta: *nyitott sír,* mert ez a falánkság mindig éhes, nem úgy, mint a sírok, amelyeket, miután befogadták a holttestet, betemetnek.

De ezt úgy is érthetjük, hogy a hazug és kedveskedő hízelgéssel magukba vonják azokat, akiket bűnökre csábítanak, és mintegy elnyelve, a saját életükhöz teszik hasonlóvá őket. Ami ha megtörténik azokkal, akik a bűntől meghalnak, akik rávezették őket, méltán nevezhetők *nyitott síroknak*, mert ők maguk is, mivel nincs bennük igazság, élettelenek, és mint halottakat fogadják magukba azokat, akiket hazug szavakkal és üres szívvel elpusztítottak.

A nyelvükkel álnokul cselekedtek – azaz rossz nyelvvel; úgy tűnik, erre utal, amikor birtokragozottan mondja, hogy *nyelvükkel,* mert a rossz embereknek rossz a nyelve; azaz rosszat beszélnek, amikor álnokságot beszélnek. Nekik mondja az Úr: *Hogyan tudnátok jókat beszélni, amikor rosszak vagytok*?[2]

13. *Ítéld meg őket, Isten, hagyjanak föl gondolataikkal.* – Prófécia ez, nem átok, mert nem kívánja, hogy megtörténjék, hanem látja, mi fog történni; nem azért történik velük, mert óhajtotta, hanem mert ezt érdemelték.

Ugyanígy azt is, ami ezután következik: *És örvendjenek mind, akik remélnek benned,* próféciaként mondja, mert látja, hogy örvendezni fognak. Így próféciaként mondja: *Serkentsd föl a te hatalmadat és jöjj,*[3] mert látta, hogy el fog jönni.

Jóllehet ezt a részletet: *hagyjanak föl gondolataikkal,* úgy is lehetne érteni, hogy jót kíván azzal, hogy hagyjanak föl rossz gondolataikkal, azaz, hogy már ne gondoljanak rosszakat. Ezt az értelmezést azonban a rá következő *űzd el őket* kizárja; mert az semmi jót nem jelent, ha valakit Isten elűz magától. Ezért ezt a sort próféciának és nem átoknak értjük, mivel azt mondja el, ami szükség-

[1]Zsolt 4,3.
[2]Mt 12,34.
[3]Zsolt 79,3.

szerűen megtörténik azokkal, akik megátalkodni akarnak a fentebb mondott bűnökben.

Hagyjanak föl tehát gondolataikkal, mondja; hagyjanak föl önmagukat vádoló gondolataikkal, a lelkiismeretük tanúsága szerint, *mely hol vádolja, hol menti majd azon a napon, amelyen evangéliumom szerint Isten Krisztus által ítélkezik az emberek rejtett dolgai fölött,*[1] miként az Apostol mondja.

A gonoszok elítéltetnek

14. *Gonoszságaik sokasága szerint űzd el őket.* – Azaz űzd messze őket; a *gonoszságaik sokasága szerint* azt jelenti, hogy nagyon messze űzessenek.

Kiűzik tehát a gonoszokat abból az örökségből, amelyet az ember Isten megismerésében és látásában birtokol; miként a beteg szemet elűzi a fény ragyogása, mert fájdalmat okoz neki az, ami másoknak öröm. Ezek tehát nem fognak ott állni és látni reggel. És ez az elűzés oly nagy büntetés, mint amilyen nagy jutalom az, amit így mond: *Nekem pedig jó Istenhez ragaszkodnom.*[2]

Ennek a büntetésnek az ellentéte a *Menj be Urad örömébe*, mert ezen elűzéshez hasonló az, hogy *vessétek ki a külső sötétségre.*[3]

A bűnösöknek keserű az igazság kenyere

15. *Mert keserítettek téged, Uram.*

Én vagyok – mondja – *a kenyér, aki az égből szállottam alá,*[4] és: *olyan eledelért fáradozzatok, amely nem romlik meg,*[5] és: *ízleljétek és lássátok, hogy milyen édes az Úr.*[6]

A bűnösöknek azonban az igazság kenyere keserű, ezért gyűlölik az igazat mondó száját. Tehát azok keserítették Istent, akik vétkezvén olyan betegségre jutottak, hogy az igazság eledelét, melynek az egészséges lelkek örvendenek, utálták, mint az epét.

Az igazak Isten temploma lesznek

16. [12. v.] *És örvendjenek mind, akik remélnek benned.* – Tudniillik azok, akiknek, amikor ízlelik, édes az Úr.

---

[1]Róm 2,15–16.
[2]Zsolt 72,28.
[3]Mt 25,21–30.
[4]Jn 6,51.
[5]Jn 6,27.
[6]Zsolt 33,9.

Örökké fognak ujjongani, és bennük fogsz lakni. – Az lesz tehát az örök ujjongás, hogy az igazak Isten templomává lesznek; ő lesz az örömük, ő maga fog bennük lakni.

És dicsekedni fognak benned, akik szeretik a te nevedet, mert jelen van számukra, akit szeretnek, hogy élvezhessék. És jól mondja, hogy *benned*, mert birtokolják azt az örökséget, ami a zsoltár címében van ott, és ők maguk is öröksége Istennek; ezt jelenti a *bennük fogsz lakni.* Ebben a jóban nem lesz része azoknak, akiket gonoszságaik sokasága szerint előz Isten.

Az igazak meghívása ingyenes

17. [13. v.] *Mert te megáldod az igazat, Uram.* – Az áldás pedig ez: dicsekedni Istenben és Isten lakóhelyévé válni. Ezt a megszentelést kapják az igazak, de a megigazulást megelőzi a meghívás, ami nem érdem, hanem Isten kegyelme, hiszen valamennyien vétkeztek és nélkülözik Isten dicsőségét.[1] *Akiket ugyanis meghívott, azokat megigazultakká is tette; akiket pedig megigazulttá tett, azokat meg is dicsőítette*.[2]

Mivel tehát a meghívás nem a mi érdemünkből, hanem Isten jó akaratából és irgalmasságából fakad, hozzáfűzi: *Uram, mint jó akaratod pajzsával koronáztál meg minket.* Isten jó akarata ugyanis megelőzi a mi jó akaratunkat, hogy a bűnösöket bűnbánatra hívja. És ez az a fegyverzet, amivel legyőzhetjük az ellenséget, aki ellen ezt mondja: *Ki emel vádat Isten választottai ellen,* és: *ha Isten velünk, ki ellenünk? Aki a saját Fiát nem kímélte, hanem mindnyájunkért áldozatul adta?*[3]

Ha ugyanis *Krisztus meghalt értünk, amikor még bűnösök voltunk, most, hogy a vére árán igazzá váltunk, még sokkal inkább megment bennünket haragjától*.[4] Ez az a legyőzhetetlen pajzs, amellyel el tudjuk űzni az ellenséget, aki az üdvösség elérhetetlenségét sugallja nekünk a háborgatások és kísértések sokaságával.

18. Tehát a zsoltár egész szövege könyörgés.

Először azért, hogy meghallgatást találjon; onnan, hogy *szavaimat hallgasd meg, Uram,* addig, hogy *én Királyom és én Istenem.*

Másodszor azon dolgok megértése következik, amelyek akadályozzák Isten látását, tudniillik azt, hogy a meghallgatást fölismerje, onnan, hogy *hozzád fogok könyörögni, Uram, reggel majd halljad meg hangomat,* addig, hogy *a vért ontó és álnok férfit utálja az Úr.*

---

[1]Róm 3,23.
[2]Vö. Róm 8,30.
[3]Róm 8,33.31.
[4]Róm 5,9–10.

Harmadszor Isten eljövendő házában reménykedik, amelyhez most félelemmel közeledik a beteljesedés előtt, mely előzi a félelmet, onnan, hogy *Én pedig a te irgalmasságod sokaságában,* addig, hogy *leborulok majd a te szent templomod felé félelmedben.*

Negyedszer akadályok közepette élvén és járva útját, azért imádkozik, hogy belülről kapjon segítséget, ahol senki ember nem lát, nehogy a gonosz nyelvek letérítsék útjáról, onnan, hogy *Uram, vezess engem igazságosságodban ellenségeim miatt,* addig, hogy *a nyelvükkel álnokul cselekedtek.*

Az ötödik rész prófécia arról, hogy milyen büntetés vár a gonoszokra, amikor az igaz is alig üdvözül, és hogy milyen jutalmat fognak kapni az igazak, akiket meghívtak, és akik elindultak, és férfiasan elviseltek mindent, amíg csak célba nem értek, onnan, hogy *Ítéld meg őket, Isten,* egészen a zsoltár végéig.

HATODIK ZSOLTÁR
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen

1*A karvezetőnek. Húros hangszerekre. Super octavam. Zsoltár. Dávidé.*

2Uram, ne haragodban vádolj engem,
és ne dühödben dorgálj engem.
3Könyörülj rajtam, Uram, mert beteg vagyok;
gyógyíts meg, mert megháborodtak a csontjaim.
4A lelkem is megzavarodott nagyon.
És te, Uram, meddig?

5Térítsd meg, Uram, ragadd ki a lelkemet;
szabadíts meg a te irgalmasságod miatt.
6Mert nincs a halálban, aki megemlékeznék rólad,
az alvilágban pedig ki mond áldást neked?

7Jajgatva gyötrődtem,
éjszakákon át fogom mosni az ágyamat;
könnyeimmel öntözöm majd a fekvőhelyemet.
8Elhomályosult szemem a haragtól,
megöregedtem ellenségeim között.
9Távozzatok tőlem mind, akik gonoszat cselekedtek,
mert meghallgatta az Úr sírásom hangját.
10Meghallgatta az Úr az én könyörgésemet,
az Úr az én imádságomat elfogadta.
11Térjenek meg és szégyenüljenek meg nagyon
összes ellenségeim;
piruljanak és szégyenüljenek meg nagyon gyorsan.

Az ítélet napjáról

[1. v.] A *De octavo/Super octavam* jelentése nem világos, a cím többi része érthető. Egyesek úgy gondolják, hogy ez az *octava* az ítélet napját jelenti, azaz Urunk eljövetelének idejét, amikor majd eljön ítélni eleveneket és holtakat. Úgy gondolják, hogy Ádámtól számítva az évezredeket, ez az eljövetel hétezer év

elmúltával következik; mint hét nap múlik el a hétezer év, és mint nyolcadik nap következik az az idő.

Mivel azonban az Úr azt mondta, hogy *Nem a ti dolgotok tudni az időpontokat, melyeket az Atya a maga hatalmában meghatározott,*[1] és: *Azt a napot és azt az órát nem tudja senki, angyal sem, erősség sem, a Fiú sem, csak egyedül az Atya;*[2] továbbá írva van, hogy *az Úr napja úgy jön el, mint a tolvaj,*[3] mindez elég nyíltan kifejezi, hogy senki sem követelheti magának annak az időnek az ismeretét az évek valamilyen számítgatásával.

Ha ugyanis az a nap hétezer év elmultával jön el, az éveket számlálva minden ember tudhatja az Eljövetel idejét; és akkor hogyan igaz, hogy a Fiú sem tudja azt? Azért mondta ezt, mert az emberek nem tudják a Fiú által, és nem azért, mintha ő maga nem tudná, e kijelentés szerint: *Próbára tesz titeket a ti Uratok, Istenetek, hogy megtudja,*[4] azaz hogy tudomástokra hozza; és: *Serkenj föl Uram,*[5] azaz serkents föl minket.

Ha tehát a kijelentés, hogy a Fiú nem ismeri ezt a napot, nem azt jelenti, hogy ő nem tudja, hanem, hogy nem akarja azok tudomására hozni, akiknek nem válik javukra ezt tudni, azaz, nem mondja meg nekik; nem tudom, mit akar az a vakmerőség, mely évek számlálásával pontosan hétezer év elmúltával reméli az Úr napját?

2. Mi tehát, akinek az Úr nem akarta tudomásunkra hozni, szívesen megmaradunk a tudatlanságban, és keressük, mit jelenthet a zsoltár címében a *De octavo/Super octavam.*

Egyébként az évek vakmerő számlálgatása nélkül lehet az ítélet napja a nyolcadik nap, melyen e világ végeztével és elnyerve az örök életet, az igazak lelke már nem lesz alávetve az időnek; és mivel az egész idő a hetek egymásra következtével folyik, nyolcadiknak mondható az, amelyen ez a körforgás véget ér.

Nem képtelenség másként is indokolni, miért nevezhető nyolcadiknak az ítélet, amely két generáció után következik, az egyik a testet, a másik a lelket érinti. Ádámtól ugyanis Mózesig az emberi nem testből, azaz test szerint élt: külső és régi embernek is nevezzük,[6] akinek az Ó Szövetség adatott, hogy vallásos, de mégis csak testi cselekedetekkel előre jelezze az eljövendő lelki dolgokat.

[1]ApCsel 1,7.
[2]Mt 24,36.
[3]Vö. 1Tesz 5,2.
[4]MTörv 13,3.
[5]Zsolt 3,7.
[6]Vö. Ef 4,22.

Mindaddig, amíg test szerint éltek, *a halál uralkodott* – miként az Apostol mondja – *azokon is, akik nem vétkeztek. Ádám törvényszegésének hasonlatosságára*; ugyanis a *Mózesig*[1] időhatárt úgy kell értenünk, hogy mindaddig, amíg a Törvény cselekedetei, azaz a testileg megtartott parancsok (sacramenta) azokat is kötelezték bizonyos misztérium kedvéért, akik az egy Isten népe voltak.

Az Úr eljövetele óta azonban, amióta a testi körülmetélésből átléptünk a szív körülmetélésére, meghívást kaptunk arra, hogy lélek szerint éljünk, azaz a belső ember szerint, akit új embernek[2] is nevezünk az újjászületés és a lelki erkölcs megújulása miatt.

Az pedig nyilvánvaló, hogy a négyes szám a testhez tartozik a közismert négy elem miatt, és a négy minőség – száraz, nedves, meleg, hideg – miatt. Évszakot is négyet számlálunk: tavasz, nyár, ősz, tél. Ezek köztudott dolgok. A test négyes számáról másutt is van szó, de elvontabban és homályosabban, amit e beszédben kerülnünk kell, mert azt akarjuk, hogy a kevésbé műveltek is megértsék.

Hogy a lélekhez a hármas szám tartozik, megérthetjük abból, hogy háromszorosan kell szeretnünk Istent: teljes szívből, teljes lélekből és egész elméből;[3] ezekről egyenként azonban nem a zsoltárokban, hanem az evangéliumban kell tárgyalni. Most elegendőnek gondolom a mondottakat annak igazolására, hogy a hármas szám a léleké.

Ha tehát elmúlik a régi emberhez és az Ószövetséghez tartozó test száma, és elmúlik az új emberhez és az Újszövetséghez tartozó lélek száma is, azaz letelik a hetes szám, mert minden, ami az időben történik a négyes számmal a testhez, a hármas számmal a lélekhez van rendelve, eljön az ítélet nyolcadik napja, mely az érdemek szerint megfizet, és már nem időbeli tevékenységre, hanem az örök életre viszi a szenteket, a gonoszokat pedig örökre elkárhoztatja.

Az ítélet büntetései

3. [2. v.] E kárhoztatástól félve imádkozik az Egyház ebben a zsoltárban, mondván: *Uram, ne haragodban vádolj engem.* Az Apostol is beszél az ítélet haragjáról: *Büntetést halmozol magadnak a haragnak és Isten igazságos ítélete megnyilvánulásának napjára*;[4] amikor nem akar vádlott lenni senki, aki ebben az életben meg kíván gyógyulni.

---

[1]Vö. Róm 5,14.
[2]Vö. Kol 3,1.
[3]Vö MTörv 6,5; Mt 22,37.
[4]Róm 2,5.

És ne dühödben dorgálj engem. – A dorgálás enyhébb dolog, mint a vád, mert javulást akar elérni. Akit ugyanis vádolnak, annak félnie kell, nehogy kárhoztatás legyen a vége. Mivel azonban a düh több, mint a harag, megkérdezhető, hogy miért az enyhébb *dorgálást* kapcsolja az erősebb *düh*höz.

Én azonban úgy gondolom, hogy ez a két szó ugyanazt jelenti. A görög *thümosz* ugyanis, mely a vers első felében áll, ugyanazt jelenti, mint a második felében lévő *orgé*. Mivel a latinok is két különböző szót akartak használni, a *harag*hoz (ira) közeli jelentésű szót kerestek, és a *düh*ben (furor) találták meg. Ezért a kódexekben variációkat találunk: az egyikben előbb áll az *ira*, és követi a *furor*, a másikban elől van a *furor*, és követi az *ira*; egyes kódexekben a *furor* helyett *indignatio* áll. Bármelyik szót vesszük, mindegyik a lélek büntetést követelő indulatát jelenti.

De ezt nem úgy kell Istennek tulajdonítani, mint a lélek indulatát, akiről már mondtuk: *Te pedig, seregek Ura, nyugalomban ítélsz,*[1] aki pedig nyugodt, abban nincs felindultság. Istent mint bírót nem háborítja föl semmi, hanem azt, ami az ő szolgáiban történik, mivel az ő törvényei szerint történik, *haragnak* mondja a zsoltár.

A lélek, aki imádkozza, nem csupán azt akarja, hogy *vádlott* ne legyen ebben a haragban, hanem *dorgált*, azaz fenyített vagy nevelt sem akar lenni. A görögben ugyanis a *paideuszész* a nevelést jelenti. Az ítélet napján vádlottak lesznek mind, akiknek nincs alapjuk, azaz nem Krisztusra épültek; fenyítést kapnak, azaz megtisztítják azokat, akik erre az alapra fából, szalmából vagy pelyvából építettek; kárt szenvednek ugyan, de megmenekülnek, mintegy tűz által.[2]

Miért imádkozik tehát az, aki nem akarja, hogy vád vagy fenyítés érje az Úr haragjában? Mi másért, mint hogy meggyógyuljon? Ahol ugyanis egészség van, ott nem kell félni sem a haláltól, sem az orvos égető vagy metsző kezétől.

4. [3–4. v.] Folytatja tehát: *Könyörülj rajtam, Uram, mert beteg vagyok; gyógyíts meg, mert megháborodtak a csontjaim,* – azaz a lelkem tartó erőssége vagy ereje, mert ezt jelentik a csontok. A lélek tehát azt mondja, hogy megrendült az ereje, amikor a csontokat említi, és nem kell azt hinnünk, hogy olyan csontjai vannak, amilyeneket a testben látunk. Ezért a folytatás kibontja a gondolatot: *A lelkem is megzavarodott nagyon* – nehogy testileg értsük, amit csontnak mondott.

És te, Uram, meddig? – Ki ne értené, hogy itt a betegségeivel küszködő lélekről van szó, akihez késlekedik jönni az orvos, hogy meggyőzze, milyen bajokba taszította magát a lélek a bűneivel? Ami ugyanis gyorsan gyógyul, attól nem

[1]Bölcs 12,18.
[2]Vö. 1Kor 3,11.

nagyon óvakodunk; a gyógyulás nehézségei láttán viszont gondosabban vigyázunk a visszanyert egészségre.

Tehát nem kell kegyetlennek gondolnunk Istent, akinek ezt mondja: *És te, Uram, meddig?,* hanem úgy kell tekintenünk, mint aki jóságosan meggyőzi a lelket arról, hogy milyen bajt szerzett magának; ez a lélek ugyanis még nem imádkozik olyan tökéletesen, hogy ezt lehetne neki mondani: *Miközben beszélsz, én már mondom: íme itt vagyok.*[1]

Ugyanakkor azt is fölismerteti vele, hogy micsoda büntetések várnak a gonoszokra, akik nem akarnak megtérni Istenhez, ha a megtérők is ennyi nehézséggel küzdenek; amint egy másik helyen írva áll: *Ha az igaz is alig üdvözül, hová lesz a bűnös és a rossz*?[2]

Isten irgalmából, nem a saját érdemeinkből térünk meg

5. [5. v.] *Térítsd meg, Uram, ragadd ki a lelkemet.* – Megtérőben imádkozik a lélek, hogy forduljon feléje Isten is, amint mondja: *Térjetek meg hozzám és megtérek hozzátok – mondja az Úr.*[3]

Vagy ezt a kifejezést úgy kell értenünk, hogy *téríts meg, Uram*, azaz tedd, hogy megtérjek, mert épp a megtérést találja nehéznek és vesződségesnek? Mert a tökéletes megtérésünk késznek találja Istent, amint a próféta mondja: *Mint a hajnalt, késznek találjuk őt.*[4] Amikor ugyanis elveszítjük őt, azt nem az ő távolléte okozza, hiszen ő mindenütt jelen van, hanem a mi elfordulásunk.

Ebben a világban volt – mondja –, *és a világ általa lett, és a világ nem ismerte meg őt.*[5] Ha tehát ebben a világban volt, és a világ nem ismerte meg őt, akkor a mi tisztátalanságunk nem viseli el az ő tekintetét. De amikor mi megtérünk, azaz korábbi életünket megváltoztatva újra véssük a lelkünket, keménynek és vesződségesnek érezzük a visszafordulást a földi vágyak sötét homályából az isteni fényesség derűs és nyugodt világosságába. És ezen fáradozások közepette mondjuk: *Téríts meg, Uram,* azaz segíts, hogy végbemenjen bennünk a megtérés, mely késznek és a téged szeretők ajándékának talál téged.

És ezért, miután mondta: *Téríts meg, Uram,* hozzáteszi: *és ragadd ki a lelkemet,* mert fönnakadt evilág bonyodalmaiban, és a vágyai tövisként szúrják még a megtérésében is.

Szabadíts meg – mondja – *a te irgalmasságod miatt.* Úgy érti, hogy nem érdemeiért gyógyul meg, hiszen a bűnösnek és a kapott parancsot megszegőnek

[1] Iz 65,24.
[2] 1Pét 4,18.
[3] Zak 1,3.
[4] Oz 6,3. LXX szerint
[5] Jn 1,10.

kárhozat járna; gyógyíts meg tehát – mondja –, nem az én érdememért, hanem a te irgalmasságodért.

Mi a halál és mi a pokol?

6. [6. v.] *Mert nincs a halálban, aki megemlékeznék rólad.* – Azt is érti, hogy most van a megtérés ideje, mert ha ez az élet befejeződik, nincs más hátra, mint az érdemek szerinti megfizetés.

Az alvilágban pedig ki vall meg téged? – Vallomást tett az a gazdag ember, akiről az Úr mondja, hogy látta a nyugalomban [Ábrahám ölén] Lázárt, magát pedig kínok között vergődni. Olyannyira vallomást tett, hogy rokonait is figyelmeztetni akarta, hogy tartózkodjanak a bűnöktől a pokolbéli büntetések miatt, amelyeket azok nem hisznek el.[1] Fölöslegesen ugyan, de amikor övéit oktatni akarta, nehogy ugyanazok érjék őket, megvallotta, hogy méltán kapta a kínokat.

Mit jelent tehát: *Az alvilágban pedig ki vall meg téged?* – Vajon a poklot akarja mondani, ahová az ítélet után zuhannak a gonoszok, ahol a mélységes sötétség miatt semmit nem látnak Isten fényességéből, akinek valami vallomást tehetnének? Mert ez a gazdag, fölemelvén a szemét, bár mélységes szakadék volt köztük, mégiscsak láthatta a boldog nyugalomban lévő Lázárt, és hozzá mérve magát kénytelen volt megvallani a vétkeit.

Úgy is érthetjük, hogy halálnak nevezi a bűnt, amelyet az isteni törvény megvetésével követnek el, mint ahogy halálnak nevezzük a halál fullánkját, ami halált okoz; *a halál fullánkja ugyanis a bűn.*[2]

Ebben a halálban az Istenről való elfeledkezés a törvény és a parancsolatok megvetését jelenti: ahogy alvilágnak mondja a lélek vakságát, mely a vétkezőt, azaz a haldoklót körülveszi és elborítja: *Amint nem méltatták az Istent arra, hogy megismerjék* – mondja –, *Isten is romlott eszükre hagyta őket.*[3] Ezzel a halállal és ezzel az alvilággal szemben könyörög oltalomért a lélek, miközben igyekszik megtérni Istenhez, és nehézségeket tapasztal.

7. [7. v.] Ezért folytatja: *Jajgatva gyötrődtem.* És mintha eredménytelen volna, hozzáteszi: *éjszakákon át fogom mosni az ágyamat.* – Az ágy itt azt a helyet jelenti, ahol a beteg és gyenge lélek fekszik, azaz a testi gyönyörűségeket és mindenféle evilági élvezetet; ezt az ágyat mosogatja könnyeivel az, aki szabadulni akar tőlük. Mert már látja és elítéli ezeket a testi élvezeteket, és mégis a

[1] Vö. Lk 16,23–31.
[2] Vö. 1Kor 15,56.
[3] Róm 1,28.

gyöngeségben fogva tartja az élvezet, és szívesen heverészik ott, ahonnan a lélek csak akkor tud fölkelni, ha meggyógyul.

Azzal, hogy *éjszakákon át*, talán azt akarja mondani, hogy aki lélekben már kész megérezni valamit az igazság világosságából, de a test gyöngesége miatt olykor mégis megnyugszik evilág élvezetében, olyan, mint a nappal és az éjszaka váltakozása. Hogy amikor azt mondja: *Elmémmel Isten törvényének szolgálok,* nappali fényességben van; amikor pedig azt mondja: *Testemmel pedig a bűn törvényének szolgálok,*[1] reá borul az éjszaka mindaddig, amíg minden éjszaka el nem múlik, és el nem jön a nappal, amikor azt mondja: *reggel majd előtted állok és látni fogok.*[2] Akkor majd állni fog, most azonban még fekszik, amikor az ágyban van, amelyet éjszakánként mosogat, hogy sok könnyével kiesdje Isten irgalmasságától a hatásos orvosságot.

A *könnyeimmel öntözöm majd fekvőhelyemet* ismétlés: a *könnyeimmel* megmondja, hogy mivel *mossa* az ágyát; és amit itt *fekvőhelynek* mond, azt az előbb *ágynak* nevezte. Ámbár az *öntözöm* valamivel több, mint a *mosom*, ugyanis lehet valaminek a felszínét is lemosni, az öntözés azonban mélyebbre hatol; ilyen a szív mélyéig ható sírás.

A különböző igeidők használata – múlt időben mondja: *Jajgatva gyötrődtem;* jövő időben: *éjszakákon át fogom mosni ágyamat;* és ismét jövő időben: *könnyeimmel öntözöm majd a fekvőhelyemet* – azt fejezi ki, amit önmaguknak kell mondaniuk mindazoknak, akik jajgatva hiába fáradoztak: „Mikor azt tettem, nem használt, tehát ezután ezt fogom tenni."

Isten bölcsessége belső Nap

8. [8–9. v.] *Elhomályosult szemem a haragtól.* – Vajon a saját haragjától, vagy Istenétől, akit kért, hogy ne vádolja vagy dorgálja? De ha Isten haragja az ítélet napját jelenti, hogy lehet azt itt érteni?

Vajon annak a kezdete, amit az emberek itt fájdalomként és kínként, és főként az igazság megértéséből való kizárásként éreznek, az, amit már említettem, amikor mondtam: *Isten is romlott eszükre hagyta őket*?[3]

Mert ez az elme vaksága; mindaz, aki ebben szenved, ki van zárva Isten benső világosságából, de ebben az életben még nem teljesen. Van ugyanis külső sötétség,[4] ami inkább az ítélet napjához tartozik, amikor teljesen Istenen kívül kerül az, aki nem akart megjavulni, amíg idő van rá; mert teljesen Istenen kívül lenni mi egyéb, mint a legnagyobb vakságban lenni? Hiszen *Isten megközelíthetetlen*

[1]Róm 7,25.
[2]Zsolt 5,5.
[3]Róm 1,28.
[4]Vö. Mt 25,30.

fényességében lakik,[1] amelybe belépnek azok, akiknek ezt mondják: *Menj be Urad örömébe*.[2]

Ennek a haragnak tehát a kezdete az, amit ebben az életben tapasztal meg minden bűnös: félve tehát az ítélet napjától vesződik és sír, nehogy oda jusson, aminek a kezdetét most ilyen veszedelmesnek tapasztalja; ezért nem azt mondja: Megvakult a szemem, hanem *Elhomályosult szemem a haragtól*.

Ha pedig a saját haragjáról azt mondja, hogy elhomályosul tőle a szeme, ezen sem csodálkozunk, mert valószínű emiatt mondatott: *A Nap ne nyugodjék le a haragotok fölött,*[3] amely belső Napot, azaz Isten bölcsességét önmagában lenyugodni véli az az elme, amelyet háborgása akadályoz a Nap látásában.

A lélek helye az érzület

9. *Megöregedtem ellenségeim között.* – Eddig csak a haragról beszélt, ha ugyan a saját haragjáról szólt. De szemügyre véve a többi víciumot, úgy látja, sáncokkal van körülvéve. Mivel a víciumok a régi élethez tartoznak és a régi ember-berhez, akit le kell vetnünk, hogy magunkra ölthessük az új embert,[4] méltán mondja: *Megöregedtem*. Az, hogy ezt mondja: *ellenségeim között,* vagy a víciumokat jelenti, vagy az embereket, akik nem akarnak megtérni.

Ők ugyanis, még ha nem is tudják, még ha kíméletesek is, még ha viták nélkül is vannak a városokban, házakban, lakomákon és a gyakori beszélgetésekben, mintha egyetértőek volnának; mivel ellentétes szándékúak, valójában ellenségei azoknak, akik megtérnek Istenhez.

Mert ki ne látná, hogy azok, akik szeretik és kívánják ezt a világot, ellenségeik azoknak, akik meg akarnak szabadulni ettől a világtól? Mert ha tehetik, magukkal vonják őket a büntetésbe. És nagy ajándék naponta a szavaik között forgolódva nem letérni Isten parancsolatainak útjáról.

Ugyanis gyakran megtörténik, hogy az Isten felé igyekvő lélek megretten, ha útközben támadás éri. És gyakran azért nem váltja valóra jó elhatározását, hogy meg ne bántsa azokat, akik között él, akik más, veszendő és mulandó javakat szeretnek és kergetnek.

Ezektől elkülönül minden egészséges ember, nem hely szerint, hanem lelkülettel; a testet ugyanis a hely fogadja be, a lélek helye pedig az érzület.

---

[1] Vö. 1Tim 6,16.
[2] Mt 25,21–23.
[3] Ef 4,26.
[4] Vö. Kol 3,9–10.

Igazak és gonoszok most együtt élnek

10. Ezért a vesződség és jajgatás és könnyhullatások után, mivel nem maradhat eredménytelen, amit olyan buzgón kért attól, aki minden irgalmasság forrása, és nagyon igaz, amit mond: *Közel van az Úr a megtört szívűekhez,*[1] a sok nehézség után a jámbor lélek – ami az Egyházat is jelentheti – jelzi, hogy meghallgatásra talált.

Nézd csak, hogyan folytatja: *Távozzatok tőlem mind, akik gonoszat cselekedtek, mert meghallgatta az Úr sírásom hangját.* – Ez lehet prófécia, mert eltávoznak majd, azaz elkülönítik a gonoszokat az igazaktól, amikor eljön az ítélet napja. De történik már most is, mert jóllehet ugyanazokon az összejöveteleken vannak jelen, mégis a cséplés helyén, a szérűn már szétvált a mag és a pelyva. Igaz, a magok még a pelyva között rejtőznek: így tehát együtt forgolódhatnak, de a szél nem kaphatja föl egyformán őket.

11. [10. v.] *Mert meghallgatta az Úr sírásom hangját; meghallgatta az Úr az én könyörgésemet, az Úr az én imádságomat elfogadta.* – A gyakran ismételt mondatrészek nem az elbeszélő gyarlóságát, hanem az ujjongó lélek érzületét fejezik ki. Az örvendező emberek szoktak így beszélni, mert nem elég nekik egyszer elmondani, mi miatt örvendenek.

Ez a gyümölcse a jajgatásnak, amellyel vesződik, és a könnyeknek, amelyekkel mossa az ágyát és öntözi a fekhelyét, mert *aki könnyek között vet, örvendezéssel arat,*[2] és *boldogok a szomorkodók, mert őket majd megvigasztalják.*[3]

Az ítéletkor azonban szétválnak

12. [11. v.] *Térjenek meg és szégyenüljenek meg összes ellenségeim.* – Távozzatok tőlem, mondta előbb; ami, miként kifejtettük, ebben az életben is lehetséges. Az azonban, amit most mond: *Piruljanak és szégyenüljenek meg*, nem látom, megtörténhet-e máskor, mint azon a napon, amikor majd nyilvánvalóvá válik az igazak jutalma és a bűnösök büntetése.

Mert most a gonoszok olyannyira nem szégyellik magukat, hogy szüntelenül sértegetnek minket, és gúnyolódásaikkal többnyire el is érik, hogy a gyenge emberek szégyenkezni kezdenek Krisztus neve miatt, ezért mondatott: *Aki szégyell majd engem az emberek előtt, azt én is szégyellni fogom az én Atyám előtt.*[4]

---

[1] Zsolt 33,19.
[2] Vö. Zsolt 125,5.
[3] Vö. Mt. 5,5.
[4] Mt 10,32; Lk 9,26.

Márpedig mindaz, aki teljesíteni akarja azokat a magasztos parancsokat, hogy osztogasson, adakozzék a szegényeknek, és az ő igazsága megmaradjon örökre,[1] és mindenét, amije csak van, eladván, szétossza a szegényeknek és Krisztust kövesse, mondván: *Semmit sem hoztunk erre a világra, és nem is vihetünk el semmit, ha van ennivalónk és ruhánk, elégedjünk meg vele,*[2] nevetség tárgya lesz a gonoszok között, és őrültnek nevezik azok, akik nem akarnak meggyógyulni. És gyakran, nehogy őrültnek tartsák a kétségbeesettek, fél megtenni és halogatja azt, amit a leghűségesebb és leghatalmasabb orvos parancsolt.

Most tehát nem képesek szégyenkezni azok, akik előtt nekünk nem szabad szégyenkeznünk, nehogy az elhatározott úttól visszatartsanak, azon akadályozzanak, vagy lassítsanak minket. De eljön az idő, amikor szégyenkezni fognak, amikor majd mondják, ami írva áll: *Ezek azok, akiket valamikor kinevettünk, és szidalmazva példálóztunk velük. Mi esztelenek, az életüket esztelenségnek véltük és becstelennek a halálukat. Hogyan számláltattak Isten fiai közé, és a szentek között van az osztályrészük? Tehát letévedtünk az igazság útjáról, és az igazságosság fénye nem világított nekünk, és a Nap nem kelt föl számunkra; a gonoszság és a pusztulás tövisei közé keveredtünk, és a járatlan pusztában jártunk, az Úr útját pedig nem ismertük meg. Mit használt nekünk a gőg, vagy mit hozott nekünk a kérkedő gazdagság? Mindezek átmentek, mint az árnyék.*[3]

13. Amit pedig mond: *Piruljanak és szégyenüljenek meg* – ki ne ítélné ezt a legigazságosabb büntetésnek, hogy szégyenre forduljanak azok, akik az üdvösségre nem akartak fordulni. Ezután hozzáteszi: *nagyon gyorsan*, mert kezdte elveszíteni a reményt az ítélet napjában. Amikor ugyanis majd *azt mondják: Béke, akkor éri őket hirtelen a pusztulás.*[4]

Bármikor jön, nagyon gyorsan jön az, aminek eljövetelét már nem várják: ennek az életnek a hosszát csak a továbbélés reménye érezteti; mert nincs annál gyorsabb, mint ami az életben már elmúlt. Amikor tehát eljön az ítélet napja, a bűnösök érezni fogják, mennyire nem hosszú a múló élet; és nem ítélhetik késlekedőnek azt, amit nem kívántak, vagy inkább nem hittek el, mégis eljön.

Bár ezt úgy is érthetjük, hogy a jajgatót és sokat könyörgőt meghallgatta Isten, és megszabadulva a bűnöktől minden gonosz testi indulat fölött úrrá lett, amint mondja: *Távozzatok tőlem mind, akik gonoszat cselekedtek, mert meghallgatta az Úr sírásom hangját.* És ha ez megtörtént, nem csoda, hogy oly tökéletes, hogy már ellenségeiért is imádkozik.

---

[1] Vö. Zsolt 111,9.
[2] 1Tim 6,7–8.
[3] Bölcs 5,3–9.
[4] Vö. 1Tesz 5,3.

A *Piruljanak és szégyenüljenek meg összes ellenségeim* azt is jelentheti, hogy tartsanak bűnbánatot bűneik fölött, ami szégyenkezés és benső háborúság nélkül nem lehetséges. Semmi akadálya tehát így értenünk azt, hogy *Térjenek meg és szégyenkezzenek*, azaz térjenek meg Istenhez és szégyenkezzenek amiatt, hogy korábban bűneik sötétségével dicsekedtek, amint az Apostol mondja: *Mi dicsőségetek volt egykor abban, ami miatt most szégyenkeztek?*[1] A hozzátett *nagyon gyorsan*, vagy a kérő sürgető kívánságára, vagy Krisztus hatalmára utal, aki a nemzeteket, amelyek a bálványaik miatt üldözték az Egyházat, olyan gyorsan megtérítette az evangélium hitére.

[1]Róm 6,21.

HETEDIK ZSOLTÁR
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen

1Dávid siralma, melyet a benjaminita Kus miatt énekelt az Úrnak.

2Uram, Istenem, benned reméltem,
ments meg minden üldözőmtől és ragadj ki engem,
3nehogy elragadja, mint az oroszlán a lelkemet.
Mert nincs, aki megváltson, sem aki megmentsen.

4Uram, Istenem, ha megtettem azt,
ha van gonoszság a kezemben,
5Ha rosszal fizettem a nekem rosszal megfizetőknek;
essem el ellenségeim előtt üresen,
6vegye üldözőbe az ellenség a lelkemet és fogjon el,
tiporja a földbe életemet, és vezesse a porba dicsőségemet.
7Serkenj föl, Uram, haragodban,
magasztaltassál föl ellenségeim határain,
és serkenj föl, Uram Istenem a parancsban,
amelyet megparancsoltál.
8És a népek gyülekezete vesz majd körül téged,
és emiatt térj vissza a magasba.

9Az Úr ítéli meg a népeket.
Ítélj meg engem, Uram, igazságosságom szerint,
és ártatlanságom szerint, ami fölöttem van.
10Teljesedjék be a bűnösök gonoszsága,
és vezéreld az igazat, szíveket és veséket vizsgáló Isten.
11Az én igazi segítségem az Úrtól van,
aki megmenti az egyenes szívűeket.
12Isten igazságos bíró, erős és hosszan tűrő,
nem érvényesíti a haragot minden nap.
13Ha meg nem tértek, villogtatni fogja a kardját,
Megfeszítette íját és fölkészítette azt.
14És benne a halál edényeit készítette elő:
megtüzesítette nyilait.
15Íme, igazságtalanságot szült,
fájdalmat fogant és gonoszságot szült;

16vermet nyitott és kiásta azt,
és bele fog esni a gödörbe, amit készített.
17Forduljon vissza a fájdalma a fejére,
és a feje tetejére hulljon a gonoszsága.
18Vallomást teszek az Úrnak az ő igazságossága szerint,
és zsoltározok a Magasságbeli Úr nevének.

1. [1. v.] A történetet, amely ennek a próféciának alkalmul szolgált, a *Királyok második könyvében* könnyen megismerhetjük.[1] Onnan ugyanis megtudjuk, hogy Kus, Dávid király barátja, átállt az atyja ellen hadat viselő fiú, Absalom oldalára. Célja az volt, hogy kifürkéssze a terveket, melyeket Absalom atyja ellen szőtt Ahitofel hatására, aki elpártolt Dávid barátságától, és amennyire csak tudta, tanácsaival a fiút atyja ellen uszította. Mivel azonban ebben a zsoltárban nem a történetet kell néznünk, amelyről a misztériumok prófétája a leplet magára vette; ha átvisszük Krisztusra, elvétetik a lepel.[2]

Először azt vizsgáljuk meg, hogy mit jelentenek a nevek. Voltak ugyanis fordítók, akik a nevek jelentését nem betű szerint, hanem lelki értelemben kutatták, és azt mondják, hogy a *Kus* annyit jelent, mint *Hallgatás*, *Jemini* annyi, mint *Jobbkéz*, *Ahitofel* pedig a *Testvér romlása*.

Ezen értelmezést látva eszünkbe jut Júdás, akinek Absalom az előképe, és akinek a neve azt jelenti: *az Atya békéje*; mert atyja megbékélt vele annak ellenére, hogy ő álnokul hadakozott ellene a szívében; amint erről a harmadik zsoltárban volt szó. Miként az evangéliumban olvassuk, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus a tanítványait fiainak nevezte,[3] így ugyanabban az evangéliumban testvéreinek is nevezi őket, mert a föltámadott Úr mondja: *menj és mondd a testvéreimnek*,[4] és az Apostol őt nevezi elsőszülöttnek a sok testvér között.[5]

Annak a tanítványnak a romlása tehát, aki őt elárulta, helyesen nevezhető a *testvér romlásának*, amit Ahitofel neve jelent. Kus annyit jelent, mint *Hallgatás*, ami annak a hallgatásnak felel meg, amellyel a mi Urunk ezen álnokságok ellen harcolt; azaz annak a mélységes titoknak felel meg, mely Izrael vakságában mutatkozott meg, amikor az Urat üldözte, hogy a nemzetek teljessége befogadást nyerjen, és így egész Izrael üdvözüljön.

[1]Vö. 2Kir 16.
[2]Vö. 2Kor 3,16.
[3]Vö. Mt 9,15.
[4]Jn 20,17.
[5]Vö. Róm 8,29.

Amikor az Apostol ehhez a mély titokhoz és mélységes hallgatáshoz érkezett, fölkiáltott, mintha a mélység csodálata érintette volna meg: *Mekkora a mélysége az Isten gazdagságának, bölcsességének és tudásának! Mily kifürkészhetetlenek a szándékai, mily megfoghatatlanok útjai! Vajon ki látta az Úr gondolatait, és tanácsot ki adott neki?*[1]

E nagy hallgatás nem magyarázatra, hanem csodálatra késztet. E hallgatással az Úr – elrejtve csodálatos szenvedésének titkát –, a testvér által szánt szándékkal keresett romlást, azaz árulójának gaztettét irgalmasságának és gondviselésének szolgálatába állította; hogy amit Júdás egy ember vesztére gonosz lelkülettel tett, azt ő gondviselő kormányzással minden ember üdvösségére fordítsa.

Ezt a zsoltárt tehát a tökéletes lélek énekli az Úrnak, aki már méltó arra, hogy ismerje Isten titkát; és Kus szavai gyanánt énekli, mert megismerhette hallgatásának igéit. A hitetleneknél és az üldözőknél ugyanis ez hallgatás és titok: övéinél azonban, akiknek ezt mondta: *már nem mondalak titeket szolgáknak, mert a szolga nem tudja, mit tesz az ura; hanem barátaimnak mondalak titeket, mert mindent, amit az én Atyámtól hallottam, megismertettem veletek,*[2] a barátainál tehát nem hallgatás van, hanem a hallgatás igéi, azaz annak a hallgatásnak kifejtett és nyilvánvaló magyarázata.

A hallgatást, azaz Kust, Jemini fiának, azaz a Jobbkéz fiának mondja: nem kellett ugyanis elrejteni a szentek elől, ami értük megtétetett. Ennek ellenére *ne tudja a bal kezed, mit tesz a jobb* – mondja.[3]

A próféciában tehát a tökéletes lélek énekel, aki ezt a titkot Kus igéi gyanánt ismerte meg, azaz ugyanannak a titoknak a megismeréseként, amely titkot Isten jobbja, azaz a neki kedvező és hozzá kegyes Isten művelt; ezért nevezi ezt a hallgatást a Jobbkéz fiának, ami Kusnak, Jemini fiának a jobbja.

Az üdvösség Istentől van

2. [2–3. v.] *Uram, Istenem, benned reméltem, szabadíts meg minden üldözőmtől és ragadj ki engem.* – Mintha a tökéletes lélek már győzelmet aratott volna minden vícium fölött, és csak az irigy ördög maradt volna ellensége, mondja: *ments meg minden üldözőmtől, és ragadj ki engem, nehogy elragadja, mint az oroszlán a lelkemet.* Az Apostol mondja: *ellenségetek, az ördög, mint ordító oroszlán körüljár, keresvén, kit nyeljen el.*[4]

Így tehát először többes számot használ: *szabadíts meg minden üldözőmtől,* azután egyes számban folytatja: *nehogy elragadja, mint az oroszlán a lelkemet;*

[1]Róm 11,3334.
[2]Jn 15,15.
[3]Mt 6,3.
[4]1Pét 5,8.

mert nem azt mondja: *nehogy elragadják*, tudván, hogy ki az, aki oly hevesen támadja a tökéletes lelket. *Mert nincs, aki megváltson, sem aki megmentsen,* azaz az el ne ragadjon, miközben te nem váltasz meg; ha ugyanis Isten meg nem vált, és meg nem ment, az elragad.

Le kell győzni a haragot

3. [4–5. v.] És miután nyilvánvaló, hogy a tökéletes lélek mondja ezt, akinek már csak az ördög nagyon álnok támadásaitól kell óvakodnia, lássad, mi következik:

Uram, Istenem, ha megtettem azt. – Mi lehet ez az *azt?* Vajon mivel nem nevezi meg a bűnt, valami egyetemes bűnre kell gondolnunk?

Ha ez az értelmezés nem tetszik, hallgassuk csak, ami következik, mintha a kérdésre válaszolna: Mi ez az *azt?*

Ezt válaszolja: *ha gonoszság van a kezemben.* – Most már nyilvánvalóan minden bűnről mondja: *ha rosszal fizettem a nekem rosszal megfizetőknek;* amit más nem mondhat, csak a tökéletes ember. Az Úr ugyanis azt mondja: *Legyetek tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok, aki fölkelti napját jókra és rosszakra, és esőt hullat igazakra és gonoszokra;*[1] aki tehát nem fizet a rosszért rosszal, az tökéletes.

Amikor tehát a tökéletes lélek Jemini fiának, Kusnak igéi miatt imádkozik, azaz annak a titoknak és hallgatásnak a megismeréséért, amelyet üdvösségünkért az irántunk irgalmas és könyörülő Úr cselekedett, amikor eltűrte és a legnagyobb türelemmel elviselte árulójának álnokságait, mintha ennek a tökéletes léleknek e titok magyarázatát adván mondaná: „Én nagy hallgatással és türelemmel elviseltem árulómat érted, gonoszért és bűnösért, hogy a te gonoszságaidat az én vérem ontása lemossa: ugye, utánozni fogsz azzal, hogy te sem fizetsz rosszal a rosszért."

Szemlélve tehát és megértve, mit tett érte az Úr, és az ő példájának követésében előbbre jutva a tökéletesség felé, mondja: *Ha rosszal fizettem a nekem rosszal megfizetőknek,* azaz ha nem tettem meg, amire a tetteiddel Te tanítottál, *essem el ellenségeim előtt üresen.*

Mert nem ezt mondja: ha megfizettem a nekem rosszat tévőknek, hanem *a nekem rosszal megfizetőknek;* aki ugyanis megfizet, előbb kapott valamit. Nagyobb türelem nem visszaadni a rosszat annak, aki jót kapott és rosszal fizetett érte, mint nem ártani annak, aki semmi jót nem kapott előtte.

Ha rosszal fizettem a nekem rosszal megfizetőknek; azaz ha nem követtelek Téged abban a hallgatásban, azaz a türelmedben, melyet értem viseltél, *essem el*

[1]Mt 5,48 45.

ellenségeim előtt üresen. Üresen henceg ugyanis az, aki ember létére bosszút akar állni emberen; és miközben nyíltan ember fölé akar kerülni, titokban az ördög kerül föléje, üressé válik a hiú és gőgös örömtől, amit nem tudott legyőzni.

Ő tehát [a tökéletes lélek] érti, mi a nagyobb győzelem, és hol fizet meg az Atya, aki a rejtekben lát,[1] így tehát, nehogy *rosszal fizessen a neki rosszal megfizetőknek,* inkább a haragot, mint a másik embert győzi le, azokból a szavakból is okulva, amelyek így állnak írva: *Jobb az, aki legyőzi a haragot, mint aki elfoglal egy várost.*[2]

Ha rosszal fizettem a nekem rosszal megfizetőknek, essem el ellenségeim előtt üresen. – Úgy látszik, esküvel átkozódik, ami az eskü legsúlyosabb fajtája, amikor az ember ezt mondja: „ha azt tettem, ez történjék velem". De mást jelent az eskü, az esküt tevő, és mást a prófétáló szájában; ez ugyanis azt mondja, ami valóban megtörténik azokkal, akik *rosszal fizetnek a nekik rosszal megfizetőknek*; és nem magának vagy valaki másnak kíván átokkal rosszat.

A gőg az első és az utolsó vícium

4. [6. v.] *Vegye üldözőbe az ellenség a lelkemet és fogjon el.* – Az ellenséget ismét egyes számban nevezve meg, egyre világosabbá teszi azt, akit föntebb oroszlánnak nevezett. Ugyanis ő az, aki üldözi a lelket, és ha rászedte, elfogta. Az emberek ugyanis a test megöléséig kegyetlenkednek, a lelket azonban e látható halál után nem tudják hatalmukban tartani; az ördög pedig, aki üldözve megragadta, birtokában tartja a lelkeket.

Tiporja a földbe életemet – azaz eltiporva tegye földdé az életemet, tudniillik a maga eledelévé; ugyanis ezt az ellenséget nemcsak oroszlánnak, hanem kígyónak is nevezik, akinek mondatott: *földet fogsz enni;*[3] a bűnös embernek pedig mondatott: *föld vagy, és visszatérsz a földbe.*[4]

És vezesse a porba dicsőségemet. – Ez az a por, amit elragad a szél a föld színéről,[5] tudniillik a gőgös emberek üres és balga dicsekvése fölfuvalkodott és megalapozatlan, mint a széltől fölkapott portölcsér.

Méltán említi itt tehát a dicsőséget, amelyet meg akar óvni attól, hogy porrá legyen. Szilárd valóságként akarja birtokolni a lelkiismeretben Isten színe előtt, ahol nincs semmi hencegés. *Aki dicsekszik* – mondja – *az Úrban dicsekedjék.*[6]

---

[1]Vö. Mt 6,6.
[2]Péld 16,32. a LXX szerint.
[3]Ter 3,14.
[4]Ter 3,19.
[5]Vö. Zsolt 1,4.
[6]1Kor 1,31.

Ez a szilárdság porlad el, ha valaki a gőg által megvetve a lelkiismeret titkait, ahol egyedül Isten ítéli jónak az embert, emberek előtt akar dicsekedni; ezért mondja másutt: *Isten összetöri az embereknek tetszők csontjait.*[1]

Aki azonban jól megtanulta vagy megtapasztalta a legyőzendő víciumok lépcsőfokait, érti, hogy a tökéleteseknek csak, vagy leginkább az üres dicsekvés víciumát kell kerülniük, mert azt a víciumot, ami elsőként buktatta el a lelket, utolsóként győzik le. *Minden bűn kezdete a gőg;* és: *az emberi gőg kezdete az elpártolás Istentől.*[2]

A gőg atyja az ördög

5. [7. v.] *Serkenj föl, Uram, haragodban.* – Hogyan lehetséges, hogy akit tökéletesnek mondunk, haragra ingerli Istent? Nemde azt látjuk, hogy igazában az a tökéletes, aki miközben megkövezték, ezt mondta: *Uram, ne ródd föl ezt nekik bűnül*.[3]

Vajon aki ezt kéri: *Serkenj föl, Uram, haragodban,* szintén nem emberek ellen, hanem az ördög és angyalai ellen kéri ezt, akik a bűnös és istentelen embereket hatalmukban tartják? Tehát nem dühöngve, hanem irgalmasan imádkozik az ördög ellen mindaz, aki azt kéri, hogy az Úr, aki megigazulttá teszi az istentelent,[4] vegye el az ördögtől és angyalaitól azt, akit hatalmukban tartanak; amikor ugyanis az istentelen megigazul és a bűnösből igaz lesz, az ördög birtokából átmegy Isten templomába; és mivel büntetés az, ha valakitől elveszik a birtokát, amelyben uralkodni akar, ezt a büntetést mondja Isten ördög elleni haragjának, hogy többé ne birtokolja azokat, akik eddig a hatalmában voltak.

Serkenj föl, Uram, haragodban. – Serkenj föl, jelenj meg itt, mondta, tudniillik emberi és rejtélyes szavakkal, mintha Isten aludna, amikor a maga titkaiban ismeretlenül rejtőzik.

Magasztaltassál föl ellenségeim határain. – Határoknak mondta magát a birtokot, ahol az ördöggel szemben Istent akarja fölmagasztalva, azaz tisztelve és megdicsőülve látni, miközben a bűnösök megigazulnak, és dicsérik Istent.

Serkenj föl, Uram Istenem, a parancsban, amelyet megparancsoltál. – Azaz mivel alázatosságot parancsoltál, jelenj meg alázatosan, és először te teljesítsd, amit parancsoltál, hogy a példáddal legyőzve a gőgöt, ne kerüljenek annak az ördögnek a hatalmába, aki a te parancsolataid ellenére a gőgöt sugallta, mondván: *Egyetek és megnyílnak a szemeitek, és lesztek, mint az istenek.*[5]

---

[1]Zsolt 52,6.
[2]Préd 10,15 14.
[3]ApCsel 7. 59.
[4]Vö. Róm 4,5.
[5]Ter 3,5.

6. [8. v.] *És a népek gyülekezete vesz majd körül téged.* – Ennek kettős jelentése van. A népek gyülekezete ugyanis lehet a hívőké, vagy az üldözőké, mert mindkettőt a mi Urunk ugyanazon alázata hozta létre; az üldözőknek mily nagy gyalázkodó sokasága vette őt körül, amelyről mondatott: *Miért háborognak a nemzetek, és gondolnak a népek hiábavalóságokat?*[1]

A hívők sokasága pedig annyira az ő alázatossága által vette őt körül, hogy igazán elmondható: *A vakság csak részben érte Izraelt, amíg a pogányok teljes számban meg nem térnek;*[2] és: *Kérd tőlem, és neked adom a nemzeteket örökségedül, és birtokodul a föld határait.*[3] *És emiatt térj vissza a magasba:* azaz e gyülekezet miatt térj vissza a magasba; ami azt jelenti, amit föltámadásával és mennybemenetelével tett. Ugyanis így megdicsőülve adta a Szentlelket, akit megdicsőülése előtt nem adhatott, miként az evangéliumban áll: *A Lélek pedig még nem adatott, mert Jézus még nem dicsőült meg*.[4]

Visszatérve tehát a magasba, *a népek gyülekezete* miatt elküldte a Szentlelket, akivel eltelve az evangélium hirdetői betöltötték egyházakkal a földkerekséget.

A hitről és a hitetlenségről

7. A *Serkenj föl, Uram, haragodban, magasztaltassál föl ellenségeim határain* verset így is lehet érteni: serkenj föl haragodban, és ne értsenek meg téged az én ellenségeim; ez a *magasztaltassál föl* azt jelenti: légy nagy, hogy meg ne értsenek, és ez a fönti hallgatásra vonatkozik.

Erről a fölmagasztalásról egy másik zsoltár ezt mondja: *És kerubokra szállt és tovaszállott, és a sötétséget tette rejtekhelyévé*.[5] – E fölmagasztaláskor, azaz elrejtezéskor, amikor bűneik büntetéseként nem értettek meg téged azok, akik megfeszítettek, körülvesz majd a hívők sokasága. Ugyanis a megaláztatásban magasztaltatott föl, azaz nem értették meg.

Erre vonatkozik: *Serkenj föl, Uram Istenem, a parancsban, amelyet megparancsoltál* – azaz amikor alázatosnak mutatkozol, akkor légy nagy, hogy ne értsenek meg téged az én ellenségeim: az igaz ellenségei a bűnösök, a jámboré az istentelenek. *És a népek gyülekezete vesz majd körül téged* – azaz éppen azáltal, hogy nem értettek meg téged azok, akik megfeszítettek, hisznek majd benned a nemzetek, és így *népek gyülekezete vesz majd körül téged*.

[1] Zsolt 2,1.
[2] Róm 11,25.
[3] Zsolt 2,8.
[4] Jn 7,39.
[5] Zsolt 17,11–12.

De ha valóban ezt jelenti, akkor ami következik – mert már érezhető – nagyobb fájdalmat okoz, mint a megértés miatti öröm. Ez következik ugyanis: *És emiatt térj vissza a magasba.* – Azaz az emberi nem e gyülekezete miatt, ami az egyházakat jelenti, térj vissza a magasba, azaz ismét légy érthetetlen.

Tehát mi ez az *és emiatt?* Hacsak nem ez a gyülekezet is bántani fog téged; úgy, amint igaz módon jövendölöd, mondván: *Gondolod, hogy amikor eljön az Emberfia, talál majd hitet a földön?*[1]

Ugyanezt mondja a hamis prófétákról, akik az eretnekek: *Gonoszságuk miatt sokak szeretete ki fog hűlni.*[2]

Amikor tehát az egyházakban is, azaz a népek és nemzetek azon gyülekezetében, ahol a keresztény név széles körben elterjedt, oly nagy lesz a bűnök bősége, ami nagyrészt már érezhető, nemde azon igére való éhség jövendölése hangzik itt, amit más próféta is elmondott?[3]

Nemde a bűneivel az igazság világosságától elidegenedő gyülekezet miatt *tér vissza Isten a magasba;* azaz egyáltalán nem, vagy csak nagyon kevesek – akiknek mondatott: *Boldog, aki állhatatos marad mindvégig, az üdvözülni fog*[4] – tartják meg és fogják föl az igaz és a minden gonosz vélekedéstől megtisztított hitet?

Tehát nem oktalanul mondja: *és emiatt* – tudniillik e gyülekezet miatt – *térj vissza a magasba;* azaz vonulj vissza ismét titkaid magasságába a népek e gyülekezete miatt is, mely a nevedet hordozza, de a tetteidet nem cselekszi.

A lélek Isten által igaz és ártatlan

8. E résznek akár a korábbi, akár ez utóbbi magyarázata megfelelőbb, a kérdés eldöntése nélkül nagyon megfelelően következik: *Az Úr ítéli meg a népeket.*

Mert ha a *visszatért a magasba* a mennybemenetelt jelenti a föltámadás után, jó a folytatás: *az Úr ítéli meg a népeket;* mert onnan fog eljönni ítélni eleveneket és holtakat; de akkor is jó, ha a magasba visszatérés azt jelenti, hogy a bűnös keresztényeket elhagyja az igazság megértése. Mert erről az eljövetelről mondatott: *Gondolod, hogy amikor eljön az Emberfia, talál majd hitet a földön?*[5] Tehát Tehát *az Úr ítéli meg a népeket.* Melyik Úr, ha nem Jézus Krisztus? *Az Atya ugyanis nem ítél meg senkit, hanem minden ítéletet átadott a Fiúnak.*[6]

---

[1]Lk 18,8.
[2]Mt 24,12.
[3]Vö. Ám 8,11.
[4]Mt 10,22.
[5]Lk 18,8.
[6]Jn 5,22.

Ezért ez a lélek, aki tökéletesen imádkozik, nézd csak, mennyire nem fél az ítélet napjától, és valóban biztonságos vággyal mondja az imádságban: *Jöjjön el a te országod:*[1] *ítélj meg engem, Uram* – mondja –, *igazságosságom szerint.*

Az előző zsoltárban a beteg imádkozott, és inkább Isten irgalmasságáért esdekelt, mint bármiféle érdemére hivatkozott; *mert Isten Fia azért jött, hogy a bűnösöket hívja bűnbánatra*.[2]

Ezért ott azt mondta: *Szabadíts meg, Uram, a te irgalmasságod miatt,*[3] azaz nem az én érdememért; most azonban, mivel a meghívott ember megtartotta és megtette a kapott parancsokat, meri mondani: *Ítélj meg engem, Uram, igazságosságom szerint, és ártatlanságom szerint, mely fölöttem van.*

Ez az igazi ártatlanság, amely az ellenségnek sem árt; így tehát helyesen kéri az ártatlansága szerinti megítélést az, aki igazán elmondhatta: *Ha rosszal fizettem a nekem rosszal megfizetőknek.*[4]

A hozzátett *mely fölöttem van,* nemcsak az ártatlanságra, hanem az igazságosságra is vonatkoztatható; és akkor az értelme ez: *Ítélj meg engem, Uram, igazságosságom szerint, és ártatlanságom szerint, mely igazságosság és ártatlanság fölöttem van*.

A hozzátétellel bizonyítja a lélek, hogy igazságát és ártatlanságát nem magának köszönheti, hanem a megtisztító és megvilágosító Istennek; erről mondja ugyanis egy másik zsoltárban: *Mert te világosítod meg az én mécsesemet, Uram;*[5] és Jánosról mondja, hogy *nem ő volt a világosság, hanem tanúságot tett a világosságról*.[6] *Égő és világító mécses volt ő.*[7]

A világosság tehát, amellyel a lelkek mint mécsesek világítanak, nem idegen, hanem saját fényt sugároznak, ami maga az igazság. Ezért mondja tehát: *igazságosságom szerint és ártatlanságom szerint, mely fölöttem van,* mintha az égő és világító mécses mondaná: ítélj meg engem a láng szerint, amely fölöttem van; azaz nem aszerint, aki én vagyok, hanem amellyel, mint Tőled kapott lánggal, világítok.

[1]Mt 6,10.
[2]Vö. Lk 5,32.
[3]Zsolt 6,5.
[4]Zsolt 7,5.
[5]Zsolt 17,29.
[6]Jn 1,8.
[7]Jn 5,35.

A jó lelkiismerettel lehet eljutni Istenhez

9. [10. v.] *Teljesedjék be a bűnösök gonoszsága. – Teljesedjék be* – mondja –, legyen teljes aszerint, ami a Jelenések Könyvében áll: *Aki igaz, legyen igazabb, és a szennyes, szennyeződjék továbbra is.*[1]

Beteljesedett gonoszságnak látszik azoké, akik megfeszítették az Isten Fiát; de még nagyobb azok gonoszsága, akikért megfeszítették az Isten Fiát, mégsem akarnak erkölcsösen élni, és gyűlölik az igazság parancsolatait.

Teljesedjék be tehát – mondja – *a bűnösök gonoszsága;* azaz érje el a gonoszság csúcsát, hogy eljöhessen az igazságos ítélet. Mivel azonban a Jelenések Könyve nemcsak azt mondja, hogy *a szennyes szennyeződjék továbbra is,* hanem azt is, hogy *aki igaz, legyen igazabb,* hozzáfűzi és mondja: *És vezéreld az igazat, szíveket és veséket vizsgáló igaz Isten.*

De hogyan lehet vezérelni az igazat, ha nem a rejtekben; hiszen a keresztény idők kezdetén, amikor még a világi emberek üldözéssel nyomták el a szenteket, csodának tűntek az emberek előtt. Most, miután oly nagy tömegben kezdik viselni a keresztény nevet, elszaporodott a képmutatás, azaz a színlelés, tudniillik azoké, akik keresztény névvel inkább az embereknek akarnak tetszeni, mint Istennek.

Tehát miként kaphatna vezetést az igaz ember a színlelés e nagy zűrzavarában, ha nem úgy, hogy Isten vizsgálja a szíveket és a veséket, és látja az összes gondolatot, amit a szív jelent, és a gyönyörködéseket, amiket a vesék jelentenek?

Ugyanis a mulandó és földi dolgok élvezetét méltán tulajdonítjuk a veséknek; mert a vesék az ember alsó részében vannak, és ez a régió az, ahol a testi nemzés gyönyörűsége lakik, mely által erre a vesződséges és hamis örömökkel teljes életre a gyermekek nemzése által az emberi természet tovább származik.

Tehát Isten vizsgálja a szívünket, és látja, hogy *ott vagyunk, ahol a kincsünk van,*[2] azaz az égben; vizsgálja a veséket is, és látja, hogy *nem engedünk a testnek és a vérnek,*[3] hanem az Úrban gyönyörködünk; az igazat a lelkiismeretben vezérli, ott, ahol senki ember nem lát, csak az, aki látja mindazt, amit az ember gondol, és amiben gyönyörűségét találja. A törekvés célja ugyanis a gyönyörködés; hiszen mindenki addig törekszik és gondolkodik, amíg el nem éri a gyönyörűségét.

Tehát aki a szívet vizsgálja, látja a törekvéseinket; aki pedig a veséket vizsgálja, látja a törekvéseink végét, azaz a gyönyörűségeket. És amikor úgy találja, hogy a törekvésünk nem a test kívánságára, nem is a szemek kívánságára, nem is

[1]Jel 22,11.
[2]Vö. Mt 6,21.
[3]Vö. Gal 1,16.

evilági ambíciókra irányul, melyek *mind elmúlnak, mint az árnyék,*[1] hanem az örökkévaló dolgok örömeire, melyek nem változnak, *vezérli az igazat a szíveket és veséket vizsgáló Isten*.

A tetteink ugyanis, amiket cselekszünk és mondunk, ismertek lehetnek az emberek előtt, de hogy milyen lélekből fakadtak, és hova akartunk velük elérni, ezt egyedül ő tudja, *a szíveket és veséket vizsgáló Isten.*

A mi orvosságunk Krisztus

10. [11. v.] *Az én igazi segítségem az Úrtól van, aki megmenti az egyenes szívűeket.* – Az orvoslásnak két feladata van: az egyik a betegség gyógyítása, a másik az egészség megőrzése.

Az első értelmében mondta az előző zsoltárban: *Könyörülj rajtam, Uram, mert beteg vagyok;*[2] a másik értelemben mondja ebben a zsoltárban: *Ha gonoszság van a kezemben, ha rosszal fizettem a nekem rosszal megfizetőknek, essem el ellenségeim előtt üresen.*[3] Ott ugyanis a beteg imádkozik, hogy megszabaduljon, itt a már egészséges, hogy meg ne betegedjék.

Az első értelmében mondja ott: *szabadíts meg a te irgalmasságod miatt;*[4] a másik értelemben mondja itt: *Ítélj meg engem, Uram, igazságosságom szerint;*[5] ott ugyanis gyógyulást kér, hogy kiszabaduljon a betegségből, itt pedig oltalmat, hogy vissza ne essen a betegségbe.

Az első értelemben mondja: *Szabadíts meg, Uram, a te irgalmasságod szerint;* a másik értelemben: *Az én igazi segítségem az Úrtól van, aki megmenti az egyenes szívűeket.*

Mindkettő megszabadít, de az első a betegségből az egészségbe visz, a másik megőriz az egészségben. Így tehát ott a segítség irgalmasság, mert a bűnösnek, aki még vágyódik a megigazulásra, semmi érdeme nincs, de hisz abban, aki megigazulttá teszi az istentelent;[6] itt azonban igazi a segítség, mert a már igaznak nyújtják.

Mondja tehát a bűnös itt, aki mondta: *beteg vagyok, szabadíts meg a te irgalmasságod miatt;* és mondja itt az igaz, aki mondta: *ha rosszal fizettem a nekem rosszal megfizetőknek;* tehát mindketten mondják: *az én igazi segítségem az Úrtól való, aki megmenti az egyenes szívűeket.*

---

[1]Vö. 1Jn 2,16–17.
[2]Zsolt 6,3.
[3]Zsolt 7,4–5.
[4]Zsolt 6,5.
[5]Zsolt 7,9.
[6]Vö. Róm 4,5.

Ha ugyanis nyújtja azt a gyógyszert, amelytől mi betegek meggyógyulunk, mennyivel inkább nyújtja azt, ami megőrzi az egészségünket? *Mert ha, amikor még bűnösök voltunk, Krisztus meghalt értünk, mennyivel inkább most, amikor már megigazultunk, megmenekülünk a haragtól őáltala?*[1]

11. *Az én igazi segítségem az Úrtól van, aki megmenti az egyenes szívűeket.* – Vezérli az igazat, a szíveket és veséket vizsgáló Isten; az igazi segítséggel pedig megmenti az egyenes szívűeket. Nem úgy menti meg az *egyenes szívűeket és egyenes veséjűeket,* ahogyan vizsgálja a szíveket és a veséket, mert rossz gondolatok vannak a rossz szívben, és jó gondolatok vannak az egyenes szívben; a helytelen élvezetek a vesékhez tartoznak, mivel alacsonyabb rendűek és földiek, az erkölcsös élvezetek pedig nem a vesékhez, hanem magához a szívhez tartoznak.

Éppen ezért nem nevezhetünk embereket egyenes veséjűeknek úgy, ahogyan egyenes szívűeknek mondjuk őket, mert ahol a gondolkodás van, ott gyönyörködés is van, ami lehetetlen, ha nem isteni és örökkévaló dolgokról gondolkodnak.

Örömöt adtál a szívemben és megjelent bennünk a te arcod fényessége, Uram.[2] – Mert a mulandó dolgok lélek által elképzelt fantáziaképei, amikor üres és halálos reménységgel kecsegtetnek, jóllehet az üres képzelgésekkel gyakran bódító örömet okoznak; ezt az élvezetet nem a szívnek, hanem a veséknek kell tulajdonítani, mert mindezen képzelgések az alacsonyabb rendű, azaz földi és testi dolgokból erednek.

Így történik, hogy a szíveket és veséket vizsgáló Isten, amikor a szívben egyenes gondolatokat lát, a vesékben pedig semmi gyönyörködést nem talál, igaz segítséget nyújt az egyenes szívűeknek, akik szívében a tiszta gondolatokhoz magasabb rendű élvezetek társulnak.

Ezért egy másik zsoltárban, amikor ezt mondta: *Ezenfelül még éjszakánként is tanítanak engem az én veséim,* hozzátette a segítségről: *Az Urat szemmel tartottam mindig; mert a jobbomon van, nem fogok meginogni.*[3]

Ahol kifejezi, hogy csak késztetéseket szenvedett a veséitől, gyönyörködéseket nem, mert ha azt is érzett volna, akkor megingott volna. De ezt mondta: *mert a jobbomon van, nem fogok meginogni,* és hozzátette: *Emiatt örvendezett a szívem,*[4] mert a vesék zavarni tudták, de gyönyörködtetni nem. Így tehát nem a

[1]Vö. Róm 5,8–9.
[2]Zsolt 4,7.6.
[3]Zsolt 15,7–8.
[4]Zsolt 15,9.

vesékben, hanem ott történt az élvezet, ahol a vesék zaklatásával szemben ott áll az Úr jobb felől, azaz a szívben.

Az ítélet napja a harag napja lesz

12. [12. v.] *Isten igazságos bíró, erős és hosszan tűrő.* – Ki az az Isten, aki bíró, ha nem az Úr, aki megítéli a népeket? Ő az az igazságos, aki megfizet mindenkinek a tettei szerint.[1]

Ő az az erős, a leghatalmasabb, aki a gonosz üldözőket is a mi üdvösségünkért eltűrte. Ő az a *hosszan tűrő,* aki még a saját üldözőit sem azonnal a föltámadás után büntette meg, hanem eltűrte őket, hogy abból a gonoszságból az üdvösségre megtérjenek; és még mindig tűri őket az utolsó ítéletre tartogatva a végső büntetést, és mindmáig várja a bűnösöket bűnbánatra.

Nem érvényesíti a haragot minden nap. – A *nem érvényesíti a haragot* kifejezés erőteljesebbnek tűnik, és a görög kéziratokban a minden nap helyén ezt találjuk: *a haragvó.* Nem az Úrban van a harag, amellyel büntet, hanem azon szolgáinak lelkében, akik az igazság parancsainak engedelmeskednek; akik által az alacsonyabb fokon álló, a harag angyalainak nevezett szolgák parancsot kapnak a bűnök megbüntetésére, ami már nem az igazságosság – aminek nem örvendenek –, hanem az emberi rosszaság bűnhődése miatt gyönyörködtet.

Tehát Isten nem minden nap érvényesíti a haragot, azaz nem naponta gyűjti össze szolgáit a megtorlásra; most ugyanis Isten türelme a bűnbánatra hív, a végső időkben azonban, melyre az emberek keménységük és bánattalan szívükkel a haragot gyűjtötték, a harag és az igazságos ítélet kinyilvánításának napján[2] villogtatni fogja a kardját.

13. [13. v.] *Ha meg nem tértek, villogtatni fogja a kardját.* – Maga a 'homo Dominicus' (a megtestesült Ige) tekinthető Isten kétélű kardjának, melyet nem villogtatott az első eljövetelkor, hanem az alázatosság hüvelyébe rejtette; de villogtatni fogja, amikor a második eljövetelkor eljön ítélni élőket és holtakat, dicsőségének nyilvánvaló ragyogásában, mely az igazainak fényességet, a gonoszoknak rettenetet fog sugározni.

Egyes kéziratokban ugyanis a *villogtatni fogja a kardját* helyett *föl fogja ragyogtatni kétélű kardját* áll; úgy gondolom, hogy ez a kifejezés a lehető legjobban érzékelteti az Úr dicsőségének végső eljövetelét. Ugyanis az ő személyére értjük, amit egy másik zsoltárban olvasunk: *Szabadítsd meg, Uram, a gonoszoktól az én lelkemet, kétélű kardodat kezed ellenségeitől.*[3]

---

[1]Vö. Mt 16,27.
[2]Vö. Róm 2,5.
[3]Zsolt 16,13.

Megfeszítette íját és fölkészítette azt. – Ne menjünk el figyelmetlenül az igeidők mellett, mert a kardról jövő időben mondta, hogy *villogtatni fogja*, az íjról viszont múlt időben, hogy *megfeszítette*, és ezután múlt idejű igék következnek.

14. [14. v.] *És benne a halál edényeit készítette elő: megtüzesítette nyilait.* – Szívesen tekinteném ezen íjnak a Szent Írásokat, melyekben az Újszövetség ereje – mint valami ideg – az Ószövetség keménységét hajlékonnyá és szelíddé tette.

Ebből az íjból mint nyílvesszők röpülnek ki az apostolok, illetve az isteni üzenetek. Ezeket a *nyílvesszőket megtüzesítette,* azaz akiket eltalálnak, azokat isteni szeretetre gyújtják. Mert miféle más nyíl találta el azt, aki ezeket mondja: *Vezessetek be engem a bor házába, állítsatok kenetek közé, támogassatok édességekkel, megsebesültem a szeretettől.*[1]

Miféle más nyilak gyújtották föl azt, aki vissza akar térni Istenhez, és ebből a vándorlásból haza akar jutni, és segítséget kér az álnok nyelvek ellen, és mondják neki: *Mi adassék neked, vagy mit kapj az álnok nyelv ellen? A hatalmasnak éles nyilai tüzes nyílhegyekkel.*[2]

Azaz, ha ezek eltaláltak és fölgyújtottak, akkora szerelemre gyulladsz a mennyek országa iránt, hogy megvetsz minden ellenálló és a szándékodtól visszatartani akaró álnok nyelvet, és kineveted az üldözőket, mondván: *Ki szakíthat el bennünket Krisztus szeretetétől? Nyomor vagy szükség? Üldöztetés vagy éhínség, ruhátlanság, életveszély vagy kard? Amint meg van írva: „Minket minden időben teérted irtanak, és vágójuhok módjára tartanak.” De mindezeken diadalmaskodunk őáltala, aki szeret minket. Biztos vagyok ugyanis benne, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmasságok, sem magasság, sem mélység, sem egyéb teremtmény el nem szakíthat bennünket Isten szeretetétől, amely Krisztus Jézusban, a mi Urunkban van.*[3]

Így tüzesítette meg a nyilait, mert a görög kódexekben így találjuk: *megtüzesítette nyilait,* a latin kódexekben viszont sokszor *meggyújtotta nyilait* áll. De akár *megtüzesítette* a nyilait, akár gyújtanak a nyilak – amire csak akkor képesek, ha maguk is égnek –, a jelentésük ugyanaz.

15. Mivel azonban az Úr az íjban nem csak a nyilakat, hanem *a halál edényeit* is előkészítette, kérdezhetjük, kik a *halál edényei?*

[1] Én 2,4 (LXX)
[2] Zsolt 119,3–4.
[3] Róm 8,35–39.

Talán az eretnekek? Mert ők is ugyanabból az íjból, azaz ugyanazokból az Írásokból lövik a lelkeket, nem azért, hogy szeretettel meggyújtsák őket, kiknek halála csak érdemeik szerint történik.

Éppen ezért ezt a rendelkezést is az isteni Gondviselésnek kell tulajdonítanunk. Nem úgy, hogy a Gondviselés teszi őket bűnössé, hanem úgy, hogy a Gondviselés intézkedik, ha vétkeztek: ha bűn által, rossz szándékkal olvassák, kénytelenek rosszul értelmezni, és ez maga a bűn büntetése. A haláluk azonban a katolikus Egyház gyermekeit mint valami tövis, fölébreszti az álomból az isteni Írások helyes megértésére. *Kell is, hogy eretnekségek legyenek köztetek, hogy a megbízhatók így tűnjenek ki közületek,*[1] amikor megmutatkoznak Isten előtt az emberek.

Vagy esetleg ugyanezeket a nyilakat és a halál edényeit a hitetlenek vesztére készítette; vagy a hívők edzésére tüzesítette és gyújtotta meg a nyilakat?

Nem tévedés ugyanis, amit az Apostol mond: *Egyeseknek az élet illata az életre, másoknak a halál illata a halálra. Ki képes erre?*[2] Tehát nem csoda, ha ugyanazok az apostolok a halál edényei azokban, akik üldözték őket, és tüzes nyilak a hívők szívének felgyújtására.

16. [15. v.] E felkészülés után jön majd az igazságos ítélet, amelyről úgy beszélt, hogy megértsük: minden ember büntetése a saját bűnéből fakad, és a gonoszsága fordul büntetéssé. Nehogy azt gondoljuk, hogy Isten nyugalma és kimondhatatlan fényessége magából hozná elő a büntetést, hanem a bűnöket rendezte úgy, hogy amik a bűnös ember gyönyörűségei voltak, azok legyenek az Úr büntetésének eszközei.

Ezt mondja: *Íme, igazságtalanságot szült.* Mert mit fogant, hogy *igazságtalanságot szül?* – Fájdalmat fogant – mondja. Erre vonatkozik: *Fájdalomban fogod enni a kenyeredet,* [3] és ez is: *Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik fáradoztok és meg vagytok terhelve. Mert az én igám édes, és az én terhem könnyű.*[4]

A fáradozásnak és fájdalomnak ugyanis csak akkor lehet vége, ha az ember olyan dolgokat szeret, amiket a szándéka ellenére nem lehet tőle elvenni. Mert amikor olyan dolgokat szeretünk, amelyeket akaratunk ellenére elveszíthetünk, szükségszerűen keservesen fáradozunk értük; és hogy ezeket a javakat megszerezzük, a földi viszontagságok szorongatásaiban igazságtalanságokat művelünk, mivel mindenki magához akarja ragadni e javakat, és birtoklásukban meg akarja előzni a másikat, illetve ki akarja csikarni a másikból.

---

[1] 1Kor 11,19
[2] 2Kor 2,16.
[3] Ter 3,17.
[4] Mt 11,28–30.

Tehát a dolgok rendjének megfelelően szült igazságtalanságot az, aki fájdalmat fogant. Szül-e valamit vajúdás nélkül, jóllehet nem azzal vajúdik, amit fogant? Mert nem az születik, ami fogantatott, hanem megfogan a mag, és születik az, ami a magból kialakul.

A fájdalom tehát a gonoszság magva; a bűn pedig a fájdalom fogantatása, azaz az Istentől való elpártolás, ami az első bűn.[1]

Tehát igazságtalanságot vajúdott, aki fájdalmat fogant. *És gonoszságot szült* – a gonoszság ugyanaz, mint az igazságtalanság, tehát azt szülte, amit vajúdott. Mi következik ebből?

17. [16. v.] *Vermet nyitott és kiásta azt.* – Vermet nyitni a földi dolgok közé tartozik; azaz csapdát készítenek a földben, hogy essen bele az, akit a gonosz rá akar szedni.

Itt azonban akkor nyitnak vermet, amikor egyetértenek a földi vágyak késztetésével, és akkor ássák ki, amikor az egyetértés után el is követik a csalást.

De hogyan lehetséges, hogy a gonoszság előbb sérti az igaz embert, aki ellen elkövetik, mint a gonosz szívet, ahonnan származik?

Így tehát, aki például pénzzel csal, miközben kárt akar okozni másnak, ő maga a kapzsiság sebétől szenved; de még az őrült is látja, mekkora különbség van köztük, amikor az egyik a pénzben, a másik az ártatlanságban szenved kárt. *Bele fog esni a gödörbe, amit készített.* Amit egy másik zsoltárban így mond: *Megismerik az ítéletet tartó Urat, saját keze műveiben fogta meg a bűnöst.*[2]

18. [17. v.] *Forduljon vissza a fájdalma a fejére, és a feje tetejére hulljon a gonoszsága.* – Mert ő nem akart kiszabadulni a bűnből, hanem a bűn alattvalója lett, mint egy rabszolga, ahogyan az Úr mondja: *Mindaz, aki bűnt követ el, szolga.*[3]

Tehát fölötte lesz a gonoszsága, mivel a saját gonoszságának rendeltetik alá; nem mondhatja az Úrnak azt, amit az ártatlanok és az igazak mondanak: *Én dicsőségem, és fejem fölemelője!*[4]

Így tehát ő maga alul lesz, a gonoszsága pedig felül, és ránehezedik; és megterheli, és nem hagyja, hogy a szentek nyugalmába röpüljön.

Ez történik, amikor az emberben visszájára fordítottan szolgál az ész, és uralkodik az élvezetvágy.

---

[1]Vö. Sir 10,14.
[2]Zsolt 9,17.
[3]Jn 8,34.
[4]Zsolt 3,4.

A lét a világossághoz, a nemlét a sötétséghez tartozik

19. [18. v.] *Vallomást teszek az Úrnak az ő igazságossága szerint.* – Ez nem bűnök megvallása, ugyanis az mondja ezt, aki korábban nagyon igazat mondott: *ha van gonoszság a kezemben;* hanem Isten igazságosságának a megvallása, amelyben így beszélünk: „Valóban igaz vagy, Uram, amikor a te igazaidat úgy oltalmazod, hogy önmagaddal világosítod meg őket. A bűnösök felől pedig úgy rendelkezel, hogy nem a tőled jövő rosszakkal, hanem a saját rosszaságukkal bűnhődnek."

Ez a vallomás úgy dicséri az Urat, hogy semmit sem érnek a gonoszok káromlásai, akik a maguk gaztetteit mentegetni akarván, nem maguknak tulajdonítják, hogy vétkeznek, azaz nem a saját bűnüknek tartják a bűnüket.

Így tehát vagy a szerencsét, vagy a végzetet találják meg, hogy vádolják; vagy az ördögöt, akivel szemben hatalmat adott nekünk Ő, aki minket alkotott, hogy ellenálljunk neki; vagy valami másra hivatkoznak, ami nem Istentől való, és nyomorultul hányódnak és tévelyegnek inkább, mint hogy vallomást tegyenek Istennek, és ő megbocsásson nekik. Megbocsátani ugyanis csak annak lehet, aki kimondja: „Vétkeztem!"

Aki tehát látja, hogy Isten úgy rendezi a lelkek érdemeit, hogy miközben mindenki megkapja a magáét, az egyetemes egész szépsége sehol nem sérül, mindenben dicséri Istent; és ez nem a bűnösök, hanem az igazak vallomása.

Mert nem a bűnösök vallomása, amikor az Úr ezt mondja: *Vallomást teszek neked, mennyek és földnek Ura, mert elrejtetted ezeket a bölcsek elől, és kinyilatkoztattad a kicsinyeknek.*[1]

Ugyanígy Sirák fia könyvében mondják: *Tegyetek vallomást az Úrnak minden művében, és ezeket mondjátok a vallomásban: az Úrnak minden műve nagyon jó.*[2]

Amit ebben a zsoltárban is érteni lehet, ha valaki jámbor lélekkel, az Úr segítségével különbséget tesz az igazak jutalma és a bűnösök büntetése között, ahogyan e kettő az egész teremtést, melyet Isten kormányoz, csodálatos és csak kevesek által ismert szépséggel ékesíti.

Tehát így mondja: *Vallomást teszek az Úrnak az ő igazságossága szerint* – mint aki látja, hogy a sötétséget nem Isten alkotta, de ő rendezte el. Isten ugyanis ezt mondta: *Legyen világosság! – És világosság lett!*[3] Nem ezt mondta: „Legyen sötétség, és sötétség lett", de elrendezte a sötétséget. Ezért mondja: *Elválasztotta Isten a világosságot és a sötétséget. És elnevezte Isten a világosságot nappal-*

[1] Mt 11,25.
[2] Sir 39,19–21.
[3] Ter 1,3

nak, a sötétséget pedig éjszakának.[1] A különbség ez: egyes dolgokat megalkotott és elrendezett, másokat pedig nem alkotott, de azokat is elrendezte. Márpedig, hogy a sötétség a bűnöket jelzi, a prófétánál is megtalálható, aki mondta: *És a sötétséged déli verőfény lesz;*[2] és az Apostol szava szerint: *Aki gyűlöli a testvérét, sötétségben van;*[3] és főként ez: *Vessük le tehát a sötétség cselekedeteit, és öltsük magunkra a világosság fegyverzetét.*[4]

Nem mintha a sötétségnek valamilyen természete volna; mert mindenféle természetnek, amennyiben természet, léteznie kell; a lét pedig a világossághoz tartozik, a nemlét a sötétséghez. Aki tehát elhagyja azt, aki megalkotta, és arrafelé hajlik, amiből alkotva lett, azaz a semmi felé, ebben a bűnben elsötétedik; de nem semmisül meg, hanem a mélységbe rendelik. Így tehát miután ezt mondta: *Vallomást teszek az Úrnak,* nehogy a bűnök megvallását értsük ezen, hozzáteszi az utolsó sort: *És zsoltározok a Magasságbeli Úr nevének.* A zsoltározás pedig az örömhöz, a bűnök fölött bánat ellenben a szomorúsághoz tartozik.

[1]Ter 1,4–5.
[2]Iz 58,10.
[3]1Jn 2,11
[4]Róm 13,12.

NYOLCADIK ZSOLTÁR
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen

1*Végig. A „Szőlőprések" dallamára. Zsoltár. Dávidé.*
2Uram, mi Urunk,
mily csodálatos a te neved az egész földön,
mert a te nagyságod fölemelkedett az egek fölé.
3A kisdedek és csecsszopók szájából tetted tökéletessé
a dicséretet, ellenségeid miatt,
hogy lerombold az ellenséget és a védelmezőt.
4Mert látom a te egeidet, ujjaidnak alkotásait,
a Holdat és a csillagokat, amelyeket te alapoztál meg.

5Mi az ember, hogy megemlékezel róla,
vagy az ember fia, hogy meglátogatod őt?
6Kevéssel tetted őt kisebbé az angyaloknál,
dicsőséggel és tisztességgel koronáztad meg őt,
7és fölébe állítottad kezed minden alkotásának.
8Mindent a lába alá vetettél,
az összes juhokat és marhákat,
ezenfölül a mező jószágait is,
9az ég madarait és a tenger halait,
mindent, amik a tengerek ösvényét járják.
10Uram, mi Urunk,
mily csodálatos a te neved az egész földön!

Mit jelentenek a szőlőprések?

1. [1. v.] *Végig. A „Szőlőprések" dallamára. Zsoltár. Dávidé.*

Úgy tűnik, hogy a szőlőprésekről magában a zsoltár szövegében, melynek ez a címe, egy szó sem hangzik el. Ebből az tűnik ki, hogy a Szentírásban egy és ugyanazon dolgot sok hasonlat világítja meg.

Szőlőpréseken tehát érthetjük az egyházakat ugyanúgy, ahogyan a *szérűn* is az Egyházat értjük. Mert mind a szérűn, mind a szőlőprésben nem más történik, mint hogy a termést megtisztítják a héjától, ami szükséges volt ahhoz, hogy ezek

a gyümölcsök megszülessenek, megnőjenek, és elérkezzenek az aratás és a szüret érettségéhez.

Tehát ezekből a héjakból és burkokból, azaz a szérűn a pelyvából a gabonát, a szőlőprésekben a törkölyből a mustot kifejtik; miként az egyházakban a világi emberek sokaságából összegyűjtik a jókat – akiknek, hogy megszülessenek és alkalmasak legyenek az isteni Igére, szükségük volt erre a sokaságra –, és elkülönítik őket lelki szeretettel Isten szolgáinak tevékenysége által.

Most tehát arról van szó, hogy nem a térben, hanem érzületben különülnek el a jók a rosszaktól, jóllehet az egyházakban a testi jelenlétet tekintve együtt élnek. De más lesz az az idő, amikor a gabonát a csűrbe, a mustot pedig a pincékbe különítik el, mert *a gabonát csűrökbe gyűjti, a pelyvát pedig olthatatlan tűzben elégeti*.[1]

Ugyanezt egy más hasonlattal így lehet szemléltetni: a mustot pincékbe gyűjti, a törkölyt pedig a jószágnak dobja, és a jószág gyomra a pokol büntetéseinek a képeként érthető.

2. Van a szőlőpréseknek egy másik jelentése is, mely ugyancsak az egyházakhoz kapcsolódik. Ugyanis az Isten Igéjét is lehet szőlőfürtnek tekinteni: az Urat is szőlőfürtnek nevezték, melyet az Ígéret földjéről rúdra függesztve – mintegy keresztre feszítve – hoztak azok, akiket kémkedni küldtek Izrael népéből.[2]

Így tehát amikor az isteni Ige a hirdetésekor hangzó hangokkal jut be a hallgatók fülébe, e hangok olyanok, mint a törköly, az értelem pedig már a mustot fogadja be. Ez az Ige tehát úgy érkezik a fülekbe, mint a szőlő a prések taposókádjába. A hangok ugyanis a fülekbe jutnak el, az értelem pedig a hallgatók emlékezetébe mint valami kádba fogadja be, ahonnan továbbmegy a fegyelmezett erkölcsbe és az elme habitusába, mint a must a kádból a pincékbe, ahol – ha a hanyagság miatt meg nem ecetesedik – idővel borrá érik.

A zsidókban ugyanis megecetesedett, és ezzel az ecettel itatták az Urat.[3] Annak a bornak pedig, amelyet az Úr az Újszövetség szőlejéből készül inni szentjeivel együtt Atyja országában,[4] a legízletesebbnek és a legérettebbnek kell lennie.

3. Szőlőprésnek szokták tekinteni a vértanúságot is, amelyben az üldözés gyötrelmeivel azokat tiporták, akik megvallották Krisztus nevét, és ami bennük halandó, az törkölyként maradt a földön, lelkük pedig a mennyei haza nyugalmába szállt el. De ez az értelmezés sem független az egyházak természetétől.

---

[1] Lk 3,17.
[2] Vö. Szám 13,24.
[3] Vö. Jn 19,29.
[4] Vö. Lk 22,18.

A szőlőprésekről zsoltározzunk tehát, az egyházak alapításáról, amikor a mi Urunk föltámadása után fölment a mennybe. Ugyanis akkor küldte el a Szentlelket, akivel a tanítványok elteltek, és bizalommal hirdették Isten Igéjét, hogy összegyűjtsék az egyházakat.

4. [2. v.] Tehát ezt mondja: *Uram, mi Urunk, mily csodálatos a te neved az egész földön.* – Kérdezem, miért csodálatos az ő neve az egész földön?

Hallom a választ: Azért, *mert fölemelkedett a te nagyságod az egek fölé;* ami azt jelenti: Uram, aki a mi Urunk vagy, mennyire csodálnak Téged mind, akik a földön laknak, mert a Te nagyságod a földi alázatosságból fölemelkedett az egek fölé. Ebből vált ugyanis láthatóvá, hogy ki vagy Te, aki alászálltál, amikor egyesek látták, a többiek pedig hitték, hogy hova mégy föl

Az Egyház a tökéletlenekből is tökéletessé válik

5. [3. v.] *A kisdedek és csecsszopók szájából tetted tökéletessé a dicséretet, ellenségeid miatt.* – A kisdedeken és csecsszopókon nem érthetek másokat, mint azokat, akiknek az Apostol ezt mondja: *Mint kisdedeknek Krisztusban tejet adtam nektek inni, nem szilárd eledelt*.[1] Ezeket jelezték azok, akik az Urat dicsérve előtte mentek [virágvasárnap], akiket maga az Úr ezzel igazolt, a zsidóknak válaszolva, akik dorgálták a gyermekeket: *Nem olvastátok: A kisdedek és csecsszopók szájából tetted tökéletessé a dicséretet*?[2] És nagyon helyesen nem azt mondja: *készítettél dicséretet,* hanem: *tetted tökéletessé a dicséretet.*

Az Egyházban ugyanis olyanok is vannak, akiket már nem tejjel itatnak, hanem szilárd eledellel táplálnak, és akikről ugyanaz az Apostol mondja: *A tökéletesek között bölcsességről beszélünk.*[3] De nem csak ezekből válik tökéletessé az Egyház, mert ha csak ők volnának, az Egyház nem az emberiséghez volna küldve.

De az Egyház küldetése az egész emberséghez szól, mivel azok is, akik még nem képesek az örök és lelki dolgok megismerésére, a történt dolgok hitével táplálkoznak – amelyek a pátriárkák és a próféták után Isten nagyszerű erejével és bölcsességével és a megtestesülés misztériumával mentek végbe, és amelyekben minden hívő üdvössége van –, hogy a tekintélytől indítva teljesítsék a parancsolatokat, és ettől megtisztulva, és a szeretetben gyökeret verve és megalapozva, a szentekkel együtt tudjon futni mindegyikük, már nem tejjel táplált kisdedként, hanem szilárd eledellel táplálkozó ifjakként, és meg tudják érteni *a szélességet és a hosszúságot, a magasságot és a mélységet, és megismerjék Krisztus szeretetének mindent felülmúló tudományát*.[4]

---

[1] 1Kor 3,1–2.
[2] Mt 21,16.
[3] 1Kor 2,6.
[4] Vö. Ef 3,18–19.

A tudásról és a hitről

6. *A kisdedek és csecsszopók szájából tetted tökéletessé a dicséretet, ellenségeid miatt.* – A Jézus Krisztus, mégpedig a Megfeszített által véghezvitt dolgok ellenségeinek kell tekintenünk általában mindazokat, akik tiltják az ismeretlen dolgok hitét, és biztos tudást ígérnek; ahogyan ezt az összes eretnekek és azok teszik, akiket a pogányok babonájában filozófusoknak neveznek.

Nem mintha a tudás ígéretét kellene elítélni, hanem azt ítéljük el, hogy a hit üdvös és szükséges fokát gondolják megvetendőnek, mely által valami biztos dologhoz, ami csak örökkévaló lehet, kell fölemelkednünk.

Ebből nyilvánvaló, hogy ők még azzal a tudással sem rendelkeznek, melyet a hit megvetésével ígérnek, mert nem ismerik a hit szükséges és hasznos fokát.

Tehát a kisdedek és csecsszopók szájából tette tökéletessé a dicséretet a mi Urunk, először a próféta által parancsolva: *Ha nem hisztek, nem fogtok megérteni.*[1] Majd amikor megjelent, ő maga mondta: *Boldogok, akik nem láttak, és hinni fognak.*[2]

Az ellenségek miatt, akik ellen ez is szól: *Hálát adok neked, mennynek és földnek Ura, mert elrejtetted ezeket a bölcsek elől, és kinyilatkoztattad a kicsinyeknek.*[3] A bölcsek, akikről ezt mondta, nem igazi bölcsek, hanem azok, akik bölcsnek gondolják magukat.

Hogy lerombold az ellenséget és a védelmezőt. – Ki mást, ha nem az eretneket? Mert az is ellenség és védelmező, aki, amikor támadja a keresztény hitet, azt védelmezni látszik. Ámbár evilág filozófusai is helyesen tekinthetők ellenségeknek és védelmezőknek, mert Isten Fia, Isten ereje és bölcsessége az, aki megvilágosít mindenkit, akit igazán bölccsé tesz.

Ezek pedig azt vallják, hogy a bölcsesség szerelmesei, ezért is hívják őket filozófusoknak; és emiatt látszik úgy, hogy védelmezői, jóllehet ellenségei, mert szüntelenül ártalmas babonaságokra, evilág elemeinek tiszteletére és imádására biztatnak.

A Szentlélek Isten ujja

7. [4. v.] *Mert látom a te egeidet, ujjaidnak alkotásait.* – Olvassuk, hogy a Törvényt Isten ujja írta, és az ő szent szolgája, Mózes által adatott,[4] és sokak szerint Isten ujja a Szentlélek.

---

[1] Iz 7, 9 LXX szerint
[2] Jn 20,29.
[3] Mt 11,25.
[4] Vö. Kiv 31,18; MTörv 9,10.

Ha tehát helyesen értelmezzük a Szentlélekkel eltelt szolgákat Isten ujjainak a bennük tevékenykedő Szentlélek miatt, hiszen általuk készült számunkra az egész isteni Írás, akkor ezen a helyen az *egeket* a két szövetség könyveinek értelmezhetjük.

A fáraó mágusai magáról Mózesről is, amikor legyőzte őket, ezt mondták: *Isten ujja ez;*[1] és ami írva áll: *az eget fölgöngyölik, mint egy könyvtekercset,*[2] jóllehet erről a mostani levegőégről van szó, e hasonlatból allegorikusan helyesen nevezzük a könyveket egeknek.

Mert látom a te egeidet, ujjaidnak alkotásait – azaz szemlélem és megértem az Írásokat, amelyeket a Szentlélek tevékenységével szolgáid által írtál.

Nincs tudománya annak, aki megveti a hitet

8. A föntebb említett egeket is érthetjük könyveknek, ahol ezt mondja: *mert fölemelkedett a te nagyságod az egek fölé;* hogy az egésznek ez legyen az értelme: mert *a te nagyságod fölemelkedett az egek fölé.*

Nagyságod ugyanis meghaladja az egész Írás ékesszólását; *a kisdedek és csecsszopók szájából tetted tökéletessé a dicséretet,* hogy az Írásokba vetett hitből induljanak ki azok, akik el akarnak jutni a te nagyságod ismeretére, mely az Írások fölé emelkedett, mert meghaladja és felülmúlja minden szó és minden nyelv ékesszólását.

Isten tehát az Írásokat lehajlította a kisdedek és csecsszopók képességéhez, ahogyan egy másik zsoltárban énekeljük: *lehajlította az eget és alászállt*.[3] És ezt az ellenségek miatt tette, akik a büszke ékesszólással Krisztus keresztjének ellenségei, és ha mondanak is valami igazat, a kisdedeknek és csecsszopóknak nem tudnak használni.

Így romboltatik le az ellenség és a védelmező, aki látszólag védelmezi a bölcsességet vagy Krisztus nevét, a hit ezen fokáról azonban támadja azt az igazságot, amelyet nagy buzgósággal ígér. Ezáltal meggyőz arról, hogy nincs az igazság birtokában, mert támadva azt a fokot, ami a hit, nem tudja, hogyan lehet eljutni az igazságra.

Az rombolja le az igazság vakmerő és vak ígérgetőjét, az ellenséget és védelmezőt, hogy látják az egeket, Isten ujjainak alkotását, azaz megértik a kisdedek felfogásához alkalmazott Írásokat, és az Írások az elbeszéltekkel az időben történt dolgok történeti hitelességének alázatossága által az örökkévaló dolgok megértésére nevelik és táplálják őket.

---

[1]Kiv 8,19.
[2]Iz 34,4.
[3]Zsolt 17,10.

Ezek az egek, azaz ezek a könyvek ugyanis Isten ujjainak alkotásai; a szentekben működő Lélek alkotta őket, mert akik jobban keresték a maguk dicsőségét, mint az emberek üdvösségét, a Szentlélek nélkül beszéltek, akiben Isten irgalmassága lakik.

9. *Mert látom az egeket, ujjaidnak alkotását, a Holdat és a csillagokat, amelyeket te alapoztál meg.* – A Hold és a csillagok az egekben vannak megalapozva, mert az egyetemes Egyház, melynek gyakran képe a Hold, és a helyi egyházak, melyeket csillagoknak nevezhetünk, ugyanazokra az Írásokra alapulnak, melyeket, úgy hisszük, az egek jelentenek.

Egy másik zsoltárban pedig még világosabban látjuk, hogy a Hold valóban az Egyház képe: *A bűnösök kifeszítették az íjat, hogy holdfogyatkozáskor lenyilazzák az egyenes szívűeket.*[1]

Az emberről és az ember fiáról

10. [5. v.] *Mi az ember, hogy megemlékezel róla, vagy az ember fia, hogy meglátogatod őt?* – Kérdezhetjük, hogy mi különbség van az *ember* és az *ember fia* között; ha ugyanis nem volna különbség, nem vagylagosan mondaná: *ember* vagy *ember fia.*

Mert ha így volna írva: *Mi az ember, hogy megemlékezel róla, és az ember fia, hogy meglátogatod őt?,* ez az *ember* egyszerű ismétlésének tűnne; most azonban *ember vagy ember fia* áll előttünk, tehát nyilvánvaló különbségről van szó.

Ehhez meggondolandó, hogy minden *ember fia* ember, de nem minden ember tekinthető ember fiának: Ádám ugyanis ember, de nem ember fia.

Már ebből is fölfigyelhetünk és különbséget tehetünk ezen a helyen az ember és az ember fia között: akik a földi ember képmását hordozzák, aki nem ember fia, azok *emberek*; akik pedig a mennyei ember képmását hordozzák,[2] azok inkább az *ember fiai* nevet viselik.

A földi embert *régi ember*nek, a mennyeit *új ember*nek is nevezik;[3] de az új a régiből születik, mert a lelki újjászületés a földi és evilági élet megváltozásával kezdődik; ezért nevezik *ember fiának*.

Ezen a helyen tehát az *ember* földi, az *ember fia* pedig mennyei; a földi távol van Istentől, a mennyei Isten előtt van, aki a földi emberről mint távoliról megemlékezik, a mennyeit pedig meglátogatja, mert mint jelenlévőt megvilágítja

[1]Zsolt 10,3.
[2]Vö. 1Kor 15,49.
[3]Vö. Ef 4,22–24.

arcával: *mert távol van a bűnösöktől az üdvösség*,[1] és *fölragyogott bennünk a te arcod fényessége, Uram*.[2]

Egy másik zsoltár az *embereket* az igahúzó barmokkal társítja – nem a belső megvilágosodás, hanem Isten irgalmasságának sokasága miatt, mellyel az ő jósága elér a legalsó teremtményekig –, hiszen azt mondja, hogy a barmokkal együtt üdvözülnek, mert a testi emberek üdvössége annyira testi, mint a barmoké.

Az *ember fiát* pedig, elkülönítve azoktól, akiket emberként a barmokkal társított, sokkal magasabb szinten, magának az igazságnak a megvilágosítása által és bizonyos élő forrás beléjük árasztásával mondja boldognak. Ezt mondja ugyanis: *Az embereket és a barmokat jól tartod, Uram, amint megsokasodtak a te irgalmasságaid, Isten! Az emberek fiai pedig szárnyaid árnyékában remélnek; megrészegülnek majd a te házadnak bőségétől, és gyönyörűséged patakjából itatod őket. Mert nálad van az élet forrása, és a te világosságodban látunk világosságot. Terjeszd ki irgalmasságodat a téged ismerőkre*.[3]

Megemlékezik tehát az *emberről* az irgalmasság megsokasítása által, mint a barmokról, mert a megsokasított irgalmasság a távollévőket is eléri; az *ember fiát* pedig meglátogatja, akire, miután szárnyai oltalma alá vette, kiterjeszti irgalmasságát, és világosságában megvilágosítja, gyönyörűségeivel itatja, és megrészegíti házának bőségével, hogy feledtesse vele korábbi életének sanyarúságait és tévedéseit.

Ezt az ember fiát, azaz az új embert a régi ember fájdalom és vajúdás közepette szüli a bűnbánattal. És jóllehet új, mégis testinek nevezik, amikor tejjel táplálják: *Nem szólhattam hozzátok úgy, mint lelkiekhez, hanem csak mint testiekhez* – mondja az Apostol, és hogy jelezze, hogy már újjászülettek, mondja nekik: *Mint kisdedeknek Krisztusban tejet adtam nektek inni, nem szilárd eledelt*.

Amikor pedig ez az ember fia visszaesik a régi életbe – ami gyakran megtörténik –, szemrehányással hallja, hogy *Nemde emberek vagytok és emberi módon éltek*.[4]

11. [6–7. v.] Az ember fiát tehát először *in ipso homine Dominico*, ‘magában a megtestesült Igében’ látogatták meg, aki Szűz Máriától született.

Helyesen mondják róla a testi gyöngeség – melyet Isten Bölcsessége hordozni méltóztatott – és a szenvedés megaláztatása miatt: *Kevéssel tetted őt kisebbé az*

[1]Zsolt 118, 155.
[2]Zsolt 4,7.
[3]Zsolt 35,7–11.
[4]1Kor 3,1–3.

angyaloknál. De hozzáteszi azt a megdicsőülést, amellyel a Föltámadott fölment a mennybe: *Dicsőséggel és tisztességgel koronáztad meg őt, és fölébe állítottad kezed minden alkotásának.* Mivel az angyalok is Isten kezének alkotásai, az egyszülött Fiút az angyalok fölött állónak is látjuk, akiről halljuk és hisszük, hogy *kisebb lett kevéssel az angyaloknál* a testi származás és a szenvedés alázatossága miatt.

Krisztus kiválósága

12. [8–9. v.] *Mindent a lába alá vetettél.* – Semmit nem hagy ki, amikor azt mondja, hogy *mindent.* És nehogy félreérthessük, az Apostol figyelmeztet, amikor azt mondja: *Kivéve azt, aki alávetett neki mindent*;[1] és ugyanezt a zsoltárt hívja tanúul a zsidóknak,[2] amikor azt magyarázza nekik, hogy kivétel nélkül a mi Urunk Jézus Krisztus alá vettetett minden.

Nem nagy dolognak tűnik, amit hozzáfűz a zsoltár, amikor ezt mondja: *az összes juhokat és marhákat, ezenfölül a mező jószágait is, az ég madarait és a tenger halait, mindent, amik bejárják a tengerek ösvényeit.*

Úgy tűnik ugyanis, hogy az égi erőket és hatalmasságokat, az összes angyali seregeket, sőt még az embereket is kivéve, csak a barmok vannak neki alávetve, hacsak a juhokon és a marhákon nem a szent lelkeket, vagy az ártatlanság gyümölcsét termőket, vagy azokat értjük, akik termővé teszik a földet, azaz hogy a földi emberek lelki termékenységre szülessenek újjá.

Ezek a szent lelkek tehát nem csak embereket, hanem az összes angyalokat is jelentik, ha úgy akarjuk érteni, hogy minden, a mi Urunk Jézus Krisztus alá vettetett; nem marad ugyanis alávettetlenül egy teremtmény sem, hiszen még a legelső szellemek is alávettettek.

De mivel bizonyíthatjuk, hogy a juhok a legboldogabb – nem csak emberi, hanem angyali – teremtmények képei is lehetnek?

Azzal, hogy az Úr azt mondja, hogy magára hagyja a kilencvenkilenc juhot a hegyekben, azaz a legmagasztosabb helyeken, és alászáll az egy miatt.[3] Ha ugyanis az egy juhon az Ádámban elbukott emberi lelket értjük, mivel Éva is az ő oldalából alkottatott[4] (de mindezek spirituális elemzésére most nincs idő), a hegyekben hagyott kilencvenkilenc nem emberi, hanem angyali lelkeket jelent.

Ezt a mondatot könnyű az ökrökre is értelmezni, mert az embereket nem másért nevezik ökröknek, mint amiatt, hogy Isten Igéjének hirdetésével az angyalokhoz

[1] 1Kor 15,27.
[2] Vö. Zsid 2,8.
[3] Vö.Mt 18,12.
[4] Vö. Ter 2,22.

hasonlítanak, amikor ezt mondja: *Nyomtató ökörnek ne kösd be a száját*.[1] Mennyivel könnyebben tekintjük tehát ökröknek az igazságot hirdető angyalokat, amikor az ő küldetésükben részesedő evangélistákat ökröknek nevezik.

Tehát alávettetnek neki – mondja a zsoltár – az összes juhok és marhák, azaz minden szent szellemi teremtmény, beleértve az Egyházban élő szent embereket is, tudniillik azokat, akik azokban a szőlőprésekben élnek, amelyeknek más hasonlattal a Hold és a csillagok a képei.

13. *Ezenfölül a mező barmait is.* – Nem jelentéktelen az *ezenfölül* megjelölés. Először azért nem, mert a mező barmaiba beleérthetők a juhok és az ökrök is; ha ugyanis a sziklák és a magaslati helyek barmai a vadkecskék, akkor az ökrök helyesen nevezhetők a mező barmainak.

Ha tehát a zsoltárszöveg ezt mondaná: *az összes juhokat és marhákat, és a mező barmait is,* joggal kérdezhetnénk, mit akar jelenteni a *mező barmai,* hiszen a *juhok és marhák* is azok. Mivel azonban használja az *ezenfölül* megjelölést, ez valamilyen különbség meglétét jelzi. De az *ezenfölül* nem csak a *mező barmaira,* hanem az ég madaraira és a tengerek ösvényeit járó tengeri halakra is vonatkozik. Mi tehát a különbség?

Jussanak eszünkbe a szőlőprések, amelyekben törköly és must van, és a szérű a pelyvával és a gabonával,[2] jussanak eszünkbe a hálók, amelyek jó és rossz halakat kerítenek be,[3] és Noé bárkája, amelyben egyaránt voltak tisztátalan és tiszta állatok;[4] és látni fogjuk, hogy a jelen és az utolsó ítélet közti időben az egyházak nem csak juhokat és ökröket, azaz szent laikusokat és szent szolgákat foglalnak magukba, hanem ezeken felül a mező barmait, az ég madarait és a tengerek ösvényét járó tengeri halakat is. Nagyon megfelelő ugyanis a munka és fáradozás nélküli mezők barmaiban a testi gyönyörben örvendő emberek képeit látni.

A mező ugyanis az a széles út is, amely a pusztulásba vezet;[5] Ábelt is a mezőn ölték meg.[6] Ezért félnünk kell attól, hogy azt, aki leszállva Isten igazságának hegyéről (*mert a te igazságod olyan, mint Isten hegyei*[7]) a testi gyönyörűség könnyűségét és laposságát választotta, megöli az ördög.

[1]MTörv 25,4; Vö.1Kor 9,3; 1Tim 5,18.
[2]Vö. Mt 13,24 sk.
[3]Vö. Mt 13,47.
[4]Vö. Ter 7,8.
[5]Vö. Mt 7,13.
[6]Vö. Ter 4,8.
[7]Zsolt 35,7.

Lássad most az égi madarakat is, a gőgösöket, akikről ezt mondja: *az égbe helyezték a szájukat*.[1] Nézd csak, milyen magasba repíti a szél azokat, aki ezt mondják: *Fölmagasztaljuk a nyelvünket, az ajkunk nálunk van, ki a mi Urunk?*[2]

Nézd csak a tenger halait is, azaz a kíváncsiakat, akik bejárják a tenger ösvényeit, azaz evilág mélységében kutatják a mulandó dolgokat, amelyek oly gyorsan elenyésznek és eltűnnek, mint az ösvények a tengeren, melyeket azonnal eltüntet a víz, amint az áthaladó hajók, halak vagy úszó emberek mögött összezárul.

Ugyanis nem csak azt mondja, hogy a tengerek ösvényét járják, hanem azt mondja, *bejárják*, és ezzel az üres és mulandó dolgokat keresők makacsságára utal.

Ez pedig az a három vícium – a test gyönyörűsége, a gőg és a kíváncsiság –, melyek minden bűnt magukban foglalnak.

Úgy látom, hogy Szent János apostol ezeket sorolja fel, amikor azt mondja: *Ne szeressétek a világot, mert minden, ami a világban van, a test kívánsága, a szemek kívánsága és a világi törekvés*.[3] A szemek által ugyanis leginkább a kíváncsiság mutatkozik meg, hogy a másik kettő hova tartozik, az nyilvánvaló.

Az Istenember kísértése is hármas: eledellel, azaz a test kívánságával, amikor az ördög erre készteti: *Mondd ezeknek a köveknek, hogy váljanak kenyérré;*[4] üres tetszelgéssel, amikor a hegyről megmutatja és neki ígéri a föld minden országát, ha leborulva imádja; kíváncsisággal, amikor arra biztatja, hogy vesse le magát a templom párkányáról, és próbálja meg, fölfogják-e az angyalok. Miután tehát az ellenség egyik kísértése se tudta legyőzni, ezt mondják: *Miután az ördög befejezett minden kísértést*.[5]

Így tehát a szőlőprések jelentésének megfelelően lába alá vettetett nem csak a must, hanem a törköly is; tudniillik nem csak a juhok és az ökrök, azaz a hívők szent lelkei akár a nép, akár a szolgák körében, hanem a gyönyörűség barmai, a gőgös madarak és a kíváncsi halak is; mindezeket a bűnöket ugyanis most az egyházakban a jók és szentek között elvegyülten látjuk.

Tevékenykedik egyházaiban és szétválasztja a törkölyt a musttól; legyünk rajta, hogy must legyünk, juhok vagy ökrök; nem pedig törköly, vagy a mező barmai, vagy az ég madarai, vagy a tenger ösvényeit bejáró tengeri halak.

---

[1]Zsolt 72,9.
[2]Zsolt 11,5.
[3]1Jn 2,15–16.
[4]Mt 4,3.
[5]Lk 4,13.

Nem mintha ezeket a neveket csak így lehetne érteni és magyarázni, hanem ezen a helyen értendők így, mert másutt mást jelentenek. És ezt a szabályt minden allegória esetében be kell tartani, hogy az adott helynek megfelelően értsük azt, amit hasonlattal mondanak: ez az Úr és az apostolok tanítása.

Ismételjük meg tehát az utolsó verset, amivel a zsoltár kezdődött, és dicsérjük Istent, mondván: *Uram, mi Urunk, mily csodálatos a te neved az egész földön!* A mondottak végén ugyanis illő visszatérni a kezdethez, amiről az egész zsoltár szólt.

KILENCEDIK ZSOLTÁR
Első rész (1–21. vers)
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen

1Végig. A *Fiú rejtett dolgairól, Dávid zsoltára.*
2Vallomást teszek, Uram, teljes szívemben,
elbeszélem minden csodatettedet.
3Örvendezem és ujjongok tebenned.
4Zsoltározok a te nevednek, Magasságos,
amikor hátra kerül az én ellenségem,
5elgyöngülnek és elpusztulnak a te arcodtól.
Mert megtartottad ítéletemet és megítélted ügyemet,
leültél a trónra, aki igazságosan ítélsz.

6Megdorgáltad a nemzeteket és elpusztult a rossz,
nevüket eltörölted örökké és mindörökkön örökké.
7Az ellenség kardjai végleg elfogytak;
leromboltad a városokat, zajjal veszett el az emlékezetük.

8És az Úr örökre megmarad,
előkészítette az ítéletben trónusát,
9és ő maga fogja megítélni
a földkerekséget méltányosságban,
igazságosan fogja megítélni a népeket.
10És az Úr menedéke lett a szegénynek,
segítő az alkalmas időkben, a háborgatásban.
11És remélni fognak benned, akik ismerik a te nevedet,
mert nem hagytad el a téged keresőket, Uram.
12Zsoltározzatok az Úrnak, aki a Sionon lakik;
hirdessétek a nemzetek között az ő csodatetteit.
13Mert aki számon kéri a vérüket, megemlékezett,
nem feledkezett meg a szegények kiáltásáról.
14Könyörülj rajtam, Uram;
lássad ellenségeimtől való megalázottságomat,
15aki fölemelsz engem a halál kapuiból,
hogy hirdessem minden dicséretedet
Sion leányának kapuiban.
16Ujjongani fogok szabadításod miatt.
A nemzetek belevesztek a verembe, melyet ástak,

a tőr, amelyet elrejtettek, megfogta az ő lábukat.
17Megismerik az ítéletet tartó Urat,
saját keze műveiben fogta meg a bűnöst.
18Jussanak a bűnösök az alvilágba,
az összes nemzetek, melyek elfelejtették Istent.
19Mert nem végleges a szegényről való megfeledkezés,
a szegények türelme nem vész el örökre.
20Serkenj föl, Uram, ne kerekedjen felül az ember;
ítéltessenek meg a nemzetek a te szemedben.
21Állíts, Uram, föléjük törvényhozót,
tudják meg a nemzetek, hogy emberek.

A rejtett és nyilvános ítélet

1. [1. v.] Ennek a zsoltárnak a felirata: *Végig.* A *Fiú rejtett dolgairól*, *Dávid zsoltára.*

Vizsgálni lehet, mit jelent a *Fiú rejtett dolgai,* mivel azonban nem teszi hozzá, hogy kinek a fiáról van szó, Isten egyszülött Fiát kell rajta értenünk. Amikor ugyanis a zsoltár feliratában Dávid fiáról van szó: „Amikor tulajdon fia, Absalom elől menekült”,[1] megnevezi a fiút. Ezért nem maradhat rejtve, kiről beszél, mert nem csak annyit mond, hogy a *fiú, Absalom elől,* hanem hozzáteszi, hogy a *tulajdon fia.*

Itt azonban részben azért, mert nem teszi hozzá, hogy a *tulajdon fia*, részben mert sokszor szól a pogányokról, nem gondolhatunk Absalomra; a háború sem kapcsolódott semmiképp se a pogányokhoz, amit ez az elveszett fiú az atyjával vívott, hiszen csak Izrael oszlott meg önmagában.

Így tehát ez a zsoltár Isten egyszülött Fiának rejtett dolgairól szól. Ugyanis maga az Úr, amikor minden hozzáfűzés nélkül a Fiúról beszél, önmagát, az Egyszülöttet érti rajta, amikor ezt mondja: *Ha majd a Fiú megszabadít titeket, akkor valóban szabadok lesztek*.[2] Mert nem azt mondta, hogy „az Isten Fia”, hanem csak ennyit: „a Fiú”, és ezzel jelzi, hogy kinek a fia.

Ezt a beszédmódot csak annak nyilvánvalósága teszi érthetővé, akiről úgy beszélünk, hogy nem nevezzük meg ugyan, mégis tudjuk, kiről van szó; ilyen kifejezéseink: *esik, kiderül, dörög* és hasonlók, és nem tesszük hozzá az alanyt,

[1]Zsolt 3,1.
[2]Jn 8,36.

mert mindenkinek önként eszébe jut a cselekvő mibenléte, és nem igényel szavakat.

Mik tehát a Fiú rejtett dolgai? – Először meg kell gondolnunk, hogy vannak a Fiúnak nyilvános dolgai, amelyektől különböznek azok, amelyeket rejtettnek nevezünk.

Az Úrnak két eljövetele van: egy korábbi, amelyet a zsidók nem értettek meg, és az eljövendő, amelyet mindketten remélünk; és mivel az az eljövetel, amelyet a zsidók nem értettek meg, javára vált a pogányoknak, helyesen értelmezzük a *Fiú rejtett dolgait* arra az eljövetelre, ami iránt Izrael részben vaknak bizonyult, hogy a pogányok teljessége belépjen [az Egyházba].[1]

Ha odafigyelünk, az Írások két ítéletről is beszélnek. Az egyik rejtett, a másik nyilvános. A rejtett most folyik, és Péter apostol ezt mondja róla: *Itt az ideje, hogy az Úr házán kezdődjék az ítélet.*[2] A rejtett ítélet tehát fenyíték, amellyel minden egyes embert vagy a tisztulásra edzenek, vagy a megtérésre buzdítanak; vagy ha megvetette volna Isten meghívását és fegyelmét, megvakul a kárhozatra.

A nyilvános ítélet pedig az, amikor az eljövendő Úr megítéli majd az élőket és a holtakat, és mindenki megvallja, hogy ő az, aki a jókat jutalmazza, a rosszakat pedig megbünteti. De ez a megvallás akkor a rosszaknak nem a jobbulást, hanem a kárhozatot fogja jelenteni.

Nekem úgy tűnik, hogy az Úr erről a két ítéletről, a rejtettről és a nyilvánosról beszélt, amikor ezt mondta: *Aki hisz bennem, átment a halálból az életre, és nem jön ítéletre,*[3] tudniillik a nyilvános ítéletre; mert ez, hogy *átmegy a halálból az életre* – bizonyos gyötrelem által, amellyel megostorozza minden fiát, akit befogad –, a rejtett ítélet. *Aki pedig nem hisz, az már elítéltetett,*[4] azaz a rejtett ítélettel már előkészült a nyilvánosra.

Erről a két ítéletről a Bölcsesség könyvében is olvasunk, ahol írva áll: *Ezért mint értelem nélküli gyermekeknek, játékos ítéletet adtál nekik. Akik pedig a játékos dorgálásra nem javultak meg, Isten méltó ítéletét tapasztalják*.[5] Akik tehát nem javulnak meg Isten ezen rejtett ítéletétől, méltán kapják a nyilvános ítéletben a büntetést.

Ebben a zsoltárban észre kell vennünk a Fiú rejtett dolgait, azaz alázatos eljövetelét, mely a zsidók vaksága miatt a pogányok javára vált, és a fenyítést, amely most rejtetten történik, még nem a bűnösök kárhozatára, hanem vagy a

[1]Vö. Róm 11,25.
[2]1Pét 4,17.
[3]Jn 5,24.
[4]Jn 3,18.
[5]Bölcs 12,25–26.

megtérők gyakorlatoztatására, vagy buzdításul a megtérésre, vagy hogy a vaksággal előkészíttessenek a kárhozatra a megtérni nem akarók.

A csodák két fajtája

2. [2. v.] *Vallomást teszek neked, Uram, teljes szívemben.* – Nem teljes szívben tesz vallomást Istennek az, aki valamiben kétségbe vonja az ő gondviselését; de aki már látja Isten bölcsességének rejtett dolgait, és azt, hogy mennyire láthatatlan annak jutalma, aki ezt mondja: „Örvendünk a szorongatásokban”;[1] az látja, hogy mindaz a gyötrelem, ami testileg ér bennünket, vagy arra szolgál, hogy az Istenhez megtérteket gyakorlatoztassa, vagy hogy buzdítson a megtérésre, vagy hogy a megátalkodottakat végleg előkészítse az igazságos kárhozatra. Így tehát minden az isteni gondviselés kormányzása alá tartozik, amiket az oktalanok véletlennek, és vakmerően az isteni irányítástól függetlennek gondolnak.

Elbeszélem minden csodatettedet. – Isten minden csodatettét az beszéli el, aki nem csak a testekben látható formában, hanem a lelkekben láthatatlanul ugyan, de sokkal magasztosabban és kiválóbban látja megtörténtüket. Mert a földi és az okkult dolgokkal foglalkozó emberek jobban csodálkoznak azon, hogy a halott Lázár föltámadt testben, mint azon, hogy az üldöző Pál föltámadt lélekben. Mivel azonban a látható csoda megvilágosodásra hívja a lelket, a láthatatlan pedig a meghívottat világosítja meg, az hirdeti Isten minden csodatettét, aki a láthatókból hittel átlép a láthatatlanok megértésére.

3. [3. v.] *Örvendezem és ujjongok tebenned.* – Már nem ebben a világban: nem a testi találkozás gyönyörűségében, nem is a nyelv és a száj ízlelésében, nem is a kellemes illatokban, nem is az elhangzó hangok édességében, nem is a különböző színű testek formáiban, nem is az emberi dicséret hiúságaiban, nem is a házasságban és a halandó gyermekben, nem is a mulandó gazdagság feleslegeiben, nem is e világ – akár tér-, akár időbeli – meghódításában, hanem *benned örvendezem és ujjongok;* tudniillik a Fiú rejtett dolgaiban, melyekben *megjelent bennünk a te arcod fényessége, Uram,*[2] mert *elrejted őket arcod rejtekében*.[3]

Örvendezik és ujjong Tebenned az, aki elbeszéli minden csodatettedet. Minden csodatettedet pedig – jóllehet itt próféciaként hangzik – az fogja elbeszélni, aki nem azért jött, hogy a maga akaratát tegye, hanem annak akaratát, aki őt küldte.[4]

---

[1] Róm 5,3.
[2] Vö. Zsolt 4,7.
[3] Zsolt 30,21.
[4] Vö. Jn 6,38.

A földi ember és a mennyei ember

4. [4. v.] Most kezd megjelenni az Úr személye, aki ebben a zsoltárban beszél, mert ez következik: *Zsoltározok a te nevednek, Magasságos, amikor meghátrál az én ellenségem.* – Mikor hátrált meg az ő ellensége? Vajon akkor, amikor azt mondta neki: *Menj hátra, sátán!*?[1] Akkor ugyanis, aki a kísértéssel elébe akart kerülni, a háta mögé került, mert nem tudta rászedni, és semmi hatalma nem volt fölötte.

Hátul vannak ugyanis a földi emberek, a mennyei pedig első lett, jóllehet később jött: *az első ember ugyanis földből való, földi; a második ember a mennyből, mennyei.*[2] De ugyanabból a törzsből jött, amelyről ezt mondták: *Aki utánam jön, előbb volt, mint én*.[3]

Az Apostol is feledi azokat, amik mögötte vannak, és nekifeszül az előtte lévőknek.[4] Hátra került tehát az ellenség, miután nem tudta rászedni a megkísértett mennyei embert, és a földiek felé fordul, akik fölött uralkodhat. Ezért az emberek közül csak az előzi meg és küldi a háta mögé az ellenséget, aki letéve a földi ember képmását, a mennyei ember képmását hordozza.[5]

Márpedig amikor azt mondja, *az én ellenségem,* ezt nem képtelenség általában a bűnösre vagy a pogány emberre értenünk. Nem is baj az, amit mond – *amikor hátra kerül az én ellenségem* –, hanem jótétemény, mégpedig akkora jótétemény, hogy semmi sem hasonlítható hozzá.

Mert van-e boldogabb dolog, mint ha valaki leveti a gőgöt, és nem akar Krisztus előtt járni – mint egészséges, akinek nincs szüksége orvosra –, hanem Krisztus után akar járni, aki, amikor tökéletessé akarja tenni a tanítványt, ezt mondja: *Kövess engem.*[6]

Mégis helyesebb az ördögre érteni ezt: *amikor hátra kerül az én ellenségem.* Az ördög ugyanis az üldözésben is az igazak háta mögé kerül, és sokkal hasznosabb üldözőként, mintha fejedelemként és vezérként elöl járna.

Zsoltároznunk kell tehát a Magasságos nevének, hátunk mögé küldve az ellenséget, mert jobb nekünk üldözötten futni előle, mint vezérként követni őt; van ugyanis hova menekülnünk és elrejtőznünk a Fiú rejtett dolgaiban, mert az Úr lett a mi menedékünk.[7]

---

[1]Mt 4,10.
[2]Vö. 1Kor 15,47.
[3]Jn 1,15.
[4]Vö. Fil 3,13.
[5]Vö. 1Kor 15,49.
[6]Mt 19,21.
[7]Gal 2,20.

5. [5. v.] *Elgyöngülnek és elpusztulnak a te arcodtól.* – Kik gyöngülnek és pusztulnak el, ha nem a gonoszok és a rosszak? Elgyöngülnek, amikor nem jutnak semmire, és elpusztulnak – mert a rosszak nem lesznek – Isten arcától, azaz Isten megismerésétől, ahogyan elpusztult az, aki ezt mondta: *élek én, de már nem én, hanem Krisztus él bennem*.[1]

De miért gyöngülnek és pusztulnak el a rosszak a Te arcodtól? – Azért *mert megtartottad ítéletemet és megítélted ügyemet:* azaz az ítéletet, amelyben úgy látszott, hogy elítéltetem, a javamra fordítottad, és azt az ügyet, amelyben igazként és ártatlanként elítéltek az emberek, a javamra fordítottad. Ezek ugyanis a szabadulásunkat harcolták ki, mint ahogyan a hajósok sajátjuknak mondják a szelet, amellyel jól tudnak hajózni.

6. *Leültél a trónra, aki igazságosan ítélsz.* – Ezt vagy a Fiú mondja az Atyának, aki az Atya igazságosságára és rejtett dolgaira hivatkozva ezt is mondta: *Semmi hatalmad nem volna fölöttem, ha onnan fölülről nem adatott volna neked,*[2] amennyiben az emberek bírája az emberek javára ítélt;
vagy az ember mondja Istennek: *Leültél a trónra, aki igazságosan ítélsz,* a tulajdon lelkét nevezve Isten trónusának, hogy a teste legyen a föld, mely az ő lábának zsámolya;[3] (*ugyanis Isten volt, aki Krisztusban kiengesztelődött a világgal*[4]);
vagy mondhatja Vőlegényének az Egyház már tökéletes, szeplő és ránc nélküli lelke is,[5] – mely már méltó a Fiú rejtett dolgaira, aki királyként vezette be őt a hálókamrájában[6]: *Leültél a trónra, aki igazságosan ítélsz,* mert föltámadtál a halálból, fölmentél a mennybe, és ott ülsz az Atya jobbján.
Ezen értelmezések közül bármelyiket választjuk, nem szegjük meg a hit szabályát.

A jelen időszak az örökkévalóság képe

7. [6. v.] *Megdorgáltad a nemzeteket, és elpusztult a rossz.* – Helyesebbnek látjuk, hogy ezt az Úr Jézus Krisztusnak mondjuk, mint hogy Tőle hallanánk, mert ki más dorgálta meg a nemzeteket és pusztította el a rosszat, ha nem ő, aki miután fölment a mennybe, elküldte a Szentlelket, aki betöltötte az apostolokat, és ők bizalommal hirdették Isten Igéjét, és szabadon dorgálták az emberek bűneit? És ettől a dorgálástól elpusztult a rossz, mert megigazult és jámbor emberré változott.

---

[1]Vö. Zsolt 89,1.
[2]Jn 19,21.
[3]Vö. Iz 66,1.
[4]Vö. 2Kor 5,19.
[5]Vö. Ef 5,27.
[6]Vö. Én 1,3.

Nevüket eltörölted örökké és mindörökkön örökké. – Eltöröltetett a rosszak neve, mert már nem nevezik rossznak azokat, akik hisznek az igaz Istennek. Eltörölted a nevüket örökké, azaz ameddig ez a mulandó világ forog.

És mindörökkön örökké. – Mi mást jelent ez a *mindörökkön örökké*, mint azt, aminek képe és mintegy árnyéka a jelen időszak? Az idők egymást követő változásai ugyanis, a Hold fogyása és növekedése, a Nap évenkénti visszatérése a helyére, a tavasz, nyár, ősz és tél körforgása az örökkévalóságnak bizonyos utánzása. De a *mindörökkön örökké* az örökkévalóság változatlanságát jelzi.

Miként egy költemény a lélekben és a hangban: azt értjük, emezt halljuk, és az határozza meg ezt; ezért a lélekben lévő költemény művészet és maradandó, a hangzó vers elillan. Így ennek a változó világnak a módozatait a változatlan határozza meg, amit örökkévalóságnak nevezünk, és ez Isten művészetében, azaz a Bölcsességben és az Erőben maradandó, amaz pedig a teremtés kormányzásában folyamatosan történik.

És hogy amit a zsoltár mond, az nem egyszerű ismétlés, és ami utána következik, azt ne mulandónak fogjuk föl, hozzáteszi, hogy *mindörökkön örökké.*

A görög kódexekben ugyanis ez áll: *eisz ton aióna, kai eisz ton aióna tou aiónosz.* A latinok többnyire nem így fordítják: *in saeculum et in saeculum saeculi;* hanem így: *in aeternum et in saeculum saeculi,* hogy az *in saeculum saeculi*val azt hangsúlyozzák, amit az *in aeternum* jelent.

A rosszak nevét tehát örökre eltörölted, mert ettől fogva már nem lesznek a rosszak. És ha ebben az időszakban nem él tovább a nevük, sokkal kevésbé fog élni az örökkévalóságban.

Az ördög városairól

8. [7. v.] *Az ellenség kardjai végleg elfogytak.* – Nem több ellenséget mond, hanem egy ellenségről beszél. De miféle ellenség kardjai fogytak el, ha nem az ördögé. A kardok pedig a különböző tévedéseket jelentik, melyekkel mint kardokkal veszejti el a lelkeket. E kardok legyőzésére és a kardot forgató megfékezésére szolgál az a kard, amelyről a hetedik zsoltár ezt mondja: *Ha meg nem tértek, villogtatni fogja a kardját”.*[1]

És talán ez az a vég, amelyben az ellenség kardjai elfogynak, mert a vég előtt valamire még képesek; az a kard most rejtetten tevékenykedik, az utolsó ítéleten pedig nyilvánvalóan fog villogni.

Az a kard rombolja le a városokat, amint következik: *Az ellenség kardjai végleg elfogytak, és leromboltad a városokat.* A városok pedig, amelyekben az ördög uralkodik, az emberek, akikben az álnok és hazug tanácsok mint kúriák foglalják

[1]Zsolt 7,13.

el a helyet; és az ördög parancsainak mint csatlósok és szolgák engedelmeskednek a test tagjai: a szemek a kíváncsiságra, a fülek a ledérségre vagy legalább olyasminek a hallására, amit szívesen fordít rosszra; a kezek rablásra vagy valami más gaztettre, vagy gonoszságra; és a test többi tagjai e zsarnoki uralomnak, azaz gonosz tanácsoknak engedelmeskednek.

Ennek a városnak a népe a lélek kényeskedő érzései és háborgásai, amelyek a mindennapos pártütést keltik az emberben. Ahol tehát van király, van kúria, vannak szolgák és van nép, ott város van; és nem léteznének ilyen rossz városok, ha nem élnének előbb az egyes emberekben, akik alkotó elemei és magvai e városoknak.

Ezeket a városokat rombolta le, amikor kirekesztette belőlük a fejedelmet, akiről ezt mondta: *Kivettetett e világ fejedelme*.[1] Az igazság igéjével rombolta le ezeket az országokat, némította el a gonosz tanácsokat, szelídítette meg a tisztátalan érzéseket, fékezte meg a test tagjai és érzékei szolgálatát, és tanította meg az igazságosság és a jó cselekedetek szolgálatára, hogy miként az Apostol mondja: *már ne uralkodjék a bűn halandó testünkben*.[2] Akkor elcsöndesedik a lélek, és az ember a nyugalom és a boldogság elnyerésére irányul.

Zajjal veszett el az emlékezetük – tudniillik a rosszak emlékezete. *Zajjal:* vagy azért, mert a rosszat zajjal űzik el, mert az ember nem jut el a legnagyobb békére, ahol a legnagyobb a csend, csak ha előbb nagy zajjal megharcol a víciumaival; vagy azért mondja, hogy *zajjal,* hogy a rosszak emlékezete magával a megszűnő zajjal együtt vész el, melyben a rosszaság tombol.

Hogyan ítél az Úr?

9. [8–9. v.] *És az Úr örökre megmarad.*
Miért háborogtak a nemzetek, és gondoltak a népek hiábavalóságokat az Úr ellen és az ő fölkentje ellen,"[3] – mert *az Úr örökre megmarad.*

Előkészítette az ítéletben trónusát, ő maga fogja megítélni a földkerekséget méltányosságban. – Előkészítette trónusát, amikor ítélt; az ember ugyanis ezen türelem által nyerte meg a mennyet, és Isten a hívő emberben győzött; és ez a Fiú rejtett ítélete.

De mivel nyíltan és nyilvánosan is el fog jönni ítélni eleveneket és holtakat, a rejtett ítéletben készítette elő a trónusát, és *ő maga fogja* nyilvánosan *megítélni a földkerekséget méltányosságban,* azaz az érdemek szerint fog jutalmazni, a juhokat a jobbjára, a kosokat a baljára állítva.[4]

---

[1]Jn 12,31.
[2]Róm 6,12.
[3]Vö. Zsolt 2,1.
[4]Vö. Mt 25,33.

Igazságosan fogja megítélni a népeket. – Ez az, amit az imént így mondott: *Méltányosságban fogja megítélni a földkerekséget,* nem úgy, mint az emberek, akik nem látják a szívet, és akik legtöbbször inkább föloldozzák, mint elítélik a gonoszokat; hanem az Úr méltányosan és igazságosan fog ítélni, ahogyan a lelkiismeret tanúskodik, és a gondolatok vádolnak vagy fölmentenek.[1]

10. [10. v.] *És az Úr menedéke lett a szegénynek.* – Bármennyire üldözi a hátra került ellenség, mit árthat azoknak, akiknek az Úr lett a menedéke? De ez akkor történik, ha ebben a világban, melynek az ellenség a fejedelme, önként vállalják a szegénységet, nem szeretve semmit, ami vagy elhagyja az itt élő embert, vagy amit a halálban az ember hagy el; az ilyen szegénynek lett menedéke az Úr, *segítő az alkalmas időkben, a háborgatásban. Szegénnyé tesz, mert megostorozza minden fiát, akit befogad*.[2]

Hogy mit jelent a *segítő az alkalmas időkben*, megmagyarázza azzal, hogy hozzáteszi: *a háborgatásban;* mert nem tér meg a lélek Istenhez, ha el nem fordul ettől a világtól, és leginkább akkor lehet elfordulni ettől a világtól, ha ártalmas és veszedelmes gyönyörűségeibe fájdalmak és vesződségek vegyülnek.

Mit jelent nevet ismerni?

11. [11. v.] *És remélni fognak benned, akik ismerik a te nevedet,* amikor szembefordulnak azzal, hogy a gazdagságban és evilág egyéb csábításaiban reméljenek.

Amikor ugyanis a lélek keresi, hogy hova horgonyozza le a reményt, amikor elfordul ettől a világtól, megragadja Isten nevének ismerete.

Isten neve közismert, de egy név megismerése azt jelenti, hogy azt ismerik meg, aki a nevet viseli; a név ugyanis nem önmagáért van, hanem azért, amit jelent.

Mondatott pedig: *Úr az ő neve*.[3] Ezért aki szívesen vállalja Isten szolgálatát, ismeri ezt a nevet.

És remélni fognak benned, akik ismerik a te nevedet. – Az Úr mondta Mózesnek: *Én vagyok, aki vagyok; és mondd Izrael fiainak: az küldött engem, aki van*.[4]

Remélni fognak tehát benned, akik ismerik a te nevedet – ne reméljenek azokban a dolgokban, amelyek az idők forgásával eltűnnek, és csak lesznek és voltak. Mert ami bennük jövendő, amikor eljön, azonnal múlttá válik; kíváncsisággal várják, fájdalommal veszítik el. Isten természetében azonban nem lesz semmi,

[1]Vö. Róm 2,15.
[2]Vö. Zsid 12,6.
[3]Jer 33,2.
[4]Kiv 3,14.

ami a jelenben még nem volna, vagy lett volna, de már nincs, hanem ő csak az, ami, maga az örökkévalóság.

Tehát többé már ne reméljenek és szeressenek mulandó dolgokat, és az örökkévalóban reméljenek azok, akik ismerik annak a nevét, aki ezt mondta: *Én vagyok, aki vagyok,* és akiről azt mondták: *Az küldött engem, aki van.*

Mert nem hagytad el a téged keresőket, Uram. – Akik őt keresik, a mulandó és halandó dolgokat már nem keresik; mert *senki sem szolgálhat két úrnak*.[1]

A Sion szemlélődést jelent

12. [12. v.] *Zsoltározzatok az Úrnak, aki a Sionon lakik* – ez azoknak szól, akiket, mert keresik őt, az Úr nem hagyott el.

Az Úr a Sionon lakik, ami szemlélődést jelent, és a jelenlegi Egyháznak a képe, mint ahogy Jeruzsálem az eljövendő Egyháznak, azaz az angyali életet élvező szentek városának a képe. Jeruzsálem ugyanis azt jelenti, hogy *visio pacis*, 'a béke látomása'. A *szemlélődés* ugyanis megelőzi a *látomást*, mint ahogy ez az Egyház megelőzi a megígértet, a halhatatlan és örök várost. De időben előzi meg, nem méltóságban, mert nagyobb megbecsülést érdemel az, ahova törekszünk, mint az, amit azért teszünk meg, hogy oda jussunk; *szemlélődünk* ugyanis, hogy elérkezzünk a *látomásra*.

De ha a jelenlegi Egyházban nem lakna az Úr, még a legszorgosabb *szemlélődés* is eltévelyedne; és ennek az Egyháznak mondatott: *Isten temploma ugyanis szent, és ti vagytok az,*[2] és *a belső emberben a hit által Krisztus lakjék a szívetekben*.[3] Parancsba kapjuk tehát, hogy zsoltározzunk az Úrnak, aki a Sionon lakik, hogy egy szívvel dicsérjük az Egyházban lakó Urat.

Hirdessétek a nemzetek között az ő csodatetteit – amelyek megtörténtek, és folyamatosan történnek.

13. [13. v.] *Mert aki számon kéri a vérüket, megemlékezett.* – Mintha az evangelizálásra küldöttek válaszolnának a kapott parancsra: *Hirdessétek a nemzetek között az ő csodatetteit.* És mondanák: *Uram, ki hitte el, amit tőlünk hallott*,[4] és: *miattad ölnek minket egész nap*,[5] ezért megfelelő a folytatás, ami azt mondja, hogy az üldözésben a keresztények nagy gyümölcsöt teremnek az örökkévalóság számára: *Mert aki számon kéri a vérüket, megemlékezett.*

---

[1]Vö. Mt 6,24.
[2]1Kor 3,17.
[3]Ef 3,16.
[4]Iz 53,1.
[5]Zsolt 43,22.

De miért a *vérükről* beszél? – Azért-e, mert egy tájékozatlan és kishitű megkérdezheti: „Hogyan fogják hirdetni, amikor rájuk fog támadni a pogányok hitetlensége?” – és az ilyen kérdezőnek szól a válasz: *Mert aki számon kéri a vérüket, megemlékezett,* azaz jön az utolsó ítélet, amikor mind a megöltek dicsősége, mind a gyilkosok büntetése nyilvánvalóvá lesz.

Senki ne gondolja, hogy azért mondja: *megemlékezett,* mert feledékeny az Isten; hanem mivel hosszú idő után következik az ítélet, a gyenge emberek gondolkodása miatt mondja, akik feledékenynek vélik Istent, mert nem olyan gyorsan cselekszik, ahogyan ők szeretnék.

Nekik szól a folytatás is: *Nem feledkezett meg a szegények kiáltásáról,* azaz nem feledkezett meg úgy, ahogyan gondoljátok – mintha a *megemlékezett* hallatára levonnák a következtetést: tehát *elfeledkezett –, nem feledkezett meg a szegények kiáltásáról.*

Minden rossz gyökere az érzéki vágy

14. [14–15. v.] De kérdezem: A szegények milyen kiáltásáról nem feledkezik meg Isten? Vajon arról a kiáltásról-e, amely így szól: *Könyörülj rajtam, Uram; lássad ellenségeimtől való megalázottságomat?*

Tehát miért nem ezt mondja: „Könyörülj rajtunk, Uram; lássad ellenségeinktől való megalázottságunkat!”, mintha sok szegény kiáltana, hanem egyes számban mondja: *Könyörülj rajtam, Uram.*

Vagy mivel egy emel szót a szentekért, aki elsőként lett értünk szegénnyé, jóllehet gazdag volt,[1] és mondja: *Aki fölemelsz engem a halál kapuiból, hogy hirdessem minden dicséretedet Sion leányának kapuiban?* Benne ugyanis nem csak a saját embersége emeltetik föl, amely az Egyház feje, hanem mindegyikünk is az ő tagjaiban, és kiemeltetik minden rossz érzéki vágyból, amelyek a halál kapui, mert általuk megyünk a halálba.

Már maga az élvezet öröme halál, amikor az ember elér oda, hogy a rosszat kívánja, mert minden baj gyökere az ilyen kívánság;[2] és azért a halál kapuja, mert halott az az özvegyasszony, aki gyönyörűségek között él,[3] amely gyönyörűségekhez a vágyak által, mint a halál kapuin át jut el.

Sion leányának kapui pedig a jó törekvések, melyekkel a szent Egyházban eljutunk a béke látomására. Ezekben a kapukban igazán hirdetik *Isten minden dicséretét,* hogy ne vessék a szentet a kutyáknak, és a gyöngyöket se szórják a disznók elé,[4] akik inkább makacsul ugatnak, mint szorgosan keresnek, vagy akik

[1]Vö. 2Kor 8,9.
[2]Vö. 1Tim 6,10.
[3]Vö. 1Tim 5,6.
[4]Vö. Mt 7,6.

sem ugatni, sem keresni nem akarnak, hanem a saját gonoszságuk pocsolyájában hemperegnek. Amikor pedig jóra törekedve hirdetjük Isten dicséretét, a kérőknek adatik, a keresők találnak és a zörgetőnek ajtó nyílik.

De vajon a halál kapui nem jelentik-e a test érzékeit és a szemeket, amelyek megnyíltak, amikor az ember evett a tiltott fáról,[1] és amelyekből kiemelik azokat, akiknek azt mondják, hogy ne a láthatókat, hanem a láthatatlanokat keressék, mivel a láthatók mulandók, a láthatatlanok pedig örökkévalók;[2] és vajon nem *Sion leányának* kapui-e a szentségek és a hit kezdetei, amelyek megnyílnak a zörgetők előtt, hogy eljussanak a Fiú rejtett dolgaihoz? *Ugyanis szem nem látta, fül nem hallotta, és emberi szív föl nem fogta azt, amit Isten azoknak készített, akik szeretik őt*.[3]

Ennyit a szegények kiáltásáról, amelyről az Úr nem feledkezett meg.

A szerelem (amor) a lélek mozgása

15. [16. v.] Ezután következik, hogy *ujjongani fogok szabadításod miatt* – azaz amikor boldog leszek a szabadításodtól, ami nem más, mint *a mi Urunk Jézus Krisztus, Isten ereje és Isten bölcsessége*.[4]

Tehát az Egyház mondja ezt, amely itt gyötrődik és a reményben üdvözül; ameddig rejtve marad a Fiú ítélete, az Egyház reménykedve mondja: *ujjongani fogok szabadításod miatt,* mert most körös-körül erőszak vagy a pogányok tévedései szorongatják.

A nemzetek belevesztek a verembe, amelyet ástak. – Vedd észre, mennyi baj éri a bűnöst a saját cselekedeteiben, és akik üldözni akarták az Egyházat, mennyire belevesztek abba a romlásba, amit okozni akartak: meg akarták ugyanis ölni a testet, és közben ők maguk haltak meg lélekben.

A tőr, amelyet elrejtettek, megfogta az ő lábukat. – A rejtett tőr az álnok gondolkodás. Helyesen értjük a lélek lábaként a szerelmet (amor), mely ha romlott, úgy hívjuk, hogy vágyakozás vagy gyönyörködés, ha pedig igaz, akkor úgy hívjuk, hogy szeretet (dilectio/caritas).

A szerelem (amor) ugyanis mintegy hely felé mozdul. A lélek helye azonban nem a térben van, amit a test foglal el, hanem a gyönyörködésben, amelynek örül, ha a szerelem (amor) által hozzájut; a vágyakozást azonban veszedelmes, a szeretetet (caritas) pedig termékeny gyönyörűség követi.

---

[1]Vö. Ter 3,7.
[2]Vö. 2Kor 4,18.
[3]Vö. 1Kor 2,9.
[4]Vö. 1Kor 1,24.

Ezért a vágyakozást gyökérnek is nevezzük.[1] A gyökeret egyébként a fa lábának is mondják. Gyökérnek mondja a szeretetet (caritas) az Úr, amikor azokról a magvakról beszél, amelyek sziklás helyen kikelve megperzselődnek a naptól, mert nincs mély gyökerük.[2] Ez azokat jelenti, akik örömmel hallgatják az igazság igéjét, de az üldözések előtt, melyeknek csak szeretettel (caritas) lehet ellenállni, meghátrálnak. Az Apostol is ezt mondja: *hogy a szeretetben (caritas) gyökeret verve és megalapozva, képesek legyetek megérteni.*[3]

A bűnösök lábát tehát, azaz a szerelmüket (amor) megfogja a tőr, amelyet elrejtettek, mert amikor az álnok cselekvést követi a gyönyörködés, mivel Isten átadta őket szívük bűnös vágyának,[4] már maga a gyönyörködés megkötözi őket, hogy ne merjék megszakítani a szerelmet (amor), és ne tudjanak hasznosabbak felé fordulni. Mert ha megpróbálják, fájdalmat éreznek, mint amikor valaki tőrből próbálja kihúzni a lábát, és mivel ezt a fájdalmat nem akarják elviselni, nem szakadnak el a veszedelmes gyönyörködésektől.

A tőr tehát, melyet elrejtettek, azaz az álnok gondolkodás *megfogta az ő lábukat,* tudniillik a szerelem (amor), mely álnokul jutott a fájdalomhoz hasonló az üres örömhöz.

16. [17. v.] *Megismerik az ítéletet tartó Urat.* – Isten ítéletei pedig ezek: nem az ő boldogságának nyugalmából, nem is a bölcsesség titkaiból, melyek a boldog lelkeket fogadják be, tör elő kard vagy tűz, vagy vadállat, vagy valami hasonló, ami gyötri a bűnösöket.

De hogyan gyötri őket, és hogyan tart ítéletet az Úr? – *Saját keze műveiben fogta meg a bűnöst.*

17. [18–21. v.] Itt következik a *canticum diapsalmatis,* a ‘közjáték’ – amennyire meg tudjuk fejteni – titkolt örömként azon szétválasztás miatt, ami most történik a bűnösök és az igazak között, nem helyek, hanem a lelkek érzülete tekintetében, hasonlóan a gabona és a pelyva szétválasztásához még a szérűn.

És következik: *Jussanak a bűnösök az alvilágba,* azaz adassanak a tulajdon kezükbe azzal, hogy kímélik őket és a halált hozó gyönyörködés tőrébe ejtik őket.

Az összes nemzetek, melyek elfelejtették Istent – mivel Isten romlott eszükre hagyta őket, mert nem méltatták Istent arra, hogy megismerjék őt.[5]

---

[1]Vö. 1Tim 6,10.
[2]Vö. Mt 13,5.
[3]Ef 3,17.
[4]Vö. Róm 1,24.
[5]Vö. Róm 1,28.

18. *Mert nem végleges a szegényről való megfeledkezés* – akiről úgy látszik, hogy megfeledkeztek, mivel úgy látszik, hogy a bűnösök virulnak evilág boldogságától, az igazak pedig küszködnek, de *a szegények türelme nem vész el örökre.* Ezért van szükségük most a türelemre a bajok elviseléséhez azoknak, akik akaratukkal már elkülönültek, míg az utolsó ítélet is el nem választja őket.

19. *Serkenj föl, Uram, ne kerekedjen felül az ember.* – Hívja az eljövendő ítéletet, de még mielőtt az eljön, *ítéltessenek meg a nemzetek a te szemedben,* azaz a rejtekben, amit *a te szemedben* jelent, mert csak néhány szent és igaz érti meg.

Állíts, Uram, föléjük törvényhozót. – Úgy látom, ez az Antikrisztust jelenti, akiről az Apostol ezt mondja: *Amikor majd megnyilvánul a bűn embere*.[1]

Tudják meg a nemzetek, hogy emberek. – Akik nem akarják, hogy Isten Fia megszabadítsa őket, azaz, hogy az ember fiához tartozzanak, és az emberek fiai, azaz új emberek legyenek, azok szolgáljanak az embernek, azaz a régi bűnös embernek, mivel emberek.

[1] 2Tesz 2,3.

KILENCEDIK ZSOLTÁR (10.)
Második rész (22–39. v.)
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen

22Uram, miért húzódtál vissza oly távolba,
letekintesz az alkalmas időben, a háborgatásokban?
23Miközben kevélykedik az istentelen,
lángra lobban a szegény;
fogják meg őket tanácsaikban, melyeket kigondolnak.
24Mert dicsekszik a bűnös lelkének vágyaiban,
és aki gonoszságokat művel, arra áldást mondanak.
25Bosszantotta az Urat a bűnös,
haragjának sokasága miatt nem kéri számon.

26Nincs a szeme előtt Isten,
utai beszennyeződnek minden időben,
elvétetnek ítéleteid az ő arcától,
és minden ellenségén uralkodik.

27Azt mondta ugyanis a szívében: „Nem mozdulok,
nemzedékről nemzedékre baj nélkül leszek.”
28A szája tele van átokkal és keserűséggel és csellel,
a nyelve alatt vesződség és fájdalom.
29Lesben ül a gazdagokkal,
hogy a rejtekben ölje meg az ártatlant.
30Szemei a szegényt figyelik,
leselkedik a rejtekben, mint barlangjában az oroszlán.
Leselkedik, hogy elragadja a szegényt;
elragadja a szegényt és tőrébe vonja.
31Meglapul és rárohan, amíg maga alá gyűri a szegényt,
a tőrébe alázza őt.

32Azt mondta ugyanis a szívében:
„Megfeledkezett az Isten,
elfordítja arcát, nem fogja látni soha”.
33Serkenj föl, Úr Isten, emeld föl kezedet,
ne feledkezzél meg a szegényekről végleg.
34Miért veti meg a gonosz az Istent?
Azt mondta ugyanis a szívében: „Nem fog számon kérni”.

35Látod, mert a fáradságot és a haragot szemmel tartod,
hogy kezedbe vedd őket.
Rád hagyatkozott a szegény,
az árvának te leszel segítője.

36Törd el a bűnös és a rosszakaró karját;
keresed majd a bűnét és nem fogod megtalálni.

37Az Úr király örökre és mindörökké:
ki fognak veszni a nemzetek az ő földjéről.

38A szegények vágyát meghallgatta az Úr;
szívük fölkészülését meghallotta a füled,
39hogy ítélj az árvának és az alázatosnak,
Hogy ne akarja fölmagasztalni magát az ember a földön.

A bűnösről

20. [22–24. v.] És mivel ez [az előbbi bekezdés embere] azt hiszi, hogy eléri a hiú dicsőség csúcsát, és neki annyira szabad minden az emberekkel és Isten szentjeivel szemben, hogy egyes gyengék valóban azt gondolják, hogy Isten elhanyagolja az emberi dolgokat, közjátékként idézi a jajgatók és azok szavát, akik kérdezik, hogy miért késik az ítélet, és mondja: *Uram, miért húzódtál vissza oly távolba?*

Azután a kérdező, mintha hirtelen megértene vagy azért kérdezne, hogy tanítsák, mondja: *letekintesz az alkalmas időben, a háborgatásokban;* azaz megfelelő módon tekintesz le, és keltesz háborgatásokat azért, hogy a lelkekben lángra gyújtsd az eljöveteled utáni vágyat.

Kedvesebb ugyanis az élet forrása azoknak, akik nagyon szomjaznak, ezért utal az ítélet késlekedésére, mondván: *Miközben kevélykedik az istentelen, lángra lobban a szegény.*

Csodálatos és igaz, hogy a bűnösökhöz képest a kicsinyek mennyivel inkább lángra gyúlnak a jó reménytől a helyes életre. E misztérium az oka annak, hogy eretnekségek is létezhetnek, nem az eretnekek akaratából, hanem mivel az isteni gondviselés – mely a világosságot alkotja és rendezi, a sötétséget pedig csak rendezi,[1] hogy a sötétséghez képest a világosság kedvesebb legyen, mint ahogy

[1]Vö. Ter 1,3 4.

az eretnekségekhez képest kedvesebb az igazság megtalálása – úgy rendelkezett, hogy hozzájuk képest igaznak bizonyuljanak azok, akiket Isten ismer.

21. *Fogják meg őket tanácsaikban, amelyeket kigondolnak* – azaz rossz gondolataik legyen számukra kötelekké. De miért lesznek a gondolataik kötelékké? – Azért, *mert dicsekszik a bűnös lelkének vágyaiban.*

A hízelgő nyelvek megkötözik a lelkeket a bűnökben, mert gyönyörűséget okoz olyan dolgokat megtenni, amelyekben nem kell félni dorgálótól, sőt dicséretet hallani. *És aki gonoszságokat művel, arra áldást mondanak.* Ezért esnek csapdába tanácsaikban, melyeket kigondolnak.

22. [25. v.] *Bosszantotta az Urat a bűnös.* – Senki ne tapsoljon az embernek, aki boldogul az útján, akinek bűneit senki nem bünteti, és van dicsérője; az Úrnak nagyobb haragja ez.

Bosszantotta ugyanis az Urat a bűnös – ezért szenvedi ezeket, azaz ezért nem szenvedi a fenyítés ostorait.

Bosszantotta az Urat a bűnös; haragjának sokasága miatt nem kéri számon. – Nagyon haragszik, amíg nem kéri számon, mintha megfeledkezett volna a bűnökről, és nem ügyelne rájuk, a bűnös pedig cselekkel és gaztettekkel gazdagságra és tisztségekre jut; ez leginkább azzal az Antikrisztussal történik majd így, akit az emberek annyira boldognak fognak látni, hogy Istennek is gondolják. De az elkövetkezendők megmutatják, milyen nagy Isten haragja.

A bűnös vakságáról és kárhozatáról

23. [26. v.] *Nincs a szeme előtt Isten, utai beszennyeződnek minden időben.* – Aki ismeri vagy örül lélekben az igazságnak, tudja, mekkora baj, ha elveszíti annak fényét, mert nagy bajnak tartják az emberek a testi szemek vakságát, mely megfoszt a világosságtól. Mekkora baj éri tehát azt, akit bűneinek kedvező dolgai odáig visznek, hogy *nincs a szeme előtt Isten, és utai beszennyeződnek minden időben,* azaz a gondolatai és a tervei tisztátalanok!

Elvétetnek ítéleteid az ő arcától. – A rossz lelkiismeretű lélek, miközben látja, hogy semmi büntetés nem éri, azt hiszi, hogy Isten nem ítél, és így *elvétetnek Isten ítéletei az ő arcától,* pedig ez önmagában nagy elítéltetés.

És minden ellenségén uralkodik. – A hagyomány ugyanis azt mondja, hogy [az Antikrisztus] minden király fölé emelkedik, és egyedül fog uralkodni, amikor az Apostol szerint is: *Isten templomában fog leülni, és fölébe emeli magát mindannak, amit Istennek és szentnek neveznek.*[1]

[1] 2Tesz 2,4.

Nincs keservesebb dolog a gonoszságnál

4. [27. v.] És mivel átadatott a szíve bűnös kívánságának és a végső kárhozatra van szánva, gonosz mesterkedésekkel eléri azt a hiú csúcsot és uralmat, amely miatt a zsoltár így folytatja: *Azt mondta ugyanis a szívében: Nem mozdulok, nemzedékről nemzedékre baj nélkül leszek!* – azaz a hírem és nevem a következő nemzedékekben is ismert lesz, mert gonosz mesterkedésekkel elérem azt a nagy hatalmat, amelyről az utódok sem hallgathatnak.

A gonosz és a jó cselekedetet nem ismerő, az igazság világosságától idegen lélek gonosz mesterkedésekkel olyan hírnevet szerez magának, amit a következő nemzedékek is megemlegetnek. És akik a jóban nem tudnak kitűnni, azt akarják, hogy az emberek legalább rosszat mondjanak róluk, hogy a nevük nagyon széles körökben ismert legyen. Úgy gondolom, ezt jelenti ez a sor: *Nem mozdulok, nemzedékről nemzedékre baj nélkül leszek.*

Van ennek egy másik jelentése is: Ha az üres és tévedésekkel teli lélek úgy véli, hogy a halandóságból csak gonosz mesterkedésekkel juthat el az örökkévalóságba – amit Simonról is híreszteltek,[1] mivel úgy vélte, hogy gonosz mesterkedésekkel juthat az égbe, és az emberi természetből varázslatokkal átmehet az isteni természetbe –, csoda-e, ha a bűnnek az az embere, aki be fogja teljesíteni mindazt a rosszaságot és gonoszságot, amelyet az összes hamis próféták elkezdtek, akkora jeleket fog művelni, hogy ha lehet, még a választottakat is rászedje, azt fogja mondani a szívében: *Nem mozdulok, nemzedékről nemzedékre baj nélkül leszek?*

25. [28. v.] *A szája tele van átokkal és keserűséggel és csellel.* – Nagy átok ugyanis ilyen gonosz mesterkedésekkel törekedni az ég felé, és ilyen érdemeket gyűjteni az örök trón megszerzésére. Mégis tele van a szája ezzel az átokkal; eredménytelen ugyanis ez a vágyakozás, a szájában csak annak elpusztítására képes, aki *keserűséggel és csellel* ígérni merte magának ezeket, azaz haraggal és álnokságokkal, melyekkel a maga oldalára állította a sokaságot.

A nyelve alatt vesződség és fájdalom. – Nincs keservesebb dolog a gonoszságnál és a rosszaságnál; ezt a vesződséget fájdalom követi, mert nem csak gyümölcstelen, hanem veszedelmet is hoz. Ez a *vesződség és fájdalom* arra vonatkozik, amit a szívében mondott: *Nem mozdulok, nemzedékről nemzedékre baj nélkül leszek;* és ezért a *nyelve alatt* és nem a *nyelvén* van, mert mindezt magában fogja gondolni, az embereknek pedig mást fog mondani, hogy jónak, igaznak és Isten fiának nézzék.

[1]Vö. ApCsel 8,923.

26. [29. v.] *Lesben ül a gazdagokkal.* – Miféle gazdagokkal, ha nem azokkal, akiket majd elhalmoz evilág javaival? És azért mondja, hogy *lesben ül* velük, mert az emberek rászedésére mutogatni fogja e gazdagok hamis szerencséjét. Akik pedig rossz akarattal ezekre vágyódnak és nem keresik az örökkévaló javakat, beleesnek a csapdáiba.

Hogy a rejtekben ölje meg az ártatlant. – A *rejtekben,* úgy gondolom, azt jelenti, hogy nem könnyű fölismerni, mi felé kell törekedni, és mi elől kell menekülni. Az *ártatlan megölése* azt jelenti, hogy az ártatlanból bűnös lesz.

Az üldözőkről

27. [30. v.] *Szemei a szegényt figyelik.* – Leginkább ugyanis az igazakat fogja üldözni, akikről ez mondatott: *Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyek országa*.[1]

Leselkedik a rejtekben, mint barlangjában az oroszlán. – A barlangjában lévő oroszlán az, aki erőszakot és álnokságot művel.

Az Egyház első üldözése ugyanis erőszakos volt, amikor listára vételekkel *(proscriptio)*, kínzásokkal, verésekkel áldozatbemutatásra kényszerítették a keresztényeket.

A második üldözés álnok, amelyet most mindenféle eretnekek és hamis testvérek művelnek.

A harmadik üldözés, az Antikrisztus műve a legveszedelmesebb lesz, mert egyszerre lesz erőszakos és álnok. Ereje lesz a hatalomban, álnoksága a csodatételekben; az erőszakra utal az, hogy oroszlánnak nevezi a zsoltár, és az álnokságokra utal a barlangja.

A folytatásban fordított sorrendben ismétli meg ugyanezt:
Leselkedik, hogy elragadja a szegényt – ez az álnokságra vonatkozik; a folytatás pedig – *elragadja a szegényt és tőrébe vonja* – az erőszakra utal, mert azokról szól, akiket kínzásokkal gyötörve magához kényszerít.

28. [10. v.] A két következő sor ugyanezt mondja:
Tőrébe alázza őt – ez az álnokság. *Meglapul és rárohan, amíg maga alá gyűri a szegényt* – ez az erőszak; a tőr ugyanis jól jelzi a csapdákat; a *maga alá gyűri* pedig nyilvánvalóan utal a terrorra. És helyesen mondja, hogy *tőrébe alázza őt*, amikor ugyanis kezdi tenni a csodajeleket, minél csodálatosabbnak látják az emberek, annál inkább meg fogják vetni és semmibe fogják venni az akkor élő szenteket, akik olyannak fognak tűnni, mint akiket csodáival legyőzött, miközben ők igazságuk és ártatlanságuk miatt ellenállnak neki.

[1]Mt 5,3.

De *meglapul és rárohan,* amikor maga alá gyűri a szegényeket, azaz amikor kínzásokkal fogja gyötörni Isten szolgáit, akik ellenállnak neki.

29. [31–32. v.] De miért mondja, hogy *meglapul és rárohan?* – Azért mert *azt mondta ugyanis a szívében: „Megfeledkezett az Isten, elfordítja arcát, nem fogja látni soha.”*

Ez a *meglapulás* a legnyomorultabb elbukás, amikor az emberi lélek boldogulni látszik gonoszságaiban, és azt gondolja, hogy őt megkímélik, miközben elveszíti a látást, és a végső és megfelelő megtorlásra tartogatják, amiről már most beszél: *Serkenj föl, Úr Isten, emeld föl kezedet,* azaz nyilvánuljon meg a te hatalmad. Föntebb azt mondta: *Serkenj föl, Uram, ne kerekedjen felül az ember; ítéltessenek meg a nemzetek a te szemedben,*[1] azaz a rejtekben, ahol egyedül Isten lát.

Ez történt, amikor a gonoszok elérték azt, amit az emberek nagy szerencsének tekintenek, akik fölé olyan törvényhozó állíttatott, amilyet érdemeltek, akiről ezt mondja a zsoltár: *Állíts, Uram, föléjük törvényhozót, tudják meg a nemzetek, hogy emberek.*[2]

Most pedig azon rejtett büntetés és megtorlás után azt mondja: *Serkenj föl, Úr Isten, emeld föl kezedet,* de már nem a rejtekben, hanem a legnyilvánvalóbb dicsőségben.

Ne feledkezzél meg a szegényekről végleg – azaz úgy, ahogyan a gonoszok gondolják, akik azt mondják: *Megfeledkezett az Isten, elfordítja arcát, nem fogja látni soha.*

Akik azt mondják, hogy Isten nem törődik az emberi és földi dolgokkal, azt állítják, hogy Isten végleg nem lát, mert a föld olyan, mintha a dolgok vége lenne, mivel az utolsó elem a föld, melyen az emberek a legnagyobb rendben fáradoznak, de munkájuk rendeltetését nem láthatják, mert az teljesen a Fiú rejtett dolgai közé tartozik.

Az azokban az időkben küszködő Egyház olyan, mint a hajó a viharos hullámok között, és keltegeti az alvó Urat, hogy parancsoljon a szeleknek, és legyen újra csöndesség;[3] ezért mondja: *Serkenj föl, Úr Isten, emeld föl kezedet, ne feledkezzél meg a szegényekről végleg.*

30. [34–35. v.] Így tehát már a nyilvánvaló ítéletre gondolva és ujjongva mondják: *Miért veti meg a gonosz az Istent?* Azaz mi haszna volt annyi rosszat tenni? *Azt mondta ugyanis a szívében: „Nem fog számon kérni”.*

---

[1]Zsolt 9,20.
[2]Zsolt 9,21.
[3]Vö. Mt 8,26; Mk 4,39; Lk 8,24.

Ezután következik: *Látod, mert a fáradságot és a haragot szemmel tartod, hogy kezedbe vedd őket.* – Ez a mondat magyarázatot igényel, és ha tévedünk, elhomályosul az értelme.

A gonosz ugyanis azt mondta a szívében: *Nem fog számon kérni, Isten,* mintha Isten tekintettel lenne a *fáradságra és a haragra,* hogy a kezébe vegye őket; azaz mintha félne a *fáradságtól és a haragra indulástól,* és ezért kímélné őket, nehogy terhére legyen a büntetésük, vagy föl ne háborítsa őt a harag; amint ezt az emberek sokszor teszik, amikor eltekintenek a megtorlástól, hogy se fáradságot, se haragot ne okozzanak maguknak.

Az Úr a szegény reménye

31. *Rád hagyatkozott a szegény.* – Éppen emiatt szegény, azaz megvetette evilág mulandó javait, hogy csak Te légy az ő reménye. *Az árvának te leszel segítője* – azaz akinek meghalt az apja, tudniillik ez a világ, mely által testileg született, és már elmondhatja: *a világ megfeszíttetett nekem és én a világnak.*[1]

Az ilyen árváknak lesz atyja Isten. Az Úr is arra tanítja tanítványait, hogy legyenek árvák, amikor ezt mondja nekik: *Ne nevezzenek titeket atyának a földön*.[2] Erre előzőleg példát adott, amikor ezt mondta: *Ki az én anyám, vagy kik az én testvéreim*?[3]

Ebből néhány nagyon veszedelmes eretnek arra akar következtetni, hogy az Úrnak nem volt anyja, és nem látják, hogy e szavakkal következetesen összefügg, hogy a tanítványainak se legyenek atyáik; mert ahogyan mondta: *Ki az én anyám*, ugyanerre tanítja őket: *Ne nevezzenek titeket atyának a földön*.

32. [36–37. v.] *Törd el a bűnös és a rosszakaró karját,* tudniillik annak a karját, akiről föntebb ezt mondta: *És minden ellenségén uralkodik.* A *karja* a hatalmát jelenti, amellyel ellentétes Krisztus hatalma, melyről ezt mondja: *Serkenj föl, Úr Isten, emeld föl kezedet.*

Keresed majd a bűnét és nem fogod megtalálni – azaz elítélik a bűnéért, és elvész a bűne miatt.

Csoda-e, hogy ezután ez következik: *Az Úr király örökre és mindörökké, ki fognak veszni a nemzetek az ő földjéről?* – A *nemzetek* itt a bűnösöket és a gonoszokat jelenti.

[1]Gal 6,14.
[2]Mt 23,9.
[3]Mt 12,48.

33. [38. v.] *A szegények vágyát meghallgatta az Úr* – azt a vágyat, amely emésztette őket, amikor evilág szorongatásai és szenvedései közepette az Úr napjára sóvárogtak.

Szívük fölkészülését meghallotta a füled – a szív fölkészülése az, amiről egy másik zsoltár így énekel: *Kész az én szívem, Istenem, kész az én szívem*;[1] amiről az Apostol ezt mondja: *Ha pedig azt reméljük, amit nem látunk, akkor várjunk türelmesen.*[2] Isten fülén általában nem egy testrészt, hanem a hatalmát kell értenünk, amellyel meghallgat, és ugyanígy minden testrész esetében, amelyek bennünk láthatók és testiek, cselekvő hatalmat kell értenünk. Nem testileg kell elképzelnünk, hogy az Úr nem a hangzó szót, hanem a szív fölkészültségét hallja meg.

34. [39. v.] *Hogy ítélj az árvának és az alázatosnak* – azaz nem a gőgösnek és nem is annak, aki ehhez a világhoz hasonul. Más dolog ugyanis megítélni az árvát, és más ítélni az árvának: megítéli az árvát az is, aki elítéli őt, az árvának pedig az ítél, aki a javára hoz ítéletet.

Hogy ne akarja fölmagasztalni magát az ember a földön. – Az emberek azok, akikről ezt hallottuk: *Állíts, Uram, föléjük törvényhozót, tudják meg a nemzetek, hogy emberek.* De az is ember lesz, akiről ezen a helyen úgy beszélnek, hogy *fölébük állíttatik*, és most ezt halljuk róla: *Hogy ne akarja fölmagasztalni magát az ember a földön;* tudniillik amikor majd eljön az Emberfia, hogy ítéljen az árvának, aki levetette magáról a régi embert, és így megdicsőítette az Atyát.

Krisztus az Isten Fia

35. Tehát a Fiú rejtett dolgai után, melyekről ez a zsoltár sok mindent elmondott, következnek a Fiú nyilvánvaló dolgai, melyek közül néhányat ugyanennek a zsoltárnak a végén hallunk; ezekről szólt a zsoltár címe.

Az Úr eljövetelének napját is a Fiú rejtett dolgai közé lehet számolni, jóllehet akkor az Úr nyilvánvalóan fog megjelenni; erről a napról halljuk, hogy senki sem tudja, az Angyalok sem, az Erősségek sem, még a Fiú sem;[3] van-e még valami ennyire rejtett, mint ez, amiről azt halljuk, hogy még a bíró elől is el van rejtve, de nem a tudását, hanem a közlését tekintve?

A Fiú rejtett dolgairól pedig, még ha valaki nem is Isten Fiától akarja hallani, hanem Dávidtól, akinek az egész Zsoltároskönyvet tulajdonítják – hiszen Dávidi zsoltárokról beszélnek – meg kell hallania azokat a szavakat, amelyeket az

[1]Zsolt 56,8.
[2]Róm 8,25.
[3]Vö. Mt 24,36.

Úrnak mondanak: *Könyörülj rajtunk, Dávid Fia*!;[1] és így is ugyanarra az Úr Krisztusra kell gondolnia, akinek rejtett dolgairól a zsoltár címe beszél. Az angyal is ezt mondta: *Isten neki adja az ő atyjának, Dávidnak trónját*.[2]

Az a kérdés sem ellenkezik ezzel az értelmezéssel, amellyel maga az Úr fordult a zsidókhoz: *Ha a Krisztus Dávid Fia, hogyan hívhatja lélekben urának őt, mondván: „Mondá az Úr az én Uramnak, ülj az én jobbomra, míg a te ellenségeidet zsámollyá teszem a te lábaidnak”*.[3] Ezt pedig azoknak a tájékozatlanoknak mondta, akik remélték ugyan Krisztus eljövetelét, de emberként várták, és nem úgy, ahogyan ő Isten Ereje és Bölcsessége.

Tehát a zsoltár itt azt a tisztaságos és igaz hitet tanítja, hogy ura is Dávid királynak, mert ő kezdetben az Ige, Isten az Istennél, aki által minden teremtetett,[4] és fia is Dávidnak, mert test szerint Dávid magvából született.[5]

Mert nem azt mondja: *Nem Dávid fia a Krisztus,* hanem: „Ha már valljátok, hogy az ő fia, tanuljátok meg, hogyan ura is; és ne csak azt valljátok a Krisztusról, hogy az ember fia, mert így fia Dávidnak, hanem azt is ismerjétek el, hogy Isten Fia, mert így ura Dávidnak.”

[1]Mt 20,30.
[2]Lk 1,32.
[3]Mt 22,44.
[4]Vö. Jn 1,1.
[5]Vö. Róm 1,3.

TIZEDIK ZSOLTÁR (11.)
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen

1Végig. Dávidé.
Az Úrban bízom, hogyan mondjátok a lelkemnek:
„Költözz át a hegyekre, mint a veréb?
2Mert íme, a bűnösök megfeszítették az íjat,
előkészítették nyilaikat a tegezben,
hogy a Hold elsötétedésekor
lenyilazzák az egyenes szívüeket.
3Amikor kiforgatják az alapokat, mit tehet az igaz?”

4Az Úr az ő szent templomában,
az Úr trónusa az égben van.
Az ő szemei a szegényre tekintenek,
szempillái kérdezik az emberek fiait.

5Az Úr kérdőre vonja az igazat és gonoszt;
aki pedig szereti a gonoszságot, gyűlöli a lelkét,
6pányvát vet a magasból a bűnösökre.
tűz és kén és viharos szél az ő osztályrészük.

7Mert igazságos az Úr, és az igazságosságokat szereti,
méltányosságot látott az ő arca.

A donatisták ellen énekeljük

1. [1–2. v.] A zsoltár címe nem igényel magyarázatot, mert már eléggé elmagyaráztuk, mit jelent az *in finem, a ‘végig’*.

Lássuk tehát magát a zsoltár szövegét, amelyről úgy látom, hogy ezt az eretnekek[1] ellen kell énekelnünk, akik fölemlegetik és eltúlozzák az Egyházban

[1]A donatisták a Diocletianusféle üldözés után, 303–305-ben É-Afrikában keletkezett szakadár mozgalom. A vita abból indult, hogy érvényes-e az olyan püspökök és papok szentségkiszolgáltatása, működése, akik az üldözés idején a nyomásnak engedve kiszolgáltatták a szent könyveket a pogány hatóságnak, szakkifejezéssel: traditorok lettek.
Név szerint elsőként *Mensurius* karthagói püspököt vádolták, aki pedig csak eretnek iratokat adott át, nem igazi szentírási kódexeket. A vita élesebb lett, amikor 311ben Mensuriust

sokak bűnét, mintha őnáluk mindenki, vagy a többség igaz volna; és ezzel az egy, igaz Anyaegyház kebléről le akarnak szakítani, vagy el akarnak tőle téríteni. Azt állítják, hogy náluk van a Krisztus, és látszólag buzgón és jámboran sürgetnek, hogy hozzájuk átállva menjünk Krisztushoz, akiről azt hazudják, hogy őnáluk van.

Tudjuk, hogy a próféciákban Krisztust sok képpel szemléltetik, köztük hegynek is nevezik. Tehát ezeknek ezzel kell válaszolnunk: *Az Úrban bízom, hogyan mondjátok a lelkemnek: „Költözz át a hegyekre, mint a veréb?”* Egyetlen hegy felé tartok, akiben bízom, hogyan mondjátok, hogy menjek át hozzátok, mintha sokan volnának a Krisztusok? Vagy ha ti gőgösen hegyeknek mondjátok magatokat, akkor a verébnek erényekkel és Isten parancsaival szárnyasnak kell lennie, de épp ezek tiltják neki, hogy ilyen hegyekre szálljon, és gőgös emberekbe vesse a reményét.

Caecilianus követte a püspöki székben, akinek azt vetették szemére, hogy egyik szentelő püspöke szintén traditor volt. A vértanúkultusz túlzó hívei, akik a befolyásos özvegy, Lucilla köré csoportosultak, ellenpüspököt állítottak *Maiorinus* személyében. Ennek utóda lett 313–355-ben Donatus. Követői állásfoglalásukat Szt Ciprián karthagói püspök nézetéhez vezették vissza, aki kétségbe vonta az eretnekek által kiszolgáltatott keresztség érvényességét.

A donatisták eleinte megismételték a hitehagyók által kiszolgáltatott keresztséget; később ezt a gyakorlatot elhagyták és csak a püspökszentelés érvénytelenségét hangoztatták. A mozgalom átterjedt egész Numidiára. Az Egyház szent voltának biztosítékát abban látták, hogy állandó üldözésnek van kitéve. Ezért a Nagy Konstantinféle békét sem fogadták el. Sokuknál a vértanúság öncél lett, és látszatáért olykor az öngyilkosságot is vállalták. A hagyományos püspököket üldözték, és ezen a téren elveik félretételével nem átallották az állami hatóság segítségének igénybevételét sem.

Julianus Apostata császár (361–63) a donatisták oldalára állt a katolikus Egyházzal szemben, és ők ezt a kegyet el is fogadták. A vértanúság iránti lelkesedés mellett fűtötte őket a numidiai partikularizmus, amely ellenséges szemmel nézte a római uralmat. Nagy szerepet játszott még az egyes néprétegek szociális különbsége és ellentéte is. Eszményük az Afrikából származó Cirenei Simon volt, akire rákényszerítették Jézus keresztjét, és így csak az afrikai egyházat tartották az igaz hit őrzőjének. Igazuk bizonyítására fölhasználták az Én 1,7 régi latin fordát is: „Ahol legelteted nyájad, ott pihenj meg délben”. Ezt úgy értelmezték, hogy csak a déli, az afrikai egyház lehet Krisztus igazi jegyese.

Ám az ilyen partikularizmus ellenére igyekeztek Rómában is megvetni a lábukat. A szekta a 4. század utolsó évtizedeiben érte meg legnagyobb elterjedését. Kóborló csoportjaik, a circumcelliók az erőszaktól sem riadtak vissza.

Szellemi téren elsősorban Szt Optatus numidiai püspök és Szt Ágoston küzdöttek ellenük. Nem hiányoztak a békés megoldási kísérletek sem. 411: Karthagóban 286 katolikus és 279 donatista püspök vett részt a vitán, amelynek egyik fő alakja Ágoston volt. Később erőszakosságaik miatt a császári hatalom nyíltan föllépett ellenük és szigorúan büntette kilengéseiket. A vandál betörés végleg erőtlenné tette őket. Magatartásukkal és tételeikkel hozzájárultak ahhoz, hogy a teológiában fejlődésnek indult az Egyházról, szükségességéről, a szentségekről, az egyházi hivatalról szóló tanítás. (A MKL-ból)

Van házam, ahol megpihenhetek, mert az Úrban bízom, *mert a veréb házat talál magának,*[1] és *az Úr menedéke lett a szegénynek.*[2] Teljes bizalommal mondjuk, nehogy az eretnekeknél keresvén őt, elveszítsük Krisztust: *Az Úrban bízom, hogyan mondjátok a lelkemnek: „Költözz át a hegyekre, mint a veréb?”*

2. [3. v.] *Mert íme, a bűnösök megfeszítették az íjat, előkészítették nyilaikat a tegezben, hogy a Hold elsötétedésekor lenyilazzák az egyenes szívűeket.* – Ezek a bűnösök részéről nekünk szóló megfélemlítések, hogy mint igazakhoz pártoljunk át hozzájuk.

Íme – mondják –, *a bűnösök megfeszítették az íjat,* úgy hiszem az Írásokat, amelyekből testi értelmezéssel mérgező állításokat lőnek ki.

Előkészítették nyilaikat a tegezben – tudniillik ugyanazokat a szavakat, melyeket az Írások tekintélyével hangoztatnak, a szív rejtekén készítették elő.

Hogy a Hold elsötétedésekor lenyilazzák az egyenes szívűeket – miközben úgy gondolják, hogy az Egyház fénye a műveletlen és testi emberek sokasága miatt elsötétedett, őket nem lehet meggyőzni –, *megrontsák a jó erkölcsöket gonosz beszédekkel.*[3] De mindezen megfélemlítések ellen mondanunk kell: *Az Úrban bízom.*

Mit kell értenünk a Holdon?

3. Úgy emlékszem, megígértem, hogy ezzel a zsoltárral kapcsolatban elmagyarázom, mennyire megfelelő képe a Hold az Egyháznak.

A Holddal kapcsolatban két valószínű vélemény van: de hogy a kettő közül melyik igaz, azt véleményem szerint az ember vagy egyáltalán nem, vagy csak nehezen tudhatja.

Arra a kérdésre, hogy honnan van a Hold fénye, egyesek azt mondják, hogy saját fénye van, de a holdgolyónak csak egyik fele világít, a másik fele sötét. Miközben körpályáján mozog, lassanként a föld felé fordítja világító felét, hogy láthassuk, ezért először csak sarlóként jelenik meg.

Mert ha csinálsz egy gömböt, amelynek egyik fele fehér, másik fele fekete, ha a fekete felét tartod a szemed elé, semmit nem látsz a fehér oldalából, de ha lassan elkezded forgatni a szemed felé a fehér oldalát, először sarló formában látod, mely lassan növekszik, míg az egész fehér oldala a szemed elé kerül, és ekkor semmi nem látszik a fekete oldalából. Ha pedig tovább forgatod, kezd előtűnni a fekete, és elfogyni a fehér oldal, míg az előzővel ellenkező oldalon sarló for-

[1]Vö. Zsolt 83,4.
[2]Vö. Zsolt 9,10.
[3]Vö. 1Kor 15,33.

májú lesz a fehérség, és végül teljesen eltűnik a szemed elől, csak a feketeséget láthatod.

Azt mondják, ez történik, amikor a Holdat a 15. napig növekedni látjuk, majd ismét fogyni a harmincadik napig, amikor visszatér a sarlóformához, mígnem teljesen eltűnik a fénye.

E vélemény úgy mutatja az Egyházat, hogy spirituális részével világít, testi részében sötét. A spirituális része néha a jótettekben látható az emberek számára, máskor viszont a lelkiismeretben rejtőzik, csak Isten tud róla, mert az emberek előtt csak testileg jelenik meg. Ez történik, amikor a szívünkben imádkozunk: látszólag nem csinálunk semmit, miközben a szívünk nem a földre irányul, hanem ahogy parancsba kapjuk, fölemeljük az Úrhoz.

Mások azonban azt mondják, hogy a Holdnak nincs saját fénye, hanem a Nap világítja meg. Amikor a Nap oldalán van, azt a felét fordítja felénk, amelyet a Nap nem világít meg, ezért semmi fényt nem látunk rajta. Amikor pedig kezd távolodni a Naptól, a Nap azt az oldalát kezdi megvilágítani, amely a Föld felé néz, és szükségszerűen sarló formában jelenik meg, míg a 15. napon a Nappal ellentétes oldalon napnyugtakor kel föl úgy, hogy aki a lenyugvó Napot figyeli, és a Nap eltűntekor kelet felé fordul, fölkelni látja a Holdat.

Ettől kezdve a Hold megint a Nap felé közelít, és meg nem világított oldalát kezdi felénk fordítani egészen addig, amíg sarlóvá válik, majd eltűnik a szemünk elől. Ekkor ugyanis megvilágított része az ég felé fordul, az a része pedig, amelyet a Nap nem tud megvilágítani, a föld felé néz.

Tehát e vélemény szerint is az Egyház képe a Hold, mert az Egyháznak sincs saját fénye, hanem fényét Isten egyszülött Fiától kapja, akit a Szentírás sok helyén képszerűen Napnak neveznek.

Egyes eretnekek, akik ezt nem tudják és képtelenek meglátni, a látható és testi Naphoz – mely egyformán világossága az emberek és a legyek testének – próbálják eltéríteni az együgyűek gondolkodását, és egyeseket el is térítenek, akik, miközben képtelenek meglátni elméjükkel az igazság belső fényét, nem akarnak megelégedni az egyszerű katolikus hittel, amely a kicsinyek egyedüli üdvössége, és az egyedüli tej, amely fölerősít a szilárd táplálék vételére.

Tehát bármelyik vélemény igaz a Holddal kapcsolatban, a Holdat helyesen láthatjuk az Egyház képének. Vagy ha ezekkel az inkább problémás, mint gyümölcsöző elsötétedésekkel a léleknek nincs kedve, ideje, vagy képessége foglalkozni, elegendő a Holdat a nép szemével nézni, és nem keresni az elsötétedés okát, hanem a többiekkel együtt nézni a Hold növekedését, teltségét és elfogyását. És ha úgy látjuk, hogy azért fogy el, hogy megújuljon, a tanulatlan sokaságnak is az Egyház képét mutatja, amelyben hisszük a holtak feltámadását.

A Hold elsötétedése

4. Ezután meg kell kérdeznünk, mit jelent ebben a zsoltárban az elsötétedett Hold, amelynek sötétjében a bűnösök fölkészültek, hogy lenyilazzák az egyenes szívűeket.

A Hold ugyanis többféleképpen sötétedhet el: amikor befejezi hónapos pályáját, amikor felhők takarják el a fényét, és amikor teljes holdfogyatkozás van.

A mártírok üldözőire is érthetjük, hogy a Hold elsötétedésekor le akarták nyilazni az egyenes szívűeket, akár akkor, amikor az Egyház még új volt, mert a föld nagy részét még nem világította meg, és a pogány babonák sötétségét még nem győzte le; akár amikor a káromlók és a keresztény nevet rossz hírbe hozók szava felhőként fedte a földet, és nem lehetett világosan látni a Holdat, azaz az Egyházat; akár a mártírok gyilkolásakor és vérontásakor, amikor mint a holdfogyatkozáskor véressé válik a Hold, a gyengéket elriasztották a keresztény névtől, és ebben a terrorban a bűnösök álnok és szentségtörő szavakkal dobálóztak, hogy megtévesszék az egyenes szívűeket is.

Azokra a bűnösökre is érthetjük, akik az Egyházban vannak, mert a Hold elsötétedésekor sok mindent elkövettek, amiket az eretnekek most gyalázatként hoznak föl ellenünk, holott az ő alapítóik követték el.

De bármi történt is a Hold elsötétedésekor, most, hogy a katolikus név az egész földkerekségen elterjedt és megbecsülésnek örvend, mit számít, hogy ismeretlen dolgokkal zavarnak? Az Úrban bízom, és nem hallom, hogy mondják a lelkemnek: *költözz át a hegyre, mint a veréb, mert íme, a bűnösök megfeszítették az íjat, előkészítették nyilaikat a tegezben, hogy a Hold elsötétedésekor lenyilazzák az egyenes szívűeket.*

Vagy ha a Hold ma is sötétnek látszik azoknak, akik el akarják bizonytalanítani, hogy mi katolikus és testi emberek bűneivel, melyek sokakat fogva tartanak, próbálnak érvelni ellene, mi köze mindehhez annak, aki igazán elmondja: *Az Úrban bízom?* Ezzel a két szóval megmutatja, hogy gabonaszem, és a szelelés idejéig türelemmel elviseli a pelyvát.

A donatisták tanítása

5. Tehát *az Úrban bízom.* – Azok féljenek, akik emberben bíznak, és nem tagadhatják, hogy az ember oldalán állnak, akinek ősz fejére esküsznek,[1] és amikor szóban kérdezik tőlük, kinek a közösségéhez tartoznak, ha nem az övének mondják magukat, nem tudják megmondani.

Mondd csak, mit csinálnak ezek, mivel számtalan és mindennapos bűnöket és gaztetteket emlegetnek róluk, melyekkel tele van ez a társaság?

[1]A donatisták ugyanis Donatus ősz fejére esküdtek.

Vajon ők elmondhatják-e: *Az Úrban bízom, hogyan mondjátok a lelkemnek: „Költözz át a hegyekre, mint a veréb!”* Mert nem az Úrban bíznak azok, akik csak akkor tartják szentnek a szentségeket, ha szent emberek szolgáltatják ki. Amikor pedig megkérdezik tőlük, hogy kik a szentek, szégyellik azt mondani: „Mi vagyunk”; vagy ha ők nem szégyellik ezt mondani, szégyenkeznek helyettük, akik ezt hallják.

Így tehát ők azokat, akik fogadják a szentségeket, arra kényszerítik, hogy emberben bízzanak, akinek szívét nem láthatják. *És átkozott mindaz, aki reményét emberbe veti.*[1] Mert mi mást jelent az *Én, aki szent vagyok*, mint hogy *Belém vesd a reményedet*? De mi van, ha nem vagy szent? Vagy mutasd meg a szívedet! Ha erre képtelen vagy, hol láthatom, hogy szent vagy? Vagy talán azt mondod, hogy írva van: *A cselekedeteikből ismeritek meg őket.*[2]

Valóban csodálatos dolgokat látok: a circumcelliók mindennapos erőszakos cselekményeit, melyeket a püspökök és papok vezérlete alatt körös-körül elkövetnek; és a félelmetes husángokat Izraelnek nevezik, amiket a ma élő emberek naponta látnak és tapasztalnak.

A macariusi időket, melyeket sérelmeznek, a legtöbben már nem látták, ma pedig senki sem látja;[3] aki katolikus pedig láthatta, ha Isten szolgája akart lenni, elmondhatta, hogy *Az Úrban bízom;* amit most is elmond, amikor sok olyan dolgot lát az Egyházban, amit nem szeretne látni, aki úgy érzi, hogy a jó és rossz halakkal teli hálóban úszik,[4] míg a hálót ki nem vonják a partra, ahol majd elkülönítik a rosszakat a jóktól.

Ha valaki, akit megkeresztelnek, fölteszi nekik a kérdést: Hogyan parancsolhatod, hogy keresztelkedjek? – mit tudnak neki válaszolni? Mert – mondja a keresztelendő – ha ez a kiszolgáltató és a fogadó érdeme, akkor az adományozó Istenre, és az én fogadó lelkiismeretemre tartozik, mert e kettő az, ami felől nem vagyok bizonytalanságban: az ő jósága és a saját hitem. Mit állítasz te e kettő közé, amiről semmi biztosat nem tudhatok? Hagyd, hogy mondjam: *Az Úrban bízom.* Mert ha benned bízom, honnan bízhatom abban, hogy ma éjszaka nem vétettél semmit?

Végül, ha azt akarod, hogy neked higgyek, tehetek-e többet, mint hogy rólad elhiggyek valamit? Miért bízhatnék abban, hogy akikkel tegnap közösködtél, ma is közösködsz és holnap is közösködni fogsz, azokkal e három napban semmi rosszat nem követtek el?

---

[1]Vö. Jer 17,5.
[2]Mt 7,16.
[3]A 348 körüli évek, amikor Constans császár Afrikába küldte Macariust és Pált, hogy adományokkal enyhítsék a szegények nyomorúságát a szakadárokat pedig viszahívják a katolikus egységbe.
[4]Vö. Mt 13,47.

Ha pedig sem téged, sem engem nem szennyez be az, amiről nem tudunk, mi az oka annak, hogy újra kereszteled azokat, akik sem a traditorok,[1] sem a macariusi sérelmek idejét nem ismerték?

Mi az oka annak, hogy a Mezopotámiából jött kereszténeket, akik sem Caecilianus, sem Donatus nevét nem hallották, merészeled újra keresztelni, és tagadod keresztény voltukat?

Ha pedig őket beszennyezik általuk nem ismert idegen bűnök, akkor te vétkes vagy azok miatt, amiket tudtodon kívül a ti részeteken követnek el, és hiába vetitek a keresztény szemére a császárok rendeleteit, amikor a ti magán táboraitokban a husángok és tüzek pusztítanak.

Íme, így buktak el azok, akik, látva a bűnösöket a katolikus részen, nem tudták mondani: *Az Úrban bízom,* és reményüket emberbe vetették. Amit bizonnyal mondanának, ha ők maguk is nem volnának olyanok, mint amilyeneknek azokat gondolták, akiktől szentségtörő gőggel el akarták határolni magukat.

A hívők az Úr temploma

6. [4. v.] Mondja tehát a katolikus lélek: *Az Úrban bízom, hogyan mondjátok a lelkemnek: „Költözz át a hegyekre, mint a veréb?" Mert íme, a bűnösök megfeszítették az íjat, előkészítették nyilaikat a tegezben, hogy a Hold elsötétedésekor lenyilazzák az egyenes szívűeket.* – És szavát őróluk fordítsa az Úrhoz, és mondja: *Lerombolták, amit fölépítettél.*

És ezt nem csak ezek, hanem minden eretnek ellen mondja. Mert valamennyien, amennyiben rajtuk áll, lerombolták a dicséretet, *amelyet a kisdedek és csecsemők szájából készített az Úr.*[2] Miközben hiábavaló és aggályos kérdésekkel zaklatják a kicsinyeket, és nem hagyják, hogy a hit tejével táplálkozzanak.

Tehát mintha ennek a léleknek azt mondanák: „Miért mondják neked: »*Költözz át a hegyekre, mint a veréb?«* Miért ijesztegetnek a bűnösök, *akik megfeszítették az íjat, hogy a Hold elsötétedésekor lenyilazzák az egyenes szívűeket?"*

Ezt válaszolja: „Azzal rémisztenek, hogy amiket bevégeztél, lerombolták." Hogy hol? Hát a gyülekezeteikben, ahol a kicsinyeket és a belső világosságot nem ismerőket nem tejjel táplálják, hanem méreggel ölik.

Az igaz pedig mit tehet? – Ha Macarius, ha Caecilianus sértett titeket, Krisztus mit vétett ellenetek, amikor azt mondta: *Az én békémet adom nektek, az én békémet hagyom rátok*,[3] amit ti gonosz elpártolással megsértettetek?

---

[1]Traditorok, 'átadók', akik az üldözők követelésére átadták az Egyház szent könyveit.
[2]Vö. Zsolt 8,3.
[3]Jn 14,27.

Mit vétett nektek Krisztus, aki oly nagy türelemmel viselte árulóját, hogy a tulajdon kezével megtört és saját szavával kínált első Eucharisztiát úgy nyújtotta neki is, mint a többi apostolnak?[1]

Mit vétett nektek Krisztus, aki ugyanezt az árulóját, akit ördögnek nevezett,[2] aki az Úr elárulása előtt sem hitte el az ő temetését,[3] a többi tanítvánnyal együtt elküldte, hogy hirdesse a mennyek országát[4] és bizonyítsa, hogy Isten ajándékai elérkeztek azokhoz, akik hittel fogadják, akkor is, ha aki által kapják olyan, mint Júdás volt?

7. *Az Úr az ő szent templomában.* – Úgy bizony, ahogy az Apostol mondja: *Isten temploma ugyanis szent, és ti vagytok az. Aki pedig megszentségteleníti Isten templomát, azt elpusztítja Isten.*[5]

Isten templomát pedig az szentségteleníti meg, aki megsérti az egységet, mert nem tartozik a főhöz.[6] *Ő az, aki az egész testet egybefogja és összetartja a különféle ízületek segítségével, hogy a tagok betöltsék az erejükhöz szabott feladatkört. Így növekszik a test, és építi föl saját magát a szeretetben.*[7]

E szent templomában van az Úr, amely sok tagjából épül, mindegyik teszi a maga dolgát, és a szeretetben egyetlen épületet alkotnak, amit megszentségtelenít az, aki önfejűsége miatt kiválik a katolikus közösségből.

Az Úr az ő szent templomában. Az Úr trónusa az égben van. – Ha az égen az igazat, ahogy a földön a bűnöst érted, akinek ezt mondták: *Föld vagy és visszatérsz a földbe,*[8] akkor azt, amit *Úr az ő szent templomában* sorban mond, annak megismétlését lásd *Az Úr trónusa az égben van* sorban.

8. *Az ő szemei a szegényre tekintenek.* – Tudniillik annak szemei, akire ráhagyatkozott a szegény, és aki menedéke lett a szegénynek.[9] És ezért a hálón belül tapasztalható széthúzás és kavarodás, amíg partra nem vonják, melyekkel az eretnekek a saját vesztükre és a mi jobbulásunkra provokálnak minket, olyan emberek által történnek, akik nem akarnak Krisztus szegényei lenni.

De vajon, akik Krisztus szegényei akarnak lenni, azokról elfordítja-e Isten a szemeit? Mert az ő szemei a szegényre tekintenek. Nem kell-e attól félnünk,

---

[1]Vö. Lk 22,19 21.
[2]Vö. Jn 6,71.
[3]Vö. Jn 12,6.
[4]Vö. Mt 10,5.
[5]1Kor 3,17.
[6]Vö. Kol 2,19.
[7]Vö. Ef 4,16.
[8]Ter 3,19.
[9]Vö. Zsolt 9,10.

hogy a gazdagok kavargásában észrevehetetlenné válik a néhány szegény, akiket a katolikus Egyház közösségébe őrizve táplál?

Szempillái kérdezik az emberek fiait. – Itt az emberek fiain szabály szerint azokra gondolnék, akik a régi emberből újjászülettek a hit által. Ezek ugyanis néhány homályos szentírási hely szerint mintegy Isten behunyt szeme előtt késztetést kapnak, hogy keressék őt, és ismét más, világos helyeken Isten felnyíló szemei megvilágosítják és megörvendeztetik őket.

Ez a szent könyvekben gyakori becsukódás és kinyílás olyan, mint Isten szempillái, amelyek kérdőre vonják, azaz próbára teszik az emberek fiait, akik a dolgok homályos voltától nem elfáradnak, hanem megedződnek, a megismeréstől pedig nem felfuvalkodnak, hanem megerősödnek.

Az Úr szempillái kérdezik az emberek fiait

9. [5. v.] *Az Úr kérdőre vonja az igazat és a gonoszt.* – Miért félünk tehát, hogy a gonoszok ne ártsanak nekünk, ha a szentségekben nem őszinte szívvel részesednek velünk együtt, ha az *Úr kérdőre vonja az igazat és a gonoszt?*

Aki pedig szereti a gonoszságot, gyűlöli a lelkét. – Nem annak árt, aki hisz Istennek, és reményét nem az emberbe helyezi, hanem csak a tulajdon, gonoszságot szerető lelkének.

10. [6–7. v.] *Pányvát vet a magasból a bűnösökre.* – Ha a felhőkön általában prófétákat értünk, akár jókat, akár rosszakat, akiket álprófétáknak is nevezünk, akkor hamis prófétákat azért rendel az Úr Isten, hogy általuk pányvát vessen a magasból a bűnösökre. Mert ezek a pányvák csak a bűnösöket fogják meg, akár a végső büntetés előkészítéséül, ha meg akar átalkodni a bűnében; akár a gőgjének megtörésére, ha őszintén keresni akarja Istent.

Ha pedig a felhőkön csak a jó és igaz prófétákat értjük, általuk is vet pányvákat a magasból Isten a bűnösökre, de általuk a jámborokat megöntözi, hogy teremni tudjanak: *Egyesek számára* – mondja az Apostol – *az élet illata vagyunk az életre, másoknak a halál bűze a halálra.*[1]

Mert nem csak a próféták nevezhetők felhőknek, hanem mindazok, akik Isten igéjével öntözik a lelkeket; akik, ha félreértik őket, Isten pányvát vet a bűnösökre, ha pedig helyesen értik, megtermékenyítik a jámbor és hívő szíveket.

Mint például, ha valaki ezt a helyet, hogy *És ketten egy test lesznek,*[2] a testi gyögyö-nyörűségre érti, pányvát vet a bűnösre; ha pedig úgy érted, ahogy az, aki ezt

[1] 2Kor 2,16.19; Ter 2,24.
[2] Ter 2,24.

mondja: *Én pedig Krisztusra és az Egyházra vonatkoztatom,*[1] záport hullat a termékeny talajra; mindkettőt ugyanaz a felhő, az isteni Írás művelte.

Ugyancsak az Úr mondja: *Nem az szennyez be titeket, ami bemegy a szátokba, hanem ami kijön onnét.*[2] Hallja ezt a bűnös, és fölkészíti torkát a falánkságra; hallja az igaz, és megerősítést nyer az ételek babonás megkülönböztetése ellen.

Itt is az Írások ugyanazon felhője – kinek-kinek érdeme szerint – a bűnösnek pányvák esőjét, az igaznak a bő termés esőjét hullatta.

Az Úr igazságosságáról

11. *Tűz és kén és viharos szél az ő osztályrészük.* – Ez a büntetése és a vége azoknak, akik káromolják Isten nevét, hogy először vágyaik tüze emészti meg őket, azután gaztetteik bűze miatt kivetik őket a boldogok közösségéből, végül elragadják és elmerítik őket a kimondhatatlan kínokban.

Ez az ő kelyhük része, mint ahogy az igazaké a te drágalátos, részegítő kelyhed.[3] *Mert megrészegülnek a te házad bőségétől.*[4]

A kelyhet, úgy gondolom, azért emlegeti, hogy még a bűnösök büntetésében se véljük szertelennek és mértéktelennek az isteni gondviselést. És mintegy számot adva, hogy miért történik ez, hozzáteszi: *Mert igazságos az Úr, és az igazságosságokat szereti.* Nem fölösleges a többes szám, mert emberekről beszél, hogy az igazak valamennyien igazságszolgáltatást nyerjenek; a sok igazban ugyanis sokféle igazságosság mutatkozik, bár Isten igazságossága csak egy, amelyben valamennyien részesülnek. Olyan ez, mint amikor egy arcot több tükörben nézünk, és az egyetlen arc sokféleképpen tükröződik.

Ezért ismét visszatér az egyes számhoz, és mondja: *Méltányosságot látott az ő arca.* – Valószínű úgy mondja ezt, mintha azt mondaná: méltányosság látszott az ő arcán, azaz az ő ismeretében. Isten arca ugyanis az ő hatalma, amely a hozzá méltóknak megmutatkozik; vagy *Méltányosságot látott az ő arca*, mert nem a gonoszoknak, hanem a jóknak mutatkozik, hogy megismerjék, és ez a méltányosság.

[1]Ef 5,52.
[2]Mt 15,11.
[3]Vö. Zsolt 22,5.
[4]Vö. Zsolt 35,9.

TIZENEGYEDIK ZSOLTÁR (12.)
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen

1*A karvezetőnek. Super octavam. Zsoltár. Dávidé.*
2Szabadíts meg, Uram, mert elfogyott a szent,
mert megfogyatkoztak az igazságok az emberek fiaitól.
3Hiábavalóságokat beszélt mindegyik az ő felebarátjának;
Álnok ajkak a szívben, és a szívvel rosszakat beszéltek.

4Szórja szét az Úr az összes álnok ajkat
és a nagyokat mondó nyelvet.
5Akik azt mondták: „A nyelvünket fogjuk magasztalni,
ajkunk velünk van; ki a mi urunk?”

6„Az ínségesek nyomorúsága és a szegények jajgatása miatt most fölserkenek,
mondja az Úr, üdvösségre viszem.”
Bizakodva cselekszem őbenne.

7Az Úr beszédei tiszta beszédek,
a föld tűzzel próbált ezüstje,
a földtől elkülönített, hétszeresen tisztított.

8Te, Uram, megtartasz és megőrzöl minket
e nemzedéktől mindörökké.
9Körös-körül gonoszok járnak,
a te nagyságod szerint sokasítottad meg az emberek fiait.

1. [1. v.] A hatodik zsoltárban már mondtuk, hogy a nyolcadik napon az ítélet napját értjük; de az örökkévalóságot is érthetjük rajta, mert a hetekben forgó idő után adatik majd a szenteknek.

2. [2. v.] *Szabadíts meg, Uram, mert elfogyott a szent* – azaz nem található, úgy, ahogyan mondjuk, hogy „elfogyott a gabona", vagy „elfogyott a pénz".

Mert megfogyatkoztak az igazságok az emberek fiaitól. – Az igazság egy, amely megvilágosítja a szent lelkeket, de mivel a lelkek sokan vannak, állítható, hogy sok igazság van bennük, mint ahogy egy arcról sok kép jelenik sok tükörben.

3. [3. v.] *Hiábavalóságokat beszélt mindegyik az ő felebarátjának – a* felebaráton minden embert kell értenünk, mert nincs senki, akivel rosszat kellene tennünk, *a szeretet pedig nem tesz rosszat a felebarátnak*.[1]

Álnok ajkak a szívben és a szívvel rosszakat beszéltek. – Amit kétszer mond: a *szívben* és a *szívvel,* kettős szívet jelent.

4. [4. v.] *Szórja szét az Úr az összes álnok ajkat.* – Mindet, mondja, nehogy valaki kivételnek gondolja magát, ahogy az Apostol mondja: *Minden rosszat cselekvő ember lelkére, először a zsidóra, azután a görögre.*[2]

És a nagyokat mondó nyelvet – azaz a gőgös nyelvet.

5. [5. v.] *Akik azt mondták: „A nyelvünket fogjuk magasztalni, ajkunk velünk van; ki a mi urunk?”* – A gőgösök a képmutatókat jelenti, akik az embereket rászedő beszédükben bíznak, és nem vetik alá magukat Istennek.

Krisztus a szegények és nyomorultak miatt jött el

6. [6. v.] *Az ínségesek nyomorúsága és a szegények jajgatása miatt most fölserkenek, mondja az Úr.* – Maga az Úr az evangéliumban megszánta a népét, mert nem volt pásztoruk, aki jóra vezesse őket. Ezért is mondja az evangéliumban: *Az aratnivaló sok, de a munkás kevés.*[3]

Ezt azonban az Atya Istentől kell hallanunk, aki az ínségesek és szegények miatt, azaz a lelki javakban szűkölködőket és szegényeket arra méltatta, hogy elküldte a Fiát. Ezért kezdődik így Máténál a hegyi beszéd: *Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyek országa.*[4]

Üdvösségre viszem. – Nem mondja meg, hogy kit, de üdvözíti, és ezt Krisztusban kell értenünk eszerint: *mert látták szemeim a te üdvösségedet,*[5] azaz őbenne van minden, ami megszünteti az ínségesek nyomorúságát és vigasztalást nyújt a szegények sóhajaira. *Bizakodva cselekszem benne,* ahogy az evangéliumban olvassuk: *Úgy tanított, mint akinek hatalma van, és nem úgy, mint az ő írástudóik.*[6]

A boldogság lépcsőfokai

7. [7. v.] *Az Úr beszédei tiszta beszédek.* – Ezt a próféta mondja.

---

[1]Vö. Róm 13,10.
[2]Róm 2,9.
[3]Mt 9,37.
[4]Mt 5,3.
[5]Lk 2,30.
[6]Mt 7,29.

Az Úr beszédei tiszta beszédek: tiszták, azaz mentesek a színlelés romlottságától. Sokan ugyanis nem tisztán hirdetik az igazságot, mert eladják e világ kényelméért; ezekről mondja az Apostol, hogy nem tisztán hirdetik Krisztust.[1]

A föld tűzzel próbált ezüstje. – Az Úr beszédeit a bűnösök szorongatásokkal teszik próbára.

Hétszer megtisztított: az istenfélelemmel, a jámborsággal, a tudással, az erősséggel, a tanáccsal, az értelemmel és a bölcsességgel.[2]

Mert hét lépcsőfoka van a boldogságnak is, amelyről az Úr a hegyi beszédben beszélt Máténál: *Boldogok a lelki szegények, a szelídek, a szomorkodók, akik éhezik és szomjazzák az igazságot, az irgalmasok, a tisztaszívűek, a békességesek,*[3] akikről az egész hegyi beszéd részletesebben szól; mert a nyolcadik: *Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért,* azt a tüzet jelenti, amely hétszeresen próbára teszi az ezüstöt.

A beszéd végén hangzik el: *Úgy tanított, mint akinek hatalma van, és nem úgy mint az ő írástudóik,*[4] ami arra vonatkozik, amit ebben a zsoltárban mond: *Bizakodva cselekszem őbenne.*

8. [8. v.] *Te Uram, megtartasz és megőrzöl minket e nemzedéktől mindörökké* – itt (a földön) mint szűkölködőket és szegényeket, ott (az égben) mint bővelkedőket és gazdagokat.

9. [9. v.] *Körös-körül gonoszok járnak* – azaz a mulandó dolgokra vágyakozva, amely vágy heti forgásban, mint egy kerék visszatér; és ezért nem jutnak el a nyolcadik napra, azaz az örökkévalóságba, amelyről ez a zsoltár a címét kapta.

Salamon is ezt mondja: *A gonoszok szélbe szórója* (ventilátora) *a bölcs király, és rájuk küldi a bűnösök kerekét* [a cséplőszekér kerekét].[5]

A te nagyságod szerint sokasítottad meg az emberek fiait. – A mulandó dolgok is sokasodnak, de ez a sokasodás elfordít Isten egységétől, *mert a romlandó test elnehezíti a lelket, és a földön lakás elnyomja a sokat gondolkodó elmét*.[6] Az igazak pedig Isten nagysága szerint sokasodnak, amikor erényről erényre haladnak előre.[7]

---

[1]Vö. Fil 1,17.
[2]Vö. Iz 11,2.
[3]Mt 5,3–9.
[4]Mt 7,29.
[5]Péld 20,26 (LXX. szerint)
[6]Vö. Bölcs 9,15.
[7]Vö. Zsolt 83,8.

TIZENKETTEDIK ZSOLTÁR (13.)
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen

1*Végig. Zsoltár. Dávidé.*
2Meddig, Uram, végleg elfeledkezel rólam?
Meddig fordítod el tőlem arcodat?
3Meddig töprengek a lelkemben,
hordozok fájdalmat a szívemben naphosszat?
Meddig emelkedik fölém az én ellenségem?

4Tekints reám és hallgass meg engem, Uram Istenem.
Világosítsd meg szemeimet,
nehogy valaha elaludjak a halálban,
5nehogy valaha mondhassa az ellenségem:
„Legyőztem őt!”
Szorongatóim ujjonganának, ha meginognék.

6Én pedig a te irgalmasságodban reméltem.
Ujjongani fog a szívem a szabadításodban,
Énekelni fogok az Úrnak, aki jókat ad nekem,
és zsoltározok a magasságos Úr nevének.

Isten a tisztaszívűeknek nyilatkozik meg

1. [1. v.] *A törvény végső célja ugyanis Krisztus minden hívő megigazulására.*[1]

Meddig, Uram, végleg elfeledkezel rólam? – azaz meddig késleltetsz, hogy megismerhessem lelkileg Krisztust, aki Isten Bölcsessége és a lélek minden jó törekvésének igazi célja.

Meddig fordítod el tőlem arcodat? – Ahogyan Isten nem felejt, úgy arcát sem fordítja el, de emberi módon szól az Írás; *Isten elfordítja arcát* azt jelenti, hogy nem tárja föl magát a léleknek, amelynek még nem tiszta a szeme.

2. [2. v.] *Meddig töprengek a lelkemben*? – Töprengésre csak nehézségek közepette van szükség. Tehát a *Meddig töprengek a lelkemben* azt jelenti: Meddig

[1]Róm 10,4.

leszek nehézségek közepette? A válasz bizonyára ez: Addig feledkezel meg rólam végleg, Uram, és addig fordítod el tőlem arcodat, ameddig töprengek a lelkemben; és ameddig nem azon töpreng a lelkében, hogy tökéletesen gyakorolja az irgalmasságot, Isten nem vezérli a célba, és a színről színre látás teljes megismerését sem nyújtja neki.

Hordozok fájdalmat a szívemben naphosszat? – A naphosszat a folyamatosságot jelenti, mint ahogy a nap az időt; fáj a szíve, mert ki akar ebből kerülni, szeretne az örökkévalóságba emelkedni, és nem szenvedni az emberi naptól.

3. [3. v.] *Meddig emelkedik fölém az én ellenségem?* – az ördög, vagy a testi megszokásaim.

4. [4. v.] *Tekints reám és hallgass meg engem, Uram Istenem.* – A *tekints reám* arra vonatkozik, hogy *Meddig fordítod el tőlem arcodat?;* a *hallgass meg* pedig arra, hogy *Meddig feledkezel el rólam végleg?*

Világosítsd meg szemeimet, nehogy valaha elaludjak a halálban. – Itt a szív szemeit kell értenünk, nehogy a bűn élvezetétől lecsukódjanak.

5. [5. v.] *Nehogy valaha mondhassa az ellenségem: „Legyőztem őt!”* – Az ördög incselkedésétől félni kell.

Szorongatóim ujjonganának, ha meginognék. – Tudniillik az ördög és angyalai, akik nem ujjongtak az igaz férfi, Jób miatt, amikor háborgatták és ő nem ingott meg,[1] azaz nem tántorodott el a hit szilárdságától.

6. [6. v.] *Én pedig a te irgalmasságodban reméltem.* – Mert az embernek nem szabad magának tulajdonítania, hogy nem inog meg és szilárdan megmarad az Úrban, nehogy miközben a megingathatatlanságával dicsekszik, ez a gőg megingassa.

Ujjongani fog a szívem a te üdvösségedben – Krisztusban, Isten Bölcsességében.

Énekelni fogok az Úrnak, aki jókat ad nekem – lelki, nem az emberi naphoz tartozó javakat.

És zsoltározok a magasságos Úr nevének, azaz örömmel adok hálát, és a testtel mértéktartóan élek, ami a lélek szellemi éneke. Ha különbséget kell tenni a kettő között.

Énekelek szívvel és *zsoltározok cselekedetekkel* az Úrnak, amit egyedül ő lát; mégpedig az Úr nevének, amit az emberek előtt ismert, ami nem Neki, hanem nekünk válik javunkra.

[1]Vö. Jób 1,22.

TIZENHARMADIK ZSOLTÁR[1] (14.)
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen

1A karvezetőnek. Dávidé.
Mondta az oktalan az ő szívében: „Nincs Isten”.
Megromlottak
és utálatos dolgokat cselekedtek érzületükben,
nincs, aki jót cselekedne, nincs egy sem.

2Az Úr a mennyből letekint az emberek fiaira,
hogy lássa, van-e értelmes és Istent kereső.

3Mind elhajlottak, mind haszontalanná váltak,
nincs, aki jót cselekednék, egyetlen egy sem.
4Nemde tudják valamennyien,
akik gonoszságot cselekszenek,
akik fölfalják népemet egy falat kenyérben?
5Az Urat nem hívták segítségül;
ott reszkettek a félelemtől, ahol nem volt félelem.
6Mert Isten az igaz nemzetséggel van.
megcsúfoltátok a nincstelen tanácsát,
mert az Úr az ő reménysége.

7Ki ad majd Sionból szabadulást Izraelnek?
Amikor megfordítja majd az Úr népének fogságát,
ujjongani fog Jákob és örvendeni Izrael.

1. [1. v.] Hogy mit jelent az *in finem, a ‘végig’,* nem kell gyakran ismételnünk. *A törvény célja Krisztus minden hívő megigazulására,*[2] ahogy az Apostol mondja. Őneki hiszünk, amikor rálépünk a jó útjára, őt fogjuk látni, amikor megérkezünk hozzá, ezért ő maga a vég/a cél.

[1]A 4. pontban elemzett sorok a mi zsoltárszövegünkből hiányzanak. Szinte szóról szóra azonos ezzel a zsoltárral az 52. zsoltár, azzal a nagy különbséggel, hogy ebben a zsoltárban az 1. vers ateizmus: Nincs Isten; az 52-ben pedig az 1. versben az oktalan azt mondja: Nem Isten, és ezzel Krisztus istenségét tagadja, Ágoston pedig krisztológiailag értelmezi az egész zsoltárt.
[2]Róm 10,4.

Krisztus nélkül nem tudunk jót cselekedni

2. *Mondta az oktalan az ő szívében: „Nincs Isten”.* – Még egyes szentségtörő és kárhoztatandó, Istenről visszájára fordítva és hamisan gondolkodó filozófusok sem merték mondani: Nincs Isten, ezért mondja a zsoltár: *Mondta a szívében;* mert még ha gondolni meri is, kimondani nem meri senki.

Megromlottak és utálatos dolgokat cselekedtek érzületükben – azaz szeretve ezt a világot, nem szeretik Istent; ez az az érzület, amely megrontja a lelket, és úgy elvakítja, hogy az oktalan mondhatja a szívében: „Nincs Isten.” *Amint nem méltatták az Istent arra, hogy megismerjék, Isten is romlott eszükre hagyta őket.*[1]

Nincs, aki jót cselekedne, nincs egy sem. – Nincs egy sem: vagy egy embert sem lehet találni, aki jót cselekedne, vagy kivéve egyet, értsd azt Úr Krisztust, mint ahogy mondjuk, hogy ez a szántó a tengerig ér, de természetesen nem számítjuk hozzá a tengert. És az a jobb értelmezés, hogy Krisztusig senki sem tett jót, mert az emberek közül senki nem képes jót tenni, ha ő meg nem mutatja; és az is igaz, hogy amíg valaki meg nem ismeri az egy Istent, nem tud jót tenni.

3. [2. v.] *Az Úr a mennyből letekint az emberek fiaira, hogy lássa, van-e értelmes és Istent kereső.* – Ezt a zsidókra lehet érteni, és külön megbecsülés emberek fiainak nevezni őket az egy Isten kultusza miatt a pogányokhoz mérten, akikről – úgy vélem – fentebb mondta: *Mondta az oktalan az ő szívében: „Nincs Isten”* stb.

De letekint az Úr, hogy szent lelkei által lássa; ezt jelenti *az égből,* hisz előtte semmi nincs elrejtve.

4. [3. v.] *Mind elhajlottak, mind haszontalanná váltak,* azaz a zsidók ugyanolyanok lettek, mint a pogányok, akikről fentebb beszélt. *Nincs, aki jót cselekednék, egyetlen egy sem;* ezt úgy kell érteni, mint fentebb.

Nyitott sír az ő torkuk. – Ez vagy a torok mohóságát jelenti, vagy képletesen azokat, akik megölik és mintegy elnyelik áldozataikat, akiket meggyőztek gonosz erkölcseikkel. Ellentétes értelemben hasonló ehhez, amit Péternek mondtak: *Öld meg és egyél!,*[2] hogy saját hitére és jó erkölcseire térítse a nemzeteket.

A nyelvükkel álnokul cselekedtek. – A mohóság és minden rossz kísérője a hízelgés.

Kígyók mérge van ajkuk alatt. – Méregnek mondja az álnokságot; kígyók mérge, mert nem akarják meghallani a törvény parancsait, mint ahogy a kígyók nem

[1]Róm 1,28.
[2]ApCsel 10,13.

akarják meghallani a bűvölő énekét.[1] Amit egy másik zsoltár világosabban fejez ki: *Kiknek szája tele van átokkal és keserűséggel,* azaz a kígyók mérgével.

A lábuk gyors a vérontásra – a megszokott gaztettektől.

Összetörtség és boldogtalanság van az ő útjaikon – mert a gonosz emberek útja tele van vesződséggel és nyomorúsággal.

Ezért kiáltja az Úr: *Jöjjetek hozzám mind, akik fáradoztok és meg vagytok terhelve, és én felüdítelek titeket. Vegyétek magatokra igámat és tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatosszívű. Mert az én igám édes és az én terhem könnyű.*[2]

És a béke útját nem ismerték meg – tudniillik azt, amelyről az Úr beszélt az ő édes igájában és könnyű terhében.

Nincs az Úr félelme az ő szemük előtt – ezek nem mondják, hogy nincs Isten, mégsem félik Istent.

5. [4. v.] *Nemde tudják valamennyien, akik gonoszságot cselekszenek,* hogy ítélet fenyegeti őket, *akik fölfalják népemet egy falat kenyérben,* azaz naponta, mert a kenyér mindennapi eledel. Fölfalják a népemet, akik hasznot húznak belőle, és szolgálatukat nem Isten dicsőségére és azok üdvösségére végzik, akik fölött állnak.

A földi javakat el kell veszíteni

6. [5. v.] *Az Urat nem hívták segítségül,* mert igazában nem hívja segítségül az Urat az, aki olyanokat kíván, amik az Úrnak nem tetszenek.

Ott reszkettek a félelemtől, ahol nem volt félelem – azaz mulandó dolgokban mutatkozó kártól. Mondták ugyanis: *Ha hagyjuk, mind hinni fognak benne, és jönnek rómaiak, és elveszik tőlünk a helyet is, a népet is.*[3] A földi ország elvesztésétől féltek, amitől nem kellett félniük, és elveszítették a mennyek országát, amitől félniük kellett volna; és ezt az összes földi javakra értenünk kell, amiknek elvesztésétől, ha félnek az emberek, nem jutnak el az örök javakhoz.

A Teremtőt és nem a teremtményt kell szeretni

7. [6. v.] *Mert Isten az igaz nemzetséggel van* – azaz nem azokkal, akik a világot szeretik. Igazságtalanság ugyanis elhagyni a világ Alkotóját és a világot szeretni, és inkább a teremtménynek szolgálni, mint a Teremtőnek.[4]

---

[1] Vö. Zsolt 57,5.
[2] Mt 11,28–30.
[3] Jn 11,48.
[4] Vö. Róm 1,25.

Megcsúfoltátok a nincstelen tanácsát, mert az Úr az ő reménysége. – Azaz megvetettétek Isten Fiának alázatos eljövetelét, mert nem láttátok benne a világ pompáját; hogy akiket meghívott, csak Istenbe vessék reményüket, ne az átmeneti dolgokba.

8. [7. v.] *Ki ad majd Sionból szabadulást Izraelnek?* – Hozzá értendő, hogy az, akinek alázatosságát megvetettétek. Mert ő az, aki eljön dicsőségben ítélni eleveneket és holtakat, és ő az igazak országa; hogy miként abban az alázatos eljövetelben Izraelt részben vakság érte, hogy a pogányok teljessége belépjen,[1] abban a másik eljövetelben megtörténik, hogy *megfordítja majd az Úr népének fogságát, ujjongani fog Jákob és örvendeni fog Izrael,* és így egész Izrael üdvözül.

A zsidókra érti az Apostol Izaiás azon helyét is, ahol mondja: *Eljön majd a Sionról az, aki elfordítja a gonoszságot Jákobról*,[2] ahogyan itt áll: *Ki ad majd Sionból szabadulást Izraelnek?*

Amikor megfordítja majd az Úr népének fogságát, ujjongani fog Jákob, és örvendeni fog Izrael – a szokásos ismétlés, mert úgy gondolom, hogy az *ujjongani fog Jákob* ugyanazt jelenti, mint az *örvendeni fog Izrael.*

[1]Vö. Róm 11,25.
[2]Iz 59,20.

TIZENNEGYEDIK ZSOLTÁR (15.)
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen

1Zsoltár. Dávidé.
Uram, ki fog vándorolni a te sátradban?
És ki fog megnyugodni a te szent hegyeden?

2Aki szeplőtelenül jár és igazságosságot cselekszik,
aki igazságot beszél a szívében,
3aki nem cselekszik álnokságot nyelvében,
és nem tett rosszat a felebarátjának,
és gyalázást nem fogadott el felebarátja ellen,

4Semmivé lett az ő szemében a gonosz,
az Urat félőket azonban megdicsőíti.
5Aki megesküszik a felebarátjának, és nem csapja be,
aki pénzét nem adta oda uzsorára,
és nem fogadott el ajándékot az ártatlan ellen.
Aki ezeket teszi, nem fog meginogni mindörökké.

1. [1. v.] *Dávid zsoltára.* – E címről nem kell semmit mondanunk.

Uram, ki fog vándorolni a te sátradban? – A sátor néha az örök hajlék helyett áll, de ha szoros értelemben vesszük, akkor a sátor hadi felszerelés, ezért sátortársnak is nevezik egymást a katonák, mert közös sátruk van. Ezt az értelmezést támogatja a *vándorolni* ige is, mert arra az időre utal, amikor az ördöggel harcolunk, és azért van szükségünk sátorra, hogy benne megpihenhessünk. Ez a sátor főként a [megváltásba vetett] hitet jelenti a mulandó életben, amely számunkra az időben az Úr megtestesülésével valósult meg.

És ki fog megnyugodni a te szent hegyeden? – Ez talán már az örök hajlékot jelenti, hogy a *hegyen* Krisztus mindent felülmúló szeretetét értsük az örök életben.

2. [2. v.] *Aki szeplőtelenül jár és igazságosságot cselekszik.* – Ez volt az elhatározása, amit követ a megvalósítás.

Az igazság a szívben lakik

3. [3. v.] *Aki igazságot beszél a szívében.* – Egyeseknek ajkán van az igazság, de nincs a szívükben, mint amikor valaki álnokul utat mutat, tudván, hogy arrafelé rablók vannak, de azt mondja: „Ha arra mégy, biztonságban leszel a rablóktól”; és történik, hogy valóban nem találkozik rablókkal. Az útbaigazító igazat mondott, de nem a szívében, mert mást gondolt, és tudatlanul mondta az igazságot; tehát kevés igazat mondani, ha más van a szívben.

Aki nem cselekszik álnokságot nyelvében – A nyelv akkor cselekszik álnokságot, amikor mást mond, és mást takargat a keblében.

És nem tett rosszat a felebarátjának. – Már tudjuk, hogy a felebaráton minden embert kell értenünk; *és gyalázást nem fogadott el felebarátja ellen,* azaz nem szívesen és nem gyorsan hitt a vádaskodónak.

4. [4. v.] *Semmivé lett az ő szemében a gonosz* – Tökéletesség ez, hogy a gonosz semmit nem ér el az ember ellen, és hogy ez legyen a szeme előtt, azaz hogy biztosan tudja, hogy a gonosz nem létezik, kivéve, ha a lélek az örök és változatlan Teremtője képétől a teremtmény képéhez fordul, amely a semmiből lett teremtve.

Az Urat félőket azonban megdicsőíti – tudniillik maga az Úr.

A bölcsesség kezdete pedig az Úr félelme.[1] – Amint tehát az eddigiek a tökéletesekre, úgy az ezután következők a kezdőkre vonatkoznak.

Hogyan lakik az igazság a szívben

5. [5. v.] *Aki megesküszik a felebarátjának, és nem csapja be, aki pénzét nem adta oda uzsorára, és nem fogadott el ajándékot az ártatlan ellen.* – Nem nagy dolgok ezek, de aki ezekre sem képes, sokkal kevésbé tud igazságot beszélni a szívében, és álnokságot nem tenni a nyelvében.

De úgy mondani az igazat, ahogy a szívében van, és a száján az *igen* igen, a *nem* nem,[2] és nem tenni rosszat a felebarátnak, azaz senkinek, és nem elfogadni a felebarát gyalázását; ezek a tökéletesek jellemzői, akiknek a szemében semminek számít a gonosz.

De a zsoltár ezeket az apróságokat is így fejezi be: *Aki ezeket teszi, nem inog meg mindörökké.* – Azaz eljut azokra a nagyobb dolgokra, amelyekben nagy és rendíthetetlen állandóság van.

---

[1] Vö. Zsolt 110,10; Préd 1,16.
[2] Mt 5,37.

Talán az igeidőket sem véletlenül változtatta meg, tehát hogy a fentebbi záradékban múlt időt használt, ebben pedig jövő időt. Mert ott azt mondta: *Semmivé lett az ő szemében a gonosz,* itt pedig: *nem fog meginogni mindörökké.*

TIZENÖTÖDIK ZSOLTÁR (16.)
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen

1Miktam. Dávidé.
Tarts meg engem, Istenem, mert tebenned reméltem.
2Mondtam a Úrnak: én Istenem vagy te,
mert javaimra nem szorulsz rá.
3A szentek iránt, akik az ő földjén vannak,
csodálatossá tette egész rájuk vonatkozó akaratomat.
4Megsokasodtak az ő betegségeik
azután sietni kezdtek.
Nem vér szerint gyűjtöm össze közösségeiket
nem is jószágaik vérétől megengesztelve gyűjtöm össze őket.
5Az Úr az én örökrészem és kelyhem osztályrésze:
Te vagy, aki helyreállítod az én örökségemet.
6A mérőkötelek számomra drága helyekre estek;
mert az én örökségem drága nékem.
7Áldom az Urat, aki értelmet adott nekem;
ezenfelül még éjszakánként is tanítottak engem az én veséim.
8Az Urat szemmel tartottam mindig;
mert a jobbomon van, nem fogok meginogni.
9Emiatt örvendezett a szívem, és ujjongott a nyelvem;
ezenfelül a testem is reménységben nyugszik el.
10Mert nem hagyod majd a lelkemet az alvilágban,
és nem engeded, hogy a te szented romlást lásson.
11Megismertetted velem az élet utait,
betöltesz arcod örömével.
Gyönyörűség a jobbodon mindörökké.

A szentek öröksége

1. Ebben a zsoltárban Királyunk beszél a felvett ember személyében, amiről a szenvedés időszakára fölírt királyi cím kiválóan tanúskodik. Mert ezeket mondja:

2. [1–2. v.] *Tarts meg engem Istenem, mert benned reméltem. Mondtam az Úrnak: Én Istenem vagy te, mert javaimra nem szorulsz rá*. – Javaimra nem azért számítasz, hogy te légy boldog.

3. [3. v.] *A szentek iránt, akik az ő földjén vannak* – a szentek iránt, akik az élők földjébe vetették reményüket; a mennyei Jeruzsálem polgárai iránt, akiknek lelki élete a remény horgonyával abba a hazába van lehorgonyozva, amelyet helyesen nevezünk Isten földjének, bár még testben ezen a földön élnek, *csodálatossá tette egész rájuk vonatkozó akaratomat.*

E szentekben csodálatossá tette akaratomat a hálaadásukban, amellyel felfogták, mennyire javukra szolgált istenségem embersége azzal, hogy meghaltam értük, és az emberség istensége azzal, hogy feltámadtam.

4. [4. v.] *Megsokasodtak az ő betegségeik* – nem a veszedelmükre, hanem hogy kívánják az orvost.

Azután sietni kezdtek – azaz a betegségek sokasodása után, hogy meggyógyuljanak.

Nem vér szerint gyűjtöm össze közösségeiket, az ő közösségeik ugyanis nem testi jellegűek lesznek, *nem is jószágaik vérétől megengesztelve gyűjtöm össze őket.* – Nem fogok emlékezni a nevükre ajkammal, de lelki változással fogják elfelejteni a múltat, és már nem bűnösöknek, ellenségeknek vagy embereknek, hanem igazaknak, testvéreimnek és Isten fiainak fogják őket hívni a békém által.

5. [5. v.] *Az Úr az én örökrészem és kelyhem osztályrésze*. – Velem együtt fogják birtokolni az örökséget, magát az Urat. A többiek válasszanak maguknak földi és mulandó részeket, a szentek osztályrésze az örökkévaló Úr. A többiek igyák a halált hozó gyönyöröket, az én kelyhem része az Úr.

Amikor az *én kelyhem*et mondom, *Egyházam kelyhét* is mondom, mert ahol a fő, ott a test is; mert az örökségbe gyűjtöm össze közösségeiket, és a kehely mámorával elfelejtem régi nevüket.

Te vagy, aki helyreállítod az én örökségemet, hogy akiket megszabadítok, azok előtt is ismertté váljon a dicsőség, amelyben nálad voltam, mielőtt a világ lett,[1] mert nem nekem adod vissza azt, amit el sem veszítettem, hanem nekik adod vissza a dicsőség ismeretét, amit elveszítettek; és mivel bennük vagyok, nekem adod vissza.

[1]Vö. Jn 17,5.

6. [6. v.] *A mérőkötelek számomra drága helyekre estek* – birtokom határai a te dicsőségedben mintegy sorsvetéssel dőltek el, mint ahogy a leviták és papok öröksége Isten.

Mert az én örökségem drága nékem. – Örökségem drága, nem mindenkinek, hanem a látóknak, és mivel bennük vagyok, nekem.

7. [7. v.] *Áldom az Urat, aki értelmet adott nekem* – mellyel ezt az örökséget látni és birtokolni lehet.

Ezenfelül még éjszaka is tanítottak engem az én veséim. – Az értelmen felül egész a halálig tanított alacsonyabb rendű részem, a test felvétele, hogy megtapasztaljam a halandóság sötétségét, amit az értelem nem ismer.

8. [8. v.] *Az Urat szemmel tartottam mindig* – azaz amikor eljöttem a mulandó világba, le nem vettem a szememet arról, aki örökre megmarad, mert előre láttam, hogy befejezve az időbeli küldetést, visszatérek hozzá.

Mert a jobbomon van, nem fogok meginogni – mert támogat, hogy szilárdan megmaradjak őbenne.

9. [9. v.] *Emiatt örvendezett a szívem, és ujjongott a nyelvem* – ezért vidámak a gondolataim, és ujjongók a szavaim.

Ezenfelül a testem is reménységben nyugszik el. – A testem nem enyészik el pusztulásban, hanem a feltámadás reményében alszik el.

A szentek betelnek örömmel

10. [10. v.] *Mert nem hagyod majd a lelkemet az alvilágban* – mert sem a lelkemet nem adod át az alvilág birtokába;

és nem engeded, hogy a te szented romlást lásson – sem a megszentelt testet, amelynek meg kell szentelnie a többieket, nem hagyod romlásra.

Megismertetted velem az élet utait – megismertetted általam az alázat útját, hogy visszatérhessenek az emberek az életre, ahonnan a gőg által kiestek, és mert én bennük vagyok, velem tetted ezt.

Betöltesz arcod örömével – örömmel töltöd el őket, hogy többé már ne keressenek mást, mivel szemtől szemben látnak téged, és mert én bennük vagyok, engem töltesz el örömmel.

Gyönyörűség a jobbodon mindörökké – gyönyörűség van már a támogatásodban és kegyességedben a földi élet útján is, melyekkel elvezetsz látásod dicsőségének céljához.

TIZENHATODIK ZSOLTÁR (17.)
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen

1Könyörgés. Dávidé.
Hallgasd meg, Uram, igazságomat, figyelj könyörgésemre.
Vedd füledbe imádságomat, nem álnok ajkakról való.
2Arcodtól induljon el az én ítéletem;
szemeim méltányosságot lássanak.
3Megpróbáltad a szívemet és meglátogattad éjjel;
tűzzel vizsgáltál meg, és nem találtál bennem gonoszságot.
4Hogy a szám ne az emberek cselekedeteit mondja el,
a te ajkaid igéi miatt én nehéz utakat jártam be,
5hogy lépteim helyesek legyenek a Te ösvényeiden,
hogy meg ne inogjanak a lépéseim.
6Én hozzád kiáltottam, mert meghallgatsz engem, Isten;
hajtsd hozzám a füledet, és hallgasd meg igéimet.
7Tedd csodálatossá irgalmasságaidat.
8Aki megmented a benned reménykedőket
azoktól, akik ellenállnak a te jobbodnak.
Őrizz meg, mint szemed pupilláját,
szárnyaid árnyéka alatt oltalmazz engem
9a gonoszok arcától, akik meggyötörtek engem.
Ellenségeim körülvették a lelkemet,
10kövérségüket magukba zárták,
a szájuk gőgösen beszélt.
11Kivetettek és körülvettek engem,
tekintetüket a földre szegezték.
12Megragadtak, mint a prédáló oroszlán
és mint a leshelyen lapuló oroszlánkölyök.
13Serkenj föl, Uram,
előzd meg és buktasd el őket.
14Ragadd el a lelkemet a gonoszok elől,
kardodat kezed ellenségei elől.
Uram, elpusztítva őket a földről
szórd szét őket életükben.

Rejtett tárházaidból megtelt a hasuk,
beteltek disznóságokkal,
és a maradékot gyermekeikre hagyták.
15Én pedig az igazságosságban jelenek meg szemed előtt;
betellek, amikor megnyilvánul a te dicsőséged.

Az Úr és az Egyház imádsága

1. [1–2. v.] Ezt a zsoltárt az Úr személyének kell tulajdonítanunk, hozzá kapcsolva az Egyházat, az ő testét.

2. Hallgasd meg, Isten, igazságomat, figyelj könyörgésemre.
Vedd füledbe imádságomat, nem álnok ajkakról való. – Nem álnok ajkakról szól hozzád.

Arcodtól induljon el az én ítéletem – a te megismerésed világosságából ítéljek igazat;
vagy másképp értve: az én ítéletem ne álnok ajkakról induljon el a te arcodtól, azaz ítélkezve ne mást mondjak ki, mint amit Tebenned megértek.

Szemeim méltányosságot lássanak. – Tudniillik a szív szemei.

3. [3. v.] *Megpróbáltad a szívemet és meglátogattad éjjel* – mert a szívem a háborgatás látogatásával tétetett próbára.

Tűzzel vizsgáltál meg, és nem találtál bennem gonoszságot. – Nem csak az éjszaka, amely meg szokott rémíteni, hanem a tűz is, mert éget, háborgatásnak nevezhető, melyek után igaznak találtattam.

4. [4. v.] *Hogy a szám ne az emberek cselekedeteit mondja el –,* csak az hagyja el a számat, ami dicsőségedhez és dicséretedhez, és nem az emberek tetteihez tartozik, melyeket akaratodon kívül művelnek.

A te ajkaid igéi miatt – a te békéd, vagy a te prófétáid igéi miatt.

Én nehéz utakat jártam be – végigjártam az emberi szenvedés és halandóság nehéz útjait.

5. [5. v.] *Hogy lépteim helyesek legyenek a Te ösvényeiden –,* hogy az Egyház szeretete tökéletes legyen a te szűk ösvényeiden, amelyek elvezetnek a Te nyugalmadba.

Hogy meg ne inogjanak a lépéseim. – Hogy utam nyomai el nem mosódjanak, melyek lábnyomként nyomódtak a szentségekbe és az apostoli írásokba, és amelyeket figyelnek és észrevesznek azok, akik követni akarnak engem.

Vagy: hogy szilárd maradjak az örökkévalóságban is, miután végigjártam a keskeny utat és hibátlanul jártam szurdokaid ösvényein.

6. [6. v.] *Én hozzád kiáltottam, mert meghallgattál engem, Isten* – szabad és erős szándékkal irányítottam Hozzád kéréseimet, mert hogy ilyen szándékom lehessen, meghallgattál engem, gyengeségben imádkozót.

Hajtsd hozzám a füledet és hallgasd meg igéimet – meghallgatásod ne hagyja el alázatosságomat.

7. [7. v.] *Tedd csodálatossá irgalmasságaidat.* – Ne halványuljanak el irgalmasságaid, nehogy csökkenjen az irántuk való szeretet.

8. [8. v.] *Aki megmented a benned reménykedőket azoktól, akik ellenállnak a te jobbodnak* – akik ellenkeznek jóságoddal, amellyel támogatsz engem.

Őrizz meg, mint szemed pupilláját, amely kicsinek és jelentéktelennek látszik, de azon át jön a fénysugár, amellyel megkülönböztetjük a világosságot és a sötétséget, mint ahogy Krisztus emberségén át jön az igazak és bűnösök között különbséget tevő isteni ítélet.

Szárnyaid árnyéka alatt oltalmazz engem –, szereteted és irgalmasságod oltalmával takarj el engem *a gonoszok arcától, akik meggyötörtek engem.*

9. [9–10. v.] *Ellenségeim körülvették a lelkemet, kövérségüket magukba zárták.* – Örömük betakarta kövérségüket, miután gonosz kívánságaik kielégültek.

A szájuk gőgösen beszélt. – Ezért szólt a szájuk gőgösen, amikor ezt mondták: *Üdvözlégy, zsidók királya*![1], és hasonlókat.

10. [11. v.] *Kivetettek és körülvettek engem.* – Kivetettek a városon kívülre, és a kereszten körülvettek engem.

Tekintetüket a földre szegezték. – Szívük szándéka földi dolgokra irányult, és úgy gondolták, nagy gonoszságot művelt az, akit megölnek, de ők maguk, akik megölték, ártatlanok.

11. [12. v.] *Megragadtak, mint a prédáló oroszlán.* – Megragadtak, mint az a körüljáró ellenség, aki keresi, hogy kit nyeljen el.[2]

---

[1]Mt 27,29.
[2]Vö. 1Pét 5,8.

És mint a rejtekben lapuló oroszlánkölyök. – És mint a kölyke, a nép, amelynek mondta: *A ti atyátok az ördög*,[1] aki csapdákon töri a fejét, melyekkel az igazat megfogja és elpusztítja.

12. [13. v.] *Serkenj föl, Uram, előzd meg és buktasd el őket.* – Serkenj fel, te, akiről azt gondolják, hogy alszol, és nem törődsz az emberek gonoszságaival; vakítsa el őket a rosszaságuk, mielőtt eljön cselekedeteik megtorlása, és így forgasd fel őket.

A gonoszokat elvakítják a bűnök

13. [14. v.] *Ragadd el a lelkemet a gonoszok elől.* – Ragadd ki a lelkemet azzal, hogy feltámasztod a halálból, amelyre a gonoszok ítéltek engem.

Kardodat kezed ellenségei elől. – A lelkem ugyanis a te kardod, amelyet kézbe vettél, azaz a te örök erőd, hogy vele győzd le a gonoszság országát, és válaszd el az igazakat a gonoszoktól. Tehát ezt ragadd el a kezed, azaz erőd ellenségeitől, azaz az én ellenségeimtől.

Uram, elpusztítva őket a földről, szórd szét őket életükben. – Elpusztítva őket a földről, amelyen laknak, szórd szét őket a földkerekségre ebben az életben, amelyet egyedüli életnek vélnek azok, akik megvetik az örök életet.

Rejtett tárházaidból megtelt a hasuk. – Nem csak ez a látható büntetés éri őket, hanem a bűnök is, amelyeket mint sötétséget rejtegetnek a te igazságod világossága elől, betöltik emlékezetüket, hogy felejtsék el Istent.

Beteltek disznóságokkal – tisztátalanságokkal, lábukkal tiporták Isten beszédeinek gyöngyeit.

És a maradékot gyermekeikre hagyták, amikor azt kiáltották: *Ez a bűn rajtunk és a mi fiainkon.*[2]

14. [15. v.] *Én pedig az igazságosságban jelenek meg szemed előtt.* – Én pedig, aki nem jelentem meg előttük, akik szennyes és sötét szívvel nem voltak képesek meglátni a bölcsesség fényét, a te *igazságosságodban jelenek majd meg szemed előtt.*

Betellek, amikor megnyilvánul a te dicsőséged, és amikor ők betelnek tisztátalanságaikkal, hogy engem ne tudjanak megérteni; *én betellek, amikor megnyilvánul a te dicsőséged* azokban, akik megértenek.

Igaz, hogy abban a versben, amelyben ez áll: *Beteltek disznóságokkal,* néhány kódexben ezt olvassuk: *Beteltek fiakkal,* mert a kétértelmű görög szóból mind-

[1]Jn 8,44.
[2]Mt 27,25.

kettő fordítható. A fiakon cselekedeteket értünk, a jó cselekedetek jó fiakat, a rosszak rossz fiakat jelentenek.

TIZENHETEDIK ZSOLTÁR (18.)
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen

1Végig. Dávidé, az Úr szolgájáé, aki elmondta az Úrnak ennek az éneknek az
igéit, amikor az Úr kiszabadította őt összes ellenségei hatalmából
2és Saul kezéből. Mondta tehát:
Szeretlek téged, Uram, én erősségem.
3Uram, én szilárdságom, én menedékem és szabadítóm;
Istenem, én segítőm, és őbenne remélek;
oltalmazóm és szabadulásom szarva, és az én megváltóm.
4Dicsérve hívom segítségül az Urat
és megszabadulok minden ellenségemtől.

5Körülvettek engem a halál fájdalmai,
és a gonoszság patakjai megháborítottak engem;
6az alvilág fájdalmai vettek körül engem,
és megelőztek a halál pányvái.
7Szorongatásomban segítségül hívtam az Urat,
és az én Istenemhez kiáltottam;
és meghallotta templomából hangomat,
és kiáltásom az ő színe elé, eljut a füleibe.

8Megindult és megrendült a föld;
a hegyek alapjai megremegtek
és megindultak, mert megharagudott rájuk Isten.
9Füst szállt föl haragjában,
és tűz lobbant az arcától;
parazsak izzottak fel tőle.
10Lehajlította az egeket és alászállt,
és homály volt a lábai alatt.
11És kerubokra szállt és tovaszállott,
szelek szárnyán repült.
12És a sötétséget tette rejtekhelyévé,
körülötte van az ő sátra,
sötétlő víz az ég felhőiben.
13Tekintetének villámlása előtt
átvonultak az ő felhői, jégeső és tűzparázs.
14És megdördült az égből az Úr,
és a Magasságbeli hallatta a hangját.

15És kilőtte nyilait és szétszórta azokat,
villámokat küldött és megzavarta őket.
16És előtűntek a vizek forrásai,
és föltárultak a földkerekség alapjai,
a te feddésedtől, Uram,
a te haragod szelének fúvásától.

17Elküldött a magasságból és fölvett engem,
és vizek sokaságából fölemelt engem;
18kiragadott nagyon erős ellenségeim közül,
és azok közül, akik gyűlöltek engem,
mert elhatalmasodtak rajtam.

19Reám támadtak az én nyomorúságomnak napján,
és az Úr lett az én szilárdságom;
20és kivezetett engem a tágasságra,
megszabadított, mert kedvelt engem.
21És megfizet majd nekem az Úr igazságosságom szerint,
és kezem tisztasága szerint fizet meg nekem,
22mert megőriztem az Úrnak utait,
és nem húzódtam vissza gonoszul az én Istenemtől.
23Mert minden ítélete az én szemem előtt,
és az ő igazságosságait nem vetettem el magamtól;
24és szeplőtelen leszek övele,
és megőrzöm magamat gonoszságomtól.
25És megfizet majd nekem az Úr igazságosságom szerint,
és kezem tisztasága szerint az ő szemében.
26A szenttel szent leszel,
és ártatlan férfival ártatlan leszel,
27és a választottal választott leszel,
és a kifordulttal kifordult leszel.
28Mert te az alázatos népet üdvözíted,
és a gőgösök szemeit megalázod.
29Mert te világosítod meg az én mécsesemet, Uram;
én Istenem, megvilágosítod az én sötétségemet.
30Mert te ragadsz ki a kísértésből,
és az én Istenemben szökellek át a falon.
31Istenem, szeplőtelen az ő útja,
az Úr beszédei tűzzel próbáltak;
oltalmazója minden benne remélőnek.
32Mert ki volna Isten az Úron kívül,
és ki volna Isten a mi Istenünkön kívül?

33Isten, aki felövezett engem erővel,
és szeplőtelenné tette az én utamat;
34ki tökéletessé tette lábamat, mint a szarvasokét,
és magas helyekre állított engem;
35ki megtanítja a kezemet a harcra,
és karjaimat olyanná tetted, mint az érc íj.
36És megadtad nekem a te szabadításodnak oltalmát,
és a te jobbod fölvett engem,
és a te fenyítéked célra irányított engem.
37Hosszúra nyújtottad lépteimet,
és nem bizonytalanodtak el a lábnyomaim.
38Üldözöm ellenségeimet és elfogom őket,
és nem térek vissza, amíg el nem fogynak.
39Összetöröm őket, és nem tudnak állva maradni,
elesnek a lábam alatt.
40És felöveztél engem erővel a háborúra,
és reám támadókat lábam alá buktattad.

41És ellenségeimet megtérítetted,
és a gyűlölőimet szétszórtad.
42Kiáltottak, és nem volt, aki megszabadítsa őket,
az Úrhoz, és nem hallgatta meg őket.
43És elsöpröm őket, mint a port a szél előtt,
mint a terek sarát, megtiprom őket.
44Kiragadsz engem a nép ellentmondásaiból,
és a nemzetek Fejévé teszel engem.
A nép, melyet nem ismertem, szolgált nekem,
45puszta hallomásra engedelmeskedett nekem.
Az idegen fiak hazudtak nekem,
46az idegen fiak elöregedtek,
és sántikáltak ösvényeiken.
47Él az Úr, és áldott az én Istenem,
és magasztaltassék föl az én üdvösségem Istene.
48Isten, aki bosszút állsz értem, és népeket vetsz alám,
szabadítóm haragvó ellenségeimtől;
49és a reám támadók közül fölemelsz engem,
és a gonosz férfi elől elragadsz engem.
50Ezért áldalak téged a nemzetek között, Uram,
és zsoltározok a te nevednek,
51aki naggyá teszi királyának szabadulásait,
és irgalmasságot cselekszik az ő fölkentjével,
Dáviddal és az ő ivadékával mindörökké.

1. [1. v.] *Végig. Dávidé, az Úr szolgájáé, aki elmondta az Úrnak ennek az éneknek az igéit, amikor az Úr kiszabadította őt összes ellenségei hatalmából és Saul kezéből.*

Azon a napon, amelyen az Úr kiragadta minden ellensége kezéből és Saul kezéből,[1] azaz a zsidók királya kezéből, akit kértek maguknak. Mert ahogy Dávid neve azt jelenti, hogy *erős kéz,* úgy Saul neve azt jelenti, hogy *kérés.* Tudjuk ugyanis, hogyan kérte és kapta őt királynak a nép,[2] nem Isten szándéka, hanem a saját akarata szerint.

Itt az egész Krisztus beszél,
azaz Krisztus és az egyházak együtt

2. [2. v.] Itt tehát az egész Krisztus, azaz a fő és a test együtt mondja: *Szeretlek téged, Uram, én erősségem* – szeretlek téged, Uram, mert általad vagyok erős.

3. [3. v.] *Uram, én szilárdságom, én menedékem és szabadítóm* – Uram, aki megerősítettél, mert hozzád menekültem, és azért menekültem hozzád, mert megszabadítottál.

Istenem, én segítőm, és őbenne remélek – Istenem, aki előbb meghívásod oltalmát adtad, hogy remélhessek benned.

Oltalmazóm és szabadulásom szarva, és az én megváltóm. – Oltalmazóm vagy, mert nem magamban bíztam, mintegy fölemelve veled szemben a gőg szarvát, hanem Téged magadat tartottalak szarvnak, azaz a szabadulás szilárd magaslatának, és hogy megtaláljalak, megváltottál engem.

4. [4. v.] *Dicsérve hívom segítségül az Urat, és megszabadulok minden ellenségemtől* – nem a magam, hanem az Úr dicsőségét keresve hívom őt segítségül, ezért nem árthatnak nekem a gonoszság tévedései.

5. [5. v.] *Körülvettek engem a halál fájdalmai* – azaz a testi kínok, *és a gonoszság patakjai megháborítottak engem* – mint a heves zápor utáni patakok rontottak rám, hogy megzavarjanak engem.

6. [6. v.] *Az alvilág fájdalmai vettek körül engem* – azokban, akik körülvettek, hogy elveszejtsenek, az irigység fájdalmai laktak, melyek ölnek és a bűn alvilágába visznek.

És megelőztek a halál pányvái – elém álltak, hogy árthassanak, amiért később megfizetnek nekik. Az ilyenek embereket fognak a pusztulásra, akiket gonoszul

[1] 2Kir 22,1.
[2] Vö. 1Kir 8,5.

meggyőztek az igazság fitogtatásával, amellyel nem valójában, hanem névleg dicsekszenek a pogányok előtt.

Isten meghallgat

7. [7. v.] *Szorongatásomban segítségül hívtam az Urat, és az én Istenemhez kiáltottam; meghallotta templomából hangomat.* – Meghallotta a szívemben, amelyben lakik, a hangomat.

És kiáltásom az ő színe elé – és az én kiáltásom, amelyet nem emberek füleibe, hanem az ő színe előtt, a bensőmben kiáltok, *eljut az ő füleibe.*

8. [8. v.] *Megindult és megrendült a föld* – az Emberfia megdicsőülésekor megindultak és megrendültek a bűnösök.

A hegyek alapjai megremegtek – a világban élő gőgösök reménye meghiúsult;

és megindultak, mert megharagudott rájuk Isten – mert az emberi szívekben már nem volt alapja a mulandó javak reményének.

9. [9. v.] *Füst szállt föl haragjában* – a bűnbánók könnyes könyörgése szállt fel, amikor felfogták, hogy mivel fenyegeti Isten a gonoszokat;

és emésztő tűz lobbant az arcától – a bánat után a szeretet lángja lobbant fel e megismerésből;

parazsak izzottak fel tőle – akik elveszítve az igazság fényét és a jó vágy tűzét már halottak, hidegek és feketék voltak, most újra felizzottak, és megvilágosulva újjáéledtek.

10. [10. v.] *Lehajlította az egeket és alászállt* – megalázta az igazat, hogy ereszkedjék le az emberi gyengeséghez;

és homály volt a lábai alatt – a gonoszok pedig, akik a földieket ízlelik, gonoszságuk sötétségében nem ismerték fel őt; a föld ugyanis úgy van lábai alatt, mint a zsámoly.

11. [11. v.] *És kerubokra szállt és tovaszállott* – fölmagasztaltatott a tudomány teljessége fölé, úgy, hogy senki el nem érheti, csak a szeretet által, *a törvénynek teljessége ugyanis a szeretet.*[1] És hamar megmutatta szerelmeseinek, hogy felfoghatatlan, nehogy azt gondolják, hogy testi képekkel fel tudják őt fogni.

Szelek szárnyán repült – ez a gyorsaság pedig, amellyel felfoghatatlannak mutatta magát, felülmúlja a lélek erőit, melyekkel mint tollas szárnyakkal a lélek a földi félelem szférájából a szabadság szférájába emelkedik.

[1]Vö. Róm 13,10.

12. [12. v.] *És a sötétséget tette rejtekhelyévé* – letette a szentségek homályát és a titkos reményt a hívők szívébe, ahol ott rejtőzik ő maga, és nem hagyja magukra őket e sötétségben sem,[1] ahol a hitben és a látásban járunk mindaddig, amíg *azt reméljük, amit nem látunk és türelemmel várakozunk.*[2]

Körülötte van az ő sátra – akik hisznek neki, megtérnek hozzá és körülötte vannak, mert ő közöttük van, és egyformán segít mindenkit, akik között mint sátorban lakik ebben az időben.

Sötétlő víz az ég felhőiben – emiatt azonban, ha az Írásokat helyesen érti, senki ne gondolja, hogy már abban a világosságban vagyunk, ahova elérkezünk, ha a hitből átlépünk a látásra; a prófétákban és az isteni ige minden hirdetőjében homályos a tanítás.

Az apostolok prédikációjáról

13. [13. v.]. *Tekintetének villámlása előtt* – hasonlóan a villámhoz, amely tekintetének megnyilatkozását kíséri, *átvonultak az ő felhői* – igéjének hirdetői, akiket már nem kötik Júdea határai, hanem elmentek a nemzetekhez.

Jégeső és tűzparázs – ez a feddések képe, amelyek jégesőként érik a kemény szíveket; ha azonban a föld meg van munkálva és laza, azaz jámbor lélek fogadja, a jégeső keménysége esővé válik, azaz a villámló és jég kemény dorgálás gyógyító tanítássá enyhül, és a szeretettől lángra gyúlt szívek újjáélednek. Mindez az ő felhőiben jutott el a nemzetekhez.

14. [14. v.] *És megdördült az égből az Úr* – és evangéliumi erővel szólalt meg az Úr az igaz szívéből;
és a Magasságbeli hallatta a hangját – hogy velünk legyen, és az emberi dolgok mélyén égi titkokat hallhassunk.

15. [15. v.] *És kilőtte nyilait és szétszórta azokat* – és elküldte az evangélistákat, akik az erények szárnyain egyenes utakon repültek, nem a saját erőikkel, hanem annak erejével, aki küldte őket, és szétszórta azokat, akikhez küldte őket, hogy *egyeseknek az élet illata legyenek az életre, másoknak a halál bűze a halálra.*[3]

Villámokat küldött és megzavarta őket – a csodákat is megsokasította, és megzavarta őket.

[1]Vö. 2Kor 5,7.
[2]Vö. Róm 8,25.
[3]Vö. 2Kor 2,16.

16. [16. v.] *És előtűntek a vizek forrásai* – és láthatóvá váltak az örök életre szökellő források az igehirdetőkben;[1]

és föltárultak a földkerekség alapjai – és föltárultak a próféták, akiket addig nem értettek, akikre ráépül az Úrban hívő egész földkerekség.

A te feddésedtől, Uram, akiknek kiáltva mondod: *Elközelgett hozzátok az Isten országa*.[2]

A te haragod szelének fúvásától, aki mondod: *Ha bűnbánatot nem tartotok, ugyanúgy haltok meg mind.*[3]

17. [17. v.] *Elküldött a magasságból és fölvett engem* – amikor örökségül meghívott a pogányok közül, engem, a dicsőséges Egyházat, amelyen nincs sem szeplő, sem ránc;[4]

a sok vízből fölemelt engem – azaz fölvett engem a népek sokaságából.

18. [18. v.] *Kiragadott nagyon erős ellenségeim közül* – kiragadott ellenségeim közül, akik fölém kerekedtek, hogy meggyötörjenek és felforgassák ezt a mulandó életemet;

és azok közül, akik gyűlöltek engem, mert elhatalmasodtak rajtam – ameddig köztük vagyok, akik nem ismerik Istent.

Az Úr oltalom és igazságos bíró

19. [19. v.] *Reám támadtak az én nyomorúságomnak napján.* – Az előbb mondottak ártottak nekem ebben az időben, amikor ezt a halandó és törékeny testet hordoztam;
és az Úr lett az én szilárdságom – mivel a nyomorúságok keserve megzavarta és fölforgatta a földi gyönyörűség boltozatát, az Úr lett az én szilárd égboltom.

20. [20. v.] *És kivezetett engem a tágasságra* – mivel testi szorongatást szenvedtem, kivezetett a hit szellemi tágasságára;

megszabadított, mert akart engem – még mielőtt én akartam volna, kiragadott engem hatalmas ellenségeim közül, akik irigykedtek rám, mert már akartam őt, és meggyűlöltek azért, mert akarom őt.

---

[1]Vö. Jn 4,14.
[2]Lk 10,9.
[3]Lk 13,5.
[4]Vö. Ef 5,27.

21. [21. v.] *És megfizet majd nekem az Úr igazságosságom szerint* – megfizet nekem az Úr a jó akarat igazsága szerint, aki előbb nyújtotta irgalmasságát, mint hogy jó akarat lett volna bennem;

és kezem tisztasága szerint fizet meg nekem – cselekedeteim tisztasága szerint fizet meg nekem ő, aki megadja, hogy tehessem a jót, mert a hit tágasságában oktat engem.

22. [22. v.] *Mert megőriztem az Úrnak utait, és nem húzódtam vissza gonoszul az én Istenemtől* – mert megőriztem az Úr utait, hogy a hitből fakadó jó cselekedetek tágassága és a kitartó állhatatosság megvalósulhasson.

23. [23. v.] *Mert minden ítélete az én szemem előtt* – mert minden ítéletét, azaz az igazak jutalmazását éppúgy, mint a gonoszok büntetését, a javulók ostorozását éppúgy, mint a megmérendők próbatételeit állhatatosan szemlélem és figyelem.

És az ő igazságosságait nem vetettem el magamtól – amit megtesznek azok, akik kedvüket vesztik a fenyítései miatt, és visszatérnek, mint a hányadékukhoz.

24. [24. v.] *És szeplőtelen leszekővele, és megőrzöm magamat a gonoszságtól.*

25. [25. v.] *És megfizet majd nekem az Úr igazságosságom szerint* – tehát nem csak a hit tágassága miatt, amely *a szeretet által tevékeny*,[1] hanem az állhatatosság kitartása miatt is megfizet nekem az Úr igazságosságom szerint;

és kezem tisztasága szerint az ő szemében – nem úgy, ahogy az emberek látják, hanem ahogyan az ő szemei látják. *Mert a láthatók mulandók, amik pedig láthatatlanok, örökkévalók,*[2] ahová a remény magassága is tartozik.

26. [26. v.] *A szenttel szent leszel* – van rejtett mélység is, amely érthetővé teszi, hogy a szenttel szent vagy, mert te szenteled meg;

és az ártatlan férfival ártatlan leszel – mert Te senkinek nem ártasz, hanem mindenkit saját bűneinek kötelékei kötöznek meg.[3]
27. [27. v.] *És a választottal választott leszel* – akit választasz, az választ ki;

és a kifordulttal (perverzzel) *kifordult leszel* – a kifordultakkal kifordulsz magadból, mert azt mondják: *Nem egyenes az Úr útja*[4] miközben az ő útjuk nem egyenes.

---

[1]Vö. Gal 5,6.
[2]Vö. 2Kor 4,18.
[3]Vö. Péld 5,22.
[4]Ez 18,25.

28. [28. v.] *Mert te az alázatos népet üdvözíted* – a kifordultak számára azonban úgy látszik, hogy kifordított dolog, hogy üdvözíted a bűneiket megvallókat;

és a gőgösök szemeit megalázod – azokat pedig, akik nem ismerik Isten igazságosságát és a sajátjukat akarják érvényesíteni,[1] megalázod.

29. [29. v.] *Mert Te világosítod meg az én mécsesemet, Uram* – mert a mi világosságunk nem magunkból való, hanem *Te világosítod meg az én mécsesemet, Uram, én Istenem, megvilágosítod az én sötétségemet,* mi ugyanis a bűneinkkel sötétség vagyunk, de te, Istenem, megvilágosítod az én sötétségemet.

Az Úr ragad ki minket a rosszból

30. [30. v.] *Mert te ragadsz ki a kísértésből* – mert nem én ragadom ki magamat, hanem te ragadsz ki a kísértésből;

és az én Istenemben szökellek át a falon – nem a magam erejével, hanem Istenemben szökellek át a falon, amelyet a bűnök emeltek az emberek és a mennyei Jeruzsálem közé.

31. [31. v.] *Istenem, szeplőtelen az ő útja* – az én Istenem nem jön az emberek közé, ha meg nem tisztítják a hit útját, amelyen hozzájuk jön, mert szeplőtelen az ő útja;

az Úr beszédei tűzzel próbáltak – a háborgatás a bizonysága az Úr beszédeinek.

Oltalmazója minden benne remélőnek – mindazokat, akik nem önmagukban, hanem őbenne remélnek, ezek a háborgatások nem emésztik meg, mert a remény követi a hitet.

32. [32. v.] *Mert ki volna Isten az Úron kívül*? – akinek szolgálunk;

és ki volna Isten a mi Istenünkön kívül – akit a jó szolgálat után mint remélt örökséget vehetünk birtokba?

33. [33. v.] *Isten, aki felövezett engem erővel* – Isten az, aki felövezett, hogy erős legyek, nehogy a szétfolyó vágyak akadályozzák tetteimet és lépteimet;

és szeplőtelenné tette az én utamat – és szeplőtelenné tette a szeretet útját, melyen eljuthatok hozzá, mint ahogy szeplőtelen a hit, amellyel eljön hozzám.

34. [34. v.] *Aki tökéletessé tette lábamat, mint a szarvasokét* – aki tökéletessé tette szeretetemet, hogy át tudjak hatolni e világ tövises és sötét bozótján;

[1]Vö. Róm 10,3.

és magas helyekre állított engem – és a mennyei lakásra irányítja figyelmemet, hogy betelhessek Isten egész teljességével.[1]

35. [35. v.] *Ki megtanítja a kezemet a harcra* – aki megtanít úgy cselekedni, hogy az ellenségek fölé kerekedhessem, akik megpróbálják elzárni előlünk a mennyek országát;

és karjaimat olyanná tetted, mint az érc íj – és fáradhatatlanná tetted a jó cselekedetekre irányuló szándékomat.

36. [36. v.] *És megadtad nekem a te szabadításodnak oltalmát, és a te jobbod fölvett engem* – a te kegyelmed jósága vett föl engem;

és a te fenyítéked célra irányított engem – a te feddésed nem engedett letérni az útról, és bármit teszek, e cél érdekében teszem, ahol Veled lehet egyesülni. És a te fegyelmed fog tanítani engem és a feddésed tanít megérkezni oda, ahová irányít.

37. [37. v.] *Hosszúra nyújtottad lépteimet* – a testi korlátok nem fognak akadályozni, mert tágassá tetted derűsen cselekvő szeretetemet, még azok irányában is, akik a halandó dolgokban és tagokban alattam állnak;

és nem bizonytalanodtak el a lábnyomaim – nem gyengültek el sem az utaim, sem a jelek, melyeket az engem követőknek hagytam magam után.

38. [38. v.] *Üldözöm ellenségeimet és elfogom őket* – üldözöm a testi érzelmeimet, és nem ejtenek rabul engem, hanem én kerítem hatalmamba őket, hogy elcsituljanak;

és nem térek vissza, amíg el nem fogynak – ettől a szándéktól nem térek nyugovóra addig, amíg el nem fogynak azok, amik akadályoznak.

39. [39. v.] *Összetöröm őket, és nem tudnak állva maradni* – és nem akadályoznak tartósan;

elesnek a lábam alatt – eltiporva őket, azokat a dolgokat részesítem előnyben, amelyek szeretetével az örökkévalóság felé tartok.

40. [40. v.] *És felöveztél engem erővel a háborúra* – erővel összefogtad szétfolyó testi vágyaimat, hogy ne akadályozzanak ebben a küzdelemben;

[1]Vö. Ef 3,19.

és a reám támadókat lábam alá buktattad – segítségeddel meg tudtam fogni az engem üldözőket, hogy uralkodni tudjak azokon, amik maguk alá akartak gyűrni engem.

41. [41. v.] *És ellenségeimet megtérítetted* – megfordítottad őket, hogy kövessenek engem;

és a gyűlölőimet szétszórtad – akik pedig kitartottak a gyűlöletemben, azokat szétszórtad.

42. [42. v.] *Kiáltottak, és nem volt, aki megszabadítsa őket* – mert ki szabadíthat meg, ha Te nem teszed;

az Úrhoz, és nem hallgatta meg őket – nem akárkihez, hanem az Úrhoz kiáltottak, de nem méltatta őket meghallgatásra, mert nem hagyták el rosszaságukat.

43. [43. v.] *És elsöpröm őket, mint a port a szél előtt* – szétmorzsolom őket, mert szárazak, mivel nem fogadják Isten irgalmasságának esőjét, hogy a szilárd és rendíthetetlen reménytől eltávolodva és a gőgtől felfuvalkodva elragadtassanak a szilárd földről;

mint a terek sarát, megtiprom őket – a kárhozat széles utain, melyeken sokan járnak, a kéjenceket és élvetegeket eltörlöm.

44. [44. v.] *Kiragadsz engem a nép ellentmondásaiból* – azok ellentmondásai közül ragadsz ki engem, aki azt mondják: *Ha hagyjuk, az egész világ utána fog menni.*[1]

45. [45. v.] *És a nemzetek Fejévé teszel engem.*
A nép, melyet nem ismertem, szolgált nekem – a pogány nép, amelyet testi jelenléttel nem látogattam meg, szolgált nekem;

puszta hallomásra engedelmeskedett nekem – szemmel nem látott, de igehirdetőimet befogadta, és miután hallott rólam, engedelmeskedett nekem.

A két szövetségről

46. [46. v.] *Az idegenek fiai hazudtak nekem* – a fiak, akik nem mondhatók az enyémeknek, hanem idegeneké, akiknek helyesen mondják: *A ti atyátok az ördög,*[2] ők hazudtak nekem.

Az idegen fiak elöregedtek – az idegen fiak, akiknek elhoztam az Új Szövetséget, hogy újjászülessenek, megmaradtak a régi emberben.

---

[1] Jn 11,48.
[2] Jn 8,44.

És sántikáltak ösvényeiken – mint akinek rossz az egyik lába. Mert a régi szövetséget tartván megvetették az újat, sánták lettek, és még a régi törvényben is inkább a saját hagyományaikat követték, mint Isten törvényét; fölháborodtak a mosdatlan kezeken,[1] mert a saját ösvényeiken, melyeken megszokásból jártak, eltévedtek Isten parancsainak útján.

47. [47. v.] *Él az Úr, és áldott az én Istenem,* – de a test szerinti gondolkodás halál;[2] mert *él az Úr, és áldott az én Istenem;*

és magasztaltassék föl az én üdvösségem Istene – nem földi megszokások szerint gondolkodom üdvözítő Istenemről, nem is földi, hanem mennyei üdvösséget remélek tőle.

48. [48. v.] *Isten, aki bosszút állsz értem, és népeket vetsz alám, szabadítóm haragvó ellenségeimtől* – a zsidóktól, akik ezt kiáltozták: *Feszítsd meg, feszítsd meg.*[3]

49. [49. v.] *A reám támadók közül fölemelsz engem* – a zsidók közül, akik szenvedésemkor rám támadtak, a feltámadással fölmagasztalsz engem;

a gonosz férfi elől elragadsz engem – kiragadsz az ő gonosz országukból.

50. [50. v.] *Ezért teszek vallomást rólad a nemzetek között, Uram* – ezért fognak vallomást tenni rólad a pogányok általam, Uram;

és zsoltározok a te nevednek – és jótéteményeim hatására egyre szélesebb körökben fognak megismerni Téged.

51. [51. v.] *Aki naggyá teszi királyának szabadulásait* – Isten az, aki naggyá tesz, hogy csodássá tegye az üdvösséget, amit a Fia ad a hívőknek;

és irgalmasságot cselekszik az ő Krisztusával – Isten az, aki irgalmasságot cselekszik az ő Krisztusával,

Dáviddal és az ő ivadékával mindörökké – annak hatalmas szabadító kezével, aki legyőzte ezt a világot azok által, akiket az evangéliumban hívőkként örök életre támasztott.

Ha van valami ebben a zsoltárban, amit nem lehet közvetlenül az Úrra, azaz az Egyház fejére vonatkoztatni, azt az Egyházra kell érteni, mert itt az egész Egyház beszél, amelybe minden tagja beletartozik.

---

[1]Vö. Mt 15,2.
[2]Vö. Róm 8,6.
[3]Jn 19,6.

TIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (19.)
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen

1Végig. Zsoltár. Dávidé.
2Az egek elbeszélték Isten dicsőségét,
és kezének műveit hirdeti az égbolt.
3Nappal a nappalnak mondja az igét,
és éj az éjszakának hirdeti a tudást.
4Nem olyan beszéd ez és nem olyan szavak,
hogy ne hallhatnád meg a hangjukat:
5az egész földre eljutott a zengésük,
a földkerekség széléig az ő igéik.
6A Napban állította föl sátrát,
és ő maga vőlegényként kilépve ágyasházából:
ujjongott, mint egy óriás, hogy befussa útját.
7Az egek magasáról van az ő kijövetele,
és az ő pályája egészen az egek magasáig,
és nincs, aki elrejtőzhetne az ő heve elől.

8Az Úr szeplőtelen törvénye megtéríti a lelket,
az Úr tanúságtétele hűséges, bölcsességet ad a kicsinyeknek.
9Az Úr igazságosságai egyenesek,
megörvendeztetik a szíveket,
az Úr parancsa fénylő, megvilágosítja a szemeket.
10Az Úr félelme tiszta, megmarad örökkön örökké.
11Az Úr ítéletei igazak, igazoltak mind egyszerre,
Kívánatosabbak a sok aranynál és sok drágakőnél,
édesebbek a méznél és a lépes méznél.
12Ugyanis a te szolgád megtartja azokat;
megtartásukban nagy jutalom van.
13A vétkeket ki érti meg?
14Rejtett dolgaimtól tisztíts meg engem, Uram,
és az idegenektől őrizd meg a te szolgádat,
félre ne vezessenek engem.
Ha nem uralkodnak rajtam, akkor szeplőtelen leszek,
és megtisztulok a nagy bűntől.
15És kedvesek lesznek előtted az én szám beszédei,
és szívemnek elmélkedése a szemed előtt mindig.
Uram, én segítőm és megváltóm.

1. [1. v.] A címet már ismerjük. Ezt a zsoltárt nem az Úr Jézus Krisztus mondja, hanem róla mondjuk.

2. [2. v.] *Az egek elbeszélték Isten dicsőségét* – az igazi evangélisták, akikben Isten úgy lakik, mint az egekben, elmondják a mi Urunk Jézus Krisztus dicsőségét, azaz azt a dicsőséget, amellyel az Atya dicsőítette meg a Fiút a földön.

És kezének műveit hirdeti az égbolt – az Úr erőinek tetteit hirdeti az égbolt, a Szentlélek erejétől lett éggé az, ami korábban a félelemtől föld volt.

3. [3. v.] *Nappal a nappalnak mondja az igét* – a Szentlélek a lelki embereknek föltárja Isten örök Bölcsességének teljességét, tudniillik hogy az Ige kezdetben Isten az Istennél.[1]

És éj az éjszakának hirdeti a tudást – a test halandósága a mintegy távol élő testi embereket hitre serkentve hirdeti a jövendő tudást.

4. [4. v.] *Nem olyan beszéd ez, és nem olyan szavak, hogy ne hallhatnád meg a hangjukat.* – Kik nem hallották az evangélisták szavát, hiszen minden nyelven hirdetik már az evangéliumot?

5. [5. v.] *Az egész földre eljutott a zengésük, a földkerekség széléig az ő igéik.*

Krisztus időbeli és örök születése

6. [6. v.] *A Napban állította föl sátrát* – az Úr pedig, hogy hadat viseljen a mulandó tévedések országai ellen, nem békét, hanem kardot küldendő a földre,[2] az időben és láthatóan mintegy fölállította harci sátrát, azaz megtestesülésének valóságát.

És ő maga vőlegényként kilépve ágyasházából – szűzi méhből jött e világra, ahol Isten az emberi természettel úgy egyesült, mint vőlegény a menyasszonyával.

Ujjongott, mint egy óriás, hogy befussa útját – ujjongott, mint a legerősebb a többi emberekénél összehasonlíthatatlanul nagyobb erejével, nem a megtelepedésre, hanem az út végigfutására, *mert nem állt meg a bűnösök útján.*[3]

7. [7. v.] *Az egek magasáról van az ő kijövetele* – az Atyától való az ő kijövetele; nem időbeli, hanem örökkévaló kijövetel, amellyel az Atyától született.

És az ő pályája egészen az egek magasáig – istenségének teljessége egyenlővé teszi őt az Atyával.

[1]Vö. Jn 1,1.
[2]Vö. Mt 10,34.
[3]Vö. Zsolt l,1.

És nincs, aki elrejtőzhetne az ő heve elől – mivel pedig az Ige testté is lett és közöttünk lakozott,[1] magára véve halandóságunkat nem hagyta, hogy a halandók közül egy is mentegethesse magát a halál árnyékával; az Ige heve ugyanis azt is áthatotta.

Hogyan és kinek nyilatkoztatják ki Krisztust

8. [8. v.] *Az Úr szeplőtelen törvénye megtéríti a lelket* – az Úr törvénye tehát ő maga, aki azért jött, hogy beteljesítse a törvényt, és nem azért, hogy feloldja;[2] és szeplőtelen törvény ő, *aki bűnt nem követett el, sem álnokságot nem találtak az ő szájában.*[3] Nem a szolgaság igájába kényszeríti a lelkeket, hanem megtéríti őket, hogy szabadon kövessék őt.

Az Úr tanúságtétele hűséges, bölcsességet ad a kicsinyeknek. – Az Úr tanúságtétele hűséges, *mert nem ismeri az Atyát senki, csak a Fiú, és az, akinek a Fiú ki akarja nyilatkoztatni*;[4] amik el vannak rejtve a bölcsek elől, és kinyilatkoztatást kapnak róla a kicsinyek, *mert Isten a kevélyeknek ellenáll, az alázatosaknak pedig kegyelmet ad.*[5]

9. [9. v.] *Az Úr igazságosságai egyenesek, megörvendeztetik a szíveket* – az Úr minden igazságossága egyenes őbenne, aki csak azt tanította, amit maga megtett, hogy akik követik őt, szívükben örvendjenek azoknak a dolgoknak, amelyeket szabadon, szeretettel, nem szolgai módon, félelemmel tesznek.

Az Úr parancsa fénylő, megvilágosítja a szemeket – az Úr parancsa világít, mert a testi dolgok megtartásának fátyla nélkül világítja meg a belső ember látását.

10. [10. v.] *Az Úr félelme tiszta, megmarad örökkön örökké* – az Úr félelme nem az a büntető törvény alatti félelem, amely állandóan attól fél, hogy megfosztják a mulandó javaktól, melyeknek szeretete házasságtörésbe viszi a lelket; hanem az a tiszta félelem, amellyel az Egyház minél forróbban szereti Jegyesét, annál gondosabban kerüli a megbántását; ezért a tökéletes szeretet ezt a félelmet nem űzi el,[6] hanem ez megmarad a századok századain át.

11. [11. v.] *Az Úr ítéletei igazak, igazoltak mind egyszerre* – annak ítéletei, aki nem ítél meg senkit, hanem minden ítéletet átadott a Fiúnak,[7] valóban páratlanul páratlanul igazoltak; és Isten fenyegetése vagy ígérete nem csal meg senkit, sem

---

[1]Vö. Jn 1,14.
[2]Vö. Mt 5,17.
[3]Vö. 1Pét 2,22.
[4]Vö. Mt 11,27.
[5]Vö. Jak 4,6.
[6]1Ján 4,18.
[7]Vö. Jn 5,22.

a gono-szok büntetését, sem az igazak jutalmát nem ragadhatja ki senki az ő kezéből.

Kívánatosabbak a sok aranynál és sok drágakőnél. – Itt a *sok* nem csak az arany és drágakő mennyiségét, hanem nagyon értékes voltát is jelzi, de Isten ítéleteinek kívánatossága felülmúlja evilág pompáját, amelynek a vágya miatt nem vágyakozunk Isten ítéleteire, hanem félünk tőlük, megvetjük vagy nem hisszük el azokat. Hogy pedig valaki maga arany vagy drágakő legyen, hogy a tűz ne tudja megemészteni, hanem befogadják Isten kincstárába, ahhoz önmagánál jobban kell vágyódnia Isten ítéletei után, és Isten akaratát kell a sajátja elé helyeznie.

Édesebbek a méznél és a lépes méznél. – Akár színméz már valaki, aki elolddódva evilág kötelékeitől várja a napot, hogy beléphessen Isten lakomájára, akár még lépes méz, akit viaszként vesz körül ez az élet – nem a konkrét lép, hanem annak a képe –, akinek még szüksége van Isten markának nem összeroppantó, hanem kipréselő nyomására, amely a mulandó életből kicsorgat az örök életre; annak Isten ítéletei édesebbek, mint önmaga, mert édesebbek számára a méznél és a lépes méznél.

12. [12. v.] *Ugyanis a te szolgád megtartja azokat.* – Mert keserves az Úr napja annak, aki nem tartja meg az Úr ítéleteit.

Megtartásukban nagy jutalom van. – Nem valami külső előnyben, hanem magában abban van a nagy jutalom, hogy megtartja Isten ítéleteit; nagy a jutalom, mert örvend benne.

13. [13. v.] *A vétkeket ki érti meg?* – Milyen élvezet lehet az értelmetlen vétkekben, hiszen ki érti meg a vétkeket? Mert lezárják a szemeket, melyeknek kedves az igazság, mert *kívánatosak és édesek az Úr ítéletei*, és mint a sötétség a szemeket, úgy fedik el a vétkek az elmét, és nem hagyják látni sem a világosságot, sem önmagát.

Az elpártolás bűnéről

14. [14. v.] *Rejtett dolgaimtól tisztíts meg engem, Uram* – a bennem lappangó kívánságoktól tisztíts meg engem, Uram.

És az idegenektől őrizd meg a te szolgádat, félre ne vezessenek engem – mert nem fogják meg idegen bűnök azt, aki tiszta a saját bűneitől. Irgalmazz az idegen kívánságokért, nem a gőgös és vágyai fogságában lévő idegennek, hanem a te szolgádnak.

Ha nem uralkodnak rajtam, akkor szeplőtelen leszek – ha nem fognak uralkodni rajtam az én rejtett bűneim és idegen bűnök sem, akkor szeplőtelen leszek, mert

nincs a bűnnek harmadik forrása azon saját rejtett forráson kívül, amitől elbukott az ördög, és azon idegen forráson kívül, ami félrevezette az embert, hogy beleegyezését adva vétkezzen.

És megtisztulok a nagy bűntől – mi mástól, ha nem a gőgtől? Mert nincs nagyobb bűn, mint elpártolni Istentől, ami az emberi gőg kezdete;[1] és valóban szeplőtelen, aki ettől a vétektől is mentes, mert az Istenhez visszatérők utolsó stációja ugyanaz, mint ami első stációja volt a tőle elpártolóknak.

15. [15. v.] *És kedvesek lesznek előtted az én szám beszédei, és szívemnek elmélkedése a szemed előtt mindig* – szívem elmélkedése nem az embereknek való tetszés hivalkodása, mert megsemmisült már a gőg; hanem a szemed előtt történik mindig, aki belelátsz a tiszta lelkiismeretbe.

Uram, én segítőm és megváltóm. – Uram, a feléd törekvő segítője vagy, mert megváltóm vagy, hogy feléd törekedjem – nehogy azt, aki a saját bölcsességének tulajdonítja, hogy megtért vagy eljutott hozzád, elűzd magadtól, te, aki a gőgösnek ellenállsz, mert nem tisztult meg a nagy vétektől és tetszést sem talált a te szemedben –, aki megváltasz, hogy megtérjünk, és segítesz, hogy eljuthassunk Hozzád.

[1]Vö. Préd 10,14.

TIZENNYOLCADIK ZSOLTÁR (19.)
Elmondta Hippóban, 411/412-ben,
húsz évvel az írott magyarázat után

1Végig. Zsoltár. Dávidé.
2Az egek elbeszélték Isten dicsőségét,
és kezének műveit hirdeti az égbolt.
3Nappal a nappalnak mondja az igét,
és éj az éjszakának hirdeti a tudást.
4Nem olyan beszéd ez, és nem olyan szavak,
hogy ne hallhatnád meg a hangjukat:
5az egész földre eljutott a zengésük,
a földkerekség széléig az ő igéik.
6A Napban állította föl sátorát,
és ő maga vőlegényként lép ki ágyasházából.
ujjongott, mint egy óriás, hogy befussa útját.
7Az egek magasáról van az ő kijövetele,
és az ő pályája egészen az egek magasáig,
és nincs, aki elrejtőzhetne az ő heve elől.

8Az Úr szeplőtelen törvénye megtéríti a lelket,
az Úr tanúságtétele hűséges, bölcsességet ad a kicsinyeknek.
9Az Úr igazságosságai egyenesek,
megörvendeztetik a szíveket,
az Úr parancsa fénylő, megvilágosítja a szemeket.
10Az Úr félelme tiszta, megmarad örökkön örökké,
11az Úr ítéletei igazak, igazságosak mind egyszerre,
kívánatosabbak az aranynál és sok drágakőnél,
édesebbek a méznél és a lépes méznél.
12Ugyanis a te szolgád megtartja azokat;
megtartásukban nagy jutalom van.
13A vétkeket ki érti meg?
14Rejtett dolgaimtól tisztíts meg engem, Uram
és az idegenektől őrizd meg a te szolgádat,
félre ne vezessenek engem.
Ha nem uralkodnak rajtam, akkor szeplőtelen leszek,
és megtisztulok a nagy bűntől.
15És kedvesek lesznek előtted az én szám beszédei,
és szívemnek elmélkedése a szemed előtt mindig.
Uram, én segítőm és megváltóm.

Krisztusról énekeljük a zsoltárt (1) – Isten mindent az Ige által alkotott (2–5) – Isten dicsőségének mibenléte (2–5) – A testvéri szeretet (6) – A Szentlélek, ki ő (7–12) – A vétkek két fajtája (13) – A bűn szolgasága (14) – A gőg a bűn kezdete (15–16)

Krisztusról énekeljük

1. Miután könyörögtünk az Úrhoz, hogy rejtett dolgainktól tisztítson meg minket és az idegenektől óvja meg szolgáit, tudnunk kell, hogy ezek mit jelentenek, hogy értelmes emberként, és ne úgy énekeljünk mint a madarak. Mert rigókat, papagájokat, hollókat, szarkákat és más hasonló madarakat emberek megtanítanak kimondani szavakat, amiket ezek nem értenek. Az emberi természetnek azonban az isteni akarat megadta, hogy tudva (értelmesen) énekeljen.

Tudjuk és bánkódunk miatta, hogy milyen sok rossz és élveteg ember énekel a füléhez és szívéhez illő dolgokat. És még rosszabbak amiatt, hogy nem vehetik tudatlanba, hogy mit énekelnek. Tudják ugyanis, hogy gyalázatos dolgokat énekelnek, és minél trágárabb, annál szívesebben éneklik, mert annál vígabbnak gondolják magukat, minél mocskosabbak.

Nekünk pedig, akik az Egyházban megtanultuk énekelni Isten beszédeit, arra is ügyelnünk kell, ami írva áll: *Boldog a nép, amely érti az ujjongást*.[1] Ezért, kedveseim, amit közösen énekeltünk, azt józan szívvel látnunk és tudnunk is kell.

Ebben az énekben mindegyikünk kérlelte az Urat, és mondta Istennek: *Rejtett dolgaimtól tisztíts meg engem, Uram, és az idegenektől őrizd meg a te szolgádat. Ha nem uralkodnak rajtam, akkor szeplőtelen leszek, és megtisztulok a nagy bűntől.* Hogy helyesen érthessük, mi ez és milyen, röviden fussuk át – ahogy az Úr megadja – a zsoltár szövegét.

2. Krisztusról énekeljük, ami nyilvánvaló, mivel ezt mondja a zsoltár, hogy *vőlegényként kilépve ágyasházából.* Ki lehet ez a vőlegény, ha nem az, akinek az Apostol eljegyezte azt a szüzet, akit a vőlegény tiszta barátja tisztán akar számára megőrizni, nehogy miként a kígyó ravaszságával rászedte Évát, úgy ennek a szűznek, Krisztus jegyesének gondolkodása is elveszítse a Krisztusban rejlő tisztaságát?[2] Tehát a mi Urunkban és Üdvözítőnkben, Jézus Krisztusban lakik az a nagy és teljes kegyelem, amelyről János apostol mondja: *És láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya Egyszülöttének dicsőségét, aki telve van kegyelemmel és igazsággal.*[3]

Ezt a dicsőséget hirdetik az egek: az egek a szentek, akik az Urat hordozó a föld fölé emelkedtek Bár Krisztus dicsőségét bizonyos módon az ég is hirdette. Hogy

[1]Zsolt 88,16.
[2]Vö. 2Kor 11,3.
[3]Jn 1,14.

mikor? Hát akkor, amikor az Úr születésekor megjelent egy addig soha nem látott új csillag.

De ezek most igazabb és magasztosabb egek, amelyekről a folytatás ezt mondja: *Nem olyan beszéd ez, és nem olyan szavak, hogy ne hallhatnád meg a hangjukat. Az egész földre eljutott a zengésük, a földkerekség széléig az ő igéik.*

Kiknek hangja, ha nem az egeké? Kiknek hangja, ha nem az Apostoloké? Ők mondják el nekünk Isten dicsőségét, mely Krisztus Jézusban lakik a kegyelem által a bűnök bocsánatára. *Mert mindnyájan vétkeztek, és nélkülözik az Isten dicsőségét. Megigazulásukat azonban ingyen kapják az ő vére árán*.[1] Mivel *gratis*, 'ingyen', azért *gratia,* 'kegyelem', mert nem kegyelem, ha nem ingyenes. Mert mi előzőleg semmi jót nem tettünk, amivel ilyen jót érdemeltünk volna; sőt, mivel a büntetés megérdemelt volt, ezért kapjuk ingyen ezt a jótéteményt; mert mi előzőleg csak azt érdemeltük, hogy elkárhoztassanak minket. Ő azonban *nem azért, mert igazak voltak a tetteink, hanem irgalmasságból üdvözített minket az újjászületés fürdője által.*[2]

Ez Isten dicsősége, amelyet ezek az egek hirdettek. Ez Isten dicsősége, mondom, nem a tiéd, mert semmi jót nem tettél, és mégis ekkora jótéteményt kaptál. Ha tehát a dicsőséghez tartozol, amelyet az egek hirdettek, mondd a te Uradnak, Istenednek: *Istenem, a te irgalmasságod előzzön meg engem*;[3] megelőzött és most is megelőz, mert semmi jót nem talált benned. Te megelőzted az ő megfeszítését a gőgösködéseddel, ő megelőzte a te vesztedet bűneid eltörlésével. Te, aki bűnösből igazzá, gonoszból jámborrá lettél, elítéltből uralkodásra vétettél föl, mondd a te Uradnak, Istenednek: *Nem nékünk, Uram, nem nékünk, hanem a te nevednek adj dicsőséget,*[4] Mondjuk csak: *nem nékünk,* mert mit is jelentene a *nékünk?* Mondom, mondjuk csak: *nem nékünk,* mert ha úgy cselekedne, ahogyan az minket megillet, csak büntetéseket róna ránk. Nem nékünk, hanem a saját nevének adjon dicsőséget, mert nem a mi gonoszságaink szerint bánt velünk.[5] Tehát *nem nékünk, Uram, nem nékünk,* ez az ismétlés megerősítés. *Nem nékünk, Uram, hanem a te nevednek adj dicsőséget,* ezt tudták azok az egek, akik *elbeszélték* Isten dicsőségét.

Isten mindent az Ige által alkotott. Mi Isten dicsősége?

3. [2. v.] *És kezének műveit hirdeti az égbolt. – Isten dicsőségének* e sorban a *kezének művei* felel meg. De kezének milyen műveiről van szó? Nem arról, amit egyesek gondolnak, hogy Isten mindent az Ige által alkotott és végül mint a

[1]Vö. Róm 3,23.
[2]Vö. Tit 3,5.
[3]Zsolt 58,11.
[4]Zsolt 113,9.
[5]Vö. Zsolt 102,10.

többinél kiválóbb teremtményt, az embert a kezével alkotta volna. Nem ezt kell gondolnunk, mert gyenge és nem eléggé meggondolt ez a vélemény, hiszen Isten mindent az Ige által alkotott. Mert jóllehet Isten különféle műveiről van szó, melyek között az embert a saját képmásául alkotta,[1] *mindenek általa lettek, és nélküle semmi sem lett*.[2] Ami pedig Isten kezét illeti, az egekről is mondja: hogy *a te kezed alkotásai az egek;*[3] és nehogy itt is a mondott szentekre gondolj, hozzáteszi: *Azok elpusztulnak, te pedig megmaradsz.*[4] Tehát nem csak az embert, hanem az elpusztuló egeket is kezével alkotta Isten, akinek mondjuk: *a te kezed alkotásai az egek;* és ugyanezt mondjuk a földről: *Mert övé a tenger és ő alkotta azt, és a szárazföldet az ő kezei alapozták meg.*[5]

Tehát ha az eget is a kezeivel és a földet is a kezeivel alkotta, akkor nem csak az embert alkotta a kezeivel; és ha az egeket is szóval, és a földet is szóval teremtette, akkor az embert is szóval teremtette. Amit szóval, azt kézzel, és amit kézzel, azt szóval; mert Istennek nincsenek emberi testrészei, ő mindenütt teljesen jelen van és hely nem köti meg őt. Amit tehát szóval alkotott, azt bölcsességgel, amit a kezeivel, azt erővel alkotta. *Krisztus pedig Isten Ereje és Isten Bölcsessége.*[6] Mindenek általa lettek és nélküle semmi sem lett, ami lett.

Hirdették, hirdetik és hirdetni fogják az egek Isten dicsőségét. Hirdetni fogják, mondom, az egek, azaz a földtől elszakadt szentek Isten dicsőségét Istent hordozván, a parancsokat mennydörögvén, a bölcsesség villámait szórva hirdetik azt az isteni dicsőséget, amely bennünket, méltatlanokat üdvözített.

Ezt a méltatlanságot, azaz hogy nem voltunk méltók, ismerte el a nyomorúságra jutott fiatalabbik fiú: az atyától távol csavargó, bálványimádó, disznópásztor fiatalabb fiú ezt a méltatlanságot ismerte föl; fölismerte Isten dicsőségét, de nyomorúságában. És mivel abban az isteni dicsőségben voltunk teremtve, amelyre nem voltunk méltók, mondja atyjának: *Nem vagyok méltó arra, hogy a fiadnak nevezzenek;*[7] a boldogtalan alázatával esdi a boldogságot, és azzal mutatja magát méltónak, hogy megvallja méltatlanságát.

Istennek ezt a dicsőségét hirdetik az egek, és kezeinek művét hirdeti a mennybolt. – Az égbolt erős és nem félénk szívet jelent. Mert mindezt a gonoszok között és Istennel ellenséges emberek között hirdették, evilág szerelmesei és az igazak üldözői között, evilág tombolása közepette hirdették. De mit tudott tenni a tomboló világ, amikor az égbolt hirdette ezt?

---

[1]Vö. Ter 1.
[2]Jn 1,3.
[3]Zsolt 101,26.
[4]Zsolt 101,27.
[5]Zsolt 94,5.
[6]Vö. 1Kor 1,24.
[7]Lk 15,21.

Hirdeti az égbolt – de mit? *Kezei műveit.* És mik az ő kezei művei? Istennek az a dicsősége, amellyel üdvözültünk, amellyel megteremtve jócselekedetekben vagyunk: *hiszen az ő alkotása vagyunk Jézus Krisztusban jócselekedetekre teremtve;*[1] nem csupán mint emberek, hanem mint igazak is, ha valóban azok vagyunk, *Ő teremtett minket és nem mi magunkat.*[2]

4. [3. v.] *Nappal a nappalnak mondja az igét, és éj az éjszakának hirdeti a tudást.* – Mit jelent ez? A *nappal a nappalnak mondja az igét,* talán világos és érthető, mint a nappal; az *éj az éjszakának hirdeti a tudást* homályos, mint az éjszaka.

Nappal a nappalnak, szentek a szenteknek, apostolok a hívőknek, maga Krisztus az apostoloknak, akiknek mondta: *Ti vagytok a világ világossága.*[3] Ez világosan világosan látható és könnyen érthető.

De hogyan hirdetheti éj az éjszakának a tudást? Egyesek egyszerűen értették e szavakat, és talán igaz is, mert úgy gondolják, hogy ez a sor azt jelenti, hogy amit az Apostolok abban az időben hallottak, amikor a mi Urunk Jézus Krisztus a földön járt, azt adták tovább az utánuk következőknek időről időre: nappal a nappalnak, éj az éjszakának, az előző nap a következőnek, és az éjszaka a következő éjszakának, mert ezt a tanítást éjjel és nappal hirdetik. Ez az egyszerű jelentés legyen elég annak, akinek elég.

De az Írások néhány helyének homályos volta hozzásegített sok értelmezés születéséhez. Így ha ez világos sor volna, egy valamit hallanátok, mivel azonban homályos, sok mindent fogtok hallani.

Van egy másik jelentés is: *nappal a nappalnak, éj az éjszakának,* azaz lélek a léleknek, test a testnek.

Újabb jelentés: *nappal a nappalnak*: lelki emberek lelki embereknek *éj az éjszakának*: testi emberek testi embereknek. Mert mindketten hallják, de nem egyformán értik: a lelkiek úgy hallják, mint mondott szót, a testiek, mint hirdetett tudást. amit ugyanis mondunk, azt jelenlévőknek mondjuk, amit hirdetünk, azt távollévőknek hirdetjük.

Az *egek*nek is több értelmét lehet találni, de mértéktartónak kell lennünk az idő szűkössége miatt. Egy értelmet mondunk, amit egyesek valószínűnek tartanak: azt mondják, hogy amikor az Úr Krisztus az Apostolokhoz beszélt, akkor mondta nappal a nappalnak az igét, amikor pedig Júdás elárulta az Úr Krisztust a zsidóknak, az éj hirdette az éjszakának a tudást.

[1]Vö. Ef 2,10.
[2]Vö. Zsolt 99,3.
[3]Mt 5,14.

5. [4–5. v.] *Nem olyan beszéd ez, és nem olyan szavak, hogy ne hallhatnád meg a hangjukat.* – Kikét, ha nem az egekét, akik hirdetik Isten dicsőségét?

Nem olyan beszéd ez, és nem olyan szavak, hogy ne hallhatnád meg a hangjukat. – Olvassátok csak az Apostolok Cselekedeteit, hogy amikor leszállt rájuk a Szentlélek, hogyan teltek el mind Ővele, és szóltak az összes nemzetek nyelvén, ahogy a Lélek adta nekik, hogy beszéljenek.[1]

Íme, *nem olyan beszéd ez, és nem olyan szavak, hogy ne hallhatnád meg a hangjukat.* De nem csak ott beszéltek, ahol beteltek: *az egész földre eljutott a zengésük, a földkerekség széléig az ő igéik.* Ezért beszélünk mi is itt, az ő *zengésük* hozzánk is eljutott, az a *zengés*, amely elhangzott az egész földre, és az eretnek nem lép be az Egyházba. A *zengés* azért hangzott az egész földön, hogy te beléphess a mennybe.

Ó te pestises, vitatkozó, gonosz, még mindig tévelyegni akaró, gőgös fiú, halljad atyád végrendeletét. Íme, van-e világosabb, van-e érthetőbb? *Az egész földre eljutott a zengésük, a földkerekség széléig az ő igéik.* Van-e szükség magyarázóra? Miért ellenkezel? Perrel akarsz megszerezni valami részt, aki egyetértéssel az egész birtokába kerülhetnél?

A testvéri szeretetről

6. [6. v.] *A Napban állította föl a sátrát* – a nyilvánosság előtt a maga Egyházát. Nem rejtekben, nem úgy, hogy titokban maradjon, fedve legyen, nehogy az eretnekek nyájai fölött elfedett legyen. A Szentírásban valakinek ezt mondták: *Mivel te titokban cselekedtél, fényes nappal fogsz bűnhődni*,[2] azaz titokban tettél rosszat, mindenki nyilvánossága előtt fogsz bűnhődni. Tehát a *Napban állította föl a sátrát.*

Te eretnek, miért menekülsz a sötétségbe? Keresztény vagy? Hallgasd Krisztust. Szolga vagy? Hallgasd az Urat. Fiú vagy? Hallgasd az atyát, javulj meg, kelj életre. Rólad is elmondjuk majd: *halott volt, de életre kelt, elveszett, de megkerült.*[3]

Ne mondd nekem: „Miért keresel, ha elvesztem?” Éppen azért kereslek, mert elvesztél.

„Ne keress engem!” – mondja. Ezt akarja a gonoszság, ami miatt megosztottak vagyunk, de nem ezt akarja a szeretet, amely által testvérek vagyunk. Nem volnék rossz, ha a szolgámat keresném, és rossznak mondasz, mert keresem a

[1] ApCsel 2,4.
[2] 2Kir 12,12.
[3] Lk 15,32.

testvéremet? Így gondolkodik, akiben nincs testvéri szeretet, én azonban keresem a testvéremet. Haragszik amíg keresik, majd megbékél, amikor megtalálják.

Keresem – mondom – a testvéremet, és szót emelek, nem ellene, hanem érte az én Uramnál; és szót emelve nem azt mondom: *Uram, mondd a testvéremnek, ossza meg velem az örökséget,*[1] hanem: Mondd a testvéremnek, hogy őrizze velem együtt az örökséget.

Tehát miért tévelyegsz, testvér? Miért menekülsz az utcákon? Miért akarsz elrejtőzni?

A Napban állította föl a sátrát, és ő maga vőlegényként lép ki ágyasházából. – Gondolom felismered őt.

Ő maga vőlegényként lép ki ágyasházából, ujjongott, mint egy óriás, hogy befussa útját, ő, aki a Napban állította föl a sátrát. – Azaz ő mint vőlegény, amikor az Ige testté lett, a szűzi méhben nászágyat talált, és onnan felvéve az emberi természetet, mint a legtisztább hálókamrából lépett ki alázatosan és irgalommal mindenki iránt, és erősen mindenek fölötti fenségben.

Ezt jelenti, hogy *ujjongott, mint egy óriás, hogy befussa útját*: megszületett, felnőtt, tanított, szenvedett, föltámadott, fölment a mennybe; végigfutotta az útját, nem akadt el az úton. Tehát a vőlegény, aki ezeket megtette, ő állította föl a Napban, azaz nyilvánvalóan a sátrát, azaz szent Egyházát.

A Szentlélekről

7. [7. v.] Akarod-e hallani, hogy milyen utat futott végig?

Az egek magasáról van az ő kijövetele, és az ő pályája egészen az egek magasáig. – Azután pedig, hogy kijött onnét és útját végigfutva visszatért oda, elküldte a Lelkét. Akikre eljött, szétoszló lángnyelvekként látták.[2] A Szentlélek úgy jött, mint tűz, hogy elhamvassza a test füvét, az aranyat megolvassza és megtisztítsa; tűzként jött, ezért következik: *és nincs, aki elrejtőzhetne az ő heve elől.*

8. [8. v.] *Az Úr szeplőtelen törvénye megtéríti a lelket.* – Ez a Szentlélek.

Az Úr tanúságtétele hűséges, bölcsességet ad a kicsinyeknek, nem a gőgösöknek. – Ez a Szentlélek.

9. [9. v.] *Az Úr igazságosságai egyenesek* – nem megrettentik, hanem *megörvendeztetik a szíveket.* – Ez a Szentlélek.

---

[1]Vö. Lk 12,13.
[2]Vö. ApCsel 2,3.

Az Úr parancsa fénylő, megvilágosítja a szemeket. – Nem vakítja, hanem látóvá teszi, de nem a test, hanem a szív, nem a külső, hanem a belső ember szemeit. – Ez a Szentlélek.

10. [10. v.] *Az Úr félelme* nem szolgai, hanem *tiszta*, ingyen szeret, nem attól fél, hogy megbünteti az, akit fél, hanem attól, hogy elszakad attól, akit szeret. Ez a tiszta félelem, nem az, amit a tökéletes szeretet elűz,[1] hanem megmarad a századok századain át. Ez a Szentlélek, azaz ezt ajándékozza, ezt hozza, ezt oltja belénk a Szentlélek.

Az Úr ítéletei igazak, igazságosak mind egyszerre: Nem megosztó vitákat gerjeszt, hanem egységbe gyűjt össze, ezt jelenti a *mind egyszerre*. – Ez a Szentlélek.

Tehát akikre először leszállott, azokat mindenki nyelvén szólaltatta meg, mert azt jelezte, hogy az összes nemzetek nyelveit egységbe fogja gyűjteni. Amit akkor a Szentlélek vétele után egy ember tett, hogy egy ember mindenki nyelvén szólt, azt most maga az egység teszi, amikor mindenki nyelvén beszél. És most egy ember beszél az összes nemzetekben mindenki nyelvén, egy ember: a fő és a test, egy ember: Krisztus és az Egyház, a nagykorú férfi, egyik a vőlegény, a másik a menyasszony, de *ketten egy testben lesznek*.[2] *Isten ítéletei igazak, igazságosak mind egyszerre,* az egység miatt.

11. [11. v.] *Kívánatosabbak az aranynál és sok drágakőnél.* – Akár sok aranynál, akár sok drágakőnél, akár sokkal kívánatosabbak, mindenesetre nagyon, az eretneknek pedig kevéssé.

Nem szeretnek velünk együtt, miközben velünk együtt vallják Krisztust. Akit velem együtt Krisztusnak vallasz, szeresd velem együtt. És aki ezt nem akarja, az visszautasít, ellenkezik, tiltakozik; ez neki nem *kívánatosabb az aranynál és sok drágakőnél.*

Hallj valami mást: *És édesebbek a méznél és a lépes méznél.* De ez a tévedőnek ellenére van: a méz keserű a lázas betegnek, de édes és kívánatos a meggyógyultnak, mert jót tesz az egészségnek. *Kívánatosabbak az aranynál és sok drágakőnél, édesebbek a méznél és a lépes méznél.*

12. [12. v.] *Mert a te szolgád is megtartja azokat* – mert édesek, és ezt a szolgád nem szavakból, hanem a megtételükből tapasztalja.

[1]Vö. Jn 4,18.
[2]Ter 2,24.

Szolgád megtartja őket, mert most is édesek, és a jövőben is üdvösek; mert *megtartásukban nagy jutalom van*. de a saját merészségét szeretve az eretnek nem látja ezt a ragyogást és az édességet sem érzi.

A vétkek két fajtája

13. [13–14. v.] *A vétkeket ki érti meg?– Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.*[1] Tehát ez az a szolga, aki őrzi ezt az édességet, a szeretet édességét, az egység szeretetét. És én, mondja, aki őrzöm, kérve kérlek – mert a *vétkeket ki érti meg? –,* nehogy mint emberbe valami belopózzék belém, és mint ember valaminek a hatalmába kerüljek, *rejtett dolgaimtól tisztíts meg engem, Uram.*

Tehát ezt énekeltük, és a beszédben elértünk idáig. Mondjuk hát és értelmesen énekeljük, énekelve imádkozzuk és imádkozva kérjük: *Rejtett dolgaimtól tisztíts meg engem, Uram.*

A vétkeket ki érti meg? – Ha a sötétséget nézzük, megértjük a vétkeket. De amikor bánjuk a vétkeinket, világosságban vagyunk. Mert amikor valaki éppen belebonyolódott egy bűnbe, elsötétedett és eltakart szemmel nem látja a vétket; mint ahogy, ha bekötik a szemedet, nem látsz semmit, azt sem látod, amivel bekötötték.

Tehát Istennek mondjuk, aki tud gondoskodni arról, ami megtisztít, tud ügyelni arra, ami gyógyít, neki mondjuk: *Rejtett dolgaimtól tisztíts meg engem, Uram, és az idegenektől őrizd meg a te szolgádat.* A saját vétkeim beszennyeznek – mondja –, az idegen vétkek meggyötörnek; azoktól tisztíts meg, ezektől őrizz meg. Vedd el szívemből a gonosz gondolkodást, és űzd el mellőlem a rosszat sugallót. Azaz *rejtett dolgaimtól tisztíts meg engem, Uram. és az idegenektől őrizd meg a te szolgádat.*

A vétkek e két fajtája, a saját és az idegen vétek, a kezdet kezdetén is megmutatkozott: az ördög a saját vétkével bukott el, Ádám idegen vétekkel esett el. Isten szolgája, aki őrzi Isten ítéleteit, melyekben nagy jutalom van, egy másik zsoltárban is így imádkozik: *Ne közelítsen hozzám a gőg lába és a bűnösök keze ne ingasson meg engem.*[2]

Ne közelítsen hozzám a gőg lába – mondja –, azaz *rejtett dolgaimtól tisztíts meg engem, Uram,* és a bűnösök keze ne ingasson meg engem, azaz *az idegenektől őrizd meg a te szolgádat.*

[1]Vö. Lk 23,34.
[2]Zsolt 35,12.

A bűn szolgaságáról

14. *Ha nem uralkodnak rajtam* az én rejtett vétkeim és az idegen bűnök, *akkor szeplőtelen leszek.* – Ezt nem saját erőiről feltételezi, hanem az Úrhoz könyörög, hogy teljesítse kérését, akinek ezt mondja a zsoltárban: *Utaimat irányítsd igéd szerint, és ne uralkodjék bennem semmiféle gonoszság.*[1]

Ha keresztény vagy, ne félj a kívülről uralkodó embertől, Uradat Istenedet féld mindig. A benned lévő rossztól félj, azaz a bűnös kívánságaidtól, nem attól, amit Isten alkotott benned, hanem amit te műveltél magadnak. Téged az Úr jó szolgának teremtett, te alkottál magadnak gonosz urat a szívedben. Méltán vagy a gonoszság alattvalója, méltán szolgálsz a magadnak alkotott úrnak, mert nem akartál annak alattvalója lenni, aki teremtett téged.

15. De *ha nem uralkodnak rajtam* – mondja –, *akkor szeplőtelen leszek, és megtisztulok a nagy bűntől.* – Miféle bűnre gondoljunk? Mi lehet ez a nagy bűn? Lehet, hogy más, mint amit mondani fogok, de nem rejtem el, amit gondolok.

Úgy gondolom, hogy a nagy bűn a gőg. Ezt talán másképp is kifejezi, amikor azt mondja: *és megtisztulok a nagy bűntől.*

Kíváncsiak vagytok, milyen nagy ez a bűn, amely elbuktatta az angyalt, amely az angyalból ördögöt csinált, és örökre elzárta előle a mennyek országát?

Nagy ez a bűn, feje és oka minden véteknek; mert írva van: *Minden bűn kezdete a gőg.* És nehogy jelentéktelen dologként mellőzd, mondja: *Az emberi gőg kezdete az elpártolás Istentől.*[2]

Nem jelentéktelen rossz ez a vícium, testvéreim; ennek a víciumnak nem tetszik a keresztény alázat sokakban, akiket bőséggel láttok. E vícium miatt tartják méltóságon alulinak, hogy meghajtsák a nyakukat Krisztus igájába, és elkötelezik magukat a bűn súlyosabb igájába.

Nem mentesek a szolgálattól amiatt, hogy nem akarnak szolgálni, hanem kibújnak a szolgálat alól. Mert azzal, hogy nem akarnak szolgálni, nem tesznek mást, mint hogy nem szolgálnak a jó Úrnak; de szolgálnak, mert aki nem akar szolgálni a szeretetnek, szükségszerűen a gonoszságnak szolgál.

Ebből a víciumból, amely a többi víciumok feje, mert mind belőle születtek, fakadt az Istentől való elpártolás: a lélek sötétbe ment, és rosszul élve a szabadságával, jöttek egymás után a többi bűnök, ahogy fényűző módon utcanőkre eltékozolta egész vagyonát, és nyomorúságában disznópásztor lett az,[3] aki angyalok társa volt.

---

[1]Zsolt 118,133.
[2]Sir 10,15. 14.
[3]Vö. Lk 15,13.

E vícium miatt, a gőg nagy bűne miatt jött el alázatban Isten. Ez az ok, ez a nagy bűn, a lélek e nagy betegsége hozta le az égből a mindenható orvost, aki a szolgai alakig megalázkodott, elviselte a gyalázatokat, a fán függött, hogy ezt a daganatot ilyen hatásos gyógyszerrel meggyógyítsa.

Végre szégyellje gőgjét az ember, aki miatt Isten alázatos lett. Így fogok megtisztulni – mondja – a nagy bűntől, *mert Isten a gőgösöknek ellenáll, az alázatosaknak pedig kegyelmet ad*.[1]

16. [15. v.] És ezáltal legyenek *kedvesek előtted az én szám beszédei, és szívemnek elmélkedése a szemed előtt mindig.* – Mert ha e nagy bűntől meg nem tisztulok, beszédeim az embereknek tetszeni fognak, de nem a te szemedben.

A gőgös lélek ugyanis emberi tekinteteknek akar tetszeni, az alázatos lélek pedig a rejtekben, ahol Isten lát, akar tetszeni, úgy, hogy ha jótettei tetszenek az embereknek, azoknak köszöni, akiknek tetszik a jótett, nem önmagának, akinek meg kell elégednie azzal, hogy megtette a jót. Mert a mi dicsőségünk ez: lelkiismeretünk tanúsága.[2]

Ezért mondjuk mi is, ami következik: *Uram, én segítőm és Megváltóm.* Segítő a jókban, megváltó a rosszaktól; segítő, hogy szeretetedben lakjam, megváltó, hogy megszabadíts a gonoszságomtól.

[1]Vö. Jak 4,6; 1Pét 5,5.
[2]2Kor 1,12.

TIZENKILENCEDIK ZSOLTÁR (20.)
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen

1Végig. Zsoltár. Dávidé.
2Hallgasson meg téged az Úr a háborgatás napján,
oltalmazzon téged Jákob Istenének neve.
3Küldjön neked segítséget az ő szentélyéből,
és Sionból védelmezzen téged.
4Emlékezzék meg minden áldozatodról,
és égőáldozatod legyen kedves előtte.
5Cselekedjék veled szíved szerint,
és minden szándékodat teljesítse.

6Örvendeni fogunk a te szabadításodban,
és a mi Istenünk nevében magasztaltatunk fel.
7Teljesítse az Úr minden kérésedet.
Most megtudtam, hogy az Úr megszabadította az ő fölkentjét:
meghallgatja őt az ő szent egéből,
jobbjának szabadító erejében.

8Ezek a harci szekerekben, azok a lovakban [bíznak],
mi pedig a mi Urunk, Istenünk nevében fogunk ujjongani.
9Azok meggörnyedtek és elestek,
mi pedig fölkeltünk és fölegyenesedtünk.

10Uram, szabadítsd meg a királyt,
és hallgass meg minket azon a napon,
amelyen segítségül hívunk téged.

1. [1. v.] Ez a cím már ismerős, és nem Krisztus mondja, hanem Krisztusnak mondja a próféta.

2. [2. v.] *Hallgasson meg téged az Úr a háborgatás napján* – hallgasson meg téged az Úr azon a napon, amelyen mondtad: *Atyám, dicsőítsd meg a te Fiadat;*[1]

[1] Jn 17,1.

oltalmazzon téged Jákob Istenének neve, mert hozzád tartozik a később született nép, mivel az idősebb szolgál a fiatalabbnak.[1]

3. [3. v.] *Küldjön neked segítséget az ő szentélyéből, és Sionból védelmezzen téged* – megalkotva neki a megszentelt testet, az Egyházat, amely őrhelyéről figyelve várja, mikor érkezel a menyegzőre.

4. [4. v.] *Emlékezzék meg minden áldozatodról* – emlékeztessen minket minden sérelemre és gyalázatra, melyeket értünk elviseltél;

és égőáldozatod legyen kedves őelőtte – a keresztet, amelyen teljesen föláldoztad magadat Istennek, a feltámadás örömére változtassa.

5. [5. v.] *Cselekedjék veled szíved szerint* – cselekedjék veled az Úr, nem azok szíve szerint, akik azt gondolták, hogy üldözve megsemmisíthetnek téged, hanem a te szíved szerint, aki tudtad, milyen eredményes lesz a szenvedésed;

és minden szándékodat teljesítse – teljesítse szándékaidat, nemcsak azt, amellyel életedet adtad a barátaidért,[2] hogy a meghalt búzaszem bőséges termést hozzon,[3] hanem azt is, mely szerint a vakság csak részben érte Izraelt, hogy a pogányok teljessége bemenjen, és így egész Izrael üdvözüljön.[4]

6. [6. v.] *Örvendeni fogunk a te szabadításodban* – ujjongani fogunk, mert a halál neked nem fog ártani, és ezzel bizonyítod, hogy nekünk sem árthat;

és a mi Istenünk nevében magasztaltatunk fel – és a te neved megvallása nem elpusztít, hanem fölmagasztal minket.

7. [7. v.] *Teljesítse az Úr minden kérésedet* – teljesítse az Úr nem csak azokat a kéréseidet, amelyeket a földön mondtál el, hanem azokat is, amelyekkel az égben jársz közben értünk.

Most megtudtam, hogy az Úr megszabadította az ő fölkentjét – most a prófécia megmutatta nekem, hogy az Úr föltámasztja az ő Krisztusát; *meghallgatja őt az ő szent egéből* – meghallgatja őt nem csak a földről, amikor kérte, hogy dicsőítse meg őt,[5] hanem az égből is, ahol az Atya jobbján van és közbenjár értünk,[6] és kiárasztja a Szentlelket a benne hívőkre.

---

[1]Vö. Ter 25,23.
[2]Vö. Jn 15,13.
[3]Vö. Jn 12,25.
[4]Vö. Róm 11,25.
[5]Vö. Jn 17,1.
[6]Vö. Róm 8,34.

Jobbjának szabadító erejében – az ő ereje az ő jóságos segítsége, amellyel a szorongatásban is segít, hogy amikor gyengék vagyunk, akkor lehessünk erősek.[1] Mert hiábavaló az emberi üdvösség,[2] mely nem az ő jobbján, hanem a balján van, mert azzal emelkednek nagy gőgösségre, akik vétkeikkel egy időre érvényesülnek.

8. [8. v.] *Ezek a harci szekerekben, azok a lovakban [bíznak]* – ezeket a mulandó javak gyarapodása vonzza, azokat a gőgös megtiszteltetések ragadják el, és ezekben ujjonganak; *mi pedig a mi Urunk, Istenünk nevében fogunk ujjongani* – mi pedig az örökkévalókba vetjük reményünket, és nem a saját dicsőségünket keressük, és a végén a mi Urunk, Istenünk nevében fogunk ujjongani.

9. [9. v.] *Azok meggörnyedtek és elestek* – a mulandó dolgok kívánása megkötözte őket, mert féltek engedni az Úrnak, nehogy a rómaiak elvegyék tőlük a helyet,[3] és a botlás kövére[4] és a botrány sziklájára esve, kiestek a mennyei reményből; kiknek vaksága csak részben érte Izraelt, mert nem ismerték Isten igazságosságát és a sajátjukat akarták érvényesíteni;[5]

mi pedig fölkeltünk és fölegyenesedtünk – mi pedig, a pogányok népe, Ábrahám sziklából támasztott fiai, beléptünk;[6] mi, akik nem hordoztuk a megigazulást, őrá épülünk,[7] és fölkelünk; nem a saját erőnkkel, hanem a hit által megigazulva egyenesedünk föl.

10. [10. v.] *Uram, szabadítsd meg a királyt* – hogy ő, aki szenvedésével példát adott a küzdelemre, a mi áldozatainkat is ajánlja föl; ő, a halálból föltámadott és az égben lévő pap; *és hallgass meg minket azon a napon, amelyen segítségül hívunk téged* – értünk is feláldozva magadat, hallgass meg azon a napon, amelyen segítségül hívunk téged.

[1]Vö. 2Kor 12,10.
[2]Vö. Zsolt 59,13.
[3]Vö. Jn 11,48.
[4]Vö. Róm 9,32.
[5]Vö. Róm 10,3.
[6]Vö. Mt 3,9.
[7]Vö. Róm 9,30.

HUSZADIK ZSOLTÁR (21.)
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen

1Végig. Zsoltár. Dávidé.
2Uram, a te erődben örvend a király,
és nagyon ujjong a te szabadításodban.
3Lelkének vágyát megadtad néki,
és ajkának akaratától nem fosztottad meg őt.
4Mert elébe siettél édességes áldásokkal;
drágakövekből tettél a fejére koronát.
5Életet kért tőled, és megadtad néki,
a napok hosszúságát örökké és mindörökké.
6Nagy az ő dicsősége a te szabadításodban,
dicsőséggel és ékességgel ruházod fel őt;
7Mert áldást adsz neki mindörökké,
és megörvendezteted őt arcodnak örömével.
8Mert a király az Úrban remél,
és a Magasságbeli irgalmasságában meg nem rendül.
9Találja meg kezed ellenségeidet,
a te jobbod találja meg azokat, akik gyűlölnek téged.
10Mint tüzes kemence, olyanokká teszed őket arcod idején:
az Úr haragjában összezavarja őket, és elnyeli őket a tűz.
11Gyümölcsüket elpusztítod a földről,
és magvukat az emberek fiai közül.
12Mert rosszakat terveztek ellened,
tervet gondoltak ki, melyet nem voltak képesek állandósítani.
13Mert megfutamítod őket,
és amiket meghagytál, azokban készíted elő az ő arcukat.
14Emelkedj föl, Uram, erődben,
énekelni fogjuk és zsoltározzuk a te erődet!

Krisztusról énekeljük

1. [1. v.] *Végig. Zsoltár. Dávidé.*
A cím ismerős. Krisztusról énekeljük.

2. [2. v.] *Uram, a te erődben örvend a király* – Uram, a te erődben, amellyel az Ige testté lett, örvend az ember Jézus Krisztus;

és nagyon ujjong a te szabadításodban – a te erőd miatt, amellyel éltetsz mindent, nagyon ujjong.

3. [3. v.] *Lelkének vágyát megadtad néki* – vágyva vágyta elkölteni a húsvétot;[1] amikor letenni akarta, és amikor ismét fölvenni akarta az életét,[2] te megadtad neki;

És ajkának akaratától nem fosztottad meg őt – az én békémet adom nektek – mondta,[3] és megtörtént.

4. [4. v.] *Mert elébe siettél édességes áldásokkal* – mert előbb merített édességes áldásaidból, a mi bűneink epéje nem ártott neki;

drágakövekből tettél a fejére koronát – amikor beszélni kezdett, drágakövek, a tanítványai vették körül, akik azután hirdetni kezdték őt.

5. [5. v.] *Életet kért tőled, és megadtad neki* – a feltámadást kérte, mondván: *Atyám, dicsőítsd meg Fiadat*,[4] és megadtad neki;

a napok hosszúságát örökké és mindörökké – evilág hosszú idejét, amelyben az Egyház él, azután az örökkévalóságot a századok századain át.

6. [6. v.] *Nagy az ő dicsősége a te szabadításodban* – nagy az ő dicsősége az üdvösségben, amellyel feltámasztottad;

dicsőséggel és ékességgel ruházod fel őt – de további dicsőséget és nagy ékességet adsz neki, amikor jobbodra ülteted a mennyben.

7. [7. v.] *Mert áldást adsz neki mindörökké* – ez az az áldás, amelyet a századok századaira adsz neki;

és megörvendezteted őt arcodnak örömével – embersége szerint, amelyet hozzád emelt, arcoddal örvendezteted meg őt.

8. [8. v.] *Mert a király az Úrban remél* – mert a király nem gőgösködik, hanem alázatos szívvel remél az Úrban;

és a Magasságbeli irgalmasságában meg nem rendül – és a Magasságbeli irgalmasságában nem zavarja meg alázatosságát a kereszthalálig tartó engedelmesség.

---

[1]Vö. Lk 22,15.
[2]Vö. Jn 10,18.
[3]Jn 14,27.
[4]Jn 17,1.

9. [9. v.] *Találja meg a te kezed ellenségeidet* – találja meg, ó király, a te hatalmad, amikor eljössz ítélni, minden ellenségedet, akik hatalmadat nem értették meg megalázottságodban;

a te jobbod találja meg azokat, akik gyűlölnek téged – dicsőséged, amellyel az Atya jobbján uralkodol, találja meg az ítélet napján mindazokat, akik gyűlöltek téged, hogy megbüntesd őket, mert ők most nem találták meg dicsőségedet.

10. [10. v.] *Mint tüzes kemence, olyanokká teszed őket* – először a bensőjüket teszed égő kemencévé gonoszságuk tudatával; *arcod idején* – azaz megnyilvánulásod idején.

Az Úr haragjában összezavarja őket, és elnyeli őket a tűz – ha majd a lelkiismeretfurdalás után az Úr megtorlásától megzavarodva átadják őket az örök tűznek.

11. [11. v.] *Gyümölcsüket elpusztítod a földről* – gyümölcsüket, mivel földi, elpusztítod a földről;

és magvukat az emberek fiai közül – műveiket, illetve mindazokat, akiket félrevezettek, nem számítod az emberek fiai közé, akiket örökkévaló örökségre hívtál meg.

12. [12. v.] *Mert rosszakat terveztek ellened* – ez a büntetés megfizet nekik azért, hogy uralmadat fenyegető rossznak ítélték, és ellened fordultak, hogy megöljenek;

tervet gondoltak ki, amelyet nem voltak képesek állandósítani – kigondolták a tervüket, mondván: *Jobb ha egy hal meg a népért*,[1] amit nem tudtak megvalósítani, mert nem tudták, mit mondtak.

13. [13. v.] *Mert megfutamítod őket* – mert rendelkezel azok felől, akiktől elfordulsz, mert megvetettek, és hátat fordítottak neked;

és amiket meghagytál, azokban készíted elő az ő arcukat – és azokban, amiket meghagytál, azaz a földi ország utáni kívánságokban, készíted magadnak a szenvedésre oktalanságukat.

14. [14. v.] *Emelkedj föl, Uram, erődben* – akit alázatában nem ismertek föl, magasztald fel, Uram, erődben, amelyet gyöngeségnek véltek.

Énekelni fogjuk és zsoltározzuk a te erőidet! – Szívvel és tetteinkkel fogjuk ünnepelni és hirdetni fogjuk csodatetteidet.

---

[1] Jn 11,50.

HUSZONEGYEDIK ZSOLTÁR (22.)
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen
Első magyarázata

1Végig, a reggeli fölvételért, Dávid zsoltára.
2Istenem, én Istenem, tekints reám,
miért hagytál engem távol az én szabadulásomtól – [ezek az én] vétkeim igéi.
3Én Istenem, napestig kiáltok hozzád, és nem hallgatsz meg:
és éjjel, és nem esztelenségemre.
4Te pedig a szentben lakozol, Izrael dicsérete.
5Tebenned reméltek atyáink,
reméltek és kiragadtad őket.
6Hozzád kiáltottak és megszabadultak,
Tebenned reméltek és meg nem szégyenültek.

7Én pedig féreg vagyok és nem ember:
emberek gyalázata, a nép megvetése.
8Akik csak láttak, kinevettek engem,
ajkukkal szóltak és fejüket csóválták.
9Az Úrban remélt, ragadja ki őt;
szabadítsa meg, mert kedveli őt.
10Mert te vagy, aki kivontál engem az anyaméhből,
reménységem anyám kebelétől.
11Benned bíztam az anyaméhtől fogva,
anyám méhétől fogva te vagy az én Istenem.
12Te vagy az én Istenem, ne távozzál tőlem,
mert a háborgatás közel van,
mert nincs, aki megsegítsen.

13Borjak sokasága vett körül,
kövér bikák kerítettek be engem.
14Kitátották felém a szájukat,
mint a ragadozó és ordító oroszlán.
15Mint a víz kiöntettem, és szétszórattak mind a csontjaim.
A szívem olyan lett,
mint az olvadó viasz testemnek bensejében.
16Erőm, mint a cserép kiszáradt,
és nyelvem a torkomhoz tapadt,
és a halál porába vittél le engem.

17Mert kutyák sokasága vett körül,
a gonoszok tanácsa bekerített engem.
Átlyuggatták kezemet és lábamat,
18megszámlálták minden csontomat:
ők pedig néztek és szemléltek engem:
19Elosztották maguk között ruháimat,
és sorsot vetettek köntösömre.
20Te pedig, Uram, ne távoztasd el segítségedet tőlem:
az én megvédésemre ügyelj.
21Ragadd el a kard elől a lelkemet:
és a kutya kezéből egyetlenemet.
22Szabadíts meg az oroszlán szájából,
és az egyszarvúak szarvától alázatosságomat.

23Hirdetem majd nevedet a testvéreimnek,
az Egyház közepén foglak énekelni.
24Akik félitek az Urat, dicsérjétek őt,
Jákobnak minden ivadéka, magasztaljátok őt.
25Félje őt Izraelnek minden ivadéka:
mert nem vetette meg és nem nézte le a szegény könyörgését,
és nem fordította el tőlem az ő arcát,
és amikor hozzá kiáltottam, meghallgatott engem.
26Nálad van az én dicséretem,
a nagy Egyházban teszek vallomást rólad.
Fogadalmaimat teljesítem az őt félők színe előtt.
27Esznek majd a szegények és jóllaknak,
és dicsérni fogják az Urat, akik keresik őt.
Éljen az ő szívük örökkön örökké.
28Emlékeznek majd, és megtér az Úrhoz
a föld minden határa,
és imádva borul majd le előtte a nemzetek minden országa.
29Mert az Úré az ország,
és ő fog uralkodni a nemzeteken.
30Ettek és leborultak mind a föld gazdagjai,
az ő színe előtt borulnak le majd mind,
akik alászállnak a földbe.

31És az én lelkem őneki fog élni,
és az én ivadékom majd neki szolgál.
32Hirdetik majd az Úrnak az eljövendő nemzedéket,
és hirdetni fogják az ő igazságosságát a népnek,
amely majd születik, melyet az Úr teremtett.

Krisztus meghalt és föltámadott

1. [1. v.] *Végig, a reggeli fölvételért, Dávid zsoltára.*
Végig maga az Úr Jézus Krisztus beszél a feltámadásáról. A hét első napjának reggelén történt a feltámadása, amellyel fölvétetett az örök életbe ő, *akin a halál többé nem uralkodik.*[1] Mindezt a Megfeszített mondja, mert ennek a zsoltárnak az elejéről valók a szavak, amelyeket ő maga a kereszten függve kiáltott, a régi ember nevében is, akinek halandóságát viselte. *Mert a mi régi emberünk vele együtt keresztre feszíttetett.*[2]

2. [2. v.] *Istenem, én Istenem, tekints reám, miért hagytál engem távol az én szabadulásomtól?* – Távol vagy szabadulásomtól, *mert messze van a bűnösöktől a szabadulás.*[3]

Vétkeim igéi: mert ezek a szavak nem igazságom szavai, hanem a vétkeimé. Mert a keresztre szegezett régi ember beszél, aki nem tudja okát, miért hagyta el őt Isten.

Krisztus imádsága Istenhez

3. [3. v.] *Én Istenem, napestig kiáltok hozzád és nem hallgatsz meg* – Istenem, hozzád kiáltok az élet kedvező körülményei között, hogy ne változzanak, és nem hallgatsz meg, mert vétkeim szavaival kiáltok hozzád.

És éjjel, és nem esztelenségemre – az élet nehézségei között is kiáltok, hogy múljanak el, de ezt sem hallgatod meg. Ezt sem azért teszed, hogy megcsúfolj, hanem azért, hogy megértsem, mit kell kiáltanom, nem a mulandó élet kívánásából fakadó vétkek igéivel, hanem Hozzád, az örök életre megtérés szavaival.

4. [4. v.] *Te pedig a szentben lakozol, Izrael dicsérete*. – Te a szentben lakozol, ezért nem hallgatod meg vétkeim tisztátalan igéit. A téged látó dicsérete nem azé, aki a saját dicséretét kereste a tiltott eledel ízlelésében, hogy miután megnyíltak a testi szemei, elrejtőzni próbáljon a te szemed elől.[4]

5. [5. v.] *Tebenned reméltek atyáink* – tudniillik mind az igazak, akik nem a saját dicséretüket, hanem a tiédet keresték, *reméltek és kiragadtad őket.*

6. [6. v.] *Hozzád kiáltottak és megszabadultak* – Hozzád kiáltottak, nem a vétkek szavaival, amelyektől távol van a szabadulás, ezért megszabadultak.

---

[1]Vö. Róm 6,9.
[2]Vö. Róm 6,6.
[3]Vö. Zsolt 118,155.
[4]Vö. Ter 3.

Tebenned reméltek, és meg nem szégyenültek – Tebenned reméltek, és a remény nem csalta meg őket, mert nem önmagukba vetették reményüket.

7. [7. v.] *Én pedig féreg vagyok és nem ember*[1] – én már nem Ádám nevében beszélek, hanem a saját nevemben, Jézus Krisztus nevében, aki mag nélkül [szűz fogantatással] születtem a testben, hogy az emberek fölött legyek ember, hogy legalább így méltasson az emberi gőg arra, hogy kövesse alázatomat.

Emberek gyalázata, a nép megvetése – alázatomban lettem az emberek gyalázata, annyira, hogy megrögzött átkozottként mondták rólam: *Te légy az ő tanítványa!*[2]

8. [8. v.] *Akik csak láttak, kinevettek engem* – mind, akik láttak, nevettek rajtam;

ajkukkal szóltak és fejüket csóválták – és nem a szívükben, hanem ajkukkal szóltak.

9. [9. v.] Mert nevetve csóválták a fejüket, és mondták: *Az Úrban remélt, ragadja ki őt; szabadítsa meg, mert kedveli őt* – ezek szavak voltak, de ajkukkal mondták.

10. [10 v.] *Mert te vagy, aki kivontál engem az anyaméhből* – te vagy, aki kihoztál engem nem csak abból a szűzi méhből, hiszen minden ember születésének törvénye, hogy ki kell jönnie az anyaméhből, hanem a zsidó nép méhéből is, amelynek sötétje még mindig takarja azt, és még mindig nem született meg Krisztus világosságára az, aki a szombat és a körülmetélés és egyéb szokások testi megtartásában keresi az üdvösséget.

Reménységem anyám keblétől – az én reményem Isten, nem azóta, hogy a szűz keble szoptatni kezdett, hanem már előtte is, mert ahogy a méhről mondtam, elválasztottál a zsinagóga keblétől, hogy ne szívjam magamba a testi szokásokat.

11. [11 v.] *Benned bíztam meg az anyaméhtől fogva* – ez a zsinagóga méhe, mely nem viselt el engem, hanem kivetett magából, de nem estem a földre, mert te fölfogtál engem.

Anyám méhétől fogva te vagy az én Istenem – anyám méhe nem okozta, hogy kisdedként megfeledkezzem rólad.

---

[1] Lásd a 21/II/7. sor magyarázatát.
[2] Jn 9,28.

12. [12 v.] *Te vagy az én Istenem, ne távozzál el tőlem, mert a szorongatás közel van* – tudniillik itt van az én testemben*;*

mert nincs, aki megsegítsen – mert ki segítene, ha te nem segítesz?

13. [13 v.] *Borjak sokasága vett körül* – körülvett a kíváncsiskodó nép sokasága;

kövér bikák bekerítettek engem – és fejedelmeik, elnyomásomnak örülve megszálltak engem.

14. [14 v.] *Kitátották felém a szájukat* – megnyitották ellenem a szájukat, nem a te Írásaidból, hanem a saját kívánságaikból;

mint a ragadozó és ordító oroszlán – mint a zsákmányt szerzett oroszlán, foglyul ejtettek és ordították: *Feszítsd meg, feszítsd meg őt!*[1]

15. [15 v.] *Mint a víz kiöntettem és szétszórattak mind a csontjaim* – mint a víz kiöntettem, amikor a földre estek üldözőim, és a félelemtől szétszóródtak a testem, azaz az Egyház szilárd részei, a tanítványaim.

A szívem olyan lett, mint az olvadó viasz testemnek belsejében – bölcsességemet, melyet megírtak a szent könyvekben, mint kemény és zárt dolgot nem értették meg, de miután szenvedésem tüze érte, mintegy megolvadt, nyilvánvalóvá lett, és Egyházam emlékezete befogadta.

16. [16 v.] *Erőm, mint a cserép kiszáradt* – a szenvedéstől kiszáradt az erőm, nem mint a széna, hanem mint a cserép, amely a tűztől megszilárdul;

és a nyelvem a torkomhoz tapadt – és magukban tartották parancsaimat azok, akik által beszélni készültem;

és a halál porába vittél le engem – és a halálraítélt gonosztevők közé vezettél, akiket, mint a port, szétszór a szél a föld színéről.

17. [17 v.] *Mert kutyák sokasága vett körül* – mert sokan sereglettek körém, nem az igazságért, hanem megszokásból, ugatva sokan; *a gonoszok tanácsa bekerített engem.*

Átlyuggatták kezemet és lábamat – szegekkel fúrták át kezeimet és lábaimat.

18. [18. v.] *Megszámlálták minden csontomat* – a keresztfára feszítve számlálták meg minden csontomat.

Ők pedig néztek és szemléltek engem – ők pedig, akik nem változtak meg, néztek és gyaláztak engem.

---

[1] Jn 19,6.

19. [19. v.] *Elosztották maguk között ruháimat, és sorsot vetettek köntösömre.*

20. [20. v.] *Te pedig, Uram, ne távoztasd el segítségedet tőlem* – Te pedig, Uram, ne a világ végén, mint a többieket, hanem azonnal támassz föl engem;

az én megvédésemre ügyelj – nézz rám, hogy ne ártsanak nekem.

21. [21. v.] *Ragadd el a kard elől a lelkemet* – ragadd el a lelkemet a széthúzás nyelvétől;

és a kutya kezéből egyetlenemet – és az Egyházamat megszokásból szidalmazó nép hatalmából.

22. [22. v.] *Szabadíts meg az oroszlán szájából* – szabadíts meg a világi hatalom szájából;

és az egyszarvúak szarvától alázatosságomat – és a magukat önzően feltoló, maguk mellett senkit sem tűrő gőgösök nagyságától szabadítsd meg alázatosságomat.

23. [23. v.] *Hirdetem majd nevedet a testvéreimnek* – hirdetem majd nevedet az alázatosaknak és a testvéreimnek, akik úgy szeretik egymást, ahogyan én szerettem őket;

az Egyház közepén foglak énekelni – az Egyház körében örömmel hirdetlek téged.

24. [24. v.] *Akik félitek az Urat, dicsérjétek őt* – akik félitek az Urat, ne a saját dicséreteteket keressétek, hanem őt dicsérjétek;

Jákobnak minden ivadéka, magasztaljátok őt – minden ivadéka annak, akinek az idősebb szolgál, magasztaljátok őt.

25. [25. v.] *Félje őt Izraelnek minden ivadéka* – félje őt mindenki, aki új életre született, és újjáteremtetett Isten látására;

mert nem vetette meg és nem nézte le a szegény könyörgését – mert nem vetette meg a könyörgését, nem azét, aki vétkei szavával kiáltott az Úrhoz, és nem akarta elhagyni az üres életet, hanem a szegény könyörgését, aki nem fúvódott föl a mulandó pompától.

És nem fordította el tőlem az ő arcát – mint attól, aki azt mondta: Kiáltok majd hozzád, és nem fogsz meghallgatni;

és amikor hozzá kiáltottam, meghallgatott engem.

26. [26. v.] *Nálad van az én dicséretem* – mert nem a magam dicséretét keresem, hiszen te vagy az én dicséretem, aki a szentben lakozol, és a hozzád könyörgő már szentet meghallgatod, Izrael dicsérete;

a nagy Egyházban teszek vallomást rólad – a földkerekség Egyházában teszek vallomást neked;

fogadalmaimat teljesítem az őt félők színe előtt – testem és vérem szentségét adom az őt félők színe előtt.

27. [27. v.] *Esznek majd a szegények és jóllaknak* – esznek majd az alázatosak és a világ megvetői, és követni fognak, mert sem evilág gazdagságát nem fogják kívánni, sem a szűkölködéstől nem fognak félni;

és dicsérni fogják az Urat, akik keresik őt – mert az Úr dicséretében nyilatkozik meg jóllakottságuk;

éljen az ő szívük örökkön örökké – mert eledelük a szív eledele.

28. [28. v.] *Emlékeznek majd és megtér az Úrhoz a föld minden határa* – emlékeznek majd, mert feledésbe merült Isten a halandónak született és külső dolgokra törekvő pogányokban, és akkor megtér majd az Úrhoz a föld minden határa;

és imádva borul majd le előtte a nemzetek minden országa – és imádva borul le lélekben a pogányok minden országa.

29. [29. v.] *Mert az Úré az ország, és ő fog uralkodni a nemzeteken* – mert az Úré az ország, nem a gőgös embereké, és ő fog uralkodni a nemzeteken.

30. [30. v.] *Ettek és leborultak mind a föld gazdagjai* – a föld gazdagjai isették Uruk alázatának testét, és nem laktak jól a követéséig, mint a szegények, mégis imádták őt.

Az ő színe előtt borulnak le majd mind, akik alászállnak a földbe – egyedül ő látja, hogyan borulnak le mind, akik a mennyei életformát elhagyva az emberek előtt akarnak boldognak látszani, és nem látják tulajdon romlásukat.

31. [31. v.] *És az én lelkem őneki fog élni* – és a lelkem, amely a világ megvetésével az emberek szemében meghalni látszott, nem magának, hanem neki fog élni.

És az én ivadékom majd neki szolgál – és a cselekedeteim és akik általam hisznek benne, neki fognak szolgálni.

32. [32. v.] *Hirdetik majd az Úrnak az eljövendő nemzedéket* – az Úr dicsőségére meghirdetik az Újszövetség nemzedékét;

és hirdetni fogják az ő igazságosságát – és az evangélisták hirdetni fogják az ő igazságosságát *a népnek, amely majd születik, melyet az Úr teremtett* – a népnek, amely az Úrba vetett hitből születik.

A HUSZONEGYEDIK ZSOLTÁR (22.)
Második (Nagypénteki) beszéd a néphez
Hippóban, 395-ben, 41 éves, 4 éves pap

Az Úr szenvedésére emlékezünk

1. Amit az Úr nem akart elhallgatni Írásai által, arról mi sem hallgathatunk, nektek pedig hallanotok kell.

Az Úr szenvedése, mint tudjuk, egyszer történt meg; *mert Krisztus egyszer halt meg, az igaz a gonoszokért*.[1] Tudjuk és biztosra vesszük, és rendíthetetlen hittel valljuk, *hogy Krisztus a halottak közül föltámadván már meg nem hal, a halál többé rajta nem uralkodik*.[2] Az Apostol szavai ezek, de hogy meg ne feledkezzünk arról, ami egyszer megtörtént, minden évben megemlékezünk róla.

Vajon meghal-e Krisztus minden alkalommal, valahányszor a Pászkát ünnepeljük? Mindazonáltal az évenkénti megemlékezés mintegy megjeleníti azt, ami egykor történt, és így megindít minket, mintha látnánk a kereszten függeni az Urat; de nem mint gúnyolódók, hanem mint hívők.

A keresztén függőt gúnyolták, az égi trónon ülőt imádják. Vagy talán most is gúnyolják, és már nem kell haragudni a zsidókra, akik csak a haldoklót nevették ki, nem az uralkodót? Ki az, aki még ma is kineveti Krisztust? Bárcsak egy vagy kettő volna ilyen, vagy meg lehetne számlálni őket! Szérűjének minden pelyvája kineveti őt, a búza pedig jajgat az Úr kinevetése miatt.

Ezért szeretnék veletek együtt jajgatni; most ugyanis a gyász ideje van. Az Úr szenvedését ünnepeljük; most a jajgatás, a sírás, a bűnvallomás és a könyörgés ideje van.

És ki alkalmas közülünk arra, hogy ekkora fájdalomnak megfelelő könnyeket sírjon? De hogyan mondja a próféta? *Ki ad majd vizet a fejemnek, könnyek forrását a szememnek?*[3] Ha valóban a könnyek forrása volna is a szemünkben, az sem volna elegendő. Mert kinevetik Krisztust nyilvánvaló dologban, olyan ügyben, amiről senki sem mondhatja: „Nem értettem!”

Akié az egész földkerekség, annak csak egy részét ajánlják föl; és annak, aki az Atya jobbján ül, ezt mondják: „Íme, ez itt a tiéd!” És az egész föld helyett egyedül Afrikát mutatják neki!

---

[1]Vö. 1Pét 3,18.
[2]Róm 6,9.
[3]Jer 9,1.

2. Mire vonatkoztassuk, testvérek, a szavakat, amelyeket imént hallottunk? Bárcsak le tudnánk írni könnyekkel!

Ki volt az az asszony, aki a kenettel bejött?[1] Kinek az előképe volt? Nemde az Egyházé?

Minek az előképe volt a kenet? Nemde annak a jó illatnak, amelyről az Apostol mondja: *Krisztus jó illata vagyunk mindenütt?*[2] Az Apostol is az Egyházra gondolt, és amit mond, hogy *vagyunk*, a hívőkről mondta.

És mit mondott? – Azt, hogy *Krisztus jó illata vagyunk mindenütt.* Pál azt mondta, hogy minden hívő Krisztus jó illata mindenütt, és ellene mondanak, és azt mondják: „Egyedül Afrika jó illatú, az egész világ bűzlik."

Ki mondja ezt: „Krisztus jó illata vagyunk mindenütt?" – az Egyház. Ezt a jó illatot jelezte az a kenetes edény, amelynek tartalmát az Úrra öntötték.

Lássuk csak, maga az Úr nem erről tanúskodik-e? – Amikor egyesek, akik a magukét keresték, akik kapzsik és tolvajok voltak, azaz Júdás, ezt mondta a kenetről: *Mire való ez a pazarlás? Ezt a drága kenetet el lehetett volna adni és oda lehetett volna adni a szegényeknek!*

Krisztus jó illatát akarta eladni. És mit válaszolt neki az Úr? Azt, hogy *Miért bántjátok ezt az asszonyt? Jó cselekedetet végzett rajtam.*

És mit mondjak még, amikor maga az Úr mondta: *Ahol csak hirdetni fogják majd ezt az evangéliumot, az egész világon, elmondják majd azt is, mit tett ez az asszony.*[3]
Lehet ehhez hozzátenni valamit?
El lehet belőle hagyni valamit?
Van valami, ami miatt a rágalmazókra oda kellene figyelni?
Vagy hazudott az Úr, avagy becsapta őt?
Válasszanak, mit mondanak: vagy mondják, hogy hazudott az igazság, vagy azt mondják, hogy tévedett az igazság, amikor ezt mondta: *Ahol csak hirdetni fogják majd ezt az evangéliumot.*

És mintha kérdeznéd tőle: Hol is hirdetik? *Az egész világon* – mondja. Hallgassuk csak a zsoltárt, és lássuk, ezt mondja-e? Hallgassuk azt, amit sírva énekelnek, és valóban siratnivaló, amikor süketeknek éneklik.

Csodálkozom, testvérek, hogy ezt a zsoltárt ma Donatus követői is éneklik. Kérlek benneteket, testvérek, megvallom nektek – Krisztus irgalmassága tudja –, hogy csodálkozom, mert mintha kőből volnának és nem hallanának.

[1]Vö. Mt 26,7.
[2]2Kor 2,14–15.
[3]Mt 26,8–10.13.

Mit lehetne még érthetőbben mondani a süketeknek? – Krisztus szenvedését oly nyilvánvalóan, szinte evangéliumként recitáljuk [e zsoltárban], és ezeket – nem tudom, hány évvel az Úr Szűz Máriától való születése előtt – elmondták: a zsoltáros az eljövendő bírót hirdető hírnök volt. Lássuk csak, amennyire az idő rövidsége, nem fájdalmunk csekély volta, hanem, amint mondtam, az idő rövidsége engedi.

Vétkeinket magáévá tette Krisztus

3. [2. v.] *Istenem, én Istenem, tekints reám, miért hagytál el engem.* – Ezt az első verset a kereszten hallottuk, ahol az Úr mondta: *Éli, Éli,* azaz *Istenem, én Istenem: Lamma sabactani?,* azaz *miért hagytál el engem?*[1] Az evangélista lefordította, és azt mondja, hogy Jézus héberül ezt mondta magának: *Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem.*

De mit akart mondani az Úr? Isten nem hagyta el őt, hiszen ő maga Isten, Isten mint Isten Fia, Isten mint Isten Igéje.

Hallgasd csak az evangélista első szavait, aki azokat mondta el, amiket az Úr keblén pihenve szívott magába,[2] és lássuk, Istene Krisztus: *Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige.*[3] Tehát maga az Ige, aki Isten volt, *testté lett és közöttünk lakozott.*

És amikor a testté lett Ige Isten a kereszten függött, és mondta: *Istenem, én Istenem, tekints reám, miért hagytál el engem,* mi másért mondta, ha nem azért, mert mi voltunk ott; mi másért, ha nem azért, mert Krisztus teste az Egyház?[4]

Mi másért mondta: *Istenem, én Istenem, tekints reám, miért hagytál el engem,* ha nem azért, mert reánk tekintve cselekedett, és mondta, hogy ez a zsoltár énrólam szól.

Távol az én szabadulásomtól: vétkeim igéi. – Kiknek a vétkeiről van szó, amikor róla ezt mondták: *Aki bűnt nem követett el, sem álnokság nem volt az ő szájában?*[5] Hogyan mondhatja tehát: *vétkeim igéi,* ha nem a mi vétkeinkért imádkozik, és ha nem a mi vétkeinket tette magáévá, hogy a maga igazságát a mi igazságunkká tegye?

---

[1]Mt 27,46.
[2]Vö. Jn 13,23.
[3]Jn 1,1.
[4]Vö. Ef 1,23.
[5]1Pét 2,22.

Miért nem nyer néha meghallgatást az imádság

4. [3. v.] *Én Istenem, napestig kiáltok hozzád és nem hallgatsz meg; és éjjel, és nem esztelenségemre*. – Ezt rólam, rólad és Őróla mondta, mert a tulajdon testét viselte, ami az Egyház. Hacsak azt nem gondoljátok, testvérek, hogy amikor az Úr ezt mondta: *Atyám, ha lehetséges, múljék el tőlem ez a kehely,*[1] félt a haláltól.

Nem bátrabb a katona a parancsnokánál. Elég a szolgának, ha olyan, mint az ura.[2] Pál, Krisztus király katonája mondja: *Mindkettő vonz, szeretnék elköltözni és Krisztussal lenni.*[3] Ő vágyódik a halál után, hogy Krisztussal lehessen, maga Krisztus pedig félne a haláltól?

Nemde Krisztus azért mondta ezeket, mert a mi gyöngeségünket hordozta, és azok nevében szólt, akik testben élve még félnek a haláltól? Innen fakadt ez a hang, tagjainak hangja volt, nem a Főé; ugyanúgy ez is: *Napestig kiáltok hozzád, és nem hallgatsz meg.*

Sokan kiáltanak ugyanis a szorongatásokban, és nem nyernek meghallgatást; de üdvösségre, nem esztelenségre. Kiáltott Pál, hogy vétessék el tőle a test tövise, és nem talált meghallgatásra, hogy elvétessék tőle; és mondatott neki: *Elég neked az én kegyelmem, mert az erő a gyöngeségben válik tökéletessé.*[4]

Tehát nem talált meghallgatásra, de nem esztelenségre, hanem bölcsességre; hogy az ember megértse: orvos az Isten, és a szorongatás gyógyszer az egészség érdekében, nem büntetés a kárhozatra.

Ha gyógyítanak, akkor égetnek és vágnak, és te kiáltozol; az orvos pedig nem a kívánságodra hallgat, hanem a gyógyulásodra figyel.

5. [4. v.] *Te pedig a szentben lakozol, Izrael dicsérete.* – Azokban lakozol, akiket megszenteltél, és akikkel megértetted, hogy egyeseket a javukra nem hallgatsz meg, másokat pedig a kárhozatukra meghallgatsz.

A saját javára nem talált meghallgatásra Pál, és a kárhozatára nyert meghallgatást az ördög. Jóbot kikérte megkísértésre, és engedélyt kapott rá.[5] Az ördögök kérték, hogy a disznókba mehessenek, és meghallgatást találtak.[6] A démonokat meghallgatják, az Apostolt nem; de azok meghallgatást nyertek a kárhozatra, az Apostol pedig nem nyert meghallgatást az üdvösségre, mert *nem esztelenségemre.*

---

[1]Mt 26,39.
[2]Vö. Mt 10,25.
[3]Fil 1,23.
[4]2Kor 12,9.
[5]Vö. Jób 1,11.
[6]Vö. Mt 8,31.

Te pedig a szentben lakozol, Izrael dicsérete. – Miért nem hallgatod meg a tieidet is?

Miért mondom ezeket? – Azért, hogy soha ne feledjétek mondani: Deo gratias!, ‘Istennek legyen hála!’

Sokan vagytok itt, olyanok is eljöttek, akik máskor nem szoktak jönni; mindenkinek mondom, hogy a háborgatásban tétetik próbára a keresztény, ha nem hagyta el Istenét. Mert amikor jól megy az ember sora, magára hagyatkozik a keresztény.

Tüzet gyújtanak az olvasztó kemencében, és az aranyműves kis kohója nagy titok helye. Ott van az arany és ott van a fűtőanyag, a pelyva; a tűz kis helyen munkálkodik. A tűz ugyanaz, mégis különböző hatásai vannak; a pelyvát elhamvasztja, az aranyat megtisztítja a salaktól.

Akikben pedig Isten lakik, a háborgatásokban jobbak lesznek, mint a megpróbált arany. És ha az ellenséges ördög kikéri, és engedélyt kap: akár testi fájdalom, akár valami kár éri, akár övéit veszíti el, a szíve szilárd legyen abban, aki nem húzódott vissza tőle; és ha úgy tűnik, hogy elvonta fülét a jajgatótól, odafordítja irgalmasságát a kérlelőhöz.

Aki bennünket megteremtett, tudja, mit tesz; újjá is tud alkotni minket. Jó építész az, aki fölépítette a házat; ha valami kár érte a házat, fel is tudja újítani azt.

6. [5–6. v.] És nézzétek csak, mit mond: *Tebenned reméltek atyáink, reméltek és kiragadtad őket.* – Tudjuk és olvassuk, hogy benne remélő atyáinkat hányszor kiragadta az Úr:
kiragadta a népet Egyiptom földjéről;[1]
kiragadta a három ifjút a tüzes kemencéből;[2]
kiragadta Dánielt az oroszlánok veréből;[3]
kiragadta Zsuzsannát a hamis vádból.[4]
Mind segítségül hívták, és megmenekültek.

Vajon a Fiát tekintve kevesebb az ereje, hogy amikor a kereszten függ, ne hallgatná meg őt? Miért nem ragadja ki azt, aki mondja: *Tebenned reméltek atyáink, reméltek és kiragadtad őket?*

7. [7. v.] *Én pedig féreg vagyok, és nem ember.*
Féreg és nem ember – hiszen az ember is féreg; de ő *Féreg és nem ember.*
Miért nem ember? – Mert Isten.

[1]Vö. Kiv 12,51.
[2]Vö. Dán 3.
[3]Vö. Dán 14.
[4]Vö. Dán 13.

Tehát miért alacsonyítja le magát annyira, hogy azt mondja: *féreg*? Vajon azért, mert a féreg testi egyesülés nélkül születik, mint Krisztus Szűz Máriától?

Féreg ő, mégsem ember.
Miért féreg? – Mert halandó, mert testből született, mert testi egyesülés nélkül született.
Miért nem ember? – Azért, mert *kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt és Isten volt az Ige*.[1]

Mi mindent szenvedett Krisztus, és miért?

8. *Emberek gyalázata, a nép megvetése.* – Nézzétek csak, mennyit szenvedett! Hogy most már a passióról szóljunk, és jobban bánkódjunk, lássátok csak, mennyit szenved most, és azután lássátok, miért! Mi a gyümölcse?

Íme, atyáink reméltek, és Isten kiragadta őket Egyiptomból. És amint mondtam, oly sokan hívták segítségül, és azonnal, nem az eljövendő életben, hanem azonnal és ott megszabadultak.

Jóbot kiszolgáltatta az őt kikérő ördögnek, és férgektől bűzlött, de ebben az életben nyerte vissza egészségét, és kétszeresét kapta vissza annak, amit elveszített.[2]

Az Urat pedig ostorozták, és senki nem jött segítségére;
leköpdösték, és senki nem jött segítségére;
arcul verték, és senki nem jött segítségére;
tövissel koronázták, és senki nem jött segítségére;
fölemelték a kereszten, és senki nem ragadta ki őt;
kiáltja: *Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem,*
és nem jön a segítségére.[3]

Miért, testvéreim, miért? Mivel érdemelte ki, hogy ennyit szenvedett? – Azzal, hogy mindaz, amit elszenvedett, vételár.

Hogy minek megvételére szenvedett ennyit, azt elrecitáljuk, lássuk, miket mond.

Először azt keressük, miket szenvedett, azután azt, hogy miért: és lássuk, mily sokan vannak Krisztus ellenségei, akik vallják, hogy annyit szenvedett, de letagadják, hogy miért. Mindjárt kifejtem ezt is.

Nem időzünk ennél, és akkor jobban eljutnak hozzátok magának a zsoltárnak szavai. Nézzétek csak, miket szenved Krisztus, figyeljetek csak keresztények: *Emberek gyalázata, a nép megvetése.*

[1] Jn 1,1.
[2] Vö. Jób 42,10.
[3] Mt 27.

9. [8–9. v.] *Akik csak láttak, kinevettek engem, ajkukkal szóltak és fejüket csóválták*: *„Az Úrban remélt, ragadja ki őt; szabadítsa meg, mert kedveli őt!”* – De miért mondták mindezt? Azért, mert ember lett; mint emberről mondták.

10. [10. v.] *Mert te vagy, aki kivontál engem az anyaméhből*. – Mondhatnak-e ilyet arról, aki kezdetben Ige volt, és Isten volt az Ige? Azt az Igét ugyanis, aki által mindenek lettek, nem hozták ki az anyaméhből, csak akkor, amikor az Ige testté lett, és közöttünk lakozott.

Mert te vagy, aki kivontál engem az anyaméhből – én Istenem *anyám keblétől:* mert az idő előtt Atyám vagy, *anyám keblétől* fogva Istenem vagy.

11. [11. v.] *Benned bíztam az anyaméhtől fogva*, hogy mint embernek, mint gyengének, mint testté lett Igének te légy egyedüli reménységem.

Anyám méhétől fogva te vagy az én Istenem – nem magadtól fogva vagy az én Istenem, magadtól fogva Atyám vagy, hanem anyám méhétől fogva vagy az én Istenem.

12. [12. v.] *Ne távozzál el tőlem, mert a háborgatás közel van; mert nincs, aki megsegítsen* – nézzétek csak az elhagyatottat; és jaj nekünk, ha ő elhagy minket, *mert nincs, aki megsegítsen.*

13. [13. v.] *Borjak sokasága vett körül, kövér bikák kerítettek be engem* – a nép és a fejedelmek. A borjak sokasága a nép, a kövér bikák a fejedelmek.

14. [14. v.] *Kitátották felém a szájukat, mint a ragadozó és ordító oroszlán.* – Hallottuk ordítozásukat az evangéliumban: *Feszítsd meg, feszítsd meg őt!*[1]

15. [15. v.] *Mint a víz kiöntettem és szétszórattak mind a csontjaim.* – Csontjának mondja erősségeit, a testnek ugyanis szilárd részei a csontok. Mikor szóródtak szét a csontjai? – Akkor, amikor mondta nekik: *Íme, én úgy küldelek titeket, mint bárányokat a farkasok közé*.[2]

Erősségeit szétszórta, kiömlött, mint a víz: a víz ugyanis, amikor kiömlik, megmosdat, vagy megöntöz. Krisztus kiömlött, mint a víz: a szennyeseket megtisztította, az elméket megöntözte.

A szívem olyan lett, mint az olvadó viasz testemnek bensejében – bensőjének mondja az Egyházában élő gyengéket.

[1]Jn 19,6.
[2]Mt 10,16; Lk 10,3.

Hogyan lett olyan a szíve, mint a viasz? Az ő szíve a Szentírása, azaz a Szentírásban lévő bölcsessége. A Szentírás ugyanis zárt volt, senki meg nem értette. Amikor megfeszítették az Urat, megolvadt, mint a viasz, hogy az összes gyengék megértsék a Szentírást. A templom függönye is ezért hasadt ketté, mert amit eltakart, most nyilvánvalóvá lett.

16. [16. v.] *Erőm, mint a cserép kiszáradt.* – Nagyszerű dolgot mond: a nevem erősebb lett a háborgatástól. Miként ugyanis az agyag a kiégetés előtt lágy, a tűz után szilárd, úgy az Úr nevét a szenvedés előtt megvetették, a szenvedés után megbecsülték.

És a nyelvem a torkomhoz tapadt – miként a nyelvünk arra való, hogy beszéljünk vele, úgy mondja, hogy igehirdetői, mint a nyelve, a torkához tapadtak, hogy az ő bensőjéből merítsék a bölcsességet. *És a halál porába vittél le engem.*

17. [17. v.] *Mert kutyák sokasága vett körül*: *a gonoszok tanácsa bekerített engem.* – Nézzétek csak az evangéliumot.

Átlyuggatták kezemet és lábamat. – Ekkor keletkeztek a sebek, amelyeket később a kételkedő tanítvány megtapintott, az, aki mondta: *Hacsak nem bocsátom ujjamat a szegek helyébe, és nem hiszem.* Amikor mondta neki: *Jöjj, hozd a kezedet, te hitetlen* és belebocsátotta a kezét, akkor felkiáltott: *Én Uram, én Istenem!* És Ő: *Mivel láttál engem, hittél; boldogok, akik nem látnak és hisznek.*[1] *Átlyuggatták kezemet és lábamat.*

18. [18. v.] *Megszámlálták minden csontomat* – amikor kifeszítve függött a fán. Jobban nem is lehet leírni a test fára feszítettségét, mint ezzel: *Megszámlálták minden csontomat.*

Szeretetből való az egység

19. [19. v.] *Ők pedig néztek és szemléltek engem* – szemléltek, és nem értettek, bámultak, és nem láttak meg. Csak a testig jutottak el a szemükkel, és nem a szívükkel az Igéhez. *Elosztották maguk között ruháimat* – az ő szentségeit. Figyeljetek csak, testvérek! Ruháit, a szentségeit szét tudták osztani eretnekségekkel, de volt ott egy ruhadarab, amit senki sem szaggatott szét. *És sorsot vetettek köntösömre.*

Volt ott egy köntös – mondja az evangélista –, *felülről egy darabban szőve.*[2] Tehát az égből, tehát az Atyától, tehát a Szentlélektől.

[1] Jn 20,25. 27–28.
[2] Jn 19,23.

Mi ez a köntös, ha nem a szeretet (caritas), amit senki sem tud megosztani? Mi ez a köntös, ha nem az egység? Sorsot vetnek rá, senki szét nem szaggatja.

A szentségeket az eretnekek el tudták osztani maguk között, a szeretetet nem osztották el. És mivel nem tudták megosztani, meghátráltak, a szeretet pedig ép maradt. Van, aki sorsvetéssel került a birtokába; aki magáénak mondhatja, biztonságban van, senki ki nem mozdítja a katolikus Egyházból. És ha az Egyházon kívül kezdi birtokolni, bebocsátást nyer, mint a galamb csőréből az olajág.[1]

20. [20. v.] *Te pedig, Uram, ne távoztasd el segítségedet tőlem.* – Meg is történt: harmadnapon föltámadott. *Az én megvédésemre ügyelj.*

21. [21. v.] *Ragadd el a kard elől a lelkemet* – azaz a haláltól; a kardon ugyanis a halált érti.

És a kutya kezéből egyetlenemet. Lelkemet, egyetlenemet – ez a Fő és a test. *Egyetlenem*nek mondja az Egyházat; *a kezéből*, azaz a kutya hatalmából.

Kik a kutyák? Akik kutyák módjára ugatnak, és nem értik, kik ellen. Semmi nem éri őket, és ugatnak. Mit árt a kutyának az úton átmenő? És a kutya mégis ugat. Akik vakon ugatnak, nem gondolván meg, kik ellen, vagy kiknek javára teszik, kutyák.

22. [22. v.] *Szabadíts meg az oroszlán szájából.* – Tudjátok, ki az ordító oroszlán: az, *aki körüljár, keresvén, kit nyeljen el.*[2]

És az egyszarvúak szarvától alázatosságomat – az egyszarvúak a gőgös emberek, ezért mondja az *alázatosságomat.*

23. [23. v.] Hallottátok, miket szenvedett, mit imádkozott, hogy kiragadtassék a szenvedésekből. Most vegyük szemügyre, miért szenvedett.

Mármost lássátok, hogyan lehet keresztény az, aki nem tartozik azok közé, akikért Krisztus szenvedett? Íme, látjuk, miket szenvedett: megszámlálták a csontjait, kinevették, elosztották a ruháit, sorsot vetettek a köntösére, tolvajok és rablók vették körül, szétszórattak a csontjai. Mindezt halljuk és olvassuk az evangéliumban. Most lássuk, mindezt miért?

Ó, Krisztus, Isten Fia, ha nem akartad volna, nem szenvedtél volna; mutasd meg nekünk szenvedésed gyümölcsét.

Halljad, mondja, a gyümölcsöt: én nem hallgatok, de az emberek süketek. Halljad, mondja, a gyümölcsöt, amiért mindezeket elszenvedtem.

---

[1]Vö. Ter 8,11.
[2]Vö. 1Pét 5,8.

Hirdetem majd nevedet a testvéreimnek. – Lássuk, hogy vajon csak egy résznek hirdeti-e Isten nevét a testvéreinek.

Hirdetem majd nevedet a testvéreimnek: az Egyház közepén foglak énekelni. Ez történik most.

De lássuk, hogy mi maga az Egyház, mert azt mondta: *Az Egyház közepén foglak énekelni.* Lássuk az Egyházat, amelyért szenvedett.

Donatus ellen: az Egyház mindenütt jelen van

24. [24. v.] *Akik félitek az Urat, dicsérjétek őt* – ahol csak félik és dicsérik Istent, ott van Krisztus Egyháza.

Lássátok csak, testvérek, vajon e napokban ok nélkül mondják-e szerte a földkerekségen: „Amen" és „Alleluja!" Hát nem szerte a földön félik Istent? Hát nem ott dicsérik Istent?

Donatus pedig kiment és azt mondta: „Egyáltalán nem félik, elveszett az egész világ."

Ok nélkül mondod: „elveszett az egész világ". Tehát csak egy kicsi rész maradt meg Afrikában? Tehát Krisztus nem mondott semmit, amivel befogná ezeket a szájakat? Nem mond semmit, amivel kitépi az ilyet mondók nyelvét? Lássuk csak, hátha megtaláljuk!

Nekünk mondja: *Az Egyház közepén;* a mi Egyházunkról mondja: *Akik félitek az Urat, dicsérjétek őt.*

Lássuk csak, hogy ők dicsérik-e az Urat? És értsük meg, róluk mondja-e, és azok Egyházának közepén dicsérik-e őt?

Hogyan dicsérhetnék Krisztust, akik azt mondják: elveszítette az egész földkerekséget, az ördög mindent elragadott tőle, csak kis része maradt meg.

De lássuk csak, mert a folytatásban még nyíltabban mondja, még nyíltabban beszél: ezt nem lehet értelmezni, nem lehet sejtésekre hagyatkozni: *Jákobnak minden ivadéka, magasztaljátok őt*.

Erre talán azt mondják: „Mi vagyunk Jákob ivadéka!" – Lássuk csak, valóban ők azok?

25. [25. v.] *Félje őt Izraelnek minden ivadéka*. – Erre azt mondják: „Mi vagyunk Izrael ivadéka!" Hagyjuk őket, hadd mondják.

Mert nem vetette meg és nem nézte le a szegény könyörgését. – Miféle szegénynekét? Nem azokét, akik magukról ezt vakmerően föltételezik. Lássuk csak, szegények-e, akik mondják: „Mi vagyunk az igazak!"

Krisztus kiáltja: *Távol az én szabadulásomtól vétkeim igéi.* – De erre azt mondják, amit akarnak.

És nem fordította el tőlem az ő arcát, és amikor hozzá kiáltottam, meghallgatott engem. – Miben hallgattatott meg? Miben?

26. [26. v.] *Nálad van az én dicséretem* – Istennél tette le a maga dicséretét; tanította, hogy nem szabad sokat feltételezni az emberben. De még mindig mondják, amit akarnak. Már kezdenek égni, közeledik a tűz; nincs, aki elrejtőzhetne annak hevétől.[1] De még mindig azt mondják: „Mi is nála tettük le a dicséretünket, mi sem magunkról tételezünk föl nagy dolgokat!" – Mondják csak!

A nagy Egyházban teszek vallomást rólad – úgy gondolom, itt már a lényeget kezdi érinteni.

Mit jelent az, testvérek, hogy *nagy Egyház*? Vajon a földkerekség egy kicsi része a nagy Egyház? – A nagy Egyház az egész földkerekség.

Mármost, ha valaki ellene akar mondani Krisztusnak: mondd meg nekünk, aki mondtad: *A nagy Egyházban teszek vallomást rólad,* melyik Egyház a nagy? Afrika kis részén maradtál meg, az egész földet elveszítetted? Az egészért ontottad véredet, de rabló támadt rád? – Ezeket mintegy kérdezve mondjuk az Úrnak, ám tudjuk, mit fog mondani.

Tételezzük föl, hogy nem tudjuk, mit fog mondani: nemde válaszol nekünk? Legyetek nyugodtak, mondok még valamit, amiben senki sem kételkedhet. Várjuk tehát, hogy mit fog mondani.

Én már előre akartam mondani, és nem akartam hagyni, hogy másként értelmezzék, amikor Krisztus azt mondja: *a nagy Egyházban.* Te pedig azt mondod, hogy a legszélső részben maradt meg. És még merik mondani: „A mi Egyházunk is nagy, hogyan vélekedsz Bagairól és Tamugadéról?" Ha nem mond olyat, amitől elnémulnának, még mindig azt mondják, hogy a nagy Egyház egyedül Numidia.

Kik a szegények

27. [27–28. v.] Lássuk, halljuk ehhez az Urat: *Fogadalmaimat teljesítem az őt félők színe előtt.*

Mik az ő fogadalmai? – Az áldozat, amit fölajánlott Istennek. Tudjátok, milyen áldozatot? A hívők ismerik a fogadalmakat, melyeket teljesített az őt félők színe előtt, mert ezzel folytatja: *Esznek majd a szegények és jóllaknak.*

[1]Vö. Zsolt 18,7.

Boldogok a szegények, mert azért esznek, hogy jóllakjanak: a szegények ugyanis esznek; akik pedig gazdagok, nem laknak jól, mert nem éheznek.

Esznek a szegények: közülük való volt a halász Péter, közülük való a két másik halász, János és testvére, Jakab, közülük való volt a vámos Máté is.

A szegények közül valók voltak, akik ettek és jóllaktak, azokat elszenvedve, amiket ettek. A saját vacsoráját adta, a saját szenvedését adta: az lakik jól, aki követi őt. A szegények követték: ők ugyanis úgy szenvedtek, hogy Krisztus nyomában jártak.

Esznek majd a szegények. – De miért szegények?

És dicsérni fogják az Urat, akik keresik őt. – A gazdagok önmagukat dicsérik, a szegények az Urat dicsérik. Miért szegények? – Mert az Urat dicsérik, és az Urat keresik. Az Úr a szegények gazdagsága: azért üres a házuk, hogy a szívük legyen tele gazdagsággal.

A gazdagok azt keresik, hogy mivel töltsék meg a kincses ládát; a szegények azt, amivel a szívüket töltik meg. És amikor megtelt, dicsérik az Urat, akik keresik őt.

És lássátok, testvérek, akik valóban szegények, miben gazdagok: nem a kincses ládában, nem a csűrben, nem a pincében: *Éljen az ő szívük örökkön örökké.*

28. Figyeljetek tehát!
Az Úr szenvedett; mindent, amit hallottatok, elszenvedte az Úr. Kérdeztük, miért szenvedett, és kezdte mondani:

Hirdetem majd nevedet a testvéreimnek: az Egyház közepén foglak énekelni. De erre azt mondják: „Itt az Egyház!”

Félje őt Izrael minden ivadéka – erre mondják: „Mi vagyunk Izrael ivadéka!”

Mert nem vetette meg és nem nézte le a szegény könyörgését – erre azt mondják: „Mi vagyunk azok!”

És nem fordította el tőlem az ő arcát – maga az Úr Krisztus önmagától, azaz Egyházától, amely az ő teste.

Nálad van az én dicséretem. – Ti magatokat akarjátok dicsérni. De azt válaszolják: „Természetesen mi is őt dicsérjük!”

Fogadalmaimat teljesítem az őt félők színe előtt – a béke áldozatát, a szeretet áldozatát, saját testük áldozatát ismerik a hívek, erről nincs mit vitázni.

Fogadalmaimat teljesítem az őt félők színe előtt – egyenek a vámosok, egyenek a halászok, egyenek, kövessék az Urat, szenvedjenek, lakjanak jól.

Meghalt maga az Úr, meghalnak a szegények is: a tanítványok halála hozzáadatik a Mester halálához. Miért? – Azért, hogy gyümölcsöt hozzanak.

Emlékeznek majd, és megtér az Úrhoz a föld minden határa. – Jaj, testvérek, miért várjátok tőlünk, hogy válaszoljunk a donatistáknak? Itt van a zsoltár, itt is olvastuk ma, ott is olvassák ma. Írjuk föl a homlokunkra, amikor innen elmegyünk, ne hallgasson a nyelvünk, és mondja: „Íme, Krisztus szenvedett, íme a kereskedő megmutatta az árat, íme az ár, amit lefizetett: a vérét ontotta. Zsákban hordozta, amit értünk fizetett: megsebezte a lándzsa, fölszakadt a zsák, kiömlött a földkerekség ára."

Mit mondasz nekem, ó eretnek? Hogy nem a földkerekség ára? Hogy egyedül Afrikát váltotta meg?

Azt nem mered mondani: „az egész földet megváltotta, de elvesztette!" – Ki támadta meg Krisztust, hogy elveszítette volna a saját tulajdonát?

Íme: *Emlékeznek majd és megtér az Úrhoz a föld minden határa.* De még többet mond neked. Ha csak azt mondaná: *a föld határai*, és nem *a föld minden határát* mondaná, azt mondanák: „Íme, nálunk a föld határa, Mauritániában!"

De ő azt mondta, hogy *a föld minden határa.* Azt mondta, te eretnek, hogy *minden;* hová mehetnél tehát, hogy elkerüld a kérdést? Nincs hová elmenned, de van hová betérned.

29. [29. v.] Kérlek benneteket, nem akarok erről vitázni, nehogy azt mondjátok, ér valamit a beszédem. A zsoltárra figyeljetek, a zsoltárt olvassátok.

Íme, Krisztus szenvedett, a vérét ontotta, íme a mi Megváltónk, íme váltságunk ára. Mit vásárolt meg, mondjátok meg nekem!

Miért kérdezzük? Ha valaki mondja nekem: „Te ostoba, miért kérdezed, hogy mit? Kezedben a kódex, benne van, amivel vásárolt, ott keresd, mit vásárolt meg."

Íme ez áll benne: *Emlékeznek majd és megtér az Úrhoz a föld minden határa.* Mert a föld határai fognak emlékezni. De az eretnekek elfelejtették, ezért hallják minden évben. Úgy gondolod, odafordítják a fülüket, amikor a lektoruk ezt olvassa: *Emlékeznek majd és megtér az Úrhoz a föld minden határa?*

De jaj, talán rövid a vers: másra gondoltál, a melletted állóval beszélgettél, amikor olvasta ezt a sort; figyelj csak, megismétli és a süketeknél zörget: *És imádva borul majd le előtte a nemzetek minden országa.*

Ha még mindig süket, és nem hallja, ismét zörget nála: *Mert az Úré az ország, és ő fog uralkodni a nemzeteken.*

Ezt a három sort jegyezzétek meg, testvérek! Ma náluk is énekelték ezeket, ha ki nem törölték a zsoltárból. Higgyétek el nekem, testvérek, annyira kínoz, annyira fáj, amikor csodálkozom a szívük keménységén és süketségén, hogy néha kételkedem abban, hogy e sorok benne vannak az ő kódexeikben. Ma valamennyien sietnek az egyházba, mind figyelmesen hallgatják a zsoltárt, nyitott szívvel hallgatják. De tégy valamit, mert nem értik.

Egyetlen sor csak: *Emlékeznek majd, és megtér az Úrhoz a föld minden határa.*

Fölriadsz, de még hunyorogsz: *És imádva borul majd le előtte a nemzetek minden országa.*

Űzd el az álmot, ami még rád nehezedik, és halljad: *Mert az Úré az ország, és ő fog uralkodni a nemzeteken.*

Testvérek vagyunk, miért perlekedünk?

30. Nem tudom, ezután van-e még valami mondanivalójuk: az Írásokkal vitatkoznak, nem mivelünk. Íme, maga a kódex, ez ellen viaskodnak.

Hol van nyelv, amely mondja: „Mi megmentettük az Írásokat, hogy el ne égessék?" – Megmentettétek, hogy tőle égjetek. Mit mentettél meg? Nyisd ki, és olvasd: te mentetted meg és te támadod meg. Minek mentetted meg a lángoktól, ha el akarod törölni a nyelveddel?

Nem hiszem, nem hiszem el, hogy megmentetted: egyáltalán nem hiszem el, nem mentetted meg! Nagyon igazat mondanak a mieink, hogy elárultad. Az bizonyul árulónak, aki olvassa a szövetséget és nem tartja meg.

Íme olvassák és én követem; olvassák és te megtagadod. Kinek a keze dobta a tűzbe? Azé, aki hiszi és követi, vagy azé, aki bánkódik azon, hogy van, amit olvassanak?

Nem akarom tudni, ki mentette meg: bárhol található kódex, atyánk végrendelete bármelyik barlangból előkerült: nem tudom, miféle tolvajok akarták elvinni, miféle üldözők akarták elégetni: mindenünnen előhozták és olvassák.

Miért vitatkozol? Testvérek vagyunk, miért vitatkozunk? Az atya nem végrendelet nélkül halt meg. Végrendelkezett, és úgy halt meg: meghalt és föltámadott.

A megholtak örökségéről addig folyik vita, amíg nyilvánosságra nem hozzák a végrendeletet. És amikor előhozzák a végrendeletet, mindenki elhallgat, hogy kinyissák és fölolvassák: a bíró figyelmesen hallgatja, az ügyvédek némák, a kikiáltók csöndet parancsolnak, az egész nép feszülten figyel, hogy olvassák föl az elhunyt szavait, aki már érzéketlenül a sírban nyugszik. Ő érzéketlenül fekszik a sírban, és érvényt nyernek a szavai.

Krisztus az égben trónon ül, és az ő végrendeletének ellene mondanak? Nyisd ki, olvassuk! Testvérek vagyunk, miért veszekszünk? Nyugodjon meg a lelkünk, nem végrendelet nélkül hagyott minket itt atyánk. Aki a végrendeletet készítette, örökké él: hallja a hangjukat, fölismeri a saját hangját. Olvassuk, miért vitatkozunk? Amit örökségünknek ismerünk föl, azt tartsuk meg.

Nyisd ki a végrendeletet, olvasd a Zsoltároskönyv elején: *Kérjed tőlem.*[1] – De ki mondja ezt? Talán nem is Krisztus. Ott látod: *Az Úr mondta nékem: „Az én fiam vagy te; én ma nemzettelek téged.*[2] Tehát Isten Fia mondja, vagy az Atya mondja a Fiának. Mit mond tehát a Fiúnak? *Kérjed tőlem, és neked adom a nemzeteket örökségedül, és birtokodul a föld határait.*

Szokás, testvérek, hogy birtokviták eldöntéséhez keresik a szomszédokat. Azokat, akiknek birtoka szomszédos, keresik az örököst, vagy azt, aki adományul kapta, vagy a vevőt. Mely szomszédokat kérdezik? Akik birtoka között a kérdéses birtok fekszik.

Aki megszüntetett minden határt, eltüntette a szomszédokat. Bárhová fordulsz, Krisztus van ott. Öröksége a föld határai, ide jöjj, az egészet velem együtt birtokold. Miért hívsz perbe egy részre? Ide jöjj: győződj meg a saját javadról, az egész a tiéd lesz.

Vagy még mindig gyalázkodol? Én már elolvastam a végrendeletet, te pedig gyalázkodol. Vagy azért gyalázkodol, mert a föld határairól beszéltem, és nem tettem hozzá, hogy a föld minden határa?

Olvassuk tehát! Hogyan olvastuk? *Emlékeznek majd, és megtér az Úrhoz a föld minden határa, és imádva borul majd le előtte a nemzetek minden országa, mert az Úré az ország, és ő fog uralkodni a nemzeteken.*

Az övé, és nem a tiétek! Ismerjétek el az Urat, ismerjétek el az ő birtokát!

A bárányok nem az enyémek, nem is a tieid, hanem Krisztuséi.

31. De nektek is – mivel saját tulajdonotokat akarjátok birtokolni, és nem akartok közösködni Krisztussal egységben, a földön akartok uralkodni, nem vele akartok uralkodni az égben – megvannak a saját házaitok.

Egyszer elmentünk hozzájuk, mondván: „Keressük az igazságot, találjuk meg az igazságot!”

Erre ők: „Tartsátok meg a magatokét; vannak bárányaid, nekem is vannak bárányaim; ne zaklasd az én bárányaimat, mert én sem zaklatom a tieidet.”

[1]Zsolt 2,8.
[2]Zsolt 2,7.

Hála Istennek, vannak bárányaim, neki is vannak bárányai. De Krisztus mit vásárolt meg? Sem a tieid, sem az enyémek, hanem azé, aki megvette őket, azé, aki bélyegével megjelölte őket.

Nem az valaki, aki ültet, nem is az, aki öntöz, hanem aki a növekedést adja, Isten.[1] Miért volnának az enyémek és volnának a tieid? Ha ott van Krisztus, akkor menjenek hozzá az enyémek, mert nem az enyémek; ha pedig itt van Krisztus, akkor ide jöjjenek a tieid, mert nem a tieid. A birtok miatt csókoljanak fejet és kezet nekünk, és vesszenek el az idegen fiak.

Nem az én birtokom! – mondja. Mit jelent ez? Lássuk, hogy valóban nem a te birtokod, lássuk, nem követeled-e magadnak. Én Krisztus nevéért fáradozom, te Donatus nevéért. Mert ha Krisztusra figyelsz, Krisztus mindenütt jelen van. Te azt mondod: Íme, itt van a Krisztus;[2] én azt mondom: mindenütt van.

Dicsérjétek, gyermekek, az Urat, dicsérjétek az Úr nevét. – Hol kezdjék a dicséretet? És meddig tart a dicsérete? *Napkelettől napnyugatig dicsérjétek az Úr nevét*.[3]

Íme, ezt az Egyházat mutatom neked, ezt vette meg Krisztus, ezért adta a vérét.
De mit mondasz te? – „Én is neki gyűjtök!"
Aki nem gyűjt velem – mondja – *szétszór.*[4]
Megbontod az egységet, a saját birtokodat keresed.

„És miért hordozzák Krisztus nevét?" – Azért, mert birtokod védelmére Krisztus titulusait raktad föl. Nem ugyanezt teszik egyesek a házukkal? Nehogy a házukba valaki hatalmaskodó be merjen menni, valami hatalmas ember titulusait, hazug titulusokat tesznek föl. Aki háborítatlanul akarja birtokolni a házát, idegen tulajdonos nevével erősíti meg a homlokzatát, hogy amikor olvassák, a hatalmas névtől megfélemlítve ne merjenek behatolni.

Ezt tették, amikor a maximiniánusokat elítélték. Bírók elé vitték az ügyet, elmondták a tanácsukat: mintegy titulusként használva őket, idéztessenek meg a püspökök.

Akkor a bíró megkérdezte: „Ki van itt más püspök Donátus részéről?"

A hivatal válaszolt: „Mi nem ismerünk más püspököt, csak a katolikus Aureliust."

Féltek a törvénytől, ezért csak egy püspököt neveztek meg. Hogy a bíró meghallgassa őket, Krisztus nevét vették magukra: birtokukra az ő titulusát tették föl.

---

[1]1Kor 3,7.
[2]Vö. Mt 24,23.
[3]Vö. Zsolt 112,1.
[4]Mt 12,30.

Jó az Úr, könyörüljön meg rajtuk, és ahol a titulusait találja, vegye birtokába. Hatalmas az ő irgalmassága, és tegye meg velük, hogy akit csak talál, hogy Krisztus nevét viseli, azokat gyűjtse össze.

És nézzétek csak, testvérek, ha egy hatalmas ember házatokon találja a saját nevét, nemde joggal követeli magának, és mondja: „Nem tette volna föl az én titulusomat, ha nem volna a ház az enyém. Föltette, tehát az enyém: ahol a nevemet találom, az az én birtokom!" Megváltoztatja-e a titulusokat? Ő az, akit a titulus mond: a tulajdonos megváltozik, a titulus nem.

Ugyanígy, akik Krisztus keresztségét kapták, ha az egységbe jönnek, nem változtatjuk meg a titulust, nem is töröljük le a titulust; hanem elismerjük királyunk titulusát, uralkodónk titulusát.

De mit mondjunk? Ó, nyomorult ház, az legyen a tulajdonosod, akinek titulusát viseled; ha Krisztus titulusát hordod magadon, ne akarj Donatus tulajdona lenni.

32. Sokat mondtunk, testvérek; de azt el ne felejtsétek, amit ma olvastunk. Újra mondom, és gyakran kell mondani: erre a napra, azaz ennek a napnak a titkára kérlek benneteket, ki ne essék a szívetekből:
Emlékeznek majd, és megtér az Úrhoz a föld minden határa:
És imádva borul majd le előtte a nemzetek minden országa:
Mert az Úré az ország, és ő fog uralkodni a nemzeteken.

Krisztus tulajdonának ilyen világos és nyilvánvaló bizonyításával szemben ne hallgassatok a gyalázkodó szavakra. Mindent, amit ez ellen mondanak, emberek mondják, ezt azonban Isten mondja.

HUSZONKETTEDIK ZSOLTÁR (23.)
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen

1Zsoltár. Dávidé.
Az Úr legeltet engem, nincsen hiányom semmiben:
2viruló legelőkön adott helyet nékem,
üdítő vizek mellett nevelt engem,
3megtérítette az én lelkemet.
Az igazságosság ösvényein vezetett engem az ő nevéért.

4Mert ha a halál árnyékának közepében járok is,
nem fogok félni a rossztól, mert Te velem vagy.
A te vessződ és pásztorbotod,
megvigasztaltak engem.

5Asztalt készítettél a szemem láttára háborgatóim ellenére;
megkented olajjal a fejemet,
és a te részegítő kelyhed milyen drága.
6És a te irgalmasságod kísér engem,
életemnek minden napján,
hogy az Úr házában lakjam időtlen időkig.

Krisztus a lelkek pásztora

Dávid zsoltára. Az Egyház mondja Krisztusnak:

1. [1. v.] *Az Úr legeltet engem, nem lesz hiányom semmiben* – az Úr Jézus Krisztus az én pásztorom, semmiben nem fogok hiányt szenvedni.

2. [2. v.] V*iruló legelőkön adott helyet nékem* – amikor kezdő voltam, elvezetett a hitre, és ott adott helyet, hogy táplálkozzam;

üdítő vizek mellett nevelt engem – a keresztség vize mellett nevelt föl engem amelyben újjászületnek azok, akik elveszítették épségüket és erejüket.

3. [3. v.] *Megtérítette az én lelkemet. Az igazság ösvényein vezetett engem az ő nevéért* – igazsága keskeny útjain vezetett engem, amelyen kevesen járnak; nem az én érdemeimért, hanem az ő neve miatt.

4. [4. v.] *Mert ha a halál árnyékának közepében járok is* – ha ennek az életnek közepén járok is, ami nem más, mint a halál árnyéka,

nem fogok félni a rossztól, mert Te ott vagy velem – nem fogok félni a rossztól, mert a hit által te laksz a szívemben; te most velem vagy, hogy a halál árnyéka után én is veled legyek.

A te vessződ és pásztorbotod megvigasztaltak engem – a te fegyelmed, amely vessző a kisbárányok nyájának és a pásztorbot a nagyobb gyermekeknek, akik a testi életből felnőnek a lelki életre, nem kínoztak, hanem vigasztaltak, mert megemlékeztél rólam.

5. [5. v.] *Asztalt készítettél a szemem láttára háborgatóim ellenére* – a vessző után, amellyel mint kisdedet és testi embert a nyájban a legelőre tereltél, e vessző után, amikor lassan a pásztorbot alá kezdtem érni, asztalt készítettél elém, hogy már ne tejjel táplálkozzam, mint a kicsinyek,[1] hanem a nagyoknak való ételt vegyem magamhoz, és megerősödjem háborgatóimmal szemben.

Megkented olajjal a fejemet – szellemi örömmel örvendeztetted meg az elmémet;

és a te részegítő kelyhed milyen drága – kelyhed, amely elfeledteti a korábbi, hiábavaló örömöket, milyen drága!

6. [6. v.] *És a te irgalmasságod kísér engem, életemnek minden napján* – azaz ameddig csak élek ebben a halandó – mert az enyém, és nem a tiéd – életben;

hogy az Úr házában lakjam időtlen időkig – mert irgalmasságod nem csak itt kísér engem, hanem odaát is, hogy az Úr házában lakjam örökké.

[1]Vö. 1Kor 3,2.

HUSZONHARMADIK ZSOLTÁR (24.)
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen

1Dávidé. Zsoltár.
Az Úré a föld és annak teljessége,
a földkerekség, és akik azon laknak.
2Mert ő a tengerekre alapította azt,
és a folyóvizek fölött szilárdította meg.

3Ki mehet föl az Úr hegyére,
és ki állhat meg az ő szent helyén?
4Az ártatlan kezű és tiszta szívű,
aki nem emelte lelkét hiábavalóságokhoz,
és nem tett hamis esküt a felebarátjának.
5Ez fog áldást nyerni az Úrtól,
és irgalmasságot szabadító Istenétől.
6Ez az Urat keresők nemzedéke,
akik Jákob Istenének arcát keresik.

7Emeljétek föl a fejeteket, kapuk,
és táruljatok fel, örök kapuk,
és bevonul majd a dicsőség királya.
8Ki ez a dicsőség királya?
Az erős és hatalmas Úr, a harcban hatalmas Úr.

9Emeljétek föl a fejeteket, kapuk,
és táruljatok fel, örök kapuk,
és bevonul majd a dicsőség királya.
10Ki ez a dicsőség királya?
A seregek Ura, ő maga a dicsőség királya.

Az Úr megdicsőülése

1. [1. v.] *Dávid zsoltára a hét első napján.*
Dávid zsoltára az Úr megdicsőüléséről és feltámadásáról, amely a szombatok első napján, a ma már Úr napjának hívott napon történt.

2. [2. v.] *Az Úré a föld és annak teljessége, a földkerekség, és akik azon laknak* – amikor a megdicsőült Urat hirdetik minden nemzetnek, hogy higgyenek benne, az egész földkerekség az ő Egyháza lesz.

Ő a tengerekre alapította azt – nagyon gondosan alapította evilág hullámai fölé, hogy fölöttük álljon, és azok ne tudjanak ártani neki;

és a folyóvizek fölött szilárdította meg – a folyók a tengerbe ömlenek, a sóvárgó emberek belevesznek a világba. Az Egyház őket is felümúlja, mert Isten kegyelmével legyőzi a világi kívánságokat, és a szeretet fölkészíti a halhatatlanság felvételére.

3. [3. v.] *Ki mehet föl az Úr hegyére* – ki emelkedik föl Isten igazságosságának magasságaiba;

és ki állhat meg az ő szent helyén – és ki maradhat meg ott, ahová feljutott, a tengerek fölött alapított és a folyók fölött megszilárdított helyen?

4. [4. v.] *Az ártatlankezű és tisztaszívű* – ki mehet föl és ki maradhat meg ott, ha nem az, aki cselekedeteiben ártatlan és gondolataiban tiszta;

aki nem emelte lelkét hiábavalóságokhoz – aki nem kötötte lelkét mulandó dolgokhoz, hanem halhatatlannak tudva a lelkét, a maradandó és változhatatlan örökkévalóságra vágyott;

és nem tett hamis esküt a felebarátjának – és mivel az örökkévaló dolgok álnokság nélküliek, egyszerűek és őszinték, ilyen a felebarátja iránt.

5. [5. v.] *Ez fog áldást nyerni az Úrtól, és irgalmasságot szabadító Istenétől.*

6. [6. v.] *Ez az Urat keresők nemzedéke* – így születnek azok, akik keresik őt;

akik Jákob Istenének arcát keresik – keresik Isten arcát, aki elsőbbséget adott a később születettnek.

7. [7. v.] *Emeljétek föl a fejeteket, kapuk* – akik elsőbbséget kerestek az emberek között, hagyjátok abba, hogy meg ne akadályozza kívánságaitok teljesedését, és utat ne nyisson annak, amitől féltek;

és táruljatok fel, örök kapuk – és táruljatok föl, örök élet kapui, a világról való lemondás és az Istenhez térés kapui;

és bevonul majd a dicsőség királya – és bevonul a Király, akiben gőg nélkül dicsekszünk. Aki legyőzve a halandóság kapuit és kitárva maga előtt a mennyei kapukat, beteljesítette, amit mondott: *Örüljetek, mert én legyőztem a világot.*[1]

[1] Jn 16,33.

8. [8. v.] *Ki ez a dicsőség királya?* – ámulva csodálkozik a halandó természet és kérdezi: *Ki ez a dicsőség királya?*

Az erős és hatalmas Úr – akit te erőtlennek és elnyomottnak gondoltál;

a harcban hatalmas Úr – sebei behegedtek, a tövisszúrások begyógyultak, és az emberi erőtlenség visszanyerte a halhatatlanságot. Lerótta azt, amivel a földnek tartozott, amikor megküzdött a halállal az Úr dicsősége.

9. [9. v.] *Emeljétek föl a fejeteket, kapuk* – most már az égbe megy. Ismét fölkiált a próféták serege: *Emeljétek föl a fejeteket, ti égi kapuk is,* melyek a csillagok seregét imádó emberekben vagytok,[1] *és táruljatok fel, örök kapuk,* táruljatok föl az örök igazságosság, szeretet és tisztaság kapui, melyekkel a lélek az egy, igaz Istent szereti, és nem paráználkodik isteneknek nevezett kapukban. *És bevonul majd a dicsőség királya,* hogy az Atya jobbján közbenjárjon értünk.[2]

10. [10. v.] *Ki ez a dicsőség királya?* – akit te, a levegőég hatalmasságának fejedelme is csodálsz, és kérdezed: *Ki ez a dicsőség királya?*

A seregek Ura, ő maga a dicsőség királya, aki a föltámadott testben föléd emelkedik, ő, akit megkísértettél; az összes angyalok fölé emelkedik, ő, akit próbára tett a törvényszegő angyal. Tehát közületek senki ne akadályozzon minket, ne akadályozza utunkat, hogy Istenünkként tiszteljük őt, mert *sem fejedelemségek, sem angyalok, sem az ég erői nem szakíthatnak el minket Krisztus szeretetétől.*[3]

Jobb az Úrban remélni, mint a fejedelemben bízni[4] *– hogy aki dicsekszik, az Úrnak dicsekedjék.*[5]

Léteznek ugyan evilág rendjében erősségek, de *a seregek Ura, ő maga a dicsőség királya.*

[1]Vö. 2Kir 17,16.
[2]Vö. Róm 8,34.
[3]Vö. Róm 8,39.
[4]Vö. Zsolt 117,9.
[5]Vö. 1Kor 1,31.

HUSZONNEGYEDIK ZSOLTÁR (25.)
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen

1Dávidé.
2Hozzád emeltem, Uram, az én lelkemet,
Istenem, tebenned bízom; pirulnom ne kelljen.
3És ne nevessenek ki engem ellenségeim,
mert mindazok, akik téged várnak,
meg nem szégyenülnek.
4Szégyenüljenek meg mind,
akik gonoszul hiábavaló dolgokat művelnek.
A te utaidat, Uram, mutasd meg nékem,
és a te ösvényeidre taníts meg engem.
5Igazgass engem a te igazságodban és taníts engem,
mert te vagy az én szabadulásom Istene,
és egész nap téged vártalak.
6Emlékezzél a te könyörületességeidre, Uram,
és a te irgalmasságaidra, mert öröktől fogva valók.
7Ifjúságom bűneire és vétkeimre ne emlékezzél;
irgalmasságod szerint emlékezzél meg rólam,
a te jóságod miatt, Uram.
8Édes és egyenes az Úr,
emiatt ad törvényt a vétkezőknek az úton;
9irányítja ítéletben a szelídeket,
és tanítja a szelídeket az ő utaira.
10Az Úrnak minden útja irgalom és igazság,
azoknak, akik szövetségét és bizonyságait megőrzik.
11A te nevedért, Uram,
kegyelmezz az én bűneimnek, mert igen számosak!
12Ki az az ember, aki az Urat féli?
Törvényt ad neki az úton, melyet választott.
13Az ő lelke a jókban megmarad,
és ivadéka örökölni fogja a földet.
14Az őt félők erőssége az Úr
és az ő szövetsége, hogy kinyilvánítassék nekik.
15Szemeim mindenkor az Úrra néznek,
mert ő vonja ki a tőrből lábamat.
16Tekints reám és könyörülj rajtam,
mert egyedül vagyok és szegény.

17Megsokasodtak szívem háborgatásai,
nyomorúságaimból ments ki engem.
18Lássad alázatosságomat és vesződségemet,
és bocsásd meg minden vétkemet.
19Tekints az én ellenségeimre,
mert igen megsokasodtak,
és gonosz gyűlölettel gyűlölnek engem.
20Őrizd meg a lelkemet, és ments ki engem,
ne szégyenkezzem, mert benned reméltem.
21Az ártatlan és az egyenes emberek ragaszkodtak hozzám,
mert téged vártalak, Uram.
22Szabadítsd meg, Isten, Izraelt
minden háborgatásából.

Az Úr irgalmassága térít meg minket

1. [1. v.] *Végig, Dávid zsoltára.*
Ebben a zsoltárban Krisztus beszél az Egyház nevében, mert amiket mond, leginkább az Istenhez megtért keresztény népre vonatkozik.

2. [2. v.] *Hozzád emeltem, Uram, az én lelkemet* – lelki vággyal, amelyet a testi vágyak eltiportak a földön;

Istenem, tebenned bízom; pirulnom ne kelljen – Istenem, mivel magamban bíztam, erre a testi erőtlenségre jutottam; és én, aki elhagyva Istent isten akartam lenni, a legkisebb vadállattól is féltettem az életemet, és gőgömtől megcsalatva szégyenkeztem; most már benned bízom, pirulnom ne kelljen.

3. [3. v.] *És ne nevessenek ki engem ellenségeim* – ne nevessenek ki azok, akik tekergő és titkos tervekkel áskálódva, és rosszra biztatva: „Jól van, jól van!”, e sorsra juttattak; *mert mindazok, akik téged várnak, meg nem szégyenülnek.*

4. [4. v.] *Szégyenüljenek meg mind, akik gonoszul hiábavaló dolgokat művelnek* – szégyenüljenek meg, akik gonoszul cselekszenek a mulandó dolgok megszerzéséért.

A te utaidat, Uram, mutasd meg nékem, és a te ösvényeidre taníts meg engem – melyek nem szélesek és nem sokaságot pusztulásba vivők,[1] hanem a szűk és kevesek számára ismert ösvényeidre taníts engem.

[1]Vö. Mt 7,13.

5. [5. v.] *Igazgass engem a te igazságodban* – engem, aki menekülök a tévedésektől; *és taníts engem* – mert magamtól nem tudok mást, csak hazugságot.

Mert te vagy az én szabadulásom Istene, és egész nap téged vártalak. – A te paradicsomodból kiűzötten[1] és távoli vidékeken vándorolva,[2] képtelen vagyok visszatérni Hozzád, ha elém nem sietsz, mert visszatérésem evilág teljes idejében irgalmasságodra várt.

6. [6. v.] *Emlékezzél a te könyörületességeidre, Uram* – emlékezzél irgalmasságod műveire, Uram, mert az emberek azt gondolják, hogy megfeledkeztél;

és a te irgalmasságaidra, mert öröktő fogva valók – erre is emlékezzél, mert a te irgalmasságaid öröktől fogva vannak. Te soha nem voltál ezek nélkül, mert a vétkes embert a hiábavalóság alá vetetted, de reményben, és sok-sok teremtményedet nem hagytad vigasztalásod nélkül.

7. [7. v.] *Ifjúságom bűneire és vétkeimre ne emlékezzél* – magabiztos bátorságom és tudatlanságom bűneit ne tartogasd megtorlásra, hanem mintegy essenek ki emlékezetedből.

Irgalmasságod szerint emlékezzél meg rólam, Isten – emlékezzél meg rólam, de ne haragoddal, amelyre méltó vagyok, hanem irgalmasságod szerint, amely Hozzád méltó. *A te jóságod miatt, Uram* – nem az én érdemem, hanem a te jóságod miatt.

8. [8. v.] *Édes és egyenes az Úr* – édes az Úr, mert annyira megkönyörül a bűnösökön és a gonoszokon, hogy minden korábbi javaikat visszaajándékozza; de egyenes is az Úr, mert a meghívás és megbocsátás irgalmassága után, ami érdemek nélküli kegyelem, az utolsó ítéleten igazságosan számon kér mindent; *emiatt ad törvényt a vétkezőknek az úton* – mert előnyben részesíti az irgalmasságot, hogy rávezessen az útra.

9. [9. v.] *Irányítja ítéletben a szelídeket* – a szelídeket irányítja, és nem fogja megszégyeníteni az ítéletben azokat, akik követik az ő akaratát, és ellenállva nem helyezik elébe a saját akaratukat;

és tanítja a szelídeket az ő utaira – nem azokat, akik előre akarnak rohanni, mintha jobban tudnák irányítani magukat, hanem azokat, akik nem emelik föl a nyakukat, nem is rugdalóznak, amikor rájuk teszik az édes igát, és megrakják őket a könnyű teherrel.[3]

---

[1]Vö. Ter 3,23.
[466]Vö. Lk 15,13.
[3]Vö. Mt 11,30.

10. [10. v.] *Az Úrnak minden útja irgalom és igazság* – de miféle utakat tanít nekik, ha nem az irgalmasságot, amitől megengesztelhető, és az igazságot, amitől romlatlan? Az irgalmasságot a bűnök megbocsátásával, az igazságot az érdemek megítélésével. És ezért az Úr minden útja Isten Fiának két eljövetele, az egyik eljövetel a könyörülőé, a másik az ítélőé. Eljön tehát Hozzá, utait követve az, aki látja, hogy nem a saját érdemeiért szaba-dul meg, ezért leteszi a gőgöt, és attól kezdve, hogy tapasztalta a segítségül jövő kegyességét, gondosan kerüli a bíró szigorúságát.

Azoknak, akik szövetségét és bizonyságait keresik – mert értik az első eljövetelekor irgalmas, a második eljövetelekor bíró Urat; akik szelíden és alázatosan keresik az ő szövetségét, melyben a vérével megváltott minket az új életre, és a prófétákban és az evangélistákban az ő bizonyságait.

11. [11. v.] *A te nevedért, Uram, kegyelmezz az én bűneimnek, mert igen számosak!* – Nem csak azokat a bűnöket bocsátottad meg, amelyeket akkor követtem el, amikor még nem hittem, hanem számos bűnömért is – mert útközben sem hiányoznak a megbántások – légy kegyelmes a megtört lélek áldozatáért.

12. [12. v.] *Ki az az ember, aki az Urat féli?* – ahonnan elindul a bölcsesség felé. *Törvényt ad neki az úton, melyet választott* – törvényt ad neki az úton, melyen szabadon elindult, hogy már ne vétkezzen büntetlenül.

13. [13. v.] *Az ő lelke a jókban megmarad, és ivadéka örökölni fogja a földet* – és műve az újjáteremtett test maradandó örökségét fogja birtokolni.

14. [14. v.] *Az őt félők erőssége az Úr* – úgy tűnik, hogy az erőtleneké a félelem, de erősség az Úr az őt félők számára. És az Úr neve, amely megdicsőült a földkerekségen, megerősíti az őt félőket;
és az ő szövetsége, hogy kinyilváníttassék nekik – és megteszi, hogy szövetsége kinyilvánul előttük, mert Krisztus öröksége a nemzetek és a föld határai.

15. [15. v.] *Szemeim mindenkor az Úrra néznek, mert ő vonja ki a tőrből lábaimat* – és nem fogok félni a földi veszedelmektől, amíg nem a földet figyelem, mert az, akire figyelek, kivonja a tőrből lábaimat.

16. [16. v.] *Tekints reám és könyörülj rajtam, mert egyedül vagyok és szegény* – az alázatot őrző, szakadásoktól és eretnekségektől mentes Egyházad egyetlen népe vagyok.

17. [17. v.] *Megsokasodtak szívem háborgatásai* – a gonoszság eláradásával és a szeretet kihűlésével megsokasodtak szívem háborgatásai;

nyomorúságaimból ments ki engem – ezeket mind el kell tűrnöm, azért, hogy mindvégig állhatatos maradjak és üdvözülhessek,[1] *nyomorúságaimból ments ki engem.*

18. [18. v.] *Lássad alázatosságomat és vesződségemet* – lássad alázatomat, mert az igazság fitogtatásával soha nem szakadok ki az egységből; és vesződségemet, melyet a fegyelmezetlenek között forgolódva szenvedek.

És bocsásd meg minden vétkemet – és ezekért az áldozatokért kegyesen bocsásd meg vétkeimet; nem csak – mielőtt hívő lettem – ifjúságom és tudatlanságom vétkeit, hanem azokat is, amelyeket, amikor már a hitből élek, gyöngeségből vagy evilág sötétsége miatt követek el.

19. [19. v.] *Tekints az én ellenségeimre, mert igen megsokasodtak* – mert nem csak kívül, hanem az Egyház közösségén belül sem hiányoznak;

és gonosz gyűlölettel gyűlölnek engem – miközben én szeretem őket.

20. [20. v.] *Őrizd meg a lelkemet és ments ki engem* – őrizd a lelkemet, nehogy utánzásukra hajoljak, és ragadj ki a ravasz gonoszságból, amellyel behálóznak;

ne szégyenkezzem, mert benned reméltem – meg ne szégyenüljek, ha rám támadnak, mert nem magamban, hanem tebenned reméltem.

21. [21. v.] *Az ártatlan és az egyenes emberek ragaszkodtak hozzám, mert téged vártalak, Uram.* – Az ártatlanok és egyenesek nem csak testi jelenlétükkel vannak a közelemben, mint a gonoszok, hanem a szív egyetértésével az ártatlanságban és egyenességben ragaszkodnak hozzám, mert nem lankadtam el, hogy utánozzam a gonoszokat, hanem téged vártalak, várva végső aratásod szétválasztását (szelelését).

22. [22. v.] *Szabadítsd meg, Isten, Izraelt minden háborgatásából* – a te népedet, amelyet fölkészítesz a látásodra, váltsd meg, Uram, a háborgatásokból, melyeket nemcsak kívülről, hanem a belsőleg is elvisel.

[1]Vö. Mt 10,22

HUSZONÖTÖDIK ZSOLTÁR (26.)
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen
Első magyarázat

1Dávidé.
Ítélj meg engem, Uram, mert ártatlanságban jártam,
és az Úrban remélve meg nem gyöngülök.
2Vizsgálj meg, Uram, és tégy próbára engem,
próbáld meg tűzzel a veséimet és szívemet.
3Mert a te irgalmasságod a szemem előtt van,
és a te igazságodban leltem örömömet.
4Nem ültem le a hiábavalóság tanácsával,
és a gonoszat cselekvőkkel nem fogok együtt bemenni.
5Gyűlöltem a gonosztevők gyülekezetét,
és az istentelenek közé nem ülök le.

6Az ártatlanok között mosom meg a kezeimet,
és körülveszem a te oltárodat, Uram,
7hogy halljam dicséreted szózatát,
és hirdessem minden csodatettedet.
8Uram, szeretem a te házad ékességét,
és a te dicsőségednek lakóhelyét.

9Ne veszítsd el a gonoszokkal a lelkemet,
a vérszomjas emberekkel életemet,
10akiknek kezéhez gonoszság tapad,
és jobbjuk telve van megvesztegetéssel.
11Én pedig az én ártatlanságomban jártam,
válts meg engem és könyörülj rajtam.
12Az én lábam megállt az egyenességben,
és a gyülekezetekben foglak áldani téged, Uram.

Imádság a megigazulást adó Úrhoz

1. [1. v.] *Dávidé.* Nem az ember Jézus Krisztus, a közvetítő, hanem a Krisztusban tökéletessé vált Egyház imádságaként értendő.

2. *Ítélj meg engem, Uram, mert ártatlanságban jártam* – ítélj meg engem, Uram, mert a tőled nyert irgalmasságnak köszönhetően némi érdemem az ártatlanság, amelynek útját megtartottam;

és az Úrban remélve meg nem gyöngülök – és így nem magamban, hanem az Úrban remélve, a jövőben is megmaradok Benne.

3. [2–3. v.] *Vizsgálj meg, Uram, és tégy próbára engem* – nehogy titkos bűneim közül egy is rejtve maradjon előttem, vizsgálj meg, és tégy próbára engem; és mutass meg engem, ne magadnak, aki előtt semmi sincs rejtve, hanem magamnak és az embereknek;

próbáld meg tűzzel veséimet és szívemet – alkalmazz tisztító gyógyszert, mint valami tüzet élvezeteim és gondolataim megtisztítására.

Mert a te irgalmasságod a szemem előtt van – és nehogy ez a tűz eleméssze engem, nem a saját érdemeimet, hanem a te irgalmasságodat tartom a szemeim előtt, amellyel rávezettél erre az útra;

és a te igazságodban leltem örömömet – és mivel már nem tetszik a saját hazugságom, hanem a te igazságodban leltem a kedvemet, én magam is a te igazságodban és igazságoddal tetszettem neked.

4. [4. v.] *Nem ültem le a hiábavalóság tanácsával* – nem azt választottam, hogy a szívem azokkal tartson, akik a mulandó dolgokban akarnak boldogok lenni, ami önmagában lehetetlen;

és a gonoszat cselekvőkkel nem fogok együtt bemenni. És mivel az [a hiábavalóság tanácsa] minden gonoszság oka, nem rejtegetem a lelkiismeretemet a gonoszat cselekvőkkel együtt.

5. [5. v.] *Gyűlöltem a gonosztevők gyülekezetét* – ahhoz, hogy a hiábavalóság tanácsa létrejöjjön, a gonosztevők összegyűlnek, mely gyülekezeteket én gyűlöltem;

és az istentelenekkel nem ülök le – ezért az ilyen tanáccsal, a gonoszokkal nem ülök le, azaz nem értek velük egyet.

6. [6. v.] *Az ártatlanok között mosom meg a kezeimet* – az ártatlanok között tisztázom ügyeimet, megmosom az ártatlanok között a kezeimet, és megölelem magas oszlopaidat, *és körülveszem a te oltárodat, Uram*.

7. [7. v.] *Hogy halljam dicséreted szózatát,* hogy megtanuljam, hogyan kell dicsérni téged;

és hirdessem minden csodatettedet – és ha megtanultam, hirdetem mindenkinek csodatettedet.

8. [8. v.] *Uram, szeretem a te házad ékességét* – tudniillik Egyházadét;

és a te dicsőségednek lakóhelyét – ahol laksz és megdicsőülsz.

9. [9. v.] *Ne veszítsd el a gonoszokkal a lelkemet* – tehát ne veszítsd el azokkal együtt, akik gyűlölnek téged, a lelkemet, mert szereti házad ékességét;

a vérszomjas emberekkel életemet – és azokkal, akik gyűlölik a felebarátot. Mert a két parancs ékesíti a te házadat.

10. [10. v.] *Akiknek kezéhez gonoszság tapad* – így hát ne veszejts el a gonoszokkal és a vérszomjas emberekkel, akiknek gonoszak a cselekedetei;

és jobbjuk telve van megvesztegetéssel. – És amit az örök üdvösség elnyerésére adtál nekik, evilági javak megszerzésére fordították, nyerészkedésnek nézve a jámborságot.[1]

11. [11. v.] *Én pedig az én ártatlanságomban jártam, válts meg engem és könyörülj rajtam* – tegye tökéletessé szabadításomat az én Uram vérének drága ára, és evilág veszedelmei között irgalmasságod el ne hagyjon engem.

12. [12. v.] *Az én lábam megállt az egyenességben* – szeretetem nem tért el a te igazságosságodtól;

és a gyülekezetekben foglak áldani téged, Uram – nem titkolom el azok elől, akiket áldásodra meghívtál, mert szereteteddel összekötöm a felebarát szeretetét.

[1]Vö. 1Tim 6,5.

HUSZONÖTÖDIK ZSOLTÁR (26)
Második beszéd
Elhangzott Hippóban 410 után
56 éves, 18 éves pap, 15 éves püspök

Mit jelent a megújulás?

1. Amikor Pál apostolt olvastuk, Szentségetek hallotta, hogyan van Jézusban az igazság. *Korábbi életmódotokkal ellentétben vessétek le tehát a régi embert, akit a megtévesztő kívánság romlásba dönt. Újuljatok meg gondolkodástok szellemében, és öltsétek magatokra az új embert, aki az Isten szerinti igazságosságban és az igazság szentségében alkotott teremtmény.*[1]

És nehogy valaki azt gondolja, hogy valami tárgyat kell levetni, mint amikor valaki leveti a tunikáját, vagy valamit kívülről kell magunkra ölteni, mint amikor valaki valamilyen ruhát vesz magára, és ez a testi értelmezés nem engedi az embereknek belül megtenni azt, amit lélekben parancsolt az Apostol: a folytatásban kifejtette, mit jelent levetni a régi embert és magunkra ölteni az újat. Az olvasmány további részei ezt részletezik.

Szinte válaszol annak aki kérdezi tőle: „Hogyan fogom levetni a régit, és hogyan öltöm magamra az új embert? Vajon én egy harmadik ember vagyok, aki levetem azt, amit korábban viseltem, és felöltöm az újat, amelyet még nem hordtam? Úgy hogy igazában három emberről van szó, és középütt áll az, aki leveti a régit és magára ölti az újat?”

Tehát nehogy ilyen testi gondolkodás megakadályozza, hogy megtegye, amit parancsolnak neki, és ne az olvasottak homályosságával mentegesse magát, a folytatásban ezt mondja: *Ezért elhagyva a hazudozást igazat mondjatok.*

Íme, ez a régi ember levetése és az új felöltése: *Hagyjátok el tehát a hazudozást, beszéljen mindenki őszintén embertársával, hiszen tagjai vagyunk egymásnak.*[2]

Valamennyien felebarátai vagyunk egymásnak

2. Nehogy valaki úgy gondolkodjék, testvérek, hogy a keresztény felé igazat kell mondania, a pogány felé pedig szabad hazudni. A felebarátoddal beszélsz. Felebarátod pedig az, aki veled együtt Ádámtól és Évától született. Valameny-nyien felebarátok vagyunk a földi születés alapján; de másként vagyunk testvérek a mennyei örökség reménye alapján. Felebarátodnak kell gondolnod minden em-

[1] Ef 4,21–24.
[2] Ef 4,25.

bert még mielőtt keresztény volna. Nem tudhatod ugyanis, hogy kicsoda Isten előtt, és nem tudod, kinek ismeri őt eleve Isten. Mert akit kinevetsz, hogy köveket imád, egyszer csak megtér, és Istent imádja, mélyebb vallásossággal mint te, aki kevéssel előbb nevettél rajta.

Vannak tehát rejtett felebarátaink azok között, akik még nincsenek benn az Egyházban, és vannak, akik titokban távol vannak tőlünk benn az Egyházban.

Tehát mi, akik nem ismerjük a jövőt, tekintsünk mindenkit felebarátnak, nem csak a halandó emberség alapján, ami ugyanolyan sorsot jelent mindegyikünknek, hanem az örökség reménye alapján is, mert nem tudjuk, ki lesz abból, aki pillanatnyilag semmi.

Krisztus az igazságosság Napja

3. Figyeljétek hát az új ember felöltésének és a régi levetésének további részleteit: *Hagyjátok el tehát a hazudozást, beszéljen mindenki őszintén az embertársával, hiszen tagjai vagyunk egymásnak. Ha elfog is benneteket a harag, ne vétkezzetek.*

Ha amiatt haragszol meg a szolgádra, mert vétett, ne haragudjál, különben te is vétkezel. *A Nap ne nyugodjék le haragotok fölött*[1] – ezt egy bizonyos időszakra értjük, testvérek; mert noha az emberi természetből és a halandó gyöngeségből föl is lobban a harag, nem szabad őrizni és nem lehet tegnapi. Vesd ki a szívedből mielőtt lenyugszik ez a látható Nap, nehogy elhagyjon az a láthatatlan világosság.

De ezt másként is érthetjük, mert számunkra az igazság Napja Krisztus, nem az a Nap, amelyet pogányok és a manicheusok imádnak, és a bűnösök is látnak, hanem az a másik, akinek igazsága megvilágosítja az emberi természetet, amelynek az angyalok örülnek; az emberi szív meggyengült látása hunyorog a sugaraitól, de a parancsolatok lassan megerősítik a szemlélésére.

Amikor tehát ez a Nap a hit által lakni kezd az emberben, ne engedd annyira eluralkodni magadban az ébredő haragot, hogy lenyugodjék haragosságod fölött, azaz Krisztus elhagyja elmédet; mert Krisztus nem akar együtt lakni a haragoddal.

Úgy látszik, mintha ő nyugodna le fölötted, holott te fordulsz el tőle, mert ha a harag megtelepszik, gyűlöletté válik; amikor pedig megszületik a gyűlölet, azonnal gyilkos is. *Mert mindaz, aki gyűlöli a testvérét, gyilkos*,[2] ahogy János

[1] Ef 4,26.
[2] 1Ján 3,15.

apostol mondja. Ugyancsak ő mondja: *Mindaz, aki gyűlöli a testvérét, sötétben marad,*[1] és nem csoda, ha sötétben marad az, aki fölött lenyugodott a Nap.

A régi és az új ember

4. Ide tartozik talán az is, amit az evangéliumban hallottatok: *A hajó viharba került a tavon, Jézus pedig aludt.*[2] Egy tavon hajózunk, és nem hiányoznak a szelek és a viharok: evilág mindannapos kísértései szinte lehetetlenné teszik a hajózásunkat. És honnan ez, ha nem onnan, hogy Jézus alszik? Ha Jézus nem aludna benned, nem szenvednéd ezeket a viharokat, hanem belső nyugalmat élveznél, mert Jézus veled együtt virraszt.

De mit jelent az, hogy Jézus alszik? – Azt jelenti, hogy elaludt a Jézusba vetett hited. Föltámadnak a viharok a tavon: látod, hogy a rosszak virulnak, a jók csak vesződnek, kísértés ez, vihar ez. És a lelked azt mondja: „Ó, Istenem, ez hát a te igazságosságod, hogy a rosszak virulnak, a jók meg küszködnek?" Mondod Istennek: „Ez hát a te igazságosságod?"

Isten pedig mondja neked: „Ez hát a te hited? Ezt ígértem neked? Azért lettél keresztény, hogy ebben a világban virulj? Gyötrődsz, mert a rosszak itt virulnak, akiket később az ördögök fognak gyötörni?"

De miért mondod ezt? Miért háborít föl a tó hullámzása és vihara? – Azért, mert Jézus alszik, mert a te Jézusba vetett hited álomba merült a szívedben.

Mit tégy, hogy megszabadulj? – Ébreszd Jézust, és mondd neki: *Mester, elveszünk!*[3] Megindultak a tó vizei: elveszünk!

Ő felébred, azaz visszatér a hited, és az ő segítségével látod a lelkedben, hogy amit most megkapnak a rosszak, nem marad velük tartósan: vagy még életükben elhagyják őket a dolgok, vagy a halálban ők hagynak el mindent.

Amire pedig te kaptál ígéretet, az megmarad örökre. Tőlük hamar elveszik azt, amit egy időre megkaptak, mert úgy virulnak, mint a mező virága. *Mert minden test széna, elszárad a fű és lehull a virág, az Úr igéje pedig megmarad örökre.*[4] Fordíts tehát hátat mindannak, ami lehull, és arcodat arra felé fordítsd, ami megmarad.

Miután Krisztus fölébredt, a vihar már nem fogja gyötörni a szívedet, a hullámok nem töltik meg a hajódat, mert a hited parancsol a szélnek és hullámoknak, és elmúlik a veszedelem.

---

[1] 1Ján 2,9.
[2] Lk 8,23.
[3] Lk 8,24.
[4] Vö. Iz 40,68.

Ide tartozik mindaz, testvérek, amit az Apostol mond a régi ember levetéséről: *Ha elfog is benneteket az indulat, ne vétkezzetek. A nap ne nyugodjék le haragotok fölött, és ne adjatok helyet az ördögnek.*

A régi ember tehát helyet adott, az új ne adjon. *Aki eddig lopott, most már ne lopjon*:[1] A régi ember tehát lopott, az új ne lopjon. Az ember csak egy ember, Ádám volt, Krisztus legyen: régi volt, új legyen – és a többi, ami következik az olvasmányban.

5. De lássuk csak figyelmesebben a zsoltárt, mert amikor valaki fejlődik az Egyházban, meg kell tapasztalnia a rossz embereket az Egyházban. De nem ismeri fel a rossz a rosszakat, ámbár sok rossz zúgolódik a rosszak ellen, mint ahogy egy egészséges könnyebben elvisel két beteget, mint két beteg egymást.

Ezért ezt tanítjuk, testvérek: szérű az Egyház ebben az időben; gyakran mondtuk már és gyakran mondjuk, a szérűn együtt van a pelyva és a gabona. Senki ne próbálja teljesen kitakarítani a pelyvát, majd csak a szelelés idejében. Senki a szelelés előtt el ne hagyja szérűt, amiatt, hogy nem akarja elszenvedni a bűnösöket; nehogy a szérűn kívül előbb fölcsipegessék a madarak, mintsem elérkezne a csűrbe. Hogy ez mit jelent, elmondjuk, figyeljetek csak!

Amikor megkezdik a cséplést, a magok már nem érintkeznek egymással a pelyvában, mintha nem is ismernék egymást, mert közéjük áll a pelyva. És aki messziről nézi a szérűt, úgy gondolja, hogy csak pelyva van ott; ha jobban nem figyeli meg, ha föl nem markolja és bele nem fúj a markába, nehezen tudja szétválasztani a pelyvát és a magokat.

Tehát néha a magok is úgy érzik, hogy eltávolodtak egymástól, egymással nem érintkeznek, és éretten mindegyik azt gondolhatja, egyedül van.

Ez a gondolat, testvérek, Illést is megkísértette, ezt a nagy férfit;[2] és mondta Istennek, ahogy az Apostol idézi: *Prófétáidat megölték, oltáraidat felforgatták, én maradtam meg egyedül, és keresik az életemet.*

De mit mond neki az isteni válasz? *Megtartottam magamnak hétezer férfit, akik nem hajtottak térdet Baál előtt.*[3]

Nem azt mondta neki: „Van két vagy három hozzád hasonló," hanem: Ne hidd, hogy egyedül vagy – mondta –, van hétezer másik, és te egyedülinek gondolod magad!

[1]Ef 4,26–28.
[2]Vö. 1Kir 19,10.
[3]Róm 11,3–4.

Így tehát röviden tanítjuk, ahogy kezdtem mondani. Figyeljen velem együtt testvéri Szentségetek, és legyen Isten irgalmassága a szívünkben, hogy gyümölcsözően értsétek és munkálkodjék bennetek. Halljátok röviden:

Aki még rossz, ne gondolja, hogy senki sem jó; aki pedig jó, ne gondolja, hogy egyedül jó.

Ezt gondoljátok? – Íme, megismétlem, lássátok, mert mondom: Ha valaki rossz, és a lelkiismeretét vizsgálva rossznak találja magát, ne gondolja, hogy senki sem jó; ha pedig valaki jó, ne gondolja, hogy egyedül jó; és ne féljen a jó attól, hogy a rosszak közé keveredett, mert eljön a szétválasztás ideje.

Erről énekeltük ma: *Ne veszejtsd el a gonoszokkal a lelkemet, és a vérszomjas férfiakkal az életemet.* Mert mit jelent ez: *Ne veszejtsd el a gonoszokkal?* – Azt jelenti, hogy ne pusztíts el velük együtt.

Miért fél a velük együtt pusztulástól? Úgy látom, azért mondja Istennek, mert Ő most mindannyiunkat együtt visel el; és akiket együtt elviselsz, azokat ne pusztítsd el együtt.

Erről szól az egész zsoltár, amelyet Szentségtekkel együtt szeretnék röviden szemügyre venni, mert rövid.

6. [1. v.] *Ítélj meg engem, Uram.* – Súlyos és veszedelmes dolgot kíván magának, hogy ítélkezzenek fölötte.

Mi ez, hogy kívánja, hogy megítéltessék? – Azt kívánja, hogy különítsék el a rosszaktól.

Másutt egészen világosan beszél a szétválasztó ítéletről: *Ítélj meg engem, Uram, és különítsd el ügyemet a szentségtelen nemzettől.*[1]

Megmondja, miért mondta: *Ítélj meg,* nehogy ítélet nélkül (mert most a jók is, rosszak is belépnek az Egyházba) jók is, rosszak is együtt menjenek az örök tűzbe.

Ítélj meg engem, Uram. – Miért? *Mert ártatlanságban jártam, és az Úrban remélve nem fogok meginogni.*

Mit jelent az, hogy *az Úrban remélve*? – Aki nem az Úrban remél, a rosszak között bizonytalankodik; ebből születnek a szakadások. Ott reszketnek a rosszak között, mintha rosszabbak lennének náluk, és nem akarnának jók lenni a rosszak között.

Ó, ha gabona lennének, a szelelés idejéig eltűrnék a pelyvát a szérűn. De mivel pelyva voltak, még a szelelés előtt jött a szél, és fölkapta a pelyvát a szérűről, és

[1]Zsolt 42,1.

a tövisek közé szórta. Fölkapta ugyan a pelyvát a szél, de ami visszamaradt, vajon tiszta gabona-e? A szelelés előtt csak pelyva röpült el, de vissza is maradt pelyva a gabonával együtt. Az összes pelyvát a szeleléskor fogják elkülöníteni.

Ezt mondja ez az imádkozó: *Mert ártatlanságomban jártam, és az Úrban remélve nem fogok meginogni.* Ha ugyanis emberben remélnék, és később látnám, hogy ez az ember vétkesen él, nem azt a jó utat járja, amelyet az Egyházban tanult vagy tanít, és mivel reményem az emberben van, az ember megingásával a reményem is meginogna, és elestével elesne az én reményem is; mivel azonban az Úrban remélek, nem fogok meginogni.

7. [2. v.] A folytatás: *Vizsgálj meg, Uram, és tégy próbára engem, próbáld meg tűzzel veséimet és szívemet.*

Mit jelent a *próbáld meg tűzzel veséimet és szívemet?* – Égesd az élvezeteimet, égesd a gondolataimat (a *szívet* a gondolat, a *veséket* az élvezetek helyett mondja), nehogy rosszra gondoljak, és nehogy valami rossz gyönyörködtessen.

De mivel égesd a veséimet? – Igéd tűzével.

És mivel égesd a szívemet? – A lelked hevével. Erről a hőségről mondja másutt: *És nincs, ki elrejtőzhetne az ő hevétől*.[1] És erről a tűzről mondja az Úr: *Tüzet gyújtani jöttem a földre*.[2]

8. [3. v.] Tehát ez következik: *Mert a te irgalmasságod a szemem előtt van, és a te igazságodban leltem örömömet.* – Azaz nem az emberben leltem kedvemet, hanem belül, ahol te látsz, neked örvendeztem; és nem félek, ha nem keltek tetszést ott, ahol az emberek látnak, ahogy az Apostol mondja: *Mindenki a saját tetteit tegye mérlegre, dicsekvését pedig tartsa meg magának, ne tárja mások elé*.[3]

9. [4–5. v.] *Nem ültem le* – mondja – *a hiábavalóság tanácsával.*

Figyeljen Szentségetek, mit jelent ez: *Nem ültem le?* Ahogyan Isten lát, úgy mondja: *Nem ültem le.* Néha nem vagy ott a tanácsban, és mégis ott ülsz.

Például: nem ülsz a színházban, de színházi dolgokról gondolkodol, ami ellen mondtad: *Égesd a veséimet;* ott ülsz a szíveddel, bár testileg nem vagy jelen.

Ellenben az is megeshet, hogy valaki tartóztat, és oda vagy kötve, vagy valami jámbor kötelesség kényszerít, hogy ott ülj.

[1]Zsolt 18,7.
[2]Lk 12,49.
[3]Gal 6,4.

Hogyan történhet ez? – Megesik, hogy Isten szolgájának jámbor kötelességből ott kell lennie az amfiteátrumban, mert meg akarta szabadítani valamelyik gladiátort, és ott kellett ülnie, és várnia kellett, míg porondra lép az, akit meg akart szabadítani. Ez nem ült a hiábavalóság tanácsában, jóllehet testét tekintve ott ült.

Mit jelent *ülni*? – Egyetérteni azokkal, akik ott ülnek, amit ha nem teszel, még ha jelen vagy is, nem ültél ott; ha pedig távol lévén egyetértesz, ott ültél.

És a gonoszat cselekvőkkel nem fogok együtt bemenni. Gyűlöltem a gonosztevők gyülekezetét – látjátok, hogy benn van, *és az istentelenek közé nem ülök le.*

Ártatlanul járuljunk az Úrhoz

10. [6. v.] *Az ártatlanok között mosom meg a kezeimet* – nem a látható vízzel. Mosod a kezeidet, amikor jámboran és ártatlanul gondolkodol a cselekedeteidről Isten szeme előtt, ahová bement az a pap, aki elsőként áldozta föl magát értünk. Van egy égi oltár, és azt az oltárt csak az érintheti, aki ártatlanok között mossa meg a kezeit.

Mert ezt az oltárt sokan méltatlanul érintik, és Isten egy ideig eltűri, hogy szentségei sérelmeket szenvedjenek. De testvéreim, vajon a mennyei Jeruzsálem is olyan lesz, mint ezek a falak? Ábrahám ölébe nem úgy fogadnak, mint ahogy a rosszakkal együtt fogadnak e templom falai közé, tehát ne félj, mosd meg a kezeidet.

És körülveszem a te oltárodat, Uram. – Az oltárt, amelyen felajánlod fogadalmaidat az Úrnak, ahol kiöntöd kéréseidet, ahol tiszta a lelkiismereted, ahol elmondod Istennek, ki vagy; és ha netalán van benned valami, ami nem teszik Istennek, törődik veled Ő, akinek vallomást teszel. Mosd meg tehát kezeidet az ártatlanok között, és vedd körül Isten oltárát, hogy halljad a dicséret szavát.

Az Úrban kell dicsekednünk

11. [7. v.] Ez következik: *Hogy halljam dicséreted szózatát, és hirdessem minden csodatetteidet.*

Mit jelent a *Hogy halljam dicséreted szózatát?* – Azt jelenti, hogy értsem – mondja. Mert ezt jelenti Isten színe előtt hallani; nem ahogy ezeket a hangokat halljuk, melyeket sokan hallanak, és sokan nem hallanak. Milyen sokan vannak, akik minket hallgatnak, de süketek Istenre! Mily sokaknak van füle, de nincs az a füle, amelyről Jézus mondta: *Akinek van füle, hallja meg!*[1]

Tehát mit jelent az, hogy hallani a dicséret szavát? – Elmondom, ha Isten irgalmassága és a ti imádságotok segít.

[1]Mt 13,9.

Hallani a dicséret szavát a belső megértést jelenti, mert minden, ami a bűnökből benned rossz, a tiéd; ami pedig a megigazulásból jó benned, Istené. Úgy hallgasd a dicséret szavát, hogy ne magadat dicsérd jónak, mert ha ezt teszed, rosszá válsz; az alázat tesz jóvá, a gőg rosszá tesz téged.

Megtértél, hogy megvilágosulj, és megtéréseddel fényessé váltál, megvilágosított a megtérés. De hova tértél meg? Vajon önmagadhoz? Ha magadhoz megtérve megvilágosulhatnál, soha nem sötétedhetnél el, hiszen mindig magadnál volnál.

Miért világosodtál meg? – Azért, mert megtértél valahová, ami nem te magad voltál.

Mi ez a más, ami nem te voltál? – Isten, a világosság. Mert te nem világosság voltál, hiszen bűnös voltál.

Az Apostol mondja azoknak, akikről azt akarja, hogy hallják a dicséret szavát: *Egykor sötétség voltatok, most azonban világosság vagytok*.[1]

Mit jelent ez: *Egykor sötétség voltatok,* ha nem a régi embert? *Most azonban világosság vagytok*; nem ok nélkül vagytok világosság, ti, akik egykor sötétség voltatok, hanem mert megvilágosítottak benneteket.

Ne gondold, hogy te vagy a világosság; a világosság az, aki megvilágosít minden evilágra jövő embert;[2] te pedig önmagadtól, a rossz akaratod miatt, elfordulásod miatt elsötétedtél, most pedig világítasz.

De azonnal hozzáteszi: *az Úrban,* nehogy elkapassák magukat, akiknek mondta: *Most azonban világosság vagytok.* Mert így mondta: *Egykor sötétség voltatok, most azonban világosság vagytok az Úrban.*

Ha tehát az Úron kívül vagy, nem vagy világosság sem; ha pedig azért vagy világosság, mert az Úrban vagy, akkor mid van, amit nem úgy kaptál? Ha pedig kaptad, miért dicsekszel vele, mintha nem kaptad volna? Ezt maga az Apostol mondta másutt gőgösködő embereknek, akik maguknak akarták tulajdonítani azt, ami Istené, és a jóval sajátjukként dicsekedtek. Nekik mondta: *Mid van, amit nem úgy kaptál? Ha pedig kaptad, mit dicsekszel vele, mintha nem kaptad volna?*[3] Aki az alázatosnak adott, elveszi a gőgöstől, mert aki adott, el is vehet.

Erre vonatkozik ugyanis, testvérek, – ha egyáltalán ki tudtam fejezni, amit akartam; kifejeztem, ahogy tudtam, de nem annyira, amennyire szerettem volna –, erre vonatkozik, amit mond a zsoltár: *Az ártatlanok között mosom a kezeimet, és körülveszem a te oltárodat, Uram, hogy halljam dicséreted szózatát* – azaz a jót

[1] Ef 5,8.
[2] Jn 1,9.
[3] 1Kor 4,7.

nem magamnak tulajdonítom, hanem Neked, akitől kaptam, és nem magammal akarok dicsekedni magamban, hanem Téged akarlak dicsérni Te-benned.

Ezért következik: *Hogy halljam dicséreted szózatát, és hirdessem minden csodatetteidet* – nem az enyémeket, hanem a tieidet.

12. [8–9. v.] És most már lássátok, testvérek, lássátok ezt az Istent dicsérő, istenszerető lelket a rosszak közé helyezve, amint kéri Istent, hogy ne pusztítsa el a rosszakkal együtt, mert Isten nem téved ítéletében.

Te amikor látod, hogy emberek egy helyre mennek be, azt gondolod, hogy egyforma érdemeik vannak. Isten azonban nem téved, ne félj.

Te a szél ítéletével választod szét a pelyvát a gabonától, és akarod, hogy a szél fújjon; te magad nem vagy szél, de akarod, hogy neked fújjon. És amikor a szórólapáttal felszórod mindkettőt, a szél a könnyűt fölkapja, a nehéz lehull. Kívánod tehát a szelet a szérű megítélésére.

Vajon Isten keres-e valaki mást, aki vele ítéljen, nehogy a rosszakkal együtt elpusztítsa a jókat is? Ne félj ettől; nyugodtan légy jó a rosszak között is, és mondd, amit hallasz: *Uram, szeretem a te házad ékességét.*

Isten háza az Egyház; még rosszak is vannak benne, de Isten házának ékessége a jókban, a szentekben van; házadnak ezt az ékességét szeretem.

És a te dicsőségednek lakóhelyét. – Mit jelent ez? Ezt is elmondom, de ebben a kijelentésben van valami homály; segítsen meg engem az Úr, és szívetek ugyanezen Úrtól indított szándéka.

Mit jelent az, hogy a *te dicsőségednek lakóhelyét?* – Előbb azt mondta: *a te házad ékességét;* és kifejti, mi az Úr házának ékessége: *a te dicsőségednek lakóhelye.* Nem elég neki azt mondania: *Isten lakóhelye*, hanem: *Isten dicsőségének lakóhelye.*

Mi az Isten dicsősége? – Az, amiről az imént mondtam, hogy az is, aki jó, ne önmagában, hanem az Úrban dicsekedjék.[1] *Mert mindnyájan vétkeztek és nélkülözik Isten dicsőségét*.[2]

Akikben tehát így lakik Isten, hogy a jóságukért is őt dicsőítik, és nem maguknak akarják tulajdonítani azt, amit tőle kaptak, ők tartoznak Isten háza ékességéhez.

Az Írás csak azért különbözteti meg őket, mert vannak, akik hordozzák Isten ajándékait, de nem Istenben, hanem önmagukban akarnak dicsekedni. Birtokolják ugyan Isten ajándékát, de nem tartoznak Isten háza ékességéhez.

---

[1] 1Kor 1,31.
[2] Róm 3,23.

Akik ugyanis Isten háza ékességéhez tartoznak, akikben Isten dicsősége lakik, ők Isten dicsőségének lakóhelye. De kikben lakik Isten dicsősége, ha nem azokban, akik úgy dicsekszenek, hogy nem önmagukban, hanem Istenben dicsekszenek?

Tehát mivel szeretem a te házad ékességét, azaz mindazokat, akik benne vannak és a te dicsőségedet keresik, és sem emberben nem reméltem, sem a gonoszokkal nem értettem egyet, és nem megyek be a gyülekezetükbe és a tanácsukban nem ülök le. Mivel így voltam Isten Egyházában, mi lesz a jutalmam?

Következik, mit válaszoljunk: *Ne veszítsd el a gonoszokkal a lelkemet, a vérszomjas emberekkel életemet.*

Hogyan kell viselkednie a kereszténynek?

13. [10–12. v.] *Akiknek kezéhez gonoszság tapad, és jobbjuk telve van megvesztegetéssel.* – Megvesztegetés nem csak pénz, nem csak arany és ezüst, nem csak ajándék lehet; és nem is mindenki vesztegetést fogad el, amikor ezeket elfogadja. Olykor ugyanis az Egyház fogadja el. Amit mondok, Péter fogadta el, az Úr fogadta el és Júdás, akinek erszényei voltak, elvette, amit beletettek.

De mit jelent ajándékokat elfogadni? – Ajándékok fejében dicsérni embert, hízelegni embernek, az igazság ellenében ítélni ajándékokért.

Miféle ajándékokért? – Nem csak aranyért, ezüstért és hasonlókért, hanem ajándékot kap az is, aki dicséretért ítél gonoszul, mégpedig a leghitványabb ajándékot kapja. Mert megnyílt a marka idegen nyelv ítéletének megvételére, és elveszítette lelkiismeretének ítéletét.

Tehát *akiknek kezéhez gonoszság tapad, és jobbjuk telve van megvesztegetéssel.* – Látjátok, testvérek, hogy Isten színe előtt vannak olyanok, akiknek kezéhez gonoszság nem tapad, és jobbjuk sincs telve megvesztegetéssel. Isten színe előtt vannak, és csak Istennek tudják mondani: Te tudod. Csak ők tudják neki mondani: *Ne veszítsd el a gonoszokkal a lelkemet, a vérszomjas emberekkel életemet,* aki egyedül láthatod, hogy nem fogadnak el ajándékokat.

Vegyünk egy példát: Történik, hogy két embernek peres ügye van Isten szolgája előtt, és mindegyik a saját ügyét tartja igaznak, mert ha jogtalannak tartaná ügyét, nem fordulna bíróhoz. Egyik is jogosnak tartja az ügyét, a másik is. A bíróhoz jönnek.

Mielőtt kimondja az ítéletet, mindketten azt mondják: „Elfogadjuk ítéletedet, bármit ítélsz, nem fogunk tiltakozni.” Egyenként mondják: „Ítélj bármit, csak ítélj! És ha ellentmondanék, átkozott legyek!” Mielőtt ítél, mindketten szeretik a bírót. Mikor azonban elhangzik majd az ítélet, egyik ellen fog szólni, és előre egyik sem tudja, melyikük lesz az.

Ha tehát a bíró mindkettőnek tetszeni akar, az emberek dicséretének ajándékát kapja. De ha ezt az ajándékot elfogadja, lássátok, elveszíti a hivatalát. Elfogadja azt, ami elhangzik és elszáll; és elveszíti azt, amit kimondanak, és soha nem múlik el. Isten Igéjét mindig hirdetik és soha el nem múlik; az emberi szó, alighogy kimondják, elszáll. Megragadja a hiábavalóságot, és elereszti a maradandót. Ha pedig Istenre tekint, Istenhez mint bíróhoz igazodva hoz ítéletet az egyik ellen.

Az pedig, aki ellen szól az ítélet, ha már nem tud fellebbezni, – mert nem egyházi, hanem világi fejedelmek joga kötelezi, akik annyit megadtak az Egyháznak, hogy ha valamiről egyházi ítélet született, az nem semmisíthető meg; ha tehát nem tud kibújni az ítélet alól, mert nem akar magába tekinteni, vakon a bíró ellen fordul és rágalmazza, ahogy csak tudja, és mondja: „A másiknak akart kedvezni, a gazdagot pártolja, vagy valamivel megvesztegették, vagy félt, hogy megbántja azt.” Vádol, mintha vesztegetést fogadott volna el.

Ha pedig szegénynek volt pere gazdaggal, és a bíró a szegény javára ítélt, a gazdag mondja: „Ajándékokat kapott!” Miféle ajándékot a szegénytől? – Erre azt mondja: „Figyelembe vette szegény voltát, és nehogy szemére vessék, hogy a szegény ellen van, elnyomta az igazságosságot, és az igazsággal szemben hozott ítéletet.”

Mivel tehát szükségszerűen ezt mondják, lássátok, hogy akik nem fogadnak el ajándékokat, csak Isten szeme előtt mondhatják, aki egyedül látja, hogy ki fogad el ajándékot, és ki nem: *Én pedig az én ártatlanságomban járok, válts meg engem, és könyörülj rajtam.*

Az én lábam megállt az egyenességben. – Mindenfelől botrányok és kísértések támadnak az ítéletet emberi vakmerőséggel kifogásolók részéről, de az *én lábam megállt az egyenességben.* Miért az *egyenességben*? – Mert előbb azt mondta: *És az Úrban remélve nem fogok meginogni.*

14. Mi tehát a végkövetkezmény? Az, hogy *az egyházakban foglak áldani téged, Uram.* – Azaz az egyházakban nem magamat fogom áldani, mint aki biztonságban lehetek az emberek felől, hanem téged áldalak a cselekedeteimben.

Mert ezt jelenti az egyházakban áldani Istent, testvérek: úgy élni, hogy kinekkinek erkölcsös életéért áldják az Istent. Mert aki az Urat a nyelvével áldja, a cselekedeteivel pedig átkozza, az nem áldja az Urat az egyházakban.

Nyelvvel szinte mindenki, de a cselekedetekkel nem mindenki áldja. Egyesek szóval áldják, mások erkölcseikkel. Akikben azonban erkölcsileg nincs meg, amit mondanak, káromlást gerjesztenek Isten ellen. Mert akik még nem jöttek be az Egyházba – szeretik a bűneiket, ezért nem akarnak keresztények lenni –, a rossz keresztényekkel mentegetik magukat, hízelegnek maguknak, és önma-

gukat félrevezetve mondják: „Miért akarsz meggyőzni, hogy keresztény legyek? Engem becsapott egy keresztény, amit én soha nem tettem; hamisan esküdött nekem egy keresztény, amit én soha nem tettem!” És amikor ilyeneket mondanak, elzárják magukat az üdvösségtől úgy, hogy semmi nem használ nekik, nem azért, mert már jók, hanem mert közepesen rosszak.

Ahogy semmit nem használ kinyitni a szemet sötétségben, úgy haszontalan világosságban lenni behunyt szemekkel. Így a pogány is (mert inkább náluk tételezzük fel, hogy helyesen élnek) nyitott szemekkel van sötétségben, mert nem ismeri el világosságának az Urat; a bűnösen élő keresztény Isten világosságában van ugyan, de be vannak hunyva a szemei. Bűnösen élve ugyanis nem akarja látni azt, akinek nevében mint vakot világosságra hozták, de az igaz világosság látása nem élteti.

HUSZONHATODIK ZSOLTÁR (27.)
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen
Első magyarázat

1Dávid zsoltára, mielőtt fölkenték.
Az Úr az én világosságom és szabadulásom, kitől félnék?
Az Úr az én életemnek oltalmazója, kitől rettegnék?
2Amikor közelítenek reám az ártók,
hogy megegyék a testemet;
mert akik háborgatnak engem, az én ellenségeim,
elgyengültek és elestek.

3Ha táborok állnak is ellenem,
nem fog félni a szívem;
ha harc támad ellenem, én Őbenne bízom.

4Egyet kértem az Úrtól, ezt keresem:
hogy az Úr házában lakjam életemnek minden napján,
5hogy szemléljem az Úr gyönyörűségét,
és megoltalmazzon az ő temploma.
Mert elrejt majd engem az ő sátrában, a bajaim napján.
Megoltalmazott engem sátrának rejtekében.
6Sziklán magasztalt föl engem.
És íme, most fölmagasztalta a fejemet ellenségeim fölé.
Körüljártam és föláldoztam az ő sátorában
az ujjongás áldozatát,
és énekelek majd, és zsoltározni fogok az Úrnak.

7Hallgasd meg, Uram, az én szómat,
amellyel hozzád kiáltottam,
könyörülj rajtam és hallgass meg engem.
8Neked mondta a szívem: A te arcodat kerestem!
A te arcodat keresem, Uram!
9Ne fordítsd el tőlem a te arcodat,
és ne hajolj el haraggal a te szolgádtól.
Segítőm légy, ne hagyj el engem,
és ne vess meg engem, Istenem, szabadításom.
10Mert az én atyám és anyám elhagytak engem,
az Úr azonban fölvett engem.

11Adj nekem törvényt, Uram, a te utadon,
és irányíts az egyesen ösvényen ellenségeim miatt.
12Ne adj át engem háborgatóim akaratának;
mert hamis tanúk támadtak ellenem,
és hazudott a gonoszság önmagának.
13Hiszem, hogy meglátom az Úrnak javait,
az élőknek földjén.
14Várjad az Urat, férfiasan cselekedjél,
erősödjék meg a szíved, és várjad az Urat.

Most sokat kell szenvednünk azért, hogy megláthassuk az Úr arcát

1. [1. v.] *Dávid zsoltára, mielőtt fölkenték királlyá.* – Krisztus újoncához beszél, amikor az a hithez járul.

Az Úr az én világosságom és szabadulásom, kitől félnék – Az Úr ismerteti meg magát velem, és adja majd az üdvösséget, ki távolíthat el tőle engem;

az Úr az én életem oltalmazója, kitől rettegnék? – Az Úr veri vissza ellenségem támadásait és cselvetéseit, nem rettegek senkitől.

2. [2. v.] *Amikor közelítenek rám az ártók, hogy megegyék a testemet* – amikor az ártó szándékúak jönnek, hogy megismerjenek és zaklassanak, hogy ők majd jobbá tesznek engem, és rágalmazó foggal nem engem falnak föl, hanem a testi vágyaimat;

akik háborgatnak engem, az én ellenségeim – nem csak azok, akik barátságos lélekkel dorgálva szorongatnak és szándékomtól el akarnak téríteni, hanem ellenségeim is *elgyengültek és elestek.*

Miközben tehát véleményüket védve ezt teszik, elgyengültek arra, hogy a nagyobb dolgokat elhiggyék, és az üdvösség igéjét, ami által én azt teszem, ami nekik nem tetszik, gyűlölni kezdtek.

3. [3. v.] *Ha táborok állnak is ellenem, nem fog félni a szívem* – ha az ellentmondók összeesküvő sokasága áll is velem szemben, nem fog félni a szívem, hogy átálljak az ő oldalukra;

ha harc támad ellenem, én Őbenne bízom – ha evilág üldözése ront is rám, én a kérésre gondolok, ami az én reményem:

4. [4. v.] *Egyet kértem az Úrtól, ezt keresem* – mert egyetlen kérésem van az Úrhoz, csak ezt kérem, *hogy az Úr házában lakjam életemnek minden napján.*

Hogy ameddig csak élek ebben az életben, semmi nehézség ki ne szakítson azok közül, akik a krisztusi hit egységét és igazságát őrzik szerte a földkerekségen.

Hogy szemléljem az Úr gyönyörűségét – tudniillik azért, hogy a végén, miután állhatatos maradtam, megjelenjék számomra a szépséges arc, amelyet szemtől szemben szemlélhetek.

És megoltalmazzon az ő temploma – és amikor a győzelem elnyeli a halált,[1] az ő templomává válva magamra ölthessem a halhatatlanságot.

5. [5. v.] *Mert elrejt majd engem az ő sátrában a bajaim napján* – mert elrejtett engem megtestesült Igéje üdvösségébe a kísértések idején, amelyeknek halandó életemben ki vagyok téve.

Elrejtett engem sátrának rejtekében – megoltalmazott engem, aki a szívemben hiszek a megigazulásra.[2]

6. [6. v.] *Sziklán magasztalt föl engem* – és hogy nyilvánvalóvá is váljon az üdvösségre, hogy hittem, a maga erejével fölemeli hitvallásomat, *és íme, most fölmagasztalta a fejemet ellenségeim fölé.*

De mit tartogat számomra a végén, amikor már most érzem – amikor a test még halott a bűn miatt[3] –, hogy a lelkem Isten törvényének szolgál, és nem vagyok fogoly a bűn lázadó törvénye alatt?[4]

Körüljártam és föláldoztam az ő sátrában az ujjongás áldozatát – szemügyre vettem a Krisztusban hívő földkerekséget, és amiatt, hogy Isten értünk itt a földön megalázta magát, örömmel dicsértem őt: az ilyen áldozatban leli ő a kedvét.

És énekelek majd és zsoltározni fogok az Úrnak – szívemmel és cselekedeteimmel örvendek az Úrban.

7. [7. v.] *Hallgasd meg, Uram, az én szómat, amellyel hozzád kiáltottam* – hallgasd meg Uram, azt a belső hangot, amelyet erős szándékkal küldtem a füledbe: *Könyörülj rajtam, és hallgass meg engem.*

8. [8. v.] *Neked mondta a szívem: A te arcodat kerestem!* – Mert nem embereknek mutattam meg magamat, hanem a rejtekben, ahol egyedül te hallasz, neked

[1] 1Kor 15,54.
[2] Vö. Róm 10,10.
[3] Vö. Róm 8,10.
[4] Vö. Róm 7,22.

mondta a szívem: Nem valami rajtad kívüli jutalmat, hanem a te arcodat kerestem.

A te arcodat keresem, Uram! – Nem fogom abbahagyni ezt a keresést, mert nem valami hiábavalóságot, hanem a te arcodat keresem, Uram, hogy ingyen szeresselek téged, mert nálad drágább kincset nem találhatok.

9. [9. v.] *Ne fordítsd el tőlem a te arcodat* – hogy megtalálhassam, amit keresek;

és ne hajolj el haraggal a te szolgádtól – nehogy téged keresve valami másba tévedjek bele. Mert van-e ennél súlyosabb büntetése annak, aki szereti és keresi a te arcod igazságát?

Segítőm légy – mikor találhatnálak meg, ha te nem segítenél?

Ne hagyj el engem, és ne vess meg engem, Istenem, szabadításom – és ne nézd le, hogy a halandó meri keresni az örökkévalót; mert Istenként gyógyítod bűnöm sebét.

10. [10. v.] *Mert az én atyám és anyám elhagytak engem* – mert evilág birodalma és evilág országa, amelyekből mulandónak és halandónak megszülettem, elhagytak engem, aki téged kereslek, és megvetem azt, amit ígérnek, mert amit keresek, ők nem képesek adni.

Az Úr azonban fölvett engem – az Úr pedig, aki nekem adhatja magát, fölvett engem.

11. [11. v.] *Adj nekem törvényt, Uram, a te utadon* – nekem, aki feléd törekszem, és a félelemből már elindultam a bölcsesség felé, add a törvényedet, Uram, a te utadon, nehogy az tévelygőt elhagyja a te tanításod.

És irányíts az egyenes ösvényen ellenségeim miatt – és vezérelj engem egyenesen nehéz szakaszain, mert nem elég elindulni, hiszen az ellenségek, míg célba nem érünk, nem nyugszanak.

12. [12. v.] *Ne adj át engem háborgatóim akaratának* – ne engedd, hogy bajaim kielégítsék a szorongatóimat;

mert hamis tanúk léptek föl ellenem – mert hazugságokat állítanak rólam, el akarnak tántorítani és vissza akarnak hívni tőled, mintha emberektől várnék dicsőséget;

és hazudott a gonoszság önmagának – így tehát a gonoszságot a saját hazugsága gyönyörködtette. Mert engem nem tántorítottak meg, akinek ezért még nagyobb jutalmat ígérnek a mennyben.

13. [13. v.] *Hiszem, hogy meglátom az Úrnak javait, az élőknek földjén.* – És mivel mindezeket az én Uram előbb elszenvedte, ha én is megvetem a halandók nyelvét (a hazug száj ugyanis megöli a lelket[1]), *hiszem, hogy meglátom az Úrnak javait, az élőknek földjén,* ahol többé nincs helye a hazugságnak.

14. [14. v.] *Várjad az Urat, férfiasan cselekedjél, erősödjék meg a szíved, és várjad az Urat.* – De mikor lesz ez? Nehéz a halandónak és késedelmes a szerelmesnek, de halljad csak a szóló nem hazug szavát:

Várjad az Urat. – Tűrjed férfiasan a vesék égetését, és erősen a szív égetését; ne gondold, hogy megtagadták tőled azt, amit még nem kapsz meg. Ne lankadj reménytelenül, hanem láss, mert megmondták neked: *Várjad az Urat*.

[1]Bölcs 1,11.

HUSZONHATODIK ZSOLTÁR (27.)
Elmondta Hippóban 411–412-ben
57–58 éves, 20 éves pap, 17 éves püspök
Második beszéd

E zsoltár szava a Lélek hangja és a miénk

1. Urunk és Istenünk, amikor szól hozzánk és vigasztal bennünket, akikről látja, hogy igazságos ítélete szerint arcunk verítékével esszük a kenyeret,[1] arra méltat, hogy belőlünk szól, hogy megmutassa: nem csak alkotónk, hanem bennünk is lakik.

E zsoltár szavai, amelyeket hallottunk és részben énekeltünk, ha azt mondjuk, hogy a mi szavaink, szégyenkeznünk kell, hogy igazat mondunk-e, mert inkább Isten Lelkének szavai, mint a mieink. Ugyanakkor, ha azt mondanánk, hogy nem a mi szavaink, kétségtelenül hazudnánk. A sóhajtozás csak a vesződő sajátja, vagy ez a hang, amely itt hangzik telve fájdalommal és könnyekkel, nem lehet azé, aki soha nem ismerheti a nyomorúságot? Az Úr tehát irgalmas, mi nyomorultak vagyunk; az irgalmas szóra méltatta a nyomorultakat, sőt, arra méltatta őket, az ő hangjukon szólalt meg.

Így tehát mindkettő igaz: a mi hangunk is, meg nem is; Isten Lelkének hangja is, meg nem is.

Isten Lelkének hangja, mert nem mondanánk, ha ő nem tanítana rá; de nem az övé, mert Ő nem vesződik, és nem nyomorult. E zsoltár szavai pedig a nyomorultak és vesződők hangja. A mi szavaink, mert a mi nyomorúságunkat kifejező hangok, ugyanakkor nem a mieink, mert még a sóhajtozásunk is az Ő ajándéka.

Krisztusban Krisztuséi és Krisztus vagyunk.

2. [1. v.] Ennek a zsoltárnak a címe: *Dávid zsoltára, mielőtt fölkenték.* Őt ugyanis fölkenték királlyá.[2] Akkoriban csak a királyt és a főpapot kenték föl, ez a két személy volt fölkent. Ez a két személy volt előképe az eljövendő királynak és főpapnak, aki mindkét hivatalt egy személyben Krisztusként viseli, és a kenetről hívják Krisztusnak.

De nem csak a Főnk felkent, hanem a teste, azaz mi is fölkentek vagyunk. Király ő, mert kormányoz és vezet minket; és főpap, mert közbenjár értünk.[3] De

[1]Vö. Ter 3,19.
[2]Vö. 1Sám 16,13.
[3]Vö. Róm 8,34.

ő az egyedüli pap, aki áldozat is. Nem mást ajánlott föl áldozatul Istennek, mint önmagát. Nem talált ugyanis magán kívül más tisztaságos és szellemi áldozatot, ezért mint szeplőtelen bárány, a vérét ontva megváltott minket, tagjaivá téve beletestesített önmagába, hogy benne mi is Krisztus legyünk.

Ezért a fölkenés minden kereszténytyét érint: korábban, az Ószövetség időszakában csak két személyre tartozott. Azóta azonban láthatóvá válik, hogy Krisztus teste vagyunk, mert valamennyiünket fölkennek, és Őbenne valamennyien Krisztuséi és Krisztus vagyunk, mert a teljes Krisztus a fő és a tagok együtt. Ez a fölkenés lelkileg abban az életben tesz bennünket tökéletessé, amelyet nekünk ígérnek.

Ez a zsoltár arra az életre vágyónak a hangja, az Isten kegyelmére vágyódónak a hangja, amely kegyelem a végén válik tökéletessé, ezért mondja a zsoltár címe: *Mielőtt fölkenték.*

Most szentségileg kennek föl minket, és maga a szentség előképe annak, amik leszünk. És arra az ismeretlen, kimondhatatlan jövőre vágyakoznunk kell és a szentségben sóhajtozunk, hogy majd teljes valóságában örülhessünk annak, amit a szentség előre jelez.

Az Úr világosít meg és üdvözít minket

3. Íme, mit mond: *Az Úr az én világosságom és szabadulásom, kitől félnék?* – Ő világosít meg, távozzon a sötétség, Ő üdvözít, távozzon a gyengeség; a világosságban járva erős vagyok, kitől is félnék? Isten ugyanis nem olyan üdvösséget ad, amit el lehet valakitől venni erőszakkal; nem is olyan világosság, amelyet valaki el tudna homályosítani.

Az Úr a megvilágosító, mi a megvilágosítottak, az Úr az üdvözítő, mi az üdvözítettek; ha tehát Ő a megvilágosító, mi a megvilágosítottak, Ő az üdvözítő, mi az üdvözítettek, akkor rajta kívül mi sötétség és gyöngeség vagyunk. De mert igaz, erős és biztos reménységünk van Őbenne, kitől félnénk?

Az Úr a te világosságod, az Úr a te szabadulásod. Megtaláltam a hatalmasabbat és nem félek. A mindenkinél hatalmasabbhoz, a mindenhatóhoz úgy tartozom, hogy meg is világosít és üdvözít is engem, rajta kívül nem félek senkitől. *Az Úr az én életemnek oltalmazója, kitől rettegnék?*

4. [2. v.] *Amikor közelítenek reám az ártók, hogy megegyék a testemet;akik háborgatnak engem, az én ellenségeim, elgyengültek és elestek.* – Így hát mitől, vagy kitől féljek? Kitől vagy mitől rettegjek? Akik üldöznek, ők gyengülnek el és esnek el.

De miért üldöznek? – *Hogy megegyék a testemet.*

Mi az én testem? – A testi érzelmeim.

Kegyetlenkedjenek csak üldözve, csak az hal meg bennem, ami halandó. Lesz bennem valami, ahová az üldöző nem juthat be, ahol az én Istenem lakik. Falják föl a testemet; amikor a testem elfogy, lélek leszek és lelki. Az én Uram oly nagy üdvösséget ígért nekem, hogy még ez a halandó test sem vész el örökre, melyről úgy tűnt, hogy az üldözők kezébe adatott, hanem ami feltámadt Főmben megmutatkozott, azt remélik összes tagjai.

Kitől féljen a lelkem, amelyben Isten lakik?

Kitől féljen a testem, amikor ez a romlandó magára fogja ölteni a romolhatatlanságot?[1] Akarjátok tudni, hogy a testünket falják ugyan, akik üldöznek minket, de még a testünknek sem kell félnie tőlük? Érzéki testet vetnek a földbe, szellemi test fog föltámadni.[2] Mekkora bizalomnak kell élnie abban, aki ezt tudta mondani: *Az Úr az én világosságom és szabadulásom, kitől félnék? Az Úr az én életemnek oltalmazója, kitől rettegnék?* A császárt pajzsos testőrök védik, és nem fél; halandók védik a halandót, és biztonságban van; ha halhatatlan védi a halandót, fél-e, reszket-e?

Miért kell félni az Urat?

5. [3. v.] Mekkora bizalomnak kell élnie abban, aki ezeket mondja, halljátok csak: *Ha táborok állnak is ellenem, nem fog félni a szívem.* – A táborok meg vannak erősítve, de mi erősebb Istennél?

Ha harc támad ellenem. – Mit okozhat nekem a háború? El tudja venni a reményemet? El tudja venni tőlem azt, amit a Mindenható ad? Ahogy nem lehet legyőzni az adományozót, úgy nem lehet elvenni azt, amit ad. Ha el tudják venni az adományát, legyőzték az adományozót. Tehát még azt sem veheti el tőlünk senki, amit ideiglenesen kapunk, testvérek; csak az veheti el, aki adta.

A lelki adományokat nem veszi el, csak ha te elveszíted; a testi és mulandó dolgokat ő maga veszi el, mert ha bárki elveszi, azért teheti, mert Ő adott neki rá hatalmat.

Tudjuk ezt és olvassuk Jób könyvében, mert az is, akinek egy időre a legnagyobb hatalma van, az ördög, csak akkor tehet valamit, ha engedélyt kap rá.[3] Hatalmat kapott a legalacsonyabb rendű dolgokra, és elveszítette a legnagyobbakat és legmagasabb rendűeket. És ez nem a haragvó hatalma, hanem az elkárhozott büntetése. Tehát neki sincs semmi hatalma, csak ha engedik neki.

[1]Vö. 1Kor 15,53.
[2]1Kor 15,44.
[3]Vö. Jób 1.

Ezt az említett könyvben is láthatod, és az evangéliumban is mondja az Úr: *Ezen az éjszakán kikért titeket a sátán, hogy megrostáljon, mint a búzát. És én imádkoztam érted, Péter, hogy meg ne fogyatkozzék a hited.*[1]

Az engedély pedig vagy büntetésünkre, vagy próbatételünkre szolgál.

Tehát mivel senki el nem veheti tőlünk azt, amit Isten ad, ne féljünk senkitől és semmitől, csak Istentől. Bárki más acsarkodik, bárki más gőgösködik ellenünk, ne féljen a szívünk.

6. [4. v.] *Ha harc támad ellenem, én ebben bízom.* – Miben? *Egyet kértem az Úrtól* – mondja. Ez az *egyet* valami kérést jelent, amit nem nevez meg, de lássuk csak, mit kér az, aki nem fél semmitől.

Nagy dolog a szív biztonsága. Akarjátok, hogy semmitől se féljetek? Azt az egyet kérjétek, amit az kér, aki semmitől sem fél; vagy azért kéri azt az egyet, hogy semmitől sem féljen? *Egyet kértem az Úrtól* – mondja –, *ezt keresem.*

Ezt az egyet azok teszik, akik helyes úton járnak. De mi ez? Mi ez az egy dolog? – *Hogy az Úr házában lakjam életemnek minden napján.* Ez az egy kért dolog; háznak ugyanis azt a helyet mondjuk, ahol mindig ott maradunk.

Ebben a vándoréletben házat mondunk, de igazában sátorról beszélünk: a sátor pedig a vándoroké, a katonáké, az ellenséggel harcolóké.

Ha tehát sátor van ebben az életben, nyilvánvaló, hogy van ellenség is; mert közös sátraink vannak, azaz sátortársak vagyunk, és tudjátok, hogy ez a harcolók neve.

Tehát itt sátor van, ott ház. De ezt a sátrat is nevezzük tévesen háznak a hasonlóság alapján, és a házat is nevezzük ugyanígy sátornak; de valójában az ház, ez meg sátor.

Miket kell szeretnünk

7. Egy másik zsoltár mondja el világosan, hogy mit fogunk csinálni abban a házban: *Boldogok, akik a te házadban laknak, örökkön örökké dicsérni fognak téged.*[2]

Az egyik itt vágyaktól égve, a másik szeretettől lángolva szeretne életének minden napján az Úr házában lakni. Az Úr házában életének minden napján, nem véges napokon, hanem örökké. Itt a napokról úgy beszél, mint azokról az

[1] Lk 22,31.
[2] Zsolt 83,5.

évekről, amelyekről ezt mondja: *és a te éveid nem fogynak el.*[1] Mert az örök élet napjai egyetlen alkony nélküli nap.

Tehát ez az imádkozó azt mondja az Úrnak: *Erre vágyom, egyet kértem, ezt keresem.*

És ha megkérdeznénk tőle: És mit fogsz ott csinálni? Miben leled ott a kedvedet? Mi lesz a szíved pihenése? Minek fogsz örülni? Mert nem fogsz ott maradni, ha nem leszel boldog. És honnan ered ez a boldogság?

Itt (a földön) az emberi nemnek különféle boldogságai vannak, és nyomorultnak mondják azt, aki meg van fosztva attól, amit szeret. Tehát az emberek különböző dolgokat szeretnek, és amikor úgy tűnik, hogy birtokolják, amit szeretnek, boldognak mondják őket.

Valójában azonban nem az boldog, aki birtokolja azt, amit szeret, hanem az boldog, aki azt szereti, amit szeretnie kell.

Sokan ugyanis inkább attól nyomorultak, hogy birtokolják azt, amit szeretnek, mint attól, hogy híjával vannak annak, amit szeretnek; mert ártalmas dolgokat szeretve az ember nyomorult, és ha tartósan birtokolja ezeket, még nyomorultabb.

És kegyes az Isten, ha megtagadja tőlünk azt, amit szeretünk, amikor rosszul szeretünk; haragjában pedig megadja a szeretőnek azt, amit rosszul szeret.

Hallhatod, hogy az Apostol ezt nyíltan megmondja: *Átadta őket Isten szívük bűnös kívánságának*.[2] Megadta tehát, amit szeretnek, de a kárhozatukra.

Ugyanígy olvashatod, hogy megtagadja a kért dolgot: *Ezért háromszor kértem az Urat* – mondja –, *hogy vegye el tőlem* (a test tövisét), *és mondta nekem: Elég neked az én kegyelmem, mert az erő a gyöngeségben válik tökéletessé.*[3]

Nézd csak! Azokat átadta szívük bűnös kívánságainak, Pál apostoltól pedig megtagadta, amiért imádkozott; azoknak megadta a kárhozatukra, tőle megtagadta a gyógyulására.

Amikor tehát azt szeretjük, amiről Isten akarja, hogy szeressük, feltétlenül meg fogja adni. Ez az az egy, amit szeretnünk kell: *hogy az Úr házában lakjunk életünknek minden napján.*

A legfőbb jóról

8. És mivel e földi lakóhelyeken az emberek különböző örömökben és élvezetekben gyönyörködnek, és mindegyik abban a házban akar lakni, ahol semmi

[1] Zsolt 101,28.
[2] Róm 1,24.
[3] 2Kor 12,8 9.

nem bántja a lelkét, és ahol sok gyönyörűséget talál, ha pedig megvonják tőle azt, amiben örömét találta, az ember, bárhonnan, ki akar vándorolni, kérdezzük meg, szinte kíváncsiskodva, és ő is megmondja, hogy mit fog tenni abban a házban, ahol kívánsága, vágya, óhaja szerint azt az egyet kéri az Úrtól, hogy *abban a házban lakhasson életének minden napján*.

Mit csinálsz ott? Mit kívánsz? – Halljad mit: *hogy szemléljem az Úr gyönyörűségét.* Íme, ezt szeretem, íme, ezért akarok lakni az Úr házában életemnek minden napján.

Nagy látványosság várja ott: az Úr szemlélésének öröme. Éjszakája végeztével az ő világosságához akar tapadni. Éjszakánk elmúltával akkor támad a mi reggelünk. Ezért mondja egy másik zsoltár: *Reggel fogok ott állni és szemlélődöm majd.*[1] Most azért nem szemlélődöm, mert elestem; akkor ott fogok állni és szemlélődöm.

Emberi hang ez. Elesett ugyanis az ember, és nem küldetett volna, aki fölsegítsen, ha el nem estünk volna. Mi elestünk, Ő leszállt az égből. Ő fölmegy, minket pedig fölemel, mert senki nem megy föl, csak aki leszállt az égből.[2]

Aki elesett, azt fölemelik, aki leszállott, az fölmegy a mennybe. És nem kell elveszíteni a reményt amiatt, hogy egyedül Ő megy föl. Mert fölemel minket, akikhez, elesettekhez leszállott: és állni és szemlélődni fogunk, és nagy gyönyörűséget fogunk élvezni.

Lám csak, amikor ezt mondtam, a még nem látott valóság vágyától felkiáltottatok. A szívetek emelkedjék minden megszokott dolog fölé, a szándékotok is haladja meg minden nemes testi gondolatotokat, amelyek a testi érzékekből és a képzeletből származnak. Mindent vessetek ki a lelketekből, és tagadjatok mindent, ami eszetekbe jut; gondoljátok meg szívetek gyöngeségét, és mivel még eszetekbe juthat, amit elgondolhattok, mondjátok: Nem ez az; mert ha ez volna, már eszembe jutott volna. Így hát valamit jót kívántok. De miféle jót?

Minden (létező) jó, ezért minden jó, és a jó mellé nem tesszük oda, hogy mit jelent maga a jóság. Mondjuk, hogy jó ember, jó föld, jó ház, jó állat, jó fa, jó test, jó lélek, de mindig valamihez hozzákapcsoltad a jót. Létezik az egyszerű jó, az a jó, aminek alapján minden egyéb jó; az a jó, amitől minden más jó. Ez az Úr élvezése, ezt fogjuk szemlélni.

Mármost lássátok, testvérek, ha megörvendeztetnek azok a dolgok, amelyeket jónak mondunk, ha megörvendeztetnek azok a dolgok, amelyek nem önmaguktól jók, a változó dolgok ugyanis nem önmaguktól jók, milyen lesz a változhatatlan, az örök, a mindig azonos jó szemlélése? Amiket jónak mondunk, nem

[1]Zsolt 5,5.
[2]Vö. Jn 3,13.

örvendeztethetnének minket, ha nem volnának jók; de nem lehetnének jók, ha nem attól valók volnának, aki egyszerűen jó.

9. Íme – mondja –, miért akarok az Úr házában lakni életemnek minden napján. Megmondtam, miért: *hogy szemléljem az Úr gyönyörűségét.* Hogy azonban mindig szemlélhessem, hogy mint szemlélőt semmi zaklatás ne érjen, semmi késztetés el ne fordítson, senki hatalma el ne távolítson, ellenséges támadás ne érjen a szemlélés közben és biztonságosan élvezhessem örömeimet, mit kapok magától az én Uramtól Istenemtől? Azt, hogy oltalmaz engem.

Tehát nem csak szemlélni akarom az Úr gyönyörűségét – mondja –, hanem azt is kérem, hogy *mint templomát oltalmazzon engem*. Ahhoz pedig, hogy *mint templomát oltalmazzon,* az ő temploma leszek és oltalmat kapok tőle.

Vajon Isten temploma olyan-e, mint a bálványok templomai? A pogányok bálványait a saját templomaik oltalmazzák. A mi Urunk Istenünk a saját templomát oltalmazza, és biztonságban leszek. Gyönyörűségemre fogok szemlélődni, és üdvösségemre kapom az oltalmat. Amilyen tökéletes lesz az a szemlélődés, olyan tökéletes lesz az oltalom; és amilyen tökéletes lesz a szemlélődés öröme, olyan tökéletes lesz az egészség romlatlansága.

Ehhez a két dologhoz, amelyet mondott: *hogy szemléljem az Úr gyönyörűségét, és megoltalmazzon mint az ő templomát,* tartozik az a két dolog, amivel indult a zsoltár: *Az Úr az én világosságom és szabadulásom, kitől félnék?* Mivel szemlélni fogom az Úr gyönyörűségét, Ő az én világosságom; és mivel megoltalmaz, mint az ő templomát, ő az én szabadításom.

10. [5. v.] Miért adja meg ezt nekünk végül? *Mert elrejt majd engem az ő sátrában, a bajaim napján.* – Tehát házban fogok lakni életemnek minden napján, azért, hogy *szemléljem az Úr gyönyörűségét, és megoltalmazzon, mint az ő templomát.*

De arról, hogy eljuthatok-e oda, mi biztosít? – Az, hogy *elrejt majd engem az ő sátrában a bajaim napján.* Akkor nem a bajaim napjai lesznek, hanem látni fog engem bajaimnak napjaiban. Aki tehát irgalmas és reám tekintett, a távollévőre, mennyire boldoggá fog tenni a maga közelségével?

Ezért nem balga módon kértem ezt az egyet, és nem mondta a szívem: „Minek kéred? vagy: Kitől kéred? Merészelsz kérni valamit Istentől, te, gonosz bűnös? Merészeled remélni, hogy egyszer szemlélni fogod Istent, te, a gyönge, és tisztátalan szívű?”

Merészelem – mondja –, nem magam miatt, hanem az ő élvezete miatt; nem az én vakmerőségem, hanem a tőle kapott zálog alapján. Aki oly nagy zálogot adott a vándornak, magára hagyná a megérkezőt? *Mert elrejt majd engem az ő sát-*

rában a bajaim napján. Íme, a bajaink napja ez a földi élet. De mások a bajok napjai a gonoszoknak, és mások a hívőknek.

Mert ha a hívőknek, akik még távol járnak az Úrtól *(Mert amíg ebben a testben élünk, távol járunk az Úrtól*[1] – ezt az Apostol mondja), nincsenek rossz napjaik, miért mondja az Úr imádsága: *Szabadíts meg a gonosztól*,[2] ha nincsenek rossz napjaik? De sokkal rejtettebben élik rossz napjaikat azok, akik még nem hisznek, és Ő azokat sem veti meg. Mert Krisztus a bűnösökért halt meg.[3]

Merjen csak remélni az emberi lélek, és csak egyet kérjen; biztosan megkapja, biztosan az övé lesz. Ha annyira tudjuk szeretni a csúnyát, hogyan fog ragyogni a szép!

Mert elrejt majd engem az ő sátrában, a bajaim napján. Megoltalmazott engem sátrának rejtekében. – Vajon mi lehet az ő sátrának rejteke? Mi lehet ez?

A sátor sok része látható kívülről. De van benne egy rejtett, titkos rész,[4] a templom legbelső része.

És mi ez? – Az a hely, ahová egyedül a (fő)pap lépett be. És talán maga a (fő)pap Isten sátrának rejtett része. Ugyanis ebből a sátorból vette magára a testet, és tette számunkra a sátor rejtekévé, hogy a sátor a benne hívő többi tagja legyen, a sátor rejteke pedig ő maga legyen. *Mert meghaltatok* – mondja az Apostol –, *és a ti életetek el van rejtve Krisztussal együtt Istenben*.[5]

A mi főnk, Krisztus az égben van

11. [6. v.] Akarod tudni, hogy miért mondja ezt? – Azért, mert *a szikla Krisztus*.[6]

Halljátok csak, mi következik: *Mert elrejtett engem az ő sátrában, a bajaim napján, megoltalmazott engem sátrának rejtekében.* – Ha kérdezted, hogy mi a sátor rejteke, halljad a folytatást: *Sziklán magasztalt föl engem.* Tehát Krisztusban magasztalt föl engem. Mivel a porba aláztad magad, *sziklán magasztalt föl téged.* De Krisztus odafönn van, te pedig még idelenn.

Halljad a szót: *És most fölmagasztalta a fejemet ellenségeim fölé. – És most,* még mielőtt elértem volna azt a házat, ahol lakni szeretnék életemnek minden napján, mielőtt elérkeznék az Úr szemlélésére:

---

[1] 2Kor 5,6.
[2] Mt 6,13.
[3] Vö. Róm 5,6.
[4] Vö. Zsid 9,3.
[5] Kol 3,3.
[6] Vö. 1Kor 10,4.

És most fölmagasztalta a Főmet ellenségeim fölé. – Még szenvedek Krisztus testének ellenségeitől, engem még nem emeltek föl ellenségeim fölé, de a *Főmet már fölmagasztalták ellenségeim fölé.*

A Főnk, Krisztus már az égben van, ellenségeink viszont még kegyetlenkedhetnek velünk, még nem emeltek föl bennünket föléjük, de a Főnk már ott van.

Onnan mondta: *Saul, Saul, miért üldözöl engem*?[1] Azt mondta, hogy bennünk van idelenn, tehát mi is őbenne vagyunk odafönn, mert *most fölemelte a Főmet ellenségeim fölé.* Íme, milyen zálogunk van abban, hogy hittel, reménnyel és szeretettel együtt vagyunk a Főnkkel örökre az égben; mert istenségével, jóságával, egységével ő is velünk van itt a földön a világ végezetéig.[2]

A teremtmények dicsérik Istent

12. *Körüljártam és föláldoztam az ő sátorában az ujjongás áldozatát.* – Az ujjongás áldozatát áldozzuk, az öröm áldozatát, az együtt örvendezés áldozatát, a hálaadás áldozatát áldozzuk, amit szóval nem lehet kifejezni.

Áldozzuk, de hol? – Az ő sátorában, a szent Egyházban.

Tehát mit áldozunk? – A túláradó és kimondhatatlan örömöt, nem szavakkal, elmondhatatlan hangon. Ez az ujjongás áldozata.

Honnan szereztük, hol találtuk meg? – Körüljárva.

Körüljártam – mondja – *és föláldoztam az ő sátorában az ujjongás áldozatát.* Járja körbe lelked az egész teremtést: a teremtmények mindenfelől ezt kiáltják feléd: „Isten alkotott engem!”

Ami a művészetben csak tetszhet neked, a művészt dicséri; sokkal inkább, ha bejárod a mindenséget, amit látsz, az Alkotó dicséretére késztet. Látod az egeket, Isten hatalmas műveit. Látod a földet, Isten alkotta mind a magvakat, a növények változatos sokaságát és az élőlények seregét.

Járd körbe az eget és a földet, ne hagyj ki semmit, mindenfelől minden a Teremtőről beszél neked. Maga a teremtmények szépsége a Teremtőt dicsérők hangja.
Ki tudja kibontani a teljes teremtést?
Ki tudja dicséretbe fogalmazni az egészet?
Ki tudja méltán dicsérni az eget, a földet, a tengert és mindazt, ami ezeket betölti? És ezek még csak a látható dolgok.

Ki képes méltán dicsérni az Angyalokat, Trónusokat és Uralmakat, Fejedelmeket és Hatalmasságokat?

---

[1] ApCsel 9,4.
[2] Vö. Mt 28,20.

Ki dicsérheti méltán azt, ami bennünket éltet, élteti a testünket, mozgatja a tagjainkat, működteti érzékeinket, az annyi mindent tároló emlékezetünket, az annyi mindent feldolgozó értelmünket, ki dicsérheti méltán?

És ha már ezekben a teremtményekben így elfárad az emberi beszéd, mit tesz a Teremtőben, kivéve, ha a szó elfogytával megszólal az ujjongás? *Körüljártam és föláldoztam az ő sátorában az ujjongás áldozatát.*

13. Van egy másik jelentés is, amely szerintem jobban megfelel a zsoltár összefüggésének. Mivel ugyanis azt mondta, hogy *sziklán magasztalták föl,* aki Krisztus*;* és *a Főjét, magasztalták föl ellenségei fölé,* aki Krisztus, önmagát is, aki a sziklán magasztaltatott föl, a Főben ellenségei fölé magasztaltnak akarja érteni, az Egyház megbecsülésére vonatkoztatva ezt, amelyet már nem üldöznek ellenségei; és mivel ez a hit által a teljes földkerekségen megtörtént, mondja:

Körüljártam és föláldoztam az ő sátorában az ujjongás áldozatát. – Azaz szemügyre vettem a földkerekség hitét, amelyben fölemeltetett a Főm azok fölé, akik üldöztek engem. És az ő sátorában, azaz az egész földön elterjedt Egyházában kimondhatatlanul dicsértem az Urat.

Most sóhajtozunk, akkor majd örvendezünk

14. [7. v.] *Énekelni és zsoltározni fogok az Úrnak.* – Biztonságban leszünk, biztonságban fogunk énekelni és zsoltározni, amikor szemlélni fogjuk az Úr gyönyörűségét, és az ő templomaként oltalmat kapunk tőle abban a romolhatatlanságban, amelyben a győzelem elnyeli a halált.[1]

És most? – Már hallottunk azokról az örömökről, amelyekben részünk lesz, amikor megkapjuk azt az egyet, amit kértünk. És most mi lesz velünk?

Hallgasd meg, Uram, az én szómat, mert most sóhajtozunk, most imádkozunk.

A sóhajtozás csak a nyomorultaké, az imádság csak a rászorulók sajátja. Amikor véget ér az imádság, helyébe lép majd a dicséret; ha véget ér a sírás, helyébe lép az öröm. Ebben a közbeeső időben, most, amikor rossz napjainkat éljük, meg ne szűnjön Istenhez szóló imádságunk, akitől azt az egyet kérjük; és abba ne hagyjuk a kérést, amíg az Ő ajándékaként és vezetésével meg nem érkezünk.

Hallgasd meg, Uram, az én szómat, amellyel hozzád kiáltottam, könyörülj rajtam és hallgass meg engem. – Azt az egyet kéri, kitartóan kérve, sírva, sóhajtozva csak egyet kér. Már nem vágyódik semmire, az az egy maradt, amit kér.

[1]Vö. 1Kor 15,54.

15. [8. v.] Hallgasd csak, mert ezt kéri: *Neked mondta a szívem: A te arcodat kerestem!* Ez az, amit kevéssel előbb így mondott: *hogy szemléljem az Úr gyönyörűségét.*

Neked mondta a szívem: A te arcodat kerestem! – Ha örömünket a látható Nap jelentené, nem a szívünk, hanem a testi szemünk mondaná: *A te arcodat kerestem!*

Vajon a szívünk kinek mondja: *A te arcodat kerestem!,* ha nem annak, aki a szív szemének a tárgya?

A Nap fényét keresik a test szemei, ezt a fényt a szív szemei keresik. Akarod látni azt a világosságot, amelyet a szív szemeivel lehet látni? Ez a fény maga Isten. *Isten ugyanis világosság, és semmi sötétség nincs benne* – mondja János.[1] Akarod tehát látni ezt a világosságot? Tisztítsd meg a szemedet, amellyel láthatod: *Boldogok a tisztaszívűek, mert ők meglátják Istent.*[2]

16. [9. v.] *Neked mondta a szívem: A te arcodat kerestem! A te arcodat keresem, Uram!* – Egyet kértem az Úrtól, ezt kerestem,a te arcodat: *Ne fordítsd el tőlem a te arcodat.*

Hogyan lecövekelt ennél az egy kérésnél!

Akarod, hogy teljesüljön a kérésed? – Ne kérj mást; elégedj meg eggyel, mert ez az egy elég neked.

Neked mondta a szívem: A te arcodat kerestem! A te arcodat keresem, Uram! Ne fordítsd el tőlem a te arcodat, és ne hajolj el haraggal a te szolgádtól. – Nagyszerű! Ennél istenibbet nem lehet mondani. Értik ezt, akik igazán szeretnek.

Más talán boldog és halhatatlan akar lenni olyan dolgokban, amelyeket szeret, a földi vágyak gyönyörűségeiben, és talán azért tiszteli Istent és imádkozik hozzá, hogy sokáig élhessen itt gyönyörűségeiben; el ne veszítsen semmit, amit a földi vágyai birtokolnak: sem aranyat, sem ezüstöt, sem a szemet gyönyörködtető birtokokat, se barátai, se gyermekei, se felesége, se ügyfelei meg ne haljanak, mert mindig ezekben a gyönyörűségekben akar élni.

De mivel ez lehetetlen, hiszen tudja, hogy halandó, talán azért tiszteli Istent, és azért imádkozik Istenhez, azért sóhajtozik Istenhez, hogy mindezek öregkoráig kitartsanak. És ha Isten azt mondaná neki: „Íme, halhatatlanná teszlek ezekben”, nagy jónak tartaná és örömében nem tudna hová lenni.

[1] 1Ján 1,5.
[2] Mt 5,8.

Ez az imádkozó, aki csak egyet kért az Úrtól, nem ezt akarja. Hanem mit akar? – Szemlélni akarja az Úr gyönyörűségét életének minden napján.

Ugyanígy az a másik, aki úgy és azért tiszteli Istent, hogy ha megvolna neki mindez a mulandó java, nem félne Isten haragjától, csak annyiban, hogy el ne vegye tőle azt, amije van.

Ez az imádkozó nem ezért fél a haragvó Istentől, hiszen még ellenségeiről is ezt mondta: *Hogy megegyék a testemet.*

Miért fél a haragvó Istentől? – Azért, hogy el ne vegye tőle, amit szeret.

És mit szeretett? – *A te arcodat.* Ezért gondolja az Úr haragjának, ha elfordítja tőle az arcát. *Uram, ne hajolj el haraggal a te szolgádtól.*

Valaki ezt mondhatná neki: „Miért félsz, hogy haraggal elhajol tőled? Ha haraggal elhajol tőled, nem fog bosszút állni rajtad, míg ha haragjában találkozol vele, meg fog büntetni. Kívánd inkább, hogy hajoljon el tőled haragjában!" – azt válaszolja: Nem!

Tudja ugyanis, hogy mit kíván, mert Isten haragja nem más, mint arcának elfordítása.

Mi lenne, ha halhatatlanná tenne ezekben a gyönyörűségekben és a földi örömök kívánásában? Ez a szerelmes így válaszol: „Nem akarom. Semmi nem édes nekem, ami rajta kívül van; bármit akar adni nekem az én Uram, vegye el teljesen, csak önmagát adja nekem." *Ne hajolj el haraggal a te szolgádtól.*[1]

Vannak, akiktől elhajol, de nem haraggal, ahogy azoktól, akik mondják neki: *Fordítsd el arcodat a bűneimtől.* Amikor a bűneidtől fordítja el arcát, nem haraggal hajol el tőled. Elfordítja tehát az arcát a bűneidtől, de nem fordítja el az arcát tőled.

Kitartóaknak kell lennünk

17. *Szabadítóm légy, ne hagyj el engem.* – Íme, úton vagyok: egyet kértem Tőled, hogy a házadban lakhassam életemnek minden napján, szemlélhessem gyönyörűségedet, templomodként oltalmazz engem; ezt az egyet kértem, de hogy ezt elérjem, úton vagyok.

Talán azt mondod nekem: „Rajta, menj, szabad döntést adtam neked, akaratodé ez a képesség; kövesd az utat, keresd a békét, és azt kövesd.[2] Ne térj le az útról, ne késlekedj, ne nézz hátra; légy kitartó a járásban, mert aki állhatatos marad mindvégig, az üdvözül.[3] Azzal, hogy szabad döntést kaptál, megkaptad a kiin-

[1]Zsolt 50,11.
[2]Vö. 33,15.
[3]Vö. Mt 10,22; 24,13.

dulási pontot, ne bízzál magadban; ha a szabadságod elhagy, elfáradsz az úton, elesel, eltévedsz és nem jutsz célodhoz."

Mondd tehát Neki: „Szabad akaratot adtál ugyan nekem, de nélküled az én törekvésem semmi. *Segítőm légy, ne hagyj el engem, és ne vess meg engem, Istenem, szabadításom.* Te segíts, aki megalkottál, te ne hagyj el, aki megteremtettél!"

A két városról

18. [10. v.] *Mert az én atyám és anyám elhagytak engem.* – Kicsivé tette magát Isten előtt, őt tette atyjává és őt tette anyjává. Isten az atyja, mert megalkotta, mert hívja, parancsol neki és vezérli; anyja mert óvja, szoptatja, táplálja, támogatja.

Mert az én atyám és anyám elhagytak engem, az Úr azonban fölvett engem – azért is hogy vezéreljen, és azért is, hogy tápláljon. A halandó szülők nemzettek, a gyermekek a helyükbe léptek, halandók a halandók helyébe, és a felnövekvők azért születtek, hogy akik nemzették őket, elmenjenek. De nem megy el az, aki engem teremtett, sem én el nem távozom tőle.

Az én atyám és anyám elhagytak engem, az Úr azonban fölvett engem. – E két szülőn kívül, akitől test szerint születtünk, a férfi atyától és a nő anyától, mint Ádámtól és Évától, tehát e két szülőn kívül van itt a földön más atyánk és más anyánk is, helyesebben volt.

A világ szerinti atyánk az ördög, és atyánk volt mindaddig, amíg hitetlenek voltunk; mert a hitetleneknek mondja az Úr: *A ti atyátok az ördög.*[1] Ha ő minden gonosz atyja, aki a hitetlenség fiaiban munkálkodik,[2] ki az anyjuk?

Anyjuk az a város, amelyet Babilonnak hívnak, az a város, amely napkelettől napnyugatig az elveszettek társadalma, övé a földi ország. E városról nevezik azt a köztársaságot, amelyet most öregedni és fogyni láttok; ez volt első anyánk, benne születtünk.

Amikor megismertük a másik atyát, Istent, elhagytuk az ördögöt. Mert hogyan merne az ördög azokhoz közelíteni, akiket az emelt föl, aki mindenek fölött áll?

Megismertünk egy másik anyát is, a mennyei Jeruzsálemet, amely a szent Egyház, melynek egy része a földön vándorol, és elhagytuk Babilont.

Az én atyám és anyám elhagytak engem – már nincs semmijük, amit adhatnának nekem, mert még akkor is, amikor úgy látszott, hogy ők adják, Tőled kaptam, és nekik tulajdonítottam.

---

[1] Jn 8,44.
[2] Vö. Ef 2,2.

Mindent Isten parancsol, vagy enged meg

19. Még amit a világ ad is az embernek, ki mástól való, ha nem Istentől? Vagy mit vesznek el az embertől, ha nem az parancsolja vagy engedi meg, aki ajándékba adta?

De semmirekellő emberek azt gondolják, hogy a világi dolgokat az általuk imádott démonok adják, és néha azt mondják magukban: „Istenre szükség van az örök élethez, ahhoz a spirituális élethez; ezeket a démoni hatalmakat viszont tisztelnünk kell e mulandó javakért."

Ó emberi nem hiábavalósága! A dolgokat, amelyek miatt a démonokat tisztelni akarod, jobban szereted, mint őket; valójában őket jobban, vagy hogy ne mondjam, jobban, legalább ugyanúgy tiszteled. Isten azonban nem akarja, hogy velük együtt tiszteljék őt, még akkor sem, ha Őt sokkal jobban, azokat meg sokkal kevésbé tisztelik.

Akkor hát – mondod – a démonok nem szükségesek a világi dolgokhoz? – Nem!

„De félni kell tőlük, nehogy haragjukban ártsanak." – Nem fognak ártani, ha Isten nem engedi nekik. Bennük mindig ott van az ártó szándék, és akár kedvükben járnak, akár kérik őket, ők mindig ártani akarnak; ez a rossz akarat elmaradhatatlan sajátságuk.

Ezért ha őket tiszteled, nem teszel mást, mint hogy bántod Őt, akinek bántásával a démonok hatalmába kerülsz; mert akik semmit sem tehetnek veled, ha tetszel Istenek, bármit megtehetnek, ha Isten haragszik rád.

És hogy megtudd, mennyire hiába tiszteled a démonokat, bármilyen mulandó jó érdekében gondolod fontosnak: vajon akik Neptunust tisztelik, nem szenvedtek-e hajótörést, vagy akik káromolják Neptunust, nem jutottak-e kikötőbe? És az asszonyok, akik Junót tisztelik, mind szerencsésen szültek-e, vagy a Junót káromlók mind szerencsétlenül szültek?

Ebből értse meg Szeretetreméltóságtok, hogy hiábavalók azok az emberek, akik a démonokat akarják tisztelni akár földi javakért is. Mert ha e földi javakért tisztelni kellene őket, egyedül az ő imádóik bővelkedhetnének földi javakban.

Ha pedig így volna, akkor nekünk menekülni kellene a földi javaktól, és csak az egyet szabadna kérnünk az Úrtól. Ehelyett a földi javakat is Ő adja, akit sértenek, amikor a démonokat tisztelik.

Tehát hagyjon el minket atyánk és anyánk, hagyjon el az ördög és Babilon városa, és az Úr vegyen föl minket vigasztalva a mulandókkal, és boldoggá téve az örökkévalókkal. *Mert az én atyám és anyám elhagytak engem, az Úr azonban fölvett engem.*

20. [11. v.] Tehát már fölvett az Úr, elhagytad azt várost és kormányzóját, az ördögöt, mert a gonoszok kormányzója az ördög, e sötétség világának a kormányzója. Milyen sötétségé? A bűnösöké és a hitetleneké. Ezért a már hívőknek mondja az Apostol: *Egykor sötétség voltatok, most azonban világosság vagytok az Úrban*.[1]

Tehát miután ő fölvett minket, mit mondjunk? – *Adj nekem törvényt, Uram, a te utadon.* Merted kérni a törvényt? Mi lesz veled, ha azt mondja neked: „Megtartod a törvényt? Ha adom a törvényt, tartsd meg!"

Nem merné kérni, ha nem mondaná előbb: *Az Úr azonban fölvett engem.*

Nem merné kérni, ha nem mondaná előbb: *Segítőm légy!*

Tehát ha segítesz, ha fölveszel, add a törvényt, *adj nekem törvényt, Uram, a te utadon.*

Tehát adj nekem törvényt Krisztusodban. Mert maga az Úr mondta nekünk: *Én vagyok az út, az igazság és az élet*.[2] A törvény Krisztusban irgalmassággal együtt lévő törvény. Ez a törvény maga a bölcsesség, amelyről írva van: *Nyelvén hordja a törvényt és az irgalmasságot.*[3]

És ha vétesz valamit a törvény ellen, ő, aki vérét ontotta érted, ha megvallod, elfelejti neked; te csak az utat ne akard elhagyni, és mondd neki: *Végy föl engem, és irányíts az egyesen ösvényen ellenségeim miatt.*

Add a törvényedet, de ne vond meg irgalmasságodat, Te, akiről egy másik zsoltár mondja: *Mert aki a törvényt adta, irgalmasságot is adott.*[4] Tehát: *Adj nekem törvény, Uram, a te utadon* – ez a törvényhez tartozik; és mi tartozik az irgalmassághoz? az, hogy *irányíts az egyenes ösvényen ellenségeim miatt.*

Csak az árthat nekünk, ha egyetértünk az ellenségekkel

21. [12. v.] *Ne adj át engem háborgatóim akaratának* – azaz egyet ne értsek háborgatóimmal. Ha ugyanis egyetértesz a téged háborgatóval, nem falja fel ugyan a testedet, de gonosz akaratával megeszi a lelkedet.

Ne adj át engem háborgatóim akaratának: Ha úgy tetszik neked, adj háborgatóim kezébe – mondták ezt a mártírok, és a háborgatók kezébe adattak. De mit adott kezükbe Isten? A testet. Ezt mondja Jób könyve: *A föld adatott a gonosz kezébe*.[5] A test adatott az üldöző kezei közé.

---

[1] Ef 5,8.
[2] Ján 14,6.
[3] Péld 31,26.
[4] Zsolt 83,8.
[5] Jób 9,24.

Ne adj át engem. – Ne a testemet, hanem engem ne adj át. A lelkemmel szólok, elmémmel beszélek hozzád; nem azt mondom: „Ne add át a testemet háborgatóim kezébe”, hanem: *Ne adj át engem háborgatóim akaratának.*

És hogyan adatnak az emberek a háborgatók akaratának? – Úgy, hogy *hamis tanúk támadtak ellenem.* Mivel a tanúk hamisak, sok rosszat mondanak rólam, és sok dologgal rágalmaznak; ha átadatom akaratuknak, én is hazudni fogok, a társuk leszek, nem a te igazságod részese, hanem bűnrészes leszek ellened a hazugságban: *Hamis tanúk támadtak ellenem, és hazudott a gonoszság önmagának.*

Magának, nem nekem; magának mindig hazudik, nekem azonban nem. Ha átadnál háborgatóim akaratának, azaz egyetértenék velük, már nem csak magának hazudna a gonoszság, hanem nekem is; ha pedig fenekednek, ahogy akarnak, és próbálják akadályozni utamat, de te nem adsz át az ő akaratuknak, azzal, hogy nem értek velük egyet, én megmaradok és kitartok a te igazságodban, hazudik a gonoszság – nem nekem, hanem magának.

22. [13. v.] Ezen veszedelmek, vesződségek és nehézségek után az üldözők és szorongatók keze között vergődve, sóhajtozva és küszködve, biztonságban és erőben visszatér ahhoz az egyhez, mert Isten fölvette, segíti, vezérli és kormányozza.

Azon körüljárás és ujjongás után, örömtől ujjongva és a fáradozástól sóhajtozva sóhajtja az utolsót és mondja: *Hiszem, hogy meglátom az Úrnak javait, az élőknek földjén.*

Ó, az Úr édes, halhatatlan, páratlan, örök és változhatatlan javai! És mikor foglak meglátni titeket, Úrnak javai? Hiszem, hogy meglátom, de nem a halandók földjén. *Hiszem, hogy meglátom az Úrnak javait, az élőknek földjén.*

Elragad engem a halandók földjéről az Úr, aki engem arra méltatott, hogy magára vette a halandók földjét, és meghalt a halandók kezei között; Elragad engem a halandók földjéről az Úr: *Hiszem, hogy meglátom az Úrnak javait, az élőknek földjén.*

Sóhajtva mondta, fáradozások közepette mondta, veszélyek és kísértések között mondta, de mindent annak irgalmasságától várva, akinek mondta: *Adj nekem törvényt, Uram.*

Krisztusban egyek vagyunk

23. [14. v.] És mit mond Ő, aki törvényt adott neki? – Halljuk a bennünket felülről buzdító és vigasztaló Úr hangját: Annak hangját, aki atyánk és anyánk az elhagyott atya és anya helyett, az Ő hangját hallgassuk. Mert Ő meghallotta nyögésünket, látta sóhajainkat, meglátta vágyunkat és egyetlen kérésünket, és

szívesen fogadta szószólónk, Krisztus által esdeklésünket, és miközben ezt a földi vándorutat járjuk, amelynek végére időzítette azt, amit ígért, mondta nekünk: *Várjad az Urat.*

Nem hazugságot mondóra várasz, nem azt várod, aki tévedhet, nem is azt, aki nem találná meg, amit adni ígért, hanem a Mindenható ígért, a Tévedhetetlen ígért, az Igazmondó ígért: *Várjad az Urat, férfiasan cselekedjél.* Ne add föl a reményt, ne légy azok között, akiknek ezt mondják: *Jaj azoknak akik elveszítették a kitartást*![1]

Várjad az Urat! – Ezt mindegyikünknek mondják, mégis egy embernek mondják. Egy vagyunk Krisztusban, Krisztus teste vagyunk, akik arra az egyre vágyunk, azt az egyet kérjük; mi, akik ezekben a rossz napokban sóhajtozunk, akik hisszük, hogy meglátjuk az Úr javait az élők földjén. Mindannyiunknak, akik egyek vagyunk az Egyben, mondják: *Várjad az Urat, férfiasan cselekedjél, erősödjék meg a szíved, és várjad az Urat.*

Mi mást mond, mint hogy megismétli, amit már hallottál: *Várjad az Urat, férfiasan cselekedjél.*

Tehát aki elveszítette a kitartást, elnőiesedett, elveszítette életerejét. Hallják meg ezt a férfiak és a nők egyformán, mert egy férfiban vagyunk férfiak és nők.

Ez az imádkozó se nem férfi, se nem nő Krisztusban.[2]

Várjad az Urat, férfiasan cselekedjél, erősödjék meg a szíved, és várjad az Urat. Ha várod az Urat, a tiéd lesz, birtokolni fogod Őt, akit vársz. Ha találsz nála édesebbet, nagyobbat és jobbat, akkor arra vágyakozzál.

[1]Sir 2,16.
[2]Vö. Gal 3,28.

HUSZONHETEDIK ZSOLTÁR (28.)
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen

1*Dávidé.*
Hozzád kiáltottam, Uram,
én Istenem, ne fordulj el szótlanul tőlem.
Ne légy néma hozzám,
nehogy olyan legyek, mint a sírba szállók.

2Hallgasd meg az én könyörgésem szavát,
amikor kiáltok hozzád,
amikor fölemelem kezeimet a Te szent templomod felé.
3Ne vonszold a lelkemet a bűnösökkel együtt,
és a gonoszságot cselekvőkkel ne pusztíts el engem.
azokkal, akik békességről beszélnek a felebarátjukkal,
de rosszak vannak a szívükben.

4Fizess meg nekik cselekedeteik szerint,
és vágyaik gonoszsága szerint.
Kezük műve szerint viszonozz nekik,
add meg a fizetségüket.
5Mivel nem értették meg az Úr műveit,
és kezének műveit;
lerombolod őket, és nem fogod fölépíteni.

6Áldott az Úr,
mert meghallgatta könyörgésem szavát;
7az Úr az én segítőm és oltalmazóm,
benne remélt a szívem, és megsegített,
és újjáéledt az én testem,
és önként teszek vallomást neki.

8Az Úr erősség az Ő népének,
és Fölkentjének szabadító oltalmazója.
9Szabadítsd meg a te népedet, és áldd meg a te örökségedet,
és kormányozd őket, és magasztald fel őket mindörökké.

Mi a bűnösök sorsa és mi az Istenben remélőké

1. [1–2. v.] *Dávidé. A szenvedésben erőskezű Közvetítő imádsága.* – Amiket ellenségeinek kíván, nem rosszakaratból fakad, hanem bűnhődésük meghirdetése, mint ahogy az Evangéliumban a városoknak, amelyekben sok csodát művelt, mégsem hittek benne, nem rossz akarattal kívánta, amit mondott, hanem jövendölte azt, ami fenyegette őket.[1]

2. *Hozzád kiáltottam, Uram, én Istenem, ne fordulj el szótlanul tőlem* – Hozzád kiáltottam, Uram, én Istenem, ne válaszd el Igéd egységétől emberségemet.

Ne légy néma hozzám, nehogy olyan legyek, mint a sírba szállók – abból, hogy Igéd örökkévalósága állandóan egyesül velem, következik, hogy nem vagyok olyan ember, mint a többiek, akik evilág nyomorúságának mélyén születnek, ahol, mintha hallgatnál, nem ismerik a te Igédet.

Hallgasd meg az én könyörgésem szavát, amikor kiáltok Hozzád, amikor fölemelem a kezeimet a Te szent templomod felé – miközben keresztre feszítenek, azok üdvösségére, akik, mert hisznek, a te szent templomoddá válnak.

3. [3. v.] *Ne vonszold a lelkemet a bűnösökkel együtt, és a gonoszságot cselekvőkkel ne pusztíts el engem, azokkal, akik békességről beszélnek a felebarátjukkal* – azokkal, akik azt mondják nekem: *„Tudjuk, hogy Istentől jött mester vagy,”*[2] *de rosszak vannak a szívükben* – de rosszakat beszélnek a szívükben.

4. [4. v.] *Fizess meg nekik cselekedeteik szerint* – aszerint fizess meg nekik, amit tesznek, mert ez igazságos;

és vágyaik gonoszsága szerint – rosszaságra törekedve ugyanis nem találhatnak jókat.

Kezük műve szerint viszonozz nekik – bár másoknak üdvösségére szolgál, amit művelnek, aszerint fizess meg nekik, amit cselekedni akartak;

add meg a fizetségüket – mert a hallott igazságért hamissággal akartak fizetni, a hazugságaik csalják meg őket.

5. [5. v.] *Mivel nem értették meg az Úr műveit.* – És honnan vált nyilvánvalóvá, hogy ez történt velük? Onnan, hogy *nem értették meg az Úr műveit,* mert már ez maga fizetségük volt, hogy akit rosszindulattal emberként próbára tettek, nem ismerték fel, hogy megtestesült Istenként az Atya milyen tervvel küldte el.

---

[1]Vö. Mt 11,20.
[2]Jn 3,2.

És kezének műveit – és a szemmel látható tettek sem indították meg őket, amelyek a szemük láttára mentek végbe.

Lerombolod őket és nem fogod fölépíteni – nekem semmit nem ártanak, de Egyházam elleni mesterkedéseik sem érnek el semmit.

6. [6. v.] *Áldott az Úr, mert meghallgatta könyörgésem szavát.*

7. [7. v.] *Az Úr az én segítőm és oltalmazóm* – az Úr megsegíti azt, aki ennyit szenved, és halhatatlansággal veszi oltalmába a feltámadót.

Benne remélt a szívem, és megsegített, és újjáéledt az én testem – azaz a testem is föltámadt.

És önként teszek vallomást neki – ezért vége már a halálfélelemnek, és nem a törvény kényszerével a törvény alatt, hanem szabad akarattal a törvénnyel teszek vallomást azok, akik hisznek bennem; akikben – mivel bennük vagyok – én teszek vallomást.

8. [8. v.] *Az Úr erősség az Ő népének* – nem annak a népnek, amely nem ismeri Isten igazságát és a saját igazságát akarja helyébe állítani.[1] Az ő népe nem magától gondolta magát erősnek, mert az Úr az erőssége az ő népének, amely a jelen élet nehézségei közepette az ördöggel küzd.

És Fölkentjének szabadító oltalmazója – hogy Krisztusa által üdvözítve népét, a harcos erősség után végül békés halhatatlansággal vegye oltalmába.

9. [9. v.] *Szabadítsd meg a te népedet és áldd meg a te örökségedet* – közbenjárok tehát, miután újjáéledt a testem, mert mondtad: *Kérjed tőlem és örökségül adom neked a nemzeteket.*[2]

Üdvözítsd a te népedet és áldd meg a te örökségedet, mert az enyémek mind a tieid,[3] *és kormányozd őket, és magasztald fel őket mindörökké*: és vezéreld őket e mulandóban, és vidd el őket az örök életbe.

[1]Vö. Róm 10,3.
[2]Zsolt 2,8.
[3]Vö. Jn 17,10.

HUSZONNYOLCADIK ZSOLTÁR (29.)
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen

1Zsoltár. Dávidé.
Hozzátok el az Úrnak, Isten fiai,
hozzátok el az Úrnak a kosok fiait,
hozzátok el az Úrnak a dicsőséget és a tiszteletet.
2Hozzátok el az Úrnak neve dicsőségét,
imádjátok az Urat az ő szent csarnokában.
3Az Úr hangja a vizek fölött;
a fölséges Isten megdördült,
az Úr a nagy vizek fölött.
4Az Úr hangja zeng hatalommal,
az Úr hangja fenségesen.
5Cédrusokat tördelő az Úr hangja;
és letöri az Úr a Libanon cédrusait.
6És betöri őket, mint a Libanon borját.
És a szeretett fiú, mint az egyszarvúak borja.
7A tűzlángokat szóró Úrnak a hangja,
8a pusztát megindító Úrnak a hangja,
és megindítja az Úr Kádes pusztáját.
9A szarvasokat tökéletessé tevő Úrnak a hangja,
és feltárja a sűrű erdőket;
és az Ő templomában mind dicsőséget mondanak.
10Az Úr a vízözön fölött lakik,
és trónján fog ülni az Úr, mint király, mindörökké.
11Az Úr erőt ad majd az Ő népének,
az Úr megáldja népét békességben.

Az Úr az Egyházban tevékenykedik

1. [1–2. v.] *Dávid zsoltára a sátor/hajlék befejezésekor.*
Az erőskezű Közvetítő és az Egyház beteljesedésének zsoltára ebben a világban, ahol az időben harcolunk az ördög ellen.

2. A próféta mondja: *Hozzátok el az Úrnak, Isten fiai, hozzátok el az Úrnak a kosok fiait* – hozzátok el magatokat az Úrnak, akiket az evangélium által a nyájak vezetői, az Apostolok hoztak a világra.

Hozzátok el az Úrnak a dicsőséget és a tiszteletet – tetteitek által dicsőüljön meg és kapjon tiszteletet Isten.

Hozzátok el az Úrnak neve dicsőségét – bizonyuljon dicsőségesnek az egész földön.

Imádjátok az Urat az ő szent csarnokában – imádjátok az Urat kitágított és megszentelt szívetekben, mert ti vagytok az ő szent, királyi lakóhelye.

3. [3. v.] *Az Úr hangja a vizek fölött* – Krisztus hangja szól a népek fölött;

a fölséges Isten megdördült – a test felhőjéből a fölséges Isten félelmetesen hirdette a bűnbánatot;

az Úr a nagy vizek fölött – az Úr Jézus, miután hallatta hangját a népek fölött, és megriasztotta és magához fordította őket, és közöttük lakozott.

4. [4. v.] *Az Úr hangja zeng hatalommal* – az Úr hangja most már bennük szól, hatalmassá téve őket;

az Úr hangja fenségesen – az Úr hangja nagy dolgokat művel bennük.

5. [5. v.] *Cédrusokat tördelő az Úr hangja* – az Úr hangja a szív megtörésével megalázza a gőgösöket;

és letöri az Úr a Libanon cédrusait – az Úr a bűnbánattal összetöri a földi nagyság fényével fennhéjázókat, amikor megszégyenítésükre evilág kicsinyeit választotta ki,[1] és azokban mutatja meg a maga istenségét.

6. [6. v.] *És betöri őket, mint a Libanon borját* – és letörve gőgös magasságaikat meghajlítja őket a maga alázatosságának követésére, akit evilág nagyjai mint valami borjút vezettek vágóáldozatra: *Összeálltak a föld királyai és a fejedelmek összejöttek az Úr ellen és az ő Krisztusa ellen;*[2]

és a szeretett fiú mint az egyszarvúak borja – mert maga a szeretett Fiú, az Atya egyszülötte megfosztotta magát a rangjától, és emberré lett, mint a zsidók fia,[3] akik nem ismerték meg Isten igazságosságát és gőgösen hencegtek a maguk igazságosságának páratlanságával.

---

[1]Vö. 1Kor 1,28.
[2]Zsolt 2,2.
[3]Vö. Róm 10,3.

7. [7. v.] *A tűzlángokat szóró Úrnak a hangja* – az Úr hangja, aki sértetlenül ment át azok között, aki tomboló dühvel meg akarták kövezni, vagy aki megosztotta őrült haragú üldözőit úgy, hogy egyesek azt mondták: „Vajon ő a Krisztus?”, mások szerint: „Nem, hanem félrevezeti a népet!” és ezzel megosztotta az esztelen sokaságot: egyeseket szeretetére vonzott, másokat meghagyott a gonoszságukban.

8. [8. v.] *A pusztát megindító Úrnak a hangja* – az Úr szava hitre indította a nemzeteket, akik azelőtt remény és Isten nélkül éltek ebben a világban;[1] ahol nem volt próféta, nem volt Isten Igéjének hirdetője, mintha ember nem lakott volna a földjükön. *És megindítja az Úr Kádes pusztáját* – és akkor az Úr ezekkel a nemzetekkel ünnepeltetni kezdte Írásainak szent igéjét, amit az értetlen zsidók elhagytak.

9. [9. v.] *A szarvasokat tökéletessé tevő Úrnak a hangja* – az Úr szava ugyanis először megteremti azokat, akik a mérgező nyelvek fölé kerekednek és elűzik őket;

és föltárja a sűrű erdőket – azután kinyilatkoztatja nekik az isteni könyvek homályos helyeit, és a misztériumok rejtélyeit, ahol azután szabadon legelészhetnek;

és az Ő templomában mind dicsőséget mondanak – és az ő Egyházában mindenki, aki az örök reményre újjászületett, dicséri Istent a maga ajándékáért, amelyet a Szentlélektől kapott.

10. [10. v.] *Az Úr a vízözön fölött lakik* – az Úr tehát először evilág vízözönében lakást vesz a szentjeiben, akiket mint bárkában, az Egyházban megőriz;

és trónján fog ülni az Úr, mint király, mindörökké – azután trónra ül és uralkodik bennük mindörökké.

11. [11. v.] *Az Úr erőt ad majd az Ő népének* – mert az Úr erőt ad népének evilág viharaival és támadásaival szemben, mert ebben a világban nem ígért nekik békét;
az Úr megáldja népét békességben – és ugyanez az Úr megáldja a népét, békét adván neki saját magában, mert ezt mondja: *Az én békémet adom nektek, az én békémet hagyom rátok.*[2]

[1]Vö. Ef 2,12.
[2]Jn 14,27.

HUSZONKILENCEDIK ZSOLTÁR (30.)
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen
Első magyarázat

1Végig Dávid zsoltára, amikor felavatták a házát.

2Magasztallak téged, Uram, mert kiragadtál engem,
és nem engedted, hogy az én ellenségeim örüljenek rajtam.
3Én Uram Istenem, hozzád kiáltottam,
és meggyógyítottál engem.
4Uram, visszahoztad az alvilágból az én lelkemet,
megmentettél a sírba szállók közül.

5Zsoltározzatok az Úrnak, ő szentjei,
és tegyetek vallomást az ő szentségének emlékezetéről,
6mert harag van az ő méltatlankodásában,
és élet az ő akaratában.
Az estét betölti a sírás,
és reggel ujjongás van.

7Én pedig mondtam bőségemben:
„nem fogok meginogni soha”.
8Uram, a te akaratodban erőssé tetted az én ékességemet;
elfordítottad tőlem az arcodat, és én megrendültem.
9Hozzád fogok kiáltani, Uram,
és az én Istenemhez fogok könyörögni.
10Mi haszon az én véremben,
amikor alámegyek a romlásba?
Vajon vallomást tesz-e neked a por,
vagy hirdeti-e a te igazságodat?

11Meghallotta az Úr és megkönyörült rajtam,
az Úr lett az én segítőm.
12Sírásomat örömre fordítottad,
elszaggattad gyászruhámat és körülöveztél örvendezéssel,
13hogy énekeljen neked az én dicsőségem,
és ne szúrjanak át.
Én Uram, Istenem, örökké vallomást teszek neked.

A teljes Krisztus hálát ad Istennek, aki gyógyít és megdicsőít

1. [1. v.] *Végig Dávid zsoltára, amikor felavatták a házát.*
A feltámadás örömének és a test megújulásának és halhatatlanná válásának zsoltára nem csak az Úr, hanem egész Egyháza szájából is.

Az előző zsoltárban a sátor elkészüléséről volt szó, amelyben háború idején lakunk, most pedig felavatják a házat, amely örökre békességben lesz.

2. [2. v.] Tehát a teljes Krisztus mondja: *Magasztallak téged, Uram, mert kiragadtál engem* – magasztos voltodat dicsérem, mert fölvettél engem;

és nem engedted, hogy az én ellenségeim örüljenek rajtam – és nem tetted ujjongóvá fölöttem azokat, akik annyiszor, a legváltozatosabb üldözésekkel próbáltak elnyomni engem.

3. [3. v.] *Én Uram, Istenem, hozzád kiáltottam, és meggyógyítottál engem* – Uram, Istenem, hozzád kiáltottam, és már nem a halandósággal terhelt és beteg testet viselem.

4. [4. v.] *Uram, visszahoztad az alvilágból az én lelkemet, megmentettél a sírba szállók közül* – kimentettél a mélységes vakság állapotából és a romlandó test mély iszapjából.

5. [5. v.] *Zsoltározzatok az Úrnak, ő szentjei* – Ezt a jövőt látva mondja a próféta: *Zsoltározzatok az Úrnak, ő szentjei, és tegyetek vallomást az ő szentségének emlékezetéről* – és valljátok meg, hogy nem feledkezett meg a szentségről, amellyel megszentelt titeket most, amikor ez a közbeeső idő hosszabb, mint kívánnátok.

6. [6. v.] *Mert harag van az ő méltatlankodásában* – mert megtorolta rajtatok az első bűnt, amit a halállal leróttatok;

és élet az ő akaratában – és az örök életet, ahová a saját erőtökkel soha vissza nem térhettetek volna, mert akarta, megadta.

Az estét betölti a sírás – este kezdődött, amikor a bölcsesség elhagyta a vétkes embert, amikor halálra ítéltetett, attól az estétől tart a sírás mindaddig, amíg Isten népe vesződségek és kísértések között várja az Úr napját;

és reggel ujjongás van – reggel, amikor eljön a feltámadás ujjongása, amely először az Úr hajnali feltámadásában ragyogott fel.

7. [7. v.] *Én pedig mondtam bőségemben: „nem fogok meginogni soha”.* – Én pedig – az a nép, amely a zsoltár kezdete óta beszél – bőségemben, már semmi szükséget nem szenvedve mondtam: *nem fogok meginogni soha.*

8. [8. v.] *Uram, a te akaratodban erőssé tetted az én ékességemet* – de megtanultam, hogy ez a bőség nem tőlem való, hanem akaratoddal te adtál erőt az én ékességemnek;
elfordítottad tőlem az arcodat, és én megrendültem – mert amikor vétkeztem, elfordítottad tőlem az arcodat, és megrendültem, mert eltávozott tőlem a te ismereted megvilágosítása.

9. [9. v.] *Hozzád fogok kiáltani, Uram, és az én Istenemhez fogok könyörögni.* – Megrendülésemre és nyomorúságomra emlékezve, és abban lévén, hallom Egyszülötted hangját, aki az én Főm és halni készül értem, és mondja: *Hozzád fogok kiáltani, Uram, és az én Istenemhez fogok könyörögni.*

10. [10. v.] *Mi haszon az én véremben, amikor alámegyek a romlásba?* – Mi haszna vérem ontásának, ha alászállok a romlásba?
Vajon vallomást tesz-e neked a por? – Ha ugyanis nem azonnal támadok fel, és felbomlik a testem, v*ajon vallomást tesz-e neked a por,* azaz a bűnösök sokasága, akiket feltámadásommal fogok igazzá tenni?
Vagy hirdeti-e a te igazságodat? – vagy hirdeti-e majd igazságodat a többiek üdvösségére?

11. [11. v.] *Meghallotta az Úr és megkönyörült rajtam, az Úr lett az én segítőm* – és nem hagytad, hogy a szented romlást lásson.[1]

12. [12. v.] *Sírásomat örömre fordítottad* – én, a halottak Elsőszülöttét követő Egyház, most, házad avatásakor mondom: *Sírásomat örömre fordítottad;*
elszaggattad gyászruhámat és körülöveztél örvendezéssel: széttépted bűneim függönyét, halandóságom szomorúságát, és felöveztél az első stólával, a halhatatlan örömmel.

13. [13. v.] *Hogy énekeljen neked az én dicsőségem, és ne szúrjanak át* – hogy már ne sírjon, hanem énekeljen neked; nem alázatosságom, hanem dicsőségem, mert a megalázottságból már fölmagasztaltál, és nem furdal többé sem a bűnös lelkiismeret, sem a halálfélelem, sem az ítélettől való félelem.

Én Uram, Istenem, örökké vallomást teszek neked – és ez az én dicsőségem, Uram Istenem, hogy örökké vallomást teszek neked, hogy semmim sincs magamtól, hanem minden jó tőled van, Istenem, aki a minden vagy mindenben.[1]

[1]Vö. Zsolt 15,10.

HUSZONKILENCEDIK ZSOLTÁR (30.)
Elhangzott Hippóban 414-415-ben
60 éves, 22 éves pap, 19 éves püspök
Második beszéd

Hogyan közvetítő Krisztus

1. Ezt énekeltük: *Magasztallak téged, Uram, mert kiragadtál engem, és nem engedted, hogy az én ellenségeim örüljenek rajtam.*

Ha tudjuk a Szentírásból, hogy kik az ellenségeink, akkor ismerjük meg ennek az éneknek igazi jelentését. Ha azonban megtéveszt a test okossága, hogy ne tudjuk, kik ellen kell harcolnunk, akkor ennek a zsoltárnak az elején olyan kérdéssel találjuk szembe magunkat, amelyre nem tudunk válaszolni.

Mert mit gondoljunk arról, hogy kinek a hangja ez, aki dicséri Istent, hálát ad neki és ujjongva mondja: *Magasztallak téged, Uram, mert kiragadtál engem, és nem engedted, hogy az én ellenségeim örüljenek rajtam?*

Elsőként magára az Úrra kell gondolnunk, aki aszerint, hogy arra méltatott minket, hogy emberré lett, az előző prófécia alapján méltán alkalmazhatta magára ezeket a szavakat; mert ha ember, akkor gyenge is, ha pedig gyenge, akkor imádkozó is. Mert amint az imént hallottuk, amikor az evangéliumot olvastuk, még a pusztában is visszavonult a tanítványaitól, ahová utána mentek és megtalálták, de visszavonultában *ott imádkozott,* és amikor mondták neki a tanítványai: „Keresnek az emberek!", ő ezt válaszolta: *Menjünk máshova, más helységekbe prédikálni, mert ezért jöttem.*[2]

Ha a mi Urunk Jézus Krisztus istenségét tekinted: Ki imádkozik? Kihez imádkozik? Miért imádkozik? Isten imádkozik? A vele egyenlőhöz imádkozik?

De mi oka lehet az imádságra annak, aki mindig boldog, mindig mindenható, mindig változhatatlan, örökkévaló és az Atyával egyformán örökkévaló? Ha figyelembe vesszük azt, amit János által, mint valami felhője által mennydörögve, mond: *Kezdetben volt az ige, és az Ige Istennél volt és Isten volt az ige, ő volt kezdetben Istennél; mindenek általa lettek, és nélküle semmi sem lett, ami lett. Őbenne élet volt és az élet volt az emberek világossága, és a világosság a sötét-*

[1]Vö. 1Kor 15,28.
[2]Mk 1,35. 37–38.

ségben világít, de a sötétség nem fogta föl.[1] Mindeddig nem hallunk semmiféle imádságról, sem az imádság okáról, helyéről vagy áhítatáról.

Mivel azonban kevéssel később mondja: *És az Ige testté lett és közöttünk lakozott,*[2] itt van a Fölség, akihez imádkozhatsz, és itt van az emberség, aki érted imádkozhat. Mert ezt mondja az Apostol a mi Urunk Jézus Krisztus feltámadása után is: *Aki az Atya jobbján ül, aki közben is jár értünk*.[3] Miért jár közben értünk? Mert arra méltatott minket, hogy a Közbenjárónk legyen.

De mit jelent közbenjárónak lenni Isten és az emberek között?[4] Nem az Atya és az emberek, hanem Isten és az emberek között?

Ki az Isten? – Atya, Fiú és Szentlélek.

És kik az emberek? – Bűnösök, gonoszok, halandók.

A Szentháromság és az emberek gyöngesége és gonoszsága között lett közvetítő egy ember, aki nem gonosz, mégis gyönge, hogy azáltal, hogy nem gonosz, Istenhez kapcsoljon téged, és azáltal, hogy gyönge, megközelítsen téged, mégpedig úgy, közvetítő legyen Isten és az ember között: *Az Ige testté lett,* azaz az Ige emberré lett, ugyanis testnek nevezi az embereket.

Ezért mondja: *És meglátja majd minden test Isten üdvösségét*.[5] Minden test, azaz minden ember. Az Apostol is ezt mondja: *Nem a test és a vér* (azaz emberek) *ellen harcolunk, hanem e sötét világ fejedelmei, hatalmasságai és kormányzói ellen.*[6] akikről a következőkben, ha az Úr megsegít, szólni fogunk.

Ez a különbségtétel ugyanis hozzátartozik ennek a zsoltárnak a magyarázatához, amelyet az Úr nevében Szentségetek számára fölvállaltunk.

De azért mondtam ezeket a példákat, hogy megtanuljátok, hogy testnek nevezi embereket, és hogy értsétek, hogy ez az állítás: *És az Ige testté lett*, azt jelenti: Az Ige emberré lett.

Krisztus emberségének kiválóságáról

2. És ezt nem ok nélkül mondtam. Szentségetek tudja, hogy volt egy eretnekség, és bizonyos maradványa még ma is megvan, amelynek követői az *apollinaristák.*

Közülük néhányan azt mondták, hogy annak az embernek, akit Isten Bölcsessége magára vett, és akiben a személyét nem úgy fejezte ki, ahogy a többi em-

[1] Jn 1,1–5.
[2] Jn 1,14.
[3] Róm 8,34.
[4] Vö. 1Tim 2,5.
[5] Lk 3,6.
[6] Ef 6,12.

berek, hanem ahogy a zsoltár mondja: *Fölkent téged az Isten, a te Istened az ujjongás olajával részestársaid előtt,*[1] azaz jobban, mint a társaidat; tehát az így fölkent Krisztust nem szabad úgy igaznak gondolni, mint a többi embereket: a pátriárkákat, prófétákat, apostolokat és mártírokat, és az emberi nem többi nagyjait. Ámbár az emberi nemen belül nem volt nagyobb, mint Keresztelő János, az asszonyok szülöttei között sem volt nagyobb.[2] Ha emberi kiválóságot keresel, Keresztelő János az.

Akiről azonban ez a János azt mondja, hogy ő még a saruszíját sem méltó megoldani,[3] ki más, ha nem az, aki nagyobb a többi embereknél? Embersége szerint is nagyobb a többieknél. Mert istensége szerint, és aszerint, hogy kezdetben ő az Ige, és az Ige Istennél volt és Isten volt az Ige, minden teremtmény fölött egyenlő az Atyával; de most az emberről beszélünk.

Gondolhatja közületek valaki, testvérek, hogy ez az Isten Bölcsessége által fölvett ember egyenlő volt a többi emberekkel.

Ha a testedben nagy különbség van a fejed és többi tagjaid között, kétségtelenül a tagjaid egyetlen testet alkotnak, de nagy a különbség a fej és a tagok között. Ugyanis a többi tagjaidban csak a tapintás által érzékelsz: a fejben pedig látsz is, hallasz is, szagolsz is, ízlelsz és tapintasz is. Ha a fej ennyivel kiválóbb a többi taggal szemben, milyen lehet a kiválósága az egyetemes Egyház Fejének, azaz annak az embernek, akit Isten közvetítőnek akart Isten és a emberek között?

Tehát ezek az eretnekek azt mondták, hogy annak az embernek, akit az Ige magára vett, amikor az Ige testté lett, nem volt emberi elméje, hanem a lelke emberi intelligencia nélküli volt.

Az ember ugyanis, tudjátok, miből áll: lélekből és testből. Az emberi léleknek azonban van valamije, amije a barmok lelkének nincs. Hiszen a barmoknak is van lelke (*anima*-ja) és *animale*-nak, 'élőlénynek' nevezzük őket; és ezt látjuk, hiszen élnek.

De mi többlete van az embernek, amitől Isten képmása lett? – Az, hogy megért (intellegit) és gondolkodik (sapit), és az, hogy szét tudja választani a jót és a rosszat; ebben lett az ember Isten képmására és hasonlatosságára teremtve. Tehát van valamije, amivel a barmok nem rendelkeznek. És ha megveti azt, amitől jobb a barmoknál, elemészti vagy letörli, bizonyos értelemben elrontja magában Isten képmását is, úgyhogy az ilyeneknek ezt mondják: *Ne legyetek olyanok, mint a ló és az öszvér, amelyekben nincs értelem.*[4]

---

[1]Zsolt 44,8.
[2]Vö. Mt 11,11.
[3]Vö. Mk 1,7.
[4]Zsolt 31,9.

Tehát ezek az eretnekek azt mondták, hogy a mi Urunk Jézus Krisztusnak nem volt emberi elméje, amit a görögök *logikhon*-nak mondanak, mi (latinok) *rationale*-nak mondunk, amivel az ember gondolkodik, és amivel nem rendelkeznek a többi élőlények. És mit mondanak: maga Isten Igéje volt abban az emberben az elme helyén.

Kizárták őket, elutasította őket a katolikus hit, és eretnekséget alkottak.

A katolikus hitben pedig meghatározták, hogy abban az emberben, akit Isten Bölcsessége magára vett semmivel nem volt kevesebb, mint a többi emberekben, ami a természet épségét illeti; ami pedig a személy kiválóságát illeti, más, mint a többi ember.

A többi emberekről ugyanis elmondható, hogy részesei Isten Igéjének, hogy birtokolják Isten Igéjét, de közülük senkiről sem állítható, hogy Isten Igéje; amit őróla állítunk, amikor azt mondjuk: *az Ige testté lett.*

Krisztus valóságos és tökéletes ember

3. Voltak mások is, akik ebből a tévedésből jöttek, akik azt tanították, hogy annak az embernek, aki a Közvetítő Isten és az emberek között, nem csak elméje nem volt, hanem lelke sem volt, és azt mondták, hogy csak Ige volt és test, benne nem volt emberi lélek, nem volt benne emberi elme sem. Ezt mondták.

Akkor mi volt? – Ige és test.

A katolikus Egyház őket is elutasította, és kiűzte a bárányok közül, az egyszerű és igaz hitből; és meghatározták, ahogy már mondtam, hogy annak a közvetítő embernek teljes embersége volt, a bűnt kivéve.

Ha ugyanis sok testi cselekedetet végzett, amiből megérthetjük, hogy nem színlelve, hanem valóságosan volt teste, gondold meg, hogyan értjük azt, hogy teste volt? Járt, leült, aludt, elfogták, megostorozták, ütlegelték, megfeszítették, meghalt. Tagadd a testet, és mindez lehetetlenné válik.

Tehát ezekből a jelekből felismerhetjük az evangéliumban, hogy valóságos teste volt, ahogy ő maga a feltámadása után is mondta: *Tapintsatok és lássatok, mert a szellemnek nincs húsa és csontja, ahogyan rajtam látjátok.*[1]

Ahogyan ezekből a dolgokból és cselekedetekből hisszük, megértjük és tudjuk, hogy az Úr Jézusnak teste volt, úgy egyéb természetes tevékenységekből tudjuk, hogy lelke is volt: Az éhezés és szomjazás a lélek tevékenysége. Vedd el a lelket, és a lélektelen test mindezekre képtelen. De ha ezeket színlelésnek állítanák, akkor nem igaziak azok sem, amiket a testről hiszünk; ha pedig igazi a test, mert

[1]Lk 24,39.

valóságosak a testi tevékenységek, akkor igazi a lélek is, mert valóságosak a lelki tevékenységek.

4. Mi következik ebből? – Mivel az Úr gyenge lett érted, ó ember, aki hallgatsz engem, ne hasonlítsd magadhoz Istent. Te ugyanis teremtmény vagy, ő pedig a te Teremtőd. Azt az Embert se hasonlítsd magadhoz – mert érted ember, a te Istened és az Ige, Isten Fia –, hanem ezt az Embert tartsd magadnál kiválóbbnak mint Közvetítőt és minden teremtmény fölött álló Istent; és így megérheted, hogy azzal, aki emberré lett érted, nem összeegyeztethetetlen, hogy imádkozzék érted.

Ha pedig összeegyeztethető vele, hogy imádkozzék érted, akkor nem összeegyeztethetetlenül mondhatta ezeket is teérted: *Magasztallak téged, Uram, mert kiragadtál engem, és nem engedted, hogy az én ellenségeim örüljenek rajtam.* De ha nem tudjuk, kik az ellenségek, tévesek lesznek e szavak, ha magától a Úr Jézus Krisztustól halljuk. Mert hogyan lehet igaz, ha az Úr Krisztus mondja: *Magasztallak téged, Uram, mert kiragadtál engem?*

Mert az ember, a gyengeség és a test oldaláról hogyan volna igaz, hiszen voltak alkalmak, amikor ellenségei örültek rajta, amikor megfeszítették, fogva tartották, ostorozták és ütlegelték, mondván: *Prófétálj nekünk, Krisztus?*[1] Ezeknek ez az öröme arra késztet, hogy azt gondoljuk, nem igaz, amit mond: *és nem engedted, hogy az én ellenségeim örüljenek rajtam.*

Továbbá, amikor ott függött a kereszten, és az arra járók és az ott állók szemlélték őt, a fejüket csóválták és mondogatták: *Íme, az Isten Fia, másokat megmentett, magát nem képes megmenteni, szálljon le a keresztről és hiszünk neki*;[2] akik ezeket mondták, nemde örültek miatta?

Hogyan lehet igaz ez a hang: *Magasztallak téged, Uram, mert kiragadtál engem, és nem engedted, hogy az én ellenségeim örüljenek rajtam?*

Krisztusban minden ember egy ember

5. Talán ez a hang nem a mi Urunk Jézus Krisztusé**,** hanem magáé az emberé, az egész Egyházé, a keresztény népé; mert Krisztusban minden ember egy ember, és a keresztények egysége egy ember. Talán maga az ember, azaz a keresztények teljes egysége maga mondja: *Magasztallak téged, Uram, mert kiragadtál engem, és nem engedted, hogy az én ellenségeim örüljenek rajtam.*

De ez is hogyan lehetne igaz rájuk vonatkoztatva? Nem fogták-e el az Apostolokat, nem verték-e meg és nem ostorozták meg őket; nem ölték meg, nem feszítették keresztre, nem égették el őket elevenen, nem harcoltak vadállatokkal

[1]Mt 26,66.
[2]Mt 27,42.

mindazok, akiknek emlékezetét ünnepeljük? Amikor pedig emberek ezeket művelték velük, nemde örvendeztek fölöttük? Tehát hogyan mondhatja a keresztény nép: *Magasztallak téged, Uram, mert kiragadtál engem, és nem engedted, hogy az én ellenségeim örüljenek rajtam.*

Az Úr engedi meg az üldözéseket

6. [1. v.] Megértjük ezt, ha elsőnek a zsoltár címét vesszük szemügyre. A címe ugyanis ez: *Végig Dávid zsoltára, amikor felavatták a házát.* Ez a cím magában foglalja a teljes reményt, és a megoldandó kérdés teljes misztériumát.

Azt a házat ugyanis, amely most épül, egykor fel fogják avatni. A ház ugyanis, azaz az Egyház, most épül, és egyszer később avatják. Dedikációjakor, 'avatásakor' fog megjelenni a keresztény nép dicsősége, amely most még el van rejtve.

Most tombolnak az ellenségei, megalázzák, de nem tehetnek meg mindent, amit csak akarnak, hanem csak azt, amit fentről megengednek nekik. Bármit fogunk ugyanis elszenvedni az ellenségektől, azt nem nekik, hanem a mi Urunknak, Istenünknek kell tulajdonítanunk.

Ámbár a Közvetítő a maga példáján mutatta meg, hogy amikor felülről megengedi, hogy emberek ártsanak nekünk, nem az ártani akarást adja felülről, hanem a hatalmat.

Ugyanis minden rossz ember magában hordozza az ártani akarást; ahhoz azonban, hogy ártani is tudjon, nincs hatalma. Azzal, hogy akarja, már vétkes lett; hogy meg is tudja tenni, azt az isteni gondviselés titokzatos rendelése engedi meg, egyesek esetében büntetésül, mások esetében próbatételül, ismét mások esetében a győzelemért.

Büntetésül, ahogyan az *allophüloi, 'az idegenek'* engedélyt kaptak arra, hogy fogságba vigyék Izraelt, mert vétett Isten ellen.[1]

Próbatétül kapott engedélyt az ördög Jób ellen:[2] Jób próbára tétetett, az ördög megszégyenült.

A győzelemért a mártírok üldözői kaptak engedélyt: a mártírokat megölték, az üldözők úgy gondolták, hogy legyőzték őket; az üldözők nyilvánosan, de tévesen diadalt ültek, a mártírok rejtekben, de valójában koronát nyertek.

Tehát amire az engedély szól, az az isteni gondviselés titkos rendelkezése, de az ártani akarás az ember cselekedete; mert nem azonnal öli meg azt, akit akar.

7. Így tehát maga az Úr, elevenek és holtak bírája, amikor az emberi bíró előtt állt, az alázatosság és a türelem példáját adva nekünk, nem legyőzötten, hanem a

[1]Vö. Bír 10,7; 13,1.
[2]Vö. Jób 1,12.

harcosnak a küzdelem mintáját adva, a fenyegető, gőgtől puffadó bírót – amikor az azt mondta neki: *Nem tudod, hogy hatalmam van elbocsátani, és hatalmam van megfeszíteni téged?* – megfosztotta felfuvalkodottságától, és mintegy kipukkasztotta, úgyhogy az összelapult, így válaszolt: *Semmi hatalmad nem volna fölöttem, ha onnan felülről nem kaptad volna.*[1]

És Jób (az ördög ugyanis megölte a gyermekeit és megfosztotta minden vagyonától) mit mond: *Az Úr adta, az Úr elvette, ahogy az Úrnak tetszett, úgy történt, legyen áldott az Úr neve!*[2] Nem diadalmaskodhatott az ellenség, hogy ő művelte; tudom én – mondja Jób –, ki engedte meg ezt, az ördögé az ártani akarás, az én Uramé a próbára tétel hatalma.

Amikor egész testét sebek borítják, odajön a bántatlan feleség – éppúgy, mint Éva az ördög segítőtársa és nem a férj vigasztalója –, megkísérti, és sok dorgálás közepette mondja neki: *Mondj valami átkot Istenre és halj meg!*[3]

És ez a szemétdombon fekvő Ádám óvatosabb, mint Ádám volt a Paradicsomban, mert a paradicsomi Ádám egyetértett az asszonnyal, hogy kiűzessék a Paradicsomból; a szemétdombon fekvő Ádám elűzi magától az asszonyt, hogy bebocsássák a Paradicsomba. Tehát ez a szemétdombon fekvő, belül a halhatatlanságért vajúdó, kívül férgekkel borított Ádám mit mond az asszonynak? *Úgy szóltál, mint az oktalan asszonyok egyike. Ha a jókat elfogadtuk az Úr kezéből, a rosszakat miért ne viselnénk el?*[4]

Ő is azt mondja, hogy az Úr keze van rajta, mert megverte őt az ördög; mert nem azt nézte, hogy ki ütötte, hanem hogy ki engedte meg ezt. Ugyanis maga az ördög a hatalmat, amelyet kért, az *Úr kezének* nevezte; amikor bűnnel vádolta az igaz férfit, aki mellett az Úr tanúskodott, és ezt mondta Istennek: *Ingyen tiszteli-e Jób az Urat? Nemde körülsáncoltad őt és a házát és minden vagyonát körös-körül? Megáldottad kezének munkáját és a birtoka gyarapodott a földön. Annyi jót adtál neki, ezért tisztel téged. De nyújtsd csak ki a kezedet, és érintsd meg azt, amije csak van, meglátod szembe fog átkozni téged.*[5]

Mit jelent ez, hogy *nyújtsd csak ki a kezedet,* amikor ő maga akarta kinyújtani? De mivel ő nem volt képes kinyújtani a kezét, a hatalmat, amit Istentől kapott, Isten kezének nevezte.

[1]Jn 19,10–11.
[2]Jób 1,21.
[3]Jób 2,9.
[4]Jób 2,10.
[5]Jób 1,9–11.

Az üldözők megszégyenülnek, az igazak ujjongani fognak

8. Miért van tehát, testvérek, hogy az ellenségek annyi mindent elkövettek a keresztények ellen, és ujjongtak és örvendeztek fölöttük? De mikor válik nyilvánvalóvá, hogy valójában nem örültek? Amikor az üldözők megszégyenülnek, az igazak pedig ujjongani fognak Urunk Istenünk eljövetelekor, amikor jön és hozza a fizetséget, a kárhozatot a gonoszoknak, az országot az igazaknak; az ördögökkel való közösséget a bűnösöknek, Krisztus társaságát a hívőknek.

Amikor tehát ezt megmutatja, amikor az igazak nagy állhatatosságban lesznek (az Írásokból mondom, emlékezzetek a Bölcsesség könyvéből vett olvasmányra: *Akkor az igazak nagy állhatatosságban lesznek azokkal szemben, akik szorongatták őket; azok pedig bánkódva és lelkük szorongása miatt nyögve fogják mondani egymás között: Mit használt nekünk a gőg, és mit hozott a gazdagsággal dicsekvés? Minden elillant, mint az árnyék.* És mit mondanak majd az igazakról? *Hogyan számlálják ezeket Isten fiai közé és a szentekkel közös a sorsuk.),*[1] akkor következik annak a háznak a dedikációja, amely most háborgatások között épül.

Akkor mondja majd igazán az a nép: *Magasztallak téged, Uram, mert kiragadtál engem, és nem engedted, hogy az én ellenségeim örüljenek rajtam.*

Tehát igaz lesz ez a hang Isten népében, amely nép most szorong, most háborgatják, annyi kísértés, annyi botrány, annyi üldözés, annyi elnyomás közepette.

Ezeket a gyötrelmeket nem érzi az Egyházban az, aki nem fejlődik, mert azt gondolja, hogy béke van. De amint fejlődni kezd, azonnal látni fogja, milyen nyomás alá került. Mert amikor kizöldült a vetés és kalászt hányt, akkor jelent meg a konkoly is:[2] és aki növeli a tudást, növeli a fájdalmat.[3]

Kezdjen fejlődni és meglátja, hol van: mutakozzon a kalász, és meg fog jelenni a konkoly.

Igazmondó az Apostol szava, tagadhatatlan kezdettől a végig: *De azok is, akik jámboran akarnak élni Krisztusban* – mondja – *üldözést fognak szenvedni. A rosszakaratú és félrevezető emberek egyre rosszabbak lesznek, maguk tévednek és másokat is tévedésbe visznek.*[4]

Miért mondja a zsoltár: *Várjad az Urat és férfiasan cselekedjél, legyen erős a szíved és várjad az Urat*?[5] Kevés volna egyszer mondania: *Várjad az Urat,* ha nem ismételné meg, nehogy csak két, három vagy négy napig tartson ki, ezért

[1]Bölcs 5,1.3.8; 9,5.
[2]Vö. Mt 13,26.
[3]Vö. Sir 1,18.
[4]2Tim 3,12–13.
[5]Zsolt 26,14.

tette hozzá: *férfiasan cselekedjél,* és még ezt is: *legyen erős a szíved.* És mivel ez kezdettől végig így lesz, azzal fejezi be a mondatot, amivel kezdte: *és várjad az Urat.* Mert akik elnyomnak, elmennek, és eljön az, akire vársz, és letörli a verítékedet, fölszárítja a könnyeidet, és többé már nem fogsz sírni. Most azonban sóhajtozunk a háborgatásokban, ahogyan Jób mondja: *Nemde kísértés az emberi élet a földön?*[1]

Az alap Krisztus

9. Mindazonáltal, testvérek, mielőtt eljön a ház dedikálásának napja, lássuk, hogy a Főnk már dedikálva van; a ház dedikációja a Főben már megtörtént, mint az alap dedikációja.

A fő fent van, az alap lenn, a mélyben; nehogy emiatt tévesen mondtuk volna, hogy Krisztus az alap: ő inkább csúcs, aki fölment a mennybe, leült az Atya jobbjára.

De úgy gondolom, nem tévedtünk. Az Apostol ugyanis azt mondja: *Más alapot senki nem rakhat le azon kívül, ami letétetett, ami Jézus Krisztus. Kinek-kinek a munkája mutatja majd meg, hogy erre az alapra aranyból, ezüstből, drágakőből épít-e.*[2]

Akik erkölcsösen élnek, tisztelik és dicsérik Istent, akik türelmesek a háborgatásokban, akik vágyódnak az égi hazába, ők építenek aranyból, ezüstből és drágakövekből.

Akik pedig még a világi dolgokat szeretik, belebonyolódnak a földi dolgokba, átadják magukat testi kötelékeknek és érzéseknek, házaknak, házastársnak, birtokoknak, de azért keresztények, mert a szívük nem távolodik el Krisztustól, és semmit nem helyeznek Krisztus elé, mint ahogy az építésnél semmi nem előzi meg az alapot, ők fából, szénából és szalmából építenek.

De mi következik ezután? – *Tűz fogja megmutatni, kinek-kinek milyen a műve,* a háborgatás és a kísértés tüze. Ez a tűz tett próbára itt sok mártírt, és a végén az egész emberi nemet próbára fogja tenni.

Vannak mártírok, akiknek ilyen világi dolgai voltak, Milyen sok gazdag és szenátor szenvedett! Egyesek közülük fából, szénából, és szalmából épített testi érzelmekben és evilági gondokban, de az alapjuk Krisztus volt, őrá építettek: a széna elégett, de ők megmaradtak az alapon.

Így mondja az Apostol: *Akinek építménye megmarad, jutalomban részesül,* és semmit sem veszít el, mert megtalálja, amit szeretett. Mit tett tehát velük a háborgatások tüze? Próbára tette őket. *Akinek építménye megmarad, jutalomban*

[1] Jób 7,1.
[2] 1Kor 3,11–12.

részesül. De akinek műve elhamvad, az kárt vall. Maga ugyan megmenekül, de csak mintegy tűz által.[1]

De más dolog a tüztől nem sérülni, és más dolog a tűz által üdvözülni. Miért? Az alap miatt.

Tehát a szívből ne hiányozzék az alap. Ne akarj szénára alapozni, azaz ne helyezd a szénát az alap elé, hogy a szénának legyen első helye a szívedben és Krisztus kerüljön a második helyre; hanem ha már ott kell lennie a szénának, legalább az első helyet kapja Krisztus és a másodikat a széna.

Mi a súly?

10. Tehát az alap Krisztus. Ahogy mondtam, a Főnk már dedikálva van, maga a fő az alap. De az alap lent a mélyben szokott lenni, a fő pedig fent. Értse Szentségetek, amit mondok, talán ki tudom fejteni Krisztus nevében.

Kétféle súly van. A súly egy dolog bizonyos ereje, amellyel a maga helyére törekszik, ez a súly.

Kézbe veszel egy követ, érzed a súlyát; nyomja a kezedet, mert keresi a helyét. Akarod látni, hogy mit keres? Kapd el alóla kezedet, leesik a földre és a földön megnyugszik: elért oda, ahová törekedett, megtalálta a helyét. Ez a súly tehát szinte spontán mozgás volt, lélek nélkül, érzékelés nélkül.

Vannak más dolgok, amelyek fölfelé keresik a helyüket. Ha ugyanis vizet öntesz olajra, a súlyával lefelé törekszik. Keresi a helyét, el akar rendeződni, mert rendkívüli, hogy víz van olaj fölött. Tehát amíg el nem rendeződik, nyugtalanul mozog, amíg meg nem találja a helyét.

Ezzel szemben öntsél olajat víz alá, például amikor olajoskorsó vízbe esik, a tengerbe, elsüllyed és eltörik, az olaj nem tűri, hogy lenn maradjon. Ahogyan az olajra öntött víz súlyánál fogva keresi helyét a mélyben, úgy a víz alá öntött olaj a súlyánál fogva keresi a víz felszínét.

Ha tehát ez így van, hová törekszik a tűz és a víz? A tűz felfelé lobog, a helyét keresi, a víz is a helyét keresi a súlyával.

A kő, a fa, az oszlopok, a föld, amelyekből ezek a házak épülnek, a mélység felé törekszenek, tehát olyan anyagok, amelyeket a súlyuk lefelé visz. Nyilvánvaló tehát, hogy odalenn kell alapot kapniuk, mivel a súlyuk lefelé viszi őket; és ha nincs, ami megtartsa, az egész összeomlik, mert az egész a föld felé törekszik.

A mélybe törekvő dolgoknak tehát a mélyben raknak alapot. Isten mélyre letett Egyháza pedig az ég felé törekszik. A mi alapunk tehát ott van letéve, a mi Urunk Jézus Krisztus, aki az Atya jobbján ül.

[1] 1Kor 3,12–15.

Ha tehát Szentségetek megértette, hogy a mi alapunk már dedikálva van, akkor halljuk röviden a zsoltárt, és fussunk rajta végig.

11. [2. v.] *Magasztallak téged, Uram, mert kiragadtál engem, és nem engedted, hogy az én ellenségeim örüljenek rajtam.* – Miféle ellenségeim? A zsidók? Az alap dedikációján az eljövendő ház dedikációját értsük. Mert amit most az alap nevében mondunk, akkor majd az egész ház nevében fogjuk mondani.

Tehát miféle ellenségek? A zsidók-e, vagy inkább az ördög és angyalai, akik megszégyenülve hátráltak, miután az Úr feltámadott? A halál vezére gyászolta a legyőzött halált. *És nem engedted, hogy az én ellenségeim örüljenek rajtam.* mert az alvilág nem tudta fogva tartani.
12. [3. v.] *Én Uram, Istenem, hozzád kiáltottam, és meggyógyítottál engem.* – Imádkozott az Úr a hegyen a szenvedése előtt,[1] és meggyógyította őt. Meggyógyíthatta azt, aki soha nem volt beteg: az Ige az Istent, az Ige az istenségét? Nem, hanem a test halálát hordozta, a te sebedet hordozta, téged készült meggyógyítani a sebedből. A test gyógyult meg.

Mikor? – Amikor feltámadott. Halljad az Apostolt, és lásd az igazi gyógyulást: *A győzelem elnyelte a halált. Halál, hol a te fullánkod? Halál, hol a te győzelmed?*[2]

Tehát akkor majd a mi felmagasztalásunk következik, most Krisztus felmagasztalásáról van szó.

13. [4. v.] *Uram, kihoztad az alvilágból az én lelkemet.* – Ezt nem kell magyaráznunk.

Megmentettél a sírba szállók közül. – Kik szállnak a sírba? Az összes bűnösök a mélybe süllyednek, a sír a világ mélysége.

Mi a világ mélysége? – A gonoszság és a fényűzés bősége. Akik tehát elmerülnek az élvezetekben és a földi vágyakban, alászállnak a sírba. Ilyenek üldözték Krisztust.

De mit mond? – *Megmentettél a sírba szállók közül.*

Ahol a Fő, ott vannak a tagjai is

14. [5. v.] *Zsoltározzatok az Úrnak, ő szentjei,* mert föltámadt a Főtök.

Azt remélje minden tag, amit a Főben láttok, azt remélje minden tag, amit a Főben hisztek. Igaz a régi közmondás: Ahol a fő, ott vannak a tagok. Krisztus fölment a mennybe oda fogjuk követni mi is. Nem maradt az alvilágban, föl-

[1] Vö. Mt 26,39.
[2] 1Kor 15,54.

támadt, már meg nem hal; amikor föltámadunk, mi sem fogunk többé meghalni. Tehát ilyen ígéreteink vannak.

Zsoltározzatok az Úrnak, ő szentjei, és tegyetek vallomást az ő szentségének emlékezetéről.

Mit jelent a *tegyetek vallomást az ő szentségének emlékezetéről?* – Ti megfeledkeztetek róla, de ő nem feledkezett meg rólatok.

15. [6. v.] *Mert harag van az ő méltatlankodásában, és élet az ő akaratában.* – Harag a bűnös iránti méltatlankodásban: *Amely napon esztek, halállal haltok meg.*[1] Megérintették, meghaltak, kiűzettek a paradicsomból, *mert harag van az ő méltatlankodásában;* de nem reménytelenül, mert *élet* van *az ő akaratában.*

Mit jelent az, hogy *az ő akaratában?* – Nem a mi erőinkben, nem a mi érdemeinkben van élet, hanem azért üdvözített minket, mert akarta, nem mivel méltók voltunk rá. Mire méltó a bűnös a halálbüntetésen kívül? De Ő még a halálbüntetésért is életet adott. És ha életet adott a bűnösöknek, mit tartogat a híveknek?

16. *Az estét betölti a sírás.* – Ne féljetek, mert megmondta nekünk: *Zsoltározzatok,* itt pedig sóhajtozás van; a zsoltározásban ujjongás van, az imádkozásban sóhajtozás. Sóhajtozz a jelenvalókért és zsoltározz az eljövendőkért: imádkozz a jelen dolgokról, zsoltározz a reményről.

Az estét betölti a sírás. Mit jelent ez: *Az estét betölti a sírás?* – Az este akkor köszönt be, amikor lemegy a nap. Lemegy az embernek a nap, azaz az igazság fénye, Isten jelenléte. Ezért mit mond a Teremtés könyve, amikor kiűzték Ádámot?

Amikor Isten a paradicsomban sétált, estefelé sétált ott Isten, amikor a bűnös már a fák között bujkált és nem akarta látni Isten arcát,[2] aminek örülni szokott; lenyugodott neki az igazság napja, már nem örült Isten jelenlétének. Ezzel kezdődött ez az egész halandó élet.

Az estét betölti a sírás. – Sokáig fogsz sírni, ó emberi nem, mert Ádámból fogsz születni, és így történt. Mi is Ádámból valók vagyunk, és akik fiakat nemzettek és nemzeni fognak, Ádámból valók, akitől ők maguk is származnak.

Az estét betölti a sírás, és reggel ujjongás van. – Amikor pirkadni kezd a hívőknek az a fényesség, amely lenyugodott a bűnösöknek. Mert az Úr Jézus Krisztus

[1]Ter 2,17.
[2]Vö. Ter 3,8.

azért támadt föl hajnalban a sírból,[1] hogy azt a dedikációt ígérje a háznak, ami megtörtént az alappal.

A mi Urunkban este lett, amikor eltemették, és reggel, amikor harmadnapon feltámadt; téged is este temettek el a paradicsomban, és feltámadtál harmadnapon.

Miféle harmadnapon? – Ha a történeti időre gondolsz, az első nap a Törvény előtti idő, a második nap a Törvény időszaka, a harmadik nap a kegyelem ideje. Amit a Fő mutat azon a harmadik napon, azt mutatja a történelem három napja benned. Hogy mikor? A reggelben kell remélnünk, annak kell örvendenünk; most a türelem és a sóhajtozás ideje van.

Mi az igazi bőség?

17. [7. v.] *Én pedig mondtam bőségemben: „nem fogok meginogni soha”.* – Miféle bőségben mondta az ember: *„nem fogok meginogni soha”?*

Gondoljuk meg, testvérek, az ember alázatos állapotát. Ki van itt bőségben? Senki. Mije van bőségben az embernek? Szerencsétlensége, baja. De bőségben vannak-e a gazdagok? Annál többre vágynak, minél többjük van: vágyak égetik őket, sóvárgások emésztik őket, félelmek gyötrik őket, szomorúság emészti őket; miben bővelkednek?

Bőség volt az, amiben az ember a Paradicsomban volt, nem hiányzott semmije, amikor Istent élvezhette; de azt mondta: *„Nem fogok meginogni soha”.*

Hogyan is mondta: *„Nem fogok meginogni soha”?* Amikor szívesen hallotta, hogy „Ízleljétek csak, és olyanok lesztek, mint az istenek!”, holott Isten megmondta: *Amely napon esztek, halállal fogtok meghalni.* Az ördög pedig: *Dehogy fogtok halállal meghalni!*[2] Tehát hitelt adva az ezeket sugalmazónak mondta: *„nem fogok meginogni soha”.*

18. [8–9. v.] De mivel az Úr az igazságot mondta, tudniillik, hogy el fogja venni a gőgöstől azt, amit az alázatosnak megadott, amikor megteremtette, következik a zsoltárban: *Uram, a te akaratodban erőssé tetted az én ékességemet;* azaz mivel nem magamból voltam jó és erős, hanem belőled voltam szép és erős, ékességemnek erőt adtál akaratodból, amellyel alkottál. És hogy megmutasd nekem, hogy a te akaratodból voltam ilyen, *elfordítottad tőlem az arcodat, és én megrendültem.*

[1]Vö. Mt 28,1.
[2]Ter 3,4–5.

Tehát elfordította az arcát attól, akit kiűzött a paradicsomból.[1] Már ebben a kiűzött állapotban kiált, és mondja: *Hozzád fogok kiáltani, Uram, és az én Istenemhez fogok könyörögni.*

A paradicsomban nem kiáltottál, hanem dicséretet mondtál, nem sóhajtoztál, hanem élveztél; kiűzötten sóhajtozzál és kiálts. De közeledik a háborgatotthoz Az, aki elhagyta a gőgösködőt. *Mert Isten a gőgöseknek ellenáll, az alázatosaknak pedig kegyelmet ad.*[2] *Hozzád fogok kiáltani, Uram, és az én Istenemhez fogok könyörögni.*

19. [10 v.] Ami következik, azt már az Úr, a mi alapunk mondja: *Mi haszon az én véremben, amikor alámegyek a romlásba?*

Tehát miért imádkozik? – Azért, hogy feltámadjon. Ha ugyanis alászállok a romlásba – mondja –, ha feloszlik a testem, éppúgy, mint a többi emberé, hogy a végén támadjon fel, miért ontottam a véremet? Mert ha nem most támadok föl, senkinek nem fogom hirdetni, senkit nem fogok megnyerni; hogy tehát egyeseknek hirdethessem csodatetteidet, dicséretedet, az örök életet, támadjon fel a testem, és nem menjen a romlásba. Mert ha oda megy, mint a többi emberé, mi haszon a véremben? *Vajon vallomást tesz-e neked a por, vagy hirdeti-e a te igazságodat?*

A vallomás kétféle: vagy a bűn megvallása, vagy a dicséreté. Amikor bajban vagyunk, a háborgatásban megvalljuk a bűneinket; amikor jó sorunk van, az igazság ujjongásában megvalljuk Isten dicséretét; vallomás nélkül soha nem vagyunk.

20. [11. v.] *Meghallotta az Úr és megkönyörült rajtam.* – Hogyan? Gondoljatok a ház dedikációjára. Meghallotta és megkönyörült. *Az Úr lett az én segítőm.*

Az Úr magára vette halandóságunkat

21. [12. v.] Halljad most magát a feltámadást: *Sírásomat örömre fordítottad, elszaggattad gyászruhámat és körülöveztél örvendezéssel.*

Mi a gyászruha? – A halandóság. A gyászruhát kecskék és bakok szőréből szövik; a kecskéket is, a bakokat is a bűnösök közé számlálják.[3] Közülünk a gyászruhát csak az Úr vette magára úgy, hogy attól, amivel kiérdemeltük, mentes volt. Amivel kiérdemeltük, az a bűn, a gyászruha maga a halandóság. Helyetted vállalta magára a halandóságot ő, aki nem érdemelte meg a halált.

[1]Vö. Ter 3,23.
[2]Jak 4,6.
[3]Vö. Mt 25,32.

Halált az érdemel, aki vétkezik: az pedig, aki nem vétkezett, nem érdemelt gyászruhát.

Egy másik helyen ő maga mondja: *Én pedig, amikor terhemre voltak, cilíciumot öltöttem magamra*.[1]

Mit jelent az, hogy *cilíciumot öltöttem magamra?* – Azt állítottam az üldözőkkel szembe, hogy cilíciumot viselek. Hogy embernek gondolják őt, elrejtőzött az üldözők szeme elől; mert az üldözők méltatlanok voltak arra, hogy lássák a cilíciumba öltözöttet. Tehát *elszaggattad gyászruhámat és körülöveztél örvendezéssel.*

22. [13. v.] *Hogy énekeljen neked az én dicsőségem és ne szúrjanak át.* – Ami a főben történik, az történik a testben is.

Mit jelent az, hogy *ne szúrjanak át?* – Azt, hogy többé meg ne haljak. Átszúrták ugyanis, amikor a kereszten függött, lándzsával döfték át.[2] Tehát a mi Főnk mondja: *Ne szúrjanak át,* többé már meg ne haljak.

Mi pedig mit mondunk a ház dedikációja miatt? – Azt, hogy ne furdaljon a lelkiismeret a bűnök ösztökéivel. Mindenre bocsánatot nyerünk, és akkor szabadok leszünk. *Hogy énekeljen neked* – mondja – *az én dicsőségem,* nem megalázottságom.

Ha a miénk, akkor Krisztusé is, mert mi Krisztus teste vagyunk. Miért? Azért, mert Krisztus ugyan az égben ül a trónján, de mondani fogja egyeseknek: *Éheztem és adtatok ennem*.[3] Ott is van, és itt is van: ott önmagában, itt mibennünk. Mit mond tehát? Azt, *hogy énekeljen neked az én dicsőségem és ne szúrjanak át.* Sóhajtozik hozzád alázatom, és énekelni fog neked a dicsőségem.

És ez már a zsoltár vége: *Én Uram, Istenem, örökké vallomást teszek neked.*

Mit jelent az, hogy *örökké vallomást teszek neked?* – Azt jelenti, hogy örökké dicsérlek téged, mert már mondtuk, hogy nem csak a bűnök esetében van vallomástétel, hanem a dicséretekben is. Tehát most valld meg, hogy mit tettél Isten ellen, és majd meg fogod vallani, mit tett veled Isten.

Miket tettél te? – Bűnöket.

Mit tett veled Isten? – Amikor megvallottad a bűneidet, megbocsátotta, hogy ezután örökké vallva az ő dicséreteit, ne bántson a bűn.

[1]Zsolt 34,13.
[2]Vö. Jn 19,34.
[3]Mt 25,35.

HARMINCADIK ZSOLTÁR (31.)
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen
Első magyarázat

1Végig. Dávid zsoltára eksztázisában.
2Tebenned reméltem, Uram,
nem szégyenülök meg mindörökké;
igazságosságodban ragadj ki engem,
és szabadíts meg engem.
3Hajtsd hozzám a füledet,
siess, hogy kiragadj engem.
Légy az én oltalmazó Istenem,
és menedékházzá, hogy megszabadíts engem.

4Mert erősségem és menedékem vagy te,
és a te neved miatt leszel vezérem, és táplálsz engem.
5Kiviszel ebből a tőrből, melyet elrejtettek nékem,
mert te vagy az én oltalmazóm.
6A te kezedbe ajánlom az én lelkemet;
megváltottál engem, Uram, igazság Istene.
7Gyűlölted az üres hiábavalóságokat tisztelőket,
én pedig az Úrban reméltem.
8Ujjongok majd és örvendezem a te irgalmasságodban,
mert tekintetre méltattad az alázatosságomat,
és kimentetted lelkemet a kényszerekből,
9és nem zártál engem az ellenségeim kezébe.
Tágas helyre állítottad az én lábamat.
10Könyörülj rajtam, Uram, mert háborgatnak engem;
megzavarodott a haragban a szemem,
a lelkem és a bensőm.
11Mert elfogyott a fájdalomban az életem,
és éveim a sóhajtozásokban;
meggyöngült a szegénységben az erőm,
és a csontjaim megzavarodtak.

12Minden ellenségem előtt gyalázattá lettem,
a szomszédaimnak nagyon, és félelem ismerőseimnek:
akik láttak engem, elfutottak tőlem.
13A szívük elfelejtett, mint egy megholtat,

olyan lettem, mint az összetört edény.
14Mert meghallottam sokak szidalmazását:
körös-körül rettegés;
miközben egybegyűltek ellenem,
és arról tanácskoztak, hogy elveszik az életemet.

15Én pedig tebenned reméltem, Uram;
mondtam az Úrnak: „Én Istenem vagy te,
16a kezedben van az én sorsom.”
Ragadj ki engem ellenségeim kezéből,
és üldözőim elől;
17Ragyogtasd föl arcodat a te szolgád fölött,
szabadíts meg engem a te irgalmasságodban.
18Uram, meg ne szégyenüljek,
mert segítségül hívtalak téged;
szégyenüljenek meg az istentelenek
és vezessék őket le az alvilágba.
19Némuljanak el az álnok ajkak,
melyek gonoszságot szólnak az igaz ellen,
gőgösen és megvetően.
20Mily nagy, a te édességed sokasága, Uram,
melyet elrejtettél a téged félőknek.
Elkészítetted azoknak, akik benned remélnek,
az emberek fiai szeme láttára.
21Elrejted őket a te arcod rejtekében,
az emberek háborgatása elől;
megoltalmazod őket a te sátradban,
a nyelvek ellentmondása elől.
22Áldott az Úr,
mert csodássá tette irgalmasságát irántam
a körös-körül lévő városban.
23Én pedig mondtam eksztázisomban:
„Elvettettem tekinteted elől".
Mindazonáltal meghallgattad könyörgésem szavát,
amikor hozzád kiáltottam.
24Szeressétek az Urat, minden szentjei*:*
mert az igazságot számon kéri az Úr,
és bőségesen megfizet a kevélységet cselekvőknek.
25Férfiasan cselekedjetek, és erősödjék meg a szívetek,
mind, akik reméltek az Úrban.

Elnyomják ugyan az Úrban remélőket és az Őt szeretőket, de nagy édességet ígérnek nekik

1. [1. v.] *Végig Dávid zsoltára eksztázisában*.
Végig Dávid zsoltára, az erőskezű Közvetítőé, üldöztetések közepette. Az eksztázis, amit hozzáfűztek a címhez, önkívületet jelent, akár megrettenés, akár valami kinyilatkozatás miatt. Ebben a zsoltárban Isten népének igen nagy félelme jelenik meg az összes nemzetek üldözése és a hit világméretű megfogyatkozása miatt.

De először maga a Közvetítő beszél, utána a vérével megváltott nép ad hálát; hosszasan szól az, aki végletekig meg van háborítva, ami az eksztázis tartozéka; a próféta kétszer szól közbe: a vége felé és a végén.

2. [2. v.] *Tebenned reméltem Uram, nem szégyenülök meg mindörökké.* – Benned reméltem, Uram, soha meg ne szégyenüljek, amíg emberként támadnak a többiek;

igazságosságodban ragadj ki engem, és szabadíts meg engem – igazságosságodban ragadj ki a halál verméből, és ments ki közülük.

3. [3. v.] *Hajtsd hozzám a füledet* – légy közel hozzám, és az alázatos lelket hallgasd meg;

siess, hogy kiragadj engem – válassz el a bűnösöktől, és ne késleltesd ezt az elválasztást a világ végéig, mint az összes bennem hívő esetében.

Légy az én oltalmazó Istenem, és menedékházzá, hogy megszabadíts engem – ház légy a számomra, amelybe menekülve üdvözülök.

4. [4. v.] *Mert erősségem és menedékem vagy te* – mert erősségem te vagy, hogy el tudjam viselni üldözőimet, és menedékem minden egyébbel szemben;

és a te neved miatt leszel vezérem és táplálsz engem – és hogy általam megnyilvánulj minden nemzet előtt, mindenben követem a te akaratodat, és te a körém gyülekező szentekből lassanként felépíted a testemet, és kialakítod végső formámat.

5. [5. v.] *Kiviszel ebből a tőrből, melyet elrejtettek nékem* – kioktatsz azokról a csapdákról, amelyeket elrejtettek számomra, *mert te vagy az én oltalmazóm.*

6. [6. v.] *A kezeidbe ajánlom az én lelkemet* – átadom a te hatalmadnak a lelkemet, amelyet hamarosan vissza fogok kapni;

megváltottál engem, Uram, igazság Istene – mondja csak az Urának szenvedésével megváltott és a Fője dicsőségének örvendő nép is: *megváltottál engem, Uram, igazság Istene*.

7. [7. v.] *Gyűlölted az üres hiábavalóságokat tisztelőket* – gyűlölöd a világ hamis boldogságát bálványozókat, *én pedig az Úrban reméltem*.

8. [8. v.] *Ujjongok majd és örvendezem a te irgalmasságodban*; amely nem csal meg engem;

mert tekintetre méltattad az alázatosságomat – mellyel a reményben a hiábavalóság alá vetettél engem.

Megmentetted lelkemet szorongatásaiból – megmentetted lelkemet a félelem kényszereitől, hogy szabadon szolgáljon neked a szeretetben.

9. [9. v.] *És nem zártál engem az ellenségeim kezébe* – és nem zártál be engem, hogy ne juthassak szabad lélegzethez, és örökre az ördög hatalmába kerüljek, aki a jelen élet kívánságaival megkötöz, és a halállal kelt félelmet.

Tágas helyre állítottad az én lábamat – megismerve az én Uram föltámadását és a nekem ígért föltámadást, a szeretetem a félelem szorongató szűkösségéből maradandóan kijutott a szabadság tágasságába.

10. [10. v.] *Könyörülj rajtam, Uram, mert háborgatnak engem* – de mi az üldözőknek ezen váratlan kegyetlensége, mely nagy megrettenést kelt bennem?

Könyörülj rajtam Uram – már nem a haláltól félek, hanem a kínzásoktól és gyötrelmektől.

Megzavarodott a haragban a szemem – Reád tekintettem, hogy ne hagyj el engem, de megharagudtál, és megzavartad a szememet;

a lelkem és a bensőm. Ugyanettől a haragtól megháborodott a lelkem és emlékezetem, mert emlékeztem, hogy mit viselt el értem és mit ígért nekem az én Istenem.

11. [11. v.] *Mert elfogyott a fájdalomban az életem* – mert azért élek, hogy vallomást tegyek neked, de ellankadtam, amikor ellenségem azt mondta: „Gyötörjétek őket, amíg meg nem tagadják!”;

és éveim a sóhajtozásokban – az évek, amelyeket ebben a világban töltök, nem fogynak el a halállal, hanem folytatódnak, és telve vannak sóhajtozással.

Meggyöngült a szegénységben az erőm – nincs egészsége ennek a testnek és nem kímélnek a kínzások; sóvárgok a test feloszlására, és késik a halál, és ebben

az ínségben meggyengült a bizalmam, *és a csontjaim megzavarodtak*; és erősségem összezavarodott.

12. [12. v.] *Minden ellenségem előtt gyalázattá lettem* – ellenségeim mind a gonoszok, akiket gaztetteikért addig kínoznak, amíg be nem vallják; tehát gyalázásuk fölé kerekedtem, amelynek vallomását nem halál, hanem kínlódás követi –, *a szomszédaimnak nagyon*; ez túlzásnak tűnt azoknak, akik már közelednek ahhoz, hogy megismerjenek Téged, és elfogadják a hitet, amelyet én vallok.

És félelem ismerőseimnek – ismerőseimben is félelmet keltett rettenetes háborgatásom példája.

Akik láttak engem, kifelé elfutottak tőlem – nem értették benső és láthatatlan reményemet, ezért a külső és látható dolgokba menekültek tőlem.

13. [13. v.] *A szívük elfelejtett, mint egy megholtat* – és elfelejtettek, mintha kihaltam volna a szívükből.

Olyan lettem, mint az összetört edény – úgy láttam, hogy ebben a világban élve kiestem az Úr kezéből, senkit meg nem nyertem, mert valamennyien félnek csatlakozni hozzám.

14. [14. v.] *Mert meghallottam sokak szidalmazását: körös-körül rettegés* – mert hallottam, hogy a közelemben sokan szidalmaznak e földi vándorlás közben, akik követik az idők forgását és nem akarnak velem együtt visszatérni az örök hazába.

Miközben egybegyűltek ellenem, és arról tanácskoztak, hogy elveszik az életemet – hogy egyetértsen velük a lelkem, mely hatalmi rendelkezésük alapján könnyen elkerülhetné a halált, kigondolták tervüket, hogy megölnek.

15. [15. v.] *Én pedig tebenned reméltem, Uram; mondtam: „Te vagy az én Istenem”* – mert te nem változol, hogy ne üdvözítsd azt, akit megfenyítesz.

16. [16. v.] *A kezedben van az én sorsom* – hatalmadban van a sorsom. Mert nem látok abban semmi érdemet, hogy az emberi nem egész gonoszságából leginkább engem választottál az üdvösségre; és bár nálad a kiválasztásom rendje igazságos és titkos, én, aki elől ez rejtve van, mégis sorsvetéssel jutottam az én Uram köntöséhez.[1] *Ragadj ki engem ellenségeim kezéből, és üldözőim elől.*

[1]Vö. Jn 19,24.

17. [17. v.] *Ragyogtasd föl arcodat a te szolgád fölött* – tudasd az emberekkel, akik nem gondolják, hogy hozzád tartozom, hogy virraszt fölöttem a te arcod és én neked szolgálok. *Szabadíts meg engem a te irgalmasságodban.*

18. [18. v.] *Uram, meg ne szégyenüljek, mert segítségül hívtalak Téged* – Uram, ne szégyenüljek meg bántalmazóim előtt, mert téged hívtalak segítségül.

Szégyenüljenek meg az istentelenek és vezessék őket le az alvilágba – inkább azok szégyenüljenek meg, akik kőbálványokat hívnak segítségül, és legyenek az árnyak társai.

19. [19. v.] *Némuljanak el az álnok ajkak* – tedd ismertté a népek előtt a bennem lévő misztériumokat, és némítsd el a rólam hazudozó ajkakat;

melyek gonoszságot szólnak az igaz ellen, gőgösen és megvetően – amelyek gonoszságokat szólnak Krisztus ellen, gőgösködve és mint embert gyalázva a Megfeszítettet.

20. [20–21. v.] *Mily nagy a te édességed sokasága, Uram* – ezeket látva itt felkiált a próféta és csodálkozik, hogy mily sokféleképpen bőséges a te édességed, Uram;

melyet elrejtettél a téged félőknek – azokat is nagyon szereted, akiket megfenyítesz, de nehogy a biztonságtól ellazulva hanyaggá váljanak, elrejted szerelmed édességét azok elől, akiknek javára szolgál, hogy félnek téged.

Elkészítetted azoknak, akik benned remélnek – ezt az édességet a benned remélőknek készítetted, mert nem vonod meg tőlük azt, amit mindvégig állhatatosan várnak;

az emberek fiai szeme láttára – mert nem marad rejtve az emberek fiai előtt, akik már nem Ádám, hanem az Emberfia szerint élnek.

Elrejted őket a te arcod rejtekében, amely trónust megismerésedben őrzöd a benned remélőknek;

az emberek háborgatása elől, hogy már ne szenvedjenek semmiféle emberi háborgatástól.

21. *Megoltalmazod őket a te sátradban, a nyelvek ellentmondása elől* – de most, a közbeeső időben, amikor gonosz nyelvük ezt mondja: „Ki tudhatja ezt?”, vagy: „Ki jött vissza onnét?”, megoltalmazod őket azon dolgok hitének sátrában, amelyeket az Úr az időben értünk tett és elviselt.

22. [22. v.] *Áldott az Úr, mert csodássá tette irgalmasságát irántam a körös-körül lévő városban* – áldott az Úr, mert a kemény üldözések fenyítéke után

mindenki előtt csodássá tette irgalmasságát a földkerekségen az emberi társadalom körében.

23. [23. v.] *Én pedig mondtam eksztázisomban* – ezután ez a nép újra megszólal és mondja: rettenetemben, amikor félelmetesen fenyegettek a nemzetek, mondtam: *„Elvettettem tekinteted elől"* – mert ha reám néznél, nem hagynád ezeket szenvednem.

Mindazonáltal meghallgattad könyörgésem szavát, amikor hozzád kiáltottam. – Ezért mértéket szabva a fenyítéknek és megmutatva, hogy gondod van rám, meghallgattad, Uram, imádságom szavát, amikor a háborgatásból nagyon könyörögtem.

24. [24. v.] *Szeressétek az Urat, minden szentjei* – ezeket látva újra buzdít a próféta és mondja: *Szeressétek az Urat, minden szentjei, mert az igazságot számon kéri az Úr* – mert *ha az igaz is alig üdvözül, hová jut a bűnös és a rossz*?[1]

És bőségesen megfizet a kevélységet cselekvőknek – megfizet azoknak, akik legyőzetésük után sem térnek meg, mert nagyon gőgösek.

25. [25. v.] *Férfiasan cselekedjetek és erősödjék meg a szívetek* – tegyétek a jót belefáradás nélkül, hogy a maga idejében arathassatok;

mind, akik reméltek az Úrban – azaz, akik igazán félitek és tisztelitek, reméljetek az Úrban.

[1]Vö. 1 Pét 4,18.

HARMINCADIK ZSOLTÁR (31.)
Első beszéd (1–11. v.)
Elmondta Karthagóban 411 vagy 412-ben
56 éves, 18 éves pap, 15 éves püspök

1Végig Dávid zsoltára eksztázisában.
2Tebenned reméltem, Uram,
nem szégyenülök meg mindörökké;
igazságosságodban ragadj ki engem
és szabadíts meg engem.
3Hajtsd hozzám a füledet,
siess, hogy kiragadj engem.
Légy az én oltalmazó Istenem,
és menedékházam, hogy megszabadíts engem.
4Mert erősségem és menedékem vagy te,
és a te neved miatt leszel vezérem és táplálsz engem.
5Kiviszel ebből a tőrből, melyet elrejtettek nékem,
mert te vagy az én oltalmazóm.
6A te kezedbe ajánlom az én lelkemet;
megváltottál engem, Uram, igazság Istene.
7Gyűlölted az üres hiábavalóságokat tisztelőket,
én pedig az Úrban reméltem.
8Ujjongok majd és örvendezem a te irgalmasságodban,
mert tekintetre méltattad az alázatosságomat,
és kimentetted lelkemet a kényszerekből,
9És nem zártál engem az ellenségeim kezébe.
Tágas helyre állítottad az én lábamat.
10Könyörülj rajtam, Uram, mert háborgatnak engem;
megzavarodott a haragban a szemem, a lelkem és a bensőm.
11Mert elfogyott a fájdalomban az életem,
és éveim a sóhajtozásokban.

1. [1. v.] Az imént énekelt zsoltár titkait, amennyire képesek vagyunk rá, föltárjuk, és a belőle faragott beszédet fületeknek és elméteknek átadjuk. A címe ez: *Végig Dávid zsoltára eksztázisában.* Hogy a *végig* mit jelent, tudjuk, ha ismerjük Krisztust; mert az Apostol mondja: *A törvény vége Krisztus minden hívő*

megigazulására.[1] Nem befejező, hanem tökéletessé tevő vég; a *vég* szót ugyanis két értelemben használjuk: egyik értelmében *a vége annak, ami addig volt*; a másik jelentése szerint *befejezése annak, amit elkezdtek*. Tehát a *végig* azt jelenti: Krisztusig.

Mi az eksztázis?

2. *Dávid zsoltára, eksztázisban.* – Az *eksztázis* szó görög, a jelentését latinul egy szóval ki tudjuk fejezni, mégpedig az *excessus*, 'kimenetel' szóval. Sajátos értelemben azonban az *excessus mentis*t, az 'elme kimenetelét' (=elragadtatást) szoktuk *eksztázisnak* mondani.

Elragadtatáson két dolgot értünk: rettentő félelmet, vagy magasabb rendű valóságra figyelést, úgy, hogy az alacsonyabb rendű dolgok mintegy kiesnek a emlékezetből. Ilyen elragadtatásba estek a szentek mind, akiknek Isten titkai evilágot meghaladó módon nyilvánultak meg. Amikor Pál erről az elragadtatásról, azaz ekstázisról beszél, magát föltárva mondja: *Akár elragadtatásban Istennél vagyunk, akár hozzátok alkalmazkodva, veletek vagyunk, Krisztus szeretete sürget minket*.[2]

Azaz, ha csak azokat akarnánk tenni, és csak azokat akarnánk szemlélni, amiket elragadtatásban látunk, nem volnánk veletek, hanem az odafönt valókkal volnánk, mintegy megvetve titeket; de akkor hogyan tudnátok botladozó lépésekkel követni minket ezekhez az odafönt és odabenn lévő dolgokhoz, ha Krisztus szeretetének sürgetésére – *aki, amikor Isten alakjában volt, nem zsákmánynak tekintette, hogy egyenlő Istennel, hanem kifosztva magát szolgai alakot öltött*[3]– nem tekintenénk magunkat a rabszolgátoknak, és hálával iránta, akitől az odafönt valókat ajándékba kaptuk, a gyengék miatt nem vetnénk meg az idelenn valókat, és alkalmazkodnánk azokhoz, akik képtelenek velünk együtt látni a fentieket.

Tehát ezt mondja: *Akár elragadtatásban Istennél vagyunk.* Ő ugyanis látja, amit mi az elragadtatásban látunk, egyedül ő nyilatkoztatja ki a titkait. Az mondja ezt, aki elmondja, hogy elragadtatott a harmadik égig, és kimondhatatlan szavakat hallott, amelyeket embernek nem szabad elmondania. És elragadtatása oly nagy volt, hogy ezt mondja: *Testben-e, testen kívül-e, nem tudom, Isten a tudója.*[4] Ha tehát e zsoltár címe ezt az elragadtatást, ezt az ekstázist jelenti, akkor nagy és magasztos dolgokat remélhetünk attól, aki a zsoltárt megfogalmazta, azaz a prófétától, sőt, a próféta által a Szentlélektől.

---

[1]Róm 10,4.
[2]2Kor 5,13.
[3]Fil 2,6.
[4]2Kor 12,2.

3. Ha pedig az ekstázison a rettenetes félelmet kell értenünk, az sem idegen ennek a zsoltárnak a szövegétől, mert láthatóan a szenvedésről fog szólni, amelyben rettentő félelem lakik.

De vajon ki az, akinek rettentő félelméről itt szó van? Krisztus? Mert azt mondta: *Végig*, és a végen Krisztust értjük; vagy talán a mi rettegő félelmünkről szól? Mert vajon érthetjük-e helyesen a félelmet a szenvedéséhez közeledő Krisztusra, aki ezért jött? Amikor elért oda, amiért jött, vajon rettegve félt-e a haláltól? Ha úgy lett volna ember, hogy nem lett volna Isten, jobban örült volna a feltámadásnak, mint amennyire félt a haláltól.

Mindazonáltal, mivel arra méltatott minket, hogy magára öltötte a szolga alakját, és ebben az alakban bennünket öltött magára, ő, aki nem tartotta méltóságán alulinak, hogy magára öltsön minket, azt sem tartotta méltatlannak, hogy önmagává formáljon át minket, és a mi szavainkkal beszéljen, hogy mi is beszélhessünk az ő szavaival.

Megtörtént ugyanis ez a csodálatos változás, és isteni csereüzlet ment végbe, a mennyei kereskedő ebben a világban csereüzletet kötött: jött, hogy gyalázatot kapjon, és megbecsülést adjon; jött, hogy fájdalmat merítsen, és üdvösséget adjon; jött, hogy vállalja a halált, és életet adjon.

A halálra készülve, tőlünk fölvett emberségében, nem önmagában, hanem mibennünk félt rettegéssel, mert mondta, hogy szomorú a lelke mindhalálig,[1] és mi magunk is vele együtt. Mert nélküle mi semmi vagyunk, Őbenne pedig maga Krisztus és mi, együtt.

Miért? Mert a teljes Krisztus a fő és a test együtt. A fő a test üdvözítője, aki már fölment a mennybe, a test pedig az Egyház, amely itt küszködik a földön.[2] Ha pedig ez a test a szeretet kötelékével nem kapcsolódna a fejéhez, hogy egy valóság legyen a főből és a testből, nem mondaná az égből feddően egyik üldözőjének: *Saul, Saul, miért üldözöl engem?*[3]

Amikor Őt, aki az égben trónon ül, senki ember nem érintette, a földön a keresztények ellen tomboló Saul hogyan sérthette? Nem azt mondja: „Miért üldözöd szentjeimet, miért üldözöd a szolgáimat”, hanem: *Miért üldözöl engem?* Azaz, miért üldözöd a tagjaimat?

A fő a tagok helyett kiáltott, és a tagokat önmagában fővé változtatta. A nyelv ugyanis megszólaltatja a láb hangját. Amikor például tömegben rálépnek valakinek a lábára és az megsajdul, a nyelv kiáltja: „Rám léptél!” Nem azt mondja:

[1]Vö. Mt 26,38.
[2]Vö. Ef 5,23.
[3]ApCsel 9,4.

„Tiprod a lábamat!”, hanem magáról állítja, hogy tiporják, pedig senki nem ért hozzá; hanem a megtiport láb és a nyelv összetartozik.

Tehát ugyanígy, nem helytelenül értjük az ekstázison a rettegő félelmet. De mit mondok testvérek? Ha a szenvedés előtt állókban nem volna semmi félelem, mondták volna-e Péternek, amit az Apostolok ünnepén hallottunk, amikor az Úr előre megmondta neki a szenvedését: *Amikor fiatalabb voltál, felövezted magadat és jártál, ahol akartál; mikor pedig majd megöregszel, más övez föl téged, és oda vezet, ahová te nem akarod? Ezt pedig* – mondja János – *azért mondta, hogy jelezze, milyen halállal fog meghalni.*[1] Ha tehát Péter nagy tökéletességgel szívesen ment oda, ahová nem akart menni (nem akart meghalni, de akarta a koronát), csoda-e, ha van valami rettegő félelem még az igazak és a szentek szenvedésében is?

A rettegő félelem az emberi gyöngeségből, a remény az isteni ígéretből fakad. Hogy félsz, az belőled van, hogy remélsz, az Isten ajándéka benned. És a félelem közepette jobban megismered magadat, hogy a szabadulásodban azt dicsőítsd, aki teremtett téged.

Az emberi gyöngeség fél rettegve, nem az isteni irgalmasság fogy el ebben az rettegésben. Ezért rettegve-félve kezdi így: *Tebenned reméltem, nem szégyenülök meg mindörökké.* – Látjátok, hogy remegve fél is és remél is; láthatjátok, hogy ez a félelem nem remény nélküli. Ha él is valami háborgás az emberi szívben, nem húzódik vissza az isteni vigasztalás.

Krisztus tagjaiban Krisztus

4. Itt tehát Krisztus beszél a prófétában, sőt, merem mondani, hogy Krisztus beszél. Mond olyan dolgokat ebben a zsoltárban, amelyek mintha nem illenének Krisztushoz, a Fő kiválóságához, főként ahhoz az Igéhez, aki kezdetben Isten volt Istennél, és mintha még a szolga alakjában sem illene hozzá a zsoltár minden szava, amely szolgai alakot a Szűztől vett föl; és mégis Krisztus beszél, mert Krisztus tagjaiban Krisztus él.

És mint tudjátok, hogy a fő és az ő teste egy Krisztus, ő maga mondja a házasságról szólva: *És ketten egy testben lesznek; tehát már nem ketten vannak, hanem csak egy test*.[2]

De ezt talán bármelyik házasságról mondja? – Halljad Pál apostolt: *És ketten egy testben lesznek* – mondja –, *nagy misztérium ez, én azonban Krisztusban és az Egyházban mondom*? [3] Tehát kettőből egy személy lesz, a főből és a testből, a vőlegényből és a menyasszonyból.

---

[1] Jn 21,18.
[2] Mt 19,5–6.
[3] Ef 5,31–32.

E személy csodálatos és kiváló egységét mutatja be Izaiás próféta is, mert benne is Krisztus mondja a próféciában: *Mint a vőlegénynek mitrát tett a fejemre, és mint a menyasszonyt ékszerekkel ékesített*.[1] Vőlegénynek és menyasszonynak mondja magát; de miért vőlegénynek és menyasszonynak, ha nem azért, mert ketten egy testben lesznek? Ha ketten egy testben, miért ne volnának ketten egy hangban? Tehát Krisztus beszéljen, mert Krisztusban az Egyház beszél, és az Egyházban Krisztus beszél: a test is a főben, és a fő is a testben.

Halljad csak az Apostolt, aki ugyanezt világosabban mondja: *A test ugyan egy, de sok tagja van, a testnek ez a sok tagja mégis egy test, így Krisztus is.*[2] Krisztus tagjairól, azaz a hívőkről szólva nem azt mondja, hogy „így Krisztus tagjai is", hanem az egészet egyben nevezi Krisztusnak. Miként ugyanis a test egy, és sok tagja van, és a test sok tagja egy testet alkot, így Krisztus is sok tag és egy test. Tehát valamennyien együtt a fővel Krisztus vagyunk, a főnk nélkül nem érünk semmit.

Miért? Mert a Főnkkel együtt szőlő vagyunk, a Főnk nélkül – amitől Isten mentsen – lemetszett vesszők vagyunk, amivel a szőlőműves semmit sem tud kezdeni, hanem tűzre van szánva. Ezért mondja ő is az evangéliumban: *Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők, Atyám a szőlőműves;* és: *Nélkülem semmit sem tehettek.*[3] Urunk, ha nélküled semmit, akkor benned mindent. Mert amit ő művel általunk, mintha mi tennénk. Ő sokat, sőt mindent megtehet nélkülünk, mi nélküle semmire sem vagyunk képesek.

5. [2. v.] Tehát akármilyen ekstázisban beszél, akár rettegő félelemből, akár elragadtatásban, illenek hozzá, amit mond. Krisztus testében mondjuk, szinte egy személyként mondjuk, mert valamennyien egységet alkotunk: *Tebenned reméltem, Uram, nem szégyenülök meg mindörökké.*

Attól a megszégyenüléstől félek, amely örökké tart. Mert van hasznos, ideiglenes szégyen, a bűneire tekintő lélek zavara, aki bűnei látásától megriad, riadalmában szégyenkezik, szégyenében megjavul, ezért mondja az Apostol is, hogy van hasznos, időleges szégyen. *Mert mi dicsőségetek volt egykor abban, ami miatt most szégyenkeztek*?[4] Tehát azt mondja, hogy a már hívők szégyenkeznek, nem jelen ajándékaik, hanem régi bűneik miatt. Ettől a szégyentől a keresztény nem retteg, sőt, ha nem ismeri, örök szégyen fogja érni.

Mi ez az örök szégyen? Az, amely akkor jelenik meg, amikor ezt mondják: *A gaztetteik vádlóként jelennek meg előttük.*[5] És az egész gonosz nyáj, amelyet

[1]Iz 61,10.
[2]1Kor 12,12.
[3]Jn 15,5.
[4]Róm 6,21.
[5]Bölcs 4,20.

gaztettei vádolnak, bal oldalra kerül, és hallani fogja: *Távozzatok az örök tűzre, amely az ördögnek és angyalainak készült*.[1] Kérdezni fogják, hogy miért? *Mert éheztem, és nem adtatok ennem*.[2]

Megvetették, amikor az éhező Krisztusnak nem adtak enni, a szomjazónak nem adtak inni, a ruhátlant nem öltöztették föl, a vándort nem fogadták be, a beteget nem látogatták meg, akkor vetették meg; Amikor ezeket előszámlálják nekik, akkor szégyenülnek meg, és ez a szégyen örökkévaló lesz. Aki reszket, vagy aki Isten közelébe kerül elragadtatásban, ettől félve kéri: *Tebenned reméltem, Uram, nem szégyenülök meg mindörökké.*

Isten megigazulása ingyenesen lesz a miénk

6. *És a te igazságosságodban ragadj ki engem* – mert ha az én igazságomat veszed figyelembe, elkárhoztatsz engem.

A te igazságosságodban ragadj ki engem – Isten igazságossága ugyanis a miénk lesz, amikor nekünk ajándékozza. De azért nevezzük Isten igazságosságának, nehogy az ember azt gondolja, hogy önmagától van igazsága. Mert így mondja Pál apostol: *Annak aki hisz abban, aki a bűnöst igazzá teszi,* – ki az, aki igazzá teszi a bűnöst? Az, aki a gonoszt igazzá teszi – *a hite számíttatik be megigazulásra*.[3]

A zsidók pedig, akik azt gondolták, hogy saját erejükkel betölthetik az igazságot, *megbotlottak a botlás kövében*[4] és a botrány sziklájában, és nem ismerték föl Krisztus kegyelmét. Megkapták a törvényt, amitől vétkesek lettek, és nem szabadultak meg általa a vétkességtől. Végül is mit mond róluk az Apostol? *Tanúságot teszek mellettük, hogy van bennük buzgóság Istenért, de hiányzik a kellő megértés.*

Mit jelent ez, hogy a zsidókban van buzgóság, *de hiányzik belőlük a kellő megértés?* – Halljad csak, mit jelent a kellő megértés hiánya: *Nem ismerik az Istentől eredő megigazulást, és a magukéval próbálják helyettesíteni, és nem vetik alá magukat az Istentől eredő megigazulásnak*.[5]

Ha tehát megértés nélkül buzgólkodnak Istenért, mert *nem ismerik az Istentől eredő megigazulást, és a magukéval próbálják helyettesíteni,* maguktól akarnak igazzá válni; azért nem ismerték meg Isten kegyelmét, mert nem akartak ingyenesen üdvözülni.

---

[1]Mt 25,41.
[2]Mt 25,42.
[3]Róm 4,5.
[4]Róm 9,32.
[5]Róm 10,2–3.

Ki az, aki ingyenesen üdvözül? – Az, akiben az Üdvözítő nem talál semmit, amit megkoronázhatna, hanem csak elítélnivalót talál; nem talál érdemeket, hanem büntetést érdemlő adósságokat.

Ki az, aki ingyenesen üdvözül? Ha végrehajtja a törvényt, el kell ítélnie a bűnöst. Ha ezt a szabályt követi, kit szabadít meg? – Mindenkit bűnösnek talál. Egyedül ő a bűntelen, aki bennünket bűnösnek talál. Ezt mondja az Apostol: *Mert mindnyájan vétkeztek és nélkülözik Isten dicsőségét*.[1]

Mit jelent az, hogy *nélkülözik Isten dicsőségét?* – Azt jelenti, hogy ő szabadít meg, és nem te; és mivel te képtelen vagy megszabadítani magadat, szabadítóra szorulsz.

Miért hencegsz? Mi az, hogy a törvénnyel és az igazsággal dicsekszel? Nem látod, hogy belül mi viaskodik benned ellened? Nem hallod a küszködőt, a vallomástevőt, és a küzdelemben segítségért kiáltót? Nem hallod, hogy az Úr atlétája a versenybírótól kér segítséget a küzdelméhez? Isten ugyanis nem úgy figyel téged a küzdelmedben, ahogyan a kikiáltó figyel, ha netalán az amfiteátrumban küzdesz: jutalmat adhat neked, ha győzöl, de nem segíthet, ha vesztedelembe kerülsz. Isten nem így néz.

Lássad tehát, és figyeld azt, aki ezt mondja: *A belső ember szerint az Isten törvényében lelem örömömet, de tagjaimban más törvényt észlelek, és ez küzd értelmem törvénye ellen, és a tagjaimban levő bűn törvényének rabjává tesz. Én nyomorult ember! Ki szabadít meg e halálra szánt testtől? Isten kegyelme Urunk, Jézus Krisztus által!*[2]

Miért kegyelem, *gratia*? Mert *gratis*, ingyen adatik.

Miért adatik ingyen? Mert nem előzték meg érdemeid, hanem Isten jótéteményei előztek meg téged. Tehát övé a dicsőség, aki megszabadít minket. *Mert mindnyájan vétkeztek és nélkülözik Isten dicsőségét.*

Tehát *tebenned reméltem, Uram,* és nem magamban, *nem szégyenülök meg mindörökké.* mert abban remélek, aki nem szégyenít meg. *És a te igazságosságodban ragadj ki engem, és szabadíts meg engem,* mivel bennem nem találtál igazságot, szabadíts meg a te igazságosságodban; azaz az szabadítson meg, ami igazzá tesz: ami rossz emberből jámborrá, ami gonoszból igazzá, ami vakból látóvá, elesettből fölkelővé, síróból örvendezővé tesz. Ez szabadítson meg, nem én magamat. *A te igazságosságodban ragadj ki engem és szabadíts meg engem.*

[1]Róm 3,23.
[2]Róm 7,22–25.

Igazság az Isten

7. [3. v.] *Hajtsd hozzám füledet* – Isten ezt megtette, amikor Krisztust elküldte hozzánk. Őt küldte hozzánk, aki lehajolva ujjával írt a földön,[1] amikor odavitték eléje a házasságtörő asszonyt, hogy büntesse meg. Ő azonban lehajolt a földre, azaz Isten az emberhez hajolt, akinek mondatott: *Föld vagy és visszatérsz a földbe.*[2]

Isten ugyanis nem a testhelyzet értelmében hajtja hozzánk a fülét, nem is lehet testrészekkel őt körülírni. Ilyeneket egyáltalán ne képzeljünk róla. Igazság az Isten. Az igazság nem szögletes, nem is gömbölyű, nem is hosszú. Mindenütt jelen van, ha a szív szeme nyitva van rá. A fülét pedig akkor hajtja hozzánk Isten, amikor irgalmasságát bocsátja ránk. Van-e nagyobb irgalmasság, mint hogy Egyetlenjét adja nekünk, nem csak, hogy velünk együtt éljen, hanem hogy meghaljon értünk? *Hajtsd hozzám füledet.*

Isten az ember menedéke

8. *Siess, hogy kiragadj engem* – ebben is meghallgatják, amikor mondja: *Siess!* Ezt a szót azért használja, hogy megértsd, hogy ez az egész, ami nekünk hosszúnak látszik a világ forgásában, csak egy pont. Nem hosszú az, aminek határa van. Ádámtól a mai napig tartott, és bizonyára több múlott már el, mint ami még következik. Ha Ádám még élne, és ma halna meg, mit használna neki a hosszú lét, hogy ilyen sokáig élt? Tehát miért ez a gyorsaság? Mert elröpül az idő, és ami neked késedelmesen hosszú, az Isten szemében rövid idő. Ez az imádkozó már ezt a gyorsaságot értette eksztázisban. *Siess, hogy kiragadj engem. Légy az én oltalmazó Istenem, és menedékház, hogy megszabadíts engem.*

Menedékházam te légy, oltalmazó Isten, a menedék háza. Amikor ugyanis veszélybe kerülök és menekülnék, hová fussak? Milyen biztonságos helyre meneküljek? Miféle hegyre? Milyen barlangba? Milyen megerősített helyre? Milyen vár felé fussak, milyen falak között keressek menedéket? Bárhová megyek, követem magamat.

Minden elől el tudsz futni, ember, kivéve a lelkiismeretedet. Menj be a házadba, pihenj le ágyadra, szállj magadba, sehova beljebb nem tudsz menekülni lelkiismereted elől, ha mardosnak a bűneid.

Mivel pedig azt mondta: *Siess, hogy kiragadj engem, és a te igazságosságodban ragadj ki engem,* hogy megbocsásd a bűneimet és fölépítsd bennem a te megigazulásodat, te leszel az én menedékházam, hozzád menekülök. Mert hová futhatnék előled?

---

[1] Jn 8,6.
[2] Ter 3,19.

Ha haragszik rád Isten, hová menekülhetsz? Halljad csak, mint mond egy másik zsoltárban az, aki fél Isten haragjától: *Hová menjek lelked elől, és arcod elől hová meneküljek? Ha fölszállok az égbe, te ott vagy, ha leszállok az alvilágba, jelen vagy.*[1] Bárhová megyek, ott talállak téged. Ha haragszol, bosszúállónak, ha megengesztelődsz, segítőnek talállak. Nem marad tehát számomra más, mint hogy hozzád meneküljek, és ne fussak előled.

Ha rabszolga vagy, és szökni akarsz ember uradtól, olyan helyre menekülsz, ahol urad nincs ott; ha el akarod kerülni Istent, menekülj az Úrhoz. Nincs ugyanis hely, ahová Isten elől menekülhetnél. A Mindenható szeme előtt ugyanis minden jelen van és fedetlen.

Tehát *te légy menedékházam* – mondja. Mert ha nem üdvözítesz, hogy menekülhetnék meg? Gyógyíts meg, és hozzád menekülök. Mert ha meg nem gyógyítasz, nem tudok járni, hogyan tudnék futva menekülni? Hová mehetne, hová futhatna a rablók elől, ha nem tud járni az, akit félholtan, sebekkel borítva hagytak az út mentén? Aki mellett elment a pap, elment a levita, csak az utazó szamaritánus könyörült meg rajta,[2] azaz maga az Úr, aki megkönyörült az emberi nemen.

A *szamaritánus* szó jelentés: *őr*. És ki őriz meg minket, ha ő elhagy? Amikor a zsidók vitatkozva mondták neki: *Nemde igazat mondunk, hogy szamaritánus vagy és ördögöd van*!,[3] az egyik állítást méltán visszautasította, a másikat elfogadta: *Nekem nincs ördögöm* – mondja, de nem mondta: „Én nem vagyok szamaritánus!" – így akarta tudtunkra adni, hogy ő a mi őrizőnk. Megkönyörülve odament hozzá, ellátta, elvitte a fogadóba, elvégezte az irgalmasság cselekedeteit, és az most már tud járni, már képes menekülni. De hová menekülhetne, ha nem Istenhez, akinél menedékházat készített magának?

9. [4. v.] *Mert erősségem és menedékem vagy te, és a te neved miatt leszel vezérem és táplálsz engem.* – Nem az én érdememért, hanem *a te neved miatt*, hogy megdicsőülj, és nem azért, mert én méltó vagyok rá; *vezérem leszel*, hogy el ne tévedjek tőled, és *táplálsz engem,* hogy képes legyek enni azt az ételt, amellyel az angyalokat táplálod.

Itt (a földön) ugyanis tejjel táplál minket az, aki mennyei eledelt ígért nekünk, és anyai irgalommal bánt velünk. Amint ugyanis az anya azt az ételt, amelynek fogyasztására a kisded még képtelen, a testében tejjé alakítva adja neki – mert a kicsi azt kapja, amit majd egykor az asztalnál eszik, de most anyja teste közvetíti feléje úgy, ahogyan azt ő fogadni képes –, úgy az Úr, hogy a maga bölcsességét

[1]Zsolt 138,7–8.
[2]Vö. Lk 10,30.
[3]Jn 8,48.

tejként adhassa, testet öltve magára jött hozzánk. Tehát Krisztus teste mondja: *és táplálsz engem.*

Krisztus teste, az Egyház próbára tétetik

10. [5. v.] *Kiviszel ebből a tőrből, amelyet elrejtettek nekem.* – Most már a szenvedést jelzi: *Kiviszel ebből a tőrből, amelyet elrejtettek nekem.* És nem csak az szenvedés, amit a mi Urunk Jézus Krisztus szenvedett, hanem tőrét az ördög mindvégig fölállítja. Jaj annak, aki beleesik ebbe a tőrbe, és beleesik mindenki, aki nem Istenben remél, aki nem mondja: *Tebenned reméltem Uram, nem szégyenülök meg mindörökké; és a te igazságosságodban ragadj ki engem és szabadíts meg engem.*

Az ellenség tőre ki van vetve és föl van állítva. Csalétkül a megtévesztést és a megfélemlítést használja: a megtévesztéssel csábít, a megfélemlítéssel megtör és elragad. Te zárd be az ajtót a megtévesztéssel szemben, Te zárd be az ajtót a megfélemlítéssel szemben, és kivisznek a tőrből. E küzdelemre Uralkodód adott példát önmagában, aki miattad még kísértést is szenvedett, Először csábításokkal kísértették, mert a kívánság ajtajánál kísértette meg az ördög, amikor ezt mondta neki: *Mondd ezeknek a köveknek, hogy váljanak kenyérré! Imádj engem, és neked adom ezeket az országokat! Vesd le magad, mert írva van: Mert angyalainak parancsolt felőled, és a kezükön fognak hordozni téged, nehogy kőbe üssed a lábadat.*[1]

Mindez a csábítás a kívánságot kísérti. Mivel pedig a kívánság ajtaját zárva találta Benne, aki helyettünk lett megkísértve, az ördög a félelem ajtajához ment, és előkészítette számára a szenvedést. Ezt mondja az evangélista: *És a kísértés végeztével az ördög egy időre visszahúzódott tőle.*[2]

Mit jelent az *egy időre*? – Azt, hogy vissza fog térni, és megkísérti a félelem ajtaját, mivel a kívánság ajtaját zárva találta. Tehát Krisztus egész teste meg van kísértve mindvégig.

Testvérek, amikor bármi rosszat parancsoltak a keresztények ellen, az egész testet, a test egészét érte a támadás: ezért mondja a zsoltár: *Mint homokkupacra támadtak rám, hogy elessem, és az Úr fölvett engem.*[3] Amikor azonban véget értek a test egészét érő támadások, elkezdődtek a részeket érő kísértések.

Megkísértik Krisztus testét: az egyik egyház nem szenved üldözést, a másik viszont igen. Nem szenved a császár üldözésétől, de szenved a nép rosszaságától. Mennyi pusztítás ered a népektől! Mennyi bajt okoztak az Egyháznak a rossz

[1]Mt 4,4. 6. 9.
[2]Lk 4,13.
[3]Zsolt 117,13.

keresztények, akik belekerültek abba a hálóba, amelyben annyi lett a hal, hogy a hajók majdnem elmerültek[1] abban az Úr szenvedése előtti halfogásban?

Nem hiányoznak tehát a kísértés terhei. Senki ne mondja magának: „Nem a kísértés ideje van!" Aki ezt mondja, békét ígér magának, aki pedig magának békét ígér, biztonságban érzi magát.

Tehát Krisztus egész teste mondja: *Kiviszel ebből a tőrből, amelyet elrejtettek nekem,* mert kivitték a Főnket a tőrből, amelyet elrejtettek neki azok, akikről az imént hallottuk az evangéliumban, hogy mondták: *Ez az örökös, jertek, öljük meg, és miénk lesz az öröksége.* És ítéletet mondtak maguk fölött a kérdésre: *Mit tesz a családfő a gonosz szőlőművesekkel? – A gonoszokat gonoszul elpusztítja, és más szőlőműveseknek adja bérbe a szőlejét. Ezt sem olvastátok: A kő, amelyet megvetettek az építők az lett a szegletnek fejévé?*[2] És hogy mit jelent a *megvetettek az építők,* ezt mondja: *Kivetették a szőlőből és megölték.* Tehát kiragadták őt is.

A mi főnk odafönn van, szabad. Ragaszkodjunk hozzá a szeretet által, hogy egykor még jobban egyesüljünk vele a halhatatlanságban, és valamennyien mondjuk: *Kiviszel ebből a tőrből, amelyet elrejtettek nékem, mert te vagy az én oltalmazóm.*

11. [6. v.] Halljuk az Úr szavát, amelyet a kereszten mondott: *A te kezedbe ajánlom az én lelkemet;* Amikor az evangéliumban felismerjük e zsoltár szavait, nem kétséges, hogy Ő beszélt itt. Az evangéliumban az áll, hogy mondta: *A te kezedbe ajánlom az én lelkemet,*[3] *és lehajtván a fejét, kilehelte lelkét*.[4] Nem ok nélkül akarta, hogy övéi legyenek e zsoltár szavai, hanem azért, hogy figyelmeztessen: ő beszél ebben a zsoltárban. Őt keresd itt; gondold meg, hogy abban a zsoltárban mennyire kérte, hogy korán találjon meghallgatásra: *Átlyuggatták kezemet és lábamat, megszámlálták minden csontomat; ők pedig bámultak és szemléltek engem elosztották maguk között ruháimat és sorsot vetettek köntösömre;*[5] hogy figyelmeztessen: mindez benne teljesedett be, és elmondta e zsoltár első sorát: *Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?*[6] De a test hangját tette magáévá, mert Egyetlenjét az Atya soha nem hagyta el. *Megváltottál engem, Uram, igazság Istene,* mert megtetted, amit ígértél, nem csaltál meg ígéreteddel, igazság Istene.

[1]Vö. Lk 5,7.
[2]Mt 21,38–42.
[3]Lk 23,46.
[4]Jn 19,30.
[5]Zsolt 21,17–19.
[6]Zsolt 21,2.

A hazugságról és a hiábavalóságról

12. [7. v.] *Gyűlölted az üres hiábavalóságokat tisztelőket.* – Ki tiszteli a hiábavalóságot? Aki meghal a halálfélelemtől: mert a haláltól félve hazudik, és aki hazudik, hogy életben maradjon, meghal mielőtt meghalt volna. Hazudni akarsz, hogy meg ne halj; hazudsz is, és meg is halsz. És hogy elkerüld az egy halált, amely késleltethetsz, de el nem kerülhetsz, kettős halálba jutsz: először lélekben, azután testben halsz meg. Honnan ez, ha nem a hiábavalóság tiszteletéből?

Mert édes neked az elmúló nap, és édesek az elröppenő idők, amelyekből semmit nem ragadhatsz meg, ellenben te fogságba esel. *Gyűlölted az üres hiábavalóságokat tisztelőket. Én pedig*, aki nem tisztelem a hiábavalóságot, *az Úrban reméltem.*

Ha a pénzben remélsz, hiábavalóságot tisztelsz; ha emberi hatalom részéről megtiszteltetésben és rangban remélsz, hiábavalóságot tisztelsz; ha hatalmas barátodban remélsz, hiábavalóságot tisztelsz. Ha ilyesmikben remélsz, vagy te halsz meg, és mindezt itt hagyod, vagy még életedben mindez elpusztul, és te elveszíted reményedet.

Erről a hiábavalóságról beszél Izaiás, amikor mondja: *Minden test fű, és minden dicsősége, mint a fű virága; elszáradt a fű és lehullott a virága, az Úr igéje azonban megmarad mindörökre.*[1] Én pedig nem mint azok, akik hiábavalóságokban remélnek, és akik hiábavalóságokat tisztelnek, hanem az Úrban reméltem, aki nem hiábavalóság.

Sok szükség szorongat

13. [8. v.] *Ujjongok majd és örvendezem a te irgalmasságodban,* nem az én megigazulásomban, *mert tekintetre méltattad az alázatosságomat; és kimentetted lelkemet a kényszerekből, és nem zártál engem az ellenségeim kezébe.* – Mik azok a kényszerek, amelyekből szeretnénk kimenteni a lelkünket? Ki tudja elszámlálni azokat? Ki tudja pontosan mérlegelni őket? Ki tudja megmondani, hogyan kerülhetők és távolíthatók el?

Az emberi nem első és kegyetlen kényszere, hogy nem ismerjük a másik szívét, ezért sokszor rosszat gondolunk a hűséges barátról, és sokszor jókat tételezünk fel a hűtlen barátról. Ó kegyetlen kényszer! És mit tudsz tenni, hogy belelláss a szívekbe? Milyen szemet szerzel, te gyönge és siralmas halandóság? Mit teszel, hogy ma láthasd a testvéred szívét? Nem tudsz semmit sem tenni.

Még nagyobb kényszer, hogy azt sem tudod, milyen lesz holnap a saját szíved.

És mit mondjak magának a halandóságnak a kényszeréről? Meg kell halni, és senki nem akarja. Senki nem akarja azt, ami kényszerűen megtörténik. Senki

[1] Iz 40,68.

nem akarja azt, ami akár akarják, akár nem, meglesz. Kegyetlen kényszer nem akarni azt, amit nem lehet elkerülni. Mert ha lehetne, nem akarnánk meghalni; szeretnénk olyanok lenni, mint az angyalok, de valami átváltozással, nem halállal, ahogy az Apostol mondja: *Tudjuk ugyanis, hogy ha földi sátrunk leomlik, Istentől kapunk lakást: örök otthont a mennyben, amit nem emberi kéz épített. Azért is sóhajtozunk itt, mert szeretnénk beköltözni mennyei otthonunkba. Ha beköltözünk, többé nem látszunk ruhátlannak. Amíg tehát e sátorban lakunk, szorongva sóhajtozunk, mert nem azt akarjuk, hogy levetkőztessenek, hanem hogy felöltöztessenek, és így ami halandó, azt elnyelje az élet.*[1]

El akarunk jutni Isten országába, de nem a halál által akarjuk. És mégis, a kényszer mondja neked: Jöjj ide! És vonakodsz oda menni, ember, amikor ide jött hozzád Isten?

Milyen kényszerek az ősi kívánságok és a hosszasan bevéződött rossz szokások elleni harc? Tudjátok, milyen kemény küzdelem a megszokást legyőzni. Látod, milyen rosszul, mennyire kárhoztatandóan, milyen szerencsétlenül tetted, és mégis megteszed újra; megtetted és ma is meg fogod tenni.

Ha most ellenedre van, hogy beszélek róla, mennyire nem tetszik majd, ha elgondolkodol felőle? És ezt is meg fogod tenni. Mi ragad magával? Mi ejtett fogságba? Vajon az a tagjaidban lévő törvény, amely küzd elméd törvényével? Kiáltsd tehát: *Én boldogtalan ember! Ki vált meg e halálra szánt testtől? Isten kegyelme Urunk, Jézus Krisztus által*![2] És beteljesedik benned, amit az imént mondtunk: *Én pedig az Úrban reméltem. Ujjongok majd, és örvendezem a te irgalmasságodban, mert tekintetre méltattad alázatosságomat; megmentetted lelkemet szorongatásaiból.*

Hogyan menekült meg a lelked a kényszerekből, ha nem úgy, hogy tekintetre méltatták alázatosságodat? Ha előbb meg nem alázódsz, nem hallgatott volna meg Ő, aki a kényszerekből kiszabadított téged. Megalázkodott az, aki mondta: *Én boldogtalan ember! Ki vált meg e halálra szánt testtől?* Nem alázkodtak meg azok, akik *nem ismerik az Istentől eredő megigazulást, és a magukéval próbálják helyettesíteni, és nem vetik alá magukat az Istentől eredő megigazulásnak.*[3]

14. [9. v.] *És nem zártál engem az ellenségeim kezébe* – Nem a szomszédaid, nem a birtokostársaid az ellenség, nem az, akivel harcoltál és megsebesítetted, vagy talán a városban jogait sértetted; az ilyenekért imádkoznunk kell. Más ellenségünk van: az ördög, az őskígyó. Mi halandók valamennyien, ha jól halunk meg, az ő kezei közül szabadulunk meg. Akik ugyanis rosszul halnak meg gonoszságaikban, az ő kezei közé zárulnak, és vele együtt örökre elítéltetnek.

[1] 2Kor 5,1–4.
[2] Róm 7,23.
[3] Róm 10,3.

Megszabadít tehát a mi Urunk, Istenünk ellenségünk kezéből, az ugyanis a kívánságaink által akar megfogni minket. A kívánságainknak pedig, amikor erősek és amikor szolgálunk nekik, *kényszerek* a neve. Ha pedig Isten megszabadítja lelkünket a *kényszereinktől*, van-e valami, amit az ellenség meg tud ragadni bennünk, hogy a kezébe zárassunk?

15. *Tágas helyre állítottad az én lábamat.* Bizony, keskeny az út:[1] a kelletlennek keskeny, a szeretőnek széles. Ugyanaz, ami keskeny volt, szélessé válik. *Tágas helyre állítottad az én lábamat* – mondja, nehogy a szűk helyen a lábaim összeakadjanak, és saját magamat gáncsoljam el. Tehát mit mond: *Tágas helyre állítottad az én lábamat?* Könnyen elfogadhatóvá tetted számomra az igazságot, amely egykor nehéz volt számomra. Ezt jelenti a *tágas helyre állítottad az én lábamat*

16.[10–11 v.] *Könyörülj rajtam, Uram, mert háborgatnak engem; megzavarodott a haragban a szemem, a lelkem és a bensőm. Mert elfogyott a fájdalomban az életem, és éveim a sóhajtozásokban.* Legyen ennyi elég Szereteremeltóságtoknak, és ha az Úr megsegít, talán teljesítjük kötelességünket, hogy ezt a zsoltárt tovább folytathatjuk.

[1]Vö. Mt 7,14.

HARMINCADIK ZSOLTÁR (31.)
Második beszéd (12–16. v.)

12Minden ellenségem előtt gyalázattá lettem,
szomszédaimnak nagyon, és félelem ismerőseimnek:
akik láttak engem, elfutottak tőlem.
13A szívük elfelejtett, mint egy megholtat,
olyan lettem, mint az összetört edény.
14 Mert meghallottam sok szomszédom szidalmazását
körös-körül, mert egybegyűltek ellenem,
és arról tanácskoztak, hogy elveszik életemet.

15Én pedig tebenned reméltem, Uram;
mondtam az Úrnak: „Én Istenem vagy te,
16a kezedben van az én sorsom.”

A misztikus testről

1. A zsoltár következő részére fordítjuk figyelmünket, és magunkat ismerjük föl a próféta szavaiban. Mert ha magunkba tekintünk a háborgatás idején, örülni fogunk a viszonzás idején.

Amikor ennek a zsoltárnak első részét magyaráztam, már Szeretetreméltóságtok figyelmébe ajánlottam, hogy Krisztus beszél, és nem hallgattam el, hogyan kell felfogni a teljes Krisztust a fővel és testtel, és ezt, amennyire tudtam, megfelelő és bőséges szentírási hivatkozással bizonyítottam; így nem kétséges, hogy Krisztus a fő és a test, a vőlegény és a menyasszony, Isten Fia és az Egyház, Isten Fia, aki értünk ember fia lett, hogy az emberek fiait Isten fiaivá tegye, és így ketten egy testté legyenek a nagy misztériumban, akiket a prófétáknál egy hangban ismerünk fel.

A fentebb kifejezett hála a beszélőé: *tekintetre méltattad az alázatosságomat; és kimentetted lelkemet a kényszerekből, és nem zártál engem az ellenségeim kezébe; tágas helyre állítottad az én lábamat*: a háborgatásból szabadult ember, Krisztus veszedelmekből és gyötrelmekből megszabadult tagjainak köszönete.

És ismét mondja: *Könyörülj rajtam, Uram, mert háborgatnak engem*. – A háborgatásban szorongatás van, hogyan mondhatja tehát: *tágas helyre állítottad az én lábamat:* ha még háborgatják, hogyan lehetnek tágas helyen a lábai? Vagy talán egy a hang, mert egy a test, de egyes tagjaiban tágasságot, másokban szük-

séget érez, azaz egyesek az igazságosság könnyűségét érzik, mások háborgatások közepette kínlódnak? Mert ha egyes tagok ezt, más tagok azt nem szenvednék, az Apostol nem mondaná: *Ha szenved az egyik tag, valamennyi együtt szenved vele, és ha tiszteletben van része az egyik tagnak, mindegyik örül vele.*[1]

Például egyes egyházak békét élveznek, mások háborgatásban vannak; a békében élőknek tágas helyen van a lábuk, az háborgatottak ellenben szükséget szenvednek. De azokat szomorítja ezek háborgatása, ezeket pedig vigasztalja azok békéje. Az egy test ugyanis olyan, hogy nincs benne szétválasztás; szétválasztást csak a széthúzás okoz. A szeretet pedig összekapcsol, a kapcsolatok egységet hoznak létre, az egység megőrzi a szeretetet, a szeretet pedig eljut a dicsőségre. Mondja tehát a tagok egyike: *Könyörülj rajtam, Uram, mert háborgatnak engem; megzavarodott a haragban a szemem, a lelkem és a bensőm.*

Honnan az Egyház háborgatása

2. Keressük, honnan van ez a háborgatás, hisz a megszabadult imádkozó kevéssel előbb örvendezni látszott, mert Isten ajándékaként bőséges megigazulást kapott, és ezzel a szeretet tágasságában tág teret kapott a lábának. Honnan tehát ez a háborgatás, ha nem onnan, amit az Úr mond: *Mivel elárad a gonoszság, sokak szeretete ki fog hűlni?*[2]

Eleinte kevesen voltak a szentek, de aztán a hálók kivetése után megsokasodott az Egyház, és megszámlálhatatlan a hálóba kerültek száma, ahogyan előre mondta róluk: *Hirdettem és beszéltem és szerfölött megsokasodtak,*[3] a hajók is majdnem elmerültek, a hálók is szakadoztak, ahogy az Úr szenvedése előtt annál az első halászatnál.[4]

Ebből a sokaságból jöttek azok, akikkel Húsvét táján úgy megtelnek a templomok, hogy a tömeg alig fér be a falak közé. De hogyan ne háborogna ez az imádkozó a sokaság miatt, amikor látja, hogy ugyanazok töltik meg a színházakat és amfiteátrumokat, akikkel az imént a templomok voltak tele. Azokat látja ocsmányságok között, akik kevéssel előbb Istent dicsérték, és azok káromolják Istent, akik az imént *Ament* mondtak Istennek?

Maradjon hűséges, tartson ki, ne lankadjon a gonoszok nagy sokaságában sem, hisz a búzaszem sem vész el a pelyva sokaságában, amíg a szelelés után nem kerül a csűrbe, hogy ott a szentek társaságában legyen, és ne szenvedjen a kavargó portól.

---

[1] 1Kor 12,26.
[2] Mt 24,12.
[3] Zsolt 39,6.
[4] Vö. Lk 5,6.

Legyen hűséges tehát, mert az Úr is, amikor azt mondta: *mivel elárad a gonoszság sokak szeretete ki fog hűlni* – nehogy a gonoszság megjövendölt áradása miatt botladozni és ingadozni kezdjenek a lábaink –, azonnal hozzátette, hogy a hívőket bíztassa, vigasztalja és megerősítse: *Aki állhatatos marad mindvégig, az üdvözül*.[1]

Miért haragszik Krisztus teste?

3. Figyeld csak ezt az imádkozót, amennyire látom, ebben a háborgatásban. Ámbár háborgatásban lévén bánkódnia kellene (a háborgatásra ugyanis megfelelő fájdalom a válasz), ez azt mondja, hogy haragszik a háborgatásban: *Könyörülj rajtam, Uram, mert háborgatnak engem; megzavarodott a haragban a szemem, a lelkem és a bensőm.*

Ha háborgatnak, miért haragszol? – Ez az imádkozó idegen bűnök miatt haragszik.

Ki ne haragudnék, ha olyan embereket lát, akik szájukkal vallják, erkölcseikkel tagadják Istent? Ki ne haragudnék, ha olyan embereket lát, akik szavukkal lemondanak a világról, de tetteikkel nem? Ki ne haragudnék, ha olyan testvéreket lát, akik irigykednek a testvérekre, de a hűséget, amelyet Isten misztériumaiban csókkal színlelnek, nem tartják meg?

És ki tudja felsorolni mindazt, ami miatt haragszik Krisztus teste, amely belül Krisztus Lelkéből él, és úgy sóhajtozik, mint a gabona a pelyva között? Alig látszanak ugyanis, akik így sóhajtoznak és így haragszanak, mint ahogy a gabonaszemek alig látszanak, amíg a szérűn folyik a tiprás. Aki nem tudja, hogy hány kalász került a szérűre, azt gondolja, csupa pelyva az egész. És abból az egészből, amit pelyvának gondol, kitisztítják a gabonát.

Tehát ezekben az észrevehetetlenekben és sóhajtozókban haragszik az, aki másutt ezt mondja: *Megemésztett a házadért való buzgóság*.[2]

Másutt is mondja, amikor látja, hogy sokan rosszat tesznek: *Undor fogott el a törvényedet elhagyó bűnösök miatt*.[3] Másutt is mondja: *Láttam az esztelenekét és elszomorodtam*.[4]

Mi a harag és mi a gyűlölet

4. Attól azonban félni kell, hogy ez a harag ne legyen akkora, hogy gyűlöletté váljon. A harag ugyanis még nem gyűlölet, mert haragszol a fiadra, de nem

[1]Mt 24,13.
[2]Zsolt 68,10.
[3]Zsolt 118,53.
[4]Zsolt 118,158.

gyűlölöd, annak tartogatod az örökséget, aki érzi, hogy haragszol rá; és azért haragszol, hogy rossz erkölcsökkel el ne tékozolja azt, amit számára őrzöl.

Tehát a harag még nem gyűlölet, még nem gyűlöljük azokat, akikre haragszunk; de ha ez a harag tartós, és nem lobban el hamar, növekszik és gyűlöletté alakul. Ezért, hogy a friss harag ellobbanjon és ne változzák gyűlöletté, erre tanít az Írás: *A nap ne nyugodjék le a haragotok felett*.[1]

Találkozhatsz néha testvérrel, aki gyűlöl, és korholja a haragvót; gyűlölet él benne és a másiknak felrója a haragot. Neki gerenda van a szemében, és kifogásolja a szálkát a testvére szemében.[2] De az a szálka és faág, ha hamar ki nem veszik, gerenda lesz.

Tehát nem ezt mondja: „Elvakult a szemem a haragtól", hanem: *zavarossá vált;* mert ha elvakult, akkor már nem haragról, hanem gyűlöletről van szó. És lásd csak, hogy elvakulhat. Ezért mondja János: *Aki gyűlöli a testvérét, az még mindig sötétségben van*.[3] Tehát mielőtt a sötétségbe jutna, zavarja a szemet a harag; de óvakodni kell, nehogy a harag gyűlöletté váljon és megvakuljon a szem.

Ez az imádkozó tehát mondja: *Megzavarodott a haragtól szemem, a lelkem és a bensőm.* Azaz felháborodott a bensőm. Olykor ugyanis szabad haragudni a visszaélők, a törvényszegők és a rosszul élők miatt, de kiáltani nem szabad. Amikor haragszunk, de nem kiálthatunk, akkor háborodik föl a bensőnk. Olykor akkora a visszaélés, hogy feddeni sem lehet.

5. [11. v.] *Mert elfogyott a fájdalomban az életem, és éveim a sóhajtozásokban. Elfogyott* – mondja – *a fájdalomban az életem.* Az Apostol mondja: *Most élünk, ha ti kitartotok az Úrban*.[4] Akik az evangéliumból és Isten kegyelméből tökéletesek, itt a földön csak másokért élnek; mert az életük ebben a világban számukra már nem kényszerűség. De mivel a szolgálatukra másoknak szüksége van az történik bennük, amit ugyanez az Apostol mond: *Szeretnék elköltözni, hogy Krisztussal egyesüljek, mert ez mindennél jobb volna. De hogy értetek életben maradjak, arra nagyobb szükség van.*[5]

Mikor azonban az ember látja, hogy a szolgálatából, fáradozásaiból, prédikációjából nem merítenek hasznot az emberek, a kilátástalanságban elgyöngül az élete. Valóban szánalmas szegénység és ínség ez: olykor azokat, akiket megnyerünk az Úrnak, bizonyos értelemben megeszi az Egyház.

[1]Ef 4,26.
[2]Vö. Mt 7,3.
[3]1Ján 2,11.
[4]1Tesz 3,8.
[5]Fil 1,23–24.

Mit jelent ez, hogy *megeszi*? – A testévé változtatja, mert bármit, amit megeszünk, a testünkké alakítjuk át. Ezt teszi az Egyház a szentek által: éhezik azokra, akiket meg akar nyerni, és akiket valahogyan megnyert, azokat bizonyos értelemben megeszi.

Kit képviselt Péter, amikor az égből aláereszkedett eléje egy edény tele mindenféle négylábú állattal, kígyóval és madárral, amelyek az összes nemzetet jelenítették meg? Az Úr az Egyház képét tárta eléje, amely az összes nemzetet magába fogadja, és saját testévé formálja át őket, és mondta Péternek: *Öld meg és egyél!*[1]

Ó, Egyház! (azaz Péter, mert erre a sziklára fogom építeni Egyházamat[2]), *öld meg és egyél,* előbb öld meg, azután edd meg; öld meg eddigi mivoltukat, és tedd azzá, ami te vagy.

Amikor tehát hirdeti az evangéliumot, és aki prédikál, látja, hogy nem használ az embereknek, hogyan ne kiáltana: *Mert elfogyott a fájdalomban az életem, és éveim a sóhajtozásokban; meggyöngült a szegénységben az erőm, és a csontjaim elsorvadtak?* Éveink, amelyeket itt töltünk, sóhajtozások közepette telnek el. Miért? *Mert eláradt a gonoszság és sokak szeretete kihűlt.* Sóhajtozások közepette, nem hangos beszéd közben telnek éveink, mert amikor az Egyház látja, hogy sokan visszaélésekbe mennek el, magába fojtja sóhajait, és így mondja Istennek: *Sóhajaim nincsenek rejtve előtted.*[3] Ezt egy másik zsoltárban mondja, de ide illik, és ezt jelenti: Jóllehet az emberek nem hallják sóhajtozásomat, előled nincs elrejtve.

Meggyöngült a szegénységben az erőm, és a csontjaim elsorvadtak. – Erről a szegénységről fentebb szóltunk; a csontok az Egyház erős embereit jelentik, akiket nem zavar meg az idegenektől kapott üldözés, de a testvérek gonoszsága felháborítja.

Az Egyház ellenségei a rossz keresztények

6. [12. v.] *Minden ellenségem előtt gyalázattá lettem, szomszédaimnak nagyon, és félelem ismerőseimnek.* – Kik az Egyház ellenségei? A pogányok, a zsidók? Mindenkinél rosszabbak a rossz keresztények. Akarod látni, mennyivel rosszabbak a többieknél a rossz keresztények? Az ilyenekről mondja Ezekiel próféta, hogy a terméketlen szőlővesszőhöz hasonlítanak.[4]

Tételezzük föl, hogy a pogányok az Egyházon kívüli erdő fái. Belőlük még lehet valami: ahogy a bútor- vagy épületfa, nyersanyag az asztalosnak, és még ha

[1]ApCsel 10,13.
[2]Vö. Mt 16,18.
[3]Zsolt 37,10.
[4]Ez 15,2.

göcsörtös, görbe és ághelyes is, bárddal, fűrésszel és gyaluval megmunkálható, és valami emberi használatra alkalmas eszközt lehet belőle készíteni; a lemetszett szőlővesszővel azonban az asztalosok mit sem tudnak kezdeni, csak tűzre való.

Figyeljetek, testvérek! Az erdei fával szemben mennyivel értékesebb a szőlőtőn élő vessző, mert a vessző terem, az erdei fa nem hoz gyümölcsöt. De ha a lemetszett vesszőt hasonlítjuk össze az erdei fával, akkor ez jobb, mert ebből az asztalos tud valami csinálni, azt legfeljebb az keresi, aki a tüzet rakja.

Így hát az Egyházban erkölcstelenül élők sokaságát figyelve mondja: *Minden ellenségem előtt gyalázattá lettem.* Akik szentségeimmel rosszul élnek, mondja, rosszabbak, mint akik soha nem járultak szentségekhez.

Miért nem mondjuk ki ezt latinul (magyarán) nyíltan, legalább akkor, amikor a zsoltárt magyarázzuk? És ha máskor talán nem merjük kimondani, legalább a magyarázat kényszere kapja meg a dorgálás szabadságát.

Minden ellenségem előtt gyalázattá lettem – mondja. Az ilyenekről mondja Péter apostol: *Mert akik a világ romlottságából kimenekültek az Úrnak és Megváltónak, Jézus Krisztusnak megismerése útján, aztán újra belemerültek és hatalmába estek, azoknak ez az utóbbi állapotuk rosszabb, mint az előző volt. Mert jobb lett volna nekik, ha nem ismerték volna meg az igazság útját, mint hogy aztán hűtlenek lettek hozzá.*

Amikor azt mondja, hogy *jobb lett volna nekik, ha nem ismerték volna meg az igazság útját,* nemde jobbaknak ítéli a külső ellenségeket, mint a belül erkölcstelenül élőket, akik csak elnehezítik és megterhelik az Egyházat? *Jobb lett volna nekik* – mondja –, *ha nem ismerték volna meg az igazság útját, mint hogy azután hűtlenek lettek hozzá.* Végül nézd csak, milyen szörnyűséghez hasonlítja őket: *Illik rájuk, amit a közmondás mond: „Visszatért a kutya a hányadékához”*.[1]

Mivel ilyenekkel vannak tele az Egyházak, nemde a kevesek igazán mondják, sőt e kevesekből magának az Egyháznak hangja szól: *Minden ellenségem előtt gyalázattá lettem, szomszédaimnak nagyon, és félelem ismerőseimnek?* A szomszédaim szemében nagyon gyalázatos lettem, azaz azok előtt, akik már közelednek, hogy higgyenek; a szomszédaimat nagyon elriasztotta a rossz és hamis keresztények erkölcstelen élete.

Mit gondoltok testvérek, milyen sokan vannak, akik keresztények szeretnének lenni, de a keresztények rossz erkölcsei sértik őket? Ők azok a szomszédok, akik már közeledtek, és nagy szégyennek láttak minket.

[1] 2Pét 2,20–22.

7. [12. v.] *Félelem lettem ismerőseimnek.*– Mitől kell annyira félni? *Félelem lettem* – mondja – *ismerőseimnek.*

Van-e valami, amitől jobban kellene félni, mint amikor az ember sokakat lát erkölcstelenül élni, és akiktől jókat remélt, azokat gaztettek között találja? Fél, nehogy mind ilyenek legyenek, akikről azt gondolta, hogy jók, és gonosz gyanúba kerülnek szinte mind a jók. „Milyen nagy ember és hogyan elesett? Hogyan keveredhetett ilyen paráznaságba, ebbe a gazságba, ebbe a bűnténybe? Nem gondolod, hogy mindenki ilyen?”

Ez az *ismerőseim félelme,* hogy még azok előtt is, akik ismernek, többnyire gyanúba keveredünk. És hacsak nem vigasztal az, aki vagy, ha vagy valaki, akkor nem hiszed, hogy a másik ilyen. Az embert némiképpen vigasztalja a lelkiismerete, hogy a kifogástalanul élő ezt mondja magának: „Ó, te, aki most szégyelled, nehogy mindenki ilyen legyen, te ilyen vagy?” A lelkiismeret válaszolja: Nem vagyok. Tehát ha nem vagy ilyen, egyedül vagy?

Vigyázz, nehogy ez a gőg rosszabb legyen, mint az a gonoszság. Ne mondd, hogy egyedül vagy. Mert Illés is a gonoszok sokaságától undorodva mondta: *Prófétáidat megölték, oltáraidat fölforgatták, én maradtam meg egyedül, és keresik az életemet,* De mint mondott neki az isteni válasz? *Meghagytam magamnak hétezer férfit, akik nem hajtottak térdet Baál előtt*.[1]

Tehát, testvérek, e botrányok közepette egy gyógyszer van, hogy ne gondolj rosszat a testvéredről. Alázatosan légy az, amit tőle elvársz, és ne gondold, hogy ő olyan, amilyen te nem vagy. De éljen félelem is az ismerősökben, még a tapasztaltakban is.

A próféták homályosabban szóltak Krisztusról mint az Egyházról

8. [13. v.] *Akik láttak engem, elfutottak tőlem.* – El kellene nézni, ha azok futottak volna el tőlem, akik nem láttak engem; de azok is, akik láttak, elfutottak tőlem. De ha azok futottak volna el tőlem, akik nem láttak (nem azt kell mondani, hogy kifutottak, mert nem voltak benn; ha benn lettek volna, láttak volna engem, azaz megismerték volna Krisztus testét, megismerték volna Krisztus tagjait, megismerték volna Krisztus egységét), sajnálatosabb volna; az azonban tűrhetetlen, hogy sokan, akik láttak engem, elfutottak tőlem, azaz akik megismerték, hogy mi az Egyház, kimentek és eretnekségeket és szakadásokat támasztottak az Egyház ellen.

Ha ma találkozol egy emberrel, aki például Donatus tanításában (szektájában) született, nem tudja, mi az Egyház, és ragaszkodik ahhoz, amiben született; nem tudod eltéríteni a szokásoktól, amelyeket a dajka tejével szívott magába.

[1] 1Kir 19,10; Róm 11,3 4.

Őt, őt nézd, aki naponta forgolódik az Írásokban, aki olvassa, prédikálja; nem látja benne: *Kérjed tőlem és neked adom a nemzeteket örökségedül és birtokodul a föld határait?*[1] Nem látja benne: *Megemlékeznek és megtérnek az Úrhoz a föld minden határai és leborulnak előtte a nemzetek összes országai?*[2] Ha itt látod az egész földkerekség egységét, miért futsz el, hogy ne csak magad szenvedj a vakságtól, hanem másokat is megvakíts? *Akik láttak engem,* azaz, akik tudták, hogy mi az Egyház, akik az Írásban szemlélték, *elfutottak tőlem.*

Azt gondoljátok testvérek, hogy mind, akik helyenként és területenként eretnekséget csináltak, nem tudták Isten Írásaiból, hogy a próféták csak egy, az egész földkerekségen elterjed Egyházról jövendöltek?

Igazán mondom Szeretetreméltóságtoknak: Kétségtelenül, mind keresztények vallás-gyunk, vagy mindannyiunkat kereszténynek mondanak, és mind Krisztus jelét viseljük magunkon. A próféták homályosabban szóltak Krisztusról, mint az Egyházról. Gondolom azért, mert a Lélekben látták, hogy az Egyház ellen az emberek pártokat fognak alkotni, és nem Krisztusról fognak nagy vitákat folytatni, hanem az Egyházra vonatkozó nagy nézeteltéréseket támasztanak. Tehát arról, ami körül nagyobb viták fognak keletkezni, bővebben jövendöltek és világosabban prófétáltak, hogy ítéletül szolgáljon azoknak, akik láttak és elfutottak.

9. Példa kedvéért említek egyet. Ábrahám a mi atyánk volt, nem a testi származás, hanem a hitben követés miatt; igaz volt és kedves Isten előtt, a hit által kapta a neki ígért fiút Izsákban öregségében, terméketlen feleségétől, Sárától.[3]

Parancsot kapott, hogy áldozza föl Istennek ezt a fiút; nem kételkedett, nem tiltakozott, nem vitatkozott az isteni parancsról, nem gondolta rossznak azt, amit a Legjobb parancsolt, hanem vitte a fiát, hogy feláldozza, vállára tette az áldozati máglya fáját, odaért a helyre, kinyújtotta a jobbját, hogy megölje, de annak tiltó szavára eresztette le a karját, akinek parancsára fölemelte;[4] és ő, aki engedelmesen ölni akart, most engedelmesen megkegyelmezett.

Mindig engedelmes, soha nem félénk; hogy azonban az áldozat megtörténjék, és ne vérontás nélkül távozzanak a helyről, észrevette a bokorban szarvánál fogva fönnakadt kost, ezt áldozta föl, és megtörtént az áldozat.

Kérdezed, mi ez? – Krisztus misztériumokba burkolt előképe. Most magyarázzuk, hogy lássátok, elemezzük, hogy lássátok, kibontjuk azt, ami be volt burkolva:

---

[1]Zsolt 2,8.
[2]Zsolt 21,28.
[3]Vö. Ter 21,2.
[4]Vö. Ter 22,3.

Izsák mint az egyetlen, szeretett fiú, Isten Fiának előképe, aki vállán viszi áldozata fáját, ahogyan Krisztus hordozta a keresztjét.[1].

A kos is Krisztust jelképezte. Mert mi más a szarvnál fogva fönnakadni, mint bizonyos módon keresztre feszíttetni? Ezek Krisztus előképei.

Ezután az Egyházról is szólni kellett, mert a főről szóló jövendölés után következnie kellett a testről szólónak is. Isten Lelke el is kezdte, Isten szólni kezdett Ábrahámnak arról, hogy akarja az Egyházat, és előképét adta.

Krisztust előképében hirdette, az Egyházról nyíltan szólt, mert ezt mondta Ábrahámnak: *Mivel hallgattál a szavamra, és nem kegyelmeztél szeretett fiadnak énmiattam, áldással áldalak meg téged, és megsokasítom ivadékodat, mint az ég csillagait és mint a tenger fövenyét, és áldást nyer a te ivadékodban a föld minden nemzete.*[2]

És szinte mindenütt, ahol a próféták valamilyen misztériumba burkoltan jövendöltek Krisztusról, ott az Egyházról nyíltan szólnak; hogy azok is lássák, akik majd később ellene lesznek, és beteljesedjék bennük az a gonoszság, amelyről a zsoltár jövendölt: *akik láttak engem, elfutottak tőlem. Közülünk jöttek ki, de nem voltak közülünk valók*[3] – ezt János apostol mondta róluk.

10. [13. v.] *A szívük elfelejtett, mint egy megholtat.* Elfelejtettek, feledésbe merültem, megfeledkeztek rólam, akik láttak engem, megfeledkeztek rólam, és úgy elfelejtettek, mintha kihaltam volna a szívükből.

A szívük elfelejtett, mint egy megholtat, olyan lettem, mint az összetört edény.

Mit jelent az, hogy *olyan lettem, mint az összetört edény?* – Vesződött, és senkinek nem használt vele; edénynek tekintette magát, és senki nem használta, összetört edénynek mondja magát.

A botrányok között csak az Úrban kell remélni

11. [14. v.] *Mert meghallottam sok szomszédom szidalmazását körös-körül.* Sok szomszédom van körös-körül, és naponta szidalmaznak engem.

Mennyi rosszat mondanak a rossz keresztényekre, és ezek az átkok minden keresztényt érintenek! Mert aki átkozza, vagy aki szidja a keresztényeket, egy sem mondja: „Nézd csak, mit csinálnak a nem jó keresztények!” Hanem: „Nézd csak, mit csinálnak a keresztények!” Nem választ szét, nem tesz különbséget.

[1]Vö. Jn 19,17.
[2]Ter 22,16–17.
[3]1Ján 2,19.

De azok mondják ezt, akik körös-körül szomszédok, azaz csak körüljárnak, de nem jönnek be. Miért járnak körül, és nem jönnek be? Mert az idő körforgását szeretik: nem jönnek be az igazsághoz, mert nem szeretik az örökkévalóságot. A mulandókhoz ragaszkodnak, mintha kerékhez volnának kötve, akikről másutt ezt mondja: *Tedd a fejedelmeiket olyanná, mint a kerék*;[1] és másutt: *Köröskörül járnak a gonoszok*.[2]

Mert egybegyűltek ellenem, és arról tanácskoztak, hogy elveszik életemet. Mit jelent az, hogy *és arról tanácskoztak, hogy elveszik életemet?* Azt, hogy értsek egyet rosszaságukkal.

Azoknak ugyanis, akik átkoznak és nem jönnek be, nem elég, hogy nem jönnek be, hanem ezt az imádkozót is ki akarják csalni a szidalmaikkal. Ha kicsaltak az Egyházból, megkapták a lelkedet, azaz, megszerezték beleegyezésedet, és kívül kerülsz, körös-körül leszel, nem a házban.

12. [15. v.] Én pedig ezen gyalázatok, ezen botrányok, ezen bajok, ezen félrevezetések közepette – kívül gonoszság, belül visszájukra fordított dolgok –, amikor az emberekre figyeltem, és kerestem valakit, akit követhetnék, de nem találtam, mit tettem? Miféle jótanácsot találtam? *Én pedig tebenned reméltem, Uram;* ennél nincs üdvösebb, nincs biztonságosabb.

Követni akartál valakit, nem jónak találtad, hagyd abba ezt a követést. – Másikat kerestél, nem tudom mivel, elriasztott; harmadikat kerestél, az sem tetszett. Vajon mivel sem az, sem ez nem tetszett, te is elveszel? Vond vissza az embertől a reményt, *mert átkozott mindaz, aki reményét emberbe veti.*[3]

Ha még mindig emberre figyelsz, őt akarod követni és tőle függsz, még mindig tejjel akarsz táplálkozni; és *mammothreptus* (anyámasszony katonája) leszel, aminek a helytelenül sokáig szoptatott kisgyermeket nevezik. Ugyanis tejjel élni, azt akarni, hogy a táplálék másvalaki testén keresztül jusson hozzá, ugyanaz, mintha ember által akarna élni. Légy alkalmas az asztalhoz. Onnan táplálkozz, ahonnan ő evett, vagy esetleg nem evett.

Talán javadra valami rosszal is találkoztál, amit jónak gondoltál, hogy az anyai kebelben keserűséget érezz, és ez a kellemetlenség riasszon el, hogy szilárdabb táplálék felé fordulj. A sokáig szopó kicsinyekkel a dajkák megteszik, hogy mellbimbójukat valami keserűvel kenik be, amitől a kicsinyek megborzadnak, eltávolodnak a kebeltől és az asztal után áhítoznak.

Tehát mondja: *Én pedig tebenned reméltem, Uram; mondtam: „Te vagy az én Istenem.”* – Te vagy az én Istenem: Távozzon Donatus, távozzon Caecilianus;

[1]Zsolt 82,14.
[2]Zsolt 11,9.
[3]Vö. Jer 17,5.

sem ez, sem az, nem az én Istenem. Nem emberi névhez járulok, Krisztus nevéhez ragaszkodom.

Halljad magát Pált: *Vajon Pált feszítették értetek keresztre, vagy Pál nevében vagytok megkeresztelve?*[1] Elvesznék, ha Pál pártján volnék, hogy ne vesznék el, ha Donatus pártjához tartoznék? Tűnjenek el az emberi nevek, az emberi bűntények, az emberi találmányok. *Tebenned reméltem, Uram; mondtam: „Te vagy az én Istenem”.* Nem valaki ember, hanem te vagy az én Istenem. Az egyik romlik, a másik gyarapszik; az én Istenem se nem romlik, se nem gyarapszik, mert a tökéletes nem gyarapszik semmitől, az örökkévalót nem tudja rontani semmi. *Mondtam az Úrnak: „Én Istenem vagy te.*

A kegyelem ingyen adatik

13. [16. v.] *A kezedben van az én sorsom.* Nem emberek kezében, hanem a te kezedben van. Mi ez a *sorsom*? Miért *sors*? – A sors szót hallva nem kell a sorsvető jósokra gondolni. A sors ugyanis nem valami rossz dolog, hanem az emberi bizonytalanságban az isteni akaratot jelzi.

Az apostolok is sorsot vetettek, amikor az Úr elárulása után Júdás elveszett, és, ahogy írva van róla, *elment a maga helyére.* Akkor keresni kezdték, hogy ki kerüljön a helyére. Emberi ítélettel kiválasztottak kettőt, és a kettő közül isteni ítélet választotta az egyiket. A kettőről megkérdezték Istent, melyiküket akarja, *és a sors Mátyásra esett.*[2]

Mit jelent hát az, hogy *a kezedben van az én sorsom?* – Ahogy vélem, *sors*nak mondja a kegyelmet, amellyel üdvözültünk.

De miért nevezi *sors*nak Isten kegyelmét? – Mert a sorsban nincs választás, hanem Isten akarata nyilvánul meg benne. Mert amikor azt mondják: „Ez ezt csinálta, azt nem csinálta”, az érdemeket veszik számba; ahol pedig az érdemeket veszik figyelembe, ott választás van és nem sors. Amikor pedig Isten semmi érdemünket nem talált, akaratának sorsával üdvözített minket, mert akarta, és nem mert méltók voltunk rá. Ez a sors.

Méltán vetettek sorsot az Úr felülről egybeszőtt köntösére,[3] amely a szeretet örökkévalóságát jelzi, és amikor az üldözők nem tudták szétosztani, sorsot vetettek rá; akiknek jutott, azokat jelzi, akik elérkeztek a szentek sorsára.

Kegyelemből üdvözültetek a hit által, mondja Pál apostol. *Kegyelemből üdvözültetek a hit által, és ez nem tőletek van* (lásd a sorsot), *hanem Isten ajándéka. Nem a cselekedetekből* (mintha ti olyan jókat tettetek volna, hogy méltók volná-

[1] 1Kor 1,13.
[2] ApCsel 1,26.
[3] Vö. Jn 19,23.

tok az üdvösségre). *Nem a cselekedetekből, nehogy valaki dicsekedjék. Az ő alkotása vagyunk: Krisztus Jézusban jótettekre teremtett minket*.[1]

Ez a sors Isten titokzatos akarata. Sorsa van az emberi nemnek, és ez a sors Isten titokzatos akaratából való, akitől távol van a gonoszság;[2] ő ugyanis nem személyválogató, hanem az ő titokzatos igazságossága számodra a sors.

14. Figyeljen hát Szeretetreméltóságtok, és lássátok, hogyan erősíti meg ugyanezt Péter Apostol. A mágus Simon, akit Fülöp keresztelt meg, csatlakozott hozzá, mert a szeme láttára történt csodák miatt hitt. Amikor az apostolok Szamariába jöttek, ahol ez a mágus is hívővé lett és megkeresztelkedett, és az apostolok rátették kezüket a megkereszteltekre, és azok megkapták a Szentlelket és nyelveken kezdtek beszélni, Simon elámult, és csodálkozott ezen a nagy isteni csodán, hogy emberek kézrátételére eljött a Szentlélek, és betöltötte az embereket. És megkívánta, nem a kegyelmet, hanem a hatalmat, nem azért, hogy megszabaduljon, hanem hogy kitűnjék. De amikor ezt megkívánta, a gőg meg az ördögi gonoszság és az utálatos nagyravágyás is eltöltötte a szívét, és mondta az apostoloknak: „Mennyi pénzt kértek azért, hogy az én kézrátételemre is megkapják az emberek a Szentlelket?”

Ő, aki evilági dolgokat keresett, aki a szomszédban volt, azt gondolta, hogy pénzért megveheti Isten ajándékát. És aki azt gondolta, hogy megvásárolhatja a Szentlelket, az apostolokat is kapzsiaknak vélte, ahogy ő maga gonosz és gőgös volt.

Péter pedig így válaszolt neki: *Vesszen el a pénzed veled együtt, mert úgy gondoltad, hogy pénzért megveheted Isten ajándékát. Nincs neked sem részed, sem sorsod ebben a hitben.*[3] Azaz nem tartozol ehhez a kegyelemhez, amit valamennyien ingyen kapunk, mert megvásárolhatónak gondolod azt, ami ingyen adatik. Annak alapján pedig, hogy ingyen adatik, sorsnak nevezzük: *Nincs neked sem részed, sem sorsod ebben a hitben.*

Ezeket azért mondtam, hogy el ne rémüljünk attól, amit mond: *Kezedben van az én sorsom.* Mert mi ez a sors? Az Egyház öröksége. Meddig az Egyház öröksége? Milyen határok között van? A szélső határokig tart: *Neked adom a nemzeteket örökségedül, és birtokodul a föld határait.*[4] Tehát ne ígérjen nekem ember semmi részecskét: *Istenem, kezedben van az én sorsom*.

Ennyi legyen elég Szeretetreméltóságtoknak; ami hátra van, az Úr nevében, tőle segítve holnap folytatjuk.

---

[1]Ef 2,8–10.
[2]Vö. Róm 9,14.
[3]ApCsel 8,13–21.
[4]Zsolt 2,8.

HARMINCADIK ZSOLTÁR (31.)
Harmadik beszéd (16–25. v.)

16Ragadj ki engem ellenségeim kezéből,
és üldözőim elől;
17Ragyogtasd föl arcodat a te szolgád fölött,
szabadíts meg engem a te irgalmasságodban.

18Uram, meg ne szégyenüljek,
mert segítségül hívtalak téged;
szégyenüljenek meg az istentelenek,
és némuljanak el az alvilágban.

19Némuljanak el az álnok ajkak,
melyek gonoszságot szólnak az igaz ellen,
gőgösen és megvetéssel.

20Mily nagy a te édességed sokasága, Uram,
melyet elrejtettél a téged félőknek.
Elkészítetted azoknak,
akik benned remélnek az emberek fiai szeme láttára.

21Elrejted őket a te arcod rejtekében
az emberek háborgatása elől;
megoltalmazod őket a sátradban
a nyelvek ellentmondása elől.

22Áldott az Úr,
mert csodássá tette irgalmasságát a környező városban.

23Én pedig mondtam eksztázisomban:
„Elvettettem szemei arca elől”.
Ezért meghallgattad könyörgésem szavát,
amikor hozzád kiáltottam.

24Szeressétek az Urat, minden szentjei:
mert az igazságot számon kéri az Úr,
és megfizet a kevélységet bőségesen cselekvőknek.

25Férfiasan cselekedjetek és erősödjék meg a szívetek,
mind, akik reméltek az Úrban.

1. A zsoltárból, amelyről már két beszédet tartottunk, a hátralévő harmadik rész valamivel hosszabb, és úgy látjuk, hogy adósságunkat ma teljesen le kell törlesztenünk. Ezért kérem Szeretetreméltóságtokat, hogy szívesen vegyétek, ha nem időzünk hosszasan a könnyen érthető szavaknál, hogy azokról tudjunk hosszasabban szólni, amelyek magyarázatot igényelnek.

Sok dolog van ugyanis, amelyek a hívőknek azonnal érthetők, sok dolog csak rövid magyarázatot igényel, és van néhány, amelyekért meg kell izzadni, hogy érthetővé váljanak. Hogy tehát az idő elegendő legyen a mi erőnknek és a tieteknek is, lássátok, mennyire nyilvánvalóak ezek [a zsoltár most következő versei], velünk együtt ismerjétek föl és együtt dicsérjük Istent; amikor a zsoltár imádkozik, imádkozzatok, amikor sóhajt, sóhajtsatok, ha elismerését fejezi ki, örüljetek, ha remél, reménykedjetek, ha fél, féljetek. Mert mindaz, ami benne írva áll, tükör számunkra.

Az ellenségekért imádkozni kell

2. [16. v.] *Ragadj ki engem ellenségeim kezéből, és üldözőim elől* – mondjuk csak, és mindegyikünk az ellenségeire vonatkoztatva mondja; mert ez jó és imádkoznunk kell, hogy Isten ragadjon ki minket ellenségeink kezéből. De tudnunk kell, kik azok az ellenségek akikért és kik azok, akik ellen kell imádkoznunk.

Az ellenséges embereket, bárkik legyenek, nem szabad gyűlölnünk, nehogy miközben gyűlöli azt aki iránta rossz, ketten legyenek rosszak. A jó ember szeresse azt is, aki rosszat tesz neki, hogy csak egyikük legyen rossz.

Azok az ellenségek, akik ellen kell imádkoznunk, az ördög és angyalai; ők irigylik tőlünk a mennyek országát, nem akarják, hogy feljussunk oda, ahonnan őket kitaszították – azért imádkozunk, hogy az ő kezükből ragadják ki a lelkünket.

Mert az emberek is, akiket uszítanak ellenünk, az ő edényeik. Ezért Pál apostol, amikor figyelmeztet, hogy mennyire óvatosnak kell lennünk ellenségeinkkel szemben, ezt mondja Isten szolgáinak, akik háborgatásokat – zúgolódásokat, gyalázkodásokat, ellenségeskedéseket – emberektől szenvednek: *Nem a test és a vér ellen*, azaz nem emberek ellen *kell küzdenünk, hanem a fejedelemségek és hatalmasságok, e világ kormányzói ellen.*[1]

Milyen világról beszél? Az égről és a földről? – Nem! Ennek a világnak egy kormányzója van: a Teremtő. Akkor milyen világról beszél? – A világot szerető emberekről. Hozzá is teszi magyarázatul: e *sötét világ* kormányzói.

[1] Ef 6,12.

Mi más sötétség ez mint a a hitetleneké és gonoszoké? Mert amikor a hitetlenekből és gonoszokból jámbor hívők lettek, ugyanez az apostol, így szól hozzájuk: *Valaha sötétség voltatok, most azonban világosság vagytok az Úrban.*[1]

Ennek a sötét világnak kormányzói és az égi magasságoknak gonosz szellemei, az ördög és angyalai ellen kell harcolnotok, mondja;[2] nem látjátok ellenségeitek, de legyőzitek őket. *Ragadj ki engem ellenségeim kezéből, és üldözőim elől.*

A rossz keresztények az Egyház szégyene

3. [17. v.] *Ragyogtasd föl arcodat a te szolgád fölött, szabadíts meg engem a te irgalmasságodban.*

Ha Szeretetreméltóságtok, akik tegnap itt voltatok, még emlékeztek rá, korábban mondtuk, hogy az egyházat leginkább azok üldözik, akik keresztényként nem akarnak erkölcsösen élni.

Miattuk ugyanis szégyenkezik az Egyház, és ellenségeskedést visel el részükről; amikor ugyanis dorgálják őket, amikor nem engedik, hogy helytelenül éljenek, amikor akár csak szóval is intik őket, rosszat forgatnak a szívükben és keresik a lehetőséget a kitörésre.

Ilyenek között van ez a sóhajtozó, aki ha akarjuk, mi vagyunk; mert sokan vannak, és sokaságukban alig vehetők észre a jók, mint a búzaszemek a szérűn, akikkel pedig majd a tisztítás után meg fognak telni az Úr csűrei.[3] Tehát ilyenek között mondja sóhajtozva: *Ragyogtasd föl arcodat a te szolgád fölött.* Ugyanis bizonyos zavar támad abból, hogy mindenkit kereszténynek neveznek, azokat is akik erkölcsösen és azokat is akik bűnösen élnek, mindet ugyanaz a pecsét jelöli, mind ugyanahhoz az oltárhoz járulnak, mindet egyformán keresztelték, mind ugyanazt a Miatyánkot imádkozzák, mind ugyanazokban a szentségekben részesülnek: Mikor választják szét a sóhajtozókat azoktól, akik miatt sóhajtoznak, ha Ő föl nem ragyogtatja arcát szolgája fölött?

Mit jelent tehát ez: *Ragyogtasd föl arcodat a te szolgád fölött?* – Azt jelenti, hogy mutatkozzék meg, hogy hozzád tartozom, és a gonosz keresztény ne mondhassa, hogy hozzád tartozik, nehogy hiába mondjam Neked egy másik zsoltárban: *Ítélj meg, Uram, és válaszd el ügyemet a nem szent nemzettől!*[4] Amit ott így mondott: *Válaszd el ügyemet*, azt itt így mondja: *Ragyogtasd föl arcodat a te szolgád fölött*

De nehogy ő is gőgösködjék és úgy tűnjék, hogy önmagát igazolja, hozzáteszi és mondja: *szabadíts meg engem a te irgalmasságodban,* azaz nem az én igazsá-

[1]Ef 5,8.
[2]Ef 6,12.
[3]Vö. Mt 3,12; Lk 3,17.
[4]Zsolt 42,1.

gosságomban, nem az én érdemeimért, hanem *a te irgalmasságodban;* nem azért mert én méltó vagyok rá, hanem azért, mert te irgalmas vagy. Ne bírói szigorúsággal, hanem nagyon irgalmas jósággal hallgass meg. *Szabadíts meg engem a te irgalmasságodban.*

Hogyan kell segítségül hívni Istent

4. [18. v.] *Uram, meg ne szégyenüljek, mert segítségül hívtalak téged;* komoly ügyről szólt: *meg ne szégyenüljek, mert segítségül hívtalak téged.* Akarod [Uram], hogy megszégyenüljön, aki segítségül hívott? Akarod, hogy azt mondják: „Hol van, akiben bízott?"

De a gonoszok közül is ki nem hívja segítségül Istent? Ha tehát nem sajátos értelemben mondaná: *segítségül hívtalak,* azaz másként nem hívná, mint a többiek, hogyan merhetne ettől a segítségül hívástól akkora eredményt várni.

Isten ugyanis a gondolataiban válaszolna neki és mondaná: „Miért tőlem kéred, hogy meg ne szégyenülj? Miért? Mert segítségül hívtál? Nemde az emberek naponta hívnak segítségül, hogy esetleg házasságtöréseket követhessenek el, amire vágyódnak? Nemde naponta hívnak segítségül emberek, akik azt akarják, hogy haljanak meg azok, akiknek örökségére számítanak? Nemde emberek, akik csalásokon törik a fejüket naponta hívnak segítségül hogy sikerrel járjanak? Mi az tehát, amiért nagy jutalmat vársz, hogy ezt mondod: *meg ne szégyenüljek, mert segítségül hívtalak téged?"* – Az, hogy segítséget kérnek, de nem téged hívnak segítségül.

Istent akkor hívod segítségül, amikor magadba hívod Istent. Ezt jelenti segítségül hívni Őt, magadba hívni Őt, valamiképpen a szíved házába invitálni Őt.

Még egy családfőt sem mernél meghívni, ha nem tudnál neki megfelelő hajlékot biztosítani. Ha ugyanis azt mondaná neked Isten: „Meghívtál, eljövök hozzád, hová menjek be? Elviseljem lelkiismereted annyi szennyét? Ha a szolgámat hívnád meg a házadba, ugye előbb kitakarítanál? Engem a szívedbe hívsz és tele van rablott holmival. Ahová Istent hívják, tele van káromlásokkal, tele van házasságtörésekkel, tele van csalásokkal, tele van bűnös vágyakkal és hívsz engem!"
Az ilyenekről mit mond egy másik helyen a zsoltár? – *Az Urat nem hívták segítségül.*[1] Pedig segítségül hívták és mégsem hívták segítségül.

Röviden szólok, mert megszületett a kérdés, hogy miként várhat ekkora jutalmat az ember egyetlen érdemért, amikor mondja: *mert segítségül hívtalak téged*, miközben látjuk, hogy oly sok rossz ember hívja segítségül Istent; megszületett a kérdés, nem mehetünk el mellette.

[1]Zsolt 13,5; 52,6.

Röviden mondom tehát a kapzsi embernek: „Segítségül hívod Istent? Miért hívod segítségül?" – Azért, hogy nyereséget adjon nekem.

Tehát a nyereséget hívod, nem Istent! Mert amire vágysz, nem kapod meg a szolgádtól, nem kaphatod meg a telepes bérlődtől, az ügyfeledtől, a barátodtól, az üzlettársadtól, ezért segítségül hívod Istent, a nyereséged szolgájává teszed Istent, magadhoz silányítod Istent.

Akarod segítségül hívni Istent? – Minden hátsó szándék nélkül, ingyen hívjad!

Te kapzsi! Vajon kevés neked, ha Isten önmagával tölt el téged? Ha Isten arany és ezüst nélkül jön hozzád, akkor ne jöjjön? Mi elég neked Isten teremtményeiből, ha maga Isten nem elég?

Ez az imádkozó tehát méltán kérte: *meg ne szégyenüljek, mert segítségül hívtalak téged.*

Hívjátok segítségül az Urat, testvérek, ha nem akartok megszégyenülni.

Valamilyen szégyentől fél ez az imádkozó, amelyről a zsoltár korábbi versében szólt: *Tebenned reméltem, Uram, nem szégyenülök meg mindörökké.*[1]

Miért éri megvetés Krisztust és az Egyházat?

5. [19. v.] *Némuljanak el az álnok ajkak, melyek gonoszságot szólnak az igaz ellen gőgösen és megvetéssel.* – Ez az Igaz Krisztus; ajkak sokasága szól ellene gonoszságot *gőgösen és megvetéssel.* Miért *gőgösen és megvetéssel?* Azért, mert a gőgösök szerint megvethetőnek látszott az, aki oly alázatosan jött el.

Nem akarod, hogy azok, akik a rangokat szeretik megvessék Őt, aki annyi gyalázatot elfogadott? Nem akarod, hogy akik annyira értékelik ezt az életet, megvessék Őt, aki meghalt? Nem akarod, hogy akik szerint a kereszthalálra szóló ítélet gyalázatos, megvessék Őt, akit megfeszítettek? Nem akarod, hogy a gazdagok megvessék Őt, aki szegényen élt a világban, jóllehet Ő a világ Teremtője? – Mivel Krisztus mindazt, amit az emberek annyira szeretnek nem akarta birtokolni, nem azért, mert nem lett volna hatalma birtokolni, hanem hogy ezzel bizonyítsa megvetendő voltukat, mindazok, akik szeretik ezeket, megvetik Őt.

És aki a szolgái közül követni akarja nyomdokait, hogy ő is alázatosságban járjon, ahogyan tanulta, hogy Ura járt, Krisztusban mint Krisztus tagját megvetik, az egész Krisztust vetik meg, mert az egész Krisztus az Igaz, a Fő és a test együtt.

És kell, hogy a gőgösek és gonoszok megvessék az egész Krisztust, hogy megtörténjék velük, amit a zsoltár mond: *Némuljanak el az álnok ajkak, melyek gonoszságot szólnak az igaz ellen gőgösen és megvetéssel.*

[1]Zsolt 30,2.

Mikor némulnak el ezek az ajkak ebben a világban? – Soha! Naponta kiabálnak a keresztény ellen, leginkább az alacsonysorsúak; naponta káromkodnak, naponta morognak; a nyelvükkel növelik a büntetésüket, mellyel majd szomjazni fognak az alvilágban, és hiába fognak epedni egy csepp víz után is.[1]

Tehát nem most fognak elnémulni ezek az ajkak. Hanem mikor? – Akkor, amikor a gonoszságaik a másik oldalra vezetik őket, ahogyan a Bölcsesség könyve mondja: *„Akkor az igazak nagy biztonságban fognak állni, azokkal szemben, akik szorongatták őket. Akkor mondják majd:* »*Ők azok, akiket valamikor kinevettünk, és szidalmazva példálóztunk velük. Hogyan számláltattak Isten fiai közé, és a szentek között van az osztályrészük? Mi esztelenek, az életüket esztelenségnek véltük.«"*[2] Akkor fog elnémulni azok ajka, akik *gonoszságot szólnak az igaz ellen gőgösen és megvetéssel.*

Most ugyanis ezt mondják nekünk: „Hol van a ti Istenetek? Mit tiszteltek? Mit láttok? Hisztek és vesződtök; a vesződségtek bizonyos, amit reméltek, bizonytalan!" – Amikor majd eljön az a biztos valóság, amit remélünk, elnémul-nak az álnok ajkak.

6. [20. v.] Ezért lássad a folytatást, mert *Némuljanak el az álnok ajkak, melyek gonoszságot szólnak az igaz ellen gőgösen és megvetéssel.*

Aki így sóhajtozik, figyel, és meglátta Isten javait belül, a lelkében, meglátta azokat a javakat, amelyek a rejtekben láthatók, de a gonoszok nem látják.

Meglátta, hogy ezért *szólnak gonoszságot az igaz ellen gőgösen és megvetéssel,* mert nem tudták meglátni evilág javait, a jövendő világ javait pedig elgondolni sem képesek,

De hogy a jövendő világ javait ajánlja az embereknek, akiknek parancsolja a tűrést, és hogy ne szeressék a jelenvalókat, fölkiáltott és hozzátette: *Mily nagy a te édességed sokasága, Uram!*

Ha most a gonosz azt mondaná: „Hol van az édesség e sokasága?", ezt válaszolnám: hogyan mutathatnám meg ennek az édességnek sokaságát neked, aki a gonoszság lázában elveszítetted ínyedet (ízlő érzékedet)? Ha nem ismernéd a mézet, csak akkor kiáltanál fel, milyen finom, ha megízlelted.

A szíved nem rendelkezik ezen javak ízlelésének ínyével, mit csináljak veled? Hogyan mutassam meg? Nincs, kinek mondhatnám: *Ízleljétek és lássátok, milyen édes az Úr!*[3]

[1]Vö. Lk 16,24.
[2]Bölcs 5,1–5.
[3]Zsolt 33,9.

Mily nagy a te édességed sokasága, Uram, melyet elrejtettél a téged félőknek. – Mi az, hogy elrejtetted nekik? Tartogatod számukra, nem tagadtad meg tőlük, hogy csak ők jussanak hozzá (mert ez az a jó, ami nem lehet az igazak és gonoszok közös birtoka), hogy félelemmel jussanak hozzá. Mert amíg félnek, még ők sem jutottak hozzá; de hiszik, hogy el fogják érni, és a félelemmel kezdik. Nincs ugyanis édesebb a bölcsesség halhatatlanságánál, de a bölcsesség kezdete az Úr félelme. *Amelyet elrejtettél a téged félőknek.*[1]

A keresztény ne szégyellje Krisztus gyalázatát

7. *Elkészítetted azoknak, akik benned remélnek az emberek fiai szeme láttára.* – Nem azt mondja: *Elkészítetted az emberek fiai szeme láttára,* hanem *akik benned remélnek az emberek fiai szeme láttára;* azaz azoknak készítetted édességedet, akik az emberek fiai szeme láttára remélnek benned. Ahogyan az Úr mondja: *Aki megtagad engem az emberek előtt, azt én is megtagadom őt az én Atyám előtt.*[2] Tehát ha remélsz az Úrban, az emberek színe előtt remélj; nehogy elrejtsd reményedet a szívedben és féld megvallani, amikor vétekként róják fel neked, hogy keresztény vagy.

De most kinek vetik a szemére, hogy keresztény? Oly kevesen maradtak a nem keresztények, hogy inkább nekik róják fel, hogy nem keresztényrk, mint hogy ők mernének vádolni valakit azzal, hogy keresztény.

Mindazonáltal mondom nektek, testvéreim, bárki, aki hallgatsz engem, kezdj el kereszténykénti élni, és lássad, hogy felróják neked, még azok is, aki nem életükkel, nem erkölcseikkel, hanem csak névleg keresztények. Ezt senki nem érti, csak aki tapasztalta.

Tehát figyelj, lásd meg, amit hallasz.

Akarsz kereszténykénti élni? Akarod követni Urad nyomdokait? Felróják neked, te szégyelled, és a szégyenkezéssel elveszíted. Az utat veszítetted el! Úgy gondolod, hogy szívvel hiszel a megigazulásra, de elveszítetted, mert a szájjal való megvallás szolgál üdvösségre.[3]

Ha tehát az Úr útján akarsz járni, az emberek színe előtt is remélj Istenben, azaz ne szégyenkezz a reményed miatt. Ahogyan a szívedben él, úgy lakjon a szádban; Krisztus nem véletlenül akarta, hogy az ő jelét a homlokunkra, a szégyenkezés helyére írjuk, nehogy a keresztény szégyellje Krisztus gyalázatát.

[1]Vö. Péld 1,7; Zsolt 110,10.
[2]Mt 10,35.
[3]Vö. Róm 10,10.

Ha tehát ezt megteszed az emberek színe előtt, ha emiatt nem szégyenkezel az emberek színe előtt, ha az emberek színe előtt sem szájjal sem tettekkel nem tagadod meg Krisztust, reméld, hogy készül számodra Isten édessége.

Isten sátra a katolikus Egyház

8. [21. v.] Mi következik? – *Elrejted őket a te arcod rejtekében.*

Mi ez a hely? – Nem azt mondta: „Elrejted őket az égben”; nem azt mondta: „Elrejted őket a paradicsomban”; nem azt mondta: „Elrejted őket Ábrahám kebelében”. Az Írásban a hívők számára készült sok szent helyről van szó. De halványuljon el minden, ami Istenen kívül van.

Aki oltalmaz minket a jelen élet helyén, Ő maga lesz a helyünk ezen élet után; mert ez a zsoltár is fentebb ezt mondta Neki: *Légy az én oltalmazó Istenem és menedékházam.*[1] Tehát Isten arcának rejtekében leszünk.

Akarjátok tőlem hallani, hogy milyen öl van Isten arcában? Tisztítsátok meg a szíveteket, hogy Ő világosítson meg és jöjjön be, akit segítségül hívtatok. Légy az Ő háza és a házad lesz; lakjék benned, hogy te Őbenne lakhassál. Ha befogadod a szívedbe ebben az életben, Ő is befogad téged az ő arcába ezen élet után.

Elrejted őket – mondja. Hová? – *a te arcod rejtekében az emberek háborgatása elől.* Ott ugyanis már nem éri őket háborgatás, amikor elrejtetnek; arcod rejtekében nem háborgatják őket.

Mit gondolsz, van-e valaki annyira boldog ebben a világban, hogy amikor kezdi hallani az emberek gyalázkodását amiatt, hogy Krisztusnak szolgál, hogy Istenhez menekül a lelkében, és kezd remélni az ő édességében, és az emberek háborgatása elől, akiktől a gyalázkodást hallja, lelkiismeretével bemegy Isten arcába? Bemegy, persze, de csak akkor, ha van mivel bemennie, azaz ha a lelkiismerete nincs megterhelve, ha nincs a szűk kapuhoz mérten nagy terhekkel megrakodva.

Elrejted őket a te arcod rejtekében az emberek háborgatása elől; megoltalmazod őket a hajlékban, a nyelvek ellentmondása elől. – Majd egykor elrejted őket *arcod rejtekében az emberek háborgatása elől,* annyira, hogy emberi háborgatás már nem érheti el őket. De most, amíg a neked szolgálók ebben a világban vándorolnak, mivel sokat szenvednek az ellentmondó nyelvektől, mit teszel velük? – *Megoltalmazod őket a sátradban.*

Mi a sátor? – Ennek az időnek Egyháza; azért nevezik sátornak, mert még ezen a földön vándorol. A sátor ugyanis a küldetésben lévő katonák szálláshelye. Ezt nevezik sátornak. A ház nem sátor.

[1] Zsolt 30,3.

Küldetésben vándorként harcolj, hogy megmenekülve a sátorban dicsőségesen fogadjanak be a házba. Az égben ugyanis örök házad lesz, ha most erkölcsösen élsz ebben a sátorban. Tehát ebben a sátorban *megoltalmazod őket a nyelvek ellentmondása elől.*

Sok nyelv mond ellent. Különféle eretnekségek, különféle szakadások szólalnak meg, sok nyelv mond ellent az igaz tanításnak; te menekülj Isten sátrába, tarts ki a katolikus Egyházban, ne hagyd el az igazság szabályát és oltalmat találsz *a sátorban a nyelvek ellentmondása elől.*

Irgalmas az Úr minden nemzethez

9. [22. v.] *Áldott az Úr, mert csodássá tette irgalmasságát a környező városban.*

Mi ez a környező város? – Isten népe csak Júdeában élt, mintegy a világ közepén, ahol zengték Isten dicséretét, áldozatokat mutattak be neki, és szüntelen hangzott a prófécia a jövőről, amelynek beteljesedését most látjuk, ez a nép mintegy a nemzetek közepe volt.

Ez a próféta figyelt, és meglátta, hogy Isten Egyháza az összes nemzetekben jelen lesz, és mivel a nemzetek körös-körül voltak, mindenfelől körülvették a zsidók egyetlen nemzetét, ezeket a körös-körül lévő nemzeteket nevezte környező városnak.

Mert csodássá tetted irgalmasságodat, Uram, Jeruzsálem városában – itt szenvedett Krisztus, itt támadt föl, itt ment föl a mennybe, itt tett sok csodát, de nagyobb a dicséreted amiatt, hogy *csodássá tetted irgalmasságodat a környező városban,* azaz az összes nemzetekre kiárasztottad irgalmasságodat.

És kenetedet nem zártad be, mint valami kenetes korsóba, Jeruzsálembe, hanem mintegy eltörve a korsót, keneted kiáradt a világra, hogy beteljesedjék, ami a Szent Írásokban mondva van: *Kiömlött kenet a te neved.*[1]

És így tetted csodássá irgalmasságodat a környező városban. – Fölment ugyanis a mennybe, leült az Atya jobbjára, tíz nappal később elküldte a Szentlelket;[2] a tanítványok beteltek Szentlélekkel, kezdték hirdetni Krisztus csodálatos tetteit; megkövezték, ölték őket, elmenekültek.[3] És amikor onnan szétszórták őket, mint isteni tűzzel lángoló fáklyák, a világ egész erdejét felgyújtották a Szentlélek tűzével, és betöltötték az igazság világosságával. *És csodássá tette az Úr irgalmasságát a környező városban.*

[1]Én 1,2.
[2]Vö. ApCsel 1,9.
[3]Vö. ApCsel 8,1.

10. [23. v.] *Én pedig mondtam eksztázisomban* – emlékezzetek a zsoltár címére, erről az eksztázisról beszél.

Nézzétek csak, mit mond: *Én pedig mondtam eksztázisomban: „Elvettettem szemei arca elől".* Félelmemben mondtam, azaz *eksztázisomban mondtam.* Nagy háborgatásokban látja magát, amik nem hiányoznak, látja megriadt és reszkető szívét és mondja: *Elvettettem szemei arca elől.*

Ha az ő arcában lennék, nem félnék így; ha reám néznél, nem reszketnék így. De mivel egy másik zsoltárban ezt mondta: *Ha mondanám, megindult a lábam, a te irgalmasságod, Uram, megsegített engem,*[1] itt is mindjárt mondja: *Ezért meghallgattad könyörgésem szavát.*

Mivel vallomást tettem, mivel mondtam: *Elvettettem szemei arca elől,* mivel nem voltam gőgös, hanem a szívemet vádoltam, és háborgatásomban botladozva Hozzád kiáltottam, *meghallgattad könyörgésem szavát.*

Beteljesedett tehát, amire abban a másik zsoltárban felhívtam a figyelmeteket. Amit ugyanis itt mond, hogy *Én pedig mondtam eksztázisomban: „Elvettettem szemei arca elől",* abban a zsoltárban így szól: *Ha mondanám, megindult a lábam.* És amit ott így mond: *a te irgalmasságod, Uram, megsegített engem,* az itt így hangzik: *Ezért meghallgattad, Uram, könyörgésem szavát.*

Figyeld ezt Péterben, aki látja, hogy az Úr a vízen jár, és kísértetnek gondolja. Az Úr kiáltja nekik: „Én vagyok, ne féljetek!"

Péter bizonyítékot kér és mondja: „Ha te vagy, parancsold, hogy hozzád menjek a vízen; ebből fogom tudni, hogy te vagy, ha a szavadra én is képes leszek arra, amire te képes vagy." Mondja neki: „Jöjj!" És a parancsoló szava hatalmat adott a hallgatójának. „Jöjj!" – mondja. És kilépett a hajóból; elindult bátran, mert remélt Benne; látva azonban a hatalmas szelet, félelem fogta el. *Én pedig mondtam eksztázisomban: „Elvettettem szemeid arca elől".* És amikor merülni kezdett, felkiáltott: „Uram, elveszek!" Jézus pedig megragadva a kezét kiemelte és mondta: „Te kicsinyhitű, miért kételkedtél?"[2] Mondta tehát félelmében: *„Elvettettem szemeid arca elől",* és már-már elveszőben a tengerben *meghallgattad, Uram, könyörgésem szavát.*

Meghallgattál, amikor Hozzád kiáltottam. – Az Istenhez szóló kiáltás nem torokból, hanem a szívből hangzik. Sokan néma ajakkal kiáltottak szívvel, sokan viszont harsogó szájjal semmit nem érhettek el, mert a szívük elfordult volt. Ha tehát kiáltasz, belül kiálts, ahol hall téged Isten. *Amikor hozzád kiáltottam, meghallgattad könyörgésem szavát.*

[1]Zsolt 93,18.
[2]Vö. Mt 14,26–32.

11. [24. v.] Most már tapasztaltan mire buzdít bennünket? Arra, hogy *Szeressétek az Urat, minden szentjei.*

Mintha ezt mondaná: „Higgyetek nekem, én tapasztaltam: háborgattak, segítségül hívtam és nem csalódtam; Istenben reméltem és nem szégyenültem meg, megvilágosította gondolataimat, reszketésemben megerősített."

Szeressétek az Urat, minden szentjei – azaz ti szeressétek az Urat, akik nem szeretitek a világot, *minden szentjei*.

Mert hogyan mondjam, hogy szeresse az Urat, annak aki még az amfiteátrumot szereti? Mert hogyan mondjam, hogy szeresse az Urat, annak aki még a színészt szereti, a pantomímest szereti, a borozást szereti, aki még evilág pompáját szereti, a hiábavalóságokat és az eszetlen hazugságokat? Kinek mondjam: tanulj nem szeretni, hogy megtanulhass szeretni; fordulj el, hogy megfordulhass, döntsd ki azt, amivel tele vagy, hogy töltekezhessél. *Szeressétek az Urat, minden szentjei*

A belső visszafizetésről

12. *Mert az igazságot számon kéri az Úr.* – Tudjátok, hogy most sokan rossznak látszanak; tudjátok, hogy most hiábavalóságaikban hencegnek; *az igazságot számon kéri az Úr, és megfizet a kevélységet bőségesen cselekvőknek.* Viseljétek el, amíg ezt várjátok, tűrjétek el, amíg nem történik meg. Az igazságot számon kérő Úrnak ugyanis meg kell fizetnie *a kevélységet bőségesen cselekvőknek.*

Erre azt mondod: Mikor fizet meg? – Amikor akarja. Mert légy biztos benne, hogy megfizet; a megfizetésben ne kételkedjél, időpontjára azonban ne merészelj tanácsot adni Istennek. Bizony, *az igazságot számon kéri az Úr, és megfizet a kevélységet bőségesen cselekvőknek.* – Egyeseknek itt is megfizet, láttuk is, megtanultuk, hogy megfizet.

Amikor ugyanis megalázzák az istenfélőket, ha netalán valamilyen világi tisztségben csillogtak, nem buktak el, amikor megalázták őket, mert a szívükből nem zárták ki Istent; az ő magasságuk Isten. A megalázott Jób látta vagyonának elvesztét, gyermekeinek elvesztét, annak pusztulását, amit gyűjtött és azok vesztét akiknek gyűjtötte; ott maradt örökség, és ami még szomorúbb, örökösök nélkül;[1] nem maradt mása mint a felesége, de nem vigasztalására, hanem inkább az ördög segítőjének;[2] úgy tűnt, hogy megalázták; lássad milyen nyomorult lett, lássad, nem Isten arcának rejtekében volt-e: *Csupaszon jöttem ki anyám méhéből* – mondja – *csupaszon térek vissza földbe; Az Úr adta, az Úr elvette, amint az Úrnak tetszett, úgy történt, legyen áldott az Úr neve.*[3]

[1]Vö. Jób 1.
[2]Vö. Jób 2,9.
[3]Jób 1,21.

Isten dicséretének e drágakövei honnan valók? Lássátok a kívül szegényt, belül gazdagot. Elhagyhatták volna-e száját ezek a drágakövek, ha a szívében nem lett volna kincstár? Akik gazdagok akartok lenni, olyan gazdagságra vágyódjatok, amit hajótöréssel sem veszíthettek el. Tehát az ilyeneket ne gondoljátok nyomorultnak, amikor megalázzák őket. Tévednétek, mert nem tudjátok, mit hordoznak a bensőjükben. Magatokból indultok ki, akik a világot szeretitek, mert ha ti veszítenétek el az ilyen dolgokat, nyomorultak maradnátok.

De ne gondoljátok ezt, van a bensőjükben, aminek örülhetnek. Mélyebben lakik a bensőjükben a parancsolójuk, mélyebben van pásztoruk és vigasztalójuk. Azok esnek el rosszul, akik reményüket ebbe a világba vetik. Elvétetik tőlük a külső csillogás, és nem marad bennük más mint a rossz lelkiismeret füstje. Nincs mivel vigasztalódjanak, nincs hová menjenek magukon kívül, nincs hová húzódjanak vissza magukba, megfosztva a világi pompától, nélkülözve a lelki szépséget valóban megaláztatnak. Sokakkal megteszi ezt Istent most, ebben az időben, de nem mindenkivel. Ha ugyanis senkivel sem tenné meg, úgy látszana, hogy az isteni gondviselés alszik; ha mindenkivel megtenné, nem érvényesülne az isteni türelem.

Te azonban, keresztény ember, azt tanultad, hogy türelmes légy, ne bosszúálló. Megtorlást akarsz, te keresztény? Krisztus még nem állt bosszút. Vagy te gyalázatot szenvedtél, és Ő nem szenvedett? Nemde Ő, akinek nem volt miért szenvedjen, előbb szenvedett érted? Mert a háborgatás benned az aranyműves kohója (ha valóban arany vagy és nem pelyva), hogy megtisztulj a szennytől, és nem azért hogy hamuvá égj.

13. [25. v.] *Szeressétek az Urat, minden szentjei: mert az igazságot számon kéri az Úr, és megfizet a kevélységet bőségesen cselekvőknek.*

„De mikor fizet meg? Ó, ha most történne a megfizetés! Most szeretném látni megalázottan és leterítve őket!”

Halljátok a folytatást: *Férfiasan cselekedjetek.* – Ne eresszétek le lankadtan a kezeteket a háborgatásban, ne reszkessenek a térdeitek.

Férfiasan cselekedjetek és erősödjék meg a szívetek; evilág minden bajának elviselésére és elszenvedésére erősödjön meg a szívetek.

De kik azok, akiknek mondja a próféta: *Férfiasan cselekedjetek és erősödjék meg a szívetek?* Vajon azok, akik szeretik a világot? – Nem! Hanem halljátok csak, kiknek mondja: *mind, akik reméltek az Úrban.*

HARMINCEGYEDIK ZSOLTÁR (32.)
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen
Első magyarázat

1*Dávidé. A megértésé.*
Boldogok, akinek megbocsáttatott a gonoszság,
és akiknek eltakartatott a bűnük.
2Boldog a férfi, akinek nem számította be az Úr a vétket,
sem a lelkében nincsen álnokság.

3Mivel elhallgattam,
elsorvadtak csontjaim naphosszat tartó kiáltozásomtól,
4Mert éjjel és nappal rám nehezedett a kezed,
mert szünet nélküliek ostorcsapásaid.
5Bűnömet beismertem,
és gonoszságomat nem takargattam.
Mondtam: „Megvallom magam ellen gonoszságomat az Úrnak".
És te megbocsátottad szívem rosszaságát.

6Ezért imádkozik hozzád minden szent alkalmas időben.
Mindazonáltal a nagy vizek áradatában
nem közelítenek Hozzá.
7Te vagy menedékem az engem körülvevő szorongatásban,
én ujjongásom, válts meg a körülöttem lévőktől.

8Értelmet adok neked, és rávezetlek az útra melyen járj;
mindig rajtad lesz a szemem.
9Ne legyetek, mint a ló és az öszvér,
melyekben nincs értelem;
kötőfékkel és zablával fékezd meg szájukat azoknak,
akik nem közelítenek hozzád.

10 Sok csapás éri a gonoszt,
aki pedig az Úrban remél, azt irgalmasság veszi körül.
11Örvendjetek az Úrban és ujjongjatok, igazak,
és dicsekedjetek, mind, egyenes szívűek.

A bűneit megvalló ember iránt irgalmas az Isten

1. [1. v.] *Dávid zsoltára, a megértésé* – amellyel megértjük, hogy a bűneit megvalló ember nem tettei érdemeiért, hanem Isten kegyelméből szabadul meg.

2. [2. v.] *Boldogok, akinek megbocsáttatott a gonoszsága, és akiknek eltakartatott a bűnük* – akiknek bűnei feledésbe merültek;

boldog a férfi, akinek nem számította be az Úr a vétket, sem a lelkében nincsen álnokság – és nem hangoztatta szájával az igazságát miközben lelkiismerete tele van bűnökkel.

3. [3. v.] *Mivel elhallgattam, elsorvadtak csontjaim* – mert nem tettem üdvöt hozó vallomást,[1] minden erőm gyöngeséggé öregedett naphosszat tartó kiáltozásomtól, mert gonosz voltam és káromló, Isten ellen kiáltoztam, mintegy védve és mentegetve bűneimet.

4. [4. v.] *Mert éjjel és nappal rám nehezedett a kezed*: *mert szünet nélküliek ostorcsapásaid.* – Nyomorúságra jutottam, míg körülfontak tövissel. Szerencsétlen lettem beismerve a nyomorúságomat, furdal a rossz lelkiismeret.

5. [5. v.] *Bűnömet beismertem, és gonoszságomat nem takargattam. Mondtam: „Megvallom magam ellen gonoszságomat az Úrnak.”* – Mondtam: „Megvallom”, nem az Úr ellen, mint gonosz kiáltozásaimban, amikor hallgattam, hanem *magam ellen gonoszságomat az Úrnak.*

És te megbocsátottad szívem rosszaságát – hallván a vallomás szavát a szívben, még mielőtt szóban kimondtam volna.

6. [6. v.] *Ezért imádkozik hozzád minden szent alkalmas időben.* – A szív ezen gonoszságáért imádkozik hozzád minden szent. Mert nem a saját érdemeikért lesznek szentek, hanem alkalmas időben, azaz annak eljövetelekor, aki megvált minket a bűnöktől.

Mindazonáltal a nagy vizek áradatában nem közelítenek Hozzá. – Mindazonáltal senki ne gondolja, hogy amikor hirtelen jön a veszedelem, mint Noé napjaiban történt, marad még idő a megvallásra, amellyel közelíteni lehet Istenhez.

7. [7. v.] *Te vagy menedékem az engem körülvevő szorongatásban,* – te vagy menedékem a bűnök szorításában, amely körülveszi a szívemet;

[1]Vö. Róm 10,10.

én ujjongásom, válts meg a körülöttem lévőktől – Benned találom örömömet, válts meg a bűneim miatti szomorúságból.

8. [8. v.] Isten válasza: *Értelmet adok neked, és rávezetlek az útra, melyen járj* – bűnvallomásod után megértést adok neked, hogy ne hátrálj meg az úton, amelyen elindultál, nehogy önfejű akarj lenni.

Mindig rajtad lesz a szemem – így teszed erőssé irántad való szeretetemet.

9. [9. v.] *Ne legyetek, mint a ló és az öszvér, melyekben nincs értelem.* – Ezért akarják magukat irányítani.

És a próféták szava: *Kötőfékkel és zablával fékezd meg szájukat.* – Tehát tedd velük Isten azt, ami a lóval meg az öszvérrel történik, hogy büntetésekkel kényszerítsd engedelmességre azokat, akik nem közelednek feléd.

10. [10. v.] *Sok csapás éri a gonoszt* – sok csapás éri azt, aki nem vallja meg bűneit Istennek és a maga ura akar lenni;

aki pedig az Úrban remél, azt irgalmasság veszi körül – aki pedig az Úrban remél és engedelmesen aláveti magát, azt irgalmasság veszi körül.

11. [11. v.] *Örvendjetek az Úrban és ujjongjatok, igazak* – Örvendjetek és ujjongjatok igazak, nem magatokban, hanem az Úrban;

és dicsekedjetek, mind, egyenes szívűek, akik megértettétek, hogy jó Neki alávetni magatokat, hogy a többieket megelőzzétek.

HARMINCEGYEDIK ZSOLTÁR (32.)
Elmondta Karthagóban 413-ban
59 éves, 22 éves pap, 18 éves püspök
Második magyarázat (beszéd)

1*Dávidé. Maskil.*
Boldogok, akiknek megbocsáttattak a gonoszságok,
és akiknek eltakartattak a bűnök.
2Boldog férfi, akinek nem számította be az Úr a vétket,
sem a lelkében nincsen álnokság.

3Mivel hallgattam, megöregedtek csontjaim
egész napos kiáltozásomtól.
4Mert éjjel és nappal rám nehezedett a kezed,
megtértem nyomorúságomban, míg átszúrt a tövis.
5A bűnömet beismertem,
és igazságtalanságomat nem takartam el.
Elmondtam:„Megvallom majd igazságtalanságomat magam ellen, és te
megbocsátottad szívem gonoszságát.

6Ezért imádkozik hozzád minden szent az alkalmas időben.
De a nagy vizek áradatában hozzá nem fognak közelíteni.

7Te vagy menedékem, a körülöttem lévő szorongatástól;
Ujjongásom, válts meg engem.

8Értelmet adok neked és tanítalak az úton, amelyen járj;
mindig rajtad lesz a szemem.
9Ne legyetek, mint a ló és az öszvér,
melyekben nincs értelem;
kantárral és zablával kötözd meg a szájukat azoknak,
akik nem közelítenek hozzád.
10Sok ostorcsapás éri a gonoszt,
aki pedig az Úrban remél, azt irgalmasság veszi körül.
11Örvendjetek az Úrban és ujjongjatok, igazak,
és dicsekedjetek, mind, egyenes szívűek.

Ne áltassuk magunkat az érdemeinkkel

1. E zsoltárt, amely Isten kegyelméről és a megigazulásról szól – és a megigazulás nem érdemeinknek, hanem a mi Urunk és Istenünk bennünket megelőző irgalmasságának köszönhető – az apostol nagyon ajánlja, ahogy a zsoltár előtt hallott olvasmány mondta. Ezért gyarlóságunk magára vállalta, hogy Szeretetreméltóságtokkal együtt elemezzük.

Ezért először gyengeségemet imáitokba ajánlom, ahogy az Apostol mondja: hogy *megadassék nekem a szó, amikor megnyitom a számat*,[1] hogy úgy beszélhessek, hogy elmondása nekem ne jelentsen veszedelmet, hallgatása pedig számotokra üdvös legyen.

Kettősség van ugyanis az emberi lélekben: a gyengeség megvallása és a vakmerő önáltatás között ingadozva, hol ide, hol oda leng ki olyan erővel, hogy bármelyik oldalon szakadékba zuhanhat.

Ha ugyanis teljesen átadja magát saját gyöngeségének és ebbe gondolatba annyira beletemetkezik, hogy azt mondja: „az isteni irgalmassággal Isten megbocsát minden bűnösnek, bármilyen bűnben átalkodjanak is meg, csak azért, mert hiszik, hogy Isten megszabadít", a végén kész lesz azt gondolni, hogy a hívő bűnösök közül senki sem kárhozik el; azaz senki sem vész el azok közül, akik azt mondják maguknak: „bármit megtehetek, akármilyen vétség és gaztett szennyez is, akármennyit vétkezem, Isten megszabadít irgalmasságával, mert hittem benne".

Aki tehát azt mondja, hogy az ilyenek közül senki sem kárhozik el, rossz gondolkodásával a bűnök büntetlenségére hajlik. És az az igazságos Isten, akinek irgalmasságáról és ítéletéről – nem csak irgalmasságáról, hanem ítéletéről is – énekelünk,[2] az embert olyannak találja, hogy gonoszul általtatja magát, és tulajdon vesztére visszaél Isten irgalmasságával, és el kell hogy kárhoztassa.

Tehát az ilyen gondolkodás szakadékba viszi az embert, amitől mindenki visszariad. Mert ha valaki vakmerő önáltatásba kezd és a saját erőiben és igazságában bízik, és elhatározza, hogy megvalósítja az igazságot, és mindent, amit a törvény parancsol úgy megtart, hogy semmiben nem vét, és annyira kézben tartja az életét, hogy soha semmiben nem hibázik, soha semmit el nem mulaszt, soha semmiben nem bizonytalankodik, soha nem vakul el, és mindezt magának és akaraterejének tulajdonítja, még ha netalán valóban mindent meg is tette volna, ami az emberek szemében igaznak látszik, úgy, hogy nem találnak az életében semmit, amit az emberek kifogásolhatnának, magát a gőgös önáltatást és hencegést elítéli az Úr.

---

[1] Ef 6,19.
[2] Zsolt 100,1.

Mi történik tehát, ha az ember önmagát teszi igazzá? – Elbukik. De ha lájta és meggondolja a maga gyöngeségét, és Isten irgalmasságával áltatva magát elhanyagolja életének bűnöktől való megtisztítását, elmerül a bűnök hullámaiban, és ő is elbukik.

Az igazsággal való önáltatás a jobb szélső pont, a bűnök büntetlenségéről való gondolkodás a bal szélső pont. De halljuk csak, mit mond az Úr szava: *Ne hajolj el sem jobbra sem balra*.[1] Ne meríts reményt az országra a saját igazságodból, és ne merészkedj bűnözésre Isten irgalmasságára támaszkodva. Mindkettőtől tartson vissza az isteni parancs; attól a magassága, ettől a mélysége. Ha az elsőtől magasba emelkedsz, lezuhansz; ha ettől elbuksz, alámerülsz. Ezért mondja: *Ne hajolj el sem jobbra sem balra!*

Újra mondom, hogy rövidsége miatt mind a szívetekbe véssétek: Ne meríts reményt az országra a saját igazságodból, és ne merészkedj bűnözésre Isten irgalmasságára támaszkodva.

Erre ezt válaszolod: Tehát mit csináljak? – Ez a zsoltár ezt tanítja nekünk, melyet végigolvasva és magyarázva remélem – az Úr irgalma segítségével – meglátjuk az utat, amelyen már járunk, vagy amely felé tartanunk kell.

Mindenki a maga módján hallgassa, és ahogy magára ismer, annak megfelelően bánkódjon a javulásra, vagy örvendjen a megerősödésre. Ha valaki úgy találja, hogy letévedt az útról, térjen vissza rá; ha pedig úgy találja, hogy rajta van, haladjon, hogy célba érjen. Ne legyen senki gőgös az úton kívül, de lusta se legyen senki az úton.

A hitről és a cselekedetekről

2. Pál Apostol tanúsítja, hogy ez a zsoltár ahhoz a kegyelemhez tartozik, amelynek köszönhetően keresztények vagyunk, ezért akartuk ezt a szentleckét olvasni. Ezt mondja az Apostol, amikor a hitből való megigazulást köti a lelkünkre azokkal szemben, akik a cselekedetekből való megigazulással dicsekszenek; ezt mondja:

Kérdezzük csak, mit ért el Ábrahám, testi ősatyánk. Ha ugyanis Ábrahám tettei révén igazult meg, akkor volna dicsekednivalója, csak nem Isten előtt.[2] Maga Isten óvjon az ilyen dicsekvéstől, és inkább ezt halljuk meg: *Aki dicsekszik, az Úrban dicsekedjék*.[3]

[1]Péld 4,27.
[2]Róm 4,1–2.
[3]1Kor 1,31.

Sokan dicsekszenek ugyanis a cselekedeteikkel és találkozol sok pogánnyal, akik azért nem akarnak keresztények lenni, mert meg vannak elégedve a maguk helyes életével:

„Becsületesen kell élni – mondja –, mit parancsolhatna nekem Krisztus? Azt, hogy becsületesen éljek? Már becsületesen élek. Mi szükségem van nekem Krisztusra? Nem ölök embert, nem lopok, nem rablok, idegen jószágra nem vágyom, házasságtörésbe nem keveredek. Talál-e valaki valami kivetnivalót az életemben, és aki talál, tegyen kereszténnyé!"

Az ilyen dicsekszik, de nem Istenben. A mi atyánk, Ábrahám nem ezt tette. A Szentírás e mondata erre akarja irányítani a figyelmünket. Mivel ugyanis valljuk és hisszük a szent Pátriárkáról, aki tetszett Istennek, hogy Istenben dicsekedett, mondja az Apostol: Tudjuk és nyilvánvaló, hogy Ábrahám Istenben dicsekedett. Ám ha a cselekedetekből igazult meg Ábrahám, akkor dicsekszik, de nem Istenben. Ám ő Istenben dicsekedett, tehát nem a cselekedeteiből igazult meg.

Ha tehát nem a cselekedetekből igazult meg Ábrahám, akkor honnan igazult meg? – A folytatás megmondja, honnan. Mert mit is mond az Írás? azaz: Mit mond az Írás, honnan igazult meg Ábrahám? *Ábrahám hitt az Istennek, és ez számíttatott be neki megigazulásul.*[1] Tehát a hitből igazult meg Ábrahám.

3. Mármost aki hallja, hogy nem a cselekedetekből, hanem a hitből, az elkerüli az örvényt, amiről szóltam. Látod tehát, hogy a hitből, nem a cselekedetekből igazult meg Ábrahám, és azt mondod: „Tehát teszem, amit akarok, mert ha nem is lesznek jó cselekedeteim, csak hiszek Istenben, beszámíttatik majd nekem megigazulásul."

Ha ezt mondta, és elhatározta, az elbukott ember elmerült; ha még csak gondolja és habozik, veszedelemben forog. De Isten Szentírása és az igaz megértés nem csak a veszélyben forgót szabadítja meg, hanem az elmerültet is kiemeli a mélységből.

Válaszolok tehát, szinte az Apostollal ellenkezve, és mondom magáról Ábrahámról azt, amit egy másik Apostol levelében is találunk, aki helyesbíteni akarta azokat az embereket, akik helytelenül értették az Apostolt.

Jakab ugyanis a levelében azokkal szemben, akik egyedül a hitben bizakodva nem akarták tenni a jócselekedeteket, annak az Ábrahámnak a cselekedeteire hívta fel a figyelmet, akinek Pál a hitét ajánlotta a figyelmünkbe, és a két Apostol nem mond ellent egymásnak.

[1]Róm 4,3; Ter 15,6.

A mindenki által ismert cselekedetre hivatkozik: Ábrahám a fiát ajánlotta fel áldozatul Istennek.[1] Nagy cselekedet, de a hitből fakadt. Dicsérem a cselekedet felépítményét, de látom a hit alapját; dicsérem a jócselekedet gyümölcsét, de a gyökeret a hitben ismerem fel. Ha pedig ezt az igaz hittől függetlenül tette volna, semmit nem használt volna neki, bármit cselekedett volna.

Viszont ha Ábrahám úgy hitt volna, hogy amikor Isten megparancsolta, hogy áldozatul ajánlja fel neki a fiát, azt mondta volna magában: „Nem teszem meg, és mégis hiszem, hogy Isten annak ellenére megszabadít, hogy megvetettem a parancsát", a hit halott lett volna cselekedetek nélkül, és mint gyümölcstelen gyökér terméketlen és száraz maradt volna.

4. Mi következik ebből? – Az, hogy nem helyezhetünk a hit elé semmiféle cselekedetet. Azaz, mondhatjuk-e valakiről, hogy a hit előtt jól cselekedett? Azok a cselekedetek ugyanis, amelyeket a hit előttinek mondunk, bár az emberek szemében dicséretesek, hiábavalóak. Én úgy látom őket, mint nagy erőfeszítést és gyors futást az úton kívül.

Tehát senki ne tartsa számon a hit előtti jótetteit, mert amíg nem volt hit, nem volt jócselekedet sem. A cselekedetet ugyanis a szándék teszi jóvá, a szándékot pedig a hit vezérli. Ne nagyon figyeld, hogy mit tesz az ember, hanem azt, hogy mire tekint, amikor cselekszik, erőivel merre felé irányul.

Mert ha valaki nagyszerűen kormányoz egy hajót, de nem érkezik meg oda, ahová tartott, mit számít, hogy nagyszerűen tartja a vitorlát, a hullámokkal szembe fordítja a hajó orrát, és vigyáz, hogy oldalról be ne csapjanak a hajóba; olyan jó erőben van, hogy a hajót oda kormányozza, ahová csak akarja, de ha megkérdezik: „Merre tartasz?", azt mondja: „Nem tudom!"

Vagy nem azt mondja: „Nem tudom", hanem: „Ebbe meg ebbe a kikötőbe!", de nem a kikötő felé, hanem sziklák felé siet?

Nemde ez az ember minél serényebbnek és hatékonyabbnak érzi magát a hajó kormányzásában, annál veszedelmesebben kormányozza a hajótörés felé? Ilyen az, aki nagyszerűen fut az úton kívül.

Nemde jobb és tűrhetőbb volna, ha ez a kormányos valamivel ügyetlenebben, erőlködve és némi nehézséggel tartaná a kormányt, de a kellő és egyenes irányt tartaná; ugyanígy jobb és tűrhetőbb, aki késlekedve és sántikálva, de mégis az úton jár, mint az, aki jó erőben fut az úton kívül.

A legjobb tehát az, aki követi is az utat, és tempósan is jár rajta; utána az következik, aki esetleg kissé sántít, de nem téved le az útról, vagy nem áll meg,

[1]Vö. Jak 2,21.

hanem lassan ugyan, de halad előre. Remélhető ugyanis, hogy ahová tart, még ha késlekedve is, megérkezik.

Amit teszünk, a szereteté

5. Ábrahám tehát a hitből igazult meg testvérek, de a cselekedetek nem előzték meg a hitet, hanem követték.

Terméketlen lesz-e a hited? – Ha nem vagy terméketlen, a hit nem terméketlen. Ha valami rosszban hittél, gonoszságod tűzével a hit gyökerét is kiégetted. Cselekedetekre készen őrizd tehát a hitet.

Ha azt mondod: „Pál Apostol nem ezt mondta!" – Sőt, Pál éppen ezt mondta: *A hit* – mondja –, *amely a szeretet által tevékeny*;[1] és másutt: *tehát a törvény teljessége a szeretet*;[2] és ismét másutt: *Mert az egész törvény ebben a mondatban teljesedik be: Szeresd felebarátodat, mint saját magadat.*[3]

Nézd csak, nem akarja-e hogy cselekedjél, aki ezt mondja: *Ne törj házasságot, ne ölj, ne lopj, a másét ne kívánd, és ami egyéb parancs még van, mind ebben az egyben tetőződik: Szeresd felebarátodat, mint saját magadat. A szeretet nem tesz rosszat az felebarátnak. A törvény tökéletes teljesítése tehát a szeretet.*[4]

Megengedi-e a szeretet, hogy valami rosszat tégy annak akit szeretsz? – De lehet, hogy nem teszel neki semmi rosszat, de jót sem teszel neki.

Megengedi-e a szeretet, hogy ne tedd meg azt, amire képes vagy annak, akit szeretsz? Nemde ez a szeretet az, amely az ellenségekért is imádkozik? Tehát magára hagyja-e a barátot, aki jót akar az ellenségnek? Tehát ha a hit szeretet nélkül van, cselekedetek nélkül lesz.

De nehogy túlságosan sokat gondolkodjál a hit cselekedetéről, add hozzá a reményt és a szeretetet és ne töprengj azon, hogy mit tégy. A szeretet képtelen tétlenkedni.

Mi az, ami bárki emberben még a rosszat is megteszi, ha nem a szerelem? Mutass nekem tétlenkedő és semmittevő szerelmet! Az ocsmányságokat, házasságtöréseket, gaztetteket, gyilkosságokat, az egész fényűzést nem a szerelem hajtja-e végre?

Tisztítsd meg tehát a szerelmedet, a csatornába ömlő vizet vezesd a kertedbe; amilyen erővel a világ felé fordult, olyan erővel fordítsd a világ Alkotója felé.

---

[1]Gal 5,6.
[2]Róm 13,10.
[3]Gal 5,14.
[4]Róm 13,9–10.

Azt mondják-e nektek: Ne szeressetek semmit? – Egyáltalán nem! Lusták, halottak, elítélendők, nyomorultak lesztek, ha semmit nem szerettek. Szeressetek, de nézzétek meg, mit szerettek.

Isten szeretetét és a felebarát szeretetét *karitásznak* nevezzük; a világ szeretetét, evilág szeretetét *kívánságnak* hívjuk. A kívánságot fékezni, a karitászt éleszteni kell.

A helyesen cselekvőnek maga a karitász adja a jó lelkiismeret reményét. A jó lelkiismeret hordozza a reményt; ahogyan a rossz lelkiismeret teljesen reménytelen, úgy a jó teljesen reménykedik. És így hárman lesznek, melyekről az Apostol beszél, a hit a remény és a szeretet.[1] Másutt is e háromról beszél, de a remény helyére a jó lelkiismeretet teszi: *Mert ez a törvény célja/vége* – mondja.

Mi a törvény célja? – Az, ami tökéletessé teszi a parancsolatokat, nem pedig megszünteti őket. Más jelentéssel mondjuk ugyanis azt, hogy készen van az étel, és mással azt, hogy készen van a köntös, amelyet megszőttek. Mindegyik a céljához ért, de az étel azért, hogy megszűnjék, a köntös azért hogy tökéletes legyen.

Tehát az Apostol nem azért beszél a törvény céljáról, hogy ezzel a a parancsolatok megszűnjenek, hanem hogy tökéletessé váljanak, beteljesedjenek és ne megszűnjenek.

Cél tehát e három miatt: *A parancs célja a tiszta szívből, jó lelkiismeretből és őszinte hitből fakadó szeretet*.[2] A remény helyére állítja a jó lelkiismeretet. Ugyanis az remél, akinek jó a lelkiismerete. Akit pedig furdal a rossz lelkiismeret az visszahúzódik a reménytől, és nem remél mást, csak a kárhozatot.

Ahhoz tehát, hogy az országot remélje, jónak kell lennie a lelkiismeretének; ahhoz, pedig, hogy jó legyen a lelkiismerete hinnie és cselekednie kell.

Amit hisz, az a hitre, amit cselekszik, a szeretetre tartozik.

Az egyik helyen az Apostol a hittel kezdi: *Hit, remény és szeretet,* a másik helyen a szeretettel: *szeretet tiszta szívből, jó lelkiismeret és őszinte hit*.

Mi pedig most középről indulunk, a lelkiismerettől és a reménytől. Tehát aki akarja, hogy jó reménye lehessen, annak legyen jó a lelkiismerete; ahhoz pedig, hogy jó legyen a lelkiismerete, higgyen és cselekedjék.

Amit hisz, az a hitre, amit cselekszik, a szeretetre tartozik.

[1] 1Kor 13,13.
[2] 1Tim 1,5.

A hit a szeretet és a cselekedetek szükségesek

6. Tehát hogyan állítja az Apostol az ember megigazulását cselekedetek nélkül a hitből,[1] amikor egy másik helyen azt mondja: *A hit, amely a szeretet által tevékeny*?[2]

Most nem Jakab apostolt állítjuk szembe Pállal, hanem magát Pált Pállal, és mondjuk neki: Bizonyos értelemben lehetségesnek tartod, hogy bűntelenül vétkezzünk, amikor ezt mondod: „Úgy gondoljuk, hogy az ember a hit által cselekedetek nélkül igazul meg”; emitt meg azt mondod: „A hit, amely a szeretet által tevékeny”?

Hogyan lehet, hogy az előbbi esetben szinte biztonságban vagyok, ha nem cselekszem, az utóbbiban pedig sem jó reményem, sem jó hitem nem lehet, ha nem cselekszem a szeretet által?

Téged magadat hallgatlak, Apostolom.

Kétségtelen, a cselekedetek nélküli hitet akarod a lelkemre kötni; a hit cselekedete azonban a szeretet, az a szeretet, amely nem tétlenkedhet, hacsak nem annyiban, hogy nem tesz semmi rosszat, de megtesz minden jót, amire csak képes.

Mert mit tesz a szeretet? – *Térj el a rossztól és tedd a jót.*[3] Tehát ezt a cselekedetek nélküli hitet ajánlod, és másutt mondod: *Ha olyan hitem volna is, hogy hegyeket helyezek át, ha szeretet nincs bennem, mit sem használ nekem.*[4]

Tehát ha a hit semmit nem használ szeretet nélkül, a szeretetnek pedig, ahol csak jelen van, cselekednie kell, a hit a szeretet által tevékeny.

Tehát hogyan igazul meg az ember a hit által cselekedetek nélkül? Maga az Apostol válaszol: Azért mondtam neked ezt, ó ember, hogy ne a cselekedeteidben bizakodjál, és azt ne gondold, hogy tetteid érdeméért kaptad a hit kegyelmét.

Tehát ne általsd magad a hit előtti cselekedeteiddel. Tudnod kell, hogy a hit bűnösnek talált téged; és az ajándékba adott hit tett igazzá, bűnösnek talált és igazzá tett. *Annak, aki hitt abban, aki megigazulttá teszi a gonoszt* – mondja –, *beszámíttatott a hit megigazulásul.*[5]

Ha megigazul a gonosz, a gonoszból lesz igaz, és ha gonoszból lett igazzá, melyek a gonoszok cselekedetei? A gonosz is henceghet a tetteivel és mond-

[1]Vö. Róm 3,28.
[2]Gal 5,6.
[3]Zsolt 36,37.
[4]1Kor 13,2.
[5]Róm 4,5.

hatja: „Adakozom a szegényeknek, másét el nem veszem, más asszonyát nem kívánom, senkit meg nem ölök, senkit be nem csapok, a nálam letétbe helyezett javakat tanú nélkül visszaadom”; mindezt elmondhatja, de kérdezem, vajon gonosz-e, vagy igaz ember?

„És hogyan lehetnék gonosz amikor ezeket cselekszem?” – Úgy, ahogy azok, akiknek ezt mondták: *És inkább a teremtményeknek szolgáltak, mint a Teremtőnek, aki áldott mindörökké.*[1]

Miként vagy gonosz? Mi történik akkor, ha mindezen jó cselekedetedért azt reméled ugyan, amit remélni kell, de nem attól, akitől remélni kell; vagy azt reméled, amit nem szabad remélni, akár attól, akitől az örök életet kell remélnünk?

Ha a jótettekért valami földi boldogságot reméltél, gonosz vagy. Nem ez a hit jutalma. Drága dolog a hit, te pedig elsilányítottad, tehát gonosz vagy és a tetteid nem érnek semmit. Megfeszítheted izmaidat a jó cselekedetekben, és úgy tűnhet, hogy nagyszerűen kormányozod a hajót, de sziklák felé sietsz.

Mit ér, ha azt reméled, amit kell, azaz az örök életet, de nem az Úr Istentől Jézus Krisztus által, aki egyedül adja az örök életet; te pedig azt gondolod, hogy eljuthatsz az örök életre a csillagok, a Nap és a Hold, a levegő, a tenger, a föld és csillagok hatalmasságai által. Gonosz vagy.

Higgy abban, aki megigazulttá teszi a gonoszt, hogy a te jócselekedeteid jó cselekedetekké válhassanak. Mert igazában nem is nevezném azokat jónak, amíg nem jó gyökérből teremnek.

Mit jelent ez? – Azt jelenti, hogy vagy a mulandó életet reméled az örök Istentől, vagy az örök életet reméled az ördögöktől. Mindkét esetben gonosz vagy.

Helyesbítsd a hitet, fordítsd jó irányba a hitet, jó irányba vezessen utad, és ha jók a lábaid, biztonságosan járj, sőt fuss, kövesd az utat. Minél jobban futsz, annál könnyebben érsz célba. De ha talán még sántikálsz, legalább az útról ne térj le, és ha később is, célba fogsz érni; ne maradj le, ne fordulj vissza, ne tévedj el.

Semmiféle érdemünk nincs a megigazuláshoz

7. Mi következik ebből? Kik boldogok? – Nem azok, akikben Isten nem talált bűnt, mert mindenkiben talált. *Mert mindnyájan vétkeztek és nélkülözik Isten dicsőségét.*[2] Ha tehát mindenkiben találhatók bűnök, csak az marad, hogy azok boldogok, akiknek bocsánatot nyertek a bűnei.

---

[1] Róm 1,25.
[2] Róm 3,23.

Az Apostol ezt így köti a lelkünkre: *Ábrahám hitt az Istennek, és ez megigazulására szolgált. Márpedig aki tetteket mutat fel,* (azaz aki a tetteiben bizakodik, és azt mondja, hogy a hit kegyelme ezek érdemeiért adatott neki) *annak a jutalom nem kegyelemből, hanem tartozás címén jár.*[1]

Mi mást jelent ez, mint hogy a jutalmunkat kegyelemnek nevezzük. Ha pedig kegyelem, akkor ingyen adatik.

Mit jelent ez, hogy ingyen adatik? – Azt jelenti, hogy ellenszolgáltatás nélküli. Nem tettél semmi jót, aminek viszonzása lehetne a bűnök bocsánata. Ha a tetteidet nézik, mindet rossznak találják. Ha Isten azzal fizetne neked, ami ezekért a tettekért jár, ugyancsak elkárhoztatna. *A bűn bére ugyanis a halál*.[2]

A rossz tettekért mi más jár, mint a kárhozat? A jókért mi jár? A mennyek országa. Te pedig rossz tettekben találtattál; ha azzal fizetnek neked, ami jár, büntetésre vagy méltó. Tehát mi történik? Isten nem a neked járó büntetést adja, hanem a nem járó kegyelmet. Megtorolnia kellett volna, és bocsánatot ad.

Tehát a megbocsátás által kezdesz a hitben létezni, és ez a befogadott hit a reménnyel és a szeretettel kezd jót tenni; de most se dicsekedjél, és ne hencegj! Emlékezzél rá, ki vitt az útra; emlékezzél rá, hogy ép és gyors lábakkal tévelygetél, emlékezzél rá, hogy jóllehet erőtlen voltál és félholtan az út szélén feküdtél, fölemeltek, föltettek a hátas állatra és elvittek a fogadóba.[3] *Annak pedig* – mondja –, *aki tetteket mutat fel, a jutalom nem kegyelemből, hanem tartozás címén jár.*

Ha idegen akarsz lenni a kegyelemtől, fitogtasd az érdemeidet. Ő pedig látja, mi lakik benned, tudja, kinek mivel tartozik. Annak pedig mivel, akinek nincsenek cselekedetei?

Tételezz föl egy gonosz bűnöst, ő nem cselekszik. Mi lesz vele? – Hisz abban, aki megigazulttá teszi a bűnöst. Aszerint, hogy nincsenek jócselekedetei, gonosz; mert még ha jóknak látszanának is, mivel hit nélkül van, nem nevezhetők jóknak.

A hívőnek pedig, aki hisz abban, aki megigazulttá teszi a bűnöst, beszámíttatik a hit megigazulásra. Miként *Dávid is boldognak mondja az embert, akit Isten tesz igazzá tettek nélkül*.[4] Milyen megigazulással? A hitével, amelyet nem előztek meg jótettek, de jó cselekedetek fakadnak belőle.

8. Vigyázzatok tehát magatokra, mert ha rosszul értitek, amiket mondok, elnyel benneteket a büntetlen vétkezés örvénye, és nekem pedig nincs részem a veszte-

[1]Róm 4,3–4.
[2]Vö. Róm 6,23.
[3]Vö. Lk 10,30.
[4]Róm 4,5–6.

tekben, mint ahogy az Apostolnak nem volt része az őt félreértők vesztében. Mert szívesen értették rosszul, csak hogy ne kelljen jó cselekedeteit követniük.

Ne tartozzatok az ilyenek közé, testvérek. Az egyik zsoltárban szó van az ilyen emberről, azaz ilyen emberfajtáról, egy személyben szólva róla: *Nem akar megérteni, hogy jót cselekedjen.*[1] Nem azt mondja, hogy *Nem tudott megérteni.* Nektek tehát akarnotok kell megérteni, hogy jól cselekedjetek. Megértéstek ugyanis meg fog nyilvánulni.

Mi a megnyilvánuló megértés? – Az, hogy senki ne hencegjen a hit előtti jótetteivel és senki ne legyen rest a jócselekedetekben, miután megkapta a hitet. Isten tehát megbocsát minden gonosznak, és hitből teszi megigazulttá őket.

9. [1–2. v.] *Boldogok, akiknek megbocsáttattak a gonoszságok,*
és akiknek eltakartattak a bűnök.
Boldog férfi, akinek nem számította be az Úr a vétket,
sem a lelkében nincsen álnokság. – Ezzel kezdődik a zsoltár és kezdődik a megértés.

A megértés tehát, az intelligencia az, hogy tudod: nem henceghetsz az érdemeiddel, sem a bűn büntetlenségében nem bizakodhatsz. A zsoltárnak ugyanis ez a címe: *Dávidé, megértések.* Magát a zsoltárt nevezzük *megértéseknek.*

Tehát az első megértés az, hogy bűnösnek ismered meg magadat.

A következő megértés az, hogy amikor a hitből a szeretet által kezdesz jót tenni, ezt sem a saját erőidnek, hanem Isten kegyelmének tulajdonítod.

Így nem lesz álnokság a szívedben, azaz a benső szájában: nem lesz más az ajkaidon és más a gondolatodban. Nem leszel azok közül a farizeusok közül való, akikről ezt mondták: *Hasonlók vagytok a meszelt sírokhoz: kívülről az embereknek igaznak látszotok, belül azonban tele vagytok álnoksággal és gonoszsággal.*[2]

Aki tehát gonosz létére igaznak tartja magát, nemde álnok? Nem volt álnok az a Natanael, akiről az Úr mondja: *Íme, egy igaz izraelita, akiben nincsen álnokság.* De miért nem volt ebben a Natanaelben álnokság? *Amikor a fügefa alatt voltál* – mondta Jézus –, *láttalak.*[3] A fügefa alatt volt, a test állapotában volt. Ha a test állapotában volt, mert a leszármazás bűnössége fogva tartotta, az alatt a fügefa alatt volt, ahol egy másik zsoltárban az imádkozó így sóhajt: *Íme, gonoszságban fogantattam.*[4] De az *látta őt*, aki kegyelemmel jött.

[1]Zsolt 35,4.
[2]Mt 23,27.
[3]Jn 1,47–48.
[4]Zsolt 50,7.

Mit jelent az, hogy *látta őt?* – Azt jelenti, hogy megkönyörült rajta. Tehát az álnokság nélküli embert úgy mutatja be, hogy a maga kegyelmét mutatja be benne. *Amikor a fügefa alatt voltál, láttalak.*

Jelent-e valami nagyot az, hogy láttalak téged, hacsak nem érted valamennyire a mondottakat? Mi nagyot jelent *látni az embert a fügefa alatt*? – Ha Krisztus nem látta volna e fügefa alatt az emberi nemet, vagy teljesen elszáradnánk, vagy mint a farizeusok, akikben álnokság volt, azaz szavakkal igazolták magukat, a tetteikkel azonban rosszak voltak, csak leveleket találnának rajtunk, gyümölcsöket nem. Mert amikor Krisztus az ilyen fügefát látta, megátkozta és az elszáradt.

Csak leveleket látok – mondja –, azaz csak szavakat gyümölcs nélkül; száradjon el[1] – mondja –, hogy levelei se legyenek. Megfosztja a szavaktól is? A kiszáradt fának ugyanis levelei se lehetnek. Tehát így voltak a zsidók, a farizeusok voltak e fa: szavaik voltak, tetteik nem voltak; az Úr ítélete szerint kiszáradást érdemeltek.

Tehát a *fügefa alatt* lásson bennünket Krisztus; a testünkben lássa a jó tett gyümölcsét is, nehogy átkától elszáradjunk. És mivel minden az Ő kegyelmének köszönhető, nem a mi érdemeinknek: *Boldogok, akiknek megbocsáttattak a gonoszságok, és akiknek eltakartattak a bűnök.* Nem azok, akikben nem találtak bűnöket, hanem *akiknek eltakartattak a bűnök.* Eltakartattak a bűnök, elfedettek, eltöröltettek.

Ha Isten elfedte a bűnöket, nem akarta észrevenni; ha nem akarta észrevenni, nem akart figyelni rájuk; ha nem akart figyelni rájuk, nem akarta büntetni; ha nem akarta büntetni, nem akarta megismerni, inkább tudatlanba akarta venni azokat.

Boldogok, akiknek megbocsáttattak a gonoszságok, és akiknek eltakartattak a bűnök. – Amikor azt mondja, hogy *eltakartattak a bűnök,* ne úgy értsétek, mintha a bűnök jelen volnának és élnének.

Akkor miért beszélt *elfedett bűnökről?* – Azért, mert nem látszanak.

Az, hogy Isten látja a bűnöket, mi mást jelent, mint azt, hogy bünteti a bűnöket? Hogy megtudd, hogy Isten bűnlátása a bűnök büntetését jelenti, mit mond neki? *Fordítsd el arcodat bűneimtől*.[2] Tehát ne lássa a bűneidet, hogy téged lásson. Hogyan lásson téged? Ahogyan Natanaelt: *Amikor a fügefa alatt voltál, láttalak.* A fügefa árnyéka nem jelentett akadályt Isten irgalmassága szemeinek.

[1]Mt 21,19.
[2]Zsolt 50,11.

A farizeusról és a vámosról

10. *És nincs a szájában álnokság.* – Akik pedig nem akarják megvallani a bűnöket, alaptalanul fáradoznak a bűneik megvédéséért. És minél inkább fáradoznak a bűneik megvédéséért érdemeiket fitogtatva és nem látva gonoszságukat, annál inkább fogy erejük és erősségük. Mert az erős, aki nem önmagában, hanem Istenben erős.

Ezért olvassuk: *Háromszor kértem az Urat, hogy vegye el tőlem, és mondta nekem: Elég neked az én kegyelmem.* Az én kegyelmem – mondta –, nem: a te erőd. *Elég neked az én kegyelmem* – mondta –, *mert az erő a gyöngeségben válik tökéletessé.* Ezért egy másik helyen ő maga mondja: *Amikor gyönge vagyok, akkor vagyok erős.*[1]

Aki tehát erős akar lenni, úgy, hogy magában bízik és a saját érdemeivel henceg, bármilyen érdemek legyenek azok, hasonló lesz ahhoz a farizeushoz, aki ugyan azt mondta, hogy Istentől kapta, de gőgösen hencegett: *Hálát adok neked* – mondta.

Figyeljetek, testvéreim, a gőg milyen fajtájára hívja föl a figyelmet Isten: arra, amely az igaz emberbe is belopózhat, amely meglepheti a jó reményű férfit is. *Hálát adok neked* – mondta.

Amikor tehát azt mondta, hogy *hálát adok neked*, megvallotta, hogy tőle kapta, amije volt, *mert mid van, amit nem úgy kaptál?*[2] Tehát: hálát adok neked, mondta, *Hálát adok neked, mert nem vagyok olyan, mint a többi ember, rabló, igazságtalan, házasságtörő, mint ez a vámos is.*

Tehát miért gőgös? – Nem azért, mert hálát adott Istennek a jóságaiért, hanem mivel e jóságok miatt a másik fölé emelte magát.

11. Figyeljetek, testvérek, mert az evangélista előre bocsátotta, hogy miért kezdte mondani ezt a hasonlatot az Úr.

Amikor ugyanis Krisztus azt kérdezte: *Mit gondolsz, amikor eljön az Emberfia, talál-e hitet a földön?* – és nem lesznek-e majd olyan eretnekek, akik azt gondolják és állítják, hogy az egész világ bűnben van, mert az eretnekek kevesen és elkülönülten vannak, és azzal kérkednek, hogy bennük maradt meg az, ami az egész világból elveszett –; tehát mindjárt, ahol az Úr kérdezi: *Mit gondolsz, amikor eljön az Emberfia, talál-e hitet a földön?* így folytatja az evangélista: *Mondta pedig egyeseknek, akik igaznak tekintették magukat és többieket megvetették, ezt a hasonlatot: Egy farizeus és egy vámos ment föl a templomba imádkozni,* és a folytatás, amit ismertek.

---

[1] 2Kor 12,8–10.
[2] Vö. 1Kor 4,7.

Az a farizeus tehát mondta: *Hálát adok neked*.
De miért gőgös? – Mert megvetette a többieket.
Mivel bizonyítod ezt? – A saját szavaival.
Hogyan? – Az a farizeus lenézte a távolban állót, akihez, mert vallomást tett, közeledett Isten.

A vámos – mondja – a távolban állt; de Isten nem állt a távolban mellette? Miért nem volt távol tőle Isten? Mert egy másik helyen ezt mondja: *Közel van az Úr azokhoz, akik megtörték a szívet.*[1] Lássátok, vajon ez a vámos megtörte-e a szívét, és látni fogjátok, hogy közel van az Úr azokhoz, akik megtörték a szívet.

A vámos pedig a távolban állt, és a szemét sem akarta az égre emelni, hanem a mellét verte. – A mellverés a szív megtörése.

És mit mondott a mellét verve? – *Istenem, légy irgalmas hozzám, bűnöshöz.*

És mi az Úr ítélete? – *Bizony mondom nektek, ez a vámos inkább megigazultan ment le a templomból, mint az a farizeus.*

Miért? – Ez Isten ítélete.

„Nem vagyok olyan, mint ez a vámos, nem vagyok olyan, mint a többi ember, akik igazságtanok, rablók, házasságtörők; kétszer böjtölök szombatonként, tizedet adok mindenemből, amim van."

Az nem meri az égre emelni a szemeit, a lelkiismeretére figyel, a távolban áll, és inkább megigazult, mint az a farizeus. Miért? Kérlek, Uram, tárd föl nekünk ezen igazságosságodat, tárd föl nekünk a te jogod méltányosságát. Isten föltárja a maga törvényének reguláját. Akarjátok hallani, miért? – *Mert mindaz, aki magát fölmagasztalja, megaláztatik; és aki magát megalázza, az fölmagasztaltatik.*[2]

12. Figyeljen tehát Szeretetreméltóságtok! Mondtuk, hogy a vámos nem merte az égre emelni a szemeit. Miért nem tekintett az égre? Mert magába tekintett. De tekintett, hogy először elítélje magát, és így tessen Istennek.

Te pedig kérkedsz, fenn hordod a fejedet. Az Úr pedig mondja a gőgösnek: „Nem akarsz magadba tekinteni? Én oda tekintek. Akarod, hogy ne tekintsek oda? Akkor tekints oda te."

Tehát a vámos nem merte az égre emelni a szemeit, mert magába tekintett, a saját lelkiismeretét büntette; önmaga bírája volt, hogy Ő közbenjárjon; ő maga büntetett, hogy Ő megszabadítson; ő maga vádolt, hogy Ő védelmezzen.

Jézus pedig annyira megvédte őt, hogy kimondta a javára szóló ítéletet: *Ez a vámos megigazultabban ment le, mint az a farizeus, mert mindaz, aki magát*

[1]Zsolt 33,19.
[2]Vö. Lk 18,8–14.

fölmagasztalja, megaláztatik; és aki magát megalázza, az fölmagasztaltatik. Magába tekintett – mondja –, és én nem akartam belétekinteni; hallottam, amint mondja: *fordítsd el szemeidet bűneimtől.* Ki az, aki ezt mondta, ha nem az, aki ezt is mondta: *Mert az én gonoszságomat beismerem.*[1]

Így tehát, testvéreim, az a farizeus is bűnös volt. De nem azért, mert azt mondta, hogy nem vagyok olyan, mint a többi ember, akik igazságtalanok, rablók, házasságtörők; nem is azért, mert kétszer böjtölt szombatonként; nem is, mert tizedeket adott; hanem mert ha semmi egyéb bűne nem lett volna, maga a gőg nagy bűne volt. Ő pedig, íme, mindezt elmondta.

Akkor tehát ki van bűn nélkül? Ki dicsekedhet azzal, hogy tiszta szíve van; vagy ki dicsekedhet azzal, hogy mentes a bűnöktől?[2] Tehát voltak bűnei, de visszájára fordítva látott, és nem tudva, hova jött, úgy tett, mint a beteg az orvosi rendelőben, aki egészséges tagjait mutatta, a sebeit pedig eltakarta.

Isten fedje be a sebeket, ne te. Mert ha szégyenedben te akarod elfedni, az orvos nem fog meggyógyítani téged; az orvos fedje el és gyógyítsa, mert ő kötéssel takarja be. Az orvos kötése alatt gyógyul a seb, a seb eltakarása alatt csak el van rejtve a seb. De ki elől rejted el? Az elől, Aki mindent tud.

Sajátunknak kell vallani a bűneinket

13. [3–6. v.] Így tehát lássátok, testvérek, mit mondott: *Mivel hallgattam, megöregedtek a csontjaim egész napos kiáltozásomtól.* Mit jelent ez? Mintha valami ellentétet látnánk: *mivel hallgattam, megöregedtek csontjaim a kiáltozástól*.

Ha a kiáltozástól, akkor hogyan hallgatott? Valamiről hallgatott és valamiről nem hallgatott: hallgatott arról, amitől gyarapodott volna, és nem hallgatott arról, amitől kárt szenvedett; elhallgatta a megvallást és kiáltozta önáltatását. Hallgattam – mondja –, nem vallottam meg.

Így kellett volna beszélnie: hallgatnia kellett volna az érdemeiről és ki kellett volna kiáltania a bűneit; most azonban visszájára fordítva hallgatott a bűneiről és kikiáltotta az érdemeit. És mi történt vele? Megöregedtek a csontjai.

Vegyétek észre, hogy ha a bűneit kiáltotta volna ki, és az érdemeit hallgatta volna el, megújultak volna a csontjai, azaz az erői; erőssé vált volna az Úrban, mert önmagában lett volna gyenge. Most azonban mivel önmagában akart erős lenni, gyönge lett és megöregedtek a csontjai. Megmaradt az óságban, mert nem akarta megvallással szeretni az újdonságot.

Azt pedig, hogy kik újulnak meg, ti tudjátok, testvérek, mert: *Boldogok, akiknek megbocsáttattak a gonoszságok, és akiknek eltakartattak a bűnök.* Ez nem akar-

[1]Zsolt 50,5–11.
[2]Vö. Péld 20,9.

ta, hogy megbocsáttassanak neki a gonoszságok, könnyedén vette, védelmezte azokat és kérkedett az érdemeivel. Tehát mivel elhallgatta a vallomástételt, megöregedtek a csontjai az *egész napos kiáltozástól*. Mit jelent az, hogy az *egész napos kiáltozástól?* Azt, hogy megátalkodott bűnei védelmezésében.

De lássátok csak, milyen, mert magára eszmél, ugyanis most következik a megértés: csak önmagára tekint és elítéli magát, mert megismerte önmagát. Halljátok meg ezt, hogy meggyógyuljatok.

14. *Boldogok, akiknek megbocsáttattak a gonoszságok, és akiknek eltakartattak a bűnök. Mivel hallgattam, megöregedtek csontjaim egész napos kiáltozásomtól. Mert éjjel és nappal rám nehezedett a kezed.*

Mit jelent az, hogy *rám nehezedett a kezed?* Nagy dolgot jelent, testvérek. Emlékezzetek a farizeusról és a vámosról hallott igaz ítéletre.

Mit mondtak a farizeusról? – Azt, hogy megaláztatik.
Mit mondtak a vámosról? – Azt, hogy fölmagasztaltatik.
Miért aláztatik meg a farizeus? – Azért, mert fölmagasztalta magát.
Miért magasztaltatik föl a vámos? – Azért, mert megalázta magát.

Tehát hogy a magát fölmagasztalót megalázza Isten, ránehezíti a kezét. Nem akart megalázódni gonoszsága megvallásával, ezért megaláztatott Isten kezének súlya alatt. Hogyan tudná elviselni a Megalázó súlyos kezét? De milyen könnyű volt a Fölmagasztaló keze! Ebben a kézben is erő van, abban a kézben is: ebben erő van a megalázásra, abban erő van a fölemelésre.

15. *Mert éjjel és nappal rám nehezedett a kezed, megtértem nyomorúságomban, míg átszúrt a tövis.* A kezed rám nehezedéséből, a megaláztatásból megtértem nyomorúságomban, nyomorult lettem, tövis fúródott belém, furdalni kezdett a lelkiismeretem.

Mi történt, amikor *átszúrta a tövis?* Megadatott neki a fájdalom érzése, rájött a gyöngeségére, és az, aki elhallgatta bűnének megvallását, hogy bűne védelmében kiáltozva megöregedjen az ereje, azaz hogy a csontjai megöregedjenek, mit tesz most tövissel átszúrtan? *A bűnömet beismertem.* Tehát már beismeri. Ha ő beismeri, Ő nem vesz róla tudomást. Halljátok, mi következik, és lássátok, hogy nem ő maga mondja-e: *A bűnömet beismertem, és igazságtalanságomat nem takartam el.*

Ezt már mondtam: Ne takard el te, és eltakarja Isten. *Boldogok, akiknek megbocsáttattak a gonoszságok, és akiknek eltakartattak a bűnök.* Akik eltakarják a bűnöket, azokat lemeztelenítik; ez azonban föltakarta, hogy betakarják. *Gonoszságomat nem takartam el.* Mi az, hogy *nem takartam el?* Eddig elhallgattam; és most? *Elmondtam*. Ez valami ellenkezője annak a hallgatagságnak. *Elmondtam.*

Mit mondtam el? *Megvallom majd igazságtalanságomat magam ellen az Úrnak, És te megbocsátottad szívem gonoszságát.* Elmondtam. Mit mondtál el? Most nem mondja meg, de ígéri, hogy meg fogja mondani; Ő azonban már megbocsátott neki.

Figyeljetek, testvérek! Nagy dolog ez! Azt mondta: *Megvallom majd* nem azt mondta: megvallottam és te megbocsátottad, hanem: *Megvallom majd és te megbocsátottad.* Mert azzal, hogy ezt mondta: *Megvallom majd,* jelzi, hogy a szájából még nem hangzott el a vallomás de a szívében már vallomást tett. Ez a *Megvallom majd* azt jelent: megvallottam; ezért te is megbocsátottad szívem rosszaságát. Vallomásom tehát még nem jutott el a számig, mert ezt mondtam: *Megvallom majd magam ellen,* de Isten már meghallotta a szívem szavát. A szó még nem volt a számban, de Isten füle más a szívemben volt. Te megbocsátottad szívem rosszaságát, mert elmondtam: *Megvallom majd.*

16. De ez még nem minden. Nem azt mondta: *Megvallom majd igazságtalanságomat az Úrnak;* nem ok nélkül mondta: *Megvallom majd magam ellen,* és ez a fontos. Mert sokan elmondják rosszaságukat, de az Úr Isten ellen; amikor bűnösnek találják őket, azt mondják, hogy ezt Isten akarta. Ha ugyanis az ember azt mondja: „Nem tettem", vagy: „Amivel vádolsz nem bűn", nem maga ellen, hanem Isten ellen vall. Ha azt mondja: „Bizony megtettem, bűn is, de Isten akarta, én mit csináltam?" Ez az Isten elleni vallomás.

Erre azt mondhatjátok: „Ilyet senki nem mond! Ki mondaná azt, hogy Isten akarta ezt?"

Sokan ezt is mondják; de ha nem is ezt mondják, mi mást mondanak akik így nyilatkoznak: „A végzet művelte velem, a csillagaim tették!" Kerülő úton akarnak eljutni Istenig. Kerülő úton akarnak odáig jutni, hogy Istent vádolják, akik nem akarnak egyenesen Istenhez jutni, hogy megengeszteljék, és azt mondják: A végzet művelte velem!

Mi a végzet? – A csillagaim tették. Mik ezek a csillagok? Bizony azok, amelyeket az égbolton látunk. És ki alkotta azokat? Isten. Ki rendezte el őket? Isten. Tehát látod, hogy ezt akartad mondani: „Isten vitt bűnbe engem." Tehát ő vétkes, te igaz vagy; mert ha ő nem cselekszik, te nem vétkeztél volna.

Hagyd el ezeket a mentegetőzéseket a bűneidben; emlékezzél erre a zsoltárra: *Ne hajlítsd szívemet gonosz szavakra bűneim mentegetésében a gonoszságot cselekvő emberekkel együtt.* De vannak nagy emberek, akik védik a bűneiket; azok is nagyok, akik a csillagképeket vizsgálják, azok is, akik csillagokat és az időket számlálják, és megmondják, ki mikor vétkezik, mikor él helyesen, mikor tesz gyilkossá a Mars és házasságtörővé a Vénusz; nagy, tudós, és kiváltságos férfiaknak látszanak ebben a világban.

De mit mond a zsoltározó? *Ne hajlítsd szívemet gonosz szavakra a gonoszságot cselekvő emberekkel és nem közösködöm az kiválóságaikkal.*[1] Ezek mondják csak választottaknak és tudósoknak a csillagképek vizsgálóit; mondják bölcseknek azokat, akik ujjaikkal rendezik az emberi végzeteket és a csillagokból fejtik meg az emberi erkölcsöket.

Engem szabad akaratúnak teremtett Isten, ha vétkeztem, én vétkeztem; hogy ne csak megvalljam gonoszságomat az Úrnak, hanem önmagam és nem Őellene valljam meg. *Én mondtam: Uram, könyörülj rajtam* – kiált a beteg az orvoshoz; *Én mondtam.* Miért: *Én* mondtam, hiszen elég lett volna mondani hogy *Mondtam?* Ez az *Én* nagyon hangsúlyos: én, én magam, nem a végzet, nem a szerencse, nem az ördög; még csak nem is kényszerített az ördög, hanem egyetértettem késztetésével. *Én mondtam: Uram, könyörülj rajtam, gyógyítsd meg az én lelkemet, mert vétettem ellened.*[2] Így ez az imádkozó is elhatározta és mondja: *Elmondtam. Megvallom majd igazságtalanságomat magam ellen az Úrnak, És te megbocsátottad szívem gonoszságát.*

17. [6. v.] *Ezért imádkozik hozzád minden szent az alkalmas időben.* Mi ez az *ezért?* A *gonoszságért.* Miért? A bűnök bocsánatáért. *Ezért imádkozik hozzád minden szent az alkalmas időben.* Ezért imádkozik hozzád minden szent, mert megbocsátottad a bűnöket. Mert ha a bűnöket meg nem bocsátanád, nem volna szent, aki Hozzád imádkozna.

Ezért imádkozik hozzád minden szent az alkalmas időben: Mit jelent *az alkalmas időben*? Amikor megnyilvánul az Új Szövetség, amikor megnyilvánul Krisztus kegyelme, az az alkalmas idő. *Amikor pedig eljött az idők teljessége, Isten elküldte a Fiát, aki asszonytól született* – azaz nőtől született, a régiek ugyanis így nevezték minden megkülönböztetés nélkül – a Törvény alattvalója lett, *hogy a Törvény alatt élőket megváltsa*.[3]

Mitől váltsa meg? Az ördögtől, a pusztulástól, a bűneiktől, attól, akinek eladták magukat.

Hogy a Törvény alatt élőket megváltsa. Ugyanis a törvény alatt éltek, mert a törvény nyomasztotta őket. Az állapotuk nyomasztotta őket: tudatosította bennük vétkes voltukat, nem éltette őket. Tiltotta ugyan a rosszat, de mivel bennük nem volt erő, hogy megigazulttá tegyék magukat, kiáltaniuk kellett Hozzá, mint ahogy a fogságba hurcolt kiáltott a bűn törvénye alatt: *Én szerencsétlen ember, kiszabadít meg engem a halál e testétől*?[4]

---

[1]Zsolt 140,4.
[2]Zsolt 40,5.
[3]Gal 4,4–5.
[4]Róm 7,23–24.

Minden ember a *törvény alatt* volt, nem a *törvényben*; az pedig nyomasztott és meggyőzött a vétkességről. A törvény ugyanis bizonyította a bűnt, a törvény alkotta a tövist, a törvény szúrta át a szívet; a törvény figyelmeztetett, hogy mindenki ismerje be bűnösségét és kiáltson bocsánatért Istenhez.

Ezért imádkozik hozzád minden szent az alkalmas időben. Tehát ezt mondtam az alkalmas időről: *Amikor elérkezett az idők teljessége, Isten elküldte a Fiát.* Ugyanezt mondja az Apostol másutt: *A kellő időben meghallgatlak, és az üdvösség napján segítek rajtad,* és mivel ezt minden keresztényről mondta a próféta, az Apostol hozzáteszi: *Íme, most van a kellő idő, most van az üdvösség napja!*[1] *Ezért imádkozik hozzád minden szent az alkalmas időben.*

Alázatosan közeledjünk Istenhez

18. *De a nagy vizek áradatában hozzá nem fognak közelíteni. Hozzá* – kihez? Istenhez. Megszokott dolog ugyanis (a zsoltárokban) a személyváltás, mint például: *Az Úré az üdvösség és népeden van a te áldásod.*[2] Nem azt mondja, hogy Az Úré az üdvösség és az ő népén van az ő áldása; vagy: Urunk, tiéd az üdvösség és népeden a te áldásod, hanem amikor kezdi: *Az Úré az üdvösség,* nem hozzá, hanem róla szól, majd hozzá fordul és így folytatja: *és népeden van a te áldásod.* Ugyanígy itt is, amikor hallod, hogy először *hozzád* azután *hozzá,* ne gondold, hogy más alanyokról van szó; *Ezért imádkozik hozzád minden szent az alkalmas időben. De a nagy vizek áradatában hozzá nem fognak közelíteni.*

Mit jelent *a nagy vizek áradatában?* Azt, hogy akik a nagy vizek áradatában úsznak, nem közelednek Istenhez.

Mit jelent *a nagy vizek áradatában?* A különféle tanítások sokféleségét.

Figyeljetek testvérek! A *nagy vizek* a különféle tanítások. Isten tanítása egy, nem sokféle víz, hanem csak egy, akár a keresztségé, akár az üdvös tanításé. Arról a tanításról, amellyel a Szentlélek öntöz bennünket, ezt mondja: *Saját edényeid ből, saját forrásaid kútjaiból igyál.*[3] Ezekhez a forrásokhoz nem jutnak el a go noszok hanem csak azok, akik hisznek abban, aki megigazulttá teszi a bűnöst;[4] a már megigazultak jutnak el hozzá.

A többi nagy vizek, a sokféle más tanítás, beszennyezik az emberek lelkét, amiről az imént beszéltem.

Más tanítás az, hogy „a végzet művelte velem". Más tanítás az, hogy „a véletlen művelte velem, a szerencse hozta". „A véletlenek vezérlik az embereket, és a gondviselés nem tesz semmit" – ez is egy tanítás. Másvalaki azt mondja: „Léte-

[1] 2Kor 6,2.
[2] Zsolt 3,9.
[3] Péld 5,15.
[4] Vö. Róm 4,5.

zik a sötétség ellenséges népe, amely fellázadt Isten ellen, ezek viszik bűnbe az embereket.” *A nagy vizek ezen áradatában nem fognak közelíteni Istenhez.*

De mi az a víz, az az igazi, amely az igazság tiszta forrásából árad? Mi ez a víz, testvérek, ha nem az, amely megtanítja, hogyan kell vallomást tenni az Úrnak? Mi ez a víz, ha nem az, amely azt tanítja, hogy *Jó dolog vallomást tenni az Úrnak*?[1]

Mi ez a víz, ha nem az, amely azt tanítja, hogy *Elmondtam:„Megvallom majd igazságtalanságomat magam ellen az Úrnak,* és: *Én mondtam, Uram, könyörülj rajtam, gyógyítsd meg az én lelkemet, mert vétettem ellened?*

Ez a bűnök megvallásának vize, ez a szív megalázkodásának vize, ez az önmegvető, a magáról semmit nem feltételező, a magának semmit nem tulajdonító üdvösséges életnek a vize.

Ezt a vizet semmiféle (az Egyházon kívüli) idegen könyvben meg nem találod: sem az epikureusoknál, sem a sztoikusoknál, sem a manicheusoknál, sem a platonikusoknál. Mindegyiknél találsz nagyon tetszetős erkölcsi és fegyelmi parancsokat, az alázatot azonban nem találod meg bennük.

Az alázatosság útja máshonnan indul: Krisztustól való. Ez az út Őtőle való, aki magasságos volt, de alázatosan jött el. Mi mást tanított, amikor megalázva önmagát engedelmes lett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig?[2] Mi mást tanított, amikor lerótta azt, amivel nem tartozott, hogy bennünket megszabadítson az adósságtól? Mi mást tanított, amikor megkeresztelkedett Ő, aki bűnt nem követett el, és megfeszíttetett ő, az ártatlan? Mi mást tanított, ha nem ezt az alázatosságot? Méltán mondta: *Én vagyok az út, az igazság és az élet.*[3]

Tehát ebben az alázatosságban lehet közelíteni Istenhez. mert közel van az Úr azokhoz, aki megtörték a szívet.[4]

A magukat Isten ellen felmagasztalók és a gőgös gonoszságokat tanítók nagy vizeinek áradatában nem fognak Istenhez közelíteni.

19. [7. v.] De mi lesz veled, aki még ha megigazultál is, e vizek közepén vagy? E nagy áradat vizei, testvérek, még ha megvalljuk is a bűneinket, mindenfelől körülöttünk hullámzanak. Nem úszunk az árban, de körülvesz bennünket az áradat. Szorongat, de össze nem roppant, ide s tova hány, de el nem merít minket. Mit tegyen tehát az, aki ebben az időben élve az áradat közepén van? Mert vajon nem hallja-e az ilyen tudósokat, nem hallja-e az ilyen gőgösöket, vagy nem szenved-e naponta üldözéseket szívében az ilyenek szavaitól?

---

[1]Zsolt 91,2.
[2]Fil 2,8.
[3]Jn 14,6.
[4]Vö. Zsolt 33,19.

Mit mondjon tehát ez az imádkozó aki már megigazult és egyedül Istenben bízik, amikor körülveszi ez az áradat? *Te vagy menedékem a körülöttem lévő szorongatástól.* Azok csak fussanak isteneikhez, vagy ördögeikhez, vagy saját erőikhez, vagy bűneik mentegető védelmezéséhez, nekem ebben az áradatban nincs más menedékem, csak Te, *a körülöttem lévő szorongatástól.*

20. *Ujjongásom, válts meg engem.* – De ha már ujjongasz, miért akarod, hogy megváltsanak? *Ujjongásom, válts meg engem.* Hallom az öröm szavát: *Ujjongásom,* és hallom a sóhajt: *válts meg engem.* Örülsz és sóhajtozol.

Bizony – mondja – örülök is, sóhajtozom is: örülök a reményben, és még sóhajtozom a valóságban. *Ujjongásom, válts meg engem. A reményben örvendezve* – mondja az Apostol. Tehát jól mondja: *Ujjongásom, válts meg engem.* Mitől válts meg? Következik: *A szorongatásban türelmesen*.[1] *Ujjongásom, válts meg engem.* Az Apostol is megigazult már, és mit mond: *Nem csak az* (t.i. a teremtett világ), *hanem mi magunk is, akik hordozzuk a Lélek zsengéit, mi magunk is sóhajtozunk magunkban.* Mitől válts meg engem? *Mert mi magunk is sóhajtozunk magunkban, várva a fiúvá fogadást, testünk megváltását.* Íme, tehát ettől válts meg engem, mert még magunkban sóhajtozva várjuk testünk megváltását.

De akkor mi az oka ujjongásomnak? Ugyanitt folytatja az Apostol és mondja: *Ugyanis a reményre vagyunk megváltva; a remény pedig, amit látunk, nem remény. Mert reméli-e valaki azt, amit lát? Ha pedig azt reméljük, amit nem látunk, akkor várjunk csak türelmesen.*[2]

Amennyiben remélsz, örülsz, amennyiben türelmesen vársz, még sóhajtozol; nincs szükség ugyanis türelemre ott, ahol semmi nehézséget nem kell elviselned. Amit türelemnek mondunk, amit elviselésnek mondunk, amit kitartásnak mondunk, amit hosszantűrésnek mondunk, az csak a nehézségek közepette létezik. Ahol nyomás nehezedik rád ott van szorongatás. Ha tehát türelmesen várakozunk, még ezt mondjuk: *Válts meg engem a körülöttem lévő szorongatástól,* mivel pedig a reményre vagyunk megváltva, egyszerre mondhatjuk mindkettőt: *Ujjongásom, válts meg engem.*

21. [8. v.] Válaszul halljuk: *Értelmet adok neked.* Ez maga a megértés zsoltára. *Értelmet adok neked és tanítalak az úton, amelyen járj*. Mit jelent a *tanítalak az úton, amelyen járj?* Nem azt, hogy gyökeret verj az útba, hanem azt, hogy le ne tévedj róla. Értelmet adok neked, hogy mindig megismerd magadat, és mindig az Úrra irányuló reményben örvendezzél, amíg el nem érkezel abba a hazába, ahol már nem remény, hanem valóság lesz.

[1]Vö. Róm 12,12.
[2]Róm 8,23–25.

Mindig rajtad lesz a szemem: nem veszem le rólad a szememet, mert te sem veszed le rólam a szemedet. Már megigazultan, már elnyerve bűneid bocsánatát, emeld szemeidet Istenhez. Oszlásnak indult a szíved, amikor a földhöz tapadt. Nem hiába hallod: „Emeld föl a szívedet, hogy oszlásnak ne induljon!" Tehát te is emeld mindig Istenre a szemeidet hogy rajtad nyugtassa a szemeit.

De miért félsz attól, hogy ha Istenre néz a szemed, elbotlasz, és mert nem nézel magad elé, csapdába esel? Ne félj, ott vannak annak szemei, aki rajtad nyugtatja szemeit, és mondja: *Ne aggódjatok!*[1] Péter Apostol pedig mondja: *Minden gondotokat bízzátok Őrá, mert neki gondja van rátok.*[2]

Tehát *mindig rajtad lesz a szemem.* Tehát irányítsd feléje a tekintetedet és – ahogy mondtam – ne félj, hogy csapdába esel. Hallj egy másik zsoltárt: *Szemeim mindig az Úrra néznek.* És mintha kérdeznék: „Mi lesz a lépéseiddel, hiszen nem figyelsz magad elé?", így folytatja: *Mert ő vonja ki a tőrből a lábaimat.*[3]

22. [9. v.] Ennek az imádkozónak értelmet ígér és oltalmáról biztosítja; ezután a bűneiket védelmező gőgösök felé fordul és magyarázza nekünk, hogy a mi az értelem: *Ne legyetek, mint a ló és az öszvér, melyekben nincs értelem.* A lónak és az öszvérnek büszke a nyaka. A ló és az öszvér nem olyan, mint *az ökör mely megismeri gazdáját és a szamár, mely megismeri urának jászolát.*[4] *Mindig rajtad lesz a szemem.*

Ne legyetek, mint a ló és az öszvér, melyekben nincs értelem. Mert mit szenvednek el az ilyenek? *Zablával és kantárral kötözd meg szájukat azoknak, akik nem közelítenek hozzád.* Ló akarsz lenni és öszvér, nem akarod hogy a hátadra üljenek? Kantárral és zablával kényszerítik a fejedet, a szádnál fogva kötnek meg téged, aki érdemeiddel és bűneiddel hencegsz. Kötözd meg azok arcát, akik nem közelítenek hozzád megalázkodva.

23. [10. v.] *Sok ostorcsapás éri a gonoszt.* – Nem csoda, ha a megzabolázás után ostorcsapások következnek. Szilaj állat akart lenni, ezért zablával és ostorral szelídítik; és bárcsak megszelídülne! Ugyanis tartani kell attól, hogy ha túlságosan ellenáll, azt érdemli, hogy meghagyják szilajnak. Hagyják, hogy kötetlen szabadságában járjon, és elmondhatják róla: *Mint a hájból, kisül belőle a gonoszság,*[5] mint azokból, akik bűnei most büntetlenek maradnak.

Tehát amíg csapások érik, szelídítik, betörik, mert ez az imádkozó is azt mondja magáról, hogy így szelídítették meg. Lónak és öszvérnek mondta magát, mert

[1]Mt 6,31.
[2]1Pét 5,7.
[3]Zsolt 25,15.
[4]Vö. Iz 1,3.
[5]Zsolt 72,7.

hallgatott; de mivel szelídítették meg? Ostorcsapásokkal. *Megtértem* – mondja – *nyomorúságomban, míg átszúrt a tövis.* Akár ostort, akár ösztökét mondasz, Isten szelídíti a jószágot, amelyre fel akar ülni, mert a jószágnak jó, ha hátasnak használják. Isten ugyanis nem azért ül jószágra, mert elfáradt a gyaloglásban. Vagy nem misztériumokkal teljes az, hogy odavezetik az Úrhoz a szamárcsikót?[1]

A szelíd és egyszerű nép, mely jól hordja az Urat, szamárcsikó, és Jeruzsálem felé tart. *Mert ítéletben vezérli az egyszerűeket*, ahogy egy másik zsoltár mondja, *utaira tanítja a szelídeket.*[2] Milyen szelídeket? Azokat, akik nem emelik fel nyakukat szelídítőjük ellen, viselik az ostorcsapásokat és a kantárt, és olyan szelíddé válnak, hogy már ostorozás nélkül mennek, és zabla és kantár nélkül is követik az utat. Ha Ő nem ül a hátadon, nem ő esik el, hanem te.

Sok ostorcsapás éri a gonoszt, aki pedig az Úrban remél, azt irgalmasság veszi körül. – Hogyan lehet menedéket találni a szorongatás elől? Úgy, hogy akit korábban szorongatás vett körül, később irgalmasság veszi körül, mert irgalmasságot gyakorol az, aki a törvényt adta;[3] törvényt az ostorcsapásokban, irgalmasságot a vigasztalásokban. *Aki pedig az Úrban remél, azt irgalmasság veszi körül.*

24. [11. v.] Tehát mi a végső következmény? *Örvendjetek az Úrban és ujjongjatok, igazak.* Ó ti, akik örvendjetek! Ó bűnösök, ó gőgösök, örvendjetek, mert mivel hisztek abban, aki megigazulttá teszi a bűnöst, a hitetek beszámíttatik megigazulásra.[4] *Örvendjetek az Úrban és ujjongjatok, igazak. És ujjongjatok*, értsd hozzá: az Úrban. Miért? Mert már igazak vagytok. Mitől lettetek igazzá? Nem a ti érdemeitekből, hanem az ő kegyelméből. Mitől vagytok igazak? Attól, hogy megigazultatok.

Mit gondolnak Istenről a romlott szívűek

25. *És dicsekedjetek, mind, egyenes szívűek.* – Mit jelent az *egyenes szívűek?* Azt, hogy nem szegülnek szembe Istennel. Figyeljen Szeretetreméltóságtok és értsétek meg az egyenes szívet. Röviden mondom, de nagyon a lelketekre szeretném kötni.

Az egyenes szív és a romlott szív között ez a különbség: ha az ember bármit szenved akarata ellenére, szorongatásokat, bántalmazásokat, fáradalmakat, megaláztatásokat, csak Isten igazságos akaratának tulajdonítja, nem vádolja

[1]Vö. Mt 21,7.
[2]Zsolt 24,9.
[3]Vö. Zsolt 83,8.
[4]Vö. Róm 4,5.

oktalansággal, mintha nem tudná, mit tesz, amikor az egyiket ostorozza, a másikat dédelgeti – ez az egyenes szívű ember.

Ezzel szemben gonosz, romlott és kifordult szívűek azok, akik mindenről, ami baj éri őket azt mondják, hogy igazságtalanul szenvedik, és igazságtalannak tartják azt, aki akaratából szenvednek; vagy mert ezt mégsem merik, tagadják kormányzó hatalmát.

Mert – mondja – Ő nem tehet igazságtalanságot, de az igazságtalanság, hogy én szenvedek a másik meg nem. Megengedem, hogy bűnös vagyok, de biztosan rosszabbak nálam azok, akik vigadnak, én meg szenvedek. Mivel tehát igazságtalanság, hogy a nálam rosszabbak is vigadnak én meg, aki vagy igaz, vagy náluk kevésbé rossz vagyok, szorongatást szenvedek, bizonyos vagyok abban is, hogy ez igazságtalanság, de abban is, hogy Isten nem tesz igazságtalanságot; ebből az következik, hogy Isten nem kormányozza az emberi dolgokat, nincs is gondja ránk.

Tehát a romlott, azaz kifordult szívűeknek három tétele van: Az első: Nincs Isten. *Mondta ugyanis az oktalan a szívében: nincs Isten.* [1] Szóltunk korábban erről az áradatról: volt ilyen tanítása a filozófusoknak, voltak akik azt mondták, hogy a mindenséget alkotó és kormányzó Isten nincsen, viszont sok olyan istenség van, akik a világtól függetlenül tétlenkednek és nem törődnek semmivel. Tehát: „Nincs Isten" – mondja a bűnös, akinek nem tetszik semmi, ami akaratán kívül történik és nem éri a másikat, akinél jobbnak tartja magát;

vagy „Igazságtalan az az Isten, akinek ez tetszik és ezt teszi";

vagy: „Isten nem kormányozza az emberi dolgokat és nem is törődik ezekkel a dolgokkal."

Ebben a három tételben nagy rosszaság Isten tagadása, vagy igazságtalan voltának állítása, vagy megfosztása a dolgok kormányzásától.

Miért van ez? Mert kifordult szívű. Isten egyenes, ezért a kifordult szív nem nyugszik meg benne. Ez egy másik zsoltárban így hangzik: *Milyen jó Izrael Istene az egyenes szívűekhez!* és mivel egykor ez volt a véleménye: *Hogyan tudhatta Isten, vagy tud-e valamit a Magasságbeli?* ezért hozzáteszi: *Nekem pedig majdnem megbotlott a lábam.*[2]

Ahogyan a göcsörtös fa, még ha egyenes talajra rakod is, nem áll össze rakásba, nem simul a másikhoz, hanem állandóan billeg és mozog, nem azért, mert egyenetlen a talaj, ahová tetted, hanem mert göcsörtös amit letettél. Így a szíved is, ameddig romlott és kifordult, nem tud alkalmazkodni Isten egyenességéhez,

[1] Zsolt 13,1.
[2] Zsolt 72,11–12.

és képtelen hozzásimulni, hogy odatapadjon Hozzá és megtörténjék, hogy *Aki az Úrhoz ragaszkodik, egy lélek vele.*[1]

Ezért *dicsekedjenek az egyenes szívűek* – mondta. De hogyan dicsekszenek az egyenes szívűek? Halljad csak ezek dicsekvését: *De nem csak* – mondja az Apostol –, *hanem a szorongatásokban is dicsekszünk.* Mert nem nagy dolog dicsekedni örömökben, dicsekedni szerencsés helyzetekben, az egyenes szívű a szorongatásban is dicsekszik.

És hallgasd csak, hogyan dicsekszik a szorongatásban, mert nem értelmetlenül és nem feleslegesen teszi; lássad az egyenes szívet: *Mert tudjuk, hogy a szenvedésből türelem fakad, a türelemből kipróbált erény, a kipróbált erényből reménység. A remény pedig nem csal meg, mert a nekünk ajándékozott Szentlélekkel kiáradt szívünkbe az Isten szeretete.*[2]

26. Tehát ilyen az egyenes szív, testvérek. Bármi történik vele, ezt mondja: *Az Úr adta, az Úr elvette.* Íme az egyenes szív: *Amint az Úrnak tetszett, úgy történt, legyen áldott az Úr neve.*[3] Ki vette el? Mit vett el? Kitől vette el? Mikor vette el? *Legyen áldott az Úr neve.* És nem mondta: „Az Úr adta, az ördög vitte el.” Ügyeljen tehát Szeretetreméltóságtok, nehogy véletlenül ezt mondjátok: „Az ördög tette velem.”

Mindig Istennek tulajdonítsd a téged ért csapást, mert az ördög semmit nem tehet neked, ha nem engedi neki Az, akinek hatalma van az égben akár büntetni akár nevelni; büntetni a bűnösöket és nevelni a fiakat. *Mert megostoroz minden fiút, akit befogad,*[4] És ne gondold, hogy csapások nélkül leszel a jövőben, hacsak nem akarod, hogy kitagadjanak az örökségből. *Mert megostoroz minden fiút, akit befogad.*

Valóban *mindet*? Hová akarsz ez elől elbújni? *Mindet*: kivétel nélkül, egy sem marad csapások nélkül. De miért? Miért *mindet*? Akarod hallani mennyire *mindet*?

Az Egyszülött bűntelen volt, mégsem maradt csapások nélkül. Ezért maga az Egyetlen gyengeségedet hordozva és önmagában előre jelezve téged, Főként testének képét is hordozva, amikor a szenvedéséhez közeledett, embersége szerint szomorkodott, hogy téged megörvendeztessen; szomorkodott, hogy téged megvigasztaljon.

Az Úr ugyanis a szenvedés felé tartva elkerülhette volna a szomorkodást. Ha megtehette ezt a katona, a vezér ne tehette volna meg? Hogyan tudta megtenni a

[1]1Kor 6,17.
[2]Róm 5,3–5.
[3]Vö. Jób 1,21.
[4]Vö. Zsid 12,6.

katona? Figyeld, hogyan ujjong Pál közeledve a szenvedéséhez: *Az én véremet ugyanis nemsokára kiontják áldozatul, eltávozásom ideje közel van. A jó harcot megharcoltam, a pályát végigfutottam, a hitet megtartottam. Készen vár az igazság győzelmi koszorúja, amelyet azon a napon megad nekem az Úr, az igazságos bíró, de nemcsak nekem, hanem mindenkinek, aki szereti az ő eljövetelét.*[1] Lássátok, hogyan ujjong a szenvedés felé tartva.

Tehát örül az, akit meg fognak koszorúzni, és szomorkodik az, aki meg fogja koszorúzni. Tehát mit hordozott? Azoknak gyöngeségét, akiket szomorúság fog el a szorongatás vagy a halál közeledtekor.

De lássad, hogyan vezeti rá őket az egyenesszívűségre. Te élni akarsz, és nem szeretnéd, hogy bármi baj érjen; Isten azonban mást akar. Két akaratról van szó, de a te akaratod alkalmazkodik Isten akaratához, nem Isten akaratát fordítod ki a magadéhoz. Mert a te akaratod kacskaringós, az Övé regula (egyenes, mint a mérőpálca). A szabály pedig az, hogy a kacskaringósnak kell hozzá egyenesednie a regulához.

Nézzétek csak, hogyan tanítja ezt az Úr Jézus Krisztus: *Szomorú az én lelkem mindhalálig;* és: *Atyám, ha lehetséges múljék el tőlem ez a kehely.* Íme megmutatta emberi akaratát. De lássad az egyenes szívet: *De ne az történjék, amit én akarok, hanem amit te, Atyám.*[2]

Tehát ezt tedd, örvendezve abban, ami veled történik, hogy ha elérkezik az az utolsó nap örvendj. Vagy ha becsúszik valami az emberi akarat gyöngeségéből, gyorsan fordulj Istenhez, hogy azok közé tartozzál, akinek ezt mondják: *Dicsekedjetek, mind, egyenes szívűek.*

[1] 2Tim 4,6–8.
[2] Mt 26,38–39.

HARMINCKETTEDIK ZSOLTÁR (33.)
Írta 392-ben
egy évvel pappá szentelése után
38 évesen

1Ujjongjatok igazak az Úrban;
az igazakhoz illik a dicséret.
2Áldjátok az Urat citerával,
tízhúrú pszaltériummal zsoltározzatok neki.
3Énekeljetek neki új éneket,
jól zsoltározzatok neki ujjongásban.
4Mert egyenes az Úrnak beszéde,
és minden cselekedete hűséges.
5Szereti az irgalmasságot és az ítéletet;
az Úr irgalmassága betölti a földet.
6Az Úr igéje erősítette meg az egeket,
és szájának leheletétől minden ékességük.
7Ki összegyűjtötte, mint egy tömlőbe, a tenger vizeit,
tárházakba vetvén annak mélységeit.

8Félje az Urat az egész föld,
arcától pedig rettegjenek mind a földlakók.
9Mert Ő szólt, és lettek,
Ő parancsolt, és megteremtettek.
10Az Úr szétszórja a nemzetek terveit,
és rosszallja a népek gondolatait.
11Az Úr terve pedig örökre megmarad,
szívének gondolatai nemzedékről nemzedékre.

12Boldog nemzet, melynek az Úr az Istene,
a nép, melyet örökségül választott magának.
13Az égből letekintett az Úr,
és látta mind az emberek fiait.

14Előkészített lakóhelyéről
letekintett mindazokra, akik a földet lakják.
15Aki egyenként alkotta meg a szívüket,
aki ismerte minden tettüket.

16Nem szabadul meg a király nagy erő által,
és az óriás nem szabadul meg erejének sokaságában.
17Csalárd a ló a szabaduláshoz,
erejének bőségében sem szabadít meg.
18Íme, az Úr szeme azokon, kik őt félik,
azokon, kik az ő irgalmasságában remélnek,
19hogy kiragadja a halálból lelküket,
és éhínség idején táplálja őket.

20A mi lelkünk türelemmel várja az Urat,
mert Ő a mi segítőnk és oltalmazónk;
21mert őbenne örvendezik a szívünk,
és az Ő szent nevében remélünk.
22Legyen a te irgalmasságod, Uram, fölöttünk,
miképpen reméltünk benned.

A hívők erőssége Isten

1. [1. v.] *Ujjongjatok igazak az Úrban* – ujjongjatok igazak de ne magatok miatt, mert bennetek nincs semmi biztonság, hanem az Úrban;

az igazakhoz illik a dicséret – az igazakhoz illik a dicséret mert azok dicsérik igazán az Urat, akik alávetik magukat az Úrnak; enélkül elvetemültek és gonoszok.

2. [2. v.] *Áldjátok az Urat citerával* – tegyetek vallomást az Úrnak citerával, valljátok meg az Urat azzal, hogy a testeteket adjátok oda neki élő áldozati adományul;[1]

tízhúrú pszaltériummal zsoltározzatok neki – a tagjaitok, melyekkel megtartjátok a három plusz hét parancsot, szolgáljanak Isten és a felebarát a szeretetére.

3. [3. v.] *Énekeljetek neki új éneket* – énekeljetek neki új éneket, énekeljétek neki a hit kegyelmének énekét;

jól zsoltározzatok neki ujjongásban: szépen zsoltározzatok neki örömmel.

4. [4. v.] *Mert egyenes az Úrnak beszéde* – hogy megtétesse veletek azt, amire magatok képtelenek volnátok;

[1]Vö. Róm 12,1.

és minden cselekedete hűséges. nehogy valaki azt gondolja, hogy tettei jutalmaként jutott el a hitre, mert a hitben történik minden olyan cselekedet, amit szeret Isten.

5. [5. v.] *Szereti az irgalmasságot és az ítéletet* – mert szereti az irgalmasságot, melyet most előnyben részesít, és az ítéletet, mellyel elvárja azt, amit előnyben részesített;

az Úr irgalmassága betölti a földet – az Úr irgalmasságában szerte a földön megbocsáttatnak az emberek bűnei.

6. [6. v.] *Az Úr igéje erősítette meg az egeket* – az igazak nem önmagukban, hanem az Úr Igéjében lettek erősek;

és szájának lehelete minden ékességüket – és az ő Szent Lelkében van minden bizodalmuk.

7. [7. v.] *Ki összegyűjtötte, mint egy tömlőbe a tenger vizeit* – összegyűjti a világ népeit a halált hozó bűn megvallásában, hogy a gőg által parttalanul szét ne folyjanak;

tárházakba vetvén annak mélységeit – és gazdagon őrzi bennük rejtett dolgait.

8. [8. v.] *Félje az Urat az egész föld* – félje őt minden bűnös, hogy felhagyjon a vétkezéssel;

arcától pedig rettegjenek mind a földlakók – Tőle induljanak meg, nem az emberek, vagy bármi teremtmény rettenetétől, hanem Őtőle induljanak meg mind a földön lakók.

9. [9. v.] *Mert Ő szólt, és lettek* – mert nem azok alkották egymást, akik félnek, hanem Ő szólt és azok lettek;

Ő parancsolt, és megteremtettek. – ő parancsolt az ő Igéjével, és meg lettek teremtve.

10. [10. v.] *Az Úr szétszórja a nemzetek terveit* – azokat, akik nem az Ő országát, hanem a saját országaikat keresik;

és rosszallja a népek gondolatait – amelyek csak a földi boldogulásra vágynak, és rosszallja a fejedelmek tanácsait, akik az ilyen népeken akarnak uralkodni.

11. [11. v.] *Az Úr terve pedig örökre megmarad* – az Úr terve pedig, mellyel csak azokat teszi boldoggá, akik engedelmeskednek neki, megmarad örökre;

szívének gondolatai nemzedékről nemzedékre – az ő bölcsességének gondolatai nem változnak, hanem megmaradnak a századok századain át.

12. [12. v.] *Boldog nemzet, melynek az Úr az Istene* – egy nép boldog, az, amely a mennyei város népe, amely csak Istent választotta Urául magának;

a nép, melyet örökségül választott magának – de ez a nép sem önmagától, hanem Isten ajándékként választatott ki, hogy birtokába vegye és ne hagyja, hogy műveletlen és nyomorult legyen.

13. [13. v.] *Az égből letekintett az Úr, és látta mind az emberek fiait* – az Úr irgalmasan látta mindazokat, aki újjá akartak születni az új életre.

14. [14. v.] *Előkészített lakóhelyéről* – a magára vett emberség lakóhelyéből amelyet magának készített;

letekintett mindazokra, akik a földet lakják – irgalmasan látta mindazokat, akik testben laknak, hogy kormányozva őket előttük járjon.

15. [15. v.] *Aki egyenként alkotta meg a szívüket* – aki mindegyikük szívébe lelkileg sajátos ajándékokat adott, hogy ne csak látás, ne is csak hallás legyen az egész test,[1] hanem az egyik így, a másik úgy testesüljön bele Krisztusba;

aki ismerte minden tettüket – Ő tud minden tettükről.

16. [16. v.] *Nem szabadul meg a király nagy erő által* – nem szabadul meg az, aki uralja a testét, ha sokat tételez fel a saját erejéről;

és az óriás nem szabadul meg erejének sokaságában – sem az nem szabadul meg, aki harcol bűnös kívánsága megszokásai, vagy az ördög és angyalai ellen, ha sokat bíz a saját erejére.

17. [17. v.] *Csalárd a ló a szabaduláshoz* – megcsalatkozik, aki azt gondolja, hogy emberek által az emberek között megszerzi magának az üdvösséget, vagy hogy lelkesedésének lendületével megőrzi magát a veszélyektől; *erejének bőségében sem szabadít meg.*

18. [18. v.] *Íme, az Úr szeme azokon, kik őt félik* – mert ha az üdvösséget keresed, íme, az Úr szeme azokon, akik őt félik;

azokon, kik az ő irgalmasságában remélnek – és nem a maguk erejében, hanem az ő irgalmasságában bíznak.

[1] 1Kor 12,17.

19. [19. v.] *Hogy kiragadja a halálból lelküket, és éhínség idején táplálja őket.* – Hogy adja nekik az Ige és az örök igazság táplálékát, melyet saját erejükkel általtva magukat, elveszítettek, és még ahhoz sincs erejük, hogy éhesek legyenek az igazságra.

20. [20. v.] *A mi lelkünk türelemmel várja az Urat* – hogy később romolhatatlan eledellel lakhassunk jól, amíg a földön élünk, a lelkünk türelemmel vár az Úrra;

mert Ő a mi segítőnk és oltalmazónk – segítőnk, amikor feléje törekszünk, és oltalmazónk, amikor szembeszállunk az ellenséggel.

21. [21. v.] *Mert őbenne örvendezik a szívünk* – nem önmagunkban, akikben Őnélküle nagy-nagy ínség van, hanem Őbenne örvendezik a szívünk;

és az Ő szent nevében remélünk – ezért remélünk abban, hogy eljutunk Istenhez, mert amikor még távol voltunk Tőle, a hit által elküldte nekünk a nevét.

22. [22. v.] *Legyen a te irgalmasságod, Uram, fölöttünk, miképpen reméltünk benned.* – Legyen a te irgalmasságod, Uram, fölöttünk, mert a remény nem csal meg, mert tebenned reméltünk.

HARMINCKETTEDIK ZSOLTÁR (33.)
Első beszéd (1–5. v.)
Elhangzott Hippóban, 403. július 26-án
49 éves, 12 éves pap, 8 éves püspök

1Ujjongjatok igazak az Úrban;
az igazakhoz illik a dicséret.
2Valljátok meg az Urat citerával,
tízhúrú pszaltériummal zsoltározzatok neki.
3Énekeljetek neki új éneket,
jól énekeljetek neki ujjongásban.
4Mert egyenes az Úr beszéde,
és minden cselekedete hűséges.
5Szereti az igazságosságot és az ítéletet;
az Úr irgalmassága betölti a földet.
6Az Úr igéjétől lettek az egek,
és szájának leheletétől minden ékességük.
7Ki összegyűjté, mint egy tömlőbe, a tenger vizeit,
tárházakba vetvén annak örvényeit.

8Félje az Urat az egész föld,
arcától pedig rettegjenek mind a földlakók.
9Mert Ő szólt, és lettek,
Ő parancsolt, és megteremtettek.
10Az Úr szétszórja a nemzetek terveit,
és érvénytelenné teszi a népek gondolatait.
11Az Úr terve pedig örökre megmarad,
szívének gondolatai nemzedékről nemzedékre.

12Boldog nemzet, melynek az Úr az Istene,
a nép, melyet örökségül választott magának.
13Az égből letekintett az Úr,
és látta mind az emberek fiait.
14Lakóhelyéről letekintett
mindazokra, akik a földet lakják.
15Aki egyenként alkotta meg a szívüket,
aki ismerte minden tettüket.

16Nem szabadul meg a király nagy erő által,
és az óriás nem szabadul meg erejének sokaságában.

17Csalárd a ló a szabaduláshoz,
erejének bőségében sem szabadít meg.
18Íme, az Úr szeme azokon, kik őt félik,
azokon, kik az ő irgalmasságában remélnek,
19hogy kiragadja a halálból lelküket,
és éhínség idején táplálja őket.

20A mi lelkünk az Urat várja,
mert Ő a mi segítőnk és oltalmazónk;
21mert őbenne örvendezik a szívünk,
és az Ő szent nevében remélünk.
22Legyen a te irgalmasságod, Uram, fölöttünk,
miképpen reméltünk benned.

Az tetszik Istennek, akinek tetszik Isten

1. [1. v.] Ez a zsoltár arra int, hogy ujjongjunk Istenben. A címe ez: *Dávidé*. Akik tehát Dávid szentséges ivadékához tartoznak, hallják az ő hangját, az ő hangján szólalnak meg, és ujjonganak az Úrban.

Így kezdi a zsoltárt: *Ujjongjatok igazak az Úrban*. – Akik nem igazak, a világban ujjonganak; a világ végeztével azonban a nem igazak ujjongása véget ér. Az igazak azonban ujjongjanak az Úrban, mert ameddig az Úr megmarad, megmarad az ő ujjongásuk is.

Az Úrban pedig úgy kell ujjonganunk, hogy dicsérjük őt, aki egyedül olyan, akiben nincs semmi, ami ne tetszhetne nekünk, és sok minden van benne, ami nem tetszik a hitetleneknek. És rövid a törvény, mely szerint az tetszik Istennek, akinek tetszik Isten.

Ne tartsátok ezt jelentéktelennek, testvérek! Látjátok ugyanis, milyen sokan tiltakoznak Isten ellen, milyen sokaknak nem tetszenek az ő művei. Amikor ugyanis valamit az emberek akarata ellenére akart tenni, mert ő az Úr és tudja mit cselekszik, és nem annyira a mi akaratunkat, hanem a javunkat nézi, azok, akik inkább a saját akaratukat akarják véghez vinni, mint Istenét, saját akaratukhoz akarják hajlítani Istent, és nem akaratukat akarják Istenhez hajlítani.

Az ilyen hitetlen, istentelen, gonosz embereknek, – nehéz mondani, de mégis kimondom, mert tudjátok, mennyire igazat mondok – jobban tetszik a pantomím színész, mint Isten.

2. Éppen ezért amikor azt mondta, hogy *Ujjongjatok igazak az Úrban,* mert csak Őt dicsérve ujjonghatunk Benne, amikor pedig dicsérjük, annál inkább tetszünk neki, minél inkább tetszik Ő nekünk, azt mondja, hogy *az igazakhoz illik a dicséret.*

Kik az igazak? – Azok, akik a szívüket Isten akaratához igazítják, és ha nyugtalanítja őket az emberi törékenység, megvigasztalja őket az isteni méltányosság; olykor ugyanis halandó szívvel egyénileg kívánnak valamit, ami jelenlegi gondjuknak, ügyüknek vagy bajuknak megfelel, de abban a percben, amikor felfogják, hogy Isten mást akar, elsőbbséget adnak az ő jobb akaratának a sajátjukkal szemben, a mindenható akaratának a gyenge akaratával szemben, Isten akaratának az ember akaratával szemben.

Amekkora különbség van ugyanis Isten és az ember között, akkora a különbség Isten akarata és az ember akarata között.

Ezért Krisztus emberségünket hordozva, és szabályt javasolva élni tanít és életet ad, megmutatja az ember egyéni akaratát, amelyben mintát adott nekünk, hiszen a Főnk ő, és mint tudjátok, tagjaiként hozzá tartozunk, ezt mondja: *Atyám ha lehetséges, távozzék el tőlem ez a kehely.*

Ez emberi akarat volt, mely valami egyéni dolgot akart. De mivel azt akarta, hogy egyenesszívű legyen az ember, hogy ami némiképp elgörbült benne, ahhoz hajoljon, aki mindig egyenes, így folytatta: *De nem az legyen, amit én akarok, hanem amit te.*[1]

De mi rosszat akarhatott volna Krisztus? Mi mást akarhatott volna, mint amit az Atya akart? Akiknek egy az istenségük, nem lehet eltérő az akaratuk. De emberként azonosulva övéivel – akiket azonosított magával, amikor azt mondta, hogy *Éheztem és adtatok ennem,*[2] akiket azonosított magával, amikor a dühöngő és a szenteket üldöző Saulra fentről rákiáltott Ő, akit senki meg sem érintett: *Saul, Saul, miért üldözöl engem*?[3] –, megmutatta az ember saját akaratát; téged mutatott meg és téged tett jobbá.

Íme, lásd meg magadat bennem – mondja –, lehet benned saját akarat, ami mást akar, mint Isten, ez megengedtetik az emberi törékenységnek, megengedtetik az emberi gyengeségnek; nehéz, hogy ne legyen benned valami saját akarat; de mindjárt gondold meg, ki van fölötted: Ő fölötted áll, te alárendeltje vagy, Ő a teremtő, te teremtmény vagy, ő az Úr, te a szolgája vagy, Ő mindenható, te törékeny vagy. Igazodva Hozzá, akaratodat alárendelve Neki és mondva: „Ne az legyen, amit én akarok, hanem amit te akarsz, Atyám!”, hogyan volnál távol

[1]Mt 26,39.
[2]Mt 25,35.
[3]ApCsel 9,4.

Istentől te, aki már azt akarod, amit Isten akar? Tehát egyenes leszel, és illik hozzád a dicséret, *mert az igazakhoz illik a dicséret.*

3. Ha pedig elhajolsz, dicséred Istent, amikor jól megy a sorod és káromlod, amikor baj ér. A baj azonban, ha igazságos, nem rossz; és igazságos, mert Tőle jön, aki semmit nem tesz igazságtalanul. Te pedig ostoba fiú leszel az atyai házban, aki szereti az atyát, amikor az dédelgeti és gyűlöli, amikor fenyíti, mintha dédelgetve is, fenyítve is nem örökségét készítené.

De hogy lássad, mennyire illik az igazakhoz a dicséret, halld az igaz ember dicséretét egy másik zsoltárban: *Áldom én az Urat minden időben, az ő dicsérete mindenkor ajkamon.*[1]

Ami az első sorban *minden időben*, az második sorban *mindenkor*, és ami az első sorban *Áldom én az Urat,* az a másodikban *az ő dicsérete ajkamon.*

Minden időben és *mindenkor*, azaz jó és balsorsban egyaránt. Mert ha jósorsban igen, balsorsban nem, hogyan volna *minden időben*, hogyan volna *mindenkor*?

Sokszor hallottuk sokak ilyen hangját: amikor szerencse éri őket, ujjonganak, örülnek, énekelnek Istennek, dicsérik Istent. Nem kell őket dorgálni, sőt együtt kell örülni velük, mert sokan ekkor sem dicsérik Istent. De azokat, akik a kedvező körülmények között már elkezdték dicsérni Istent, meg kell tanítani arra, hogy a fenyítő Atyát is felismerjék, és ne zúgolódjanak a nevelő kéz ellen, nehogy rosszaságuk miatt kitagadják őket az örökségből, és már igazzá válva – mert mit jelent igaznak lenni? azt, hogy nem berzenkednek amiatt, amit Isten tesz – a nehézségek közepette is tudják dicsérni Istent és mondják: *Az Úr adta, az Úr elvette, ahogy az Úrnak tetszett, úgy történt, legyen áldott az Úr neve!*[2] Az ilyen igazakhoz illik a dicséret, nem azokhoz, akik először dicsérnek, aztán meg szitkozódnak.

Istent az dicséri, aki követi az ő akaratát

4. Tehát egyenes igazak, ujjongjatok az Úrban, mert hozzátok illik a dicséret. Senki ne mondja: „Hogyan volnék én igaz?”, vagy: „Mikor vagyok én igaz?” Ne becsüljétek le magatokat, és ne essetek kétségbe magatok miatt. Emberek vagytok, Isten képére és hasonlatosságára vagytok teremtve, aki embernek teremtett benneteket, emberré lett értetek, és hogy sokan az örök örökség fogadott fiaivá legyetek, az Egyszülött Fiú vére ontatott értetek.

Ha földi törékenységtek elkedvetlenít, váltságdíjatok nagyságát mérlegeljétek; jól gondoljátok meg, mit esztek és mit isztok, mi az, amit „Amen”-etekkel aláírtok.

---

[1]Zsolt 33,2.
[2]Jób 1,21.

Vajon azért figyelmeztetünk-e erre, hogy büszkék legyetek, és valami tökéletességet merjetek követelni magatoknak? De ellenkezőleg, nem kell azt gondolnotok, hogy minden igazságtól messze távol vagytok. Nem akarlak igazságtok felől faggatni benneteket, hiszen talán senki közületek nem merne azzal válaszolni, hogy „én igaz vagyok". Hanem a hitetek felől kérdezlek. Ahogy senki nem merné mondani közületek: „Én igaz vagyok!", úgy senki nem merné válaszolni: „Én nem vagyok hívő".

Még nem azt kérdezem, hogy hogyan élsz, hanem azt kérdezem, hogy mit hiszel. Erre azt válaszolod, hogy hiszel Krisztusban. Még nem hallottad az Apostoltól: *Az igaz a hitből él*?[1]

A hited az igazságod, mert ha valóban hiszel, akkor óvatos vagy, ha óvatos vagy, akkor törekszel, törekvésedet pedig ismeri Isten, akaratodba is belelát, látja a testtel való küzdelmeidet is, és buzdít, hogy harcolj, és segít, hogy győzzél, megsegíti a küzdőt, fölemeli a lankadót, és megkoronázza a győztest.

Tehát *Ujjongjatok igazak az Úrban*; én ezt is mondanám: Ujjongjatok hívők az Úrban, mert az igaz a hitből él. *Az igazakhoz illik a dicséret.* Tanuljatok meg hálát adni Istennek jósorotokban és a szorongatásokban. Tanuljátok meg, hogy szívetekben éljen az, amit minden ember a nyelvén hord: „Amit Isten akar!"

Maga a népnyelv többnyire üdvös tanításokat mond. Ki az, aki nem használja naponta a közmondást: „Tegye meg Isten, amit akar!"? És egyenes lesz azok között, akik az Úrban ujjonganak, és akikhez illik a dicséret, akikhez a folytatásban szól a zsoltár és mondja: *Valljátok meg az Urat citerával, tízhúrú pszaltériummal zsoltározzatok neki.* Ezt az imént énekeltük, és vele összhangban a szíveteknek tanítottuk.

Adjunk hálát Istennek mindenért

5. [2. v.] Nemde Krisztus nevében szól a rendelkezés e vigiliákról, hogy távolítsák el erről a helyről a citerákat? És most meg kell szólalnia a citeráknak: *Valljátok meg az Urat citerával* – mondja –, *tízhúrú pszaltériummal zsoltározzatok neki.*

De senki ne gondoljon a színházi hangszerekre. Amit a hangszereknek parancsol, magának az imádkozónak szól, ahogyan másutt mondja: *Istenem, bennem élnek a fogadalmak, melyeket teljesítek a dicséretedre.*[2]

Akik régebben itt voltak, emlékezhetnek rá, hogy amennyire képesek voltunk, elmondtuk, és próbáltuk mindenkivel megértetni, mi különbség van a pszaltérium és a citera között; hogy milyen eredménnyel tettük, lássák, akik hallották.

[1]Róm 1,17.
[2]Zsolt 55,12.

Most sem fölöslegesen ismételjük, hogy e két hangszer különbségében vegyük észre az emberi cselekedetek különbségét, melyet e hangszerek megjelenítenek, életünknek pedig meg kell valósítania.

A citera lantformájú, üreges fa hangszer, amelyre húrokat feszítenek, hogy pengetve rezonáljanak; nem a pengetőre gondolok, amellyel pengetik, hanem az üreges fa testre, amely fölött feszülnek a húrok, amelyre mintegy ráfekszenek, hogy amikor a pengetésre rezgésbe jönnek, az üregtől fölerősödjön a hangjuk és hangosabbá váljanak.

Ez az üreges fa test a citera esetében alul, a pszaltérium esetében a hurok felett, felül van. Ez a különbség a citera és a pszaltérium között.

Most tehát parancsot kapunk, hogy citerával tegyünk vallomást, és tízhúrú pszaltériummal zsoltározzunk.

Nem tízhúrú citeráról beszél, sem ebben a zsoltárban, sem másutt, ha nem tévedek. Olvassák csak és vegyék szemügyre jobban és szorgosabban lektor fiaink, de amennyire én emlékszem, sok helyen van szó tízhúrú pszaltériumról, emlékezetem szerint tízhúrú citerával sehol nem találkozunk. És most emlékezzetek csak rá, hogy a citerának alul, a pszaltériumnak felül van a hangot erősítő teste.

Az alacsonyabb rendű, azaz földi életből van jó sorunk és vannak a nehézségeink, amelyekért mindkettőben dicsérjük Istent, hogy dicsérete mindig a szánkban legyen és áldjuk az Urat minden időben.[1] Van ugyanis bizonyos földi jósor, és vannak bizonyos földi nehézségek; mindkettőért dicsérnünk kell Istent, hogy citerázzunk.

Mi a földi jósor? Amikor testben egészségesek vagyunk, amikor bőségben vannak javaink, amelyekből élünk, amikor sértetlenek vagyunk, amikor bőséges termésünk van, amikor fölkelti napját jókra és rosszakra és esőt ad igazakra a gonoszokra egyaránt.[2]

Mindezek segítik a földi életet. Aki ezért nem dicséri Istent, hálátlan. Vajon mert földi dolgok, nem Istenéi-e? Vagy mivel a rosszak is kapják, arra kell-e gondolnunk, hogy mástól származnak? Sokféle ugyanis Isten irgalmassága, türelmes és hosszantűrő. Ezért amikor megmutatja, hogy mit ad a rosszaknak is, inkább azt jelzi, hogy mit készít a jóknak.

A nehézségek pedig ugyancsak alulról valók, az emberi nem törékenységéből a fájdalmakban, betegségekben, elnyomásokban, szorongatásokban, kísértésekben.

---

[1]Zsolt 33,2.
[2]Vö. Mt 5,45.

Aki citerázik, mindkét körülmény között dicséri Istent. Nem arra figyel, hogy alcsonyabb rendűek, hanem arra, hogy nem kormányozhatja és uralhatja más, csak az a Bölcsesség, *akinek hatalma elér egyik végtől a másikig, és mindent szelíden rendez el.*[1]

Mert nem úgy van, hogy az égieket kormányozza, a földi dolgokat meg magára hagyja; vagy nem őneki mondja: *Hová menjek a lelked elől, és arcod elől hová fussak? Ha fölszállok az égbe, te ott vagy; ha leszállok az alvilágba, jelen vagy?*[2]

Hol nincs jelen az, aki mindig létezik? Tehát tégy vallomást az Úrnak citerával. Akár bőségben van valami földi dolgod, adj hálát Neki, aki adta; akár hiányzik valamid, vagy valami kárt szenvedtél, biztonsággal citerázzál. Nem vétetett el tőled az, aki adott, bár elvette azt, amit adott. Ilyenkor is, mondom, biztonsággal citerázzál: biztonságban Istenedben pengesd a húrokat a szívedben, és mint egy citerában a jól hangzó alsó részekben mondjad: *Az Úr adta, az Úr elvette, amint az Úrnak tetszett, úgy történt legyen áldott az Úr neve.*[3]

Mit jelent szeretni az igazságot?

6. Mármost ha szemügyre veszed Isten magasabb rendű ajándékait, hogy mit adott neked a parancsolatokban, milyen mennyei tanítással itatott át, miket parancsolt neked igazságának mennyei forrásából, fordulj a pszaltérium felé és zsoltározz az Úrnak tízhúrú pszaltériummal.

A törvénynek ugyanis tíz parancsolata van: a törvény tíz parancsolatában van a pszaltériumod. Tökéletes dolog. Háromban Isten szeretetét, hétben a felebarát szeretetét birtokolod benne. És tudod, hogy az Úr szava szerint e két parancsolaton függ a Törvény és a Próféták.[4]

Fentről mondja neked Isten, hogy az Úr, a te Istened egyetlen Úr: ez az első húrod. Ne vedd hiába a te Istened nevét: ez a második húrod. Tartsd meg a szombatot, nem testileg, nem zsidó élvezetekkel, akik vétkesen visszaélnek a pihenéssel. Mert jobb lenne, ha egész nap kapálnának, mintha egész nap táncolnak. De te, aki a te Istenedben való nyugalomra gondolsz, és e nyugalomért teszel mindent, tartózkodjál a szolgai munkától. Mert mindaz, aki bűnt követ el, a bűn rabszolgája.[5] és bárcsak ember rabszolgája lenne és nem a bűné! E három dolog Isten szeretetéhez tartozik, és gondold meg az Ő egységét, igazságát és élvezetét. Van ugyanis élvezet az Úrban, akiben az igazi szombat, az igazi nyugalom rejlik. Ezért mondja: *Gyönyörködjél az Úrban és megadja neked szíved kéré-*

[1]Vö. Bölcs 8,1.
[2]Zsolt 138,7–8.
[3]Jób 1,21.
[4]Mt 22,40.
[5]Vö. Jn 8,34.

seit.[1] Ki gyönyörködhet így, ha nem az, akit az gyönyörködtet, aki mindent alkotott?

E három dologban Isten szeretete van, a másik hétben a felebarát szeretete, hogy ne tégy neki olyat, amit te magad nem akarsz elszenvedni.

Tiszteld atyádat és anyádat, mert akarod, hogy tiszteljenek a gyermekeid.
Ne törj házasságot, mert nem akarod, hogy a feleséged házasságtörő legyen.
Ne ölj, mert nem akarod, hogy megöljenek.
Ne lopj, mert nem akarod, hogy meglopjanak.
Ne szólj hamis tanúságot, mert gyűlölöd azt, aki hamisan tanúskodik ellened.
Ne kíváND felebarátod feleségét, mert nem akarod, hogy más megkívánja a feleségedet.
Ne kíváND felebarátod jószágát, mert nem tetszik neked, ha megkívánják a jószágodat.[2]
Fékezd te is nyelvedet, amikor bosszant az, aki árt neked.

Mindezek Isten parancsolatai, ajándékozó bölcsességtől kaptad, felülről hangzanak feléd. Pengesd a pszaltériumot, teljesítsd a törvényt, melyet Urad nem feloldani, hanem beteljesíteni jött.[3]

Szeretettel teljesíteni fogod azt, amit félelemmel nem voltál képes teljesíteni. Aki ugyanis félelemből nem teszi a rosszat, ha szabad volna, meg akarná tenni. Így, bár nincs rá felhatalmazása, az akarat ragaszkodik hozzá.

Nem teszem meg – mondja.
Miért? – Mert félek.

Még nem szereted az igazságot, még rabszolga vagy; légy fiú! De a jó szolgából lesz a jó fiú. Ha most még félelemből nem teszed, majd megtanulod szeretetből nem tenni. Az igazságnak van bizonyos szépsége. A büntetés riaszt téged. Az igazságnak megvan a maga formája, szemeket keres, felgyújtja szerelmeseit. A mártírok ezért ontották vérüket, lábbal tiporva a világot. Mit szerettek, amikor mindezekről lemondtak? Vagy ők nem voltak szerelmesek? Vagy azt mondjuk nektek, hogy ne szeressetek? Aki nem szeret, kihűl és megfagy. Szeressetek, de azt a szépséget szeressétek, amely a szív szemeit keresi. Szeressetek, de azt a szépséget, amelyre a dicsért igazság gyújtja a lelkeket.

Szavakat mondanak ki, hangokat formálnak, mindenfelé mondják: „Jól van, nagyon helyes!” – Mit láttak? Az igazságot látták, amelyben szép a meggörnyedt öregember. Az igaz öregben nem valami testi dolgot szeretnek, és mégis min-

[1]Zsolt 36,4.
[2]Vö. Kiv 20,1–17; MTörv 5,6–21.
[3]Vö. Mt 5,17.

denki szereti. Azt szeretik, amit nem lehet látni, sőt azt szeretik, amit szívvel lehet látni.

Tehát megörvendeztet titeket, és kérjétek az Urat, hogy örvendeztessen meg. *Mert az Úr megadja édességét és földünk megtermi gyümölcsét,*[1] hogy szeretetből teljesítsétek azt, amit félelemből nehéz megtenni. De mit mondok: nehéz? A lélek még képtelen rá, még inkább akarja, hogy ne parancsolják neki, ha nem a szeretet indítja, hanem a félelem kényszeríti cselekvésre.

„Ne lopj, félj a Gehennától!" – hallja, és jobban szeretné, ha nem volna a Gehenna, ahova kárhoztatják. De mikor kezdi szeretni az igazságot, ha nem akkor, amikor már nem akarja a lopást akkor sem, ha nem volna a Gehenna, ahová a tolvajok jutnak? Ezt jelenti szeretni az igazságot.

7. És milyen maga az igazság? Ki tudja lefesteni? Isten bölcsességének milyen szépsége van?

Általa szép minden, ami a szemeknek tetszik. az ő látására és követésére kell megtisztítani a szíveket. Az ő szerelmeseinek valljuk magunkat; ő formált meg minket, hogy kedvét találhassa bennünk. És amikor emberek dorgálnak minket azokért a dolgokért, amelyekben neki tetszünk, akit szeretünk, mennyire kevésbe vesszük dorgálóinkat, mennyire megvetjük és semmibe vesszük őket?

Asszonyok érzéki és alávaló szeretői, amikor szerelmeseik a saját ízlésük szerint öltöztetik őket, ha tetszenek nekik, mit sem törődnek azokkal, akiknek nem tetszenek, azt gondolván, hogy elég nekik, ha szeretett asszonyuk szemének tetszenek. És többnyire nem tetszenek a komolyabbaknak, sőt a komolyabbaknak soha nem tetszenek, és helyes ítélettel kárhoztatják őket.

„Rosszul vagy megnyírva – mondja a komoly férfi a puhány ifjúnak –, nem illik hozzád ilyen bodorított fürtökkel járni." Ő azonban valakinek tetszik a fürtjeivel, ezért meggyűlöl téged, amikor helyes ítélettel dorgálod és ragaszkodik ahhoz, ami visszájára fordított ítéletének tetszik. Ellenségének gondol, mivel szidod a csúfságát. Menekül a szemed elől és nem törődik azzal, hogy igaz szabályok szerint dorgálják.

Ha tehát ők nem törődnek az igazmondó dorgálókkal, hogy csinos csalók lehessenek, kell-e nekünk törődnünk az igazságtalan csúfolódókkal, akiknek nincs szeme látni azt, amit szeretünk, azokban a dolgokban, amelyekben tetszünk Istennek

Ezeket meggondolván igazszívűek *Valljátok meg az Urat citerával, tízhúrú pszaltériummal zsoltározzatok neki.*

[1]Zsolt 84,13.

8. [3. v.] *Énekeljetek neki új éneket.* – Vessétek le magatokról az óságot; tudjátok az új éneket. Új ember – új szövetség – új ének. Az új ének nem való a régi embereknek, nem is tanulják meg mások, csak az új emberek, akik kegyelemből megújultak az óságból, és már az Új szövetséghez tartoznak, ami a mennyek országa. Hozzá sóhajt egész szerelmünk, és neki énekli az új éneket. Énekelje az új éneket nem a nyelv, hanem az élet. *Énekeljetek neki új éneket, szépen énekeljetek neki.*

Mindegyiktek kérdezi, hogyan énekeljen Istennek. Énekelj neki, de ne csúnyán. Nem akarja, hogy bántsd a fülét. Szépen énekelj, testvér!

Ha egy jó muzsikus előtt azt mondják neked: „Énekelj, hogy tetszését találja benned!", és te nem tanultál énekelni, bizonyára félnél megszólalni, mert amit egy képzetlen hallgató nem vesz észre, azt a téged hallgató művész bírálóan szóvá teszi. Ki meri ajánlani, hogy szépen énekelj Istennek aki eszerint ítél az énekesről, így vizsgál és így hallgat mindent? Hogyan volnál képes olyan művészien énekelni, hogy ilyen tökéletes fülek semmi hibát ne találnának benned?

Íme, mintegy megadja az éneklés módját: ne keresd a szavakat, mintha magyarázni tudnád, mi tetszik Istennek. Jubilálva énekelj, mert szépen énekelni Istennek azt jelenti, hogy jubilálva énekelsz.

De mit jelent jubilálva énekelni? – Azt jelenti, hogy megérted: szavakkal nem lehet kifejezni, amit a szív énekel. Mert akik aratáskor, szüretelve, vagy valami pezsgő munkában énekelnek, amikor az ének szavaival ujjonganak örömükben és túlcsordul bennük az öröm, amit szavakkal már nem tudnak kifejezni, abbahagyják a tagolt szavakat és áttérnek a jubilálásra. A jubiláló hang azt jelzi, hogy a szívből már kimondhatatlan érzések áradnak.

És vajon kit illet meg jobban ez a jubiláció, mint a kimondhatatlan Istent? Kimondhatatlan az, amit nem tudsz szavakba foglalni; és ha nem tudod őt szavakba foglalni, de nem hallgathatsz, mi más marad, mint hogy jubilálj; hogy szavak nélkül örvendjen a szíved és az öröm határtalan áradását ne korlátozzák a szótagok? Szépen énekeljetek neki jubilálva.

Milyen értelemben mondjuk, hogy Isten hűséges

9. [4. v.] *Mert egyenes az Úr beszéde, és minden cselekedete hűséges.* – Amiben, még ha nem is tetszik a nem egyeneseknek, ő maga egyenes.

És minden cselekedete hűséges. – A hitben történjenek a cselekedeteid, mert az igaz a hitből él,[1] és a hit a szeretet által tevékeny;[2] a hitben történjenek a cselekedeteid, mert úgy leszel hűséges, ha hiszel Istenben.

[1]Vö. Róm 1,17.
[2]Vö. Gal 5,6.

Hogyan lehetnek hűségesek Isten cselekedetei, mintha Isten is a hitből élne? Isten is hűséges, és ezt nem mi mondjuk, hanem halljad az Apostolt: *Hűséges az Isten, erőtökön felül nem hagy megkísérteni, hanem a kísértéssel együtt a szabadulás lehetőségét is megadja, hogy kibírjátok.*[1]

Hallottátok, hogy hűséges az Isten, halljátok más helyen is: *Ha tűrünk vele, uralkodni is fogunk vele. Ha azonban megtagadjuk, ő is megtagad minket, de ha mi hűtlenné válunk, ő hű marad, mert önmagát nem tagadhatja meg.*[2]

Tehát hűséges a mi Istenünk, de azért különböztessük meg a hűséges Istent a hűséges embertől. A hűséges ember hisz az ígéretet tevő Istennek, a hűséges Isten megadja azt, amit ígért az embernek. Nagyon hűséges adósnak tartsuk, mert a legirgalmasabb ígérettevőnek ismerjük Őt. Mi ugyanis semmit nem kölcsönöztünk neki, hogy adósunknak tarthatnánk, hiszen tőle van mindenünk, amit csak felajánlhatunk neki, és belőle van, amennyire jók vagyunk.

Minden jó, aminek örülhetünk, tőle van. *Vajon ki látta az Úr gondolatait, és tanácsot ki adott neki? Ki kölcsönzött neki, hogy visszakövetelhetné tőle? Minden belőle, általa és érte van. Dicsőség neki mindörökké! Amen.*[3] Tehát semmit nem adtunk neki, mégis adósunknak tartjuk.

Miért lehet adósunk? – Mert ígéreteket tett nekünk. Mi nem mondhatjuk Istennek: „Urunk, add vissza, amit kaptál tőlünk!” de azt mondhatjuk: „Add meg, amit ígértél.” *Mert egyenes az Úr beszéde.*

Mit jelent az, hogy *egyenes az Úr beszéde?* – Azt jelenti, hogy nem csap be. Te ne csald meg őt, sőt, te ne csapd be saját magadat. Ki csalhatja meg azt, aki mindent tud? *De hazudott a gonoszság önmagának*.[4] *Mert egyenes az Úr beszéde, és minden cselekedete hűséges.*

Isten hogyan irgalmas és igazságos

10. [5. v.] *Szereti az igazságosságot és az ítéletet.* – Tedd meg ezeket, mert ő ezeket teszi. Figyeljétek csak az irgalmasságot és az ítéletet. Most az irgalmasság ideje van, az ítélet ideje később következik.

Miért van most az irgalmasság ideje? – Mert most hívja az elfordultakat, a megtérőknek megbocsátja a bűnöket; türelmes a bűnösök iránt míg megtérnek, és minden megtérőnek elfelejti a múltját és ígéri a jövőt; serkenti a lustákat, vigasztalja a meggyötörteket tanítja az érdeklődőket, segíti a küzdőket; senkit nem hagy magára azok közül, akik fáradoznak és hozzá kiáltanak; nekünk ajándékozza azt, amit feláldozhatunk neki, kezünkbe adja azt, amivel kedvében

[1] 1Kor 10,13.
[2] 2Tim 2,12–13.
[3] Vö. Róm 11,34–36.
[4] Zsolt 26,12.

járhatunk. Az irgalmasság nagy ideje ne menjen el mellettünk, ne múljon el úgy, testvérek, hogy nem érint meg minket.

Eljön az ítélet, és lesz akkor is bűnbánat, de már terméketlen lesz. Szorongva sóhajtozva mondják majd magukban a bűneiket bánók, azt, ami a bölcsesség könyvében írva áll: *Mit használt nekünk a gőg, vagy mit hozott nekünk a kérkedő gazdagság? Mindezek átmentek, mint az árnyék*.[1]

Most azt mondjuk: „Mindenek átmennek mint az árnyék." Most gyümölcsözően mondjuk: Átmennek; nehogy akkor terméketlenül mondjuk: Átmentek. Most tehát az irgalmasság ideje van, de eljön az ítélet ideje is.

11. Ne gondoljátok testvérek, hogy ezeket valahogy külön lehet választani Istenben. Néha ugyanis ellentmondásnak látszik, hogy aki irgalmas, ítéletet üljön, és aki szigorúan ítél, az ne feledkezzen meg az irgalmasságról.

Isten azonban mindenható, irgalmasságában nem véti el az ítéletet, sem az ítéletben az irgalmasságot. Mert úgy irgalmaz, hogy figyelembe veszi a maga képmását, a mi törékenységünket, a tévedéseinket, a vakságunkat, és hív; és aki megtér hozzá, annak megbocsátja a bűneit, aki nem tér meg, annak nem bocsátja meg.

Irgalmas a gonoszokhoz? Vajon elvéti-e az ítéletet, vagy nem kell különbséget tennie a megtért és a meg nem tért között? Vagy igazságosnak tartanátok, ha egyformán bírálnák el a megtértet és a meg nem tértet, ha ugyanúgy fogadnák a megvallót és a hazugot, az alázatost és a gőgöset? Tehát ítéletet tesz magában az irgalmasságban is.

És irgalmasságot gyakorol magában az ítéletben is azok iránt, akiknek majd ezt mondja: *Éheztem és adatatok ennem*.[2] Az egyik apostoli levélben ugyanis ezt mondják: *Irgalom nélkül sújtja az ítélet azt, aki nem gyakorolt irgalmasságot.*[3] És: *Boldogok az irgalmasok, mert ők irgalmasságot nyernek*.[4]

Tehát az ítéletben is lesz irgalmasság, de nem ítélet nélkül. Ha tehát nem akárki iránt mutatkozik meg az irgalmasság, hanem az iránt, aki gyakorolta az irgalmasságot, akkor maga az irgalmasság is igazságos lesz, mert nem lesz benne keveredés.

Kétségtelenül irgalmasság, hogy bocsánatot nyernek a bűnök, irgalmasság az is, hogy örök életet kapunk; lássad itt az ítéletet: *Bocsássatok meg és megbocsátanak nektek, adjatok és adnak nektek.*[5] Kétségtelenül ez az *adnak*

[1]Bölcs 5,3. 8. 9.
[2]Mt 25,35.
[3]Jak 2,15.
[4]Mt 5,7.
[5]Lk 6,37–38.

nektek és a *megbocsátanak nektek* irgalmasság. Ha hiányoznék belőle az ítélet, nem mondaná: *Amilyen mértékkel mértek, azzal a mértékkel mérnek vissza nektek*.[1]

12. Hallottátok, hogyan nyújtja Isten az irgalmasságot és az ítéletet; gyakorold te is az irgalmasságot és az ítéletet. Mert vajon csak Istenhez tartoznak ezek, és nem tartoznak az emberhez is?

Ha az emberhez nem tartoznának az Úr nem mondaná a farizeusoknak: *Elmulasztottátok azt, ami súlyosabb a törvényben, az irgalmasságot és az ítéletet.*[2]

Tehát hozzád tartozik az irgalmasság és az ítélet. Ne gondold, hogy az irgalmasság hozzád tartozik, az ítélet pedig nem.

Néha hallasz két perlekedő ügyéről, akik közül az egyik gazdag, a másik szegény. Megesik, hogy a szegény vétkes, a gazdagnak pedig igaza van. Mármost ha nem vagy jártas Isten országában azt látod jónak, ha mintegy könyörülve a szegényen elrejted és fedezed a gonoszságát és igazolni akarod őt, és úgy tünteted föl, hogy neki van igaza; ha pedig szemedre vetik, hogy rosszul ítéltél, az irgalmassággal védekezel: „Tudtam, én is tudom, de szegény volt, irgalmasnak kellett lennem iránta."

Hogyan gyakoroltál irgalmasságot és veszítetted el az ítéletet? Erre azt mondod: „Hogyan ne veszítettem volna el az irgalmasságot, ha megőrzöm az ítéletet? A szegény ellen ítéltem volna, akinek nem volt miből visszaadnia; vagy ha lett volna, ha visszaadatom vele, utána nem lett volna miből éljen?"

Isten ezt mondja neked: *Ne légy tekintettel a szegény személyére az ítéletben*.[3] Azt a figyelmeztetést könnyen belátjuk, hogy nem szabad tekintettel lenni a gazdag személyére; ezt mindenki belátja, és bárcsak meg is tartaná mindenki! Abban botlunk el, hogy mintha Istennek akarna tetszeni az, aki tekintettel van az ítéletben a szegény személyére, és azt mondaná Istennek: „Én kedveztem a szegénynek!"

Bárcsak megtartottad volna mindkettőt, az irgalmasságot is és az ítéletet is. Mert először: miféle irgalmasságot gyakoroltál azzal, akinek pártoltad a gonoszságát?

Íme, a ruhát megkímélted, a szívet átszúrtad; az a szegény gonosz maradt, sőt gonoszabb lett, mert látta, hogy te, mint igaz ember, pártolod a gonoszságát. Jogtalan segítséget nyerve távozott tőled, és megmaradt Isten előtt jogosan

[1]Mt 7,2.
[2]Mt 23,23.
[3]Kiv 23,3.

kárhozatos állapotában. Miféle irgalmasságot gyakoroltál vele, akit gonosszá tettél? Íme, valójában kegyetlenebb vagy mint irgalmasabb.

Erre azt mondod: „Tehát mit kellett volna tennem?” – Elsőként tárgyilagosan kellett volna ítélned, vádolnod kellett volna a szegényt, meg kellett volna indítanod a gazdagot. Más helye van az ítéletnek és más a kérésnek. Mert ha az a gazdag azt látta volna, hogy igazságos vagy, nem emeled föl a gonosz szegény fejét, hanem bűnének érdeme szerint igazságosan bünteted, nemde kérésedre irgalmasságra hajolt volna ő, aki örömmel kapta volna vissza ítéleted szerint a sajátját?

Jóllehet a zsoltárból még sok van hátra, tekintettel kell lennünk a hallgatóság nagyon eltérő testi és lelki erejére, mert ugyanabból a búzából táplálkozva is a sokféle íz miatt kerüljük el az megunását, legyen elég nekünk ennyi.

HARMINCKETTEDIK ZSOLTÁR (33.)
Második beszéd (5-22. v.)
Elhangzott Hippóban 403-ban
49 éves, 12 éves pap, 8 éves püspök

5Szereti az irgalmasságot és az ítéletet;
az Úr irgalmassága betölti a földet.
6 Az Úr beszéde erősítette meg az egeket,
és szájának leheletétől minden ékességük.
7Ki összegyűjté, mint egy tömlőbe, a tenger vizeit,
tárházakba vetvén annak örvényeit.

8Félje az Urat az egész föld,
induljanak meg tőle mind a földlakók.
9Mert Ő szólt, és lettek,
Ő parancsolt, és megteremtettek.
10Az Úr szétszórja a nemzetek terveit,
és meghiúsítja a népek gondolatait.
11Az Úr terve pedig örökre megmarad,
szívének gondolatai nemzedékről nemzedékre.

12Boldog a nemzet, melynek az Úr az Istene,
a nép, melyet örökségül választott magának.
13Az égből letekintett az Úr,
és látta mind az emberek fiait.
14Elkészített lakóhelyéről
letekintett mindazokra, akik a földön laknak.
15Aki egyenként alkotta meg a szívüket,
aki érti minden tettüket.

16Nem szabadul meg a király erejének sokasága által,
és az óriás nem szabadul meg erejének sokaságában.
17Csalárd a ló a szabaduláshoz,
erejének bőségében sem szabadít meg.
18Íme, az Úr szeme azokon, kik őt félik,
azokon, kik az ő irgalmasságában remélnek,
19hogy kiragadja a halálból lelküket,
és éhínség idején táplálja őket.

20A mi lelkünk türelemmel várja az Urat,
mert Ő a mi segítőnk és oltalmazónk;

21mert őbenne örvendezik a szívünk,
és az Ő szent nevében remélünk.
22Legyen a te irgalmasságod, Uram, fölöttünk,
miképpen reméltünk benned.

1. Az igazság Igéjének mind a hirdetése, mind a hallgatása fáradságos. Ezt a fáradtságot, testvérek, nyugodt lélekkel elviseljük, ha észben tartjuk az Úr mondását és a saját állapotunkat. Ugyanis nemünk eredetétől fogva hallotta az ember, nem hazug embertől, nem is a félrevezető ördögtől, hanem magától az igazságtól, Isten szájából: *arcod verítékével eszed a kenyeredet.*[1]

Ezért ha a mi kenyerünk Isten Igéje, verítékezzünk csak a hallgatásában, nehogy éhen haljunk. A zsoltár első részének néhány versét a tegnapi vigilián tárgyaltuk, most halljuk a hátralévő részt.

Az Úr irgalmasságáról

2. [5–6. v.] A hátralévő rész azzal kezdődik, amit az imént énekeltünk: *Az Úr irgalmassága betölti a földet. Az Úr beszéde szilárdította meg az egeket.* – Érvényben van ugyanis, hogy *az Úr beszéde szilárdította meg az egeket.*

Föntebb ugyanis ezt mondta: *Szépen énekeljetek neki ujjongással,* azaz kimondhatatlanul énekeljetek: *Mert egyenes az Úrnak igéje, és minden cselekedete hűséges.* Nincs semmi, amit megígér és nem adná meg; becsületes adós lett, te légy kapzsi végrehajtó. Azután hogy azt mondta: *minden cselekedete hűséges,* hozzáfűzi, hogy miért: *Szereti az irgalmasságot és az ítéletet.*

Aki tehát szereti az irgalmasságot, könyörül. Aki pedig könyörül, képes-e ígérni és nem megadni? Ő, aki akkor is adhatna, ha nem ígérte volna meg? Tehát mivel szereti az irgalmasságot, nyilvánvalóan megadja, amit ígért, és mivel szereti az ítéletet, nyilvánvalóan számon kéri azt, amit adott.

Ezért maga az Úr mondja az egyik szolgának: *Miért nem adtad oda a pénzemet a pénzváltónak, és én visszatérve kamatostul követelhetném?*[2] Erre azért figyelmeztetünk, hogy tudjuk, mit hallottunk az imént. Ő ugyanis egy másik helyen az evangéliumban ezt mondja: *Én nem ítélek meg senkit, a beszéd, amit elmondtam nekik, az fogja elítélni őket az utolsó napon.*[3]

[1]Ter 3,19.
[2]Lk 19,23.
[3]Jn 8,15; 12,48.

És ne mentegesse magát az, aki nem akar hallani, nehogy számon kérjenek tőle valamit. Mert ugyanígy számon kérik tőle azt, hogy nem akarta elfogadni, amit adtak neki. Más ugyanis a képtelenség az elfogadásra, és más az elfogadni nem akarás; az első esetben fölment a kényszerűség, a másodikban vétkessé tesz az akarat.

Tehát minden cselekedete hűséges, szereti az irgalmasságot és az ítéletet. – Fogadjátok el az irgalmasságot és féljetek az ítélettől, nehogy amikor eljön számon kérni bennünket, a számadás úgy végződjék, hogy üresen bocsát el. Mert számon kér, és a számadás után örökkévalóságot ajándékoz. Fogadjátok el tehát, testvérek az irgalmasságot, fogadjuk el valamennyien. Egyikünk se aludjon, amikor fogadhatjuk, nehogy rosszul ébredjünk a számadásra.

Fogadjátok el az irgalmasságot! – Isten úgy kiáltja ezt felénk, mintha éhínség idején mondanák: „Fogadjátok a gabonát!", amit, ha éhínség idején hallanál, bizonyára az ínségtől hajtva futnál, ide-oda fordulnál, keresve, honnan hallod: fogadjátok! És ha megtaláltad, késlekednél-e? Húznád-e az időt? Ugyanígy mondják most is: Fogadjátok az irgalmasságot és féljetek az ítélettől: *szereti az irgalmasságot és az ítéletet.*

Ha pedig megkaptad, jól élj vele, hogy jól adhass róla számot, amikor eljön annak ítélete, aki ebben az éhínségben most kínálja az irgalmasságot.

3. Tehát ne mondd nekem: „Honnan kaphatom? Hova menjek?" – emlékezz arra, amit énekeltél: *Az Úr irgalmassága betölti a földet.* Hol nem hirdetik már az evangéliumot? Hol nem hallani az Úr beszédét? Hol végződik az üdvösség? Akarnod kell, hogy elfogadd, mert a csűr tele van. Ez a teljesség és bőség nem várt arra, hogy te menj hozzá, hanem ő maga jött el hozzád, amikor még aludtál.

Nem ezt mondták: „Keljenek föl a nemzetek és jöjjenek egy meghatározott helyre", hanem ott hirdették a nemzeteknek, ahol voltak, hogy beteljesedjék a prófécia: *Mindegyik a maga helyéről fogja imádni őt.*[1]

4. [6. v.] *Az Úr beszéde szilárdította meg az egeket, és szájának leheletétől minden erejük.*

Mit jelent az *egek?* – Halljad csak, mi az *egek.* Ahol ugyanis nincs nyomorúság, ott senki nem szorul irgalmasságra. A földön bőséges az emberi nyomorúság, de túlárad rajta az Úr irgalmassága; telve van a föld az emberi nyomorúsággal, *és az Úr irgalmassága betölti a földet.*

Tehát az *egek*, ahol semmiféle nyomorúság nincsen, mivel nem szorulnak irgalmasságra, vajon nem szorulnak az Úrra sem? – Minden rászorul az Úrra, a

[1]Szof 2,11.

nyomorúság is, a jó sor is. Nélküle a nyomorult nem emelkedik föl, nélküle a szerencsés nem kap irányítást.

Tehát nehogy véletlenül az ég felől érdeklődj, amikor hallod, hogy az Úr irgalmassága betölti a földet, halljad, hogy az egek is rászorulnak az Úrra: *Az Úr beszéde szilárdította meg az egeket.* Mert nem önmagukat alapozták meg, és az egek nem maguknak köszönhetik szilárdságukat.

Az Úr beszéde szilárdította meg az egeket, és szájának leheletétől minden ékességük. – Nem úgy van, hogy van valamijük önmaguktól, és valami pótlást kaptak hozzá az Úrtól. Szájának lehelete nem része, hanem a teljessége az ő erejüknek.

5. Igen, testvérek, lássátok a Fiú és a Szentlélek közös műveit. Nem szabad ugyanis figyelmetlenül elmenni mellettük bizonyos gonosz különbségtevők és zavartkeltő összekeverők miatt. Mert mindkettő rosszat tesz, helytelenül különbséget téve összekeverik a teremtményt a Teremtővel: és jóllehet Isten Lelke teremtő, a teremtmények közé számlálják. Ezek különbséget tesznek és összekevernek; szégyenüljenek meg, hogy megtérjenek.

Most halljad, hogy a Fiú és a Szentlélek műve egy. Az Ige kétségtelenül Isten Fia, és szájának lehelete a Szentlélek.

Az Úr Igéje szilárdította meg az egeket – de mit jelent a *szilárdította,* ha nem azt, hogy állandó és nagy ereje van?

És szájának leheletétől minden erejük. – Ezt úgy is lehetne mondani, hogy *szájának leheletétől szilárdultak meg az egek,* és az Úr igéjétől *minden erejük.*

Mert amit a *minden erejük* jelent, az ugyanaz, mint a *megszilárdította.* Tehát ezt teszi a Fiú és a Szentlélek. De vajon az Atya nélkül? Tehát ki cselekszik a maga Igéje és Lelke által, ha nem az, akié az Ige és akié a Lélek. Tehát ez a Háromság egy Isten. Őt imádja az, aki tud imádni, feléje fordul, aki megtér. Mert nem keresik azok, akik elfordultak tőle, hanem ő maga hívja az elfordultakat, hogy betöltse a megtérteket.

6. Igen, testvérek, azokat a felsőbb egeket kivéve, melyek számunkra, földön vesződők számára ismeretlenek, és csak emberi sejtésekkel kutatjuk úgy-ahogy, tehát ezeket az egeket kivéve, azt, hogy miként vannak egymás fölött vagy hányan vannak, vagy miként különböznek egymástól, kik népesítik be őket, milyen törvények kormányozzák őket, miként hirdeti az összes ott lévők szüntelen himnusza Istent, mindez sok ahhoz, hogy megtaláljuk, de törekszünk odajutni.

Mert ott van a mi hazánk, melyről hosszú zarándokságunk alatt talán el is feledkeztünk. A mi hangunk hallatszik ebben a zsoltárban: *Jaj nekem, mert hosszúra nyúlt zarándokságom!*[1]

Tehát ezekről az egekről nekem is nehéz – ha nem lehetetlen – tárgyalnom, és nektek is nehéz – ha nem lehetetlen – megértenetek. Aki ezen dolgokban a megértésben megelőz engem, élvezze azt, amiben megelőzött, és imádkozzon értem, hogy kövessem őt.

Egyébként azokat az egeket kivéve, a hozzánk közeli egek Isten szent apostolait jelentik, az igazság igéjének hirdetőit, és ezek az egek fölénk borulnak, hogy az Egyház vetése az egész világon kisarjadjon, és jóllehet a konkollyal együtt issza az esőt, nem ugyanabba a csűrbe fog kerülni.

7. Tehát amikor ezt mondja: *az Úr irgalmassága betölti a földet,* mintha kérdenéd: honnan töltötte be *az Úr irgalmassága a földet?* – Előbb elküldettek az egek, akik az Úr irgalmasságát a földre hullatták, és ez az egész földön megtörtént. Mert nézd csak, mit mond másutt ezekről az egekről?

Az egek elbeszélik Isten dicsőségét, és kezének műveit hirdeti az égbolt. – Ami az egek, az az égbolt.

Nappal a nappalnak mondja az igét, és éj az éjszakának hirdeti a tudást. – Nem hagyják abba és nem hallgatnak el, de hol hirdették és meddig hatolt el a hirdetésük?

Nem olyan beszéd ez, és nem olyan szavak, hogy ne hallhatnád meg a hangjukat. – De ez arra vonatkozik, hogy mindenki nyelvén beszéltek egy helyen.[2] Akik mindenki nyelvén beszéltek, beteljesítették, ami mondatott: *Nem olyan beszéd ez, és nem olyan szavak, hogy ne hallhatnád meg a hangjukat.*

De kérdezem, meddig ért el ez a minden nyelven hangzó szó, mi mindent töltött be? Halljad tehát a folytatásban: *az egész földre eljut a zengésük, a földkerekség széléig az ő igéik.*[3] – De kiknek a szózata, ha nem az egeké, melyek elmondják Isten dicsőségét?

Tehát *az egész földre eljut a zengésük, a földkerekség széléig az ő igéik.* – Az mutassa meg nekünk, hogy mit prédikáltak, aki elküldte őket – és megmutatja, igazán megmutatja, mert a jövőt is előre megmondta, mielőtt megtörtént volna az, *akinek minden cselekedete hűséges.*

Mert föltámadott a halálból, és miután tapintották a tagjait és fölismerték, így szólt a tanítványaihoz: *A Krisztusnak szenvednie kellett, és föl kellett támadnia*

[1]Zsolt 119,5.
[2]Vö. ApCsel 2,4.
[3]Zsolt 18,2-5.

harmadnapon, és az ő nevében kell hirdetni a bűnbánatot és a bűnök bocsánatát.

Honnan és meddig? *Az összes nemzeteknek* – mondja –, *Jeruzsálemen kezdve el*.[1]

Milyen bőséges irgalmasságot várunk, testvérek, valamennyien az Úrtól, ha nem azt, hogy bocsánatot nyerjünk a bűneinkre? Mivel tehát az Úr nagy irgalmassága a bűnök megbocsátása, és az Úr előre mondta, hogy ezt a bűnbocsánatot minden nemzetnek hirdetni kell, *az Úr irgalmassága betölti a földet.*

Mi tölti be a földet? –*Az Úr irgalmassága.*
Miért? – Mert Isten mindenütt megbocsátja a bűnöket, mert elküldte az egeket, akik esővel áztatják a földet.

8. És hogyan merészeltek ezek az egek bizakodással elindulni, gyenge emberek közül egekké válni, ha nem úgy, hogy *az Úr igéje megszilárdította ez egeket?*

Mert honnan volt a bárányoknak akkora ereje a farkasok között, ha nem onnan, hogy *szájának leheletétől minden erejük?*

Íme – mondja –*, úgy küldelek titeket, mint bárányokat a farkasok közé.*[2]

Ó irgalmasságos Uram, bizony ezt teszed, hogy a te irgalmasságoddal tele legyen a föld. Ha tehát annyira irgalmas vagy, hogy betöltöd irgalmassággal a földet, nézd meg, kiket küldesz, és nézd meg, hova küldesz.

Hová küldöd őket, mondom, és kiket küldesz? Bárányokat a farkasok közé. Ha egy farkast bocsátanak megszámlálhatatlan bárány közé, ki áll neki ellen? Mit nem zavar meg, ha csak gyorsan jól nem lakik? Mert mindent fölfalna, gyengéket küldesz vadak közé?

Küldöm – mondja –, mert egek lesznek, hogy esővel áztassák a földet.

Hogyan lesznek egek a gyönge emberek? – De *szájának leheletétől minden erejük.*

Íme, a farkasok elfognak titeket, átadnak benneteket és kiszolgáltatnak a hatalmasságoknak az én nevem miatt. Ti is fegyverkezzetek föl. A ti erőtökkel? – Nem! *Ne töprengjetek azon, mit beszéljetek, mert nem ti vagytok, akik beszéltek, hanem Atyátok Lelke az, aki beszél bennetek;*[3] *és szájának leheletétől minden erejük.*

[1]Lk 24,46 47.
[2]Mt 10,16.
[3]Mt 19,20.

Az üldözések és a javulás hasznos voltáról

9. Mindezek megtörténtek: az apostolokat az Úr elküldte, és ők elviselték az üldözéseket. Vajon mi, akik ezeket halljuk, elviselünk-e annyit, amennyit ők viseltek, akik mindezeket elvetették (mint magot)? – Nem! Tehát akkor, testvérek, terméketlen lesz a munkánk? – Nem!

Látom, szorosan vagytok egymás mellett, de ti is látjátok verítékezésünket. Ha elviseljük, együtt is fogunk uralkodni.[1]

Íme, mindezek megtörténtek. A farkasok közé küldött bárányok közül valók, és a vértanúk emlékezetét megüljük. Ez a hely, amikor a szent vértanú testét verték, tele volt farkasokkal; egy megfogott bárány oly sok farkast legyőzött, és a megölt bárány bárányokkal töltötte meg ezt a helyet.

Hatalmas hullámokkal háborgott akkor a tenger, és Isten ege a szomjazó, száraz földre ment. Most pedig azok által, amiket ők elszenvedtek, akik áttörték a frontvonalat, megdicsőült Krisztus neve: mert magukat a hatalmasságokat is meghódította a tarajos hullámokon járva. és mivel mindezek megtörténtek, most is, a még nem hívők, ha látják összejöveteleinket, szertartásainkat, ünnepeinket, a mi Istenünk már nyilvános és hivatalos dicséretét, gondoljátok, hogy nem bosszankodnak, gondoljátok, hogy nem csikorgatják a fogaikat? De most beteljesedik, amit róluk mondanak: *A bűnös látni fogja, és harag fogja el.*

„Tehát mi lesz, mert haragszik?" – Bárány, ne félj a farkastól. Ne féljetek fenyegetéseiktől és fogaik csikorgatásától. Haragszik – de mi következik utána? *Fogait csikorgatja és emészti magát.*[2]

10. [7–9. v.] Mivel most a tenger visszamaradt sós vize nem mer háborogni a keresztények ellen, titokban azonban zúg magában, és a halandó bőrben fortyog a bezárt sós lé, nézzétek, mi következik: *Ki összegyűjté, mint egy tömlőbe, a tenger vizeit.*

Mivel tehát korábban a tenger féktelen hullámokkal háborgott, most pedig halandó keblekbe zárva keserű, ezt ő tette, aki bennük győzött, aki akkor határokat szabott a tengernek, hogy árja magába visszahullva fékeződjék meg.[3]

Ő gyűjté össze, mint egy tömlőbe, a tenger vizeit. – Halandó bőr takarja a keserű gondolkodást. Mert féltvén a bőrüket, magukban tartják azt, amit nem mernek kifelé megmutatni, mert a keserűség ugyanaz: így gyűlöltek, így vádaskodtak.

De ami akkor nyíltan háborgott, az most rejtetten teszi; mi mást mondjak, mint ami mondatott: *Fogait csikorgatja és emészti magát?* – Menjen tehát az Egyház,

[1]Vö. 2Tim 2,12.
[2]Zsolt 111,10.
[3]Vö. Péld 8,29.

vonuljon: az út készen van, útvonalunkat a vezér biztosította. Legyünk serények a jó cselekedetek útjain, mert ez a mi vonulásunk. És ha néha próbatétek szorongatása támad onnan, ahonnan nem vártuk, mivel már *mint egy tömlőbe össze vannak gyűjtve a tenger vizei,* értsük meg, hogy ezt az Úr teszi nevelésünkre, hogy kiűzze belőlünk a mulandó dolgokban való helytelen biztonságot, és vágyainkat rendbe szedve az ő országa felé irányítson minket.

Ezt a vágyat a szorongatások húzzák és vonják, hogy olyanok legyünk az Úr fülének, mint a harsonák. A zsoltárokban ugyanis azt mondják, hogy harsonákkal dicsérjük Istent.[1] A harsonát kalapáccsal készítik, a keresztények szívét így nyújtják a szorongatások csapásai Isten felé.

11. Emlékezzünk tehát, testvérek, hogy már azokban az időkben, amikor összegyűltek *mint egy tömlőbe, a tenger vizei,* megvolt a hely, ahonnan Isten előhozta azt, amivel fenyít minket, hiszen a fenyítésre szükségünk van.

Ezért folytatja így a zsoltár: *tárházakba vetvén annak örvényeit.* – Isten *tárházainak* mondja Isten titkát. Ő ismeri mindenki szívét, tudja, hogy az időben mit hoz elő és honnan hozza elő, mekkora hatalmat ad a rosszaknak a jók fölött, hogy megítélje a rosszakat és nevelje a jókat.

Aki *tárházakba vetette az örvényeket,* tudja, hogy ezt hogyan kell tennie. Legyen meg tehát az, ami a zsoltárban következik: *Félje az Urat az egész föld.* – Ne dicsekedjék vakmerő ujjongással a gőgösködő öröm, mondván, ha már összegyűjtettek mint egy tömlőbe a tenger vizei, ki tehet velem valamit? Ki merészel ártani nekem?

Nem tudod, hogy ő vetette tárházakba az örvényeket, nem tudod, hogy Atyád honnan veszi elő azt, ami szükséges az ostorozásodhoz? Aki a te nevelésedre tartja *tárházakban az örvényeket,* melyekkel a mennyei kincstárakra nevel téged.

Tehát térj vissza félelemhez, aki már biztonságban érezted magad. Ujjongjon a föld, de féljen is. Ujjongjon, de miért? – *Mert az Úr irgalmassága betölti a földet.* Féljen, de miért? – *Mert úgy gyűjtötte tömlőbe a tenger vizeit, hogy tárházakba vesse az örvényeket.*

Megtörténik tehát az, amit másutt együtt mond: *Szolgáljatok az Úrnak félelemben, és ujjongjatok neki rettegéssel.*[2]

12. *Félje az Urat az egész föld: induljanak meg tőle mind a földön lakók.* – Ne féljenek őhelyette mástól: *tőle induljanak meg mind a földön lakók.*

[1]Vö. Zsolt 97,6.
[2]Zsolt 2,11.

Vadállat acsarog rád? – Istentől félj.
Kígyó leselkedik rád? – Istentől félj.
Ember gyűlöl téged? – Istentől félj.
Az ördög támad téged? – Istentől félj.

Mert az egész teremtés annak van alávetve, akitől félned kell. *Mert Ő szólt, és lettek, Ő parancsolt, és megteremtettek.* Ez következik a zsoltárban. Amikor ugyanis azt mondta: *tőle induljanak meg mind a földön lakók* – nehogy az ember valami mástól kezdjen félni, és elfordulva Isten félelmétől, helyette valamilyen teremtménytől féljen, és elhagyva azt, aki alkotott, imádja az alkotást –, megerősített minket Isten félelmében, mintegy szólva hozzánk és buzdítva: „Mit félsz valamitől az égen, valamitől a földön, valamitől a tengeren?" *Ő szólt, és lettek, Ő parancsolt, és megteremtettek.*

Aki szólt és lettek, aki parancsolt, és megteremtettek, ha parancsol nekik, mozdulnak, ha parancsol nekik, nyugton maradnak. Az emberi rosszaságnak lehet saját kívánsága ártani, hatalma azonban, ha Ő nem adja, nincsen. *Mert nincs hatalom, csak Istentől* [1] – ez az Apostol megmásíthatatlan tétele.

Nem azt mondja: Nincs kívánság, csak Istentől, van ugyanis rossz kívánság, ami nem Istentől való; de mivel maga a rossz kívánság senkinek sem árt, ha Ő meg nem engedi, *nincs hatalom, csak Istentől* – mondja.

Ezért, amikor az Istenember ember (Pilátus) előtt állt, így szólt: *Semmi hatalmad nem volna fölöttem, ha onnan felülről nem adatott volna neked.*[2] Az ítélkezett, Ő tanított; amikor ítéltek fölötte, tanított, hogy megítélje azokat, akiket tanított: *Semmi hatalmad nem volna fölöttem, ha onnan felülről nem adatott volna neked*

Mit jelent ez? – Azt, hogy az embernek nincs ekkora hatalma, ha csak felülről nem kapja.

Mit jelent az, hogy maga az ördög is csak akkor merészelt egy báránykát is elvenni a szent férfitól, Jóbtól, miután mondta: „Nyújtsd ki a kezedet", azaz adj hatalmat? Az ördög akarta, de az Úr nem engedte. Amikor az Úr megengedte, az ördög képes volt rá, tehát nem neki volt hatalma, hanem annak, aki megengedte.

Ezért a jó művelt Jób nem azt mondja, ahogyan ezt már többször mondtam nektek, hogy „az Úr adta, az ördög elvitte", hanem: *„az Úr adta, és az Úr elvette, amint az Úrnak tetszett, úgy történt,"*[3] nem pedig úgy, ahogyan az ördögnek tetszett.

[1]Róm 13,1.
[2]Jn 19,11.
[3]Jób 1,11 21.

Vigyázzatok tehát, testvéreim, akik annyi fáradozással eszitek az üdvös és hasznos kenyeret, vigyázzatok, nehogy más valamitől féljetek, mint az Úrtól. Rajta kívül mástól ne félj, ezt mondja neked az Írás: *Ezért félje az Urat az egész föld, aki tárházakba vetette annak örvényeit. Tőle induljanak meg mind a földön lakók. Mert Ő szólt, és lettek, Ő parancsolt, és megteremtettek.*

13. [10. v.] De most már a királyok rosszaságának vége, jók lettek: ők maguk is hittek, és Krisztus keresztjének jelét már bármilyen drágakőnél értékesebbnek tartva viselik a homlokukon; akik acsarkodtak, elpusztultak.

De ki tette ezt? Talán te, hogy dicsekedhetnél? *Az Úr szétszórja a nemzetek terveit, és meghiúsítja a népek gondolatait,* és kárhoztatja a fejedelmek terveit.

Egykor ezt mondták: „Töröljük el őket a földről, és nem lesz többé a keresztény név, ha meggyilkoljuk, megkínozzuk, ilyen és ilyen gyötrelemnek vetjük alá őket." Ezeket mondták és ilyen körülmények között nőtt fel az Egyház. *Érvénytelenné teszi a népek gondolatait, és meghiúsítja a fejedelmek terveit.*

14. [11. v.] *Az Úr terve pedig örökre megmarad, szívének gondolatai nemzedékről nemzedékre.* – Megismétli a megállapítást. Amit először *tervnek* nevez, azt később a *szív gondolatainak* mondja; és ami az első sorban *örökre megmarad,* az a másodikban *nemzedékről nemzedékre.* Az ismétlés hangsúlyos megerősítést jelent.

De gondoljátok, testvérek, hogy azért beszél a *szív gondolatairól,* mert Isten mintha leült volna, és elgondolkodott volna azon, hogy mit csináljon, és tanácsot kért volna, cselekedjen-e vagy sem? – Rád jellemzőek, ó ember, ezek a késlekedések, *az Ő igéje sebesen fut*. Lehetne-e a gondolkodás késlekedése abban az igében, amely egy és mindent átfog? De azért beszél Isten gondolatairól, hogy te megérts, és a magad módján merd fölemelni a szívet ezekhez a te gyöngeségedhez hasonló igékhez, mert maga a dolog túl nagy hozzád képest.

Szívének gondolatai nemzedékről nemzedékre. – Melyek az Ő szívének gondolatai, és mi az Úr terve, ami megmarad örökre? Milyen terv ellen *háborognak a nemzetek, és gondolnak a népek hiábavalóságokat?*[1] Hiszen az Úr *meghiúsítja a népek gondolatait, és kárhoztatja a fejedelmek terveit.* Tehát hogyan marad meg örökre az Úr terve, ha nem úgy, hogy előre tudott és elrendelt rólunk mindent?[2]

[1]Vö. Zsolt 2,1.
[2]Vö. Ef 1,4.

Ki hiúsítja meg Isten eleve elrendelését? A világ teremtése előtt látott minket. Megalkotott, helyreállított, Küldöttet küldött hozzánk, megváltott minket: ez a terve maradt meg örökre, e gondolata él nemzedékről nemzedékre.

A nemzetek korábban nyíltan acsarkodva és háborogva lázadoztak, most mint egy tömlőbe összegyűjtve és bezárva sorvadnak; korábban szabadon kegyetlenkedtek, most dühösek és keserűek a gondolataik. Hogyan lennének képesek elrontani azt, amit Ő elgondolt és megmarad örökre?

Hogyan javul az ember

15. [12. v.] De mit jelent ez: *boldog nemzet?* Ki az, aki ennek hallatára ne kapná föl a fejét? – Ugyanis mindenki szereti a boldogságot; és ezért visszájukra fordultak (perverzek) az emberek, mert rosszak akarnak lenni, nyomorultak azonban nem, és mivel a rosszaságnak elválaszthatatlan kísérője a nyomorúság, ezek a visszájukra fordult emberek nem csupán rosszak akarnak lenni, és nyomorultak nem, ami nem fordulhat elő, hanem azért akarnak rosszak lenni, hogy nyomorultak ne legyenek.

Mit jelent ez, amit mondtam: azért akarnak rosszak lenni, hogy nyomorultak ne legyenek? – Vegyétek csak egy kicsit szemügyre minden emberben, akit rosszat tesz, hogy mind boldog akar lenni.

Lop, és te kérdezed, miért? – Az éhség, a szükség miatt. Tehát hogy ne legyen nyomorult, rossz, és mivel rossz, még nyomorultabb lesz. Tehát a nyomorúság megszüntetéséért és a boldogság megszerzéséért teszi minden ember mind a jót, mind a rosszat; tehát mindig boldogok akarnak lenni.

Akár bűnösen élnek, akár helyesen élnek, boldogok akarnak lenni, de nem mindenki éri el azt, amit mindenki akar, mert mindnyájan boldogok akarnak lenni, de csak azok lesznek boldogok, akik igazak akarnak lenni.

Íme, előttem áll valaki, aki rossz cselekedettel akar boldog lenni. Hogyan? Pénzből, ezüstből és aranyból, földbirtokból, telkekből, házakból, örökségből, világi pompából, mulandó és veszendő megbecsülésből.

Valaminek a birtoklásából akarsz boldog lenni; keresd tehát, mid legyen, hogy boldog légy? Mert ha boldog leszel, jobb is leszel, mint amikor nyomorult vagy. Lehetetlen azonban, hogy nálad értéktelenebb dolog jobbá tegyen téged. Ember vagy, ezért értéktelenebb nálad minden, amire vágyódsz, és amitől boldog akarsz lenni.

Az arany, az ezüst, bármi testi dolog, melyek megszerzésére, birtoklására és élvezésére áhítozol, alacsonyabb rendű nálad. Te jobb vagy és te többet érsz, és még jobb akarsz lenni, mint amilyen vagy, amikor boldog akarsz lenni, mert nyomorult vagy. Boldognak lenni ugyanis jobb, mint nyomorultnak lenni; jobb

akarsz lenni, és nálad értéktelenebb dolgokban keresed és kutatod azt, ami által ez megtörténik. Bármit keresel a földön, értéktelenebb nálad.

Mindenki ezt kívánja a barátjának, ilyen jó kívánságokkal fordul feléje: „Minden jót! Lássunk jó színben és így örülhessünk neked!" – Amit a barátjának kíván az ember, azt ő maga is akarja. Fogadd meg tehát a jó tanácsot: Tudom, jobb akarsz lenni, ezt mindnyájan tudjuk, mindnyájan akarjuk; keresd tehát azt, ami jobb nálad, hogy te magad is jobb légy tőle.

Jobb az, aki az eget és földet teremtette

16. Vedd most szemügyre az eget és a földet, de ne a testek szépségét tekintsd, hogy azoktól akarj boldog lenni, a lélekben van az, amit keresel.

Boldog akarsz lenni – a lelkeddel keresd, mi a jobb. Mivel ketten vannak ugyan, azaz a test és a lélek, amiatt, hogy kettőjük közül az a jobb, amit léleknek nevezünk, a tested a jobb által válik jobbá, mert a test alá van vetve a léleknek.

A tested tehát a lelked által válhat jobbá, úgy, hogy ha a lelked igaz lesz, a tested is egykor halhatatlanná válik. Mert a lélek megvilágosodása által érdemel a test romolhatatlanságot, hogy az alacsonyabb rendű helyreállítása a magasabb rendű által történjék meg.

Ha tehát a tested java a lelked, mert jobb, mint a tested, ha a javadat keresed, azt keresd, ami jobb, mint a lelked.

De mi a lelked? – Vigyázz, nehogy véletlenül megvesd a lelkedet, és valami hitvány és alávaló dolognak gondolva alacsonyabb rendű dolgokat keress a lelked boldogítására.

A lelkedben Isten képmása van, az ember elméje fogja föl azt, megkapta és bűnre hajolva elcsúfította. Az jött hozzá reformátorként, aki korábban a formátora volt; mert az Ige által teremtetett minden, és ezt a képmást az Ige (pecsétnyomóként) nyomta belénk. Maga az Ige jött el, hogy halljuk az Apostoltól: *Formálódjatok újjá elmétek újdonságában*[1]

Most már csak az hiányzik, hogy keresd, mi jobb a lelkednél.

Mi lenne, az égre kérlek, ha nem a te Istened? Nem találsz mást jobbnak a lelkednél, mert amikor a természeted tökéletes volt, olyan volt mint az angyaloké. Fölöttük pedig nincs más, csak a Teremtő. Emelkedj föl hozzá, ne légy kicsinyhitű, ne mondd: „túl nagy ez hozzám képest", sokkal nagyobb nálad az arany birtoklása, amit keresel.

Lehet, hogy akarod az aranyat, és nem lesz a tiéd; ha Istent akarod, Ő a tiéd lesz, mert még mielőtt akartad volna, eljött hozzád, amikor akaratod még elfordult

[1]Róm 12,2.

volt tőle, meghívott; amikor megtértél, megrémített, és amikor rémülten vallomást tettél, megvigasztalt.

Ő az, aki mindent adott neked, Ő az, aki megteremtett, hogy légy, aki a veled lévőkre, még a rosszakra is fölkelti a Napot, hullatja az esőt, ajándékozza a gyümölcsöket, a forrásokat, az életet, az egészséget, a sok vigasztalást, és őriz számodra valamit, amit senki másnak nem ad, csak neked.

És mi az, amit számodra őriz, ha nem Ő maga? Kérj valami mást, ha találsz jobbat nála: önmagát tartogatja számodra Isten.

Te kapzsi, miért áhítozol az égre és a földre? Jobb az, aki megteremtette az eget és a földet, Őt fogod látni, Őt fogod birtokolni.

Miért akarod, hogy tiéd legyen a villa, amely mellett elhaladva azt mondod: „Boldog ember, akié ez a birtok!" – Mily sokan mondják ezt, akik elmennek mellette; amikor mondják és elmennek mellette, hajtogathatják a fejüket és sóhajtozhatnak, de vajon birtokolhatják-e?

Megszólal a kívánság, megszólal a gonoszság, de *felebarátod tulajdonát ne kívánjad*.[1] Boldog, akié az a villa, akié az a ház, akié az a földbirtok, fékezd meg a gonoszságot, és halljad az igazságot: *Boldog az a nemzet, melynek az Úr az Istene.*

Melyik? – Már tudjátok, mit fogok válaszolni. Tehát vágyakozzatok a birtoklására és akkor boldogok lesztek. Ettől az egytől lesztek boldogok: attól lesztek jobbak, ami jobb nálatok.

Isten az – mondom –, aki jobb nálad, aki megteremtett téged. *Boldog az a nemzet, melynek az Úr az Istene.* Őt szeresd, Őt birtokold, amikor csak akarod, a tiéd lesz, és ajándékba kapod Őt.

17. *Boldog az a nemzet, melynek az Úr az Istene* – a mi Istenünk! Mert kinek nem Istene? De nem mindenkié egyforma módon. A miénk inkább, a miénk, akik mint a kenyerünkből élünk belőle.

Ő a mi örökségünk, a mi birtokunk; vagy talán vakmerően mondjuk, hogy birtokoljuk Istent, amikor Ő az Úr, Ő a Teremtő? Ez nem vakmerőség, ez a vágyódó lelkület és a remény édessége. Mondja csak a lélek, teljes bizonyossággal mondja: „Én Istenem vagy Te" –, aki mondja a lelkünknek: *Üdvösséged én vagyok.*[2]

Mondja csak, bizonyossággal mondja, mert nem követ el jogtalanságot, amikor ezt mondja, sőt akkor követne el jogtalanságot, ha nem mondaná.

---

[1]Vö. Mtörv 5,21.
[2]Zsolt 34,3.

Akarod, hogy fáid legyenek, melyektől boldog vagy? Halljad az Írást, amint a bölcsességről mondja: *Az élet fája mindazoknak, akik birtokolják.* Íme, birtokunknak mondta a bölcsességet, de hogy magát a bölcsességet ne gondold valami nálad alacsonyabb rendű dolognak amiatt, hogy az Írás a birtokodnak mondta, hozzáfűzi: *És akik rátámaszkodnak, mint az Úrra, azoknak biztonságos.*[1]

Íme, a te Urad olyan lett neked, mint a vándorbot: az ember nyugodtan rátámaszkodik, mert nem törik el. Mondd tehát bizonyossággal, mert a birtokod lehet. Az Írás mondta, bizonyossággal töltötte meg kétkedésedet: Bizonyossággal mondd, bizonyossággal szeresd, bizonyossággal reméld. A zsoltárban a te szavad is hangozzék: *Az Úr az én örökrészem.*[2]

Istent birtokolva boldogok leszünk

18. Tehát azért leszünk boldogok, mert birtokoljuk Istent. De mit jelent ez? Mi birtokolni fogjuk Őt, és Ő nem fog birtokolni minket? Miért mondja tehát Izaiás: *Uram, birtokolj minket?*[3] Tehát birtokol és birtokoljuk is, és ez az egész értünk van.

Mert Ő nem úgy birtokol minket, ahogyan mi Őt, tudniillik mi birtokoljuk, hogy boldogok legyünk tőle; Ő nem attól boldog, hogy birtokol minket.

Birtokol is, birtokoljuk is, de nem másért, csak azért, hogy mi boldogok legyünk; mi birtokoljuk Őt, Ő birtokol minket, mert tiszteljük Őt, és megmunkál minket.

Úgy tiszteljük Őt, mint Urat és Istent, Ő megművel minket, mint a földjét. Hogy tiszteljük Őt, abban nem kételkedik senki, de ki mutatja meg nekünk, hogy megművel minket? Ő, aki mondja: *Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővessző, Atyám a szőlőműves.*[4]

Íme, ebben a zsoltárban is mindkettőt mondják, mindkettőt megmutatják nekünk. Már mondta, hogy birtokoljuk Őt: *Boldog a nemzet, melynek az Úr az Istene.* Istenről mondjuk, hogy kié.

Ahogyan válaszolni szoktak nekünk, amikor szép és jó fekvésű telkekről vagy birtokról kérdezzük, hogy kié, azt felelik: egy bizonyos szenátoré akit így és így hívnak; az övé ez a birtok, és mi azt mondjuk: „Boldog az az ember!” – ugyanígy ha azt kérdezzük: Kié ez az Isten? – van egy boldog nemzet, akié, mert az ő Uruk és Istenük.

---

[1]Péld 3,18.
[2]Zsolt 15,5.
[3]Iz 26,13 (LXX)
[4]Jn 15,1 5.

De ennek a nemzetnek az Istene nem olyan, mint az a szenátor, aki birtokolja a földjét, de a földje nem birtokolja őt. Ezért, hogy az övé legyünk, dolgoznunk kell, de kölcsönösen birtokoljuk egymást.

Hallottátok, hogy a nemzet birtokolja Őt: *Boldog az a nemzet, melynek az Úr az Istene.* Most halljátok, hogy ő is birtokolja ezt a nemzetet: *a nép, melyet örökségül választott magának.* Boldog a nemzet a birtoka miatt, boldog az örökség a birtokosa miatt, *a nép, melyet örökségül választott magának.*

19. [v 13.] *Az égből letekintett az Úr, és látta mind az emberek fiait.* – A *mind*et itt úgy értsd, mint annak a nemzetnek minden tagját, akik ezt az örökséget őrzik, vagy hogy ők maguk az örökség. Ők maguk ugyanis Isten öröksége.

És az Úr mindannyiukra letekintett az égből és látta őket az, aki így szólt: *Amikor a fügefa alatt voltál, én láttalak téged.*[1] Látta ugyanis őt, mert megkönyörült rajta. Ezért amikor irgalmat kérünk, legtöbbször ezt mondjuk az embernek: „Nézz rám!" És mit mondasz arról, aki megvet téged? – „Rám se néz!"

Van tehát könyörülő tekintet, mely nem büntető nézés. A büntető tekintet a bűn felé fordulás; ezért aki azt akarja, hogy ne lássák a bűnét, ezt mondja: *„Fordítsd el arcodat bűneimtől".*[2] Amiről azt akarja, hogy ne tudjanak róla, azt nem akarja, hogy észrevegyék: *„Fordítsd el* – mondja – *arcodat bűneimtől".*

Amikor tehát elfordítja arcát a bűneidtől, nem fog látni téged? És miért mondja másutt: *Ne fordítsd el arcodat tőlem?*[3]

Tehát forduljon el a bűneidtől, de ne forduljon el tőled; lásson téged, könyörüljön rajtad, jöjjön segítségedre.

Az égből letekintett az Úr, és látta mind az emberek fiait, akik az Emberfiához tartoznak.

20. [14. v.] *Elkészített lakóhelyéről letekintett* – amit magának készített. Látott bennünket az apostolokból, látott az igazság hirdetőiből, látott bennünket az angyalokból, akiket hozzánk küldött, ők mind az Ő háza, ők mind az Ő lakóhelye, mert ők mind *az egek, akik hirdetik Isten dicsőségét.*

Látta mind az emberek fiait, Elkészített lakóhelyéről letekintett mindazokra, akik a földön laknak. – Ők azok, akik az Övéi, *az a boldog nemzet, melynek az Úr az Istene.* Ez az a nép, melyet az Úr örökségül választott magának, mert az egész

[1]Jn 1,48.
[2]Zsolt 50,11
[3]Zsolt 26,9.

földön jelen van, nem csak egy részén. *Letekintett mindazokra, akik a földön laknak.*

21. [15. v.] *Aki egyenként alkotta meg a szívüket.* – Kegyelme kezével, irgalmassága kezével *alkotta meg a szíveket,* megformálta a szívünket, *egyenként alkotta meg,* egyéni szíveket adva nekünk, melyek azonban nem bontják meg az egységet.

Miként az összes tagok egyenként vannak megformálva, egyenként végzik a dolgukat, és mégis a test egységében élnek: a kéz azt teszi, amit a szem nem tesz, a fül arra képes, amire sem a szem, sem a kéz nem képes, mégis valamennyi egységben működik, és különböző dolgokat művel a kéz is, a szem is, a fül is, és tevékenységükkel nem kerülnek egymással szembe.

Ugyanígy Krisztus testében az egyes emberek, mint egyes tagok örülnek a maguk ajándékainak, mert az, aki a népet örökségül választotta magának, *egyenként alkotta meg a szívüket.*

Vajon mindnyájan apostolok? Vajon mindnyájan próféták? Vajon mindnyájan tanítók? Vajon mindnyájan birtokolják a gyógyítás adományát? Vajon mindnyájan beszélnek nyelveken? Vajon mindnyájan értelmezik-e a nyelveket? Az egyik ugyanis a bölcsesség ajándékát kapja a Lélektől, a másik a tudás adományát ugyanattól a Lélektől, a harmadik a hitet kapja ugyanabban a Lélekben, vagy a gyógyítás adományát ugyanabban a Lélekben.[1]

Miért? – Mert *egyenként alkotta meg a szívüket.* Miként pedig a tagjainkban különbözők a tevékenységek, de az egészség egy, úgy Krisztus összes tagjában különbözők a tisztségek, de a szeretet egy. *Aki egyenként alkotta meg a szívüket.*

22. *Aki érti minden tettüket.*
Mit jelent az, hogy *érti*? – Azt jelenti, hogy titokzatosan és belül lát.

Hallod a zsoltárban: *Értsd meg kiáltásomat.*[2] Mert nincs szükség hangokra, hogy valami eljusson Isten füléhez. A rejtett látást értésnek nevezzük. Világosabban mondta, mintha azt mondta volna: „látja minden tettüket”.

Nehogy azt gondold, hogy akkor látja ezeket a tetteket, amikor te is látod az emberi cselekvést. Az ember az emberi cselekvést testének mozgásából látja, Isten azonban a szívben lát. Mivel tehát belül lát, ezért mondta: *Érti minden tettüket.*

Ketten adnak valamit szegényeknek: az egyik mennyei jutalmat vár, a másik emberi dicséretet; te mindkét esetben egy dolgot látsz, Isten mind a kettőt érti.

[1] 1Kor 12,8 9 29 30.
[2] Zsolt 5,2.

Mert Ő ért és bensőleg ismer, a céljaikat látja, a szándékaikat látja. *Aki érti minden tettüket.*

23. [16. v.] *Nem szabadul meg a király erejének sokasága által.* – Minden az Úrra irányul, Istenben van minden. Isten legyen a reményed, Isten legyen az erősséged, Isten legyen a szilárdságod, imádságaiddal hozzá fordulj, Ő legyen a dicséreted és a célod, melyben megnyugszol, és ő legyen segítséged fáradozásaidban.

Halljad az igazságot: *Nem szabadul meg a király erejének sokasága által, és az óriás nem szabadul meg erejének sokaságában.* – Az óriás gőgös valaki, aki fölkel Isten ellen, mintha önmagában és önmaga által volna valaki. Ez nem szabadul meg erejének sokaságában.

24. [17–18. v.] De ha van egy nagy, erős, izmos, gyors lova, ha valaki rátámad, ki tudja-e szabadítani gyorsan a veszedelemből? – Hogy tévedésbe ne essen, halljad a folytatást: *Csalárd a ló a szabaduláshoz.*

Megértettétek, mit mondtak: *Csalárd a ló a szabaduláshoz*? Ne ígérjen neked szabadulást a lovad, mert ha ígér, hazudik. Ha ugyanis Isten úgy akarja, megszabadulsz, ha pedig Isten nem akarja, a lóval együtt, mely elbukik, nagyobbat esel.

Tehát ne gondoljátok, hogy ez, a *csalárd a ló a szaboduláshoz*, azt jelenti, hogy hazug az igaz a szabaduláshoz, mintha az igazak hazugsággal szabadulnának meg. Mert a zsoltárban nem *aequus* van írva, ami az *aequitasból* ered és *iga*zat jelent, hanem *equus,* azaz *ló,* a négylábú állat. Ezt a görög kódex világosan mutatja.

És kárhoztatja a rossz jószágokat, az embereket, akik keresik a hazugság alkalmait, amikor az Írás mondja: *A száj, amely hazudik, megöli a lelket;*[1] *és elpusztítasz mindenkit, aki hazugságot beszél*.[2]

Mit jelent tehát: *csalárd a ló a szabaduláshoz?* – Azt jelenti, hogy hazudik neked a ló, amikor szabadulást ígér. De beszél-e valakihez a ló, és ígér-e szabadulást? Hanem amikor te látsz egy szép formájú, jó erőben lévő, gyorsfutású lovat, e tulajdonságai mintegy szabadulást ígérnek neked; de megcsalnak, ha Isten nem segít, mert *csalárd a ló a szabaduláshoz.*

Képletesen is értsd a lovat, mint ennek a világnak bármilyen bőségét, bármilyen megtiszteltetést, melynek büszkén örülsz; minél magasabbra hágsz, nem csak annál kiválóbbnak tartod magadat, hanem hamis módon egyre nagyobb biztonságra is gondolsz. De nem tudod, hogyan vet le magáról, és annál

[1]Bölcs 1,11.
[2]Zsolt 5,7.

nagyobb lesz az esésed, minél magasabbra vitettél. *Csalárd a ló a szabaduláshoz, erejének bőségében sem szabadít meg.*

És hogyan fogsz megmenekülni? – Nem az erénnyel, nem az erőkkel, nem a tisztségekkel, nem a dicsőséggel, nem a lóval.

Akkor hogyan? Hova forduljak? Hol találom azt, ami megmenekít? – Ne keresd hosszasan, ne keresd távolban. *Íme, az Úr szeme azokon, akik őt félik.* Nézzétek, mert ők azok, akikre letekint az Ő lakóhelyéről. *Íme, az Úr szeme azokon, akik őt félik. azokon, kik az ő irgalmasságában remélnek:* nem a saját érdemeikben, nem az erőben, nem az erősségben, nem a lóban, hanem az Ő irgalmasságában.

Most az éhezés ideje van

25. [19. v.] *Hogy kiragadja a halálból lelküket.* – Örök életet ígér. És mi lesz ebben a zarándokságban? Vajon magunkra hagy? – Lássad, mi következik: *és éhínség idején táplálja őket.*

Most az éhezés ideje van, a jóllakás ideje ezután következik. Aki e romlandóság éhségében nem hagy el minket, mennyire jól fog lakatni, ha már halhatatlanná váltunk?

De amíg az éhezés ideje van, tűrnünk kell, ki kell tartanunk, állhatatosnak kell lennünk mindvégig. Végig kell járnunk mindent, mert az út sima, és meg kell gondolnunk, mit vigyünk magunkkal.

A nézők az amfiteátrumban szinte megőrülnek és a napon ülnek, mi pedig állunk ugyan, de árnyékban vagyunk, és hasznosabb és szebb dolgokat nézünk. Szépeket nézünk és a szép néz bennünket. Lélekben látjuk azokat, amiket az isteni Írások mondanak nekünk, és örülünk ennek a látványnak.

De ki az, aki bennünket néz? – *Íme, az Úr szeme azokon, kik őt félik, azokon, kik az ő irgalmasságában remélnek, hogy kiragadja a halálból lelküket, és éhínség idején táplálja őket.*

26. [20. v.] De hogy türelmesen zarándokoljunk, mit kötnek a lelkünkre; vagy mit kell megvallanunk, ameddig az éhség tart és útközben reménykedünk abban, hogy felüdítenek, hogy el ne lankadjunk? – *A mi lelkünk türelmesen várja az Urat.*

Bizonyossággal várja azt, aki irgalmasan ígér, irgalmasan és igazmondóan teljesíti az ígéretét; de mit tegyünk addig, amíg nem teljesíti? – *A mi lelkünk türelmesen várja az Urat.*

De mi lesz, ha a türelemben nem fogunk kitartani? – De bizony ki fogunk kitartani, *mert Ő a mi segítőnk és oltalmazónk.* Megsegít a harcban, oltalmaz a

hőségben, nem hagy el téged, légy türelemmel, tarts ki. *Aki kitart mindvégig, az üdvözül.*[1]

27. [21. v.] És mi lesz, ha kitartasz, ha türelmes leszel, ha elérsz a véghez, mi lesz veled? Milyen jutalomért vagy türelmes? Miért szenvedsz ilyen keményen és ilyen sokáig? – Azért, *mert őbenne örvendezik a szívünk, és az Ő szent nevében remélünk.* Reménykedj itt, hogy örvendezhess ott; éhezz és szomjazz itt, hogy lakomázhass ott,

28. [22. v.] Mindenre buzdított, betöltött bennünket a remény örömével, elénk állította, mit szeressünk, kiben és miben reménykedjünk egyedül; ezután következik egy rövid és üdvös mondat: *Legyen a te irgalmasságod, Uram, fölöttünk* – milyen alapon? – *miképpen reméltünk benned.*

Egyeseknek terhére voltam, tudom; másoknak túl hamar fejeztem be a beszédet, ezt is tudom; a gyengék bocsássanak meg az erősebbeknek, és az erősebbek imádkozzanak a gyengékért. Egy testnek vagyunk valamennyien a tagjai, a Főnk táplál minket; a reményünk is Benne van, az erősségünk is Őbenne van.

Kételkedés nélkül kérjük a mi Urunktól Istenünktől az irgalmasságot, mert nagyon akarja, hogy kérjük. A kérésünk Őt nem zavarja meg, és nem kezd feszengeni, ahogyan az, akitől kérsz valamit, amije nincs, vagy amiből csak kevese van és fél adni, nehogy még kevesebbje legyen.

Akarod tudni, hogyan árasztja rád Isten az irgalmasságot? Áraszd te a szeretetet és lássuk, végét veted-e, amíg árasztod? Tehát mekkora lehet a bőség a Legfőbben, ha ekkora van a képmásában!

Minden ember testvér

29. Tehát testvérek, leginkább erre a szeretetre buzdítalak benneteket, nem csupán egymás iránt, hanem azok iránt is, akik kívül vannak, akár pogányok, akik még nem hisznek Krisztusban, akár különváltak tőlünk, és velünk együtt vallják a Főt, de elkülönültek a testtől.

Bánkódjunk miattuk, testvérek, mint a testvéreink miatt, akik akarják, nem akarják, a testvéreink; attól kezdve nem volnának testvéreink, amikor abbahagynánk mondani: *Miatyánk.*[2]

Egyesekről ezt mondta a próféta: *Azoknak, akik azt mondják nektek: „nem vagytok a testvéreink”, mondjátok: „a testvéreink vagytok”.*[3] Nézzetek csak

[1]Vö. Mt 24,13.
[2]Mt 6,9.
[3]Iz 66,5 (LXX)

körül, kikről lehet ezt elmondani: Vajon a pogányokról? Nem és nem is mondjuk őket testvéreinknek a szentírási és az egyházi szóhasználat szerint.

Vagy a zsidókról, akik nem hittek Krisztusban? – Olvassátok az Apostolt, és lássátok, hogy amikor az Apostol minden hozzátétel nélkül testvérekről beszél, csak a keresztényeket érti rajta: *„Ilyen esetben a testvér vagy nővér nincs lekötve, hiszen Isten békességre hívott minket”;*[1] amikor a házassági kötelékről szólva a testvér egy keresztény férfi, a nővér egy keresztény nő.

Ugyanígy mondja: *Te pedig miért ítéled meg a testvéredet, vagy miért veted meg a testvéredet?*[2] És másutt: *Ti követtek el igazságtalanságot és okoztok kárt, mégpedig testvéreknek.*[3]

Azok tehát, akik azt mondják: *„nem vagytok a testvéreink”,* pogánynak mondanak minket, ezért akarnak újra megkeresztelni is, mondván, hogy mi híjával vagyunk annak, amit ők adnak. Következésképpen tévednek, amikor tagadják, hogy a testvéreik vagyunk.

De miért mondja nekünk a próféta: *Ti mondjátok: „a testvéreink vagytok”,* ha nem azért, mert mi elismerjük bennük azt, amit nem ismétlünk meg?

Tehát amikor ők nem ismerik el a mi keresztségünket, tagadják, hogy a testvéreik vagyunk; mi pedig, amikor nem ismételjük meg az ő keresztségüket, hanem sajátunknak ismerjük el, mondjuk nekik: „a testvéreink vagytok”!

Erre ők azt mondják: „Miért kerestek minket, mit akartok tőlünk?” – Azt válaszoljuk nekik: „a testvéreink vagytok”.

Erre azt mondják: „Menjetek innen, semmi közünk hozzátok!” – „Nekünk viszont igenis közünk van hozzátok: mert egy Krisztust vallunk, egy testben, egy Fő alatt kellene lennünk!”

„Miért keresel tehát, ha elvesztem?” – mondja. Micsoda abszurditás, micsoda esztelenség!

„Miért keresel, ha elvesztem?” – „Keresnélek-e, ha nem vesztél volna el?”

„Ha tehát elvesztem, hogyan vagyok a testvéred?” – Úgy ahogyan rólad mondják nekem: *A testvéred meghalt, de újjáéledt, elveszett, de megkerült.*[4]

Kérve kérünk tehát benneteket, testvérek, a szeretetre hivatkozva, melynek tejével táplálkozunk, melynek kenyeréből erőt merítünk, a mi Urunk Jézus Krisztus által, az Ő jóságára hivatkozva kérve kérünk titeket (itt az ideje ugyanis, hogy nagy szeretettel forduljunk feléjük, és bőséges irgalmat kérjünk

[1] 1Kor 7,15.
[2] Róm 14,10.
[3] 1Kor 6,8.
[4] Lk 15,32.

számunkra Istentől, adja meg nekik a józan gondolkodást, hogy egyszer föleszméljenek és belássák, hogy egyáltalán nincsenek birtokában annak, amit az igazság ellen mondanak; nem maradt meg bennük más, mint a merészség gyöngesége, mely annál keservesebb, minél nagyobb erőket tételez föl magában) a gyengékért, a test szerint bölcsekért, a testies és állatias emberekért, de mégis a testvéreinkért, akik ugyanazokat a szentségeket ünneplik, nem velünk ugyan, de ugyanazokat; ugyanazt az „amen”-t válaszolják, nem velünk ugyan, de ugyanazt: mélységes szeretettel forduljatok Istenhez őértük.

Üdvösségük érdekében valamit intéztünk a zsinaton, de arra ma nincs elég időnk, hogy kifejtsem nektek, ezért buzdítunk benneteket, hogy többen és serényebben gyertek el holnap a Tricliarum bazilikába, testvéreink pedig, akik most nincsenek itt, hallják meg tőletek.

HARMINCHARMADIK ZSOLTÁR (34.)
Első beszéd
Elhangzott Hippóban, 395–405 között
41–51 éves, 1–10 éves püspök

1Dávidé, amikor Abimelech előtt elváltoztatta az arcát,
és az szabadon engedte, ő pedig eltávozott.
2Aleph. Áldom én az Urat minden időben,
az ő dicsérete mindenkor ajkamon.
3Beth. Az Úrban dicsekszik az én lelkem,
hallják a szelídek és örvendezzenek.
4Ghimel. Magasztaljátok az Urat énvelem,
és magasztaljátok az Ő nevét mind egyenlőképpen.

5Daleth. Kerestem az Urat, és meghallgatott engem,
és minden háborúságomból kiragadott engem.
6He. Járuljatok hozzá és megvilágosultok,
és a ti orcátok meg nem szégyenül.
7Zain. Ez a szegény kiáltott, és az Úr meghallgatta őt,
és minden szorongatásából kiszabadította őt.
8Heth. Sánccal veszi körül az Úr angyala az őt félőket,
és kiragadja őket.

9Teth. Ízleljétek és lássátok, hogy milyen édes az Úr;
boldog a férfi, aki Őbenne remél.
10Iod. Féljétek az Urat, ő szentjei,
mert nem éri ínség az Őt félőket.
11Caf. A gazdagok szűkölködnek és éheznek,
az Urat keresőknek azonban nincs hiánya semmi jóban.

12Lamed. Jertek, fiaim, és hallgassatok engem:
az Úr félelmére tanítlak titeket.
13Mem. Ki az az ember, aki akarja az életet,
szereti a napokat, hogy jót lásson?

14Nun.Tartóztasd nyelvedet a rossztól,
és ajkaid ne szóljanak hamisságot!
15Samech. Fordulj el a rossztól és a jót cselekedd,
keresd a békét és azt kövessed!

16Ain. Az Úr szemei az igazakon,
és fülei az ő kiáltásukon.
17Fe. Az Úr arca pedig a rosszat tevőkön,
hogy elveszejtse a földről emlékezetüket.

18Sade. Kiáltottak az igazak és az Úr meghallgatta,
és minden szorongatásukból kiszabadította őket.
19Coph. Közel van az Úr azokhoz, akik bánatos szívűek,
és a megtört lelkűeket megszabadítja.

20Res. Sok az igazak szorongatása,
és mindezekből kiszabadítja őket az Úr.
21Sin. Megőrzi minden csontjukat,
egy sem töretik meg azok közül.

22Tau. Megöli a bűnöst a rosszaság,
és akik gyűlölik az igazat, megbűnhődnek.
23Fe. Megváltja az Úr az ő szolgáinak lelkét,
és nem bűnhődnek azok, akik őbenne remélnek.

1. Ennek a zsoltárnak a szövegében nincs ugyan egyetlen homályos hely sem, ami magyarázatot igényelne, a címe azonban fölkelti a figyelmet, és zörgetőket igényel. De ahogyan itt írva áll, hogy *boldog a férfi, aki Őbenne remél*, reméljük mindnyájan, hogy a zörgetőnek ajtó nyílik, mert nem buzdítana, hogy zörgessünk, ha nem akarna ajtót nyitni a zörgetőknek.[1]

Ha ugyanis megtörtént, hogy aki már bezárta az ajtót, a zörgető kellemetlenkedésére mégis fölkel és ajtót nyit, nehogy tovább kelljen hallgatnia a zörgetést,[2] mennyivel inkább remélnünk kell, hogy gyorsabban ajtót nyit nekünk az, aki mondja: *Zörgessetek és megnyittatik nektek?*

Én tehát szívem szándékával zörgetek az Úr Istennél, hogy méltasson minket arra, hogy ezt a misztériumot kinyilatkoztatja; és zörgessen velem együtt Szeretet-reméltóságtok is a meghallgatás szándékával és az értünk való imádság alázatosságával, mert meg kell vallanunk: titokzatos és nagy misztériumról van szó.

[1]Vö. Mt 7,7.
[2]Lk 11,8.

A névváltás titok az Ószövetségben

2. Ennek a zsoltárnak ugyanis ez a címe: *Dávidé, amikor Abimelech előtt elváltoztatta az arcát, és az szabadon engedte, ő pedig eltávozott.*

Kerestük az Írásokban a történeteket, amelyeket Dávidról írtak le nekünk, hogy mikor történt az, amit egy másik zsoltár címében olvasunk: *Amikor Dávid a fia, Absalom elől menekült.*[1] Olvastuk a Királyok Könyvét és megtaláltuk a történetet, amikor Dávid a fia, Absalom elől menekült.[2] És ez nagyon igaz, mert megtörtént, és ami történt, azt leírták; és bár e zsoltár címét titokzatos módon így írták, amit elbeszél, az a valós történet.

Azt hiszem, hogy amit ez a cím mond: *amikor Abimelech előtt elváltoztatta az arcát, és az szabadon engedte, ő pedig eltávozott,* azt leírták a Királyok Könyvében, ahol minden meg van írva, ami Dávid viselt dolgait illeti;[3]de ezt nem találtuk. Valamit azonban találtunk, amiről kiderül, hogy erről az esetről van szó.

Leírták ugyanis, hogy amikor Dávid az őt üldöző Saul elől menekült Geth királyához, Achiszhoz ment,[4] azaz a zsidók országával határos valamelyik nemzet királyához. Ott rejtőzködött, hogy elkerülje Saul üldözését. Friss volt még a dicsősége, amellyel a jó tettéért irigységet érdemelt, amikor megölte Góliátot[5] és küzdelmével megszerezte a dicsőséget és a biztonságot az országnak, a királynak és a népnek. Saul pedig, aki Góliát kihívásától megremegett, Góliát legyőzése után ellensége lett annak, akinek keze által megölte az ellenséget, és irigyelni kezdte Dávid dicsőségét; főként azért, mert a nép ujjongásban tört ki, és a karban táncoló asszonyok Dávid dicsőségéről énekeltek, mondván: *„Saul megölt ezreket, Dávid pedig tízezreket.*[6]

Ettől Saul fölháborodott, hogy egy gyermek egy összecsapással nagyobb dicsőségre tett szert, és nagyobb dicséretet kapott mindenkitől, mint a király, a féltékenység és a világ gőgje belészállt, és irigykedni kezdett rá, és üldözni kezdte.[7]

Akkor Dávid, amint már mondtam, Geth királyához menekült, akit Achisznak hívtak. De megsúgták ennek a királynak is, hogy az van nála, akinek nagy dicsősége támadt a zsidók népében, és mondták neki: „Nemde ez az a Dávid, akiről az izraelita asszonyok kórusban énekelték: »Saul megölt ezreket, Dávid

[1]Zsolt 3,1.
[2]Vö. 2Sám 15,14.
[3]Vö. 1Sám 21,13.
[4]Vö. 1Sám 21,10.
[5]Vö. 1Sám 17,50.
[6]Vö. 1Sám 18,7.
[7]Vö. 1Sám 18,8

pedig tízezreket«”?[1] Ha pedig e dicsőség miatt Saul irigykedni kezdett rá, nemde félnie kellett Dávidnak, hogy ez a király, akihez menekült, el akarja őt nyomni, akitől a szomszédság miatt mint ellenségtől kell tartania, ha megmenti az életét? Félt is tőle,[2] és amint írva van, elváltoztatta arcát előttük, eszelősnek tette magát, dobolt a kapuszárnyakon, a kezén járt és elnyúlt a kapuban, és nyála lecsurgott a szakállán.

Látta ezt a király, akinél rejtőzött és mondta övéinek: „Miért hozzátok ide nekem ezt az eszelőst? Csak nem fog bemenni a házamba?”[3] És így kidobva elbocsátotta őt, Dávid pedig sértetlenül távozott onnan az őrültség színlelésének köszönhetően.

Az őrültség ezen színlelése ahhoz a történethez tartozik, melyről itt szólnak: *Dávidé, amikor Abimelech előtt elváltoztatta az arcát, és az szabadon engedte, ő pedig eltávozott.* De az a király Achisz volt és nem Abimelech.[4]

De csak a név nem egyezik, maga a történet, amire a zsoltár utal, szinte szóról szóra egyezik a Királyok Könyvében leírtakkal, ezért inkább keresnünk kell a misztériumot, mely a névváltásban rejtőzik, mert ami történt, az sem ok nélkül történt, hanem valaminek a képe volt; és a névváltásnak is oka van.

Az Ószövetség előképeiről

3. Bizonyára látjátok, testvérek, a misztériumok mélységét. Hát nem misztérium-e, hogy az ifjú ölte meg Góliátot;[5] nem misztérium-e, hogy elváltoztatta arcát, őrültséget színlelt, dobolt a kapuszárnyakon, elvágódott a város kapujában és a nyála végigcsorgott a szakállán?

Lehetséges-e, hogy mindez ne jelentsen valamit? Hiszen az Apostol nyíltan mondja: *Mindezek előképként történtek velük, miattunk pedig, akikhez elérkezett századok vége, leírták.*

Ha semmit nem jelent a manna, melyről az Apostol azt mondja: *és lelki eledelt ettek;* ha semmit nem jelent az, hogy kettévált a tenger, és a közepén vezették át a népet, hogy elmeneküljenek a fáraó üldözése elől, ahogyan azt Apostol mondja: *nem akarom, testvérek, hogy tudatlanságban maradjatok arra vonatkozóan, hogy atyáink mind ott voltak a felhő alatt, és Mózesben mind megkeresztelkedtek a felhőben és a tengerben;* ha semmit nem jelent, hogy a megütött sziklából víz fakadt, amikor az Apostol azt mondja: *a szikla pedig*

[1]Vö. 1Sám 21,11.
[2]Vö. 1Sám 21,13.
[3]1Sám 21,14 15.
[4]Vö. 1Sám 21,12
[5]Vö. 1Sám 17,50.

Krisztus volt ,[1] ha tehát ezek, bár megtörténtek, nem jelentenek semmit; ha továbbá semmit nem jelent az, hogy Ábrahámnak két fia született az emberi születés rendje szerint, és mégis ezt a két fiút az Apostol a két szövetségnek, *Ó*-nak és az *Új*-nak nevezi, és azt mondja: *Ennek jelképes értelme van: ők a két szövetség;*[2] ha tehát mindez sem-mit nem jelent, melyekről látjátok, hogy apostoli tekintély mondja, hogy a jövendő misztériumaként történtek, akkor azt kell gondolnunk, hogy az sem jelent semmit, amit a Királyok Könyvéből az imént Dávidról mondtam el nektek, tehát nem jelentés nélküli sem a névváltás, sem az, ami Abimelech színe előtt történt.

Dávid Krisztus előképe

4. Figyeljetek velem együtt, mert mindaz, amit eddig mondtam, a zörgető képéhez tartozik, az ajtó még nem nyílt ki. Zörgettünk, amikor ezeket elmondtuk; zörgettetek ti is, amikor ezeket meghallgattátok, zörgessünk tovább imádkozva, hogy az Úr ajtót nyisson nekünk.

A héber neveknek jelentése van, és voltak tudós férfiak, akik a neveket héberről görögre, onnan pedig latinra lefordították nekünk.

Figyelembe véve tehát ezeket a neveket, úgy találjuk, hogy *Abimelek* azt jelenti: 'Atyám országa';[3] *Achisz* pedig azt jelenti: 'Hogyan lehetséges ez?' – Ha ezeket a neveket nézzük, nekünk, a zörgetőnek kezd kinyílni az ajtó.

Ha azt kérdezed, mint jelent *Achisz,* – azt válaszolják: 'hogyan lehetséges ez?' A 'hogyan lehetséges ez?' a csodálkozó ember szava, nem a megértőé.

Abimelek azt jelenti: 'Atyám országa'; *Dávid* azt jelenti: 'Erőskezű'.[4] Krisztus előképe Dávid, mint ahogy az ördög előképe Góliát; és a Góliátot leterítő Dávid az ördögöt megölő Krisztus.

De mit jelent az, hogy az ördögöt megölő Krisztus? – Azt jelenti, hogy az alázatosság megöli a gőgöt. Amikor tehát Krisztust mondom, testvéreim, leginkább az alázatosságot ajánlják nekünk. Mert az alázatosság által készített számunkra utat, hiszen a gőg által távolodtunk el Istentől, nem is térhetünk vissza hozzá másként, csak az alázatosság által, és nem volt senki, akit magunk elé állíthattunk volna, hogy kövessük őt, mert az egész emberi halandóság fölfúvódott a gőgtől.

És ha volt is valaki alázatos lelkű férfi, mint amilyen a próféták és a pátriárkák voltak, az emberi nem méltóságán alulinak tartotta, hogy ezeket az alázatos embereket kövesse. Hogy tehát az embernek ne legyen méltóságán aluli követni

[1]1Kor 10,11 14.
[2]Gal 4,21.
[3]Vö. Szt Jeromos Lib interpr. nom. hebr. ed. Lagarde,3,5. o.
[4]Ua. 35,11.

egy alázatos embert, Isten lett alázatossá, hogy az emberi nem gőgje legalább így ne tartsa méltóságon alulinak Isten lábnyomainak követését.

Melkizedek Krisztus előképe

5. Mint tudjátok, a zsidóknak volt áldozata korábban is Áron rendje szerint a barmok vágóáldozataiban, és ez is misztérium; mert még nem volt meg az Úr testének és vérének áldozata, melyet a hívők és az evangéliumot olvasók ismernek, mely most az egész földön elterjedt áldozat.

Állítsátok tehát szemetek elé a két áldozatot: azt, amelyik Áron rendje szerinti és azt, amelyik Melkizedek rendje szerinti. Írva van ugyanis: *Megesküdött az Úr és meg nem bánja: pap vagy te mindörökké Melkizedek rendje szerint.*[1]

Kiről mondja: *pap vagy te mindörökké Melkizedek rendje szerint?* – A mi Urunk Jézus Krisztusról.
Ki volt Melkizedek? – Sálem királya.
Sálem pedig az a város, amely később, ahogyan a tudósok mondják, a Jeruzsálem nevet kapta.

Mielőtt a zsidók uralkodtak volna benne, itt volt pap Melkizedek, akiről a Genezis azt mondja, hogy a magasságbeli Isten papja volt.[2] Ő sietett Ábrahám elé, amikor az megszabadította Lótot az ellenségek kezéből, és legyőzte azokat, akik fogva tartották, és kiszabadította a testvérét. A testvér kiszabadítása után jött eléje Melkizedek. És Melkizedek oly nagy volt, hogy ő áldotta meg Ábrahámot. Kenyeret és bort ajánlott föl, megáldotta Ábrahámot, Ábrahám pedig tizedet adott neki.

Lássátok csak, mit ajánlott föl és kit áldott meg, és ezután mondja: *Pap vagy te mindörökké Melkizedek rendje szerint.* Dávid ezt a lélekben jóval Ábrahám után mondta, hiszen Melkizedek Ábrahám korában élt. Ki másról mondja: *Pap vagy te mindörökké Melkizedek rendje szerint,* ha nem arról akinek áldozatát ismeritek?

Krisztus a lélek eledele

6. Vége lett tehát Áron áldozatának. és hatályba lépett a Melkizedek rendje szerinti áldozat. Tehát valaki megváltoztatta az arcát.

Ki ez a *valaki*? – Ne legyen *nem tudom ki,* hiszen ismerjük a mi Urunk Jézus Krisztust. Úgy akarta, hogy a testében és vérében legyen a mi üdvösségünk. De hogyan ajánlja testét és vérét?[3] Alázatosságából. Ha ugyanis nem volna alázatos,

[1]Zsolt 109,4.
[2]Vö. Ter 14,18.
[3]Vö. Mt 26,26.

nem ehetnénk és nem ihatnánk. Nézd csak az Ő nagyságát: *Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige.*[1] Íme, az örökkévaló eledel: eszik az Angyalok, eszik a legfelső Erősségek, eszik a mennyei szellemek, jóllaknak, és teljesen ép marad az, ami őket jóllakatja és örvendezteti.

De ki az az ember, aki eljuthat ehhez az eledelhez? Mitől lehet alkalmas a szív erre az eledelre? Tehát ennek az eledelnek tejjé kellett változnia, hogy eljuthasson a kicsinyekhez; de hogyan lesz a szilárd eledelből tej? Hogyan változik tejjé a szilárd eledel, ha nem egy test közvetítésével?

Mert az anya ezt teszi. Amit az anya eszik, azt eszi a csecsemő, de mivel a csecsemő alkalmatlan arra, hogy kenyérrel táplálkozzék, a kenyeret az anya fogadja a testébe, és a kebel alázatosságával és a folyékony tejjel táplálja a csecsemőt a kenyérből.

Tehát hogyan táplál bennünket Isten Bölcsessége abból a kenyérből? – Úgy, hogy *az Ige testté lett és közöttünk lakozott.*[2]

Lássátok tehát az alázatosságot, mert az angyalok kenyerét ette az ember, ahogyan írva van: *mennyei kenyeret adott nekik, az angyalok kenyerét ette az ember;*[3] azaz azt az örök Igét, akivel az angyalok táplálkoznak, aki egyenlő az Atyával, ette az ember, mert amikor isteni alakban volt, *nem zsákmánynak tekintette, hogy egyenlő Istennel.*

Ő lakatja jól az angyalokat, de *kifosztotta magát,* hogy az angyalok kenyerét ehesse az ember, *a szolga alakját öltötte magára, hasonló lett az emberekhez és a külsejét tekintve embernek találták; megalázta magát engedelmesen mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig;*[4] hogy most már a keresztről ajánlja nekünk az Úr testét és vérét, mint új áldozatot.

Mert megváltoztatta az arcát Abimelek előtt, azaz az atya országa előtt. Az atya országa ugyanis a zsidók országa volt.

Hogyan volt az atya országa? – Dávid országa, Ábrahám országa volt. Az Atyaisten országa inkább az Egyház, mint a zsidók népe, de test szerint az atya országa Izrael népe. Mondatott ugyanis: *És neki adja Isten Dávidnak az ő atyjának trónját.*[5] Itt tehát bizonyítva van, hogy az Úr test szerinti atyja Dávid; istensége szerint azonban Krisztus nem fia, hanem ura Dávidnak.

A zsidók azonban Krisztust csak test szerint ismerték, istensége szerint nem ismerték föl. Ezért tette föl nekik a kérdést: Ki fiának mondjátok a Krisztust?

---

[1] Jn 1,1.
[2] Jn 1,14.
[3] Zsolt 77,24.
[4] Fil 2,6-8.
[5] Lk 1,32.

És válaszolták: Dávid fia.
És ő: *Tehát hogyan mondja Dávid lélekben urának Őt, amikor mondja: mondta az Úr az én Uramnak: ülj az én jobbomra, míg minden ellenségedet zsámollyá teszem a te lábaidnak? Ha tehát Dávid a lélekben Urának hívja őt, hogyan lehet az ő Fia?*
És nem tudtak mit válaszolni,[1] mert az Úr Krisztusban nem ismertek föl mást, csak azt, amit szemmel láthattak, nem pedig azt, amit szívvel érthettek volna meg. Ha pedig belül is lett volna szemük, mint ahogyan kívül volt, abból, amit kívül láttak, megértették volna Dávid fiát, és abból, amit belül megértettek, megérthették volna Dávid Urát.

7. Tehát elváltoztatta arcát Abimelek előtt.
Mit jelent az *Abimelek előtt*? – Az atya országa előtt.
Mit jelent ez az atya országa előtt? – A zsidók előtt.
És elbocsátotta őt és elment.
Kit bocsátott el? – Magát a zsidók népét bocsátotta el, és elment. Keresed most Krisztust a zsidóknál, és nem találod; hogyan *bocsátotta el* és *ment el?* Úgy, hogy elváltoztatta az arcát.

Ők ugyanis ragaszkodva az Áron rendje szerinti áldozathoz, nem tartották meg a Melkizedek rendje szerinti áldozatot;[2] és elveszítették Krisztust, aki a pogányoké kezdett lenni, akikhez korábban nem küldött hírnököket.

A zsidókhoz ugyanis hírnököket küldött, magát Dávidot, Ábrahámot, Izsákot és Jákobot, Izaiást, Jeremiást és a többi prófétákat küldte, és kevesen ismerték meg, akik a sok veszendőhöz képest valóban kevesen voltak. Az elveszők ezreiről olvasunk. Írva van ugyanis: *A maradék üdvözül*.[3]

De ha most körülmetélt kereszténye keresel, nem találsz.
Az első időkben sok ezer keresztény volt a körülmetéltségből. Ha most keresel ilyet, nem találsz. Méltán nem találsz, mert elváltoztatta arcát Abimelek előtt, *és szabadon engedte, ő pedig eltávozott.* Achisz előtt is elváltoztatta az arcát, *és szabadon engedte, ő pedig eltávozott.*

A névváltás azért történt, hogy a nevek cseréje fölhívja a figyelmünket, nehogy azt gondoljuk, hogy a zsoltárok valami mást említenek, vagy mondanak el, mint azt, amit a Királyok Könyvében találunk elbeszélve, és keressük benne a jövendő előképeit és ne csak múlt történetnek tartsuk.

[1]Mt 22,42-46; Zsolt 109,1.
[2]Vö. Zsid 7,11.
[3]Róm 9,27.

Tehát amikor cseréli a neveket, mit mond neked? Itt valami rejtély van; zörgess, és ne tapadj a betűhöz, mert a betű öl, hanem vágyakozz a lélekre, mert a lélek éltet:[1] a lelki megértés üdvözíti a hívőt.

8. Tehát figyeljétek meg, testvérek, hogyan hagyta ott Achisz királyt. Mondtam már, hogy Achisz azt jelenti: ‘Hogyan lehetséges ez?’

Emlékezzetek az evangéliumra, hogy amikor a mi Urunk Jézus Krisztus a testéről beszélt, így szólt: *Ha valaki nem eszi a testemet és nem issza az én véremet, nem lesz benne élet; mert az én testem valóban étel, és az én vérem valóban ital.*[2]

És a tanítványai, akik követték Őt, elámultak és megrémültek a beszédtől, és mert nem értették, azt gondolták, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus valami hallatlan kemény dolgot mondott, tudniillik, hogy enni fogják az Ő testét, melyet láttak, és inni fogják az Ő vérét. Ezt nem tudták elviselni, és szinte mondták: „Hogyan lehetséges ez?”

Tehát Achisz a tudatlanságot és az ostobaságot személyesíti meg, mert ahol azt mondják: „Hogyan lehetséges ez?”, ott nincs megértés; ahol pedig nem értenek, ott a tudatlanság sötétsége uralkodik.

Tehát a tudatlanság országa volt bennük, és Achisz király, azaz a tévedés uralkodott bennük.

Ő pedig azt mondta: *„Ha valaki nem eszi a testemet és nem issza az én véremet”,* mert elváltoztatta az arcát, és mintegy őrültségnek és esztelenségnek látszott az, hogy a testét eledelül, a vérét italul adja az embereknek. Ezért esztelennek gondolták, mint Dávidot, amikor Achisz azt mondta: „Ide hoztátok nekem ezt az eszeveszettet.” Hát nem esztelenségnek látszott: „Egyétek a testemet és igyátok a véremet”? És amikor azt mondta, hogy aki *nem eszi a testemet és nem issza az én véremet, abban nem lesz élet,* úgy tűnt, mintha félrebeszélne.

De Achisz király nézte eszeveszettnek, azaz az ostobák és a tudatlanok. Ezért hagyta ott őket és ment el: eltávozott a szívükből a megértés, nem tudták felfogni Őt.

És mit mondtak neki? Szinte ezt: „Hogyan lehetséges ez?” – ami Achisz nevének a jelentése. Mondták ugyanis: *Hogyan adhatja ez a testét eledelül nekünk?*[3] Őrültnek gondolták az Urat, aki eszét vesztette és nem tudja, mit beszél. Ő pedig, aki jól tudta, mit mond, miközben elváltoztatta az arcát, és

[1]Vö. 2Kor 3,6.
[2]Jn 6,54 56.
[3]Jn 6,53

mintegy őrülten és esztelenül misztériumokról beszélt, tetette magát és dobolt a városkapu szárnyain.

Krisztus együttérzett a gyöngeségeinkkel

9. Keresnünk kell, mit jelent az, hogy *tetette magát és dobolt a kapuszárnyakon*. Nem ok nélkül mondja, hogy *elnyúlt a kapuban,* nem ok nélkül mondja, hogy *nyála lecsurgott a szakállán;* ezeket nem ok nélkül mondták.

A megértés jutalmaként ne essen nehezetekre a hosszú beszéd.

Tudjátok, testvérek, hogy a zsidók, akik előtt Ő elváltoztatta az arcát, ott hagyta őket és elment, ma munkaszünetet tartanak. Ha ők, akik Krisztust elküldték, akiket Ő otthagyott és elment, hiábavaló pihenőt tartanak; a mi pihenésünk gyümölcsöző, hogy megértsük Krisztust, aki őket otthagyta és hozzánk jött. Mindez nem véletlenül történt: Dávid őrültsége, amiről azt mondja, hogy tetette magát, hogy dobolt a város kapuszárnyain, a kezén járt és elnyúlt a kapuban, és hogy a nyála lecsorgott a szakállán.

Ő tetette magát; mit jelent ez? – Azt, hogy tele volt érzésekkel.
Mit jelent az, hogy érzett? – Azt, hogy együttérzett a gyöngeségeinkkel, és ezért akarta a testet is magára venni, hogy abban ölje meg a halált.

Tehát az együttérzését mondja tettetésnek. Ezért korholja az Apostol azokat, akik kemények és érzéketlenek. Mert némelyeket korholva mondja: *Érzéketlenek és irgalmatlanok.*[1]

Ahol érzés van, ott van irgalmasság; és hol van irgalmasság? – Megkönyörült rajtunk felülről. Mert ha nem akarta volna magát kifosztani, megmaradva abban az alakban, amelyben egyenlő volt az örök Atyával, mi mindig a halálban maradtunk volna; de hogy megszabadítson minket az örök haláltól, ahova a gőg bűne vezetett minket, *megalázta magát engedelmesen mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig.*

Tehát tetette magát, azaz tele volt érzéssel, mert elment egészen a kereszthalálig. És mivel akit keresztre feszítenek, azt fára feszítik, dobot pedig úgy csinálnak, hogy testet, azaz bőrt feszítenek fa keretre. Ezért mondja, hogy dobolt, azaz megfeszítették, kifeszítették a fán. Tetette magát, azaz tele volt érzéssel irántunk, hogy *életét adja a juhaiért.*[2]

Dobolt. – Hogyan? A város kapuszárnyain. A kapu, mely megnyílik, az, hogy hiszünk Istenben. Ha bezárnánk a kaput Krisztus előtt, kinyitnánk az ördögnek. Korábban zárva volt a szívünk az örök élet előtt; Ő pedig, a mi Urunk Istenünk, mivel nekünk, embereknek zárva volt a szívünk az örök élet előtt, és nem

[1]Róm 1,31.
[2]Vö. Jn 10,15.

voltunk képesek látni az Igét, akit az angyalok látnak, a kereszttel nyitotta ki a halandók szívét, azaz dobolt a város kapuszárnyain.

10. *És a kezén járt.* – Ki érti ezt, testvérek, hogyan veheti kézbe az ember önmagát? Ki tudja a kezében hordani magát? Mások kézbe vehetik az embert, saját kezébe nem vehető. Nem tudunk rájönni, hogyan értendő betű szerint, amit Dávidról mondanak; Krisztusban azonban értjük. Krisztus ugyanis a tulajdon kezében tartotta magát, amikor a testét fölkínálva mondta: *Ez az én testem.*[1] A kezében tartotta ezt a testet. Ez a mi Urunk Jézus Krisztus alázatossága, és ezt köti nagyon az emberek lelkére. Erre buzdít minket, testvérek, hogy éljünk, azaz, hogy az Ő alázatosságát kövessük, és legyőzzük Góliátot: Krisztushoz tartozva legyőzzük a gőgöt.

Ugyanis *elnyúlt a kapuban.* Mit jelent ez az *elnyúlt*? – Azt, hogy önmagát alázta meg.

Mit jelent a *kapuban?* – Annak a hitnek a kezdeténél, amellyel üdvözülünk. Mert mindenki a hit kezdetével kezdi, ahogyan az Énekek éneke mondja: *Jöjj, és a hit kezdetétől érj ide hozzám*.[2]

El fogunk jutni a színről színre látásra, amint írva van: *Szeretteim, most Isten gyermekei vagyunk, de még nem nyilvánvaló, hogy mik leszünk. Azt tudjuk, hogy ha megjelenik, hozzá leszünk hasonlók, mert látni fogjuk, amint van.*[3]

Látni fogjuk, de mikor? – Amikor a jelenvalók elmúltak. Halljad Pál apostolt is: *Most tükör által homályosan látunk, akkor majd szemtől szemben.*[4]

Mielőtt tehát szemtől szemben meglátnánk az Igét, akit az angyalok látnak, nekünk még szükségünk van a kapuszárnyakra, melyek előtt leborult az Úr, megalázva magát egészen a halálig.

11. Mit jelent az, hogy *nyála lecsurgott a szakállán?* – Ezzel változtatta el arcát Abimelek vagy Achisz előtt, aki elbocsátotta őt, és elment.

Az értetleneket hagyta ott, és kikhez ment? – A pogányokhoz. Tehát mi értsük meg azt, amit ők képtelenek voltak megérteni.

Lecsurgott a nyál Dávid szakállán. – Mit jelent a *nyál*? Mintegy a csecsemők szavait, hiszen az egészen kicsi gyermekeknek folyik a nyála. Hát nem olyanok e szavak, mint a csecsemőké? „Egyétek a testem és igyátok a véremet?” De ezek a gyermeteg szavak elfödték az Ő erejét. A szakáll pedig az erőt jelenti. A szakállon lecsurgó nyál tehát nem egyéb, mint az erejét elfedő gyönge szavak.

[1]Mt 26,26.
[2]Én 4,8 (LXX)
[3]1Ján 3,2.
[4]1Kor 13,12..

Úgy gondolom, Szentségetek megértette ennek a zsoltárnak a címét. Ha ezután magát a zsoltárt akarjuk magyarázni, félni kell attól, hogy amiket hallottatok, kihullik a szívetekből. A mi Urunk Jézus Krisztus nevében ennek a zsoltárnak a címét magyaráztuk; mivel holnap vasárnap lesz, és beszédet kell mondanunk nektek, a folytatást elnapoljuk holnapra, hogy magát a zsoltár szövegét is szívesen hallgassátok.

HARMINCHARMADIK ZSOLTÁR (34.)
Második beszéd
Elhangzott Hippóban, 395–405 között
41–51 éves, 3–13 éves pap, 1–10 éves püspök

1. Akik tegnap itt voltatok, bizonyára emlékeztek ígéretünkre. és most itt van már az ideje, hogy az Úr nevében lerójuk adósságunkat. Ő sugallta, hogy ígéretet tegyünk, és ő fogja megadni, hogy teljesítsük az ígéretet, mert mindig adósok vagyunk a szeretettel. A szeretet ugyanis az, amit mindig viszonozni kell, és amivel mindig tartozunk, ahogyan az Apostol mondja: *Ne tartozzatok senkinek semmivel, csak azzal hogy egymást szeressétek.*[1]

E zsoltár címét tegnap elmagyaráztuk, és mivel a magyarázat hosszabb időt igényelt, magának a zsoltárszövegnek a magyarázatát elnapoltuk. Halljuk tehát, mit mond a Szentlélek szent prófétája szájával ebben a zsoltárban, amely megfelel a tegnap magyarázott címnek.

Akik tegnap nem voltak itt, a cím magyarázatát is adósságként követelik, de nehogy hosszabban időzve annál, megcsaljuk azokat, akiknek már le kell rónunk adósságunkat, akik ma itt vannak, de tegnap nem voltak itt, amennyire képesek egy rövid összefoglalásból ismerjék meg. Ha pedig valami arra készteti őket, hogy részletesebben kérdezzenek, Krisztus nevében nyitott fülekre találnak nálunk máskor, nehogy a többiektől elvegyük az időt.

2. Elmondtuk, hogy a Királyok Könyvében írva van, hogy Dávid, amikor Saul elől menekült, el akart rejtőzni a geti királynál, kinek neve Achisz volt.

De mivel dicsőségének már híre volt, nehogy az a király, akihez menekült irigységből valami rosszat forraljon ellene, Dávid őrültséget színlelt, és mintha dührohamot kapott volna, elváltoztatta arcát, és ahogyan olvastuk, tetette magát, dobolt a város kapuszárnyain, a kezén járt, és elnyúlt a kapuban.

És mondta Achisz király: Miért hoztátok ezt ide hozzám? Szükségem van nekem egy eszeveszettre?[2] És így elbocsátotta őt, hogy beteljesedjék, ami a zsoltár címében írva van: *elváltoztatta az arcát, és ott hagyta őt, és eltávozott.*

Ott hagyta tehát Achisz királyt; itt pedig azt mondja, *elváltoztatta az arcát Abimelech előtt, és ott hagyta őt, és eltávozott.* Elmondtuk, hogy a neveket azért cserélték föl, hogy megmutassák a misztériumot; ha ugyanis a zsoltár címében

[1]Róm 13,8.
[2]Vö. 1Sám 21,10-14.

ugyanazt a nevet ismételte volna, nem prófétált volna nekünk semmit misztériumban, hanem csak a történteket mondta volna el.

Tehát mindkét név nagy titkot rejteget. Achisz ugyanis azt jelenti: ‘hogyan lehetséges?’ Abimelech azt jelenti: ‘Atyám országa’. A ‘hogyan lehetséges?’ kérdésben a tudatlanság fejeződik ki, hogy a csodálkozó és nem a megismerő szavának értsd; Abimelech nevének jelentésében pedig a zsidók országát kell értenünk.

Krisztus nevében mondható ugyanis, hogy *Atyám országa,* mert az Ő atyja test szerint Dávid, és Dávid országa volt a zsidó nemzetben. Tehát atyja országa előtt változtatta el az arcát, és ott hagyta és elment; mert ebben az országban bemutatták az Áron rendje szerinti áldozatot, mely után Ő maga tulajdon testéből és véréből alapította meg a Melkizedek szerinti áldozatot. Elváltoztatta tehát az arcát a papságban és ott hagyta a zsidók nemzetét és a pogányokhoz ment.

Mit jelent tehát az, hogy *tetette magát*? – Azt jelenti, hogy érzéssel volt tele. Van-e még valami annyira érzéssel tele, mint a mi Urunk Jézus Krisztus irgalmassága, aki látván a mi gyöngeségünket, hogy megszabadítson minket az örök haláltól, a testi halált annyi igazságtalanság és gyalázat közepette vállalta?

És dobolt, mert dobot csak úgy lehet készíteni, ha bőrt fára feszítenek; és Dávid dobolt, jelezvén, hogy Krisztust keresztre fogják feszíteni.

De a város kapuszárnyain dobolt; mik ezek a kapuszárnyak, ha nem a szívünk, melyet bezárunk Krisztus előtt, aki a kereszt dobjáról nyitotta meg a halandók szívét?

És *a kezén járt*; de hogyan vehette kézbe önmagát? Mivel amikor a testét és a vérét kínálta, kezébe vette, amit a hívők tudnak, és a kezében tartotta magát, amikor mondta: *Ez az én testem.*[1]

És *elnyúlt a kapuban*, azaz megalázta magát. Mert ez a hitünk kezdetéig való elnyúlás. A kapunyílás ugyanis a hit kezdete, innen indul az Egyház, és jut el egészen a színelátásig, hogy amikor hiszi azt, amit nem lát, kiérdemelje az élvezetét, amikor színről színre látni kezd.

Ezeket mondja a zsoltár címe, röviden hallottuk. Halljuk most már annak szavait, aki a város kapujában tetette magát és dobolt.

Jó és balsorsban áldjuk az Urat

3. [2. v.] *Áldom én az Urat minden időben, az ő dicsérete mindenkor ajkamon* – mondja Krisztus, és mondania kell a kereszténynek is, mert a keresztény is

[1]Mt 26,26.

Krisztus testében van, és Krisztus azért lett emberré, hogy a keresztény angyallá lehessen, aki ezt mondja: *Áldom én az Urat.*

Mikor áldom én az Urat? – Amikor jót tesz veled? Amikor túláradó bőségben vannak mulandó javaid? Amikor bővében vagy aranynak, olajnak, bornak, ezüstnek, szolgáknak, jószágoknak, amikor halandó egészséged teljesen ép és romlatlan, születő jószágaid mind gyarapodnak, a korai halál semmi nem visz el, boldogság árasztja el házadat, körülvesz minden – ekkor áldod az Urat? – Nem, hanem *minden időben.*

Tehát akkor is, amikor idővel és a mi Urunk Istenünk ostora szerint mindezekben zavar támad, elvétetnek, meg sem születnek, vagy korán elpusztulnak? Mindez megtörténik, és ebből szegénység, nyomorúság, vesződség, fájdalom és kísértés következik.

De te, aki ezt énekelted: *Áldom én az Urat minden időben, az ő dicsérete mindenkor ajkamon,* akkor is áldd Őt, amikor ezeket adja, és akkor is áldd, ha ezeket elveszi, mert Ő adja, Ő veszi el ezeket, de önmagától azt, aki Őt áldja, nem fosztja meg.

Az alázatot kötik a lelkünkre

4. De ki áldja *az Urat minden időben,* ha nem az alázatos szívű? A mi Urunk az alázatot tanította a testben és a vérben, mert amikor a testét és a vérét kínálja, a maga alázatát kínálja abban, ami a történetben van megírva, tudniillik Dávid színlelt őrültségében, amiről korábban beszéltünk: *és nyála lecsurgott a szakállán.*

Amikor az Apostolt olvastuk, hallottátok a nyálat, de a *szakállán lecsurgó nyálról* van szó.

Mondhatja valaki: miféle nyálat hallottunk? – Nemde az imént olvastuk az Apostolt, aki azt mondja: *A zsidók csodajeleket kívánnak, a görögök bölcsességet követelnek?*

Az imént olvastuk: *Mi azonban a megfeszített Krisztust hirdetjük* (ugyanis akkor dobolt), *aki a zsidóknak ugyan botrány, a pogányoknak meg balgaság, a meghívottaknak azonban, akár zsidók, akár görögök* Krisztust hirdetjük, aki *Isten ereje és Isten bölcsessége. Hiszen Isten „balgasága” bölcsebb az embereknél, és Isten „gyöngesége” erősebb az embereknél.*[1]

A nyál ugyanis balgaságot jelent, a nyál gyöngeséget jelent. *De Isten „balgasága” bölcsebb az embereknél, és Isten „gyöngesége” erősebb az embereknél;* és ne ütközz meg a nyálon, hanem azt figyeld, hogy a szakállára csurog le.

[1] 1Kor 1,22–26.

Amint ugyanis a nyál a gyöngeséget, úgy a szakáll az erőt jelenti. Elfedte tehát erejét testének gyöngeségével, és a kívülről látható gyöngeség nyálnak tűnt, belül azonban az isteni erő úgy takarta mint a szakáll.

Tehát az alázatosságot köti a lelkünkre. Légy alázatos, ha áldani akarod az Urat minden időben, és azt akarod, hogy az Ő dicsérete mindig ajkadon legyen.

Mert Jób nem csak akkor áldotta az Urat, amikor bőségben volt mindene, melyekről olvassuk, hogy gazdag volt és boldog, volt sok jószága, szolgája, háza, és szerencsés volt gyermekeiben és minden dolgában.

De egyszerre vétetett el tőle minden, és ő megtette, ami ebben a zsoltárban van megírva, amikor ezt mondta: *Az Úr adta, az Úr elvette, ahogy az Úrnak tetszett, úgy történt, legyen áldott az Úr neve.*[1]
Íme, itt a példa, aki minden időben áldja az Urat.

Az alázatosságról és a szelídségről

5. [3. v.] De miért áldja az ember az Urat minden időben? – Mert alázatos.

Mit jelent alázatosnak lenni? – Azt jelenti, hogy nem akar magában dicsekedni. Aki magában akar dicsekedni, az gőgös. Aki nem gőgös, az alázatos.

Tehát nem akarsz gőgös lenni? Ahhoz, hogy alázatos lehess, mondd, ami mondatott: *Az Úrban dicsekszik az én lelkem, hallják a szelídek és örvendezzenek.*

Tehát akik nem az Úrban akarnak dicsekedni, azok nem szelídek, hanem makacsok, erőszakosak, fennhéjázók, gőgösek. Az Úr pedig azt akarja, hogy a jószágai szelídek legyenek; légy az Úr jószága, azaz légy szelíd; Ő felül rád és irányít téged; ne félj attól, hogy megbotlasz és szakadék felé tartasz. A gyöngeség ugyan a tiéd, de figyeld csak, ki irányít téged? Szamárcsikó vagy, de Krisztust hordozod. Ő is szamárcsikón jött a városba, és az a jószág szelíd volt.

Vajon azt a jószágot dicsérték? Vajon a jószágnak mondták-e: *Hozsanna Dávid fiának, áldott, aki az Úr nevében jön?* [2] A szamárcsikó vitte őt, de az előtte és utána menők a rajta ülőt dicsérték.

És talán a jószág mondta: *Az Úrban dicsekszik az én lelkem, hallják a szelídek és örvendezzenek?* Az a szamárcsikó ilyet soha nem mondott, de mondja most a nép, ha hozzá hasonlóan hordozni akarja Urát.

Lehet, hogy a nép fölháborodik, hogy ahhoz a szamárcsikóhoz hasonlítjuk, melyen az Úr ült, és egyes gőgösök és fennhéjázók majd mondják nekem: „Íme, szamárrá tett minket!”

---

[1] Jób 1,21.
[2] Mt 21,9.

Legyen az Úr szamara mindaz, aki ezt mondja, ne legyen ló és öszvér, melyekben nincs értelem. Ismeritek a zsoltárt, amelyik mondja: *Ne legyetek olyanok, mint a ló és az öszvér, melyekben nincsen értelem*[1]

Ugyanis a ló és az öszvér néha fölágaskodik és vadul leveti magáról a rajta ülőt. Kötőfékkel, zablával, veréssel idomítják őket, míg betörnek és megtanulják hordozni urukat. Te azonban légy szelíd, még mielőtt zablát tesznek a szádba, és hordozd a te Uradat, ne magadat dicsértesd, hanem azt dicsérjék, aki rajtad ül, és te mondd: *Az Úrban dicsekszik az én lelkem, hallják a szelídek és örvendezzenek.*

Mert amikor a nem szelídek hallják, nem örvendeznek, hanem dühöngenek, és ők azok, akik azt mondják, hogy szamárrá tettük őket. A szelídek pedig meghallgatnak, és meg is teszik, amit hallanak.

Mi a bölcsesség és hogyan kell szeretni?

6. [4. v.] A következő sor: *Magasztaljátok az Urat énvelem.* – Ki ez, aki arra buzdít, hogy magasztaljuk vele az Urat? Akárki legyen, testvérek, Krisztus testében, azért kell fáradoznia, hogy vele együtt magasztalják az Urat.

Mert bárki legyen, szereti az Urat, és hogyan szereti Őt? Úgy, hogy nem irigykedik a vele együtt szeretőkre. Aki ugyanis testileg szeret, szükségszerűen kárhozatos féltékenységgel szeret; mert ha például ruhátlanul láthatja azt, akire kárhozatos szerelemmel vágyódik, akarja-e hogy más is lássa? Szükségszerű, hogy féltékenység és irigység töltse el, ha valaki más is látja azt a nőt. A tisztaságot úgy lehet megőrizni, hogy ha vagy csak az látja, akinek ez megengedett, és más nem látja, vagy még ő sem.

Nem így van ez Isten bölcsességével: látni fogjuk színről színre, és mindnyájan fogjuk látni, és senki nem fog féltékenykedni.

A bölcsesség mindenkinek adja magát, és sértetlen és tisztaságos mindenkihez. Azok változnak hasonlóvá hozzá, és a bölcsesség nem válik hozzájuk hasonlóvá. Ő az igazság, ő Isten. Hallottátok-e valaha, testvérek, hogy a mi Istenünk változhat? Mindenek fölötti igazság Ő, Isten Igéje, Isten bölcsessége, mely által mindenek lettek, megvannak az ő szerelmesei.

De mint mond az Ő szerelmese? – Azt, mondja hogy *magasztaljátok az Urat énvelem;* nem akarom egyedül magasztalni az Urat, nem akarom egyedül szeretni, nem akarom csak én ölelni. Mert nem úgy van, hogy ha én ölelem, más ölelő karjának nincs hely. A bölcsesség oly nagy, hogy minden lélek ölelheti és élvezheti őt. És mit mondok, testvérek? Azt, hogy szégyelljék magukat azok, akik úgy szeretik Istent, hogy irigykednek másokra?

[1]Zsolt 31,9.

Eszeveszett emberek szeretik a kocsihajtót, és aki szereti a kocsihajtót vagy a vadászt, azt akarja, hogy az egész nép vele együtt szeresse, és buzdít és mondja: „Szeressétek velem együtt ezt a színészt, azt a színésznőt, és azt az ocsmányságot!” Ez kiabál a nép között, hogy vele együtt szeressék az ocsmányságot; és a keresztény nem kiált az Egyházban, hogy vele együtt szeressék Isten igazságát?

Élesszétek föl tehát magatokban a szerelmet, testvérek, és kiáltsa mindegyiktek és mondja: *Magasztaljátok az Urat énvelem.* Legyen meg bennetek ez a hév!

Miért recitálják és magyarázzák ezeket nektek? Ha szeretitek Istent, ragadjátok magatokkal Isten szerelmére azokat mind, akik kapcsolatban vannak veletek, és mindazokat, akik a házatokban vannak.

Ha szeretitek Krisztus testét, azaz az Egyház egységét, ragadjátok magatokkal az igazság élvezetére, és mondjátok: *Magasztaljátok az Urat énvelem.*

Krisztus Egyházának egységét köti a lelkünkre

7. [4. v. 2. fele] *Magasztaljuk az Ő nevét mind egyenlőképpen.*

Mit jelent ez: *Magasztaljuk az Ő nevét mind egyenlőképpen*? – Azt jelenti, hogy együtt. Sok kódexben ugyanis ez áll: *Magasztaljátok az Urat énvelem, és magasztaljuk az Ő nevét együtt.*

Akár azt mondjuk, hogy *mind egyenlőképpen.* akár azt, hogy *együtt*, ugyanazt mondjuk. Tehát ragadjátok magatokkal, akit csak tudtok, buzdítva, kérlelve, vitatkozva, számot adva, szelíden és kedvesen ragadjátok őket szerelemre, hogy ha *magasztalják az Urat, együtt magasztalják.*

Úgy látszik, Donatus szektája is magasztalja az Urat; mit érdekli őket a földkerekség?

Mondjuk nekik, testvérek: *Magasztaljátok az Urat énvelem, és magasztaljuk az Ő nevét mind egyenlőképpen.* Miért elkülönülten akarjátok magasztalni az Urat? Ő egy, miért akartok két népet csinálni Istennek? Miért akarjátok szétszakítani Krisztus testét?

Ő bizony a kereszten függött, amikor dobolt, és a kereszten függve lehelte ki a lelkét. És jöttek, akik megfeszítették, és úgy találták, hogy már kilehelte a lelkét, ezért neki nem törték meg a lábszárát; a latroknak azonban, akik még éltek a kereszten, megtörték,[1] hogy a fájdalom által siettessék a halált, és megszabaduljanak a keresztre feszítettek kínjaitól.

[1]Vö. Jn 19,32–33.

Jön tehát a hóhér, és úgy találja, hogy az Úr békésen lehelte ki a lelkét, mert Ő maga mondta: *Hatalmam van a lelkem letételére.*[1]

És kikért tette le a lelkét? – Az egész népéért, egész testéért.

Jön tehát a hóhér és nem töri meg Krisztus lábszárát; jön Donatus és széttépi Krisztus Egyházát. Krisztus teste a kereszten a hóhérok kezei között ép maradt, a keresztények kezei között nem ép az Egyház teste.

Kiáltsuk tehát, testvérek, sóhajjal amennyire csak tudjuk: *Magasztaljátok az Urat énvelem, és magasztaljuk az Ő nevét együtt.* Mert az Egyház kiáltja feléjük, az Egyház hangja ez, mely azokhoz kiált, akik széttépték.

Hogyan tépték szét? – A gőggel.

Krisztus azonban az alázatosságot tanítja, amikor a testét és a vérét kínálja; amiről már mondtuk Szentségteknek, hogy ebben a zsoltárban erről van szó, és ezt ünnepeljük, amikor Krisztus a testét és a vérét ajánlja, amikor Krisztus alázatosságát ajánlja, melyet értünk vállalt magára.

Szerezzük meg a szív tisztaságát

8. [5. v.] *Kerestem az Urat, és meghallgatott engem.*
Hol hallgatott meg az Úr? – Belül.
Hol ad mindent? – Belül. Ott imádkozol, ott hallgat meg, ott tesz boldoggá.

Imádkoztál, meghallgatott, boldoggá tett. És erről nem tud semmit az, aki melletted áll, mert az egész titokban történt, amint az Úr az evangéliumban mondja: *Menj be a kamrádba, zárd be az ajtót, és a rejtekben imádkozzál, és Atyád, aki a rejtekben lát, megfizet neked.*[2]

Amikor tehát bemégy a kamrádba, a szívedbe mégy be. Boldogok, akik örülnek, amikor betérnek a szívükbe, és nem találnak ott semmi rosszat.

Figyeljen, Szentségetek!
Mennyire nem akarnak hazamenni azok, akiknek rossz felesége van. Mennyire keresik a piacot és ott örülnek. és ha közeleg az óra, amikor a házukba kell menniük, elszomorodnak, mert zúgolódások, korholások, kesergések, veszekedések közé mennek, mert nem nyugodt az a ház, ahol nincs békesség a férj és a feleség között. Ezért jobb a férjnek a fórumon kószálni.

Ha tehát szerencsétlenek azok, akik amikor hazatérnek, attól félnek, hogy övéik veszekedéssel fogadják őket, mennyivel nyomorultabbak azok, akik nem akarnak a lelkiismeretükbe visszatérni, nehogy ott a bűnök vitái fogadják őket!

[1] Jn 10,18.
[2] Mt 6,6.

Tehát tisztísd meg a szívedet, hogy szívesen térhess a szívedbe: mert *boldogok a tisztaszívűek, mert ők látni fogják Istent.*[1]

Távolítsd el onnan a bűnös vágyak szennyét; távolítsd el a kapzsiságot, távolítsd el a babonaságot, távolítsd el a szentségtörő és gonosz gondolatokat; a gyűlöletet, nem csak a barátod, hanem az ellenséged iránti gyűlöletet is, mondom; távolítsd el mindezt, menj be a szívedbe és örömödet fogod ott találni.

Amikor ott kezdesz örülni, maga a szíved tisztasága fog gyönyörködtetni, és imádságra késztet, mint ahogy ha rátalálsz egy helyre, ahol csönd van, nyugalom és tisztaság, és azt mondod: itt imádkozni kell, és gyönyörködtet a hely szépsége, és azt hiszed, hogy ott Isten meghallgat téged.

Ha tehát egy látható hely tisztasága gyönyörködtet, miért nem bánt a tulajdon szíved tisztátalansága? Menj be a szívedbe, tisztíts meg mindent, azután emeld szemeidet Istenhez, és azonnal meghallgat téged.

Kiálts és mondd: *Kerestem az Urat, és meghallgatott engem, és minden háborúságomból kiragadott engem.*

Miért? – Azért, mert miután megvilágosultál, amikor már kezd jó lenni a lelkiismereted, még maradnak háborúságok, mert megmarad valami gyöngeség mindaddig, *amíg a győzelem el nem nyeli a halált, és ez a halandó magára nem ölti a halhatatlanságot.*[2]

Kell, hogy ebben a világban ostorozzanak, kell, hogy bizonyos próbatételeket és kísértéseket szenvedj. Isten mindent megtisztít, kiragad téged minden háborúságból, Őt keresd.

9. *Kerestem az Urat, és meghallgatott engem*. – Aki tehát nem nyer meghallgatást, nem az Urat keresi.

Figyeljen Szentségetek! Nem azt mondta: „Aranyat kértem az Úrtól, és meghallgatott engem; öregséget kértem az Úrtól, és meghallgatott; ezt vagy azt kértem az Úrtól, és meghallgatott engem.”

Más dolog valamit kérni az Úrtól, és más dolog magát az Urat keresni.

Kerestem az Urat – mondja –, *és meghallgatott engem.* Te pedig amikor imádkozol és mondod: „Öld meg ezt az ellenségemet”, nem az Urat keresed, hanem megteszed magadat bírónak ellenséged fölött, és végrehajtóvá teszed a te Istenedet. Honnan tudod, hogy nem jobb-e nálad az, akinek a halálát kívánod?

[1]Mt 5,8.
[2]Vö. 1Kor 15,54.

Ha másért nem, talán annyiban jobb, hogy ő nem kívánja a te halálodat. Tehát ne keress semmit az Úron kívül, hanem magát az Urat keresd, és meg fog hallgatni; te még beszélsz, és Ő már mondja: *Íme, itt vagyok.*[1]

Mit jelent ez: *Íme, itt vagyok?* – Azt jelenti, hogy „Íme, jelen vagyok, mit akarsz, mit kérsz tőlem? Bármit adnék neked, kevesebb, mint én vagyok: engem akarj, engem élvezz, engem ölelj. Most még nem vagy rá képes egészen, a hitből érints engem és ragaszkodj hozzám – Isten mondja ezt neked – és én minden terhedet leveszem rólad, hogy egészen hozzám ragaszkodhass. Ezt a halandó létedet halhatatlanná változtatom át,[2] hogy egyenlő légy angyalaimmal,[3] és mindig lásd az arcomat és örvendj, és örömödet senki el ne vegye tőled,[4] mert: *Kerested az Urat, és meghallgatott téged, és minden háborúságodból kiragadott téged."*

Hogyan kell közelíteni Istenhez?

10. [6. v.] *Járuljatok hozzá és megvilágosultok.* – Mondtuk már, hogy ki buzdít: az a szerelmes, aki nem akarja, hogy egyedül ölelje azt, akit szeret, és mondja: *Járuljatok hozzá és megvilágosultok.*

Azt mondja, amit ő maga már megtapasztalt, a Krisztus testében élő lelki ember, sőt maga a mi Urunk Jézus Krisztus test szerint. Mint Fő buzdítva többi tagjait, mit mond? – *Járuljatok hozzá és megvilágosultok.*

Vagy inkább egy lelki keresztény hív, hogy járuljunk magához, a mi Urunk Jézus Krisztushoz. Járuljunk hozzá és világosodjunk meg, de nem úgy, ahogyan a zsidók járultak hozzá és elsötétedtek. Azért közeledtek ugyanis hozzá, hogy megfeszítsék; mi ezért járulunk hozzá, hogy a testét és vérét kapjuk. Ők a Megfeszítettől elsötétedtek; mi amikor esszük és isszuk a Megfeszítettet, megvilágosodunk.

Járuljatok hozzá és megvilágosultok – íme, ezt a pogányoknak mondja. A megfeszített Krisztus ott volt a dühöngő és őt személő zsidók között, a nemzetek nem voltak ott; és íme, azok járultak hozzá, akik sötétségben voltak, és azok világosultak meg, akik nem látták Őt.

Hogyan járultak hozzá a nemzetek? – Hittel követve, szívvel vágyódva, szeretettel futva.

A szereteted a lábad. Két lábad legyen, ne légy féllábú.

---

[1] Iz 65,24.
[2] Vö. 1Kor 15,54.
[3] Vö. Mt 22,30.
[4] Vö. Jn 16,22.

Mi a két láb? – Isten és a felebarát szeretetének két parancsa. Ezeken a lábakon fuss Istenhez, közeledj hozzá, mert Ő serkent, hogy fuss, és Ő hinti rád a fényét, hogy nagyszerűen és isteni módon tudd követni Őt; *és a ti orcátok meg nem szégyenül.*

Járuljatok hozzá, – mondja –, és megvilágosultok, és a ti orcátok meg nem szégyenül. – Csak a gőgös arca szégyenül meg.

Miért? – Azért, mert kiemelt akar lenni, és amikor valami szégyent vagy gyalázatot, vagy a világ szerint szerencsétlenséget, vagy szorongatást szenved, megszégyenül.

De te ne félj, te járulj Hozzá, és meg nem szégyenülsz. Bármit tesz veled ellenséged, az emberek szerint föléd kerekedett, de Istennél te állsz fölötte.

„Megfogtam, megkötöztem, megöltem!" – milyen fölényesnek látszanak, akik ilyeneket mondanak!

Milyen fölényesnek érezték magukat a zsidók, amikor az Urat ütlegelték, amikor arcába köptek, náddal verték a fejét, amikor tövissel koronázták és bíborköpenyt dobtak a vállára! Milyen fölényesek voltak!

Ő pedig eltiportnak látszott, mert elnyúlt a kapuban, de nem szégyenkezett, Ő volt ugyanis *az igaz világosság, mely megvilágosít minden e világra jövő embert.*[1]

Ahogy tehát a világosság nem szégyenkezhet, úgy nem hagyja szégyenkezni azt, akit megvilágosít. *Járuljatok tehát hozzá, és megvilágosultok, és a ti orcátok meg nem szégyenül.*

11. [7–8. v.] De mondhatja valaki: „Hogyan járulhatnék hozzá? Annyi rossz, annyi bűn terhel, annyi gaztett kiált a lelkiismeretből. hogyan mernék Istenhez járulni?"

Hogyan? – Úgy, hogy megalázod magad a bűnbánattal.

De – mondod – szégyellek bűnbánatot tartani." *Járulj hozzá, és megvilágosulsz, és a te arcodat nem éri szégyen.* Ha ugyanis a szégyentől való félelem visszatart téged a bűnbánattól, a bűnbánat pedig arra késztet, hogy Istenhez járulj, nem látod, hogy a büntetést hordozod arcodon? Nem látod, hogy azért szégyenkezik az arcod, mert nem közeledsz Istenhez, és azért nem közeledsz, mert nem akarsz bűnbánatot tartani?

Ahogyan a próféta bizonyítja: *Ez a szegény kiáltott, és az Úr meghallgatta őt* – megtanít arra, hogyan nyersz meghallgatást.

[1]Vö. Jn 1,9

Azért nem hallgatnak meg, mert gazdag vagy. Ha kiáltottál és nem hallgattak meg, halljad csak, miért nem: *Ez a szegény kiáltott, és az Úr meghallgatta őt.* Szegényen kiálts, és az Úr meghallgat.

„De hogyan kiáltok szegényen?" – Úgy, hogy ha van is valamid, ne a saját erőidnek tulajdonítsd; úgy, hogy értsd meg, hogy rászoruló vagy, és értsd meg, hogy mindaddig szegény vagy, amíg nem birtokolod azt, aki gazdaggá tesz téged.

De hogyan hallgatta meg őt az Úr? – Úgy, hogy *minden szorongatásából kiszabadította őt.*

És hogyan szabadította ki minden szorongatásból? – *Sánccal veszi körül az Úr angyala az őt félőket, és kiragadja őket.*

Így van megírva, testvérek, és nem úgy, ahogyan néhány hamis kódexben áll: „Harcba küldi az Úr angyalát az Őt félők köré, és kiragadja őket". Hanem így: *Sánccal veszi körül az Úr angyala az őt félőket, és kiragadja őket.*

Kit nevez az Úr angyalának, aki *sánccal veszi körül az őt félőket, és kiragadja őket?* – Magát a mi Urunk Jézus Krisztust nevezik a próféciában a nagy tanács Angyalának, a nagy tanács hírnökének; így nevezték Őt a próféták.[1]

Tehát Ő maga, a nagy tanács Angyala, azaz hírnöke sánccal veszi körül azokat, akik félik az Urat, és ragadja ki őket. Ne félj tehát, hogy nem vesznek észre; bárhol féled az Urat, tud rólad ez az Angyal, aki sánccal vesz körül és kiragad téged.

12. [9. v.] A zsoltár most nyíltan akar beszélni arról a misztériumról, hogy a kezében tartotta magát: *Ízleljétek és lássátok, hogy milyen édes az Úr.*

Nemde itt kinyílik a zsoltár és megmutatja neked azt az esztelenségnek és őrültségnek látszó titkot, annak a Dávidnak egészséges esztelenségét és józan részegségét, aki valamilyen előképben mutatta, amikor Achisz király nevében mondták neki: *Hogyan lehetséges ez?,* amit az Úr mondott: *Ha valaki nem eszi az én testemet és nem issza majd az én véremet, nem lesz benne élet?* És azok, akikben Achisz, azaz a tévedés és a tudatlanság uralkodott, mit mondtak: *Hogyan adhatja ez a testét eledelül nekünk?*[2]

Ha nem tudod, hogyan, ízleld és lássad, hogy *édes az Úr;* ha pedig nem érted, akkor Achisz király vagy. Dávid pedig elváltoztatja arcát és eltávozik tőled, ott hagy téged és elmegy.
13. *Boldog a férfi, aki Őbenne remél*. – Mi szükség van itt hosszas magyarázatra? Aki nem az Úrban remél, nyomorult.

---

[1]Vö. Iz 9,6. (LXX)
[2]Jn 6,53–54.

Ki az, aki nem az Úrban remél? – Aki önmagában remél. Sőt, ami néha rosszabb, testvéreim, figyeljetek csak, amikor az emberek nem önmagukban, hanem más emberekben akarnak remélni.

„Gaius Saeius életére mondom, aki semmit nem tud tenni ellenem!”[1] – és talán egy már halott emberről van szó. Ebben a városban így mondják: „Annak az életére mondom!”, és az ember valahol másutt már meg is halt.

És milyen gyorsan mondanak az emberek ilyet, és nem azt mondják, hogy: „Bízom Istenben, hogy nem engedi, hogy árts nekem!” Nem azt mondják: „Bízom Istenemben, mert még ha megenged is valamit ellenem, a lelkemnek nem árthatsz!”, hanem amikor azt mondják, „Annak az életére mondom!”, ők maguk sem keresik az egészséget és azokat is megterhelik, akik által az egészséget elérni gondolják.

14. [10–11 v.] *Féljétek az Urat, ő szentjei, mert nem éri ínség az Őt félőket.* – Sokan azért nem akarják félni az Urat, hogy ínséget ne szenvedjenek. Azt mondják nekik: „Ne csaljatok!”. Erre azt mondják: „Akkor miből fogunk élni?” „Nincs művészet hamisság nélkül, és nem lehet kereskedni csalás nélkül” – mondják. De a csalást Isten bünteti. Féljed Istent. „De ha félem Istent, nem fogok megélni!”

Féljétek az Urat, ő szentjei, mert nem éri ínség az Őt félőket. – Bőséget ígér a kételkedőnek, aki attól fél, hogy ha féli az Urat, elhagyják a fölösleges dolgai. Az Úr táplált, amikor még megvetetted, és elhagyna, amikor féled Őt?

Figyelj csak és ne mondd: „Az a másik gazdag én meg szegény vagyok; én félem az Urat, az félelem nélkül mi mindent megszerzett, én pedig félelemmel ruhátlan vagyok!”

Nézzétek csak, mi következik: *A gazdagok szűkölködnek és éheznek, az Urat keresőknek azonban nincs hiánya semmi jóban.* – Ha ezt szó szerint érted, úgy tűnik, tévedsz. Látsz ugyanis sok gonosz gazdagot meghalni a gazdagságában, nem lettek szegények; amíg éltek; látod, hogy megöregedtek, életük végéhez nagy gazdagságban értek el, fényes temetést rendeztek nekik, pompával vitték a sírhoz azt, aki elefántcsont ágyban lehelte ki a lelkét síró családja körében.

És ha netán ismerted bűneit és gaztetteit, azt mondod magadban: „Én tudom, miket tett ez az ember; íme, megöregedett, a saját ágyában halt meg, övéi milyen pompás temetést rendeztek neki. Én pedig tudom, miket művelt! Megcsalt és becsapott az Írás, mert ezt hallom és éneklem: *A gazdagok szűkölködnek és éheznek.* Mikor volt ez az ember *szűkölködő?* Mikor éhezett? – *Az Urat keresőknek azonban nincs hiánya semmi jóban.*[2]

---

[1]Vö. Tertullianus: Apol. 3,1,48; Enarr. in Ps. 140,17.
[2]Zsolt 33,11.7

„Én naponta járok a bazilikába, naponta térdet hajtok, naponta keresem az Urat, és nem látok semmi jót; ez nem kereste az Urat, és annyi jó közepette halt meg!” – Aki így gondolkodik, azt a botránkozás hurokkal fojtja meg. Mert halált okozó eledelt keres a földön, és az igazi jutalmat nem keresi a mennyben, és belehajtja a fejét az ördög tőrébe, az ördög pedig összeszorítja a torkát és fogva tartja a gonoszságra, hogy utánozza azt a gazdagot, akit oly nagy bőségben látott meghalni.

Az istenfélőket lelki gazdagság tölti be

15. Tehát ne így értsd ezt a zsoltársort.

Akkor hogyan értsem? – Lelki javakra értsd.

De azok hol vannak? – Nem szemmel láthatók, hanem szívvel.

Én ezeket a javakat nem látom! – Látja, aki szereti azokat. Nem látom az igazságosságot, mert nem arany és nem ezüst. – Ha arany volna, látnád, mivel hűség, azért nem látod. És ha nem látod a hűséget, miért szereted a hűséges szolgát? Kérdezd csak magadtól, melyik szolgát szereted? Tegyük fel, hogy van egy termetes, szép formájú, szemrevaló szolgád, de tolvaj, megbízhatatlan és csaló; és van egy másik szolgád is, aki apró termetű, csúf arcú, fekete bőrű, de hűséges, takarékos, józan.

Gondold meg, kérlek, kettőjük közül melyiket szereted? Ha a testi szemet kérdezed, a gonosz szép győz; ha a szív szemét kérdezed, a hűséges formátlan győz. Vigyázz tehát, hogy mit várasz a másiktól, hogy nyújtsa neked, azaz a hűséget, azt te is nyújtsd neki.

Miért örülsz annak, aki hűséges hozzád és dicséred őt olyan tulajdonságokért, melyek csak a szív szemében láthatók?

Szegény leszel-e, ha betelsz lelki gazdagsággal? Az azért volt gazdag, mert elefántcsontból volt az ágya; te pedig szegény volnál, akinek szíve kamrája tele van az erények – az igazságosság, az igazság, a szeretet, a hit, a türelem és hosszantűrés – drágaköveivel?! Vedd számba gazdagságodat, ha van, és hasonlítsd össze a gazdagok gazdagságával.

„De a gazdag a piacon értékes öszvéreket talál és megveszi azokat!” – Ha a hit kapható áru volna, mennyit adnál érte? Isten pedig ingyen akarja neked adni és te hálátlan vagy?

Szűkölködnek tehát azok a gazdagok és éheznek; és ami még rosszabb, kenyérre éheznek. Ne gondoljátok, hogy aranyra és ezüstre éheznek, ámbár erre is áhítoznak. Mi mindene van egyeseknek, és kielégíti-e őt? Így éhezve hal meg, mert mindig többet akar megszerezni, mint amije volt.

Kenyérre is éheznek. Miért éheznek a kenyérre is? – Ha nem érted a kenyeret, Ő mondta: *Én vagyok az élő kenyér, aki a mennyből szálltam alá;*[1] és: *Boldogok, akik éhezik és szomjazzák az igazságot, mert őket majd jóllakatják*.[2]

Az Urat keresőknek azonban nincs hiánya semmi jóban. Azt már elmondtuk, hogy ez miféle jó.

16. [12. v.] *Jertek, fiaim, és hallgassatok engem: az Úr félelmére tanítlak titeket.* – Azt gondoljátok, testvérek, hogy ezt én mondom? Inkább gondoljátok, hogy Dávid mondja, vagy hogy az Apostol mondja, sőt gondoljátok, hogy maga a mi Urunk Jézus Krisztus mondja: *Jertek, fiaim, és hallgassatok engem.*

Hallgassuk Őt együtt, Őt hallgassátok általunk; az alázatos, a doboló, a magát tettető akar bennünket tanítani. És mit mond?

Jertek, fiaim, és hallgassatok engem: az Úr félelmére tanítlak titeket. – Tanítson tehát, hajtsuk oda a fülünket, hajtsuk oda hozzá a szívünket. Ne tegyük azt, hogy kinyitjuk a testi fülünket és a szívünk fülét befogjuk; hanem ahogyan Ő maga mondta az evangéliumban: *Akinek van füle a hallásra, hallja meg!*[3] Van-e valaki, aki nem akarná hallani a próféta által tanító Krisztust?

17. [13. v.] *Ki az az ember, aki akarja az életet, és szeret jó napokat látni?* – kérdezi. Közületek nemde mindenki ezt válaszolja: Én!

Van-e valaki köztetek, aki nem szereti az életet, azaz nem akar élni, és nem akar jó napokat látni? Nemde naponta zúgolódtok és ezt mondjátok: „Meddig szenvedjük még ezeket? A sorsunk naponta egyre rosszabb; atyáink vidámabb napokat láttak, rájuk jobb napok jártak." Ó ha megkérdeznéd a szüleidet, hozzád hasonlóan panaszkodnának a saját napjaikról.

„Atyáink boldogok voltak, mi szerencsétlenek vagyunk, rossz napjaink vannak; uralkodott valaki rajtunk, és azt gondoltuk, ha meghal, könnyebb lesz a sorsunk, de még rosszabbak jöttek. Ó Istenem, mutass nekünk jó napokat!"

Ki az az ember, aki akarja az életet, és szeret jó napokat látni? – Ne itt keresse a jó napokat. Jó dolgot keres, de nem a megfelelő helyen keresi. Mintha keresnél egy igaz embert, de ott, ahol nem lakik, és mondanák neked: „Jó embert keresel, egy nagy férfit keresel, keresd csak, de ne itt, itt hiába keresed, soha meg nem fogod találni."

Jó napokat keresel, valamennyien azokat keressük, de ne itt keressétek.

---

[1] Jn 6,41.
[2] Mt 5,6.
[3] Mt 11,15.

„De atyáinknak jó napjaik voltak!” – Tévedtek: itt valamennyien vesződtek. Olvassátok az Írásokat, mert Isten azért akarta, hogy leírják, hogy bennünket vigasztaljon.

Illés idejében éhínség volt, atyáink is éltek át éhínségeket. Döglött jószágok fejét aranyért árulták; megölték övéiket és megették. Két asszony megegyezett egymás között, hogy megölik a gyermekeiket és megeszik. Az egyik meg is ölte a fiát, és megették, a másik nem akarta megölni a fiát, ezért az előbbi követelte, hogy ölje meg; olyan nagy vita támadt közöttük, hogy a király elé mentek és perlekedtek a gyermek megöléséért.[1] Az ilyen eledeltől Isten óvjon minket.

A világban mindig rossz napok járnak, Istenben azonban mindig jó napok vannak.

Jó napjai voltak Ábrahámnak, de benn a szívében; rossz napjai voltak, amikor az éhség elől elköltözött és élelmet keresett.[2] Így tett mindenki.

Jó napjai voltak-e Pálnak, aki azt mondja: *Éhezve és szomjazva, fagyoskodva és ruhátlanul?*[3] De ne bosszankodjanak a szolgák, mert magának az Úrnak se voltak jó napjai ebben a világban: mennyi rosszat, gyalázásokat, jogtalanságokat, és keresztet szenvedett el.

18. [14. v.] Tehát a keresztény ember ne zúgolódjon, hanem lássa, kinek a nyomait követi. De ha szereti a jó napokat, hallja a tanítót, aki mondja: *Jertek, fiaim, és hallgassatok engem: az Úr félelmére tanítlak titeket.*

Mit akarsz? – Életet és jó napokat.
Halld meg és tedd meg: *Tartóztasd nyelvedet a rossztól*. Tedd ezt.

„Nem akarom – mondja a nyomorult ember –, a nyelvemet nem akarom tartóztatni a rossztól, de az életet és a jó napokat akarom!”

Ha a fogadott munkásod mondaná neked: „Én elpusztítom ezt a szőlőt, és követelem tőled a béremet. Bevittél a szőlőbe, hogy elvégezzem a kapálást és a metszést, kivágok minden hasznos fát, lemetszem az összes vesszőt, hogy ne tudj semmit szüretelni, és miután megtettem mindezt, fizesd meg a munkámat!” – nemde őrültnek mondanád az ilyet, elűznéd a házadból, még mielőtt hozzányúlna a metszőkéshez?

Ilyenek azok az emberek, akik meg akarják tenni a rosszat: hamisan akarnak esküdni, káromolni akarják Istent, lázadozni és csalni akarnak, részegeskedni, perlekedni akarnak, házasságot akarnak törni, amuletteket akarnak viselni, jósokhoz akarnak járni, és jó napokat akarnak látni.

---

[1]Vö. 2Kir 6,26-30.
[2]Vö. Ter 12,10; 26,1.
[3]2Kor 11,27.

Nekik szól: „Gaztettért nem kérhetsz jutalmat!” De ha te gonosz vagy, vajon Isten is igazságtalan lesz?

Akkor tehát mit csináljak?

Mit akarsz? – Az életet akarom, jó napokat akarok.
Akkor *tartóztasd nyelvedet a rossztól, és ajkaid ne szóljanak hamisságot!* Azaz senkit meg ne csalj, senkinek ne hazudj.

Keressétek az igaz békét

19. [15. v.] De mit jelent az, hogy *fordulj el a rossztól?* – Kevés az, hogy senkinek ne árts, senkit meg ne ölj, ne lopj, ne törj házasságot, ne csalj, ne szólj hamis tanúságot.

Fordulj el a rossztól, és miután elfordultál, azt mondod: „Biztonságban vagyok, megtettem mindent, életem lesz, jó napokat fogok látni.” – Ne csak a rossztól fordulj el, hanem tedd is a jót. Kevés az, hogy nem fosztogatsz, öltöztesd föl a ruhátlant. Ha nem fosztogatsz, elfordultál a rossztól, de csak akkor teszed a jót, ha a vándort befogadod a házadba.

Tehát úgy fordulj el a rossztól, hogy tedd a jót. *Keresd a békét és azt kövessed!* Nem azt mondja, hogy itt békéd lesz, hanem: *keresd, és azt kövessed.*

Hova kövessem? – Ahova előtted ment. Mert az Úr, a mi békénk[1] föltámadott és fölment a mennybe.

Keresd a békét és azt kövessed! – Mert amikor majd te is föltámadsz, ez a halandó elváltozik, és magadhoz öleled a békét, ott, ahol senki nem esik nehezedre. Mert ott lesz tökéletes a béke, ahol nincs éhség.

Itt ugyanis a kenyér békít meg; vond meg magadtól a kenyeret, és meglásd, milyen háborúság támad a bensődben. Az igazak is hogyan sóhajtoznak itt, testvérek, hogy megtudjátok, hogy itt csak keressük a békét, és a végén fogjuk elnyerni. De részben már itt birtokolnunk kell, hogy ott a maga teljességében birtokolhassuk.

Mit jelent az, hogy részben? – Azt jelenti, hogy legyünk egyetértők, szeressük a felebarátot, mint önmagunkat. Úgy szeresd a testvért, mint magadat, légy vele békességben.

De lehetetlen, hogy ne támadjanak viták, mint ahogy a testvérek és a szentek között voltak, például Barnabás és Pál között;[2] de ne olyanok legyenek, melyek megölnék az egyetértést, vagy kioltanák a szeretetet.

---

[1]Ef 2,14.
[2]Vö. ApCsel 15,39.

Hiszen saját magaddal is néha szembeszállsz és mégsem gyűlölöd magadat. Ugyanis aki megbán valamit, az vitatkozik önmagával. Vétett, magába szállt, haragszik magára amiatt, hogy valamit megtett vagy elkövetett. Tehát vitatkozik magával, de ez a vita összhangra törekszik.

Nézd csak, hogyan vitatkozik magával egy igaz ember, és mondja: *Miért vagy szomorú, én lelkem és miért háborgatsz engem? Reménykedj az Úrban, mert még vallomást fogok tenni neki.*[1]

Amikor azt mondja a lelkének: *miért háborgatsz engem?,* az ugyancsak háborgatta. Lehet, hogy ő maga szenvedni akart Krisztusért, de a lelke szomorkodott. Ő pedig, aki ezt tudta és ezt mondta: *miért vagy szomorú én lelkem és miért háborgatsz engem?,* még nem volt békében önmagával, de lélekben Krisztushoz ragaszkodott, hogy Őt kövesse a lelke ne háborgassa. Tehát keressétek a békét, testvérek.

Az Úr mondta: *Ezeket mondom nektek, hogy békességtek legyen bennem.* A földön nem ígérek nektek békét.[2] Ebben az életben nincs igazi béke és igazi nyugalom. A halhatatlanság örömére és az angyalokkal való társaságra ígéretet kapunk, de aki itt nem keresi ezt a békét, nem fogja birtokolni, amikor eljön.

A mi Istenünk szeretetteljes

20. [16. v.] *Az Úr szemei az igazakon.* – Tehát ne félj, fáradozzál, az Úr szeme rajtad van.

És fülei az ő kiáltásukon. – Mi többet akarsz? Ha egy nagy házban a zúgolódó szolgát nem hallgatná meg a családfő, perlekedne és mondaná: „Mi mindent szenvedünk itt, és senki meg nem hallgat minket!”

Vajon mondod-e Istenről: „Mennyit szenvedek és senki nem hallgat meg. Ha meghallgatna – mondod esetleg –, elvenné tőlem a szorongatást; de kiáltok és szorongatást szenvedek!”

Te csak kövesd az Ő utait, és amikor szorongatás ér, meghallgat téged. De Ő orvos, és neked még valamilyen sebed van. Kiáltasz, de ő még metsz, és nem nyugszik a keze, amíg nem ejtett akkora vágást, amekkorát jónak lát.

Kegyetlen ugyanis az az orvos, aki hallgat az emberre, és nem nyúl a sebhez és a keléshez.

Az anyák hogyan dörzsölik a fürdővízben a gyermekeket egészségükre? Nemde a kicsinyek kiáltoznak anyjuk kezében? Tehát kegyetlenek ők, hogy nem

[1]Zsolt 42,5.
[2]Jn 16,33.

kímélik a kicsinyeket és nem hallgatnak a könnyeikre? Nemde tele vannak jósággal? A kicsinyek pedig bömbölnek és számukra nincs kímélet.

Ugyanígy a mi Istenünk szeretettel teljes, de azért tűnik úgy, hogy nem hallgat meg, hogy örökre meggyógyítson és kegyelmezzen.

21. [17. v.] *Az Úr szemei az igazakon, és fülei az ő kiáltásukon.* – A gonoszok talán ezt mondják: „Tehát nyugodtan teszem a rosszat, mert az Úr szeme nem rajtam van; Isten az igazakra figyel, engem nem lát, és bármit teszek, biztonsággal tehetem."

De az emberek gondolatait látva a Szentlélek azonnal hozzáteszi és mondja: *Az Úr szemei az igazakon, és fülei az ő kiáltásukon; az Úr arca pedig a rosszat tevőkön, hogy elveszejtse a földről emlékezetüket.*

Az Úr kiragad minket a bajokból

22. [18. v.] *Kiáltottak az igazak és az Úr meghallgatta, és minden szorongatásukból kiszabadította őket.*

Igaz volt a három ifjú: a tüzes kemencéből kiáltottak az Úrhoz, és dicsérő imájukra hevét vesztette a tűz. A lángok nem tudták közelíteni és megégetni az Istent dicsérő ártatlan és igaz ifjakat, és kiragadta őket a lángok közül.[1]

Azt mondja valaki: „Valóban igazak, akiket meghallgattak, amint írva van: *kiáltottak az igazak és az Úr meghallgatta, és minden szorongatásukból kiszabadította őket;* én pedig kiáltottam és engem nem ragadott ki. Vagy nem vagyok igaz, vagy nem teszem azt, amit nekem parancsol, vagy talán engem nem lát."

Ne félj, csak tedd, amit parancsol, és ha nem ragad ki testileg, lelkileg kiragad. Az ugyanis, aki kiragadta a három ifjút a lángokból, kiragadta-e a Makkabeusokat a tűzből?

Ugye azok himnuszt énekeltek a tűzben, ezek kilehelték a lelküket a tűzben?[2] De a három ifjú Istene nem Istene-e a Makkabeusoknak is?

Azokat kiragadta, ezeket nem ragadta ki; valójában mindkettőjüket kiragadta: de a három ifjút úgy, hogy a testi emberek is megszégyenüljenek, a Makkabeusokat pedig azért nem így ragadta ki, hogy azok, akik üldözték őket, nagyobb büntetésre menjenek, mert úgy gondolták, hogy elnyomták Isten mártírjait.

[1] Vö. Dán 3,49.
[2] Vö. Mak 6,3.

Kiragadta Pétert, amikor bilincsekben volt, és eljött hozzá az angyal és szólt hozzá: Kelj föl, és jöjj ki; és azonnal leoldódtak a bilincsei, és követte az angyalt, és az kiragadta őt.[1]

Vajon Péter elveszítette-e igaz voltát, amikor nem ragadta ki őt a keresztről? Akkor nem ragadta ki? – De bizony akkor is kiragadta. Vajon azért élt olyan sokáig, hogy elveszítse igaz voltát? Talán utóbb még inkább meghallgatta, mint előbb, amikor valóban minden szorongatásból kiragadta őt. Mert mi mindent viselt el azután, hogy először kiragadta. Végül oda juttatta őt, ahol már semmi szenvedés nem érhette.

Nagy az Isten, legyen alázatos a keresztény

23. [19–20. v.] *Közel van az Úr azokhoz, akik megtörték a szívet, és üdvözíti az alázatos lelkűeket.* – Nagy az Isten, legyen alázatos a keresztény.

Ha azt akarja, hogy a nagy Isten közeledjen hozzá, legyen alázatos. Nagy misztériumok ezek, testvérek. Isten mindenek fölött van, te ágaskodsz és nem éred el Őt; megalázod magad és Ő leereszkedik hozzád.

Sok az igazak szorongatása. – Ezt mondja-e: Azért legyenek igazak a keresztények és azért hallgassanak a szavamra, hogy semmi szorongatást ne szenvedjenek? Nem ezt ígéri, hanem ezt mondja: *Sok az igazak szorongatása.* A gonoszoknak kevesebb szorongatása van, az igazaknak sok. De a kevés vagy teljesen hiányzó szorongatások után a gonoszok az örök szorongatásra jutnak, ahonnan soha nem ragadják ki őket; az igazak pedig sok szorongatás után örök békességre jutnak, ahol soha semmi rossz nem éri őket. *Sok az igazak szorongatása, és mindezekből kiszabadítja őket az Úr.*

24. [21. v.] *Megőrzi minden csontjukat, egy sem töretik meg azok közül.* – Ezt se testileg értsük, testvérek. A csontok a hívők szilárdsága. Ahogyan ugyanis testünkben a csontok adják a szilárdságot, úgy a keresztény szívben a hit adja a szilárdságot.

Tehát a hitbeli türelem a belső csontok. Ezek azok, amelyeket nem lehet megtörni. *Megőrzi az Úr minden csontjukat, egy sem töretik meg azok közül.*

Ha csak a mi Urunk Jézus Krisztusról mondta volna ezt: *Megőrzi az Úr Fiának minden csontját, egy sem töretik meg azok közül!* Ahogyan egy másik helyen előképként láttuk, amikor a leölendő bárányról mondták: *csontot ne törjetek benne*,[2] beteljesedett az Úrban, mert amikor a kereszten függött, kilehelte a lelkét, mielőtt a hóhérok a keresztjéhez jöttek, és már a holt testet találták ott, és

[1] ApCsel 12,7.
[2] Kiv 12,46.

nem törték meg a lábszárát, hogy beteljesedjék az, ami írva van.[1] De ezt a többi kereszténynek is megígérte: *Megőrzi minden csontjukat, egy sem töretik meg azok közül.*

Tehát testvérek, ha látjuk, hogy egy szent szorongatásokat szenved, és egy orvos úgy kezeli, vagy egy hóhér úgy bánik vele, hogy eltörnek a csontjai, ne mondjuk: „ez nem volt igaz ember", mert az Úr azt ígérte igazainak, hogy *megőrzi minden csontjukat, egy sem töretik meg azok közül.*

Akarod látni, hogy más csontokról beszélt, melyekről azt mondtuk, hogy a hit szilárdsága, azaz a türelmet és a hosszantűrést minden szorongatásban? – Ezek azok a csontok, melyeket nem törnek el.

Halljátok csak, és magában az Úr szenvedésében szemléljétek, amit mondok. Az Urat középen feszítették meg, két lator volt mellette: az egyik sértegette, a másik hitte; az egyik elkárhozott, a másik megigazult; az egyik bűnhődött itt is, a jövőben is bűnhődik, a másiknak pedig az Úr ezt mondta:*Bizony mondom neked, ma velem leszel a paradicsomban.*[2]

És mégis, akik jöttek, az Úr csontját nem törték el, a latrokét viszont igen;[3] a káromló lator csontjait épp úgy, mint a hívő latorét. Hol van tehát az, amit mondott: *Megőrzi az Úr minden csontjukat, egy sem töretik meg azok közül?*

Vajon akinek azt mondta, hogy *ma velem leszel a paradicsomban,* annak nem tudta volna minden csontját megőrizni?

Az Úr válaszol neked: „Sőt megőriztem, mert hitének szilárdságát nem tudták megtörni azokkal a csapásokkal, amelyekkel eltörték a lábszárát."

A bűnös haláláról

25. [22–23. v.] *A bűnösök halála a legrosszabb.* – Figyeljetek, testvérek, azok miatt, amiket mondtunk. Valóban nagy az Úr és az ő irgalmassága, aki eledelül adta a testét, amelyben annyit szenvedett, és italul adta a vérét.

Hogyan tekint le a rosszakat gondolókra, akik mondják: „Az az ember csúful halt meg, vadállatok falták föl; nem volt igaz ember, ezért pusztult el ilyen csúful, ugye elkárhozik?"

Tehát az az igaz ember, aki a házában és saját ágyában hal meg?

„Éppen ez az – mondod –, amin csodálkozom, hogy én ismerem a bűneit és gaztetteit, és jól halt meg, otthonában, a birtokán, minden viszontagság nélkül, érett korban."

[1]Vö. Jn 19,33.
[2]Lk 23,43.
[3]Jn 19,32.

Halljad csak: *A bűnösök halála a legrosszabb.* Amit te jó halálnak nézel, az a legrosszabb, ha látod a bensőt. Kívülről azt látod, hogy ágyon fekszik, de látod-e, hogy belül a pokolba ragadják?

Halljátok, testvérek, és az evangéliumból lássátok, miért a bűnösök halála a legrosszabb.

Nemde ketten voltak ebben a világban: egy gazdag, aki bíborba és patyolatba öltözött, és fényesen lakomázott minden nap; a másik egy koldus, aki ott feküdt a kapujában sebekkel borítva, és jöttek a kutyák és nyaldosták a sebeit, és szeretett volna jóllakni a morzsákkal, melyek lehullottak a gazdag asztaláról? Történt pedig hogy meghalt a koldus (és ez a koldus igaz ember volt) és az angyalok Ábrahám kebelére vitték.

Aki látta testét ott feküdni a gazdag küszöbénél, és nem volt, aki eltemesse, miket mondhatott? – „Így haljon meg ez és ez az ellenségem; így lássam azt, aki engem üldöz!"

A test csupa seb, de ő Ábrahám kebelén nyugszik. Ha keresztények vagyunk, higgyünk; ha nem hiszünk, testvérek, senki ne színlelje, hogy keresztény. A hit vezet célba bennünket. Ahogyan az Úr ezeket mondta, úgy van. Vajon ha egy matematikus mond neked valamit, az igaz, ha Krisztus mondja, az nem igaz?

Milyen halállal halt meg az a gazdag? Milyen lehetett a halál bíborban és patyolatban? Milyen pompás, milyen ünnepélyes? Milyen díszes temetése lehetett? Micsoda illatszerekkel temették el azt a holttestet?

És mégis, amikor a pokolban kínok között volt, arra vágyott, hogy annak a megvetett koldusnak az ujja egy csepp vízzel enyhítse a lángok között a nyelvét, és nem kapta meg.[1]

Tanuljátok meg tehát, mit jelent az, hogy a *bűnösök halála a legrosszabb.* És ne csodáljátok a drága takarókkal leterített ágyakat, a díszes szövetekbe burkolt testet, a siratókat, a gyászoló családot, a hordágy előtt és után haladó sokaságot, amikor kiviszik a testet a márvánnyal és arannyal ékes sírba.

Mert ha ezeket kérdezitek, hazugságot felelnek nektek, amikor azt mondják, hogy ezeknek a legjobb a halála, akik súlyosan és sokat vétkeztek, akiket így siratnak, így ravataloznak, így burkolnak be, visznek ki és temetnek el.

Hanem az evangéliumot kérdezzétek, és az megmutatja a hiteteknek a gazdag lángok között bűnhődő lelkét, akinek semmit nem használt a megtiszteltetés és a díszes temetés, melyeket a halott testének az élők hiúsága nyújtott.

[1]Vö. Lk 16,19–25.

26. Mivel azonban sokféle bűn van, és nehéz, vagy talán ebben az életben nem is lehetséges bűntelennek lenni, azonnal hozzáfűzi, hogy milyen bűnösöknek legrosszabb a halála: *És akik gyűlölik az igazat* – mondja –, *megbűnhődnek.*

Miféle igazat, ha nem azt, aki megigazulttá teszi a gonoszt?[1] Melyik igazat, ha nem az Úr Jézus Krisztust, aki engesztelés a mi bűneinkért?[2]

Akik tehát őt gyűlölik, azoknak a legrosszabb a halála, mert bűneikben halnak meg azok, akik nem békélnek meg általa Istennel.

Megváltja az Úr az ő szolgáinak lelkét. – Ugyanis lélek szerint kell érteni a legrosszabb és a legjobb halált is, nem pedig a testet ért gyalázatok vagy megtiszteltetések szerint, melyeket az emberek látnak.

És nem vétenek azok, akik őbenne remélnek. – Ez az emberi igazság módja, hogy a halandó élet bármennyire boldogul, mivel nem lehet bűn nélkül, ebben nem vétkezik, hogy remél abban, akiben a bűnök bocsánata van. Amen

[1]Vö. Róm 4,5.
[2]Vö. Jn 2,2.

HARMINCNEGYEDIK ZSOLTÁR (35.)
Első beszéd (1–10. v.)
Elhangzott Tagastében, 414 nyarán
60 éves, 23 éves pap, 20 éves püspök

1Dávidé. Ítéld meg, Uram, azokat, akik ártanak nekem,
harcolj a velem harcolókkal.
2Ragadj pajzsot és vértet,
és serkenj föl megsegítésemre.
3Vond ki a kardodat és tedd vissza a hüvelyébe
azok ellen, akik üldöznek engem.
Mondd az én lelkemnek: „Szabadulásod én vagyok.”

4Szégyenüljenek meg és hátráljanak meg
a lelkemet keresők;
hátráljanak meg és szégyenüljenek meg,
akik rosszat gondolnak nekem.
5Legyenek, mint a por a szél előtt,
és az Úr angyala legyen a kergetőjük;
6útjuk legyen sötét és csúszós,
és az Úr angyala legyen üldözőjük.

7Mert ok nélkül rejtették el nekem tőrük romlását,
és ok nélkül szidalmazták a lelkemet.
8Fogja meg őket a tőr, melyet nem ismernek,
és a csapda, amit elrejtettek, fogja meg őket,
és ugyanabba a tőrbe essenek bele.

9Az én lelkem pedig ujjong majd az Úrban,
és gyönyörködik az Ő szabadításában.
10Minden csontom mondja majd:
„Uram, ki hasonló hozzád?
kiragadod a szűkölködőt a nála erősebbek kezéből,
a nyomorultat és a szegényt megrablóitól.”

1. Szeretetreméltóságtok tudja, hogy ennek a zsoltárnak a magyarázatát a követelőző testvérek és püspöktársaim terhelték rám. Úgy akarták, hogy valamennyien halljunk róla valamit. Mert valamennyien Őtőle hallunk, akitől mind egyformán tanulunk, és akinek iskolájában iskolatársak vagyunk.

A címnél nem kell elidőznünk, mert rövid, és főként azoknak, akik Isten Egyházában táplálkoznak, könnyen érthető. A cím ugyanis így hangzik: *Dávidé.* Ez a zsoltár tehát Dávidé, Dávid neve pedig azt jelenti: *Erőskezű* vagy *Kívánatos.*

A zsoltár tehát az *Erőskezűé* és a *Kívánatosé,* aki legyőzte halálunkat és életet ígért nekünk; abban *Erőskezű,* hogy legyőzte halálunkat, és abban *Kívánatos,* hogy örök életet ígért. Van-e erősebb, annál a kéznél, mely megérintette a hordágyat és a halott föltámadt?[1] Van-e erősebb, annál a kéznél, amely legyőzte a világot, nem vassal fölfegyverkezve, hanem a fához szegezetten? Van-e kívánatosabb annál, akit a mártírok nem láttak, de meg akartak halni, hogy eljuthassanak hozzá?

Tehát a zsoltár az övé; övé a szívünk, neki énekeljen méltón a nyelvünk, ha Ő arra méltat, hogy megajándékoz az énekléssel. Senki nem énekel neki méltón, ha nem tőle kapja, hogy énekelni tudjon. Végül is az, amit most énekelünk, azt az Ő Lelke mondta prófétája által, és azokban a szavakban, melyekben magunkat is, Őt is fölismerjük.

És nem követünk el sértést, amikor azt mondjuk, hogy magunkat és Őt, mert amikor már az égben volt, így kiáltott: *Miért üldözöl engem?,*[2] jóllehet Őt senki nem érintette, mi pedig a földön küszködünk. Tehát az Ő hangját halljuk, egyszer a test, máskor a Fő hangját. Ez a zsoltár ugyanis segítségül hívja Istent az ellenségekkel szemben e világ szorongatásai közepette. És bizony maga Krisztus az, akit egyszer mint Főt, máskor mint testet szorongatnak, de a szorongatások által minden tagjának örök életet ad, és ezt ígérve vált kívánatossá.

[1]Vö. Lk 7,14.
[2]ApCsel 9,4.

Hittel harcolunk és győzünk

2. [1–2. v.] *Ítéld meg, Uram, azokat, akik ártanak nekem, harcolj a velem harcolókkal. Ha Isten velünk, ki ellenünk?*[1] És hogyan nyújtja ezt nekünk Isten? *Ragadj fegyvert* – mondja – *és pajzsot, és serkenj föl megsegítésemre.*

Micsoda látvány ez, látni Istent érted fölfegyverkezve. És mi az Ő pajzsa? Mik a fegyverei? Uram – mondja másutt az az ember, aki itt beszél –, *pajzsként koronáztál meg bennünket jó akaratoddal.*[2] Fegyverei pedig, melyekkel nem csak minket erősít meg, hanem az ellenséget is megveri, ha jól tevékenykedünk, mi is leszünk. Mert ahogyan mi tőle kapjuk a fegyvereket, úgy Ő is belőlünk fegyverkezik. De Ő azokból fegyverkezik, akiket alkotott, mi azokból fegyverkezünk, amiket Tőle kaptunk, aki minket alkotott.

Az Apostol valahol ezeket nevezi a mi fegyvereinknek: *a hit pajzsát, az üdvösség sisakját és a lélek kardját, ami az Isten Igéje.*[3] Ezekkel a dicséretes és ellenállhatatlan, legyőzhetetlen és ragyogó fegyverekkel fegyverzett föl minket; e fegyverek valójában lelkiek és láthatatlanok, mert az ellenségek is láthatatlanok, akikkel harcolunk. Ha látod az ellenségedet, láthatók a fegyvereid is. Olyan dolgok hitével vagyunk fölfegyverezve, melyeket nem látunk, és leterítjük a láthatatlan ellenségeket. Azonban, szeretteim, ne gondoljátok, hogy ezek a fegyverek olyanok, hogy ami pajzs, az mindig pajzs, vagy ami sisak, az mindig sisak, vagy ami vért, az mindig páncél. A testi fegyvereknél így van, ámbár ami vasból van, átalakítható, mint amikor például kardból fejszét csinálnak; de látjuk, hogy az Apostol, amit az egyik helyen a hit páncéljának mond,[4] másutt a hit pajzsának nevezi. Tehát a hit lehet páncél is, meg pajzs is; pajzs, mivel fölfogja és elhárítja az ellenségek nyilait, és páncél, mivel nem engedi, hogy a nyilak a bensődbe hatoljanak.

Ezek a mi fegyvereink, és melyek Isten fegyverei? Egy helyen ezt olvassuk: *Ragadd el a gonoszoktól a lelkemet, és dárdádat kezed ellenségeitől*[5] Amit először mondott, hogy *a gonoszoktól,* azt a következő sorban így mondja: *kezed ellenségeitől;* és ami az első sorban a *lelkemet*, az a következő sorban a *dárdádat*, azaz a kardodat, tehát Isten dárdájának mondta a tulajdon lelkét, mert *ragadd el a gonoszoktól a lelkemet,* azaz *kezed ellenségeitől ragadd el a dárdádat.* Ugyanis megragadod a lelkemet és legyőzöd ellenségeimet. És mit ér a mi lelkünk bármennyire fényes, bármennyire kidolgozott, bármennyire megélezett, bármennyire fölkent, bármennyire csillog-villog a bölcsességtől? Mi

[1]Róm 8,31.
[2]Zsolt 5,13.
[3]Vö. Ef 6,16 17.
[4]Vö. 1Tesz 5,8.
[5]Zsolt 21,21.

a mi lelkünk, mire képes, ha Isten nem veszi kézbe és nem harcol vele? Mert bármilyen jól készítettek el egy dárdát, ha nincs harcosa, ott fekszik a földön.

Mondtuk már, hogy a mi fegyvereinket nem szabad állandó valóságnak felfognunk, hogy csak egy valami lehetnek és nem alakulhatnak át; ugyanígy van Isten fegyvereivel is. Itt ugyanis az igaz ember lelkét Isten dárdájának nevezi, másutt az igaz lelkét Isten trónjának mondja: *Az igaz lelke a bölcsesség széke.*[1] Tehát bármit akar, megteszi a lelkünkkel. Amikor az Ő kezében van a lelkünk, úgy használja, ahogyan akarja.

3. Serkenjen föl tehát (mert így hívjuk segítségül), ragadjon fegyvert és keljen védelmünkre. Hogy miként serkenjen föl, azt ugyanő egy másik helyen mondja: *serkenj föl, miért alszol, Uram?*[2] És amikor róla mondja, hogy alszik, mi alszunk; amikor róla mondja, hogy fölserken, bennünket ébreszt. Mert az Úr is aludt a hajóban, és azért hánykolódott a hajó, mert Jézus aludt. Ha ugyanis akkor Jézus virrasztott volna, a hajó nem hánykolódik. A te hajód a szíved, a hajóban lévő Jézus a hit a szívedben. Ha emlékszel a hitedre, nem hánykolódik a szíved; ha megfeledkezel a hitedről, Krisztus alszik: óvakodj a hajótöréstől. De ami rád tarozik, azt tedd meg, és ha elaludt, ébreszd; mondd neki: *Uram, ébredj, mert elveszünk; hogy parancsoljon a szeleknek és nyugalom támad a szívedben.*[3] Eltávozik ugyanis minden kísértés, vagy nem tudnak erőt venni rajtad, ha Krisztus, azaz a hited virraszt a szívedben. Mit jelent tehát a *serkenj föl?* Mutatkozzál meg, jelenj meg, hallgass meg! *Serkenj föl tehát megsegítésemre.*

Virrasztanunk kell láthatatlan ellenségeinkkel szemben

4. [3. v.] *Vond ki a kardodat és tedd vissza a hüvelyébe azok ellen, akik üldöznek engem.* – Kik azok, akik üldöznek téged? Talán a szomszédod, akit egyszer megsértettél, vagy akivel szemben valami jogtalanságot követtél el, vagy aki el akarja venni a javaidat, vagy akivel szemben hirdeted az igazságot, vagy akinek bűnét dorgálod, vagy akit erkölcsösen élve zavarsz, mert ő erkölcstelenül él. Ezek is ellenségeink és üldöznek minket, de igazában más ellenségekről szól a tanítás, akik ellen láthatatlanul küzdünk, akikre az Apostol figyelmeztet, mondván: *Nem annyira a vér és a test,* azaz emberek *ellen kell küzdenünk;* nem azok ellen, akiket láttok, hanem azok ellen, akiket nem láttok, *fejedelemségek és hatalmasságok, ennek a sötét világnak kormányzói ellen.*[4]

Amikor a világ kormányzóit mondja (tudniillik az ördögöt és angyalait), vigyázni kell, nehogy félreértsék és azt gondolják az emberek, hogy a világot az

[1]Bölcs 7.
[2]Zsolt 43,23.
[3]Vö. Mt 8,24.
[4]Ef 6,12.

ördög és angyalai kormányozzák. Hanem mivel a világ a látható mindenséget jelenti, világnak nevezzük a bűnösöket is, és azokat is, akik a világot szeretik, akikről ezt mondja: *és a világ nem ismerte meg Őt;*[1] és akikről ezt mondja: *az egész világ a gonoszban van;*[2] az Apostol megjelöli, miféle világnak a kormányzói, tudniillik e sötét világé.

Azt is helyesen kell értenünk, hogy mit jelent *ez a sötétség*? Miféle sötétségnek a kormányzói az ördög és angyalai? Az összes hitetleneké, az összes gonoszoké, akikről ezt mondja: *A világosság a sötétségben világít, és a sötétség nem fogta föl.*[3] Továbbá arról a sok hívőről, akik közülük jöttek, mit mond ugyanez az Apostol? *Egykor sötétség voltatok, most pedig világosság vagytok az Úrban.*[4]

Akarod, hogy ne az ördög kormányozzon? Vándorolj ki a világosságra. És hogyan vándorolsz ki a világosságra, ha Ő ki nem vonja a kardot, és ki nem ragad téged ellenségeid és üldözőid közül? Hogyan vonja a kardot? Hallottuk már, hogy mi az Ő kardja: az igaz ember lelke. Ha sokan vannak az igazak, ki is vonja a kardot, és vissza is löki a hüvelyébe az ellenségekkel szemben. A kard kirántásáról ugyanis az Apostol figyelmeztetve mondja, hogy igaz módon éljünk, és így folytatja: *hogy az ellenfél megszégyenüljön, mert semmi rosszat nem tud mondani rólunk.*[5] A kard visszakerül a hüvelyébe vele szemben, mert amit a szentek ellen mond, valójában nem létezik.

5. És hogyan lesznek igazzá? Vagy mit mondanak az ellenségek, akik üldöznek minket? Azok a láthatatlan ellenségek mit mondanak? Azok nem mondanak semmit? – A láthatatlanul támadó ellenségek leginkább azt sugallják az emberi szívnek, hogy Isten nem segít nekünk; azért sugallják ezt, hogy miközben más segítőket keresünk, gyengéknek bizonyuljunk, és az ellenség fogságába essünk. Tehát ezt sugallják. Ezekkel a hangokkal szemben kell leginkább ébereknek lennünk, melyeket egy másik zsoltárban így mutat meg: *Sokan kelnek föl ellenem, sokan mondják a lelkemnek: nincs neki szabadulása Istenében.*[6] Ezekkel a hangokkal szemben mit mond itt? *Mondd az én lelkemnek:„Szabadulásod én vagyok."* Amikor a lelkemnek ezt mondod: *„Szabadulásod én vagyok,"* igazul fogok élni, hogy rajtad kívül senki másnál ne keressek segítséget.

[1] Jn 1,10.
[2] 1Ján 5,19.
[3] Jn 1,5.
[4] Ef 5,8.
[5] Tit 2,8.
[6] Zsolt 3,2 3.

Szabadulásunk az Úr

6. [4. v.] És mi következik? *Szégyenüljenek meg és forduljanak meg a lelkemet keresők,* hogy elpusztuljanak. Bárcsak jól keresnék! Egy másik zsoltárban ugyanis amiatt dorgálja az embereket, hogy nem volt, aki kereste volna a lelkét: *Elveszett a menekvés éntőlem, és nincs, ki megkeresse az én lelkemet.*[1]

Ki az, aki ezt mondja: *nincs, ki megkeresse az én lelkemet?* Vajon az az erős, akiről jóval korábban ezt jövendölte: *Átlyuggatták kezeimet és lábaimat, és megszámlálták minden csontomat; ők pedig csak néznek, és szemlélnek engem, elosztották maguk között ruháimat és köntösömre sorsot vetettek?*[2]

Mindezek már ott voltak a szemek előtt, és nem volt senki, aki kereste volna az ő lelkét. Hívjuk tehát segítségül, testvérek, hogy mondja a lelkünknek: *szabadulásod én vagyok;* hogy megnyissa a fülét, és hallhassa: *szabadulásod én vagyok.* Ő ugyanis mondja, de egyesek süketek rá, ezért inkább hallgatnak az üldöző ellenségekre a szorongatásban. Ha valami hiányzik, ha szükségben van a lélek a mulandó dolgokat tekintve, többnyire az ördögöktől kér segítséget, ördögtől megszállottakkal akar tanácskozni, jósokat keres; a láthatatlan ellenségek vették körül, bementek hozzá, bevették, foglyul ejtették, és legyőzték, mondván: *nincs neki szabadulása Istenében.* Megsüketült annak számára, aki mondja: *szabadulásod én vagyok.*

Mondd az én lelkemnek:„Szabadulásod én vagyok,” hogy féljenek és szégyenüljenek meg azok, akik keresik az én lelkemet, melynek te mondod: *szabadulásod én vagyok.* Hadd halljam, hogy mondod nekem: *szabadulásod én vagyok.* Más szabadulást nem keresek az én Uramon, Istenemen kívül. Azt sugallják nekem, hogy teremtménytől van a szabadulásom, de Őtőle van; és ha *szemeimet a hegyekre emelem, honnét jőne segítség énnekem,* nem a hegyekről, hanem *az Úrtól van az én segítségem, Tőle, ki a mennyet és a földet alkotá.*[3]
A földi szorongatásokban ha ember által jön segítségünkre Isten: *szabadulásod Ő maga;* ha angyal által jön segítségünkre Isten: *szabadulásod Ő maga.* Minden neki van alávetve, és ennek a mulandó életnek is segítségére jön, az egyiknek így, a másiknak úgy, de örök életet csak önmagából ad. Ha szorongatásban vagy, nem áll hatalmadban, amit keresel, de jelen van az, akit keresel. És azt keresd, aki soha nem lehet távol.

Elveszik tőled azt, amit adott? Vajon elvehetik-e azt, aki adta? Ha visszakapod, amit korábban adott; vajon magának a gazdagságnak köszönheted, amit visszakaptál, és nem annak, aki próbára téve téged elvette, és vigasztalva visszaadta? Vigasztal ugyanis, amikor ezek a dolgok nem hiányoznak nekünk.

[1]Zsolt 141,5.
[2]Zsolt 21,17–19.
[3]Vö. Zsolt 120,1 2.

Úgy vigasztal, mint úton lévőket, de csak akkor, ha értjük az utat; mert ennek az egész életnek, és mindennek, amit ebben az életben használsz, olyannak kell lennie, mint az utazó szálláshelyének, és nem olyannak, mint egy állandó lakos házának. Emlékezz rá, hogy valamit már megtettél, és valami még előtted áll; azért tértél be, hogy erőre kapj, és nem azért, hogy elveszítsd erőidet.

Mind az örökkévaló, mind a mulandó javak Isten kezében vannak

7. Vannak, aki azt mondják: „Isten jó, nagy, a legnagyobb, láthatatlan, örökkévaló, romolhatatlan, örök életet fog nekünk adni, és romolhatatlanságot ígért a föltámadásban, ezek a világi és mulandó javak azonban az ördögökhöz és e sötétség hatalmasságaihoz tartoznak.” Amikor ezeket mondják, és belebonyolódnak ezen dolgok szerelmébe, elhagyják Istent, mintha ezek nem tartoznának hozzá, és ocsmány áldozatokkal, nem tudom, milyen mesterkedésekkel, nem tudom, az emberek miféle meggyőzésével próbálnak gondoskodni magukról, mulandó dolgokról, például pénzről, asszonyról, gyermekekről és minden egyébről, amelyek vagy vigasztalják ezt az átmeneti emberi életet, vagy akadályozzák az úton járót.

Ezen vélekedéssel szemben az éber isteni gondviselés – hogy megmutassa, hogy mindezek Istenhez tartoznak és az Ő hatalma alatt állnak: nem csak az örökkévalók, melyeket a jövőben ígér, hanem a mulandó dolgok is, melyeket a földön megad azoknak, akiknek akarja, és amikor akarja, megfelelő módon, tudván, hogy kinek ad és kinek nem, mint az orvos a gyógyszereket, aki jobban ismeri a beteg betegségét, mint maga a beteg; hogy tehát Isten ezt megmutassa az időt Ó- és Újszövetségre osztotta.

Az Ószövetségben a földi dolgok, az Újszövetségben pedig a mennyek országának ígéretei vannak. Az Isten tiszteletére és az erkölcsi életre vonatkozó parancsolatok többsége ugyanaz itt és ott, de mivel az ígéret más itt és más ott, a parancsoló uralma és a szolga engedelmessége ugyanaz, de a jutalom mintha nem ugyanaz volna. Ugyanis az ószövetségieknek azt mondta, hogy megkapjátok az ígéret földjét, hogy azon uralkodjatok, hogy ellenségeiteket legyőzzétek, hogy azok ne igázzanak le benneteket, hogy minden bőségben legyen számotokra azon a földön, és hogy sok gyermeketek legyen.[1] Ezekre a földi dolgokra kaptak ígéretet, de előképszerűen.

Tételezzük föl, hogy egyesek szó szerint értik az ígéreteket, és valóban sokan így értették. Mert Izrael fiai földet kaptak, gazdagságot kaptak, még a magtalanok és az öregek is gyermekeket kaptak, amikor kérték Istent és egyedül

[1]Vö. Kiv 23,25-31.

Őbenne reméltek, és nem kerestek más segítséget ezekben az ügyekben sem. A szívükben meghallották az Úr hangját: *szabadulásod én vagyok.*

Ha ez az örökkévalókra érvényes, miért ne volna az a mulandókra is? Megmutatta ezt Isten annak a szent férfinak, Jóbnak esetében, mert még az ördögnek sem volt hatalma elvenni mulandó javait, csak akkor, amikor a legfelső hatalomról hatalmat kapott rá. Irigykedni tudott a szentre, de tudott-e neki ártani? Vádolni tudta, de tudott-e neki kárt okozni? El tudott-e venni tőle valamit, tudta-e sérteni csak a körmét, vagy egy hajszálát is, mielőtt Istennek mondta: *Nyújtsd ki a kezedet?* [1]

Mit jelent az, hogy *Nyújtsd ki a kezedet?* – Azt, hogy adj hatalmat. Megkapta. Az ördög kísértette, Jób próbára tétetett. De a megkísértett győzött, és a kísértő legyőzetett. Isten ugyanis, aki az ördögnek megengedte, hogy a mulandó dolgokat elvegye, bensőjében nem hagyta el a szolgáját, és az ördög legyőzésére szolgájának lelkét használta kard gyanánt.

Mi ennek a jelentősége? – Az emberre nézve van jelentősége. Akit a paradicsomban legyőztek,[2] az a szemétdombon győztes lett. A paradicsomban az ördög az asszony által győzte le az embert, itt az ördögöt is, az asszonyt is legyőzte. *Úgy szóltál* – mondja –, *mint egy az ostoba asszonyok közül. Ha a jókat elfogadtuk az Úr kezéből, a rosszakat miért nem viselnénk el?*[3] Milyen jól meghallotta: *szabadulásod én vagyok!*

8. *Szégyenüljenek és hátráljanak meg a lelkemet keresők.* – Fordítsd tekintetedet az emberek felé. *Imádkozzatok* – mondja –, *ellenségeitekért.*[4] De ez itt prófécia. És amit előképként óhajtó módban mond, azt prófétai lélekkel magyarázza. Megtörténik ez is, az is, és mindegyik beteljesedés. Így tehát halljátok a próféciát: *Szégyenüljenek és hátráljanak meg a lelkemet keresők.*

Mit jelent az, hogy *szégyenüljenek és hátráljanak meg?* – Azt jelenti, hogy meg fognak szégyenülni és meg fognak hátrálni. Ugyanis megtörtént, hogy sokan üdvösen szégyenültek meg, sokan meghátráltak Krisztus üldözői közül, és az Ő tagjainak közösségébe jámboran beléptek; és ez nem történt volna meg, ha nem szégyenülnek meg és nem hátrálnak meg.

Tehát jót kívánt nekik. De mivel a legyőzötteknek két csoportja van, a legyőzésük is kétféleképp történik: vagy azért győzik le őket, hogy megtérjenek Krisztushoz, vagy azért, hogy Krisztus elkárhoztassa őket. Erről a két csoportról van szó, homályosan ugyan, de az értelmesnek érthetően.

---

[1] Jób 1,11.
[2] Vö. Ter 3,6
[3] Jób 2,10.
[4] Mt 5,44.

Halljad, mit mond azokról, akik megtérnek? *Szégyenüljenek és hátráljanak meg a lelkemet keresők.* Kerüljenek hátra. Ne megelőzzenek, hanem kövessenek, ne adjanak, hanem kapjanak tanácsot. Ugyanis Péter meg akarta előzni az Urat, amikor az Úr közelgő szenvedéséről beszélt; mintegy szabadulási tanácsot akart neki adni; szabadulási tanácsot a beteg a szabadítónak. És mit mond az Úrnak arról a közelgő szenvedésről: *Távol legyen tőled, Uram, veled ez nem történhet meg!* Elöl akart járni, hogy az Úr kövesse őt.

És mit mond erre az Úr: *Kerülj a hátam mögé sátán!*[1] Ha előttem jársz, sátán vagy, ha követsz, tanítvány leszel. Ezt mondja ezeknek is: *Hátráljanak meg és szégyenüljenek meg, akik rosszat gondolnak nekem.* Amikor ugyanis a háta mögött kezdik követni, már nem gondolnak rosszakat, hanem jókat kívánnak.

9. [5–6. v.] És mi van a többiekkel? Mert nem mindenkit úgy győznek le, hogy megtérnek és hisznek; sokan megátalkodottak maradnak, sokan őrzik a szívükben az elöljárói lelkületet. Az ilyenekről mit mond a folytatásban? *Legyenek, mint a por a szél előtt.*

Nem így a gonoszok, nem így, hanem mint a por, melyet elhány a szél a föld színéről.[2] A szél a kísértés, a por a gonosz ember. Amikor jön a kísértés, fölkapja a port, az nem marad a helyén, és nem áll ellen.

Legyenek, mint a por a szél előtt. És az Úr angyala legyen a kergetőjük. Útjuk legyen sötét és csúszós. – Félelmetes az ilyen út. Kit nem riaszt vissza pusztán a sötétség? Ki nem óvakodik pusztán a csúszósságtól? Mi lesz veled sötétben és csúszós helyen? Hol veted meg a lábadat? Ez a két rossz az emberek nagy csapása: a sötétség a tudatlanság, a csúszósság a fényűzés.

Útjuk legyen sötét és csúszós, és az Úr angyala legyen a üldözőjük, hogy ne tudjanak megállni. Mert amikor valaki sötét és csúszós helyen, látva, hogy ha lép, elesik, és nincs világosság a lábai előtt, legalább annyit tesz, hogy megvárja, míg kivilágosodik; de ott van az Úr angyala és üldözi őket. Ezt előre mondja nekik, mint jövőt, és nem kívánja nekik. Ámbár a próféta is Isten Lelkében úgy mondja ezeket, ahogyan Isten teszi: biztos ítélettel, jóságosan, igazságosan, szentül, nyugodtan, nem felindultan, nem keserű dühvel, nem az ellenséget kiirtani akaró lelkülettel, hanem a víciumokat büntető igazságossággal; mindazonáltal prófécia.

Krisztus a türelem példáját adta nekünk

10. [7–8. v.] De honnan fakadnak ezek a bajok? És miért? Hallgasd csak, miért. *Mert ok nélkül rejtették el nekem tőrük romlását.*

[1]Mt 16,22 23.
[2]Vö. Zsolt 1,4.

Figyeljétek meg, hogy a Főnkkel ezt tették a zsidók: *Elrejtették tőrük romlását.* Kinek rejtették el a tőrt? Annak, aki látta az elrejtők szívét. De úgy volt közöttük, mint aki nem tud róla, és lépre megy, miközben azokat az fogta meg, amivel úgy gondolták, lépre csalják.

Ő azért élt közöttük úgy, mintha lépre ment volna, mert tudta, hogy mi olyanok között fogunk élni, akik között biztosan lépre megyünk. Ő látta az árulóját és kíválasztotta a szükséges cselekvésre. Annak rosszasága nagy jót tett; és mégis kíválasztatott a tizenkettő között, hogy még ez a kicsi, tizenkét fős csoport se legyen gonosz nélkül. Ez példa a mi türelmünk számára, mert szükségünk van arra, hogy gonoszok között éljünk; kell, hogy akár tudva, akár tudatlanul elviseljük a rosszakat; a türelem példáját adta, hogy ne veszítsd kedvedet, amikor gonoszok között kezdesz élni.

És mivel Krisztusnak az a tizenkét fős iskolája nem veszítette kedvét, mennyivel inkább erősnek kell lennünk nekünk, amikor a nagy Egyházban beteljesedik, amit a gonoszok elvegyüléséről mondtak? Ugyanis nem csak az az iskola látta, hogy Ábrahám ivadéka megkapja azt, amit neki ígértek, és a szérűt, ahonnan a csűrt majd megtöltő tömeg származik. Tehát miközben csépelik, miért nem tűrjük el a pelyvát addig, amikor majd az utolsó szelelés (ventilláció) ki nem tisztítja? Mert ez a gonoszok jövője, amit hallottatok.

A rossz először mindig önmagának árt

11. Akkor mégis mi a teendő? *Ok nélkül rejtették el nekem tőrük romlását.* Mit jelent az, hogy *ok nélkül?* Azt jelenti, hogy azok tették, akiknek semmi rosszat nem tettem, akiknek semmit nem ártottam.

Ok nélkül szidalmazták a lelkemet. Mit jelent most az *ok nélkül?* Azt, hogy hazugságokat mondtak, és nem bizonyítottak semmit.

Fogja meg őket a tőr, melyet nem ismernek. – Micsoda fizetség, ennél nincs igazságosabb. Azok elrejtették a tőrt, hogy én ne tudjak róla; *fogja meg őket a tőr, melyet nem ismernek.* Talán más az a tőr, amit neki elrejtettek, és más, ami őket fogja meg? Nem! Hát akkor? *Mindegyiket bűneinek hajzata kötözi meg.*[1] Azzal fogják meg őket, amivel ők akartak vadászni. Onnan éri őket az ártalom, amivel ártani akartak. A folytatás ugyanis ez mondja: *és a csapda, amit elrejtettek, fogja meg őket.*

Ez olyan, mintha valaki méregpoharat készít valakinek, de megfeledkezik róla és ő maga issza ki; vagy amikor valaki vermet ás másnak, hogy a sötétben ellensége beleessen, de elfelejti, amit kiásott és azon az úton járva előbb ő esik bele.

[1]Vö. Péld 5,22.

Bizony, testvérek, higgyétek el, és legyetek benne biztosak, és ha okosan gondolkodtok, nézzétek és lássátok: *A rossz először mindig önmagának árt.* Gondoljátok meg, hogy a rosszaság olyan, mint a tűz: ha meg akarsz gyújtani valamit, előbb égnie kell annak, amivel meggyújtod, mert ha nem ég, nem gyújt. Ilyen a fáklya, amit az alá tartasz, amit meg akarsz gyújtani; ugye előbb égnie kell a fáklyának, hogy valamit meggyújthass vele? Ha tehát rosszaság bújik ki belőled, kinek árt előbb, ha nem neked? Ha árt ott, ahova ágai nyúlnak, nem okoz-e kárt ott, ahol a gyökere van? Sőt azt mondom, előfordul, hogy rosszaságod nem árt másnak, de az lehetetlen, hogy neked ne ártson. mert mi ártalom érte Jóbot, a szent férfit, akiről az előbb szóltunk? Ahogyan egy másik zsoltár mondja: *Mint az éles borotva, tetted az álnokságot.*[1]

Mit tesz az *éles borotva?* Levágja a hajat, a fölösleges dolgokat. Tehát mit teszel azzal, akinek ártani akarsz? Ha az, akinek ártani akarsz, egyetért veled a rosszban, nem a te rosszaságod árt neki, hanem a sajátja; ha pedig őbenne nincs rosszaság és tiszta szíve alárendeli magát annak, aki mondja neki: *szabadulásod én vagyok,* kívülről támadhatod, de a belső embert nem győzöd le; rosszaságod azonban a bensődből fakad, és először téged tesz üressé. Te belül rothadsz, onnan jött elő ez a féreg, és ott benn semmit nem hagyott épségben.

És a csapda, amit elrejtettek, fogja meg őket, és ugyanabba a tőrbe essenek bele. Nem ahogy talán kevéssel előbb gondoltad, amikor ezt hallottad: *fogja meg őket a tőr, melyet nem ismernek,* azaz valami más, ami elkerülhetetlenül jön valami rejtekből. Hanem mibe essenek bele? Abba a gonoszságba, amit számomra rejtettek el. Hát nem ez történt a zsidókkal? Az Úr legyőzte gonoszságukat, a saját gonoszságukkal győzték le őket. Ő föltámadott értünk, azok meghaltak magukban.

Mire buzdít az Úr, hogy kérnünk kell

12. [9. v.] Ezek tehát azokra vonatkoztak, akik ártani akarnak nekem; és rólam mit mond: *Az én lelkem pedig ujjong majd az Úrban,* abban, akitől hallotta: *szabadulásod én vagyok;* mint aki nem keres más külső gazdagságot, mint aki nem akarja, hogy földi örömök és javak vegyék körül; hanem mint aki igaz feleségét ajándékozva szereti, és nem tőle akar valamit kapni, ami gyönyörködteti, hanem egyedül önmagát kínálja ajándékul, hogy az gyönyörűségét lelje benne.

Ajándékozhatnak-e nekem valami jobbat Istennél? Szeret engem Isten; szeret téged Isten. Íme, azt mondta: kérj, amit akarsz.[2] Ha a császár mondaná neked, kérj, amit akarsz, miféle rangokat és birtokokat sorolnál föl! Mi mindent

[1]Zsolt 51,4.
[2]Vö. Mt 7,7.

mondanál, vagy mi mindent kérnél magadnak és másoknak. Amikor pedig Isten mondja neked: kérj, amit akarsz, mit fogsz kérni? Ürítsd ki elmédet, vesd le a kapzsiságodat, feszítsd meg és tágítsd ki, amennyire tudod a vágyóképességedet, mert nem akárki, hanem a mindenható Isten mondta: kérj, amit akarsz! Ha a földbirtokot szereted, az egész földre vágyódsz, hogy aki csak születik, a te telepesed vagy rabszolgád legyen. És ha már az egész föld a tiéd? Kérni fogod a tengert, melyben élni ugyan nem tudsz, és e kapzsiságodban fölötted állnak a halak; a szigeteket azonban talán birtokba veheted. Lépj túl ezeken is, és kérd a levegőt, jóllehet röpülni nem tudsz; terjeszd ki kívánságodat az égig, mondd, hogy tiéd legyen a Nap, a Hold, a csillagok, mert az mondta, aki mindezeket alkotta: kérj, amit akarsz. De nem találsz kedvesebbet és jobbat annál, aki mindezeket alkotta. Őt kérd, aki alkotott, és benne és tőle a tiéd lesz minden, amit alkotott, Minden kedves, mert minden szép, de van-e szebb Őnála? Erősek, de mi erősebb nála? És leginkább önmagát akarja adni. Ha találsz valami jobbat őnála, kérd. De ha mást kérsz, sértést követsz el ellene, és kárt okozol magadnak, mert elébe helyezed azt, amit alkotott, jóllehet önmagát akarja neked adni az, aki alkotott.

Ebben a szerelemben mondta neki egy lélek: *Nemde te magad vagy az én részem, Uram?*[1] Azaz te vagy az én részem. Válasszanak maguknak, akik birtokolni akarnak valamit, szerezzenek maguknak részeket a dolgokból; az én részem te vagy, téged választottalak magamnak. És ismét: *Az Úr az én örökrészem.* Birtokoljon téged, hogy birtokolhasd őt; a birtoka leszel, az ő háza leszel, azért birtokol, hogy javadra váljon, és azért adja magát birtokul, hogy javadra váljon. De vajon javára válhatsz-e te neki? *Mert mondtam az Úrnak: Én Istenem vagy te, mert a javaimra nem szorulsz rá.* [2] *Az én lelkem pedig ujjong majd az Úrban, és gyönyörködik az Ő szabadításában.* Isten szabadítása Krisztus. *Mert meglátták szemeim a te szabadításodat.*[3]

Ne a dolgokat keressük, hanem azt, aki mindeneket teremtett

13. [10. v.] *Minden csontom mondja majd: „Uram, ki hasonló hozzád?”* – Ki az, aki e szavakhoz valami méltót hozzá tudna mondani? Úgy gondolom, csak kimondani lehet, magyarázni nem. Miért keresed ezt vagy azt? Mi hasonló a te Uradhoz? Ő maga áll előtted. *Minden csontom mondja majd: „Uram, ki hasonló hozzád?”*

[1]Zsolt 118,57;Vö. 72,26.
[2]Zsolt 15,5 2.
[3]Lk 2,30.

A gonoszok gyönyörűségekről meséltek nekem, de azok nem olyanok, mint a te törvényed, Uram.[1] Üldözők voltak, akik mondták: „Imádd Szaturnuszt, imádd Merkuriuszt!" Nem tisztelem – mondja – a bálványokat.

„Uram, ki hasonló hozzád?" Azoknak van szemük és nem látnak, van fülük és nem hallanak.[2] Uram, ki hasonló hozzád, aki megalkottad a szemet a látásra, a fület a hallásra?

De nem tisztelem – mondja – a bálványokat, mivel mesterember készítette.

Akkor tiszteld a fát és a hegyet, vajon ezeket is mesterember készítette?

Erre ez: Uram, ki hasonló hozzád? Földi dolgokat mutatnak nekem, Te a föld teremtője vagy.

Ezért esetleg magasabb rendű teremtményhez fordulnak és mondják nekem: „Tiszteld a Holdat, tiszteld a Napot, mely fényével, mint nagy világító az égből létrehozza a nappalt!" Erre is csak azt mondom: Uram, ki hasonló hozzád? A Holdat és a csillagokat te alkottad, a Napot te gyújtottad meg, az eget te rendezted el, a láthatatlanok sokkal jobbak, de talán erre is ezt mondják nekem: az angyalokat tiszteld, az angyalokat imádd. Erre is azt mondom: Uram, ki hasonló hozzád? Az angyalokat is te teremtetted. Az angyalok semmik, ha nem látnak téged. Jobb velük együtt birtokolni Téged, mint őket imádva elszakadni Tőled.

Ó Krisztus Teste, szent Egyház!

14. *Minden csontom mondja majd: „Uram, ki hasonló hozzád?"* – Ó Krisztus Teste, szent Egyház, minden csontod mondja: *„Uram, ki hasonló hozzád?"* És ha a hús engedett az üldözőnek, a csontok csak mondják: *„Uram, ki hasonló hozzád?"* Az igazakról ugyanis ezt mondja: *Szereti az Úr minden csontjukat, egyet sem törhetnek meg azokból.*[3] Az üldözésekben milyen sok igaz embernek törték el a csontjait? Végül is *az igaz a hitből él,*[4] és Krisztus teszi megigazulttá a bűnöst.[5] De hogyan teszi megigazulttá, ha nem a hitével és vallomástételével? Mert a szívbéli hit megigazulásra, a szájjal való megvallás üdvösségre szolgál.[6]

Tehát a lator is, jóllehet a börtönből bíró elé vitték, a bírótól a keresztre vezették, magán a kereszten megigazult: a szívével hitt, a szájával vallomást tett. Mert nem a gonosznak és a még meg nem igazultnak mondta az Úr: *Ma velem leszel*

[1]Vö. Zsolt 118,85.
[2]Vö. Zsolt 113,5 6.
[3]Zsolt 33,21.
[4]Róm 1,17.
[5]Róm 4,5.
[6]Róm 10,10.

a paradicsomban;[1] és mégis, megtörték a csontjait. Mert amikor jöttek, hogy levegyék a testeket a közelgő szombat miatt, az Urat már holtnak találták, és nem törték el a csontjait.[2] Azoknak viszont, akik még éltek, hogy levehessék őket a keresztről, eltörték a lábszárukat, hogy ebbe a fájdalomban belehaljanak és el lehessen őket temetni.

Vajon csak az egyik latornak törték el a csontjait, aki megátalkodott gonoszságában a kereszten, és nem a másiknak is, aki szívével hitt a megigazulásra, és szájával vallomást tett az üdvösségre? Hogyan igaz tehát az, amit mond: *Megőrzi az Úr minden csontjukat, egyet sem törhetnek meg azokból,*[3] ha nem úgy, hogy csontoknak mondja az Úr testében az összes igazat, az erős szívűeket, a bátrakat, akik semmiféle üldözésnek és kísértésnek nem engedtek, és nem értettek egyet a rosszal?

És hogyan tudtak ellenállni minden kísértésnek, amikor az üldözők ezt mondták nekik: „Íme, nézd csak ezt az istent, micsoda isten! Jöjjön és szabadítson meg téged. Íme, van itt a hegyen egy nagy pap. Talán azért vagy szegény, mert nem segít rajtad a te Istened, folyamodj ehhez, és segíteni fog; talán azért vagy beteg, mert nem folyamodsz hozzá, kérjed tőle és meggyógyulsz; ha nincsenek gyermekeid, folyamodj hozzá és lesznek."

Ez pedig, ha az Úr testében a csontok közül való, visszautasít minden ilyen hangot és mondja: „*Uram, ki hasonló hozzád?* Add meg, ha akarod ebben az életben is, amit kérek, ha pedig nem akarod, te légy az én életem, amit mindig kérek. Tiszta tekintettel mehetnék-e el innen, ha mást imádnék, és téged megbántanálak? Lehet, hogy holnap meghalok, milyen tekintettel foglak látni Téged?"

Nagy az Ő irgalmassága, és intett, hogy erkölcsösen éljünk, és halálunk napját elrejti előlünk, nehogy a jövőből valamit ígérhessünk magunknak: „Ma még megteszem, és élek; holnap nem fogom tenni." Mi lesz, ha a holnapi nap nem talál itt téged? Mondd csak tehát Krisztus csontjaival együtt: *Uram, ki hasonló hozzád? Minden csontom mondja*: U*ram, ki hasonló hozzád?*

Krisztust kell keresnünk, aki legyőzte az ördögöt

15. *Kiragadod a szűkölködőt a nála erősebbek kezéből, a nyomorultat és a szegényt megrablóitól.* – Ma eddig olvastuk a zsoltárt, eddig kell magyaráznunk, nehogy eluntasson, amiket mondtunk, ha még továbbiakat is akarnánk mondani. Tehát mára legyen elég ennyi: *Kiragadod a szűkölködőt a nála erősebbek kezéből.*

[1]Lk 23,43.
[2]Vö. Jn 19,33.
[3]Zsolt 33,21.

Ki az, aki kiragad, ha nem az, aki erős kezű? Ez a Dávid ragadja ki *a szűkölködőt a nála erősebbek kezéből.* Erősebb volt nálad az ördög, és fogva tartott, mert legyőzött az, akivel egyetértettél. De mit tett az erős kezű? *Senki nem mehet be az erős házába, hogy elragadja edényeit, ha csak előbb az erőset megkötözte.*[1] A maga szentséges nagyszerű erejével kötözte meg az ördögöt, kivonta a kardját, hogy *kiragadja a szűkölködőt és a szegényt, akinek nem volt segítsége.*[2] Mert ki a te segítőd, ha nem az Úr, akinek mondod: *Uram, segítőm és megváltóm?*[3] Ha a saját erőidben akarsz bízni, amiatt esel el, amiben bíztál; ha más ember erejében bízol, az uralkodni akar rajtad és nem segítségedre sietni. Tehát azt az egyet kell keresni, aki megváltott és szabaddá tett, és a vérét ontotta azért, hogy megvegye azokat, akiket rabszolgákból a testvéreivé tett.

[1]Vö. Mt 12,29.
[2]Vö. Zsolt 71,12.
[3]Zsolt 18,15.

HARMINCNEGYEDIK ZSOLTÁR (35)
Második beszéd (11–28.)
Elhangzott Tagastében, 414 nyarán

11Fölkelvén gonosz tanúk,
amiket nem tudtam, kérdezték tőlem;
12rosszakkal fizettek nekem a jókért,
és terméketlenséggel az én lelkemnek.

13Én pedig, amikor ők terhemre voltak,
ciliciumot öltöttem magamra,
megaláztam böjttel a lelkemet,
és imádságom a bensőm felé fordul.
14Mint a felebarátomnak és mint a testvéremnek,
úgy örültem neki,
mint a gyászoló és szomorkodó, úgy megalázkodtam.

15Amikor pedig megbotlottam,
Örvendeztek ellenem és összegyűltek;
és összegyűltek rám az ostorok, és nem tudtak róla.
16Megraboltak és nem hagyták abba;
próbára tettek engem és gúnyoltak gyalázkodással,
fogaikat vicsorították rám.

17Uram, mikor tekintesz rám?
Ragadd el a lelkemet gonoszságuktól,
az oroszlánoktól egyetlenemet.
18Áldalak téged, Uram, a nagy Egyházban,
a súlyos nép körében dicsérlek téged.
19Ne sértegessenek gonosz ellenségeim,
akik ok nélkül gyűlöltek engem és szemmel hunyorítanak.
20Mert velem ugyan békésen beszéltek,
és álnokul a haragról gondolkodtak.
21És kitátották rám a szájukat;
mondták: „Jól van, jól van, látták a szemeink”.

22Láttad, Uram, ne hallgass;
Uram, ne távozz el tőlem.
23Serkenj föl és ügyelj az ítéletemre.
Istenem és Uram, az én ügyemre.
24Ítélj meg engem a te igazságosságod szerint,

Uram Istenem, ne támadjanak rám ellenségeim.
25Ne mondják a szívükben: „Jól van, lelkünk”;
ne mondják: „Elemésztettük őt”.
26Szégyenüljenek meg és hátráljanak meg mind,
akik bajaimnak örülnek;
szégyen és gyalázat borítsa be őket,
akik rosszakat mondanak ellenem.
27Ujjongjanak és örvendjenek,
akik akarják az én igazságosságomat,
és mondják mindenkor: „Magasztaltassék az Úr”,
aki akarja szolgájának békességét.

28És az én nyelvem elmélkedik a te igazságosságodról,
egész nap a te dicséretedről.

Hárman voltak kereszten: az Üdvözítő, egy, aki az üdvösség felé, egy, aki a kárhozat felé tartott

1. Most a zsoltár hátralévő részére fordítsuk figyelmünket, és kérjük a mi Urunktól Istenünktől a józan megértés és a jó cselekvés gyümölcsét. Úgy hiszem, Szeretetreméltóságtok emlékszik rá, hogy tegnap meddig jutottunk el a zsoltárban. Ma onnan folytatjuk tovább.

Itt Krisztus hangját halljuk, tudniillik a Fő és Krisztus testének hangját. Amikor Krisztust hallod, ne válaszd el a vőlegényt a menyasszonytól, és értsed a nagy titkot: *ketten egy testben lesznek*.[1] Ha ketten egy testben vannak, miért ne volnának a hangban is egyek? A kísértéseket ugyanis a Fő nem úgy viselte, hogy a test ne viselte volna; vagy nem azért szenvedett a Fő, hogy ne adott volna példát a testének.

Az Úr ugyanis önként szenvedett, nekünk is szenvednünk kell; Ő irgalomból, mi állapotszerűen. Ezért az Ő önkéntes szenvedése a számunkra szükséges vigasztalás, hogy amikor esetleg ugyanazokat szenvedjük, föl tudjunk tekinteni a Főnkre, hogy a példájából erőt merítve mondhassuk magunknak: „Ha Ő, mi miért ne? Ahogyan Ő, mi ugyanúgy.” Bármennyire tombolt ugyanis az ellenség, csak a test haláláig juthatott el; de magát a testet sem tudta megsemmisíteni az Úrban, mert harmadnapon föltámadott. Ami Őbenne harmadnapon történt, az a mi testünkkel a világ végén fog megtörténni. Ha föltámadásunk reménye időben később van, attól reménytelen-e?

[1] Ef 5,31.

Itt tehát ismerjük föl, szeretteim, Krisztus hangját, és válasszuk el a gonoszok hangjától. Krisztus szavai ugyanis e-világban üldözést, szorongatásokat és kísértéseket szenvedő test szavai. Mivel evilágban sokan szenvednek bűneikért és gaztetteikért is, nagy gonddal kell mérlegelni az ügyet és nem a szenvedést. Egy gonosztevő ugyanis ugyanolyan büntetésben lehet, mint egy mártír, az ügyük azonban különböző. Hárman voltak a kereszten:[1] az Üdvözítő, egy, aki az üdvösség felé, egy, aki a kárhozat felé tartott; a büntetésük ugyanaz, de ügyük különböző.

Az Úr milyen értelemben nem tud az üldözőkről

2. [11–12. v.] A Főnk tehát ezt mondja: *Fölkelvén gonosz tanúk, amiket nem tudtam, kérdezték tőlem.* Mi pedig mondjuk a Főnknek: „Uram, mit nem tudtál? Van valami, amit te nem tudtál? Nemde még a téged kérdezők szívét is ismerted? Nemde álnok cseleiket előre láttad? Nemde tudatosan adtad magadat a kezükre? Nemde azért jöttél, hogy tőlük szenvedj? Mi az tehát, amit nem tudtál?”

Nem ismerte a bűnt; ezt a bűnt se ismerte, de nem úgy, mintha nem tudott volna róla ítéletet alkotni, hanem úgy, hogy nem követte el. Vannak ilyen szólásaink a minden-napokban is, amikor azt mondod valakiről, hogy „nem tudott megállni”, azaz nem állt meg; és: „nem tudott jót tenni”, mert nem tett jót. „Nem tudott rosszat tenni”, mert nem tett rosszat. Amit nem tesznek meg, az nincs a tudatban sem, és ami nincs a tudatban, az a tudástól is távol van. Istenről úgy mondjuk, hogy nem tud, ahogyan a művészet nem ismer hibákat, és mégis a művészet által ítéljük meg az ismert dolgokat.

Tehát ezt válaszolja nekünk a Főnk evangéliumának igazságából, amikor azt kérdezzük tőle: „Uram, mi az, amit nem tudtál? Mit lehetett tőled kérdezni, amit ne tudtál volna?” Ezt válaszolja: „A gonoszságokat nem ismertem, és gonoszságokról vallattak. Ha nekem nem hiszed, hogy nem ismertem a gonoszságokat, olvashatod az evangéliumban, hogy még azokat a gonoszokat sem ismerem, akiknek majd a végén ezt fogom mondani: *Nem ismerlek titeket, távozzatok tőlem mind, ti gonosztevők.”*[2]

Hát nem ismerte azokat, akiket elítélt? Vagy ítélhet-e igazságosan az, aki nem jól ismeri az elítélendőt? És mégis, a jól ismerő nem hazudott, amikor azt mondta: *Nem ismerlek titeket,* azaz nem vagytok a test részei, nem követitek az én törvényeimet; hibák vagytok, én pedig maga vagyok a művészet, melynek nincsenek hibái, és amelyet csak az tanul meg, aki nem követ el hibákat.

[1] Vö. Lk 23 33.
[2] Mt 7,23.

Fölkelvén gonosz tanúk, amiket nem tudtam, kérdezték tőlem. – Mi az, amit Krisztus így nem ismert, ha nem a káromlás? Erről faggatták az üldözők, és mivel megmondta az igazságot, úgy ítélték, hogy káromkodott.[1] De kik mondták ki ezt az ítéletet? Azok, akikről a folytatásban mondja: *rosszakkal fizettek nekem a jókért, és terméketlenséggel az én lelkemnek.* Én elhoztam a termékenységet, ők terméketlenséggel viszonozták; én életet hoztam, ők halált, én megbecsülést, ők gyalázatot, én gyógyszert, ők sebeket. És mindezekben, amikkel viszonoztak, a terméketlenség volt.

Ezt a terméketlenséget átkozta meg a fában, melyen nem talált gyümölcsöt, amikor kereste rajta.[2] A fának levelei voltak, de gyümölcs nem volt rajta, ezeknek szavaik voltak, de tetteik nem. Nézd a szavakban a szaporaságot, a tettekben pedig a terméketlenséget: *Te, aki azt hirdeted, hogy „ne lopj!”, lopsz, aki azt mondod, „ne törj házasságot!”, házasságot törsz.*[3] Ilyenek voltak azok, akik Krisztustól azt kérdezték, amit ő nem ismert.

Krisztus ciliciuma testének halandósága

3. [13. v.] *Én pedig, amikor ők terhemre voltak, ciliciumot öltöttem magamra, megaláztam böjttel a lelkemet, és imádságom a bensőm felé fordul.* – Tanuljuk, testvéreim, hogy Krisztus testéhez tartozunk, hogy Krisztus tagjai vagyunk;[4] és kapjuk a figyelmeztetést, hogy bármilyen szorongatásunkban ne töprengjünk azon, mit válaszoljunk az ellenségeknek, hanem hogyan engeszteljük imádkozva Istent, és főként hogy a kísértés le ne győzzön minket, illetve hogy még azok is, akik üldöznek minket, térjenek meg a józan igazsághoz. Nincs nagyobb, nincs jobb eljárás a szorongatásban, mint visszahúzódni a külső zajtól és behúzódni a lélek titokzatos bensőjébe.[5] Ott hívni segítségül Istent, ahol senki nem látja a sóhajtozót és a segítségére jövőt; ennek a kamrának ajtaját bezárni minden külső zaklatás előtt, megalázni magát a bűn megvallásában, magasztalni és dicsérni a dorgáló és vigasztaló Istent – mindenképpen így kellene viselkednünk.

Mindazonáltal a testben, azaz magunkban azt mondanánk: „A mi Urunk Jézus Krisztusban találunk-e ilyet?” Átnézve és gondosan átvizsgálva az evangéliumot, sehol nem találjuk, hogy az Úr valami szenvedésben vagy szorongatásban ciliciumba öltözött volna. Azt olvassuk, hogy böjtölt, miután megkeresztelkedett, de itt nem hallunk és nem olvasunk ciliciumról; böjtölt, de még nem az üldöző zsidók miatt, hanem a kísértő ördög miatt.[6]

---

[1]Vö. Mt 26,65.
[2]Mt 21,19.
[3]Vö. Róm 2,21–22.
[4]Vö. 1Kor 12,27.
[5]Vö. Mt 6,6.
[6]Vö. Mt 4,l.

Nem azt mondom, hogy az Úr akkor böjtölt, amikor vallatták arról, amit nem ismert, és amikor rosszakkal fizettek neki a jókért, rágalmazva, üldözve, elfogva, ostorozva, megsebezve, megölve Őt; mégis mindezekben, testvérek, ha jámbor kíváncsisággal kissé megemeljük a leplet, és a szív szemével az Írás belsejébe pillantunk, úgy találjuk, hogy az Úr ezt is megtette.

Talán testének halandóságát nevezi [e zsoltárban] ciliciumnak. Miért ciliciumnak? A bűn testével való hasonlóság miatt. Az Apostol ugyanis azt mondja: „*Isten elküldte tulajdon fiát a bűn miatt a bűn testének hasonlóságában, hogy elítélje a testben levő bűnt”*.[1] Azaz Fiát ciliciumba öltöztette, hogy a ciliciumból ítélje el a kecskebakokat. Nem azért, mert bűn volt – nem mondom, hogy Isten Igéjében, még csak azt se mondom, hogy az ember szent elméjében és lelkében, melyet Isten Igéje és bölcsessége egy személyben magára vett, hanem még ebben a testben sem volt egyetlen bűn sem –, hanem a bűn testének hasonlósága volt az Úrban, mert halál csak bűnből fakad,[2] és ez a test valóban halandó volt.

Mert ha nem lett volna halandó, nem halt volna meg; ha nem halt volna meg, nem támadt volna föl; ha nem támadt volna föl, nem adott volna bizonyságot nekünk az örök életről. Tehát úgy mondjuk a bűnből fakadt halált bűnnek, ahogyan egy nyelvet görögnek vagy latin nyelvnek mondunk, és nem a testrészt, hanem azt nevezzük görögnek vagy latinnak, ami a testrész által létrejön. Mert a nyelv testünk tagjainak egyike, mint a szemek, az orr, a fülek és a többi; a görög nyelv azonban görög szavak, nem azért, mert a szavak alkotják a [húsból való] nyelvet, hanem mert a szavak a nyelv által születnek.

Azt mondod valakiről: „Fölismertem az arcát” – és az egész alakjáról beszélsz; azt is mondod: „Fölismertem a távollévő kezét” – nem a testrészt, hanem az írását, amit a kezével végzett. Így van tehát az Úr bűnével, mely a bűnből fakadt, mert abból öltött magára testet, abból az anyagból, mely a bűn miatt halált érdemelt. Ugyanis hogy rövidebben mondjam: az Ádámból való Mária halott a bűn miatt, Ádám halott a bűn miatt, és az Úr Máriából való teste halott az eltörlendő bűnök miatt. Ebbe a ciliciumba öltözött az Úr, és azért nem ismerték föl, mert ez a cilicium takarta.

Én pedig, amikor ők terhemre voltak, ciliciumot öltöttem magamra – azaz ők tomboltak, én elrejtőztem. Ha ugyanis nem akart volna rejtőzni, meg sem halhatott volna, mert egy adott pillanatban gyakorolta hatalmának egy cseppjét – ha ezt cseppnek lehet nevezni –, amikor el akarták fogni, és egyetlen kérdésére: *Kit kerestek?mind meghátráltak és a földre zuhantak.*[3] Ekkora hatalommal nem alázkodott volna meg a szenvedésben, ha nem cilicium alatt rejtőzik.

---

[1]Róm 8,3.
[2]Vö. Róm 5,12.
[3]Vö. Jn 18,4–6.

4. Tehát *ciliciumot öltöttem magamra, megaláztam böjttel a lelkemet.* – Ha megértettük a ciliciumot, hogyan értsük a böjtöt? Enni akart Krisztus, amikor fügét keresett a fán, és ha talált volna, evett volna?[1] Inni akart Krisztus, amikor azt mondta a szamariai asszonynak: *Adj innom!,*[2] és a kereszten mondta: *Szomjazom*?[3] Mire éhezett és mire szomjazott Krisztus, ha nem a mi jó cselekedeteinkre? Azokban, akik őt megfeszítették és üldözték, mert semmi jó cselekedetet nem talált bennük, böjtölt; ugyanis lelkük terméketlenségével fizettek neki. Mekkora volt ugyanis annak böjtölése, aki alig talált egy latrot, akit a kereszten ízlelhetett? Az Apostolok ugyanis elfutottak és elrejtőztek a sokaságban. Az a Péter is, aki azt ígérte, hogy halálig kitart az Úr mellett, már háromszor megtagadta, már megsiratta tagadását, és még a sokaságban rejtőzött, még fél, hogy föl ne ismerjék. Végül amikor holtan látták, mind reményüket vesztették üdvössége felől. Reménytelenül találta őket a föltámadás után, és miközben beszélt hozzájuk, látta, hogy gyászolják és siratják, és már nem remélnek semmit. Így volt egyesekkel közülük, akik beszéltek hozzá, miután kérdezte: *Miről beszélgettek egymás között?* Azok ugyanis róla beszélgettek. „Te vagy az egyetlen idegen Jeruzsálemben, aki nem tudod, mi történt ott ezekben a napokban." „Micsoda?" - kérdezte. „A názáreti Jézus esete – felelték –, aki próféta volt, hatalmas tettben és szóban az Isten és az egész nép előtt. Főpapjaink és a tanács tagjai kereszthalálra ítélték, és keresztre feszítették. Mi pedig azt reméltük, hogy ő meg fogja váltani Izraelt."[4]

Nagy böjtölésben maradt volna az Úr, ha föl nem üdíti azokat, akiket étkezve magához vett. Mert felüdítette őket, megvigasztalta őket, megerősítette és a testévé alakította át őket. Tehát a mi Urunk ily módon is böjtölt.

A szív rejtekében imádkozzunk

5. *Imádságom a bensőm felé fordul.* – Ebben a zsoltárversben nagy bensőről van szó, és adja meg az Úr, hogy belé hatolhassunk. A *bensőben* ugyanis titkot ismerünk meg. Mert minket is arra figyelmeztetnek, hogy a bensőnkben imádkozzunk, ahol Isten lát, ahol Isten hall, ahova egyetlen emberi tekintet se hatolhat be, ahol csak az lát, aki segítségünkre jön; ahol Zsuzsanna imádkozott, és amikor emberek nem hallgatták meg a szavát, Isten meghallgatta.[5]

Itt is figyelmeztetést kapunk, de a mi Urunkban valami többet kell megértenünk abból, hogy Ő is imádkozott. Az Ő ciliciumát nem betű szerint értjük az

[1]Mk 11,13.
[2]Jn 4,7.
[3]Jn 19,28.
[4]Lk 24,18-21.
[5]Vö. Dán 13,35–44.

evangéliumban. A szenvedése idején a böjtölését sem betű szerint értjük. Ezért magyaráztuk képszerűen és hasonlatként, amennyire képesek voltunk. Imádságát pedig a keresztről is hallottuk: *Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?*[1] De ott is mi voltunk. Mert mikor hagyta el őt az Atya, akitől soha nem távozott el? Azt is olvassuk, hogy a hegyen Jézus egyedül imádkozott, olvassuk, hogy az éjszakát imádságban töltötte, még szenvedésének időszakában is.[2] *Tehát imádságom a bensőm felé fordul.*

Nem tudom, mit gondoljak inkább az Úrról – néha ez jut eszembe, máskor később talán valami jobb, akár nekem, akár nálam okosabbnak –, *imádságom a bensőm felé fordul,* ezt úgy értem, hogy a bensőjében volt az Atya. *Isten ugyanis Krisztusban engesztelte ki önmagával a világot.*[3] Önmagában hordozta azt, akihez imádkozott; nem volt messze tőle, mert Ő maga mondta: *Én az Atyában vagyok és az Atya bennem van.*[4] De mivel az imádság inkább az emberhez tartozik, aszerint ugyanis, hogy Krisztus az Ige, nem könyörög, hanem meghallgat, és nem azt kéri, hogy neki jöjjenek segítségére, hanem az Atyával együtt mindenkinek segítségére jön, mit jelent az, hogy *imádságom a bensőm felé fordul,* ha nem azt, hogy önmagamban emberségem istenségemhez fordul.

Istenhez közeledni azt jelenti, hogy hasonlóvá válunk hozzá

6. [14. v.] *Mint a felebarátomnak és mint a testvéremnek, úgy örültem neki, mint a gyászoló és szomorkodó, úgy megalázkodtam.* – Most a testére tekint, itt önmagunkat kell látnunk. Amikor örömünket találjuk az imádságban, amikor énünk elcsöndesedik, nem evilági örömtől, hanem az igazság világosságától; aki érzékeli ezt a világosságot, tudja, mit mondok, és látja itt, és fölismeri, amit mondott:

Mint a felebarátomnak és mint a testvéremnek, úgy örültem neki. – Ekkor ugyanis a lélek Isten közelében van, *akiben mozgunk és vagyunk*[5] úgy tetszik neki, mint testvérnek, felebarátnak, barátnak. Ha pedig nem ilyen, hogy így örülhetne, ragyoghatna, közeledhetne és ragaszkodhatna, és távollévőnek látja magát, tegye azt, ami következik: *mint a gyászoló és szomorkodó, úgy megalázkodtam.*

Mint a testvéremnek, úgy örültem neki, mondta a közel lévő; *mint a gyászoló és szomorkodó, úgy megalázkodtam,* mondta a távolodó és távol lévő. Mert mit gyászol, ha nem azt, hogy vágyódik valami után és nélkülözi? És néha egy és ugyanazon emberben mindkettő megtörténik, tudniillik hogy olykor közeledik,

[1]Zsolt 21,2;Mt 27,46.
[2]Vö. Mt 14,23; Lk 6,12.
[3]Vö. 2Kor 5,19.
[4]Jn 14,10.
[5]ApCsel 17,28.

olykor távol van, közel van az igazság világossága miatt, távol lesz a test felhője miatt. Mert testvérek, Istenhez, aki mindenütt jelen van és semmiféle helyhez nem köthető, nem közelítünk hely szerint és nem is távolodunk el tőle hely szerint. Közeledni hozzá azt jelenti, hogy hasonlóvá válunk hozzá; távolodni tőle azt jelenti, hogy tőle különbözőek leszünk.

Nemde amikor látsz két hasonló dolgot, azt mondod: „Ez közelít hozzá"? És amikor egymástól különböző dolgokat mutatnak neked, jóllehet egy helyen és többnyire egy kézben tartva, azt mondod: „Ez távol áll tőle"? Mindkettőt a kezedben tartod, szorosan egymás mellett, és azt mondod: ez távol van attól, nem hely szerint, hanem a különbözőségével.

Ha tehát közeledni akarsz, légy hasonló; ha nem akarsz hasonlítani, el fogsz távolodni. De amikor hasonló vagy, örvendj; ha különböző vagy, jajgass, hogy a jajgatás fölkeltse vágyadat, sőt a vágy keltse a jajgatást, és a jajgatás által közeledj te, aki távolodni kezdtél.

Nemde Péter közeledett, amikor ezt mondta: *Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia,* [1] és ismét távoli lett, amikor ezt mondta: *Uram, távol legyen tőled, ez nem történhet meg veled.*[2]

Mint felebarát mit mondott az Úr a hozzá közeledőnek? *Boldog vagy Simon, Jónás fia.*[3] És mit mondott a távolodónak és különbözőnek? *Kerülj a hátam mögé, sátán.*[4] A hozzá közeledőnek: *Nem a test és a vér nyilatkoztatta ki ezt neked* – mondta –, *hanem az én Atyám, aki a mennyekben van;*[5] az Ő világossága hatott át téged, az ő világosságától ragyogsz. Amikor pedig eltávolodva szembe szállt az Úr üdvösségünkért viselendő szenvedésével: *Nem az Isten dolgaival törődöl* – mondta –, *hanem az emberekével.*[6]

Méltán mindkettőt állítja valaki a zsoltárban és mondja: *Én mondtam az én eksztázisomban: Elvettettem szemeid arca elől.*[7] Nem szólna eksztázisról, ha nem közeledne; az eksztázis ugyanis önkívület. Kiárasztotta maga fölé a lelkét, és Istenhez közeledett mint valami felhő, és a test súlya következtében újra a földre zuhanva és emlékezve rá, hogy hol volt és látva, hol van, mondta: *Elvettettem szemeid arca elől.*

[1]Mt 16,16.
[2]Mt 16,22.
[3]Mt 16,17.
[4]Mt 16,23.
[5]Mt 16,17.
[6]Mt 16,23.
[7]Zsolt 30,23

Tehát: *Mint a felebarátomnak és mint a testvéremnek, úgy örültem neki,* adja meg, hogy megtörténjék bennünk. Amikor pedig nem, akkor ez történjék: *mint a gyászoló és szomorkodó, úgy megalázkodtam.*

7. [15. v.] *Örvendeztek ellenem és összegyűltek.* Azok örvendeznek, én szomorú vagyok. De most hallottuk az evangéliumban: *Boldogok, akik sírnak.*[1] Ha boldogok, akik sírnak, nyomorultak, akik nevetnek. *Örvendeztek ellenem és összegyűltek; és összegyűltek rám az ostorok, és nem tudtak róla.* mert amiket nem tudtam, kérdezték tőlem, és ők nem tudták, hogy kit kérdeznek.

A keresztények üldözéseiről

8. [16. v.] *Próbára tettek engem, és gúnyoltak gyalázkodással.* Azaz kinevettek engem, sértegettek engem; ez érte a Főt, ez érte a testet. Figyeljetek, testvérek, az Egyház mostani dicsőségére, és nézzétek a korábbi gyalázatát, nézzétek, hogy egykor mindenhonnan elűzték a keresztényeket, és ahol csak rájuk találtak, kigúnyolták, megverték, megölték, vadállatok elé vetették, elégették ellenséges emberek, akik örültek emiatt. Ami a Főt érte, az érte a testet. Ami ugyanis az Urat a kereszten érte, az érte az Ő testét a korábbi üldözésekben; de ma sem hiányoznak az üldözések.

Ahol csak találnak egy keresztényt, sértegetik, zaklatják, kinevetik, ostobának, kellemetlenek, szívtelennek, semmihez sem értőnek mondják. Tegyék, amit akarnak, Krisztus az égben van; tegyék, amit akarnak, Ő megdicsőítette a szenvedését, keresztjét már mindenki homlokára írta; a gonosznak megengedi a sértegetést, a bántalmazást nem engedi meg. De ami a nyelvéről elhangzik, mutatja, mit hordoz a szívében. *Fogaikat vicsorították rám.*

9. [17. v.] *Uram, mikor tekintesz rám? Ragadd el a lelkemet gonoszságuktól, az oroszlánoktól egyetlenemet.* – Számunkra ugyanis késlekedés és a mi nevünkben mondja: *Mikor tekintesz rám?* Azaz, mikor látjuk, hogy bosszút állsz azokon, akik bántanak minket? Az a késlekedő bíró mikor fogja meghallgatni az özvegyet?[2] Azonban a mi bírónk nem késlekedésből, hanem szeretetből halasztja üdvösségünket; meggondolásból nem tehetetlenségből, nem mintha már most nem tudna segítségünkre jönni, hanem azért, hogy számunk a világ végéig teljessé tudjon válni. És mégis, vágyakozva mi mit mondunk: *Uram, mikor tekintesz rám? Ragadd el a lelkemet gonoszságuktól, az oroszlánoktól egyetlenemet,* azaz Egyházamat a tomboló hatalmasságok elől.

[1]Mt 5,5.
[2]Vö. Lk 18,3.

Igazak és bűnösök az Egyházban

10. [18. v.] Akarod-e tudni, mi ez az *egyetlen*? Olvasd a folytatást: *Áldalak téged, Uram, a nagy Egyházban, a súlyos nép körében dicsérlek téged.* – Bizony a nagy számú Egyházban teszek vallomást neked, *a súlyos nép körében dicsérlek téged.* A vallomástétel az egész sokaságban történik, de nem minden jelenti Isten dicséretét; az egész sokaság hallja vallomásunkat, de nem az egész sokaságban van Isten dicsérete.

Ebben az egész sokaságban ugyanis, azaz az Egyházban, mely elterjedt az egész földkerekségen, van pelyva és gabona; a pelyva elszáll, a gabonaszem megmarad, ezért *a súlyos nép körében dicsérlek téged. A súlyos nép körében,* melyet a kísértés szele nem fúj el, abban dicsérik Istent, mert a pelyvában mindig káromolják. Amikor a pelyvánkra néznek, mit mondanak? „Íme, hogyan élnek a keresztények, nézd csak mit csinálnak a keresztények!" És megtörténik, ami írva van: *Mert a nevemet miattatok káromolják a nemzetek között.*[1]

Ha gonoszul és irigyen vizsgálod a szérűt, mely tele van pelyvával, a gabonaszemeket nem könnyen veszed észre; keresd és megtalálod a súlyos népet, melyben dicsérheted Istent. Meg akarod találni? Légy ilyen. Mert ha nem leszel ilyen, könnyen mindenkit olyannak fogsz látni, amilyen te vagy, és önmagukat – mondja az Apostol – önmagukhoz hasonlítják,[2] és nem értik: *a súlyos nép körében dicsérlek téged.*

11. [19–21. v.] *Ne sértegessenek gonosz ellenségeim,* ugyanis a pelyvám miatt csúfolnak engem. *Akik ok nélkül gyűlöltek engem,* azaz azok, akiknek semmit nem ártottam. *És szemmel hunyorítanak,* azaz színlelő képmutatók.

Mert velem ugyan békésen beszéltek. – Mit jelent az, hogy *szemmel hunyorítanak?* Az arcukkal mutatják azt, amit nem hordoznak a szívükben. És kik ezek, akik *szemmel hunyorítanak?* És *velem ugyan békésen beszéltek, és álnokul a haragról gondolkodtak.*

És kitátották rám a szájukat. – Előbb *hunyorítottak a szemükkel* azok a zsákmányolni és falni akaró oroszlánok; először hízelegve békésen beszéltek, és álnokul a haragról gondolkodtak. Miket mondtak békésen? *Mester, tudjuk, hogy nem vagy személyválogató, és igazságban tanítod Isten útját: szabad-e adót fizetni a császárnak, vagy nem?*

Velem ugyan békésen beszéltek. – Tehát mi ez: nem ismerted fel őket, és becsaptak hunyorgó szemükkel? De bizony fölismerte, ezért mondta: *Miért kísértetek engem, képmutatók.*[3] Ezután *kitátották rám a szájukat* és kiáltották:

[1]Iz 52,5;Róm 2,24.
[2]2Kor 10,12.
[3]Mt 22,16-18.

Feszítsd meg, feszítsd meg őt![1] *Mondták: „Jól van, jól van, látták a szemeink”.* De ezt már sértően mondták: *„Jól van, jól van, prófétálj nekünk, Krisztus!”*[2]

Ahogyan színlelt volt a békéjük, amikor az adópénzzel kísértették, most úgy sértő a dicséretük. *Mondták: „Jól van, jól van, látták a szemeink”,* tudniillik a tetteidet, a csodáidat. Ez a Krisztus. Ha ő a Krisztus, *szálljon le a keresztről és hiszünk neki. Másokat megmentett, magát nem tudja megmenteni.*[3] *Láttak a szemeink* mindent, hogy dicsekedett, hogy Isten Fiának mondta magát.[4]

Az Úr pedig türelmesen tapadt a kereszthez: Nem hatalmát vesztette, hanem a bölcsességét mutatta meg. Mibe került volna leszállni a keresztről annak, aki később föl tudott támadni a sírból? De úgy tűnt, hogy enged a sértegetőinek; és ennek így kellett történnie, hogy föltámadva megmutatkozhasson övéinek – nem azoknak, akik sértegették – nagy misztériumban, mert a föltámadása új életet jelzett, ezt az új életet pedig nem az ellenségei, hanem a barátai ismerik.

12. [22. v.] *Láttad, Uram, ne hallgass.* – Mit jelent az, hogy *ne hallgass?* Azt jelenti, hogy mondj ítéletet. Erről az ítéletről pedig egy másik helyen ezt mondja: *Hallgattam, de vajon mindig hallgatni fogok?*[5] És az ítélet késleltetéséről mondja a bűnösnek: *Megtetted ezeket és hallgattam; gonoszsággal meggyanúsítottál, hogy hasonló leszek hozzád.*[6]

Hogyan hallgatna az, aki beszél a próféták által, aki saját szájával beszél az evangéliumban, aki beszél az evangélisták által, aki általunk beszél, amikor igazat mondunk?

Akkor tehát? – Hallgat az ítéletről, nem a parancsolatokról, nem a tanításról. Ezt az ítéletét pedig bizonyos módon szólítja a próféta és jövendöli: *Láttad, Uram, ne hallgassál;* azaz nem fogsz hallgatni, mert kell, hogy ítéletet mondj. *Uram, ne távozz el tőlem.* Mindaddig, amíg eljön az ítélet, *ne távozz el tőlem,* ahogy megígérted: *Íme, én veletek vagyok a világ végezetéig.*[7]

Nem a kínoktól lesz valaki vértanú, hanem az ügyétől

13. [23. v.] *Serkenj föl és ügyelj az ítéletemre.* – Kinek az ítéletére? Amiatt, hogy szorongatásban vagy? Vesződségek és fájdalmak gyötörnek? Nemde mindezeket sok gonosz is szenvedi?

---

[1]Lk 23,21.
[2]Mt 26,68.
[3]Mt 27,42.
[4]Vö. Jn 19,7.
[5]Iz 42,14.
[6]Zsolt 49,21.
[7]Mt 28,20.

Kinek az ítéletére? Azért vagy igaz, mert ezeket szenveded? Nem; hanem mitől? Az én ítéletemtől.

Hogyan folytatja? *Ügyelj az ítéletemre, Istenem és Uram, az én ügyemre.* Nem a kínjaimra, hanem *az én ügyemre;* nem arra, amit velem együtt visel a lator, *hanem arra, hogy boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért.*[1] Ez ugyanis a különleges ügy. Mert a büntetés a jók és a rosszak esetében hasonló. Így tehát nem a büntetés teszi a vértanúkat, hanem az ügy. Mert ha a büntetés tenné a vértanúkat, minden ércbánya tele volna vértanúkkal, a megláncoltak mind vértanúk lennének, és akiket lefejeznek, mind koronát nyernének. Tehát az ügyet kell mérlegelni. Senki ne mondja: „Igaz vagyok, mert szenvedek". Mert az, aki elsőként szenvedett, az igazságért szenvedett; ezért hozzá tette a nagy kivételt: *Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért.* Ugyanis sokan jó lelkiismerettel üldöznek, és sokaknak, akik üldözést szenvednek, rossz az ügye.

Ha ugyanis az üldözés nem lehetne jó, nem mondaná a zsoltárban: *a felebarátját titokban rágalmazót bizony üldöztem*.[2] Egy jó és igazságos atya nemde üldözi, testvérek, pazarló fiát? A rosszaságait üldözi, nem őt magát, nem azt üldözi, akit nemzett, hanem azt, amit az adott hozzá. Nemde egy orvos, akivel gyógyíttatjuk magunkat, legtöbbször vassal fegyverkezik? De a seb ellen, nem az ember ellen. Azért vág, hogy gyógyítson, de amikor megvágja a beteget, az kiabál, ellenáll, mert fáj neki, és ha netalán a láztól eszméletét veszette, még meg is üti az orvost; az orvos azonban nem hagyja veszni a beteg egészségét, megteszi, amire képes, csak aki átkozza és gyalázza őt, azt nem gyógyítja. Nemde az álomkórosokat fölébresztik, nehogy halálba aludják magukat? És ezt az ébresztést a gyermekeiktől szenvedik el, és nem kedves az a fiú, aki ezzel nem háborgatja alvó atyját. Az álomkórosokat fölébresztik, az őrjöngőket megkötözik, de mindkettőt szeretik.

Tehát senki ne mondja: „Üldözést szenvedek!" Ne hánytorgassa a szenvedést, hanem bizonyítsa az ügyet, nehogy ha az ügyet nem bizonyította, a gonoszok közé számítsák. Tehát milyen józanul és milyen jól mondja: *Uram, ügyelj az ítéletemre,* nem a kínjaimra; *Istenem és Uram, az én ügyemre.*

14. [24–26. v.] *Ítélj meg engem, Uram, igazságom szerint.* Azaz az én ügyem szerint. Nem a kínjaim szerint, hanem igazságom szerint, *Uram, Istenem;* azaz eszerint ítélj meg engem.

[1]Mt 5,10.
[2]Zsolt 100,5.

El akar emészteni téged a világ, de te emészd el a világot

15. *Ne támadjanak rám ellenségeim, ne mondják a szívükben: „Jól van, lelkünk!”* Azaz: megtettük, amire képesek voltunk, megöltük, eltettük az útból. Ne mondják: bizonyítsd, mert nem tettek semmit. *Ne mondják: „Elemésztettük őt”*. Ezért mondják a vértanúk: *Ha az Úr közöttünk nem lett volna, talán elevenen elemésztettek volna minket.*[1]

Mit jelent az, hogy *elemésztettek volna minket?* – Azt, hogy a testükbe nyeltek volna el, mert azt emészted el, amit lenyelsz a testedbe. *El akar emészteni téged a világ, de te emészd el a világot,* nyeld el a testedbe, öld meg és edd meg. Ez az, amit Péternek mondtak: *öld meg és egyél;*[2] öld meg a maga mivoltában és tedd őket azzá, aki te vagy. Ha ellenben ők győznek meg a gonoszságról, akkor elemésztettek téged. Nem akkor emésztenek el, amikor üldöznek, hanem amikor meggyőznek, hogy olyan légy, mint ők. *Ne mondják: „Elemésztettük őt”*. Te emészd el a pogányok testét.

Miért a pogányok testét? El akar emészteni téged, te tedd meg vele azt, amit ő akart megtenni veled. Azt az összetört aranyborjút talán azért szórták vízbe és adták oda italul, hogy Izrael eméssze el a gonoszok testét.[3] *Szégyenüljenek meg és hátráljanak meg mind, akik bajaimnak örülnek; szégyen és gyalázat borítsa be őket;* hogy mi emésszük el ezeket a pirulókat és megszégyenülteket. *Akik rosszakat mondanak ellenem,* ők piruljanak, ők szégyenüljenek meg.

Bármit teszel, jól tedd és dicsérted Istent

16. [27–28. v.] Ezek után mi közös a Fő és a tagok között? *Ujjongjanak és örvendjenek, akik akarják az én igazságosságomat,* azok, akik az én testemhez tartoznak. *és mondják mindenkor: „Magasztaltassék az Úr!”, aki akarja az ő szolgájának békességét. És az én nyelvem elmélkedik a te igazságosságodról, egész nap a te dicséretedről.* És kinek a nyelve elmélkedik egész nap Isten dicséretéről? Íme, ez a beszéd kicsit hosszabb lett, és ti elfáradtatok. Ki dicséri egész nap Istent? Javaslok egy megoldást, mely szerint egész nap dicsérheted Istent, ha akarod. Bármit teszel, jól tedd, és dicsérted Istent. Amikor himnuszt énekelsz, Istent dicséred, mi mást tesz a nyelved, ha nem a lelkiismereteddel együtt dicséri? Ha befejezted a himnusz éneklését, mégy, hogy egyél valamit? Ne részegedj le, és dicsérted Istent. Visszavonulsz, hogy aludj? Ne gaztettre ébredj, és dicsérted Istent. Üzletelsz? Ne csalj, és dicsérted Istent. Földet művelsz? Ne támassz veszekedést, és dicsérted Istent. Tetteid ártatlanságában készülj arra, hogy egész nap dicsérd Istent.

---

[1] Zsolt 123,1 3.
[2] ApCsel 10,13.
[3] Vö. Kiv 32,20.

HARMINCÖTÖDIK ZSOLTÁR (36.)
Elmondta Hippóban 412 nagyböjtjében
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1A karvezetőnek. Dávidé, az Úr szolgájáé.
2 Mondta a gonosz, hogy vétkezni fog magában;
nincs Isten félelme az ő szemei előtt.
3Mert álnokul cselekedett az ő szeme előtt
hogy megtalálja gonoszságát és gyűlölje.
4Szájának igéi gonoszság és álnokság;
nem akart megérteni, hogy jót cselekedjen.
5A gonoszságról elmélkedett a kamrájában,
ráállt minden nem jó útra,
a rosszaságot pedig nem gyűlölte.
6Uram, az égben van a te irgalmasságod,
és a te igazságod a felhőkig ér;
7igazságosságod, mint Isten hegyei,
ítéleteid, mint a nagy mélységek:
8az embereket és a barmokat jól tartod, Uram,
amint megsokasodtak a te irgalmasságaid, Isten!
9Az emberek fiai pedig szárnyaid árnyékában remélnek;
megrészegülnek majd a te házadnak bőségétől,
és gyönyörűséged patakjából itatod őket.
10Mert nálad van az élet forrása,
és a te világosságodban látunk világosságot.
11Terjeszd ki irgalmasságodat a téged ismerőkre,
és igazságosságodat azokra, akik egyenes szívűek.
12Ne jöjjön hozzám a gőgnek lába,
és a bűnös keze ne ingasson meg engem.
13Itt estek el, akik gonoszságot cselekednek,
elűzettek és nem tudtak megállni.

Ha gyűlölöd gonoszságodat, Isten beszédéhez kapcsolódsz

1. [2. v.] Figyeljen kissé Szeretetreméltóságtok e zsoltár szövegére és misztériumaira; és fussunk át rajta, mert sok helyen teljesen érthető, ahol pedig a homályosság megállásra kényszerít, viseljétek el a tanulás kedvéért.

Mondta a gonosz, hogy vétkezni fog magában; nincs Isten félelme az ő szemei előtt. – Nem egyetlen emberről, hanem a gonosz emberi nemről beszél, amely

önmaga ellensége, amikor nem érti, hogy erkölcsösen kellene élnie; de nem azért, mintha nem volnának képesek megérteni, hanem mert nem akarnak érteni.

Más dolog ugyanis, amikor valaki szeretne valamit megérteni, de testi gyöngeség miatt nem képes rá, ahogy egy helyen mondja az Írás: *Mert a romlandó test elnehezíti a lelket és a földön lakás ránehezedik a sokat gondolkodó elmére;*[1] és más, amikor veszedelmesen cselekszik önmaga ellen az emberi szív, azzal, hogy amit megérthetne, ha jó akarattal közeledne hozzá, nem érti; nem azért mert nehéz, hanem mert akarata ellenkezik vele.

És ez történik, amíg az emberek szeretik a bűneiket és gyűlölik Isten parancsolatait. Isten beszéde ugyanis ellenséged, ha te a gonoszságod barátja vagy; ha pedig ellensége vagy a gonoszságaidnak, barátod lesz Isten beszéde és ellensége gonoszságaidnak.

Ha tehát gyűlölöd gonoszságodat, Isten beszédéhez kapcsolódsz, és ketten lesztek a gonoszság ellen: te és Isten beszéde. Te ugyanis magadban, a saját erőiddel semmire sem vagy képes, de megsegít az, aki elküldte hozzád a beszédét és legyőzitek a gonoszságot. Ha te gyűlölöd a gonoszságot, Isten megbocsát és szabad leszel; de ha szereted a gonoszságot, ellenedre lesz minden, amit a gonoszság ellen mondanak.

Kerestesd az emberrel, hogy miként egyenlő a Fiú az Atyával; hiszi, próbálja megérteni, még nem képes rá. Nagy dolog ugyanis, nagyobb erőket igényelne, hogy megérthesse; a kezdeti hit őrzi a lelket, amíg megerősödik. Tejjel táplálják, hogy felnőjön a szilárd étel fogadására, hogy meg tudja érteni: *Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige.*[2] Mielőtt erre képes volna, a hitben táplálkozik, és próbál megérteni, hogy megértsen annyit, amennyit Isten értenie ad.

Vajon ezt is törekvéssel érti meg: *Amit nem akarsz, hogy neked cselekedjenek, te se tedd másnak;*[3] ha tehát nem akarsz gonoszságot elszenvedni, ne tégy gonoszságot, és ha nem akarsz álnokság és hamisság áldoztául esni, ne leselkedj másra? Ha ezt nem akarod megérteni, akaratodtól függ. Ezért *mondta a gonosz, hogy vétkezni fog magában;* elhatározta, hogy vétkezni fog.

2. De vajon, aki elhatározta a vétkezést, nyilvánosan mondta-e, és nem önmagában? Miért *önmagában*? Mert ember nem látja ezt. De vajon van-e valami a szívben, ahol mondja, hogy vétkezni fog, amit ne látna Isten amiatt, hogy ember nem látja? Isten lát a szívben.

[1] Bölcs 9,15.
[2] Jn 1,1.
[3] Tób 4,16.

De hogyan folytatja? *Nincs Isten félelme az ő szemei előtt.* Az ő szeme előtt emberektől való félelem van. Nem meri ugyanis nyilvánosan megvallani a gonoszságot, nehogy megdorgálják vagy elítéljék az emberek. Elvonul tehát az emberek szeme elől. Hová? Önmagába; magába vonul és senki nem látja őt; ahol az álnokságról, cselvetésekről és gaztettekről gondolkodik, senki nem látja őt. Ott sem gondolkodhatna magában, ha megfontolná, hogy Isten látja őt; de mivel *nincs Isten félelme az ő szemei előtt,* amikor félrevonult a szívébe az emberek elől, ott kitől félne? Hát nincs jelen ott Isten? De *nincs Isten félelme az ő szemei előtt.*

A tudatlanság bűne és az álnok bűn

3. [3. v.] Tehát álnokságokon gondolkodik és így folytatja: *Mert álnokul cselekedett az ő szeme előtt.* – El van talán rejtve előle, hogy Isten ott is látja őt? Nincs elrejtve, ahogyan már kezdtem mondani: nem tud róla, mert nem akarja tudni, mert önmaga ellen cselekszik nem akarva megérteni. Kinek a szeme előtt? Akinek félelme nincs annak szemei előtt, aki álnokul cselekedett. *Hogy megtalálja gonoszságát és gyűlölje.* Ez úgy cselekedett, hogy ne találja meg.

Vannak ugyanis emberek, akik úgy tesznek, mintha próbálnák keresni gonoszságukat és félnek megtalálni, mert ha megtalálnák, mondanák nekik: „Hagyd abba; ezeket művelted, amíg nem tudtál róla; gonoszat műveltél tudatlanságodban, Isten bocsássa meg neked! De most megismerted, hagyd abba, hogy tudatlanságodra könnyen bocsánatot nyerj, és szabad tekintettel mondhasd Istennek: *Ifjúságom és tudatlanságom vétkeire ne emlékezzél.*[1]”

Ez keresi, és fél, nehogy megtalálja, mert álnokul keresi. Mikor mondja az ember, hogy „Nem tudtam, hogy bűn!”? Akkor, amikor belátja, hogy bűn, és abbahagyja a vétkezést, amit azért tett, mert nem tudott róla. Valójában azért akarta megismerni a gonoszságot, hogy megtalálja és gyűlölje.

Most azonban sokan álnokul cselekszenek, hogy megtalálják gonoszságukat, azaz nem lélekből teszik hogy megtalálják és gyűlöljék. Hanem mivel magában a keresésben álnokság van, a megtaláláskor védeni fogja a gonoszságot. Amikor ugyanis megtalálja a gonoszságot, már nyilvánvaló számára, hogy gonoszság.

„Ne tedd többé!” – mondod. Ő azonban, aki álnokul cselekedett, hogy megtalálja, már megtalálta és nem gyűlöli, mert mit mond? „Milyen sokan teszik ugyanezt, és ki nem teszi? Vajon valamennyit el fogja pusztítani Isten?” Vagy talán ezt mondja: „Ha Isten nem akarná ezek megtörténtét, élnének-e az emberek, aki elkövetik?”

[1]Zsolt 24,7.

Látod-e, hogy álnokul cselekedtél gonoszságod megtalálására? Mert ha nem álnokul, hanem őszintén cselekednél, már megtaláltad volna és gyűlölnéd; most megtaláltad és véded, tehát álnokul jártál el, amikor kerested.

4. [4. v.] *Szájának igéi gonoszság és álnokság; nem akart megérteni, hogy jót cselekedjen.* – Látjátok, hogy akaratának tulajdonítják, mert vannak emberek, akik meg akarnak érteni és képtelenek rá; de vannak olyanok, akik nem akarnak megérteni, ezért nem értenek meg. *Nem akart megérteni, hogy jót cselekedjen.*

Fáradozzunk szívünk kamrájának tisztaságáért, ahol imádkozunk

5. [5. v.] *A gonoszságról elmélkedett a kamrájában*. – Mit mondott a kamrájában? *Mondta a gonosz, hogy vétkezni fog magában;* amit fentebb úgy mondott, hogy *magában,* azt most így mondja: *a kamrájában.* A kamránk a szívünk; itt szenvedünk a rossz lelkiismeret háborgása miatt, és itt nyugszunk el, amikor jó a lelkiismeretünk. Aki szereti szívének kamráját, jót tesz benne. Ott van ez a kamra, ahol a mi Urunk Jézus Krisztus az imádságot parancsolja: *Menj be a kamrádba, és zárd be az ajtót.* Mit jelent az, hogy *zárd be ajtódat?* Azt, hogy ne várj Istentől odakinti dolgokat, hanem olyanokat várj, amik odabenn vannak, *És Atyád, aki a rejtekben lát, megfizet neked.*[1]

Ki az, aki nem zárja be az ajtót? – Aki nagyra tartott dolgokat kér Istentől és arra szenteli minden kérését, hogy ennek a világnak javait kapja meg. Így nyitva van az ajtód, a sokaság látja, amikor imádkozol.

És mit jelent *bezárni ajtódat*? – Azt jelenti, hogy olyan dolgokat kérsz Istentől, amikről egyedül Isten tudja, hogyan adja neked.

Mi az, ami miatt bezárod az ajtót és kéred? – Az, *amit szem nem látott, fül nem hallott, emberi szívbe föl nem hatolt.*[2] Lehet, hogy nem hatolt föl a kamrádba, azaz a szívedbe, de Isten tudja, mit készül neked adni. Hogy mikor? Amikor majd megnyilvánul az Úr, amikor megjelenik a bíró. Mert mi nyilvánvalóbb annál, amit majd a jobbján állóknak fog mondani: *Jertek Atyám áldottai, vegyétek az országot, mely nektek készíttetett a világ kezdetétől?*[3]

Hallják ezt a bal felől állók is, és eredménytelen bánattal fognak sóhajtozni;[4] mert amikor itt éltek, nem akartak gyümölcsöző bűnbánatot tartani. Miért fognak sóhajtozni? Mert nem lesz alkalom számukra jobbulásra.

Ők is hallani fogják: *Távozzatok az örök tűzre, amely az ördögnek és angyalainak készült.*[1] Ez rossz hírnek hallása. Az igazak ugyanis jó hír

[1]Mt 6,6.
[2]Vö. Iz 44,4; 1Kor 2,9.
[3]Mt 25,34.
[4]Vö. Bölcs 5,3.

hallásának fognak örvendeni; írva van ugyanis: *Örök emlékezetben lészen az igaz, nem fog félni a rossz hír hallásakor.*[2] Miféle rossz hír hallásakor? Amit azok fognak hallani: *Távozzatok az örök tűzre!*

Isten tehát, aki mindent megtehet azon felül is, amit mi kérünk, vagy megértünk,[3] rejtett sóhajtozásunkat várja, hogy elnyerjük az ő tetszését és ne az emberek előtt hencegjünk a saját igazságunkkal. Aki ugyanis a saját igazságával akar tetszeni az embereknek – nem azért, hogy akik őt látják, Istent dicsérjék, hanem hogy őt magát dicsérjék –, nem zárja be az ajtót e zajongás elől, mert kitárja az ajtót e zajongás előtt és Isten nem úgy hallja őt, ahogyan akarja. Törekedjünk tehát kitakarítani szívünk kamráját, hogy ott jól érezhessük magunkat.

Szeretetreméltóságtok tudja, mi mindent szenvednek el sokan a nyilvánosságban, a piacon, veszekedésekben és vitákban, a közügyek nehézségei közepette; a közügyektől fáradtan hogyan siet haza mindegyikük, hogy ott kissé megpihenjen, és próbálja gyorsan befejezni odakinti ügyeit és pihenésnek adni át magát otthonában. Ezért van mindenkinek otthona, hogy ott megpihenhessen. De ha otthon is zaklatásokat szenved, hol találhat pihenést? Végül is tehát jó dolog, ha legalább otthon nyugalomra talál.

Ha pedig odakinn ellenségektől, otthon esetleg egy rossz asszonytól szenved, társaságot keres. Ha nyugalmat keres a kintiektől, betér otthonába; de ha sem itt, sem ott nem talál nyugalmat, hol lesz pihenése? Legalább a szív kamrájában ahová behúzódhatsz lelkiismereted bensőjébe. Ha ott megtaláltad az erős asszonyt, aki nem okoz neked keserűséget, Isten bölcsességét, légy a társa, nyugodj meg kamrád belsejében, ne űzzön ki onnan a rossz lelkiismeret füstje.

Ám ez, hogy álnokságokon gondolkodjék, oda húzódott vissza, amely helyről ez az Írás beszél, ahol nem látják az emberek, és ott olyan dolgokról gondolkodott, amelyek nem hagyják nyugodni a szívét sem. *Gonoszságról elmélkedett a kamrájában.*

A lelki küzdelemről

6. *Ráállt minden nem jó útra*. – Mit jelent az, hogy *ráállt*? Azt jelenti, hogy kitartóan vétkezett. Ezért mondja a zsoltár egy jámbor és jó emberről: *És a bűnösök útján nem állt meg.*[4] Ahogyan az nem állt meg, úgy ez ráállt a gonoszok útjára.

---

[1]Mt 25,41.
[2]Zsolt 111,7.
[3]Vö. Ef 3,20.
[4]Zsolt 1,1.

A rosszaságot pedig nem gyűlölte. – Itt a vége, itt a gyümölcs: ha nem tudott mentes lenni a gonoszságtól, legalább gyűlölte volna. Ha ugyanis gyűlölöd, hiába ösztökél valami rossz megtételére.

Van ugyanis bűn a halandó testben, de mit mond az Apostol? *Ne uralkodjék a bűn halandó testetekben, hogy engedelmeskedjetek a vágyainak.*[1] Mikor nem lesz bennünk végre? Amikor beteljesedik bennünk amit mond: *Amikor ez a romlandó magára ölti a romolhatatlanságot, és ez a halandó a halhatatlanságot.*[2] Mindaddig, amíg ez meg nem történik, a rosszaság élvezete van a testben; de nagyobb nála Isten parancsának és a bölcsesség igéjének kívánatos élvezete. Győzd le a bűnt és a rá irányuló akaratot. Gyűlöld a bűnt és a rosszaságot, hogy Istenhez kapcsolódjál, aki veled együtt gyűlöli ezeket. Ha elméddel Isten törvényéhez kapcsolódsz, elméddel Isten törvényét szolgálod. És ha testeddel amiatt szolgálsz a bűn törvényének, mert bizonyos testi örömök vannak benned, ezek akkor semmisülnek meg, amikor már nem fogsz harcolni.

Más dolog nem harcolni és igaz, örök békességben lenni, és más dolog harcolni és győzni; ismét más dolog harcolni és veszíteni, és más dolog nem is harcolni, hanem vonzódni. Vannak ugyanis emberek, akik egyáltalán nem harcolnak, mint például ez, akiről a zsoltár beszél; amikor ugyanis ezt mondja: *A rosszaságot nem gyűlölte.* Hogyan harcolna az ellen, amit nem gyűlöl? Ezt az embert a gonoszság vonzza, és nem is harcol.

Vannak azután olyanok, akik elkezdenek küzdeni, de mivel a saját erőikben bíztak, Isten, hogy megmutassa nekik, hogy ő győz, amikor az ember aláveti magát Istennek, legyőzik őket a küzdelemben, és amikor kezdenének igazak lenni, elkapja őket a gőg és elbuknak. Ezek harcolnak, de legyőzik őket.

De ki az, aki harcol és nem győzik le? Az, aki ezt mondja: *Más törvényt látok a tagjaimban, amely ellenkezik elmém törvényével.*[3] Nézd csak a harcolót; de nem a saját erőiben bízik, ezért győztes lesz. Mert hogyan folytatja? *Én szerencsétlen ember, ki szabadít meg engem e halál testétől? Isten kegyelme a mi Urunk Jézus Krisztus által.*[4] Abban bízott, aki parancsolta, hogy harcoljon, és legyőzte az ellenséget, mert a parancsoló megsegítette. Ez azonban *a rosszaságot nem gyűlölte.*

A földi javak és az égi ajándékok Istenéi

7. [6. v.] *Uram, az égben van a te irgalmasságod, és a te igazságod a felhőkig ér.* – Nem tudom, milyen irgalmasságáról beszél, amely az égben van. Az Úr

[1]Róm 6,12.
[2]1Kor 15,53.
[3]Vö. Róm 7,25.
[4]Róm 7,23-25.

irgalma ugyanis a földön van. Írva van: *Az Úr irgalmasságával telve van a föld.*[1] Tehát milyen irgalmasságról beszél, amikor ezt mondja: *Uram, az égben van a te irgalmasságod?*

Isten ajándékai részben mulandók és földiek, részben örökkévalók és égiek; aki azért tiszteli Istent, hogy ezeket a földieket és mulandókat kapja, amelyek mindenkinek rendelkezésére állnak, olyan, mint az esztelen jószágok; él ugyan Isten irgalmasságával, de nem azzal, amelyről itt szó van, amely csak az igazaknak, a jóknak, a szenteknek adatik.

Melyek a mindenkire bőven áradó ajándékok? – *Aki fölkelti napját jókra és gonoszokra, és esőt hullat igazakra és bűnösökre.*[2] Ki nem részesedik Isten ezen irgalmasságában, először azzal, hogy van, azután azzal, hogy értelmes élőlény, aki megismerheti Istent, azután azzal, hogy élvezheti a világosságot, a levegőt, az esőt, a gyümölcsöket, az évszakokat, a földi vigasztalásokat, a testi egészséget a barátságokat, házának jólétét? Mindezek jók és Isten ajándékai.

Ne gondoljátok, testvérek, hogy Istenen kívül valaki tudja adni ezeket a javakat. Nagy különbség van tehát azok között, akik ezeket csak az Úrtól remélik, és azok között, akik a démonoktól, a jósoktól, vagy a matematikusoktól várják. Ezek ugyanis kétszeresen nyomorultak: először, mert csak földi javakra vágynak, másodszor, mert nem attól kérik, aki minden jót ad.

Akik ezekre a javakra vágyódnak és csak ezekben akarnak boldogok lenni és Istentől kérik, jobbak ugyan, mert Istentől kérik; de még veszélyben vannak.

Kérdezi valaki: Miért vannak veszélyben? Azért, mert néha számba veszik az emberi dolgokat és látják, hogy mindazokat a földi javakat, amelyekre vágyódnak, bűnösök és gonoszok is birtokolják és bővelkednek bennük, azt gondolják, hogy elveszítették Isten tiszteletének jutalmát, mert nekik, akik tisztelik Istent, ugyanolyan javaik vannak, mint azoknak, akik nem tisztelik Őt; vagy néha az Istent tisztelők nélkülözik azt, aminek a káromlók birtokában vannak; tehát emiatt vannak még veszedelemben.

Az Úrban reméljük az irgalmasságot

8. Ez az imádkozó valóban megértette hogy milyen irgalmasságot kell kérnie az Úrtól: *Uram, az égben van a te irgalmasságod, és a te igazságod a felhőkig ér.* – Azaz a szentjeidnek ajándékozott irgalmasság égi és nem földi; örökkévaló, nem mulandó. És hogyan tudta meghirdetni az embereknek? Úgy, hogy *a te igazságod a felhőkig ér.* Mert ki ismerhetné meg Isten égi irgalmasságát, ha Isten nem hirdetné az embereknek? És hogyan hirdette? Elküldve igazságát egészen a felhőkig.

---

[1]Zsolt 32,5.
[2]Vö. Mt 5,45.

Mik ezek a *felhők*? – Isten igéjének hirdetői. Valahol az Úr megharagudott egy szőlőre. Gondolom érti Szeretetreméltóságtok, akik hallottátok Izaiás prófétát, amikor egy szőlőről ezt mondja: *Vártam, hogy fürtöket teremjen, de töviseket termett.* És nehogy valaki azt gondolja, hogy a látható szőlőről beszél, így fejezi be: *A Seregek Urának szőleje Izrael háza, és Júda embere az ő kedves sarjadéka.* Tehát ezt a szőlőt dorgálja, amelytől várta, hogy édes fürtöket hozzon, de töviseket termett. És mit mond? *Parancsolok majd a felhőimnek, ne hullassanak rá esőt.* A haragvó Isten mondta: *Parancsolok majd a felhőimnek, ne hullassanak rá esőt.*[1] és megtörtént. Elküldettek ugyanis az igehirdető apostolok.

Így olvassuk az Apostolok Cselekedeteiben, hogy Pál apostol először a zsidóknak akart prédikálni, és nem fürtöket talált náluk, hanem töviseket: rosszal viszonozták a jót és üldözni kezdték. Ekkor mondta, mintegy beteljesítve, amit Izaiásnál mondott az Úr: *Parancsolok majd a felhőimnek, ne hullassanak rá esőt. Hozzátok küldettünk, de mivel elutasítjátok Isten igéjét, íme a pogányokhoz fordulunk.*[2] Tehát beteljesedett: *Parancsolok majd a felhőimnek, ne hullassanak rá esőt.*

Az igazság eljött egész a felhőkig; ezért tudták hirdetni nekünk Isten irgalmasságát, amely az égben és nem a föld van. Valóban így van, testvérek, a felhők az igazság igéjének hirdetői. Amikor Isten fenyeget az igehirdetők által, mennydörög a felhők által. Amikor csodákat tesz az igehirdetők által, átragyog a felhőkön, megrémít a felhők által és megöntöz az esővel. Ezek az igehirdetők tehát, akik hirdetik Isten evangéliumát, Isten felhői. Reméljünk tehát az irgalmasságban, de abban, amely az égben van.

Az embereket és a barmokat jól tartod, Uram

9. [7. v.] *Igazságosságod, mint Isten hegyei,*
ítéleteid, mint a nagy mélységek.

Kik az Isten hegyei? – Azok, akiket az imént felhőknek neveztünk, ők Isten hegyei; a nagy igehirdetők Isten hegyei. És ahogyan napkeltekor a Nap sugarai először a hegycsúcsokat érik, és onnan árad lefelé a világosság a mélyebb helyekre, úgy amikor eljött a mi Urunk Jézus Krisztus, először az apostolok magasságait világította meg, először a hegyekre ragyogott, és onnan ereszkedett le világossága a földi völgyekbe. Ezért mondja az egyik zsoltárban: *Szemeimet a hegyekre emeltem, honnét jönne segítség énnekem.*[3]

[1] Iz 5,4. 6–7.
[2] ApCsel 13,46.
[3] Zsolt 120,1.

De ne gondold, hogy maguk a hegyek adnak neked segítséget, ugyanis úgy kapják, amit adnak, nem a sajátjukból adnak. És ha megállsz a hegyeknél, nem lesz erős a reményed; hanem abban kell remélned és arra kell támaszkodnod, aki megvilágítja a hegyeket.

A hegyekről jön számodra a segítség mert az Írásokat a hegyek, az igazság nagy hirdetői közvetítették feléd, de ne beléjük vesd a reményedet. Halljad csak, mit mond a folytatásban: *Szemeimet a hegyekre emeltem, honnét jönne segítség énnekem.* Tehát hogyan? A hegyek adnak neked segítséget? Nem! Hanem halljad a folytatást: *Az én segítségem az Úrtól van, aki az eget és a földet alkotta.*[1] A hegyekről jön a segítség, de nem a hegyektől. Hanem kitől? Az Úrtól, *aki az eget és a földet alkotta.*

Voltak más hegyek is, melyeknél minden arra hajózó hajótörést szenvedett. Fölmerültek ugyanis az eretnekvezérek, és hegyek voltak. Hegy volt Arius, hegy volt Donatus. Maximianus most olyan, mintha hegy volna. Sokan, akik ezekre a hegyekre figyeltek, part felé igyekeztek, de amikor ki akartak szabadulni a hullámok közül, sziklákhoz csapódtak és hajótörötten értek partot.

Az ilyen hegyek nem vezetik félre azt, aki így szól: *Az Úrban bízom, hogyan mondjátok a lelkemnek: költözz a hegyekre, mint a veréb.*[2] Nem akarom, hogy reményem Ariusban vagy Donatusban legyen: *Az én segítségem az Úrtól van, aki az eget és a földet alkotta* Tanuljátok meg, mennyire Istenben kell bíznotok, és mit várjatok az emberektől; *mert átkozott mindaz, aki reményét emberbe veti.*[3]

Szent Pál apostol nagyon szelíden és alázatosan igazán féltve az Egyházat, de a Vőlegénynek és nem önmagának, és figyelmeztetve azokat, akik azt akarták mondani hogy *„én Pálé vagyok, én meg Apollóé”*,[4] inkább a saját személyét tiporta meg és becsülte le, csak hogy Krisztust megdicsőítse: *Vajon Pált feszítették értetek keresztre, vagy Pál nevében vagytok megkeresztelve?*[5] Elkergette őket magától, de azért, hogy Krisztushoz kösse őket. Nem akarja, hogy a menyasszony a vőlegény helyett akár a vőlegény barátját szeresse. A vőlegény barátai ugyanis az apostolok.

Ezért a vőlegényért buzgólkodott az alázatos János is, akit Krisztusnak véltek. Ezért mondta: *Nem én vagyok a Krisztus, hanem aki utánam jön, nagyobb nálam, akinek én még a saruszíját sem vagyok méltó megoldani.*[6] Mivel ennyire megalázta magát, bizonyította, hogy nem ő a vőlegény, hanem csak a vőlegény barátja, ezért mondta: *Akié a menyasszony, az a vőlegény, a vőlegény barátja*

[1]Zsolt 120,1–2.
[2]Zsolt 10,2.
[3]Vö. Jer 17,5.
[4]1Kor 3,4.
[5]1Kor 1,13.
[6]Jn 1,20; Mk 1,7.

pedig, aki ott áll és hallja őt, örvendvén örvend a vőlegény hangja miatt.[1] És ha a vőlegény barátja hegy, a hegy nem önmagától világít, hanem hall és *örvendvén örvend a vőlegény hangja miatt. Mi mindnyájan* – mondja – *az ő teljességéből merítettünk.* Kinek a teljességéből? Azéból, aki *az igaz világosság volt, aki megvilágosít minden embert, aki e világra jön.*[2]

Neki féltette az Egyházat az Apostol is, amikor ezt mondta: Úgy tekintsen minket az ember mint Krisztus szolgáit, mint Isten misztériumainak gondnokait; azaz: *Szemeimet a hegyekre emeltem, honnét jönne segítség énnekem. Úgy tekintsen minket az ember mint Krisztus szolgáit, mint Isten misztériumainak gondnokait.*[3]

De ismét, nehogy reményed a hegyekbe kapaszkodjék és ne Istenbe, halljad csak: *Én ültettem, Apolló öntözött, de a növekedést Isten adta*; és: *Nem az valaki, aki ültet, nem is az, aki öntöz, hanem aki a növekedést adja: Isten.*[4]

Mivel tehát már mondtad: *Szemeimet a hegyekre emeltem, honnét jönne segítség énnekem,* és mivel nem az valaki, aki ültet, sem az aki öntöz, mondd: *Az én segítségem az Úrtól van, aki az eget és a földet alkotta.* és: *Igazságosságod mint Isten hegyei,* azaz a hegyek telve vannak a te igazságosságoddal.

Krisztus Egyházában vannak jók és rosszak

10. *Ítéleteid, mint a nagy mélységek.* – Mélységnek mondja a bűn mélységeit amelybe mindenki eljut, aki megveti Istent, ahogy egy helyen mondja: *Isten átadta őket szívük bűnös kívánságainak, hogy helytelen dolgokat műveljenek.*

Figyeljen Szeretetreméltóságtok! Nagy dolog ez, fontos dologról van szó. Mit jelent ez, hogy *Isten átadta őket szívük bűnös kívánságainak, hogy helytelen dolgokat műveljenek?*

Tehát ha *Isten átadta őket szívük bűnös kívánságainak, hogy helytelen dolgokat műveljenek,* ezért tesznek annyi rosszat? Mintha valaki feltenné a kérdést: Ha Isten teszi ezt, hogy *helytelen dolgokat műveljenek,* ők igazában mit tettek? Titokzatos dolog, amit hallottál: *Isten átadta őket szívük bűnös kívánságainak.* Tehát volt bennük bűnös kívánság, melyet nem akartak legyőzni, melynek Isten ítélete átadta őket. De hogy kiérdemelték ezt, lássad mit mondott közvetlen előtte: *Fölismerték ugyan Istent, mégsem dicsőítették Istenként, és nem adtak neki hálát, hanem belevesztek okoskodásaikba, és érteni nem akaró szívük elhomályosult.* Mitől? A gőgtől. Mivel azt mondták, hogy bölcsek, oktalanná

[1] Jn 3,29.
[2] Jn 1,16–19.
[3] 1Kor 4,1.
[4] 1Kor 3,6–7.

váltak. Ebből pedig már következett: *Isten átadta őket szívük bűnös kívánságainak.*[1]

Mivel tehát gőgösek voltak és hálátlanok, megérdemelték, hogy átadassanak szívük bűnös kívánságainak, és nagy mélységgé lettek, hogy ne csupán vétkezzenek, hanem álnokul is cselekedjenek: *ne értsék és ne gyűlöljék gonoszságukat.*

Ez a rosszaság mélysége, hogy nem akarják megtalálni és gyűlölni. De most lássad, hogyan jut el valaki ebbe a mélységbe: Isten ítéletei nagy mélységek. Az ő igazságossága mint Isten hegyei, melyek az ő kegyelméből válnak naggyá; ugyanígy az ő ítéletei kerülnek a mélységbe, ahová végül elmerülnek.

Ezért leld kedvedet a hegyekben, ezért riadj vissza a mélységtől és fordulj arra felé, amelyről ezt mondja: *Az én segítségem az Úrtól van.* De miért? *Mert szemeimet a hegyekre emeltem.*

Latinul mondom: Krisztus Egyházában találsz mélységet és találsz hegyeket is. Találsz kevés számú jót, mert a hegyek kevesen vannak, a mélység széles, azaz sokan élnek gonoszul Isten haragja miatt, mert úgy éltek, hogy átadattak szívük bűnös kívánságainak, annyira, hogy már védelmezik a bűneiket, nem vallják meg, hanem ezt mondják: „Miért? Mit tettem? Ez is megtette, az meg mit művelt!” Tehát védelmezik azt, amit az isteni szó vádol; mélység ez.

Ezért egy helyen, halljad csak, mit mond az Írás a mélységről: *A bűnös, amikor elérkezik a rosszaságok mélységébe, megvet.*[2] *Íme, ítéleteid mint a nagy mélységek.* De te még nem vagy hegy, még nem vagy mélység; menekülj a mélységtől, figyelj a hegyekre, de ne ragadj le a hegyeknél. *A te segítséged az Úrtól van, aki az eget és a földet alkotta.*

11. [8. v.] *Az embereket és a barmokat megszabadítod, Uram,*
amint megsokasodtak a te irgalmasságaid, Isten!

Mivel ezt mondta: *az égben van a te irgalmasságod,* hogy megtudják, hogy a földön is van, mondja: *Az embereket és a barmokat megszabadítod, Uram, amint megsokasodtak a te irgalmasságaid, Isten!*

Nagy a te irgalmasságod, és sokfélék a te irgalmasságaid, Istenem, és adod az embereknek és a barmoknak is. Kitől való ugyanis az emberek jóléte? Istentől. Vajon a barmok jóléte nem Istentől való? Ugyanis aki az embert alkotta, ugyanő alkotta a barmokat is, és aki mindkettőjüket alkotta, mindkettőt el is látja; de a barmok jóléte mulandó.

[1]Róm 1,21–22. 24.
[2]Péld 18,3.

Vannak azonban olyanok, akik nagynak tartva azt kérik Istentől, amit a barmoknak ad. *Megsokasodott a te irgalmasságod, Isten,* hogy ne csak az embereknek, hanem a barmoknak is része legyen abban, ami az embernek adatik mint testi és mulandó jólét.

Ádámtól születünk, Krisztus által támadunk fel

12. Tehát az embernek van-e valami kiváltsága Istennél, amit a barmok nem kapnak meg, amihez azok nem jutnak hozzá? Van bizony! És hol van, amijük van? *Az emberek fiai pedig szárnyaid árnyékában remélnek.*

Figyeljen Szeretetreméltóságtok erre az édességes állításra: *Az embereket és a barmokat megszabadítod.* Előbb együtt mondta az embereket és barmokat, azután az *emberek fiai*ról beszél. Az Írásban néha az *emberek fiai* általában az embereket jelenti, néha azonban sajátos értelemben használják a kifejezést, és nem minden embert értenek rajta, főként amikor különbséget tesznek. Mert nem ok nélkül áll itt így: *az embereket és a barmokat megszabadítod, Uram; Az emberek fiai pedig,* mintegy elkülönítve tartva az *emberek fiai*t.

Elkülönítve? Kiktől? Nem csak a barmoktól, hanem az emberektől is, akik a barmok jólétét kérik Istentől, és nagy dolognak tartva, vágyódnak erre.

De akkor kik az *emberek fiai*? – Azok, akik az ő szárnyai oltalmában remélnek. Azok a barmokkal együtt örülnek dolgoknak, az emberek fiai pedig a reményben örvendenek; azok a barmokkal együtt keresik a jelenvaló javakat, ezek az eljövendőkben remélnek az angyalokkal együtt.

Milyen megkülönböztetéssel nevezi tehát azokat *emberek*nek, ezeket meg *emberek fiai*nak? Mert egy helyen ezt mondja az Írás: *Mi az ember, hogy megemlékezel róla, vagy az ember fia, hogy meglátogatod?*[1] Mi az ember, hogy megemlékezel róla? Megemlékezel róla mint távollévőről, az ember fiát pedig mint jelenlévőt meglátogatod.

Mit jelent az, hogy *megemlékezel az emberről? Az embereket és a barmokat jól tartod, Uram,* mert még a rosszakat is ellátod jókkal azokat is, akik nem vágyódnak a mennyek országára. Mert oltalmazza őket, és nem hagyja magukra barmok módján, nem hagyja el őket; de mintegy távollévőkről emlékezik meg róluk. Akit pedig meglátogat, az az ember fia, és ezt mondja neki: *Az emberek fiai pedig szárnyaid árnyékában remélnek.*

És ha meg akarjátok különböztetni ezt a két emberfajtát, először a két embert lássátok: Ádámot és Krisztust. Halljad az Apostolt: *Amint ugyanis Ádámban mind meghalnak, úgy Krisztusban mind életre fognak támadni.*[2] Ádámtól arra

[1] Zsolt 8,5.
[2] 1Kor 15,22.

születünk, hogy meghaljunk; Krisztus által arra támadunk fel, hogy örökké éljünk. Amikor a földi ember képét viseljük, emberek vagyunk. amikor a mennyei ember képét viseljük emberek fiai vagyunk, mert Krisztus az Ember fia.[1] Ádám ugyanis ember volt, de nem volt ember fia; ezért Ádámhoz tartoznak azok, akik testi javakat és ezt a mulandó jólétet kívánják.

Buzdítjuk őket, hogy emberek fiai legyenek, akik az Ő szárnyai árnyékában bíznak és az ő irgalmasságára vágyódnak, amely az égben van, amelyet a felhők hirdetnek. De ha erre még nem képesek, legalább ne mástól kívánják a mulandó javakat, csak Istentől. És úgy szolgáljanak az Ószövetségben, hogy elérkezzenek az Újba.

Amit Isten megígért neked, meg fogja adni

13. Mert az a nép is földi javakra vágyott, a jeruzsálemi királyságra, az ellenségek fölötti győzelemre, a bőséges termésre, saját és gyermekei jólétére. Ilyeneket kívántak és ilyeneket kaptak, a Törvény alatt őrizték őket.

Olyan javakat kívántak Istentől, amelyeket a barmoknak is megad, mert még nem jött el hozzájuk az Ember Fia, hogy emberek fiaivá válhassanak. De már voltak felhőik, amelyek az Ember Fiát hirdették. Jöttek hozzájuk a próféták, és hirdették Krisztust; voltak néhányan, akik megértették és remélték hogy a jövőben elnyerik az irgalmasságot, amely az égben van. De voltak, akik csak testi dolgokat kívántak, csak földi és mulandó boldogságot. Ezeknek megbotlott a lába és bálványokat készítettek és imádtak. Amikor ugyanis figyelmeztette őket és megostorozta azokban a dolgokban, amelyeket élveztek, elvette tőlük és éhínségtől, háborúktól, járványoktól, betegségektől szenvedtek, a bálványokhoz fordultak. Ezeket a nagyra tartott dolgokat, melyeket Istentől kellett volna kérniük, a bálványoktól kérték és elhagyták Istent. Úgy látták, hogy a keresett javakban a gonoszok és bűnösök bővelkednek, és azt gondolták, hiába tisztelik Istent, mert nem adott nekik földi jutalmat.

Ó ember! Isten napszámosa vagy, a bér átvétele a munka után következik; miért követeled a bért a munka előtt? Ha napszámos jön a házadba, kifizeted-e a bérét mielőtt elvégezte volna a munkáját? Nem tartanád-e visszásnak, ha azt mondaná: „Előbb ide a béremet, azután munkához látok!”? Megharagudnál rá. De miért haragudnál meg? Mert hazugnak tart és nem bízik benned.

Hogyan ne haragudna Isten, amikor te nem hiszel az ő igazmondásának? Amit megígért neked, meg fogja adni; nem csal meg, mert igaz, amit ígért.

De te attól félsz, hogy nincs miből megadja? Ő mindenható. Ne félj, hogy nincs miből adja, mert ő halhatatlan. Ne félj, hogy az utóda nem tartja a szavát, mert ő

[1]Vö. Mt 8,20 sk.

örökkévaló. Légy nyugodt. Ha te elvárod, hogy napszámosod egész nap bízzon benned, te is higgyél egész életedben Istenben, mert a te életed csak egy pillanat Istenhez képest. És mi lesz a jövő? *Az emberek fiai szárnyaid árnyékában remélnek.*

14. [9. v.] *Megrészegülnek a te házadnak bőségétől*. Valami nagy dolgot ígér nekünk. Mondani akarja és nem mondja; de miért: nem képes rá, vagy mi nem fogjuk fel?

Merem mondani, testvérek, még a szentek nyelvéről és szívéről is, akik hirdették nekünk az igazságot, hogy sem elmondani, sem elgondolni nem lehet, amit hirdettek. Nagy dolog ugyanis és kimondhatatlan; ők is részlegesen és homályosan látták, ahogy az Apostol mondja: *Most töredékesen és homályosan látunk, akkor majd szemtől szemben.*[1] Íme, a homályosan látók így fakadtak szóra.

Milyenek leszünk, amikor majd látni fogjuk azt, amit ők a szívükben hordoztak és nyelvvel nem tudták úgy elmondani, hogy megértsék az emberek?

Mi késztette ezt az imádkozót arra, hogy mondja: *Megrészegülnek a te házadnak bőségétől?* Kereste a szót, amellyel az emberi dolgok között valami megfelelőt mondhat, és mivel látta, hogy azok részegednek le, akik mértéktelenül isszák a bort és elveszítik az eszüket, látja, hogy amit mondani szeretne, tudniillik hogy amikor betölti az az elmondhatatlan öröm, bizonyos értelemben elvész az emberi értelem, istenivé válik és megrészegül Isten házának bőségétől.

Ezért mondja egy másik zsoltárban is: *Míly drága a te részegítő kelyhed!*[2] Ettől a kehelytől voltak már részegek a mártírok, amikor a szenvedésre menvén nem ismerték meg övéiket. Micsoda részegség, amikor valaki nem ismeri föl síró feleségét, gyermekeit, szüleit! Nem ismerték meg őket, úgy viselkedtek, mintha nem látnák őket. Ne csodálkozzatok ezen: részegek voltak. Mitől? Nézzétek: megkapták a kelyhet, amely megrészegítette őket. Ezért ő is hálát ad Istennek és mondja: *Mit adjak az Úrnak viszonzásul mindazért, amit adott nekem? Veszem az üdvösség kelyhét és segítségül hívom az Úr nevét.*[3]

Legyünk tehát az emberek fiai, testvérek, és reméljünk az ő szárnyai árnyékában és részegüljünk meg az ő házának bőségétől.

Amennyire képes voltam, elmondtam, és amennyire képes vagyok, látom, de hogy hogyan látom, azt nem tudom elmondani. *Megrészegülnek majd a te házadnak bőségétől, és gyönyörűséged patakjából itatod őket.*

[1] 1Kor 13,12.
[2] Zsolt 22,5.
[3] Zsolt 115,12–13.

Pataknak a sodró erővel folyó vizet nevezzük. Sodró erejűek lesznek Isten irgalmasságai; öntözi és megrészegíti azokat, akik most az ő szárnyai árnyékába vetik reményüket.

Mi ez a *gyönyörűség*? A szomjazókat megrészegítő patak. Most tehát aki szomjazik, reménykedik; aki szomjazik, annak reménye van, aki megrészegült, birtokában van annak, amit remélt, de mielőtt birtokolná, reménykedve szomjazza. *Boldogok akik éhezik és szomjazzák az igazságot, mert megitatják és jóllakatják őket.*[1]

Krisztus az élet forrása és világossága

15. [10. v.] Milyen forrás vize fog öntözni, és honnan fakad gyönyörűségének e nagy patakja? *Mert* – mondja – *nálad van az élet forrása.* Ki az élet forrása, ha nem Krisztus? Eljött hozzád testben, hogy enyhítse száraz torkodat; beteljesíti a reménykedőt ő, aki megitatta a szomjazót.

Mert nálad van az élet forrása, és a te világosságodban látunk világosságot. – Nálunk más a forrás és más a világosság, ott nem így van: hanem ami a forrás, az a világosság is, és annak nevezheted, aminek akarod, mert nem az, aminek nevezed; mivel nem tudod megtalálni megfelelő nevét, nem csak egy néven nevezhető.

Ha azt mondanád, hogy csak világosság, mondanák neked: Tehát alaptalanul mondták nekem, hogy éhezzem és szomjazzam, mert ki az, aki enni tudja a világosságot? Azt azonban helyesen mondták nekem: *Boldogok a tiszta szívűek, mert ők látni fogják Istent;*[2] ha világosság ő, akkor készítem a szemeimet. Készítsd a torkodat is, mert ő, aki világosság, forrás is; forrás, mert csillapítja a szomjasak szomjúságát, és világosság, mert megvilágosítja a vakokat.

Nálunk itt néha máshol van a világosság és máshol a forrás. Olykor ugyanis a sötétben is folynak a források, olykor a pusztában nagy fényességben nem találsz forrást. Itt tehát ez a kettő külön tud válni egymástól; ott nem fogsz ellankadni, mert forrás, és nem leszel sötétben, mert világosság.

Isten akaratát kell követnünk

16. [11. v.] *Terjeszd ki irgalmasságodat a téged ismerőkre, és igazságosságodat azokra, akik egyenes szívűek.* – Sokszor mondtuk már, hogy azok az egyenes szívűek, akik ebben az életben követik Isten akaratát. Isten akarata egyszer az, hogy egészséges légy, másszor az, hogy beteg légy; ha édes Isten akarata, amikor egészséges vagy, és keserű, amikor beteg vagy, nem vagy egyenes szívű. Miért? Mert nem a magad akaratát akarod Isten akaratához igazítani, hanem

[1] Mt 5,6.
[2] Mt 5,8.

Isten akaratát akarod a magadéhoz hajlítani. Az egyenes, de te görbe vagy; a te akaratodat kell hozzá egyenesítened, nem azt a magadéhoz görbíteni, és akkor egyenes szívű leszel.

Ha jól megy a sorod ebben a világban, áldjad a vigasztaló Istent; ha vesződsz ebben a világban, áldjad Istent, aki nevel és próbára tesz, és akkor egyenes szívű leszel, és mondod: *Áldom én az Urat minden időben, és az ő dicsérete mindenkor ajkamon.*[1]

Krisztus alázatosságával gyógyította meg azokat, akiket megsebzett a gőg

17. [12. v.] *Ne jöjjön hozzám a gőgnek lába.* – Már mondta: *Szárnyaid árnyékában fognak remélni az emberek fiai, és megrészegülnek házad bőségétől.* Amikor valakit ez a forrás bőségesebben kezd öntözni, óvakodjék, gőgössé ne váljon.

Ádám, az első ember nem nélkülözte e forrást, de eljött hozzá a gőgnek lába, és megingatta őt a bűnös keze, azaz az ördög gőgös keze. Ahogyan az, aki Ádámot félrevezette, mondta: *Északon állítom fel a trónomat!*[2] úgy próbálta meggyőzni: *Kóstoljátok meg, és olyanok lesztek, mint az istenek!*[3] Tehát a gőg gáncsolt el minket, hogy erre a halandóságra jussunk. És mivel a gőg sebzett meg, az alázatosság gyógyít meg.

Alázatosan jött el Isten, hogy a gőg e nagy sebéből kigyógyítsa az embert. Eljött, mert *az Ige testté lett és közöttünk lakozott.*[4] Amikor a zsidók körülvették, sértegették. Hallottátok az olvasott evangéliumban, mit mondtak, és kinek mondták: *Ördögöd van!*[5] És ő nem mondta nekik: „Nektek van ördögötök, mert ti a bűneitekben vagytok, és az ördög birtokolja a szíveteket.” Nem ezt mondta, amit ha mondott volna, igazat mond, de nem volt itt az ideje, hogy mondja, különben úgy látszott volna, hogy az átkot viszonozza és nem az igazságot mondja. Elengedte a füle mellett, amit hallott, mintha nem hallotta volna. Orvos volt ugyanis, és őrültet gyógyítani jött.

Ahogyan egy orvos nem törődik azzal, mit hall egy őrülttől, hanem arra figyel, hogyan gyógyíthatja meg, azt sem veszi fel, ha az megüti, mert az megsebzi őt, ő pedig a régi bajt gyógyítja; így jött az Úr is a beteghez, őrülthöz jött, hogy bármit hall, vagy bármit szenved el tőle, semmibe vegye, és ezzel is az alázatosságot tanítsa, és az alázatosságtól oktatottak kigyógyuljanak a gőgből, amitől ez az imádkozó is meg akart szabadulni, mondván: *Ne jöjjön hozzám a*

[1]Zsolt 33,2.
[2]Iz 14,13.
[3]Ter 3,5.
[4]Jn 1,14.
[5]Jn 8,48.

gőgnek lába és a bűnös keze ne ingasson meg engem. Ha ugyanis jön a gőg lába, megingat a bűnös keze.

Mi a *bűnös keze*? A rosszra bíztató cselekedete. Gőgös lettél? Gyorsan megront, aki rosszra biztat. Alázatosan bízzál Istenben és ne nagyon törődj azzal, amit mondanak neked. Ezért mondják másutt: *A rejtett dolgaimtól tisztíts meg engem és az idegenektől óvd meg a te szolgádat.*[1]

Mit jelent a *rejtett dolgaimtól*? – Azt jelenti, hogy *ne jöjjön hozzám a gőgnek lába.*

Mit jelent az, hogy *az idegenektől óvd meg a te szolgádat?* – Azt jelenti, hogy *a bűnös keze ne ingasson meg engem.* Őrizd, ami belül van, és akkor nem fogsz félni a külsőktől. *Itt estek el, akik gonoszságot cselekednek, elűzettek és nem tudtak megállni.*

18. [13. v.] De miért félsz ettől annyira? Mintha mondaná: *Itt estek el, akik gonoszságot cselekednek.* hogy abba a mélységbe jussanak, amelyről mondta: *Ítéleteid mint a nagy mélységek;* hogy abba a mélységbe jussanak, ahova a megátalkodott bűnösök zuhantak. Zuhantak; hogyan estek el először? A gőg lábán. Halljátok csak a gőg lábát: *Fölismerték ugyan Istent, mégsem dicsőítették Istenként.* Eljött tehát hozzájuk a gőgnek lába, ezért jutottak a mélységbe; *Isten átadta őket szívük bűnös kívánságainak, hogy helytelen dolgokat műveljenek.*[2]

A bűn gyökerétől és a bűn fejétől félt, aki ezt mondta: *Ne jöjjön hozzám a gőgnek lába.* Miért nevezi lábnak? Azért, mert gőgösködve elhagyta Istent, eltávolodott tőle; ennek lábáról, ennek érzületéről beszélt. *Ne jöjjön hozzám a gőgnek lába, és a bűnös keze ne ingasson meg engem,* azaz a bűnös tettei ne tántorítsanak el tőled, hogy azokat akarjam követni.

De miért mondja a gőg ellen ezt: *Itt estek el, akik gonoszságot cselekednek?* – Azért, mert akik most gonoszok, a gőgben estek el.

Ezért, amikor óvatosságra inti az Úr az Egyházat, ezt mondja: *Ő figyeli a te fejedet, te meg az ő sarkát lesed.*[3] A kígyó lesi, mikor jön hozzád a gőgnek lába, mikor botlasz meg, hogy eltaszítson, mert *minden bűn kezdete a gőg.*[4]

Itt estek el, akik gonoszságot cselekednek, elűzettek és nem tudtak megállni; először az, aki nem tartott ki az igazságban, majd általa azok, akiket Isten kiűzött a Paradicsomból. Ezért azt az alázatost, aki azt mondta, hogy nem méltó megoldani sarujának szíját, nem űzték el, hanem ott áll és hallja Őt és örvendvén

[1]Zsolt 18,13–14.
[2]Róm 1,21–24.
[3]Ter 3,15.
[4]Vö. Préd 10,15.

örvend a vőlegény hangja miatt.[1] Nem a saját hangja miatt, nehogy eljöjjön hozzá a gőgnek lába, azért elűzzék és ne maradhasson állva.

19. És ha fáradozásunkkal néhányatoknak terhére voltunk, most befejeztük a zsoltárt, elmúlt az unalom, és meg fogjátok köszönni, hogy az egész zsoltárt elmagyaráztuk. Félidőben attól félve, hogy terhetekre vagyok, már arra készültem, hogy befejezem, de meggondoltam, mert szándékom ellenére lett volna, és nem lehet a feléhez úgy visszatérni, mintha az egészen végigmentünk volna, ezért inkább akartalak megterhelni titeket, mint befejezetlenül tartogatni a hátralévőket. Ugyanis holnapra is tartozunk nektek beszéddel; imádkozzatok értünk, hogy el tudjuk mondani, és hozzatok szomjazó torkokat és áhítatos szíveket.

[1]Vö. Jn 1,27; 3,29.

HARMINCHATODIK ZSOLTÁR (37.)
Első beszéd (1–11. v.)
Elhangzott Hippóban 403. október 19-én
49 éves, 12 éves pap, 8 éves püspök

1Dávidé.
Aleph. Ne akarj versengeni a gonosztevőkkel,
és ne irigyeld a hamisságot cselekvőket,
2mert mint a széna, hamar elszáradnak,
és mint a viruló fű, elhervadnak.

3Beth. Reménykedj az Úrban és tedd a jót,
és lakj a földön, és az ő javaiból táplálkozol.
4Gyönyörködj az Úrban,
és megadja neked szíved kéréseit.

5 Ghimel. Tárd föl az Úr előtt utadat és reménykedj benne,
és Ő cselekedni fog;
6és fölkelti, mint a fényt a te igazságosságodat,
és ítéletedet, mint a verőfényes delet.

7Daleth. Vesd alá magad az Úrnak, és kérleld Őt;
ne akarj versengeni az útján sikeressel,
az emberrel, aki álnokságot forgat magában.
8He. Hagyj föl a haraggal, és hagyd el a méltatlankodást,
Ne versengjél, hogy gonoszul cselekedjél,
9mert akik rosszat forralnak, azokat kiirtják,
akik pedig az Urat várják, örökölni fogják a földet.
10Vau. És még egy kis idő, és nem lesz többé a bűnös,
keresed a helyét, és nem fogod találni.
11A szelídek pedig örökölni fogják a földet,
és gyönyörködni fognak a béke sokaságában.

Javunkra válik, hogy nem tudjuk, mikor jön el az utolsó nap

1. Félelmetesnek hallják az utolsó nap eljövetelét azok, akik nem erkölcsösen élve akarnak biztonságban lenni, és sokáig akarnak bűnösen élni. Isten pedig a javunkra akarta, hogy titokban legyen az a nap, hogy a szív mindig készen álljon annak várásában, aminek eljöveteléről tud, de nem tudja mikor jön el. Mivel

pedig a mi Urunk Jézus Krisztus Mesternek küldetett hozzánk, az Emberfia is azt mondta, hogy azt a napot nem tudja,[1] mert tanításában nem volt úgy benne, hogy azt általa megtudhassuk.

Nincs ugyanis semmi, amit az Atya tud a Fiú pedig nem tudná; mert az Atya tudása az, ami az ő bölcsessége, az ő bölcsessége pedig a Fia, az ő Igéje.

Mivel pedig nekünk nem válna javunkra tudni, amit ő ugyan tud, aki a tanításunkra jött, de nem annak tanítására, ami nem válik javunkra; ezért mint Mester nem csak tanított bizonyos dolgokat, hanem mint Mester bizonyos dolgokat nem tanított. Ugyanis mint Mester tudta tanítani, ami javunkra válik és nem tanítani, ami kárunkra volna.

Így aztán bizonyos kifejezésmódot használva mondja, hogy a Fiú nem tudja, amit nem tanít; azaz azt mondja hogy nem tudja, amit nem hoz tudomásunkra, mint ahogy naponta használjuk az említett kifejezésmódot.

Ugyanis örvendetes napnak mondjuk azt a napot, amely megörvendeztet minket; ellenben szomorúnak azt, amely elszomorít, és tétlen napnak azt, amely ellustít bennünket.

Mint ahogy ezzel ellentétben mondja az Úr: *Most megismertem.* Ezt mondta Ábrahámnak: *Most megismertem, hogy te féled Istent.*[2] Ezt Isten a bizonyítása előtt is tudta. Mert a próbatétel azért történt, hogy mi megtudjuk azt, amit Isten már tudott, és a mi tanításunkra írták le azt, amit Ő az írásba foglalás előtt tudott. Talán maga Ábrahám sem tudta addig, hogy milyen erős a hite; mert mindenki a kísértésben kapott kérdésben ismeri meg magát.

Ahogyan Péter ugyancsak nem tudta, milyen erős a hite, amikor ezt mondta az Úrnak: *Én veled maradok mindhalálig!* Az Úr azonban, aki ismerte őt, előre megmondta hogy gyenge lesz; mintegy ütőerén tartva az ujját megjövendölte a gyöngeségét.[3] Ezért Péter, aki a kísértés előtt annyira bízott magában, a kísértésben megismerte magát.

Ugyanígy nem képtelenség, ha azt gondoljuk, hogy Ábrahám atyánk is akkor ismerte meg hitének erejét, amikor parancsot kapott, hogy áldozza fel a fiát, és nem tétovázott, nem is remegett feláldozni Annak, akitől kapta; mert ahogyan nem tudta, honnan fogja kapni a születendő gyermeket, úgy most hitte, hogy visszakapja a feládozottat.

Mondta tehát Isten: *Most megismertem,* ami azt jelenti: Most megismertettem veled a mondott szólásmód szerint: lusta a hideg, mert ellustít bennünket, és

[1]Vö. Mk 13,32.
[2]Ter 22,12.
[3]Vö. Lk 22,33–34.

örvendetes a nap, amely megörvendeztet minket; így megismerő az, aki ismerőkké tesz minket.

Ezért mondja ezt is: *Próbára tesz titeket Uratok Istenetek, hogy megtudja, szeretitek-e őt.*[1] Nagy tudatlanságot tulajdonítanál a mi Urunknak, Istenünknek, amit káromlásnak is tartanál, ha úgy értenéd, hogy *Próbára tesz titeket az Úr, hogy megtudja,* mintha a mi megpróbálásunkból merítené azt a tudást, amelynek előbb híjával volt. De mit jelent ez: *Próbára tesz titeket, hogy megtudja?* Azt, hogy próbára tesz titeket, hogy tudomástokra hozza.

Ezzel szemben jegyezzétek meg tehát a megértés szabályát hogy amikor azt halljátok, hogy Isten mondja: *Megismertem,* ezen azt értsétek, hogy *megismertettem veletek. és* így, amikor azt halljátok az Emberfiától, azaz Krisztus mondja, hogy *nem ismeri azt a napot,* értsétek, hogy azt mondja: *nem hozom tudomástokra.*

Mit jelent az, hogy *nem hozom tudomástokra?* – Azt jelenti, hogy elrejti, hogy mi ne tudjuk azt, ami nem válik javunkra.

Ez az, amit mondtam, hogy a jó Mester tudja, mi válik javunkra, és tudja, mit fedjen el előlünk, mint ahogy olvasunk néhány dologról, amelyeket elrejtett.

Ebből megérthetjük, hogy nem kell mindent előhozni, amiket nem tudnának megérteni, azok, akiknek elmondanánk. Azt mondja másutt: *Még sok mondanivalóm volna, de nem tudjátok elviselni most.*[2]

Az Apostol is mondja: *Hozzátok azonban, testvérek, nem szólhattam úgy, mint lelki emberekhez, hanem csak mint testiekhez, mint akik még nem nőttetek fel Krisztusban. Tejjel tápláltalak benneteket, nem szilárd étellel, mert nem bírtátok el. Sőt még most sem bírjátok el.*[3]

Mire jó, amiket mondok? – Arra, hogy belássuk: tudjuk, hogy az utolsó nap eljön, és javunkra szolgál, hogy jön, és javunkra van az is, hogy nem tudjuk mikor jön, hogy erkölcsösen élve készen álljon a szívünk; és ne csak ne féljünk attól az eljövendő naptól, hanem szeressük is.

Az a nap ugyanis, ahogyan növelni fogja a hitetlenek baját, úgy vet véget a hívők vesződségeinek. és hogy a kettő közül melyik akarsz lenni, most, mielőtt az a nap eljön, a hatalmadban áll, amikor eljön, már nem lesz hatalmadban. Válassz tehát, ameddig az idő tart; amit Isten irgalmasan elrejt, irgalomból takarja el.

[1] MTörv 13,3.
[2] Jn 16,12.
[3] 1Kor 3,1–2.

Minden életformában vannak jók és rosszak

2. Mármost mivel bármilyen életformában, amelyben állapotszerűen él valaki, nem mindenki jó és nem mindenki rossz, kitűnik, hogy bizonyos fajta emberekről, akikről hasonlatként hallottunk az evangéliumban, ezt mondja: *Az egyiket fölveszik, a másikat otthagyják.*[1]

Fölveszik a jót, otthagyják a rosszat. Két embert látunk a mezőn: foglalkozás szerint egyformák, de nem egyforma a szívük. Az emberek a foglalkozást látják, Isten a szívet ismeri. A *mező* tehát bármit jelenthet.

Az egyiket fölveszik, a másikat otthagyják. – Nem mintha a felét vennék föl és felét hagynák ott, hanem kétféle emberről van szó. És ha az egyik féléből kevesen, a másik féléből sokan vannak is, *az egyiket fölveszik, a másikat otthagyják,* azaz az egyik féle embereket fölveszik, a másik féléket otthagyják. Ugyanígy az ágyban, ugyanígy a malom esetében.

Várjátok talán tőlem, hogy mit jelent ez, mert elfedve és hasonlatokba burkolva látjátok. Lehet, hogy másnak más a véleménye, de ahogyan én nem kényszerítem másra a megértésemet, úgy ő se kényszerítse rám a maga véleményét, ha mindkettő összhangban van a hittel.

Én úgy látom, hogy a mezőn dolgozók azok, akik elöljárók az Egyházban. Ahogy az Apostol mondja: *Isten szántóföldje, Isten épülete vagytok.* Mert építőmesternek is nevezi magát, amikor mondja: *Mint bölcs építőmester raktam le az alapokat,* és földművesnek is, amikor mondja: *Én ültettem, Apolló öntözött, de a növekedést Isten adta.*[2]

A malommal két asszony őröl, nem két férfi;[3] úgy hiszem, ez a népekre vonatkozik, mert az elöljárók irányítanak, a népeket vezetik. és úgy gondolom, az őrlés ezt a világot jelenti, mert az idő körforgásában jár a világ és megőrli szerelmeseit.

Vannak tehát, akik nem tartózkodnak a világi tevékenységektől, de egyesek erkölcsösnek tevékenykednek, mások rosszul. egyesek barátokat szereznek maguknak a hamis mammonból, akik majd befogadják őket az örök hajlékokba,[4] akiknek majd mondja: *Éheztem és adtatok ennem;* mások ezt megtagadták, és mondják majd nekik: *Éheztem és nem adtatok ennem.*[5]

---

[1]Mt 24,40.
[2]1Kor 6,9–10.
[3]Vö. Mt 24,41.
[4]Vö. Lk 16,9.
[5]Mt 25,35. 42.

Tehát azok közül, akik evilág ügyeiben és teendőiben forgolódnak, egyesek szeretnek jót tenni a rászorulókkal, mások ezt megtagadják, mint ahogy a két őrlő asszony közül az egyiket fölveszik, a másikat otthagyják.

Az ágyról azt gondolom, hogy itt a pihenést jelenti, mert vannak, akik sem evilág tevékenységét nem szenvedhetik, ahogy a házasemberek végzik, akiknek házuk, családjuk, gyermekeik vannak, sem az Egyházban nem tesznek semmit, mint azt elöljárók, akik mintha szántóföldön dolgoznának, hanem mint a munkára gyöngék tétlenségbe vonulnak és pihenni szeretnek; gyöngeségük tudatában nem fognak nagy dolgokba, és mintegy betegágyon kérlelik az Urat.

Ennek az állapotnak is megvannak a jó emberei, és megvannak a színlelői, ezért közülük is az egyiket fölveszik és a másikat otthagyják.

Bármilyen életformához fordulsz, készülj rá, hogy eltűrd a színlelőket, máskülönben ha nem készülsz, olyanokat találsz, akiket nem vártál és erődet veszted, vagy megbotránkozol.

Tehát minderre fölkészít, aki beszél hozzád, amikor az ő beszédjének és még nem ítéletének, a te odahallgatásodnak és még nem hiábavaló bánatodnak van itt az ideje. Akkor ugyanis az emberek bánni fogják, hogy rosszul éltek, de az isteni igazságosság már nem hozza vissza azt, amit a saját igazságtalanságukkal eltékozoltak. Igazságos ugyanis Istennél, hogy most irgalmasságot gyakoroljon, akkor pedig ítélkezzen.

A rosszakat virulni, a jókat vesződni látjuk ebben az életben

3. [1–2. v.] De téged, a keresztény embert valóban megzavar, hogy boldognak látod a bűnösen élőket, látod bőséges gazdagságukat, hogy egészségesek, méltóságokban gőgösködnek, a házuk, örömeik háborítatlanok, ügyfeleik bókolnak előttük, hatalommal rendelkeznek, semmi nem szomorítja életüket; látod erkölcstelen életüket és korlátlan lehetőségeiket, és a szíved azt mondja: „Nincs isteni ítélet, mindent a véletlenek mozgatnak és a szerencse szele kap fel. Mert – mondod –, ha Isten törődne az emberi dolgokkal, virulhatna-e ennek gonszsága és kinlódna-e az én ártatlanságom?”

A lélek minden betegségére megvan a gyógyszer az Írásokban. Aki tehát így betegeskedik és ezeket mondja a szívében, igyon ennek a zsoltárnak italából.

Miről is van szó? – Lássuk újra, miket mondtál. „Mi mást mondtam – mondod –, mint amit magad is látsz: A rosszak virulnak, a jók küszködnek. Hogyan nézheti ezt Isten?”

Fogd és idd; Ő készítette neked ezt az italt, aki miatt zúgolódol, csak ne utasítsd el ez üdvösséges poharat; a füleden keresztül emelt szíved szájához és idd, amit hallasz:

Ne akarj versengeni a gonosztevőkkel, és ne irigyeld a hamisságot cselekvőket, mert mint a széna, hamar elszáradnak, és mint a viruló fű, elhervadnak.

Amit te lassúnak látsz, gyors Isten előtt; rendeld alá magad Istennek és neked is gyors lesz. Amit szénának mond, azt a mező füvének értjük. Gyenge kis növények és a föl felszínét borítják, nincs mélyre nyúló gyökerük. Ezért (az esős) télen virulnak de amikor sütni kezd a forró nyári Nap, elszáradnak.

Most tehát téli idő van, a dicsőséged még nem jelent meg, de ha mélyek szereteted gyökerei, mint sok fának a télben, elmúlik a hideg, jön a nyár, azaz a ítélet napja; akkor elszárad a fű virulása és megjelenik a fák dicsősége.

Mert meghaltatok – mondja az Apostol –, ahogyan halottnak látszanak télen a fák, mintha kiszáradtak volna, mintha élettelenek volnának.

Tehát mi a reményünk, ha halottak vagyunk? – A gyökér belül van; ahol a gyökerünk, ott van az életünk, mert ott van a szeretetünk. *És a ti életetek* – mondja – *el van rejtve Krisztussal Istenben.* Mikor szárad el, akinek ilyen gyökere van?

„De mikor lesz a mi tavaszunk? Mikor lesz a mi nyarunk? Mikor vesz körül bennünket a dús lomb méltósága és tesz gazdaggá a gyümölcsök bősége? Mikor lesz ez?”

Halljad, ami következik: *Amikor megjelenik Krisztus, a ti életetek, akkor ti is megjelentek vele együtt dicsőségben.*[1]

És mi a teendő most? – *Ne akarj versengeni a gonosztevőkkel, és ne irigyeld a hamisságot cselekvőket, mert mint a széna, hamar elszáradnak, és mint a viruló fű, elhervadnak.*

Az Úr a szentek jutalma

4. [3–4. v.] Mit tegyél hát te? – *Reménykedj az Úrban.* Ők ugyanis nem az Úrban remélnek, reményük halandó, reményük esendő, törékeny, elillanó, átmeneti, üres lesz. *Reménykedj az Úrban.*

„Íme remélek, és még mit tegyek?” – *És tedd a jót.* Ne tedd a rosszat, amit azokban a virágzó rosszakban látsz, hanem *tedd a jót, és lakj a földön.* Nehogy véletlenül jóságodat a földi lakáson kívül tedd. Az Úr földje ugyanis az ő Egyháza; azt öntözi, azt műveli meg az a földműves, aki az Atya.[2] Sokan ugyanis mintha jókat tennének, de mivel nem a földön laknak, nem tartoznak a földműveshez. Tehát tedd a jót, nem a földön kívül, hanem lakjál a földön.

[1]Kol 3,3–4.
[2]Vö. Jn 15,1.

„És mi lesz velem?” – *És az ő javaiból táplálkozol.* Melyek az ő földjének gazdagságai? Gazdagsága az Ura, gazdagsága az ő Istene. Ő az, akinek mondjunk: *Én részem, Uram.*[1] Ő az, akiről mondjuk: *Az Úr az én örökségem és kelyhemnek osztályrésze.*[2]

Nemrég egy beszédben Szeretetreméltóságtok lelkére kötöttük, hogy Isten legyen a mi birtokunk, és mi Isten tulajdona legyünk. Halljad, hogy e föld gazdagsága Ő maga; és lásd a mi következik: *Gyönyörködj az Úrban.* – Mintha keresnéd és mondanád: „Mutasd meg nekem annak a földnek a gazdagságát, amelyen parancsolod, hogy lakjam.” *Gyönyörködj az Úrban, és megadja neked szíved kéréseit.*

5. De jól értsd szívednek kéréseit. Különböztesd meg szíved kéréseit a tested kéréseitől, különböztesd meg, amennyire csak tudod. Nem hiába mondja valamelyik zsoltárban: *Szívemnek Istene.* Mert ugyanott így folytatja. *És az én részem az én Istenem örökre.*[3]

Például aki vak, azt kéri, hogy lásson. Azért kéri, mert a vakságot is Isten adta, a látást is ő adja. Ez a test kérése.

A beteg kéri, hogy meggyógyuljon; meggyógyul és meg fog halni. Ez is a test kérése, és mennyi ilyen van!

Ellenben mi a szív kérése? – Ahogy a test kérése, hogy meggyógyuljon a szeme és láthassa a világosságot, amelyet a testi szemekkel lehet látni, úgy a szív kérése egy másik világosságra vonatkozik. *Mert boldogok a tiszta szívűek, mert ők meglátják Istent.*[4] *Gyönyörködj az Úrban, és megadja neked szíved kéréseit*

A mi reményünk az Úrban van

6. [5–6. v.] Íme vágyakozom, kérek, akarok, be fogok-e teljesedni? – Nem.

Hát akkor? – *Tárd föl az Úr előtt utadat, és reménykedj benne, és Ő cselekedni fog.* Tárd föl előtte mi bajod, tárd föl előtte, mit akarsz.

Mert mitől szenvedsz? – *Attól, hogy a test vágyakozik a lélek ellen, a lélek meg a test ellen.*[5]

Tehát mit akarsz? – *És szerencsétlen ember, ki szabadít meg ettől a halandó testtől? és* mivel Ő fog cselekedni, amikor föltárod neki utadat, lássad, mi következik: *Isten kegyelme a mi Úr Jézus Krisztus által.*[6]

---

[1]Zsolt 118,57.
[2]Zsolt 15,5.
[3]Zsolt 72,26.
[4]Mt 5,8.
[5]Gal 5,17.
[6]Róm 7,24–25.

Mit fog tehát tenni, mert mondva van: *Tárd föl az Úr előtt utadat, és reménykedj benne, és Ő cselekedni fog.* Mit fog tenni? – *És fölkelti, mint a fényt a te igazságosságodat.*

Most ugyanis el van rejtve a te igazságosságod, a hitben van, még nem a színelátásban. Hiszel valamit, hogy megtedd, de még nem látod azt, amit hiszel. Amikor pedig kezded látni, amit hittél, világosságra jön igazságosságod; mert a te igazságosságod a hited volt.[1] *Az igaz ugyanis a hitből él.*[2]

Az örök élet ígéretét kaptuk

7. *És fölkelti, mint a fényt a te igazságosságodat, és ítéletedet, mint a verőfényes delet* – azaz a tiszta világosságot. Kevésnek látta, hogy egyszerűen a világosságot mondja. Mert világosságnak mondjuk a hajnalt is, és a napfölkeltét is, de a világosság a legfényesebb délben.

Tehát igazságosságodat nem csak úgy kelti föl, mint a világosságot, hanem ítéleted olyan lesz mint a déli verőfény. Most ugyanis úgy ítélted, hogy követed Krisztust, elhatároztad, ezt választottad, ez a te ítéleted; még senki nem mutatta meg neked, amit megígért, még az ígéretet tevőhöz ragaszkodsz, a teljesítőt még várod. Tehát hited ítéletében választottad, hogy azt követed, amit nem látsz.

Ítéleted rejtekben van, még csúfolnak és kinevetnek miatta a hitetlenek: „Mit hittél? Mit ígért neked Krisztus? Hiszen halandó vagy, és örök életet adna neked? Hol van ez az örök élet most? Mikor adja? Mikor lesz lehetséges?”

Te mégis úgy ítéled, hogy inkább követed Krisztust, aki megígérte, amit nem látsz, mint a gonoszt, aki csúfol azzal, hogy elhitted azt, amit nem láttál.

És ez a te ítéleted, és hogy milyen lesz az ítéleted, még nem nyilvánvaló, mert ebben az időben mintha éjszaka volna.

Tehát mikor kelti föl ítéletedet mint a verőfényes delet? *–Amikor megjelenik Krisztus, a ti életetek, akkor megjelentek ti is vele együtt dicsőségben.*[3]

Amikor majd eljön az ítélet napja, és eljön Krisztus, és összegyűjti ítéletre mind a nemzeteket; mi történik akkor? Hova rejti majd a gonosz a hitetlenségét amikor én meglátom a hitemet?

Tehát most mi van? – Szorongatások, háborgatások és kísértések. És boldog, aki kitart, *mert aki állhatatos marad mindvégig, az üdvözül.*[4] Ne engedjen a sértegetőknek ne akarjon itt virulni, hogy a fából széna legyen.

---

[1]Vö. Hab 2,4.
[2]Róm 1,17.
[3]Vö. Kol 3,4.
[4]Mt 24,13.

8. [7–9. v.] „Mi tehát a dolgom?” – Halljad, mi a dolgod: *Vesd alá magad az Úrnak és kérleld Őt.* Ez a te életed: engedelmeskedni az ő parancsolatainak. Ezt jelenti az alávetettség iránta, és türelmesen kérni, amíg megadja, amit ígért. Legyen kitartó a jótett, legyen kitartó az imádság is. *Mert szüntelenül kell imádkozni és nem szabad belefáradni.*[1]

Miben mutatod meg, hogy alávetett vagy? – Abban, hogy megteszed, amit parancsol. De a jutalmat még nem kapod meg. talán azért, mert még nem vagy képes megkapni. Ő ugyanis már tudná adni, de te még nem vagy képes fogadni. Tedd a dolgodat, dolgozzál a szőlőben, és a nap végén kérd a jutalmadat, Hűséges az, aki fölfogadott téged a szőlejébe.[2] *Vesd alá magad az Úrnak és kérleld Őt*

A gonoszok élete átmeneti boldogság

9. „Íme, megteszem: alávetem magam az Úrnak és várom őt. De mit látsz? Az a gonosz szomszéd csupa rosszat tesz és virul; lopásait, házasságtöréseit, rablásait én is ismerem; mindebben fennhéjázó, gőgös, a gonoszságban fölényes, és arra sem méltat, hogy megismerjen. Ilyen körülmények között hogyan tartsak ki?”

Betegség ez, idd a gyógyszerét: *Ne akarj versengeni az útján sikeressel.* Boldogul, de a maga útján, te pedig küszködsz, de Isten útján. Ő útközben boldogul, de útja végén boldogtalanság várja; te vesződsz útközben és boldogság vár rád a végén, mert a gonoszok útja elvész. *Ismeri az Úr az igazak utait, és a gonosz útja elvész.*[3]

Te azokon az utakon jársz, amelyeket ismer az Úr, és ha küszködsz is rajtuk, nem csalnak meg téged. A gonoszok útja pedig átmeneti boldogság, és ha vége az életnek vége a boldogságnak. Miért? Mert az az út széles, és a vége a pokol mélyébe vezet. A te utad pedig *keskeny és kevesen mennek be rajta,*[4] de meg kell gondolnod, hogy milyen tágasságba érkeznek meg.

Ne akarj versengeni az útján sikeressel, az emberrel, aki álnokságot forgat magában, hagyj föl a haraggal, és hagyd el a méltatlankodást. Miért háborogsz? Miért káromkodsz, vagy majdnem káromkodol haragod és méltatlankodásod miatt? *Az emberrel, aki álnokságot forgat magában, hagyj föl a haraggal, és hagyd el a méltatlankodást.*

Nem tudod, mire ragad ez a harag! Azt fogod mondani, hogy Isten gonosz, mert ezt teszi. Miért szerencsés az, és boldogtalan emez? Lássad, mi születik belőle:

---

[1]Vö. Lk 18,1.
[2]Vö. Mt 20,8.
[3]Zsolt 1,6.
[4]Vö. Mt 7,13–14.

fojtsd el a rossz gondolatot. *Hagyj föl a haraggal, és hagyd el a méltatlankodást,* hogy már észbe kapva mondhasd: *Megháborodott a haragtól a szemem.*[1]

Miféle szem, ha nem hité? Kérdezem a hited szemét: Hittél Krisztusban? Miért hittél benne? Mit ígért neked? Ha evilági boldogságot ígért neked, lázadozz Krisztus ellen, háborogjál ellene, ha boldognak látod a hitetlent.

Miféle boldogságot ígért neked? Mit, hacsak nem a halottak feltámadásában? Mit ígért ebben az életben? – Azt ami ő maga; ami ő maga, mondom. Vagy méltatlannak tartod magadhoz te, tanítvány szolga, azt, ami az Úr, ami a Mester?

Nemde tőle magától hallod: *Nem nagyobb a szolga uránál, sem a tanítvány mesterénél?*[2] Ő fájdalmakat, ostorozást, gyalázásokat, keresztet, halált szenvedett érted. Mi járt ezek közül az Igaznak? És mi nem jár közülük neked, bűnösnek?

Tehát vigyázz a szemedre, meg ne háborodjon a haragtól: *Hagyj föl a haraggal, és hagyd el a méltatlankodást, Ne versengjél, hogy gonoszul cselekedjél,* utánozva azt, aki gonoszul cselekedve egy ideig virul. *Ne versengjél, hogy gonoszul cselekedjél, mert akik rosszat forralnak, azokat kiirtják.*

„De látom a boldogságukat!" – Higgy annak, aki mondja: *Ki fogják írtani őket.* Mert nálad jobban lát az, akinek a szemét nem tudja háborítani a harag. *Mert akik rosszat forralnak, azokat kiirtják, akik pedig az Urat várják.*

Nem valaki megtévesztőt, hanem magát az igazságot; nem valaki gyöngét, hanem a mindenhatót várják. *Akik pedig az Urat várják, örökölni fogják a földet.* Miféle földet, ha nem azt a Jeruzsálemet, amelynek szerelmére ha valaki felgyullad, elérkezik a békére?

Bizonyossággal várjuk az ítélet napját

10. [10. v.] „De meddig virul a gonosz? Meddig kell várnom?" – Sietsz; gyorsan megtörténik, ami neked hosszasnak tűnik. A betegség lassúnak tűnteti fel azt, ami gyors. Mert hogyan teljesítik a betegek kívánságait? Nem hosszabban, mint ahogy kihűl a szomjat oltó ital. És övéi ugyancsak sietnek, nehogy megbántsák a beteget. „Mikor hozod már? Mire főzöd meg? Mikor adod ide?" – Sietnek, akik szolgálatodra vannak, de betegséged késedelmesnek érzi, amit serényen csinálnak.

Lássátok hát, hogy a mi orvosunk kedveskedve mondja a betegnek: Meddig tart még? Mikor történik meg? *Még kis idő, és nem lesz a bűnös.*

---

[1]Zsolt 6,8.
[2]Jn 13,16.

Kétségtelen, hogy bűnösök között sóhajtozol, a bűnös miatt sóhajtozol; még egy kis idő, és nem lesz többé. Nehogy amiatt, hogy ezt mondta neked: *akik pedig az Urat várják, örökölni fogják a földet,* nagyon hosszúnak gondold ezt a várakozást; kis ideig várakozzál és örökre megkapod, amit vártál.

És még egy kis idő: rövidke idő. Vedd számba az éveket Ádámtól a mai napig, fussad át az Írásokat; szinte tegnap estél ki a Paradicsomból. Annyi század bontakozott ki. Hol vannak az elmúlt idők? Az a kevés, ami még hátra van, szintén elmúlik. Ha az egész időt átélted volna a mai napig attól kezdve, hogy Ádám kiűzetett a Paradicsomból, bizonyára nem tartanád hosszúnak életedet, amely oly gyorsan elröppent.

Milyen hosszú egy-egy ember élete? Növeld évek számát, érj meg nagyon hosszú öregséget, mi az? Nemde hajnali derengés? Tehát távoli lehet az ítélet napja, amikor jó és rosszak megkapják jutalmukat, de a te utolsó napod nem lehet messze. Te pedig erre készülj. Mert ahogyan kilépsz ebből az életből, úgy lépsz be abba az életbe.

E rövid élet élet után még nem leszel ott, ahol a szentek lesznek. akiknek majd mondják: *Jertek Atyám áldottai és vegyétek az országot, mely nektek készíttetett a világ kezdetétől.*[1] Még nem leszel ott, ki ne tudná ezt? Hanem már ott lehetsz, ahol messziről látta nyugodni a gőgös és terméketlen gazdag kínjai közepette azt az egykor sebekkel borított koldust.[2] Abban a nyugalomban bizonyossággal várod majd az ítélet napját, amikor visszakapod a testet is, amikor elváltozol és olyan leszel mint az angyalok.

Tehát mennyire siettetjük és mondjuk: „Mikor lesz már? Vajon késlekedik?” Ezt fogják mondani a gyermekeink, ezt fogják mondani az unokáink is, és miközben minden következő nemzedék ezt mondja, úgy múlik el az előttünk álló rövid kis idő, ahogy az egész eddigi múlt elmúlt. Ó, te beteg! *Még egy kis idő, és nem lesz többé a bűnös.*

A bűnösből fon ostort Isten az igazak számára

11. És *keresed a helyét, és nem fogod találni.* – Megmutatja, mit jelent a *nem lesz többé;* nem azt, hogy egyáltalán nem fog létezni, hanem azt, hogy semmire nem lehet használni. Ha ugyanis egyáltalán nem létezne, nem gyötrődne. Tehát biztonságot adna a bűnösnek hogy ezt mondja: „Megteszem, amit csak akarok, ameddig élek, aztán úgysem létezem!” Nem lesz, aki bánkódjék, nem lesz aki gyötrődjön? És mit jelent ez: *Távozzatok az örök tűzre, mely az ördögnek és angyalainak készült.*[3]

[1]Mt 25,34.
[2]Vö. Lk 16,23.
[3]Mt 25,41.

„De talán amikor abba a tűzbe vetik őket, elégnek, és nem lesznek többé!” – Akkor nem mondanák nekik: *Távozzatok az örök tűzre,* mert a nem létezők számára nem volna örökkévaló. De hogy mi vár rájuk ott örökre, a teljes megsemmisülés, vagy a fájdalom és gyötrelem, az Úr nem hallgatta el, amikor mondta: *Ott sírás lesz és fogak csikorgatása.*[1] Mert hogyan sírnának és csikorgatnák a fogukat, ha nem léteznének?

Tehát mit jelent az, hogy *még egy kis idő, és nem lesz többé a bűnös,* ha nem azt, amit a folytatásban mond: *keresed a helyét, és nem fogod találni?*

Mit jelent *a helyét?* – A használatát. Használják-e valamire a bűnöst? – Bizony, használják. Isten úgy használja az igaz megpróbálására, ahogyan az ördögöt használta Jób megpróbálására, ahogyan Júdást használta Krisztus elárulására.

Tehát vannak dolgok ebben az életben, amiket a bűnössel hajtanak végre. Ez tehát a bűnös helye, ahogyan helye van az aranyműves kohójában a pelyvának. A pelyva elég, az arany tisztul; így dühöng a gonosz, hogy próbára tétessék az igaz. De amikor letelik megpróbáltatásunk ideje. amikor már nem lesznek, akiket meg kell próbálni, nem lesznek, akik által megpróbáltatnak.

De vajon, mivel azt mondtuk, hogy nem lesznek, akik próbára tétessenek, ezek sem lesznek? – Mivel már nem lesz szükség a bűnösökre, akik által próbára tétessenek az igazak, *keresed a helyét, és nem fogod találni.*

Keresd a bűnös helyét most, és meg fogod találni. A bűnösből készített Isten ostort, rangot adott neki, hatalmat is adott neki. Néha ugyanis megteszi ezt: hatalmat ad a bűnösnek, hogy ostorozza meg az emberi dolgokat, hogy ettől jobbak legyenek a jámborok. A bűnös ezért megkapja, ami jár neki; de általa történik az, ami a jámbornak javára, a gonosznak kárára válik. *Keresed a helyét, és nem fogod találni.*

Bármit kívánnak az igazak, számukra béke lesz

12. [11. v.] *A szelídek pedig örökölni fogják a földet.* – Ez a föld az, amelyről gyakran beszéltünk, a szent Jeruzsálem, amely megszabadul ebből a zarándoklétből, és örökre Istennel és Istenből fog élni. *Tehát örökölni fogják a földet* Mi lesz a gyönyörűségük? – *És gyönyörködni fognak a béke sokaságában.*

A gonosz itt az arany sokaságában, az ezüst sokaságában, az örökölt gazdagság sokaságában, a fürdők és rózsák, ivászatok, előkelő és fényűző lakomák sokaságában gyönyörködik. Ezt a hatalmat irigyled, ez a virulás gyönyörködtet téged? Nemde akkor is siratnivaló volna, ha mindig így maradna.

Tehát mi lesz a te gyönyörűséged? – *És gyönyörködni fognak a béke sokaságában.* A te aranyod a béke, a te ezüstöd a béke, a te földbirtokod a béke,

[1]Mt 8,12.

a te életed a béke, a te Istened a béke. Amit csak kívánsz, a békéd lesz. Mert ami itt arany, nem lehet számodra ezüstté, ami bor, nem lehet kenyereddé, ami világosság, nem lehet italoddá; a te Istened azonban mindened lesz.

Eszed majd, hogy ne éhezz, iszod majd, hogy ne szomjazz, megvilágosít, hogy ne vakoskodj, támogat, hogy el ne lankadj; teljes valójában birtokolni fogja teljes valódat. Semmiben nem fogsz szűkölködni ővele, akiben minden a tiéd lesz. Egészében fogod birtokolni és egészen az övé leszel, mert te és ő egyek lesztek és ez az egy az övé is lesz, aki benneteket birtokol. Ezek várnak a békességes emberre.

Ezt énekeltük; ez a vers távol van ugyan a zsoltár magyarázott verseitől, de mivel ezt énekeltük, ezzel kell befejeznünk. Te csak légy bizonyosságban, őrizd az ártatlanságot, drága dolog az. Tegyük fel, hogy valamit lopással akarsz megszerezni; vigyázz, hová nyúlsz és honnan veszed el. Valamit meg akarsz szerezni, mást elveszítesz, megszerzed a pénz, elveszíted az ártatlanságot. Virrasszon inkább a szíved; aki meg akarod szerezni a pénzt és elveszíted az ártatlanságot, inkább veszítsd el a pénzt. Őrizd az ártatlanságot és ügyelj az irányításra, mert irányít téged az Úr, hogy amit ő akar, azt akard te is; mert az ő akarata a te irányítód. Mert ha te nem azt akarod, amit Isten akar, elkanyarodsz, és rosszaságod nem engedi, hogy egyenesen járj. Őrizd az ártatlanságot és ügyelj az irányításra, és ne gondold, hogy ennek az életnek a végén vége van az embernek, mert *vannak hagyatékok a békés ember számára.*[1]

[1]Zsolt 36,37.

HARMINCHATODIK ZSOLTÁR (37.)
Második beszéd (12–24. v.)
Elhangzott Hippóban 403. november 1-jén
49 éves, 12 éves pap, 8 éves püspök

12Zain. Leselkedik a bűnös az igazra,
és fogait csikorgatja fölötte.
13Az Úr azonban kineveti őt,
mert látja, hogy eljön az ő napja.

14 Heth. A bűnösök kivonták a kardot, megfeszítették íjukat,
hogy letaszítsák a szegényt és a szűkölködőt,
hogy legyilkolják az egyenesszívűeket.
15A kardjuk a tulajdon szívükbe fog hatolni,
és íjukat össze fogják törni.

16Teth. Jobb az igaznak a kevés,
mint a bűnösök nagy gazdagsága,
17mert a bűnösök karját el fogják törni,
de megszilárdítja az igazakat az Úr.

18Iod. Ismeri az Úr a szeplőtelenek napjait,
és örökségük örökkévaló lesz.
19Nem fognak megszégyenülni a rossz időben,
és az éhínség napjaiban jól fognak lakni.

20Caf. Mert a bűnösök elpusztulnak,
az Úrnak ellenségei pedig elhervadnak mint a mező ékessége,
szétfoszlanak mint a füst.

21Lamed. Kölcsönt vesz a bűnös és nem adja meg,
az igaz pedig könyörül és kölcsönöz.
22Mert akik áldják Őt, örökségül kapják a földet,
akik pedig átkozzák Őt, el fognak veszni.

23Mem. Az Úr irányítja az ember lépteit,
és akarja az ő útját.
24Ha elesik, nem töri össze magát,
mert az Úr erősíti meg a karját.

1. Parancsot kaptunk rá és engedelmeskednünk kell, hogy erről a zsoltárról beszéljünk Szeretetreméltóságtoknak. Az Úr ugyanis a nagy esőzéssel késleltetni akarta elutazásunkat, és parancsot adott, hogy ne maradjon néma a nyelvünk, hiszen a szívünk mindig törődik veletek, ahogy a tiétek is mivelünk.

Isten akaratát már figyelmetekbe ajánlottuk arról, hogy mit akar tanítani, mire figyelmeztet, mitől akarja, hogy óvakodjunk, mit kell elviselnünk és remélnünk.

A kétféle ember, az igazak és a gonoszok ezen a földön és ebben az életben keverten vannak. Mindegyik emberfajtának megvan a maga szíve szándéka. Az igazak az odafönt valókra törekednek az alázatossággal; a gonoszokat a felfuvalkodottság lehúzza az alvilágba. Az meghajol, hogy fölegyenesedjék, ez kihúzza magát, hogy elessen. Ebből adódik, hogy az egyik fajta eltűr, a másikat eltűrik. Az igazak dolga, hogy a gonoszokat is megnyerjék az örök életre, a gonoszok dolga, hogy rosszakkal fizessenek a jókért, és azokat, akik számukra akarják az örök életet, ha lehet, még a mulandó élettől is megfosszák.

A gonosz is nehezen viseli el az igazat, az igaz is a gonoszt: terhére vannak egymásnak. Mindenkinek nyilvánvaló, hogy ez a kétféle ember terhére van egymásnak, de különböző indítékokkal .

Az igaz azzal van terhére a gonosznak, hogy nem akarja, hogy gonosz legyen, hanem hogy igazzá váljék; ezt akarja és tettekkel is erre törekszik. A gonosz pedig úgy gyűlöli az igazat, hogy azt akarja, ne létezzék, hogy ne mint jó létezzék. Minél jobb, annál inkább terhére van gonoszságának. És azon mesterkedik, hogy ha lehet, gonosszá tegye őt is; ha pedig ez lehetetlen, eltegye az útból és megszabaduljon kellemetlenkedésétől.

De még ha sikerül is gonosszá tennie, változatlanul a terhére lesz. Mert a gonosznak nem csak az igaz van terhére. hanem két gonosz is alig szenvedheti el egymást; és amikor úgy látszik, hogy szeretik egymást, eszmei közösségben vannak, nem barátságban. Egyetértenek akkor, amikor összefognak az igaz vesztére, nem azért, mert szeretik egymást, hanem mert együtt gyűlölik azt, akit szeretni kellett volna.

Ezzel az emberfajtával szemben a mi Urunk türelmet és szeretetet parancsol nekünk, amit az evangéliumból ismerünk, ahol az Úr megparancsolja: *Szeressétek ellenségeiteket és tegyetek jót azokkal, akik gyűlölnek benneteket.*[1] Ahogy az Apostol is mondja: *Ne győzzön le a rossz, hanem te győzd le jóval a rosszat.*[2] Birkózzál a rosszal, de jóságból. Ez ugyanis az igazi birkózás, vagy inkább az üdvös küzdelem, hogy szembeszállsz a rosszal, hogy ne ketten legyenek rosszak.

[1]Mt 5,44.
[2]Róm 12,21.

Egyedül Isten ismeri a büntetés napját

2. [12–13. v.] Tehát figyeljetek a zsoltárra. Az első részt már tárgyaltuk, jön a folytatás.

Leselkedik a bűnös az igazra, és fogait csikorgatja fölötte.
Az Úr azonban kineveti őt. – Kit? Bizony a bűnöst, aki fogait csikorgatja az igaz fölött.

De miért neveti ki őt az Úr? – *Mert látja, hogy eljön az ő napja.* Kegyetlennek látszott, amikor fenyegette az igazat, nem ismervén holnapi óráját. Az Úr azonban lát és előre látja az ő napját.

Milyen napját? – *Amelyen megfizet kinek-kinek tettei szerint.*[1] Haragot halmozott fel ugyanis magának a harag napjára és Isten igazságos ítéletének kinyilvánulására.[2]

Az Úr előre látja, te pedig nem látsz előre; megmondta neked, aki előre lát. Te nem tudod a napot, amelyen kiszabja a büntetést, de aki tudja, nem rejtette el előled. A tudásnak nem csekély formája kapcsolódni a tudással. Neki megismerő szemei vannak, te légy hívő. Amit Isten lát, azt te hidd el. Mert eljön a gonosz napja, amit Isten előre lát.

Miféle nap? – A megfizetés napja. Meg kell ugyanis kapni fizetségét a gonosznak; megfizetnek a bűnösnek, akár megtért, akár nem. Ha ugyanis megtér, ezért kap fizetséget, hogy elpusztult a gonoszság.

Nemde nevetett az Úr, előre látva két gonosz napját, az áruló Júdását és az üldöző Saulét?[3] Előre látta az egyik napját a büntetésre, a másikét a megigazulásra. Megfizetett mindkettőnek: Júdás a Gehenna tüzére küldetett, Sault égi hang terítette le.

Tehát te is, amikor eltűröd a gonoszt, a hit szemével lásd előre Istennel együtt a napját; és amikor látod, hogy dühös rád, mondd magadnak: Ez vagy megjavul és akkor velem együtt lesz, vagy megátalkodik, és akkor nem lesz velem.

Most az igazak szenvednek, akkor az üldözők bűnhődni fognak

3. [14–16. v.] Hogy van ez? A bűnös rosszasága – gondolod – neked árt, neki nem? Hogyan lehetséges, hogy gonoszsága, amely méltatlankodásából és gyűlöletéből ellened irányul őt pusztítja el belül előbb, mint téged próbára tesz kívülről? A testedet nyomorgatja a nehézség, az ő lelkét megrohasztja a gonoszság. Mert mindaz, amit rád hoz, visszaszáll rá. Üldözése téged tisztít, őt vétkessé teszi.

---

[1]Vö. Mt 16,27.
[2]Vö. Róm 2,5.
[3]Vö. ApCsel 1,9.

Tehát kinek árt jobban? Íme, dühöngve kifosztott téged, de ki szenvedett nagyobb kárt: az, aki elveszíti a pénzét, vagy aki elveszíti a hitet? Ismeri ezt a károsodást, akinek van belső szeme.

Sokaknak ugyanis ragyog az arany, és nem ragyog a hit. Van szemük az arany látására, de nincs szemük a hit látására. Mert ha volna és látnának, jobban szeretnének; de amikor összetörik a hitük, kiáltoznak, irigykednek és mondják: „Ó hit! Hol van a hit?" – Szeresd, hogy óhajtsd; szeresd, hogy adni tudd.

Tehát mivel mind, akik üldözik az igazakat nagyobb kárt szenvednek, és még nagyobb veszélyben forognak, mert a lelkük károsodik bennük, következik, és mondja a zsoltár:

A bűnösök kivonták a kardot, megfeszítették íjukat,
hogy letaszítsák a szegényt és a szűkölködőt,
hogy legyilkolják az egyenesszívűeket.

A kardjuk a tulajdon szívükbe fog hatolni – A kardjuk könnyen eléri a testedet, ahogy az üldözők kardja elérte a mártírok testét; de miután megsebesült a test, a szív sértetlen maradt; annak szíve azonban, aki kardot rántott az igaz teste ellen, egyáltalán nem maradt sértetlen.

Ez a zsoltár tanúsítja ezt. Azt mondod, hogy a kardjuk nem a testükbe hatol, hanem: *A kardjuk a tulajdon szívükbe fog hatolni.* Ölni akartak testben és meghalnak lélekben. Azokat pedig, akik testét meg akarták ölni az Úr biztonságba helyezte, és mondta nekik: *Ne féljetek azoktól, akik megölik a testet, a lelket azonban nem tudják megölni.*[1]

Mit jelent karddal fenyegetőzni, és csak az ellenfél testének megölésére képesnek lenni, ugyanakkor megölni a saját lelkét? Eszüket vesztik, önmaguk ellen dühöngenek, őrjöngenek, nem látják magukat; mintha valaki a tulajdon testét átszúrva akarná megszaggatni a másik ruháját. Arra figyelsz, ahová szúrni akarsz és nem figyelsz arra, amin keresztül fogsz szúrni; annak a ruháját szaggatod, magadnak a testedet szúrod át.

Igaz tehát, hogy a gonoszok inkább magukat sértik, és inkább maguknak ártanak, mint azoknak, akiket gyűlölnek. *A kardjuk a tulajdon szívükbe fog hatolni,* az Úr ítélete ez, másként nem történhet.

És íjukat össze fogják törni. – Mit jelent, hogy *íjukat össze fogják törni?* Azt jelenti, hogy áskálódásaik meghiúsulnak. Fentebb ugyanis megmondta: *A bűnösök kivonták a kardot, megfeszítették íjukat.* A kard kivonásán a nyílt támadást értette; az íj megfeszítésén a titkos áskálódást. Íme, a kardja megöli őt, és áskálódó tervei meghiúsulnak.

[1]Mt 10,28.

Mit jelent az, hogy meghiúsul? – Azt, hogy egyáltalán nem árt az igaznak. Tehát hogyan nem ártott annak például, akit úgy kifosztott, hogy nélkülözésbe taszította? Úgy, hogy ezt énekli: *Jobb az igaznak a kevés, mint a bűnösök nagy gazdagsága.*

Krisztus szenvedésének példája

4. [17. v.] De hatalmasok a gonoszok, és sok mindent elkövetnek, a következmények javukra vannak; gyorsan járnak el és parancsaikat teljesítik.

Vajon mindig így lesz? *Mert a bűnösök karját el fogják törni*. Karjaik a hatalmuk. Mit fognak tenni a Gehennában? Vajon mit tett az a gazdag, aki fényesen lakomázott és a pokolban gyötrődött?[1]
A bűnösök karját el fogják törni,
de megszilárdítja az igazakat az Úr.

Hogyan szilárdítja meg őket? Mit is mond nekik? – Azt, amit egy másik zsoltárban mond: *Várjad az Urat, bátran cselekedjél, és erősödjék meg a szíved és várjad az Urat.*[2]

Mit jelent ez, hogy *várjad az Urat*? – Egy ideig fáradozol, örökké nem fogsz fáradozni; kis ideig tart a vesződséged, örökkévaló lesz a boldogságod; kis ideig bánkódol, vég nélkül fogsz örvendeni.

De a vesződségek közepette már botladozol? – Megkapod Krisztus szenvedéseinek példáját is. Lássad, mi mindent viselt el érted Ő, akinek nem volt semmije, amiért szenvednie kellett volna. Bármennyit szenvednél, téged nem ér annyi sértés, annyi ostorcsapás, olyan csúfos öltözék, olyan töviskorona, és végül olyan kereszt, mert ezeket már az emberi büntetések közül is törölték.

Régen a gonosztevőket keresztre feszítették, most már senkit sem feszítenek meg. A kereszt megbecsülés tárgya lett, a keresztre feszítésnek vége. Eltörölték mint büntetést, megmaradt mint dicsőség. A vesztőhelyről a kereszt átkerült a császárok homlokára. Aki ekkora dicsőségben részesítette a szenvedés eszközeit, vajon mit tartogat a híveinek?

Ezekkel a dolgokkal, e szavakkal, e beszédekkel, ezzel a példával erősíti meg az Úr az igazakat.

Dühöngjenek, amennyire csak akarnak, és amennyire engedélyt kapnak a bűnösök, megerősíti az igazakat az Úr. Bármi történjék az igazzal, mindent Isten akaratának, ne az ellenség hatalmának tulajdonítson. Az ellenség dühönghet, sebesíteni, ha Ő nem akarja, képtelen. és ha Ő azt akarná, hogy megsebesítse,

[1]Lk 16,19–24.
[2]Zsolt 26,14.

tudja, hogyan ragadja ki az igazat, mert *megfenyíti az Úr, akit szeret, és megostorozza minden fiát, akit befogad*.[1]

Miért tetszeleg tehát magának a gonosz, ha ostort font belőle magának az én Atyám? Őt szolgálatába veszi, engem az örökségre nevel. És nem arra kell figyelnünk, hogy mi mindent enged meg gonoszoknak, hanem arra, hogy mi mindent tartogat az igazaknak.

5. De óhajtanunk kell, hogy azok is, akik által ostoroznak minket, megtérjenek és őket is ostorozzák. Így tanította ugyanis híveit Ő, aki ostort font magának Saulból, de aztán Sault is megtérítette. És amikor Szent Ananiásnak, aki Sault megkeresztelte, azt mondta az Úr, hogy keresse meg Sault, mert választott edény ő, Ananiás, félve és megriadva az üldöző Saulról hallott hírektől, mondta: *Uram, hallottam erről a férfiról, mennyit ártott a híveidnek Jeruzsálemben, és most is megbízó levele van, hogy ahol csak talál olyanokat, akik segítségül hívják a nevedet, elfogja, megkötözze és a főpapok elé hurcolja őket. Erre az Úr azt mondta: Menj csak, én majd megmutatom neki, mennyit kell a nevemért szenvednie.*[2] Visszaadaom neki – mondta – megfizetek neki ezért; és szenvedni fog a nevemért ő, aki rátámadt a nevemre. Általa neveltem másokat, és most nevelem őt mások által.

Meg is történt, és tudjuk, mennyit viselt el Saul; sokkal többet, mint amit másoknak okozott, mint egy kapzsi végrehajtó, aki kamatostul kapta vissza, amit kölcsönbe adott.

6. De nézd csak, vajon beteljesedett-e benne az, amit a zsoltár az imént mondott: *Megszilárdítja az igazakat az Úr.*

De nemcsak ezzel – mondja ugyanez a Pál –, *hanem még szenvedéseinkkel is dicsekszünk, mert tudjuk, hogy a szenvedésből türelem fakad, a türelemből kipróbált erény, a kipróbált erényből reménység. A remény pedig nem csal meg, mert a nekünk ajándékozott Szentlélekkel kiáradt szívünkbe az Isten szeretete.*[3]

Helyes, most már igaz, megszilárdított ember. Miként tehát azok, akik őt gyötörték, nem tudtak ártani a megszilárdítottnak, úgy ő sem ártott az őt üldözőknek.

Megszilárdítja az igazakat az Úr. – Hallgasd csak a megszilárdított igaz másik mondását: *Ki szakíthat el bennünket Krisztus szeretetétől? Nyomor vagy szükség? Üldöztetés vagy éhínség, ruhátlanság, életveszély vagy kard?*[4] Milyen erősen ragaszkodik az, akit ezek a dolgok nem tudnak elszakítani?

---

[1]Zsid 12,6.
[2]ApCsel 9,13–16.
[3]Róm 5,3–5.
[4]Róm 8,35.

Megszilárdítja az igazakat az Úr. – Lejött néhány próféta Jeruzsálemből és a Szentlélekkel telve prófétálták Pálnak hogy sok szenvedés vár rá Jeruzsálemben; egyikük, név szerint Agabus, leoldva Pál övét megkötözte magát, ahogy történni szokott, hogy a próféta jelekkel mutassa meg a jövőt, mondta: Ahogy megkötözve láttok engem, úgy fogják majd megkötözni ezt az embert Jeruzsálemben. A testvérek pedig a figyelmeztetett Sault, aki már Pál volt, kezdték tartóztatni, hogy ne tegye ki magát ekkora veszedelemnek, és féltve kérlelték, hogy ne menjen föl Jeruzsálembe.

Ő azonban, aki már azok közé tartozott, akikről mondva van: *megszilárdítja az igazakat az Úr*, így szólt: Miért fájdítjátok a szívemet? Nem tartom nagyra az életemet.

Már azokhoz szólt, akiket az evangéliumban világra hozott: Magamat is teljesen feláldozom lelketekért.[1] Nem csak arra vagyok kész, hogy megkötözzenek, hanem meghalni is kész vagyok az Úr Jézus Krisztus nevéért.[2]

7. [18. v.] Tehát *megszilárdítja az igazakat az Úr.*
De hogyan szilárdítja meg őket? – Úgy, hogy *ismeri az Úr a szeplőtelenek napjait.* Amikor bajok érik őket, a tudatlanok azt hiszik, hogy rossz utakon járnak, azok, akik nem képesek látni a szeplőtelenek utait. Ő azonban, Aki ismeri őket, tudja, mennyire egyenes utakon vezeti az ő szelídjeit.

Ezért mondja egy másik zsoltárban:
Ítéletben irányítja a szelídeket,
megtanítja az alázatosszívűeket az ő utaira.[3]

Mit gondoltok, milyen undorral mentek el az emberek a gazdag kapujában fekvő, sebekkel borított koldus mellett? Az orrukat befogva talán még le is köpték.[4] Az Úr azonban tudta, hogy tartogatja számára a paradicsomot. Mennyire kívánták maguknak annak az életét, aki bíborba-bársonyba öltözködött és naponta fényesen lakomázott? Az Úr azonban, aki látta eljövendő napját, tudta, hogy gyötrelem, mégpedig vég nélküli gyötrelem vár rá. Tehát *ismeri az Úr a szeplőtelenek napjait.*

Az eljövendő dicsőségről

8. *És örökségük örökkévaló lesz.* – Ezt a hitben birtokoljuk, vajon az Úr is hiszi? Az Úr ezeket a dolgokat olyan nyilvánvalóan ismeri, hogy azt mi el sem tudjuk

[1] 2Kor 12,15.
[2] ApCsel 21,11–13.
[3] Zsolt 24,9.
[4] Vö. Lk 16,20.

mondani, akkor sem, amikor olyanok leszünk mint az angyalok. Mert számunkra nem lesznek annyira nyilvánvalóak, amik nyilvánvalóak lesznek, amennyire nyilvánvalóak annak, aki változhatatlan.

De mit is mondtak mirólunk? *Szeretteim, már most Isten gyermekei vagyunk, de még nem nyilvánvaló, hogy mik leszünk. Azt tudjuk, hogy ha megjelenik, hozzá leszünk hasonlók, mert látni fogjuk, amint van.*[1] Tartogatnak számunkra tehát nem is tudom elmondani, milyen édes látványt, és ha tükörben és homályosan el is lehet valami gondolni róla, elmondani semmiképpen nem lehet annak az édességnek a szépségét, amit Isten tartogat azoknak akik szeretik őt, és megad azoknak, akik remélnek benne.[2] Erre készülődik a szívünk a jelen élet minden szorongatása és kísértése közepette.

Ne csodálkozz azon, hogy vesződségekkel készülsz, mert igen nagy dologra készülsz. Ezért mondja a megszilárdított igaz: *A jelen idők szenvedései nincsenek arányban az eljövendő dicsőséggel, mely meg fog nyilvánulni bennünk.*[3]

Mi lesz ez az eljövendő dicsőség, ha nem az, hogy hasonlók leszünk az angyalokhoz és látni fogjuk Istent?

Mekkora ajándékot ad a vaknak az, aki meggyógyítja a szemeit, hogy ezt a földi világosságot láthassa? Ha egy vak meggyógyul, nem tudja, mivel hálálja meg gyógyítójának; bármennyit adna nekik mi az ahhoz képest, amit kapott tőle? Ha a legtöbbet akarja adni, aranyat ad neki, és sok aranyat ad neki, az azonban a látását adta vissza.

Tehát mit adjunk mi annak az orvosnak, aki belső szemeinket gyógyítja meg annak az örök világosságnak a látására, ami Ő maga? Mit adjunk neki? Keressük őt és találjuk meg, ha tudjuk, és a keresés szorongatásában kiáltsuk: *Mit adjak az Úrnak mindazért, amit adott nekem?*

És mit talált? – *Veszem az üdvösség kelyhét, és segítségül hívom az Úr nevét.*[4] Képesek vagytok-e inni azt a kelyhet, amelyet én inni fogok? – kérdezi.[5] Ezért mondja Péternek: *Szeretsz-e engem? – Legeltesd bárányaimat*;[6] akikért ivott az Úr kelyhéből.

Megszilárdítja az igazakat az Úr.
Ismeri az Úr a szeplőtelenek napjait,
és örökségük örökkévaló lesz.

---

[1] 1Ján 3,2.
[2] Vö. Zsolt 30,20.
[3] Róm 8,18.
[4] Zsolt 115,12–13.
[5] Mt 20,22.
[6] Jn 21,17.

Nekünk az Úrban kell remélnünk

9. [19. v.] *Nem fognak megszégyenülni a rossz időben*.
Mit jelent az, hogy *Nem fognak megszégyenülni a rossz időben*. – Azt jelenti, hogy a háborgatás, a szorongatás napján nem szégyenülnek meg, mint ahogy megszégyenül az, akit megcsal a reménye.

Ki az, aki megszégyenül? – Az, aki azt mondja: nem teljesült, amiben reméltem. És méltán, mert magadban reméltél, vagy emberben, a barátodban reméltél, de *átkozott, aki reményét emberbe vetette.*[1] Megszégyenülsz, mert megcsalt a reményed, megcsal a hazugságba vetett remény; *mert minden ember hazug.*[2] Ha azonban reményedet Istenbe veted, meg nem szégyenülsz, mert az, akibe reményedet vetetted, ne csalhat meg.

Ezért az is, akit az imént említettem, a megszilárdított igaz, a rossz időkben, a háborgatás napján, mert nem szégyenült meg, mit is mond? – *Dicsekszünk a háborgatásokban, tudván, hogy a háborgatás türelmet hoz létre, a türelem kipróbáltságot, a kipróbáltság reményt, a remény pedig nem csal meg.*

És miért nem csal meg a remény? – Mert Istenbe vetették. Ezért folytatja így: *Mert Isten szeretete kiáradt a szívünkbe a nekünk adott Szentlélek által.*[3] A Szentlelket már megkaptuk, hogyan csalhatna meg az, akitől ilyen zálogot kaptunk?

Nem fognak megszégyenülni a rossz időben,
és az éhínség napjaiban jól fognak lakni. – Bizonyos értelemben ugyanis jóllaknak itt. Ebben az életben vannak ínséges napok, és miközben egyesek éheznek, ők jóllaknak. Mert mivel dicsekedhetett, mondván: *Dicsekszünk a háborgatásokban,* ha belül ínséget szenvedett? Kívülről szorongatottnak látszott, de a bensejében bőség volt.

Aki rossz, önmagával bánik rosszul

10. [20. v.] Mit tesz a rossz ember, amikor háborgatás éri? – Kívül nincs semmije, mindenét elvették, a lelkiismeretében nincs semmi vigasztalása; nincs hová menjen, mert kegyetlen a környezete, nincs hová betérjen, mert bajok vannak odabenn. Megérdemli, ami következik:

Mert a bűnösök elpusztulnak. – Mert akinek sehol nincs helye, hogyan ne pusztulna el? Nincs vigasztalása sem kívül, sem belül.

---

[1]Vö. Jer 17,5.
[2]Zsolt 115,11.
[3]Róm 5,3–5.

Mert rajtunk kívül vannak azok a dolgok, amelyekben nincs vigasztalás. Azok, akiknek nincs Istene a pénznek, barátságnak, dicsőségnek, világi hatalmaknak szolgálnak, és a testi javak képtelenek belül vigasztalni, ahogyan az a belső táplálékkal teljes vigasztalódott, és nyilatkozott magáról a táplálékról: *Az Úr adta, az Úr elvette, amint az Úrnak tetszett, úgy történt, legyen áldott az Úr neve.*[1]

Tehát a bűnösök számára nincs hely a kívül lévő dolgok között, mert ott éri őket háborgatás; nem jó nekik önmagukban, mert a rosszal nem lehet jól együtt lenni.

Aki tehát rossz, önmaga iránt rossz, szükségszerűen gyötrődik önmagától. Ő maga önmaga büntetése, akit gyötör a lelkiismerete. Fut az ellenség elől, akitől menekülni tud, de önmagától hová menekülhetne?

Életében senkiről sem szabad lemondani

11. Valaki úgy jött hozzánk a donatisták közül, hogy övéi vádolták és kiközösítették, és nálunk kereste, amit ott elveszített. Mivel azonban nem lehetett befogadni, csak arra a helyre, amit megérdemelt, – mert nem hagyta el azt a pártot, mintha ő volna az egyetlen kifogástalan közöttük, hogy úgy tűnjék, nem kényszerből, hanem szabad választás alapján cselekedett –, mivel tehát ott nem kapta meg, amit keresett, mert üres rangot és hazug megbecsülést keresett, és mivel nálunk nem találta meg azt, amit ott elveszített, maga is elveszett.

Keservesen sóhajtozott és nem vigasztalódott, mert a lelkiismeretében az elhallgatás félelmetes tövisei voltak. Próbáltuk vigasztalni Isten igéjével de ő nem a bölcs hangyák közül való volt, amelyek nyáron gyűjtenek, hogy télen legyen mit enniük. Amikor ugyanis nyugalom van, az embernek akkor kell gyűjtenie Isten igéjét, és kell elrejtenie szívének bensejében, ahogyan a hangya a boly üregeiben elrejti a nyáron gyűjtött élelmet.[2] A nyár folyamán elmulasztotta ezt tenni, jött a tél, azaz jött a háborgatás, és mivel bensőjébe nem talált élelmet, éhen kellett halnia.

Ez az ember tehát nem gyűjtötte magának Isten igéjét, amikor jött a tél, nem találta, amit keresett, nem tudott vigasztalást meríteni belőle, legalábbbis Isten igéjéből semmiképpen. Belül nem volt semmije, kívül nem találta, amit keresett, égették a fájdalom és méltatlankodás fáklyái, elméje háborgott, egy darabig visszafogottan, végül sóhajtozásokban tört ki, úgy hogy a testvérek is hallották, de nem talált meghallgatásra.

Láttuk – és nagyon sajnáltuk, Isten a tudója – a lélek gyötrelmét, nagy kínlódását, pokolbeli kínjait, gyötrődését.

---

[1] Jób 1,21.
[2] Péld 6,6; 30,25.

S mi több? Türelmetlenül a szerény hely miatt, amit ha elfogadott volna, üdvös lehetett volna számára, úgy viselkedett, hogy végül kidobták.

De nem kell kétségbeesnünk, testvérek, azok miatt, akik talán az igazságot választották és nem a kényszernek engedtek. Amiként a többiekről nem kell lemondanunk, úgy emiatt sem esem kétségbe, amíg él. Mert senkiről sem szabad lemondanunk, amíg él.

Erről az esetről ennyit tudnia kell Szeretetremétóságtoknak nehogy valaki mást mondjon nektek.

Mert a szubdiákonusukat, akit – mivel nálunk semmi kérdés nem nyugtalanította, a katolikus békét és egységet választotta, és ott hagyva őket, eljött, valóban úgy jött, mint aki a jót választotta, és nem a rosszak elől menekült – úgy fogadtuk, hogy örültünk a megtérésének és imáitokba ajánlottuk őt. Mert Istennek van hozzá hatalma, hogy egyre jobbá tegye őt.

Egyébként senkit nem szabad sem jónak sem rossznak ítélni. Amíg itt élünk, egyikünk sem ismeri a holnapi napot. *Nem fognak megszégyenülni a rossz időben, és az éhínség napjaiban jól fognak lakni. Mert a bűnösök elpusztulnak.*

12. A*z Úrnak ellenségei pedig*
alighogy dicsekednek és fennhéjáznak,
szétfoszlanak, mint a füst. – Magát a hasonlatot, amit felhoz, ismeritek. A tűzből magasba szálló füst szétterjed, és közben nagy gömbbé alakul; de minél nagyobb lesz a gömb, annál üresebb; magától az alaptalan és tartalmatlan, lebegő és felfújt nagyságtól szétterjed, hogy lássad, vesztére lett a nagysága. Minél magasabbra emelkedik, minél szélesebbre terjed, annál nagyobb térben oszlik szét, és egyre ritkább lesz, és végül eltűnik a szemek elől.

A*z Úrnak ellenségei pedig alighogy dicsekednek*
és fennhéjáznak, szétfoszlanak, mint a füst. – Az ilyenekről mondják: *Mint ahogy Jannesz és Jambresz ellenszegültek Mózesnek, úgy ezek is szembeszállnak az igazsággal, romlott agyú, ingadozó hitű emberek.*
De miért állnak ellen az igazságnak, ha nem felfuvalkodottságuk miatt, széllel szembe mennek, igaznak és nagynak magasztalva magukat? De mit mond róluk? Azt amit a füstről: *De sokra nem viszik, mert ostobaságuk mindenki előtt nyilvánvalóvá válik, mint ahogy azoké is nyilvánvalóvá vált.*[1] *Az Úrnak ellenségei pedig elhervadnak, mint a mező ékessége, szétfoszlanak mint a füst.*

A szeretetet jóakaratnak is nevezzük

[1] 2Tim 3,8 9.

13. [21. v.] *Kölcsönt vesz a bűnös és nem adja meg.* – Kölcsönt kapott és nem adja vissza. Mit nem ad vissza? A hálaadást. Mit kíván tőled Isten, vagy mit akar tőled, ha nem azt, ami a javadra válik? És mi mindent kapott a bűnös, amiért nem ad vissza semmit? Megkapta, hogy létezzen, megkapta, hogy ember legyen, és nagy különbség van közte és az állatok között; megkapta a formás testet, megkapta testében a különböző érzékszerveket: a látáshoz a szemet, a halláshoz a fület, a szagláshoz az orrot, az ízleléshez a nyelvet, a tapintáshoz a kezet, a járáshoz a lábat, és a testi egészséget. De ez még mind közös bennünk az állatokkal.

Mert még többet kapott: elmét, mely képes megérteni, képes felfogni az igazságot, képes szétválasztani az igazat a hamistól, képes kutatni, vágyódni a Teremtő után, dicsérni őt és ragaszkodni hozzá.

Mindezt a bűnös is megkapta, de helytelenül élve nem adja meg, amivel tartozik. Tehát *kölcsönt vesz a bűnös és nem adja meg,* nem adja vissza annak, akitől kapta, nem ad hálát; ő a jókért rosszal fizet, káromlásokkal, méltatlankodással és zúgolódással Istennel szemben. Ez tehát *kölcsönt vesz és nem adja meg, az igaz pedig könyörül és kölcsönöz.*

Annak tehát nincs semmije, ennek van. Lássátok az ínséget, lássátok a gazdagságot. Az kapott és nem ad vissza, ez könyörül és kölcsönöz: gazdagabb nála.

„És ha szegény?" – Akkor is gazdag. Csak jó szemmel nézd a gazdagságát. Mert ha az üres ládát nézed, nem veszed észre Istennel teli lelkiismeretét. Nincs külső tehetsége, de benső szeretete van. Mennyit osztogat szeretetből és nem fogy ki! Mert ha vannak anyagi lehetőségei, a szeretet adakozik, de abból, amije van; ha pedig nincsenek anyagi javai, amit adjon, akkor jó akarattal van, tanácsot ad, ha tud, segítséget nyújt, ha tud; végül ha sem jó tanáccsal, segítséggel nem tud szolgálni, legalább a kívánságával segít, legalább imádkozik a szomorkodóért, és ő talán inkább meghallgatást nyer, mint az, aki kenyeret nyújt.

Mindig van miből adnia annak, akinek a szíve tele van szeretettel. Ezt a szeretetet nevezzük jó akaratnak is. Isten nem kíván tőled többet, mint amit a szívedbe adott. A jó akarat képtelen tétlenkedni. Mert ha nincs benned jó akarat, még ha fölöslegesen sok pénzed van is, nem fogsz adni a szegénynek; maguk a szegények jó akarattal vannak egymás iránt, nem gyümölcstelenek egymás között. Látod, hogy a látó vezeti a vakot, mert pénze nincs, hogy adjon a rászorulónak, de a szemét kölcsönadja a vaknak.

Honnan való ez, hogy egy tagját kölcsönzi annak, akinek az nincs, ha nem onnan, hogy jó akarat van benne, a szegények kincstára? Ebben a kincstárban édességes nyugalom és biztonság van. Ennek kifosztására nem küldenek rablót,

sem hajótöréstől nem kell félteni. Megőrzi magában, amit belül birtokol, és még ha ruhátlanná lesz is, belül tele van. *Az igaz pedig könyörül és kölcsönöz.*

Krisztus gazdaggá teszi azokat, akiket szegénynek talált

14. [22. v.] *Mert akik áldják Őt, örökségül kapják a földet.* – Mint azt az Igazat, azt a valóban egyedüli igazat és igazzá tévőt, aki szegény is volt itt, és nagy gazdagságot is hozott, mellyel gazdaggá tette azokat, akiket szegénynek talált.

Mert Ő az, aki a Szentlélekkel gazdagítja a szegények szívét, és a bűnvallomással kiürített lelkeket megtöltötte az igazságosság bőségével; aki gazdaggá tudta tenni a hálóit elhagyó halászt.[1] Mert a világ gyengéit választotta ki Isten, hogy megszégyenítse az erőseket.[2] És nem a szónokból nyert halászt, hanem a halászból nyert szónokot, a halászból nyert szenátort, a halászból nyert uralkodót. *Mert akik áldják Őt, örökségül kapják a földet;* örököstársai lesznek az élők földjén, melyről egy másik zsoltár ezt mondja: *a reménységem vagy te, örökrészem az élők földjén.*[3] Te vagy az én örökrészem, mondja Istennek, és nem kételkedik abban, hogy Isten részesíti magában őt.

Örökségül kapják a földet.
Akik pedig átkozzák Őt, el fognak veszni. – Azt pedig, hogy áldják Őt, akik áldják, ajándékba adta nekik. Mert eljött az átkozódókhoz, és áldást mondókká váltak; és már így is elvesztek az Őt átkozók, amikor ajándékaként áldást mondókká váltak, és akit a maguk rosszaságával átkoztak, azt az Ő jóságából áldják.

15. [23. v.] Lássátok csak, mi következik:
Az Úr irányítja az ember lépteit, és akarja az ő útját. – Maga az Úr irányítja az ember lépteit, hogy az ember akarja az Úr útját; mert ha az Úr nem irányította az ember lépteit, ezek a léptek oly tévelygők voltak, hogy mindig rossz utakon jártak, és görbe ösvényeket követve nem tudtak volna visszatérni. De eljött Ő, meg is hívott, meg is váltott, a vérét is ontotta; ekkora árat fizetett, annyi jót tett és annyi rosszat szenvedett el.

Nézd csak, miket tett: hiszen Isten; nézd csak, miket szenvedett: hiszen ember. Ki ez az Isten-ember? Ha te, ó ember, el nem hagytad volna Istent, Isten nem lett volna érted emberré. Még azt az ajándékot is kevésnek tartanád a hálaadásra, hogy embernek teremtett, ha emberré nem lett volna érted? Mert ő maga az, aki elirányította lépteinket, hogy az Ő útját akarjuk.
Az Úr irányítja az ember lépteit, és akarja az ő útját.

---

[1] Vö. *Mt 4,19*
[2] 1Kor 1,27
[3] Zsolt 141,6.

Az ideigtartó háborgatások jutalma az örök boldogság

16. Ha már Krisztus útját járod, ne ígérj magadnak világi előnyöket. Nehéz utakat járt végig, de nagy dolgokat ígért, kövesd Őt. Ne csak arra figyelj, milyen úton jársz, hanem arra is, hova fogsz megérkezni. Ideigtartó nehézségeket kell eltűrnöd, de örökkétartó örömökre érkezel. Ha el akarod viselni a fáradságot, figyelj a jutalomra. A szőlőmunkás is ellankadna, ha nem tartaná szem előtt a bért, amit kapni fog. Ha pedig szem előtt tartod, amit kapni fogsz, könnyűnek fog tűnni minden, amit elszenvedsz, és nem fogod arányosnak tartani azzal, amit ezekért kapni fogsz.

Csodálkozni fogsz majd, hogy mi mindent kapsz ezért az apró fáradozásért. Ugyanis, testvérek, az örök nyugalomért örök fáradozás járna, és ha örök boldogságot akarsz kapni, örökké tartó szenvedéseket kellene elviselned; de ha örökké fáradoznál, mikor érkeznél el az örök boldogságra?

Ezért a háborgatásodnak szükségszerűen ideigtartónak kell lennie, hogy annak végeztével megérkezzél az örök boldogságra.

Mégis hosszúnak tűnhet, testvérek, az örök boldogságért elviselt háborgatás. Például mivel boldogságunknak nem lesz vége, nyomorúságunk, fáradozásunk és háborgatásaink tartósak volnának. Mert még ha ezer évig tartanának is, tedd mérlegre az ezer esztendőt az örökkévalósággal szemben; de hogyan mérhetsz össze bármekkora véges et a végtelennel?

A véget érő tízezer, tízszer százezer, vagy ezerszer ezer év sem mérhető össze az örökkévalósággal. Ehhez járul, hogy Isten nem csak időlegesnek, hanem rövidnek is akarja a fáradozásodat. Az ember egész élete néhány nap, még ha örömteli napok nem is vegyülnének a nehezek közé, és az örömteliek hosszabbak és többen vannak, mint a nehéz napok, és azért kevesebb a nehéz napok száma, hogy el bírjuk viselni.

Ha tehát egy ember egész életét munkában és bajok közepette, kínok és gyötrelmek között, börtönben, éhezve és szomjazva töltené, minden nap és minden órában,[1] egész életében késő öregségig, az ember élete még mindig csak néhány nap; és a fáradozások végeztével jön az örök ország, jön a végtelen boldogság, jön az angyalokhoz való hasonlóság, jön Krisztus örököse, jön Krisztus társörököse. Mennyi vesződségért kapunk micsoda jutalmat!

A veteránok, akik a katonaságnál szolgálnak, annyi éven át forognak veszedelemben, ifjú korban kezdik a szolgálatot és öregen szerelnek le; és hogy öregségükben legyen néhány nyugodt napjuk, amikor már maga az életkor kezd teherré válni annak, akinek nem volt teher a harc, milyen kemény dolgokat viselnek el, mekkora utakat tesznek meg, mennyi hideget és hőséget tűrnek,

[1] Vö. 2Kor 11,23–27

mennyi nélkülöznek, és milyen veszedelmeket és sebesüléseket állnak ki! És mindezek fölött csak az öregség nyugalmas napjaira tekintenek előre, melyekről nem is tudják, hogy megérhetik-e?

Tehát *az Úr irányítja az ember lépteit, és akarja az ő útját.*

Ezért kezdtem mondani: ha Krisztus útját akarod, és valóban keresztény vagy – mert a keresztény az, aki nem veti meg, hanem a szenvedésén keresztül akarja járni Krisztus útját –, ne akarj más úton járni, mint amelyen ő járt. Nehéznek látszik, de ez a biztos út; egy másik út talán kellemesebb, de tele van rablókkal. *És akarja az ő útját.*

Krisztus példája a szenvedésben

17. [24. v.] *Ha elesik, nem töri össze magát,*
mert az Úr erősíti meg a karját.

Íme, mit jelent akarni Krisztus útját? Megesik vele, hogy valami háborgatást, valami megszégyenítést, valami gyalázatot, valami gyötrelmet, valami kárt és bármi egyebet szenved, ami az emberi nemet ebben az életben bensőségesen éri, de az Urat állítja maga elé, hogy hányféle kísértést szenvedett, és *nem töri össze magát, amikor elesik, mert az Úr erősíti meg a karját,* mert előbb szenvedett.

Mert mitől félnél, ó ember, akinek irányítják a lépteit, hogy akard az Úr útját? Mitől félnél?
Fájdalmaktól? – Krisztust megostorozták.[1]
Gyalázásoktól félsz? – Ő hallotta: „Ördögöd van!”, mert ördögöket űzött.[2]
A gonoszok pártjától és összeesküvésétől félsz? – Összeesküdtek ellene.[3]
Valamilyen vád esetén talán nem tudod bizonyítani jó lelkiismeretedet, és erőszakot szenvedsz, mert az ellened szóló hamis tanúkra hallgatnak – Ő ellene előbb mondtak hamis tanúságot, nem csak a halála előtt, hanem a föltámadása után is.

Hamis tanúkat állítottak, hogy a bírák elítélhessék.[4] Hamis tanúk lettek a sír őrei. Ő oly nagy csodával föltámadott: a föld rengésével tanúskodott a föltámadott Úr mellett. A föld is őrként őrizte a földet, de a föld keményebbé már nem változhatott. Az igazságot hirdette, de félremagyarázták. Azok az őrök ugyanis elmondták a zsidóknak, amit láttak és ami történt, de pénzt kaptak és mondták nekik: „Mondjátok azt, hogy miközben aludtatok, jöttek a tanítványai, és elvitték Őt.”[5]

---

[1]Vö. Mt 27,26
[2]Vö. Jn 8,48.
[3]Vö. Jn 9,22.
[4]Vö. Mt 26,60.
[5]Mt 28,12

Íme, a Föltámadott ellen tanúskodó hamis tanúk. De mekkora a vakság a hamis tanúkban, mekkora a vakság, testvérek! Meg szokott ez történni a hamis tanúkkal, hogy elvakulnak, és maguk ellen szólnak, nem tudván, miből derül ki, hogy hamis tanúk. Mert mit mondtak ezek önmaguk ellen? Azt, hogy „amíg mi aludtunk, jöttek a tanítványai és elvitték őt.”

De mi ez? Ki az, aki tanúságot tesz? – Az, aki aludt. Akik ilyeneket mondanak, azoknak én nem hinnék, még ha az álmaikat mondanák is el nekem.

Balga esztelenség! Ha ébren voltál, miért engedted meg? Ha pedig aludtál, honnan tudod?

HARMINCHATODIK ZSOLTÁR (37.)
Harmadik beszéd
Elhangzott Hippóban 403. november 8-án.
49 éves, 12 éves pap, 8 éves püspök

25Nun. Fiatal voltam, és megöregedtem,
és soha nem láttam elhagyott igazat,
sem kenyeret kolduló ivadékát.
26Egész nap könyörül és kölcsönöz,
és az ő magva áldott lesz.

27Samech. Térj el a rossztól és tedd a jót,
és lakjál mindörökké,
28mert az Úr szereti az ítéletet,
és nem fogja elhagyni az ő szentjeit.
Ain. A gonoszok pedig megbűnhődnek,
és az istentelenek magva elvész.
29Az igazak pedig örökölni fogják a földet,
és lakni fognak rajta örökkön örökké.

30Fe. Az igaznak szája bölcsességről elmélkedik,
és az ő nyelve ítéletet mond;
31Istenének törvénye van a szívében,
és nem botladoznak az ő lépései.
32Megfigyeli a bűnös az igazat,
és keresi, hogy megölje őt;
33Az Úr azonban nem hagyja őt a kezei között,
amikor megítéli majd őt, a javára fog ítélni.

34Coph.Várjad az Urat, és őrizd az Ő útját,
és fölmagasztal téged, hogy örökségül kapd a földet;
amikor elvesznek a gonoszok, meg fogod látni.
35Res. Láttam fölmagasztalt istentelent,
fölemelkedett a Libanon cédrusai fölé,
36és átmentem, és íme, nem volt többé,
és kerestem, és nem találtam meg.

37Sin. Őrizd az ártatlanságot, és lássad az irányt,
mert van jövője a békés embernek.
A bűnösök pedig elvesznek végleg;
az istentelenek utódait ki fogják irtani.

39Tau. Az igazak üdvössége pedig az Úrtól való,
és oltalmazójuk a szorongatás idején.
40És megsegíti őket az Úr és megszabadítja őket,
és kiragadja őket a bűnösök közül, és megmenti őket,
mert Őbenne reméltek.

1. [25. v.] Ennek a zsoltárnak a vége tárgyalatlan és magyarázat nélküli maradt. Ezért amint látom, ugyan nem az én tervem szerint, de nem is az Ő tervétől függetlenül hívott vissza minket az Úr leróni ezt az adósságot. Figyeljetek tehát, testvérek, hogy ha Isten segítségével képesek vagyunk, legalább most teljesítsük, amit kötelességünknek ismertünk fel.

Ki az, aki mondja, amit az imént énekeltünk?
Fiatal voltam, és megöregedtem,
és soha nem láttam elhagyott igazat,
sem kenyeret kolduló ivadékát.

Ha ezt egy valaki mondja, milyen hosszú egy emberi élet? és nagy dolog-e, hogy a föld valamely részén élő ember rövid életében, amilyen rövid egy emberi élet, akkor is, ha ifjú korától késő öregségig eljutott, nem látott *elhagyott igazat, sem kenyeret kolduló ivadékát?* Ezen nincs mit csodálkozni. Megtörténhetett ugyanis, hogy az ő élete előtt volt, aki kenyérért koldult, és az is előfordulhat, hogy a föld más részén történt ez, ahol ő nem volt jelen.

Van más is, ami elgondolkodtat, halljátok csak? Tegyük fel, hogy van valaki köztetek, aki már megöregedett, és visszanézve életére, ahol csak megfordult, és azok között, akiket ismert, talán nem találkozott kenyeret kolduló igazzal, vagy az igaznak kenyeret kolduló fiával. De aztán rátekint az isteni Írásokra, és ott találja a szorongatott igaz Ábrahámot, aki éhezett a maga területén, és ezért lakóhelyet változtatott;[1] és ott találja a fiát, Izsákot is, aki ugyancsak éhínség miatt máshova ment kenyeret koldulni.[2] és akkor hogyan igaz: *soha nem láttam elhagyott igazat, sem kenyeret kolduló ivadékát.* És ha ezt igaznak találja is a saját életében, másként látja az isteni olvasmányban, mely szavahihetőbb, mint az emberek élete.

2. Tehát mit tegyünk? – Segítsenek nekünk jámbor vizsgálódásaink, hogy a zsoltár e verseiben belelássunk Isten akaratába, hogy mit akar velünk megértetni? Tartani kell ugyanis attól, nehogy valaki gyöngesége miatt nem

[1]Vö. Ter 12,10.
[2]Vö. Ter 26,1.

tudván lelkileg érteni az Írásokat, emberi példákra hivatkozzon, és lássa, hogy olykor Isten jó szolgái ínségben vannak és kenyérért koldulnak; és főként Pál apostolra gondoljon, aki ezt mondja: „Éhezve és szomjazva, fagyoskodva és ruhátlanul”,[1] és megbotránkozzon magában, mondván: igaz lehet-e, amit énekeltem? Tényleg igaz, amit a templomban állva olyan áhítattal énekeltem: *soha nem láttam elhagyott igazat, sem kenyeret kolduló ivadékát?*

Becsapnak minket az Írások – mondja magában – és tagjai erejüket vesztik a jó tettekre, és ami ennél rosszabb, a bensőjében is abbahagyja a jó tetteket, és azt mondja magának: Miért tegyem a jót? Miért törjem meg kenyeremet az éhezőnek, öltöztessem föl a ruhátlan, vigyem be házamba a hajléktalant, arra figyelve, hogy írva van: *soha nem láttam elhagyott igazat, sem kenyeret kolduló ivadékát,* amikor annyi erkölcsösen élő embert látok, akik éheznek?

De még ha én tévedek is, hogy arról is, aki erkölcsös, és arról is, aki erkölcstelen, azt gondolom erkölcsösen él, Isten másképp ismeri őket, azaz valójában akit én igaznak gondolok, gonosz ember; hova tegyem Ábrahámot, akit maga az Írás mond igaznak? hova tegyem Pál apostolt, aki ezt mondja: „Legyetek a követőim, ahogy én Krisztus követője vagyok”?[2] Vajon én magam is olyan bajok közé kerüljek, mint amilyeneket ő elviselt, éhezve és szomjazva, fagyoskodva és ruhátlanul?

3. Azt, aki így gondolkodik, és amint mondtam, erőtlenné vált a jó tettekre, meg tudjuk-e fogni, testvérek, mint a bénát, és meg tudjuk-e bontani ennek az Írásnak a tetejét, és le tudjuk-e bocsátani az Úr elé? Látjátok ugyanis, hogy homályos. Ami pedig homályos, az le van fedve, és én látok egy lélekben bénát. Ezt a tetőt is látom, és tudom, hogy a tető alatt Krisztus rejtőzik. Amennyire képes vagyok, megteszem, amit azokban dicsértek, akik megbontván a tetőt, lebocsátották Krisztus elé a bénát, hogy mondja neki: *Bízzál, fiam, megbocsáttattak a te bűneid.* Ezzel ugyanis meggyógyította a belső embert a bénaságból, megbocsátva a bűnöket, és felövezvén hittel.

De voltak ott emberek, akiknek nem volt szemük meglátni, hogy ez a belsőleg béna már meggyógyult, és azt gondolták, hogy a gyógyító orvos káromkodik.

Kicsoda ez – mondják – *, aki megbocsátja a bűnöket? Ez káromkodik. Ki bocsáthatja meg a bűnöket, ha nem egyedül Isten?* És mivel Ő Isten volt, hallotta az ilyeneket gondolókat.[3]

Ezt Istenről helyesen gondolták, de nem látták meg a jelenlévő Istent. Ez az orvos tehát tett valamit a béna testében is, hogy azok belső bénaságát

[1]2Kor 11,27.
[2]1Kor 4,16
[3]Lk 5,18-22.

meggyógyítsa, akik ilyeneket mondtak. Tett valamit, hogy lássák, és megadta, hogy higgyenek.

Rajta hát, akárki vagy, olyan gyönge és lankadt szívű, emberi példákat látva abba akarod hagyni a jó tetteket, és bizonyos benső bénaságba dermedtél, engedd, hogy ha képesek vagyunk rá, e tetőt megbontva lebocsássunk az Úr elé.

A mi Főnk Krisztus

4. Maga az Úr ugyanis a testében, ami az Egyház, az első időkben fiatal volt, és íme már megöregedett. Tudjátok és elismeritek és értitek, hogy ebben éltek és így hisztek, hogy a mi Főnk Krisztus; ennek a Főnek mi vagyunk a teste.[1] De vajon csak mi, és nem azok is, akik előttünk éltek? Mindazoknak, akik igazak voltak a világ kezdete óta, Krisztus a Feje, mert hitték annak eljövetelét, akiről mi már azt hisszük, hogy eljött; és ők is annak a hitében gyógyultak meg, akinek a hitében mi is meggyógyultunk, hogy Jeruzsálem egész városának Ő legyen a feje, ahova összegyűjti a hívőket kezdettől a végig, hozzájuk kapcsolva az angyalok seregeit és légióit, hogy egy város legyen egy király alatt, és egy tartomány egy uralkodó alatt, örökre boldogan, békében és üdvösségben, vég nélkül dicsérve Istent, vég nélkül boldogan.

Krisztus teste pedig, ami az Egyház,[2] az emberhez hasonlóan kezdetben fiatal volt, és íme, már az idők végén van jó öregségben, mert róla mondták: *Késő öregségben is sokasodni fog.*[3] Megsokasodott az összes nemzetek által, és hangja olyan, mint egy ifjúságára visszagondoló öreg emberé, aki átlátott mindent, mert minden életszakaszát ismeri az Írások által, és ujjongva és figyelmeztetve mondja: fiatal voltam az idők kezdetén, és íme, megöregedtem, és itt vagyok az idők végén is: *és soha nem láttam elhagyott igazat, sem kenyeret kolduló ivadékát.*

A kenyér az Isten Igéje

5. Megismertük a fiatal és öreg embert, és mintegy megbontván a tetőt, odaértünk Krisztus elé. De ki az az igaz, aki nem látott elhagyottan, sem az ivadékát nem látta koldulni?

Ha megérted a kenyeret, megérted őt. A kenyér ugyanis az Isten Igéje, mely soha nem fogy el az igaz szájából. Azért válaszolja ezt, mert ezt az igazat a Főjében is megkísértették. Amikor ugyanis magának az éhező és éhséget szenvedő Úrnak az ördög ez mondta: *Mondd ezeknek a köveknek, hogy váljanak*

[1]Vö. 1Kor 12,27; Ef 4,15.
[2]Vö. Kol 1,18 24.
[3]Zsolt 91,15.

kenyérré; ezt válaszolta: *nem csak kenyérrel él az ember, hanem Isten minden igéjével.*[1]

Figyeljétek csak ezután, testvéreim, hogy az igaz mikor nem teszi meg Isten akaratát. Ugyanis mindig megteszi, és az Ő akarata szerint él. Isten akarata nem távozik el a szívéből, mert Isten akarata maga Isten törvénye. És mit mondanak az ilyen emberről: *És az Ő törvényéről elmélkedik nappal és éjszaka.*[2]

A testi kenyeret ideig-óráig eszed és abbahagyod; az igének ezt a kenyerét nappal és éjszaka eszed. Amikor ugyanis hallgatod vagy olvasod, akkor eszed; amikor gondolkodol róla, kérődzöl, hogy tiszta állat légy, ne tisztátalan.[3] Ezt jelenti a bölcsesség is Salamon által, amikor mondja: *Kívánatos kincs nyugszik a bölcs szájában, az ostoba férfi pedig lenyeli azt.*[4] Aki ugyanis lenyeli, hogy meg ne lássék benne, amit megevett, elfelejtette azt, amit hallott. Aki pedig nem felejtette el, az gondolkodik róla, és gondolkodva kérődzik, és kérődzvén gyönyörködik benne. Ezért mondják: *A szent gondolkodás meg fog őrizni téged.*[5] És íme, ha e kenyér kérődzésében a szent gondolkodás megőriz téged, *soha nem láttad elhagyottnak az igazat, sem kenyeret koldulni az ivadékát.*

Hogyan kölcsönözhetünk Istennek?

6. [26. v.] *Egész nap könyörül és kölcsönöz.* – A *kölcsönöz* tágabb értelemben azt is jelenti, aki a kölcsönt adja, és azt is, aki kapja. A latinban a *kölcsönöz,* a *feneratur* szenvedő alak, és vonatkoztatható arra, aki a kölcsönt adja, és arra is, aki kapja. Itt egyértelműbb, ha tárgyas igeként *fenerat*-ot mondunk.

De mit érdekel bennünket, hogy mit mondanak a grammatikusok? Ti a magatok barbárságában jobban értitek, mintha a mi pallérozottságunkban elvesznétek.

Tehát ez az igaz ember egész nap könyörül és kölcsönöz. De ne örvendjenek a kölcsönzők. Találtunk ugyanis egy kölcsönzőt, mint ahogy megtaláltuk a kenyeret, és mindkét esetben megbontva a tetőt, odaértünk Krisztus elé.

Nem akarom, hogy kölcsönzők legyetek, és azért nem akarom, mert Isten nem akarja. Mert ha én nem akarom, Isten pedig akarja. akkor tegyétek; ha pedig Isten nem akarja, még ha én akarnám is, a saját kárára tenné, aki tenné.

Honnan látszik, hogy Isten ezt nem akarja? – Onnan, hogy egy másik helyen ezt mondja: *Aki pénzét uzsorára nem adja.*[6] *és* hogy mennyire kárhoztatandó, mily gyűlöletes és elítélendő, azt gondolom, maguk a kölcsönzők is tudják.

---

[1]Mt 4,3 4.
[2]Zsolt 1,2
[3]Vö. Lev 11,3.
[4]Péld 21,20.
[5]Péld 2,11.
[6]Zsolt 14,5.

Viszont én magam, sőt, a mi Istenünk, aki tiltja, hogy kölcsönző légy, parancsolja, hogy légy kölcsönző, és mondja neked: Kölcsönözz Istennek!

Ha embernek kölcsönzöl, remélsz valamit, és ha Istennek kölcsönzöl, nem remélnél semmit? Ha embernek adtál kölcsönt, azaz kölcsön adtad a pénzedet valakinek, akitől többet remélsz visszakapni, mint amennyit adtál, és nem csak pénzből, hanem bármiből, amit adtál, többet vársz vissza, legyen az búza vagy bor, olaj vagy bármi más; ha többet remélsz visszakapni, mint amennyit adtál, kölcsönző vagy és ebben elítélendő, nem dicsérendő vagy.

Erre megkérdezed, mit tegyek, hogy hasznosan legyek kölcsönző? – Figyeld, mit tesz a kölcsönző. Minden bizonnyal kevesebbet akar adni és többet akar visszakapni; te is ezt tedd: keveset adj és sokat kapj vissza. Nézzed, mennyire megnő a kölcsönöd. Mulandó dolgokat adj, örökkévalókat kapj vissza; add oda a földet, kapd vissza az eget.

Erre talán megkérdezed: „És kinek adjam?" – Maga az Úr jön eléd, hogy kölcsönözz neki, aki megparancsolta, hogy ne kölcsönözzél. Halljad az Írást, hogyan kölcsönözz az Úrnak: *az Úrnak kölcsönöz* – mondja *–, aki könyörül a szegényen.*[1]

Az Úr nem szorul rád, de van más, aki rád szorul: annak adsz, és az Úr fogadja el. A szegénynek nincs miből visszaadnia neked, bár viszonozni akarná, nincs miből, csak a jó akarat él benne, hogy imádkozzon érted. Amikor pedig a szegény imádkozik érted, mintha Istennek azt mondaná: „Uram, kölcsönt kaptam, kezeskedj értem." Ezért ha szegénytől nem is várod vissza, van megfelelő kezesed.

Íme, Isten mondja neked az Írásából: Nyugodtan adj, én adom vissza.

Mit szoktak mondani, a kezesek? Mit mondanak? – Én adom vissza. Én kapom, igazában nekem adsz.

Gondoljuk-e, hogy Isten is ezt mondja: Én kapom, nekem adsz? Bizony, ha Krisztus Isten, amiben nem kételkedünk, akkor Ő maga mondta: *Éheztem és adtatok ennem.*

És amikor azt mondják neki, hogy *mikor láttunk téged éhezőnek?,* hogy megmutassa, hogy Ő a szegények kezese, összes tagjának szponzora, mivel Ő a Fő, azok a tagok, és amikor a tagok kapnak valamit, azt a Fő kapja, mondja: *amit egynek e legkisebb testvéreim közül tettetek, nekem tettétek.*

Rajta, kapzsi kölcsönző, lássad, mit adtál oda, és mit fogsz visszakapni! Ha kevéske pénzt adnál kölcsön valakinek, és az egy nagy villát adna neked vissza,

[1]Péld 19,17.

ami összehasonlíthatatlanul többet ér, mint a pénzt, amit te adtál, mennyire hálás lennél, és mennyire örülnél!

És halljad csak, micsoda birtokot ad az, akinek kölcsönöztél: *Gyertek, Atyám áldottai és vegyétek.* – Mit? Amit odaadtál? Szó se róla. Földi dolgokat adtál oda, amik ha oda nem adod, elrohadtak volna a földben. Mit tudnál velük kezdeni, ha oda nem adtad volna? Ami veszendő volt a földben, azt megőrizték az égben. Tehát amit megőriztek, azt fogjuk visszakapni. Megőrizték az érdemet: érdemed lett a kincsed. Lássad csak, mit fogsz visszakapni: *Vegyétek az országot, mely nektek készíttetett a világ kezdetétől.*

Ezzel szemben mit fognak hallani azok, akik nem akartak kölcsönözni: *Távozzatok az örök tűzre, mely az ördögnek és angyalainak készült.*

És hogy hívják az országot, amit kapni fogunk? – Figyeljétek a folytatást: *Ezek elmennek az örök tűzre, az igazak pedig az örök életre.*[1] Erre törekedjetek, ezt vegyétek meg, ezért kölcsönözzetek. Tiétek az égben trónoló Krisztus, aki a földön kölcsönt kér. Megtaláltuk, hogyan kölcsönöz az igaz. *Egész nap könyörül és kölcsönöz.*

7. *És az ő magva áldott lesz.* – Itt se testi dolgokra gondoljunk. Látjuk, hogy az igazaknak sok fia éhen hal, tehát hogyan lehetne áldott a magva?

A mag, amije van, amiből most vet és később aratni fog, maradék. Mert az Apostol mondja: *Ne fáradjunk bele tenni a jót, mert ha kitartunk, annak idején aratni is fogunk. Amíg tehát időnk van, tegyünk jót mindenkivel, főképpen hittestvéreinkkel.*[2]

Ez a te magvad, ami áldott lesz, a földbe veted és annyival többet aratsz; ha Krisztusba veted, vajon elveszíted? Lássad, hogy ezt a magot az Apostol pontosabban megnevezi, amikor az alamizsnáról beszél, mert ezt mondja: *Aki szűken vet, szűken is arat; és aki bőven vet, bőven arat.*[3]

De talán fáradozol, amikor vetsz, és bánkódsz, amikor könyörülsz, mert nyomorultakat látsz. Nincs náluk jobb, akiknek adhatnánk. Amikor majd minden romolhatatlanná változik, nem lesz éhező, akinek kenyeret adhatnál, nem lesz szomjazó, akit megitathatnál, nem lesz ruhátlan, akit felöltöztethetnél, nem lesz vándor, akit befogadhatnál; itt pedig ínségek, kísértések, fájdalmak, sóhajtozások közepette vetjük el a magot.

De nézz csak egy másik zsoltárra:
Menvén mentek és sírtak, elvetvén magvaikat.

---

[1] Mt 25,34–36.
[2] Gal 6,9–10.
[3] 2Kor 9,6.

És nézd csak, hogy a magva áldott lesz:
Megjövén pedig ujjongással jönnek,
hozván az ő kévéiket.[1]

Isten látja a jó tetteinket

8. [27. v.] Lássad tehát, ami következik és ne légy lusta:
Térj el a rossztól és tedd a jót.

Ne gondold, hogy elég neked, ha nem fosztod ki a felöltözöttet, mert amikor nem fosztod ki a felöltözöttet, eltértél a rossztól; de el ne száradj és ne légy terméketlen. Úgy ne foszd ki a felöltözöttet, hogy öltöztesd föl a ruhátlant; ezt jelenti eltérni a rossztól és tenni a jót.

Erre azt kérdezed: „Mi következik ebből számomra?" – Már mondta neked az, akinek kölcsönzöl, hogy mit fog neked adni; örök életet ad majd neked, adj neki nyugodtan.

De halljad azt is, ami következik:
Térj el a rossztól és tedd a jót, és lakjál mindörökké. – És ne gondold, hogy amikor adsz, senki nem lát téged, vagy hogy elhagy téged Isten, amikor adsz a szegénynek és ebből károd származik, vagy siratod az elveszített dolgot, és mondod magadnak: „Mit használt nekem, hogy jót tettem? Úgy gondolom, Isten nem szereti a jótékonykodó embereket."

Honnan a morgástok, honnan ez a zaj, ha nem onnan, hogy gyakoriak ezek a hangok köztetek? Mindegyiktek ismeri ezeket a hangokat, vagy a saját szájáról, vagy a szomszédjáéról, vagy a barátaitól. Némítsa el ezeket Isten, és tépje ki a töviseket a szántóföldjéből; ültessen jó palántát és gyümölcshozó fát.

Miért szomorkodsz, ó ember, hogy odaadtál valamit a szegénynek, és más dolgokat elpusztítottál? Nem látod-e, hogy elpusztítottad azt, amit nem adtál oda? Miért nem tekintesz Istenedre? Hol van a hit? Miért alszik annyira? Ébreszd föl a hitet a szívedben.

Figyelj, mit mond neked maga az Úr, amikor az ilyen jó tettekre buzdít: *Készítsetek magatoknak kimeríthetetlen erszényt, elfogyhatatlan kincset a mennyben, ahol nem fér hozzá tolvaj.*[2] Tehát erre emlékezzél, amikor siratod a károdat.

Miért sírsz oktalanul, te kicsiny szívű, vagy beteg szívű? Miért veszítetted el, ha nem azért, mert nem adtad nekem kölcsön? Miért veszítetted el, ki vitte el? Azt válaszolod: „A tolvaj!"

---

[1]Zsolt 125,6.
[2]Lk 12,33.

Nemde figyelmeztettelek, hogy ne oda tedd, ahol a tolvaj hozzá tud férni? Ha tehát bánkódik, aki elveszítette, amiatt bánkódjék, hogy nem oda tette, ahol nem veszíthette volna el.

Isten nem hagyja el azokat, akiket egy ideig ostoroz

9. [28. v.] *Mert az Úr szereti az ítéletet,*
és nem fogja elhagyni az ő szentjeit. – Amikor a szentek vesződségektől szenvednek, ne gondoljátok, hogy Isten nem ítél, vagy visszájára fordítva ítél. Aki téged arra int, hogy igazságosan ítélj, Ő maga visszájára fordítva ítélne?

Szereti Ő az ítéletet, és nem fogja elhagyni az ő szentjeit. – De ahogyan most el van rejtve nála a szentek élete, akik most a földön vesződnek, mint télen a levéltelen és gyümölcstelen fák, amikor majd megjelenik az Úr, mint az újra támadt napsütésben az, ami a gyökérben élt, gyümölcsökben fog megjelenni.

Szereti tehát az Úr az ítéletet, és nem fogja elhagyni az ő szentjeit. – De éhezve vesződik-e a szent? Nem hagyja el őt Isten: *megostorozza minden fiát, akit befogad.*[1] Megveted őt, amikor ostoroz, és csodálod, amikor gazdagít.

Mivel ostorozzák? – Mulandó terhekkel.
Mikor gazdagítják? – Amikor hallja: *Gyertek, Atyám áldottai, és vegyétek az országot, mely nektek készíttetett a világ kezdetétől.*[2]

Tehát ne légy rest, amikor ostoroznak, hogy azok között lehess, akik kiérdemlik a befogadást. Ő annyira szereti az ítéletet, hogy nem hagyja el a szenteket, akiket egy ideig ostoroz. És mivel minden fiát megostorozza, akit befogad, az Egyetlent sem kímélte, akiben nem talált vétket.

Mert az Úr szereti az ítéletet,
és nem fogja elhagyni az ő szentjeit.
Mivel tehát nem hagyja el őket, talán azt adja nekik, amit itt szeretsz, a hosszú életet, a megöregedést? Nem figyelsz rá, hogy ha megöregedni szeretnél, azt kívánod, ami miatt zúgolódsz, amikor megkapod.

Ne mondja tehát neked a kicsi, vagy gyönge, vagy rossz lélek: „Hogyan lehet igaz: *Szereti az Úr az ítéletet, és nem fogja elhagyni az ő szentjeit?”*

Valóban nem hagyta el az Úr a három ifjút a kemencében, nem érintette őket a tűz;[3] vajon a Makkabbeusok nem voltak az Ő szentjei, akik a tűzben nem a hitükre, de a testükre nézve megégtek?[4]

---

[1]Vö. Zsid 12,6.
[2]Mt 25,34
[3]Vö. Dán 3,50.
[4]Vö. 2Mak 7,7.

De ez – mondod – még nagyobb kérdést vet föl, mert a belé vetett hitük nem fogyatkozott meg, Ő azonban elhagyta őket.

Halljad, ami következik: *örökre megőrzi őket.* – Te néhány évet kívánsz nekik, amit ha megadna az Úr, szerinted nem hagyná el a szentjeit. Látható módon nem hagyta el a három ifjút, rejtetten nem hagyta el a Makkabbeusokat; az ifjaknak mulandó életet is adott a hitetlenek megszégyenítésére, a Makkabbeusokat pedig rejtekben koronázta meg az üldöző gonoszságának elítélésére; és sem egyiküket, sem másikukat nem hagyta el az, aki nem hagyja el az Ő szentjeit. És semmi nagy dolgot nem kapott volna a három ifjú, ha örökre meg nem őrzik őket. *Örökre megőrzi őket.*

10. *A gonoszok pedig megbűnhődnek, és az istentelenek magva elvész.* – Ahogyan az igaz magva áldott lesz, úgy az istentelenek magva elvész. Az istentelenek magva ugyanis az istentelenek cselekedetei.

Ismét csak úgy találtuk, hogy az istentelenek fia virul a világban, és néha igazzá válik, és Krisztusban virul. Lássad tehát, hogyan kell értened, hogy megbontsd a tetőt, és Krisztus elé juss: ne testileg, mert megtévedsz. De az istentelenek magva, az istentelenek minden cselekedete elvész, nem lesz gyümölcse; egy ideig érnek valamit, azután keresik és nem találják meg, amit műveltek. Mert azok szava, akik elveszítik, amit műveltek, ez lesz: *Mit használt nekünk a gőg, vagy mit hozott nekünk a hencegő gazdagság? Mindezek elmúltak, mint az árnyék.*[1]

11. [29. v.] *Az igazak pedig örökölni fogják a földet.* – Beléd ne bújjon a kapzsiság, és ne ígérjen neked valami nagy villát, nehogy amit itt meg kell vetned, ott reméld. A szentek országa az élők földje. Ezért mondja: *A reményem te vagy, osztályrészem az élők földjén.* [2]

Mert ha az a te életed, akkor értened kell, milyen földet fogsz kapni. Az az élők földje, ez pedig a halandók földje, mely halottként fogadja be azokat. akiket mint élőket táplált. Tehát amilyen az a föld, olyan az az élet is: ha örökkévaló az élet, örökkévaló a föld. És hogyan örökkévaló a föld? Úgy, hogy *lakni fognak rajta örökkön örökké.* Más lesz tehát az a föld, ahol örökkön örökké fogunk lakni. Mert erről ezt mondták: *az ég és a föld elmúlik.*[3]

[1]Bölcs 5,8.
[2]Zsolt 141,6.
[3]Mt 24,35.

Mi baj érheti azt, akit Isten őriz?

12. [30–32. v.] *Az igaznak szája bölcsességről elmélkedik.* – Íme, ez a kenyér; lássátok, milyen szívesen eszi ez az igaz, hogyan forgatja a szájában a bölcsességet.

És az ő nyelve ítéletet mond. Istenének törvénye van a szívében. – Nehogy azt gondold, hogy ami a szájában van, az nincs a szívében; nehogy azok közé számítsd, akikről ezt mondták: *Ez a nép ajkával tisztel engem, a szíve azonban távol van tőlem:*[1]

És az ő nyelve ítéletet mond. és Istenének törvénye van a szívében. És mi jó származik neki ebből? *És nem botladoznak az ő lépései.* – Megszabadítja a tőrből Isten szívében lévő Igéje, megszabadítja a gonosz úttól Isten szívében lévő Igéje, megszabadítja az eleséstől Isten szívében lévő Igéje. Veled van az, akinek igéje nem távozik el tőled. És mi baj érheti azt, akit Isten őriz?

Ha őrt állítasz a szőlőbe, biztonságban vagy a tolvajokkal szemben; de az az őr elalhat, ő maga is eleshet és beengedi a tolvajt; *de nem alszik, és nem is fog elaludni, aki Izraelt őrizi.*[2]

Istenének törvénye van a szívében, És nem botladoznak az ő lépései. – Tehát biztonságban él a rosszak között is, a gonoszok között is biztonságban él. Mert mi rosszat tehet az igaznak az istentelen és a gonosz? Nézd csak, mi következik:

Megfigyeli a bűnös az igazat, és keresi, hogy megölje őt. – Azt mondja ugyanis, amit a Bölcsesség könyvében jövendöltek, hogy mondani fogja: *Nehéz nekünk még a látása is, mert annyira különbözik élete másokétól.*[3]

Tehát keresi, hogy megölje őt. Hogyan? Az Úr, aki őrzi, aki vele lakik, aki a szájából és a szívéből nem távozik el, elhagyta őt? Hol van az, amit föntebb mondott: *és nem fogja elhagyni az ő szentjeit.*

Isten nem hagyja igaz emberét az istentelen kezében

13. [32–33. v.] *Megfigyeli a bűnös az igazat, és keresi, hogy megölje őt; az Úr azonban nem hagyja őt a kezei között.* – De akkor miért hagyta a mártírokat az istentelenek kezében? Miért tehettek meg velük mindent, amit csak akartak? Egyeseket karddal öltek meg, másokat keresztre feszítettek, egyeseket vadállatok elé vetettek, másokat máglyán égettek el, ismét másokat bilincsek között éheztettek halálra.

---

[1] Iz 29,13.
[2] Zsolt 120,4.
[3] Bölcs 2,15.

De kétségtelen, hogy az Úr nem hagyja el az Ő szentjeit: *az Úr azonban nem hagyja őt a kezei között.* Végül is a tulajdon Fiát miért hagyta a zsidók kezében? Most is bontsd meg a tetőt,[1] ha belső tagjaid bénaságától meg akarsz szabadulni; érkezzél meg az Úr elé, és halljad, mind mond az Írás egy másik helyen, előre látva, hogy az Úr szenvedni fog a gonoszoktól, mit is mond? – *A föld adatott az istentelen kezébe.*[2]

Mit jelent ez, hogy a *föld adatott az istentelen kezébe?* – Azt jelenti, hogy a test adatott az üldözők kezébe. De igaz emberét Isten nem hagyta el: a foglyul esett testből győztesen vezeti ki a lelket.

Isten akkor hagyta volna igaz emberét az istentelen kezében, ha az egyetértővé vált volna az istentelennel; ezzel a bajjal szemben egy másik zsoltárban így imádkozik: *Uram, vágyam ellenére ne adj át engem a bűnösnek.*[3]

Szükséged van arra, hogy vágyad ne azonosuljon a bűnösével, nehogy miközben a jelen életet kívánod, engedj neki és elveszítsd az örök életet.

Milyen vágyadból nem szabad engedned a bűnösnek? Abból, melyről ezt mondja: *És az ember napját nem kívántam, te tudod.*[4] Aki ugyanis az ember napjára vágyódik és azt kívánja, amikor az ellenség megfenyegeti, hogy elveszi tőle ezt az emberi napot, megöli és elpusztítja ezt az életet, aki nem reméli a másik életet, erejét veszti és egyetért az ellenséggel.

Aki pedig hallja az Úr szavát: *Ne féljetek azoktól, akik megölik a testet, a lelket azonban nem tudják megölni,* még ha a föld az istentelen kezébe adatik is, a foglyul esett földből kimenekül a lélek; és a lélek menekülésével a föld is föl fog támadni.

A lélek hasonlóvá válik az Úrhoz, a föld hasonlóvá fog válni az éghez. Mert a földből sem vész el semmi, mely egy időre az istentelen kezébe adatott, fejetek minden hajszála megszámláltatott.[5] Tehát van biztonság, de csak akkor, ha Isten odabenn van. Ha pedig kiűzik az ördögöt, bebocsátják Istent.
Az Úr azonban nem hagyja őt a kezei között,
és amikor megítéli majd, a javára fog ítélni.

Más példáink is vannak: *és amikor megítéli majd őt, a javára fog ítélni.* – Ez pedig annak szól, aki ítéletre kerül; mondhatjuk így, ahogyan egy embernek mondjuk: ítélj nekem, azaz hallgasd meg ügyemet. Amikor tehát majd kezdi meghallgatni Isten igaz emberének ügyét – *mert mindnyájunknak meg kell jelennünk Krisztus ítélőszéke előtt, hogy ki-ki megkapja, amit testi életében*

[1]Vö. Lk 5,19.
[2]Jób 9,24.
[3]Zsolt 139,9.
[4]Jer 17,16.
[5]Mt 10,28 30.

kiérdemelt, aszerint, hogy jót vagy gonoszat tett-e[1] –, amikor tehát erre az ítéletre sor kerül, nem fogja elítélni őt, még ha egy ideig úgy is látszott, hogy emberek elítélik.

Jóllehet a prokonzul ítéletet hirdetett Ciprián fölött,[2] más a földi bírói szék és más az égi bíróság; az alul lévőtől halálos ítéletet, a felül lévőtől koronát kapott. *És amikor megítéli majd, a javára fog ítélni.*

Várnunk kell az örök boldogságot

14. [34–36. v.] De mikor lesz ez? – Ne gondold, hogy most, mert most a munka, a magvetés, a fagyok ideje van; akár fúj a szél, akár esik, vesd a magot; ne légy lusta, mert jön majd a nyár, mely megörvendeztet, és akkor örülni fogsz, hogy vetettél.

Tehát mit tegyek most? – *Várjad az Urat.*
És miközben várom, mit csináljak? – *Őrizd az Ő útját.*
És ha megőrzöm, mit fogok kapni? – *Fölmagasztal téged, hogy örökségül kapd a földet.*
Miféle földet? – Ismét csak, nehogy valami major jusson eszedbe, hanem azt, amiről mondja: „*Gyertek, Atyám áldottai, és vegyétek az országot, mely nektek készíttetett a világ kezdetétől*”.[3]

És mi lesz azokkal, akik szorongattak minket, akik között sóhajtoztunk, akik botrányait eltűrtük, akikért, miközben fenekedtek ránk, hiába imádkoztunk? – Következik: *amikor elvesznek a gonoszok, meg fogod látni.* És közelről fogod látni: te jobb felől leszel, azok bal felől lesznek.

Ez azonban a hit szemének tárgya. Akikben nincs a hit szeme, bosszankodnak az istentelenek szerencséje miatt, és úgy gondolják, hogy hiába igazak, mert virulni látják az istenteleneket.

Akiben pedig ott van a hit szeme, mit mond?
Láttam fölmagasztalt istentelent,
fölemelkedett a Libanon cédrusai fölé.
És gondold meg, hogy fölmagasztaltatott, fölemelkedett, de mi következik?
És átmentem, és íme, nem volt többé,
és kerestem, és nem találtam meg.
Miért nem volt többé és miért nem találtad a helyén? Mert átmentél.

Ha pedig még testileg gondolkodol, és ezt a földi szerencsét igazi boldogságnak látod, akkor még nem mentél át; vagy egyenlő vagy vele, vagy alatta állsz.

[1] 2Kor 5,10.
[2] Acta proconsularia IV,3.
[3] Mt 25,34.

Haladj előre és menj át; és ha már haladva átmentél, hittel figyeld, és meglátod a végét, és mondod magadnak: íme, az, aki úgy dagadozott, nincs többé, olyan, mintha füst mellett mennél el.

Ezt is mondta fentebb ebben a zsoltárban: *Szétfoszlanak, mint a füst.*[1] – Magasba emelkedik a füst és egyre növekvő gömböt alkot, és minél magasabbra száll, annál nagyobbra dagad.

De ha tovább mentél, nézz csak vissza: mögötted van a füst, ha előtted van Isten. Ne a hátad mögött lévőkre ügyelj vágyakozva, ahogyan Lót felesége tette, és ott maradt az úton;[2] hanem megvetéssel nézd, és látni fogod, hogy az istentelen soha sem volt, és keresheted a helyét.

Mi az ő helye? – Az, hogy hatalma van, gazdagsága van, rendelkezési joga van az emberi dolgokban, úgy, hogy sokan engedelmeskednek neki, parancsol és hallgatnak rá.

Ez a hely nem lesz többé, hanem elmúlik, hogy te elmondhasd: *és átmentem, és íme, nem volt többé.*

Mit jelent az, hogy *átmentem?* – Azt jelenti, hogy előbbre jutottam, elérkeztem a lelki dolgokhoz, beléptem Isten szentélyében, hogy a végső dolgokra figyeljek;[3] és íme, *nem volt többé, és kerestem, és nem találtam meg.*

15. [37. v.] *Őrizd az ártatlanságot.* – Őrizd úgy, mintha fösvény módon kincseskamrát őriznél, nehogy tolvaj meglopjon; így őrizd az ártatlanságot, hogy az ördög el ne lopja tőled. Ez legyen az örökséged, amitől a szegények is gazdagok. *Őrizd az ártatlanságot.*

Mit használ neked az arany megszerzése, ha elvész az ártatlanság? *Őrizd az ártatlanságot, és lássad az irányt.* Legyenek jók a szemeid, hogy lásd az irányt, ne legyenek rosszak, melyekkel rosszul látnál; ne legyenek kancsalok, hogy torzul és rosszul lássad Istent, és azt lásd, hogy kedvez az istenteleneknek és üldözi a hívőket.

Nem látod, milyen torzul látsz? Helyesbítsd a szemeidet és lássad az irányt.

Miféle irányt? – Azt, hogy ne a jelenvalókra figyelj. És mit fogsz látni? – Azt, hogy *van jövője a békés embernek.*

Mit jelent az, hogy *van jövője?* – Azt jelenti, hogy amikor majd meghalsz, nem leszel halott, ezt jelenti az, hogy *van jövője.* A jelen élet után lesz valamije: a

[1]Zsolt 36,20.
[2]Vö. Ter 19,26.
[3]Vö. Zsolt 72,17

mag, mely áldott lesz. Ezért mondja az Úr: *Aki hisz bennem, még ha meghal is, élni fog,*[1] *mert van jövője a békés embernek.*
16. [38. v.] *A bűnösök pedig elvesznek végleg.*
Mit jelent az, hogy *végleg?* – Azt jelenti, hogy örökre, vagy hogy valamennyien együtt.

Az istentelenek utódait ki fogják irtani. – A békés embernek van jövője, tehát akik nem békések, azok istentelenek. *Boldogok a békességesek, mert Isten fiainak hívják majd őket.*[2]

17. [39–40. v.] *Az igazak üdvössége pedig az Úrtól való,*
és oltalmazójuk a szorongatás idején.
És megsegíti őket az Úr és megszabadítja őket,
és kiragadja őket a bűnösök közül, és megmenti őket. – Most tehát viseljék el az igazak a bűnösöket, viselje el a búza a konkolyt, viselje el a gabona a pelyvát; mert eljön a szétválasztás ideje, és elkülönítik a jó magot attól, amit tűzben elégetnek; a gabonát csűrbe gyűjtik, a pelyvát örök tűzre hányják; mert eddig azért volt együtt az igaz és a bűnös, hogy a bűnös tiporjon, az igaz próbára tétessék, azután a bűnöst elítéljék, az igazat pedig megkoronázzák.

Milyen biztos a győzelmünk

18. Istennek legyen hála, testvérek, Krisztus nevében leróttuk, amivel tartoztunk; de a szeretet mindig adósságban tart minket. Ugyanis a szeretet az egyetlen dolog, amivel mindig tartozunk, még ha naponta viszonozzuk is.

Sok mindent mondtunk a donatisták ellen, sok forrást idéztünk, sok iratot a szentírási könyveken kívül, de ők kényszerítettek erre. Mert ha kifogásolják is, hogy ezeket felolvastuk nektek, bennünket korholnak, ti viszont okosabbak lesztek tőle. Ebben a kérdésben így válaszolhatunk nekik: *Oktalan lettem, de ti kényszerítettek rá.*[3]

Mindazonáltal, testvérek, mindenekelőtt vigyázzatok örökségünkre, mely felől bizonyosak vagyunk, hogy Atyánk végrendelkezett róla, nem akármilyen ember firkálmányában, hanem Atyánk végrendeletében.

Ezért vagyunk bizonyosak, mert aki végrendelkezett, él; aki végrendeletet tett örökösének, ő maga fog ítélni a végrendeletéről. Emberi körülmények között más a végrendelkező és más a bíró; és akinek a kezében van a végrendelet, egy idegen bírónál győz, nem halott idegen bírónál.

[1]Jn 11,25.
[2]Vö. Mt 5,9.
[3]2Kor 12,11.

Milyen biztos tehát a mi győzelmünk, hiszen az fog ítélni, aki végrendelkezett! Krisztus egy időre meghalt ugyan, de már él örökké.

Ágoston a saját életéről beszél

19. Mondjanak tehát ellenünk, amit csak akarnak, mi szeretjük őket, akkor is, ha nem akarják. Ismerjük ugyanis, testvérek, ismerjük a nyelvüket. Nem haragszunk rájuk, velünk együtt türelemmel viseljétek el a nyelvüket.

Látják ugyanis, hogy üres a vádaskodásuk, és a nyelvüket fordítják ellenünk; kezdenek rosszakat mondani rólunk, sok mindent, amit tudnak, sok mindent, amit nem tudnak.

Amit tudnak, az a múltunk, mert egykor, mint az Apostol mondja, *ostobák és hitetlenek voltunk, és minden jó tettre késedelmesek*.[1] Perverz tévedésben tévelygők és oktalanok voltunk, nem tagadjuk, és minél kevésbé tagadjuk a múltunkat, annál inkább dicsérjük Istent, aki elfelejtette nekünk.

Tehát te eretnek, mellőzöd az ügyet és az emberhez mégy? Mert hát ki vagyok én? Ki vagyok?
Nem vagyok-e a katolikus Egyház?
Nem vagyok-e Krisztusnak a pogányokra kiáradt öröksége?
Elég nekem, hogy benne élek.

Amikor szidalmazod a rossz múltamat, mi nagyot teszel? Én szigorúbb vagyok a rosszaságommal szemben, mint te, mert amit te szidalmazol, azt én kárhoztatom.

Bárcsak követni akarnál, hogy a te tévedésed is egyszer múlttá váljon! Ezek a régi rosszaságok, melyeket ismernek, főként ebben a városban. Mert itt éltünk rosszul, amit én megvallok, és amennyire örülök Isten kegyelmének, a múltam miatt annyira – mit is mondjak– bánkódom? Bánkódnék, ha még mindig rossz lennék Mit is mondjak tehát? Örülök? Ezt sem mondhatom: bárcsak soha ne lettem volna ilyen! De bármi voltam, Krisztus nevében múlttá lett.

Amiért azonban most tesznek szemrehányást, azt nem ismerik. Vannak dolgok, amiket még mindig a szememre vetnek, és volna még sok minden, ha tudnának róla. Sok mindent forgatok a gondolataimban, harcolva rossz sugallatok ellen, és állandó a küzdelmem az ellenség kísértéseivel, aki szinte folyamatosan ki akar forgatni magamból. Istenhez sóhajtok gyöngeségemben, és aki ismeri a születésemet, tudja, mi születik a szívemből.

[1]Vö. Tit 3,3.

A magam részéről – mondja az Apostol – *nem törődöm azzal, hogy ti, vagy más emberi bíróság mint ítéltek felőlem, hiszen önmagam fölött sem ítélkezem;*[1] mert én jobban ismerem magamat, mint azok, de Isten nálam is jobban ismer engem. Tehát ne nehezteljetek rájuk miattunk, és ne tegye ezt Krisztus sem.

Azt mondják ugyanis: „Kik ezek? És honnan valók? Tudjuk, hogy itt rosszak voltak. Hol keresztelkedtek meg?"

Ha igazán ismernének minket, akkor tudnák, hogy egykor elhajóztunk; tudnák, hogy elvándoroltunk; tudnák, hogy mások voltunk, amikor elmentünk, és mások, amikor visszatértünk.

Nem itt keresztelkedtünk meg. De ahol megkeresztelkedtünk, az az Egyház ismert az egész földkerekségen. És sokan vannak testvéreink, akik tudják, hogy megkeresztelkedtünk, és velünk együtt keresztelkedtek meg. Erről tehát könnyen meg lehet bizonyosodni, ha a testvérek közül valaki gondosan utána jár.

De azok követelésének tegyünk eleget, és azon Egyház részéről szolgáltassunk bizonyságot, mellyel nincsenek közösségben? Méltán nem tudják, mi a tengeren túl keresztelkedtünk meg Krisztusban, mert a tengeren túl sincs Krisztusuk. Annak ugyanis a tengeren túl is van Krisztusa, aki a tengeren túl is közösségben van az egyetemes Egyházzal.

Hogyan tudhatná, hogy én hol lettem megkeresztelve, amikor az Ő közössége nem érvényes a tengeren túl? Végül is mit mondjak nekik, testvérek? – Gyanúsítsatok, amivel csak akartok. Ha jók vagyunk, gabona vagyunk Krisztus Egyházában, ha rosszak vagyunk, pelyva vagyunk Krisztus Egyházában, de a szérűt nem hagytuk el.

Te, akit a kísértés szele elröpített, ki vagy?
A búzát a szél nem fújta el a szérűről. Tehát onnan tudd meg, ki vagy, hogy hol vagy.

Végső buzdítás az eretnekekhez

20. De te – mondja –, ki vagy, aki annyi mindent mondasz ellenünk? – Akárki vagyok, azt figyeld, amit mondok, és ne azt, hogy ki mondja.

Erre azt mondja: „De a bűnösnek azt mondja az Úr: *Miért veszed szádra a szövetségemet?"* [2]
Ezt az Úr a bűnösnek mondja. Lehet, hogy vannak bűnösök, akiknek ezt joggal mondja az Úr; de bárkinek mondja, azért mondja, mert a bűnösnek nem használ az, hogy Isten törvényéről beszél.

[1] 1Kor 4,3.
[2] Zsolt 49,16.

Da vajon a hallgatóinak se használ? Az Úr szerint az Egyházban mindkét fajta, jók is, rosszak is jelen vannak. Mit mondanak a jók, amikor prédikálnak? – *A követőim legyetek, amint én is Krisztus követője vagyok.*[1]
Mit mond a jókról? – *Légy a hívők példaképe.*[2] Mi ezért fáradozunk, de hogy kik vagyunk, az tudja, akihez sóhajtunk.

A rosszakról azonban mást mond: *Mózes katedrájára fölültek az írástudók és a farizeusok; amiket mondanak, tegyétek meg, de amiket tesznek, ne tegyétek.*[3]

Látható, hogy Mózes katedráján, melynek folytatása Krisztus katedrája, rosszak is ülnek. De amikor jókat mondanak, nem ártanak a hallgatóknak.

Te miért hagytad el a rosszak miatt magát a katedrát? Térj vissza a békéhez, térj vissza az egyetértéshez, mely nem bántott téged.

Ha jókat mondok, és teszem a jót, kövess engem; ha pedig nem teszem azt, amit mondok, ismered az Úr tanácsát: amiket mondok, tedd meg, amiket pedig teszek, ne tedd, de a katolikus katedrától ne távolodj el.

Íme, Krisztus nevében útra kelünk és sok mindent fognak mondani. És mi lesz a vége? Elhamarkodva ítélik meg ügyünket. Ne mondjatok nekik semmit, testvérek, csak az ügyre válaszoljatok.

Ágoston a katolikus Egyházban püspök, viseli a hivatalát, Istennek fog számot adni; jónak ismertem őt, ha rossz, ő maga tudja, ha jó, akkor sem ez a reményem.

Mindenekelőtt ezt tanultam meg a katolikus Egyházban, hogy ne az emberben legyen a reményem. Az embernek méltán tesztek tehát szemrehányást, mert reményeteket az emberbe vetettétek. Amikor bennünket szidalmaztok, magatokat is megvetitek. Tudjuk ugyanis, hol van a mi helyünk a ti szívetekben, mert ismerjük, hogy nektek hol van a helyetek a mi szívünkben. Ne harcoljatok értünk ellenük.

Bármit mondanak rólunk, gyorsan felejtsétek el, nehogy a mi védelmünkre törekedve elhanyagoljátok a saját ügyeteket. Álnokul teszik ugyanis ezt; félnek tőle, és nem akarják, hogy magáról az ügyről szóljon, ezért olyasmiket állítanak, amivel elvonnak tőle. hogy miközben tisztáznánk magunkat, elmulasztanánk meggyőzni őket. Mert bármi rosszat mondasz rólam, én számtalan egyebet hozzá tudnék tenni; hagyd abba, az ügyről beszélj, az Egyház ügyére figyelj, és lássad, hol vagy. Bárhonnan szól hozzád az igazság, éhesen kapj utána, nehogy elkerüld a kenyeret, miközben mindig irigyen és rágalmazóan azt keresed a kosárban, hogy mit szidalmazhatsz.

[1] 1Kor 4,16.
[2] 1Tim 4,12.
[3] Mt 23,2 3.

HARMINCHETEDIK ZSOLTÁR (38.)
Elmondta 395 márciusában, Hippóban
41 éves, 4 éves pap

1Zsoltár. Dávidé. A szombatra megemlékezésül.
2Uram, ne méltatlankodásodban vádolj engem,
és ne haragodban fenyíts meg engem,
3mert a nyilaid belém fúródtak,
és rám nehezedett a kezed.

4Nincs épség a testemben haragod miatt,
nincs béke a csontjaimban a bűneim miatt.
5Mert a gonoszságaim fölemelték a fejemet,
és mint súlyos teher rám nehezednek nagyon.
6Lüktetnek és elmérgesednek kéklő sebeim
az én ostobaságom miatt.
7Meghajlottam és meggörnyedtem mindvégig;
szomorúan jártam-keltem egész nap.
8Mert a lelkem megtelt képzelődésekkel,
és nincs egészség a testemben.
9Beteg vagyok és megalázódtam nagyon,
és jajgattam szívem fájdalmában.

10Uram, előtted van minden vágyam,
és jajgatásom nincs rejtve előled.
11Megháborodott a szívem, elhagyott az erőm,
és a szemem fénye sincs már velem.
12Barátaim és ismerőseim ellenem közeledtek és megálltak,
a rokonaim is megálltak a távolban.

13És erőszakot alkalmaztak, akik a lelkemet keresték,
és akik rosszat akartak nekem, hiúságokat beszéltek
és egész nap álnokságon törték a fejüket.

14Én pedig, mint a süket nem hallottam,
és mint a néma, nem nyitottam meg a számat;
és olyan lettem, mint a nem halló ember,
és akinek nincs védekezés a szájában.

16Mert benned reméltem, Uram,
te meghallgatsz, én Uram, Istenem.
17Mert mondtam: „Ne örvendjenek fölöttem,
amikor megbotlott a lábam, nagyokat szóltak ellenem.”
18Mert én kész vagyok az ostorozásra,
és fájdalmam mindig a szemem előtt van.

19Mert hirdetem a gonoszságomat,
és aggódom a vétkem miatt.

20Ellenségeim pedig élnek és megerősödtek fölöttem,
megszaporodtak, akik gonoszul gyűlölnek engem.
21Rosszal fizetvén a jóért rágalmaztak engem,
mert én az igazságot követtem.

22Ne hagyj el engem, Uram,
én Istenem, ne távozz el tőlem.
23Siess segítségemre,
Uram, én szabadításom.

1. Amit az imént énekeltünk: *Hirdetem a gonoszságomat, és aggódom a vétkem miatt,*[1] arra jól válaszol ez az evangéliumi asszony, ugyanis rosszaságait látván kutyának nevezte őt az Úr, mondván: *nem jó a gyermekek kenyerét kutyáknak dobni*.[2] Erre ő, aki tudta hirdetni a gonoszságát és tudott aggódni a bűne miatt, nem tagadta, amit az Igazság mondott, hanem megvallva a nyomorúságot, irgalmasságot kért, aggódván a bűne miatt. Mert a leánya gyógyulását kérte, és ez a leány talán az ő életét jelentette.

Figyeljétek tehát az egész zsoltárt, melyet, amennyire képesek vagyunk rá, szemügyre veszünk és magyarázunk. Legyen szívünkkel az Úr, hogy itt üdvösen találjuk meg a szót, és ugyanígy tudjuk elmondani, nem keservesen megtalálva, nem is ügyetlenül előadva.

Sóhajtozva emlékezünk a szombatra, azaz az örök nyugalomra

2. [1. v.] Ennek a zsoltárnak a címe: *Zsoltár. Dávidé. A szombatra emlékezésül.*

[1]Zsolt 37,19.
[2]Mt 15,26.

Nézzük csak, amiket megírtak nekünk Szent Dávid prófétáról, kinek *magvából test szerint származik a mi Urunk Jézus Krisztus,*[1] és azon dolgok között, melyeket az Írásokból róla tudunk, nem találjuk, hogy Ő valaha is megemlékezett volna a szombatról.

A zsidók szokás szerint megtartották a szombatot. Miért kellett volna megemlékezni róla, hiszen a hét napjai között rendszeresen visszatért? Tehát megtartani kellett, és nem emlékezni rá.

Mindenki csak a jelen nem lévőre emlékezik. Például ebben a városban emlékezel Karthágóra, ahol egykor voltál, és ma emlékszel a tegnapi napra, az előző évre, vagy bármi korábbi dologra, amit tettél, vagy ahol voltál, vagy amin részt vettél.

De mit akar mondani, testvéreim, ez a *szombatra emlékezés*? Kinek a lelke emlékezik a szombatra? És mi ez a szombat? Mert sóhajtozva emlékezik rá. Amikor a zsoltárt olvasták, hallottátok, és most amikor magyarázzuk, halljátok, hogy milyen bánkódással, mekkora sóhajtozással, milyen sírással és milyen nyomorúságban emlékezik. De boldog az, aki így nyomorult. Ezért az Úr is boldognak nevezett bizonyos sírókat az evangéliumban.[2]

Mitől boldog a síró? Mitől boldog, ha nyomorult? – Sőt akkor lenne igazán nyomorult, ha nem sírna. Tehát ilyennek kell látnunk ezt a szombatra emlékező – nem tudom ki – sírót is; és bárcsak mi lennék ez a *nem tudom ki,* ez a szombatra emlékező valaki, aki bánkódik, sóhajtozik és sír! A szombat nyugalom. Kétségtelen, hogy ez a *nem tudom ki*, ettől nyugtalan: sóhajtozva emlékezik a szombatra.

Melyik fenyítés üdvös és melyik terméketlen?

3. [2. v.] Ez az imádkozó a nyugtalanságát mondja el és ajánlja Istennek, nem tudom, miféle nagyobb rossztól félve. Mert hogy bajban van, azt nyíltan mondja, nincs szüksége sem tolmácsra, sem sejtésekre, sem gyanakvásra; a szavai alapján kétségtelen, hogy miféle bajban van, és nem kutatnunk kell, hanem meg kell értenünk, amit mond.

Ha nem félne a jelen helyzeténél rosszabbtól, nem kezdené így: *Uram, ne méltatlankodásodban vádolj engem, és ne haragodban fenyíts meg engem.* – Eljön ugyanis az idő, amikor egyeseket Isten haragjában fognak fenyíteni és méltatlankodásában fognak vádolni. És talán nem mindenkit fenyítenek meg, akiket vádolnak, de lesznek olyanok, akik a fenyítésben üdvözülnek. Eljön ugyanis az idő, mert megnevezték a fenyítést: *de csak mintegy tűz által.*

[1]Vö. Róm 1,3.
[2]Vö. Mt 5,5.

Lesznek egyesek, akiket majd vádolnak és nem fognak fenyíteni, mert ugyancsak vádolni fogja azokat, akiknek ezt mondja: *Éheztem és nem adtatok ennem, szomjaztam és nem adtatok innom,* és a többi, ami itt következik, melyekkel a balra állítottak rossz embertelenségét és terméketlenségét kárhozatja, akiknek ezt mondja: *Távozzatok az örök tűzre, mely az ördögnek és angyalainak készült.*[1]

Ez az imádkozó ettől a nagyobb rossztól félve – eltekintve ettől az élettől, melynek bajai közepette sír és sóhajtozik – kéri és mondja: *Uram, ne méltatlankodásodban vádolj engem!* Ne legyek azok között, akiknek majd mondod: *Távozzatok az örök tűzre, mely az ördögnek és angyalainak készült.*

És ne haragodban fenyíts meg engem, hanem ebben az életben tisztíts meg, és tégy olyanná, hogy ne legyen szükségem a fenyítő tűzre, mint azoknak, akik üdvözülnek, de csak mintegy tűz által.

És miért? – Azért, mert itt, a földi életben az alapra fából, szénából és szalmából építettek. Ha aranyból, ezüstből és drágakövekből építettek volna, biztonságban volnának mindkét tűztől: nem csak attól az örökkévalótól, mely a gonoszokat kínozza örökké, hanem attól is, amely megfenyíti azokat, akik tűz által üdvözülnek. Azt mondja ugyanis: *ő maga üdvözül, de csak mintegy tűz által.*[2] És mivel azt mondja, hogy *üdvözül,* nem is olyan rossz az a tűz.

Igaz, hogy üdvözülnek a tűz által, de az a tűz fájdalmasabb lesz, mint bármi, amit az ember ebben az életben szenvedhet. És tudjátok, hogy itt a rosszak mennyit szenvedtek és szenvedhetnek; de csak annyit szenvedtek, amennyit a jók is szenvedhettek, mert mit viselt el a varázsló, az útonálló, a házasságtörő, a gonosztevő vagy szentségtörő a törvény részéről, amit nem viselt el Krisztus megvallásáért egy vértanú?

Tehát az itteni szenvedések sokkal könnyebben viselhetők; és mégis, nézzétek csak, parancsszóra ezek az emberek bármit megtesznek, csakhogy ezeket elkerüljék. Mennyivel inkább megteszik, amit Isten parancsol, nehogy azokat a súlyos szenvedéseket kelljen viselniük.

4. [3. v.] De miért kéri ez az imádkozó, hogy ne méltatlankodásban vádolják és ne haraggal fenyítsék? Mintha azt mondaná Istennek: mivel már az is sok és súlyos, amiket most szenvedek, kérlek, legyen belőle elég.

És kezdi, elégtételt nyújtva elszámlálni és fölajánlani Istennek azokat, amiket most szenved, nehogy súlyosabb szenvedések érjék: *mert a nyilaid belém fúródtak, és rám nehezedett a kezed.*

[1]Mt 25,41–42.
[2]Kor 3,12 15.

Örülj annak, hogy meg vagy váltva,
de még nem valóságosan, hanem csak a reményben vagy biztonságban

5. [4. v.] *Nincs épség a testemben haragod miatt.* – Az imént már mondta azt, amitől itt szenved, de most már az Úr haragja miatt, mert az Úr büntetéseként szenvedi.

Miféle büntetésként? – Amit Ádámtól kapott. Büntetés volt ugyanis, amit Isten nem véletlenül mondott: *halállal halsz meg;*[1] mint ahogy minden, amit ebben az életben szenvedünk, büntetés a halál miatt, amit az első bűnért érdemlünk.

A testünk ugyanis halandó (büntetlenül nem lenne az), tele van kísértésekkel, tele van csábításokkal, alá van vetve testi fájdalmaknak, alá van vetve igényeknek, változékony és törékeny akkor is, ha egészséges, mert igazában teljesen nem egészséges, mert miért mondta, hogy *nincs épség a testemben,* ha nem azért, mert amit ebben az életben egészségnek mondanak, azok szerint, akik ezt igazán értik és megemlékeznek a szombatról, valójában nem is egészség.

Ha ugyanis nem esztek, kínoz az éhség, ez bizonyos természetes betegség, mert büntetésből fakadó természetünk lett. Ami az első embernek büntetése volt, az számunkra természetes.

Ezért mondja az Apostol: *Természetünk szerint mi is a harag fiai voltunk, mint a többiek.*[2] Természetünk szerint a *harag fiai*, azaz a büntetést viselők. De miért mondja azt, hogy *voltunk?* Azért, mert a reményben már nem vagyunk, de valójában még igen.

De jobbnak mondjuk azt, ami a reményben vagyunk, mert a remény felől bizonyosak vagyunk. Reményünk ugyanis nem bizonytalan, hogy kételkednünk kellene felőle. Halljad csak a reménybeli dicsőséget, mert azt mondja: *sóhajtozunk magunkban, várva a fiúvá fogadást, testünk megváltását.*[3]

Mit jelent ez? Még nem vagy megváltva, ó Pál? Még nem rótták le a váltságdíjadat? Nemde az a vér már kiontatott? Nemde az mindnyájunk váltságdíja?

Bizony az. De nézd csak mit mond: *Mert reményre vagyunk megváltva. A remény viszont, amit már teljesedni látunk, többé nem remény. Amit valaki lát, azt reméli? Ha tehát reméljük, amit nem látunk, várjuk türelmesen.*[4]

De mit vár türelmesen? – Az üdvösséget.

---

[1]Ter 2,17.
[2]Ef 2,3.
[3]Róm 8,23.
[4]Róm 8,2425.

Minek az üdvösségét? – A testét, mert ezt mondja: *testünk megváltását.*[1] Ha a test egészségét várta, akkor az az egészség, aminek birtokában volt, nem volt egészség.

Az éhség és a szomjúság öl, ha nem csillapítják. Az éhség gyógyszere az eledel, a szomjúság gyógyszere az ital, a fáradtság gyógyszere az alvás. Vond meg ezeket a gyógyszereket, és lássad, nem gyilkol-e mindhárom?

Ha ezeket a betegségeket távol tartják, egészség van. Ha azonban jelen van valami, ami meg tud ölni, akkor ne dicsekedj az egészséggel, hanem sóhajtozva várd tested megváltását.

Örülj annak, hogy meg vagy váltva, de még nem valóságosan, hanem csak a reményben vagy biztonságban. Ha ugyanis nem sóhajtozol a reményben, nem fogsz eljutni a valóságra.

Ez tehát most nem egészség, ezért mondja: *Nincs épség a testemben haragod miatt.*

Honnan tehát a belé fúródott nyilak? A büntetést és a lelki és testi fájdalmakat, melyeket itt kell viselni, ezeket nevezi nyilaknak. Ezeket a nyilakat Szent Jób is említi, és amikor fájdalmak között volt, a kínjait az Úr belé lőtt nyilainak nevezi.[2]

Isten igéit is szoktuk nyilaknak nevezni, de vajon szenvedhet-e azoktól ez az imádkozó? Isten igéi, mint a nyilak, szerelmet ébresztenek, nem fájdalmat okoznak, de vajon lehetséges-e a szerelem fájdalom nélkül?

Bármit szeretünk ugyanis, ha nélkülözzük, fájdalmat érzünk miatta. Ugyanis aki birtokolja azt, amit szeret, szeret és nem bánkódik; aki pedig szeret, és amint mondtam, nélkülözi azt, amit szeret, szükségszerűen sóhajtozik a fájdalomtól. Ezért mondja az Énekek énekében Krisztus menyasszonya az Egyház nevében: *Mert megsebzett a szeretet.*[3]

A szeretettől megsebzettnek mondja magát, mert szeretett valakit, és még nem volt az övé; bánkódott, mert még nem birtokolta. Ha tehát bánkódott, megsebzett volt, de ez a seb az igazi egészségre ragadta. Akit ez a seb nem sebzett meg, nem juthat el a teljes egészségre. Tehát ez a megsebzett mindig sebesült marad?

Ezeket a beléfúródott nyilakat így is érthetjük: igéid a szívembe fúródtak, és éppen ezeknek az igéknek köszönhető, hogy megemlékezem a szombatról; és ez a szombatra emlékezés – az, hogy még nem vagyok a birtokában – okozza, hogy

[1]Róm 8,23.
[2]Vö. Jób 6,4.
[3]Én 2,5; 5,8.

még nem örülök, és fölismerem, hogy még nincs épség a testben, és nem is nevezhető annak, ha ezt az egészséget összehasonlítom azzal, amit majd az örök nyugalomban fogok birtokolni, ahol *ez a romlandó magára ölti a romolhatatlanságot, és ez a halandó a halhatatlanságot;*[1] és látom, hogy ahhoz az egészséghez hasonlítva ez az egészség betegség.

Krisztus és az Egyház

6. *Nincs épség a testemben haragod miatt.* – Szokták kérdezni, kinek a hangja ez? Egyesek szerint Krisztusé; azok miatt, amiket itt mondanak Krisztus szenvedéséről, és amikre hamarosan rátérünk, mi is elismerjük, hogy Krisztus szenvedéséről van szó.

De hogyan mondhatja, hogy *nincs béke a csontjaimban a bűneim miatt* az, akinek nem volt bűne?[2] Ha tehát meg akarjuk érteni, a teljes Krisztust kell fölismernünk, azaz a Főt és a Testet.

Amikor ugyanis Krisztus beszél, olykor csak a Fő nevében szól, aki a Szűz Máriától született Üdvözítő; máskor testének nevében beszél, ami az egész földkerekségen elterjedt szent Egyház. Mi is az Ő testében vagyunk, ha őszintén hiszünk benne, biztos a reményünk és égő a szeretetünk. Az Ő testében vagyunk, a tagjai vagyunk, és a Testben beszélünk, amint az Apostol mondja: *mert az ő Testének tagjai vagyunk;*[3] és az Apostol ezt sok helyen mondja.

Mert ha azt mondanánk, hogy ezek nem Krisztus szavai, akkor ezek sem voltak az övéi, hogy *Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?*[4] ugyanis ott is ezt olvasod: *Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem? Messze vannak szabadulásomtól vétkeim igéi;* és amint itt olvasod, hogy *a bűneim miatt,* ott úgy látod, hogy a *vétkeim igéi.*[5]

Mivel Krisztus bűn és vétek nélkül való, fölmerül bennünk a gondolat, hogy a zsoltár e szavai nem az övéi. De nagyon durva és ellentmondásos lenne, ha az a zsoltár nem tartozna Krisztushoz, melyben olyan nyíltan van szó a szenvedéséről, mintha az evangéliumot olvasnánk. Ugyanis azt olvassuk benne: *Elosztották maguk között ruháimat és sorsot vetettek köntösömre.*[6]

És maga az Úr a kereszten függve ennek a zsoltárnak az első sorát vette ajkára, és mondta: *Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?*[7]

---

[1]Vö. 1Kor 15,53.
[2]Pét 2,22.
[3]Ef 5,30.
[4]Mt 27,46.
[5]Zsolt 21,2.
[6]Zsolt 21,19.
[7]Mt 27,46.

Mi mást jelent ez, mint hogy az egész zsoltárt magáénak vallja, hiszen idézte a kezdetét? Ahol pedig ezt mondja: *vétkeim igéi,* kétségtelenül Krisztus hangja szól. De honnan a bűnök, ha nem a testből, ami az Egyház? Mert Krisztus teste és a Fő beszél.

De miért beszél egyes számban, mint egy beszélő? – Azért, mert ketten egy testben lesznek. *Nagy titok ez* – mondja az Apostol –, *én pedig Krisztusról és az Egyházról mondom.*[1]

Ezért akkor is, amikor az evangéliumban azoknak válaszol, akik a feleség elbocsátásáról kérdezték, ezt mondta: *Nem olvastátok, hogy a Teremtő kezdetben férfinak és nőnek teremtette őket, és azt mondta: Ezért a férfi elhagyja apját, anyját, a feleségéhez ragaszkodik, és egy test lesz a kettő? Most már többé nem két test, hanem csak egy.*[2] Ha tehát Ő maga mondta, hogy *már nem két test, hanem csak egy,* csoda-e, hogy ha egy a test, egy a nyelv, akkor ugyanazok a szavak egy testé, a Főé és a testé?

Tehát egyetlen beszélőként hallgassuk, de a Főt, mint Főt, a testet pedig mint testet. Nem két külön személy, de a méltóságuk különböző, mert a Fő üdvözít, a test üdvözül. A Fő gyakorolja az irgalmasságot, a test esdekli a könyörületet. A Főnek tisztítania, a testnek megvallania kell a bűnöket; a hang azonban egy, amikor nincs külön megnevezve, mikor beszél a test és mikor a Fő.

Mi amikor hallgatjuk, különbséget teszünk, Ő azonban egy alanyként beszél. Mert azt mondja, hogy a *bűneim (igéi),* aki ezt mondta: *Mert éhes voltam, és nem adtatok ennem, szomjas voltam, és nem adtatok innom. Idegen voltam, és nem fogadtatok be, nem volt ruhám, és nem ruháztatok fel, beteg és fogoly voltam, és nem jöttetek el meglátogatni.*

Ő, aki amikor kérdezik: *Mikor láttunk téged éhesnek vagy szomjasnak, vagy börtönben, és nem szolgáltunk neked?* – ezt válaszolja: *Amit egynek a legkisebbek közül nem tettetek, nekem nem tettétek*.[3]

Azt mondja, hogy *a bűneim miatt,* Ő, aki Saulnak ezt mondta: *Saul, Saul, miért üldözöl engem,*[4] aki az égben már senkitől nem szenvedett üldözést.

Ahogyan ott a Fő beszélt a test nevében, úgy itt is a Fő szólaltatja meg a test hangját, amikor a Fő hangját is halljátok. De ahogyan a test hangját hallva nem különítitek el a Főt, úgy a Fő hangját hallva ne különítsétek el a testet sem, mert már nem ketten vannak, hanem csak egy test.

[1]Ef 5,31 32.
[2]Mt 19,46.
[3]Mt 25,4245.
[4]ApCsel 9,4.

A gőgösöket nyomasztó teher maguk a bűnök

7. *Nincs épség a testemben haragod miatt.* – De talán igazságtalanul haragudott meg rád Isten, ó Ádám, ó emberi nem; igazságtalanul haragudott meg Isten! Mert már fölismerve büntetésedet, már Krisztus testében lévő emberként mondtad: *Nincs épség a testemben haragod miatt.*

Tárd csak elé Isten haragjának igazságos voltát, nehogy magadat mentegetve úgy tűnjék, Őt vádolod. Folytasd és mondd el, honnan fakad Isten haragja: *Nincs épség a testemben haragod miatt, nincs béke a csontjaimban.*

Megismételte a zsoltárszerző első felét: *nincs épség a testemben* azzal, hogy *nincs béke a csontjaimban,* de *a haragod miatt* részt nem ismételte meg, hanem megmondta Isten haragjának okát: *nincs béke a csontjaimban bűneim miatt.*

8. [5. v.] *Mert a gonoszságaim fölemelték a fejemet, és mint súlyos teher rám nehezednek nagyon.* – Itt is előre bocsátotta az okot, és hozzátette a hatást, ami belőle fakadt: *a gonoszságaim fölemelték a fejemet.* Mert senki nem gőgös, csak a gonosz, akinek fölemelkedik a feje. Fölemelkedik az, aki fölemeli a fejét Istennel szemben. Hallottátok, amikor Sirák fiának könyvéből olvasták: *Az emberi gőg kezdete az elpártolás Istentől.*[1] Aki nem akarta meghallani a parancsot, annak gonoszsága fölemeli a fejét Istennel szemben. És mivel a gonoszságok fölemelték a fejét, mit tesz vele Isten?

Mint súlyos teher rám nehezednek nagyon. – Terheletlenségre vall a fölemelése, mintha semmit sem hordozna az, aki fölemeli a fejét. Mivel tehát könnyű az, ami fölemelhet, teher az, ami lenyomhat. *Vesződsége visszahull a fejére, és gonoszsága a feje tetejére száll.*[2] *Mint súlyos teher rám nehezednek nagyon.*

9. [6. v.] *Bűzlenek és elmérgesedtek kéklő sebeim.* – Akinek kéklő sebei vannak, az nem egészséges, és vedd hozzá, hogy ezek a sebek bűzlenek és elmérgesedtek. Mitől bűzlenek? – Attól, hogy elmérgesedtek.

Ki ne tudná, hogyan bontakozik ki ez az a emberi életben? Akinek ép a lelki szaglása, az érzi, hogyan bűzlenek a bűnök.

A bűnök bűzének ellentéte az a jó illat, amiről az Apostol ezt mondja: *Krisztus jó illata vagyunk mi Istennek mindenütt azoknak, akik üdvözülnek.*[3] De mitől, ha nem a reménytől? Mitől, ha nem a szombatra való emlékezéstől? Mert mást siratunk ebben az életben, és mást remélünk abban a másik életben. Amit siratunk, az bűzlik, amit remélünk, az illatozik.

---

[1] Sir 10,14.
[2] Vö. Zsolt 7,17.
[3] 2Kor 2,15.

Tehát ha nem volna ilyen illat, mely hívogat, soha nem emlékeznénk a szombatra. De mivel a Szentlélek által miénk ez az illat, úgyhogy mondjuk a Vőlegényünknek: *keneteid illata után futunk;*[1] elfordítjuk szaglásunkat a bűzöktől, és az illat feléje fordulva valamit belélegzünk belőle. De ha nem bűzlenének a mi rosszaságaink is, soha nem tennénk vallomást ilyen sóhajtozásokkal: *Bűzlenek és elmérgesednek kéklő sebeim*.

Mi miatt? – A*z én ostobaságom miatt.* Ahogyan föntebb mondta: *az én bűneim miatt,* azt most így mondja: *az én ostobaságom miatt.*

Ha alázatos leszel, fölemelnek

10. [7. v.] *Meghajlottam és meggörnyedtem mindvégig.*
Miért görnyedt meg? – Mert fölemelkedett.

Ha megalázkodol, fölemelnek, ha fölemelkedel, meggörnyesztenek, megvan ugyanis Istennek a terhe, amivel meggörnyesszen téged. A teher pedig a bűneid bálája; ezt kötözik a fejedre és meggörnyedsz tőle.

De mit jelent meggörnyedni? – Azt jelenti, hogy képtelen vagy fölegyenesedni. Ilyennek találta az Úr a tizennyolc éve meggörnyedt asszonyt: képtelen volt fölegyenesedni.[2] Ilyenek azok, akiknek a szíve a földben van. Ellenben mivel ez az asszony megtalálta az Urat, Ő meggyógyította, hogy fölemelkedjen a szíve.

Ameddig görnyedt, addig sóhajtozott. Mert meg van görnyedve az, aki mondja: *a romlandó test ugyanis elnehezíti a lelket, és a földön lakás nyomasztja a sokat gondolkodó elmét*.[3]

Ezekben sóhajtozik, és hogy azt megkapja, megemlékezik a szombatról, hogy elérkezhessék a szombathoz. Amit ugyanis a zsidók ünnepeltek, az jel volt. Minek volt a jele? – Annak, amiről az emlékezik meg, aki mondja: *Meghajlottam és meggörnyedtem mindvégig.*

Mit jelent az, hogy *mindvégig?*– Azt jelenti, hogy egészen a halálig.

Szomorúan jártam-keltem egész nap. – Egész nap megszakítás nélkül. Ez az egész nap az egész életet jelenti.

De mióta tudta ezt? – Azóta, hogy emlékezni kezdett a szombatra. Hogyan akarhatnád, hogy ne szomorúan járjon-keljen mindaddig, amíg arra emlékezik, amije még nincs?

Szomorúan jártam-keltem egész nap.

[1]Én 1,3.
[2]Vö. Lk 13,11.
[3]Bölcs 9,15.

Az Istent szeretőknek az igazság látását ígérik

11. [8. v.] *Mert a lelkem megtelt képzelődésekkel, és nincs egészség a testemben.* – A teljes ember lélek és test. Ha a lélek tele van képzelődé-sekkel, a testben pedig nincs egészség, hol marad hely az örömnek? Nemde magától értetődik, hogy szomorkodik?

Szomorúan jártam-keltem egész nap. – Szomorúság tölt el bennünket mindaddig, amíg a lelkünk meg nem szabadul a képzelődésektől, és a testünk magára nem ölti az egészséget. Ez az igazi egészség, ami nem más, mint a halhatatlanság.

Mennyi képzelődés van a lélekben: ha el akarnám mondani, honnan volna hozzá elegendő idő? Mert kinek a lelke nem szenved ettől? Röviden elmondom, hogyan van tele a lelkünk képzelődésekkel. E képzelődések miatt olykor alig tudunk imádkozni.

A testekről csak képekben tudunk gondolkodni; és gyakran rohannak meg olyan képek, melyeket nem kerestünk, és szeretnénk az egyikről a másikra váltani; máskor visszatérni arra, amit korábban gondoltál, és kitörölnéd azt, amiről épp gondolkodol, és valami más jut eszedbe; föl akarod idézni, amit elfelejtettél, és nem akar eszedbe jutni, hanem valami más jön az eszedbe, amit nem akartál.

Hol volt az, amit elfelejtettél? És miért jut eszedbe, amikor már nem keresed; amikor pedig keresed, számtalan más ötlik eléd, amiket nem kerestél?

Röviden szóltam erről, testvérek, nem tudom, mit hintve rátok, minek folytatásaként a többit ti magatok is elgondolhatjátok, és belátjátok, mit jelent siratni lelkünk képzelődéseit.

Tehát a lelkünk megkapta a képzelődés büntetését, és elveszítette az igazságot. Amint ugyanis a lélek büntetése a képzelődés, úgy a lélek jutalma az igazság. De amikor még e képzelődések közepette éltünk, eljött hozzánk az igazság. Képzelődésekkel borítva talált bennünket, magára vette a testünket, helyesebben testet vett magára tőlünk, azaz az emberi nemtől.

Megjelent a testi szemek előtt, hogy a hit által meggyógyítsa azokat, akiknek meg akarta mutatni az igazságot, hogy a meggyógyított szem előtt megjelenjen az igazság.

Ugyanis Ő maga az igazság, melyet nekünk ígért, amikor láttuk a testét, hogy megszülessék a hit, melynek jutalma az igazság. Krisztus ugyanis nem önmagát tette láthatóvá a földön, hanem a testét. Ha ugyanis önmagát tette volna láthatóvá, meglátták volna és megismerték volna a zsidók, *de ha megismerték volna, soha nem feszítették volna keresztre a dicsőség Urát.*[1]

[1]Vö. 1Kor 2,8.

De a tanítványok talán látták, amikor mondták neki: *Mutasd meg nekünk az Atyát, és elég nekünk.*[1] Ő pedig, hogy bizonyítsa, hogy nem látták Őt, hozzátette: *Annyi ideje veletek vagyok, és nem ismertél meg engem? Fülöp, aki engem lát, látja az Atyát is.*[2]

Ha tehát látták Krisztust, hogyhogy még keresték az Atyát? Ha ugyanis látták volna Krisztust, látták volna az Atyát is. Így tehát még nem látták Krisztust ők, akik azt kérték, hogy mutassa meg nekik az Atyát.

Halljad csak, mennyire nem látták még: másutt jutalmul ígérte nekik: *Aki szeret engem, megtartja parancsaimat, és aki szeret engem, azt szeretni fogja az én az Atyám, és én is szeretni fogom őt.*

És mintha kérdezték volna tőle: „És szeretve őt, mit adsz neki?" – ezt válaszolta: *Kinyilatkoztatom magamat neki.*[3]

Ha tehát az őt szeretőknek ezt ígérte jutalmul, hogy megmutatja magát nekik, nyilvánvaló, hogy az igazság olyan látását ígéri nekünk, melynek birtokában már nem fogjuk mondani: *Mert a lelkem megtelt képzelődésekkel.*

Türelemmel várjuk, amit Ő ígért

12. [9. v.] *Beteg vagyok és megalázódtam nagyon.* – Aki emlékszik a szombat magasztosságára, látja, mennyire meg van alázva. Mert aki képtelen elgondolni, hogy mi a nyugalom magasztossága, nem látja, hogy jelenleg hol van.

Ezért mondta egy másik zsoltár: *Én mondtam eksztázisomban: elvettettem szemeid színe elől.*[4] Lélekben fölvétetve ugyanis látott valami nagyszerűt, és még nem volt egészen ott, amit látott; és – ha egyáltalán elmondható – az örök világosság ragyogásában, amiről tudta, hogy nincs benne, valamit mégiscsak megértett; látta, hogy hol van és az emberi gyöngeségtől kényszerítve mondja: *Én mondtam eksztázisomban: elvettettem szemeid színe elől.* Igazában nem tudom, mit láttam az eksztázisban, de tudom, milyen messze vagyok tőle, aki még nem vagyok ott.

Ott volt, aki elmondta, hogy elragadtatott a harmadik égbe, és ott kimondhatatlan szavakat hallott, melyeket embernek nem szabad elmondania, de vissza kellett térnie hozzánk, hogy sóhajtozzon azért, hogy megerősítést nyerjen a gyöngeségben, és így később erőbe öltöztessék; de mégis föllelkesülve azon, hogy feladatának teljesítéséhez meglátott valamit azokból a dolgokból, hozzá-

[1] Jn 14,8.
[2] Jn 14,9.
[3] Jn 14,21.8
[4] Zsolt 30,23.

teszi: *kimondhatatlan szavakat hallott, melyeket embernek nem szabad elmondania.*[1]

Tehát mi szükség van arra, hogy tőlem, vagy bárkitől kérdezzétek azt, amit az embernek nem szabad elmondania; ha neki nem volt szabad beszélnie, akinek szabad volt meghallania? Mégis sírjunk és sóhajtozzunk a megvallásban, ismerjük el, hol vagyunk, emlékezzünk a szombatra, és türelemmel várjuk azt, amit Ő ígért, aki önmagában is példát adott nekünk a türelemre. *Beteg vagyok és megalázódtam nagyon.*

13. *Jajgattam szívem fájdalmában.* – Sok esetben látjátok, hogy Isten szolgái sóhajtozva járnak közben, és keresitek az okát; és nem mutatkozik semmi, csak Isten valamelyik szolgájának sóhajtozása, ha egyáltalán eljut a körülötte lévő emberek füléig.

Van ugyanis rejtett sóhajtozás, amit ember nem hall; de ha valami vágy annyira foglalkoztatja a szív gondolkodását, hogy hallható hangon is kifejeződik a benső ember sebe, keresik az okát és azt mondják magukban: „Talán emiatt sóhajtozik, talán az történt vele."

Ki értheti meg azon kívül, akinek szeme láttára és füle hallatára sóhajt? Ezért *jajgattam szívem fájdalmában,* mert az emberek, ha hallják egy ember jajgatását, többnyire a test jajgatását hallják, a szív fájdalmától jajgatót nem hallják.

Valakitől elvették valamijét, jajgat, de nem a szív sóhajtozásával: az egyik azért, mert eltemette a gyermekét, a másik azért, mert eltemette a feleségét, ismét másik, mert a jég elverte szőlejét, a harmadiknak valaki ellopta a jószágait, egy másik valami kárt szenvedett, ismét másik ellenséges embertől fél. Mindezek fennhangon jajgatnak.

Isten szolgája pedig a szombatra való emlékezés miatt jajgat, ahol Isten országa van, melyet a test és a vér nem fog örökölni,[2] ezért *jajgattam szívem fájdalmában.*

Vágyad az imádságod

14. [10. v.] És ki figyelt oda, hogy miért jajgatott? Hozzáteszi: *Uram, előtted van minden vágyam,* ugyanis nem a szívet látni képtelen emberek előtt, hanem Teelőtted van minden vágyam.

A vágyad legyen Őelőtte, *és az Atya, aki a rejtekben lát, megfizet neked.*[1] Mert maga a vágyad az imádságod, és ha szüntelen a vágy, szüntelen az imádság. Nem hiába mondta az Apostol: *Szüntelenül imádkozzatok.*[2]

---

[1] 2Kor 12,24.
[2] Vö. 1Kor 15,50.

Vajon megszakítás nélkül térdet kell hajtanunk, le kell borulnunk, vagy föl kell emelnünk karjainkat, mert ezt mondja: szüntelenül imádkozzatok? Vagy ha azt mondjuk, hogy ez az imádság, akkor úgy gondolom, képtelenek vagyunk szüntelenül imádkozni.

Van azonban egy másik, benső, szüntelen imádság, és ez a vágy. Bármi mást teszel, ha vágyakozol arra a szombatra, nem szakítod meg az imádságot. Ha nem akarod megszakítani az imádságot, ne szakítsd meg a vágyakozást. Folytonos vágyakozásod folyamatos hangod. Elhallgatsz, ha abbahagyod a szeretést.

Kik hallgattak el? – Azok, akikről ezt mondták: *Mivel eláradt a gonoszság, sokak szeretete ki fog hűlni.*[3] A szeretet kihűlése a szív hallgatása; a szeretet lobogása a szív kiáltása. Ha mindig megmarad a szeretet, mindig kiáltasz, ha mindig kiáltasz, mindig vágyakozol, ha vágyakozol, a nyugalomra emlékezel.

És meg kell értened, hogy ki előtt legyen szíved jajgatása. Vedd fontolóra, miféle vágyadnak kell Isten szeme előtt lennie. Vajon annak, hogy ellenségünk meghaljon, amit szinte jogosan óhajtanak az emberek? Mert néha azért imádkozunk, amiért nem kellene.

Lássuk csak azt, amiért látszólag jogosan imádkoznak az emberek. Mert azért imádkoznak, hogy meghaljon valaki és öröksége rájuk szálljon. De azok is, akik azért imádkoznak, hogy haljanak meg az ellenségek, hallják csak, mit mond az Úr: *Imádkozzatok ellenségeitekért!*[4] Tehát ne azért imádkozzanak, hogy haljanak meg az ellenségek, hanem azért, hogy javuljanak meg, és akkor meg fognak halni az ellenségek, mert megjavulásuk után már nem ellenségek lesznek.

Uram, előtted van minden vágyam. – De mi történik akkor, ha a vágy előtte van, maga a sóhajtozás pedig nincs előtte? Hogyan volna lehetséges ez, amikor a vágy hangja a jajgatás? Ezért folytatja így: *És jajgatásom nincs rejtve előled.*

Előled nincs elrejtve, sok ember elől azonban rejtve van. Úgy tűnik, hogy Isten alázatos szolgája olykor ezt mondja: *és jajgatásom nincs rejtve előled.* Máskor nevetni látszik Isten szolgája: vajon az a vágy meghalt a szívében? Ha pedig benne van a vágy, a sóhajtozás is benne van; nem mindig jut el az emberek füléig, de soha nem távozik el Isten fülétől.

Szemünk fénye Isten

15. [11. v.] *Megháborodott a szívem.* – Mitől háborodott meg? Attól, hogy *elhagyott az erőm.* Gyakran váratlanul tör ránk valami és megháborodik a szív. Megmozdul a föld, megdördül az ég, áradás vagy vihar támad, oroszlánt látni az

---

[1]Vö. Mt 6,6.
[2]1Tesz 5,17.
[3]Mt 24,12.
[4]Mt 5,44; Lk 6,27.

úton – megháborodik tőle az ember; útonállók leselkednek – megháborodik tőle a szív, megretten, aggódás vesz erőt rajta.

És miért? – Mert *elhagyott az erőm.* Ha ugyanis ez az erő megmaradt volna, miért félne? Bármilyen hírt kapna, bármi fenyegetné, bármi hangot hall, bármi történik, bármi rémítené, nem rettenne meg.

De honnan ez a megháborodás? – Onnan, hogy *elhagyott az erőm.*

Miért hagyott el az erő? – Azért, mert *a szemem fénye sincs már velem.*

Tehát elhagyta Ádámot a szeme fénye. Mivel szemének fénye maga Isten volt, amikor megbántotta Őt, az árnyékba menekült, és elrejtőzött a paradicsom fái közé.[1] Félt Isten arcától és kereste a fák árnyékát. A fák között pedig már nem volt meg a szeme fénye, amelyhez hozzászokott. Ha tehát ő a kezdetben, akkor mi a leszármazás alapján veszítettük el; és ahhoz a második vagy utolsó Ádámhoz térnek vissza ezek a tagok, mivel az utolsó Ádám elevenítő Lélekké lett,[2] és az Ő testéből kiáltanak ezzel a vallomással: *és a szemem fénye sincs már velem.*

Már vallomást téve, már megváltottan, már Krisztus testében van, *és a szemem fénye sincs már velem?* – Bizony nincs vele. De vannak, akik még emlékeznek a szombatra, akik mintha a reményben látnának, de még nincs ott az a fény, melyről ezt mondja: *kinyilatkoztatom magamat neki*.[3]

Van bizonyos fény, mert Isten fiai vagyunk, és ezt a fényt a hitben birtokoljuk, de ez még nem az, amit majd látni fogunk. Mert még nem jelent meg, hogy mik leszünk: *tudjuk, hogy amikor majd megjelenik, hasonlók leszünk hozzá, mert látni fogjuk Őt, amint van.*[4]

Mert most a hit fénye és a remény fénye van. Ameddig ugyanis a testben vagyunk, *távol járunk az Úrtól: a hitben járunk, és nem a színről színre látásban.*[5] *És ameddig azt reméljük, amit nem látunk, várjunk csak türelmesen.*[6]

Ezek tehát a zarándokok, a még otthon nem lévők szavai. És helyesen mondja és igazán mondja, és ha nem álnok, akkor őszintén vallja: *és a szemem fénye sincs már velem.*

Ezeket szenvedi az ember belül önmagával és önmagában, mindenkitől függetlenül; ezt a büntetést érdemelte magának, amit a fentiekben felsorolt.

---

[1]Vö. Ter 3,8.
[2]Vö. 1Kor 15,45.
[3]Jn 14,21.
[4]1Ján 3,2.
[5]2Kor 5,6 7.
[6]Róm 8,25.

Az Úr szenvedései a mi szenvedéseink

6. [12. v.] De vajon csak ez az, amitől szenved az ember? Belül önmaga miatt szenved, kívül pedig azoktól, akik között él; szenved a saját bajai miatt, és kénytelen szenvedni külső bajok miatt is. Ezért mondja ezt a két dolgot: *A rejtett dolgainktól tisztíts meg minket, Uram, és az idegenektől kíméld meg a te szolgádat.*[1]

A rejtett dolgait már megvallotta, ésezektől szeretne megtisztulni; szól az idegenekről is, akiktől szeretné, ha megkímélnék: *a barátaim*. És akkor mit mondjak az ellenségekről?

Barátaim és ismerőseim közeledtek és megálltak velem szemben. – Jól értsd, mit mond: *megálltak velem szemben.* Ha ugyanis velem szemben megálltak, akkor önmagukkal szemben elestek.

Barátaim és ismerőseim közeledtek és megálltak velem szemben. – Értsük meg a Fő szavait, mert már kezd körvonalazódni a Főnk a szenvedésben. De amikor újra a Főről kezd szólni, ne szakítsd el tőle a testet. Ha a Fő nem akarta elhatárolni magát a test hangjától, merheti-e a test elhatárolni magát a Fő szenvedéseitől?

Krisztusban szenvedj, mert a te gyöngeségedben mintegy Krisztus vétkezett. Most ugyanis a te bűneidről a saját szájával szólt, és magáénak mondta azokat. Azt mondta ugyanis: *a vétkeim miatt,* melyek nem voltak az övéi.

Amint tehát Ő a mi bűneinket a sajátjának vallotta a teste miatt, úgy nekünk is az Ő szenvedéseit a magunkénak kell vallanunk a Főnk miatt. Mert nem úgy van, hogy ellenségei lettek a barátai, ésemiatt szenvedett, ami velünk nem történik meg. Sőt nekünk is arra kell készülnünk, hogy ugyanezt tapasztaljuk; ne utasítsuk vissza ezt a kelyhet, hogy dicsőségének vágyát az Ő alázata által megtaláljuk. Válaszolt ugyanis azoknak, akik részesedni akartak dicsőségében, de alázatára még nem gondoltak, és mondta nekik: *Tudtok-e inni abból a kehelyből, amelyből én készülök inni?*[2]

Tehát az Úr ezen szenvedései a mi szenvedéseink is; és szeretném látni, hogy bárki, aki jól szolgál Istennek, őrzi a hitet, teszi a kötelességét és igazságosan forgolódik az emberek között, nem szenvedi-e azokat is, melyeket itt sorol fel szenvedésében Krisztus.

A szeretet közelsége, a tagadás távolsága

17. *Barátaim és ismerőseim közeledtek és megálltak velem szemben, és a rokonaim is megálltak a távolban.*

---

[1]Zsolt 18,13–14.
[2]Mt 20,22.

Kik az ismerősök, akik *közeledtek,* és kik *a rokonok, akik megálltak a távolban?* – Ismerősei voltak a zsidók, mert honfitársai voltak, és közeled-tek akkor is, amikor megfeszítették. Rokonai voltak az apostolok is, és azok is megálltak a távolban, nehogy vele együtt szenvedjenek.

Ezt a sort így is érthetjük: barátaim, azaz akik barátaimnak mutatták magukat. Barátságot színleltek, amikor ezt mondták: *Tudjuk, hogy igazságban tanítod Isten útját,*[1] amikor próbára akarták tenni, hogy vajon kell-e adót fizetni a császárnak. Amikor a saját szájukból ítélte meg azokat, akik barátainak akartak mutatkozni; *de nem volt szüksége arra, hogy bárki tanúskodjon neki az emberről, Ő ugyanis tudta, mi lakik az emberben.*[2] Olyannyira, hogy amikor hízelgően szóltak hozzá, így válaszolt: *Miért kísértetek engem, képmutatók?*[3]

Tehát *barátaim és ismerőseim közeledtek és megálltak velem szemben, és a rokonaim is megálltak a távolban.* – Tudjátok, mit mondtam. Ismerősöknek neveztem azokat, akik közeledtek, de megálltak a távolban. Közeledtek ugyan testben, de a szívükben távol álltak. Mennyire közel voltak testben, akik fölemelték a kereszten? Mennyire távol voltak a szívükben, akik káromolták Őt?

Halljátok ezt a távolságot Izaiás prófétától; lássátok ezt a közelséget és távolságot: *Ez a nép ajkával tisztel engem* – íme, testével közeledik – *a szíve azonban távol van tőlem.*[4] Ugyanazok vannak közel, mint akik távol vannak; közel az ajkukkal, távol a szívükkel.

Mindazonáltal mivel a távolban álltak a félénk apostolok, tág értelemben rájuk is vonatkoztatjuk, hogy mások közeledtek, és mások álltak meg a távolban.

Péter is, aki nagy bátran követte az Urat, még oly távol volt, hogy amikor kérdőre vonták és megrettent, háromszor tagadta meg Őt, pedig azt ígérte, hogy meg fog halni vele együtt.[5]

Az Úr föltámadása után, hogy a távoliból közeli legyen, hallotta a kérdést: *Szeretsz-e engem?* És mondta: *Szeretlek.*[6] És aki tagadásával távoli volt, válaszával közeledett, annyira, hogy a szeretet hármas vallomásával föloldotta a hármas tagadást.

Elmondja az Úr szenvedéseit

18. [13. v.] *És erőszakot alkalmaztak, akik a lelkemet keresték.* – Most már nyilvánvaló, hogy kik keresték az Ő életét: akik nem birtokolták az Ő lelkét,

[1]Mt 22,16.
[2]Vö. Jn 2,25.
[3]Mt 22,18.
[4]Iz 29,13.
[5]Vö. Mt 26,70.
[6]Jn 21,17.

mert nem voltak az Ő testében. Akik keresték az Ő lelkét, távol voltak a lelkétől, de keresték, hogy megöljék.

Az Ő lelkét ugyanis jól is lehet keresni, mert egy másik helyen fölpanaszolja: *És nincs, aki keresse a lelkemet.*[1] Egyeseket dorgál, mert nem keresték a lelkét, másokat pedig azért, mert keresik a lelkét.

Ki az, aki jól keresi az Ő lelkét? – Az, aki követi a szenvedéseit.

Kik azok, akik rosszul keresik a lelkét? – Azok, akik erőszakot tettek vele és megfeszítették.

19. A folytatás: *Akik vétkeimet keresték, ürességeket beszéltek.* – Mit jelent az, hogy *akik vétkeimet keresték?* – Sok mindent kerestek és nem találtak semmit. Talán ezt akarta mondani: „A bűntényeim után nyomoztak." Keresték, hogy mivel vádolják, de nem találtak semmit.[2]

Vétkek felől faggatták a jót, gaztettekről az ártatlant. De találhattak-e abban valamit, akinek nem volt bűne? De mivel vétkeket kerestek abban, akinek nem volt bűne, nem maradt más hátra, minthogy kitalálják azt, amit nem találtak meg. Ezért *akik vétkeimet keresték, ürességeket beszéltek,* nem igazságot. *És egész nap álnokságon törték a fejüket.* Azaz szüntelenül hazugságon gondolkodtak.

Tudjátok, hány hamis vallomást tettek az Úr ellen, mielőtt szenvedett. Azt is tudjátok, hány hamis tanúságot tettek ellene akkor is, amikor már föltámadott. Mert nézzétek csak, hogy a sírt őrző katonák – akikről Izaiás ezt mondta: *gonoszokat állítok a sírja köré*[3] (mert gonoszok voltak, és mert nem akartak igazat mondani, romlottan hazugságot hintettek szét) – milyen ürességet beszéltek. Mert amikor kérdezték őket, ezt mondták: *Miközben aludtunk, eljöttek a tanítványai, és elvitték őt.*[4] Ez az üres beszéd. Ha ugyanis aludtak, honnan tudták, mi történt?

Akit nagy alázatában elítéltek, nagy hatalommal fog ítélni

20. [14–15. v.] Tehát ezt mondja: *Én pedig, mint a süket nem hallottam.* – Aki nem válaszol arra, amit hallott, olyan, mintha nem hallott volna. *Én pedig, mint a süket nem hallottam, és mint a néma, nem nyitottam meg a számat.*

És megismétli ugyanezt: *És olyan lettem, mint a nem halló ember, és akinek nincs védekezés a szájában.* – Mintha nem volna, mit mondjon nekik: mintha nem volna, mivel érveljen ellenük.

---

[1]Zsolt 141,5.
[2]Vö. Mt 26,59–60.
[3]Iz 53,9.
[4]Mt 28,13.

Nemde korábban sok mindennel dorgálta őket, és mondta: *Jaj nektek, írástudók és farizeusok, ti képmutatók,*[1] de amikor szenvedett, semmi ilyet nem mondott; nem mintha nem lett volna mondanivalója, hanem mert várta, hogy beteljesítsenek mindent, és beteljesedjen minden róla szóló prófécia, akiről ezt mondták: *Mint a juh, mely elnémult nyírói előtt, és nem nyitotta meg a száját.*[2] Tehát hallgatnia kellett a szenvedésben annak, aki nem fog hallgatni az ítéletkor. Eljött, hogy elítéljék azt, aki majd eljön ítélni; és azért fog nagy hatalommal ítélni, mert nagy alázatosságában mondtak ítéletet fölötte.

Nincs félelem a jó lelkiismeretben

21. [16. v.] *Mert benned reméltem, Uram, te meghallgatsz, én Uram, Istenem.* – Mintha azt mondanánk neki: „Miért nem nyitottad meg a szádat? Miért nem mondtad: Kegyelmezzetek!? Miért nem vádoltad a kereszten függve a gonoszokat?”

A folytatásban mondja: *Mert benned reméltem, Uram, te meghallgatsz, én Uram, Istenem.* – Figyelmeztet, hogy mit tégy akkor, ha valami háborítás ér. Mert próbálod magad megvédeni, és talán senki nem fogadja el védekezésedet. Már zavarban vagy, mintha elveszítenéd ügyedet, mert nincs, aki megvédjen vagy tanúskodjon melletted.

Őrizd ártatlanságodat belül, ahol senki nem nyomja el ügyedet. Hamis tanúság érvényesül ellened, de az embereknél; vajon érvényesül-e Istennél, ahol elő kell adni ügyedet?

Amikor Isten lesz a bíró, nem lesz más tanú, csak a lelkiismereted. Ezen igazságos bíró és a lelkiismereted között csak az ügyedtől félj: ha nem lesz rossz ügyed, semmiféle vádlótól ne félj, semmiféle hamis tanút nem kell visszautasítanod, sem igaz tanút nem kell keresned. Csak a lelkiismeretedet hozd, hogy elmondhasd: *Mert benned reméltem, Uram, te meghallgatsz, én Uram, Istenem.*

22. [17. v.] *Mert mondtam: „Ne örvendjenek fölöttem, amikor megbotlott a lábam, nagyokat szóltak ellenem.”* – Ismét visszatér testének gyöngeségéhez, és ez a Fő ismét a lábára figyel: nem úgy van az égben, hogy elhagyta volna azt, amije a földön van, nagyon is figyel és lát bennünket. Amikor ugyanis, ahogyan ebben az életben megesik, megbotlik a lábunk és valami bűnbe esünk, azonnal megszólalnak ellenségeink gonosz nyelvei. Értjük ezt akkor is, ha elhallgatják, amit keresnek. Akkor azonban kíméletlen éllel beszélnek, és örülnek annak, hogy találtak valamit, ami fölött sajnálkozniuk kellett volna.

[1] Mt 23,13.
[2] Iz 53,7.

És mondtam: „Ne örvendjenek fölöttem”. – Ezt mondtam, pedig talán a javulásomért szólaltattad meg őket, és szóltak nagyokat ellenem, amikor megbotlott lábam, azaz fölém kerekedtek és sok rosszat mondtak, amikor meginogtam.

Könyörülniük kellett volna a gyengén, nem gúnyolódni, amint az Apostol mondja: *Testvérek, ha valakit botláson értek, ti akik lelkiek vagytok, intsétek meg a szelídség szellemében.* És kiegészíti, miért: *De ügyelj, hogy magad kísértésbe ne essél!*[1]

Nem ilyenek voltak azok, akikről ez az imádkozó mondja: *amikor megbotlott a lábam, nagyokat szóltak ellenem;* hanem olyanok, akikről másutt mondja: *akik szorongatnak engem, ujjongani fognak, ha megingok.*[2]

23. [18. v.] *Mert én kész vagyok az ostorozásra*. – Teljesen világos. Mintha azt mondaná: „Arra születtem, hogy elviseljem az ostorozást.” Különben nem Ádámtól született volna, akinek kijárt az ostorozás.

De olykor a bűnösök ebben az életben vagy egyáltalán nem, vagy csak kevéssé kapnak ostorozást, mivel már reménytelen a szándékuk. Akiknek azonban az örök élet készül, azoknak itt ostorozásban kell részesülniük, mert igaz ez a tétel: *Fiam, ne veszítsd kedvedet az Úr fegyelmében, és ne fáradj bele, ha Ő dorgál; mert megfeddi az Úr azt, akit szeret, és megostorozza minden fiát, akit befogad.*[3]

Tehát ezért ne sértegessenek ellenségeink, és ne szóljanak nagyokat; és ha az én atyám ostoroz engem, *kész vagyok az ostorozásra,* mert készül számomra az örökség.

Ha nem akarod az ostorozást, nem lesz örökséged. Mert minden fiúnak részesülnie kell az ostorozásban. Olyannyira megostoroz mindenkit, hogy még annak se kegyelmezett,[4] akinek nem volt bűne.[5]

Mit kell tenniük kereszténynek a bűnökért

24. [18–19. v.] *És fájdalmam mindig a szemem előtt van.* – Miféle fájdalom? Talán az ostorozásé? – És igaz, testvéreim, igazán mondom nektek, az embereknek fáj az ostorozásuk, de ami miatt ostorozzák őket, azt nem fájlalják. Ez az imádkozó nem ilyen volt.

Halljátok csak, testvéreim: ha valaki valamilyen kárt szenved, hajlandóbb ezt mondani: „Méltatlanul szenvedek!”, mint hogy meggondolja, miért szenved; bánkódik a pénzbeli káron és nem bánkódik az igazságosság sérelme miatt.

---

[1]Gal 6,1.
[2]Zsolt 12,5.
[3]Péld 3,1112.
[4]Vö. Róm 8,32.
[5]Vö. 1Pét 2,22.

Ha vétettél, a benső kincsed miatt bánkódj: nincs semmid a házban, de a szíved talán még üresebb; ha pedig a szíved tele van a maga igazságával, a te Isteneddel, miért nem mondod: *Az Úr adta, az Úr elvette, amint az Úrnak tetszett, úgy történt, legyen áldott az Úr neve*.[1]

Tehát ez az imádkozó miért bánkódott? A csapások miatt, mellyel ostorozták? – Egyáltalán nem. *És fájdalmam mindig a szemem előtt van* – mondja. És ha kérdeznénk, miféle fájdalom? És honnan ez a fájdalom? Ezt válaszolja: *Mert hirdetem a gonoszságomat, és aggódom a vétkem miatt.* – Íme, innen ered a fájdalom. Nem az ostor miatt bánkódik; a seb miatt, nem a gyógyszer miatt. Mert az ostor gyógyszer a bűnök ellen.

Halljátok csak, testvérek: Keresztények vagyunk, és mégis, ha valakinek meghal a fia, siratja; ha vétkezik, nem siratja őt. Akkor siratná, akkor bánkódna miatta, amikor vétkezni látja; akkor fegyelmezné, akkor tanítaná helyesen élni, vagy ha ezt megtette, és az nem hallgatott rá, akkor kellene fölötte sírni, mert fényűzően élve rosszabb halott, mintha meghalva befejezi a fényűzést. Tehát amikor ez a fiú ezt tette a házában, nem csak halott volt, hanem bűzlött is.

Ezek miatt kell bánkódni, amazokat el kell viselni; azokat tűrni kell, ezeket siratni. De úgy siratni, ahogyan ezt az imádkozót hallottátok sírni: *Mert hirdetem a gonoszságomat, és aggódom a vétkem miatt.*

Ne légy magabiztos, ha megvallottad a bűnödet, mintha mindig kész volnál a bűn megvallására és elkövetésére. Úgy hirdesd a gonoszságodat, hogy aggódj a vétked miatt.

Mit jelent az, hogy *aggódni a vétked miatt?* – Aggódni a sebed miatt. Ha azt mondod, aggódom a sebem miatt, ez mi mást jelent, mint hogy törődöm a gyógyításával? Aggódni a vétek miatt azt jelenti, hogy mindig figyelni, szorgosan és gondosan tenni azért, hogy meggyógyítsd a bűnt.

Íme, napról napra siratod a bűnödet, de miközben folynak a könnyeid, a kezed tétlen. Adj alamizsnát, ezzel megváltod a bűnöket; a rászoruló örüljön adományodnak, hogy te örülhess Isten adományának.

Az rászoruló, de te is az vagy: az rád szorul, te meg Istenre szorulsz. Te megveted a rád szorulót, Isten pedig ne vesse meg a rá szorulót? Töltsd meg tehát a rászoruló markát, hogy Isten megtöltse a te bensődet.

Azaz: *aggódom a vétkem miatt,* megteszek mindent, amit kell az én vétkem eltörléséért és gyógyulásáért. *És aggódom a vétkem miatt.*

25. [20. v.] *Ellenségeim pedig élnek és erősek.* – Jó dolguk van, a világi szerencsének örülnek, én pedig küszködöm és jajgatok szívem fájdalmában.

[1] Jób 1,21.

Hogyan élhetnek az ellenségei, hiszen már mondta róluk, hogy ürességet beszéltek? Halljad egy másik zsoltárban is: *A fiaink, mint a növekvő hajtások ifjúságukban.*

De föntebb azt mondta: *Akiknek szája ürességet beszélt, a leányaik, mint a sarokoszlopok, megfaragva, mint a templom épülete. Tárházaik telve vannak, bővelkednek minden jókkal; juhaik ezresével, megszámlálhatatlanok legelőiken, ökreik kövérek. Nincs a városfalakon romlás, sem átjárás, sem kiáltozás a tereinken.*

Tehát az ellenségeim élnek: ezt az életet élik, ezt dicsérik, ezt szeretik. És mi következik? – *Boldog a nép, melynek dolgai ilyenek.*

És mi van veled, aki aggódsz a bűnöd miatt? Mi lesz veled, aki hirdeted a gonoszságodat? – *Boldog a nép, melynek az Úr az ő Istene.*[1]

Ellenségeim pedig élnek és erősek, megszaporodtak, akik gonoszul gyűlölnek engem.

Mit jelent az, hogy *gonoszul gyűlölnek?* – Azt jelenti, hogy azt gyűlölik, aki jót akar nekik. Akik, ha rosszal fizetnének a rosszért, nem volnának jók; ha nem viszonoznák a jót jóval, hálátlanok volnának; *de mert rosszal fizetnek a jóért, ezért gonoszul gyűlölnek.*

Ilyenek voltak a zsidók: jókkal jött hozzájuk Krisztus, és ők rosszakkal fizettek neki a jókért. Óvakodjatok ettől a rossztól, testvérek, mert könnyen megéri az embert. Mivel ezt mondtuk: ilyenek voltak a zsidók, senki nem gondolja magáról, hogy távol áll tőlük. Mert például dorgál a testvéred, mert jót akar neked, te meg gyűlölöd, és olyan vagy, mint a zsidók. És lássátok csak, milyen könnyen és gyorsan megtörténik ez; kerüljétek tehát ezt a nagy rosszat, ezt a könnyen elkövethető bűnt.

Krisztus valóságos teste valóságosan meghalt

26. [21. v.] *Rosszal fizetvén a jóért, rágalmaztak engem, mert én az igazságosságot üldöztem.* – Tehát rosszak a jókért.

Mit jelent az, hogy *az igazságosságot üldöztem?* – Azt jelenti, hogy nem hagytam el. Nehogy az üldözést mindig rossz értelemben vedd, üldözésnek mondta azt, hogy tökéletesen követte: *mert én az igazságosságot üldöztem.*

És halljad, hogy a Főnk mit mond a szenvedésben: „És elvetettek engem, a szeretettet, mint megvetett halottat”.

[1]Zsolt 143,12–15.

Kevés az, hogy *halott*, de miért *megvetett*? – Azért mert, megfeszített. A kereszthalál ugyanis náluk nagy gyalázat volt, mert nem értették, mit mond a prófécia: *Átkozott mindenki, aki fán függ.*[1]

Mert nem Ő hozta a halált, hanem itt találta, mint az első embert sújtó átok által elterjesztett dolgot;[2] és ezt a bűnből következett halálunkat magára vállalva függött a fán.

Hogy pedig egyesek ne gondolják, mint ahogy bizonyos eretnekek gondolják, hogy a mi Urunk Jézus Krisztusnak nem volt igazi teste, és a kereszten nem valóságosan halt meg, mondja a próféta: *Átkozott mindenki, aki fán függ.*

Tehát megmutatja, hogy Isten Fia azzal a valóságos halállal halt meg, mellyel a halandó testnek tartozott, nehogy azt gondold, hogy igazában nem halt meg, mert nem volt átkozott.

Mivel tehát ez a halál nem látszólagos volt, hanem abból a származásból eredt, mely az átokból – amikor Isten ezt mondta: *halállal fogtok meghalni*[3]– született, Őt is elérte az igazi halál, hogy bennünket elérjen az igazi élet, Őt is érte a halál átka, hogy bennünket elérjen az élet áldása.
És elvetettek engem, a szeretettet, mint megvetett halottat.

Krisztus az emberekért szenvedett

27. [22. v.] *Ne hagyj el engem, Uram, én Istenem, ne távozz el tőlem.* – Őbenne mondjuk, Őáltala mondjuk, mert Ő közbenjár értünk;[4] és mondjuk: *Ne hagyj el engem, Uram, én Istenem.*

De mégis ezt mondta: *Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem,*[5] és mondja: *én Istenem, ne távozz el tőlem.* Ha a testtől nem távozik el, eltávozott-e a Főtől?

Kinek a hangja volt ez, ha nem az első emberé? Tehát megmutatva, hogy attól igazi testet hordoz, mondja: *Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?*

Isten nem hagyta el Őt. Ha téged, aki hiszel benne, nem hagy el, elhagyta-e Krisztust az Atya, a Fiú és a Szentlélek egy Isten?

De az első ember személyét önmagává formálta át. *Tudjuk* – mondja az Apostol –, *hogy a mi régi emberünk vele együtt keresztre lett szegezve.*[6] Meg nem szabadulnánk az óságtól, ha keresztre nem volna szegezve gyöngeségben. Mert azért jött, hogy megújuljunk benne; mert ha vágyakozunk rá és követjük a

[1]MTörv 21,23.
[2]Vö. Gal 3,10.
[3]Ter 2,17.
[4]Róm 8,34.
[5]Mt 27,46; Zsolt 21,2.
[6]Róm 6,6.

szenvedésben, megújulunk. Tehát a gyöngeség szava volt, a mi szavunk volt, amellyel mondta: *miért hagytál el engem?*

Ezért mondta ott: *vétkeim igéi;*[1] mintha azt mondta volna: e szavakat a bűnös nevében mondom. *Ne távozz el tőlem.*

Krisztus a mi üdvösségünk

28. [23. v.] *Siess segítségemre, Uram, én üdvösségem.* – Ez az az üdvösség, testvérek, amelyet a próféták kutattak, amint Péter apostol mondja: és nem kapták meg azok, akik kutatták, de keresték és előre hirdették, azután jöttünk mi és megtaláltuk azt, amit ők kutattak.[2]

És íme, még mi sem kaptuk meg, és születnek utánunk, és meg fogják találni azt, amit ők se fognak megkapni, és átmennek; hogy a napok végén valamenynyien a pátriárkákkal, a prófétákkal és az apostolokkal együtt kapjuk meg az üdvösség dénárját. Hiszen tudjátok, hogy a szőlőben különböző időpontoktól kezdve dolgozó munkások és napszámosok ugyanazt a jutalmat kapták.[3]

Tehát a próféták, az apostolok, a vértanúk, mi magunk és akik utánunk jönnek, egészen az idők végezetéig, a végén meg fogjuk kapni az örök üdvösséget: hogy Isten dicsőségét szemlélve és az Ő arcát látva örökre dicsérjük Őt fáradság nélkül, a gonoszság büntetése nélkül, a bűn minden rosszasága nélkül, dicsérvén Istent, már nem vágyakozva, hanem hozzá ragaszkodva, akire mindvégig vágyakoztunk és a reményben örvendeztünk.

Mert abban a városban leszünk, ahol a javunk az Isten, a világosság-Isten, a kenyér-Isten, az élet-Isten: benne megtalálunk minden jót, amiért Tőle távol járva vesződünk. Benne lesz az a nyugalom, amely miatt most rá emlékezve, bánkódnunk kell.

Mert arra a szombatra emlékezünk, melynek emlékezetéről annyi mindent elmondtunk, és annyi mindent el kell mondanunk, abba nem hagyva, nem szájjal, hanem a szívünkben: mert most úgy hallgatunk el, hogy a szívünk kiáltani tudjon.

[1]Zsolt 21,2.
[2]Vö. 1Pét 1,10–12.
[3]Vö. Mt 20,9.

HARMINCNYOLCADIK ZSOLTÁR (39.)
Elmondta Karthagóban 412. szeptember–decemberben
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1A karvezetőnek. Iditun. Zsoltár. Dávidé.

2Mondtam: „Megőrzöm az én utaimat,
hogy ne vétkezzem a nyelvemmel;
őrséget állítok a szám elé,
amíg a bűnös szemben áll velem”.

3Hallgatva elnémultam, és szótlan voltam minden jó nélkül,
és a fájdalmam kiújult.
4Fölhevült bennem az én szívem,
és elmélkedésemben föllobbant a tűz.
5És megszólalt az én nyelvem:
„Tudasd velem, Uram, az én végemet,
és hogy mennyi az én napjaim száma,
hogy tudjam, mi hiányzik még nekem!”
6Íme, régivé tetted napjaimat,
és az én létem előtted, mint a semmi.
Mindazonáltal minden hiábavalóság, minden élő ember.
7Ámbár képmásban jár az ember,
mégis hiábavalóan háborog;
kincseket gyűjt, és nem tudja, kinek gyűjti.
8És most mit várok?
És az én létem előtted van mindig.

9Minden gonoszságomból ragadj ki engem,
az oktalannak gyalázatra átadtál engem.
10Megsüketültem és nem nyitottam meg a számat,
mert te alkottál engem.
11Vedd el rólam csapásaidat:
kezed erejétől elgyengültem a perlekedésben.
12A gonoszság miatt megnevelted az embert,
és szétnyomtad, mint egy pókot az én lelkemet.
Mindazonáltal hiábavalóan háborog minden élő ember.

13 Hallgasd meg imádságomat és könyörgésemet;
vedd füledbe a könnyeimet.

mert bérlő vagyok én nálad,
zarándok, mint minden atyáim.
14Bocsáss meg nekem, hogy megpihenjek,
mielőtt elmegyek, és nem leszek többé.

[1. v.] Ennek a zsoltárnak, amelyet az imént énekeltünk, és magyarázni kezdünk, a címe így hangzik: *Végig Idituné, Dávid zsoltára.* Tehát egy *Iditun* nevű valakinek a szavait kell várnunk és meghallanunk. És ha közülünk bárki lehet ez az *Iditun*, megtalálja önmagát abban, amit énekel. Látni fogod ugyanis, hogy ki ez az *Iditun* az emberek régi születése szerint; mi pedig halljuk, mit jelent ez a név, és a név jelentésében keressük az igazság megértését.

Amint tehát kutatva megtaláljuk azon nevek között, amelyeket az isteni írások tudósai héberből latinra fordítottak számunkra, az *Iditun* azt jelenti hogy *Transiliens eos,* 'rajtuk átlépő'.[1]

Tehát ki ez az *átlépő*? Vagy miken lépett át? Mert az *átlépőt* nem önmagában mondja, hanem *átlép rajtuk.* Mert átlépve énekel? Vagy énekelve lép át? Akár átlépve énekel, akár énekelve lép át, mi az imént az átlépő énekét énekeltük, de hogy mi magunk is átlépők vagyunk-e, azt Isten tudja, akinek énekeltünk.

Ha valaki átlépőként énekelt, örüljön annak, hogy az, amit énekelt; ha pedig valaki még a földhöz tapadva énekelt, vágyakozzon arra, amit énekelt. Az ugyanis, akit így nevez: *Átlép rajtuk,* átlép egyeseket, akik a földre hajolva a porhoz ragaszkodnak, az idelenn valókon gondolkodnak és a mulandó dolgokban reménykednek. Mert kiken lépett át, ha nem azokon, akik hátra maradtak?

Menjünk föl Istenhez a jó akarat lépcsőjén

2. Tudjátok, hogy vannak zsoltárok, melyeknek ez a címe: *Lépcsőének.* És a görög nyelvben nyilvánvaló, hogy ez mit jelent. Az *anabathmi* ugyanis lépcsőt, de fölfelé és nem lefelé vivő lépcsőt jelent. Mivel a latin ezt pontosan nem tudja jelölni, általános értelemben jelöli a lépcsőt *gradus*ként, és nyitva hagyja a kérdést, hogy ez a *grádics* fölfelé vagy lefelé visz-e. *Nem olyan beszéd ez, és nem olyan szavak, hogy ne foghatnád föl a hangjukat,*[2] az egyik sor magyarázza a másikat, és ami az első sorban még többértelmű, a másodikban egyértelművé válik.

[1]Szt Jeromos Nom. Hebr. 48,22.
[2]Vö. Zsolt 18,4.

Tehát ahogy a lépcsőzsoltárban fölfelé lépkedő énekel, ugyanúgy ez az átlépő is [fölfelé lép át].

Ez a fölmenetel és ez az átlépés nem lábakkal, nem lépcsőfokokon, nem tollas szárnyakkal történik. De ha a belső embert nézed, akkor lábakkal is, lépcsőfokokon is, szárnyakkal is történik. Mert ha nem lábakkal, akkor hogyan mondaná a belső ember: *Ne jöjjön hozzám a gőgnek lába?*[1] Ha nem lépcsőfokokon, akkor mi az, amit Jákob látott, amikor *fölmenő és lejövő angyalokat* látott?[2] Ha nem szárnyakkal, akkor ki mondja ezt: *Ki ad nekem tollakat, mint a galambnak és elrepülök és megnyugszom.*[3]

De testileg mások a lábak, mások a lépcsőfokok, mások a szárnyak. Belül pedig a lábak is, a lépcsőfokok is, a szárnyak is a jó akarat érzületei. Ezekkel járunk, ezekkel lépegetünk fölfelé, ezekkel szárnyalunk. Ha tehát valaki hall erről az átlépőről, és úgy határoz, hogy követi, ne akarjon könnyedén átlépni árkokat, vagy bizonyos akadályok fölött átrepülni; de ami a testi dolgokat illeti, azt mondom, még az árkokon is átlép. *Tűzzel égetik és feldúlják azokat, amik elvesznek arcod haragjától.*[4] De miket égetnek tűzzel és dúlnak fel, ha nem a bűnöket, melyek elvesznek Isten haragjától? Tűz égeti meg azokat, amiket a bűnös vágy rosszul tesz, és fel vannak dúlva, amiket a lapuló félénkség tesz rosszul. Mert az összes bűnök vagy vágyakozásból, vagy félelemből fakadnak.

Ez az imádkozó tehát lépjen át mindenen, ami a földhöz köthetné: építse meg a lépcsőjét, tárja ki a szárnyait, és lássa, hogy megismeri-e itt önmagát valaki. Igazában az Úr kegyelmében sokan megismerik magukat, akik talán már kevésbe veszik a világot és mindazt, ami a világban gyönyörködtet, és úgy határoztak, hogy erkölcsösen élnek, ameddig itt élnek bizonyos lelki örömökben.

És amíg itt a földön járnak, honnan való mindez, ha nem az isteni beszédekből, Isten Igéjéből, az Írások kutatott és vizsgált példázataiból, és a fáradságos keresést követő megtalálás édességéből? Van ugyanis a könyvekben bizonyos szent és jó élvezet. Nem aranyban és ezüstben, evészetben és ivászatban, vadászatban és halászatban, játékban és tréfában, színi előadásokban, rangok hajhászásában; ezekben ugyanis nincs igazi öröm, és ezekben a könyvekben szó sincs róluk. Ezt a földieken átlépő és a lelkiekben örömét lelő lélek mondja, mivel igazat mond és bizonyossággal mondja: *A gonoszok gyönyörűségekről meséltek nekem, de ezek nem olyanok, mint a te törvényed, Uram.*[5]

---

[1]Zsolt 35,12.
[2]Vö. Ter 28,12.
[3]Zsolt 54,7.
[4]Zsolt 79,17.
[5]Zsolt 118,83.

Jöjjön tehát ez az *Iditun*, és lépjen át azokon, akik a földi dolgokban gyönyörködnek; és a lelki dolgokban gyönyörködjék, és az Úr Igéjében és a Magasságbeli törvényének gyönyörűségében örvendjen.

De mit mondunk? Még innen is lépjen tovább? Vajon meddig kell lépkednie annak, aki át akar lépni? Hallgassuk inkább az ő szavát. Ez az átlépő, úgy látom, már Isten beszédeiben lakott, és azokból tanulta meg azt, amiket hallani fogunk tőle.

Lépjük át a földi gyönyörűségeket és vegyük figyelembe a belső igazságot

3. [2. v.] *Mondtam: „Megőrzöm az én utaimat, hogy ne vétkezzem a nyelvemmel”.*

Tegyük fel, hogy olvasva, gondolkodva, prédikálva, figyelmeztetve, dorgálva, buzdítva – miközben tevékenykedik, nehézségekkel küszködik emberek között emberként –, jóllehet már átlépett azokon, akik nem lelki dolgoknak örülnek, mondott valamit, amit megbán (mert nehéz, hogy az ember nyelve ne botoljon meg és ne vétkezzék, és ahogy írva van, az a tökéletes férfi, aki nem vétett a nyelvével[1]), és elhagyta valami a száját, amit visszaszívna, de már nem lehet. Nem véletlenül van a nyelv nedves állapotban, hanem azért, hogy könnyen botolhasson. Látván tehát, hogy milyen nehéz, hogy az embernek beszélnie kell, és ugyanakkor ne mondjon olyat, amit igazában nem akart mondani; az ilyen bűnöktől undorodva próbálta elkerülni azokat. Az átlépő ezzel a nehézséggel küszködik.

Ne mondjon rólam ítéletet az, aki még nem átlépő; lépjen át és meg fogja tapasztalni, amit mondok: akkor ugyanis az igazság tanúja és fia lesz. Amikor ugyanis ezek megtörténnek vele, elhatározza, hogy nem beszél, nehogy valami olyat mondjon, amit később megbán. Ezt jelentik első szavai: *Mondtam: „Megőrzöm az én utaimat, hogy ne vétkezzem a nyelvemmel”.*

Őrizd tehát utaidat, ó Iditun, és ne vétkezzél a nyelveddel; tedd mérlegre, amit mondani készülsz, vizsgáld és gondold meg a belső igazságot, és úgy add elő a külső hallgatónak.

Próbálod ezt tenni, legtöbbször zavaró körülmények között a lelkekkel foglalkozva, miközben a lélek gyöngesége – melyet elnehezít a romlandó test, hallani is, és mondani is akar, hallani belül, szólni kifelé, néha megzavarodva a szólni akarástól – elfárad a megismerésben, és ilyenkor mond valamit, amit talán nem kellett volna mondani.

Mindezek ellen a legjobb gyógyszer a hallgatás. Ott áll ugyanis a bűnös, mégpedig sajátos tulajdonságú bűnös: gőgös és irigy; hallgatja, hogy az átlépő

[1] Jak 3,2.

beszél, ő pedig elkap szavakat, és tőröket állít. Nagyon könnyen talál olyat, ami nem úgy hangzott el, ahogyan mondani kellett volna; és hallván, nem siklik át fölötte, hanem irigykedve rágalmazni kezd.

Ezekkel szemben ez az Iditun, átlépve rajtuk, a hallgatást választotta, ezért énekelt így: *Mondtam: „Megőrzöm az én utaimat, hogy ne vétkezzem a nyelvemmel”.* Mindaddig, amíg a rágalmazók szavamon fognak, vagy ha nem, akkor leselkednek rám, *megőrzöm az én utaimat, hogy ne vétkezzem a nyelvemmel.* Jóllehet már átléptem a földi gyönyörűségeket, jóllehet már nem ejtenek foglyul a mulandók elröppenő érzései, jóllehet már ezeket a lenti dolgokat megvetem és jobbakra törekszem, ezekben a jobbakban elég nekem Isten színe előtt a megértés gyönyörűsége, mi szükségem a beszédre, amit el fognak kapni, és amivel lehetőséget adok a rágalmazóknak? *Mondtam: „Megőrzöm az én utaimat, hogy ne vétkezzem a nyelvemmel, őrséget állítottam a szám elé, amíg a bűnös szemben áll velem”.*

Őrséget, miért? A jámborok, az érdeklődők, a hívők és a szentek miatt? Egyáltalán nem. Ezek úgy hallgatnak, hogy dicsérik azt, amit helyeselnek; ha pedig a sok dicsért dolog között valamivel talán nem értenek egyet, inkább megbocsátanak, mintsem rágalmazni kezdjenek.

Tehát kik miatt akarod megőrizni utaidat és állítasz őrséget a szád elé, hogy ne vétkezzél a nyelveddel? Halljad csak: *amíg szemben áll velem bűnös.* Nem mellettem áll, hanem *szemben áll velem.* Végül is mit mondjak, mivel elégítsem ki? Testi embernek beszélek lelki dolgokról, a külsőket látó és halló, de belül süket és vak embernek. *A testi ember ugyanis nem fogja fel Isten Lelkének dolgait.*[1] Rágalmazna-e, ha nem testi ember volna? Boldog, aki halló fülnek mondja az igét,[2] nem a vele szemben álló bűnös fülének.

Sokan vették körül és tolongtak körülötte ilyenek, amikor Őt *mint bárányt vezették föláldozásra, és miként a juh elnémul nyírója előtt, úgy nem nyitotta meg a száját.*[3]

Mert mit tudnál mondani a nyughatatlanoknak, a felfuvalkodottaknak, a rágalmazóknak, a vitatkozóknak és a szócséplőknek? A vallásról mi szent és jámbor dolgot tudnál mondani, átlépvén rajtuk, amikor az őt szívesen hallgatóknak, a tőle tanulni akaróknak, az igazság eledelére éhezőknek és mohón utána kapóknak még az Úr is ezt mondja: *Még sok mondanivalóm volna, de nem tudjátok elviselni most?*[4] És az Apostol azoknak, akikről nem lemondott, hanem táplálni akarta őket, ezt mondja: *Nem beszélhettem nektek úgy, mint lelki*

[1]Vö. 1Kor 2,14.
[2]Vö. Sir 25,12.
[3]Vö. Iz 53,7.
[4]Jn 16,12.

embereknek, hanem csak úgy, mint testieknek. Mert így folytatja: *Mint Krisztusban kisdedeket, tejjel itattalak titeket, nem szilárd eledellel etettelek, mert még nem tudtátok elviselni.* Tehát akár most is mondd: *De még most sem tudjátok elviselni.*[1]

Ne akard tehát elsietve hallani azt, amit nem értesz, hanem növekedjél, hogy megértsd. Így beszélünk a kicsinyekhez, akiket az Anyaszentegyház ölén édes tejjel kell táplálni, és alkalmassá kell tenni az Úr asztalának szilárd eledelére.

De mit, vagy hogyan mondjam a velem szemben álló bűnösnek, aki vagy színleli, vagy azt gondolja, hogy alkalmas arra amit nem ért; hogy amikor mondok neki valamit, és ő nem fogja fel, nem arra gondol, hogy nem érti, hanem arra, hogy én hibáztam el valamit? Tehát ezen velem szemben álló bűnös miatt állítottam őrséget a szám elé.

Add oda, amid van és megkapod, amid nincs

4. [3. v.] És mi következett ezután? *Megsüketültem és megalázódtam, és szótlan voltam minden jó nélkül.* – Ennek, aki átlépésével már elért bizonyos fokot, nehézsége támadt, és próbál innen is tovább lépni, hogy ettől a nehézségtől megszabaduljon.

A bűntől való félelemből, hogy ne beszéljek és hallgatást parancsoljak magamra, ezt mondtam: *Megőrzöm az én utaimat, hogy ne vétkezzem a nyelvemmel; és* miközben félek beszélni, nehogy vétkezzem, *megsüketültem és megalázódtam, és szótlan voltam minden jó nélkül.*

Miközben nagyon félek attól, hogy valami rosszat mondok, minden jót elhallgattam: *Megsüketültem és megalázódtam, és szótlan voltam minden jó nélkül,* mert honnan mondhattam volna jókat, ha előbb nem hallom? *Hallásomnak ujjongást és örömöt fogsz adni.*[2] *A Vőlegény barátja is ott áll, és hallgatja őt, és örvendvén örvend,* nem a saját hangja, hanem *a Vőlegény hangja miatt.*[3] Azért, hogy igazat mondjon, hallgatja, mit kell mondania. Mert aki hazugságot beszél, a magáéból beszél.[4]

Ez az imádkozó tehát valami szomorú és bántó dolgot tapasztalt, és ezzel a vallomásával nem követésre int, hanem óvakodásra attól, amitől ő szenvedett. Mert mint mondtam, nagyon félve attól, hogy valami nem jót mondjon, eltökélte magában, hogy csak jót mond, vagy semmit; és mivel úgy döntött, hogy hallgat, kezdett nem hallani.

---

[1] 1Kor 3,1 2.
[2] Zsolt 50,10.
[3] Vö. Jn 3,29.
[4] Vö. Jn 8,44.

Ha ugyanis átlépő vagy, Istentől várod hallani, mit mondj az embereknek; átlépve köztes állapotban vagy a gazdag Isten és a hallani akaró szűkölködő között, hogy képes légy Tőle hallani és a szűkölködő felé szólni; mert ha azt választod, hogy annak nem szólsz, méltatlan leszel arra, hogy Tőle halljál; te megveted a szegényt, téged pedig megvet a Gazdag.

Elfelejtetted, hogy szolga vagy, akit az Úr családja fölé rendelt, hogy eledelt adj szolgatársaidnak?[1] Miért akarod tehát megkapni azt, aminek szétosztására lusta vagy? Mivel tehát nem akartad elmondani, amit megkaptál, méltán akadályoznak meg abban, hogy megkapd azt, amit szerettél volna megkapni. Valamit ugyanis akartál, és valamid van; add oda, amid van, hogy méltó légy megkapni azt, amid nincs.

Tehát amikor mintegy őrséget állítottam a szám elé, és hallgatást parancsoltam magamra, mivel úgy láttam, hogy mindenképpen veszélyes a beszéd, megtörtént bennem – mondja –, amit nem akartam: *megsüketültem és megalázódtam;* nem *megaláztam magamat*, hanem *megalázódtam. Megsüketültem és megalázódtam, és szótlan voltam minden jó nélkül.*

Kezdtem nem mondani jókat, mivel félek, hogy ne mondjak valami rosszat, és elítélte az elhatározásomat. Hallgattam ugyanis a jókról, *és a fájdalmam kiújult.* A hallgatásban ugyanis elcsitult bennem a fájdalom, melyet a rágalmazók és az elítélők keltettek bennem, és megszűnt az a fájdalom, amit a rágalmazók okoztak; de amikor elhallgattam a jókról, *kiújult a fájdalmam.* Kezdett jobban bántani az, hogy elhallgattam azt, amit el kellett volna mondanom, mint amikor az bántott, hogy olyat mondtam, amit nem kellett volna mondanom. *Kiújult a fájdalmam.*

5. [4–5. v.] *Elmélkedésemben tűz lobbant.* – Nyugtalankodni kezdett a szívem. Láttam az eszteleneket és elgyöngültem,[2] nem érveltem; és miközben így hallgattam, *a házadért való buzgóság megemésztett*.[3] Az Úrra tekintettem ugyanis, aki ezt mondta nekem: *Te gonosz és lusta szolga, adtad volna pénzemet a pénzváltóknak, és én visszatérve kamatostól követelhetném.*[4]

Isten mentse meg a gondnokait attól, ami következik: megkötözött kézzel és lábbal vetik ki a külső sötétségre a szolgát, aki nem tékozló volt, hanem lusta a szétosztásra.[5] De mi vár azokra, akik fényűzően fölemésztették a rájuk bízottakat, ha elítélik azokat, akik tétlenül megőrizték?

[1]Vö. Mt 24,45.
[2]Zsolt 118,158.
[3]Zsolt 68,10.
[4]Mt 25,26 27.
[5]Mt 25,30.

Elmélkedésemben tűz lobbant. És a szólás és hallgatás között habozva, azok között, akik készek rágalmazni, illetve akik színlelik a tanítványságot, a bővelkedők és a szűkölködők között állva, a bővelkedőktől gyalázottan és a gőgösök megvetetten,[1] azokra a boldogokra tekintve, akik éhezik és szomjazzák az igazságot;[2] mindkettőért vesződve és mindkettőért gyötrődve, kockáztatva, hogy disznók elé szórja a gyöngyöket, kockáztatva, hogy szolgatársai élelem nélkül maradjanak, ebben a hőségben valami jobb szolgálati helyet keresett, ahol az ember nincs ilyen veszélyben és nem kell ennyit küszködnie, egy olyan végre vágyakozva, ahol már nem fog ilyeneket szenvedni, arra a végre, amikor a jókat osztogatónak az Úr ezt fogja mondani: *menj be Urad örömébe;*[3] *és megszólalt az én nyelvem.*

Ebben a hőségben, ilyen veszedelmek és nehézségek közepette – mert gyönyörködtet ugyan az Úr törvénye, de a botrányok eláradása miatt sokak szeretete kihűl[4] –, tehát ebben a hőségben mondja: *és megszólalt az én nyelvem.*

Kinek? – Nem egy hallgató felé, akit oktatni akarok, hanem valaki meghallgató felé, akitől én szeretnék tanulni. Megszólalt a nyelvem, annak, akitől belül hallok, ha valami jót, ha valami igazat hallok.

És mit mondott? – *Tudasd velem, Uram, az én végemet.* Átléptem ugyanis bizonyos dolgokat, és elérkeztem valahova; amik közé jutottam, jobbak, mint amiket elhagytam, de még mindig tovább kell lépni. Mert nem fogunk itt maradni, ahol kísértésektől, botrányoktól, hallgatóktól és rágalmazóktól szenvedünk. *Tudasd velem, Uram, az én végemet:* A véget, ami hiányzik nekem, és nem a pályafutást, amiben éppen vagyok.

A boldogság vágya

6. Arról a célról szól, amelyre a pályán futó Apostol föltekintett, és a maga tökéletlenségét megvallva mást látott önmagában, és mást keresett másutt. Ezt mondja ugyanis: *nem mintha már megkaptam volna, vagy már tökéletes lennék, testvérek, nem gondolom, hogy magamhoz ragadtam.*

És ne mondd: „Ha az Apostol nem ragadta meg, én megragadtam? Ha az Apostol nem tökéletes, én tökéletes vagyok?” Nézd csak, mit tesz, és figyeld, hogy mit mond.

Tehát mit teszel, Apostol? Még nem ragadtad meg, még nem vagy tökéletes? Mit teszel? Minek a megtételére buzdítasz? Milyen követendő példát állítasz elénk? Azt, hogy *elfelejtem, ami mögöttem van, és nekilendülök annak, ami*

[1]Vö. Zsolt 122,4.
[2]Vö. Mt 5,6.
[3]Mt 25,21.
[4]Vö. Mt 24,12.

előttem van; futok a kitűzött cél felé, az égi hivatás jutalmáért, amelyre Isten meghívott Krisztusban;[1] szándék szerint, még nem megérkezve és nem megragadva.

Ne essünk vissza oda, ahonnan már kiléptünk, és ne ragadjunk le azokban, amiket már elértünk. Fussunk, igyekezzünk, úton vagyunk; jobban aggódj azokért, amiket még nem értél el, mint amennyire biztonságban vagy azok felől, amikből már kiléptél. *Felejtem, ami mögöttem van, és nekifeszülök annak, ami előttem van; futok a kitűzött cél felé, az égi hivatás jutalmáért, amelyre Isten meghívott Krisztusban.*

Mert Ő a cél. És Ő az az egy, amiről mondták: *Uram, mutasd meg nekünk az Atyát és elég nekünk.*[2] Ez az, amiről egy másik zsoltárban mondják: *Egyet kértem az Úrtól, ezért könyörgök.* Ez az, amit a múltban feledek, és aminek nekifeszülök a jövőben: *Egyet kértem az Úrtól, ezért könyörgök, hogy az Úr házában lakjam életemnek minden napján.* És miért? *Hogy szemléljem az Úr gyönyörűségét.*[3]

Ott ugyanis örülni fogok a társamnak, és nem fogok félni ellenféltől; ott ugyanis velem együtt fog szemlélni a barát, és nem lesz rágalmazó ellenség. Erre vágyakozott ez az Iditun, hogy tudassák vele, miközben még itt van és tudja, hogy mi hiányzik neki; és ne csak annak örüljön, hogy meddig jutott el, hanem vágyakozzon oda, ahova még nem érkezett meg; és bizonyos dolgokon már átlépve ne telepedjen le az úton, hanem a vágy ragadja el az odafentvalókhoz; mígnem ő, aki bizonyos dolgokon már átlépett, mindenen túljusson, és az Írások felhőjéből hulló isteni harmat cseppjeitől szarvasként érkezzen el az élet forrásához,[4] és abban a világosságban lásson világosságot,[5] és Isten arca rejtse el az emberi háborgatások elől;[6] ahol ezt mondhatja: most már minden jól van, már már semmi mást nem akarok, itt mindent szeretek, itt nem félek senkitől. Jó vágy ez, szent ez a vágy.

Akik ennek már birtokában vagytok, örvendjetek velünk, és imádkozzatok, hogy kitartóak legyünk benne, és el ne fáradjunk a botrányok között. Mert mi magunk is ugyanazt kérjük számotokra. Mert nem úgy van, hogy mi, akik értetek imádkozunk, méltók vagyunk, ti pedig, akik értünk imádkoztok, méltatlanok volnátok. Az Apostol ugyanis hallgatói imáiba ajánlotta magát, akiknek hirdette

[1]Fil 3,12-14.
[2]Jn 14,9.
[3]Zsolt 26,4.
[4]Vö. Zsolt 41,2.
[5]Vö. Zsolt 35,10.
[6]Vö. Zsolt 30,21.

Isten Igéjét.[1] Tehát imádkozzatok értünk, testvérek, hogy jól lássuk, amit látnunk kell, és jól mondjuk el, amit el kell mondanunk.

Egyébként tudom, hogy ez a vágy kevesekben él; és csak azok értenek engem jól, akik ízlelik azt, amiről beszélek. De mégis mindenkihez beszélünk, akár él bennük ez a vágy, akár nem: azokhoz, akikben él, azért beszélünk, hogy velünk együtt vágyakozzanak, akikben pedig nem él, hogy rázzák le magukról a lustaságot, lépjék át az idelent lévőket, jussanak el az isteni törvény édességéhez, és ne tapadjanak a bűnös gyönyörűségekhez. Sokan ugyanis sok mindenről mesélnek, sokan sok mindent dicsérnek, gonoszok gonoszságokat. És valóban ezek a gazságok is gyönyörködtetnek, de nem úgy, mint a te törvényed, Uram.[2]

Mondják tehát velünk együtt, akik elhiszik, hogy mi is ezt mondjuk: ez az ügy ugyanis belül van, szavakkal nem kimutatható. De aki ezt teszi, higgye el, hogy másokban is így van, ne gondolja, hogy egyedül ő kapta meg azt, ami Istené. Tehát ilyen körülmények között mondja Iditun: *Tudasd velem, Uram, az én végemet.*

A napok száma

7. *Mennyi az én napjaim száma.* – Keresem, mit jelent a napok száma. A *számot* mondhatom és érthetem számérték nélkül, mint ahogy mondhatom az éveket évszám nélkül. Amikor ugyanis évekről van szó, mintha számokról is szó volna, de: *Te ugyanaz vagy és a te éveid nem fogynak el.*[3]

Tudasd velem napjaim számát – De mi ez? Miről van tehát szó? Ez a *szám* nem az, amiben te vagy? Bizony, ha jól értem, nem az: ha ragaszkodom hozzá, mintha az volna, ha átlépem, nem az; ha a földieket lerázva magamról az odafönt-valókat szemlélem, ha a mulandókat a maradandókkal hasonlítom össze, látom, hogy mi igaz; mi látszik többnek annál, ami valójában? Azt mondom-e majd, hogy azok a napok az enyémek? Erre azt mondom, hogy azokat a napokat mondom, és ezt a nagy dolgot vakmerően az esendő dolgok folyamatának tulajdonítom? Így tehát nem vagyok szinte bolond, hogy kiesett volna az eszemből az, aki ezt mondta: *Én vagyok, aki vagyok.*[4]

Van tehát a napoknak valami száma? Valóban van, és vég nélkül van. Megmondom, hogy ezen napok közül melyikről van szó, ha meg tudom ragadni, hogy melyik napról kérdezel; vagy ha kérdezel, határozd meg, miről kérdezel.

---

[1]Vö. Kol 4,3.
[2]Vö. Zsolt 118,85.
[3]Zsolt 101,28.
[4]Kiv 3,14.

Meg tudod ragadni ezt a napot? Ha megragadtad a tegnapot, megragadod a mait is. De – mondod – a tegnapot nem ragadom meg, mert már nincs; ezt azonban, amelyben vagyok, és ami velem van, megragadom. Így tehát kiesett emlékezetedből, ami hajnal óta elmúlt? Nemde ez a nap az első hórával kezdődött? Add nekem a nap első hóráját, add nekem a másodikat is, mert esetleg már az is elmúlt. Erre azt mondod, a harmadikat neked adom, mert épp abban vagyunk. Kétségtelen, ezek a napok vannak, és van harmadik nap is; és ha a terciát adod, nem napot, hanem hórát adsz. De ebben sem értek veled egyet, ha velem együtt ezeket úgy ahogy átlépted. Add nekem akár a harmadik hórát, azt add nekem, melyben vagy. Ha ugyanis egy része már elmúlt, és egy része még hátra van, sem az elmúlt részt nem adhatod nekem, mert már nincsen, sem azt, ami hátra van, mert még nincsen.

Mit adsz tehát nekem abból a hórából, amely most van? Mit adsz nekem belőle, amiről ezt állíthatnám: *van*? Amikor kimondod ezt a *van*-t, ez egy szótag, egy pillanat és három betűje van: de a második hangját csak az első után mondhatod ki, és a harmadik hangja csak akkor szólalhat meg, ha a második már elhangzott. Mit adsz ebből az egyetlen szótagból nekem? És megragadnád a napokat te, aki egyetlen szótagot nem tudsz megragadni?

Elillanó pillanatok ragadnak magukkal mindent, elfolyik a dolgok rohanó patakja; ebből a patakból ivott az úton miattunk Az, aki már fölemelte a fejét.[1] Ezek a napok tehát nincsenek: szinte azelőtt mennek el, hogy eljönnének, és amikor eljönnek, nem állhatnak meg, egymásba fonódnak, követik egymást és nem állandósulnak. A múltból semmit sem lehet visszahívni, a jövőt mint átmenetet várjuk, még nincs itt, amíg el nem jön; ha pedig eljött, nem tudjuk megragadni.

Tehát mi az én napjaim száma? Nem az a szám, amely nincs, és amely súlyosabban és veszedelmesebben megzavar, mert van is, meg nincs is; arról, ami nem áll meg, nem mondhatjuk, hogy létezik, de azt se mondhatjuk, hogy nem létezik, arról, ami jön és elmegy.

Amit kérdezek, az egyszerű, amit kérdezek, az igaz, amit kérdezek, az eredeti: ez az, ami az én Uram menyasszonyában, abban a Jeruzsálemben van, ahol nem lesz halál, nem lesz fogyatkozás, nem lesz múló nap, hanem maradandó nap lesz, melyet nem előz meg a tegnap, és nem szorítja ki a holnap. Napjaimnak ezt a számát mutasd meg nekem.

8. *Hogy tudjam, mi hiányzik nekem.* – Mert ez hiányzik nekem, aki itt küszködöm; és ameddig hiányzik, nem mondom magamat tökéletesnek; ameddig ezt meg nem kapom, mondom: *Nem mintha már megkaptam volna,*

[1]Vö. Zsolt 109,7.

vagy már tökéletes volnék, hanem futok a kitűzött cél felé, az égi hivatás jutalmáért.[1] Ezt fogom kapni pályám jutalmaként. A pályafutás vége egy lakás lesz, és ebben a lakásban zarándoklás, eltérítés, kísértés nélküli haza lesz. Tehát *tudasd velem, Uram, napjaim számát, hogy tudjam, mi hiányzik nekem,* mert még nem vagyok ott; nehogy gőgösködjem amiatt, ahol már vagyok, és ott rossznak találtassam.

Ha ugyanis a meglévőket összehasonlítom azokkal, amik még nincsenek, és látom, hogy több hiányzik, mint amennyim van, inkább alázatos leszek amiatt, ami hiányzik, mint hogy dicsekedjem azzal, ami van. Mert akik azt gondolják, hogy van valamijük, amikor itt élnek, gőgösködve nem kapják meg azt, amijük hiányzik, mert nagynak gondolják azt, amijük van: *Mert aki azt képzeli magáról, hogy valaki, holott semmi, önmagát áltatja.*[2] De ezek sem nagyok emiatt, mert a fölfúvódás és a daganat nagyságot mutat, de nincs egészsége.

Krisztust nem úgy öltöttük magunkra, hogy Ádámból már semmit se hordoznánk

9. [6. v.] Tehát ez az átlépő már valami titokzatos dolgot művel a szívében, amit más nem ismer, csak az, aki ugyanúgy teszi; és mint akinek kérésének megfelelően tudomására hozták a végét, miután tudomására hozták napjainak számát, nem azt a számot, amelyik átmegy, hanem azt, amelyik van, arra figyel, amiken túllépett, és összehasonlítja a magasabb rendű ismerettel; és mintha kérdenéd: Miért akartad tudni napjaid létező számát? Mit mondasz ezekről a napokról? – erre a másik számra tekintve mondja: *Íme, régivé tetted napjaimat.* Ezek ugyanis elévülnek, én pedig újakat akarok, újakat, melyek soha nem öregszenek meg; hogy mondhassam: *A régiek elmúltak, íme, újjá lett minden;*[3] most a reményben, akkor majd a valóságban.

A hittel és a reménnyel megújultunk ugyan, de mennyi régi dolgot művelünk még? Krisztust nem úgy öltöttük magunkra, hogy Ádámból már semmit se hordoznánk. Lássátok a bennünk öregedő Ádámot és a megújuló Krisztust: *és bár a külső ember romlásnak indult bennünk, a belső napról napra megújul.*[4] Tehát ha a bűnre, a halandóságra, az elröppenő időre, a sóhajokra, a vesződségre és a verítékezésre, az egymást követő és meg nem maradó időszakokra, a gyermekkortól észrevétlenül öregségbe hajló életre tekintünk, előttünk áll a régi ember, a régi nap, a régi ének, a régi szövetség. Ha pedig a benső felé fordulunk, azokhoz a dolgokhoz, melyeknek a változandókból meg kell újulniuk,

[1] Fil 3,12–14.
[2] Gal 6,3.
[3] 2Kor 5,17.
[4] 2Kor 4,16.

megtaláljuk az új embert, az új napot, az új éneket, az új szövetséget; és ezt az újdonságot úgy szeretjük, hogy nem félünk a régiségtől.

Most tehát ebben a pályafutásban átmegyünk a régiekből az újakba; maga az átmenet akkor történik, amikor a külsők megromlanak, és a belsők megújulnak. Ugyanis ez a romló külső is, amely a halálban lerója a természet adóját, a föltámadásban meg fog újulni. Akkor valóban minden új lesz, a most reménybeliek is. Tehát most teszel valamit, amikor kivetkőzöl a régiekből és futsz az újak felé. Tehát ez az imádkozó az újak felé futva és az előtte lévőkre figyelve mondja: *Tudasd velem, Uram, az én végemet, és hogy mennyi az én napjaim száma, hogy tudjam, mi hiányzik még nekem!*

Íme, még hurcolja Ádámot, és így siet Krisztus felé. *Íme, régivé tetted napjaimat.* A régi napok Ádámtól valók, régivé tetted őket; naponta öregszenek, és úgy megöregszenek, hogy egyszer csak meg is szűnnek. *És az én létem (szubsztanciám) előtted, mint a semmi.* Előtted, Uram, a létem olyan, mint a semmi, előtted, aki ezt látod; és amikor ezt én látom, teelőtted látom, az emberek előtt nem látom.

Mert mit is mondhatnék? Milyen szavakkal fejezhetném ki, hogy semmi vagyok, ahhoz hasonlítva, aki van? De ezt belül mondjuk, belül érezzük valamiképpen. Teelőtted, Uram, ott, ahol a te szemeid vannak, nem ahol az emberi szemek vannak. Mit jelent az, hogy *ahol a te szemeid vannak?* Azt, hogy *az én létem, mint a semmi.*

A Nap alatt van minden látható; ami nem látható, az nem a Nap alatt van

10. *Mindazonáltal minden hiábavalóság, minden élő ember. Mindazonáltal* – Mert mit is mondott? „Íme, már átléptem minden halandó dolgot, az alul lévőket megvetettem, a földi dolgokat megtiportam, föllépkedtem az Úr törvényének gyönyörűségéhez, és ringatóztam az Úr napjai számának rendjében, vágyódtam arra a végre is, amelynek nincs vége.

Vágytam tudni napjaim létező számát, mert ezeknek a napoknak a száma nem létezik. Íme, ilyen vagyok, ennyi mindent átléptem, a jelen helyzetben így vágyódom, mindazonáltal ahogyan itt vagyok, ameddig itt vagyok, ameddig ebben a világban vagyok, ameddig a halandó testet hordozom, ameddig *próbatét az emberi élet a földön,*[1] ameddig botrányok között sóhajtozom, ameddig félek, hogy aki állok, el ne essem, ameddig bajaim is, javaim is bizonytalanok, *minden hiábavalóság, minden élő ember.”*

[1]Vö. Jób 7,1.

Minden – mondom –, a letapadó és az átlépő is, maga Iditun is még ehhez az egyetemes hiábavalósághoz tartozik; mert *minden hiábavalóság és a hiábavalóságok hiábavalósága*: *mi haszna az embernek minden munkájából, amivel vesződik a Nap alatt?*[1] Vajon Iditun is még a Nap alatt van? Vannak dolgai a Nap alatt, és vannak, amik a Napon túl vannak. A Nap alatt virraszt, alszik, eszik, iszik, éhezik, szomjazik, tesz erőfeszítéseket, elfárad, éli gyermekkorát, ifjúságát, öregségét, bizonytalankodva vágyakozik és fél; mindezeket maga Iditun is a Nap alatt teszi, még ha át is lép rajtuk.

Mit jelent az, hogy átlép rajtuk? Honnan fakad az átlépése? Ebből a vágyból: *Tudasd velem, Uram, az én végemet.* Ez a vágy ugyanis túl van a Napon, nem a Nap alatt van. A Nap alatt minden látható, ami nem látható, az nem a Nap alatt van. Nem látható a hit, nem látható a remény, nem látható a szeretet, nem látható a jóság, és végül nem látható az a tiszta félelem, mely megmarad örökkön örökké.[2] Mindezek közepette Iditun édességet és vigasztalást élvezve, és a Napon túl forgolódva, mert *a mi forgolódásunk a mennyben van*,[3] azok miatt, amiket még a Nap alatt tesz, sóhajtozik; ezeket megveti és bánkódik miattuk, és azokért lelkesedik, amikre vágyódik. Azokról beszélt, de ezekről is beszél. Hallottátok, mi mindenre vágyódik, halljátok azokat is, amiket megvet. *Mindazonáltal minden hiábavalóság, minden élő ember.*

Ne gyűjtsünk mulandó javakat ebben a világban

11. [7. v.] *Ámbár képmásban jár az ember.* – Miféle képmásban, ha nem annak képmásában, aki mondta: *Alkossunk embert a saját képünkre és hasonlatosságunkra?*[4]

Ámbár képmásban jár az ember. Azért mondja, hogy *ámbár*, mert ez a képmás valami nagy dolog. És ezt az *ámbárt* követi a *mégis:* amit az *ámbár* után hallottatok, az a Napon túl van, az pedig, ami a *mégis* után következik, az a Nap alatt van; az az igazsághoz, ez a hiábavalósághoz tartozik.

Ámbár képmásban jár az ember, mégis hiábavalóan háborog. – Halljad háborgását és lássad, mennyire hiábavaló; ahhoz, hogy megtiporhasd, lépj át rajta, és akkor a magasságokban fogsz lakni, ahol ez a hiábavalóság nincsen.

Mi ez a hiábavalóság? – *Kincset gyűjt és nem tudja, ki fogja azokat összeszedni.* Ó esztelen hiábavalóság! *Boldog, akinek az Úr a reménysége, és nem nézett a hiábavalóságokra és a hazug esztelenségekre.*[5]

---

[1]Vö. Préd 1,2–3.
[2]Vö. Zsolt 18,10.
[3]Vö. Fil 3,20.
[4]Ter 1,26.
[5]Zsolt 39,5.

Te fösvény, azt hiszed, elment az eszem, amikor ezeket mondom? E szavak vénasszonyos mesének tűnnek számodra. Te ugyanis mint nagyokosságú és nagytanácsú ember naponta kigondolod a pénzkereset módjait, a kereskedelemből, a földművelésből, talán az ékesszólásból is, a jogi tanácsadásból, a hadviselésből és a kamatszedésből. Mint okos ember, egy alkalmat sem mulasztasz el, amiből növelheted a pénzedet, és titokban tisztára moshatod. Kifosztod az embert, de magad kerülöd azt, aki kifoszthatna; félsz attól, hogy te magad is elszenvedd, amit másokkal megteszel, és ha mégis szenvedsz, nem javulsz meg. De te nem szenvedsz, mert okos ember vagy, nem csak gyűjtesz, hanem jól őrzöd is; megvan a hely, ahova letedd, akire rábízd, hogy semmi el ne vesszen abból, amit összegyűjtöttél.

Megkérdezem a szívedet, vizsgáztatom okosságodat: íme, összegyűjtötted, íme, úgy megőrizted, hogy semmit el nem veszíthetsz abból, amiket őrzöl; de mondd meg nekem, kinek őrzöd? Nem veled perlekedem, nem a múltat hánytorgatom, nem nagyítom föl hiábavaló fösvénységed egyéb rosszaságát, hanem csak egyet állítok, csak azt vizsgálom, amire ennek a zsoltárnak az olvasása kínál alkalmat.

Gyűjtesz, kincseket halmozol fel, nem azt mondom: „Nehogy miközben gyűjtesz, téged is összegyűjtsenek!”; nem azt mondom: „Nehogy miközben prédálsz, prédául essél!”; ennél nyíltabban beszélek.

Lehet, hogy a fösvénységtől megvakulva nem hallottad meg, vagy nem értetted meg; tehát nem azt mondom: „Nehogy miközben ki akarod fosztani a kisebbet, a nagyobb prédája légy!” Mert nem érzékeled, hogy a tengeren vagy, és nem látod, hogy a kisebb halakat megeszik a nagyobbak.

Nem ezeket mondom, nem sorolom a pénzszerzés nehézségeit és veszedelmeit, melyektől a pénzt gyűjtők szenvednek, és amelyek mindig fenyegetik őket, szinte halálosan; ezeket mind mellőzöm.

Gyűjtöd a pénzt, és senki nem mondd neked ellent, őrzöd, és senki hozzá nem nyúl. Vizsgáld csak meg a szívedet és nagy okosságodat, mellyel kinevetsz engem és ostobának tartasz, mert ezeket mondom, és mondd meg nekem: kincseket gyűjtesz, de kinek gyűjtöd?

Látom, mit akarsz válaszolni, mintha amit mondani akarsz, nem idevaló volna, mert azt akarod mondani: „A fiaimnak őrzöm!” Ez az atyai jóság hangja, a gonoszság mentegetése: „a fiaimnak őrzöm” – mondod, és meg is őrzöd a fiaidnak. Vajon Iditun ezt nem tudta? Teljességgel tudta, de a régi napok közé számlálta, és ezért megtagadta, mert az új napok felé sietett.

Gyűjtsünk magunknak kincset az égben

12. Íme, most kivizsgállak téged a fiaiddal együtt: Te, aki majd elmégy, őrzöd azoknak, akik szintén majd elmennek, sőt, igazában az elmenő őriz az

elmenőknek. Mert amikor azt mondtam rólad, hogy majd elmégy, úgy beszéltem, mintha most maradnál. De még ma, attól kezdve, hogy beszélni kezdtünk, érzed, hogy öregszünk. Nem észleled hajszálaid növekedését sem: miközben itt állsz, itt vagy, teszel valamit, amikor beszélsz, növekednek a hajszálaid, és nem hirtelen, hogy borbélyt kelljen keresned. Tehát múlik az élet az értelmes lényekben is, az érzéketlenekben és a másoknak rosszat tevőkben is. Elmúlsz, és őrzöd a kincsedet elmúló fiadnak.

Elsőnek ezt kérdezem tőled: Tudod-e, hogy birtokolni fogja az, akinek őrzöd? Vagy ha még nem született meg, tudod-e, hogy meg fog születni? Őrzöd a fiaidnak, miközben bizonytalan, lesznek-e fiaid, vagy birtokolni fogják-e; nem ott helyezed letétbe a kincsedet, ahova tenni kell.

A te Urad nem olyan tanácsot adott a szolgájának, hogy veszítse el a vagyonát. Egy nagy családfő vagyonos szolgája vagy. Amit szeretsz és amid van, Ő adta neked, és nem akarja, hogy elveszítsd, amit neked adott Ő, aki önmagát is neked fogja adni. Azt sem akarja – mondom –, hogy elveszejtsd, amit csak egy időre adott neked. Sok, bőséges, meghaladja szükségleteidet, már feleslegesnek tűnik, de nem akarom, hogy ezt is elveszejtsd – mondja a te Urad.

„Akkor mit csináljak?" – Menekülj, mert ahova lehelyezted, nem biztonságos hely. A fösvénységnek akarsz szolgálni; vigyázz, nehogy a tanácsom is növelje a fösvénységedet. Mert birtokolni akarod azt, amid van, és nem elveszíteni; megmutatom neked a helyet, hova helyezd. Ne gyűjts kincset a földön, nem tudván, kinek gyűjtöd, és hogyan fogja fölemészteni az, aki megkapja és birtokába veszi.

Lehet, hogy vagyonos ember lesz, és nem fogja megtartani azt, amit tőled örökölt. Előfordulhat, hogy te magad veszíted el, mielőtt megkaphatná az, akinek őrzöd. Gondoskodásodnak ezt a tanácsot adom: *Gyűjtsetek magatoknak kincset az égben.*[1]

Ha itt a földön meg akarod őrizni a gazdagságot, csűrt kell keresned. Lehet, hogy házad népe miatt nem bízol a tulajdon házadban, ezért rábízod a pénzváltóra, akinél biztonságban van, ahol tolvaj nem fér hozzá könnyen.

Miért gondolod ezt? Bizonyára azért, mert nincs jobb helyed, ahol őrizd. Mi történik akkor, ha jobb helyet kínálok? Mondom neked: ne arra a kevésbé alkalmasra, hanem erre a másikra bízzad: nagy raktárai vannak, ahol a vagyontárgyak nem veszhetnek el, mert ez az ember mindenkinél gazdagabb.

Erre talán ezt mondod: Rá merhetem-e bízni, hátha ő biztatott fel téged?

Ismerd meg őt, mert nem csupán családfő, hanem Urad is. Ezt mondja: „Szolgám, nem azt akarom, hogy elveszítsd a vagyonodat, hanem hogy tudd

[1]Mt 6,20.

meg, hova helyezd letétbe. Miért helyeznéd le ott, ahol elveszítheted, vagy ha nem veszíted el, te magad nem tudsz örökre ott megmaradni? Van egy másik hely, ahova át foglak vinni téged. Küldd magad előtt azt, amid van. Ne félj, hogy elveszíted, mert én voltam, aki adtam, és én leszek, aki megőrzöm."

Ezt mondja neked a te Urad; a hitedet kérdezd, és lássad, hogy akarsz-e neki hinni. Erre azt fogod mondani: „Elveszettnek tartom azt, amit nem látok; itt akarom látni!" – Ha itt akarod látni, itt sem fogod látni és ott sem fogod birtokolni.

Valami kincset elrejtettél a földbe, ha hazatérsz, nem viszed magaddal. Eljöttél meghallgatni ezt a beszédet, hogy belső gazdagságot gyűjtsél, és külső dolgokról gondolkodol; vajon a földbe rejtetteket magaddal hoztad-e? Most sem látod azokat. Azt hiszed, hogy a házban van, amiről tudod, hogy te ástad el, de tudod-e, hogy nem veszítetted-e el? Milyen sokan tértek haza úgy, hogy nem találták meg, amit elrejtettek.

Ez talán meglepi a bírvágyó szíveket, és mivel azt mondtam, hogy sokan tértek haza, és nem találták az elrejtett dolgokat, mondja valaki a szívében: „Isten ments, püspök úr! Jót kívánj nekünk, imádkozzál értünk! Isten ments, hogy ez történjék, Isten ments, hogy így legyen! Én hiszek Istenben, hogy amit elrejtettem, épségben megtalálom!"

Hiszel Istenben és nem hiszel Istennek?

„Hiszek Krisztusban, hogy épségben lesz, amit elrejtettem, senki nem találja meg, senki nem viszi el!"

Krisztusba vetett hiteddel bizonyos akarsz lenni abban, hogy semmit nem veszítesz el a házadból; bizonyosabb lehetnél, ha hinnél Krisztusnak, és oda helyeznéd a vagyonodat, ahova Ő tanácsolta. Vagy megbízol a szolgádban és bizalmatlan vagy Urad iránt? Megbízol a házadban és bizalmatlan vagy az ég iránt?

„De – mondod – hogyan tehetem letétbe az égben?"

Tanácsot adtam neked: ahova mondom, oda helyezd letétbe, nem akarom, hogy tudd, hogyan jut az égbe. Tedd a szegények kezébe, add a rászorulóknak: Mi közöd hozzá, hogyan érkezik az égbe?

„Nem fogom oda vinni, amit én kapok meg?"

Vajon elfelejtetted: *Amit egynek a legkisebbjeim közül tettetek, nekem tettétek?*[1]

Tegyük fel, hogy van egy barátod, akinek földalatti üregei vagy ciszternái vannak, ahol bor- vagy olajtároló helységeket alakított ki. Te keresed, hol

[1]Mt 25,40.

raktározhatnád a termésedet, ő pedig mondja: „Én tárolom neked!” De a tároló helyekre rejtett alagutakon és csöveken át jut a tárolandó anyag, amit a felszínen öntenek be. És mondaná neked: „Amid van, itt öntsd be!” – te pedig nem látva a tároló helyet, félnél beönteni. Erre ő, aki ismeri a rejtett tárolók rendszerét, nem mondaná-e neked: „Öntsd csak be nyugodtan, mert innen a helyére jut, nem látod ugyan, hova, de higgy nekem, aki ezt a rendszert fölépítettem!”

Aki által mindenek teremtettek, ugyanis lakóhelyeket készített mindannyiunknak, és azt akarja, hogy minden, amink van, előttünk érkezzen oda, nehogy itt a földön eltékozoljuk.

Miközben pedig a földben őrzöd, mondd meg nekem, kinek gyűjtöd? Vannak gyermekeid: számlálj eggyel többet, és adj valamit Krisztusnak is. *Kincseket gyűjt, és nem tudja, kinek gyűjti; hiábavalóan háborog.*

Az Úrra várunk, aki által minden létezik

13. [8. v.] *És most mit várok? A létem előtted van mindig.*

És most, amikor – mondja ez az Iditun – visszanézve valami hiábavalóságra, föltekintve valami igazságra, köztes helyzetben bizonyos dolgokat maga alatt, bizonyos dolgokat maga fölött látva (alatta van az, ahonnan átlépett, fölötte van, ami felé törekszik); *és most* – mondja – amikor bizonyos dolgokon átléptem, sok dolgot lábbal tiportam, amikor a mulandók már nem tartanak fogva, még mindig nem vagyok tökéletes, még nem kaptam meg. *A reményre vagyunk megváltva. Az a remény viszont, amit már teljesedni látunk, többé nem remény. Amit valaki lát, azt reméli? Ha tehát reméljük, amit nem látunk, várjuk állhatatosan.*[1]

Tehát: *És most mit várok?* – Nemde az Urat? Ő az én reménységem, aki mindazt adta, amiket megvetek; Ő adja majd nekem önmagát is, aki mindenek fölött van, és aki által mindenek lettek, aki által én magam is mindenek között lettem, őrá várok, az Úrra.

Látjátok, testvérek, Iditunt, látjátok, hogyan várakozik. Tehát senki ne mondja magát tökéletesnek itt, különben megcsalja magát, megtéveszti és félrevezeti magát, itt nem lehetünk tökéletesek. És mit használ, ha valaki elveszíti az alázatosságot?

És most mit várok? – Nemde az Urat. Majd ha eljön, akkor már nem fogunk rá várni, akkor leszünk tökéletesek; most azonban akárhány dolgon lép át Iditun, még mindig vár.

És az én létem előtted van mindig. Már a haladás állapotában van, már feléje törekszik és bizonyos értelemben már létezik: *Az én létem előtted van mindig.* De ez a lét még ez emberek előtt is van. Van aranyod, van ezüstöd, vagyonod,

[1] Róm 8,24–25.

földbirtokod, vannak erdőid, barmaid, szolgáid, mindezeket láthatják az emberek, és bizonyos létem előtted van mindig.

Ki tökéletes közülünk

14. [9. v.] *Minden gonoszságomból ragadj ki engem.* – Sok dolgon átléptem, nagyon sokat átléptem, de *ha azt mondanánk, hogy nincs bűnünk, önmagunkat csaljuk meg, és az igazság nincs bennünk.*[1] Sok mindenen átléptem, de még verem a mellemet és mondom: *bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.*[2]

Tehát te vagy az én reménységem, az én célom: *a törvény célja ugyanis Krisztus, minden hívő megigazulására.*[3] *Mindenből,* nem csak ezekből, nehogy visszakeveredjek azok közé, amiken már átléptem, de kivétel nélkül mindenből, amelyek miatt most mellemet verve mondom: *bocsásd meg a mi vétkeinket.*

Minden gonoszságomból ragadj ki engem, úgy gondolkodva és azt tartva, amit az Apostol mond: *akik tehát tökéletesek vagyunk, így gondolkodjunk.* Ahol ugyanis azt mondta, hogy még nem tökéletes, mindjárt így folytatja: *akik tehát tökéletesek vagyunk, így gondolkodjunk.*

Mit jelent az, hogy *akik tökéletesek vagyunk?* – Már régen megmondta: *nem azt, hogy már megkaptam volna, vagy már tökéletes lennék.* Kövesd a mondottak sorrendjét. *Elfelejtem, ami mögöttem van, és nekilendülök annak, ami előttem van. Futok a kitűzött cél felé, az égi hivatás jutalmáért, amelyre Isten meghívott Krisztusban.*[4]

Még azért nem tökéletes, mert törekszik az isteni meghívás magasztos jutalmára, melyet még nem kapott meg, melyhez még nem érkezett el. Ha pedig ő nem tökéletes, mert még nem érkezett meg oda, ki lehet tökéletes közülünk? Mégis a folytatásban ezt mondja: *Mi, a tökéletesek, gondolkodjunk így!*

Te nem vagy tökéletes, ó Apostol, és mi azok volnánk? De elfelejtettétek, hogy az imént tökéletesnek mondta magát? Mert nem azt mondta, akik tökéletesek vagytok, így gondolkodjatok, hanem: *Mi, a tökéletesek, gondolkodjunk így!* Pedig kevéssel előbb ezt mondta: *Nem mintha már megkaptam volna vagy már tökéletes volnék.*

Tehát itt másként nem lehetsz tökéletes, csak ha tudod, hogy itt nem lehetsz tökéletes. Az lesz tehát a tökéletességed, hogy bizonyos dolgokon átlépsz és bizonyos dolgokat elérsz, de úgy lépted át azokat, hogy mindig marad, ahova

[1] 1Ján 1,8.
[2] Mt 6,12.
[3] Róm 10,4.
[4] Fil 3,12–15.

tovább kell lépned. Ez a biztos hit. Mert aki úgy gondolja, hogy már megérkezett, magasba helyezi magát, hogy lezuhanjon.

A kedvezőt és a kedvezőtlent egyformán az üdvösség érdekében használjuk fel

15. Mivel tehát így gondolkodom, mivel tökéletlennek és tökéletesnek is mondom magamat: tökéletlennek, mert még nem kaptam meg azt, amit akarok, tökéletesnek pedig, mert tudom, mi hiányzik nekem; mivel tehát így gondolkodom, mivel megvetem az emberi dolgokat, mivel nem akarok veszendő dolgoknak örülni, mivel az okosságával hencegő fösvény kinevet és esztelenséggel gúnyol, mivel így cselekszem, mivel ezen az úton járok, *az oktalannak gyalázatra átadtál engem.*

Azt akartad, hogy azok között éljek, azok között hirdessem az igazságot, akik a hiábavalóságot szeretik, és nem lehet másban részem, minthogy kinevessenek, mert *látványossága lettünk e világnak, az angyaloknak is, az embereknek is*;[1] dicsérő angyaloknak, gyalázó embereknek, sőt dicsérő és szidalmazó angyaloknak, és dicsérő és szidalmazó embereknek. Vannak fegyvereink jobbról és balról, melyekkel küzdünk, *akár dicsőség, akár megszégyenülés, akár gyalázat, akár jóhírnév jut osztályrészül; mint csalók, mégis igazat mondók.*[2]

Így van ez az angyalokkal, így van ez az emberekkel, mert az angyaloknál is vannak szent angyalok, akiknek tetszik, ha erkölcsösen élünk, és vannak a törvényszegő angyalok, akiknek nem tetszik erkölcsös életünk; az emberek között is vannak férfiak, akiknek tetszik az életünk, és vannak nagyon gonosz emberek, akik csúfolják erkölcsös életünket. És ezek fegyverek, az egyik jobb-, a másik baloldali, de mindkettő fegyver. Mindkettővel, a jobb- és baloldalival, a dicsérőkkel és a gúnyolódókkal, a tiszteletet adókkal és a mocskolódókkal, és mindkettővel az ördöggel harcolok, mindkettővel őt sebesítem meg: a nekem kedvezőkkel, ha nem korrumpálódom, a nekem nem kedvezőkkel, ha nem török össze.

16. [10–11. v.] Tehát *az oktalannak gyalázatra átadtál engem.* De az oktalannal szemben *megsüketültem és nem nyitottam meg a számat.* Mert kinek mondanám el, hogy mi történik bennem? *Hallani fogom ugyanis, mit mond bennem az Úr Isten, mert békéről beszél az Ő népének,*[3] de nincs békéje az istenteleneknek, mondja az Úr.[4]

---

[1] Vö. 1Kor 4,9.
[2] 2Kor 6,7–8.
[3] Zsolt 84,9.
[4] Iz 48,22.

Megsüketültem és nem nyitottam meg a számat, mert te alkottál engem. Azért nem nyitottad meg a szádat, mert Isten az, aki ezt tette veled? Csodálatos ez. Hát Isten nem beszédre alkotta a szádat? Aki a fület alkotta nem hall? Aki a szemet beültette, nem lát?[1] Isten azért adta neked a szájat, hogy beszélj, és te azt mondod: *Megsüketültem és nem nyitottam meg a számat, mert te alkottál engem.*

Vagy ez a *mert te alkottál engem* már a következő vershez tartozik? Mivel te alkottál engem, távolítsd el tőlem ostorodat. Mivel te alkottál engem, ne akarj kiirtani; csak annyira verj, hogy gyarapodjam és ne megfogyatkozzam, csak annyira kalapálj, hogy formálódjam és ne összetörjek. *Mert te alkottál engem.*

17. [12. v.] *Kezed erejétől elgyengültem a perlekedésben,* azaz amikor dorgáltál, elhagyott az erőm. És ez a te dorgálásod mi más, mint ami következik?

A gonoszság miatt megnevelted az embert, és szétnyomtad, mint egy pókot az én lelkemet. – Sok mindent segít megérteni ez az Iditun, ha valaki vele együtt megért, ha valaki vele együtt átlép. Mert azt mondja, hogy elhagyta az erő, amikor Isten dorgálta, és szeretné, ha eltávozna tőle az ostor, hiszen Isten az, aki őt alkotta. Aki alkotta, Ő újítsa meg, és aki megteremtette, Ő maga teremtse újjá. De úgy gondoljuk, testvérek, hogy indokolatlanul történt, hogy annyira elgyengült, hogy megújításra és újjáteremtésre vágyik? *A gonoszság miatt nevelted meg az embert* – mondja. Hogy erőm elhagyott, hogy gyönge vagyok, hogy az iszapból kiáltok, mindez a gonoszság miatt van; de ezzel is neveltél, és nem ítéltél el: *A gonoszság miatt megnevelted az embert.*

Halljad ezt még világosabban egy másik zsoltárból: *Jó nekem, hogy megaláztál engem, hogy megtanuljam a te igazságaidat.*[2] Megalázódtam, de ez jó nekem: büntetés is, kegyelem is. Mennyire megőriz a büntetés után az, aki kegyelemből büntet! Mert ő az, akiről mondják: *megalázódtam, és megmentett engem*;[3] és: *jó nekem, hogy megaláztál engem, hogy megtanuljam a te igazságaidat. A gonoszság miatt megnevelted az embert.*

És ami írva áll: *aki belegondolod a fájdalmat a parancsolatba,*[4] ezt csak az átlépő mondhatta Istennek, mert más nem láthatta, csak az átlépő. *Belegondolod a fájdalmat a parancsolatba,* a fájdalomból alkotsz parancsolatot nekem. Magát a *fájdalmamat* formálod, nem hagyod formátlanul, hanem megformálod, és ez a megformált fájdalom lesz számomra parancs tőled, hogy megszabadíts. Ahogy mondták: belegondolod a fájdalmat, formálod a fájdalmat, alakítod a fájdalmat, nem színleled a fájdalmat, ahogyan egy művész gondolkodik és formál. Tehát: *A gonoszság miatt megnevelted az embert.* Bajokban látom magamat, büntetésben

[1]Vö. Zsolt 93,9.
[2]Zsolt 118,71.
[3]Zsolt 114,6.
[4]Zsolt 93,20.

látom magamat, de benned nem látok rosszaságot. Ha tehát büntetésben vagyok és nálad nincs rosszaság, csak arról lehet szó, hogy a gonoszság miatt neveled az embert.

Isten jóságának első kegyelme a gyöngeségünk megvallása

18. És hogyan nevelted meg? Mondd el a nevelést, ó Iditun, hogyan neveltek meg?

És szétnyomtad, mint egy pókot az én lelkemet. – Ez a nevelés. Van-e gyengébb lény a póknál? Magáról az állatról beszélek. De van-e gyengébb dolog a pókhálónál? Figyeld csak magát az állatot, milyen gyönge. Tedd rá gyöngéden az ujjadat és szétlapul, nincs nála gyöngébb. Ilyenné tetted a lelkemet, amikor a gonoszság miatt neveltél. Ha tehát a nevelés gyöngévé tett, akkor a rosszaság (vícium) bizonyos erősség volt.

Látom, hogy egyesek előre röpültek és megértették; de a gyorsabb gondolkodásúak ne hagyják le a lassabbakat, hogy együtt járjátok a beszéd útját.

Ezt mondtam, ezt értsétek meg: Ha az Istentől jövő nevelés alakította ki ezt a gyöngeséget, akkor a vícium valami erősség volt. Valamilyen erősség miatt nem tetszett az ember, hogy a gyöngeség megnevelje; mert bizonyos gőg nem tetszett, hogy az alázatosság nevelje meg. A gőgösök mind erősnek mondják magukat.

Ezért győztek sokan, akik napkeletről és napnyugatról jöttek, és letelepedtek Ábrahámmal és Izsákkal és Jákobbal a mennyek országában. Miért győztek? Mert nem akartak erősek lenni. Féltek magukat sokra tartani. Nem bizonygatták a maguk igazvoltát, hogy alávessék magukat Isten igazságának.[1] Ezért amikor az Úr ezt mondja: *Sokan jönnek majd napkeletről és napnyugatról, és letelepednek Ábrahámmal és Izsákkal és Jákobbal a mennyek országában, az ország fiait pedig* – azaz az Isten igazságát nem ismerő és a saját igazságukat bizonyítani akaró zsidókat – *kivetik a külső sötétségre,* emlékezzetek a pogány népek közül való százados hitére, aki annyira gyönge volt, és annyira nem vallotta magát erősnek, hogy ezt mondta: *nem vagyok méltó, hogy betérj a födelem alá.*

Ez a százados arra nem volt méltó, hogy Krisztust a házában fogadja, de a szívébe már befogadta. Mert az alázatosság Mestere, az Emberfia már megtalálta a szívében a helyet, ahova lehajthatja a fejét. A százados e szavát hallva mondta az Úr a körülötte lévőknek: *Bizony mondom nektek, senkiben nem találtam ekkora hitet Izraelben.* Ezt gyöngének, az izraelitákat pedig erősnek

[1] Vö. Róm 10,3.

találta, és kettőjükről mondta: *Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem azoknak, akiknek baja van.*[1] Tehát emiatt, azaz ezen alázatosság miatt: *Sokan jönnek majd napkeletről és napnyugatról, és letelepednek Ábrahámmal és Izsákkal és Jákobbal a mennyek országában, az ország fiait pedig kivetik a külső sötétségre.*[2]

Íme, halandók vagytok, íme, bűzlő testet hordoztok, és mint egy a fejedelmek közül elestek; meg fogtok halni, mint az emberek[3] és elbuktok, mint az ördög. Mit használ nektek a halandóság orvossága? Az ördög gőgös mint halandó testtel nem rendelkező angyal; neked pedig, aki halandó testet kaptál, még az sem használ, hogy oly sok gyöngeség megaláz, ezért, mint egy a fejedelmek közül, elbuksz.

Isten jóságának első kegyelme tehát az, hogy rávezet minket a gyöngeség megvallására, tudniillik, hogy bármilyen jók vagyunk, bármilyen hatalmasok vagyunk, Őbenne vagyunk; *hogy aki dicsekszik, az Úrban dicsekedjék.*[4] *Amikor gyengélkedem, akkor vagyok erős.*[5] *A gonoszság miatt megnevelted az embert, és szétnyomtad, mint egy pókot az én lelkemet.*

Biztos, hogy meghalunk, a halál napja bizonytalan

19. *Mindazonáltal hiábavalóan háborog minden élő ember.* – Visszatér arra, amit kevéssel előbb emlegetett: bár itt a földön boldogul, *hiábavalóan háborog minden élő ember,* ugyanis bizonytalanságban él. Mert ki lehet biztonságban akár a jóléte felől is? Hiábavalóan háborog, bízza az Úrra a gondját,[6] Őrá bízzon mindent, amiért aggódik, mert Ő táplálni fogja és megőrzi.

Van-e biztos dolog ezen a földön a halálon kívül? Vegyétek számba ennek az életnek minden jó vagy rossz dolgát, akár igazságban, akár gonoszságban, van-e biztos dolog a halálon kívül?

Sokat értél el; hogy ki vagy ma, azt tudod, de hogy mi leszel holnap, nem tudod.
Bűnös vagy: hogy ki vagy ma, azt tudod, de hogy mi leszel holnap, nem tudod.
Pénzt remélsz: bizonytalan, hogy megérkezik-e.
Feleséget remélsz: bizonytalan, hogy kapsz-e, és hogy milyet kapsz.
Gyermekeket remélsz: bizonytalan, hogy születnek-e; megszülettek: bizonytalan, hogy életben maradnak-e; élnek: de bizonytalan, hogy boldogulnak-e vagy tönkremennek.
Bármerre fordulsz, minden bizonytalan, csak a halál biztos.

---

[1] Mt 8,8–12.
[2] Mt 9,12.
[3] Vö. Zsolt 81,7.
[4] Vö. 1Kor 1,31.
[5] 2Kor 12,10.
[6] Vö. Zsolt 54,23.

Szegény vagy: bizonytalan, hogy meggazdagodsz-e;
tanulatlan vagy: bizonytalan, hogy kiművelődsz-e;
beteges vagy: bizonytalan, hogy megerősödsz-e;
megszülettél: bizonytalan, hogy meg fogsz halni; és ebben a tényben, hogy maga a halál biztos, a halál napja bizonytalan.

Mindezen bizonytalanságok között, ahol egyedül a bizonytalan órájú halál a biztos, és egyedül ettől óvakodik mindenki, ami semmi módon el nem kerülhető, minden élő ember hiábavalóan háborog.

Isten sokaknak szól a szívben

20. [13. v.] Tehát mindezek között átlépve, már a magasabb rendűek között járva, ezeket az idelentieket már megvetve mondja: *Hallgasd meg imádságomat, Uram.*

Miknek örüljek, mi miatt bánkódjam? A már megtett dolgoknak örülök, amik még hátra vannak, azok miatt bánkódom.

Hallgasd meg imádságomat és könyörgésemet; vedd füledbe a könnyeimet. – Vajon mivel már annyi mindenen átléptem, annyi mindenen felül kerültem, már nem sírok? Nemde sokkal inkább sírok, mert *aki növeli a tudást, növeli a fájdalmat.*[1] Nemde minél távolabb van, amire vágyom, annál inkább sóhajtozom, annál inkább sírok, míg el nem érem. Nemde annál inkább, minél inkább sokasodnak a botrányok, minél inkább árad a gonoszság, minél inkább kihűl sokak szeretete, [2] mondom: *ki ad vizet a fejemnek, és ki adja szemeimnek a könnyek forrását?*[3] *Hallgasd meg imádságomat, Uram, vedd füledbe a könnyeimet.* Ne légy hallgatag felém. Meg ne süketüljek örökre. Ne légy hallgatag felém, hadd halljalak téged. Isten ugyanis rejtekben szól, sokakhoz a szívben beszél; és nagyot szól a szív nagy csendjében, amikor fennhangon megszólal: Üdvösséged én vagyok. Az imádkozó így szól: *Mondd az én lelkemnek, üdvösséged én vagyok.*[4] Erről a hangról – amellyel Isten a léleknek mondja: üdvösséged én vagyok – kéri, hogy hangozzék feléje. *Ne légy hallgatag felém.*

A földről ki fogunk vándorolni az örök mennyei házba

21. *Mert bérlő vagyok én nálad.* – De kinél vagyok bérlő? Amikor az ördögnél voltam, bérlő voltam, de rossz lakásom volt; most azonban már nálad vagyok, de még mindig bérlő.

---

[1] Vö. Sir 1,18.
[2] Vö. Mt 24,12.
[3] Jer 9,1.
[4] Zsolt 34,3.

Mit jelent az, hogy bérlő? – Azt jelenti, hogy el fogok költözni, nem fogok örökre itt maradni. Ahol ugyanis örökre lakni fogok, az a házam lesz, ahonnan kiköltözöm, ott bérlő vagyok; de az én Istenemnél vagyok bérlő, akinél majd, ha megkapom a házamat, állandó lakos leszek.

De milyen az a ház, ahova át kell költözni ebből a bérleményből? – Ismerjétek föl azt a házat, amelyről az Apostol ezt mondja: *Lakóhelyünk van Istentől, nem kézzel készített örök ház a mennyekben.*[1] Ha az a ház örökkévaló a mennyekben, akkor nem bérlők leszünk, ha megérkezünk oda. Mert hogyan lehetnél bérlő az örök házban? Mivel pedig a ház Ura itt fogja mondani neked: „Költözz!", és nem tudod, mikor mondja, légy készen. De ha vágyakozol abba az örök házba, akkor készen leszel. Ne haragudj rá, mert amikor akarja, akkor mondja: „Költözz!" Nem szerződést kötött veled, melyben elkötelezte magát, hanem bérlője vagy a háznak, bizonyos áron, bizonyos ideig; amikor a ház Ura akarja, el fogsz költözni. Ott már ingyen fogsz lakni.

Mert bérlő vagyok én nálad és zarándok. – Tehát ott van a haza, ott van a ház; *bérlő vagyok nálad és zarándok.* És hozzá értendő, hogy *tenálad.* Mert sokan vannak zarándokként az ördöggel, akik pedig már hittek és hívők, zarándokok ugyan, mert még nem érkeztek meg abba a hazába és abba a házba, de már Istennél vannak. *Míg e testben vándorként élünk, távol járunk az Úrtól (...), és igyekszünk kedvében járni, akár közel vagyunk hozzá, akár távol járunk tőle.*[2] *Zarándok is, bérlő is, mint minden atyáim,* ha tehát mint minden atyáim, mondhatom-e, hogy én nem fogok elköltözni, amikor ők mind elköltöztek? Vajon más feltételek között fogok lakni, mint ők?

A jelen élet változandóságából az örök élet változatlanságába

22. [14. v.] Mit kérhetek tehát, ha kétségtelenül el fogok innen költözni? *Bocsáss meg nekem, hogy megpihenjek, mielőtt elmegyek.* Nézd csak, nézd, Iditun, milyen megbocsátandó ügyeid vannak, melyek megbocsátása után meg akarsz pihenni, mielőtt elmégy. Mintha hőség gyötörne, ami elől enyhületet keresel és mondod: *hogy megpihenjek,* és mondod: *bocsáss meg nekem.*

Mit bocsát meg neked, ha nem azt, hogy azt a kínzó dolgot, ami miatt mondod: *Bocsásd meg a mi vétkeinket.*[3] *Bocsáss meg nekem, mielőtt elmegyek, és nem leszek többé.* Mentesíts a bűnöktől mielőtt elmegyek, nehogy bűnökkel menjek el. Bocsáss meg nekem, hogy megnyugodjon a lelkiismeretem, és mentesüljön az aggódás hevétől, mellyel aggódom a bűnömért.[4] Mindenekelőtt *bocsáss meg nekem, hogy megpihenjek, mielőtt elmegyek és nem leszek többé.* Ha ugyanis

[1] 2Kor 5,1.
[2] 2Kor 5,6.
[3] Mt 6,12.
[4] Vö. Zsolt 37,19.

nem bocsátasz meg, hogy megpihenjek, elmegyek és nem leszek. *Mielőtt elmegyek:* ahova ha elmegyek, nem leszek többé. *Bocsáss meg nekem, hogy megpihenjek.*

Fölvetődik a kérdés, mit jelent az, hogy *nem leszek többé?* Nem a nyugalomba megy? Isten őrizze Iditunt! Mert bizony Iditun megy, a nyugalomba megy, de tételezz föl valaki gonoszt, nem Iditunt, nem átlépőt, hanem valakit, aki itt gyűjt kincset, jogtalanul birtokol, gonosz, gőgös, hencegő, fennhéjázó, az ajtajánál fekvő szegényt megvető: nemde ő is létezni fog? Mit jelent az tehát, hogy *nem leszek?* Ha ugyanis az a gazdag, aki égett, nem volt, akkor ki volt az, aki kérte, hogy Lázár egy csöpp vízzel enyhítse a nyelvét? Ki volt az, aki mondta: *Atyám, Ábrahám, küldd el Lázárt?*[1] Bizony, aki beszélt, létezett, és aki égett, létezett; mint ahogy létezik az is, aki majd föltámad a végén, és aki az ördöggel együtt örök tűzre ítéltetik.

Mit jelent az tehát, hogy *nem leszek,* ha nem azt, hogy ez az Iditun azt mérlegeli, hogy mit jelent: lenni és nem lenni? Arra a célra tekintett ugyanis, ahova a szíve és éleselméjűsége vágyódni tudott, és amiről kérte, hogy mutassák meg neki: *Tudasd velem, Uram, az én végemet.*[2]

Látta napjainak számát, ami van; észrevette, hogy ehhez mérten az összes létezők nincsenek, ezért mondta magáról is, hogy nem létezik. Azok ugyanis megmaradnak, ezek változandók, halandók, törékenyek; és az az örök fájdalom, a teljes romlás azért nem ér véget, mert végtelen. Tehát azt a boldog régiót, boldog hazát, boldog házat vette szemügyre, ahol a szentek az örök élet és a változhatatlan igazság részesei, és félt, hogy ezen kívül jár, ahol nincs létezés, és ott akart lenni, ahol a legfőbb lét van.

Tehát a kettő különbsége miatti félelemből mondja: *Bocsáss meg nekem, hogy megpihenjek, mielőtt elmegyek, és nem leszek többé.* Ha ugyanis nem bocsátod meg nekem a bűnöket, elmegyek örökre Tetőled.

És kitől megyek el örökre? – Attól, aki ezt mondta: *Én vagyok, aki vagyok;* attól, aki ezt mondta: *Mondd Izrael fiainak: aki van, küldött engem hozzátok.*[3] Tehát aki attól, aki igazán van, eltávolodik az ellentétéhez, a nemlétbe távolodik el.

Így tehát, testvéreim, jóllehet megterheltem a testeteket, viseljétek el, mert én magam is elfáradtam; és igazat mondok, mert ezt a fáradtságot ti szereztétek magatoknak. Ha ugyanis éreztem volna, hogy untat benneteket, amit mondok, hamarabb befejeztem volna.

[1]Lk 16,24.
[2]Zsolt 38,5.
[3]Kiv 3,14.

HARMINCKILENCEDIK ZSOLTÁR (40.)
Elhangzott Karthagóban 411–413 között
56–59 éves, 20–22 éves pap, 16–18 éves püspök

1A karvezetőnek. Dávidé. Zsoltár.
2Várva vártam az Urat,
és figyelt reám és meghallgatta könyörgésemet,
3És kihozott engem a nyomorúság veméből
és az iszap sarából;
és kősziklára állította a lábamat,
és irányította lépéseimet.
4És új éneket adott a számba,
himnuszt a mi Istenünknek.
Látni fogják az igazak és félni fognak,
és remélni fognak az Úrban.

5Boldog a férfi, akinek reménye az Úr neve,
és nem volt tekintettel a hiúságokra
és a hazug esztelenségekre.
6Megsokasítottad, Uram Istenem, a te csodáidat,
és nincs, aki hasonló volna hozzád a gondolataidban.
7Hirdettem és elbeszéltem,
sokaságukat meg nem számlálhatom.

8Áldozatot és fölajánlást nem akartál,
de testet alkottál nekem.
Egészen elégő és bűnért való áldozatot nem követeltél,
akkor mondtam: „Íme, eljövök.
9A könyv kezdetén meg van írva rólam,
hogy megtegyem a te akaratodat.
Istenem, én akartam;
és a te törvényed az én szívem bensejében.”
10 Jól meghirdettem a te igazságosságodat
a nagy Egyházban;
íme, ajkamat nem kímélem, Uram, te tudod.
11Igazságomat nem rejtettem el a szívemben,
igazságodat és üdvösségedet elmondtam.
Nem rejtettem el irgalmasságodat,
és igazságodat a nagy gyülekezet elől.
12Te pedig, Uram, ne távoztasd el irgalmasságaidat tőlem;
irgalmasságod és igazságod mindenkor elfogadott engem,

13mert körülvettek engem a bajok,
melyeknek nincsen száma,
megragadtak engem a gonoszságaim,
és nem tudok látni tőlük,
számosabbak fejem hajszálainál,
és az én szívem elhagyott engem.
14Legyen tetszésedre, Uram, hogy kiragadj engem;
Uram, tekints az én segítségemre.
15És szégyenüljenek meg és félelem fogja el azokat mind,
akik keresik a lelkemet, hogy elvegyék.
Kerüljenek a hátam mögé és félelem fogja el azokat,
akik rosszat akarnak nekem.
16Szégyenüljenek meg azonnal,
akik mondják nekem: „Jól van, jól van!”
17Ujjongjanak és örvendjenek benned mind,
akik keresnek téged, Uram
és mondják mindenkor: „Magasztaltassék az Úr”,
akik szeretik a te üdvösségedet.
18Én pedig szűkölködő vagyok és szegény;
az Úr gondoskodik rólam.
Oltalmazóm és szabadítóm te vagy;
Istenem, ne késlekedjél.

A donatisták hogyan tanítják a katolikusokat megtagadni Krisztust

1. Mindent, amit a mi Urunk Jézus Krisztus előre megmondott, részben mint megtörténteket ismerjük, részben mint eljövendőket reméljük; de minden be fog teljesedni, mert ezeket az igazság mondja, és amilyen megbízhatóan mondja, olyan hívőket tételez föl. Aki hisz, örül az eljövendőknek, aki nem hisz, az eljövendőktől meg fog szégyenülni. Mert ezek eljönnek, akár akarják az emberek, akár nem, akár hiszik, akár nem, ahogyan az Apostol mondja: *Ha megtagadjuk, ő is megtagad minket, de ha mi hűtlenné válunk, ő hű marad, mert önmagát nem tagadhatja meg.*[1]

[1] 2Tim 2,12–13.

Mindenekelőtt azonban, testvérek, röviden arra emlékezzetek és azt tartsátok eszetekben, amit az imént az evangéliumból valamennyien hallottunk: *Aki állhatatos marad mindvégig, az üdvözül.*[1]

Atyáinkat átadták a főtanácsnak, és ők előadták ügyüket az ellenségek előtt, akiket szerettek: amennyire tudták, dorgálták, és amennyire képesek voltak, szerették őket; és kiontatott az igaz vér, és ebből a vérből, mint az egész világra szóló magvetésből kisarjadt az Egyház vetése.

A rákövetkező idő a botrányok, a színlelés, és a kísértések ideje azok miatt, akik ezt mondják: *íme, itt van a Krisztus, íme amott van.*[2] Ellenségünk akkor, amikor nyíltan kegyetlenkedett, oroszlán volt, most, hogy rejtetten leselkedik, sárkány. Ő azonban, akinek ez mondatott: *eltiprod majd az oroszlánt és a sárkányt,*[3] mivel az Ő teste és tagjai vagyunk, ahogyan megtiporta atyáink lábával a nyíltan kegyetlenkedő és a vértanúkat szenvedésre vonszoló oroszlánt, úgy tiporja meg most a sárkányt, hogy ne leselkedjen ránk.

Erre a sárkányra figyelmeztetett az Apostol, hogy óvakodjunk tőle: *Eljegyeztelek benneteket egy férfival, hogy tiszta szűzként vezesselek el Krisztushoz. Félek azonban, hogy a kígyó, amint álnokul rászedte Évát, a ti elméteket is megzavarja, és akkor vége Krisztushoz való őszinte ragaszkodásotoknak.*[4] Tehát az a régi parázna kígyó nem a test, hanem a szív szüzességét akarja megrontani. Amint ugyanis a parázna ember örömét leli gonoszságában, amikor megrontja a testet, úgy örül az ördög, amikor megrontja az elmét. Miként pedig atyáinknak türelemre volt szüksége az oroszlánnal szemben, úgy van nekünk szükségünk az éberségre a sárkánnyal szemben.

Azonban az Egyházat állandóan éri mind az oroszlán, mind a sárkány támadása, és jobban kell tőle félni, amikor álnokul leselkedik, mint amikor kegyetlenkedik. Annak idején kényszerítette a keresztényeket, hogy tagadják meg Krisztust; ezekben az időkben viszont tanítja a keresztényeket Krisztus megtagadására: akkor kényszerített, most tanít. Tehát akkor erőszakot alkalmazott, most csapdákat állít; akkor világosan látható volt mint tomboló vad, most mint megtévesztő és lépre csaló, nehezen látható. Nyilvánvaló, hogy akkoriban miként kényszerítette a keresztényeket Krisztus tagadására, hiszen erővel vonszolták őket Krisztus megtagadására, és akik Krisztust megvallották, koronát nyertek. Most pedig azt tanítja, hogy tagadják meg Krisztust; és azzal téveszt meg, hogy akit Krisztus megtagadására tanít, az nem veszi észre, hogy eltávolodik Krisztustól.

---

[1]Mt 10,22; 24,13.
[2]Mt 24,23.
[3]Zsolt 90,13.
[4]2Kor 11,2 3.

Mit mondanak ugyanis most az eretnekek a katolikus kereszténynek? Ezt: „Gyere, légy keresztény!” Azért mondja: „Gyere”, hogy az megkérdezze: „Nem vagyok az?”

Nagyon távol van egymástól a „Gyere, légy keresztény!”, és a „Gyere, tagadd meg Krisztust!” felszólítás. Ez utóbbi nyilvánvalóan rossz, messziről hallható és messziről elkerülhető oroszlánordítás.

Lopva közeledik a sárkány, észrevétlenül tekereg a kígyó, szinte zajtalanul csúszik be, és megejtően suttog; és nem mondja: „Tagadd meg Krisztust!”, mert a vértanúk koronái után ki hallgatna rá? Hanem ezt mondja: „Légy keresztény!”
A megszólított a csodálatos szótól érintve, ha még nem hatotta át a méreg, válaszolja: „Én keresztény vagyok!” Ha pedig meginog, és a sárkány foga megragadta, ezt válaszolja: „Miért mondod nekem: Légy keresztény? Azt mondod, hogy nem vagyok keresztény?”
Erre az: „Nem vagy!”
„Tehát nem vagyok?”
„Nem!”
„Ha tehát nem vagyok, akkor tégy most engem kereszténnyé!”
„Gyere. De amikor a püspök majd megkérdezi, hogy ki vagy, ne mondd: »keresztény vagyok«, vagy »hívő vagyok«, hanem azt mondd, hogy nem vagy az, hogy az lehess.”

Amikor ugyanis egy hívő keresztény vallomását hallja, nem meri újra megkeresztelni; de ha azt hallja, hogy nem keresztény, akkor mintha megadná neki azt, amije nincs, és ezáltal mintha ő maga ártatlan volna, hiszen annak vallomása szerint cselekszik.

De erre vonatkozóan kérdezlek, téged, te eretnek, miért gondolod ártatlannak magadat? Mit hallok e szavakban: „Te nem tagadsz, de ő tagadott”? Ha vétkes az, aki tagad, akkor milyen az, aki tagadni tanítja a tagadót? Vajon ártatlan volnál, hiszen keresztény létedre ugyanazt teszed a tanításoddal, amit a pogányok tettek fenyegetéseikkel?

És mit teszel? Vajon elveszed-e tőle azt, amije van, mivel megtagadta azt, amije van? Nem fosztod meg tőle, de büntetésre méltóvá teszed. Amije ugyanis van, annak birtokában marad. A keresztség pecsétként van ráégetve: a harcoló katonát ékesíti, az árulót megbélyegzi.

Mert mit is csinálsz? Krisztussal tetézed Krisztust. Ha egyszerű volnál, nem kettőznéd meg Krisztust.

Ezek után kérdezlek: elfelejtetted, hogy Krisztus kő, és *a kő, melyet elvetettek az építők, az lett a szegletnek fejévé?*[1] Ha tehát Krisztus kő, és Krisztust akarod

[1]6 Zsolt 117,22; Mt 21,42; 1Pét 2,4–7.

ráhelyezni Krisztusra, kiesett az emlékezetedből, amit az evangéliumban hallottál, hogy *kő nem fog kövön maradni?*[1]

A szeretet összekapcsoló ereje azonban oly nagy, hogy jóllehet sok élő kő jön össze Isten templomának épületében, valamennyiből egy kő válik. Te azonban kihasítottad magadat, visszahívsz az építésből, a romlásba hívsz.

És ezek a csábítások szaporodnak és nem csitulnak el. Mi pedig látjuk és tűrjük, és amennyire képesek vagyunk rá, próbáljuk elnyomni, vitatkozva, meggyőződve, találkozásokkal, riasztásokkal, de minden körülmények között szeretettel.

És amikor mindezek ellenére kitartanak a rosszban – és a szívünk elgyengül a testvérek halála miatt, miközben siratja a kívül lévőket és félti a belül lévőket, a sokféle szorongatás és szüntelen kísértés miatt, melyekben ez az élet bővelkedik – mit fogunk tenni?

A gonoszság eláradása miatt ugyanis a szeretet bizonyos fokig ellankad, mert elárad a gonoszság, és kihűl sokak szeretete. És mi mást fogunk tenni, mint ami alább következik, föltéve, hogy az Ő segítségével képesek leszünk rá: *Aki állhatatos marad mindvégig, az üdvözül*.[2]

2. [2. v.] Tehát mondjuk azt, amit ez a zsoltár mond: *Várva vártam az Urat.* – Várva vártam nem valaki ígéretet tévő embert, aki becsaphat és tévedhet; nem valaki vigasztaló embert, aki a saját szomorúságától elgyengülhet, mielőtt földerítene engem. A testvér-ember vigasztaljon, amikor velem együtt szomorú; együtt sóhajtozzunk, együtt sírjunk, együtt imádkozzunk, együtt várakozzunk. Kire? Az Úrra, aki nem letagadja, hanem késlelteti azt, amit ígért.

Bizonyosan meg fogja adni, meg fogja adni, hiszen már annyi mindent adott; és Isten igazságában akkor sem kellene kételkednünk, ha eddig nem adott volna semmit. Még ha azt gondolnánk is, hogy mindent megígért és még nem adott semmit, Ő akkor is megbízható ígérettévő, hűséges adós, csak te légy jámbor végrehajtó; még ha kicsi, még ha gyönge vagy is, kérj irgalmasságot.

Nem láttál még gyönge báránykákat, amint a fejükkel bökdösik anyjuk tőgyét, hogy szophassanak? *Várva vártam az Urat* – mondja. És Ő? Vajon elfordult tőled, vajon megveti a reá várakozót, talán nem is látja?

Bizony nem. Hanem? *Figyelt reám és meghallgatta könyörgésemet.* – Figyelt és meghallgatott. Íme, nem vártál hiába: a szeme rajtad, a füle rád figyelt. *Mert az Úr szeme az igazakon, és füle figyel az ő imádságaikra.*[3] Vajon amikor rosszat

[1]Mt 24,2.
[2]Mt 12,13.
[3]Zsolt 33,16.

teszel, amikor káromlod őt, nem látta? Nem hallotta? És hol van az, ami a zsoltárban hangzik: *Az Úr arca pedig a rosszat tevők fölött?* És miért? Azért, *hogy elveszejtse a földről emlékezetüket.*[1]

Tehát amikor rossz voltál, megfigyelt téged, de nem figyelt rád. Ezért annak, aki várva várta az Urat, kevés lett volna azt mondania: *megfigyelt engem*, hanem azt mondja: *figyelt reám,* azaz vigasztalóan tekintett rám, hogy a javamra legyen.

És mivel figyelt reám? Azzal, hogy *meghallgatta könyörgésemet*.

A vétkeit megvalló bűnösnek Isten megbocsát

3. [3–4. v.] És mit nyújtott neked, mit tett veled? *És kihozott engem a nyomorúság verméből és az iszap sarából; és kősziklára állította a lábamat, és irányította lépéseimet. És új éneket adott a számba, himnuszt a mi Istenünknek.*

Nagy jókat adott és még mindig adós; de aki az eddigieknek már birtokában van, higgyen a folytatásban, ő, akinek hinnie kellett, még mielőtt bármit kapott volna. Ezekkel a dolgokkal is meggyőz a mi Urunk arról, hogy hűséges ígérő és bőkezű adományozó.

Tehát mit tett most? – *Kihozott engem a nyomorúság verméből.*
Mi a *nyomorúság verme?* – A testi vágyakból fakadó gonoszság mélysége. De ugyanez az *iszap sara is.*

Honnan hozott ki téged? Valami mélységből, ahonnan egy másik zsoltárban kiáltottál: *A mélységekből kiáltottam hozzád, Uram.*[2]

Akik a mélységből kiáltanak, már nincsenek a mélység fenekén, mert maga a kiáltás már emeli őket. Mások mélyebben vannak a mélységben, akik nem is érzik, hogy a mélységben vannak. Ilyenek a gőgösen megvetők, akik nem jámbor kérelmezők, nem könnyes kiáltók, hanem olyanok, akiket az Írás egy másik helyen így jellemez: *A bűnös, amikor a rosszaság mélyére ér, megvet.*[3] Aki ugyanis kevésbe veszi, hogy bűnös, és nem vallomást tesz a bűneiről, hanem védi azokat, mélyebben van a mélységben.

Az pedig, aki fölkiáltott a mélységből, már kiemelte a fejét a mély iszapból, hogy kiáltson, és meghallgatták, mert *kihozták a nyomorúság verméből és az iszap sarából.* Már hisz, aki korábban nem hitt, már remél, aki korábban nem remélt, Krisztusban jár, aki az ördögben tévelygett.

Ezért mondja: *kősziklára állította a lábamat, és irányította lépéseimet.* A szikla pedig Krisztus volt.[4] A sziklán legyünk, irányítsák a lépteinket, mert még

[1]Zsolt 33,17.
[2]Zsolt 129,1.
[3]Péld 18,3.
[4]1Kor 10,4.

járnunk kell, hogy elérkezzünk valahova. Pál apostol is, aki már a sziklán volt, már irányították a lépteit, mit is mondott? *Nem mintha már megkaptam volna, vagy már tökéletes lennék, testvérek, nem gondolom, hogy magamhoz ragadtam.*[1]

Tehát mit adtak neked, ha nem ragadtad magadhoz? Miért adsz hálát, amikor ezt mondod: *De irgalmasságot nyertem?*[2] Azért, mert irányítják a lábait, mert már sziklán jár.

Mert mit mond? – *Feledem, ami mögöttem van.*[3]
Mi van mögötte? – A nyomorúság verme.
Mit az, hogy *mögötte van?* – Az iszap sara, a testi vágyak, a gonoszságok sötétsége. Feledi, ami mögötte van, és nekilendül az előtte lévőknek. Nem mondaná, hogy nekilendül, ha már megérkezett volna. A lélek ugyanis a megkívánt dolog vágyával lendül előre, nem az elért dolog örömével. *Nekilendülök annak, ami előttem van; futok a kitűzött cél felé, az égi hivatás jutalmáért, amelyre Isten meghívott Krisztusban.*[4] Futott, a győzelmi pálmára törekedett.

És másutt már a pálma közelében mondja: *a pályát végigfutottam.*[5] Amikor tehát ezt mondta: *futok a kitűzött cél felé, az égi hivatás jutalmáért,*[6] mivel lábai már igazítva voltak a sziklán, már a jó úton járt, volt, miért hálát adnia, volt, mit kérnie, hálát adott a megkapottakért, és kérte a továbbiakat.

Miket kapott meg? – A bűnök bocsánatát, a hit megvilágosodását, a remény erejét, a szeretet lángját. És miért tartotta még adósnak az Urat? Egyébként – mondja – *készen vár az igazság győzelmi koszorúja.* Valami tehát még jár nekem.

Mi jár neki? – *Az igazság győzelmi koszorúja, amelyet azon a napon megad nekem az Úr, az igazságos bíró.*[7] Először jóságos atya, hogy kiragadjon a nyomorúság verméből, hogy megbocsássa a bűnöket, hogy kiszabadítson az iszap sarából; a végén igazságos bíró, aki az erkölcsösen járónak megadja, amit ígért, akinek előbb ajándékba adta, hogy erkölcsösen élhessen. Tehát megadja az igazságos bíró. De kinek? *Aki állhatatos marad mindvégig, az üdvözül.*[8]

---

[1] Fil 3,12–13.
[2] 1 Tim 1,13.
[3] Fil 3,13.
[4] Fil 3,13–14.
[5] 2Tim 4,7.
[6] Fil 3,14.
[7] 2Tim 4,8.
[8] Mt 10,22; 24,13.

Amikor Istent dicsőítjük, nekünk válik javunkra, nem neki; nem dicsőségessé tesszük, hanem dicsőségesnek mondjuk.

4. [4. v.] *Új éneket adott a számba.*
Mi az új ének? – *Himnusz a mi Istenünknek.*

Lehet, hogy himnuszokat mondtál idegen isteneknek, régi himnuszokat. Mivel a régi ember mondta, ettől nem újult meg az ember; az új ember új éneket mondjon, megújulva szeresse azokat az új dolgokat, amelyektől megújul.

Van-e Istennél régebbi, aki mindenekelőtt, kezdet és vég nélkül van? A számodra lesz új, aki visszatérsz hozzá, mert eltávolodva lettél régivé, és mondtad: *Megöregedtem minden ellenségem között.*[1]

Tehát himnuszt mondunk Istenünknek, és maga a himnusz szabadít meg minket. *Mert dicsérve hívom segítségül az Urat, és megszabadulok ellenségeimtől.*[2] A himnusz ugyanis dicsérő ének.

Dicsérve és ne méltatlankodva hívd segítségül. Amikor ugyanis azért hívod segítségül Istent, hogy nyomja el ellenségedet, amikor a másik kárának akarsz örülni, és ehhez hívod segítségül Istent, a rosszaságod részesévé teszed Őt.

Ha rosszaságod részesévé teszed, akkor nem dicsérve, hanem méltatlanul hívod segítségül. Mert olyannak gondolod Istent, amilyen te vagy. Ezért mondják neked egy másik helyen: *Ezeket megtetted és én hallgattam. Azt gondoltad, hogy hasonló vagyok hozzád.*[3]

Tehát dicsérve hívd segítségül az Urat, ne magadhoz hasonlónak gondold Őt, hogy hasonló lehess Hozzá. *Legyetek tehát tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletes, aki fölkelti napját jókra és rosszakra, és esőt hullat igazakra és bűnösökre.*[4] Tehát úgy dicsérd az Urat, hogy ne akarj rosszat ellenségeidnek.

Erre azt mondod: „És mennyi jót akarjak neki?” – Amennyit magadnak. Mert nem tőled fogják kapni azt, hogy jók legyenek, vagy nem téged károsít az, amit ők kapnak. Ellenséged azért ellenséged, mert rossz; legyen jó, és a barátod lesz, a társad lesz; ha vele együtt akarod birtokolni azt, amit szeretsz, már testvér lesz.

Tehát dicsérve hívd segítségül, himnuszt mondj a te Istenednek. *A dicséret áldozata dicsőít majd engem* – mondja.[5]

---

[1]Zsolt 6,8.
[2]Zsolt 17,4.
[3]Zsolt 49,21.
[4]Mt 5,48. 45.
[5]Zsolt 49,23.

Mit jelent ez? Nagyobb lesz Isten dicsősége attól, hogy dicsőíted Őt? Vagy hozzáadunk Isten dicsőségéhez, amikor mondjuk: „Dicsőítelek téged, Istenem”, vagy szentebbé tesszük Őt, amikor mondjuk: „Áldalak Téged, Istenem”.

Amikor megáld minket, Ő tesz bennünket szentebbé, Ő tesz boldogabbá; amikor megdicsőít, Ő tesz bennünket dicsőségesebbé, méltóbbakká a tiszteletre; amikor mi dicsőítjük Őt, az nekünk válik javunkra, nem neki.

Mert hogyan is dicsőítjük Őt? – Dicsőségesnek *mondva*, és nem dicsőségessé *téve* Őt. Ezért mit is jelent, amikor ezt mondja: *A dicséret áldozata dicsőít majd engem?* Ne gondold, hogy te nyújtasz valamit Istennek, amikor fölajánlod neki a dicséret áldozatát: *És itt van az út* – mondja –, *amelyen megmutatom neki üdvösségemet.*[1] Láthatod, hogy neked van javadra Isten dicsérése, nem Istennek. Dicséred Istent? – az úton jársz. Méltatlankodsz Isten ellen? – eltévesztetted az utat.

Krisztus egyszer önmaga nevében, máskor a mi nevünkben beszél

5. *És új éneket adott a számba, himnuszt a mi Istenünknek.*

Megkérdezheti valaki, hogy ki beszél ebben a zsoltárban? Ha rövid akarok lenni: Krisztus.

De amint tudjátok, testvérek, és ezt gyakran kell mondani, Krisztus egyszer a maga nevében, azaz mint a Főnk beszél; mert Ő a test üdvözítője, a mi Főnk, Istennek a Szűztől született Fia, aki szenvedett értünk, föltámadott a megigazulásunkra, ott ül Isten jobbján, hogy közbenjárjon értünk, az ítéleten megfizet mindenért: jókkal a jókért, rosszakkal a rosszakért.

Ez a mi Főnk arra méltatott minket, hogy a test feje lett, tőlünk öltve magára testet, amelyben meghalt értünk; amelyet föl is támasztott miattunk, hogy abban a föltámadott testben példát adjon nekünk, hogy megtanuljuk remélni azt, aminek a reményét elvesztettük, és a lábunk már a sziklán álljon, és Krisztusban járjon.

Tehát egyszer a Fő nevében, máskor a mi nevünkben, azaz tagjai nevében beszél, mert akkor is, amikor ezt mondta: *Éheztem és adtatok ennem,*[2] a tagjai nevében és nem a saját nevében beszélt. És amikor ezt mondta: *Saul, Saul, miért üldözöl engem?*[3], a Fő a tagok helyett kiáltott, és mégsem azt mondta: miért üldözöd a tagjaimat?, hanem: miért üldözöl engem?

[1] Zsolt 49,23.
[2] Mt 25,35.
[3] ApCsel 9,4.

Ha mibennünk Ő szenved, akkor mi is megkoronáztatunk majd a jövőben. Ez Krisztus szeretete. Mit lehet ehhez hasonlítani? Ennek a himnuszát adta a szánkba. És ezt mondja a tagjai nevében.

A hívők azért igazak, mert Krisztust követték

6. *Látni fogják az igazak és félni fognak, és remélni fognak az Úrban.* – Látni fognak az igazak.

Kik az igazak? – A hívők, mert *az igaz a hitből él.*[1] Az Egyházban ugyanis ez a rend: egyesek elöl járnak, mások követik őket; akik elöl járnak, példát adnak az őket követőknek, akik pedig követik őket, utánozzák az előttük járókat.

De azok, akik például szolgálnak az őket követőknek, vajon nem követnek senkit? Ha senkit nem követnek, eltévednek. Tehát ők is követnek valakit: magát Krisztust. A jobbaknak az Egyházban, akik előtt már nincs ember, akit követhetnének, mert a javulással mindenkit felülmúltak, ott van Krisztus, akit mindvégig követniük kell.

Láthatjátok a rendezett fokozatokat, melyekről Pál apostol beszél: *Legyetek a követőim, mint én Krisztus követője vagyok.*[2] Tehát akiknek lépéseit már a sziklán eligazították, legyenek a hívők példaképei: *légy a hívők példaképe*.[3]

Ezek a hívők igaz emberek, akik a jóban előttük járókra figyelve követik őket. És hogyan követik? *Látni fogják az igazak és félni fognak.*

Látnak és félnek rossz utakon járni, amikor látják, hogy a náluk jobbak már jó utakat választottak, és mondják magukban, ahogyan az utazók szokták mondani, amikor másokat látnak, akik határozottan haladnak az úton, miközben ők maguk még bizonytalankodnak, mert nem tudják, melyik utat válasszák, és mondják maguknak: nem véletlen, hogy ezek arrafelé mennek, hiszen ugyanoda tartanak mint mi, és mi másért haladnak olyan biztonságosan, ha nem azért, mert a másik út a veszedelmes? Tehát *látni fogják az igazak és félni fognak.*

Az egyik utat keskenynek látják, a másikat szélesnek; a keskeny úton kevesen, a szélesen sokan haladnak.[4] De ha igaz ember vagy, ne számolj, hanem mérlegelj; de igaz és ne hamis mérleget használj, hiszen téged igaznak neveznek: *látni fogják az igazak és félni fognak* – mondták rólad.

Tehát ne számláld az emberek sokaságát, akik a széles úton járnak, és holnap megtöltik a cirkuszt nagy kiabálással ünnepelve a város születésnapját, de

[1] Vö. Hab 2,4; Róm 1,17.
[2] 1Kor 4,16.
[3] 1 Tim 4,12.
[4] Vö. Mt 7,13–14.

gonosz életükkel bemocskolják magát a várost. Tehát ne rájuk figyelj, mert sokan vannak, ki számlálja meg őket?

„De kevesen járnak a keskeny úton!” – Mondom, hozd a mérleget és mérlegelj: Nézd csak, kevés búzaszemmel szemben mennyi pelyvát kell raknod a másik serpenyőbe. Ezt tegyék a hívő, az igaz emberek, akik követnek.

És mit tesznek azok, akik elöl járnak? – Nem büszkélkednek, nem gőgösködnek, nem szedik rá az őket követőket.

Hogyan tudnák rászedni őket? – Úgy, hogy magukban ígérnének nekik üdvösséget.

Tehát mit kell tenniük azoknak, akik követik őket? *Látni fogják az igazak és félni fognak, és remélni fognak az Úrban;* nem azokban, akik előttük járnak, hanem az előttük járókra figyelve követik ugyan és utánozzák őket, de mivel meggondolják, hogy azok kitől kapták, hogy elöl járhatnak, Őbenne remélnek.

Tehát jóllehet őket utánozzák, a reményüket abba vetik, akitől az elöl járók is kapták, hogy ilyenek legyenek. *Látni fogják az igazak és félni fognak, és remélni fognak az Úrban.* Ahogyan egy másik zsoltárban áll: *szemeimet a hegyekre emeltem,* hegyeken értve az Egyház jeles és nagy lelki férfiait, akik igazán és nem látszatra nagyok, mint egy daganat. Nekik köszönhetjük az egész Szentírást, mert próféták, evamgélisták, jó tudósok; ezekre *a hegyekre emeltem a szemeimet, hogy honnan jőne segítség énnekem.*

És nehogy emberi segítségre gondolj, a folytatásban ezt mondja: *az én segítségem az Úrtól, aki az eget és a földet alkotta.*[1] *Látni fogják az igazak és félni fognak, és remélni fognak az Úrban.*

Istened legyen a reményed, az utad, az üdvösséged

7. [5. v.] Akik az Úrban akarnak remélni, akik látnak és félnek: féljenek széles utakon, rossz utakon járni; válasszák a keskeny utat, ahol már sziklán lépkednek, és most hallják, mit kell tenniük.

Boldog a férfi, akinek reménye az Úr neve, és nem volt tekintettel a hiúságokra és a hazug esztelenségekre. – Íme, merre akartál menni, íme a széles út tömege; ez az út nem véletlenül vezet az amfiteátrumba, nem véletlenül vezet a halálba. A széles út halál: szélessége egy ideig gyönyörködtet, de a vége örökké tartó szűkület.

„De a tömeg zajong, a tömeg ünnepel, a tömeg örvendezik, a tömeg együtt menetel!”

[1]Zsolt 120,1–2.

Ne kövesd őket, ne térj le, mert hiúságok és hazug esztelenségek. Urad Istened legyen a reményed, ne valami másban reménykedjél, hanem maga az Úr legyen a reményed. Mert Istentől sokan remélnek pénzt, sokan remélnek tőle esendő és veszendő rangokat, vagy bármi mást Istenen kívül; de te Isten felé törekedj, sőt minden mást megvetve siess hozzá; megfeledkezve minden másról. Őrá emlékezzél, magad mögött hagyva minden mást, feléje törekedj. Ha letérnél az útról, Ő helyre igazít, egyenes úton vezet, célba visz; tehát Ő legyen a reményed, aki vezet és célhoz vezet.

Hova vezet és hova juttat a földi kapzsiság? – Telkeket kerestél, földet akartál, kitúrtad a szomszédokat; miután őket eltávolítottad, újabb szomszédaid birtokára vágytál, és kapzsiságod nem nyugodott addig, amíg el nem értél a tenger partjára. Elértél a partra, és szigetekre vágyódsz, miután birtokba vetted a földet, talán az eget is meg akarod szerezni.

Hagyj el minden szerelmet, mert szebb az, aki az eget és a földet alkotta.

Tanuld meg szeretni a teremtményben a Teremtőt, az alkotásban az Alkotót

8. *Boldog a férfi, akinek reménye az Úr neve, és nem volt tekintettel a hiúságokra és a hazug esztelenségekre.* – Mert honnan valók a hazug esztelenségek? Az esztelenség hazug, az épeszűség igazmondó. Jónak gondolod, amit látsz, és tévedsz. Nem vagy épeszű, a nagy láz önkívületbe vitt: nem igaz, amit szeretsz. Dicséred a kocsihajtó versenyzőt, kiabálva biztatod, eszedet veszted miatta. Hiúság ez, hazug esztelenség.

„Nincs ennél jobb – mondja –, nincs élvezetesebb!”

Mit csináljak ezzel az eszeveszettel? Ha van bennetek irgalmasság, imádkozzatok az ilyenekért. Mert az orvos is sokszor reményét vesztve fordul azokhoz, akik könnyezve állnak körülötte a házban, akik lesik a szavát, hogy véleményét hallják a veszélyben forgó betegről; tanácstalanul áll ott az orvos, mert nem lát kiutat, amit ígérhetne, és fél kimondani a bajt, hogy meg ne rémítse őket, ezt mondja: „A jó Isten mindenre képes, imádkozzatok érte”.

Tehát ezen esztelenek közül kihez forduljak, ki fog meghallgatni? Ki az, aki közülük nem mond nyomorultnak engem? Mert amikor nem esztelenkedünk velük együtt, úgy gondolják, hogy sokféle és nagy gyönyörűséget mulasztunk el, amikben ők maguk esztelenkednek, és nem látják, hogy hazug dolgok ezek.

Amikor tehát tojást adok nekik, vagy meghívom, vagy üdítő kelyhet nyújtok, megsértem; hogyan tudhatnám kijózanítani? Nehogy teljesen tönkremenjen és gyógyíthatatlanná váljon, sürgetem, hogy józanodjon ki, ő pedig verekedni kezd, és rá akar támadni az orvosra – aki még ha megüti is, szereti őt, és ha sértegeti is, nem hagyja magára –, ha azután észre tér, meg fogja köszönni.

Milyen sokan ismerik itt egymást, látják egymást és beszélgetnek Isten Egyházában. A szent Egyház ölén tudni akarnak Isten Igéjéről, a szeretet kötelességeiről és szolgálatairól, hogy Krisztus nyája ne széledjen szét az Egyházból. Látják egymást és beszélgetnek egymással.

„Ki ez az atléta? Ki drukkol ennek a vadásznak, vagy annak az artistának?"

Másról beszélnek, az meg önmagáról. Ilyenek kétségtelenül vannak és örülünk az ilyeneknek. Ha örülünk nekik, akkor nem tartjuk őket reményteleneknek. Imádkozzunk értük, kedves testvérek, ettől gyarapodik a szentek száma azokból, akik gonoszok voltak. *És nem volt tekintettel a hiúságokra és a hazug esztelenségekre.*

„Az győzött, ilyen és ilyen lovat fogott be" – hirdeti, mintha jósolni akarna; színleli a jóslást, elveszítve a jóslás forrását; és gyakran megtörténik, amit mond, és gyakran téved.

Miért van ez? Mert hazug esztelenségek ezek. De miért történik meg néha az, amiket mondanak? Azért, hogy félrevezessék az eszteleneket, és az igazság látszatát szeretve a hamisság tőrébe essenek; maradjanak el, hagyjuk el őket, amputáljuk le őket. Ha a tagjaink voltak, haljanak meg: *Öljétek meg a földön lévő tagjaitokat.*[1]

A mi Istenünk legyen a reményünk.
Aki minden jót alkotott, jobb mindennél;
aki a szépeket alkotta, szebb mindennél;
aki az erőseket alkotta, erősebb mindennél;
aki a nagyokat alkotta, nagyobb mindennél;
bármit szeretsz, Ő lesz az, akit szeretsz.

Tanuld meg szeretni a teremtményben a Teremtőt, az alkotásban az Alkotót. Ne ejtsen rabul az, amit alkotott, hogy el ne veszítsd Őt, aki alkotta. Tehát *boldog a férfi, akinek reménye az Úr neve, és nem volt tekintettel a hiúságokra és a hazug esztelenségekre.*

Isten csodái valóban színjátékok és látványosságok

9. [6. v.] Aki ezen zsoltárvers hatására javulni akarna, és akit elfogott a hit igazságának ezen félelme, és a keskeny úton szeretne járni, esetleg azt mondja nekünk: „Nem leszek kitartó a járásban, ha semmi látványosságban nem lesz részem."

Mit tegyünk tehát, testvérek, elbocsátjuk minden látványosság nélkül? Meg fog halni. Nem marad életben, nem minket fog követni. Tehát mit csináljunk? Adjunk a látványosságok helyett látványosságokat.

[1]Kol 3,5.

És miféle látványosságokat fogunk adni a keresztény embernek, akit el akarunk vonni azoktól a látványosságoktól? Hálát adok a mi Urunknak Istenünknek, mert a zsoltár következő versével megmutatja, milyen látványosságokat kell nyújtanunk és megmutatnunk a látványosságot keresőknek.

Íme, elfordult a cirkusztól, a színháztól, az amfiteátrumtól, és keres valami látnivalót, bizony keres; és nem hagyjuk látvány nélkül. Mit fogunk kapni helyettük? Hallgasd, ami következik: *Megsokasítottad, Uram Istenem, a te csodáidat.*

Korábban emberek csodáit bámulta, most Isten csodáira figyeljen. Megsokasította az Úr az Ő csodáit, ezekre figyeljen. Miért halványulnak el számára a korábbiak? Élteti a négy lovat hajtót, aki botlás nélkül megy végig a pályán; vajon az Úr nem tett ilyen lelki csodákat?

Féken tartja a bujaságot, féken tartja a restséget, féken tartja az igazságtalanságot, féken tartja az oktalanságot, azokat az indulatokat, melyek ezekből a víciumokból fakadnak: féken tartja és maga alá rendeli őket. Tartja a gyeplőt és nem ragadják el; oda irányítja őket, ahova akarja, és nem ragadják magukkal oda, ahova nem akarja.

Dicsérte a kocsihajtót, dicséretet fog kapni ez a kocsihajtó is; kiabálva drukkolt, hogy a kocsis jutalmat kapjon, ezt halhatatlansággal fogják jutalmazni.

Ezeket a színjátékokat, ezeket a látványosságokat nyújtja Isten. Az égből kiáltja: „Nézlek benneteket, küzdjetek, én segítek, győzzetek, én koronázlak meg titeket!" *Megsokasítottad, Uram Istenem, a te csodáidat, és nincs, aki hasonló volna hozzád a gondolataidban.*

És most nézd a kötéltáncost. Ez az ember nagy erőfeszítésekkel tanult meg a kötélen járni, és ég és föld között egyensúlyozva kápráztat el téged.

Vedd észre, hogy Isten nagyobb látványosságokat művel. A kötéltáncos megtanult a kötélen járni, de vajon tud-e a tengeren járni? Felejtsd el a magad színházát és figyeld a mi Péterünket, aki nem kötéljáró, hanem, mondhatjuk, tengerjáró.

Járjál te is nem azokon a vizeken, melyeken Péter járt, hanem másokon, mert tenger ez a világ. Ártóan keserű, háborgó hullámai vannak, és a kísértések viharai dúlnak fölötte; vannak emberek, akik mint a halak, örülnek a rosszaságuknak és fölfalják egymást; ezen a tengeren járj, ezt tipord a lábaddal.

Bámészkodni akarsz? Légy látványossággá. Ne lankadj, hanem nézd az előtted járókat, és azt, aki mondja neked: *Látványossága lettünk ennek a világnak, angyaloknak is, embereknek is*.[1]

[1] 1Kor 4,9.

Tipord lábbal a tengert, hogy el ne merülj a tengerben. De nem fogsz járni a vízen, nem fogod lábbal tiporni, ha Az nem parancsolja neked, aki előbb járt a tengeren. Péter ugyanis ezt mondja: *Ha te vagy, parancsold, hogy hozzád menjek a vízen.* És mivel Ő volt, meghallgatta a kérőt, megadta a vágyakozónak, magához hívta a vízenjárót, és kiemelte a vízből az elsüllyedőt.[1]

Ezeket a csodákat művelte az Úr, ezekre figyelj; a szemlélő szeme a hit, és te is tégy hasonlóképpen: mert tombolhat a szél, hánykolódhatnak a hullámok és az emberi törékenység kétséget támaszthat benned az üdvösség felől, kiáltva mondd: „Uram, elveszek!" Nem hagy elveszni Ő, aki parancsolta neked, hogy járj. Mert már sziklán jársz, ne félj a tengeren; ha szikla nélkül volnál, elmerülnél a tengerben, mert olyan sziklán kell járni, amely a tengerben nem merült el.

10. Lássad Isten csodáit.

Hirdettem és elbeszéltem, szám fölött megsokasodtak. – Van szám, és vannak szám fölöttiek. Van egy meghatározott szám, amely ahhoz a mennyei Jeruzsálemhez tartozik. *Ismeri ugyanis az Úr, hogy kik az övéi,*[2] ismeri az istenfélő kereszténeket, a hűséges kereszténeket, a parancsolatokat megtartó kereszténeket, az Isten útján járókat, a bűnöktől tartózkodókat, akik ha elestek, megvallják bűneiket: ezek tartoznak a számhoz.

De vajon csak ők vannak? – Vannak szám fölöttiek is. Mert jóllehet most kevesen vannak, kevesen a nagyobb gyülekezetek sokaságához mérten: Milyen tömeg tölti meg a templomokat, döntögetik a falakat, majd agyonnyomják egymást, szinte megfullad a sokaság. Azután ugyanők, ha a színi előadás van, rohannak az amfiteátrumba: ők a szám fölöttiek.

De ezeket azért mondjuk, hogy a megszámláltak közé kerüljenek, mert nincsenek jelen, tőlünk nem hallják, de ha ti kimentek innen, hallják meg tőletek.

Hirdettem – mondja – *és elbeszéltem.* Krisztus mondja: Ő maga hirdette a Főnk nevében, Ő maga hirdette a tagjai nevében, Ő küldte a hirdetőket, Ő küldte az apostolokat: *az egész földre elhatott szózatuk, és a földkerekség határáig az ő igéik.*[3]

Hány hívő gyűlik össze, mekkora sokaság fut össze, sok igazi megtérő, sok álmegtérő; és kevesebben vannak az igazán megtértek, többen a színleg megtértek; *szám fölött megsokasodtak.*

---

[1]Mt 14,28–31.
[2]Vö. 2Tim 2,19.
[308]Zsolt 18,5.

11. [7. v.] *Hirdettem és elbeszéltem, szám fölött megsokasodtak. Áldozatot és fölajánlást nem akartál.* – Ezek Isten csodái, ezek Isten gondolatai, amelyekhez senki se hasonló; hogy ezt a nézőt elvonja a kíváncsiságtól, és velünk együtt keresse azokat a jobb és gyümölcsözőbb dolgokat, melyeknek, ha megtalálja őket, örülni fog.

És úgy fog örülni, hogy nem kell félnie attól, hogy legyőzik azt, akit szeret. Mert korábban a kocsihajtót szerette, akit, ha vesztett, gyalázott. Amikor a kocsihajtó győz, őt magát jutalmazzák. És vajon mi történik a szegénnyel, aki kiáltva biztatta? A győztest magát jutalmazzák, a vesztes helyett a biztatóját szidalmazzák. Miért kapsz ahelyett szidalmazást, akivel nem osztozhatsz a jutalomban? Másként van ez a mi látványosságainknál.

Valamennyien futnak ugyan – mondta Pál apostol – abban a stadionban, abban a látványosságban, de a díjat csak egy nyeri el.[1] A többiek veszteségként vonulnak el. A futásban kitartottak, de amikor egy győzött, mögötte maradtak a többiek, akik hasonlóképpen versenyeztek. Nálunk ez nem így van.

Ahányan csak futnak, kitartóan fussanak, mert valamennyien jutalmat nyernek; aki előbb ér a célba, megvárja, hogy a későbbiekkel együtt koszorúzzák meg. Ezt a küzdelmet azonban nem a győzni vágyás, hanem a szeretet vívja: az összes futó szereti egymást, és maga a szeretet a futás.

Az Ószövetség áldozatai az eljövendő valóság előképei

12. *Áldozatot és fölajánlást nem akartál* – mondja a zsoltár Istennek. A régiek ugyanis, amikor az igazi áldozatot, amelyet a hívők már ismernek, előképekben hirdették, az eljövendő valóság előképeit ünnepelték; sok mindent tudtak, de még többet nem ismertek. A próféták és a szent pátriárkák tudták, mit ünnepelnek, a gonosz sokaság azonban oly mértékben testi volt, hogy megtörtént vele, amit az előképek jeleztek; és az első áldozat megszüntével a kosok, bakok, borjak és egyéb vágóáldozatok megszüntével eljött az idő, amikor ezeket Isten nem akarta.

De miért nem akarta? És korábban miért akarta? – Mert mindezek olyanok voltak, mint egy ígéret szavai, mert amikor bekövetkezik, amit ígértek, az ígéretet már nem hangoztatják. Addig ígérő valaki, amíg meg nem adja; amikor megadta, amit ígért, megváltoztatja a szavakat. Már nem azt mondja: „meg fogom adni”, hanem: „megadtam” – megváltoztatta a szót.

Miért tetszett neki korábban ez a szó, és miért változtatta meg? Mert egy adott idő szava volt, és abban az időben tetszett. Amikor ígérte, akkor mondta; amikor

[1] 1Kor 9,24.

pedig megadatott, amit ígért, véget vetett az ígérő szavaknak, eljött a beteljesedés. Tehát azokat az áldozatokat, mint ígérő szavakat megszüntette.

De mi az, ami beteljesedésként adatott? – A test, melyet ismertek, melyet nem mindnyájan ismertek; és bárcsak valamennyien, akik ismeritek, ne vesztetekre ismernétek. Ügyeljetek rá, mikor mondjuk: Ez a Krisztus ugyanis a mi Urunk, aki egyszer a tagjai, máskor a saját nevében beszél.

Áldozatot és fölajánlást nem akartál. – És akkor? Mi most áldozat nélkül maradunk? Egyáltalán nem.

De testet alkottál nekem. – Azért nem akartad azokat, hogy ezt megvalósítsd; azokat ennek a megvalósítása előtt akartad. Az ígért dolgok beteljesedése megszünteti az ígérő szavakat. Mert ha még mindig hatályban volnának, akkor nem teljesedett volna be az ígéret. Az ígéret bizonyos jelekkel történt, de most vége az ígérő jeleknek, mert itt van a megígért igazság. Ebben a testben vagyunk, ennek a testnek vagyunk a részesei, tudjuk, hogy mit kapunk; és ha ti, akik nem ismeritek, megismernétek, bárcsak úgy tanulnátok meg, hogy ne ítéletül fogadjátok. *Aki ugyanis méltatlanul eszi és issza, ítéletet eszik és iszik önmagának.*[1] Számunkra valósággá lett a test, legyünk tökéletessé a testben.

A régi áldozatok megszüntek, mi most már Krisztus testét birtokoljuk

13. [8. v.] *Áldozatot és fölajánlást nem akartál,*
de testet alkottál nekem.
Egészen elégő és bűnért való áldozatot nem követeltél,
akkor mondtam: „Íme, eljövök.”

Kell-e magyarázni: *Áldozatot és fölajánlást nem akartál,*
de testet alkottál nekem?
Egészen elégő és bűnért való áldozatot nem követeltél – melyeket korábban követelt.

Akkor mondtam: „Íme, eljövök.”– Eljött az idő, hogy eljöjjön minden, amit ígért, mert most vége mindannak, amik által az ígéret történt. És valóban, testvéreim, figyeljétek csak, hogy azoknak vége lett, ezek pedig beteljesedtek.

Adjon nekem most papot a zsidó nemzet! Hol vannak az ő áldozataik? Bizony végük lett, bizony megszűntek. Vajon akkoriban elutasítottuk volna őket? Most azonban elutasítjuk, mert ha most akarnád [bemutatni azokat az áldozatokat], már időszerűtlen, alkalmatlan, nem megfelelő. Te még ígérsz, én már megkaptam a beteljesedést. Számukra megmaradt valami, amit ünnepelnek, nehogy teljesen jel nélkül maradjanak.

[1] Vö. 1Kor 11,29.

Káin ugyanis, az idősebb testvér, aki megölte az öccsét, jelet kapott, nehogy valaki megölje őt, ahogyan írva van a Teremtés Könyvében: *Isten jelet tett Káinra, hogy senki meg nem ölje őt.*[1] Ezért marad meg maga a zsidó nemzet is.

Az összes nemzetek a római jog alattvalói lettek, beleolvadtak a római jogba, magukévá tették a babonákat, majd a mi Urunk Jézus Krisztus kegyelme által kezdtek elkülönülni tőle; a zsidó nemzet pedig úgy maradt a maga jelével, a körülmetélés jelével, a kovásztalanok jelével maradt úgy: nem ölték meg Kaint, nem ölték meg őt sem, megvan a maga jele.

Átkozott a föld, mely megnyitotta a száját, hogy befogadja a testvéred vérét a kezedből. Ő ugyanis kiontotta a vért, nem befogadta; ő kiontotta, egy másik föld befogadta; és attól a földtől, amely megnyitotta a száját és befogadta, ő átkozott lett; és az a föld, mely szájával befogadta a vért, az Egyház. Tehát tőle lett átkozott.

És az a vér hozzám kiált a földből, mert erről a földről mondta az Úr: *Testvéred vére hozzám kiált a földből.*[2] Hozzám kiált – mondja – a földből. Az Úrhoz kiált, de süket az, aki kiontja a vért, mert nem issza.

Ők tehát úgy vannak, mint Káin a jellel. De azok az áldozatok, melyek egykor voltak, megszűntek; ami számukra megmaradt Káin jeléhez hasonlóan, az már megvalósult és nem tudják. Ölik a bárányt, eszik a kovásztalan kenyeret: *Krisztus, a mi húsvéti bárányunk föláldoztatott.*[3] Íme, fölismerem a megölt bárányt, mert föláldoztatott Krisztus.

És mi van a kovásztalan kenyérrel? – *Ünnepeljünk, de ne a régi kovásszal, sem a rosszaság és gonoszság kovászával* (ezzel megmutatja, mi a régi liszt), *hanem a tisztaság és igazság kovásztalan kenyerével.*[4]

Árnyékban maradtak, a dicsőség Napját nem tudták elviselni; mi már a világosságban vagyunk, birtokoljuk Krisztus testét, birtokoljuk Krisztus vérét. Ha pedig új életünk van, énekeljünk új éneket, himnuszt a mi Istenünknek.
Egészen elégő és bűnért való áldozatot nem követeltél,
akkor mondtam: Íme, eljövök.

14. [9. v.] *A könyv kezdetén meg van írva rólam, hogy megtegyem a te akaratodat. Istenem, én akartam; és a te törvényed az én szívem bensejében.* – Ezzel most a tagokra tekintett, és íme, ő maga is megtette az Atya akaratát.

[1]Ter 4,15.
[2]Ter 4,10.
[3]1Kor 5,7.
[4]1Kor 5,8.

De miféle könyv kezdetén van megírva róla? – Talán épp a Zsoltárok Könyvének kezdetén. Mert miért keresnénk valahol a távolban vagy más könyvekben? Íme, a Zsoltárok Könyvének elején ez áll írva:
Boldog ember, aki nem ment el a gonoszok tanácsába,
és a bűnösök útján nem állt meg,
és a gúnyolódók összejövetelén nem ült le,
hanem az Úr törvényében van az ő akarata;
azaz: *Istenem, én akartam;*
és a te törvényed az én szívem bensejében;
azaz: *az Ő törvényében elmélkedik nappal és éjszaka.*[1]

Az egész földkerekségen elterjedt Egyház

15. [10. v.] *Jól meghirdettem a te igazságosságodat a nagy Egyházban.* – Megszólítja a tagjait és buzdít, hogy ők is tegyék, amit Ő tett.
Hirdette – hirdessük mi is;
szenvedett – szenvedjünk vele együtt mi is,
megdicsőült – vele együtt meg fogunk dicsőülni mi is.
Hirdettem a te igazságosságodat a nagy Egyházban.

Mennyire nagy? – Az egész földkerekségen jelen van.
Mennyire nagy? – Minden nemzetben jelen van.
Miért van jelen minden nemzetben? – Mert Ábrahám ivadéka, *akiben áldást nyer minden nemzet.*[2]
Miért van jelen minden nemzetben? – Mert *az egész földre eljutott a szózatuk.*[3]
A nagy Egyházban.
Íme, ajkamat nem kímélem, Uram, te tudod. – Ajkaim beszélnek, nem tiltom nekik a beszédet. Ajkaim ugyan az emberek füléhez szólnak, de te ismered a szívemet. *Ajkamat nem kímélem, Uram, te tudod.*

Más az, amit az ember hall, és más az, amit Isten ismer. Ne csak ajkunkon legyen a hirdetés, hogy ezt mondják rólunk: *Amit mondanak nektek, tegyétek meg, amit azonban tesznek, azt ne tegyétek;*[4] vagy ne mondják a népnek, mely Istent a szájával dicséri, nem a szívével: *Ez a nép ajkával tisztel engem, a szíve azonban távol van tőlem.*[5] Ajkaiddal szólj, a szíveddel közeledj. *Mert szívvel hiszünk a megigazulásra, a szájjal való megvallás pedig üdvösségre szolgál.*[6]

[1]Zsolt 1,1 2.
[2]Vö. Ter 12,3; 22,18.
[3]Vö. Zsolt 18,5.
[4]Mt 23,3.
[5]Iz 29,13.
[6]Róm 10,10.

Amilyen az a lator volt, aki az Úrral együtt függött a kereszten, és fölismerte a kereszten az Urat. Mások nem ismerték föl a csodatévőt, ez fölismerte a fán függőt. Ennek minden tagját átszögezték: szegek voltak a kezében, átszögezték a lábát, egész teste ráfeszült a fára, ez a test már nem volt ura a tagjainak, de a nyelvének és a szívének igen: a szívével hitt, a szájával vallomást tett: *Emlékezzél meg rólam Uram, amikor országodba jutsz.*

Messze távolban remélte üdvösségét, és boldog volt, hogy majd hosszú idő múlva megkapja; ő a távolban remélt, de a nap nem nyúlt hosszúra. Ezt mondta: *Emlékezzél meg rólam Uram, amikor országodba jutsz;* Ő pedig válaszolta: *Bizony mondom neked, még ma velem leszel a paradicsomban.*

Ma – mondta – *velem leszel a paradicsomban.*[1] A paradicsomnak boldog fái vannak: ma velem vagy a kereszt fáján, ma velem leszel az üdvösség fáján.

A kereszténynek nyíltan meg kell vallaniuk Krisztust

16. *Íme, ajkamat nem kímélem, Uram, te tudod* – ne úgy higgyen a szívével, hogy félelemből megtiltsa ajkának, hogy hirdesse, amit hitt.

Vannak ugyanis keresztények, akiknek van hit a szívükben, de ha kellemetlen, nyomorult városlakó, mocskos, hitetlen, összeférhetetlen, sértegető pogányok zaklatni kezdik őket, amiatt, hogy keresztények, van ugyan hit a szívükben, de ajkukkal félnek megvallani, ezért megtiltják ajkuknak, hogy kimondják azt, amit tudnak, és megszólaltassák azt, amit belül hordoznak.

De ezeket megdorgálja az Úr: *Aki szégyell engem az emberek előtt, azt én is szégyellni fogom az én Atyám előtt,*[2] azaz nem fogok ráismerni; mivel szégyellt engem megvallani az emberek előtt, nem fogom megvallani őt az én Atyám előtt.

Mondják ki tehát ajkaid azt, ami a szívedben van – a félelem ellenében. Legyen a szívedben, amit ajkaid mondanak – a színlelés ellenében. Néha ugyanis félsz, és nem mered kimondani, amit tudsz, amit hiszel; néha színlelsz és azt mondod, ami nincs a szívedben. Ajkaid legyenek összhangban a szíveddel. Ha békét akarsz Istentől, légy magaddal békében: ne legyen gonosz vita a szád és a szíved között.

Íme, ajkamat nem kímélem, Uram, te tudod.
Mit is mond ez? Mit tud az Úr? – A szív belsejét, ahol az ember nem lát. Ezért mondta ő is: *Hittem.*

[1]Lk 23,42–43.
[2]Mk 8,38.

Íme, a szívében már hordozza azt, amit Isten lát; és nem kíméli ajkait. Mert mit mond? – *Ezért beszéltem.* És mivel arról beszélt, amit hitt, keresve, mit adhatna az Úrnak viszonzásul mindazért, amit tőle kapott, hozzáteszi: *Veszem az üdvösség kelyhét és segítségül hívom az Úr nevét.*

Nem riadt vissza az Úrtól, aki ezt mondta: *Képesek vagytok inni a kelyhet, melyet én inni fogok*?[1] Ajkaival megvallotta, amit a szívében hordozott, és elérkezett a szenvedésre. És mivel elérkezett a szenvedésre, mit árthatott neki az ellenség? *Mert drágalátos az Úr szemében az Ő igazainak halála.*[2]

Mi azokból merítünk ma erőt, akiket a pogányok kegyetlenül megöltek. Mártírok égi születésnapját ünnepeljük, mártírok példáját állítjuk magunk elé. Látjuk a hitüket, hogyan nyomoztak utánuk, hogyan fogták el, és hogyan állították őket bírók elé. A katolikus Egyházban színlelés nélkül az egység közösségében megvallották Krisztust: ahova előre ment a Fő, mint a tagjai követni akarták.

De kik ezek, akik követni akarták? – Azok, akik a gyötrelmekben türelmesek, a megvallásban hűségesek, a beszédben igazmondók voltak.

Az őket vallatók arcába Isten nyilait lőtték, és halálra sebezték őket; de sokakat az üdvösségre sebeztek meg. Ezeket állítjuk magunk elé, szemléljük őket és követni szeretnénk.
Ezek a keresztény látványosságok, ezeket látja fentről Isten, erre buzdít, ebben segít; ezekért a küzdelmekért tűz ki és ad jutalmat. *Íme, ajkamat nem kímélem, Uram.* Vigyázz, nehogy félj és kíméld ajkaidat. *Uram, te tudod,* hogy az van a szívben, ami az ajkakon hangzik.

17. [11. v.] *Igazságomat nem rejtettem el a szívemben.*
Mit jelent az, hogy igazságomat? – A hitemet, mert *az igaz a hitből él.*[3] Gondold el, hogy büntetés terhe alatt vallatt az üldöző, amit valamikor megtehetett:

„Ki vagy? Pogány vagy keresztény?" – „Keresztény vagyok." Ez az ő igazsága: hitt, a hitből él. Nem rejtette a szívébe a maga igazságát. Nem mondta magában: „Hiszek ugyan Krisztusban, de ennek a rám acsarkodó és fenyegető üldözőnek nem mondom meg, mit hiszek; Isten tudja, hogy benn a szívemben hiszek, tudja, hogy ennek nem vallom meg."

Azt mondod, hogy benn a szívedben hiszel; és mit mondanak az ajkaid? Azt, hogy nem vagyok keresztény? Ezzel ajkaid a szíved ellen tanúskodnak. *Igazságomat nem rejtettem el a szívemben.*

[1]Mt 20,22.
[2]Zsolt 115,10. 15.
[3]Vö. Hab 2,4; Róm 1,17.

Krisztus igazság és út

18. *Igazságodat és üdvösségedet elmondtam.* A te Krisztusodat mondtam el, azaz *igazságodat és üdvösségedet elmondtam.*

Mitől igazság Krisztus? Attól, hogy *Én vagyok az igazság.*[1] Mitől az ő szabadítása Krisztus? Simeon fölismerte a Kisdedet anyja karjaiban a Templomban, és mondta: *mert meglátták szemeim a te üdvösségedet.*[2] Az öreg ember fölismerte a Kisdedet, a Gyermekben gyermek lett, megújult a hittől. Választ kapott ugyanis, és elmondta: megmondta neki az Úr, hogy nem lép ki ebből az életből addig, amíg meg nem látta Isten szabadítását.

Igaz, hogy Istennek ez a szabadítása megmutatkozik az embereknek, de azért csak kiáltsák: *Mutasd meg Urunk, a te irgalmasságodat és a te üdvösségedet add meg nekünk.*[3]

De Isten minden nemzetekre vonatkozó üdvösségét, mert amikor egy másik helyen ezt mondta: *Könyörüljön rajtunk az Isten és áldjon meg minket, ragyogtassa fel arcát felettünk, hogy megismerjük a földön a te utadat,* hozzátette: *az összes nemzetekben a te üdvösségedet.*[4]

Először ezt mondta: *hogy megismerjük a földön a te utadat,* és folytatta: *az összes nemzetekben a te üdvösségedet.* Mintha ezt mondaná neki: Melyik utat akarod megismerni? Az emberek jönnek az úthoz, vagy az út jön az emberekhez?

A mi útunk eljött az emberekhez, tévelygésben találta őket, és magához hívta az úttól távol járókat. Ezt mondja: rajtam járjatok és nem fogtok eltévedni, *mert én vagyok az út, és az igazság és az élet.*[5]

Ne mondd: „Hol van Isten útja? Melyik vidékre menjek? Milyen hegyre hágjak föl? Milyen mezőkön keressem?” Isten útját keresed? Isten üdvössége Isten útja, és ez mindenütt ott van, mert *az összes nemzetekben a te üdvösséged*. *Az igazságodat és üdvösségedet elmondtam.*

Hogyan irgalmasság is Isten igazsága?

19. *Nem rejtettem el irgalmasságodat és igazságodat a nagy gyülekezet előtt.* – Itt vagyunk. Ehhez a testhez számláljuk magunkat is, nem rejtjük el az Úr irgalmasságát és az Úr igazságát.

---

[1] Jn 14,6.
[2] Lk 2,30.
[3] Zsolt 84,8.
[4] Zsolt 66,2–3.
[5] Jn 14,6.0

Akarod hallani az Úr irgalmasságát? – Távolodj el a bűnöktől, megbocsátja a bűnöket.
Akarod hallani az Úr igazságát? – Őrizd az igazságosságot, megkoronázza az igazságosságot.
Most ugyanis az irgalmasságot hirdetik neked, később lesz majd részed az igazságban. Isten ugyanis nem úgy irgalmas, hogy igazságtalan lenne, és nem úgy igazságos, hogy ne volna irgalmas.

Kevésnek tűnik neked az irgalmasság? – A korábbiakból semmit nem számít be; a mai napig bűnösen éltél, még élsz, ma erkölcsösen élj, ezt az irgalmasságot ne rejtsd el.

Ha ez az irgalmasság, akkor mi az igazság? – *Összegyűjtik majd eléje az összes nemzetet, és szétválasztja őket, mint ahogyan a pásztor szétválasztja a juhokat a kosoktól, és a juhokat jobbra, a kosokat balra állítja.*
Mit mond a juhoknak? – *Jertek, Atyám áldottai, vegyétek a nektek készített országot.*
Mit mond a kosoknak? – *Távozzatok az örök tűzre.*[1]

Itt nincs helye a bűnbánatnak. Mivel megvetetted Isten irgalmasságát, tapasztalni fogod az igazságot; ha pedig nem vetetted meg irgalmasságot, örülni fogsz az igazságnak.

Isten távol van a gőgösöktől és közel van az alázatosakhoz

20. [12–13. v.] *Te pedig, Uram, ne távoztasd el tőlem irgalmasságaidat.* – Most sérült tagjaira tekintett. Mivel irgalmasságodat és igazságodat nem rejtettem el a nagy gyülekezet elől, a földkerekség egységes Egyháza elől, tekints a sérült tagokra, tekints a vétkesekre és bűnösökre és ne távoztasd el irgalmasságaidat.

Irgalmasságod és igazságod mindenkor elfogadott engem. – Nem mernék megtérni, ha nem volnék biztos a megbocsátásban; nem volnék kitartóan állhatatos, ha nem volnék biztos az ígéretben.

Irgalmasságod és igazságod mindenkor elfogadott engem. – Figyelek rád, mert jó vagy, figyelek rád, mert igazságos vagy, szeretlek, mert jó vagy, és félek tőled, mert igazságos vagy. A szeretet és a félelem vezet célba engem, mert *irgalmasságod és igazságod mindenkor elfogadott engem.*

Miért fogadnak el ezek és miért nem szabad a szemet elfordítani róluk? – *Mert körülvettek engem a bajok, melyeknek nincsen száma.* Ki számlálja meg a bűnöket? Ki számlálja meg a mások és a saját gonoszságait? Milyen halmaz

[331]Mt 25,32. 34. 41.

alatt nyögött az, aki ezt mondta: *Az én titkos bűneimtől tisztíts meg engem, Uram, és az idegenektől kíméld meg a te szolgádat.*[1]

A sajátjaink kicsinyek voltak, idegeneket terheltek ránk; félek magamtól, félek a jó testvértől, elviselem a rossz testvért; és egy ilyen halmaz alatt mivé lennénk, ha megszűnne Isten irgalmassága?

Te pedig, Uram, ne légy távol; légy közel. Kihez van közel az Úr? – *Azokhoz, akik összetörték a szívet.*[2] Távol van a gőgösöktől, közel van az alázatosakhoz. Magasságos ugyanis az Úr, és letekint az alázatosakra. De ne gondolják a gőgösök, hogy rejtve vannak, mert a magasban lévőket messziről ismeri.[3]

Messziről ismerte a hencegő farizeust és a közelből hajolt le a bűneit megvalló vámoshoz.[4] Az fölhánytorgatta az érdemeit és eltakarta a sebeit; ez nem mutogatott érdemeket, de föltárta a sebeket. Az orvoshoz jött, tudta, hogy beteg, tudta, hogy gyógyulnia kell; nem merte az égre emelni a szemét és verte a mellét; nem kímélte magát, hogy Ő könyörüljön; beismerő lett, hogy Ő eltekintő legyen; büntette magát, hogy Ő szabadítsa meg.

Ilyen szavak hangzanak itt, jámborul hallgassuk és jámborul szeressük e szavakat; szívvel, nyelvvel, egész bensőnkkel ezeket mondjuk.

Senki ne gondolja magát igaznak. „Él, aki beszél!" – él és bárcsak élne! Még itt él, még a halállal együtt él; és ha a lélek élet az igazságosság miatt, *a test mégis halott a bűn miatt.*[5] *És a romlandó test elnehezíti a lelket, és a földön lakás elnyomja a sokat gondolkodó elmét.*[6]

A te dolgod tehát kiáltani, sóhajtozni, vallomást tenni, nem magadat magasztalni, nem hencegni, nem az érdemeiddel dicsekedni; mert ha van is valamid, aminek örülni lehet, mid van, amit nem úgy kaptál?[7] *Mert körülvettek engem a bajok, melyeknek nincsen száma.* Gyógyítsd a szívet, tisztogasd a szívet, és Istenre tekints.

21. *Megragadtak engem a gonoszságaim, és nem tudok látni tőlük.* – Látni kellene valamit, mi akadályozza, hogy lássuk? Nemde a gonoszság? Szemedet, hogy ne tudd látni ezt a világosságot, elvakítja valami belekerült folyadék, vagy talán füst vagy por, és a sérült szemet nem tudod a világosságra nyitni; akkor a sérült szívet föl tudod-e emelni Istenhez? Nemde előbb meg kell gyógyítani,

[1]Zsolt 18,13–14.
[2]Vö. Zsolt 33,19.
[3]Zsolt 137,6.
[4]Vö. Lk 18,11.
[5]Vö. Róm 8,10.
[6]Vö. Bölcs 9,15.
[7]Vö. 1Kor 4,7.

hogy láthass? Nemde gőgös vagy, ha azt mondod: először lássak, azután hinni fogok!

Ki mondja ezt? Ki az a később látó, aki ezt mondja: „Lássak, és úgy fogok hinni?” Meg fogom mutatni a világosságot, sőt maga a világosság akarja megmutatni magát. De kinek? A vaknak nem lehet megmutatni, mert nem lát. Miért nem lát? Mert a sok bűn elnehezítette a szemét. Mert mit is mondott?

Megragadtak engem a gonoszságaim, és nem tudok látni tőlük. – Távolíttassanak el tehát a gonoszságok, bocsáttassanak meg a bűnök, vétessék le a kötés a szemről, gyógyíttassék meg a sérült, teljesíttessék a fájdalmas parancsolat, mint valami gyógyító szem-kenet. Először tedd meg, amit parancsolnak neked: gyógyítsd a szívet, tisztítsd meg a szívet, szeresd az ellenségedet.[1]

„De ki szereti az ellenségét?” – Az orvos parancsolja ezt: keserű, de gyógyító.

Mit tegyek veled? – mondja. Meggyötörlek, hogy meggyógyulj ettől.

Még többet is mond: „Ha meggyógyulsz, nem fog nehezedre esni, gyógyultan örömmel fogod szeretni az ellenséget; igyekezz meggyógyulni.” A szorongatásokban, a háborgatásokban, a kísértésekben légy erős, tarts ki; orvos kezének műve, nem rablóé.

Íme, elfogadom a parancsolatokat, megőrzöm a hitet, és ahogyan parancsolod, meggyógyítom a szívet, de a szív gyógyulása és megtisztulása után mit fogok látni? *Boldogok a tisztaszívűek, mert ők látni fogják Istent.*[2] Erre most – mondja – nem vagyok képes. *Megragadtak engem a gonoszságaim, és nem tudok látni tőlük.*

A bűnösök közül sokan összeomlanak a tehertől

22. *Számosabbak fejem hajszálainál.* – A hajszálakra a nagy szám miatt hivatkozik, mert ki számlálja meg fejének hajszálait? Sokkal kevésbé a bűnöket, melyek meghaladják a hajszálak számát. Kicsiségnek látszanak, de sokan vannak.

Korábban nagyokat vétettél, most már nem törsz házasságot, nem gyilkolsz, nem rabolsz, nem káromkodsz, nem szólsz hamis tanúságot; ezek a bűnök nagy terhei.

Korábban nagyokat vétettél. Mit gondolsz a kicsinyekről? Vajon a kicsinyektől nem félsz? Ledobtad a nagy terhet, vigyázz, el ne temessen a homok. *Számosabbak fejem hajszálainál.*

---

[1]Vö. Mt 5,44; Lk 6,27.35.
[2]Mt 5,8.

23. [13–14. v.] *És az én szívem elhagyott engem.* – Csoda-e, ha a szívedet elhagyta a te Istened, amikor az elhagyta önmagát?

Mit jelent az, hogy *az én szívem elhagyott engem?* – Azt jelenti, hogy a szívem nem alkalmas arra, hogy megismerje önmagát.

Ezt mondta: *az én szívem elhagyott engem.* Látni szeretném az Urat a szívemmel, és nem vagyok rá képes az én bűneim sokasága miatt, és ugyanígy önmagát sem érti a szívem.

Ugyanis senki nem érti önmagát, senki ne tartsa sokra magát. Mert értette-e szívével a szívét Péter, amikor ezt mondta: *Veled maradok mindhalálig?*[1]

A szívben ott volt a hamis magabiztosság, a szívben rejtőzött az igaz félelem; és a szív nem volt alkalmas arra, hogy megértse a szívet.

A beteg szív rejtőzködött, de az orvosnak nyilvánvaló volt. Az történt, amit róla előre megmondott. Isten tudta benne azt, amit ő önmagában nem tudott: mivel a szíve elhagyta őt, a szíve rejtegette a szívét. *És az én szívem elhagyott engem.*

Tehát mit tegyünk? Mit kiáltsunk? Mit mondjunk? – *Legyen tetszésedre, Uram, hogy kiragadj engem,* mintha azt mondaná: *Ha akarod, megtisztíthatsz engem.*[2]

Legyen tetszésedre, Uram, hogy kiragadj engem; Uram, tekints az én segítségemre. Bűnbánó tagok, a fájdalomban elmerült tagok, az orvos műszerei alatt kiáltozó, de remélő tagok. *Uram, tekints az én segítségemre.*

24. [15.v.] *És szégyenüljenek meg és félelem fogja el azokat mind, akik keresik a lelkemet, hogy elvegyék.*

Valahol másutt panaszkodik és mondja: *Jobbra tekintettem és láttam, és nem volt, aki megkeresse a lelkemet;*[3] azaz nem volt, aki követett volna engem.

Krisztus a szenvedésben mondja: *És jobbra tekintettem,* azaz nem a gonosz zsidókra, hanem jobb kéz felé, az apostolokra, *és nem volt, aki megkeresse az én lelkemet.* Olyannyira nem volt, aki keresse az én lelkemet, hogy aki sokat tételezett föl magáról, megtagadta a lelkemet.[4]

Mivel azonban kétféleképpen keresik az embert: vagy segítséget kérnek tőle, vagy üldözik őt; ez itt az utóbbiakról beszél, akiknek megszégyenülését és megfélemlítését akarja, akik keresik az ő lelkét. Azért, hogy ne azokra gondolj,

[1]Mt 26,35.
[2]Mt 8,2.
[3]Zsolt 141,5.
[4]Vö. Mt 26,70.

akik nem keresték a lelkét, hanem azokra, akik halálra keresték, hozzáteszi: *szégyenüljenek meg és félelem fogja el őket.*

És valóban, sokan keresték az Ő lelkét, és megszégyenültek és félelem fogta el őket; keresték a lelkét, és ahogyan akarták elvették a lelkét, *de neki hatalma volt letenni a lelkét, és hatalma volt visszavenni a lelkét.*[1]

Azok tehát örültek, amikor letette, és megszégyenültek, amikor visszavette. *Szégyenüljenek meg és félelem fogja el azokat, akik keresik a lelkemet, hogy elvegyék.*

Mindig kövessük az Urat

25. *Kerüljenek a hátam mögé és piruljanak, akik rosszat akarnak nekem.* – Kerüljenek a hátam mögé, ezt is jó értelemben kell vennünk, mert jót akar nekik, és annak a szava ez, aki a keresztről ezt mondta: *Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.*[2]

Tehát miért mondja nekik, hogy kerüljenek a háta mögé? – Azért, mert akik korábban gőgösök voltak, amikor a háta mögé kerülnek, alázatossá válnak, hogy föltámadjanak. Amikor ugyanis előtte vannak, az Úr előtt akarnak járni, jobbak akarnak lenni, mint az Úr; amikor pedig a háta mögött vannak, elismerik, hogy Ő jobb, Ő az első, ők pedig utána következnek, hogy Ő menjen elől, ők pedig kövessék.

Ezért dorgálta így Pétert, amikor rossz tanácsot adott neki: az Úr ugyanis szenvedésre készült üdvösségünkért, és beszélt az eljövendő szenvedésről, és mondta neki Péter: *Távol legyen, Uram, kegyelmezz magadnak, ez ne történjék meg.* Az Úr előtt akart járni és tanácsot akart adni a Mesternek. Az Úr pedig, hogy ne előtte járjon, hanem kövesse őt, mondta neki: *Menj a hátam mögé sátán!*[3]

Azért vagy sátán – mondja –, mert meg akarod előzni azt, akit követned kell, ha pedig a háta mögé kerülsz, és követed, akkor már nem vagy sátán. Hanem mi? – *Erre a sziklára fogom építeni Egyházamat.*[4]

Mi az igazi és mi a hamis dicséret?

26. [16–17. v.] *Kerüljenek a hátam mögé és félelem fogja el azokat, akik rosszat akarnak nekem.* – Rosszakarók azok, akik még ha áldást mondanak is, a szívükben átkoznak.

---

[1]Vö. Jn 10,18.
[2]Lk 23,34.
[3]Mt 16,22 23.
[4]Mt 16,18.

Mondod valakinek: „Légy keresztény”, de légy keresztény te magad! Jó dolgot mondott, de nem azt számítják be neki, amit mondott, hanem azt, amilyen lélekkel mondta. Ahogyan a zsidóknak beszámították, amikor az a látóvá lett vakon született, akit sértegetésekkel szorongattak, mondta nekik: *Vajon ti is a tanítványai akartok lenni?* És megátkozták őt. Ezt mondja az evamgélista: *Megátkozták őt, mondván: te légy az Ő tanítványa.*[1] Miközben azok átkozták, az Úr megáldotta; megtette, amit azok mondtak, de megfizetett nekik azért, hogy megátkozták. *Kerüljenek a hátam mögé és félelem fogja el azokat, akik rosszat akarnak nekem.*

Vannak azonban más, nem jó emberek, akik jót akarnak, de tőlük is óvakodni kell. Miként ugyanis azok átkoznak és a javainkról beszélnek, de rossz lélekkel, úgy sokan a bűneinkről beszélnek, jó lélekkel.

Ezt akarom mondani: ha valaki azt mondja neked: „Légy keresztény!”, jót mond rólad, rossz lélekkel; ha pedig valaki így szól hozzád: „Nálad nincs jobb senki!”, de rosszakat teszel, mivel *dicsérik a bűnöst lelkének vágyaiban és áldják azt, aki gazságokat művel,*[2]a rosszaságaidról beszél dicsérően.

Ahogyan az átkozva szólt a javaidról, úgy ez áldóan szólt a bűneidről; de az ellenségnek e két fajtájától menekülj, mindkettőtől óvakodj. Az tombol, ez hízeleg, de mindkettő rossz; az rossz indulatú, ez meg a dicséretben álnok; az dorgál, ez dicsér, de ahogyan az a dorgálásban ellenség, úgy ez a dicséretben álnok. Mindkettőtől óvakodj, mindkettő ellen imádkozzál.

Aki ugyanis így imádkozott: *Kerüljenek a hátam mögé és félelem fogja el azokat, akik rosszat akarnak nekem,* az álnokul rosszakarók és a hazug módon áldást mondók másik fajtájára tekintett: *Szégyenüljenek meg azonnal, akik mondják nekem: „Jól van, jól van!”*

Hazug módon dicsérnek: „Nagy férfiú, jó ember, művelt, tudós, de miért keresztény?” – Amiatt dicsérnek, ami miatt nem szeretnéd, és azt kifogásolják, aminek te örülsz. De ha te talán ezt mondod: „Miért dicséred bennem, ó ember, hogy jó vagyok, hogy igaz ember vagyok? Ha ezt gondolod, Krisztus tett ilyenné, Őt dicsérd”.[3] Erre az: „Szó se róla, ne légy igazságtalan magaddal, magadnak köszönheted, hogy ilyen vagy.” *Szégyenüljenek meg azonnal, akik mondják nekem: „Jól van, jól van!”*

És mi a folytatás? – *Ujjongjanak és örvendjenek benned mind, akik keresnek téged, Uram.* Nem engem keresnek, hanem Téged keresnek; nem nekem mondják: *„Jól van, jól van!”,* hanem azt látják, hogy Benned dicsekszem, ha

[1]Jn 9,27–28.
[2]Vö. Zsolt 10,3.
[3]Tertull. Apol. 3,1–2.

egyáltalán van dicsekedni valóm. *Aki ugyanis dicsekszik, az Úrban dicsekedjék.*[1] *Ujjongjanak és örvendjenek benned mind, akik keresnek téged, Uram, és mondják mindenkor: „Magasztaltassék az Úr”, akik szeretik a te üdvösségét.*

Mert még ha bűnösből lettél is igazzá, annak adj dicsőséget, aki megigazulttá teszi a gonoszt.[2] Tehát ha bűnös volna is, dicsértessék az, aki a megbocsátásra hívja; ha pedig valaki már az igazságosság útján jár, dicsértessék az, aki a koronára hívja. *Magasztalják az Urat mindig, akik szeretik az üdvösségét.*

Isten gondoskodjék rólad, aki megteremtett téged

27. [18. v.] *Én pedig* – akinek rosszat akartak.
Én pedig – akinek a lelkét keresték, hogy elvegyék. De fordulj más emberek felé.
Én pedig – akinek mondták: „Jól van, jól van!”, *szűkölködő vagyok és szegény.* Nincs mit dicsérjenek bennem, mint sajátomat.

Ő hasítsa föl a zsákomat, takarjon be a stólájával. *Élek én, de már nem én, hanem Krisztus él bennem.*[3] Ha Krisztus él benned, és minden, ami jó benned van, Krisztusé, mindened Krisztusé, akkor te magadtól mi vagy? *Én szűkölködő vagyok és szegény.* Én nem vagyok gazdag, mert nem vagyok gőgös.

Gazdag volt az, aki ezt mondta: *Hálát adok neked, Uram, hogy nem vagyok olyan, mint a többi ember;* a vámos pedig szegény volt, aki ezt mondta: *Uram, irgalmazz nekem, bűnösnek.*[4]

Az a jóllakottságában böfögött, ez éhségében könnyezett. *Én pedig szűkölködő vagyok és szegény.* És mit készülsz tenni, ó szűkölködő és szegény? Koldulj Isten ajtajánál, zörgess és megnyittatik neked. *Én pedig szűkölködő vagyok és szegény, az Úr gondoskodik rólam. Bízd az Úrra gondodat, és remélj benne és Ő cselekedni fog.*[5]

Miért aggódsz magad miatt? Miért akarsz előre gondoskodni magadról? Annak legyen rád gondja, aki megteremtett téged. Akinek gondja volt rád akkor, amikor még nem is léteztél, hogyan ne gondoskodna rólad akkor, amikor már az vagy, aminek látni akart? Ugyanis már hívő vagy, már az igazságosság útján jársz.

Ne volna rád gondja annak, aki *fölkelti napját jókra és rosszakra és esőt hullat igazakra és bűnösökre?*[6] Téged, aki már a hitből megigazultan élsz, mellőzne,

---

[1]Vö. 1Kor 1,31.
[2]Vö. Róm 4,5.
[3]Vö. Gal 2,20.
[4]Lk 18,11–13.
[5]Zsolt 54,23.
[6]Vö. Mt 5,45.

elhagyna, megtagadna?[1] Már itt is támogat, itt is segít, itt is nyújtja a szükséges dolgokat és távol tartja az ártalmakat. Amikor ad valamit, vigasztal, hogy kitartó légy, amikor elvesz valamit, fenyít, hogy el ne vessz. Az Úrnak gondja van rád, légy bizonyos ebben.

Aki megteremtett, Ő hordoz téged; alkotóművészed kezéből ne akarj kiesni, mert ha kiesel a művész kezéből, összetörsz. Azt pedig, hogy a művész kezében maradj, a jó akarat teszi.

Mondjad: „Az én Istenem akart, Ő fog hordozni, Ő maga fog fenntartani." Bízd rá magad, ne gondold, hogy ez hiábavaló, hogy eltaszítanak, ne gondold ezt. Ő maga mondta: *Én töltöm be az eget és a földet.*[2] Soha nem hiányzik mellőled; te ne hiányozz neki, te ne hiányozz magadnak. *Az Úr gondoskodik rólam.*

28. *Oltalmazóm és szabadítóm te vagy; Istenem, ne késlekedjél.* – Fohászkodik, kérlel, fél, nehogy ellankadjon: *ne késlekedjél!*

Mit jelent az, hogy *ne késlekedjél? – Ha meg nem rövidülnének azok a napok, nem menekülne meg egy test sem*[3] – az imént olvastuk a szorongatások napjairól. Egy emberként kérlelik Istent Krisztus tagjai, Krisztus mindenütt elterjedt teste, az egy szűkölködő, az egy szegény; mert az a szegény is, aki gazdag létére lett szegénnyé, akiről az Apostol mondja: *Bár gazdag volt, szegénnyé lett, hogy az ő szegénysége által ti meggazdagodjatok,* [4] az igazi szegényeket gazdaggá teszi, a hamis gazdagokat elszegényíti.

Hozzá kiált: *A föld széléről kiáltottam hozzád, amikor undorodott a lelkem.* [5] Jönnek a szorongatás napjai, az egyre nagyobb szorongatás napjai; jönnek, amint az Írás mondja, és ahogy múlnak a napok, úgy nőnek a szorongatások.

Senki ne ígérje magának azt, amit az evangélium nem ígér. Testvérek, kérve kérlek titeket, figyeljétek az Írásainkat, megcsaltak-e valamiben; történt-e valami másként, mint ahogy előre megmondták; végig úgy kell történnie mindennek, ahogyan megmondták. Az Írások ebben a világban nem ígérnek nekünk mást, csak háborgatásokat, elnyomást, szorongatásokat, egyre növekvő fájdalmakat, kísértések sokaságát. Elsősorban ezekre kell felkészülnünk, nehogy készületlenül ellankadjunk.

Jaj a várandósoknak és szoptatóknak[6] – hallottátok az imént. A várandósok azok, akik reménytől dagadnak, a szoptatók azok, akik már elnyerték amire

[1]Vö. Róm 1,17.
[2]Jer 23,24.
[3]Mt 24,22.
[4]2Kor 8,9.
[5]Zsolt 60,3.
[6]Mt 24,19.

vágytak. A várandós asszony a gyermek reményében dagad, de még nem látja a gyermeket, aki pedig szoptat, már karjában tartja, amit remélt.

Vegyük tehát például a következőt: „Milyen szép a szomszéd villája; ó, ha az enyém lehetne, egyesíteném a két telket!” A kapzsiság is szereti az egységet; amit szeret, jó, de nem tudja hol kell szeretnie.

Tehát megkívánta a szomszéd villáját; de az a szomszéd gazdag, nem szorul rá semmire, köztiszteletben áll, hatalma is van, sőt esetleg neked kell félned az ő hatalmától, nem hogy a telkéből remélhetnél valamit; mivel semmit nem remélhet, a lélekben nem fogan meg semmi, nem lesz várandós.

De ha a szomszédod szegény, aki szükséghelyzetben van, és el akarja adni, vagy nyomást lehet rá gyakorolni, hogy adja el, szemet vetsz rá és reméled a villát; várandóssá válik a lelked, reméli, hogy megszerezheti a szegény szomszéd villáját és telkét.

És amikor ez a szegény szükséget szenved, jön a gazdagabb szomszédhoz, akinek szolgálatokat szokott tenni, olykor talán meg is lopta, érkezésekor felállt és fejhajtással szokott üdvözölni, és mondja: „Adj kölcsönt, kérlek, szükséghelyzetben vagyok, szorongat a hitelezőm.” Erre az: „Most nincs semmim”.A szegénynek akarja, nem akarja, el kell adnia a villáját.

Ismerjük ezt, közöttünk voltak, de már nincsenek közöttünk.

Nemde tegnap még éltünk, ma is élünk? Még van idő a jobbulásra, még nem történt meg az a szétválasztás, egyesek jobbra mások balra állítása;[1] még nem vagyunk a pokolban, ahol az a csepp vízért könyörgő gazdag volt;[2] halljuk meg, amíg élünk, javuljunk meg.

Ne kívánjunk idegen jószágot és ne dagadjunk a reménytől; és ne jussunk hozzá idegen jószágokhoz hogy megszerezve megszületett gyermekként csókolgassuk.

Jaj a várandósoknak és szoptatóknak azokban a napokban. Változzék meg a szívünk, emeljük fel a szívünket, nem szabad a szívünk szerint itt laknunk; rossz régió ez. Legyen elég, hogy testben még itt kell lennünk, ami nem feltétlenül szükséges, ne történjék, legyen elég a napnak a maga baja,[3] fölemelt szívvel lakjunk itt.

Ha föltámadtatok Krisztussal – mondja a híveknek, mégpedig az Úr testét és vérét magukhoz vevő híveknek mondja: *Ha föltámadtatok Krisztussal, az odafönn valókat keressétek, ahol Krisztus ül az Isten jobbján; az odafönn*

[1]Vö. Mt 25,33.
[2]Vö. Lk 16,22.
[3]Mt 6,34.

valókat keressétek, ne a földön valókat. Hiszen meghaltatok, és a ti életetek el van rejtve Krisztussal Istenben.[1]

Még nem jelent meg, amire ígéretet kaptatok; már el van készítve, de még nem látjátok. Ha várandós akarsz lenni, ezt hordozd, ez legyen a reményed; biztosan meg fogod látni, nem lesz elvetélt, sem koraszülött, karodban fogod tartani amit megszülsz örökre.

Mert ezt mondja Izaiás: *Fogantunk és megszültük az üdvösség lelkét.*[2] Tehát hátra van még, és nem most adatik, de megadatik. Mi mindent megkaptunk már, testvéreim, ki tudja elszámlálni az Írások szerint?

Írtak az Egyházról – és látjuk, hogy itt van; írtak a bálványokról, hogy egyszer nem lesznek – látjuk, hogy nincsenek; megírták, hogy a zsidók el fogják veszíteni az országot – és látjuk; megírták, hogy lesznek eretnekek – és látjuk; írtak az ítélet napjáról is; írtak a jók megjutalmazásáról és a gonoszok megbüntetéséről – és Istent mindenben hűségesnek találjuk; csak az utolsó dolgokban mondana csődöt és csalna meg? *Az Úr gondoskodik rólam. Oltalmazóm és szabadítóm te vagy; Istenem, ne késlekedjél. Ha meg nem rövidülnének azok a napok, nem menekülne meg egy test sem; de a választottak kedvéért megrövidülnek.*[3]

A szorongatás napjai lesznek azok, de nem olyan hosszúak, mint reméljük. Azok gyorsan el fognak múlni, az eljövendő nyugalom nem fog elmúlni. Bármilyen hosszan, a rosszat el kell viselnünk a végtelen jó kedvéért.

[1]Kol 3,1–3.
[2]Iz 26,18.
[3]Mt 24,22.

NEGYVENEDIK ZSOLTÁR (41.)
Elhangzott Karthagóban 411-413 között
57–59 éves, 20–22 éves pap, 16–18 éves püspök

1A karvezetőnek. Zsoltár. Dávidé.
2Boldog, aki megérti a szűkölködőt és a szegényt,
a rossz napon megszabadítja őt az Úr.
3Az Úr őrizze meg és éltesse őt,
és tegye boldoggá a földön,
és ne adja őt ellensége kezére.
4Az Úr segítséget hoz neki fájdalma ágyán;
egész fekvőhelyét megforgattad gyengeségében.
5Én mondtam: „Uram, könyörülj rajtam;
gyógyítsd meg az én lelkemet, mert vétkeztem ellened”.

6Ellenségeim gonoszul szóltak ellenem:
„Mikor hal meg és vész el az ő neve?”
7És bejöttek hogy lássanak,
hiábavalóságokat beszélt a szívük;
gonoszságot gyűjtöttek maguknak, kimentek és beszéltek.
8Ellenségeim mind együtt suttogtak ellenem;
rosszakat gondoltak ellenem:
9Gonosz dolgot határoztak ellenem.
Mert aki alszik, nem ébred-e föl újra?
10Mert a békém embere, akiben reméltem,
aki a kenyeremet ette, a sarkát emelte ellenem.

11Te pedig Uram, könyörülj rajtam,
támassz fel és megfizetek nekik.
12Ebből tudtam meg, hogy kedvelsz engem,
hogy nem örvend fölöttem az én ellenségem;
13engem pedig ártatlanságom miatt elfogadtál,
és megszilárdítottál a színed előtt örökre.
14Áldott az Úr, Izraelnek Istene
öröktől fogva mindörökké. Amen. Amen.

Krisztus és a keresztények a Fő és a tagok

1. Mivel mártírok ünnepnapja virradt ránk, a vértanúk fejedelme, Krisztus dicsőséges szenvedése miatt – aki amikor küzdelmet parancsolt katonáinak nem kímélte önmagát, hanem elsőként harcolt és elsőként győzött –, és hogy harcosait példájával lelkesítse, hatalmával támogassa és koronát ígérjen nekik, halljunk valamit ebben a zsoltárban, ami a szenvedéséről szól.

Gyakran mondtuk már – és minket nem untat annak ismétlése, ami számotokra hasznos, ha megjegyzitek –, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus sokszor beszél önmaga nevében mint a Főnk, és sokszor beszél a teste nevében, akik mi és az ő Egyháza vagyunk, de annyira egy ember ajkáról hangzanak a szavak, hogy a Főt és testet teljesen egynek kell tartanunk, és nem szabad szétválasztani őket egymástól, mint azt a házasságot, amelyről ezt mondják: *Ketten egy testben lesznek.*[1]

Ha tehát felismerjük a kettőt egy testben, akkor felismerjük a kettőt az egy hangban. Először azt, amit a felolvasónak válaszolva énekeltünk, bár a zsoltár közepéről való, a beszédet mégis ezzel kezdjük.

Ellenségeim gonoszul szóltak ellenem: „Mikor hal meg és vész el az ő neve?”[2] – A mi Urunk Jézus Krisztus személye szól, de lássátok csak, nem érthetjük-e a tagjaira is. Mondták ezt akkor is, amikor a mi Urunk testben itt a földön járt. Mert látták, hogy nagy sokaság követi a tekintélyét, és csodákkal bizonyítja istenségét és fenségét; amikor a zsidók, akikről maga az Úr a példázatot mondta, melyben ezt mondták: *Ez az örökös, jertek, öljük meg és miénk lesz az öröksége*[3] ezt látták, magukban, azaz egymás között azt mondták, amit a főpapjuk, Kaifás szólaltatott meg: *Látjátok, hogy nagy sokaság követi, a világ is utána megy, ha élni hagyjuk, jönnek a rómaiak és elveszik tőlünk a helyet is, a népet is. Jobb, ha egy ember hal meg, mint ha elvész az egész nemzet.* Az evangélista pedig megmagyarázza nekünk a szavakat, melyeket Kaifás anélkül mondott, hogy tudta volna mit mond: *Ezt azonban nem magától mondta, hanem mert főpap volt, prófétált, hogy Jézusnak meg kell halnia a népért és a nemzetért.*[4]

Ők tehát, amikor látták, hogy a nép utána megy, mondták: *Mikor hal meg és vész el az ő neve?* Azaz, ha megöljük, már nem fog élni a neve a földön és holtan nem fog senkit félrevezetni, hanem a meggyilkolásából meg fogják érteni az emberek, hogy embert követtek, hogy nem volt értelme üdvösséget remélni tőle, és elhagyják a nevét és nem lesz többé.

---

[1] Ter 2,24; Ef 5,31.
[2] Zsolt 40,6.
[3] Mt 21,38.
[4] Jn 11,47–51.

Meghalt, és nem veszett el a neve, hanem magvetés lett a nevéből; meghalt, de búzaszem lett, melynek halálából kisarjadt a vetés.[1] A mi Urunk Jézus Krisztus megdicsőülése után tehát sokkal többen és még számosabban kezdtek hinni benne; és tagjai kezdték hallani, azt amit a Fő hallott.

Amikor a mi Urunk Jézus Krisztus már fölment a mennybe és itt a földön bennünk tevékenykedik, ellenségei még mindig mondták: *Mikor hal meg és vész el az ő neve?* Ezért támasztott tehát üldözéseket az Egyház ellen az ördög, hogy elveszejtse Krisztus nevét.

Hacsak azt nem gondoljátok, testvérek, hogy azok a pogányok, amikor dühöngtek a keresztények ellen, nem ezt mondták magukban, hogy el kell törölni Krisztus nevét a földről.

A mártírokat azért ölték meg, hogy Krisztus újra haljon meg, nem a Főben, hanem a testében. A kiontott szent vér azonban megsokasította az Egyházat, a magvetéshez hozzájárult a mártírok halála is. *Drágalátos az Úr szemében az ő igazainak halála.*[2] A keresztények egyre többen lettek, és nem teljesült, amit az ellenségek mondtak: *Mikor hal meg és vész el az ő neve?*

Ezt még ma is mondják. Leülnek a pogányok és számlálják az éveket, hallgatják fanatikusaikat, akik ezt mondják: „Eljön az idő, amikor nem lesznek a keresztények”; őrzik a bálványaikat, amelyeket korábban tiszteltek, és mondják: *Mikor hal meg és vész el a neve?*

Ti kétszer vagy háromszor legyőzöttek, vegyétek eszetekbe: Krisztus meghalt, és nem vész el a neve; meghaltak a mártírok, az Egyház még inkább gyarapodott, az összes nemzetek között terjed Krisztus neve. Aki előre megmondta a halálát és feltámadását, aki előre megmondta mártírjainak halálát és koronáját, Ő maga mondta meg Egyháza jövőjét is. Ha kétszer igazat mondott, harmadszor hazudott volna?

Hiábavaló tehát, amit vele szemben hisztek; jobb volna, ha hinnétek benne, hogy *értsétek meg a rászorulót és szegényt*;[3] *mert szegény lett, jóllehet gazdag volt, hogy az ő szegénysége által meggazdagodjatok.*[4]

Most azonban, mert szegény lett, megvetik és mondják: „Ember volt. Ki volt? Meghalt, megfeszítették, embert tiszteltek, emberben reménykedtek, halottat imádtok!”

Tévedsz! *Értsd meg a rászorulót és szegényt*, hogy az ő szegénysége gazdaggá tegyen téged.

---

[1]Vö. Jn 12,25.
[2]Zsolt 115,15.
[3]Zsolt 40,2.
[4]2Kor 8,9.

Mit jelent ez, hogy *Értsd meg a rászorulót és szegényt?* – Azt jelenti, hogy fogadd el a rászoruló és szegény Krisztust, aki egy másik zsoltárban ezt mondja: *Én pedig ínséges vagyok és szegény, az Úrnak van rám gondja.*[1]

Mit jelent megérteni a rászorulót és szegényt? – Azt jelenti , hogy *kifosztotta magát, a szolga alakját magára véve hasonló lett az emberekhez és a külsejét tekintve embernek találták*;[2] gazdag az Atyánál, szegény minálunk; gazdag az égben, szegény a földön; Istenként gazdag, emberként szegény.

Tehát ez megzavar téged, hogy embert látsz, testet szemlélsz, hogy a halált látod és kineveted a keresztet? Ez megzavar téged? *Értsd meg a rászorulót és szegényt.*

Mit jelent ez? – Azt jelenti, hogy értsd meg, hogy ahol eléd tárul a gyengeség, ott rejtőzik az istenség. Gazdag, mert ilyen, szegény, mert te is ilyen leszel. De az ő szegénysége a mi gazdagságunk, mint ahogy az ő gyengesége a mi erősségünk, ahogy az ő ostobasága a mi bölcsességünk, ahogyan az ő halandósága a mi halhatatlanságunk.[3]

Figyeld csak, mit jelent az, hogy szegény; ne mások szegénységével mérjed. Ő, aki szegény lett, azért jött, hogy betöltse a szegényeket. Éppen ezért tárd ki a hit ölét és fogadd be e szegényt, nehogy szegény maradj.

Krisztus meghalt emberi gyengeségből, Isten azonban nem hal meg

2. [2. v.] *Boldog, aki megérti a szűkölködőt és a szegényt, a rossz napon megszabadítja őt az Úr.* – Mert eljön a rossz nap; akarod, nem akarod, eljön: itt lesz az ítélet napja, és rossz nap lesz, ha nem fogod érteni a szűkölködőt és a szegényt. Amit ugyanis most nem akarsz elhinni, a végén nyilvánvaló lesz. De nem fogsz megmenekülni előle, amikor nyilvánvaló lesz, mert nem hiszed most, amikor még rejtett. Hívnak, hogy hidd el, amit nem látsz, nehogy szégyenben maradj, amikor látni fogod.

Értsd meg tehát a szűkölködőt és a szegényt, azaz Krisztust; értsd meg a rejtett gazdagságot benne, akit szegénynek látsz. *Mert benne van elrejtve a bölcsesség és a tudomány összes kincse.*[4]

Azért fog megszabadítani a rossz napon, mert Isten; mivel pedig ember, azt is feltámasztotta és jobbá változtatta, az égbe emelte, ami benne emberi volt. Ő azonban, aki Isten, aki egy személy akart lenni az emberben és az emberrel, sem fogyatkozni, sem gyarapodni, sem meghalni, sem feltámadni nem tudott. Ne csodálkozz azon, hogy Isten Igéje nem hal meg, hiszen a mártírban nem hal meg

[1]Zsolt 39,18.
[2]Fil 2,7.
[3]Vö. 1Kor 1,30.
[4]Vö. Kol 2,3.

a lélek. Az imént hallottuk, hogy az Úr mondta: *Ne féljetek azoktól, akik megölik a testet, a lelket azonban nem tudják megölni.*[1]

Ha tehát a mártírok halálakor a mártírok lelke nem halt meg, az Ige halandó lett volna Krisztus halálakor? Bizony, Isten Igéje még kevésbé halandó mint az emberi lélek, hiszen az ember lelkét Isten teremtette; és ha Isten teremtette, akkor az Ige által teremtetett, mert mindenek általa lettek.[2]

Tehát nem hal meg az Ige sem, mivel nem hal meg az Ige által teremtett lélek. De ahogyan helyesen mondjuk, hogy meghalt az ember, bár a lelke nem hal meg, úgyanígy helyesen mondjuk: Meghalt Krisztus, jóllehet istensége nem hal meg.

Miért halt meg? – Mert szűkölködő és szegény. Ne botránkoztasson a halála és ne tartson vissza istensége szemlélésétől.

Boldog, aki megérti a szűkölködőt és a szegényt. – Nézd csak a szegényeket, szűkölködőket, az éhezőket és szomjazókat, a hontalanokat, a ruhátlanokat, betegeket, börtönben lévőket; értsd meg az ilyen szegényt is, mert ha megérted, akkor azt is érteni fogod, aki ezt mondta: *Éheztem, szomjaztam, ruhátlan, hontalan, beteg, rab voltam.* [3] Így a rossz napon kiragad téged az Úr.

Bár az égben ígér boldogságot Isten,
nem hagy el a földön sem

3. [3. v.] És lásd csak a boldogságodat.
Az Úr őrizze meg őt. – A próféta jót kíván a szűkölködőt és szegényt megértő embernek. Ez a kívánság ígéret, biztonsággal várhatják, akik ezt teszik.

Az Úr őrizze meg és éltesse őt.
Mit jelent, hogy *őrizze meg és éltesse őt?* Hová tartozik az *éltesse őt?* – A jövendő élethez. Azt éltetik ugyanis, aki meghalt. De vajon egy halott meg tudja-e érteni a szűkölködőt és a szegényt? De azt az elevenítést ígéri nekünk amelyről az Apostol ezt mondja: *Jóllehet a test a bűn miatt halott, a lélek a megigazulás következtében él. Ha pedig bennetek lakik annak Lelke, aki feltámasztotta Jézust a halálból, ő, aki Krisztus Jézust feltámasztotta a halottak közül, halandó testeteket is életre kelti bennetek lakó Lelke által.*[4]

Ez tehát az az elevenítés, amelyet annak ígérnek, aki érti a szűkölködőt és a szegényt. De mivel az Apostol ezt mondja Timóteusnak: *A jelen és a jövendő*

[1]Mt 10,28.
[2]Vö. Jn 1,3.
[3]Mt 25,35–36.
[4]Róm 8,10–11.

élet ígéretét birtokoljuk,[1] akik értik a szűkölködőt és a szegényt, ne gondolják, hogy az égbe fogadni fogják őket, a földön pedig megfeledkeznek róluk. És ne csak a jövendő és örökkévalókban reméljenek, azt gondolván, hogy Isten nem törődik szentjeivel és híveivel itt a földön, ahol, mint mondta, nagyon várnunk kell: *Az Úr őrizze meg és éltesse őt* – ez erre az életre vonatkozik.

És tegye boldoggá a földön – mondja. Hittel emeld hát tekintetedet erre a keresztény ígéretre: Isten nem hagy el itt a földön és ígér valamit az égben.

Sok rossz keresztény ugyanis, akik a felszíni dolgokat figyelik, kutatják és megfigyelik az időket és napokat, amikor dorgálni kezdjük őket mi, vagy jobb keresztények, miért csinálják ezt, így válaszolnak: „A mostani idők miatt van rá szükség, mert az örök élet kedvéért vagyunk keresztények, azért hittünk Krisztusnak, hogy örök életet adjon nekünk. Mert ez a mulandó élet, amelyben forgolódunk, nem tartozik az ő gondjába." – Ebből következik, röviden fogalmazva, hogy az örök életért Istent, a jelen életért az ördögöt tisztelik.

De maga Krisztus válaszol nekik: *Nem szolgálhattok két úrnak.*[2] Mert mást tisztelsz amiatt, amit az égben vársz, és mást amiatt, amit a földön vársz. Mennyivel jobb, ha egyet tisztelsz, aki az eget és a földet alkotta? Vajon, aki gondoskodott róla, hogy legyen a föld, megfeledkezne a képmásáról a földön? Tehát: *Az Úr őrizze meg és éltesse azt aki megérti a szűkölködőt és a szegényt.* És azonfelül, hogy örökre élteti, *tegye boldoggá őt a földön.*

Az Üdvözítő nevében tiporjátok meg az ördögöt, aki arról akar meggyőzni, hogy Krisztus semmi

4. *És nem adja őt ellensége kezére.* – Ez az ellenség az ördög. Senki ne emberi ellenségére gondoljon, amikor hallja ezeket a szavakat. Mert valaki talán már a szomszédjára gondol, akinek vitája volt vele a fórumon, aki el akarja venni tőle a birtokát, aki el akarja nyomni, vagy el akarja venni tőle a házát.

Ne ezekre gondoljatok, hanem arra az ellenségre, akiről az Úr ezt mondja: *Ellenséges ember művelte ezt.*[3] Mert ő az, aki azt sugallja, hogy földi dolgokért tiszteljék, mert a keresztény nevet nem tudja kiforgatni ez az ellenség; ugyanis látja, hogy Krisztus híre és dicsősége legyőzte. Abból látja ezt, hogy megölte Krisztus mártírjait, de azok koronát nyertek ő meg vereséget szenvedett, és felfogta, hogy arról nem tudja meggyőzni az embereket, hogy Krisztus semmi; és hogy Krisztus gyalázásával már nehezen szedheti rá az embereket, ezért Krisztust dicsérve próbál rászedni.

---

[1] 1Tim 4,8.
[2] Mt 6,24.
[3] Mt 13,28.

Mit mondott korábban? – Azt, hogy „Kit tiszteltek? Egy halott, megfeszített zsidót, egy jelentéktelen embert, aki nem tudta távol tartani magától a halált.”

Amikor pedig látja, hogy az ő nevében összegyűlik az emberi nem, látja, hogy a Megfeszített nevében templomokat rombolnak le, összetörik a bálványokat, kioltják az áldozati tüzeket, és mindezt a próféták által megjövendöltek teljesedésének látják az ámulva csodálkozó emberek, és már elzárják a szívüket a Krisztusnak szánt gyalázások elől, Krisztus dicséretét ölti magára, és más módon próbál elriasztani a hittől: „Nagy törvény a keresztény törvény, hatalmas törvény, de ki tudja azt megtartani?”

Az Üdvözítő nevében *tiporjátok meg az oroszlánt és a sárkányt.*[1] Nyíltan gyalázkodva ordított az oroszlán, most álnokul dicsérve ármánykodik a sárkány.

Jöjjenek a hithez akik kételkednek, és ne mondják: „Ki teljesítheti ezt?” Ha a saját erőikben bíznak, nem fogják teljesíteni. Isten kegyelmében bízva higgyenek, bizakodással jöjjenek, segítséget nyerni, ne ítéletre jöjjenek.

Az összes hívők Krisztus nevében élnek, mindegyik a maga szintjén teljesíti Krisztus parancsait, akár házasemberek, akár nőtlen férfiak, akár szűzek, úgy élnek, ahogy az Úr adja nekik hogy éljenek; nem a saját erejükben bíznak, hanem tudják, hogy Benne kell dicsekedniük. *Mert mid van, amit nem kaptál? Ha pedig kaptad, miért dicsekszel, mintha nem kaptad volna?*[2]

Ne mondd nekem: „Ki tudja ezt teljesíteni?” Ő teljesíti bennem, aki gazdagon jött a szegényhez; szegényen ugyan szegényhez, de a csordultig teli az üreshez.

Ezeket meggondolva, mert érti a rászorulót és a szegényt, és nem veti meg Krisztus szegénységét, érti Krisztus gazdagságát és boldog lesz a földön; nem adatik ellensége kezébe, aki arról akarja meggyőzni, hogy tisztelje Istent az égi dolgokért az ördögöt pedig tisztelje a földiekért. *Nem adja őt ellensége kezére.*

Isten keserűséget vegyít a gyönyörűségek közé, hogy az örök életet szeressük

5. [4. v.] *Az Úr segítséget hoz neki.* – De hol? Talán az égben, talán az örök életben, hogy ellenálljon az ördögnek a földi nélkülözés, a jelen élet szükségei miatt? Egyáltalán nem.

A jelen és jövendő élet ígéretét bírjuk.[3] Az jött el hozzád a földre, aki által lett az ég a föld. Tehát figyeld csak, mit mond: *Az Úr segítséget hoz neki a fájdalma ágyán.* A fájdalom ágya a test gyengesége.

---

[1]Vö. Zsolt 90,13.
[2]Vö. 1Kor 4,7.
[3]Vö. 1Tim 4,8.

Ne mondd: „Képtelen vagyok visszatartani, hordozni és megfékezni a testemet”; segítséget kapsz, hogy képes légy rá.

Az Úr segítséget hoz neked fájdalmad ágyán. – Az ágy hordoz téged, nem te hordozod az ágyat; de belül béna voltál, itt van, aki mondja neked: *Fogd az ágyadat és menj a házadba.*[1]

Az Úr segítséget hoz neki fájdalma ágyán. – És magához az Úrhoz fordul, mintha perlekedne: „Ha tehát az Úr segítséget hoz nekünk, miért van annyi bajunk ebben az életben, miért van annyi botrány, annyi vesződség, annyi testi és világi nyugtalanság?” Az Úrhoz fordul és mintha nekünk mondaná el az Ő gyógyító tanácsát, mondja: *Egész fekvőhelyét megforgattad betegségében.*

Mit jelent ez, hogy *egész fekvőhelyét megforgattad betegségében?* – A fekvőhely valami földi dolgot jelent. Minden gyönge lélek ebben az életben keres magának valami földi dolgot, amiben megnyugodhat, mert nehéz állandóan a vesződségre figyelni és Isten felé fordítani a szándékot, ezért keres magának valamit a földön, amiben megnyugszik és legalább kis időre megpihenhet, ahogyan ezeket a dolgokat az ártatlanok is szeretik.

Mert most nem a rosszak vágyairól beszélünk, hiszen sokan keresnek nyugalmat színházban; sokan a cirkuszban nyugszanak meg, az amfiteátrumban; sokan a kockajátékban nyugszanak meg; sokan a fényűző vendéglőkben; sokan a házasságtörők élvetegségében; sokan a rablás erőszakában; sokan a csalások ravaszságában; mindezekben megnyugszanak az emberek. De mit jelent az, hogy megnyugszanak? Azt jelenti, hogy gyönyörködnek benne.

De hagyjuk most mindezeket és térjünk rá az ártatlan emberre: a házában, a családjában, feleségében, gyermekeiben, szegénységében, kicsi birtokán, saját kezével telepített szőlejében, két kezével épített épületében; az ártatlanok ilyenekben nyugszanak meg.

Isten azonban, aki azt akarja, hogy mi csak az örök életet szeressük, ezekbe az ártatlan örömökbe keserűségeket vegyít, hogy ezek közepette is háborgatások érjenek és egész fekvőhelyünket megforgatja gyengeségünkben.

Egész fekvőhelyét megforgattad gyengeségében. – Ne perlekedjen hát, ha ezen az ártatlan megnyugvások közben bizonyos háborgatást szenved. Mert az alacsonyabb rendű dolgok keserűsége arra tanít, hogy a magasabb rendűeket szeressük, nehogy a hazafelé tartó vándor az istállót szeresse háza gyanánt. *Egész fekvőhelyét megforgattad gyengeségében.*

[1]Mk 2,11.

Ha Krisztus nem utasította el a gyógyító tüzet,
mi se utasítsuk el a háborgatásokat

6. [5. v.] De miért van mindez? – Azért, *mert megostorozza minden fiát, akit befogad.*[1]

Miért van mindez? – Mert a bűnös embernek mondatott: *Arcod verítékével eszed a kenyeredet.*[2]

Tehát mivel ezekről a fenyítékekről, melyekben fekvőhelyünk forgolódik gyengeségünkben, az embernek föl kell ismernie, hogy vétkei miatt szenvedi, térjen magába és mondja, ami következik: *Én mondtam: „Uram, könyörülj rajtam; gyógyítsd meg az én lelkemet, mert vétkeztem ellened”.*

Ó Uram, a háborgatásokban gyakorlatoztass; ostorozandónak ítéled minden fiadat, akit majd befogadsz, aki az Egyszülöttnek sem kegyelmeztél. Őt bűntelenül ostorozták, én pedig mondom: *Könyörülj rajtam; gyógyítsd meg az én lelkemet, mert vétkeztem ellened.*

Ha megvágták azt, akinek nem volt bűzlő sebe, ha a mi gyógyszerünk nem utasította el a gyógyító tüzet, vajon nekünk türelmetlenkednünk kell-e akár a metsző orvossal, azaz Vele szemben, aki gyakorlatoztat minket minden háborgatásban és meggyógyít a bűntől? Feltétlenül bízzuk magunkat az orvos kezére, mert nem téved, hogy a kelés helyett az egészséges részt vágná föl.

Ő ismeri azt, amit vizsgál, ismeri a víciumot, hiszen Ő teremtette a természetet; pontosan meg tudja különböztetni azt, amit alkotott, attól, ami a mi bűnös kívánságunkból adódott hozzá. Ő tudja, hogy az egészséges embernek adta a parancsot, nehogy megbetegedjen, és mondta neki a paradicsomban: *Ebből egyél, abból ne egyél!*[3] Az egészséges nem hallgatott az orvosi parancsra, hogy el ne bukjon; most legalább a beteg hallgasson rá, hogy talpra állhasson.

Én mondtam: „Uram, könyörülj rajtam; gyógyítsd meg az én lelkemet, mert vétkeztem ellened”. – A tetteimért, a bűneimért nem a szerencsét vádolom, nem mondom: „A végzet művelte velem!” Nem mondom: „Vénusz tett házasságtörővé, Mars tett rablóvá, Szaturnusz tett fösvénnyé!” *Én mondtam: „Uram, könyörülj rajtam; gyógyítsd meg az én lelkemet, mert vétkeztem ellened”.*

Vajon Krisztus ez, aki mondja? Vajon a bűn nélküli Főnk az? Vajon Ő az, *aki lerótta azt, amit nem rabolt el?*[4] Vajon Ő az, *aki egyedül szabad a halottak*

[1]Vö. Zsid 12,6.
[2]Ter 3,19.
[3]Ter 2,16–17.
[4]Vö. Zsolt 68,5.

között?[1] Szabad ugyanis a halottak között, mert bűn nélküli; *mert mindaz, aki bűnt követ el, a bűn rabszolgája.*[2] Tehát vajon ő beszél?

Bizony Ő, a tagjai nevében, mert tagjainak szava az ő szava, hiszen Főnk szavai a mi szavaink. Benne voltunk, amikor mondta: *Szomorú az én lelkem mindhalálig.*[3] Ugyanis nem félt a haláltól Ő, aki meghalni jött; nem utasította vissza a halált Ő, akinek volt hatalma letenni az életét, és volt hatalma újra fölvenni azt;[4] hanem a tagok szóltak a Főben és a Fő beszélt a tagok nevében.

Tehát a saját hangunkat halljuk Őbenne: *gyógyítsd meg az én lelkemet, mert vétkeztem ellened.* Őbenne voltunk, amikor mondta: *Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?*[5] Abban a zsoltárban ugyanis, amelynek ez az első sora, a folytatásban mondja: *Vétkeim igéi.*[6] De miféle vétkeké őbenne, ha nem amiatt, hogy *a mi régi emberünk megfeszíttetett vele együtt, hogy a bűn teste kiüresedjék és többé már ne szolgáljunk a bűnnek?*[7] Neki és Őbenne mondjuk: *Én mondtam: „Uram, könyörülj rajtam; gyógyítsd meg az én lelkemet, mert vétkeztem ellened”.*

7. [6. v.] *Ellenségeim gonoszul szóltak ellenem: „Mikor hal meg és vész el az ő neve?”* – Erről már beszéltünk, ezzel kezdtük. Nincs rá szükség, hogy megismételjük a mondottakat, hiszen annyira friss még az elhangzott beszéd a fületekben és a szívetekben.

Amit a Fő szenvedett, a tagoknak is el kell szenvedniük

8. [7. v.] *És bejöttek hogy lássanak.* – Amit Krisztus szenvedett, az Egyház is szenvedi, amit a Fő szenvedett, a tagok is szenvedik. Mert vajon nagyobb-e a szolga uránál, vagy a tanítvány mesterénél? *Ha engem üldöztek* – mondja – *titeket is üldözni fognak. Ha a családapát Belzebulnak nevezték, mennyivel inkább a házanépét?*[8]

Bejöttek hogy lássanak. – Júdás ott volt a Főnk mellett, bejött a Főnkhöz, hogy lássa, azaz hogy kikémlelje; nem azért, hogy legyen valami, amit higgyen, hanem hogy találjon valamit, amit elárulhat. Íme, ő bejött, hogy lásson, és ezt a példát a Főnkben kaptuk. És mi történt a tagjaival Főnk mennybevétele után?

---

[1]Vö. Zsolt 87,6.
[2]Jn 8,34.
[3]Mt 26,38.
[4]Vö. Jn 10,18.
[5]Mt 27,46.
[6]Zsolt 21,2.
[7]Vö. Róm 6,6.
[8]Mt 10,24; Jn 15,20.

Nemde Pál apostol ezt mondja: *A betolakodó testvérek miatt, akik beférkőztek közénk, hogy kikémleljék a szabadságunkat.*[1] Tehát ezek is bementek, hogy lássanak, mert képmutatók, gonosz színlelők megjátszott szeretettel, a szentek minden mozdulatát és szavát lesve, mindenben csapdát állítva.

És mi történik velük? Lássátok csak a folytatást: *Hiábavalóságokat beszélt a szívük;* azaz megjátszott szeretettel szólnak, üres, amit mondanak, nem igaz, nem megbízható. És mert lesik, hogy mivel vádaskodhatnak, mit mond? *Gonoszságot gyűjtöttek maguknak.*

Rágalmazásokat fogalmazva nagynak gondolták magukat, mert volt mivel vádaskodjanak. *Gonoszságot gyűjtöttek maguknak; maguknak,* mondja, nem *nekem.* Ahogy Júdás magának és nem Krisztusnak, úgy az Egyház színlelői is maguknak, nem nekünk; mert másutt ezt mondják róluk: *És hazudott a gonoszság önmagának.*[2]

Gonoszságot gyűjtöttek maguknak. És mivel bejöttek, hogy lássanak, *kimentek és beszéltek.*

Az, aki bejött, hogy lásson, kiment és beszélt. Bárcsak belül lett volna és igazat beszélt volna! Nem ment volna ki, ahol hazugságokat beszél. Áruló és üldöző, kiment és beszél.

Ha Krisztus tagjai közé tartozol, jöjj be és ragaszkodj a Főhöz.
Tűrd el a konkolyt, ha búza vagy,
tűrd el a pelyvát, ha gabona vagy,[3]
tűrd el a rossz halakat a hálóban, ha jó hal vagy.
Miért röpültél ki a ventilláció (szelelés) ideje előtt?
Miért tépted ki magaddal együtt a gabonát is az aratás előtt?
Miért szakítottad ki a hálót, mielőtt partra vonták volna?
Kimentek és beszéltek.

Isten minden rosszat jóra fordít Krisztus és a mártírok számára

9. [8. v.] *Ellenségeim mind együtt suttogtak ellenem.* – Ellenem mind együtt; mennyivel jobb volna velem együtt!

Mit jelent az, hogy *ellenem együtt?* – Azt jelenti, hogy egyetértve, összeesküdve. Tehát Krisztus mondja nekik: egyetértetek ellenem, értsetek egyet velem; miért ellenem, miért nem velem? Ha mindig összetartottatok volna, nem oszlottatok volna meg skizmákban. Az Apostol ugyanis ezt mondja:

[1]Gal 2,4.
[2]Zsolt 26,12.
[3]Vö. Mt 13,30.

Kérve kérlek titeket, testvérek, hogy ugyanazt mondjátok valamennyien és ne legyenek köztetek szakadások.[1]

Ellenségeim mind együtt suttogtak ellenem, rosszakat gondoltak ellenem. – De inkább maguk ellen, mert gonoszságot gyűjtöttek maguknak; de azért ellenem, mert a szándékuk szerint kell értékelni őket. Mert attól még, hogy képtelenek voltak cselekedni, a cselekvési szándék nem szűnt meg bennük. Mert az ördög is ki akarta oltani Krisztus életét, Júdás is meg akarta ölni Krisztust, miután pedig Krisztust megölték és feltámadt, mi életre keltünk, az ördög és Júdás azonban nem a mi üdvösségünk jutalmát, hanem rossz akaratuk bérét kapták.

Mert, amint tudjátok, a jutalmat vagy a büntetést a szándék szerint kell mérlegelni a megfizetéskor, és vannak emberek, akik jót kívánnak valakiknek, mégpedig olyan jót, amit mi magunknak is kívánunk, és mégis átkozottaknak nevezik őket.

Amikor a vakon született, aki már testben és szívében látó lett, próbálta meggyőzni a testben látó, de szívükben vak zsidókat, mondta nekik: *Csak nem akartok ti is a tanítványai lenni?* Erre ők, mondja az evangélium, megátkozták és mondták neki: *Te légy az ő tanítványa!*[2]

Bárcsak megtörténne mindannyiunkkal, amit ezek átkozódva mondtak! Átoknak nevezzük a kimondók rossz akarata, nem a szavak rosszasága miatt; aki átkozódónak nevezi őket a szándékukat nézi, nem azt, amit kimondtak.

Rosszakat gondoltak ellenem. – De mi rossz Krisztusnak, mi rossz a mártíroknak? Mert Isten mindent jóra fordít.

Krisztus oldalából fakadtak az Egyház szentségei

10. [9. v.] *Gonosz dolgot határoztak ellenem.* – Miféle gonosz dolgot? Halljad csak magát a Főt: *Öljük meg és miénk lesz az örökség!*[3]

Ostobák! Hogyan lenne tiétek az örökség? Azért, mert megöltétek? Íme, megöltétek őt és nem lesz a tiétek az örökség.

Mert aki alszik, nem ébred-e föl újra? – Amikor ujjongtatok amiatt, hogy megöltétek őt, ő elaludt; mert egy másik zsoltárban mondja: *Én elaludtam.* Azok tomboltak és meg akarták ölni: *Én elaludtam.* Mert ha nem akartam volna, nem alszom el. *Én elaludtam, mert hatalmam van letenni az életemet, és hatalmam van az újra fölvételére.*[4] *Én elaludtam, álomba merültem, és felébredtem.*[5]

---

[1] 1Kor 1,10.
[2] Jn 9,27 28.
[3] Mt 21,38.
[4] Jn 10,18.
[5] Zsolt 3,6.

Tomboltak tehát a zsidók, a föld a gonosz kezébe adatott,[1] a testet kiszolgáltatták az üldözőknek, fára függesztették, átszegezték, lándzsával átszúrták.

Aki alszik, nem ébred-e föl újra? Miért aludt el? – Mert Ádám az eljövendő előképe volt;[2] Ádám is elaludt, amikor oldalából megteremtetett Éva.[3] Ádám Krisztus előképe, Éva az Egyház előképe volt, ezért nevezik az Élők anyjának.

Mikor alkották meg Évát? – Amikor Ádám aludt.

Mikor fakadtak a szentségek Krisztus oldalából? – Amikor a kereszten aludt. *Aki alszik, nem ébred-e föl újra?*

Krisztus él remélő, éhező és szomjazó tagjaiban

11. [10. v.] És mitől aludt el? – *Attól, aki bejött, hogy lásson és gonoszságot gyűjtött magának. Mert a békém embere, akiben reméltem, aki a kenyeremet ette, a sarkát emelte ellenem.* – Lábát emelte ellenem, össze akart tiporni.

Ki ez a békéjének embere? – Júdás. És benne remélt Krisztus, mert ezt mondta: *Akiben reméltem?* Nemde kezdettől ismerte őt? Nemde már születése előtt ismerte a jövőjét? Nemde összes tanítványainak mondta: *Én tizenkettőt választottam ki, és egy közületek ördög?*[4]

Tehát hogyan remélhetett benne, ha nem úgy, hogy ő maga él a tagjaiban, és amit sok hívő Júdástól remélt, azt az Úr magáévá tette.

Amikor ugyanis sok Krisztusban hívő zsidó látta Júdást a tizenkettő között, egyesek reméltek benne, mert olyannak látszott mint a többiek. Krisztus pedig, mert ezt remélő tagjaiban élt, ugyanúgy, ahogyan éhező és szomjazó tagjaiban, ahogyan mondta: *Éheztem* ..., úgy mondja ezt is: *Reméltem*.

Ezért ha megkérdezzük: Uram, mikor reméltél? ahogyan kérdezték tőle: Uram, mikor éheztél? ahogyan erre mondta: *Amikor egynek a legkisebbek közül tettétek, nekem tettétek,*[5] úgy válaszolhatja: Amikor egy a legkisebbek közül remélt, én reméltem. És kiben reméltem? *A békém emberében, aki a kenyeremet ette.*

A békém embere, akiben reméltem, aki a kenyeremet ette. – És hogyan mutatott rá a passióban ezen prófécia alapján? Egy falat kenyérrel jelölte meg,[6] hogy láthatóvá váljék, amit róla mondtak: *aki a kenyeremet ette.* És amikor jött, hogy

[1]Vö. Jób 9,24.
[2]Vö. Róm 5,14.
[3]Vö. Ter 2,21.
[4]Jn 6,71.
[5]Mt 25,37–40.
[6]Vö. Jn 13,26.

elárulja, csókot adott neki,[1] hogy láthatóvá váljék, amit róla mondtak: *Békém embere.*

Maga Krisztus, mivel Isten Igéje, föl tudta támasztani a testét

12. [11. v.] *Te pedig Uram, könyörülj rajtam.* – Ezt a szolga, a szűkölködő és szegény nevében mondja. *Boldog* ugyanis*, aki megérti a szűkölködőt és a szegényt.*

Könyörülj rajtam, támassz fel és megfizetek nekik. – Lássátok csak, hogy amit mondott, már meg is történt. A zsidók ugyanis megölték Krisztust, hogy el ne veszítsék a helyet;[2] miután megölték elveszítették a helyet, kiűzték őket az országból, szétszóródtak.

Föltámadva háborgatással fizetett meg nekik; de okulásul fizetett meg, még nem kárhozatul. A városban ugyanis, amelyben ordított a nép, és mint prédáló és bömbölő oroszlán kiáltotta: *Feszítsd meg, feszítsd meg őt!,*[3] miután elűzték belőle a zsidókat, keresztények laknak, zsidó lakója egy sincs. Elültették Krisztus Egyházát oda, ahonnan kitépték a zsinagóga bozótját. Valóban *fellobbant a lángjuk mint a tövisek között*,[4] az Úr pedig olyan volt mint a zöldellő fa. Ezt ő maga mondta, amikor egyes asszonyok mint halálba menőt siratták: *Ne miattam sírjatok, hanem magatok és gyermekeitek miatt sírjatok;* erre a próféciára utalva: *támassz fel és megfizetek nekik. Ha ugyanis ezeket teszik a zöldellő fával, mi lesz az elszáradttal?*[5] Mikor képes a tövis tüze megégetni a zöldellő fát? *Fellobbantak mint a láng tövisek között.* A tűz a tövist elemészti, és bármilyen zöldellő fát ér a láng, nehezen gyullad meg, mert a fa nedve ellenáll a gyenge és ellobbanó lángnak, ami azonban a tövis elhamvasztására alkalmas.

Támassz fel és megfizetek nekik –, de nehogy azt gondoljátok testvérek, hogy a Fiú hatalma kisebb mint az Atyáé, mert ezt mondta: *Támassz fel engem,* mintha önmagát nem volna képes feltámasztani. Azt támasztotta fel, ami képes volt meghalni; azaz a test halt meg, a test támadt fel.

De ne gondoljátok, hogy Isten, Krisztus Atyja föl tudta támasztani Krisztust, azaz Fiának testét, és maga Krisztus, mivel az Atyával egyenlő Igéje Istennek, ne tudta volna feltámasztani a testét.

Halljátok csak az evangéliumból: *Bontsátok le ezt a templomot, és én harmadnapra felépítem azt.* Ezt pedig, mondja az evangélista, nehogy

---

[1]Mt 26,49.
[2]Vö. Jn 11,48.
[3]Lk 23,21; Jn 19,6.
[4]Vö. Zsolt 117,12.
[5]Lk 23,28–31.

kételkedjünk felőle, testének templomáról mondta,[1] és *támassz fel és megfizetek nekik.*

A kereszten nem a hatalmát mutatta meg, hanem a türelemre tanított, és legyőzte a világot.

13. [12. v.] *Ebből tudtam meg, hogy kedvelsz engem, hogy nem örvend fölöttem az én ellenségem.* – Mert a zsidók örültek, amikor látták, hogy megfeszítik Krisztust, úgy vélték, megvalósították ártó akaratukat; tombolásuk gyümölcsét látták a kereszten függő Krisztusban. A fejüket hajtogatták: *Ha Istennek Fia, szálljon le a keresztről!*[2] És nem szállt le, aki le tudott volna szállni, mert nem a hatalmát mutatta meg, hanem a türelemre tanított.

Ha ugyanis követelésükre leszállt volna a keresztről, úgy látszott volna, hogy eleget tesz a sértegetőinek, és azt hihették volna, hogy nem képes elviselni a gyalázkodásokat. Ezért inkább a kereszten maradt, mozdulatlanul csúfolkodásuk közepette. Azok pedig azért hajtogatták a fejüket, mert nem tartoztak az igazi Főhöz.

Bennünket pedig nagyon megtanított a türelemre. Mert többet tett azzal, hogy nem tette meg, amire a zsidók provokálták. Ugyanis sokkal nagyobb tett feltámadni a sírból, mint leszállni a keresztről.

Mert nem örvend fölöttem az én ellenségem. – Tehát akkor örvendtek; de feltámadt Krisztus, megdicsőült Krisztus. Most látják, hogy a nevében megtér az emberi nem, most csúfolódjanak, most hajtogassák a fejüket; most már mereven tartják a fejüket, vagy ha hajtogatják, ámulva és csodálkozva teszik.

Most ugyanis azt mondják: „Vajon ez az erős az, akiről Mózes és a próféták beszéltek?” Erről ugyanis ezt mondták: *Mint a bárány, amelyet leölésre visznek, és mint a juh elnémul nyírója előtt, úgy nem nyitotta meg a száját; az ő sebei által gyógyultunk meg.*[3] Látjuk ugyanis, hogy ez a megfeszített maga után viszi az emberi nemet és hiába mondták atyáink: *Öljük meg, nehogy utána menjen az egész világ.*[4] Talán nem menne utána, ha nem ölték volna meg. *Ebből tudtam meg, hogy kedvelsz engem, hogy nem örvend fölöttem az én ellenségem.*

Az Írások mindezt előre megmondták a Fő és test Krisztusról

14. [13–14. v.] *Engem pedig az ártatlanságom miatt elfogadtál.* – Valóban ártatlan: teljesen bűntelen; fizetett, noha nem volt adós; ostorozták minden ok nélkül.

---

[1] Jn 2,19–21.
[2] Mt 27,39–40.
[3] Iz 53,5–7.
[4] Jn 12,19.

Engem pedig az ártatlanság miatt elfogadtál, és megszilárdítottál a színed előtt örökre. – Megszilárdítottál örökre, egy időre elgyengítettél; megszilárdítottál a színed előtt, az emberek színe előtt elgyengítettél.

Tehát mi következik ebből? – Dicséret neki, dicsőség neki!
Áldott az Úr, Izrael Istene! Mert ő, Izrael Istene a mi Istenünk, Jákob Istene a kisebbik fiú Istene, a kisebbik nép Istene.

Ne mondja senki: „Ezt a zsidókról mondta, én nem vagyok Izrael!" Inkább a zsidók nem Izrael. Mert ők, az idősebb fiú, maga az idősebb nép vettetett el: a fiatalabb nép a kedves. Az hogy *az idősebb szolgál a fiatalabbnak,*[1] most teljesedett be; most, testvérek, amikor nekünk szolgálnak a zsidók, akik mint a könyvtárosok hozzák nekünk a kódexeket tanulmányozásra.

Halljátok csak, hogyan szolgálnak nekünk a zsidók, és nem alaptalanul. Káin, az idősebb testvér, aki megölte az öccsét, jelet kapott, hogy senki meg ne ölje, azaz, hogy ez a nép megmaradjon.[2] Náluk vannak a próféták, náluk van a Törvény; az a törvény és azok a próféták, akik Krisztust hirdették. Amikor a pogányokkal tárgyalunk és kimutatjuk nekik, hogy Krisztus Egyházában most az történik, amit korábban megjövendöltek Krisztus nevéről, a Főről és Krisztus testéről, nehogy azt gondolják, hogy ezeket a jövendöléseket mi találtuk ki, és hogy megtörtént dolgokat úgy írtunk le, mintha jövendölték volna, előhozzuk nekik a zsidók kódexeit. A zsidók ugyanis ellenségeink, és az ellenség irataiból győzzük meg az ellenfelet.

Tehát mindent az Úr rendez el, mindent a mi üdvösségünkre rendelt. Mi még nem éltünk, amikor előre megmondott mindent, most a mi korunkban beteljesítette, és amit még nem, azt be fogja teljesíteni. Így tehát tartsuk számon azt, aki már teljesítette ígéreteit, hogy higgyünk annak, aki még adós ígéretekkel; mert meg fogja adni azt is, amit még nem adott meg, mint ahogy eddig megadta, amivel tartozott.

Aki meg akar bizonyosodni arról, hogy hol van megírva, olvassa Mózest és a prófétákat. Ha pedig valaki ellenségesen zajong és azt mondja: „Ti találtátok ki magatoknak a próféciákat!", hozzátok elő a zsidók kódexeit, mert az idősebb szolgál a fiatalabbnak. Azokban olvashatók a jövendölések, amelyeket most beteljesedve látunk, és mondjuk mindannyian: *Áldott az Úr, Izraelnek Istene öröktől fogva mindörökké.* És mondja az egész nép: *Amen! Amen!*

[1]Ter 25,23.
[2]Ter 4,15.

NEGYVENEGYEDIK ZSOLTÁR (42.)
Elhangzott Hippóban 410 után
56 éves, 18 éves pap, 15 éves püspök

1A karvezetőnek. Maskil. Kóré fiaié.
2Amint kívánkozik a szarvas a vizek forrásaihoz,
úgy kívánkozik a lelkem tehozzád, Istenem.
3Szomjazott a lelkem Isten után, az élő Isten után;
mikor jöhetek és jelenhetek meg Isten arca előtt?
4Könnyeim lettek a kenyerem éjjel és nappal,
miközben naponta mondják nekem: „Hol van a te Istened?”

5Ezekről elmélkedtem
és kiárasztottam magam fölé a lelkemet;
hogy belépjek a csodálatos hajlék helyére,
egészen Isten házáig,
az ünneplő ujjongás és vallomás hangjában.
6Miért vagy szomorú, én lelkem, miért háborgatsz engem?
Reménykedj Istenben, mert még vallomást fogok tenni neki,
arcom üdvössége, én Istenem.
7Megháborodott magam miatt az én lelkem,
ezért emlékezem rád, Uram,
a Jordán földjéről és a Hermonról, a kicsinyke hegyről.
8A mélység a mélységet hívja vízeséseidnek zúgásában;
minden örvényed és hullámod átcsapott rajtam.
9Nappal rendelte el az Úr irgalmasságát,
és éjjel fogja kinyilvánítani:
magamban imádkozom az én életem Istenéhez.
10Mondom Istennek: „Elfogadóm vagy,
miért űztél el engem, és miért járok-kelek szomorúan,
miközben sanyargat engem az ellenség
míg összetöri az én csontjaimat.
11Gyaláztak, akik szorongatnak engem,
miközben naponta mondják:
„Hol van a te Istened?”
12Miért vagy szomorú, én lelkem,
és miért háborgatsz engem?
Reménykedj Istenben,
mert még vallomást teszek neki,
én arcom üdvössége, és én Istenem.

Az Egyházban nem egy ember, hanem egy test él: Krisztus teste, ami az Egyház

1. [2. v.] Régóta vágyódik már a lelkünk arra, hogy Isten Igéjében veletek együtt örvendjen, és Őbenne köszöntsön benneteket, aki a mi segítségünk és üdvösségünk. Tehát amit az Úr ad, halljátok általunk, és Őbenne ujjongjatok velünk együtt az Ő beszédében, igazságában és szeretetében. Mert a kívánságotoknak megfelelő zsoltárt veszünk elő, és arról fogunk beszélni nektek. Ez a zsoltár ugyanis szent vággyal kezdődik, és aki énekli, ezt mondja: *Amint kívánkozik a szarvas a vizek forrásaihoz, úgy kívánkozik a lelkem tehozzád, Istenem.*

Tehát ki az, aki ezt mondja? – Ha akarjuk, mi vagyunk. És keresnéd-e a beszélőt valahol kívül, ha a hatalmadban áll, hogy az légy, akit keresel? De nem egy ember az, hanem egy test: Krisztus teste pedig az Egyház.[1] Nem mindenkiben él ez a vágy, akik belépnek az Egyházba, de akik megízlelték az Úr édességét, és akik az énekben fölismerik azt, ami nekik ízlik, ne gondolják, hogy egyedül vannak; hanem higgyék el, hogy az egész földkerekségen az Úr szántóföldjébe elhintett magok, és ennek a keresztény egységnek a hangja ez: *Amint kívánkozik a szarvas a vizek forrásaihoz, úgy kívánkozik a lelkem tehozzád, Istenem.*

Nem félreértés azt gondolni, hogy ez azok hangja, akik mint katekumenok a szent fürdő kegyelme felé sietnek. Ezért is énekeljük ünnepélyesen ezt a zsoltárt, hogy úgy kívánkozzanak a bűnbocsánat forrásához, *amint kívánkozik a szarvas a vizek forrásaihoz.* Értsük így, és ennek az értelmezésnek legyen igaz és ünnepélyes helye az Egyházban.

Mindazonáltal, testvérek, én úgy látom, hogy még a keresztségben sem teljesedett be a hívők ezen vágya, hanem ha fölismerik, hogy hol zarándokolnak és hova kell majd megérkezniük, a vágyakozásuk nagyobb lánggal fog égni.

Istennél van az élet kiapadhatatlan forrása, az Ő világosságában a soha el nem halványuló világosság

2. [1. v.] Ugyanis ez a zsoltár címe: *Végig Kóré fiainak megértésére, zsoltár.* Kóré fiait más zsoltárok címében is megtaláljuk,[2] és úgy emlékszünk, hogy ezt már magyaráztuk és szóltunk arról, mit jelent ez a név; mégis erről a címről most meg kell emlékeznünk, nehogy alaptalanul tételezzünk föl valamit, amit már elmondtunk, mert nem mindenütt mondtuk el, és nem mindenki volt jelen.

Volt egyszer egy ember, Kóré, és voltak fiai, akiket Kóré fiainak neveznek;[3] mi azonban lepecsételt titokként vizsgáljuk, hogy ez a név szülje meg nekünk a

[1]Vö. Kol 1,24.
[2]Vö. Zsolt 43–48; 83; 84; 86; 87.
[3]Vö. Szám 26,11.

misztériumot, amivel terhes. Nagy titok ugyanis, hogy a keresztényeket Kóré fiainak nevezi. Miért Kóré fiai? Mert a Vőlegény fiai, Krisztus fiai. Mert a Vőlegény fiait nevezték keresztényeknek.[1]

Tehát miért Kóré Krisztus? Mert a Kóré azt jelenti, hogy Kálvária. Ez most nagyon távolinak tűnik. Azt kérdeztem, hogy miért Kóré Krisztus; fokozottan kérdezem, miért látszik Krisztus összetartozónak a Kálváriával? Nemde a Kálvária helyén feszítették meg?[2] Bizony ott. Tehát a Vőlegény fiait, szenvedésének fiait, a vérével megváltott fiakat, keresztjének fiait nevezik Kóré fiainak, akik a homlokukon hordják azt, amit az ellenségek a Kálvárián állítottak föl; nekik éneklik ezt a zsoltárt megértésül. Tehát megértésre serkentenek, és ha nekünk éneklik, értsük meg.

Mit fogunk megérteni? Minek a megértésére éneklik ezt a zsoltárt? Merem mondani: *Ami benne láthatatlan: örök ereje és isteni mivolta, arra a világ teremtése óta műveiből következtethetünk.*[3] Rajta, testvérek, értsétek meg kívánságomat, osszátok meg velem ezt a vágyat: együtt szeressük, együtt szomjazzunk, együtt siessünk a megértés forrásához.

Kívánkozzunk tehát, mint a szarvas a forráshoz, kivéve azt a forrást, amire a bűnbocsánat miatt a keresztelendők várakoznak, és mint már megkeresztelt emberek, ahhoz a forráshoz kívánkozzunk, melyről az Írás másutt mondja: *Mert nálad van az élet forrása.* Ez a forrás ugyanis világosság is: *Mert a te világosságodban látunk majd világosságot.*[4] Ha forrás is és világosság is, akkor megértés is, mert kielégíti a tudásra szomjas lelket; és mindaz, aki megért valamit, nem anyagi, nem testi, nem külső, hanem belső világosságtól megvilágosodik.

Létezik tehát, testvérek, bizonyos belső világosság, mely nincs azokban, akik nem értenek. Ezért már azokhoz, akik az élet e forrásához kívánkoznak, és valamit már élveznek belőle, az Apostol kérlelve beszél és mondja: *Ne éljetek úgy, mint a pogányok, akik hiúságokon járatják az eszüket. Sötétség borult elméjükre és elidegenedtek az istenes élettől tudatlanságukban, szívük vaksága miatt.*[5] Ha tehát nekik sötétség borult elméjükre, azaz elsötétedtek, mert nem értettek meg, akkor akik értenek, azok megvilágosodnak.

Siess a forrásokhoz, kívánkozz a vizek forrásaihoz. Istennél van az élet forrása és ez a forrás kiapadhatatlan; az Ő világossága elsötétíthetetlen. Erre a világosságra kívánkozzál, mint valami forráshoz, mint olyan világossághoz, amelyet a szemeid nem ismertek, melynek látásához a belső szemet kell

[1]Vö. Mt 9,15.
[2]Vö. Mt 27,33.
[3]Vö. Róm 1,20.
[4]Zsolt 35,10.
[5]Ef 4,17–18.

fölkészíteni; mint olyan forráshoz, melyből belső szomjúság akar meríteni. Fuss a forráshoz, kívánkozz a forráshoz, de nem akárhogyan, ne úgy fuss, mint bármelyik állat, hanem úgy szökellj, mint a szarvas.

Mit jelent az, hogy *mint a szarvas?* Azt, hogy nincs késlekedés a futásban, fürgén fuss, serényen kívánkozzál a forráshoz. Igen nagy gyorsaságot találunk ugyanis a szarvasban.

Öld meg magadban mindazt, ami ellenkezik az igazsággal! Istenre vágyakozz mint gyönyörűségre.

3. [2. v.] De talán a Szentírásnak más helye is szól a szarvasról, hogy elgondolkozzunk róla. Halljad csak, mi más van még a szarvasban. Megöli a kígyókat és a kígyók elpusztítása után még nagyobb szomjúság ébred benne, a kígyótiprás után még gyorsabban fut a forrásokhoz. A kígyók a te víciumaid; pusztítsd el a gonoszság kígyóit, akkor még inkább kívánkozni fogsz az igazság forrásához.

Talán a kapzsiság sustorog benned valami sötét dolgot, és Isten Igéje ellen, Isten parancsolata ellen suttog; és amikor azt mondják neked, tartózkodj valamitől, nehogy gonoszságot tégy, de te inkább rosszat akarsz tenni, mint elszalasztani valami mulandó előnyt, azt választod, hogy megmarjon a kígyó, és nem azt, hogy eltipord. Amikor tehát még kedvezel egy víciumodnak, bírvágyadnak, kapzsiságodnak, a kígyódnak, ha ilyen kívánságot találok benned, hogyan futnál a vizek forrásához? Hogyan kívánkoznál a bölcsesség forrásához, amikor még a rosszaság mérges levében forgolódsz?

Pusztítsd el magadban mindazt, ami ellenkezik az igazsággal, és amikor már úgy látod, hogy megszabadultál a perverz kívánságoktól, ne légy elégedett, mintha már nem volna mit kívánnod. Van ugyanis valami, amitől el kell szakadnod, és ha már megtetted, nem áll előtted akadályként.

De talán azt mondod nekem, ha szarvas vagy: „Isten tudja, hogy már nem vagyok kapzsi, már nem vágyódom bűnösen semmire, nem égek házasságtörő vágytól, nem sorvadok gyűlölettől, irigységtől és más ilyenektől”. Ezeket mondod, és talán keresed, miben lelhetnéd örömödet. Kívánkozz arra, ami gyönyörködtet: kívánkozz a vizek forrásaihoz; Isten föl tud üdíteni téged, és be tudja tölteni a hozzá jövőket, csillapítani tudja a kígyótiprók szomjúságát, mint a gyors szarvasét.

A szarvas képének folytatása

4. Más is van, amit észrevehetsz a szarvasban. Azt mondják, és egyesek ezt látták is – hiszen nem írnának róla, ha nem látták volna –, hogy amikor csapatban járnak, vagy amikor úszva folyón kelnek át, a fejük súlyát egymásra

terhelik, úgy, hogy egy elől megy, és a mögötte menő a farára helyezi a fejét, majd a következő, és így tovább, a csapat végéig; amikor pedig az, amelyik az élen haladva fejének súlyától elfárad, lemarad és az utolsóhoz csatlakozik, hogy egy másik lépjen a helyére, ő pedig fejét a többiekhez hasonlóan az utolsóra terhelve, kipiheni a fáradalmát. Így egymás terhét viselve teszik meg az utat, és nem hagyják el egymást. Nemde mint szarvasokhoz szólt az Apostol, amikor ezt mondta: *egymás terhét hordozzátok, és így fogjátok teljesíteni Krisztus törvényét?*[1]

5. [3. v.] Tehát egy ilyen hitben élő szarvas, aki még nem látja azt, amit hisz, és kívánja megérteni azt, amit szeret, szenved a nem szarvasoktól, akiknek értelme elhomályosult, és benső sötétségben élnek, mert a víciumok kívánsága megvakította őket, és ezen túlmenően sértegetik a hívő embert, és mondják annak, aki nem tudja megmutatni azt, amit hisz: *hol van a te Istened?*[2] Halljuk tehát, mit tesz ez a szarvas ezen szavak ellen, hogy mi magunk is, ha képesek vagyunk rá, megtegyük.

Elsőként kifejezi a szomjúságát: *Amint kívánkozik a szarvas a vizek forrásaihoz, úgy kívánkozik a lelkem tehozzád, Istenem.* De mi van akkor, ha a szarvas fürdés céljával kívánkozik a vizek forrásaihoz? Nem tudjuk, hogy vajon inni akar-e vagy fürdeni? Halljad a folytatást és ne kérdezz: *Szomjazott a lelkem az élő Isten után.* Amit így mondok: *Amint kívánkozik a szarvas a vizek forrásaihoz, úgy kívánkozik a lelkem tehozzád, Istenem,* azt most így mondom: *szomjazott a lelkem az élő Isten után.* Mire szomjazott? *Mikor jöhetek és jelenhetek meg Isten arca előtt?* Erre szomjazom: jönni és megjelenni. Szomjazom a zarándoklás közben, szomjazom a futás közben, és betelek a megérkezésben. De mikor jöhetek? És ami Istennek nagyon gyors, az lassú a kívánkozónak. *Mikor jöhetek és jelenhetek meg Isten arca előtt?* Ebből a kívánságból való az is, ami miatt másutt ezt kiáltja: *Egyet kértem az Úrtól, és csak azt kerestem, hogy az Úr házában lakjam életemnek minden napján.* És miért? *Hogy szemléljem az Úr gyönyörűségét* – mondja.[3] *Mikor jöhetek és jelenhetek meg az Úr arca előtt?*

A boldogságra vágyónak könnyek lesznek a kenyere éjjel és nappal

6. [4. v.] Miközben elmélkedem, miközben futok, miközben úton vagyok, mielőtt megérkezem, mielőtt megjelennék, *könnyeim lettek a kenyerem éjjel és nappal, miközben naponta mondják nekem: „Hol van a te Istened?”* A könnyeim – mondja – nem a keserűségem, hanem a kenyerem lettek. Édesek voltak nekem a könnyek, mert szomjazva arra a forrásra, melyből még nem tudtam inni, mohón ettem a könnyeimet. Mert, nehogy úgy tűnjék, hogy a vizek

[1]Gal 6,2.
[2]Zsolt 41,4.
[3]Zsolt 26,4.

forrásaiként a könnyeit kívánta, nem ezt mondta: „Italommá lettek a könnyeim”, hanem „őrizve azt a szomjúságot, amitől epedek, ami a vizek forrásai felé hajt, kenyeremmé lettek a könnyeim, amíg távol vagyok.”

És miközben megeszi a könnyeit, kétségtelenül fokozódik a források utáni szomjúsága. *Mert éjjel és nappal könnyeim lettek a kenyerem.* A kenyérnek mondott eledelt az emberek nappal eszik, éjszaka alszanak; a könnyek kenyerét pedig nappal is, éjszaka is eszik. A nappalt és az éjszakát veheted az idő egészének; vagy értheted a nappalt e világ kedvező körülményeinek, az éjszakát pedig e világ nehézségeinek.

Tehát – mondja – e világnak akár kedvező, akár kedvezőtlen körülményei között a kívánságom könnyeit ontom; nem hagyom csillapodni a vágyamat; és amikor a világ jól érzi magát, az nekem baj mindaddig, amíg meg nem jelenek Isten arca előtt. Miért kényszerítesz tehát arra, hogy gratuláljak neked, ha evilágnak valamilyen szerencséje rád mosolygott? Nem megtévesztő-e? Nem tünékeny, esendő, halandó-e? Nem mulandó, elröppenő, átmeneti-e? Nemde több benne a megtévesztés, mint az élvezet? Tehát miért ne volnának a könnyeim a kedvező körülmények között is a kenyerem? Mert még ha a világ boldogsága ragyog is körülöttem, *amíg a testben vagyunk, távol járunk az Úrtól;*[1] és *naponta mondják nekem: „Hol van a te Istened?”*

Mert ha ezt egy pogány mondja nekem, én nem tudom visszakérdezni: Hol van a te Istened? – mert ő ujjával rámutat az istenére. Ugyanis megmutat valami követ, és mondja: „Íme, ez az én istenem. Hol van a te Istened?” Amikor kinevetem a követ, és aki megmutatta, esetleg elszégyelli magát, elfordítja tekintetét a kőtől és föltekint az égre, és talán a Napra mutatva ugyancsak mondja: „Íme, ez az én istenem. Hol van a te Istened?” Ő talál valamit, amit a testi szemnek megmutat, nekem pedig mintha nem volna semmim, amit megmutathatnék, de igazában neki nincs szeme, aminek megmutathatnám. Ő ugyanis az én testi szemeimnek meg tudta mutatni a Napot, mint a maga istenét, de én miféle szemeknek tudnám megmutatni a Nap Teremtőjét?

Isten a művei által nyilatkoztatja ki magát

7. Mindazonáltal mert naponta hallom: „Hol van a te Istened?”, és mert naponta a könnyeimmel táplálkozom, éjjel és nappal elmélkedtem azon, amit hallottam: „Hol van a te Istened?”, én is megkerestem az én Istenemet, hogy ha lehet, ne csak higgyem, hanem valahogyan lássam is.

Látom ugyanis, miket alkotott az én Istenem, de nem látom magát az én Istenemet, aki ezeket alkotta. De mivel szarvasként kívánkozom a vizek forrásaihoz és Őnála van az élet forrása, és megértésül írták ezt a zsoltárt Kóré

[1]Vö. 2Kor 5,6.

fiainak, és Isten láthatatlan dolgai a teremtmények által értelemmel fölismerhetők, mit tegyek, hogy megtaláljam az én Istenemet?

Szemügyre veszem a földet: a föld teremtve lett. Nagyon szépek a földrészek, de alkotójuk van. Nagy a magvak és a születések csodája, de ezeknek mindnek teremtőjük van. Megmutatom a körülöttünk hullámzó tenger nagyságát, ámulok, csodálkozom, de keresem az alkotót. Föltekintek az égre, és nézem a csillagok szépségét, csodálom a Nap ragyogását, mely fényessé teszi a nappalt, és az éjszakai sötétséget vigasztaló Holdat. Mindez csodálatos, dicsérendő, sőt bámulatos, mert már nem is földi, hanem égi dolgok. De a szomjúságom itt sem áll meg: csodálom és dicsérem ezeket, de még mindig szomjazom arra, aki alkotta őket.

Visszatérek magamhoz, és vizsgálni kezdem, hogy ki vagyok én magam, aki ilyeneket keresek; úgy találom, hogy van testem és lelkem: az egyik arra való, hogy kormányozzon, a másik, hogy vele kormányozzak: a testem szolgálatra, a lelkem parancsolásra való. Észreveszem, hogy a lélek valami jobb, mint a test, és látom, hogy a vizsgálódást nem a test, hanem a lélek végzi; mégis vizsgálatom minden tárgyát a testen keresztül ismerem meg. Dicsértem a földet – szemekkel ismertem meg; dicsértem a tengert – szemekkel ismertem meg; dicsértem az eget, a csillagokat, a Napot és a Holdat – szemekkel ismertem meg. A szemek a test tagjai, az elme ablakai, odabenn van az, aki rajtuk keresztül lát; amikor ez valami gondolattal távol van, hiába vannak nyitva. Az én Istenem, aki azokat alkotta, amiket a szememmel látok, nem ezekkel a szemekkel keresendő.

Valamit a lélek önmaga által is lát: van-e valami, amit nem a szemeken át érzékelek, mint színt és fényt; nem a füleken át, mint éneket és hangzást; nem az orron át, mint édes illatot; nem az ínyen és a nyelven át, mint ízt; nem az egész testen át, mint keménységet és puhaságot, hideget és meleget, érdeset és simát érzékelek; de vajon van-e valami odabenn, amit láthatok. Mi lehet az, amit odabenn látok, ami nem szín, nem is hang, nem is illat, nem is íz, nem is meleg vagy hideg, vagy érdesség vagy simaság. Mondja meg tehát valaki, milyen színe van a bölcsességnek. Amikor az igazságosságra gondolunk, és belül gondolatban élvezzük a szépségét, hall-e valami hangot a fülünk? Eljut-e valami illat az orrunkhoz? Szájunkba veszünk-e valamit, vagy tapintunk-e valamit, amit élvezünk? Belül is van, szép is, dicsérjük is, látjuk is; és ha ezek a szemek sötétben vannak is, a lélek élvezi a világosságot.

Vajon mi volt az, amit Tóbiás látott, amikor látó fiának vakon tanácsot adott az életre?[1] Van tehát valami, amit a lélek mint a test ura, irányítója és lakója lát, amit nem a test szemei által, nem a fülekkel, nem az orrával, nem az ínyével, nem is a testi tapintással, hanem önmaga által érzékel; és ugyancsak

[1]Vö. Tób 4,2.

jobb/értékesebb az, amit önmaga által, mint az, amit a szolgája által érzékel. Bizony így van: önmagát ugyanis önmaga által látja, és a lélek önmagát nézi, hogy megismerje önmagát. És nem hívja segítségül a testi szemeket, hogy lássa önmagát, sőt minden testi érzékétől, mint zavaró és akadályozó tényezőtől visszavonul önmagába, hogy önmagában lássa önmagát, önmagában ismerje meg önmagát.

De vajon az ő Istene olyan-e, mint a lélek? Igaz, hogy Isten csak a lélek számára látható, de nem úgy, ahogyan a lélek látható. Mert ez a lélek Istent keresi, aki miatt nem csúfolhatják azok, akik mondják neki: „Hol van a te Istened?" Valami változhatatlan igazságot, fogyatkozás nélküli létezőt keres. És maga a lélek nem ilyen: megfogyatkozik, gyarapszik; tud, nem tud; emlékszik, elfelejt, akar valamit, azután nem akar. Ez a változandóság nem állítható Istenről. Ha azt mondanám: Isten változékony, csúfolni fognak, akik mondják: „Hol van a te Istened?"

8. [5. v.] Keresvén tehát az én Istenemet a látható és testi dolgokban, nem találtam; kerestem a lényét önmagamban, hátha olyan, mint én magam; ott sem találtam; az én Istenemet a lelkem fölött lévőnek sejtem. Tehát, hogy megérintsem Őt, e*zekről elmélkedtem és kiárasztottam magam fölé a lelkemet.* Hogyan érhetné el a lelkem azt, amit a lelkem fölött keresek, ha nem úgy, hogy kiáradjon önmaga fölé a lelkem. Ha ugyanis önmagában maradna, nem látna mást, csak önmagát, és miközben magát látja, ugyancsak nem látná Istent.

Mondják csak a csúfolóim: „Hol van a te Istened?" Mondják csak, én pedig, amíg nem látom, amíg távol vagyok tőle, eszem éjjel és nappal a könnyeimet. Mondják csak továbbra is: „Hol van a te Istened?" Én pedig keresem az én Istenemet minden testben, akár égi, akár földi test az, és nem találom; keresem lényét a lelkemben, és nem találom; meggondolva az én Istenem keresését és a teremtett dolgok által látni akarván értelmileg az én Istenem láthatatlan dolgait,[1] *kiárasztottam magam fölé a lelkemet,* és nem maradt más hátra, csak az, hogy megérintsem az én Istenemet. Ott van ugyanis az én Istenem háza a lelkem fölött; ott lakik, onnan szemlél engem, onnan teremtett, onnan kormányoz engem, onnan ad nekem tanácsot, onnan kelteget, onnan hív, onnan irányít, onnan vezet, és onnan visz célba engem.

Isten sátra a földön a még zarándok Egyház és a hívő emberek

9. Annak ugyanis, akinek a rejtekben magasságos háza van, a földön is van sátra. Az Ő földi sátra a még zarándok Egyház. De itt keresni kell, mert a sátorban van az út, melyen át a házhoz lehet érkezni. Mert amikor *kiárasztottam magam fölé a lelkemet,* hogy megtapintsam az én Istenemet, miért tettem ezt?

[1]Vö. Róm 1,20.

Azért, *hogy belépjek a csodálatos hajlék helyére.* Mert a sátoron kívül eltévedek az én Istenem keresésében.

Hogy belépjek a csodálatos hajlék helyére egészen Isten házáig. Belépek a sátor helyére, a csodálatos sátor helyére egészen Isten házáig. Ugyanis már sok mindent megcsodálok e sátorban is. Íme, mi mindent megcsodálok a sátorban! Isten sátra ugyanis a földön a hívő emberek. Megcsodálom bennük tagjaik engedelmességét: már nem uralkodik bennük a bűn, hogy vágyaiknak engedelmeskedjenek, nem is adják át tagjaikat a gonoszság fegyveréül a bűnnek, hanem az élő Istennek adják oda jó cselekedetekben; megcsodálom, hogy az Istennek szolgáló lélek hogyan küzd a test tagjai ellen.[1]

Szemügyre veszem magát az Istennek engedelmeskedő lelket, aki okosan teszi cselekedeteit, megfékezi a bűnös vágyakat, előzi a tudatlanságot, nekifeszül a kemény és nehéz dolgok elviselésének, igazságosságot és szeretetet tanúsít a többiek iránt. Megcsodálom a lélekben ezeket az erényeket, de még mindig a sátorban járok. Túllépek ezeken is, és bármilyen csodálatos legyen a sátor, elámulok, amikor elérkezem Isten házáig.

Erről a házról mondja egy másik zsoltárban, amikor föltette magának azt az égető és nehéz kérdést, hogy legtöbbször miért van jó dolga itt a földön a rosszaknak, és megy rosszul a jóknak, és mondja: *És elgondolkodtam, hogy megismerjem ezt; vesződség volt az én szemeim előtt mindaddig, amíg be nem mentem Isten szentélyébe és meg nem értettem az ő végüket.*[2] Itt van ugyanis a megértés forrása, Isten szentélyében, Isten házában. Itt értett meg valamit ez az imádkozó a végső dolgokban, és oldotta meg a gonoszok szerencséjének és az igazak vesződségének kérdését. Hogyan oldotta meg? Azzal, hogy a rosszakat, akik itt élnek, a vég nélküli büntetésekre őrzik meg; a jókat pedig, amikor itt vesződnek, edzik, hogy a végén elnyerjék az örökséget. Isten szentélyében ismerte meg ezt ez az imádkozó, és a végső dolgokban értette meg.

Fölmenvén a sátorba, elérkezett Isten házához. De miközben megcsodálta a sátor részei, úgy jutott el Isten házához, mintha valami édességet, nem tudom miféle titokzatos, belső gyönyörűséget követett volna, mintha Isten házából valami édes hangzott volna feléje; és miközben ő a sátorban járt, miután meghallott valami belső hangot, annak édességétől vezérelve követi azt, és elvonva magát a test és a vér minden zajától, elérkezett Isten házához.

Útját és menetét ő maga így mondja el, ha kérdeznénk tőle: „Megcsodálod a sátrat itt a földön; hogyan érkeztél el Isten házának titkáig?” *Az ünneplő ujjongás és vallomás hangjában.*

[1]Vö. Róm 6,12–13.
[2]Zsolt 72,16–17.

Amikor az emberek itt saját fényűzésük ünnepeit ülik, szokásuk, hogy hangszereket és zenészeket állítanak házaik elé, vagy gondoskodnak a fényűzést emelő és szolgáló muzsikáról. És ahol ilyeneket hallunk, mit mondunk, amikor elmegyünk a ház előtt? „Mi történik itt?" És azt válaszolják, hogy valami ünnepet ülnek: „Születésnapi ünnep, vagy lakodalom van itt" – hogy indokoltnak lássék az ének, és ne legyen kifogásolható az ünnepi fényűzés.

Isten házában örök ünnep van, ugyanis nem múlik el az, amit ünnepelnek. Örök az ünnep, az angyalok kórusa, Isten arcának jelenléte, a hiánytalan öröm. Ott az ünnepnapnak nincs megnyitó kezdete és nincs befejező lezárása. Ebből az örök és állandó ünnepből valamilyen édes dallam eljut a szív füléig, de csak akkor, ha nem zajong a világ. Aki ebben a sátorban jár, és szemléli Isten csodáit a hívők megváltásában, annak a fülében ennek az ünnepnek a hangja cseng, és a szarvast magával ragadja a vizek forrásaihoz.

A sok szomorúsággal megterhelt embereknek Istenben kell remélniük

10. [6. v.] Mivel azonban, testvérek, *amíg ebben a testben vagyunk, távol járunk az Úrtól,*[1] *és a romlandó test elnehezíti a lelket, és a földön lakás elnyomja a sokat gondolkodó elmét*[2] – jóllehet néha hozzájutunk ehhez a hanghoz, amikor kívánkozva járva némileg szétoszlanak a felhők, hogy valamit fölfogjunk Istennek ebből a házából –, gyöngeségünk terhe miatt visszazökkenünk a megszokott dolgokba, és elmerülünk a mindennapokban. És ahogyan ott örvendetes dolgokat találunk, itt nem hiányoznak azok a dolgok, amik miatt sóhajtozunk.

Ugyanis ez az éjjel és nappal a könnyeit evő szarvas, akit a kívánkozás a vizek forrásaihoz ragad, tudniillik Isten benső édességéhez, aki kiárasztotta maga fölé a lelkét, hogy megérintse azt, ami a lelke fölött van, aki a csodálatos sátor helyén jár egészen Isten házáig, és a belső és értelmes hang vidámsága rávezeti arra, hogy minden külső dolgot megvessen és a belső dolgok ragadják magukkal, még mindig ember, még itt sóhajtozik, még a törékeny testet hordozza, még e világ botrányai között veszedelmekben forog.

Tehát mintegy onnan visszatérve tekint magára, és ezen szomorúságok között, és ezeket összehasonlítva azokkal, amiknek látására belépett [a sátorba], és melyek látása után visszatért, mondja: *Miért vagy szomorú, én lelkem, miért háborgatsz engem?* Íme, már bizonyos belső édességnek örvendtünk, íme, elménk képességével valami változhatatlant már – jóllehet csak érintőlegesen és villanásszerűen – megpillanthattunk, miért háborgatsz még mindig engem, miért vagy még mindig szomorú? Hiszen nem kételkedsz a te Istenedben. Mert létezik

[1]Vö. 2Kor 5,6.
[2]Vö. Bölcs 9,15.

az, amit magadnak mondasz, azokkal szemben, akik mondják: „Hol van a te Istened?” Már megéreztem valami változhatatlant, miért háborgatsz még mindig engem? *Reménykedj Istenben.*

És mintha válaszolna neki a lelke a csöndben: Miért háborgatlak, ha nem azért, mert még nem vagyok ott, ahol az az édes van, amely úgy elragadott, mintegy átlépés által? Ihatok-e már abból a forrásból minden félelem nélkül? Nem kell már félnem semmiféle botránytól? Biztonságban vagyok-e már az összes, mintegy megszelídített és legyőzött bűnös vágytól? Nemde ellenségem, az ördög ellenem virraszt? Nemde naponta kiveti nekem a tőröket és a csapdákat? Nem akarod, hogy háborgassalak téged, aki a világban élsz és még távol jársz az én Istenem házától? De: *reménykedj Istenben* – válaszolja az őt háborgató lelkének, amely mintegy számot ad háborgatásáról, és megindokolja azokat a világban bővelkedő rosszakkal. Ez idő alatt a reményben lakozzál. *A remény ugyanis, amit látunk, többé nem remény. Ha pedig azt reméljük, amit nem látunk, várjuk türelmesen*.[1]

Légy kitartó a reményben, hogy célba érkezzél

11. [7. v.] *Reménykedj Istenben.* Miért reménykedj? – Azért, *mert még vallomást fogok tenni neki.*

Mit fogsz neki megvallani? – Azt, hogy *arcom üdvössége, én Istenem*. „Tőlem nem származhat nekem üdvösség” – ezt mondom, erről teszek vallomást: *arcom üdvössége, én Istenem.*

Ugyanis ebben a helyzetben, amelyet valamennyire megértve megismert, ismét gondosan körülnézett, hogy az ellenség meg ne lepje; és még nem mondja: „Mindenfelől biztonságban vagyok.” *Mert bensőnkben hordozva a Lélek zsengéjét, sóhajtozunk, és várjuk a fogadott fiúságot, testünk megváltását.*[2] Amikor majd teljes lesz üdvösségünk, Isten házában fogunk élni vég nélkül és vég nélkül fogjuk dicsérni Őt, akinek ezt mondták: *Boldogok, akik a Te házadban laknak, örökkön örökké dicsérni fognak Téged.*[3] De ez még nincs itt, mert még nincs itt a megígért üdvösség, hanem vallomást teszek az én Istenemnek a reményben: *arcom üdvössége, én Istenem. Mert a reményre lettünk megváltva; a remény pedig , amit látunk már nem remény.*[4]

Légy kitartó, hogy célba érkezzél; légy kitartó, míg eljön az üdvösség. Halljad magát a te Istenedet, aki a bensődben mondja neked: *Várjad az Urat, férfiasan*

[1]Vö. Róm 8,24–25.
[2]Vö. Róm 8,23.
[3]Zsolt 83,5.
[4]Vö. Róm 8,24.

cselekedjél, erősödjék meg a szíved, és várjad az Urat;[1] *mert aki állhatatos marad mindvégig, az üdvözül.*[2]

Miért vagy szomorú, én lelkem, miért háborgatsz engem? Reménykedj Istenben, mert még vallomást fogok tenni neki. Ez az én vallomásom: *arcom üdvössége, én Istenem,*

Ne magadban, hanem a te Istenedben remélj;
Isten minden jót megad, nem azért,
mert méltók vagyunk rá, hanem azért, mert Ő jó

12. *Megháborodott magam miatt az én lelkem.* – Vajon Isten miatt háborodott meg? Magam miatt háborodott meg. A változhatatlantól felüdült, a változékonytól megháborodott. Tudom, hogy az én Istenem igazságossága megmarad; hogy az enyém megmarad-e, azt nem tudom. Ugyanis megrémít az Apostol, amikor mondja: *Aki azt gondolja magáról, hogy áll, vigyázzon, hogy el ne essék.*[3] Tehát mivel nem vagyok biztos magamban, nem is remélek magamban: *Megháborodott magam miatt az én lelkem.* Akarod, hogy ne háborogjon? Ne maradjon meg benned és mondd: *Hozzád emeltem, Uram, a lelkemet.*[4]

Halljad ezt részletesebben: Ne magadban reménykedj, hanem a te Istenedben. Mert ha magadban reménykedsz, a lelked háborogni fog miattad, mert még nem találta meg azt, ami miatt biztonságban lehetne felőled. Tehát mivel megháborodott miattam az én lelkem, mi más marad, mint az alázatosság, hogy a lélek ne tételezzen fel sokat magáról? Mi más marad, mint hogy egészen kicsivé tegye magát, hogy megalázza magát, és ezzel kiérdemelje a fölmagasztalást? Semmit ne tulajdonítson magának, hogy Tőle megkapja azt, ami javára van. Tehát mivel megháborodott miattam a lelkem, és ezt a háborgást a gőg váltotta ki, *ezért emlékezem rád, Uram, a Jordán földjéről, és a Hermonról, a kicsinyke hegyről.*

Honnan emlékeztem rád? A kicsinyke hegyről és a Jordán földjéről. Talán a keresztségből, ahol a bűnök bocsánata van, mert senki nem siet a bűnök bocsánatához, ha előbb nem utálja meg magát; senki nem siet a bűnök bocsánatához, ha előbb bűnösnek nem vallja magát; és senki nem vallja magát bűnösnek, ha előbb meg nem alázza magát Isten előtt. Tehát a Jordán földjéről emlékeztem rád, és a kicsinyke hegyről, nem nagy hegyről, hogy a kicsinyke

[1]Zsolt 26,14.
[2]Mt 10,22; 24,13.
[3]1Kor 10,12.
[4]Zsolt 24,1.

hegyből te alkoss nagyot: *mert aki magát fölmagasztalja, az megaláztatik, és aki magát megalázza, az fölmagasztaltatik*.[1]

Ha pedig a nevek jelentését keresed, a Jordán jelentése: *leszállásuk.* Szállj tehát alá, hogy fölemeljenek; ne akarj fölemelkedni, nehogy letaszítsanak. *A Hermonról, a kicsinyke hegyről.* A Hermon azt jelenti, *átkozás*. Megutálva magadat, átkozd meg magadat, mert ha magadnak tetszel, Isten előtt leszel utálatos. Tehát mivel Isten minden jót azért ad nekünk, mert Ő jó, nem azért, mert mi méltók vagyunk rá; mivel Ő irgalmas, nem azért, mert mi kiérdemeltük, ezért a Jordán és a Hermon földjéről emlékeztem Istenre. És mivel alázattal emlékezem rá, akit fölmagasztalnak, élvezetet kap jutalmul, mert nem önmagát magasztalja föl az, aki az Úrban dicsekszik.

Mélység az ember, amikor az igazságra és az örök életre tanítja az embereket

13. [8. v.] *A mélység a mélységet hívja vízeséseidnek zúgásában.* Talán végig tudom venni a zsoltárt, érdeklődésetek segítségével, melynek elevenségét látom. Fáradtságotokkal pedig nem eléggé törődöm, amint halljátok; hiszen láthatjátok, hogy én, aki beszélek, ugyanúgy izzadok a fáradtságtól. De látván erőlködésemet, bizonyára együttműködtök velem, hiszen nem magamért fáradozom, hanem értetek. Halljátok tehát, mert látom, hogy akarjátok hallani.

A mélység a mélységet hívja vízeséseidnek zúgásában. – Istennek mondta ezt az, aki megemlékezett róla a Jordán és a Hermon földjéről, és csodálkozva mondta: *A mélység a mélységet hívja vízeséseidnek zúgásában.* Miféle mélység és milyen örvényt hív? Valóban, mert ez a megértés mélység. A mélység ugyanis valami áthatolhatatlan és kifürkészhetetlen titok, és leginkább a nagy vizekkel kapcsolatban beszélünk róla. Mert a nagy vizeknek van olyan mélysége, aminek az aljáig nem lehet lehatolni. Továbbá az egyik helyen ezt mondja: *A te ítéleteid nagy mélységek;*[2] *és* ezzel az Írás arra hívja föl a figyelmet, hogy Isten ítéleteit nem lehet felfogni.

Tehát miféle mélység az, amit a mélység hív? Ha a mélység kifürkészhetetlen, ne azt gondoljuk-e, hogy az ember szíve a mélység? Van-e mélyebb ennél a mélységnél? Az emberek képesek beszélni, láthatjuk őket gesztikulálni, hallhatjuk a szavukat, de kinek a gondolatába látunk bele, és kinek a szívét látjuk? Mit hordoz belül, mire képes belül? Mit művel belül, mit határoz belül, mit akar, vagy mit nem akar belül – ki fogja föl? Úgy gondolom, nem képtelenség az embert érteni a mélységen, akiről másutt ezt mondja: *Odajárul az ember és a mély szív, és fölmagasztaltatik Isten.*[3]

---

[1]Lk 14,11; 18,14.
[2]Zsolt 35,7.
[3]Zsolt 63,7–8.

Ha tehát az ember mélység, hogyan hívja mélység a mélységet? Ember hívja az embert? Úgy hívja, amint Istent hívjuk segítségül? Nem, hanem a *hívja* azt jelenti, hogy *magához hív*. Mert egyesekről azt mondjuk: „hívja a halált", azaz úgy él, hogy magához szólítja a halált. Mert nincs olyan ember, aki imádkozik és hívná a halált, de az erkölcstelenül élő emberek a halált hívják.

A mélység a mélységet hívja, ember az embert. Akkor tanuljuk a bölcsességet, akkor tanuljuk a hitet, amikor mélység hívja a mélységet. A mélységet hívják Isten Igéjének szent hirdetői. Vajon ők maguk nem mélységek? Mint tudjátok, mivel ők maguk is mélységek, az Apostol mondja: *A magam részéről nem törődöm azzal, hogy ti vagy más emberi bíróság mint ítéltek felőlem,* de hogy micsoda mélység, halljátok a folytatást: *én önmagam fölött sem ítélkezem*.[1]

Elhiszitek-e, hogy az emberben olyan mélység van, mely saját maga előtt is rejtve marad? A gyöngeségnek micsoda mélysége rejtőzött Péterben, amikor nem tudta, hogy a bensőjében mi fog történni és vakmerően ígérte, hogy meghal az Úrral együtt, vagy az Úrért![2] Micsoda mélység volt ez! De ez a mélység fedetlenül állt Isten szemei előtt. Ezt ugyanis Krisztus előre megmondta neki, ő maga pedig nem tudott róla.

Tehát minden ember, jóllehet szent, jóllehet igaz, jóllehet sok mindenben előre haladott, mégis mélység és hívja a mélységet, amikor egy másik embernek valamit a hitről vagy az igazságról az örök élet érdekében hirdet. De a mélység akkor hasznos a mélységnek, ha a te vízeséseidnek zúgásában hívják. Mélység a mélységet hívja, ember nyeri meg az embert, de nem a saját hangjával, hanem a te vízeséseidnek zúgásában.

Alázatosságra van szükségünk, hogy ne ítéltessünk tűzre

14. Halljatok egy másik értelmezést: *Mélység a mélységet hívja vízeséseidnek zúgásában.* Én, aki reszketek, mert *megháborodott magam miatt a lelkem,* nagyon féltem a te ítéleteidtől; mert a te ítéleteid nagy mélységek,[3] és mélység a mélységet hívja.[4] Mert ezt a halandó, fáradozó, bűnös, terhekkel és botrányokkal teljes, bűnös kívánságoknak alávetett testet ítéletedből bizonyos kárhoztatás sújtja, mert te a bűnösnek ezt mondtad: *halállal halsz meg* és *arcod verítékével eszed a kenyeredet*.[5]

Ez a te ítéleted első mélysége. De ha itt gonoszul élnek az emberek, mélység a mélységet hívja, mert egyik büntetésből a másikba, egyik sötétségből másik sötétségbe, egyik mélységből a másikba, egyik megtorlásból a másik

[1]1Kor 4,3.
[2]Vö. Jn 13,37.
[3]Zsolt 35,7.
[4]Zsolt 41,8.
[5]Ter 2,17; 3,19.

megtorlásba, a vágyak lángjaiból a pokol tűzébe kerülnek. Tehát talán ettől félt ez az ember, amikor így szólt: *Megháborodott magam miatt az én lelkem, ezért emlékezem rád, a Jordán és a Hermon földjéről, a kicsinyke hegyről.* Alázatosnak kell lennem. Megrémültem ugyanis ítéleteidtől, nagyon féltem tőlük, ezért háborodott meg magam miatt a lelkem. És milyen ítéleteidtől féltem? Jelentéktelenek-e ezen ítéleteid? Nagyok, kemények, súlyosak; és bárcsak egyedül volnának! *Mélység a mélységet hívja vízeséseidnek zúgásában.* Mert fenyegetsz, és te mondod, hogy ezen vesződségek után következik egy másik kárhozat: a te vízeséseidnek zúgásában hívja mélység a mélységet. Tehát *hova tűnjek arcod elől, és a lelked elől hova meneküljek*,[1] ha mélység hívja a mélységet, ha ezen vesződségek után súlyosabb dolgoktól kell félni?

15. *Minden örvényed és hullámod átcsapott rajtam. – Hullámok* azok, amiket tapasztalok, *örvények* azok, amikkel fenyegetsz. Minden szenvedésem a te hullámod, minden fenyegetésed a te örvényed. A hullámokban ez a mélység hív, az örvényekben a másik mélységet hívja. Amivel éppen küszködöm, ezek a hullámai; és a súlyosabb dolgok, amikkel fenyegetsz, a rám zúduló örvényei. Aki ugyanis fenyeget, az nem elnyom, hanem felfüggeszt. Mivel azonban megszabadítasz, ezt mondtam a lelkemnek: *Reménykedj Istenben, mert még vallomást fogok tenni neki.* Megmondja magát a vallomást, megismétli a remény megerősítését: *arcom üdvössége, én Istenem.* Minél gyakoribbak a bajok, annál édesebb lesz a te irgalmasságod.

Ebben a világban senki nem élhet szorongatások nélkül

16. [9. v.] Ezért következik: *Nappal rendelte el az Úr irgalmasságát, és éjjel fogja kinyilvánítani.* – A szorongatásban mindenki hall. Figyeljetek, amikor jól megy a sorotok, halljatok, amikor jó dolgotok van; tanuljátok a bölcsesség fegyelmét, amikor békességben vagytok, és Isten Igéjét mint eledelt gyűjtsétek.

Amikor ugyanis valaki szorongatásban van, arra kell támaszkodnia, amit békességében hallott. Ugyanis a kedvező körülmények között is parancsolja neked Isten az ő irgalmasságát, ha hűségesen szolgálsz neki, mert megszabadít a szorongatásból; de magát az irgalmasságot, amelyet nappal rendelt el neked, nem nyilvánítja ki, csak éjszaka. Amikor megérkezik a szorongatás, oltalmazód nem hagy magadra, hanem megmutatja, hogy igaz volt az, amit nappal rendelt el neked.

Mert valahol írva van: *Drágalátos az irgalmasság a szorongatás idején, mint esőfelhő a szárazság idején.*[2] *Nappal rendelte el az Úr irgalmasságát, és éjjel*

[1]Vö. Zsolt 138,7.
[2]Sir 35,26.

fogja kinyilvánítani. Csak akkor mutatja meg neked, hogy segítségedre jön, amikor szorongatás ér, amelyből kiragad az, aki ezt neked nappal megígérte.

Ezért kapjuk a figyelmeztetést, hogy kövessük a hangya példáját.[1] Amint ugyanis a világ boldogulását jelképezi a nappal, úgy a világ nehézségeit jeleníti meg az éjszaka; úgy jelképezi a boldogulást a nyár, és a világ nehézségeit a tél. És mit csinál a hangya? Nyáron gyűjt, és télen ebből él. Tehát amíg nyár van, amíg jól megy a sorotok, amíg békességben vagytok, hallgassátok Isten Igéjét. Mert honnan volna lehetséges, hogy e világ viharaiban háborgatás nélkül keljetek át ezen a tengeren? Hogyan volna ez lehetséges? Van-e ember, akivel ez megtörténik? Ha megtörténik valakivel, még inkább félni kell magától a nyugalomtól. *Nappal rendelte el az Úr irgalmasságát, és éjjel fogja kinyilvánítani.*

Imádkozni kell, nem kétségbe esni és zavarba jönni

17. [9–10. v.] Tehát mit tegyél e zarándoklat közben? Mit tegyél? *Magamban imádkozom az én életem Istenéhez.* Ezt teszem – mint szomjazó és a vizek forrásaihoz kívánkozó szarvas, megemlékezvén annak a hangnak az édességéről, amely a sátoron át elvezetett egészen Isten házáig – mindaddig, amíg ez a romlandó test elnehezíti a lelket:[2] *magamban imádkozom az én életem Istenéhez.* Mert nem a tengeren túl fogok bevásárolni, hogy megkérleljem Istent; nem fogok hajózni, hogy messziről hozzak tömjént és illatszereket, nem is a nyájból hozok borjút vagy kost, hogy meghallgasson engem az én Istenem, hanem *magamban imádkozom az én életem Istenéhez.* Belül van a vágóáldozatom, melyet föláldozok, belül van a tömjén, amit parázsra teszek, belül van az áldozat, amellyel magamhoz hajlítom Istenemet: *áldozat Istennek a töredelmes lélek.*[3] Hogy pedig a töredelmes lélek áldozata van bennem, halljad: *Mondom Istennek: „Elfogadóm vagy, miért feledkeztél meg rólam”?* Itt ugyanis úgy vesződöm, mintha megfeledkeztél volna rólam. Te azonban edzel engem, és tudom, hogy késlelteted és nem elveszed tőlem azt, amit ígértél: de mégis *miért feledkeztél meg rólam”?* Mintegy a mi nevünkben kiáltott a Főnk is: *Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?*[4] *Mondom Istennek: „Elfogadóm vagy, miért feledkeztél meg rólam”?*

18. [11. v.] *Miért űztél el engem?* A változhatatlan igazság megértésének forrása magasságából *miért űztél el engem?* Gonoszságom súlyától és terhétől, miközben már oda kívánkozom, miért zuhantam ide? Egy másik helyen ugyanez a hang mondja: Én mondtam eksztázisomban, ahol valami nagy dolgot látott

[1]Vö. Péld 6,6.
[2]Vö. Bölcs 9,15.
[3]Zsolt 50,19.
[4]Zsolt 21,2; Mt 27,46.

lelke elragadtatásában: *Én mondtam eksztázisomban: „Elvettettem tekinteted elől"*.[1] Jelen helyzetét összeveti azzal, ahova fölemelték, és látja, hogy távol esett Isten tekintete elől, mint ahogyan itt is: *Miért űztél el engem? És miért járok-kelek szomorúan, miközben sanyargat engem az ellenség, míg összetöri az én csontjaimat* a kísértő ördög, a mindenütt tomboló botrányokkal, melyek bősége miatt sokak szeretete kihűl?[2]

Amikor látjuk, hogy az Egyház erős emberei sokszor engednek a botrányoknak, nemde mondja Krisztus teste: *összetöri az én csontjaimat?*A csontok ugyanis az erős emberek, és néha az erősek is engednek a kísértéseknek. Amikor mindezt valaki Krisztus testéből látja, nemde fölkiált Krisztus testének nevében: *Miért űztél el engem? És miért járok-kelek szomorúan, miközben sanyargat engem az ellenség, míg összetöri az én csontjaimat?* Nem csak a húsomat, hanem a csontjaimat is; hogy akikről azt gondoltuk, hogy erő van bennük, lássuk, hogy engednek a kísértéseknek, és a többi gyöngék reményüket veszítsék, amikor látják elesni az erőseket. Micsoda veszedelmek ezek, testvérek!

19. [11–12. v.] *Gyaláztak, akik szorongatnak engem.* Ismét ugyanaz a hang: *Miközben naponta mondják nekem: „Hol van a te Istened?"* És leginkább ezt mondják az Egyház kísértéseiben: *„Hol van a te Istened?"* Hányszor hallották ezt a mártírok, akik Krisztus nevéért erősek voltak és szenvedtek, hányszor mondták nekik: *„Hol van a ti Istenetek? Szabadítson meg titeket, ha tud."* A gyötrelmüket kívül látták az emberek, a koronát belül nem látták. *Gyaláztak, akik szorongatnak engem, miközben naponta mondják: „Hol van a te Istened?"*

Én magam is ezek miatt, mivel megháborodott miattam az én lelkem, mi mást mondhatnék: *Miért vagy szomorú, én lelkem, és miért háborgatsz engem?* És mintha ez válaszolná: „Nem akarod, hogy háborgassalak, mikor ennyi baj közepette élsz? Szomjazol és küszködöl, jókra kívánkozol, és nem akarod, hogy háborgassalak." *Reménykedj Istenben, mert még vallomást fogok tenni neki.* Megmondja magát a vallomást, megismétli a remény megerősítését: *arcom üdvössége, én Istenem.*

[1]Zsolt 30,23.
[2]Vö. Mt 24,12

NEGYVENKETTEDIK ZSOLTÁR (43.)
Elhangzott Hippóban 403. aug. 25-én
49 éves, 12 éves pap, 8 éves püspök

1Ítélj meg engem, Isten,
és különítsd el ügyemet a nem szent nemzettől;
a gonosz és álnok embertől ments meg engem.
2Mert te vagy, Istenem, az én erősségem;
miért űztél el engem, és miért járok szomorúan,
míg az ellenség sanyargat engem?

3Bocsásd ki világosságodat és igazságodat,
azok vezessenek és vigyenek el engem
a te szent hegyedre és a te sátraidba.
4És bemegyek majd Isten oltárához,
Istenhez, aki megörvendezteti ifjúságomat.
Vallomást teszek neked citerával, Isten, én Istenem.

5Miért vagy szomorú, én lelkem,
és miért háborgatsz engem?
Reménykedj az Úrban, mert vallomást fogok tenni neki,
az én arcom szabadítójának, az én Istenemnek.

1. Ez a zsoltár rövid. Ennyiben eleget tesz a hallgatók lelkének, hogy nem terheli meg a böjtölők gyomrát. Táplálkozzék belőle a lelkünk, melyet szomorúnak mond az, aki ebben a zsoltárban énekel; szomorúnak, úgy hiszem, bizonyos böjtölése, vagy inkább valamilyen éhsége miatt. Mert a böjtölés akarat dolga, az éhezés kényszerből fakad. Éhezik az Egyház, éhezik Krisztus teste, és az a mindenütt elterjedt ember, akinek a Feje fölül van, a tagjai alul vannak; az Ő hangját, mely minden zsoltárban énekel vagy sóhajtozik, örvend a reményben vagy nyög a valóságban, már nagyon ismernünk kell és a magunkénak kell vallanunk. Tehát nem kell hosszasan időznünk annál a kérdésnél, hogy ki beszél; legyen mindegyiktek Krisztus testében, és szóljon itt.

Ebben a zarándoklétben együtt élnek a jók és a rosszak

2. [1. v.] Tudjátok, hogy a haladók mind, akik abba a mennyei városba kívánkoznak, akik ismerik a maguk zarándokságát, akik úton vannak, akik arra a nagyon szilárd földre vágyakozva a reményben már lehorgonyoztak, tehát

tudjátok, hogy ezek az emberek, ez a jó mag, Krisztusnak ezen gabonája a konkoly között sóhajtozik. És ez így lesz, amíg eljön az aratás ideje, azaz a világ végéig, ahogyan elénk tárja a soha nem tévedő igazság.[1]

Tehát a konkoly – azaz a rossz, az álnok és félrevezető, haragtól háborgó, vagy álnokságoktól mérgezett emberek – között sóhajtozó amikor körültekint, látja, hogy az egész világon úgy van, mintha egy nagy termő földön volna velük együtt: egy esőt kapnak, a szél egyformán fújja őket, minden körülmények között egyformán kapják a táplálékot; Istennek ezeket az ajándékait közösen kapják, melyeket rosszaknak és jóknak egyformán nyújtja az, aki *fölkelti napját jókra és rosszakra, és esőt ad igazakra és bűnösökre.*[2]

Amikor tehát Ábrahám ivadéka, a szent ivadék látja, hogy mi minden közös dolga van most azokkal a rosszakkal, akiktől egyszer el kell majd különülnie; egyforma a születés, az emberi nem ugyanazon állapotában részesülnek, ugyanúgy halandó testet hordoznak, egyformán használják a világosságot, a forrásokat, a gyümölcsöket, a világ kedvező és kedvezőtlen körülményeit, ínséget és bőséget, békét és háborút, egészséget és járványt; látva, hogy mennyi közös dolga van a rosszakkal, akikkel az ügye nem közös, ilyen szavakra fakad: *Ítélj meg engem, Isten, és különítsd el ügyemet a nem szent nemzettől.*

Ítélj meg engem – mondja –, Isten, nem félek ítéletedtől, mert ismerem irgalmasságodat. *Ítélj meg engem, Isten, és különítsd el ügyemet a nem szent nemzettől.*

Most, ezen zarándokság idején még nem különíted el a helyemet, mert együtt élek a konkollyal az aratásig; még nem különíted el az esőmet, még nem különíted el a napfényemet, de különítsd el ügyemet.

Tégy különbséget aközött, aki hisz és aki nem hisz benned. Egyforma a gyöngeség, de különböző a lelkiismeret; egyforma a küszködés, de különböző a kívánság. A bűnösök kívánsága elvész, az igazak kívánsága felől, ha nem volna teljesen megbízható az ígéretet tévő, kételkednünk kellene.

A mi kívánságunk célja maga az ígéretet tévő. Önmagát fogja adni, mert már adta önmagát; halhatatlanként fogja önmagát adni a halhatatlanoknak, mert már halandóként odaadta magát a halandóknak.

Ítélj meg engem, Isten, és különítsd el ügyemet a nem szent nemzettől, a gonosz és álnok embertől ments meg engem –azaz a nem szent nemzettől. Az embertől, egy bizonyos emberfajtától, mert az egyik is ember, a másik is ember, és e kettő közül az egyiket fölveszik, a másikat otthagyják.[3]

---

[1]Vö. Mt 13,18.
[2]Vö. Mt 5,45.
[3]Vö. Mt 24,40.

Szomorúságod oka a bűn, örömöd oka az igazságod

3. [2. v.] És mivel türelemre van szükségünk, hogy az aratásig el tudjunk viselni, ha szabad mondani, egy bizonyos meg nem különböztetett különbséget (indiscreta discretio-t), mert együtt vannak, ezért még nincsenek szétválasztva: a konkoly pedig konkoly, és a gabona is gabona, ezért különböznek egymástól.

Mivel tehát erősségre van szükségünk, tőle kell kérnünk, aki megparancsolta, hogy erősek legyünk; és nem leszünk olyanok, amilyennek parancsolt, ha ő maga nem tesz erőssé minket, aki mondta: *Aki állhatatos marad mindvégig, az üdvözül.*[1]

Tehát nehogy a lélek elgyöngítse magát azzal, hogy erőszakosan kéri az erősséget, mindjárt hozzáfűzi: *Mert te vagy, Istenem, az én erősségem; miért űztél el engem, és miért járok szomorúan, míg az ellenség sanyargat engem?*

Keresi szomorúságának okát: *miért járok szomorúan, míg az ellenség sanyargat engem?* – Szomorúan járok, mert az ellenség mindennapos kísértésekkel sanyargat, és vagy arra késztet, hogy rosszul szeressünk, vagy arra, hogy rosszul féljünk; és mindkettő ellen küzdve, a lélek, még ha nem is esik csapdába, veszélyben forog, szomorúság tölti el és mondja Istennek: *Miért*? Tehát Őtőle kérdezi és Tőle hallja csak, hogy miért.

Ugyanis a zsoltárban szomorúsága okát keresi, mondván: *Miért űztél el engem, és miért járok szomorúan?* Hallja csak Izaiástól, jöjjön segítségére az olvasmány, amit az imént recitáltak: *A szél tőlem ered, és minden viharát én alkottam; a bűn miatt kissé megszomorítottam őt, és elfordítottam tőle az arcomat, és elszomorodott, és szomorúan ment el a maga utain*.[2]

Miért kérdezed tehát: *Miért űztél el engem, és miért járok szomorúan?* – Hallottad: a bűn miatt.

Szomorúságod oka a bűn, örömöd oka az igazságod legyen. Vétkezni akartál, bűnhődni nem akartál; jelentéktelennek tűnt számodra, hogy igazságtalan vagy, ha csak nem akartad azt is igazságtalanná tenni, akitől a büntetést nem akartad elfogadni.

Hallj egy jobb hangot egy másik zsoltárban: *Jó nekem, hogy megaláztál engem, hogy megtanuljam a te igazságosságaidat.*[3] Fennhéjázva megtanultam a saját gonoszságaimat, megalázottan megtanulom a te igazságosságaidat.

[1]Mt 10,22; 24,13.
[2]Iz 57,16–17. (mai fordításokban másként)
[3]Zsolt 118,71.

Miért járok szomorúan, míg az ellenség sanyargat engem? – Az ellenség felől kérdezel, ő valóban sanyargat, de te adtál neki helyet ehhez. És most itt van a tennivalód: fogadd meg a jótanácsot, bocsásd be a királyt, és zárd ki a zsarnokot.

A te fényességed, Uram, és a te igazságod két név, de egy valóság

4. [3. v.] De figyeljétek csak, mit mond, mit kér, miért imádkozik, hogy ezt meg tudja tenni? Imádkozd, amit hallasz, imádkozz, amikor hallod, valamennyiünk hangja legyen ez: *Bocsásd ki világosságodat és igazságodat, azok vezessenek és vigyenek el engem a te szent hegyedre és a te sátraidba.*

Mert a te világosságod a te igazságod is: két név, de egy valóság. Mert mi más Isten világossága, mint Isten igazsága? Vagy mi Isten igazsága, ha nem Isten világossága? És mindkettő az egy Krisztus. *Én vagyok a világ világossága, aki bennem hisz, nem jár sötétségben.*[1] *Én vagyok az út, az igazság és az élet.*[2] Ő maga a világosság, Ő maga az igazság.

Jöjjön tehát és ragadjon ki minket, elkülönítve már most ügyünket a nem szent nemzettől; ragadjon el a gonosz és álnok embertől, különítse el a gabonát a konkolytól; mert ő maga *elküldi angyalait az aratás idején, hogy gyűjtsenek össze országából minden botrányt és vessék lobogó tűzbe, a búzáját pedig gyűjtsék a csűrbe.*[3]

Küldje el világosságát és igazságát, mert ezek fognak elvezetni minket az Ő szent hegyére, és az Ő hajlékaiba. Zálogunk már van, a jutalmat még reméljük.

Az Ő szent hegye az Ő szent Egyháza. Ez a hegy az, amely kicsinyke kőből növekedett naggyá Dániel látomása szerint, és törte össze a föld birodalmait, és akkorára növekedett, hogy betölti az egész földet.[4] Ezen a hegyen mondja magáról, hogy meghallgatták, aki ezt mondja: *Szómmal az Úrhoz kiáltottam és meghallgatott engem az Ő szent hegyéről.*[5] Bárki, aki ettől a hegytől távol volt, ne remélje, hogy meghallgatást nyer az örök életre.

Sokan sok dologban nyertek meghallgatást. De ne tapsoljanak a meghallgatásuk miatt, mert az ördögöket is meghallgatták, hogy a disznókba költözhessenek.[6] Az örök élettel kapcsolatban óhajtunk meghallgatást, a kívánság miatt, amit mondunk: *Bocsásd ki világosságodat és igazságodat.*

---

[1] Jn 8,12.
[2] Jn 14,6.
[3] Vö. Mt 13,41–43.
[4] Vö. Dán 2,35.
[5] Zsolt 3,5.
[6] Vö. Mt 8,32.

Ez a világosság föltételezi a szív szemét, mert ezt mondja: *Boldogok a tisztaszívűek, mert ők látni fogják Istent.*[1] Most az Ő hegyén vagyunk, azaz az Ő Egyházában és az Ő sátrában. A sátor a zarándokoké, a ház az együtt lakóké; sátra a zarándokoknak és a harcosoknak van. Amikor a sátrat hallod, gondolj a háborúra, és óvakodj az ellenségtől. És mi lesz majd a ház? *Boldogok, akik a te házadban laknak, örökkön örökké dicsérni fognak Téged.*[2]

Megörvendezteti Isten újdonságomat, aki szorongatásokkal szomorította régiségemet

5. [4. v.] Tehát már elvezettek a sátorhoz, és már az Ő szent hegyén vagyunk, de miben remélünk? – Ebben: *És bemegyek majd Isten oltárához:* az Ő szent hegyéről és az Ő sátrából, az Ő szent Egyházából bemegyek majd Isten égi oltárához.

Miféle áldozat van ott? – Ő maga, aki belép, lesz egészen elégő áldozattá.

Bemegyek majd Isten oltárához. – Mit jelent az, hogy *Isten oltárához?* Azt jelenti, hogy *Istenhez, aki megörvendezteti ifjúságomat.* Az ifjúság újdonságot jelent, mintha azt mondaná: Istenhez, aki megörvendezteti újdonságomat. Megörvendezteti újdonságomat az, aki megszomorította régiségemet. Most ugyanis szomorúan járok a régiségben, akkor pedig ott fogok állni örvendezve az újdonságban.

Vallomást teszek neked citerával, Isten, én Istenem. – Mit jelent citerával vallomást tenni és pszaltériummal vallomást tenni? Mert a vallomás nem mindig citerával, nem is mindig pszaltériummal történik.

A zenészek e két hangszere jól megkülönböztethető, és meggondolásra méltó és érdemes megjegyezni:

Mindkettőt kézben tartják és pengetik, és bizonyos testi tevékenységet jelentenek. Mindkettő szép, ha valaki tud zsoltározni, és ha valaki tud citerázni. De mivel a pszaltérium az a hangszer, melynek teste a felső részén van, tudniillik az a fából készült, üreges doboz, melyben a húrok visszhangot keltenek; a citeránál pedig ugyanez az üreges fadoboz alul van, meg kell különböztetni a cselekedeteinket, hogy mikor vannak a pszaltériumban és mikor a citerában, de mindkettő kedves Istennek és kellemes az Ő fülének.

Amikor tehát teljesítjük Isten valamely parancsolatát, engedelmeskedünk az Ő parancsainak, és odahallgatunk parancsai szavára, amikor megtesszük és nem szenvedünk, ez a pszaltérium. Az angyalok is így tesznek: nem szenvednek semmitől.

---

[1] Mt 5,8.
[2] Zsolt 83,5.

Amikor pedig valami háborgatástól, kísértéstől, botránytól szenvedünk itt a földön, mivel csak az alsóbb rendű rész felől szenvedünk, azaz amiatt, hogy halandók vagyunk, amiatt, hogy első okunk (testünk) valamilyen háborítását érezzük, és mivel sokat szenvedünk azoktól a dolgoktól, melyek nem odafentről valók, ez a citera.

Az alsó részből ugyanis kellemes hang jön, ha szenvedünk és zsoltározunk, illetve inkább énekelünk és citerázunk. Amikor az Apostol azt mondta, hogy Isten parancsára hirdeti az evangéliumot az egész földkerekségen, mivel ezt az evangéliumot nem emberektől, nem is ember által, hanem Jézus Krisztustól kapta,[1] a húrok felülről szólaltak meg [azaz zsoltározott]; amikor pedig ezt mondta: *a szorongatásokban dicsekszünk, tudván, hogy a szorongatásból türelem, a türelemből kipróbáltság, a kipróbáltságból remény fakad,*[2] a citera szólalt meg alulról ugyan, de édesen. Ugyanis minden türelem édes Istennek. Ha pedig ellankadtál a háborgatásokban, eltörted a citerát.

Tehát miért mondta az előbb: *Vallomást teszek neked citerával?* – Amiatt, hogy ezt mondta: *Miért járok szomorúan, míg az ellenség sanyargat engem?* Szenvedett tehát az alulról jövő sanyargatástól, de magában a szenvedésben akart Istennek tetszeni, és háborgatások közepette erősen állva hálát adott Istennek. És mivel nem létezhetett háborgatás nélkül, Istennek köszöni meg a türelmet. *Vallomást teszek neked citerával, Isten, én Istenem.*

Van bennünk valami, ami Isten képmása, tudniillik az értelem (intellectus) és az ész (ratio)

6. [5. v.] És ismét a lelkéhez fordul, hogy abból az alsó fadobozból kapjon hangot: *Miért vagy szomorú, én lelkem, és miért háborgatsz engem?* Háborgatások, gyöngeségek, keserűségek között vagyok, *miért háborgatsz engem, én lelkem?*

De ki mondja ezt? És kinek mondja? – A léleknek mondja, ezt valamennyien tudjuk, mert nyilvánvaló, hogy a szó feléje irányul. *Miért vagy szomorú, én lelkem, és miért háborgatsz engem?*

De keressük a beszélő személyt. Vajon a test beszél a lélekhez? Amikor a test lélek nélkül nem beszél? Valószínűbb, hogy a lélek szól a testhez, mint hogy a test szól a lélekhez. De akkor miért nem ezt mondja: *Miért vagy szomorú, én testem?*, hanem ezt: *Miért vagy szomorú, én lelkem?*

Ha ugyanis a testet szólítaná, akkor talán nem is azt mondaná, *miért vagy szomorú*, hanem: *miért fájsz?* A lélek fájdalmát ugyanis szomorúságnak nevezzük; ha a testben történik valami baj, azt fájdalomnak lehet nevezni, de

[1]Vö. Gal 1,12.
[2]Róm 5,3–4

szomorúságnak nem. De a test fájdalma miatt a lélek legtöbbször elszomorodik. Különbség van azonban aközött, ami fáj és a szomorúság között. Ugyanis a test fáj, a lélek szomorú, és világos ez a kérdés: *Miért vagy szomorú, én lelkem?*

Tehát nem a lélek beszél a testhez, mert nem ezt mondta: *Miért vagy szomorú, én testem?* De nem is a test beszél a lélekhez, mert képtelenség lenne, hogy az alacsonyabb rendű szóljon a magasabb rendűhöz. Ebből tehát megértjük, hogy van valamink, ami az Isten képmása, tudniillik az értelem és az ész.

Az értelem szólította Isten világosságát és Isten igazságát. Az értelem az, amivel fölfogjuk az igazat és a hamisat, ő az, amivel megkülönböztetjük az igazat a hamistól; értelemnek nevezzük, ami az állatokban nincsen. Ha valaki elhanyagolja magában az értelmet, mások alá rendeli és úgy viselkedik, mintha nem volna, a zsoltárból hallja: *Ne legyetek olyanok, mint a ló és az öszvér, melyekben nincsen értelem.*[1]

Tehát az értelmünk szól a lelkünkhöz, mely a háborgatásokban kedvetlen, a szorongatásokban elfárad, a kísértésekben visszahúzódó, a vesződségek közepette elnehezül. Talpra állítja a lelket az értelem, mely felülről kapja az igazságot és mondja: *Miért vagy szomorú, én lelkem, és miért háborgatsz engem?*

Ő legyen az egészség benned, aki megsebesült érted

7. Nézzétek csak, nem ez a megszólítás rejlik-e az Apostolnak – aki egyeseknek és talán nekünk is előképünk – ebben a konfliktusában: *A belső ember szerint az Isten törvényében lelem örömöm, de tagjaimban más törvényt észlelek,* azaz bizonyos testi indulatokat; és küzdelmében és kétségbeesésében segítségül hívja Isten kegyelmét: *Én nyomorult! Ki vált meg e halálra szánt testtől? Isten kegyelme Urunk, Jézus Krisztus által.*[2]

Maga az Úr is arra méltatta az ilyen küzdőket, hogy mintaképük lett, amikor így szólt: *Szomorú az én lelkem mindhalálig*.[3] Ő ugyanis tudta, hogy miért jött. Borzadt volna a szenvedéstől az, aki ezt mondta: *Hatalmam van a lelkem letételére és hatalmam van az újra fölvételére; senki nem veszi el tőlem, hanem én magamtól teszem le, és veszem föl újra?*[4] Hanem aki ezt mondta: *Szomorú az én lelkem mindhalálig,* a tagjai előképe lett.

Sokszor ugyanis az elme már helyesen hisz, és jól tudja, hogy hite szerint az ember Ábrahám ölére jut; hiszi ezt és mégis amikor halálveszélybe kerül,

[1]Zsolt 31,9
[2]Róm 7,22.25.
[3]Mt 26,38.
[4]Jn 10,17–18.

megháborodik a világgal való családias kapcsolata miatt, de odafordítja hallását Istennek azon benső hangjára, és odabenn hallja az értelmes éneket.

Így ugyanis onnan felülről a csöndben szól valami, nem a füleknek, hanem az értelemnek, hogy aki csak hallja ezt a dallamot, undor fogja el a testi zajongás iránt, és ez az egész emberi élet olyannak tűnjék neki, mint egy zsibongó tömeg, amely megakadályozza egy bizonyos felülről jövő, nagyon kellemes, páratlan és kimondhatatlan hang meghallását.

És valóban, amikor ez megtörténik, bizonyos zavarodottságból, az ember erőszakot szenved, és megszólítja a lelkét: *Miért vagy szomorú, én lelkem, és miért háborgatsz engem?*

Vajon azért, mert nehezen tekinthető megtisztítottnak az élet, amikor az ítél, aki mindent pontosan tud és mindent átlátva ítél? Mert jóllehet az emberek között elfogadott egy élet, úgy, hogy már semmi jogosan kifogásolhatót nem látnak benne, a kivizsgálás az ő szeme előtt történik, érvényesül egy mindent egyformán értékelő szabály és talál az emberben bizonyos dolgokat, melyeket Isten kifogásol, melyeket az emberek nem találtak elítélendőnek, sőt ő maga sem, aki most ítéltetik meg.

Talán ezektől félve háborodik meg a lélek, és szólítja meg őt az értelem, mintegy e szavakkal: „Miért félsz a bűnök miatt, hiszen képtelen vagy mindet elkerülni?” *Reménykedj az Úrban, mert vallomást fogok tenni neki.*

Bizonyos dolgokat meggyógyít ez a biztatás, a többit megtisztítja az őszinte vallomás. De azért csak félj, ha igaznak mondod magadat, ha nem vallod magadénak ezt a hangot egy másik zsoltárból: *Ne kelj ítéletre a te szolgáddal.*

Miért ne kelj ítéletre a te szolgáddal? – Mert szükségem van a te irgalmasságodra. Mert ha irgalom nélkül ítélkeznél, hova menjek? *Ha a gonoszságokat veszed tekintetbe, Uram, Uram, ki viselheti azt el?*[1]

Ne kelj ítéletre a te szolgáddal, mert nem találtatik igaznak a szemed előtt senki élő.[2] – Tehát ha nem találtatik igaznak a szemed előtt senki élő, mert aki itt él, akármilyen igazul él is, jaj neki, ha fölkél ítéletre Isten.

Mert másfelől a próféta az erőszakosakat és a gőgösöket így dorgálja: *Miért akartok ítéletre kelni velem? Mind elhagytatok engem, mondja az Úr.*[3] Tehát ne akarj ítéletre kelni, légy azon, hogy igaz légy, és bármennyire az vagy, valld magadat bűnösnek; mindig az irgalmasságban remélj, és ebben az alázatos vallomásban bízva szólj a téged háborgató és ellened háborgó lelkedhez: *Miért vagy szomorú, én lelkem, és miért háborgatsz engem?*

[1]Zsolt 129,3
[2]Zsolt 142,2.
[3]Jer 2,29.

Talán magadban akarsz remélni, de reménykedj az Úrban, ne magadban. Mert mi van benned? Mi ered belőled? Ő legyen az egészség benned, aki megsebesült érted. *Reménykedj az Úrban* – mondja *–, mert vallomást fogok tenni neki.*

Miért neki teszel majd vallomást? – Mert *Ő az én arcom üdvössége és az én Istenem.* Te vagy az én arcom üdvössége és az én Istenem, te fogsz meggyógyítani engem. Betegként beszélek hozzád: elismerem az orvost, nem játszom meg az egészségeset.

Mit jelent az, hogy elismerem az orvost, nem játszom meg az egészségeset? – Azt, amit egy másik zsoltár mond: *Én mondtam: Uram, könyörülj rajtam, gyógyítsd meg az én lelkemet, mert vétkeztem ellened.*[1]

Derűs és készséges lélekkel kell gyakorolni a szeretetet

8. Ez a hang, testvérek, teljesen biztos, de legyetek éberek a jó cselekedetekben, a parancsolatoknak engedelmeskedve pengessétek a pszaltériumot, a szenvedéseket elviselve pengessétek a citerát.

Törd meg kenyeredet az éhezőnek [2]– hallottátok Izaiástól; ne gondoljátok, hogy elég a böjtölés. A böjt téged megtisztít, de a másikat nem üdíti fel. A te megszorításaid akkor lesznek gyümölcsözőek, ha a másiknak tágasságot nyújtasz. Íme, megcsaltad a lelkedet, kinek adod azt, amit megvontál magadtól? Hova teszed, amit magadtól megtagadtál? Milyen sok szegényt tud táplálni a ma kihagyott ebédünk! Úgy böjtölj, hogy miközben a másik eszik, te annak örülj, hogy ő étkezik, te pedig az imádságodért meghallgatásra találsz.

Ugyanis ezt mondja: *Te még beszélsz, és én mondom: Íme, itt vagyok, ha lélekből megtöröd kenyeredet az éhezőnek;*[3] mert sokszor megtörténik, hogy szomorúan és zúgolódva törik meg a kenyeret, hogy elkerüljék a megszólást, és nem azért adnak, hogy a rászoruló felüdülhessen, de *Isten a derűs adakozót szereti.*[4] Ha szomorúan adod a kenyeret, a kenyeret is, az érdemet is elveszítetted. Tehát lélekből tedd, hogy aki belül lát, még miközben te beszélsz, mondja: *Íme, itt vagyok!*

Milyen gyorsan meghallgatják a jót cselekvők imáit; és ez az ember igazsága ebben az életben: böjt, alamizsna, imádság.

Akarod, hogy imádságod fölszálljon Istenhez? Adj neki két szárnyat: böjtölést és alamizsnát. Ilyennek találjon minket, hogy biztonságban találjon Isten világossága és Isten igazsága, amikor majd eljön, hogy megszabadítson a haláltól Ő, aki már eljött, hogy értünk vállalja a halált. Amen.

---

[1]Zsolt 40,5
[2]Iz 58,7.
[3]Iz 58,9 10.
[4]2Kor 9,7.

NEGYVENHARMADIK ZSOLTÁR (44.)
Elmondta Hippóban 412 nagyböjtjében
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1A karvezetőnek. Kóré fiainak megértésül.
2Isten, saját fülünkkel hallottuk,
atyáink beszélték el nekünk a művet,
melyet megtettél az ő napjaikban, az ősi napokban.
3Te a saját kezeddel szórtál szét nemzeteket,
és őket letelepítetted, elgyengítettél népeket, és elűzted őket.
4Mert nem a saját kardjukkal vették birtokba a földet,
és a karjuk nem szabadította meg őket;
hanem a te jobbod és a te karod, és a te arcod fényessége,
mert kedvedet találtad bennük.
5Te magad vagy az én királyom és én Istenem,
aki üdvösséget rendelsz Jákobnak.
6Tebenned szórjuk majd szélbe ellenségeinket,
és a te nevedben tiporjuk el a reánk támadókat.
7Mert nem az íjamban remélek,
és az én kardom nem fog megszabadítani engem.
8Mert megszabadítottál minket sanyargatóinktól,
és megszégyenítetted gyűlölőinket.
9Istenben fogunk dicsekedni egész nap,
és a te nevedben teszünk vallomást mindörökké.

10Most azonban elvetettél és megszégyenítettél minket,
és nem vonulsz ki, Isten, a seregeinkkel.
11Meghátráltattál ellenségeink színe előtt,
és akik gyűlölnek minket, fosztogattak maguknak.
12Odaadtál minket, bárányokat megevésre,
és a nemzetek között szétszórtál minket.
13Eladtad a te népedet ellenérték nélkül,
és nem volt sokaság az ő ujjongásukban.
14Gyalázattá tettél minket a szomszédainknak,
gúnnyá és nevetséggé azoknak, akik körülöttünk vannak.
15Példázattá tettél a pogányoknak,
fejcsóválássá a népeknek.
16A szégyenem egész nap ellenem van,
és arcom szégyene elborít engem
17a gyalázó és ellenem beszélő hangjától,
az ellenség és az üldöző arcától.

18Mindez ránk jött, és nem feledkeztünk meg rólad;
és nem cselekedtünk gonoszul szövetséged ellen.
19És nem húzódott vissza a szívünk,
és eltérítetted ösvényeinket a te utadtól;
20mert megaláztál minket a gyengeség helyén,
és elborítottál minket a halál árnyékával.
21Ha megfeledkeztünk Istenünk nevéről,
és ha kitártuk a kezünket idegen isten felé.
22Nemde Isten számon kéri ezeket?
Ő ugyanis ismeri a szív rejtett dolgait.
23Mert miattad öldökölnek minket egész nap,
úgy tekintettek, mint a levágásra szánt juhokat.
24Ébredj föl, miért alszol, Uram?
Serkenj föl, és ne vess el végleg.
25Miért fordítod el arcodat,
feledkezel meg ínségünkről és szorongatásunkról?
26Mert megaláztatott a porban a lelkünk,
a hasunk a földhöz tapadt.
27Serkenj föl, Uram, segíts meg minket,
és válts meg minket a te irgalmasságodért.

Aki üldözést szenved, csak akkor dicsekedjék a gyötrelemmel, ha ügye jó

1. Ez a zsoltár Kóré fiainak szól, amint a címe mondja. A Kóré jelentése kopaszság vagy Kálvária, és az evangéliumban úgy találjuk, hogy a mi Urunkat Jézus Krisztust a Kálvária helyén feszítették meg.[1] Tehát világos, hogy ezt a zsoltárt az Ő szenvedése fiainak éneklik. Erre pedig nyilvánvaló és nagyon határozott tanúságot kapunk Szent Pál apostoltól, mert amikor a pogányok üldözésétől szenvedett az Egyház, ezt a zsoltársort idézte a türelemre buzdításul és vigasztalásul. Mert ebben a zsoltárban mondják, amit ő a levelébe foglalt: *Mert miattad öldökölnek minket egész nap, úgy tekintettek, mint a levágásra szánt juhokat.*[2]

Tehát a mártírok hangját halljuk ebben a zsoltárban, és lássátok csak, hogy a mártírok szava milyen jó ügyről beszél, amikor ezt mondja: *miattad.* Az Úr is ezért tette hozzá *az igazság miatt* megokolást, amikor mondta: *Boldogok, akik*

[1]Vö. Mt 27,33.
[2]Róm 8,36.

üldözést szenvednek az igazság miatt;[1] nehogy valaki ha üldözést szenved, magával a gyötrelemmel dicsekedjék, miközben ügye nem jó. Ezért buzdítja övéit: *Boldogok lesztek, ha ezt és ezt teszik veletek vagy mondják rólatok az emberek énmiattam.* Tehát ezért hangzik itt: *miattad öldökölnek minket egész nap.*

Isten nem hagy el akkor sem, amikor úgy látszik, hogy elhagyott

2. [1. v.] Nagyon meggondolandó, és nagyon mély Isten terve, amit megvalósított, amikor atyáinkat, a pátriárkákat és Izrael egész népét erős kézzel kivezette Egyiptomból, és üldöző ellenségeiket elmerítette a tengerben, átvezette népét az ellenkező nemzeteken, és legyőzve az ellenségeket, letelepítette az Ígéret Földjére, és nagy győzelmeket aratott kis létszámú csapatokkal nagyon sok ellenséggel szemben. Azután úgy tetszett neki, mintha elfordulna népétől, hogy öldöklés és halál sújtsa az Ő szentjeit, és ne legyen, aki ellen tudna állni vagy megvédené őket, vagy elhárítaná a veszedelmet. Mintha elfordítaná arcát jajgatásuktól, mintha elfelejtette volna őket, mintha nem Ő volna az az Isten, aki erős kézzel és fölemelt karral, nyilvánvaló hatalommal szabadította ki – mint mondtam – Egyiptomból atyáinkat, azaz azt a népet, és miután a földjéről elűzte a legyőzött nemzeteket, letelepítette őket az országban mindenki csodálkozására, mert gyakran kevesek győztek le sokakat.

Tehát egy vallomástévő sóhajtással erről kezd énekelni ebben a zsoltárban. Mert mindezek nem hiába történtek, föltéve, hogy értjük, miért történtek. Az, hogy megtörténtek, nyilvánvaló, de hogy miért történtek, azt keresni kell. Ezért a cím nem csak annyi, hogy *Kóré fiainak,* hanem: *Megértésül Kóré fiainak.* Ez abban a zsoltárban is benne van, melynek első versét maga az Úr a kereszten mondta: *Istenem, én Istenem, tekints reám, miért hagytál el engem?* Ugyanis átalakítva minket azzá, amit mondott, azaz a maga testévé (mert mi is az Ő teste vagyunk, Ő pedig a mi fejünk), a keresztről nem a saját nevében, hanem a mi nevünkben beszélt.

Isten ugyanis Őt soha el nem hagyta, sem Ő soha nem távolodott el az Atyától. De miattunk mondta: *Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?* Mert így folytatja: *Távol vannak üdvösségemtől vétkeim igéi.* És megmutatja, kiknek a nevében mondta ezt, Őbenne ugyanis nem lehetett vétket találni. *Hozzád kiáltok* – mondja ugyanebben a zsoltárban – *nappal és nem hallgatsz meg; és éjszaka* – ide is értendő az *és nem hallgatsz meg,* de hozzáteszi – *és nem oktalanságomra,*[2] azaz az, hogy *nem hallgatsz meg* nem az elbutításomra, hanem a megértésemre szolgál.

[1]Mt 5,10.
[2]Zsolt 21,2–3.

Mit jelent az, hogy *megértésre nem hallgatsz meg?* Azt jelenti, hogy időlegesen nem hallgatsz meg, hogy megértsem, örökkévaló dolgokat kell várnom Tőled. Tehát Isten nem hagy el, és amikor úgy látszik, hogy elhagyott, elveszi, amit rosszul kívántál és tanítja, hogy mit kell helyesen kívánnod. Ha ugyanis Isten mindig kedvező dolgokkal támogatna bennünket, hogy mindenben bővelkedjünk, és itt a halandóság idejében semmi háborgatást, semmi elnyomást vagy szorongatást ne szenvedjünk, azt hinnénk, hogy ez a legnagyobb jó, amit Isten a szolgáinak nyújt, és nem tanulnánk meg, hogy a jelenvalóknál nagyobb dolgokat kell várnunk tőle. Ezért a jelen élet édességébe belekeveri a háborgatások keserűségeit, hogy az üdvösen édes dolgokat keressük; ezt jelenti a *megértésül Kóré fiainak.* Ezek után halljuk a zsoltárt, és benne lássuk mindezt.

3. [2–3. v.] *Isten, saját fülünkkel hallottuk, atyáink beszélték el nekünk a művet, melyet megtettél az ő napjaikban, az ősi napokban.* – Csodálkozva azon, hogy ezekben a napokban mintha elhagyta volna és a szenvedésekben edzeni akarná őket, fölidézik a múltat, melyet az atyáktól hallottak, mintha azt mondanák: „atyáink nem arról beszéltek, amiket mi szenvedünk”. Mert abban a zsoltárban is ezt mondta: *Tebenned reméltek atyáink, reméltek és kiragadtad őket; én pedig már féreg vagyok és nem ember, emberek gyalázata, a nép megvetettje.*[1] Ők reméltek és megszabadítottad őket, reméltem én is, és elhagytál engem; indokolatlanul hittem benned és indokolatlanul írták föl a nevemet nálad, és írtam föl a nevedet nálam?

Tehát ezeket beszélték el nekünk atyáink: *A saját kezeddel szórtál szét nemzeteket és őket letelepítetted, elgyengítettél népeket, és elűzted őket,* azaz népeket űztél ki a földjükről, hogy őket bevezesd és letelepítsd, és irgalmasságoddal megszilárdítsd az Ő országukat. Ezeket hallottuk atyáinktól.

Isten csodával érezteti meg a jelenlétét velünk

4. [4. v.] De talán azért voltak ők ezekre képesek, mert erősek voltak, harcosak, legyőzhetetlenek, edzettek és háborúskodók? Távol legyen. Nem erről beszéltek nekünk atyáink, nem erről szól az Írás, hanem arról, ami következik: *Mert nem a saját kardjukkal vették birtokba a földet, és a karjuk nem szabadította meg őket; hanem a te jobbod és a te karod, és a te arcod fényessége.* A te jobbod, a te hatalmad; jobbod, azaz a te Fiad.

És a *te arcod fényessége* – mit jelent ez? Azt jelenti, hogy olyan jelekkel voltál mellettük, amikből megérthették, hogy jelen vagy. Vajon amikor Isten valamilyen csodával mellettünk van, látjuk-e szemünkkel az Ő arcát? A csoda hatásával mégis érzékelteti a jelenlétét az emberekkel. Mert mindazok, akik

[1] Zsolt 21,5–7.

csodálkoznak az ilyen tényeken, mit is mondanak? Azt, hogy „láttam a jelenlévő Istent”.

Hanem a te jobbod és a te karod, és a te arcod fényessége, mert kedvedet találtad bennük, azaz úgy bántál velük, hogy kedvedet találhasd bennük, hogy mindaz, aki látta, mi történt velük, elmondja, hogy valóban Isten van velük és Isten művelte a történteket.

Nem csak magadban vagy jelen, hanem bármely teremtményed által is

5. [5. v.] Mi tehát a helyzet? Más volt akkor és más most? Távol legyen. Mert mi következik?

Te magad vagy az én királyom és én Istenem. – Te magad vagy, mert Te nem változol. Látom, hogy az idők változnak, de az idők Teremtője nem változik. *Te magad vagy az én királyom és én Istenem,* Te vezetsz engem, Te kormányzol engem, Te jössz segítségemre.

Aki üdvösséget rendelsz Jákobnak. – Mit jelent az, hogy *aki rendelsz?* Jóllehet Te lényeged és természeted szerint rejtett vagy, és önmagad által még akkor se láthattak atyáink színről színre, amikor beavatkoztál értük, mégis bármilyen teremtményed által Te rendelsz üdvösséget Jákobnak. Ugyanis az a színről színre látás a megszabadítottaknak a föltámadásban van fenntartva. Az Újszövetségnek még azok az atyái is, akik látták föltárt misztériumaidat, bármennyire kinyilatkoztatott titkokat hirdettek, azt mondták, hogy *tükörben és homályosan látnak;* a színről színre látás pedig a jövőre van fenntartva,[1] amikor eljön az, amit ugyanez az Apostol mond: *Hiszen meghaltatok, és életetek Krisztussal el van rejtve Istenben. Amikor majd Krisztus, a mi életünk megjelenik, vele együtt ti is megjelentek dicsőségesen.*[2]

Tehát akkorra van fenntartva számunkra az a színről színre látás, melyről János mondja: *Szeretteim, most Isten gyermekei vagyunk, de még nem nyilvánvaló, hogy mik leszünk. Azt tudjuk, hogy ha megjelenik, hozzá leszünk hasonlók, mert látni fogjuk, amint van.*[3] Jóllehet tehát atyáink akkor nem láttak igazi mivoltodban színről színre, és ha ez a látás fönn is van tartva a föltámadásra, bár angyalok voltak ott, te rendelsz üdvösséget Jákobnak. Nem csak önmagadban vagy jelen, hanem bármilyen teremtményed által jelen voltál, és Te rendeled ezt szolgáid üdvösségére, amelyet Te magad valósítasz meg; ez pedig szolgáid üdvösségéért történik, amit megvalósítanak azok, akiknek rendeled.

[1]Vö. 1Kor 13,12.
[2]Kol 3,3–4.
[3]1Jn 3,2.

Ha tehát Te magad vagy az én királyom és az én Istenem, és te rendelsz üdvösséget Jákobnak, miért szenvedjük ezeket?

6. [6. v.] De lehetséges, hogy csak a múltat beszélték el nekünk, és a jövőben nem remélhetünk ilyen dolgokat? De nagyon is remélnünk kell.

Tebenned szórjuk majd szélbe ellenségeinket. Tehát atyáink elbeszélték nekünk a művet, *melyet megtettél az ő napjaikban, az ősi napokban. A saját kezeddel szórtál szét nemzeteket és őket letelepítetted.* Ezek a régi dolgok, de mi történik a jövőben?

Tebenned szórjuk majd szélbe ellenségeinket. Mert eljön az idő, amikor a keresztények összes ellenségét szélbe szórják, mint a pelyvát, a szél fölkapja őket, mint a port, és elsodorja a föld színéről. Tehát ha a múltat is így elmondták nekünk, és a jövőt is hirdetik, a közbeeső időben miért küszködünk, ha nem megértésül Kóré fiainak? *Tebenned szórjuk majd szélbe ellenségeinket, és a te nevedben tiporjuk el a reánk támadókat.* Ennyit a jövőről.

7. [7. v.] *Mert nem az íjamban remélek,* ahogyan az atyák se a kardjukban. *És az én kardom nem fog megszabadítani engem.*

Istennek a jövő épp oly bizonyos, mint a múlt

8. [8. v.] *Mert megszabadítottál minket sanyargatóinktól.* – Ezt a múlt idejű állítást is a jövőről mondja, de azért beszél róla múlt időben, mert annyira bizonyos, mintha már megtörtént volna. Figyeljétek meg, hogy miért beszélnek a próféták sok mindenről múlt időben, amikor a jövőt hirdetik, és nem megtörtént tényeket mondanak el. Magáról az Úrról is jövendölték az eljövendő szenvedést, és mégis ezt mondja: *Átszegezték kezemet és lábamat, megszámlálták minden csontomat;* nem azt mondta: át fogják szegezni és meg fogják számlálni. *Ők pedig néztek és szemléltek engem;* nem azt mondta: nézni és szemlélni fognak. *Elosztották maguk között ruháimat,*[1] nem azt mondta: el fogják osztani.

Mindezekről mint múltról beszélnek, pedig jövendők voltak, mivel Istennek az eljövendő dolgok is oly bizonyosak, mintha már megtörténtek volna. Nekünk ugyanis, amik elmúltak, bizonyosak, a későbbi történések pedig csak eljövendők. Tudjuk ugyanis, hogy valami megtörtént, és lehetetlen, hogy ne váljon megtörténtté az, ami történik.

Mutass prófétát, akinek a jövő olyan bizonyos, mint neked a múlt; és ahogyan számodra az, amire tényként emlékezel, nem válhat meg nem történtté, úgy számára, amit jövőként tudott, lehetetlen, hogy meg ne történjék. E bizonyosság

[1]Zsolt 21,17–19.

miatt beszélnek múlt időben olyan dolgokról, amik még eljövendők. Tehát ezt reméljük. *Mert megszabadítottál minket sanyargatóinktól, és megszégyenítetted gyűlölőinket.*

9. [9. v.] *Istenben fogunk dicsekedni egész nap.* – Lássátok, hogyan használja a jövő idejű igéket is, hogy megértsd a múlt idejűeket, melyeket a jövőről jövendöl.

Istenben fogunk dicsekedni egész nap, és a te nevedben teszünk vallomást mindörökké. – Mit jelent az, hogy *fogunk dicsekedni?* Mit jelent az, hogy *teszünk vallomást?* Azt jelenti, hogy *megszabadítottál minket sanyargatóinktól,* mert örök országot adsz majd nekünk, mert beteljesedik bennünk: *Boldogok, akik a te házadban laknak, Uram, örökkön örökké dicsérni fognak Téged.*[1]

Mindent előre láttak, amit a keresztények szenvednek

10. [10. v.] Mivel tehát ezek az eljövendők számunkra bizonyosak, és azok az elmúlt dolgok is, melyeket atyáinktól hallottunk, mi történik most?

Most azonban elvetettél és megszégyenítettél minket. – Megszégyenítettél, nem a lelkiismeretünkben, hanem az emberek színe előtt. Volt ugyanis olyan idő, amikor sanyargatták a keresztényeket, és bárhova menekültek, ahol csak mondták nekik: „keresztény vagy", gúnyolódva és gyalázkodva mondták.

Hol van tehát a mi Istenünk, a mi királyunk, aki üdvösséget rendel Jákobnak? Hol van az, aki megtette mindazt, amiről atyáink beszéltek nekünk? Hol van az, aki megteszi majd mindazt, amit Lelke által nekünk kinyilatkoztatott? Vajon megváltozott? De mindezek Kóré fiainak megértésére történnek.[2]

Valamit ugyanis meg kell értenünk: azt, hogy miért akarja, hogy mindezeket ebben a közbeeső időben elszenvedjük. Mi mindent? *Most azonban elvetettél és megszégyenítettél minket, és nem vonulsz ki, Isten, a seregeinkkel.* Fölvonulunk ellenségeinkkel szemben, és te nem vonulsz velünk; látjuk őket, erősebbnek bizonyulnak, mi pedig gyöngék vagyunk. Hol van a te erőd? Hol van a jobbod és hatalmad? Hol van a kettévált tenger? Hol vannak a hullámoktól elborított üldöző egyiptomiak?[3] Hol van az utunkban álló és a kereszt jelével legyőzött Amalek?[4] *És nem vonulsz ki, Isten, a seregeinkkel.*

[1]Zsolt 83,5.
[2]Zsolt 43,1.
[3]Vö. Kiv 14,21–27.
[4]Vö. Kiv 17,11.

11. [11. v.] *Meghátráltattál ellenségeink színe előtt* – ők elől vannak, mi hátul; ők győztesek, minket vesztesnek számítanak; *és akik gyűlölnek minket, fosztogattak maguknak* – kiket fosztogattak, ha nem minket?

12. [12. v.] *Odaadtál minket, bárányokat megevésre, és a nemzetek között szétszórtál minket.* – A nemzetek faltak föl minket. Ez azokat jelenti, akik úgy szenvedtek, hogy a nemzetek testévé váltak. Az Egyház ugyanis úgy siratja őket, mint elnyelt tagjait.

13. [13. v.] *Eladtad a te népedet ellenérték nélkül.* – Láttuk ugyanis azokat, akiket odaadtál, és nem láttuk, mit kaptál értük.

És nem volt sokaság az ő ujjongásukban. – Vajon amikor a keresztényeket bálványimádó ellenségek üldözték, történtek-e összejövetelek és ujjongások Istennek? Énekeltek-e himnuszokat Isten egyházaiból, melyeket békeidőben szoktak énekelni, és édes testvéri kórusban szoktak Isten fülébe küldeni? *És nem volt sokaság az ő ujjongásukban.*

14. [14–15. v.] *Gyalázattá tettél minket a szomszédainknak, gúnnyá és nevetséggé azoknak, akik körülöttünk vannak. Példázattá tettél a pogányoknak.*

Mit jelent az, hogy *példázattá?* – Azt jelenti, hogy átkozódó emberek példát állítanak az elé, akit átkoznak: „Így halj meg, így bűnhődj meg”. Hányszor mondtak akkor ilyeneket: „Így feszítsenek keresztre!”? Ma is vannak Krisztusnak ellenségei, azok a zsidók, akik, amikor védjük előttük Krisztust, mondják nekünk: „Úgy halj meg, ahogyan ő!” Ugyanis nem hivatkoznának erre a halálra, ha nem borzadnának ettől a halálnemtől, vagy a benne lévő misztériumtól, ha meg tudnák érteni.

Amikor kezelik a vakot, nem látja az orvos kezében a szemkenőcsöt. A kereszt ugyanis az üldözők javára is készült. Később tőle gyógyultak meg, és abban hittek, akit ők maguk öltek meg. *Példázattá tettél a pogányoknak, fejcsóválássá a népeknek;* fejcsóválássá gúnyolódásként. *És ajakkal szóltak, és csóválták a fejüket.*[1] Ezt tették az Úrral, ezt teszik összes szentjével is, akiket üldözhettek, fogva tarthattak, kicsúfolhattak, elárulhattak, megkínozhattak és megölhettek.

A keresztény nép akkor szabadul meg, amikor a vezére, Krisztus megjelenik dicsőségében

15. [16–17. v.] *A szégyenem egész nap ellenem van, és arcom szégyene elborít engem, a gyalázó és ellenem beszélő hangjától.* – Azaz a csúfolóim és vádlóim szavától, mivel tisztellek és megvallak Téged, és bűntényként róják föl nekem

[1]Zsolt 21,8.

azt a Nevet, melynek minden bűnöm eltörlését köszönhetem. *A gyalázó és ellenem beszélő hangjától,* azaz ellenem szólótól. *Az ellenség és az üldöző arcától.*

És mi itt a megértés? Amiket a múltról mondtak, nem velünk történt, amit jövőként remélünk, azok nem láthatók. A múlt: nagy dicsőségedben Egyiptomból kivonult, az üldözőktől megszabadított, nemzeteken át vezetett, és nemzetek elűzése után az országban letelepített nép. Mik az eljövendők? A nép, amelyet a világ Egyiptomából a dicsőségében megjelenő Krisztus vezet ki; a jobbra állítandó szentek és a balra állítandó gonoszok; az ördöggel együtt örök büntetésre ítélendő gonoszok; a szentekkel együtt Krisztustól örökre átveendő ország. Ezek eljövendők, amazok elmúltak. És mi van közöttük? – Háborgatások. Miért? – Hogy az Istent tisztelő lélekről kiderüljön, mennyire tiszteli Istent; hogy láthatóvá váljék, vajon ingyen tiszteli-e Őt, akitől ingyen kapja az üdvösséget.

Ha ugyanis Isten megkérdezi tőled: „Mit adtál nekem, hogy megteremtselek? Ha teremtésed után vannak is érdemeid előttem, bizonyos, hogy nincsenek érdemeid, mielőtt megalkottalak." Mit mondjunk neki, aki ingyen alkotott meg minket, mert jó, és nem azért, mert nekünk valamiféle érdemünk volna? Továbbá az újjáalkotásról, a második születésről mit mondhatunk? Vajon az érdemeinknek köszönhető, hogy az Úr ezt az örök üdvösséget adja nekünk? Távol legyen. Ha valami az érdemeinknek köszönhető, az a kárhozatunkra szolgálna. Ő nem az érdemek szemrevételezésére, hanem a bűnök bocsánatára jött.

Nem voltál és lettél. – Mit adtál érte Istennek?

Rossz voltál és megszabadultál. – Mit adtál érte Istennek? Mit nem ingyen kaptál Tőle? Méltán nevezzük *gratiának* a kegyelmet, mert ingyen adatik. Tehát elvárja tőled, hogy te is ingyen tiszteld Őt: nem azért, mert mulandó javakat ad, hanem mert örökkévalókat ajándékoz.

Ne remélj Istentől olyan dolgokat, amelyeket itt megvetni parancsol

16. De vigyázz, nehogy másként gondolkozz az örökkévalókról, és testileg képzeld el azokat, különben nem ingyen tiszteled Istent.

És akkor? – Ha azért tiszteled Istent, mert telket ad neked, megtagadod a tiszteletét, ha megfoszt a telektől? De talán azt mondod: „Azért tisztelem Őt, mert villát ad nekem, de nem mulandót." Még mindig romlott elmével gondolkodol, nem tiszta szeretettel tisztelsz, még jutalomra számítasz. Mert azokat akarod birtokolni az eljövendő világban, amiket szükségszerűen itt fogsz hagyni; a testi gyönyörűséget megváltoztatni akarod, nem elvetni magadtól.

Nem dicséretes a böjtölés abban, aki fényűző vacsorára tartogatja a gyomrát. Néha ugyanis meghívnak embereket egy nagy vacsorára, és mivel fölkészülten akarnak odaérni, böjtölnek; vajon ez a böjtölés önmegtartóztatás-e, és nem inkább dőzsölésnek kell-e nevezni?

Tehát ne remélj Istentől olyan dolgokat, amelyeket itt megvetni parancsol. Ilyeneket reméltek ugyanis a zsidók, ezért zavarodtak meg ebben a kérdésben. Mert ők is remélik a föltámadást, de azt remélik, hogy olyan testi gyönyörűségekre fognak föltámadni, amilyeneket itt szeretnek. Ezért amikor föltették nekik a kérdést a szadduceusok, akik nem hisznek a föltámadásban, arról az asszonyról, aki egymás után hét testvér felesége volt, hogy a föltámadáskor melyiküknek lesz a felesége, elnémultak és nem tudtak válaszolni. De amikor az Úr oktatta őket, hogy nem olyan föltámadást ígér nekünk, melyben ismétlődnek az ilyenfajta gyönyörűségek, hanem olyat, amelyben Istenből fakadó örömök készülnek számunkra, válaszolt és mondta nekik: *Tévedtek, mert nem ismeritek sem az Írást, sem Isten erejét, mert a föltámadáskor férjhez nem mennek, sem nem nősülnek, meg sem halhatnak.* Azaz nincs szükség utódra ott, ahol nem lesz meghalt előd.

Hanem mi lesz? – *Olyanok lesznek, mint Isten angyalai.*[1] Hacsak azt nem gondolod, hogy az angyalok naponkénti lakomáknak és olyan bornak örvendenek, amitől te megrészegülsz, vagy esetleg úgy gondolod, hogy az angyaloknak feleségük van. Az angyaloknál semmi ilyesmi nincsen. Az angyalok csak annak örülnek, amiről az Úr mondja: *Nem tudjátok, hogy angyalaik mindig látják az én Atyám arcát?*[2]

Ha tehát az angyalok az Atya arcának örülnek, erre az örömre készülj; vagy találsz valami jobbat talán, mint látni Isten arcát? Jaj a szeretetednek, még ha csak gyanítod is, hogy van valami szebb, mint Az, akitől minden szép való, ami téged megragad: nehogy merészeld ezt gondolni.

Az Úr testben volt és emberként jelent meg az embereknek. Hogyan jelent meg? – Emberként embereknek.
Mi nagy jelent meg? – Test a testnek. Mennyiben nagy jelent meg, amiről mondják: *Láttuk őt, és nem volt sem szépsége, sem ékessége?*[3]

Kinek nem volt sem szépsége, sem ékessége? – Annak, akiről ugyancsak mondják: *Ékesebb vagy az emberek fiainál.*[4] Emberként nem volt sem szépsége, sem ékessége, de ékesebb volt amiatt, aki az emberek fiai előtt volt. Ezért a testnek azt az eltorzult formáját mutatva a szemlélők szemének, mit mond? Azt,

[1]Mt 22,29–30; Lk 20,35–36.
[2]Mt 18,10.
[3]Iz 53,2.
[4]Zsolt 44,3.

hogy *aki szeret engem, megtartja parancsaimat, és aki szeret engem, azt szeretni fogja az én Atyám, és én is szeretni fogom őt, és megmutatom magamat neki.*[1] Az ígéri, hogy megmutatja magát, akit láttak. De mit jelent ez?

Mintha mondaná: „A szolga alakját látjátok, Isten formája rejtve van; azzal kedveskedem nektek, ezt fönntartom számotokra; azzal a kisdedeket táplálom, ezzel a nagyokat etetem"; tehát hogy a bennünket megtisztító hitet előkészítse a láthatatlan dolgokra; azaz hogy mindezek Kóré fiainak megértésére történtek,[2] hogy a szentektől elvonják azt, amijük volt, elvonják magát a mulandó életet is, hogy ne a mulandókért tiszteljék az Örökkévalót, hanem az Ő tiszta szeretetéért tűrjenek el mindent, amit a jelen időben szenvednek.

Azok kapnak jutalmat, akik nem lankadnak el a szorongatásokban és a szeretetben gyökereznek

17. [18–19. v.] Ezek után, mivel Kóré fiai ezt megértették, mit mondanak? – *Mindez ránk jött, és nem feledkeztünk meg rólad.*

Mit jelent az, hogy *nem feledkeztünk meg rólad?* – Azt jelenti, hogy *nem cselekedtünk gonoszul szövetséged ellen. És nem húzódott vissza a szívünk, és eltérítetted ösvényeinket a te utadtól.* Íme, megértés van, mert *nem húzódott vissza a szívünk,* mert *nem feledkeztünk meg rólad,* mert *nem cselekedtünk gonoszul szövetséged ellen* a pogányoktól kapott nagy háborgatásokban és üldözésekben.

Eltérítetted ösvényeinket a te utadtól. – A mi ösvényeink ugyanis világi gyönyörűségek között vezettek, mulandó dolgok gyarapításában kanyarogtak; elválasztottad *ösvényeinket a te utadtól,* és megmutattad, hogy milyen keskeny és meredek az az út, mely az életre vezet. *És eltérítetted ösvényeinket a te utadtól.*

Mit jelent az, hogy *eltérítetted ösvényeinket a te utadtól?* Mintha mondanák nekünk: háborgatásokban vagytok, sokat szenvedtek, sok mindent elhagytatok, amit szerettetek ebben a világban, de nem hagytalak el titeket az úton, melynek keskenységét tanítom nektek. Tágas ösvényeket kerestetek, és én mit mondok nektek? Az én utam az örök életre vezet, ahol ti akartok járni, az a halálba visz. *Milyen széles és tágas az út, mely a pusztulásba visz, és sokan járnak rajta! Milyen keskeny és szűk az út, mely az életre vezet, és kevesen járnak rajta.*[3]

Kik ezek a *kevesek*? Azok, akik viselik a háborgatásokat, akik tűrik a kísértéseket, akik mindezen nehézségek közepette nem lankadnak el; akik nem csak ideig óráig örülnek az igének, a háborgatás idején pedig, mint a perzselő

[1] Jn 14,21.
[2] Zsolt 43,1.
[3] Mt 7,13–14.

naptól elszáradnak,[1] hanem gyökerük a szeretet, amint hallottuk az imént olvasott evangéliumban.[2] Mondom, a szeretet legyen a gyökered, hogy amikor kisüt a nap, ne megégessen, hanem tápláljon téged.

Mindez ránk jött, és nem feledkeztünk meg rólad; és nem cselekedtünk gonoszul szövetséged ellen. És nem húzódott vissza a szívünk. De mivel mindezt háborgatások közepette tesszük, már a keskeny úton járva, *eltérítetted ösvényeinket a te utadtól*.

18. [20. v.] *Mert megaláztál minket a gyengeség helyén.* – Tehát az erősség helyén fel fogsz magasztalni minket.

És elborított minket a halál árnyéka. – A mostani halandóság ugyanis a *halál árnyéka,* az igazi halál az ördöggel együtt való elkárhozás.

19. [21. v.] *Ha megfeledkeztünk Istenünk nevéről* – ez Kóré fiainak a megértése; *és ha kitártuk a kezünket idegen isten felé.*

Amikor Isten velünk ismertet meg valamit, azt mondjuk: „Isten megismer”

20. [22. v.] *Nemde Isten számon kéri ezeket? Ő ugyanis ismeri a szív rejtett dolgait.* – Tudja és számon kéri; ha *ismeri a szív rejtett dolgait,* mit tesz ott? Ismeri önmagában és számon kéri miattunk. Isten ugyanis néha ezért kéri számon, és mondja, hogy megismeri azt, amit veled ismertet meg. A maga művét mondja neked, nem az ismeretét.

Sokszor mondjuk: „Vidám nap van” – amikor derült idő van, de vajon maga a nap örvendezik? Nem, hanem vidámnak mondjuk, mert bennünket tesz örvendezővé.

Ezt is mondjuk: „Szomorú az ég” – nem azért, mintha ilyen érzés lakna a felhőkben, hanem mert az emberek szomorodnak el ilyen eget látva, és szomorúnak mondják, mert bennünket tesz szomorúvá.

Ugyanígy Istenről is azt mondjuk, hogy megismer, amikor bennünket tesz megismerővé. Isten mondja Ábrahámnak: *Most megismertem, hogy te féled Istent*.[3] Előzőleg nem ismerte? Dehogynem, hanem maga Ábrahám nem ismerte önmagát, mert a próbatétben ismert önmagára. Az ember ugyanis sokszor gondolja, hogy képes valamire, amire valójában nem képes, vagy azt gondolja, hogy képtelen valamire, amire képes; megesik, hogy isteni rendelésből erre

[1]Vö. Mt 13,20–21.23.
[2]Mk 4,16–17.20; Lk 8,13–15.
[3]Ter 22,12.

vonatkozó kérdés hangzik el, és a kérdés által ismert önmagára, és Istenről mondjuk, hogy megismerte azt, amit megismertetett vele.

Vajon Péter ismerte-e önmagát, amikor ezt mondta az orvosnak: Veled maradok mindhalálig?[1] Az orvos, belelátva az ereibe, tudta, hogy milyen betegség lakik a betegben – a beteg nem tudta. Eljött a próbatét, az orvos bizonyította diagnózisát, a beteg elveszítette vakmerő védekezését. Így tehát Isten tudja is, számon is kéri. Tudja. Miért kéri számon? Miattad, hogy te megtaláld magadat és hálát adj annak, aki megteremtett téged. *Nemde Isten számon kéri ezeket?*

Láthatod, hogy egy embert öldökölnek, de hogy miért teszik, azt nem tudod, azt egyedül Isten tudja

21. *Ő ugyanis ismeri a szív rejtett dolgait.* – Mit jelent az, hogy *ismeri a rejtett dolgokat?* Mik a rejtett dolgok? – Az, hogy *miattad öldökölnek minket egész nap, úgy tekintettek, mint a levágásra szánt juhokat.* Mert azt láthatod, hogy megölnek egy embert, de hogy miért ölik, azt nem tudod, ezt Isten tudja, a dolog rejtve van.

De mondja nekem valaki: „Íme, Krisztus nevéért tartják fogságban, Krisztus nevét vallja meg. Miért van az, hogy az eretnekek is vallják Krisztus nevét és nem halnak meg érte?”

Bizony, magában a katolikus Egyházban is gondoljátok, hogy nem voltak, vagy nem lehettek olyanok, akik emberi dicsőségért szenvedtek? Ha az ilyen emberek teljesen hiányoztak volna, az Apostol nem mondaná: *Ha odaadom a testemet, hogy elégjek, de szeretetem nincs, mitsem használ nekem.*[2] Tehát tudta, hogy lehetséges, hogy egyesek ezt magamutogatásból és nem szeretetből teszik. Ezért rejtett dolog ez, egyedül Isten látja, mi nem láthatjuk. Csak Ő ítélheti meg, aki ismeri *a szív rejtett dolgait.*

Mert miattad öldökölnek minket egész nap, úgy tekintettek, mint a levágásra szánt juhokat. Már mondtam, hogy ezért tanúskodott Szent Pál apostol is a mártírok buzdítására, hogy ne lankadjanak a Krisztus nevéért kapott háborgatásokban.

A zsidók látták meghalni Krisztust, de nem hitték el, hogy feltámadott

22. [23. v.] *Ébredj föl, miért alszol, Uram?* – Kinek mondja ezt? És ki mondja? Nemde inkább arról kellene mondanunk, hogy alszik és álmodozik, aki ilyeneket mond: *Ébredj föl, miért alszol, Uram?* Azt válaszolja: Én tudom, mit

[1]Mt 26,35.
[2]1Kor 13,3.

mondok, tudom, hogy *nem alszik, aki Izraelt őrizi*,[1] de a mártírok kiáltják ezt: *Ébredj föl, miért alszol, Uram?*

Ó Uram Jézus! Megöltek, a szenvedésben elaludtál, számunkra már föltámadtál. Tudjuk ugyanis, hogy nekünk támadtál föl. Miért támadtál föl? A nemzetek, melyek bennünket üldöznek, halottnak gondolnak téged, nem hiszik el, hogy föltámadtál. Támadj föl tehát nekik is. Miért alszol, nem számunkra, hanem számukra? Ha ugyanis már elhinnék, hogy föltámadtál, üldözhetnék-e azokat, akik hisznek benned? De miért üldöznek? Töröld el, öld meg azokat, akik azt hitték, hogy benned valami rossz halt meg. Számukra még mindig alszol, ébredj föl, hogy értsék meg, hogy föltámadtál, és nyugodjanak el. Végül is megtörtént, hogy miközben meghalnak a mártírok, és ezeket mondják, elszunnyadnak, és ébresztik Krisztust, aki valóban meghal az Ő elszunnyadásukban; Krisztus pedig bizonyos módon föltámadott a nemzetekben, azaz elhiszik, hogy föltámadott. Így lassanként ők is hittel megtértek Krisztushoz, nagyra növelték a hívők számát, amitől az üldözők félni kezdtek és megszűntek az üldözések. Miért? Azért, mert Krisztus föltámadott a nemzetekben, Ő, aki korábban a nem hívők számára aludt. *Serkenj föl, és ne vess el végleg.*

23. [24. v.] *Miért fordítod el arcodat,* – mintha nem volnál jelen, mintha elfeledkeztél volna rólunk; *miért feledkezel meg ínségünkről és szorongatásunkról?*

24. [25. v.] *Mert megaláztatott a porban a lelkünk.* – Hol aláztatott meg? A porban, azaz a por üldöz bennünket. Ők üldöznek, akikről mondtad: *Nem így a gonoszok, nem így, hanem mint a por, melyet elhány a szél a föld színéről.*[2] *Mert megaláztatott a porban a lelkünk, a hasunk a földhöz tapadt.*

Úgy látom, hogy ezzel a megalázás nagyon nagy büntetését fejezte ki, mellyel, amikor leborul valaki, a földhöz tapad a hasa. Ha ugyanis valakit úgy aláznak meg, hogy térdre kényszerítik, még tovább is megalázható, akit pedig úgy megaláztak, hogy a hasa a földhöz tapadt, az tovább már nem alázható meg. Ha ugyanis még jobban meg akarnák alázni, az már nem megalázás volna, hanem eltemetés. Tehát talán ezt akarta mondani: nagyon megaláztattunk ebben a porban, amit tovább fokozni már nem lehet; megalázásunk elérte a mélypontját, most már a könyörület következzék.

[1]Vö. Zsolt 120,4.
[2]Zsolt 1,4.

Üldözés idején inkább a pénzed vesszen oda, mint az igazságod

25. [26. v.] Vagy talán ezzel a szóval, testvérek, az Egyház azokat siratja, akiket az üldözők megnyertek a gonoszságnak, hogy azok, akik kitartottak, ezt mondják: *Mert megaláztatott a porban a lelkünk?* Azaz e por kezei között, a gonoszok és üldözők kezei között aláztatott meg a porban a lelkünk, hogy segítségül hívjunk, hogy oltalmazz a háborgatástól: *a hasunk a földhöz tapadt,* azaz a hasunk beleegyezését adta e por gonoszságához, mert ezt mondta: *tapadt.*

Ha ugyanis amikor szeretsz és lángolsz a szeretettől, helyesen mondod Istennek: *hozzád tapadt a lelkem,*[1] és: *jó nekem Istenhez tapadnom;*[2]és akkor tapadsz Istenhez, amikor egyetértesz Istennel, akkor nem indokolatlanul mondja erről a hasról, hogy a földhöz tapadt, hanem azokról mondja, akik nem tudták elviselni az üldözést, és egyetértettek a gonoszokkal; így tapadtak a földhöz.

De miért nevezi őket hasnak, ha nem azért, mert testi emberek, és úgy gondolja, hogy az Egyház szája a szentekben a lelki emberekben, az Egyház hasa pedig a testies emberekben van? Így tehát az Egyház szája látható, a has mint gyatrább és gyengébb, el van rejtve. Egy helyen erről beszél az Írás, amikor valaki azt mondja, hogy kapott egy könyvet, *és ez a könyv édes volt a számban és keserű a hasamban.*[3] Mi mást jelentene ez, mint hogy a legfontosabb parancsolatokat, melyeket a lelki emberek fölfognak, a testek nem fogják föl, és aminek a lelkiek örülnek, attól szomorkodnak a testiek.

Mert mi van ebben a könyvben? Az, hogy *add el, amid csak van, és add oda a szegényeknek.* Milyen édes ez az Egyház szájában! A lelki emberek mind megtették. De ha a testiek közül valakinek mondanád: „Ezt tedd”, inkább szomorúan ott hagyna, mint az a gazdag az Urat, minthogy megtegye, amit mondtak neki.[4] És miért távozik szomorúan? Azért, mert ez a könyv édes a szájban és keserű a hasban. Valamit az aranyból és az ezüstből odaadtál, és akkor jön egy pillanat, hogy ha el nem veszíted, elkövetsz valami bűnt: esetleg jogtalanságot az Egyház ellen, vagy káromlásra kényszerítenek. Így szorongatott helyzetbe kerülve – vagy anyagi kár ér, vagy az igazságod károsodik – mondják neked: „Inkább a pénzt veszítsd el, hogy az igazságot el ne veszítsd,” te pedig, akinek nem édes a szájban az igazság, hanem gyenge vagy még azokban a tagokban, akiket az Egyház a hashoz számlál, szomorúan azt választod, hogy inkább valami az igazságból vesszen el, mintsem a pénzből; és súlyosabb kárt okozol magadnak, amikor megtöltöd a kincseskamrádat és kiüresíted a szívedet. Tehát valószínű ezekről mondta: *a földhöz tapadt a hasunk.*

---

[1]Zsolt 62,9.
[2]Zsolt 72,28.
[3]Jel 10,10.
[4]Mt 19,21–22.

Akár szenvedünk, akár örvendünk, ingyen válts meg minket, azaz ne a saját érdemeinkért

26. [27. v.] *Serkenj föl, Uram, segíts meg minket.* – Testvérek, igaz, hogy fölserkent és megsegített. Mert amikor fölserkent, azaz amikor föltámadott és megmutatkozott a nemzeteknek, miután megszűntek az üldözések, azokat is, akik a földhöz tapadtak, fölemelte a földről. És miután bűnbánatot tartottak, visszakerültek Krisztus testébe, igaz, hogy gyöngén és tökéletlenül, hogy beteljesedjék rajtuk: *Tökéletlennek láttak a szemeid és a könyvedben minden megíratott*.[1]

Serkenj föl, Uram, segíts meg minket, és válts meg minket a te irgalmasságodért – azaz ingyenesen, a te nevedért, nem a mi érdemünkért; mivel arra méltattál minket, hogy megtedd, és nem azért mert méltók voltunk arra, hogy megtedd. Mert azt is, hogy *nem feledkeztünk meg rólad; nem húzódott vissza a szívünk, és nem tártuk ki a kezünket idegen isten felé,* hogyan tudtuk megtenni, ha nem a te segítségeddel? Hogyan voltunk rá képesek, ha nem azért, mert te nem hagytál el, és ott benn beszéltél hozzánk és buzdítottál minket? Tehát akár szenvedünk háborgatások közepette, akár örvendünk kedvező körülmények között, válts meg minket; nem a mi érdemeinkért, hanem a te nevedért.

[1]Zsolt 138,16.

NEGYVENNEGYEDIK ZSOLTÁR (45.)
Elhangzott Hippóban 403. szeptember 2-án
49 éves, 12 éves pap, 8 éves püspök

1Azoknak, akik megváltoznak, Kóré fiainak, megértésül. Ének a vőlegénynek.

2Jó szót árasztott a szívem,
elmondom én műveimet a királynak.
Nyelvem, mint a gyorsíró tolla.
3Szebb az emberek fiainál,
elömlött a kegyelem a te ajkaidon.
ezért áldott meg téged az Isten mindörökké.
4Kössed az ágyékod köré kardodat, leghatalmasabb,
nagyságoddal és ékességeddel.
5Ékességeddel és szépségeddel
indulj, járj eredménnyel és uralkodjál,
az igazság, a szelídség és az igazságosság miatt;
és vezet majd téged csodálatosan a te jobbod.
6A te nyilaid élesek, nagyon erősek:
népek esnek el előtted
a király ellenségeinek szívében.
7A te trónod, Isten, örökkön örökké;
irányító vessző a te országod jogara.
8Szeretted az igazságosságot és gyűlölted a gonoszságot,
ezért kent föl téged, Isten, a te Istened,
az örvendezés olajával társaid előtt.

9Mirha és áloé és kasszia [árad] a ruhádból;
az elefántcsont házakból,
melyekből gyönyörködtettek téged a királyok leányai
a tiszteletedben.
10Királyok leányai a drágaságaid között;
ott áll a királyné, a jobbod felől, arannyal átszőtt
sokszínű öltözetben.
11Halljad, leány, és lássad, és hajtsd oda füledet,
és felejtsd el népedet és atyádnak házát;
12mert megkívánta a király a te szépségedet.
Mert ő a te Istened, és hódolj neki,
13és imádják őt Tírusz leányai ajándékokkal;
arcodat esdik a népnek a gazdagjai.

14 Minden dicsősége a király leányának bensejében van,
arannyal átszőtt, sokszínű öltözetben van;
15szüzeket vezetnek a királyhoz őutána,
a társnőit viszik oda hozzád.
16Hozzák őket örvendezéssel és ujjongással,
bevezetik őket a király templomába.

17Atyáid helyett fiaid születtek;
fejedelmekké rendeled őket az egész földön.
18Megemlékeznek a nevedről
nemzedékről nemzedékre;
19ezért áldanak téged a népek örökké
és mindörökkön örökké.

Aki élvezi a gyermek utánzását, ne a gyerekességet élvezze, hanem az ártatlanságot

1. [1. v.] Kérlek benneteket, hogy amilyen örömmel énekeltük veletek együtt ezt a zsoltárt, ti ugyanolyan figyelemmel vegyétek szemügyre mivelünk. Szent menyegzőről énekel ugyanis: a vőlegényről és a menyasszonyról, a királyról és a népről, az Üdvözítőről és azokról, akik üdvözülni fognak.

Aki menyegzős ruhában jön a menyegzőre, a Vőlegény dicsőségét keresve, nem a sajátját, nem csak szívesen hallgatja – amit azok az emberek is meg szoktak tenni, akik csak a látványosságot keresik, de az eseménynek nem részesei –, hanem szívébe is zárja, abban ez a zsoltár ott nem marad mozdulatlan, hanem kicsírázik, kihajt, felnő és beteljesedik.

Nyilvánvaló ugyanis, hogy mi vagyunk Kóré fiai, akiknek ezt éneklik, ahogyan a zsoltár címe mondja. Kóré fiai bizonyos emberek voltak; azonban az isteni Írások minden címe valamit közöl az értelmes emberekkel, és nem csak hallgatót, hanem megismerőt is igényel.

Mert ha megkérdezzük a héber szavak jelentését, hogy mit jelent a *Kóré,* akkor – mivel a Szentírásban szereplő minden szónak jelentése van – közlik velünk, hogy a *Kóré fiai* azt jelenti, hogy a *Kopasz fiai.*

Ne nevessetek ezen a néven, nehogy gyerekes gondolkodásúnak találtassunk, mint amilyen gyermekekről a *Királyok könyvében* olvasunk, akik csúfolták Szent Elizeus prófétát, és kiabáltak utána: „Menj föl Kopasz! Menj föl Kopasz!” – mert ezeket az ostobán csúfolódó és saját vesztükre átkozódó gyermekeket az

erdőből kirontó vadállatok fölfalták.[1] Ez meg van írva, és említettük már, hol van megírva; akik emlékeznek rá, idézzék föl, akik nem emlékeznek, olvassák el; akik nem olvassák el, higgyék el.

Amit tehát ez a történet előképként jelzett, nem kell hogy ránk vonatkozzék. Azok a gyermekek ugyanis az ostoba embereket jelezték előre, akik tudatlanságban vannak, és az Apostol nem akarja, hogy ilyenek legyünk, mert ezt mondja: *Értelem dolgában ne legyetek gyerekek.*[2]

És mivel az Úr arra hívott minket, hogy a gyermekeket utánozzuk, amikor maga elé állított egy kisfiút és így szólt: *Ha olyanok nem lesztek, mint ez a gyermek, nem mentek be a mennyek országába,*[3] itt is az óvatos Apostol, amikor óv a gyerekes gondolkodástól, felszólít a gyermek követésére: *A gonoszság terén maradjatok kiskorúak, gondolkodásotokban azonban legyetek felnőttek.*[4]

Aki élvezi a gyermek utánzását, ne a gyerekességet élvezze, hanem az ártatlanságot. Azok pedig meggondolatlanul csúfolták Isten szent kopasz emberét, és kiáltozták utána: „Kopasz, Kopasz!" És történt, hogy a vadállatok fölfalták őket; és előképei lettek azoknak az embereknek, akik ugyanolyan gyerekes gondolkodással, ostobán kinevettek egy kopasz embert, akit a Kálvária helyén feszítettek meg. Ezeket a vadállatokhoz hasonlóan démonok, a hitetlenség fiaiban működő ördög és angyalai vették birtokba.

Ilyen gyerekek voltak azok, akik a szentséges fa előtt álltak és fejüket csóválva mondogatták: *Ha Isten Fia, szálljon le a keresztről.*[5]

Mi az Ő fiai vagyunk, mert a Vőlegény fiai vagyunk;[6] és nekünk írták ezt a zsoltárt, melynek a címe így szól: *Kóré fiainak, azoknak, akik átalakulnak.*

A régi emberből mindegyikünk új emberré változik: hitetlenből hívő lesz

2. Miért magyarázzam, mit jelent az, hogy *azoknak, akik átalakulnak?* Mit mondjak? Ezt minden átalakult ember ismeri. Aki hallja ezt, hogy *azoknak, akik átalakulnak,* gondolja meg, hogy mi volt korábban, és mi most.

Először lássa magát a megváltozott világot: tegnap bálványokat imádott, most Istent imádja; tegnap a teremtményeknek szolgált, ma annak, aki teremtett.

---

[1]Vö. 1Kir 2,23–24.
[2]1Kor 14,20.
[3]Mt 18,2–3.
[4]1Kor 14,20.
[5]Mt 27,33.39–40.
[6]Vö. Mt 9,15; Lk 5,34.

Azoknak, akik átalakulnak. – Lássátok csak, mikor mondták? Ma már a maradék pogányok ámulnak a megváltozott dolgokon, és akik nem akarnak megváltozni, látják az újonnan épített egyházakat és a lerombolt [pogány] templomokat; látják az egyházakban az ünneplést, amott a sivárságot. Csodálkoznak a megváltozott dolgokon, olvassák el a jövendöléseket: hajtsák oda fülüket az ígérettévőhöz, és higgyenek a beteljesítőnek.

De mi magunk is, mindegyikünk, testvérek, a régi emberből új emberré válunk: a hitetlenből hívő, a rablóból bőkezű adakozó, a házasságtörőből tiszta, a gonosztevőből jótevő lesz. Tehát nekünk éneklik, *azoknak, akik átalakulnak*: és így kezdi leírni azt, aki által megváltoztak.

A vőlegény Krisztus, a menyasszony az Egyház

3. Így folytatja ugyanis: *Azoknak, akik megváltoznak, Kóré fiainak, megértésül. Ének a vőlegénynek.* – Ezt a vőlegényt ugyanis üldözői látták, de nem értették meg: *Ha ugyanis megismerték volna, soha nem feszítették volna keresztre a dicsőség Urát.*[1] Ehhez a megértéshez keresett más szemeket, amikor mondta: *Aki engem lát, látja az Atyát is.*[2]

A zsoltár róla szól; örvendjünk a menyegzőn, és együtt leszünk azokkal, akik menyegzővé válnak, akik hivatalosak a menyegzőre: és maguk a meghívottak a menyasszony. Ugyanis a menyasszony az Egyház, a vőlegény Krisztus.

Az iskolás gyerekek szoktak énekelni *epithalamiának* nevezett énekeket a házasulóknak; ezekben mindent a vőlegény és a menyasszony tiszteletére énekelnek; vajon azon a menyegzőn, melyre mi vagyunk hivatalosak, nincsen ágyasház? – Akkor miért mondja egy másik zsoltár: *A Napban állította föl sátorát, és vőlegényként kilépve ágyasházából, ujjongott.*[3]

Házastársi kapcsolatban van az Ige és a test, és ennek a kapcsolatnak az ágyasháza a Szűz méhe. Ugyanis a test kapcsolatba lépett az Igével, ezért is mondja: *már nem ketten vannak, hanem egy test.*[4]

Az Egyház az emberi nemből vétetett, hogy az Egyház Feje maga az Igéhez kapcsolódott test legyen, és a hívők legyenek ennek a Főnek a tagjai.

Akarod látni, hogy ki jött e menyegzőre? – *Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige.*[5] Örvendjen az Istentől szeretett meny-asszony. asszony.

---

[1]Vö. 1Kor 2,8.
[2]Jn 14,9.
[3]Zsolt 18,6.
[4]Mt 19,6; Ef 5,32.
[5]Jn 1,1.

Mikor szerették meg? – Amikor még csúf volt. *Mert mindnyájan vétkeztek* – mondja az Apostol –, *és nélkülözik Isten dicsőségét.*[1] És ismét: *Ugyanis Krisztus a bűnösökért halt meg.*[2]

Megszerette a csúfot, hogy ne maradjon csúf. Mert igazában nem a csúfot szerette meg, hiszen nem a csúfságot szerette, hiszen ha azt szerette volna, megőrizte volna, de kiforgatta a csúfságot és megformálta a szépséget.

Milyen volt, akihez eljött, és milyenné tette őt? Jöjjön már a prófétai szavakban, lépjen elénk a vőlegény, szeressük meg őt, vagy ha találunk benne valami csúfságot, ne szeressük.

Íme, ő sok csúfságot talált és megszeretett minket, ha mi találunk benne valami csúfságot, ne szeressük. Mert maga a tény, hogy testet öltött, ahogyan mondják is róla: *Láttuk őt, és nem volt sem szépsége, sem ékessége,*[3] ha az irgalmasságot nézed, amellyel testet öltött, szép. De a zsidók nevében beszélt a próféta, amikor mondta: *Láttuk őt, és nem volt sem szépsége, sem ékessége.* Miért? Mert nem értették meg. A megértőknek azonban a testté lett Ige[4] is igen nagy szépség.

Tőlem azonban távol álljon a dicsekvés, mondta a vőlegény barátainak egyike, *hacsak nem a mi Urunk Jézus Krisztus keresztjében*.[5] Kevés neki, hogy ne szégyenkezzen miatta, hanem még dicsekszik is.

Tehát miért nem volt sem szépsége, sem ékessége? Azért, mert a megfeszített Krisztus a zsidóknak botrány, a pogányoknak meg ostobaság.

De miért volt a kereszten is ékessége? – *Mert ami Isten ostobasága, az bölcsebb az embereknél, és ami Isten gyöngesége, az erősebb az embereknél.*[6]

Tehát nekünk, akik már hiszünk, a vőlegény mindig szép: szép, mint Isten, az Istennél lévő Ige; szép a Szűz méhében, ahol nem veszítette el az istenséget és magára öltötte az emberséget; szép az újszülött Ige, mert amikor kisded volt, amikor szopott, amikor ölben hordozták, amikor megszólaltak az egek és az angyalok dicséretet mondtak, amikor a mágusokat csillag vezérelte, és ők imádták a jászolban a szelídek eledelét.[7]

Tehát szép az égben, szép a földön;
szép az anyaméhben, szép a szülők karjaiban;
szép a csodáiban, szép a megostorozáskor;
szép, amikor az életre hív, szép amikor vállalja a halált;

---

[1]Róm 3,23.
[2]Róm 5,6.
[3]Iz 53,2.
[4]Jn 1,14.
[5]Gal 6,14.
[6]Vö. 1Kor 1,23–25.
[7]Vö. Lk 2,8–14; Mt 2,1.

szép, amikor leteszi az életét, szép, amikor újra fölveszi;
szép a fán, szép a sírban, szép az égben.

Megértéssel hallgassátok az éneket, és a test gyöngesége el ne fordítsa szemeteket szépségének ragyogásától. A legnagyobb és igazi szépség az igazságosság; ott nem látod szépnek, ahol igazságtalansággal vádolhatod, ha pedig mindenütt igazságos, akkor mindig ékességes. Jöjjön tehát és lelki szemeinkkel úgy szemléljük, ahogyan egyik prófétája dicsérően leírja: íme, kezdi.

Isten Igéjéről, aki által mindenek lettek

4. [2. v.] *Jó szót árasztott a szívem.* – Ki mondja ezt, az Atya vagy egy próféta? Egyesek úgy értették, hogy itt az Atya beszél: *jó szót árasztott a szívem,* és a kimondhatatlan születésről beszél nekünk.

Nehogy arra gondolj, hogy valami segítségre volt szüksége Istennek ahhoz, hogy Fia legyen, mint ahogyan az embernek segítségre van szüksége a gyermekek nemzéséhez, tudniillik házastársra, aki nélkül ember utódot létrehozni nem képes. Tehát nehogy azt gondold, hogy Istennek házasságra volt szüksége a Fiú nemzéséhez, ezért mondja: *jó szót árasztott a szívem.*

Ó ember, a szíved ma tervet készít, és nem keres hozzá feleséget: megszületik a szívedben a gondolat, hogy építesz valamit, és ez az építmény, még mielőtt megvalósulna, a gondolatodban ott áll, és már úgy, ahogyan majd megépíted azon tevékenységgel, melyet majd el fogsz végezni; és dicséred a még nem létező építményt, nem mint látható épületet, hanem mint elgondolt tervet, és senki más nem dicséri a gondolatodat, csak az, akinek föltárod vagy aki látja, mit építettél. Tehát ha mindenek az Ige által lettek és az Ige Istentől való, szemléld az Ige által alkotott építményt, és ebből az épületből csodáld a gondolatot.

Milyen lehet az az Ige, aki által teremtetett az ég és a föld, az ég minden serege, a föld termékenysége, az áradó tenger, levegő, a csillagok ragyogása, a Nap és Hold fényessége?

Lásd ezeket és lépj túl rajtuk: gondolj az Angyalokra, a Fejedelmekre, a Trónusokra, az Uralmakra és a Hatalmasságokra, mindezek általa teremtettek.[1]

Honnan lettek mindezen jók? Onnan, hogy kiárasztatott az, aki által lettek, a Jó Szó.

Tehát a Szó jó, és magának a szónak mondták: *Jó mester.* És maga a Szó válaszolta: *Miért kérdezel engem a jóról? Senki se jó, csak egyedül Isten.*[1]

[1]Vö. Kol 1,16.

Mondták: *Jó Mester;* és válaszolja: *Miért kérdezel engem a jóról?* És hozzátette: *Senki se jó, csak egyedül Isten.* Tehát hogyan lehetne Ő maga is jó, ha nem volna Isten? De nem csupán Isten, hanem az Atyával egy Isten. Ugyanis azzal hogy ezt mondta: *Senki se jó, csak egyedül Isten,* nem elhatárolta, hanem egyesítette magát Istennel.

Jó szót árasztott a szívem – mondta ezt az Atyaisten a maga jó Szaváról/Igéjéről, és a mi jótevőnkről, aki által egyedül lehetünk magunk is úgy-ahogy jók.

Az Atya szívéből hozza elő a Igét, de Isten kimondó aktusa örökkévaló

5. A folytatás: *elmondom az én műveimet a királynak.* – Még mindig az Atya beszél? Ha még mindig az Atya beszél, akkor keressük, hogyan kell értenünk az igaz és katolikus hit szerint ezt a sort: *elmondom az én műveimet a királynak.*

Ha ugyanis az Atya mondja el műveit Fiának, a mi királyunknak, akkor miféle művekről beszél az Atya a Fiúnak, hiszen az Atyának minden műve a Fiú által lett.

Vagy talán az *elmondom az én műveimet a királynak,* magát a mondást, a Fiú nemzését jelenti? – Félek, nehogy a lassabban gondolkodók ne tudják megérteni, de mégis elmondom: aki tud kövessen, nehogy az se jöjjön utánam, aki képes rá, mert nem mondom el.

Egy másik zsoltárban olvassuk: *egyszer szólalt meg Isten.*[2] Annyiszor beszélt a próféták által, annyiszor az apostolok által, ma is beszél szentjei által, és mégis ezt mondja: *egyszer szólalt meg Isten.*

Miért csak *egyszer szólalt meg Isten,* ha nem az egy Szó miatt? Amint ugyanis a *jó szót árasztott a szívem*-et itt a Fiú nemzésére értettük, a mondat második felében úgy látom, ismétlés történik, hogy amit először így mond: *Jó szót árasztott a szívem,* azt megismétli ebben: *elmondom.* Mert mit jelent ez az *elmondom?* Azt, hogy kimondom a Szót. És honnan mondja ki Isten a Szót, ha nem a szívéből, a maga bensőjéből?

Te sem mondasz ki mást, csak azt, amit a szívedből hozol elő, a szavad, amely elhangzik és elmúlik, nem máshonnan ered, és csodálkozol, hogy ezt mondja Isten?

De Isten mondása örök. Te most kimondasz valamit, mert előtte hallgattál. Vagy most még nem mondasz ki egy szót sem. Amikor azonban mondani kezded, megtöröd a csöndet és létrehozod a szót, ami előtte nem volt.

---

[1]Mt 19,17; Mk 10,18.
[2]Zsolt 61,12.

Isten nem így nemzette a Szót: Isten kimondó aktusa kezdet és vég nélküli, és mégis egyetlen szót mond. Másikat mondana, ha elmúlna az, amit kimondott. Mivel pedig az is maradandó, aki mondja, és az sem múlik el, amit kimond, egyszer mondja ki, és ennek nincs vége; a szó egyszer mondatik ki kezdet nélkül, és nem mondják kétszer, mert nem múlik el az, amit egyszer kimondtak.

Tehát a *jó szót árasztott a szívem* ugyanaz, mint az *elmondom én műveimet a királynak.* – Miért a *műveimet mondom el?* Azért, mert a Szóban Istennek minden műve benne van. Amit ugyanis Isten a teremtésben alkotni készült, a Szóban már benne volt, és nem valósult volna meg, ha nem lett volna a Szóban; mint ahogy benned nem lett volna az építmény, ha a gondolatodban nem lett volna. Ahogyan az evangéliumban mondják: *Ami lett, az Őbenne élet volt.*[1]

Tehát volt, ami lett, de a Szóban volt, és Istennek minden műve benne volt, és a művek még nem jöttek létre. De a Szó volt és ez a Szó Isten volt, és Istennél volt, és Isten Fia volt, és az Atyával egy Isten volt. *Elmondom az én műveimet a királynak.*

Aki érti a Szót, hallgassa azt, aki kimondja, és lássa az Atyával együtt az örök Szót, akiben az eljövendő dolgok is benne vannak, és akiben nem szűntek meg létezni az elmúlt dolgok.

Ezek Isten művei a Szóban, mint a Szóban, mint az Egyszülöttben, mint az Isten Szavában.

A megtestesült Ige elengedte tartozásaidat, és lerótta azt, amivel nem tartozott

6. Tehát mi következik? *Nyelvem, mint a gyorsíró tolla.*
Micsoda hasonlat ez, testvéreim!
Miben hasonlít Isten nyelve az írnok tollához?
Miben hasonlít a szikla Krisztushoz?[2]
Miben hasonlít a bárány az Üdvözítőhöz?[3]
Miben hasonlít az oroszlán az Egyszülött erejéhez?[4]
És ezeket a hasonlatokat mégis elmondták, és ha nem mondták volna el, nem tudtunk volna meg legalább valamit e látható dolgok által a láthatatlanról.
Így tehát az írótoll e gyatra hasonlatát nem mérjük a szóló méltóságához, de nem is utasítsuk el.

[1]Jn 1,3–4.
[2]Vö. 1Kor 10,4.
[3]Vö. Jn 1,29.
[4]Vö. Jel 5,5.

Kutatom ugyanis, miért hasonlítja a nyelvét a gyorsíró tollához? – Azért, mert bármilyen gyorsan írjon is az írnok, nem mérhető össze azzal a gyorsasággal, amellyel egy másik zsoltár mondja: *sebesen fut az ő igéje.*[1]

De én úgy látom, amennyire az emberi megértés erre képes, hogy ezt is lehet úgy érteni, ahogyan az Atya mondja: *Nyelvem, mint a gyorsíró tolla.* Mert amit a nyelv mond, az elhangzik és elszáll, amit pedig leírnak, az megmarad; mivel tehát Isten kimondja a Szót, és ez a kimondott Szó elhangzik és nem száll el, hanem kimondatik is és meg is marad, ezért Isten inkább az Íráshoz akarja hasonlítani, mint a hangokhoz. Azzal pedig hozzátesz – *gyorsíró* –, az elmét serkenti megértésre; ne maradjon rest a régiségárusokra vagy akármilyen gyors jegyzőkre tekintve, mert ha ezekre figyel, helyben marad.

Magát a gyorsaságot gondolja meg gyorsan, és lássa, miért mondta ezt: *gyorsíró.* Isten gyorsasága felülmúlhatatlan. Az Írásokban ugyanis betűt betű után, szótagot szótag után, szót szó után írnak, és csak az első leírása után következhet a második. Annál azonban nincs nagyobb gyorsaság, ahol nem sok a szó, és nem kell egyiket a másik után helyezni, mivel egy Szóban van minden.

7. [3. v.] Íme, ez az így kimondott, örök, öröktől fogva az Atyával egyformán örök Ige jön el, mint vőlegény. *Szebb az emberek fiainál.*

Az emberek fiainál szebb. Miért nem szebb az angyaloknál is?

Mi mást akar mondani ez *az emberek fiainál szebb,* mint azt, hogy emberként szebb? Nehogy akármilyen embernek gondold az ember Krisztust, mondja: *Szebb az emberek fiainál.*

Emberként is szebb az emberek fiainál; az emberek fiai között is szebb emberek fiainál.

Elömlött a kegyelem a te ajkaidon. A törvény Mózes által adatott, a kegyelem és az igazság Jézus Krisztus által valósult meg.[2] *Elömlött a kegyelem a te ajkaidon.*

Méltán jött segítségemre, mert a *belső ember szerint az Isten törvényében lelem örömömet, de tagjaimban más törvényt észlelek, és ez küzd értelmem törvénye ellen, és a tagjaimban levő bűn törvényének rabjává tesz. Én nyomorult! Ki vált meg e halálra szánt testtől? Isten kegyelme Urunk, Jézus Krisztus által!* [3] *Elömlött a kegyelem a te ajkaidon.*

[1]Zsolt 147,15.
[2]Jn 1,17.
[3]Róm 7,22–25.

A kegyelem szavával, a kegyelem csókjával jött hozzánk. Van-e édesebb ennél a kegyelemnél? Hova tartozik ez a kegyelem? *Boldogok, akiknek megbocsáttatott a gonoszság, és akiknek eltakartatott a bűnük.*[1]

Ha szigorú bíró jönne, és nem hozná ezt az ajkain elömlött kegyelmet, ki remélhetne bármit az üdvösség felől? Ki ne félne attól, hogy bűnösként bánnak el vele? Ő pedig, mert kegyelemmel jött, nem követelte, amivel tartoztunk neki, és lerótta azt, amivel Ő nem tartozott. Vajon nem a bűnös tartozott halállal? Vagy járt volna-e neked, bűnösnek más, mint halálbüntetés? Adósságodat elengedte, és lerótta azt, amivel Ő nem tartozott.

Nagy kegyelem ez. Miért kegyelem? Mert ingyenes. Mindezért hálát adhatsz, viszonozni nem tudod, mert nem vagy rá képes.

A zsoltáros kereste, hogy mivel viszonozza és mondta: *Mit adjak az Úrnak viszonzásul mindazért, amit adott nékem?* És mintha talált volna valamit: *Veszem az üdvösség kelyhét, és segítségül hívom az Úr nevét.*[2]

Ezt adod neki viszonzásul, hogy veszed az üdvösség kelyhét, és segítségül hívod az Úr nevét? Ki adta neked az üdvösség kelyhét? – Kitartott a hálaadásban, mert a viszonzásban megfogyatkozott. Találtál valamit, amit úgy adhatsz Istennek, hogy nem kaptad tőle, és viszonozhatod a kegyelmet. De vigyázz, nehogy miközben azt keresed, amit úgy adhatsz viszonzásul, hogy nem tőle kaptad, találj valamit, és az a te bűnöd. Ezt bizony nem tőle kaptad, de nem is adhatod neki. Ezt adták a zsidók: rosszakkal viszonozták a jókat; esőt kaptak tőle, de nem gyümölcsöt, hanem a fájdalmak töviseit adták viszonzásul.

Tehát bármi jót akarnál adni Istennek, csak azt találod magadban, amit Istentől kaptál. Ez maga az ajkakon elömlött isteni kegyelem. Megteremtett téged, ingyen alkotott meg. Mert mielőtt megalkotott, nem volt kinek ajándékozzon. Amikor elvesztél, megkeresett, és amikor megtalált, visszahívott téged. A múltat nem számította be, a jövendő dolgokat megígérte. *Valóban elömlött a kegyelem a te ajkaidon.*

8. *Ezért áldott meg téged az Isten mindörökké.* – Erőfeszítéseket tesznek azért, hogy ezt még mindig úgy lehessen érteni, hogy az Atyaisten mondja: *Ezért áldott meg téged az Isten mindörökké.* De megfelelőbbnek látszik, hogy ezt a prófétától halljuk.

A gyors és teljesen váratlan alanyváltás a Szentírás könyveiben előfordul, sőt ha valaki figyelmes, észreveszi, hogy lapjai tele vannak vele. Például: *Uram, szabadítsd meg lelkemet a hazug ajkaktól és az álnok nyelvtől;* és mindjárt utána: *Mi érjen téged, te álnok nyelv és mi legyen a te jutalmad?* Más volt az

[1]Zsolt 31,1.
[2]Zsolt 115,12–13.

alany ott és más itt: ott egy kérelmező, itt a segítségnyújtó. *A hatalmasnak éles nyilai és vele pusztító tüzek.* Ismét más alany: *Mi legyen a te jutalmad, vagy mivel fizessenek neked?* És a folytatásban ismét más: *Jaj nekem, mert hosszúra nyúlott zarándokságom ideje.*[1]

A néhány versben oly gyakori alanyváltás megértésre int; nem jelzi a helyet, ahol alanyt vált, és nem mondja: „ezt az ember mondja, azt Isten mondja", hanem magukból a szavakból kell megértenünk, mi tartozik az emberhez és mi Istenhez. Mert ember mondta: *Jó szót árasztott a szívem, elmondom én műveimet a királynak.* Ember mondta, az mondta, aki a zsoltárt írta, de Isten nevében mondta; itt viszont a saját nevében kezd beszélni: *ezért áldott meg téged az Isten mindörökké.*

Ezt ugyanis Isten mondta: *Elömlött a kegyelem a te ajkaidon.* És annak mondta, akit az emberek fiainál – mint embert is – szebbé alkotott, akit Isten önmagával egyformán örökkévalóként mindenek előtt mondott ki.

A prófétát tehát elmondhatatlan öröm tölti el, és arra figyelve, amit az Atyaisten Fiáról az embernek kinyilatkoztatott, aki mindezeket Isten nevében tudta elmondani: *Ezért áldott meg téged az Isten mindörökké.* Miért? – A kegyelem miatt. És ez a kegyelem hova tartozik? – A mennyek országához.

Az Első Szövetség ugyanis földet ígért, és más volt a jutalma vagy az ígérete a törvény alatt élőknek, és más a kegyelem alatt élőknek; a kananeusok földje a Törvény alatt élő zsidóknak, a mennyek országa a kegyelem alatt élő kereszténynek.

Így tehát ami a törvény alatt élőkhöz tartozó ország volt, az a föld elmúlt; a mennyek országa azonban, mely a kegyelem alatt élőké, nem múlik el. Ezért megáldott téged az Isten, nem egy időre, hanem mindörökké.

Az embernek nincs fontosabb dolga, mint Isten dicsérete

9. Olyanok is voltak, akik a zsoltár eddigi szavait a prófétától akarták hallani, és amit így olvasunk, *Jó szót árasztott a szívem,* a próféta szavaként, mint himnuszt akarták érteni. Mert aki himnuszt mond Istennek, annak a szíve jó szót áraszt, amint ha valaki káromolja Istent, rossz szót áraszt a szíve. Mint ahogyan a folytatást is, *elmondom én műveimet a királynak*, úgy értelmezik, hogy embernek nincs fontosabb dolga, mint Isten dicsérete.

Az Ő dolga, hogy szépségével tetszésedre legyen, a te dolgot hálaadással dicsérni Őt. Ha a tetteid nem Isten dicsérete, kezded magadat szeretni, és azok

[1]Zsolt 119,2–5.

közé tartozol, akikről az Apostol ezt mondja: *Az emberek ugyanis önmagukat fogják szeretni.*[1]

Utáld magadat, és tetszeni fog neked az, aki téged alkotott; mert abban fogod magadat utálni, amit te magad műveltél magadban. A dolgod tehát Isten dicsérete legyen, jó szót árasszon a szíved.

Tehát mondd el műveidet a királynak, mert a király tette, hogy elmondhatod, és Ő adta ajándékba, hogy fölajánlhasd. A sajátjából adj neki vissza, ne menj el messze földre, miután megkaptad örökrészedet, és ne tékozold el utcanőkre, hogy azután disznókat legeltess. Emlékezzetek erre az evangéliumból. De rólunk is elmondták: *Halott volt és életre kelt, elveszett és megtaláltatott.*[2]

10. *Nyelvem, mint a gyorsíró tolla.* Voltak, akik e sort úgy értették, hogy a próféta mondta, aki írta a zsoltárt, és ezért hasonlította nyelvét az írnok tollához. Azért beszélt a gyorsíróról, hogy kifejezze: olyan dolgokról ír, melyek hamarosan bekövetkeznek, hogy a gyorsan írást a gyors dolgok leírására értsék, azaz nem késlekedő dolgokról ír. Isten ugyanis nem késlekedett elküldeni Krisztust.

Milyen gyorsan történtnek érezzük azt, amit már megtörténtnek ismerünk meg! Ha az előtted járt nemzedékekre gondolsz, úgy találod, hogy Ádámot tegnap teremtették. Ugyanígy olvasunk mindent, ami kezdettől fogva történt, tehát gyorsan történtek.

Gyors lesz az ítélet napja is: előzd meg a gyorsaságát; gyorsan el fog jönni, te gyorsabban változz meg. Eljön a bíró arca, de nézd csak, mit mond a próféta: *Előzzük meg az Ő arcát vallomással.*[3] *Elömlött a kegyelem a te ajkaidon, ezért áldott meg téged az Isten mindörökké.*

A szétválasztó lelki kard erősebb, mint az összekapcsoló testi természet

11. [4. v.] *Kössed az ágyékod köré kardodat, leghatalmasabb.* – A kardod mi más, mint a te szavad? Ezzel a karddal terítette le az ellenségeket, ezzel a karddal választotta el a fiút az apától, a leányt az anyától, a menyet az anyósától.

Az evangéliumban ezeket olvassuk: *Ne gondoljátok, hogy békét hozni jöttem a földre. Nem békét hozni jöttem, hanem kardot. Azért jöttem, hogy elválasszam a fiút apjától, a leányt anyjától, a menyet anyósától.*[4]

---

[1] 2Tim 3,2.
[2] Lk 15,32.
[3] Zsolt 94,2.
[4] Mt 10,34–35; Lk 12,51–53.

Miféle kard okozta ezt a szétválást, ha nem az, melyet Krisztus hozott? És valóban, testvérek, mindennapos példákban is látjuk ezt. Ha egy ifjú Istennek akar szolgálni, nem tetszik az apjának: megoszlottak egymással szemben; az apa földi örökséget ígér, a fiú a mennyei örökséget szereti: mást ígér az, és mást választ ez. De ne gondolja az apa, hogy jogtalanság éri, mert egyedül Istent helyezik eléje, és mégis veszekszik Istennek szolgálni akaró fiával. De erősebb a szétválasztó lelki kard, mint az összekapcsoló testi természet.

Ez történik a leánnyal is az anyával szemben, és sokkal inkább a mennyel az anyóssal szemben. Néha ugyanis egy fedél alatt él az eretnek meny és a katolikus anyós. És ahol ezt a kardot határozottan befogadják, nem félünk az újra kereszteléstől. A leány szembefordulhat anyjával, a meny nem fordulhat szembe anyósával.

A kard Krisztus, aki elválasztotta az embert az ördögtől

12. Ez általánosabb értelemben az emberi nemmel is megtörtént: a fiú szembehelyezkedett az atyával. Egykor ugyanis az ördög fiai voltunk. A még hitetleneknek mondták: *a ti atyátok az ördög.*[1] És honnan van a hitetlenségünk, ha nem az atyaördögtől? Nem azért, mert ő teremtett minket, hanem mert mi utánozzuk őt. Most viszont már látjátok, hogy a fiú elkülönült az atyával szemben. Eljött ez a kard, és a fiú ellene mond az ördögnek; más atyát talált, más anyát talált. Amikor az ördög követendő példaként mutatkozott, a pusztulásra nemzett; az a két szülő viszont, akiket megtaláltunk, az örök életre szülnek.

Elkülönült a fiú az atyával, elkülönült a leány az anyával szemben: az a nép, mely a zsidók közül hitt, elkülönült a zsinagógával szemben.

Elkülönült a meny anyósával szemben, és itt a pogányok közül jött népet nevezzük mennynek, mert a vőlegény Krisztus a zsinagóga fia. Mert test szerint honnan született az Isten Fia? Ebből a zsinagógából. Ő az, aki *elhagyta atyját és anyját, és feleségéhez ragaszkodott, hogy ketten egy test legyenek.*[2] Ez nem a mi kitalálásunk, hanem az Apostol bizonyítja és mondja: *Nagy titok ez, én pedig Krisztusban és az Egyházban mondom.*[3]

Bizonyos módon ugyanis elhagyta az Atyát, de nem az elkülönülésig hagyta el, hanem az emberi test fölvételéig. És hogyan hagyta el? Úgy, hogy *amikor isteni alakban volt, nem zsákmánynak tekintette, hogy egyenlő Istennel, hanem kifosztotta magát, a szolga alakját magára öltve.*[4]

---

[1] Jn 8,44.
[2] Vö. Ter 2,24.
[3] Ef 5,32.
[4] Fil 2,6.

Hogyan hagyta el az anyát is? A zsidók nemzetét, a régi titkokhoz ragaszkodó zsinagógát. Erre vonatkozik előképszerűen, amit mond: *Ki az én anyám, vagy kik az én testvéreim?*[1] Ő ugyanis odabenn tanított, ezek odakinn álltak. Nézzétek csak, hogy most nem így vannak-e a zsidók: Krisztus az Egyházban tanít, ők meg kívül állnak.

Tehát ki az anyós? – A vőlegény anyja. A vőlegénynek, a mi Urunk Jézus Krisztusnak anyja a zsinagóga. Ezért menye az Egyház, mely a pogányokból jőve nem osztozott a testi körülmetélésben, elkülönült anyósától.

Kössed föl kardodat. Ennek a kardnak az erejéről beszéltünk, amikor ezeket mondtuk.

Ami Isten gyengesége, az erősebb az embereknél

13. Kössed föl kardodat, a beszédedet az ágyékod köré, leghatalmasabb, az ágyékod körül viselve a kardot.

Mit jelent az, hogy *az ágyékod körül?* Mit jelent *az ágyék?* – A hús-vér testet. Ezért mondja: *Nem fogy el a fejedelem Júdából és a vezér az ő ágyékából.*[2] Nemde Ábrahám is, aki ígéretet kapott az ivadékról, akiben majd áldást nyer minden nemzet, amikor elküldte a szolgáját, hogy feleséget keressen és hozzon a fiának, akitől majd származik az a szent ivadék, akiben megáldatik majd minden nemzet – mert hitte, hogy ebben az asszonyban a mag alázatában rejlik a név nagyszerűsége, azaz, hogy Isten Fia Ábrahám magva által jön majd el az emberek fiai közül –, így eskette meg elküldött szolgáját: *Tedd a kezedet a tomporom alá és így esküdj.*[3]

Mintha azt mondta volna: Tedd a kezedet az oltárra, vagy az evangéliumra, vagy a prófétára, vagy valami más szent dologra. Tedd a kezedet a tomporom alá, mondta, légy hűséges, ne riadj vissza az illetlenségtől, hanem értsd az igazságot.

Éppen ezért: *Kössed az ágyékod köré a kardodat, leghatalmasabb.* Ágyékod körül is leghatalmasabb, mert ami Isten gyengesége, az erősebb az embereknél.[4] *Leghatalmasabb.*

14. [5. v.] *Ékességeddel és szépségeddel.* – Öltsd magadra az igazságosságot, mellyel mindig ékes vagy és szép.

Indulj, járj eredménnyel és uralkodjál. – Ezt, nemde, látjuk? Ez bizony már megtörtént. Figyeljétek a földkerekséget: elindult, eredménnyel járt és uralkodik: alávettetett neki minden nemzet.

---

[1]Mt 12,48.
[2]Ter 49,10.
[3]Ter 12,3; 24,2–3; 26,4.
[4]Vö. 1Kor 1,25.

Mi volt az, amit lélekben látott? – Az, amit most a valóságban tapasztal. Amikor a zsoltárban mondottak elhangzottak, még nem uralkodott így Krisztus, még nem indult el, még nem járt eredménnyel, mert akkor még csak jövendölték. Azután megtörténtek, és mi már birtokoljuk: Isten sok mindent már megadott, néhány dologban még adósunk. *Indulj, járj eredménnyel és uralkodjál.*

Az Atya hatalma és istensége a Fiúé is

15. *Az igazság, a szelídség és az igazságosság miatt* – megadatott az igazság, amikor *az igazság kisarjadt a földből és az igazságosság letekintett a mennyből.*[1] Az emberi nem várakozásának bemutatták Krisztust, hogy Ábrahám ivadékában megáldassék minden nemzet. Hirdették az evangéliumot: ez az igazság.

Mi a szelídség? – Szenvedtek a mártírok, és ebből sok minden származott, és az összes nemzetek között elterjedt Isten országa, mert a mártíroknak volt türelmük, nem lankadtak el, és nem álltak ellen: mindent elmondtak, nem rejtettek el semmit, mindenre készen álltak, nem utasítottak vissza semmit.

Mekkora szelídség! Krisztus teste tette ezt, de a Fejében tanulta meg. Őt előbb *vitték leölésre, mint a bárányt, és mint a juh nyírója előtt, nem nyitotta meg a száját;* [2] olyannyira szelíd volt, hogy a kereszten függve ezt mondta: *Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.*[3]

Mit jelent az, hogy *az igazságosság miatt?* – Azt, hogy el fog jönni ítélni, és *megfizet mindenkinek* cselekedetei szerint.[4] Elmondta az igazságot, elviselte a gonoszságot, el fogja hozni a méltányosságot.

És vezet majd téged csodálatosan a te jobbod. – Bennünket az Ő jobbja, Őt magát a saját jobbja. Ő ugyanis Isten, mi pedig emberek vagyunk.

A saját jobbja, azaz a saját hatalma vezette. Ugyanis az Atya hatalma az Övé is, az Atya halhatatlansága is az Övé is; Övé az Atya istensége, Övé az Atya örökkévalósága, Övé az Atya ereje. Csodálatosan vezeti majd Őt az Atya jobbja isteni dolgokat cselekedve, eltűrve az emberi dolgokat, és az emberek rosszaságait a saját jóságával győzve le. Oda is elvezeti, ahol még nincs, és Isten jobbja vezeti Őt. Mert az vezeti Őt, amit odaajándékozott a szentjeinek. *És vezet majd téged csodálatosan a te jobbod.*

---

[1] Vö. Zsolt 84,12.
[2] Iz 53,7.
[3] Lk 23,34.
[4] Vö. Róm 2,6.

Az emberek ellenségből baráttá lettek,
ezzel az ellenségek meghaltak, a barátok élnek

16. [6. v.] *A te nyilaid élesek, nagyon erősek* – a szíven áthatoló, szerelmet ébresztő szavak. Ezért mondja az Énekek énekében: *mert megsebesültem a szeretettől.*[1]

Azt mondja ugyanis, hogy menyasszonyként megsebesült a szeretettől, azaz azt mondja, hogy szeret, hogy lángol, vágyódik a vőlegény után, akitől a szó nyilát kapta. *A te nyilaid élesek, nagyon erősek* és áthatolók és hatásosak, élesek, nagyon erősek.

Népek esnek el előtted. – Kik estek el? Akiket megvertek, és elestek. Látjuk, hogy népek meghódoltak Krisztusnak, elesni nem látjuk őket. Ezért magyarázza, hogy hol estek el: a szívben. Itt keltek föl Krisztus ellen, itt estek el Krisztus előtt.

Saul káromolta Krisztust, fölkelt ellene; amikor kérlelte Krisztust, elesett, leborult: megölték mint Krisztus ellenségét, hogy Krisztus tanítványaként éljen. Az égből lőtték ki a nyilat, szíven találta Sault, aki még nem Pál, még Saul, még egyenesen áll, még nem borult le; eltalálta a nyíl, szívében elesett. Mert nem akkor esett el, amikor arcra bukott, hanem amikor ezt mondja: *Uram, mit parancsolsz, hogy megtegyem?*[2] Az imént a keresztények ellen mentél, hogy megkötözd és büntetésre hurcold őket, most meg azt mondod Krisztusnak: *Mit parancsolsz, hogy megtegyem?* – Ó éles, nagyon erős nyíl, melytől eltalálva elesett Saul, hogy Pállá legyen!

Ami vele történt, ugyanaz történik a népekkel is: Nézzétek a nemzeteket, nézzétek a Krisztus előtt meghódoltakat.

Tehát *népek esnek el előtted, a király ellenségeinek szívében,* azaz a te ellenségeid szívében, mert őt nevezi királynak, őt ismeri el királynak.

Népek esnek el előtted, a király ellenségeinek szívében. Ellenségek voltak: nyilaid eltalálták őket és elestek előtted. Az ellenségből baráttá lettek, ezzel az ellenségek meghaltak, a barátok élnek.[3] Ezt jelenti az, hogy *azoknak, akik megváltoznak.* Próbáltuk megérteni az egyes szavakat, az egyes sorokat, mégpedig úgy, hogy senki ne kételkedjék afelől, hogy mindezt Krisztusról mondták. *Népek esnek el előtted, a király ellenségeinek szívében.*

[1]Én 2,5; 5,8.
[2]ApCsel 9,6.
[3]Zsolt 44,1.

Isten akarata egyenes, a tiéd kanyargós (elhajló);
te igazodj hozzá, ne azt akard magadhoz hajlítani

17. [7. v.] *A te trónod, Isten, örökkön örökké.* – Mert megáldott téged az Isten mindörökké, az ajkaidon elömlött a kegyelem miatt.

A zsidó királyság trónusa mulandó volt, mert azokhoz tartozott, akik a törvény, és nem azokhoz, akik a kegyelem alatt éltek; eljött Ő, hogy megszabadítsa azokat, akik a törvény alatt voltak, hogy a kegyelem alá vigye át őket.

Az Ő trónja örökkön örökké.
Miért? – Mert az az első trón mulandó országé volt.
Miért örökkévaló most a trónus? – Azért, mert Istené.
A te trónod, Isten, örökkön örökké. – Ó örökkévalóság Istensége! Isten trónusa nem lehet mulandó. *A te trónod, Isten, örökkön örökké.*

Irányító vessző a te országod jogara. – Irányító vessző az, amely vezérli az embereket. Elhajoltak, eltorzultak, önkormányzatra vágytak, magukba szerettek, a saját rossz tetteiket szerették; nem vetették alá Istennek az akaratukat, hanem Isten akaratát akarták a maguk bűnös vágyaihoz hajlítani. A bűnös és gonosz ember sokszor haragszik Istenre, mert nem esik eső, de azt nem akarja, hogy Isten haragudjon rá, mivel ő elfolyt. Az emberek szinte naponta azért ülnek le, hogy vitatkozzanak Istennel: „Ezt kellett volna tennie... ezt nem jól tette!”

Tudvalévőleg te látod, mit kell tenned, Ő nem tudja? Te elhajlott vagy, Ő egyenes. Elhajolt állapotodban hogyan kapcsolódhatnál az egyeneshez? Nem lehet párhuzamba állítani titeket. Mintha sima padozatra meghajlott fapadlót akarnál helyezni: nem fekszik rá, nem illeszkedik a padozathoz, mert az mindenütt egy szintben van, de az, ami elhajlott, nem illeszkedik a sima felülethez.

Tehát Isten akarata egyformán egyenes, a tiéd elhajlott; azért látod azt elhajlottnak, mert te nem illeszkedhetsz hozzá; te igazodj hozzá és ne azt akard magadhoz hajlítani, mert úgyse vagy rá képes, hiába próbálkozol vele, az mindig egyenes. Akarsz hozzá tapadni? – Javulj meg! Az Ő vesszeje fog téged irányítani, az irányító vessző.

Ezért nevezik az uralkodásról uralkodónak a királyt. De nem irányít az, aki nem helyesbít. Ezért az uralkodók ura a mi Királyunk. Ahogyan *sacerdosnak* nevezzük azt, aki bennünket megszentel, úgy királynak nevezzük azt, aki uralkodik rajtunk.

De mit mond egy másik helyen? – *A szenttel szent leszel, és ártatlan férfival ártatlan leszel, és a választottal választott leszel, és a kifordulttal kifordult*

leszel;[1] nem mintha Isten kifordult (perverz) volna, hanem mert a kifordultak gondolják Őt kifordultnak.

Ha tetszik neked a jó, jó az Isten; ha nem tetszik neked a jó, mintha Isten rossz volna. Magadhoz hajlítottad Istent, a te elhajlottságod művelte ezt, mert az Ő egyenessége mindig megmarad.

Halljad egy másik zsoltárban: *Milyen jó Izrael Istene az egyenes szívűekhez!*[2] Isten barátja leszel, ha gyűlölöd, amit Ő gyűlöl, és szereted, amit Ő szeret.

18. [8. v.] *Irányító vessző a te országod jogara.*
Szeretted az igazságosságot és gyűlölted a gonoszságot.

Lássad az irányító vesszőt: *szeretted az igazságosságot és gyűlölted a gonoszságot.* Járulj ehhez a vesszőhöz, Krisztus legyen a királyod; ez a vessző irányítson és ne összetörjön téged. Mert ez a vessző vasból van, hajlíthatatlan.

És mit mondott? – *Uralkodsz rajtuk vasvesszővel, és mint a cserépedényt, összetöröd őket.*[3] Egyeseket kormányoz, másokat összetör; a lelki embereket kormányozza, a testi embereket összetöri. Tehát járulj ehhez a vesszőhöz.

Mitől félsz benne? Az egész vessző ez: *Szeretted az igazságosságot és gyűlölted a gonoszságot.* Mitől félsz? Lehet, hogy gonosz voltál, és mert hallod, hogy a királyod gyűlöli a gonoszságot, félsz. Megvan a teendőd, mert mit gyűlöl? A gonoszságot; vajon téged gyűlöl? De benned van a gonoszság? Isten gyűlöli azt, gyűlöld te is, és mindketten ugyanazt gyűlölitek. Barátja leszel Istennek, ha gyűlölöd, amit Ő gyűlöl. Ugyanígy szeresd, amit Ő szeret: utáld magadban a gonoszságodat, és szeresd magadban az Ő teremtményét.

Tegyük fel, hogy gonosz ember vagy. – Két szót mondtam: két nevet: *ember* és *gonosz;* e két szó közül az egyik természetet, a másik bűnt jelent. Az egyiket Isten alkotta neked, a másikat te művelted; szeresd, amit Isten alkotott, és gyűlöld, amit te műveltél, mert Ő is azt gyűlöli. És lássad, hogy már akkor kapcsolódni kezdesz hozzá, amikor gyűlölöd, amit Ő gyűlöl. Meg fogja büntetni a bűnt, mert irányító vessző az Ő országának jogara.

De nem fogja megbüntetni a bűnt? Nem képes rá? – A bűnnek bűnhődnie kell, ha nem így volna, nem volna bűn. Előzd meg Őt: ha nem akarod, hogy büntessen, te büntess. Ugyanis egyelőre még ezért kímél, odázza el a büntetést, fogja vissza a kezét, és feszíti meg az íjat, azaz fenyeget.

Csak kiáltott volna-e, hogy megsebez, ha megsebezni akart volna? Még távol tartja kezét a bűneidtől, te ne tartsd távol a saját kezedet. Térj meg bűneid

[1]Zsolt 17,26–27.
[2]Zsolt 72,1.
[3]Zsolt 2,9.

megbüntetésére, mert a bűnök nem maradhatnak büntetlenül. Tehát büntetni kell, és vagy te büntetsz, vagy Ő; te tégy beismerést, hogy Ő megbocsásson.

Figyeld a példát a bűnbánati zsoltárban: *Fordítsd el arcodat bűneimtől.*[1] Vajon ezt mondta: tőlem? Mert egy másik helyen nyíltan mondja: *Ne fordítsd el arcodat tőlem.*

Tehát: fordítsd el arcodat a bűneimtől, mert nem akarom, hogy lássad a bűneimet. Mert Isten látása odafordulás. Ezért mondjuk a büntető bíróról is, hogy odafordul, azaz a figyelmét fordítja valamire, tudniillik a büntetésre, mert bíró. Így van Isten is mint bíró. *Fordítsd el arcodat bűneimtől.*[2] – Te magad ne fordítsd el tőlük az arcodat, ha azt akarod, hogy Isten elfordítsa az arcát tőlük.

Nézd csak, hogyan ajánlja föl ezt Istennek abban a zsoltárban: *Mert ismerem az én gonoszságomat és szemem előtt az én bűnöm mindenkor.*[3] Amit maga előtt akar látni, arról azt akarja, hogy ne legyen Isten előtt.

Irányító vessző a te országod jogara. Senki ne áltassa magát Isten irgalmasságával: *Irányító vessző.*

De vajon ezzel azt mondtuk-e, hogy nem irgalmas az Isten? Van-e irgalmasabb annál, aki annyira kíméli a bűnösöket? Aki a hozzá megtérőknek nem veti szemére a múltat? – Úgy szeresd az irgalmas Istent, hogy légy igazmondó előtte; mert az irgalmasság nem foszthatja meg Őt az igazságosságtól, sem az igazságosság az irgalmasságtól. Abban az időben, amikor Ő elodáz, te ne légy elodázó, mert *irányító vessző az Ő országának vesszeje.*

Fölkenték nekünk Istent.
Krisztus igaz ember és igaz Isten.

19. *Szeretted az igazságosságot és gyűlölted a gonoszságot, ezért kent föl téged Isten, a te Istened.* – Azért kent föl téged, hogy szeresd az igazságosságot és gyűlöld a gonoszságot.

És nézd csak hogyan mondja: *Isten, ezért kent föl téged a te Istened.* Ó te Isten, fölkent téged a te Istened. Istent keni föl Isten.
Ugyanis a latinban arra gondolunk, hogy ugyanazt az alanyesetet ismétli meg; a görögben azonban nyilvánvaló a különbség, mert az egyik megszólított, a másik cselekvő alany: *Isten, fölkent téged.*

Ó te Isten, fölkent téged a te Istened; mintha ezt mondaná: ezért kent föl téged, ó Isten, a te Istened. Így fogadjátok, így értsétek, ez nyilvánvaló a görögben.

---

[1]Zsolt 50,11.
[2]Zsolt 26,9.
[3]Zsolt 50,5.

Tehát ki ez az Isten által fölkent Isten? Mondják meg nekünk a zsidók. Ezek az Írások közösek. Isten kente föl Istent: fölkentet hallasz, Krisztust értsd rajta. A Krisztus szó a kenetből ered; a Krisztus név fölkentet jelent.

Sehol máshol nem kenték föl a királyokat és a papokat, csak abban az országban, ahol Krisztusról jövendöltek és ahol Őt fölkenték, innen eredt a Krisztus név; soha sehol egyetlen népnél, egyetlen országban ez nem fordult elő.

Tehát Isten kente föl Istent, milyen olajjal, ha nem lelki olajjal? A látható olaj ugyanis jel, a láthatatlan olaj misztérium (sacramentum), a lelki olaj belül van.

Fölkenték nekünk Istent és elküldték hozzánk, és ez az Isten, hogy fölkenhessék, ember volt, de úgy volt ember, hogy Isten volt; úgy volt Isten, hogy az emberré válást nem tartotta méltóságon alulinak; igaz ember, igaz Isten, semmiben nem hamis, semmiben nem téved, mert mindig igazmondó és mindig igazság.

Isten tehát ember, és azért fölkent Isten, mivel az ember Isten Krisztussá lett.

Jákob létrája Krisztus és az Egyház előképe

20. Ennek előképe volt az, hogy Jákob követ tett a feje alá és elaludt.[1] Jákob pátriárka követ tett a feje alá, és miközben ezen a feje alá tett kövön aludt, látta, hogy megnyílik az ég és egy létra nyúlik az égből a földig, és angyalok mennek rajta föl, és jönnek le; e látomás után fölébredt, olajjal fölkente a követ és elment. Abban a kőben Krisztust értette meg, ezért kente föl.

Nézzétek csak, mennyiben jövendöli Krisztust. Mit akart jelenteni a kő e fölkenése, főként a pátriárkáknál, akik az egy Istent tisztelték? Ez előképként történt, és elmúlt. Ugyanis nem az történt, hogy fölkente a követ, azután mindig oda járt imádni és áldozatokat bemutatni. Ekkor jeleztek egy misztériumot, és nem szentségtörést kezdtek gyakorolni.

És nézzétek a követ: *a kő, melyet elvetettek az építők, az lett a szegletnek fejévé.*[2] És mivel a férfi feje Krisztus,[3] ezért került a fej alá a kő. Figyeljétek a nagy titkot: a kő Krisztus, élő kő, mondja Péter, melyet az emberek ugyan elvetettek, Isten azonban kiválasztotta.[4] És a kő a fej alatt van, mivel a férfi feje Krisztus.[5] És fölkenték a követ, mivel a kenetről kapta a nevét Krisztus. És Krisztus fölött láthatók a létrák, melyek a földtől az égig, vagy az égből a földig érnek, és az angyalok, amint fölmennek és lejönnek.[6]

---

[1]Vö. Ter 28,11.
[2]Zsolt 117,22.
[3]Vö. 1Kor 11,3.
[4]1Pét 2,4.
[5]1Kor 11,3.
[6]Vö. Ter 28,12; Jn 1,51.

Jobban láthatjuk, hogy ez mit jelent, ha fölidézzük az Úr evangéliumi tanúságtételét. Tudjátok, hogy Jákob nem más, mint Izrael. Amikor küzdött az angyallal és erősebbnek bizonyult, és megáldotta az, akivel szemben győzött, akkor változott meg a neve, és nevezték el Izraelnek.[1] Mint ahogyan Izrael népe erősebbnek bizonyult Krisztusnál, hogy megfeszítse Őt. De azokban, akik hittek Krisztusban, az áldotta meg a népet, akivel szemben erősebbnek bizonyult.

De sokan nem hittek, ezért sántít Jákob. Áldás és sántítás. Áldás azokban, akik hittek, hiszen tudjuk, hogy ebből a népből sokan hívők lettek. De sántaság azokban, akik nem hittek.

És mivel sokan nem hittek és kevesen hittek, hogy létrejöjjön a sántaság, megérintette ágyékának szélességét. Mi ágyékának szélessége? A nemzés sokasága.

Lássátok tehát ezeket a létrákat, melyekről az Úr beszélt, amikor Natanaellel találkozott az evangéliumban: *Íme, egy igaz izraelita, akiben nincs álnokság.*[2] Magáról Jákobról ugyanis ezt mondják: *És Jákob álnokság nélkül lakott a házban;*[3] erre utalt az Úr, amikor az e népből és nemzetből való álnokság nélküli Natanaelt látta: *Íme, egy igaz izraelita, akiben nincs álnokság.* Jákob miatt nevezte *álnokság nélküli izraelitának.*

Natanael megkérdezte: *Honnan ismersz engem?* – És az Úr: *Amikor a fügefa alatt voltál, láttalak téged;* azaz amikor ebben a törvény alatt élő népben voltál, amely törvény testi árnyékával oltalmazta ezt a népet, ott láttalak téged.

Mit jelent az, hogy *ott láttalak téged?* – Azt jelenti, hogy ott könyörültem meg rajtad.

Natanael pedig, mivel emlékezett rá, hogy tényleg ott volt a fügefa alatt, csodálkozott, mert azt gondolta, senki nem látja, hogy ott van, ezért vallomást tett és mondta: *Te vagy az Isten Fia, te vagy Izrael királya.*

Ki mondta ezt? – Az, aki hallotta, hogy igaz izraelita, akiben nincs álnokság. És az Úr: *Mivel azt mondtam neked: láttalak a fügefa alatt, hittél, ezeknél nagyobbakat fogsz látni.*

Izraellel beszél, Jákobbal, azzal, aki a követ tette a feje alá. *Ezeknél nagyobbakat fogsz látni.* Miért *nagyobbakat?* – mert az a kő már a feje alatt volt. *Bizony mondom nektek, látni fogjátok a megnyílt eget, és Isten angyalait, amint fölmennek és lejönnek az Emberfia fölött.*[4]

---

[1]Vö. Ter 32,28.
[2]Jn 1,47.
[3]Ter 25,27.
[4]Jn 1,48–51.

Isten angyalai *fölmennek és lejönnek* ezeken a létrákon, ez történik az Egyházban, Isten angyalai az igazság hirdetői: fölmennek és látják: *Kezdetben volt az Ige és az Ige Istennél volt és Isten volt az Ige.* Lejönnek és látják, *hogy az Ige testté lett és közöttünk lakozott.*[1] Fölmennek, hogy fölbátorítsák a nagyokat; lejönnek, hogy táplálják a kicsinyeket.

Nézd a fölmenő Pált: *Akár elragadtatásban vagyunk Istennél.* Nézd a lejövőt: *Akár józanságban vagyunk nálatok.*[2] Nézd a fölmenőt: *A tökéletesek között bölcsességről beszélünk.* Nézd a lejövőt: *Tejjel itattalak titeket, nem szilárd eledellel.*[3]

Ez történik az Egyházban: Isten angyalai fölmennek és lejönnek az Emberfia fölött, mert az Emberfia odafönn van, akihez a szívükkel fölmennek, tudniillik az Egyház fejéhez; és idelenn van az Emberfia, azaz az Egyház teste. Tagjai itt vannak, a Fej odafönn van; fölmennek a Fejhez, lejönnek a tagokhoz. Krisztus van ott, Krisztus van itt. Mert ha csak ott van és itt nincs, akkor mit jelent ez a hang: *Saul, Saul, miért üldözöl engem?*[4]

Mert miféle bántás érte Őt az égben? Senki, sem a zsidók, sem Saul, sem a kísértő ördög ott nem volt terhére; hanem mint a nyelv kiált az emberi test nevében, ha valakinek a lábára léptek.

21. *Szeretted az igazságosságot és gyűlölted a gonoszságot, ezért kent föl téged, Isten, a te Istened.* – Szóltunk már a fölkent Istenről, azaz Krisztusról. Nem lehetett nyíltabban kimondani Krisztus nevét, minthogy fölkent Istennek mondta.

Ahogyan *szebb az emberek fiainál,* úgy a fölkenése *az örvendezés olajával társaid előtt* történt. Mert kik az Ő társai? Az emberek fiai, mert maga az Emberfia részese lett az ő halandóságuknak, hogy a saját halhatatlanságának részeseivé tegye őket.

Krisztus ruházata a szentjei és választottai, az egész szeplő és ránc nélküli Egyház

22. [9–10. v.] *Mirha és áloé és kasszia (árad) a ruhádból.* – Jó illatok áradnak a ruháidból. Az ő ruházata a szentjei, a választottai, egész Egyháza, amelyet szeplő és ránc nélküli ruhaként ölt magára;[5] a szeplő miatt megfürödve a vérben, a ráncok miatt megfeszülve a kereszten. Innen a jó illat, melyet különböző illatszerek megnevezésével jelez.

---

[1] Jn 1,1–14.
[2] 2Kor 5,13.
[3] 1Kor 2,6; 3,2.
[4] ApCsel 9,4.
[5] Vö. Ef 5,27.

Halljad azt a legkisebb Pált – a ruha szegélyét, melyet megérintett a vérfolyásos asszony és meggyógyult[1] –, halljad amint mondja: *Krisztus jó illata vagyunk mindenütt, azokban is akik üdvözülnek, és azokban is, akik elvesznek*.[2]

Nem ezt mondta: jó illat azokban, akik üdvözülnek, és rossz illat azokban, akik elvesznek. Ami minket illet, jó illat vagyunk azokban is, akik üdvözülnek, és azokban is, akik elvesznek.

Nem valószínűtlen és nem hihetetlen, hogy az ember jó illattól meggyógyul; de hogyan magyarázható, hogy egy ember elvész a jó illattól?

Nagy dolog ez, nagy igazság, és ha fölfoghatatlan is, így van. Mert miként tudjátok, hogy nehezen érthető, azonnal hozzátette: *És ki képes erre?*

Ki érti meg, hogy emberek meghalnak jó illattól? Mégis mondok valamit, testvérek: Pál hirdette az evangéliumot, sokan szerették, mint az evangélium hirdetőjét, sokan viszont irigykedtek rá. Akik szerették, üdvözültek a jó illattól, akik irigykedtek rá, elvesztek a jó illattól. Tehát az elveszetteknek se rossz, hanem jó illat volt. Ezért irigykedtek rá egyre jobban, mert annyira elhatalmasodott benne a kegyelem; nyomorultat ugyanis senki nem irigyel. Tehát dicsőséges volt Isten szavának hirdetésében, és az Ő irányító vesszőjének szabálya alatt élve; és szerették őt, akik Krisztust szerették benne, akik a jó illatot követték; szerette vőlegényének barátját a menyasszony, aki az Énekek énekében ezt mondja: *Keneteid illata után futunk.*[3]

Amazok pedig minél inkább látták őt, a bűntelen életben és az evangélium hirdetésének dicsőségében, annál inkább gyötrődtek az irigységtől, és elpusztultak a jó illattól.

Isten nagy házainak és sátrainak tekintsd a szentek szívét

23. *Mirha és áloé és kasszia (árad) a ruhádból, az elefántcsont házakból, melyekből gyönyörködtettek téged a királyok leányai.* – Elefántcsont házak, nagy házak, királyi házak, bármelyiket választhatod, királyok leányai gyönyörködtették bennük Krisztust.

Akarod lelkileg érteni az elefántcsont házakat? – A nagy házaknak és Isten nagy sátrainak a szentek szívét, a test fölött uralkodó királyokat, az emberi érzések tömegét hatalmuk alá vetőket, a testet fenyítőket és szolgaságra vetőket tekintsd, mivel a királyok leányai innen gyönyörködtették Krisztust.

Mert minden lélek, amelyek az ő prédikációikra és evangelizálásukra született, királyok leányai; az apostolok leányegyházai királyok leányai. Krisztus ugyanis

[1]Vö. Mt 9,20.
[2]2Kor 2,15.
[3]Én 1,3.

a királyok királya;[1] azok pedig, akikről ezt mondták: *tizenkét trónon fogtok ülni és ítélni fogtok Izrael tizenkét törzse fölött,*[2] királyok. Hirdették az igazság szavát és egyházakat hívtak életre, nem önmaguknak, hanem neki.

Ehhez a titokhoz tartozik, ami írva áll a Törvényben: *Ha meghal egy testvér, vegye feleségül a feleségét a testvére és támasszon utódot a testvérének.*[3] Vegye feleségül a testvére, és támasszon utódot, nem önmagának, hanem a testvérének.

Krisztus ezt mondta: *Mondd meg a testvéreimnek.*[4] A zsoltárban pedig ezt mondja: *Elmondom a te nevedet a testvéreimnek.*[5]

Krisztus meghalt, föltámadott, fölment a mennybe, a testtől eltávozott; a testvérei feleségül vették a feleségét, hogy az evangélium hirdetésével gyermekeket hozzanak a világra, nem önmaguk által, hanem az evangélium által, a testvérük neve miatt. *Krisztus Jézusban ugyanis* – mondja – *az evangélium által én nemzettelek titeket.*[6]

Így tehát a testvérüknek támasztván utódot, mindazokat, akiket életre hívtak, nem *paulinusoknak* vagy *petrinusoknak,* hanem *christiani*nak, kereszténye**k**nek neveztek.

Nézzétek csak, nem ez az értelem alszik-e ezekben a zsoltársorokban? Amikor ugyanis azt mondta, hogy *elefántcsont házakból*, csendes, szép, tágas, királyi házakról beszélvén, amilyen a szentek szíve; akkor hozzátette: melyekből *királyok leányai gyönyörködtettek téged a tiszteletedben.*

Királyok leányai ugyan, apostolaid leányai, de a te tiszteletedben, mert ők a testvérüknek támasztottak utódot. Amikor Pál azokról, akiket a testvérének támasztott, azt látta, hogy az ő nevéhez folyamodnak, fölkiáltott: *Vajon Pált feszítették értetek keresztre?*

Mert mit mond a törvény? A született az elhunyt nevét viselje. Aki az elhunytnak született, azt az elhunyt nevéről nevezzék el. Pál ezt a törvényes előírást megtartja: azokat, akik róla akarták magukat elnevezni, visszatartja: *Vajon ezt a Pált feszítették értetek keresztre?*

Tekintsetek az elhunytra: *Vajon Pált feszítették értetek keresztre?* Tehát akkor? Amikor életre hívtad őket, nem a saját nevedet adtad nekik? Nem! Mondta ugyanis: *Vagy Pál nevében kereszteltek meg titeket?*[7]

---

[1]Jel 19,16.
[2]Mt 19,28.
[3]MTörv 25,5.
[4]Mt 28,10.
[5]Zsolt 21,23.
[6]1Kor 4,15.
[7]1Kor 1,13.

Gyönyörködtettek téged a királyok leányai a tiszteletedben. – Vegyétek észbe, őrizzétek, hogy *a tiszteletedben.* Ezt jelenti menyegzős ruhában lenni, az Ő tiszteletét, az Ő dicsőségét keresni.

A *királyok leányait* a városokra is értsétek, melyek hittek Krisztusban és királyok alapították őket, illetve az elefántcsont, gazdag, előkelő, rangos házakra.

Gyönyörködtettek téged a királyok leányai a tiszteletedben, mert nem atyáik tiszteletét keresték, hanem a tiédet. – Mutassatok nekem Rómában annyira tisztelt Romulus-templomot, amekkora tiszteletben állónak én tudom megmutatni Péter emléktemplomát.

Kit tisztelünk Péterben, ha nem Azt, aki meghalt értünk? Hiszen *christiani,* keresztények vagyunk, nem petrinusok. Mert jóllehet az elhunyt testvérének köszönhetjük a születésünket, de a nevünket az Elhunytról kaptuk. A testvér által születtünk, de az Elhunyt számára születtünk.

Íme, Róma, íme Karthagó, íme a többi város, mind királyok leányai; és gyönyörködtették a királyukat annak tiszteletében; és valamennyien együtt: a királyné.

A sok nyelv változatossága összhangot ad a hit egységében

24. Micsoda lakodalmi ének! És íme, a vidámsággal teli énekek közepette bevonul maga a menyasszony is. A vőlegény ugyanis már megjött, már leírást kaptunk róla, és figyelmünk eddig teljesen őrá irányult; jöjjön most a menyasszony is.

Ott áll a királyné, a jobbod felől. – Aki bal felől van, az nem a királyné. Mert ott fog állni valaki bal kéz felől is, akinek majd ezt mondják: *Távozz az örök tűzre.*

Jobb felől pedig az fog állni, akinek ezt mondják: *Jertek, Atyám áldottai, vegyétek az országot, mely nektek készült a világ kezdetétől.*[1]

Ott áll a királyné, a jobbod felől, arannyal átszőtt ruhában, sokszínű öltözetben. – Mi ennek a királynénak a ruházata? Mert drága is és sokszínű is: a tanítás titka a legkülönbözőbb nyelveken.

Más nyelv az afrikai, más a szír, más a görög, más a héber, és így tovább; ezek a nyelvek mind e királyné ruhájának a sokszínűsége. És ahogyan egy ruházat sokszínűsége összhangot alkot, így az összes nyelv egy a hitben. Sokszínű legyen a ruha, de ne legyenek benne szakadások.

Íme, a sokszínűség számunkra a nyelvek különbözőségét, maga a ruha az egységet jelenti, de mi az arany ebben a sokszínűségben? – Maga a bölcsesség.

[1]Mt 25,34 41.

Bármekkora a nyelvek sokszínűsége, egy aranyat hirdetnek: nem az aranyban van a különbözőség, hanem a sokszínűséget egyesíti az arany. Ugyanis az összes nyel-vek ugyanazt a bölcsességet, ugyanazt a tanítást és ugyanazt a fegyelmet hirdetik. Sokszínűség van a nyelvekben, arany van a hirdetett tételekben.

Ha tudjuk, hogy hol vagyunk, törekedjünk ahhoz a testhez tartozni, hitben és reményben egyesülve

25. [11. v.] A továbbiakban a próféta ezt a királynét (mert szívesen énekel neki) szólítja meg, és mindegyikünket, föltéve, hogy tudjuk, hol vagyunk, és igyekszünk ahhoz a testhez tartozni, és a hit és a remény egységében Krisztus tagjai közé tartozunk.

Mert bennünket szólít meg: *Halljad, leány, és lássad.*

Úgy szólítja meg, mint egy az atyák közül, mert királyok leányai között van; akkor is, ha a próféta, akkor is, ha egy apostol szólítja meg, mint leányt (ugyanis így beszélünk róluk: „atyáink, a próféták, atyáink, az apostolok"; ha tehát mi úgy szólítjuk meg őket, mint atyákat, akkor ők joggal „fiamnak" szólíthatnak), és az egy atyai szó az egyetlen leánynak szól. *Halljad, leány, és lássad.* – Előbb halljad, azután lássad.

Eljött ugyanis hozzánk az evangéliummal, és hirdették nekünk azt, amit még nem látunk, és hallván elhittük, és mert hisszük, látni fogjuk; ahogyan maga a vőlegény mondja a prófétánál: *A nép, amelyet nem ismertem, szolgált nekem, a fül hallása alapján engedelmeskedett nekem.*[1]

Mit jelent az, hogy *a fül hallása alapján?* – Azt jelenti, hogy még nem látott, a zsidók látták, és megfeszítették. A nemzetek nem látták, és hittek.

Jöjjön a nemzetek közül való királyné, arannyal átszőtt ruhában, sokszínű öltözetben; jöjjön a nemzetek közül, jöjjön az összes nyelvek öltözetében, a bölcsesség egységében és mondják neki: *Halljad, leány, és lássad.*

Ha nem hallanád, nem láthatnád. Halljad, és tisztítsd meg szívedet a hittel, ahogyan az Apostol mondja az Apostolok Cselekedeteiben: *Hittel megtisztítván a szívüket.*[2]

Ugyanis még mielőtt láttunk volna, hiszünk, ezért hallunk, hogy megtisztítsuk a szívet, és ezáltal legyünk látóképesek. Halljad, hogy higgy, és tisztítsd meg a szívet hittel.

És ha megtisztítottam a szívemet, mit fogok látni? – *Boldogok a tisztaszívűek, mert ők meglátták Istent*.[1]

---

[1]Zsolt 17,45.
[2]ApCsel 15,9.

Halljad, leány, és lássad, és hajtsd oda füledet. – Kevés, hogy egyszerűen halljad, alázatosan halljad, ezért hajtsd oda a füledet.

És felejtsd el népedet és atyádnak házát. – Volt egy nép, és atyád háza volt, melyben születtél, Babilónia népe, melynek királya az ördög. Bárhonnan jöttek a nemzetek, az ördög atyától jöttek, de ellene mondtak az ördög atyának.

Felejtsd el népedet és atyádnak házát. – Csúfságként hívott életre, amikor bűnössé tett téged; szépségként szül újjá, aki megigazulttá teszi a gonoszt. *Felejtsd el népedet és atyádnak házát.*

26. [12. v.] *Mert megkívánta a király a te szépségedet.* – Miféle szépséget, ha nem azt, melyet ő maga alkotott?

Megkívánta a szépségedet. – Kinek a szépségét? A bűnösét, a gonoszét, az istentelenét, amilyen az ördög atyánál és a saját népénél volt? Nem, hanem azét, akiről ezt mondja: *Ki ez, aki a pusztából feljön kifehéredve*?[2] Azelőtt tehát nem volt fehér, később kifehéredett.

Mert ha a bűneitek olyanok volnának is, mint a bíbor, kifehérítem olyanná, mint a hó.[3] *Megkívánta a király a te szépségedet.* – Ki ez a király? *Mert ő a te Istened.*

És most már lássad, nem kell-e elhagynod azt az atyádat és azt a népedet, és ehhez a királyhoz, a te Istenedhez jönnöd: Istened ő, királyod ő. A királyod ő és a te vőlegényed. Királyod és Istened felesége leszel, ő ajándékozott meg, ő ékesített föl, ő váltott meg, ő gyógyított meg. Mindened, amivel tetszel neki, tőle való.

Szolgáljunk Istennek Krisztus tagjait szeretve

27. [13. v.] *És imádják őt Tírusz leányai ajándékokkal.* – A királyodat és Istenedet imádják Tírusz leányai ajándékokkal.

Tírusz leányai a nemzetek leányai – részt mond az egész helyett. Tírusz mint szomszédos terület azzal a földdel, ahol a prófécia elhangzott, az összes nemzetet jelentette, akik később hittek Krisztusban. Innen való volt az a kánaáni asszony, akit először kutyának neveztek. Mert mint tudjátok, mivel idevaló volt, az evangélium így mondja el: *[Jézus] visszahúzodott Tírusz és Szidon vidékére. És íme egy kánaáni asszony arról a vidékről jött, és kiáltozott (...)* és a folytatás, amit az evangélista elmond.

---

[1]Mt 5,8.
[2]Én 8,5.
[3]Iz 1,18.

Aki előbb az atyjánál és a népében kutya volt, mivel kiáltozott és eljött ehhez a királyhoz, megszépült a belé vetett hittől, és mit hallhatott? – *Ó asszony, nagy a te hited.*[1]

Megkívánta a király a te szépségedet, és imádják őt Tírusz leányai ajándékokkal. – Miféle ajándékokkal? Ez a király azt akarja, hogy így járuljanak eléje, és meg akarja tölteni a kincseskamráit; és ő maga adta ajándékba azt, amivel ezek a kamrák megtelnek, és ti fogjátok megtölteni. Jöjjenek, mondja, imádják őt ajándékokkal.

Mit jelent az, hogy *ajándékokkal? – Ne gyűjtsetek magatoknak kincset a földön, ahol moly rágja és rozsda marja, és ahol betörnek és ellopják a tolvajok! A mennyben gyűjtsetek kincset, ahol nem rágja moly és nem marja rozsda, és ahol nem törnek be és nem lopják el a tolvajok! Ahol a kincsed, ott a szíved is.* [2]

Jöjjetek ajándékokkal: *Adjatok alamizsnát és minden tiszta lesz számotokra.*[3] Jöjjetek ajándékokkal Őhozzá, aki mondja: *irgalmasságot akarok inkább, mint áldozatot.*[4]

Abba a templomba, mely korábban az eljövendő árnyéka volt, bikákkal és kosokkal, bakokkal és különböző áldozatra alkalmas állatokkal jöttek, hogy ezeknek a vérében valami történjék, és valamit előre jelezzenek.

Most már maga a vér, amelynek mindezek előképei voltak, eljött: eljött maga a király, és Ő akar ajándékokat.

Miféle ajándékokat? – Alamizsnákat. Ugyanis Ő maga fog ítélni, és be fogja számítani egyeseknek az ajándékokat, amikor ezt mondja: *Jertek, Atyám áldottai, vegyétek az országot, mely nektek készült a világ kezdetétől.*

Miért? – *Mert éhes voltam, és adtatok ennem. Szomjas voltam, és adtatok innom. Idegen voltam, és befogadtatok. Nem volt ruhám, és felruháztatok. Beteg voltam, és meglátogattatok. Börtönben voltam, és fölkerestetek.*

Ezek azok az ajándékok, melyekkel Tírusz leányai imádják a királyt, mert amikor kérdezik: *Mikor láttunk téged?* – Ő, aki odafönn is van, és idelenn is van, a fölmenők és lemenők miatt ezt válaszolja: *Amikor egynek a legkisebbek közül megtettétek, nekem tettétek.*[5]

---

[1]Mt 15,21–28.
[2]Mt 6,19–21.
[3]Lk 11,41.
[4]Oz 6,6; Mt 9,13.
[5]Mt 25,34–40.

Valamennyien menyasszony és királyné, az anya és fiai mind Krisztushoz tartoznak

28. *Imádják őt Tírusz leányai ajándékokkal.*
Kik ezek a Tírusz leányai, és hogyan imádják őt ajándékokkal? – Még érthetőbben akarta elmondani: *arcodat esdik a népnek a gazdagjai.*

Tírusz ajándékokkal imádó leányai a nép azon gazdagjai, akiket a vőlegény barátja így szólít meg: *E világ gazdagjait figyelmeztesd, hogy ne legyenek gőgösek, és reményüket ne a bizonytalan vagyonba vessék, hanem az élő Istenbe, aki bőven megad nekünk mindent megélhetésünkhöz. (...) Így biztos alapot gyűjthetnek a jövőre, és elnyerik az igazi életet.*[1]

Ajándékokkal imádva esdik az arcodat. Ugyanis valamennyien az Egyházhoz jönnek, és itt adnak alamizsnákat. Ne legyenek rajta kívül, azaz ne kívül, hanem az Egyházban tegyék. Ugyanis e menyasszony és királyné arca szolgál majd az alamizsnát adók javára. Éppen ezért azok, akik eladták a javaikat, az árát ennek a királynénak arcát esdve tették le az apostolok lábához.[2] Lángolt a szeretet az Egyházban, az Egyház a királyné arca volt, a királyné arca volt Tírusz leányainak, azaz az ajándékokkal imádó gazdagok hódolata. *Arcodat esdik a népnek a gazdagjai.*

Azok is, akik esdik az arcot, és akinek arcát esdik, valamennyien menyasszony és királyné, anya és fiai mind Krisztushoz tartoznak, a Főhöz tartoznak.

Amikor jót teszel, a lelkiismeretedben leled örömödet, ahol Krisztus szeret és megkoronáz

29. [14–15. v.] De mivel ezek a cselekedetek és alamizsnák emberi hivalkodásból is történhetnek, ezért mondja maga az Úr: *Óvakodjatok attól, hogy igazságtokat az emberek előtt tegyétek, hogy lássanak benneteket*.[3]

De hogy a menyasszony arca miatt hogyan kell nyilvánosság előtt is történniük, mondja: *Úgy világoskodjanak cselekedeteitek az emberek előtt, hogy lássák jó tetteiteket és dicsőítsék Atyátokat, aki a mennyekben van;*[4] nem azért, hogy a magatok dicsőségét keressétek a nyilvánosan végzett jó cselekedetekben, hanem Isten dicsőségét keressétek.

Erre azt mondja valaki: „Ki tudja, hogy Isten dicsőségét vagy a sajátomat keresem-e? Mert azt, hogy adok a szegénynek, látják, de hogy milyen lélekkel adom, ki látja azt?”

---

[1] 1Tim 6,17–19.
[2] ApCsel 4,34.
[3] Mt 6,1.
[4] Mt 5,16.

Legyen elég neked az, aki látja; látja az, aki majd megfizet neked. Belül szeret az, aki belül lát; belül szeret és belül szeretik azt, aki a bensőt és magát a szépséget alkotja.

Ne mintegy külső szemekben keresd az örömödet, abban, hogy látnak és dicsérnek; figyeld csak, mi következik: *Minden dicsősége a király leányának bensejében van.*

Nem csak külsőleg sokszínű és arany a ruhája, hanem belül ismerte meg szépnek Az, aki megszerette a szépségét.

Mi a belső szépség? – A lelkiismeret. Itt lát Krisztus, itt szeret Krisztus, itt szólít meg Krisztus, itt büntet Krisztus, itt koronáz meg Krisztus.

Rejtekben történjék tehát az alamizsnád, mert *minden dicsősége a király leányának bensejében van.*

Arannyal átszőtt, sokszínű öltözetben van. – A szépsége belül van, az arannyal átszőtt ruha a nyelvek változatossága, a tanítás ékessége. Mit érnének ezek, ha hiányozna ez a belső szépség?

30. *Szüzeket vezetnek a királyhoz őutána.* – Ez valóban megtörtént. Hitt az Egyház, és elterjedt az összes nemzetek között.

Most hogyan óhajtanak tetszeni a szüzek ennek a királynak? Mi készteti őket? – Az, hogy előttük jár az Egyház.

Szüzeket vezetnek a királyhoz őutána, a társnőit viszik oda hozzád. – Akiket ugyanis odavezetnek, nem idegenek, hanem a társnői, hozzá tartoznak. És mivel az első sorban azt mondta, hogy a királyhoz, a második sorban neki mondja: *a társnőit viszik oda hozzád.*

31. [16. v.] *Hozzák őket örvendezéssel és ujjongással, bevezetik őket a király templomába.* – A király temploma maga az Egyház, belép a templomba maga az Egyház.

Miből épül a templom? – Az emberekből, akik belépnek a templomba. Az élő kövek kicsodák, ha nem Isten hívői?

Bevezetik őket a király templomába. – Vannak ugyanis szüzek a király templomán kívül, az eretnek szerzetesnők; szüzek ugyan, de mit használ nekik, ha nem vezeti be őket a király templomába? A király temploma az egységben van; a király temploma nem romos, nem düledező, nem megosztott. Az élő kövek összekapcsolója a szeretet. *Bevezetik őket a király templomába.*

Ez a katolikus Egyház.
Ismerjék fel, akik elszakadtak, és jöjjenek az egységbe.

32. [17. v.] *Atyáid helyett fiaid születtek.* – Ennél nincs nyilvánvalóbb. Nézzétek csak magát a király templomát, mert onnan beszél az egész földkerekségen elterjedt egység miatt; mert azok, akik szüzek akartak lenni, ha be nem vezetik őket a király templomába, nem tetszhetnek a vőlegénynek.

Atyáid helyett fiaid születtek. – Az apostolok hívtak életre téged: ők kaptak küldetést, ők prédikáltak, ők az atyák. De testileg velünk maradhattak-e mindig? Jóllehet egyikük ezt mondta: *Szeretnék elköltözni, hogy Krisztussal egyesüljek, mert ez mindennél jobb volna. De hogy értetek életben maradjak, arra nagyobb szükség van.*[1]

Ezt mondta ugyan, de meddig maradhatott itt? Vajon mostanáig? Vajon továbbra is? Tehát az ő elköltözésükkel magára maradt az Egyház? – Távol legyen. *Atyáid helyett fiaid születtek.*

Mit jelent az, hogy *atyáid helyett fiaid születtek?* – Azt jelenti, hogy Atyaként küldettek az apostolok, az apostolok helyett fiaid születtek: püspököket állítottak. Ma ugyanis a püspökök, akik szerte a világon vannak, honnan születtek? Maga az Egyház atyáknak nevezi őket, ő maga hívta őket életre, és ő maga ültette őket az atyák székébe.

Tehát ne gondold elhagyottnak magadat amiatt, hogy nem látod Pétert, hogy nem látod Pált, hogy nem látod azokat, akik által születtél; ivadékodból növekedett számodra az atyaság.

Atyáid helyett fiaid születtek, fejedelmekké rendeled őket az egész földön. – Ez a katolikus Egyház; a fiai fejedelmekké lettek az egész földön. A fiai léptek az atyák helyébe. Ismerjék ezt el, akik különváltak, jöjjenek az egységhez, vezessék be őket a király templomába. Isten mindenütt elhelyezte a maga templomát, a próféták és apostolok alapjait mindenütt megerősítette. Fiúkat szült az Egyház, és az atyák helyére fejedelmekké rendeled őket az egész földön.

Isten városa az Egyház,
amely most az eljövendő dicsőség felé zarándokol

33. [18–19. v.] *Megemlékeznek a nevedről nemzedékről nemzedékre; ezért áldanak téged a népek.* – Mit ér tehát áldani a templomon kívül? Mit használ imádkozni, de nem a hegyen?

[1]Fil 1,23–24.

Hangommal az Úrhoz kiáltottam, és meghallgatott engem az Ő szent hegyéről. [1] – Miféle hegyről? Arról, melyről mondta: *A hegyre épített várost nem lehet elrejteni.*[2]

Melyik hegyről? – Arról, amelyikről Dániel látta, hogy kicsi kőből növekedett, szétzúzta a föld minden országát, és betöltötte a föld egész színét.[3]

Itt imádjon az, aki azt akarja, hogy elfogadják, itt kérjen, aki azt akarja, hogy meghallgassák, itt tegyen vallomást, aki azt akarja, hogy megbocsássanak neki.

Ezért áldanak téged a népek örökké és mindörökkön örökké. – Mert abban az örök életben már nem fognak sóhajtozni a bűnösök, és annak a mennyei és örökkévaló városnak istendicséretében nem fog hiányozni e nagy boldogság örök megvallása; annak a városnak a dicsérete, amelynek egy másik zsoltár ezt énekli: *Dicsőséges dolgokat mondanak rólad, Isten városa.*[4]

Krisztus jegyesének, a királylány királynénak és a király hitvesének megvallása ez; mert fejedelmei megemlékeznek a nevéről nemzedékről nemzedékre, azaz amíg elmúlik ez a világ, mely egymást követő sok nemzedékből áll, amelyek törődnek a szeretettel, hogy ebből a világból megszabadulva örökké együtt uralkodjanak Krisztussal.

Ezért áldják ezt a várost a népek, örökre láthatóan és nyilvánvalóan a tökéletes szeretettől fénylő szívekkel, hogy ez a város, mely itt sok részében rejtve volt önmaga előtt, teljesen megismerje önmagát.

Ezért figyelmeztet az Apostol, hogy ne ítéljünk idő előtt, *amíg el nem jön az Úr és meg nem világítja a sötétség rejtekeit, és nyilvánvalóvá nem teszi a szív gondolatait, és akkor mindenki megkapja a dicséretet Istentől.*[5]

Ugyanis maga ez a szent város valamilyen módon vallomást tesz majd önmagáról, amikor a népek, melyekből áll, áldani fogják mindörökké; hogy egyetlen részlete se maradjon rejtve, mert semmi elrejtett nem lesz benne.

---

[1]Zsolt 3,5.
[2]Mt 5,14.
[3]Vö. Dán 2,35.
[4]Zsolt 86,3.
[5]Vö. 1Kor 4,5.

NEGYVENÖTÖDIK ZSOLTÁR (46.)
Elhangzott Hippóban 412 nagyböjtjében
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1Végig Kóré fiainak, az elrejtetteknek, zsoltár.
2Isten a mi menedékünk és erőnk,
segítő a háborgatásokban, melyek nagyon ránk találtak.
3Emiatt nem fogunk félni, amikor majd megrendül a föld,
és a hegyek a tenger szívébe költöznek át.
4Felzúdultak és fölkavarodtak annak vizei,
és megmozdultak a hegyek annak erejében.
5Folyó patakjai örvendeztetik meg Isten városát,
megszentelte sátorát a Magasságbeli.
6Isten van a közepében, és nem fog meginogni;
megsegíti őt Isten az Ő arcával.
7Nyugtalanná váltak a nemzetek
és meghajoltak az országok;
hallatta hangját a Magasságbeli, és megrendült a föld.
8A seregek Ura mivelünk,
elfogadónk Jákob Istene.
9Jöjjetek és lássátok az Úr műveit,
melyeket csodaként tett a földön.
10Elveszi a háborúkat a föld határáig,
eltöri majd az íjat és összetöri a fegyvereket,
és a pajzsokat elégeti tűzzel.
11Nyugodjatok el és lássátok, hogy én vagyok az Isten:
fölmagasztaltatom majd a nemzetek között,
és fölmagasztaltatom majd a földön.
12A seregek Ura mivelünk,
a mi elfogadónk Jákobnak Istene.

Krisztusról és az Ő szenvedéséről

1. [1. v.] Szeretetreméltóságtoknak immár néhány jól ismert dologról beszélünk, melyeknél nem kell hosszasan időznünk, mert amiket már tudtok, arra csak röviden emlékeztetni kell.

Kóré fiain önmagunkat értjük. Emlékeztetlek benneteket, hogy már tudjátok, hogy Kóré azt jelenti, *Kopaszság;* és a mi Urunk, mivel a Kálvária helyén feszítették meg, sokakat odavonzott magához, mint az a búzaszem, amely ha meg nem halt volna, egyedül marad;[1] és azokat, akiket odavonzott, Kóré fiainak hívják; misztérium ez.

Kóré fiai egyébként emberek voltak abban az időben, amikor ezeket énekelték;[2] de bennünket éltessen a lélek, ne fátyolozzon el a betű.[3] Mi tehát most már értjük, és lássátok csak, hogy amik itt következnek, azaz, ami a zsoltár szövegösszefüggésében van, ránk illik, és megtaláljuk benne magunkat, ha valóban azon test tagjai közé tartozunk, amelynek Feje az égben van, és ebből a szenvedésből ment oda föl, hogy azokat, akik a földön feküdtek, magával vigye a bőséges termésben, mint olyanokat, akik termést hoztak a türelemben.

Ezt mondja ugyanis: *Végig Kóré fiainak, az elrejtetteknek, zsoltár.* – Tehát el van rejtve, de ő maga, akit a Kálvária helyén megfeszítettek, tudjátok, hogy széthasította a függönyt, hogy a templom titkai napvilágra kerüljenek.[4] Mivel tehát a mi Urunk keresztje kulcs volt, amely megnyitja a zárakat, higgyük el, hogy azért jön hozzánk, hogy ezeket a rejtett dolgokat föltárja.

A *végig*-et mindig Krisztusra kell értenünk. A törvény vége ugyanis Krisztus, minden hívő megigazulására.[5] Nem azért nevezi végnek, mert befejez, hanem mert tökéletessé tesz. Mert amikor megesszük az ételt, azt mondjuk róla: *vége van, és* ugyanígy a megszőtt tunikáról is ezt mondjuk; az étel esetében a vég a megszűnést, a tunika esetében az elkészültséget jelenti.

Mivel tehát, ha majd megérkezünk Krisztushoz, nincs hova tovább törekednünk, ezért mondjuk, hogy Ő a mi pályafutásunk vége. És nem kell azt gondolnunk, hogy ha elérkezünk hozzá, még tovább kell igyekeznünk, hogy az Atyához is odaérjünk. Mert ezt gondolta Fülöp is, amikor mondta neki: *Uram, mutasd meg nekünk az Atyát és elég nekünk.* Amikor mondja: *elég nekünk*, a beteljesedés és tökéletesség célját keresi. Erre Jézus így válaszolt: *Annyi ideje veletek vagyok, és nem ismertél meg engem? Fülöp, aki engem lát, látja az Atyát is.*[6] Tehát

[1]Vö. Jn 12,24.
[2]Vö. 1Krón 26,1.
[3]Vö. 2Kor 3,6.
[4]Vö. Mt 27,51.
[5]Róm 10,4.
[6]Jn 14,8–9.

Őbenne az Atya a miénk, mert Ő az Atyában és az Atya Őbenne van, és Ő és az Atya egy.[1]

Amikor az emberhez menekülünk inkább elgyengülünk

2. [2. v.] Mire figyelmeztet tehát az énekes itt, ahol föl kell ismernünk a saját hangunkat, föltéve, hogy az ő hangjának érzülete él bennünk?

Isten a mi menedékünk és erőnk. – Vannak bizonyos menedékhelyek, ahol nincs erő, és ha valaki odamenekül, inkább elgyengül, mint megerősödik. Tegyük föl, hogy odamenekülsz valakihez, aki nagy a világban, hogy nagy barátot szerezz magadnak: menedéknek nézed. E világ bizonytalansága azonban igen nagy, és a hatalmasok romlása mindennapos, olyannyira, hogy amikor ilyennél találtál menedéket, még inkább félni kezdesz.

Korábban ugyanis csak a saját ügyed miatt féltél, amikor pedig ilyenhez menekülsz, őmiatta is félni fogsz. Sokan ugyanis, amikor ilyeneknél találtak menedéket, azok lebukásakor, kikhez menekültek, őket is keresni kezdik, akiket senki nem keresett volna, ha nem ilyenhez menekülnek.

A mi menedékünk nem ilyen, hanem a mi menedékünk erő. Amikor odamenekülünk, erősek leszünk.

Csak a helyes lelkiismeret olyan menedék, ahol megtalálhatjuk Istent

3. S*egítő a háborgatásokban, melyek nagyon ránk találtak.* – Sokféle háborgatás van, és mindegyikben Istenhez kell menekülni: legyen az háborúság családi ügyekben, legyen a test egészségében, vagy a szeretettek veszedelmében, vagy bármiben, ami az élet fenntartásához szükséges, a keresztény embernek nem kell más menedéket keresnie, mint Üdvözítőjét, mint Istenét, akihez ha odamenekül, erős lesz. Ugyanis nem ő maga erős, nem is önmagának lesz erőssége, hanem az lesz erőssége, aki a menedéke lett.

Mindazonáltal, szeretteim, az emberi lélek összes háborúsága között nincs nagyobb háborgatás, mint a bűntudat. Mert ha nem sérült, hanem egészséges az ember bensője, amit lelkiismeretnek nevezünk, bármi háborgatás is éri, odamenekül, és ott megtalálja Istent. Ha azonban ott nincs nyugalom a gonoszság nagysága miatt, Isten sincs ott, és akkor mitévő legyen az ember? Hova meneküljön, amikor háborgatás éri?

A mezőről bemenekül a városba; a nyilvánosság elől otthonába; otthonából a hálószobájába, és a háborúság követi. A hálószobából már nincs hova fusson,

[1]Vö. Jn 10,30.

csak a benső kamrájába. Ha pedig ott zűrzavar van, a gonoszság füstje, valami gaztett lángja van, oda se tud menekülni: kifut onnan; és amikor onnan elűzték, önmagától űzik el.

És akkor szembetalálja magát az ellenséggel, aki elől menekül: önmaga elől hova fog futni? Bárhova fut, viszi magával önmagát, és bárhova megy, gyötrődik önmaga miatt.

Ezek azok a háborgatások, melyek nagyon megtalálják az embert; ezeknél keservesebb nincsen, és azért a legkeservesebbek, mert ezeknél bensőbb nincsen.

Nézzétek, szeretteim, amikor fákat döntenek és az ácsok szemügyre veszik, néha úgy találják, hogy a fa kérge sérült és korhadt; az ács azonban szinte belelát a fa belsejébe, és ha azt egészségesnek találja, az épületben tartósnak ígéri; nem sokat törődik a sérült kéreggel, ha a fa belsejét egészségesnek találja.

Az emberben nincs bensőbb a lelkiismeretnél; mit használ tehát, ha külsőleg egészséges, lelkiismerete pedig romlott? Nyomasztó, nagyon keserves, és ahogyan ez a zsoltár mondja, nagy háborgatások ezek; de az Úr még ezekben is segítő lett azáltal, hogy megbocsátja a bűnöket. A bűnösök lelkiismeretét ugyanis csak a megbocsátás gyógyítja meg.

Ha ugyanis a hatóságnál bevallást tett adós azt mondja, hogy nagy háborgatások érik – és családi dolgainak hiánya miatt látja, hogy adósságát nem tudja leróni, a minden évben megjelenő adószedők fenyegetése miatt mondja, hogy nagy háborgatások érik, és csak akkor tud föllélegezni, ha e földi dolgok elengedésében remélhet –; akkor mennyivel inkább háborgatás éri azt az embert, aki a bűnök sokasága miatt bűnhődéssel tartozik, amíg le nem rója azt, amivel rossz lelkiismerete miatt tartozik, és ha ez meg nem történik, ő maga elvész? Mert ennek az adósságnak a törlesztése büntetések elviselését jelenti.

Nincs tehát más hátra, mint hogy biztonságban legyünk a büntetések elengedése felől, ha csak az elengedés után nem szedünk össze újabb adósságokat.

Félelem nélkül igyátok a vért, amelyet kiontottatok

4. Kóré fiain tehát esetleg azokat érthetjük, akikhez Péter beszélt az Apostolok cselekedeteiben, amikor azok összefutottak a Szentlélek eljövetelének csodájakor, és akikre leszállott a lélek, mindenki nyelvén beszéltek.

Krisztust hirdette ugyanis nekik, Őt, aki a Szentlelket elküldve ily nagy dolgokat művelt. Azok pedig, meggondolván, hogy akit a tulajdon kezükkel feszítettek meg, milyen megvethető volt, amikor megölték; és mily nagy és magasztos lett Istennél, aki betöltötte Szentlélekkel az együgyűeket, és ékesszólóvá tette a csecsemők nyelvét, lelkiismeretfurdalással a szívükben mondták: „Mit tegyünk?"

Nagy háborgatások voltak ezek, melyek megtalálták őket. Mert nem ők találták meg a bűneiket, hanem őbennük találtattak meg, amikor az apostolok emlékeztették őket, ezért a háborgatások találták meg őket, és nem ők találták meg a háborgatásokat.

Mert amikor más figyelmeztetése nélkül maga az ember veszi szemügyre a tettét és kérleli Istent, mit mond? Azt, hogy *háborgatást és fájdalmat találtam és segítségül hívtam az Úr nevét*.[1] Más tehát az a háborgatás, amelyet te találsz, és más, amely megtalál téged.

De mindkettőben – akár abban, amely megtalált téged, akár abban, amelyet te találsz meg –, hogy mindkettőt elűzze, azt kell megkérlelni, aki segítő a háborgatásokban.

Mert az is, aki rátalált, ezt mondja: *és segítségül hívtam az Úr nevét;* és ezek is, akik azt mondták, hogy rájuk találtak a szorongatások, így szóltak: *Isten a mi menedékünk és erőnk, segítő a háborgatásokban, melyek nagyon ránk találtak.*

De mivel segítő lett, honnan lett az? – Onnan, hogy *lelkiismeretfurdalással a szívükben mondták: Mit tegyünk?* Mintha nagy volna a kétségbeesésük: „Ha akkora Ő, akit mi megöltünk, hova legyünk?"

És Péter: *Tartsatok bűnbánatot és keresztelkedjék meg mindegyiktek a mi Urunk Jézus Krisztus nevében, és elnyeritek bűneitek bocsánatát.*[2] Ennél nagyobb bűnt ugyanis nem tudtak elképzelni.

Van-e betegnek nagyobb bűne az orvos megölésénél? Tud-e súlyosabb vétket elkövetni egy beteg annál, hogy megöli orvosát? Ha ezt megbocsátják, mit nem bocsátanak meg? Tehát Őtőle, akinek ezt mondták, *menedék és erő,* nagy biztonságot kaptak.

[1]Zsolt 114,3–4.
[2]ApCsel 2,4. 37–38.

Keresztelkedjék meg mindegyiktek a mi Urunk Jézus Krisztus nevében; annak nevében keresztelkedjék meg, akit megöltetek, és bocsánatot nyernek a bűneitek. Az orvost legalább utólag megismertétek, most már félelem nélkül igyátok a vért, amelyet kiontottatok.

5. [3. v.] Ilyen nagy biztonság elnyerése után mit is mondanak? – *Emiatt nem fogunk félni, amikor majd megrendül a föld.* Kevéssel korábban még aggódtak, de hirtelen eloszlott a félelmük, és a nagy háborgatásokból nagy nyugalomba kerültek. Ugyanis elaludt számukra Krisztus, ezért háborodtak meg; Krisztus fölkelt, ahogyan az imént hallottuk az evangéliumban, parancsolt a szélnek, és nagy csendesség támadt.[1]

Ez a történet nekünk azt jelenti, hogy Krisztus a hit által mindenkinek a szívében van, mert annak szíve, aki hajóként hánykolódik e világ viharában, aki megfeledkezett a hitéről, háborgatásban van, mintha Krisztus aludna, amikor pedig Krisztus fölébred, csendesség lesz. Mert maga az Úr is mit mond? – *Hol van a hitetek?*[2]

A fölébredt Krisztus fölébresztette a hitet, hogy ami a hajóban történt, megtörténjék a szívükben. *Segítő a háborgatásokban, melyek nagyon ránk találtak,* ennek köszönhető, hogy nagy csendesség lett.

Krisztus, a nagy hegy, elhagyta a zsidók nemzetét és a nemzetek közé ment

6. Lássátok a csendességet: *Emiatt nem fogunk félni, amikor majd megrendül a föld, és a hegyek a tenger szívébe költöznek át.* – Akkor nem fogunk félni. Keressük az átköltözött hegyeket, és ha megtaláljuk őket, nyilvánvaló lesz a biztonságunk. Az Úr ugyanis ezt mondta a tanítványoknak: *Ha lesz akkora hitetek, mint a mustármag, mondjátok majd ennek a hegynek: „Fogd magad és vesd magad a tengerbe”, megtörténik.*[3]

Lehet, hogy önmagáról mondta ezt: *ennek a hegynek,* mert hegynek nevezték Őt: „Az utolsó időkben nyilvánvaló lesz az Úr hegye”, de ez a hegy más hegyek fölött áll. Mert az apostolok is hegyek, és ők hordozzák ezt a hegyet. Ezért mondja a folytatás: *Az utolsó időkben lészen, hogy az Úr nyilvánvaló hegye a hegyek csúcsain fog állni.*[4] Tehát felülmúlja az összes hegyek csúcsait, és a többi hegyek csúcsán fog állni, mert hegyek hirdetik a hegyet.

[1] Vö. Mt 8,24–26.
[2] Lk 8,25.
[3] Mt 17,19.
[4] Iz 2,2.

A tenger pedig ezt a világot jelenti, és a tengerhez képest a zsidók népe szárazföldnek látszott, mert nem borította el a bálványimádás keserűsége, hanem mint szárazföldet vette körül tengerén a nemzetek keserűsége.

El kellett következnie annak, hogy megrendüljön a föld, azaz maga a zsidó nemzet, és a hegyek átköltözzenek a tenger szívébe, azaz elsőként maga a hegyek csúcsain álló nagy hegy. Elhagyta ugyanis a zsidó nemzetet és átköltözött a nemzetekhez: átvitetett szárazföldről a tengerbe.

Kik költöztették át? Az apostolok, akiknek ezt mondta: *Ha lesz akkora hitetek, mint a mustármag, mondjátok majd ennek a hegynek: „Fogd magad és vesd magad a tengerbe", megtörténik,* azaz hűséges prédikációtok hatására ezt a hegyet – azaz engem – hirdetni fogják a nemzeteknél, meg fogok dicsőülni a nemzetekben, meg fognak ismerni a nemzetek, és megvalósul, amit rólam jövendöltek: *A nép, melyet nem ismertem, a szolgálatomba állt.*[1]

De mikor költöztek át maguk a hegyek is? – Ezt is megmutatja nekünk Isten Írása: amikor az Apostol a zsidóknak prédikált, visszautasították az Igét, és mondta nekik Pál apostol: *Hozzátok küldettünk, de mivel elutasítottátok Isten Igéjét, a nemzetekhez megyünk.*[2]

Átköltöztek a hegyek a tenger szívébe. A nemzetek ugyanis valóban hittek a hegyeknek, úgy, hogy a tenger szívében voltak ezek a hegyek, nem úgy, mint a zsidók, akiknek ezt mondták: *Ez a nép ajkával tisztel engem, a szíve azonban távol van tőlem.*[3]

Ezt ugyanis az Újszövetségről is megígérte az Úr a próféta által, mondván: *A szívükbe adom a törvényeimet.*[4] Ezeket a törvényeket – ezeket az apostolok által az összes nemzetek hitének és hívő készségének átadott parancsolatokat – nevezi *a tenger szívébe átköltözött hegyeknek.*

Akkor mi nem fogunk félni. Kik *nem fogunk félni?* – Azok, akiknek szívében él a lelkiismeret, hogy ne a letört olajfaágakhoz hasonló, elvetett zsidók közé számláltassunk.

Egyesek ugyanis hittek őközülük és csatlakoztak a prédikáló apostolokhoz. Tehát azok féljenek, akiket elhagytak a hegyek; mi nem távolodtunk el a hegyektől, és amikor átköltöztek a tenger szívébe, követtük őket.

[1]Zsolt 17,45.
[2]ApCsel 13,46.
[3]Iz 29,13; Mt 15,8.
[4]Jer 31,33; Zsid 8,10.

Isten nem hagyja el a maga városát

7. [4. v.] Mi következik most már abból, hogy a hegyek átköltöztek a tenger szívébe? Figyeljetek és lássátok az igazságot. Amikor ugyanis ezeket elmondták, homályos dolgok voltak, mert még nem történtek meg. Most azonban ki ne ismerné a már megtörténteket? Legyen könyved a Szentírás, hogy ezeket halljad; legyen könyved a földkerekség, hogy ezeket lássad. A kódexekben csak az olvassa ezeket, aki ismeri az írást, az egész világon az analfabéta is olvashatja.

Tehát mi történt, amikor a hegyek átköltöztek a tenger szívébe? – Felzúdultak és fölkavarodtak a tenger vizei. Amikor hirdették az evangéliumot, az athéniek ezt mondták: *Ez meg mi? Úgy látszik, idegen démonokat hirdet*.[1]

Az efezusiak pedig micsoda zendüléssel akarták megölni az apostolokat, amikor a színházban Dianájuk mellett tüntettek és kiáltották: *Nagy az efezusiak Dianája*![2]

A tenger ezen zúgása és hullámzása közepette nem féltek, akik az isteni menedékhez menekültek. Végül is Pál apostol be akart menni a színházba, de a tanítványok visszatartották, mert még szükségük volt arra, hogy testben közöttük maradjon.

De *a tenger vizei felzúdultak és fölkavarodtak, és megmozdultak a hegyek annak erejében.* – Kinek erejében? Vajon a tenger, vagy inkább Isten erejében, akiről ezt mondja: *menedékünk és erőnk, segítő a háborgatásokban, melyek nagyon ránk találtak?* Mert megmozdultak a hegyek, azaz e világ hatalmasságai.

Mert mások Isten hegyei és mások a világ hegyei: a világ hegyei azok, akiknek feje az ördög, Isten hegyei azok, kiknek feje Krisztus. De ezek a hegyek mozdították meg azokat a hegyeket. Akkor emeltek szót a keresztények ellen, amikor a felzúduló hullámok megmozgatták a hegyeket; a hegyek is megmozdultak, és a víz mozgásával együtt nagy földrengés is támadt. És mindez minek szólt? Annak a sziklára alapozott városnak. Zúgnak a vizek, megmozdulnak a hegyek, miközben hirdetik az evangéliumot. És mi történik veled, Isten városa? Halljad, ami következik.

8. [5. v.] *Folyó patakjai örvendeztetik meg Isten városát.* – Miközben megmozdulnak a hegyek, miközben háborog a tenger, Isten a folyó patakjai által nem hagyja el városát.

[1] ApCsel 17,18.
[2] ApCsel 19,28.

Mik ezek a *folyó patakjai?* – A Szentléleknek az a kiáradása, melyről az Úr ezt mondta: *Ha valaki szomjazik, jöjjön és igyék; aki hisz bennem, annak bensőjéből élő víz folyói fognak fakadni.*

Tehát ezek a folyók fakadtak a hívő Pál, Péter, János, a többi apostol és a többi evangélista bensőjéből. Mivel ezek a folyók egy folyóból erednek, a folyó sok patakja örvendezteti Isten városát. Mert mint tudjátok, ugyanabban az evangéliumban folytatásként mondja az evangélista a Szentlélekről: *Ezt a Lélekről mondta, amelyben a benne hívők részesülnek. A Lélek ugyanis még nem jött el, mert még nem dicsőült meg Jézus.*[1] Miután pedig Jézus a föltámadással és a mennybemenetellel megdicsőült, Pünkösd napján eljött a Szentlélek, betöltötte a hívőket, akik nyelveken kezdtek beszélni,[2] és hirdetni kezdték az evangéliumot a nemzeteknek.

Ebből fakad Isten városának öröme, miközben vizei zúgásától háborog a tenger, miközben megmozdulnak a hegyek, keresvén, mit tegyenek, hogy elhárítsák az új tanítást, és hogyan irtsák ki a keresztények nemzetségét a földről. Mivel szemben keresték ezt? A folyó Isten városát megörvendeztető patakjaival szemben. Mert itt is jelzi, hogy miféle folyóról beszél, hogy a Szentlélekről van szó: *Folyó patakjai örvendeztetik meg Isten városát.*

És hogyan folytatja? – *Megszentelte sátorát a Magasságbeli.* Ha tehát a megszenteléssel folytatja, akkor nyilvánvaló, hogy ennek a folyónak a patakjai a Szentlélekre értendők, aki megszenteli az összes Krisztusban hívő jámbor lelket, hogy Isten városává legyenek.

9. [6. v.] *Isten van a közepében, és nem fog meginogni.* – Háborogjon a tenger, mozduljanak meg a hegyek, Isten van városa közepében, és nem fog meginogni.

Mit jelent az, hogy a *közepében?* Mintha Isten valahol állna és körülvennék Őt, akik hisznek benne? Tehát hely veszi körül Istent, és akik Őt körülveszik, tágasságban vannak, mégis szorongatják azt, akit körülvesznek?

Távol legyen. Semmi ilyet ne gondoljatok Istenről, mert hely nem fogadja be azt, akinek trónusa a jámborok lelkiismerete; és Isten trónusa úgy van az emberek szívében, hogy ha az ember elpártol Istentől, Isten megmarad önmagában, és nem hull a semmibe, nem találván helyet, ahol legyen. Ugyanis inkább Ő karol fel téged, hogy benne légy, minthogy benned volna nyugvóhelye, úgy, hogy ha te cserbenhagynád, lehullana valahova. Ha ő hagy magadra, te lehullasz, ha te hagyod magára őt, Ő nem hull sehova.

Mit jelent az, hogy *Isten van a közepében?* – Azt jelenti, hogy Isten méltányos mindenkivel és nem személyválogató. Mint ahogy, ha valami középpontban van

[1] Jn 7,37–39.
[2] Vö. ApCsel 2,4.

és minden irányban azonos távolságban van tőle a határ, úgy mondjuk Istenről, egyforma mértékkel mérve mindenkinek: *Isten van a közepében, és nem fog meginogni.*

Miért nem fog meginogni? Mert Isten van a közepében, és *megsegíti őt Isten az Ő arcával.*

Ő a segítő a háborgatásokban, melyek nagyon ránk találtak.
Megsegíti őt Isten az Ő arcával.

Mit jelent az, hogy *az Ő arcával?* – Azt jelenti, hogy a megmutatkozásával.

Hogyan mutatkozik meg Isten, és hogyan láthatjuk az Ő arcát? – Már emlékeztettelek benneteket, hogy tanultatok Isten jelenlétéről, tanultunk a műveiből. Amikor valami segítséget kapunk tőle, úgy, hogy semmi kétség nem támadhat afelől, hogy az Úr művelte, az Úr arca van velünk. *Megsegíti őt Isten az Ő arcával.*

10. [7. v.] *Nyugtalanná váltak a nemzetek.* – És hogyan váltak nyugtalanná? Miért váltak nyugtalanná? Azért, hogy lerombolják Isten városát, melynek közepében ott van Isten? Hogy fölforgassák a megszentelt sátrat, melyet Isten megsegít az arcával? – Nem! Hanem már üdvösen váltak nyugtalanná a nemzetek. Mert mi következik? Az, hogy *meghajoltak az országok.*

Meghajoltak – mondja – *az országok.* Már nem fölegyenesedtek, hogy háborogjanak, hanem meghajoltak, hogy imádjanak.

Mikor hajoltak meg az országok? – Amikor megtörtént, amit egy másik zsoltár jövendöl: *imádni fogják őt a föld összes királyai, az összes nemzetek szolgálni fognak neki.*[1]

Mi váltotta ki, hogy meghajoltak az országok? – Halljad csak, mi: *hallatta hangját a Magasságbeli és megrendült a föld.*

A csúszómászó bálványok megszólaltak, mint a békák a mocsárból, annál hangosabban, minél mocskosabbak az iszaptól és a sártól. De mi a békák brekegése a mennydörgéshez képest? Mert onnan *hallatta hangját a Magasságbeli és megrendült a föld;* megdördül a felhőiből.

Mik az Ő felhői? – Az apostolai, az igehirdetői, akikből mennydörgött a parancsolatokkal és villámlott a csodatételekkel. A felhők ugyanazok, mint a hegyek: hegyek a magasság és a szilárdság miatt, felhők az eső és a bőséges termés miatt. Mert megöntözték a földet ezek a felhők, akikről mondja: *hallatta hangját a Magasságbeli és megrendült a föld.*

[1]Zsolt 71,11.

Ugyanis ezekkel a felhőkkel fenyegeti azt a terméketlen szőlőt, ahonnan a hegyek átköltöztek a tenger szívébe: *Megparancsolom a felhőimnek, ne hullassanak rá esőt.*[1]

Ez teljesedett be abban, amiről beszéltünk, amikor a hegyek átköltöztek a tenger szívébe; amikor ezt mondták: *hozzátok küldettünk, de mivel elutasították Isten szavát, a pogányokhoz megyünk*;[2] ezért teljesedett be: *Megparancsolom a felhőimnek, ne hullassanak rá esőt.*

Végül is a zsidó nemzet most olyan állapotban maradt, mint a száraz gyapjú a szérűn. Erről is tudjátok, hogy valami csodával történt. A szérű száraz volt, csak a gyapjú lett harmatos, de eső a gyapjúban nem jelent meg.[3] Ugyanígy az Új Szövetség titka nem jelent meg a zsidók nemzetében. Ami ott gyapjú, az itt fátyol. Mert a titok el volt fátyolozva a gyapjúban.

A szérűn pedig, az összes nemzetekben nyilvánvalóan látható Krisztus evangéliuma: nyilvánvaló az eső, fedetlen Krisztus kegyelme, mert nem fedi fátyol. Ahhoz pedig, hogy eleredjen az eső, kifacsarták a gyapjút. Erőszakkal zárták ki magukból Krisztust, miközben az Úr már a felhőiből áztatta a szérűt, a gyapjú pedig száraz maradt. Ezért hallatta innen a hangját a Magasságbeli, ezekből a felhőkből, és e hang hallatára hajoltak meg az országok, és imádtak.

Ha Isten velünk, ki ellenünk?

11. [8. v.] *A seregek Ura mivelünk, elfogadónk Jákob Istene.* – Nem akármilyen ember, nem bármilyen hatalom, még csak nem is angyal, nem is valami földi vagy égi teremtmény, hanem a *seregek Ura mivelünk, elfogadónk Jákob Istene.* Ő, aki angyalokat küldött, eljött az angyalok után, eljött, hogy szolgáljanak neki az angyalok, eljött, hogy az embereket egyenlővé tegye az angyalokkal. Nagy kegyelem ez. Ha Isten velünk, ki ellenünk? – *A seregek Ura mivelünk.*

Ki ez a velünk lévő *seregek Ura?* Ha Isten velünk, ki ellenünk? *Aki saját Fiát nem kímélte, hanem mindnyájunkért áldozatul adta, hogyan ne ajándékozott volna nekünk vele együtt mindent?*[4]

Tehát legyünk bizonyosak, a szív nyugalmában tápláljuk az Úr kenyerével a jó lelkiismeretet. *A seregek Ura mivelünk, elfogadónk Jákob Istene.*

Bármekkora legyen a gyöngeséged, azt nézd, ki fogad el téged. Ha betegeskedik valaki, orvoshoz fordul, és az orvos magáénak mondja a beteget. Ki fogadta el? Az orvos. Nagy a gyógyulás reménye, ha nagy orvos fogadta el őt.

---

[1] Iz 5,6.
[2] ApCsel 13,46.
[3] Vö. Bír 6,37–38.
[4] Róm 8,31–32.

Miféle orvos? Őrajta kívül minden orvos ember; minden orvos, aki a beteghez jön, másnapra maga is beteg lehet, kivéve Őt. *Elfogadónk Jákob Istene.*

Légy egészen kicsi gyermek, amilyet a szülők fogadnak el. Mert akit nem fogadnak el, azt kiteszik, akit pedig elfogadnak, azt táplálják.

Azt gondolod, hogy Isten úgy fogadott el téged, ahogyan csecsemőként elfogadott anyád? Nem úgy, hanem örökre. Mert a te hangod szólal meg a zsoltárban: *Mert atyám és anyám elhagyott engem, az Úr azonban fölvett engem.*[1] *Elfogadónk Jákob Istene.*

Krisztus, a zsidók által elvetett kő, hozzánk jött, higgyünk benne

12. [9. v.] *Jöjjetek és lássátok az Úr műveit.*
Ezen elfogadás után mit tett az Úr? – Vedd szemügyre a földkerekséget, jöjj és lásd: ha ugyanis nem jössz, nem látsz, ha nem látsz, nem hiszel; ha látsz és nem hiszel, távol állsz, ha hiszel, akkor jössz, ha hiszel, akkor látsz.

Mert hogyan lehet eljutni ehhez a hegyhez? Vajon gyalog? Vajon hajóval? Vajon tollas szárnyakon? Vajon lóháton? Ami a térbeli közelítést illeti, ne vesződj vele, ne töprengj, mert Ő maga jön hozzád.

Mert kicsinyke kőből növekedett és lett nagy heggyé, úgy, hogy betöltötte a föld egész színét. Miért akarnál tehát földeken keresztül hozzá menni, aki betöltötte a földet?

Íme, már eljött; ébredj, mert egyre erősebben, még az alvóknál is zörget, föltéve, hogy nem olyan mély álomban alszanak, mint akik még az érkező heggyel szemben is megátalkodottak, hanem hallják: *Kelj föl, aki alszol, támadj föl a halálból és megvilágosít téged Krisztus.*[2]

Nagy dolog volt ugyanis a zsidók számára látni a követ. Ez a kő ugyanis még kicsi volt, meg is vetették, megvetésükkel nekiestek, és nekiesve összetörtek. Az van még hátra, hogy szét is zúzzák őket. Erről a kőről ugyanis megmondták: *Aki ráesik erre a kőre, összetöri magát, akire pedig rázuhan, azt szétzúzza.*[3]

Más dolog az összetörés és más a szétzúzás; az összetörés kevesebb, mint a szétzúzás. De az érkező Magasságbeli nem zúz össze senkit, csak azt, aki az alázatosan fekvőnek nekiesett és összetörte magát.

Most ugyanis, mielőtt eljön a mi Urunk, alázatosan feküdt a zsidók számára, akik nekiestek, és összetörték magukat; majdan el fog jönni dicsőségesen és

[1]Zsolt 26,10.
[2]Ef 5,14.
[3]Lk 20,18.

hatalommal ítéletében, nem gyengén, hogy elítéltessék, hanem hatalommal, hogy ítéletet mondjon és szétzúzza azokat, akik nekiesve összetörték magukat. *Ő ugyanis a botlás köve és a botrány sziklája a nem hívőknek.*[1]

Nem csoda tehát, szeretteim, ha a zsidók nem ismerték föl azt, akit a lábuk előtt heverő kicsinyke kőként megvetettek; azokon kell csodálkozni, akik még ezt a nagy hegyet sem akarják elismerni. A zsidók megbotlottak a kicsinyke kőben, mert nem vették észre, az eretnekek a hegynek esnek neki. Az a kő ugyanis már megnőtt, már azt mondjuk nekik: Íme, beteljesedett Dániel jövendölt: *A kő, mely kicsinyke volt, nagy heggyé lett, és betöltötte az egész földet.*[2]

Miért estek neki, és miért nem mentek föl rá? Ki lehet annyira vak, hogy nekiesik a hegynek? Mintha azért jött volna hozzád, hogy legyen, aminek nekiessél, és nem azért, hogy legyen hova fölmenned.

Jertek, menjünk föl az Úr hegyére.[3] Izaiás mondja ezt: *Jertek, menjünk föl.*

Mit jelent ez, hogy *jertek, menjünk föl?* – Azt jelenti, hogy jertek és higgyetek; *menjünk* föl, azaz gyarapodjunk. Ők azonban sem jönni, sem fölmenni, sem hinni, sem gyarapodni nem akarnak.

Morognak, mint a kutyák a hegy ellen. Oly sokszor nekiesve már összetörték magukat, és nem akarnak fölmenni, mindig azt választják, hogy nekiesnek.

Mondjuk nekik: *Jöjjetek és lássátok az Úr műveit, melyeket csodaként tett a földön.* – Csodának azt mondjuk, ami valamire fölhívja a figyelmet, azoknak a jeleként, amik akkor történtek, amikor a világ hitt. És mik történtek, és mit jeleztek?

A gőg fegyverei és az alázatosság fegyverei. Segítség az Úrtól.

13. [10. v.] *Elveszi a háborúkat a föld határáig*. – Ennek beteljesedését még nem látjuk, még folynak háborúk nemzetek között az országért; szekták, zsidók, pogányok, keresztények, eretnekek között még vannak háborúk, dúlnak háborúk; egyesek az igazságért, mások a hamisságokért küzdenek. Tehát még nem teljesedett be: *elveszi a háborúkat a föld határáig,* de később talán majd beteljesedik.

Vagy már most is beteljesedett? – Egyesekben igen: a búzában beteljesedett, a konkolyban még nem teljesedett be.

Mit jelent tehát az, hogy *elveszi a háborúkat a föld határáig?* Olyan háborúkról van szó, melyekkel Isten ellen hadakoznak? Mert mi hadakozik Isten ellen? –

[1] Vö. 1Pét 2,8.
[2] Dán 2,35.
[3] Iz 2,3.

Az istentelenség. És mit tehet Istennek, az istentelenség? – Semmit. Mit tesz a sziklához vágott cserépedény, bármilyen erővel csapják oda? – Annál nagyobb baja támadt, minél nagyobb erővel csapódik oda.

Ezek a háborúk nagyok voltak, gyakoriak voltak. Isten ellen hadakozott az istentelenség, és a cserépedények összetörtek: a magukról sokat föltételező emberek, a maguk erejétől sokat váró emberek.

Ezt Jób is pajzsnak mondta, amikor egy istentelenről mondta: *Isten ellen rohant pajzsának vastagnyakúságában.*[1]

Mit jelent az, hogy *pajzsának vastagnyakúságában?* – Azt jelenti, hogy túl sokat tételez föl a védekezéséről.

Vajon nem ilyenek voltak-e azok, akik ezt mondták: *Isten a mi menedékünk és erőnk, segítő a háborgatásokban, melyek nagyon ránk találtak;* vagy egy másik zsoltárban: *Mert nem íjamban remélek, és a karom nem fog megszabadítani engem.*[2]

Abban, aki fölismeri, hogy önmagában semmi, és önmagától semmi segítséget nem várhat, abban összetörtek a fegyverek és elcsöndesedett a háború.

Tehát ezeket a háborúkat szüntette meg a Magasságbelinek a szent felhőkből szóló hangja, melytől megrendült a föld és meghajoltak az országok; elvette ezeket a háborúkat a föld határáig.

Eltöri majd az íjat és összetöri a fegyvereket, és a pajzsokat elégeti tűzzel. – Íjak, fegyverek, pajzsok, tűz. A másoknak állított csapdák az íjak; a fegyverek a nyilvános ütközet; a pajzs a vakmerő bizakodás üres segítsége.

A tűz, amely mindezeket elégeti, az, amelyről az Úr mondja: *Tüzet gyújtani jöttem a földre.*[3] Erről a tűzről mondja a zsoltár: *És nincs, aki elrejtőzhetne az ő hevétől.*[4] E tűz hevében a gonoszságnak semmiféle fegyvere sem marad meg bennünk, mindnek össze kell törnie, szét kell zúzódnia, el kell égnie. Ott maradsz fegyvertelenül, és nem bízhatsz semmiben; és minél gyengébb vagy, mert nincsenek fegyvereid, annál inkább elfogad az, akiről ezt mondja: *a mi elfogadónk Jákobnak Istene.*

Mert magadban érezted az erőt, meg fogsz zavarodni magadban. Veszítsd el a fegyvereket, melyekben bíztál, hallgasd az Urat, amint mondja neked: *Elég neked az én kegyelmem.* Te is mondd: *amikor gyönge vagyok, akkor vagyok erős.* Az Apostol hangja ez. Erősségének minden fegyverét elveszítette az, aki

[1]Jób 15,16.
[2]Zsolt 43,7.
[3]Lk 12,49.
[4]Zsolt 18,7.

ezt mondta: *Én pedig nem dicsekszem, ha csak nem a gyöngeségeimmel;*[1] mintha ezt mondaná: nem rohanok Isten ellen pajzsom vastagnyakúságában, én, aki korábban káromló, üldöző és erőszakos ember voltam, *de éppen azért nyertem irgalmat, hogy Jézus Krisztus először is rajtam mutassa meg végtelen türelmét, példaképül azoknak, akik a jövőben hisznek majd benne, és így eljutnak az örök életre.*[2]

Elveszi a háborúkat a föld határáig

De vajon addig, amikor az Úr elfogad minket, fegyvertelenül bocsát-e el? – Nem, mert fölfegyverez bennünket, de más, evangéliumi fegyverekkel: az igazság, az önmegtartóztatás, az üdvösség, a remény, a hit és a szeretet fegyverzetével. Ezek a mi fegyvereink, de nem tőlünk valók.

A mi fegyvereink elégtek, föltéve, hogy a Szentlélek azon tűzétől lángra lobbantunk, melyről ezt mondják: *és a pajzsokat elégeti tűzzel.* Téged, aki hatalmas akartál lenni önmagadban, Isten gyengévé tett, hogy önmagából erősítsen meg, mivel önmagadból gyengélkedtél.

14. [11. v.] Mi következik tehát ezután? – *Nyugodjatok el.*

Mi célból? – *És lássátok, hogy én vagyok az Isten.* Azaz: nem ti, hanem én vagyok az Isten: én teremtettem, én teremtek újjá; én adtam formát, én formálok újjá; én alkottam, én alkotok újjá. Ha nem voltál képes megalkotni magadat, hogyan volnál képes önmagad újjá alkotására?

Ezt nem látja az emberi lélek perlekedő háborgása, amely perlekedő háborgásnak mondja: *Nyugodjatok el,* azaz tartóztassátok lelketeket az ellentmondásoktól. Ne akarjatok érvelni, és mintegy fegyverkezni Isten ellen, különben élnek a még el nem égett fegyverek. Ha pedig elégtek, akkor *Nyugodjatok el,* mert nincs miért harcolnotok.

Ha pedig elnyugodtatok magatokban, és ti, akik előbb annyira bíztatok magatokban, most már tőlem kértek mindent: *Nyugodjatok el és lássátok, hogy én vagyok az Isten.*

15. [12. v.] *Fölmagasztaltatom majd a nemzetek között, és fölmagasztaltatom majd a földön.* – Az imént azt mondtam, hogy a szárazföld a zsidók nemzetét, a tenger pedig az összes többi nemzetet jelenti.

A hegyek a tenger szívébe költöznek át. Nyugtalanná váltak a nemzetek és meghajoltak az országok; hallatta hangját a Magasságbeli, és megrendült a föld. A seregek Ura mivelünk, a mi elfogadónk Jákobnak Istene.

---

[1] 2Kor 12,9–10.
[2] 1Tim 1,13–16.

Csodák történtek a nemzetek között, beteljesedik a nemzetek hite, elégnek az emberi vakmerőség fegyverei; a szív csöndességében nyugszanak, hogy megismerjék: Isten a szerzője minden ajándékának.

És ezen megdicsőülés után vajon elhagyja-e a zsidók népét, melyről az Apostol ezt mondja: *Mondom ugyanis nektek, ne legyetek magatokban bölcsek, mert a vakság csak részben érte Izraelt, amíg a nemzetek összessége meg nem tér?* Azaz arra az időre költöztek át ide a hegyek, addig hullatnak esőt a felhők itt, addig hódoltatja meg az országokat itt mennydörgésével az Úr, míg a nemzetek teljessége be nem jön [az Egyházba].

És mi történik azután? – *És így üdvözülni fog egész Izrael.*[1] Tehát itt is megtartja ezt a rendet: *Fölmagasztaltatom majd a nemzetek között, és fölmagasztaltatom majd a földön* – azaz a tengerben is, a szárazföldön is, hogy azután valamennyien mondják, ami a zsoltárban következik: *A seregek Ura mivelünk, a mi elfogadónk Jákobnak Istene.*

[1]Róm 11,25–26.

NEGYVENHATODIK ZSOLTÁR (47.)
Elhangzott Hippóban 412 nagyböjtjében
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1Végig Kóré fiainak, Dávid zsoltára.
2Minden nemzetek, tapsoljatok a kezeitekkel,
örvendjetek Istennek az ujjongás hangján,
3mert a fölséges Úr rettenetes,
nagy király az egész földön.

4Népeket vetett alánk,
és nemzeteket a lábaink alá.
5Kiválasztotta nekünk a mi örökségünket,
Jákob szépségét, melyet szeretett.
6Fölment az Isten örvendezés közepette,
az Úr harsonazengés közben.

7Zsoltározzatok Istenünknek, zsoltározzatok;
zsoltározzatok a mi királyunknak, zsoltározzatok.
8Mert az egész földnek királya az Isten,
zsoltározzatok értelmesen.

9Országolni fog az Isten a nemzetek fölött,
Isten ül az ő szent trónusán.
10A népek fejedelmei egybegyűltek Ábrahám Istenével,
11mert a föld erős istenei nagyon fölemelkedtek.

Amit hallasz, zárd a szívedbe, hogy később ne légy rest gondolkodni rajta

1. A mi Urunk Istenünk a hitet, amelyben élünk és amelyből élünk a szent könyvek, a Szentírás által sokszor és sokféleképpen árasztja, a szavak rejtett jelentését variálva ugyan, de ugyanazt a hitet köti a lelkünkre. Egy és ugyanazon dolgot azért mondja sokféleképpen, hogy az unalom miatt a megfogalmazás módja variálódjék, de az összhang miatt egynek lássuk.

Így tehát ebben a zsoltárban, melynek éneklését hallottuk, és melyre énekelve válaszoltunk, olyan dolgokat fogunk mondani, amiket már tudtok; de az Úr segítségével és ajándékából talán elő tudunk hozni nektek valami édességet, ha azokat dolgokat, amiket innen vagy onnan már tudtok, segítségünkkel kérődzve újra megrágjátok.

Ugyanis a kérődzésben, amivel Isten a tiszta állatokat jelölte meg, azt akarja sugallni, hogy minden embernek a hallottakat úgy kell a szívében zárnia, hogy később ne legyen rest gondolkodni rajta. Hogy amikor hall, hasonló legyen a táplálkozóhoz, amikor pedig emlékezetébe idézi a hallottakat, és édes gondolkodással fölidézi, hasonló legyen a kérődzőhöz.

Tehát ugyanazokat másként mondjuk, és ez arra késztet, hogy édesen elgondolkodjunk a már tudott dolgokról, és ezeket szívesen halljuk; mert az előadásmód variálódik, a rég tudott dolog pedig az előadásmódtól megújul.

A gyermekséget azért állítja elénk, hogy kövessük alázatosságát és elkerüljük az ostobaságot

2. [1. v.] Ennek a zsoltárnak a címe: *Végig Kóré fiainak, Dávid zsoltára.*
Kóré ezen fiai néhány más zsoltár címében is szerepelnek, és édes misztériumot jeleznek, nagy titokra mutatnak; magunkat is szívesen értjük rajtuk, és a címben ráismerünk magunkra, akik hallgatjuk és olvassuk, és mint egy elénk állított tükörben szemléljük, hogy ki vagyunk.

Kik Kóré fiai? – Volt egy Kóré nevű ember,[1] mert valakit így hívtak. Mindazonáltal amikor olvassuk, ami a zsoltárban írva áll, és úgy találjuk, hogy isteni beszéd szól valakikhez, akiket ugyancsak nem tekinthetünk a Kóré ember fiainak, a lélek a misztériumhoz folyamodik, hogy keresse, mit is jelenthet a Kóré.

Mivel a szó héber, használják és lefordítják görögre is, latinra is. Ez már meg is történt, mert sok héber nevet lefordítottak nekünk, és úgy találjuk, hogy a Kórét *kopasznak* értelmezik.

Most sokkal jobban figyeltek.

Homályos volt, mit jelent a *Kóré fiai,* nemde még homályosabb, amikor azt mondjuk: *a Kopasz fiai*? Kik ezek a Kopasz fiai? Talán a vőlegény fiai? Mivel a vőlegényt a Kálvária helyén feszítették meg. Emlékezzetek csak az evangéliumra, hol feszítették meg az Urat, és láthatjátok, hogy a Kálvária helyén feszítették meg.[2]

Emiatt, akik kinevették a keresztjét, azokat az ördögök mint vadállatok fölfalták. Az Írás egy helyen ezt is jelezte. Amikor Isten prófétája, Elizeus fölfelé ment a hegyre, gúnyolódó gyerekek kiabáltak utána: *Menj föl Kopasz, menj föl Kopasz!,* ő pedig nem annyira kegyetlenül, mint inkább titokzatosan az erdőből előrontó medvékkel ezeket a gyerekeket szétmarcangoltatta.[3]

---

[1]Vö. Szám 16,1.
[2]Vö. Mt 27,33.
[3]Vö. 1Kir 2,23–24.

Ha ezek a medvék nem falták volna föl a gyerekeket, élnének-e mind a mai napig? Vagy a halandónak születettek nem halhattak volna meg láztól? De akkor nem mutatkozott volna meg bennük a misztérium, ami a később élőket visszarettenti.

Tehát senki ne nevesse ki az Úr keresztjét; a zsidókat megszállták az ördögök és fölfalták. Mert amikor a Kálvária helyén megfeszítették Krisztust, és fölemelték a kereszten, szinte ők is gyerekes gondolkodással nem értve, hogy mit beszélnek, mondták: *Menj föl Kopasz!*

Mit jelent ez a *menj föl?* – Azt jelenti, hogy *feszítsd meg, feszítsd meg őt.*[1]

Elénk állítja ugyanis a gyermekséget, hogy kövessük alázatosságot, és ugyanígy elénk állítja a gyermekséget, hogy elkerüljük az ostobaságot.

A gyermekséget az alázatosság követésére az Úr állította elénk, amikor kisfiúkat hívott oda magához, és amikor odavitték őket, mondta: *Engedjétek hozzám jönni őket, mert ilyeneké a mennyek országa.*[2]

Az ostobaság elkerülésére az Apostol állítja elénk a gyermekség példáját: *Testvérek, értelem dolgában ne legyetek gyerekek.* És követendő példaként mondja: *Csak a gonoszság terén maradjatok kiskorúak, gondolkodásotokban azonban legyetek felnőttek.*[3]

Kóré fiainak énekli a zsoltárt, tehát kereszténynek énekelték. Úgy hallgassuk, mint annak a vőlegénynek a fiai, akit az eszetlen gyerekek a Kálvária helyén megfeszítettek. Ők ugyanis azt érdemelték, hogy a vadállatok falják föl őket, mi pedig azt érdemeljük, hogy angyalok koronázzanak meg bennünket. Fölismerjük ugyanis a mi Urunk alázatosságát, és nem szégyenkezünk miatta. Nem szégyenkezünk amiatt, hogy titokzatos módon Kopasznak nevezik a Kálvária helye miatt. Ő ugyanis a keresztjével, melyen azok megcsúfolták, nem engedi, hogy Kopasz legyen a mi homlokunk, mert a homlokunkat a saját keresztjével jelölte meg.

Tehát mint tudjátok, mindezeket nekünk mondják, ezért lássátok, mit mondanak.

Ne történjék meg, hogy örvend a szánk és tétlen a kezünk

3. [2. v.] *Minden nemzetek, tapsoljatok a kezetekkel.* – Vajon a zsidók népe *minden nemzetek* voltak? De a vakság csak részben érte Izraelt, hogy esztelen gyermekként kiabálják: *Kopasz! Kopasz!,* és az Urat úgy feszítsék keresztre a Kálvária helyén, hogy vére ontásával megváltsa a nemzeteket, és beteljesedjék,

[1]Lk 23,21.
[2]Mt 18,2; 19,14.
[3]1Kor 14,20.

amit az Apostol mond: *A vakság csak részben érte Izraelt, hogy a nemzetek teljessége bemenjen.*[1]

Csúfolják tehát az oktalanok, ostobák és esztelenek, és mondják: *Kopasz! Kopasz!,* ti pedig, akiket az a vér váltott meg, mely a Kálvária helyén kiontatott: *Minden nemzetek, tapsoljatok a kezetekkel,* mert eljött hozzátok Isten kegyelme.

Tapsoljatok a kezeitekkel.
Mit jelent az, hogy *tapsoljatok?* – Azt, hogy örvendjetek.

De miért *a kezeitekkel?* – Mert jótettekkel. Ne örvendjetek a szátokkal és tétlenkedjetek a kezeitekkel. Ha örültök, *tapsoljatok a kezeitekkel.* A nemzetek kezét lássa, aki arra méltatta, hogy megörvendezteti őket.

Mit jelent a nemzetek keze? – A jót tevők tetteit. *Minden nemzetek tapsoljatok a kezeitekkel, örvendjetek Istennek az ujjongás hangján,* Szóval is, kezekkel is. Ha csak szóval, az nem jó, mert tétlenek a kezek; ha csak kézzel, az sem jó, mert néma a nyelv. Legyen összhangban a kéz és a nyelv: ez tegyen vallomást, az tevékenykedjék. *Örvendjetek Istennek az ujjongás hangján.*

4. [3. v.] *Mert a fölséges Úr rettenetes.* – Fölséges az, aki leszállva szinte nevetséges volt, a mennybe menve azonban *rettenetes* lett.

Nagy király az egész földön. – Nem csak a zsidók fölött, mert őfölöttük is király. Az apostolok ugyanis közülük hittek, és közülük sok ezren eladták a javaikat és az árát letették az apostolok lábához;[2] és beteljesedett rajtuk az, ami a kereszt feliratán volt olvasható: *A zsidók királya.*[3]

Mert a zsidóknak is királya, de kevés az, hogy a zsidóké legyen: *Minden nemzetek tapsoljatok a kezeitekkel, mert nagy király az egész földön.* Nem elég neki, hogy egy nemzeten uralkodjék, ezért az oldalából oly nagy árat adott, amellyel megváltotta az egész földkerekséget. *Nagy király az egész földön.*

Az Úr megvásárolt minket, hogy ne legyünk tőle idegenek

5. [4. v.] *Népeket vetett alánk, és nemzeteket a lábaink alá.* – Kiket vetett alá és kiknek? Kik azok, akik így beszélnek? Talán a zsidók? – Igen, ha apostolok, igen, a szentek. Isten ugyanis nekik vetette alá a népeket és nemzeteket, hogy ma a nemzetek között tiszteljék azokat, akiket a saját polgártársaik öltek meg; mint ahogy az ő Urukat a polgártársai ölték meg, és tisztelik a nemzetek, övéi

[1]Róm 11,25.
[2]Vö. ApCsel 4,34.
[3]Mt 28,37.

megfeszítették és imádják az idegenek, de azok tettei árán. Ugyanis azért vásárolt meg minket, hogy ne legyünk tőle idegenek.

Tehát úgy gondolod, hogy az apostolok szava ez: *Népeket vetett alánk, és nemzeteket a lábaink alá?*[1] – Nem tudom. Csoda volna, ha az apostolok ilyen gőgösen beszélnének, hogy annak örülnének, hogy a nemzetek a lábuk alá kerültek, azaz hogy a keresztények az apostolok lábai alatt vannak. Ugyanis ők annak örülnek, hogy mi velük együtt annak lábai alatt vagyunk, aki meghalt értünk.

Mert vajon Pál lábai alá kerültek-e azok, akik Pállal akartak lenni, és mondta nekik: *Vajon Pált feszítették értetek keresztre?*[2] Tehát miről van itt szó? Mit fogunk megkapni?

Népeket vetett alánk, és nemzeteket a lábaink alá. – Mindazok, akik Krisztus örökségéhez tartoznak, minden nemzetben élnek, és azok is, akik nem tartoznak Krisztus örökségéhez, azok is minden nemzetben élnek; és látjátok, hogy Krisztus nevében úgy megdicsőül Krisztus Egyháza, hogy mindazok, akik még nem hisznek Krisztusban, a keresztények lába alatt fekszenek.

Mert a még nem keresztények hányféleképpen folyamodnak az Egyházhoz, kérik az Egyház segítségét; mulandó dolgokban segítségünket kérik, jóllehet örökre még nem akarnak velünk együtt uralkodni.

Amikor valamennyien, akik még nincsenek az Egyházban, kérik az Egyház segítségét, nemde *népeket vetett alánk, és nemzeteket a lábaink alá.*

6. [5. v.] *Kiválasztotta nekünk a mi örökségünket, Jákob szépségét, melyet szeretett.* – Jákob valamilyen szépségét választotta ki nekünk Jákob örökségeként.

Ézsau és Jákob testvérek voltak; az anyaméhben birkóztak, és birkózásuk meggyötörte anyjuk bensőjét. És amikor még ott ketten voltak, kiválasztatott a kisebb, és föléje rendeltetett a nagyobbnak, és mondatott: *Két nép van a méhedben és az idősebb fog szolgálni a fiatalabbnak.*[3]

Minden nemzetben jelen van az idősebb, minden nemzetben jelen van a fiatalabb is. A fiatalabb a jó, kiválasztott, jámbor és hívő keresztényekben; az idősebb a gőgösökben, gonoszokban, bűnösökben és megátalkodottakban, akik inkább védik, mint megvallják bűneiket, amilyen a zsidók népe is volt, mert nem ismerte meg Isten igazságát és a sajátját akarta érvényesíteni.[4]

---

[1]Zsolt 46,8.
[2]1Kor 1,13.
[3]Ter 25,23.
[4]Vö. Róm 10,3.

De mivel ez mondatott: *az idősebb fog szolgálni a fiatalabbnak*, nyilvánvaló, hogy a gonoszokat alávetik a jámboroknak és a gőgösöket az alázatosaknak.

Elsőnek Ézsau született, másodiknak született Jákob; de a később született fölébe helyeztetett az elsőszülöttnek, aki torkosságból elveszítette elsőszülöttségét.

Így olvasod az Írásban: Megkívánta a lencsefőzeléket, és mondta neki a testvére: ha akarod, hogy neked adjam, add nekem az elsőszülöttségedet. Az, mivel jobban szerette azt, amit testileg kívánt, mint azt, amit elsőszülöttségével lelkileg érdemelt, lemondott az elsőszülöttségéről, hogy megehesse a lencsét.[1]

A lencsét az egyiptomiak eledelének tartjuk, mert Egyiptomban terem bőségesen. Ezért dicsérik az alexandriai lencsét, és még hozzánk is eljut, mintha itt nem teremne lencse.

Tehát megkívánva az egyiptomi eledelt, eltékozolta az elsőségét. Ugyanígy a zsidók népe is, melyről ezt mondták: *a szívükkel visszatértek Egyiptomba,*[2] bizonyos értelemben megkívánták a lencsét és elvesztették az elsőséget. *Kiválasztotta nekünk a mi örökségünket, Jákob szépségét, melyet szeretett.*

Higgyetek a távollévőben, de jelenlévőnek is érezzétek

7. [6. v.] *Fölment az Isten örvendezés közepette.* – Maga Isten, a mi Urunk Krisztus ment föl örvendezés közepette.

Az Úr harsonazengés közben. – Fölment, és mi tudjuk, hova ment. Ahova a zsidók nem követték még szemmel sem. A kereszten fölmagasztaltat ugyanis kigúnyolták, az égbe fölmenőt nem látták.

Fölment az Isten örvendezés közepette. – Mi más az örvendezés, ha nem az öröm csodálkozása, amit szavakkal nem lehet kifejezni? Hogyan csodálkoztak az örvendező tanítványok, amikor látták az égbe menni Őt, akit holtában elsirattak![3] Ennek az örömnek valóban nem voltak megfelelő szavai, maradt tehát a kimondhatatlan örvendezés.

De megszólalt a harsona is, az angyalok szava. Mondatott ugyanis: *Mint a harsona emeld föl hangodat*.[4] Az angyalok hirdették az Úr mennybemenetelét, és látták, hogy a tanítványok csodálkozva, ámulva, semmit nem mondva, de örvendező szívvel kapcsolódnak az égbe menő Úrhoz, és az angyalok szavában a harsona szólal meg: *Galileai férfiak, mit álltok? Ez a Jézus*...

[1]Vö. Ter 25,30–34.
[2]ApCsel 7,39.
[3]Vö. ApCsel 1,9.
[4]Iz 58,1.

Mintha ezek nem tudnák, hogy ő Jézus. Kevéssel előbb nem őt látták? Nem hallották a hozzájuk szólót? Hiszen nem csak a jelenlévő alakját látták, hanem tapintották is a tagjait.[1] Tehát ők ne tudták volna, hogy ez Jézus? De az örvendező csodálkozástól szinte magukon kívül lévőknek mondják az angyalok: *Ő Jézus.* Mintha azt mondanák: Ha hisztek neki, ő az, akinek megfeszítésekor remegtek a lábaitok, kinek halálakor és temetésekor úgy gondoltátok, hogy elveszett a reményetek, íme Ő az a Jézus. Most szemetek láttára az égbe száll, és *így jön el majd ismét, ahogyan láttátok Őt az égbe menni*.[2]

A test elvétetik ugyan a szemetek elől, de Isten nem távozik el a szívetektől; nézzétek az égbe szállót, higgyetek a távollévőben, reméljetek az eljövendőben. De a titokzatos irgalmasság által érezzétek a jelenlétét is. Ugyanis Ő, aki fölmegy a mennybe, hogy elvétessék a szemetek elől, megígérte nektek: *Íme, én veletek vagyok a világ végezetéig.*[3] Az Apostol is méltán mondja: *Az Úr közel van, ne aggódjatok semmiért.*[4]

Krisztus az egek fölött trónol, és az egek messze vannak, de Ő, aki ott trónol, közel is van.

Az Úr harsonazengés közben. – Tehát ti, Kóré fiai, amennyiben értitek magatokat és ott szemlélitek magatokat, ti is örvendjetek, mert ott látjátok magatokat.

[1]Lk 24,39.
[2]ApCsel 1,11.
[3]Mt 28,20.
[4]Fil 4,5–6.

**Krisztus a teremtés előtt, a megtestesülés előtt,
és testben is mindig Isten**

8. [7. v.] *Zsoltározzatok Istenünknek, zsoltározzatok.* – Annak, akit emberként kigúnyoltak azok, akik idegenek voltak Istentől, *zsoltározzatok Istenünknek.* Mert Ő nem csak ember, hanem Isten is. Ember Dávid magvából,[1] Dávidnak Ura Istene, aki a zsidókból öltött testet, akiké az atyák, mondja az Apostol, és akik közül való Krisztus test szerint. Tehát a zsidók közül való Krisztus, de test szerint.

De ki ez a Krisztus, aki a zsidók közül való test szerint? – *Aki mindenek fölött áldott Isten mindörökké.*[2] Isten a test előtt, Isten a testben, Isten a testtel együtt. Nem csak a test előtt Isten, hanem a föld előtt Isten, amelyből lett a test; és nem csak a föld előtt Isten, amelyből lett a test, hanem az ég előtt is Isten, mely előbb teremtetett; Isten ő az első nap előtt, az összes angyalok előtt Isten, maga Krisztus, mert *kezdetben volt az Ige, az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige, ő volt kezdetben Istennél. Minden általa lett, nélküle semmi sem lett, ami lett.*[3] Ő, aki által mindenek lettek, minden előtt van. *Zsoltározzatok Istenünknek, zsoltározzatok.*

9. [8. v.] *Mert az egész földnek királya az Isten.* – Mit jelent ez? És előtte nem az egész földnek Istene? Nemde az égnek is, a földnek is Istene, hiszen általa teremtetett minden. Ki állíthatja, hogy neki nem Istene?

De nem minden ember ismerte el Istenének, és úgy tűnik, csak ott volt Isten, ahol elismerték. *Ismerős Júdeában Isten;*[4] még nem Kóré fiainak mondták: *Minden nemzetek tapsoljatok a kezeitekkel.* Mert a Júdeában ismert Isten az *egész föld királya Isten.*

Most már mindenki elismeri, hogy beteljesedett, amit Izaiás mond: *A te Istenedet, aki kiragadott téged, az egész föld Istenének fogják hívni.* [5] *Mert az egész földnek királya az Isten, zsoltározzatok értelmesen.*

Tanít és figyelmeztet, hogy értelmesen zsoltározzunk; ne a hallható hangot, hanem a szív világosságát keressük. *Zsoltározzatok* – mondja – *értelmesen.*

A nemzetek, akik közül meghívást kaptatok, hogy keresztények legyetek, imádták kézzel alkotott isteneiket, és zsoltároztak nekik, de nem értelmesen. Ha értelmesen énekeltek volna, nem imádtak volna köveket. Amikor ugyanis a gondolkodó ember esztelen kőnek énekelt, vajon értelmesen énekelt? Most

[1]Vö. Róm 1,3.
[2]Róm 9,5.
[3]Jn 1,1–3.
[4]Vö. Zsolt 75,2.
[5]Iz 54,5.

azonban, testvérek, szemmel nem látjuk azt, akit imádunk, és mégis helyesen imádunk. Sokkal inkább imádnunk kell Istent, éppen azért, mert szemmel nem látjuk. Ha látnánk, talán megvetnénk. Mert Krisztust is az Őt látó zsidók vetették meg, a nemzetek pedig, akik nem látták, imádták. Mert nekik mondták: *Zsoltározzatok értelmesen. Ne legyetek, mint a ló és az öszvér, melyekben nincsen értelem.*[1]

Isten azokban lakik, akik erkölcsösen élnek jámbor szeretetben

10. [9. v.] *Országolni fog az Isten a nemzetek fölött.* – Aki egy nemzet fölött uralkodott, arról mondja, hogy az összes nemzetek fölött fog uralkodni.

Amikor ezeket mondták, Isten egy nemzet fölött uralkodott; prófécia volt, a dolog még nem volt látható. Istennek hála, mi már teljesedni látjuk azt, amit korábban prófétáltak. Isten korábban adóslevelet írt nekünk, az idők beteltével teljesítette, amit ígért.

Országolni fog az Isten a nemzetek fölött – ez ígéret.

Isten ül az Ő szent trónusán. – Amit akkor a jövőben ígértek, azt most beteljesedésnek ismerjük föl, és birtokoljuk.

Isten ül az Ő szent trónusán. Mi az Ő szent trónusa? – Talán az egek, és ez helyes értelem. Krisztus ugyanis fölment a mennybe, mint tudjuk, testével, melyben megfeszítették, és az Atya jobbján ül;[2] innen várjuk, hogy eljön ítélni eleveneket és holtakat.[3]

Ül az Ő szent trónusán. – Az egek az ő szent trónusa. Akarsz te is a trónusa lenni? Ne gondold, hogy te nem lehetsz; készíts helyet neki a szívedben, eljön és szívesen leül. Kétségtelenül *Ő Isten ereje és Isten bölcsessége*.[4] És mit mond az Írás a bölcsességről? Azt, hogy *az igaznak lelke a bölcsesség trónusa.*[5] Ha tehát az igaznak lelke a bölcsesség trónusa, legyen igaz a lelked, és a bölcsesség királyi széke leszel.

És valóban, testvérek, minden emberben, aki erkölcsösen él, teszi a jót, a szeretetben jámborul él, nemde Isten trónol és ő kormányozza? A lélek engedelmeskedik a benne trónoló Istennek, és parancsol a test tagjainak; ugyanis a lelked parancsol a tagoknak, amitől mozdul a láb, a kéz, a szem, a fül, és úgy parancsol a tagoknak, mint szolgáinak, de ő maga a bensőjében trónoló Urának szolgál. A nála alacsonyabb rendűnek nem parancsolhat helyesen, ha nem

[1]Zsolt 31,9.
[2]Vö. ApCsel 1,2.
[3]Vö. 2Tim 4,1.
[4]Vö. 1Kor 1,24.
[5]Vö. Bölcs 7.

tartotta méltányosnak, hogy a nála magasabb rendűnek szolgáljon. *Isten ül az Ő szent trónusán.*

Kik igazán Ábrahám fiai

11. [10. v.] *A népek fejedelmei egybegyűltek Ábrahám Istenének népével.*

Ábrahám Istene, Izsák Istene és Jákob Istene.[1] – Ez igaz, ezt Isten mondta, és büszkélkedtek miatta a zsidók és mondták: *Mi Ábrahám fiai vagyunk!* Gőgösködtek atyjuk nevével, az ő testét hordozták, de nem tartották az Ő hitét; testileg kötődtek hozzá, erkölcsileg elfajzottak.

És végül mit mond az Úr ezeknek a gőgösködőknek? – *Ha Ábrahám fiai vagytok, Ábrahám cselekedeteit tegyétek.* [2] Ugyanígy mit mondott nekik János, amikor egyesek közülük, akik bűnbánattal javulni akartak, reszketve hozzá jöttek? Azt, hogy *viperák fajzata.* Mert gonoszok voltak, elveszettek voltak, bűnösök voltak, istentelenek voltak; János keresztségéhez jöttek és mit mond nekik? *Viperák fajzata.* Azok Ábrahám fiainak nevezték magukat, ő pedig viperák fiainak mondta őket.

Vajon vipera volt Ábrahám? – Nem. De mivel ezek gonoszul élve az ördögöket utánozták és az ördögök fiai lettek, ezért mondja: *„Viperák fajzata! Ki tanított benneteket arra, hogy fussatok a közelgő harag elől? Teremjétek a bűnbánat méltó gyümölcsét! Ne gondoljátok, hogy arra hivatkozhattok: Ábrahám az atyánk! Mondom nektek: ezekből a kövekből is tud az Isten Ábrahámnak fiakat támasztani.*[3] Mert Ábrahám nem fog fiak nélkül maradni, ha benneteket elkárhoztat Isten, mert megvan a hatalma, hogy elkárhoztassa azokat, akiket gyűlöl, és Ábrahámnak megadja, amit ígért. És honnan fog fiakat támasztani, ha elítéli a testéből származott zsidókat? *Ezekből a kövekből itt* – és köveket mutatott nekik a pusztában.

Mit jelentettek ezek a kövek, ha nem a nemzeteket, melyek köveket imádtak?

Miért kövek? – A kövek imádása miatt nevezte őket köveknek, mert a zsoltár megjövendölte: *Hasonlók legyenek hozzájuk, akik azokat csinálják, és mind, akik azokban bíznak.*[4]

Mégis ezekből a kövekből adott fiakat Ábrahámnak; most valamennyien, akik egykor köveket imádtunk, megtérvén az Úrhoz, Ábrahám fiai lettünk, nem testileg származva tőle, hanem mert követjük a hitét.

---

[1] Kiv 3,6.
[2] Jn 8,33. 39.
[3] Mt 3,7–9.
[4] Zsolt 113,8.

A népek fejedelmei egybegyűltek Ábrahám Istenének népével. – A népek fejedelmei; a nemzetek fejedelmei nem egy nép fejedelmei, hanem az összes népek fejedelmei gyűltek egybe Ábrahám Istenének népével.

A százados példája

12. Ezen fejedelmek közül való volt az a százados, akiről az imént hallottatok, amikor az evangéliumot olvasták. Az emberek között tiszteletben álló és hatalommal rendelkező százados a népek fejedelmei közül való fejedelem volt. Amikor Krisztus közeledett feléje, a barátait eléje küldte, valójában az átvonuló Krisztushoz küldte, és kérlelte, hogy gyógyítsa meg a szolgáját, aki veszedelmes betegségben szenvedett. És amikor maga az Úr akart hozzá menni, ezt üzente neki: *Nem vagyok méltó, hogy betérj házamba. Csak szólj egy szót, és szolgám meggyógyul! Magam is alárendelt ember vagyok, és katonák szolgálnak alattam.*

Nézzétek, mennyire betartja a szolgálati rendet: Először azt mondja, hogy ő valaki más alárendeltje, és azután mondja, hogy mások neki alárendeltjei. Hatalom alatt állok, és hatalomban vagyok; más alatt állok, és mások fölött vagyok. *Ha azt mondom az egyiknek: Menj el! – elmegy, a másiknak: Gyere ide! – odajön hozzám, vagy szolgámnak: Tedd ezt! – megteszi.*

Mintha azt mondaná: Ha én, aki hatalom alatt állok, tudok parancsolni azoknak, akik alattam állnak, Te, aki senki hatalma alatt nem állsz, ne tudnál parancsolni a teremtményednek, hiszen minden általad lett és nélküled semmi se lett? *Tehát szóval mondd és meggyógyul az én szolgám.* Mert hogy belépj a házamba, arra nem vagyok méltó.

Megremegett attól, hogy Krisztust bebocsássa a falai közé, és Ő már a szívében volt; a lelke már Krisztus trónusa volt, ahol Ő már helyet foglalt, Ő, aki az alázatosakat kereste. *Krisztus elcsodálkozott és kísérőihez fordult: Bizony mondom nektek, Izraelben nem találtam ekkora hitet.* [1]

És ahogy egy másik evangélista ugyanezt elbeszéli, az Úr folytatja és mondja: *Ezért mondom nektek: Sokan jönnek majd napkeletről és napnyugatról, és letelepednek Ábrahám, Izsák és Jákob mellé a mennyek országában.*

Ez a százados ugyanis nem Izrael népéből való volt, mert Izrael népében a gőgösök elűzték maguktól Istent, a nemzetek fejedelmei között találtatott egy alázatos, aki magához hívta Istent. Jézus megcsodálva ennek hitét, elítélte a zsidók hűtlenségét. Egészségesnek tartották magukat, holott veszedelmes betegségben voltak, amikor nem ismerve föl az orvost, megölték.

[1] Lk 7,6–9.

Amikor tehát elutasította és kárhoztatta gőgjüket, mit mond? – *Ezért mondom nektek: Sokan jönnek majd napkeletről és napnyugatról,* akik nem tartoznak Izrael rokonságához. Sokan jönnek, akiknek ezt mondta: *Minden nemzetek tapsoljatok a kezeitekkel,* és letelepednek Ábrahámmal a mennyek országában.

Testével Ábrahám nem nemzette őket, és mégis jönnek majd és letelepednek vele a mennyek országában, és az ő fiai lesznek. Mitől lesznek a fiai? Nem a testi születés alapján, hanem mert követik a hitét. *Az ország fiait pedig,* azaz a zsidókat, *kivetik a külső sötétségbe. Ott sírás és fogcsikorgatás lesz.*[1]

A külső sötétségbe ítélik azokat, akik Ábrahám testéből születtek, és letelepednek vele együtt a mennyek országában azok, akik követték Ábrahám hitét. Méltán mondják tehát itt is: *a népek fejedelmei egybegyűltek Ábrahám Istenével.*

13. És mi történik azokkal, akik Ábrahám Istenéhez tartoztak? – *Mert a föld erős istenei nagyon fölemelkedtek.* – Akik istenek voltak, Istennek ez a népe, Istennek ez a szőleje, melyről mondják: *Tegyetek ítéletet köztem és a szőlőm között,*[2] elmennek a külső sötétségre, nem fognak letelepedni Ábrahámmal és Izsákkal és Jákobbal, és nem gyűlnek egybe Ábrahám Istenével.

Miért? – Mert *a föld erős istenei*. Azok, akik a föld erős istenei voltak, a földben bizakodtak.

Miféle földben? – Önmagukban. mert minden ember föld, hiszen az embernek mondatott: *Föld vagy és visszatérsz a földbe*.[3]

Az embernek Istenben kell bizakodnia, tőle kell segítséget remélnie, nem önmagától. Mert a föld nem magának ad esőt, vagy magának ad világosságot, hanem ahogyan a föld az égből várja az esőt és a fényt, úgy az embernek Istentől kell várnia az irgalmasságot és az igazságot.

Tehát a föld ezen erős istenei nagyon fölemelkedtek, azaz nagyon gőgösködtek; nem tartották fontosnak maguknak az orvost, ezért megmaradtak betegségükben, és a betegség halálba vitte őket.

Az olajfa természetes ágait lenyesték, hogy az alázatos ágakat beoltsák,[4] mert a föld erős istenei nagyon fölemelkedtek.

Őrizzük tehát, testvérek az alázatosságot, a szeretetet, a jámborságot, mert az ő elvetésük legalább arra int, hogy ne merjünk példájuk szerint gőgösködni.

---

[1]Mt 8,11–12.
[2]Iz 5,3.
[3]Ter 3,19.
[4]Vö. Róm 11,17.

NEGYVENHETEDIK ZSOLTÁR (48.)
Elmondta Hippóban 412 nagyböjtjében
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1Ének dicsérete Kóré fiainak a szombat második napján.
2Nagy az Úr és igen dicséretes,
a mi Istenünk városában, az ő szent hegyén.
3Kiterjesztve az egész föld ujjongásait,
Sion hegyei, északra néző oldalak, a nagy király városa.
4Megismerik Istent a házaiban,
amikor elfogadja azt.

5Mert íme, a föld királyai összejöttek
és egybegyűltek.
6Ők, amikor meglátták, elcsodálkoztak,
megháborodtak, szétfutottak;
7reszketés fogta el őket,
és fájdalmak, mint a vajúdó asszonyé.
8Heves széllel összetöröd Tarzis hajóit.

9Miként hallottuk, úgy láttuk is
a seregek Urának városában, a mi Istenünk városában;
Isten alapozta meg azt örökre.
10Megkaptuk, Isten, irgalmasságodat
a te néped közepette.

11Miként a te neved, Isten,
úgy a dicséreted is a föld határáig;
igazságossággal teljes a te jobbod.
12Örvendezzen Sion hegye és ujjongjanak Júda leányai,
a te ítéleteid miatt, Uram.
13Vegyétek körül Siont, és öleljétek át,
mondjátok el a tornyaiban.
14Tegyétek szíveteket az ő erősségébe,
és különböztessétek meg a házait,
hogy elmondjátok a jövendő nemzedéknek.
15Mert itt van az Isten, a mi Istenünk,
örökre és örökkön örökké;
Ő vezet minket mindörökké.

Ezt a zsoltárt az Egyházról éneklik, mely boltozat azokban, akik erősek

1. [1. v.] A zsoltár címe: *Ének dicsérete Kóré fiainak a szombat második napján.* – Abból, amit az Úr adni méltóztatik, úgy merítsetek, mint a boltozat fiai. Ugyanis a szombat utáni második napon, azaz az első nap utáni napon, melyet mi az Úr napjának nevezünk, és a hét második napjának is mondjuk, teremtetett az ég boltozata, sőt lett boltozat az ég. Mert az eget Isten boltozatnak nevezte el.[1]

Az első napon teremtette a világosságot és elválasztotta a sötétségtől, és a világosságot nappalnak, a sötétséget éjszakának nevezte el. Miként ennek a zsoltárnak a szövege mutatja, Isten ebben a művében is valamit előre megmondott, amit bennünk teljesít be; és ennek a teremtésnek megfelelően múltak el a századok.

Az Úr ugyanis nem véletlenül mondta Mózesről: *Ő rólam írt;*[2] mert mindazt, amit megírtak, arról is, hogy Isten hogyan teremtett, jövendölésként lehet értelmezni. Például hogy Isten világosságot teremtett, amikor Krisztus föltámadt a halálból. A világosság ugyanis akkor vált el igazán a sötétségtől, amikor a halhatatlanság elkülönült a halandóságtól.

És mi következik ezután, ha nem az, hogy a főnek teste is legyen, ami az Egyház? Végül is van a szombat első napjáról szóló zsoltár is, melyben nyíltan kijelentik az Úr föltámadását, mert ezt mondják: *Emeljétek föl a fejeteket, kapuk, és táruljatok fel, örök kapuk, és bevonul majd a dicsőség királya.*[3]

Van-e nyilvánvalóbb annál, hogy Krisztus a dicsőség királya? Akiről mondatott: *Ha megismerték volna, soha nem feszítik keresztre a dicsőség Urát*.[4]

A szombat második napját tehát csak Krisztus Egyházára kell értenünk; de Krisztus Egyházára a szentekben, Krisztus Egyházára azokban, akik föl vannak írva a mennyekben, Krisztus Egyházára azokban, akik nem engednek e világ kísértéseinek. Ők méltók ugyanis arra, hogy boltozatnak nevezzék őket. Krisztus Egyházát tehát az erősekben nevezi boltozatnak, akiről az Apostol ezt mondja: *Nekünk erőseknek viselnünk kell e gyöngék gyöngeségeit.* [5]

Erről énekelnek ebben a zsoltárban: hallgassuk, ismerjük föl, csatlakozzunk hozzá, dicsekedjünk, uralkodjunk.

[1]Vö. Ter 1,3–8.
[2]Jn 5,46.
[3]Zsolt 23,7 9.
[4]1Kor 2,8.
[5]Róm 15,1.

Halljad csak, hogy az apostoli levelekben is szó van erről a boltozatról, és ismerd föl: *Tudd, hogyan kell viselkedned Isten házában, amely az élő Isten egyháza, az igazság oszlopa és boltozata.*[1]

Erről a boltozatról énekel Kóré fiainak, akikről tudjátok, hogy a Kálvária helyén megfeszített Vőlegény fiai. A Kóré ugyanis Kopaszságot jelent.

Következik a zsoltár, melynek címe: *A szombat második napján*.

Ne légy rest felmenni a hegyre, ahogyan a hegy nem késlekedett eljönni az alvóhoz

2. [2. v.] *Nagy az Úr és igen dicséretes*. – Íme, nagy az Úr és nagyon dicséretes. De vajon a hitetlenek dicsérik-e az Urat? Vajon azok is, akik hisznek, és erkölcstelenül élnek, akik miatt káromolják a nemzetek között Isten nevét, dicsérik-e az Urat?[2] Továbbá még ha dicsérik is, elfogadott-e a dicséretük, hiszen írva van: *Nem szép a dicséret a bűnös szájában?*[3] Tehát ezt mondtad: *Nagy az Úr és igen dicséretes,* de hol? – *A mi Istenünk városában, az ő szent hegyén.*

Erről másutt ezt mondja: *Ki megy föl az Úr hegyére? Az ártatlan kezű és tiszta szívű.*[4] Ezekben nagy az Úr és nagyon dicséretes, azaz a *mi Istenünk városában, az ő szent hegyén.* Ez a hegyre épített város, melyet nem lehet elrejteni; ez a mécses, melyet nem rejtenek véka alá, hanem mindenki ismeri, mindenkinek beszélnek róla.[5]

De nem mindenki polgára ennek a városnak, hanem csak azok, akikben *nagy az Úr és nagyon dicséretes.* Lássuk tehát mi ez a város, nehogy mivel azt mondta: *a mi Istenünk városában, az ő szent hegyén,* keresnünk kelljen ezt a hegyet, ahol meghallgatásra is találhatunk.

Mert nem véletlenül mondják egy másik zsoltárban: *Hangommal az Úrhoz kiáltottam, és meghallgatott engem az Ő szent hegyéről.*[6] Tehát megsegített téged ez a hegy, hogy meghallgatásra találj, mert ha föl nem mégy rá, a hegy alatt kiáltozhatsz, de meghallgatásra nem találhatsz.

Mi tehát ez a hegy, testvérek? – Nagy gonddal kell kérdezni, nagy szorgalommal kell keresni, és fáradsággal meg is kell találni és föl is kell rá menni.

---

[1] 1Tim 3 15.
[2] Vö. Róm 2,24.
[3] Sir 15,9.
[4] Zsolt 23,3–4.
[5] Vö. Mt 5,14–15.
[6] Zsolt 3,5.

De ha a föld valamely részén van, mit tegyünk? Keljünk vándorútra a saját földünkről, hogy eljuthassunk ahhoz a hegyhez? Ehelyett akkor vagyunk vándorúton, ha nem vagyunk a hegyen. Mert ez az hegy a mi városunk, ha annak a királynak a tagjai vagyunk, aki ennek a városnak a feje.

Hol van tehát ez a hegy? – Ha valamelyik régióban van, akkor törekedni kell, amint mondtam, hogy eljussunk hozzá. De miért vesződnél ezért? Bárcsak ne volnál lusta fölmenni a hegyre, ahogyan a hegy nem késlekedett eljönni az alvóhoz.

Ugyanis megvethető szegletkő volt, amiben a zsidók megbotlottak,[1] kezek nélkül hasadt ki a hegyből, azaz a zsidók országából jött emberi kéz nélkül, mert emberi cselekvés nem érintette Máriát, akitől Krisztus született.[2]

De ha ez a kő ott maradt volna, ahol a zsidók megbotlottak benne, te se tudnál rá fölmenni. De mi történt? Mit mond Dániel próféta? Mi mást, ha nem azt, hogy ez a kő megnőtt és nagy heggyé lett? Mennyire nagy hegyé lett? Annyira, hogy betölti a föld egész színét.[3]

Tehát ez a hegy azzal, hogy naggyá lett és betöltötte a föld egész színét, eljött hozzánk. Tehát miért keressük a hegyet, mint távollévőt, és nem megyünk föl rá, a jelenlévőre, hogy nagy legyen bennünk az Úr és nagyon dicséretes?

Krisztus városának két fala a zsidók és a pogányok

3. [3. v.] Ezután nehogy ezt a hegyet ne ismerd föl ebben a zsoltárban, és úgy gondold, hogy valahol a földön kell keresned, nézd csak, mi következik. Mert amikor azt mondta: *a mi Istenünk városában, az ő szent hegyén,* mit tett hozzá? Azt, hogy *kiterjesztve az egész föld ujjongásait, Sion hegyei.*

A Sion egy hegy. Mit jelentenek tehát a hegyek? Vajon azt, hogy Sionhoz tartoztak a különböző irányokból jövők, hogy a szegletkövön találkozzanak, és az a két fal olyan legyen, mint két hegy, az egyik a körülmetéltségből, másik a körülmetéletlenségből, egyik a zsidóságból, a másik a nemzetekből, akik most már nem szemben állnak egymással, jóllehet különbözők, mert különböző irányokból jönnek és a szegletkőben már nem különböznek egymástól? *Ő, a mi békességünk a kettőt eggyé forrasztotta.*[4]

Ő az a szegletkő, melyet elvetettek az építők, de a szegletnek fejévé lett.[5] A hegy a két hegyet eggyé forrasztotta. Egy ház és két ház: kettő a különböző

[1]Vö. Róm 9,32.
[2]Vö. Mt 1,16.
[3]Vö. Dán 2,34–35.
[4]Ef 2,14.
[5]Zsolt 117,22.

irányokból jövők miatt, és egy a szegletkő miatt, melyben ez a kettő eggyé válik.

Halljad ezt is: *Sion hegyei, északra néző oldalak, a nagy király városa.* – Te ugyanis a Siont azon helynek tekintenéd, ahol Jeruzsálemet alapították, és szerinted mások nem laknak ott, csak a körülmetélésből való nép, akiket Krisztus a maradékból összegyűjtött, nagyrészt azonban mint a pelyvát, szélnek eresztették. Ugyanis írva van: *a maradék üdvözülni fog*.[1]

De nézd csak a nemzeteket is, és lásd meg az olajfába beoltott ágat.[2] Íme, a nemzetek: *az északra néző oldalak;* az északi *oldalakat* hozzá kapcsolták a nagy király városához. Az északi táj ellentétes Sionnal, mert Sion délen van, észak pedig a déllel szemben. Ki ez az észak, ha nem az, aki mondta: *fölállítom a trónomat észak felől, és hasonló leszek a Magasságbelihez?*[3]

Uralma alatt tartotta az ördög a gonoszok országát, és birtokolta a bálványoknak szolgáló, ördögöket imádó nemzeteket; és az egész emberi nem szerte a világon, mert hozzákapcsolódott, északká lett. De mivel az, aki megkötözi az erőset, elveszi fegyvereit, és a saját fegyvereivé teszi azokat,[4] a hitetlenségtől és ördögi babonáktól megszabadított emberek, akik hittek Krisztusban, ennek a városnak lettek a polgárai, a szegletkőben összefolytak a körülmetéltségből jövő fallal, és az északi oldalak a nagy király városává lettek.

Ezért mondja egy másik Írásban is: *észak felől aranyszínű felhők, bennük a Mindenható nagy dicsősége és tisztelete*.[5] Nagy dicsősége ugyanis az orvosnak, ha kétségbeejtő állapotból fölépül a beteg. Észak felőli felhők, és nem feketék, nem sötét viharfelhők, hanem aranyszínűek. Mitől, ha nem attól, hogy Krisztus által kegyelem világítja meg őket.

Íme: *Északra néző oldalak, a nagy király városa*. Ugyancsak oldalak, mert az ördöghöz kapcsolódtak. Mert ha valaki ragaszkodik valakihez, az oldalának nevezi. Emberekről is szoktunk így beszélni: „Jó ember, de vannak rossz oldalai”; azaz ő ugyan tisztességes, de gonoszok, akik csatlakoztak hozzá.

Tehát északi oldalak azok, akik az ördöghöz csatlakoztak; onnan jött az a fiú is, akiről az imént hallottuk, hogy halott volt, de életre támadt, elveszett, de megkerült. Mert távoli vidékre költözve északi tájakra jutott, és ott – amint hallottátok – a vidék egyik fejedelméhez csatlakozott.

Tehát északi oldal lett, amikor annak a vidéknek a fejedelméhez csatlakozott; de mivel a nagy király városa az északi oldallal is bővült, magába szállva mondta:

---

[1]Róm 9,27.
[2]Vö. Róm 11,17.
[3]Iz 14,13–14.
[4]Vö. Mt 12,29.
[5]Jób 37,22.

Fölkelek és Atyámhoz megyek. És az Atya találkozott vele és ezt mondta róla: *halott volt és életre kelt, elveszett, és megkerült.*

Az a hizlalt borjú volt a szegletkő. Mert végül is az idősebbik fiú, aki nem akart lakomázni,[1] az atyai kérlelésre bement; és akkor ebben a borjúban találkozott a két fiú, a két fal és létrehozta a nagy király városát.

Az orvos szereti a beteget, hogy meggyógyítsa

4. [4. v.] Folytatódjék tehát ez a zsoltár, és mondja: *Megismerik Istent a [város] házaiban.* – A házakban a hegyek miatt, a két fal miatt, a két fiú miatt.

Megismerik Istent a [város] házaiban. – De fölhívja a figyelmet a kegyelemre, ezért teszi hozzá: *amikor elfogadja azt.* Mert mivé lenne maga a város, ha nem fogadná el? Nemde azonnal összedőlne, ha nem volna ilyen alapja? *Más alapot ugyanis senki nem vethet, azon kívül, ami letétetett, ami Jézus Krisztus.*[2] Tehát senki ne dicsekedjen a maga érdemeivel, hanem *aki dicsekszik, az Úrban dicsekedjék.*[3]

Mert akkor nagy ez a város, akkor ismerik meg benne az Urat, amikor elfogadja; ahogyan elfogadja az orvos a gyógyítandó beteget, aki nem úgy szeretendő, amilyen állapotban van. A lázat ugyanis gyűlöli az orvos.

Nem szereti az orvos a beteget, és mégis szereti az orvos a beteget; ha a beteget szeretné, azt akarná, hogy mindig beteg legyen, ha viszont nem szeretné, akkor nem jönne el hozzá; de szereti a beteget, azért, hogy meggyógyítsa.

Tehát elfogadta az Úr ezt a várost, és megismerik benne, azaz ismert a kegyelme ebben a városban; mert minden, amivel ez a város az Úrban dicsekszik, nem magától a várostól való. Emiatt mondja: *Mid van, amit nem úgy kaptál? Ha pedig kaptad, miért dicsekszel, mintha nem kaptad volna?*[4] *Megismerik Istent a [város] házaiban, amikor elfogadja azt.*

Krisztus király adja majd nekünk a mennyek országát

5. [5–7. v.] *Mert íme, a föld királyai egybegyűltek.* – Nézzétek csak, hogy azok az északi oldalak hogyan jönnek már, lássátok hogyan mondják: *Gyertek, menjünk föl az Úr hegyére, meghirdette ugyanis nekünk az Ő útját, hogy azon járjunk.*[5]

---

[1]Vö. Lk 15,11–32.
[2]Vö. 1Kor 3,11.
[3]Vö. 1Kor 1,31.
[4]Vö. 1Kor 4,7.
[5]Iz 2,3.

Íme, a föld királyai összejöttek és egybegyűltek egy helyre. – Mi ez az egy hely, ha nem az a bizonyos szegletkő?[1] *Ők, amikor meglátták, elcsodálkoztak.* Krisztus csodáinak és dicsőségének megcsodálása után mi következett?

Megháborodtak, szétfutottak; reszketés fogta el őket. – Mitől kezdtek reszketni, ha nem a gaztettek tudatától? Tehát a királyok fussanak a király után, a királyok ismerjék el a királyt. Ezért mondja másutt: *Én pedig királlyá rendeltettem Sionon, az Ő szent hegyén! És hirdetem az Ő határozatát. Az Úr mondta nekem: „Az én fiam vagy te; én ma nemzettelek téged. Kérd tőlem, és neked adom a nemzeteket örökségedül, és birtokodul a föld határait. Uralkodsz rajtuk vaspálcával, és mint a cserépedényt, összetöröd őket.”*[2]

A Sionra rendelt királyt halljuk tehát, átadatott neki az uralom, egészen a földkerekség széléig. A királyoknak félniük kell, hogy el ne tékozolják az országot, el ne vegyék tőlük az országot, mint ahogy a nyomorult Heródes félt és a Kisded helyett megölte a kisdedeket.[3] Mivel félt, hogy elveszíti az országot, nem érdemelte meg, hogy megismerje a királyt. Bárcsak ő is imádta volna a mágusokkal együtt a királyt! Nem pusztította volna el az ártatlanokat gonoszul keresve az országot, és nem pusztult volna el vétkesként. Mert ami őt illeti, elpusztította az ártatlanokat, ami pedig Krisztust illeti, Kisdedként is megkoronázta az érte meghaló kisdedeket.

Tehát félnie kellett a királyoknak, amikor ezt mondták: *Én pedig királlyá rendeltettem Tőle, és örökséget fog nekem adni a föld határáig Ő, aki engem királlyá tett.*

De miért irigykedtek a királyok? Vigyázzatok, ne irigykedjetek, mert nagyon másként király az, aki mondta: *Az én országom nem e világból való.*[4] Ne féljetek tehát attól, hogy elveszik tőletek az evilági országot; országot fogtok kapni, de a mennyek országát, ahol Ő a király.

Ezért mi ott a folytatás? Ez: *és most királyok, értsetek meg.* – Készen voltatok az irigykedésre; értsétek meg: egy más királyról van szó, akinek országa nem e világból való. Tehát méltán *jöttek össze egy helyre a királyok, háborogtak és fogta el őket a reszketés.* Ezért nekik is ezt mondja: *És most, királyok, értsétek meg, tanuljátok meg, akik ítélitek a földet. Szolgáljatok az Úrnak félelemben, és ujjongjatok neki rettegéssel.*[5]

És mit tettek? – *Fájdalmak fogták el őket, mint a vajúdó asszonyt.*

[1]Vö. Ef 2,20.
[2]Zsolt 2,6–9.
[3]Vö. Mt 2,3–16.
[4]Jn 18,36.
[5]Zsolt 2,10–11.

Mik a vajúdó fájdalmai, ha nem a bűnbánó fájdalmai? Lássad a fájdalom foganását és megszülését: *A félelmedtől* – mondja Izaiás – *fogantunk, és megszültük az üdvösség lelkét.*[1]

Tehát a királyok úgy fogantak Krisztus félelmétől, hogy vajúdva üdvösséget szüljenek, mert hisznek abban, akitől féltek. *Fájdalmak, mint a vajúdó asszonyé.* Ha vajúdásról hallasz, várd a megszületőmagzatot.

A régi ember vajúdik, de új ember születik. Itt olyan fájdalmak vannak, mint a vajúdóé.

6. [8. v.] *Heves széllel összetöröd Tarzis hajóit.* – Ez röviden azt jelenti, hogy fölforgatod a nemzetek gőgjét. De hogyan kerül ebbe a történetbe a nemzetek gőgjének fölforgatása? – Tarzis hajói miatt.

A tudósok kutatták Tarzis városát, azaz hogy melyik várost jelenti ez a név. Egyesek szerint Tarzis Kilikiát jelenti, amiatt, hogy anyavárosát Tarzusnak hívják. Ebből a városból való volt Pál apostol is, aki a kilikiai Tarzusban született.[2]

Mások a Tarzis nevet Karthagóra értették, melyet egykor talán így neveztek, vagy bizonyos tájszólásban így használták. Izaiásnál ugyanis így olvassuk: *Jajgassatok, Karthagó hajói.*[3]

Ezekielnél pedig egyes értelmezők szerint Karthagóról, mások szerint Tarzisról van szó;[4] és az értelmezések ezen különbségéből érthető, Tarzusról beszélnek, amikor Karthagót mondanak.

Az pedig nyilvánvaló, hogy a karthagói királyság kezdetben a hajózástól virágzott fel, és annyira fölvirágzott, hogy a többi nemzetek közül a kereskedelmével és a hajózásával tűnt ki.

Mert amikor Dido a testvére elől menekülve Afrika földjére vetődött, ahol megalapította Karthagót, a vidék kereskedésre fölkészített hajóit használta meneküléshez azon vidék fejedelmeinek beleegyezésével; ezek a hajók Karthagó megalapítása után is a kereskedelmet szolgálták. Ettől ez a város nagyon gőgös lett, olyannyira, hogy a hajóin méltán értették a nemzetek gőgjét, mely a bizonytalan helyzetekben úgy bízott önmagában, mint a szelek járásában.

Most már ne a vitorlázásban bízzunk, és evilág, mint a tenger gazdagságában; a mi megalapozásunk Sion legyen, rajta kell szilárdan megállnunk, és nem

[1]Iz 26,18. (LXX)
[2]Vö. ApCsel 21,39.
[3]Iz 23,1. (LXX)
[4]Vö. Ez 38,13. (LXX)

tovaszállni mindenféle tanítás szelétől.[1] Tehát mindazokat, akik földagadtak a jelen élet bizonytalanságaitól, fölforgatják; és a nemzetek minden gőgje alávettetik Krisztusnak, aki heves széllel összetöri Tarzis hajóit; nem bármelyik város hajóit, hanem Tarzisét.

Mit jelent az, hogy *heves széllel?*– Azt jelenti, hogy a legerősebb félelemmel. Mert minden gőg úgy megreszketett az ítéletre jövőtől, hogy hitt az Alázatosban, nehogy halálra rémüljön a Dicsőségestől.

Az Egyházban beteljesedtek az ígéretek

7. [9. v.] *Miként hallottuk, úgy láttuk is.* – Ó boldog Egyház! Mióta hallottad, mióta láttad. Hallotta az ígéretekben, látja a beteljesítésekben; hallotta a próféciában, látja az evangéliumban. Mert minden, ami most beteljesedik, korábban meg lett jövendölve.

Nyisd föl hát szemeidet, és nézz végig a világon: lássad, hogy az örökség már elért a földkerekség határaiig; lássad, hogy már beteljesedett, amit megmondtak: *Imádni fogják Őt a föld összes királyai, az összes nemzetek szolgálni fognak neki.*[2]

Lássátok, hogy beteljesedett, amit megmondtak: *Magasztaltassál az egek fölé, Isten, és az egész föld fölé a te dicsőséged.*[3]

Nézd Őt, akinek lábát és kezét átszegezték, akinek a fán függő csontjait megszámlálták, akinek ruháira sorsot vetettek;[4] lásd uralkodni azt, akit ők fán függeni láttak; lásd az égben trónolni Őt, akit mint földön járót megvetettek. Lássad, hogy beteljesedett: *Emlékeznek majd és megtér az Úrhoz a föld minden határa, és imádva borul majd le előtte a nemzetek minden országa.*[5] Ezeket látva örömmel kiált fel: *Miként hallottuk, úgy láttuk is.*

Méltán szólítják így a nemzetekből való Egyházat: *Halljad, leány, és lássad, és felejtsd el népedet és atyádnak házát.*[6] A te atyád észak volt, jöjj Sion hegyére. Halljad és lássad; nem lássad és halljad, hanem halljad és lássad, azaz előbb hallj azután láss.

Először hallod, amit nem látsz, azután meglátod, amit hallottál. *A nép, melyet nem ismertem, szolgált nekem*: *puszta hallomásra engedelmeskedett nekem.*[7] Ha a puszta hallás után engedelmeskedett, akkor nem látott.

---

[1]Vö. Ef 4,14.
[2]Zsolt 71,11.
[3]Zsolt 107,6.
[4]Vö. Mt 27,35.
[5]Zsolt 21,28.
[6]Zsolt 44,11.
[7]Zsolt 17,45.

És hol marad ez: *Akiknek nem hirdették, látni fogják, és akik nem hallották, meg fogják érteni?*[1] – Akikhez nem küldettek a próféták, azok elsőként hallották meg és értették meg a prófétákat; azok, akik korábban nem hallották, később meghallották és elcsodálkoztak. Azok pedig, akikhez a próféták küldve voltak, megmaradtak a kódexeket hordozóknak, de az igazságot nem értik: birtokolják a szövetség tábláit és nem birtokolják az örökséget.

De mi *miként hallottuk, úgy láttuk is a seregek Urának városában, a mi Istenünk városában.* Itt hallottuk, itt is láttuk. Aki rajta kívül van, se nem hall, se nem lát; aki benne van, se nem süket, se nem vak. *Miként hallottuk, úgy láttuk is.*

És hol hallod? Hol látod? – *A seregek Urának városában, a mi Istenünk városában; Isten alapozta meg azt örökre.*

Ne csúfolódjanak a részekre szakadt eretnekek; ne hencegjenek, aki ezt mondják: *Íme itt a Krisztus, íme amott van.*[2] Aki azt mondja, *íme itt van, íme amott van,* pártokba vezet be. Isten egységet ígért: *a föld királyai egybegyűltek,* nem szétszóródtak szakadásokkal.

„De lehet, hogy ezt a várost, mely magában foglalja a világot, egyszer fölforgatják!" – Távol legyen! *Isten alapozta meg azt örökre.* Ha tehát Isten örökre megalapozta, miért félsz, hogy leszakad a boltozat?

Krisztuséi azok, akik magukénak mondják az Ő szentségeit és a jó erkölcsöket

8. [10. v.] *Megkaptuk, Isten, irgalmasságodat a te néped közepette.* – Kik kapták meg és hol kapták meg? Nemde a te néped kapta meg irgalmasságodat? Ha a te néped kapta meg irgalmasságodat, hogyan kaptuk meg irgalmasságodat a néped *közepette* is? Mintha mások lennének, akik megkapták, akik *közepette megkapták.*

Nagy titok ez, mégis ismert; mert itt is, azaz ezekből a sorokból ki fogjuk fejteni, és kihámozva azt, amit tudtok, nem savanyúbb, hanem édesebb lesz.

Most ugyanis Isten népéhez számít mindenki, aki hordozza az Ő szentségeit, de nem mindenki tartozik az Ő irgalmasságához. Ugyanis mindenkit kereszténynek hívnak, aki megkapja Krisztus keresztségének szentségét, de nem mindenki él ehhez a szentséghez méltón.

Vannak ugyanis, akikről az Apostol ezt mondja: *a jámborságnak a látszatát megtartják, de erényét megtagadják.*[3] Mégis a jámborság látszata miatt Isten népéhez számítják őket, mint ahogy a szérűhöz, ameddig csak nyomtatják, nem

[1] Iz 52,15.
[2] Mt 24,23.
[3] 2Tim 3,5.

csak a gabona, hanem a pelyva is hozzátartozik. Vajon a csűrhöz is hozzá fognak tartozni? A rossz nép közepette van a jó nép, mely megkapta Isten irgalmasságát.

Isten irgalmasságához méltón él az, aki hallja, megtartja és megteszi, amit az Apostol mond: *Parancsolván tehát kérve kérünk titeket, hogy ne vegyétek hiába az Isten kegyelmét.*[1] Aki tehát nem veszi hiába Isten kegyelmét, az a szentséget is, Isten irgalmasságát is megkapja. És mit árt neki, hogy engedetlen nép körében van, amíg ezt a szérűt szélbe nem szórják, amíg a jókat el nem választják a rosszaktól? Mit árt neki, hogy a nép körében lakik? Isten irgalmasságát elnyerve azok közé tartozzék, akiket boltozatnak neveznek; liliom legyen a tövisek között.

Akarod-e hallani, hogy a tövisek is Isten népéhez tartoznak? Maga a hasonlat így szól: *Miként a liliom a tövisek között, úgy az én barátném a leányok körében.*[2] Vajon azt mondta, hogy az idegenek körében? Nem, hanem a leányok körében. Vannak tehát rossz leányok, és azok között liliom a tövisek körében.

Így tehát, akiknek szentségei vannak, de jó erkölcseik nincsenek, azok Istenéi is, meg nem is; övéinek is, meg idegeneknek is nevezik őket: övéi Isten szentségei miatt, idegenek a saját rosszaságuk miatt.

Így az idegen leányok is: leányok a jámborság látszata miatt, idegenek az erény elvesztése miatt. Itt legyen liliom, fogadja Isten irgalmasságát, ragaszkodjon a jó virág gyökeréhez, ne legyen hálátlan az égből hulló édes eső iránt. Legyenek csak hálátlanok a tövisek, növekedjenek a záporokból, de a tűzre növekednek, nem a csűrbe gyűjtésre.

Megkaptuk, Isten, irgalmasságodat a te néped közepette. – A te irgalmasságodat meg nem kapó nép körében mi megkaptuk irgalmasságodat. Ugyanis a tulajdonába jött és övéi nem fogadták be Őt. Azok körében azonban, akik csak befogadták, megadta nekik a hatalmat, hogy Isten fiaivá legyenek.[3]

Kevesen látszanak igaznak; pedig sokan vannak, de nem látszanak a nagyobb sokaságban

9. Itt a gondolkodó embernek eszébe juthat: „Hogyan van ez? Mekkora a létszáma annak a népnek, mely Isten népének körében befogadja Isten irgalmasságát? Milyen kevesen vannak! Alig található valaki. Vajon megelégszik-e ennyivel Isten, és elveszejti azt a nagy sokaságot?” – mondják ezt azok, akik olyasmit ígérnek maguknak, amit az ígérettévő Istentől nem hallottak.

[1] 2Kor 6,1.
[2] Én 2,2.
[3] Vö. Jn 1,11–12.

„És valóban, ha bűnösen élünk, ha élvezzük e világ gyönyörűségeit, ha saját élvezeteinket szolgáljuk, el fog veszejteni minket Isten? Mert vajon hányan vannak, akik szemmel láthatóan megtartják Isten parancsait? Alig található egy vagy kettő, vagy néhány; Isten csak őket fogja megszabadítani, és elítéli a többieket? Távol legyen – mondják –, amikor majd eljön és látja a bal felől álló nagy sokaságot, könyörülni fog és megbocsát.”

Az a kígyó is ezt ígérte az első embernek, mert Isten halállal fenyegette, ha megízleli a tiltott gyümölcsöt,[1] a kígyó pedig ezt mondta: *Távol legyen, nem fogtok halállal meghalni!*[2] Hittek a kígyónak, azután igaznak találták, amivel Isten fenyegette őket, és hazugnak, amit a kígyó ígért.

Ugyanígy most is, testvérek, állítsátok szemetek elé az Egyházat a paradicsomi példázat szerint: a kígyó változatlanul sugallja azt, amit akkor sugallt. De az első ember bukása indítson arra, hogy elkerüljük az ő tapasztalatát, és ne kövessük a vétkezésben. Az első ember azért esett el, hogy mi talpra álljunk.

Az ilyen sugallatokra azt válaszoljuk, amit Jób válaszolt. Mert őt is mintegy Éva által, az asszony által kísértette meg, és akit a paradicsomban legyőztek, az a szemétdombon győzött.[3] Tehát ne hallgassunk az ilyen hangokra, és ne gondoljuk, hogy kevesen vannak az ilyenek; sokan vannak, de a nagyobb sokaságban eltűnnek.

Nem tagadhatjuk ugyanis, hogy többen vannak a rosszak, és annyira többen, hogy közöttük a jók egyáltalán nem tűnnek fel, mint ahogyan nem lehet észrevenni a gabonaszemeket a szérűn. Mert ha valaki a szérűt nézi, azt gondolhatja, hogy csak pelyva van ott. Vegyünk egy [mezőgazdaságban] járatlan embert, és ő azt gondolja, hogy feleslegesen járatják az ökröket a szérűn, az emberek feleslegesen izzadnak a hőségben, hogy tiporják a pelyvát, pedig ott van a széllel megtisztítandó anyag is. És a szeleléskor előtűnik a gabona bősége, mely addig a pelyva sokaságában rejtőzött.

És meg akarod találni a jókat most? – Légy jó, és megtalálod.

Az igazak az egész földkerekségen szétszórva élnek

10. [11. v.] Ezen kétségbeeséssel szemben tehát lássad, hogyan folytatódik ez a zsoltár. Mert amikor azt mondta: *Megkaptuk, Isten, irgalmasságodat a te néped közepette,* azt jelezte, hogy van az Isten irgalmasságát meg nem kapott nép, melynek körében egyesek megkapják Isten irgalmasságát; és hogy az emberek ne gondolják, hogy ezek oly kevesen vannak, hogy szinte nincsenek, hogyan vigasztal a következő szavakkal?

---

[1]Vö. Ter 2,17.
[2]Ter 3,4.
[3]Vö. Jób 2,8–10. – 29/2 zsoltár 7. pontja, 34/1 zsoltár.

Miként a te neved, Isten, úgy a dicséreted is a föld határáig. Mit jelent ez? – Azt jelenti, hogy *nagy az Úr és igen dicséretes a mi Istenünk városában, az ő szent hegyén,*[1] és az Ő dicsérete másutt nem hangozhat, csak a szentjeiben. Mert akik erkölcstelenül élnek, nem dicsérik Őt; hanem még ha a nyelvükkel hirdetik is, az életükkel káromolják.

Mivel tehát az Úr dicsérete csak a szentjeiben él, ne mondják maguknak az eretnekek: „Bennünk maradt meg az Ő dicsérete, mert kevesen vagyunk és elkülönültünk a tömegtől; mi élünk erkölcsösen, mi dicsérjük Istent, nem csak szóval, hanem magatartásunkkal is".

Ebből a zsoltárból válaszolunk nekik: „Hogyan mondjátok, hogy az elszakadt részben ti dicséritek Istent, akinek ezt mondjuk: *Miként a te neved, Isten, úgy a dicséreted is a föld határáig?* Azaz miként ismert vagy az egész földön, úgy dicsérnek is az egész földön, és nincs az egész földön senki, aki ne dicsérne Téged. De azok dicsérnek, akik erkölcsösen élnek.

Miként a te neved, Isten, úgy a dicséreted is a föld határáig. Nem egy elszakadt részben, hanem a *föld határáig. Igazságossággal teljes a te jobbod,* azaz azok is sokan vannak, akik a jobbodon fognak állni. Nem csak azok lesznek sokan, akik bal felől állnak, hanem ott lesz a a jobb felől álló teljes sokaság is: *Igazságossággal teljes a te jobbod.*

11. [12. v.] *Örvendezzen Sion hegye és ujjongjanak Júdea leányai, a te ítéleteid miatt, Uram.* – Ó Sion hegye, ó Júdea leányai, most a konkoly, a pelyva, a tövisek között vesződtök, de ujjongjatok Isten ítéletei miatt. Isten nem téved az ítéletben.

Visszahúzódva éljetek, és bár szűkös körülmények között születtetek, nem hiába fakadt a szó a szátokból és a szívetekből: *Nem veszejtsd el lelkemet a gonoszokkal és életemet a véres kezű férfiakkal együtt*.[2]

Ő olyan hozzáértéssel fog szelelni, úgy fogja forgatni kezében a szórólapátot, hogy egyetlen búzaszem se esik az elégetendő pelyvahalomba, és egy pelyvaszilánk se kerül a csűrbe hordandó gabona közé.[3]

Ujjongjatok, Júdea leányai a nem tévedő Isten ítéletei miatt, és ne ítéljetek most elhamarkodottan. A ti dolgotok a gyűjtés, Őrá tartozik a szétválasztás. *Örvendezzen Sion hegye és ujjongjanak Júdea leányai, a te ítéleteid miatt, Uram.* De ne gondoljátok, hogy Júdea leányai a zsidók.

[1]Zsolt 47,2.
[2]Zsolt 25,9.
[3]Vö. Mt 3,12.

Júda azt jelenti: megvallás. A megvallás összes fiai Júdea fiai; mert az üdvösség a zsidókból való, és ez nem más, mint a zsidókból való Krisztus.[1] Az Apostol is ezt mondja: *Nem az a zsidó, aki látszatra az, és nem az a körülmetélés, ami a testen látható, az a zsidó, aki bensőleg az, és aki nem betű szerint, hanem lélek szerint körülmetélt. Az ilyen nem embertől, hanem Istentől kapja a dicséretet.*[2] Ilyen zsidó légy: a szív körülmetéltségével dicsekedj, még ha a tested nincs is körülmetélve. *Ujjongjanak Júdea leányai, a te ítéleteid miatt, Uram.*

12. [13. v.] *Vegyétek körül Siont, és öleljétek át.* – Mondjátok azoknak, akik erkölcstelenül élnek, akiknek körében él az a nép, mely megkapta Isten irgalmasságát: „A körötökben van az erkölcsösen élő nép: *Vegyétek körül Siont!”*

De hogyan? – *Öleljétek át.* Ne botrányokkal vegyétek körül, hanem szeretettel, hogy utánozzátok azokat, akik erkölcsösen élnek a körötökben, és az ő követésükkel bele testesüljetek Krisztusba, akinek ők a tagjai. *Vegyétek körül Siont, és öleljétek át, mondjátok el a tornyaiban.* Erődítményének magasságában hirdessétek a dicséretét.

A szeretet a legnagyobb erő az üdvözítésre, melyet senki le nem győz

13. [14. v.] *Tegyétek szíveteket az ő erősségébe.* – Nem úgy, hogy látszólag jámborok vagytok és megtagadjátok az Ő erejét,[3] hogy az Ő erejébe tegyétek a szíveteket. Mi ennek a városnak az ereje? Aki meg akarja érteni ennek a városnak az erejét, az a szeretet erejét értse meg. Ez az az erő, melyet senki le nem győz. Ennek tűzét a világnak semmiféle hulláma, a kísértésnek semmiféle folyama ki nem tudja oltani. Erről mondták: *Erős a szeretet, mint a halál.*[4]

Amint ugyanis a halálnak, amikor jön, senki nem tud ellenállni, bármilyen mesterkedéshez, bármilyen gyógyszerhez folyamodik; a halál erejét nem kerülheti el, mert halandónak született; ugyanígy a szeretet erejével szemben a világ semmire sem képes.

A halál hasonlata ellentétként értendő: miként ugyanis a halál a legerősebb az élet elvételében, úgy a szeretet a legerősebb az üdvözítésre.

Sokan haltak meg ugyanis szeretetből a világnak, hogy Istennek éljenek. Ez a szeretet lobbantotta lángra a mártírokat, akik nem színleltek, nem hiú dicsőség sodorta őket, nem olyanok voltak, akikről elmondható: *Odaadhatom a testemet, hogy elégjek, ha szeretet nincs bennem, mit sem használ nekem;*[5] hanem olyanok

[1]Vö. Jn 4,22.
[2]Róm 2,28–29.
[3]Vö. 2Tim 3,5.
[4]Én 8,6.
[5]1Kor 13,3.

voltak, akiket igazán Krisztus és az igazság szeretete vezetett el a szenvedéshez; mit tudtak tenni velük a dühöngők kísértései? Erősebben hatottak rájuk övéik könnyei, mint az őket gyötrők üldözései. Mert milyen sokakat tartottak vissza a gyermekeik a szenvedésektől! Hány férj előtt borultak térdre feleségek, hogy ne hagyják ott őket özvegyként! Hány szülő tartotta vissza gyermekeit a haláltól, amint ezt tudjuk és olvassuk Boldog Perpetua passiójában! Ezek tények.

De bármennyi hullott, és bármilyen erővel hullottak a könnyek, mikor oltották ki a szeretet tűzét?[1] Ez Sion ereje, akinek másutt ezt mondják: *Békesség legyen a te erődben és bőség a te tornyaidban.*[2] Hirdessétek a tornyaiban, *tegyétek szíveteket az ő erősségébe és különböztessétek meg az ő házait.*

14. Hogyan értsük ezt: *Tegyétek szíveteket az ő erősségébe, és különböztessétek meg a házait?* – Tegyetek különbséget ház és ház között, ne keverjétek azokat össze.

Van ugyanis olyan ház, amely jámbornak látszik, de nem jámbor, és van olyan, amely külsőleg is, belsőleg is jámbor.

Különböztessétek meg házait, ne keverjétek össze. Akkor különböztetik meg, és nem keveritek össze, amikor szíveteket az ő erősségébe teszitek, azaz amikor a szeretet által lelki emberekké váltok.

Akkor nem fogtok vakmerően ítélni; akkor majd látni fogjátok, hogy a rosszak nem tudnak ártani a jóknak. Amíg ezen a szérűn vagyunk *különböztessétek meg a házait.*

Ennek másik értelme is lehet: az apostoloknak mondták, hogy különböztessék meg ezt a két házat, melyek közül az egyik a körülmetéltségből a másik a körülmetéletlenségből jött. Amikor ugyanis Saul már megkapta a meghívást és Pál apostollá lett, és gyűlést tartott apostoltársaival, velük együtt úgy döntött, hogy azok menjenek a körülmetéltek közé, ő pedig a körülmetéletlenek közé megy.[3] Apostolkodásuk ezen rendezésével megkülönböztették a nagy király városának házait, és összeforrva a szegletkőben, az evangéliumot e rendelkezéssel szétosztották, a szeretettel összekapcsolták.

És igazában inkább így kell érteni. Mert a folytatás megmutatja, hogy ez az igehirdetőknek szólt: *különböztessétek meg a házait, hogy elmondjátok a jövendő nemzedéknek,* azaz hogy őutánuk mihozzánk is elérkezzék az evangélium.

[1]Vö. Passio 5,3.
[2]Zsolt 121,7.
[3]Vö. Gal 2,9.

Mert nem csak azokért fáradoztak, akikkel együtt éltek itt a földön, és az Úr sem csak azokért az apostolokért fáradozott, kiknek föltámadása után élve megmutatkozott, hanem értünk is.

Mert hozzájuk beszélt és nekünk szólt, amikor ezt mondta: *Íme, én veletek vagyok minden nap a világ végezetéig.*[1] Vajon az apostoloknak itt kellett maradniuk a világ végezetéig?

Ugyanígy mondja: *Nem csak értük könyörgök, hanem mindazokért, akik az ő szavukra hinni fognak bennem.*[2] Tehát ránk gondolt, mert miattunk szenvedett. Tehát méltán mondja: *hogy elmondjátok a jövendő nemzedéknek.*

Isten királyként oltalmaz minket, hogy meg ne haljunk, és kormányoz, hogy el ne essünk

15. [15. v.] Miért mondjátok el? – *Mert itt van az Isten, a mi Istenünk.*

A földet látjuk, a föld alkotóját nem látjuk; a testet észlelték, de Istent a testben nem ismerték föl. Észlelték a testet azok, akikből vétetett ez a test Szűz Máriából, ugyanis Ábrahám magvából való volt; elakadtak a testnél, az istenséget nem értették meg.

Ó apostolok, ó nagy város! A tornyokban te hirdesd és mondd: *itt van az Isten, a mi Istenünk.* Így, ahogyan megvetették, ahogyan a kő ott feküdt a ráesők lábánál, hogy megalázza a megvallók szívét: így van itt a mi Istenünk.

Kétségtelenül látták, amint megmondatott: *Ezek után láthatóvá vált a földön, és az emberek között forgolódott.*[3] *Itt van az Isten, a mi Istenünk.* Ember is, és ki az, aki ismeri Őt? *Mert itt van a mi Istenünk.*

De talán csak egy ideig, ahogyan a hamis istenek. Mert az isteneket szólítani ugyan lehet, de létezni nem tudnak, még akkor sem, amikor szólítják őket. Mert mit mond nekik a próféta, vagy mire figyelmeztet, hogy mondják nekik? Ezeket mondjátok nekik:

Micsoda? *Az istenek, akik nem alkották az eget és a földet, elvesznek a földről, és azok közül, amik az ég alatt vannak*.[4] A mi Istenünk nem ilyen, mert Ő minden istenek fölött áll.

Miféle minden istenek fölött? – *Mert a nemzetek istenei mind démonok, az Úr pedig az egeket alkotta.*[5] Tehát ő a mi Istenünk, itt van a mi Istenünk. Meddig? – *Örökre és örökkön örökké, Ő vezet minket mindörökké.*

---

[1]Mt 28,10.
[2]Jn 17,20.
[3]Bár 3,38.
[4]Jer 10,11.
[5]Zsolt 95,5.

Ha a mi Istenünk, akkor a mi királyunk is: mivel Isten, oltalmaz minket, hogy meg ne haljunk; és mivel király kormányoz minket, hogy el ne essünk. Amikor pedig kormányoz, nem tör bennünket össze, mert akiket nem kormányoz, azokat összetöri: *Kormányzod őket* – mondja – *vasvesszővel, és mint a cserépedényt, összetöröd őket*.[1] Mert vannak, akiket nem kormányoz; azoknak nem kegyelmez, hanem mint a cserépedényt, összetöri őket.

Akarjuk tehát, hogy ő kormányozzon és szabadítson meg, *mert itt van az Isten, a mi Istenünk örökre és örökkön örökké; Ő vezet minket mindörökké.*

[1]Zsolt 2,9.

NEGYVENNYOLCADIK ZSOLTÁR (49.)
Elmondta Hippóban 412 nagyböjtjében
Első beszéd (1–14. v.)
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1A karvezetőnek. Kóré fiaié. Zsoltár.
2Halljátok ezeket, minden nemzetek,
vegyétek fületekbe mind, kik a földkerekségen laktok:
3minden földlakók és emberek fiai,
gazdagok és szegények, mind együttesen!

4Az én szám bölcsességet fog szólni,
és szívem elmélkedése megértést.
5Példabeszédre hajtom oda a fülemet,
föltárom pszaltériumon a mondanivalónkat..

6Miért fogok félni a rossz napon?
Mert a sarkam gonoszsága vesz majd körül engem.
7Akik a saját erejükben bíznak,
és gazdagságuk bőségében dicsekszenek.

8 A testvér nem vált meg,
megvált-e ember?
9Nem adhatja a saját engesztelését Istennek.
és lelkének váltságdíját.
10És vesződött örökre, és véget ér az élete.
11Mert nem fogja látni a pusztulást,
amikor látja, hogy meghalnak a bölcsek;
Az oktalan és az ostoba egyaránt elvész,
és gazdagságukat idegenekre hagyják.

12A sírjuk a házuk örökre;
a sátraik nemzedékről-nemzedékre,
nevüket szólongatják majd a földjeiken.
13És az ember, amikor tisztességben volt, nem értette,
esztelen barmokhoz hasonlították és hasonló lett hozzájuk.

14Ezen útjuk botrány számukra,
és utána a szájukkal mondanak áldást.
15Mint a juhok az alvilágban, a halál az ő pásztoruk;
és uralkodnak rajtuk az igazak reggel.

16Mindazonáltal Isten megváltja az én lelkemet,
a pokol kezéből valóban elfogad engem.
17Ne félj, ha gazdag lesz egy ember,
és megsokasodik házának dicsősége,
18mert amikor elvész, nem visz magával semmit,
és nem száll le vele az ő dicsősége.

19Még ha életében áldotta is a tulajdon lelkét:
„Dicsérni fognak, mely jót tettél magadnak”,
20bemegy atyáinak nemzetségébe,
akik soha nem fognak világosságot látni.

21Az ember, amikor megtiszteltetésben volt, nem fogta föl;
hasonlóan a barmokhoz, amelyek elpusztulnak,
és hasonló lett hozzájuk.

Élnek és virulnak, akik nem tisztelik Istent, akik pedig tisztelik, szorongatásokban küszködnek

1. Minden isteni beszéd üdvös azoknak, akik helyesen értik, de veszedelmes azok számára, akik e beszédeket inkább a saját szívük perverzitásához akarják eltorzítani, minthogy a saját szívük jobbítanák azok egyenessége szerint.

Az emberekben ez gyakori és nagy perverzitás, hogy jóllehet nekik kellene Isten akarata szerint élniük, ehelyett azt akarják, hogy Isten éljen az ő akaratuk szerint, és miközben ők nem akarnak javulni, Őt akarják megrontani, mert nem azt tartják helyesnek, amit Ő akar, hanem amit ők akarnak.

Gyakran halljuk, hogy az emberek zúgolódnak Isten ellen amiatt, hogy a gonoszoknak ebben az életben jól megy, és küszködnek a jók; mintha Ő lenne visszájára fordult, és nem tudja, mit tesz, vagy teljesen elfordítja a szemét az emberi dolgokról, vagy nem engedi megzavarni a nyugalmát, tehát nem törődik ezekkel, mert Istennek fáradságába kerülne odafigyelni vagy helyesbíteni.

Tehát az emberek, akik azért akarják tisztelni Istent, hogy itt legyen jó dolguk, zúgolódnak, amikor látják azokat, akik nem tisztelik Istent, és élnek és virulnak földi boldogságban; ők pedig, kik tisztelik Istent, szorongatásokban, szükséghelyzetekben, szegénységben és a halandó emberi élet más nehézségei közepette küszködnek.

A zúgolódók ezen hangjával és ezen káromlásaival szemben az isteni szó mindig megszólal, és gyógyítja a kígyómarást. Mérgezett szívben fakad ugyanis

ez a fekély, mely Isten felé a káromlás bűzét árasztja, és ami még rosszabb, eltaszítja a gyógyító kezét az, aki a maró kígyót nem űzte el.

Ezzel azt mondtam, hogy az emberi szív elűzi magától Isten szavának szigorát, és közel engedi magához a rosszra késztető kígyó hízelgéseit.

Tehát ezek ellen énekel az isteni beszéd, és már ebben a zsoltárban szól hozzánk. Felhívom szentségetek figyelmét erre a zsoltárra, ha már maga a zsoltár nem tett bennünket figyelmessé, és nem csak bennünket, hanem az egész földkerekséget is. Halljátok ugyanis, hogyan kezdődik.

2. [2. v.] *Halljátok ezeket, minden nemzetek.* – Tehát nem csak ti, akik itt vagytok, mert mi a mi hangunk, hogy úgy tudnánk kiáltani, hogy meghallják az összes nemzetek? Kiáltott ugyanis a mi Urunk Jézus Krisztus az apostolok által, annyi nyelven kiáltott, ahányhoz csak küldte őket; és látjuk, hogy ezt a zsoltárt, amit korábban csak egy nemzetben recitáltak, a zsidók zsinagógájában, most az egész földkerekségen recitálják, minden egyházban, és beteljesedett, ami megmondatott: *Halljátok ezeket, minden nemzetek.*

Csak erre szeretném figyelmessé tenni a lelketeket, nehogy a testi fáradtság miatt ne figyeljetek, mert visszariaszt e zsoltár hosszúsága. Ha lehet, még ma végére érünk, ha nem, valami marad majd holnapra, de ti mindig legyetek figyelmesek. Annyit halljatok meg, ha az Úr akarja, amennyi nem megterhel, hanem megkönnyít titeket.

Halljátok ezeket, minden nemzetek, közülük valók vagytok ti is, *vegyétek fületekbe mind, akik a földkerekségen laktok.* – Ez ismétlésnek látszik, mintha kevés lett volna azt mondania: *halljátok,* ezért amit mondok, *vegyétek fületekbe*, azaz ne futólag hallgassátok.

Mit jelent az, hogy *vegyétek fületekbe?* – Azt jelenti, amit az Úr mondott: *Akinek van füle a hallásra, hallja meg,*[1] miközben akik ott voltak a szeme előtt, azoknak bizonyára volt fülük, de Ő a szív fülét kereste, amikor mondta: *Akinek van füle a hallásra, hallja meg!* Ez a zsoltár is ezeken a füleken kopogtat. *Vegyétek fületekbe mind, akik a földkerekségen laktok.*

Talán itt is van valami különbség. Rövidre kell ugyan fognunk magunkat, de nincs abban semmi rossz, hogy ezt a mondatot mégis kibontjuk. Van talán valami különbség a *minden nemzetek* és a *mind, akik a földkerekségen laktok* között. Talán világosabban akarta értésünkre adni a *laktok* igével, hogy a minden nemzeteken a bűnösöket értsük; a *földkerekségen lakókon* pedig az összes igazakat.

[1]Mt 11,25.

Az *lakik*, akit nem tartanak fogva, akit ugyanis fogva tartanak, az raboskodik és nem lakik. Ahogyan a *lakó* tulajdonosa mindannak, amit birtokol, aki ura a dolgainak; úr pedig az, akit nem ejtett rabul sóvárgó kívánsága. Akit pedig rabul ejtett kívánság, azt birtokolják, nem birtokol.

Van egy igénk a lakással kapcsolatban a Szentírásban, amelyik ezt mondja: *inkább választom, hogy kidobjanak Isten házában, minthogy a bűnösök sátraiban lakjam.*[1] Mit ér, ha kidobnak Isten házában és nem ott laksz? – Nem akart lakásról beszélni, csak azokban, akik kormányoznak, fogva tartanak, uralkodnak, és irányítanak; akiket pedig megvetnek, azok nem laknak, hanem alárendeltek. Így tehát igazában ezt mondta: *alárendelt akarok lenni az Úr házában inkább, mint uralkodni a bűnösök sátraiban.*

Így tehát ha van is valami különbség a *minden nemzetek* és a *földkerekség lakói* között, mint ahogyan különbség van a *halljátok* és a *vegyétek fületekbe* között, az csak ismétlésnek tűnik; mégis valami más az, amit igazán közölni akart, mert ezt a beszédet nem csak a bűnösök és gonoszok, hanem az igazak is hallják.

Most vegyesen hallják valamennyien, de amikor majd számadásra mennek, elkülönítik azokat, akik hiába hallották, azoktól, akik fülükbe vették. Hallják tehát a bűnösök is: *Halljátok ezeket, minden nemzetek.* Hallják az igazak is, akik nem hiába hallották, és inkább uralkodnak a földön, minthogy rajtuk uralkodjon a föld: *vegyétek fületekbe mind, akik a földkerekségen laktok.*

A szegények szívvel keresik az igazságot, és követik az Úr szenvedését

3. [3. v.] És újra mondja: *Minden földlakók és emberek fiai.* – A *földlakókat* a bűnösökre vonatkoztatja, az emberek fiait a hívőkre és igazakra. Látjátok tehát, hogy megteszi ezt a különbséget.

Kik tehát a *földlakók?* – A föld fiai.

Kik a föld fiai? – Akik földi örökségeket keresnek.

Kik az *emberek fiai?* – Akik az ember fiához tartoznak.

Valamikor már beszéltünk Szentségeteknek erről a különbségről és úgy találtuk, hogy Ádám ember volt, de nem volt ember fia; Krisztus pedig ember fia volt és Isten volt. Mindazok tehát, akik Ádámhoz tartoznak, földlakók, akik pedig Krisztushoz tartoznak, emberek fiai. De valamennyien hallanak, és senkitől nem vonom meg a beszédemet. Aki földlakó, hallja az ítélet miatt, aki ember fia, hallja az ország miatt. *Gazdagok és szegények, mind együttesen.*

[1]Zsolt 83,11.

Újra ismétlés: amikor azt mondja, hogy *gazdagok*, az a földlakókhoz tartozik, amikor azt mondja, *szegények*, az az emberek fiaihoz tartozik. A gazdagokon a gőgösöket, a szegényeken az alázatosakat értsd. Ha sok anyagi java van, de nem fuvalkodik fel miatta, szegény; nincs semmije, de sóvárog és felfuvalkodik, ezt a gazdagok és elvetettek közé számítja Isten. Isten a gazdagokat is, a szegényeket is a szívükben kérdezi, nem a kincseskamrában és a házban.

Nem voltak-e szegények azok, akik az Apostol parancsát kapták, amikor Timóteusnak mondta: *Parancsold meg e világ gazdagjainak, hogy ne gőgösen gondolkodjanak?* Hogyan tette szegénnyé azokat, akik gazdagok voltak? Úgy, hogy elvette tőlük azt, ami miatt a gazdagságot keresni szokták. Ugyanis mindenki azért akar gazdag lenni, hogy fölfuvalkodjon azok között, akik körében él, és nagyobbnak lássék náluk. Amikor pedig ezt mondta, hogy ne gőgösen gondolkodjanak, egyformává tette őket a nincstelenekkel; jóllehet esetleg egy koldus a maga néhány fillérjével jobban fölfuvalkodik, mint az a gazdag, aki hallja az Apostoltól: *Parancsold meg e világ gazdagjainak, hogy ne gőgösen gondolkodjanak.*

Mit jelent a *nem gőgösen gondolkodni*? – Azt jelenti, hogy megteszik, amit a folytatásban mond: *Reményüket ne a bizonytalan vagyonba vessék, hanem Istenbe, aki bőven megad nekünk mindent megélhetésünkhöz.*[1]

Nem azt mondta, hogy aki *megad nekik*, hanem: *megad nekünk.* Vajon Pálnak nem volt gazdagsága? De bizony volt. Miféle gazdagság? Az, melyről egy másik helyen mondja az Írás: *A hívő embernek az egész világ a gazdagsága.*[2] Halljad őt is, amint megvallja: *Mint akiknek semmijük sincs, és mindenük megvan.*[3] Aki tehát gazdag akar lenni, ne valami részhez tapadjon, és minden az övé lesz; ahhoz ragaszkodjon, aki mindent teremtett. *Gazdagok és szegények, mind együttesen.*

Egy másik zsoltárban mondja: *Esznek majd a szegények és jól fognak lakni.* Mivel ajánlotta a szegényeket? Azzal, hogy *esznek majd a szegények és jól fognak lakni.*

Mit fognak enni? – Amit a hívők tudnak.
Hogyan fognak jóllakni? – Követve Uruk szenvedését, és azzal, hogy nem hiába veszik váltságdíjukat. *Esznek majd a szegények és jól fognak lakni, és dicsérik majd az Urat, akik keresik Őt.*

És a gazdagokkal mi lesz? – Ők is enni fognak.

---

[1] 1Tim 6,17.
[2] Péld 17,6. (LXX.)
[3] 2Kor 6,10.

De hogyan fognak enni? – *Ettek és imádva leborultak a föld összes gazdagjai.*[1] Nem azt mondta, hogy *ettek és jóllaktak,* hanem: *ettek és imádva leborultak.* Imádták ugyan Istent, de nem akartak testvéri emberiességet tanúsítani. Ezek esznek és imádva leborulnak, azok esznek és jóllaknak, de valamennyien esznek.

Számon kérik az evőtől, hogy eszik; a gondnok nem eltiltja az evést, hanem figyelmeztet a számon kérőtől való félelemre. Hallják tehát ezeket a bűnösök és az igazak, a nemzetek és akik a földkerekségen laknak, a földlakók és az emberek fiai, gazdagok és szegények, mind együttesen, nem külön-külön, nem szétválasztva. Ezt majd az aratás ideje hozza meg, a szélbeszóró keze tudja megtenni.[2] Most együtt hallgassa a gazdag és a szegény, együtt legeljenek a kosok és a bárányok, amíg eljön az, aki szétválasztja őket a jobbjára és a baljára.[3] Mind együtt hallgassák a tanítót, nehogy egymástól szétválasztva hallják az ítélőt.

4. [4. v.] És mi az, amit most hallani fognak? – *Az én szám bölcsességet fog szólni, és szívem elmélkedése megértést.*

Ez is inkább ismétlés, nehogy amikor azt mondta, *az én szám,* úgy értsd, hogy olyasvalaki beszél hozzád, kinek az ajkakon van a bölcsessége. Sokaknak ugyanis ajkán van és a szívében nincs a bölcsesség. Ezekről mondja az Írás: *Ez a nép ajkával tisztel engem, a szíve azonban távol van tőlem.*[4]

Tehát mit mond az. aki hozzád beszél? Aki, amikor ezt mondja: *az én szám bölcsességet fog szólni,* hogy megértsd, hogy ami a szájából hangzik, az a szívéből árad, hozzátette: *és szívem elmélkedése megértést.*

Az ítélő Krisztust valamennyien látni fogják, de csak az igazak látják úgy, amint van

5. [5. v.] *Példabeszédre hajtom oda a fülemet, föltárom pszaltériumon a mondanivalónkat.* – Ki ez itt, akinek szíve elmélkedése megértésről beszél, hogy az ne csak az ajkak felszínén hangozzék, hanem vegye birtokba az ember bensőjét? Ki ez, aki hallgat és így beszél? Mert sokan mondják el azt, amit nem hallanak.

Kik azok, akik azt mondják el, amit nem hallanak? – Azok, akik nem teszik azt, amit mondanak; ilyeneknek mondta az Úr a farizeusokat, akik leültek Mózes katedrájára. Mózes katedrájáról akart hozzád szólni azok által, akik ezeket

[1]Zsolt 21,27–30.
[2]Vö. Mt 3,12.
[3]Vö. Mt 25,32–33.
[4]Iz 29,13.

elmondták, de nem tették meg, az Úr pedig biztonságot akart neked adni. Ne félj, mert ezt mondja: *Amiket mondanak, tegyétek meg, de amiket cselekszenek, ne tegyétek, mert mondják de nem teszik.*[1] Nem hallják azt, amit mondanak.

Akik pedig megteszik, és úgy mondják, hallják, amit mondanak, és azért mondják gyümölcsözően, mert hallják. Aki tehát előadó és nem hallgató, az a másiknak javára van, de önmagának nincs. Aki pedig hallgató is akart lenni, és előadó is, aki hozzád beszél, mielőtt ezt mondja: *föltárom pszaltériumon a mondanivalónkat* – ami már a test által történő megszólalás, mert a lélek úgy használja a testet, ahogyan a citerázó a pszaltériumot –, mondta: *példabeszédre hajtom oda a fülemet.*

Mielőtt hozzád szólok – mondja – a test által, mielőtt megszólal a pszaltérium, *odahajtom a fülemet a példabeszédre,* azaz hallgatom, hogy mit mondjak neked.

És miért példabeszédre? Azért, mert most tükör által, rejtvényben [aenigmákat] látunk, ahogyan az Apostol mondja,[2] amíg ebben a testben vagyunk, távol járunk az Úrtól.[3] Mert látásunk még nem az a színről színre való látás, ahol már nincsenek példabeszédek, ahol már nincsenek rejtvények és hasonlatok.

Bármi, amit most megértünk, rejtvények által látható számunkra. A rejtvény [aenigma] ugyanis egy nehezen érthető, homályos példázat. Bármennyire kiműveli az ember a szívét, és elmélyül a benső megértésére, ameddig e test romlandósága által látunk, csak bizonyos szempontból látunk. Amikor pedig a halottak föltámadásakor a test magára ölti a romlatlanságot, amikor majd megjelenik az Emberfia ítélni eleveneket és holtakat, akkor látni fogják a korábban elítélt Emberfiát, amint ítél, szétválasztja a rosszakat a jóktól, a rosszakat a baljára, a jókat a jobbjára állítja.

Látni fogják Őt a jók is, a rosszak is, de a rosszaknak ezt mondja: *Távozzatok az örök tűzre;* a jóknak pedig mondja: *Gyertek, Atyám áldottai, vegyétek az országot.* A rosszak elmennek az örök tűzre, az igazak pedig az örök életre,[4] és ott lesz az a színről színre látás, amire amazok nem voltak méltók.

Figyeljétek csak, mit mondok! Az Emberfiát, amikor még itt volt a földön, hogy elítéljék, a rosszak is, jók is látták; látták az apostolok, akik követték Őt, és látták a zsidók, akik megfeszítették.

Ugyanígy, amikor eljön ítélni, a jók is, rosszak is látni fogják: a jók, hogy megkapják jutalmukat, mert követték őt; a rosszak, hogy megkapják büntetésüket, mert megfeszítették.

---

[1] Mt 23,2–3.
[2] 1Kor 13,12.
[3] 2Kor 5,6.
[4] Mt 25,33–34. 41. 46.

Tehát csak azok kárhoznak el, akik megfeszítették? – Merem mondani, hogy csak azok.

Tehát mi – mondják a kortárs bűnösök –, biztonságban vagyunk. – Ha nem a lelket kérdezi Isten, akkor biztonságban vagytok.

Mit jelent az, amit mondtam? – Értse meg Szeretetreméltóságtok, nehogy azt mondják Isten ítéletekor, hogy nem értették. A zsidók, mert látták Krisztust, megfeszítették; te mivel nem látod Krisztust, ellenállsz a szavának. Te, aki ellenállsz a szónak, nem feszítenéd meg a testet, ha látnád? A zsidó megvetette a fán függőt, te megveted az égben trónolót. Tehát mindketten látták, amíg itt volt; mindketten látni fogják akkor is, amikor eljön. Az Emberfia ugyanis eljön, hogy ítéletet tartson, mert az Emberfia eljött, hogy elítéltessék. Mivel az Atya nem testesült meg, az Atya nem szenvedett, és az Emberfia által ítél, amint Ő mondta az evangéliumban: *Az Atya nem ítél el senkit, hanem minden ítéletet átadott a Fiúnak; és hatalmat adott neki, hogy ítéletet tartson, mert ő az Emberfia.*[1]

Aszerint ugyanis, hogy Isten Fia, az Ige mindig az Atyával van, és mivel mindig az Atyával van, mindig az Atyával ítél; aszerint pedig hogy Emberfia, el is ítélték és ítéletet is fog tartani. Miként pedig látták azok is, akik hittek benne és azok is, akik megfeszítették, amikor elítélték; ugyanígy fogják látni, amikor bíráskodni kezd, azok is, akiket elítél, és azok is, akiket megkoronáz.

Istenségének azt a látását azonban, melyet megígért azoknak, akik szeretik Őt, amikor mondta: *Aki szeret engem, azt Atyám is szeretni fogja. És aki szeret engem, az megtartja parancsaimat, én is szeretni fogom, és kinyilatkoztatom magam neki,*[2] a gonoszok már nem fogják látni. Ez a kinyilatkoztatás már családias, övéinek tartja fenn, és a gonoszoknak nem mutatja meg. Ilyen ez a látás.

Milyen Krisztus? – Egyenlő az Atyával. Milyen Krisztus? – *Kezdetben volt az Ige, az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige.*[3]

Most erre a látásra vágyódunk és sóhajtozunk, ameddig zarándokok vagyunk; a végén ennek a látásnak leszünk részesei; ezt a látást most rejtvényben látjuk, ha tehát rejtvényben látjuk, hajtsuk oda a fülünket példabeszédre, és így tárjuk föl pszaltériumon a mondanivalónkat; előbb halljuk, amit mondunk, és tegyük meg, amit parancsolunk.

[1] Jn 5,22. 27.
[2] Jn 14,21.
[3] Jn 1,1.

A gonoszt akkor űzd el, amikor még nem támadt fel az élvezet és nem egyeztél bele

6. [6. v.] És mit mondott? – *Miért fogok félni a rossz napon? Mert a sarkam gonoszsága vesz majd körül engem.*

Kissé homályosan kezdte: *Miért fogok félni a rossz napon? Mert a sarkam gonoszsága vesz majd körül engem.* – Tehát jobban kell félnie, ha majd a sarka gonoszsága veszi körül. Mert – mondja – az ember nem félne attól, aminek elkerülése nem áll hatalmában. Például aki fél a haláltól, mit fog tenni, hogy meg ne haljon? Mondja meg nekem, mivel kerülheti el Ádám adósságát az, aki Ádámtól született? De gondolja meg, hogy Ádámtól született és követte Krisztust, és le kell rónia Ádám adósságát, és el kell nyernie, amit Krisztus ígért.

Aki tehát fél a haláltól, képtelen elkerülni, aki pedig a kárhoztatástól fél, amit majd a gonoszok fognak hallani: *Távozzatok az örök tűzre,* annak van módja elkerülni. Tehát ne féljen? Vajon miért féljen? – Azért, mert sarkának gonoszsága veszi majd körül? Ha tehát elkerüli sarkának gonoszságát és Isten utain jár, nem rossz naphoz érkezik el; a rossz nap, az utolsó nap, számára nem lesz rossz.

Ugyanis az utolsó nap egyesek számára rossz, mások számára jó lesz. Vajon rossz lesz-e azoknak, akiknek ezt mondják: *Gyertek, Atyám áldottai, vegyétek az országot?* De rossz lesz azok számára, akiknek ezt mondják: *Távozzatok az örök tűzre.*[1] Ha sarkának gonoszsága veszi majd körül, nemde félni fog a rossz napon?

Most, amíg élnek, gondoskodjanak magukról, távolítsák el a gonoszságot a sarkuktól: azon az úton járjanak, melyről ő maga mondta: *Én vagyok az út, az igazság és az élet;*[2] és nem fognak félni a rossz napon, mert biztonságot ad nekik az, aki úttá lett.

Miért fogok félni a rossz napon? Mert a sarkam gonoszsága vesz majd körül engem. – Tehát kerüljék sarkuk gonoszságát. Mindenki a sarkában botlik el.

Figyeljen Szeretetreméltóságtok!
Mit mondott Isten a kígyónak? *Ő figyeli majd a fejedet, te meg az ő sarkát fogod figyelni.*[3] Az ördög figyeli a sarkadat, mikor botlasz meg, hogy eltaszítson téged. Az figyeli a sarkadat, te figyeld az ő fejét.

Mi az ő feje? – A rossz sugallat kezdete. Amikor elkezdi sugallni a rosszat, akkor űzd el, amikor még nem támadt fel az élvezet és nem egyeztél bele; és akkor elkerülöd a fejét, és az nem tudja megragadni a sarkadat.

[1]Mt 25,34–41.
[2]Jn 14,6.
[3]Ter 3,15.

De miért Évának mondta ezt? – Mert a test által botlik meg az ember. Éva a mi benső testünk. *Aki a feleségét szereti* – mondja – *önmagát szereti.*

Mit jelent az, hogy *önmagát?* – Folytatja és mondja: *a tulajdon testét soha senki nem gyűlöli*.[1]

Mivel tehát az ördög azt az Ádám-embert Éva által gáncsolta el,[2] és ugyanígy bennünket is a test által akar elgáncsolni, kapta Éva a parancsot, hogy figyelje az ördög fejét, mert az ördög figyeli az ő sarkát.

Ha tehát a sarok gonoszsága vesz majd bennünket körül, miért félnénk a rossz napon? Hiszen megtérvén Krisztushoz hatalmunkban áll, hogy ne tegyünk gonoszságot, és nem lesz, ami körülvegyen bennünket, és örülni fogunk az utolsó napon, nem sírni.

7. [7. v.] De kik azok, akiket majd körülvesz a sarok gonoszsága? – Azok, a*kik a saját erejükben bíznak, és gazdagságuk bőségének sokaságával dicsekszenek.* Tehát kerüljem ezeket és nem fog körülvenni sarkam gonoszsága.

Mit jelent ezeket kerülni? – Azt jelenti, hogy nem bízunk a saját erőnkben, nem dicsekszünk gazdagságunk bőségében, hanem abban dicsekszünk, aki nekünk fölmagasztalást ígért, ha alázatosak vagyunk, és a fennhéjázókat kárhozattal fenyegeti, és akkor nem vesz majd körül minket a sarok gonoszsága. *Akik a saját erejükben bíznak, és gazdagságuk bőségének sokaságával dicsekszenek.*

Krisztus a testvérünk, ő maga vált meg minket

8. [8. v.] Vannak, akik a barátaikban bíznak, mások a saját erejükben, ismét mások a gazdagságukban. Ez a nem Istenben bízó emberi nem bizakodása. Az erőről mondta, a gazdagságról mondta, a barátokról mondja: *A testvér nem vált meg, megvált-e ember?*

Azt várod, hogy ember váltson meg az eljövendő haragtól? Ha a testvér nem vált meg téged, ember hogyan váltana meg? Ki az a testvér, aki ha meg nem vált, nincs ember, aki megváltana? Az, aki a föltámadás után mondta: *Menj, és mondd meg a testvéreimnek.*[3]

A testvérünk akart lenni. és amikor Istennek ezt mondjuk: *Miatyánk*, ezt nyilatkoztatja ki nekünk. Aki ugyanis Istennek azt mondja: *Miatyánk*, az Krisztusnak azt mondja: *Testvér.*

Akinek tehát Isten az atyja, és a testvére Krisztus, az nem fog félni a rossz napon, mert nem fogja körülvenni sarkának gonoszsága, hiszen nem a saját

[1]Ef 5,28 29.
[2]Vö. Ter 3,6.
[3]Mt 28,10.

erejében bízik, nem gazdagsága bőségében dicsekszik, nem is hatalmas barátaival henceg. Tehát abban bízik, aki érte meghalt, hogy ő meg ne haljon örökre; miatta alázkodott meg, hogy ő fölmagasztaltassék; aki megkereste a gonoszt, hogy a hívő Őt keresse.

Tehát ha Ő nem vált meg, megvált-e majd ember? Valaki ember váltana meg, ha az Emberfia meg nem vált? Ha Krisztus nem vált meg, Ádám megváltana? *A testvér nem vált meg, megvált-e ember?*

Emeljük fel kincsünket a földről az ég felé

9. [9. v.] Az bízott a maga erejében és dicsekedett gazdagsága bőségében, aki *nem adhatja a saját engesztelését Istennek,* azaz a bűnökért engesztelést, amellyel megindíthatná Istent, sem *lelkének váltságdíját* az, aki a maga erejében, a barátokban és a gazdagságában bízik.

De kik azok, akik megadják lelkük váltságdíját? – Azok, akiknek az Úr ezt mondja: *Szerezzetek magatoknak barátokat a hamis Mammonból, hogy ők is befogadjanak titeket az örök hajlékokba.*[1] Azok adják meg lelkük váltságdíját, akik nem hagynak föl az alamizsnálkodással.

Ezért akiket az Apostol Timóteus által figyelmeztet, hogy ne legyenek gőgösök és ne gazdagságuk bőségében dicsekedjenek, azaz nem akarta, hogy amijük van, náluk öregedjen meg, hanem azt akarta, hogy legyen belőle valami, ami lelkük váltságdíja lehet, mert ezt mondja: *Evilág gazdagjait figyelmeztesd, hogy ne legyenek gőgösek, és reményüket ne bizonytalan vagyonba vessék, hanem Istenbe, aki bőven megad nekünk mindent megélhetésünkhöz.*

És mintha kérdeznék: Tehát mit kezdjünk a gazdagságunkkal? – Mondja: *Tegyenek jót, gazdagodjanak jótettekben, szívesen és együttérzéssel adakozzanak.*

Honnan tudjuk ezt? Halljad a folytatást: *Így biztos alapot gyűjthetnek a jövőre, és elnyerik az igazi életet.*[2] Így fogják megadni lelkük váltságdíját.

Urunk is erre figyelmeztet: *Készítsetek magatoknak el nem rongyolódó erszényt, elfogyhatatlan kincset a mennyben, ahol nem fér hozzá tolvaj, és nem rágja szét a moly.*[3] Isten nem azt akarta, hogy eltékozold a vagyonodat, hanem tanácsot adott, hogy megfelelően helyezd el.

Értse meg Szeretetreméltóságtok: Ha egy barátod bejön a házadba és látja, hogy nedves helyen tároltad a gabonát, és ő ismeri a gabonafélék megromlásának folyamatát, amit te nem tudsz, ilyen tanácsot adna neked: „Testvér,

[1] Lk 16,9.
[2] 1Tim 6,17–19.
[3] Lk 12,33.

elpocsékolod, amit nehéz munkával gyűjtöttél: nedves helyen tároltad, itt néhány nap alatt meg fog penészedni!" „És mit tegyek, testvér?" – „Vidd magasabb helyre!"

Barátodat, aki arra sürget, hogy a gabonát a mélyen fekvő helyről vidd át magasabb helyre, meghallgatnád. És nem hallod meg Krisztust, aki arra figyelmeztet, hogy a kincsedet emeld a földről az égbe, ahol nem azt kapod vissza, amit mentesz, hanem mented a földet és megkapod az eget, mented a halandót és örökkévalókat fogsz kapni? Krisztusnak kölcsönzöl: csekélységeket kap itt a földön, és nagy kincseket ad vissza neked az égben.

De igaz az, hogy azok, akiket majd körülvesz sarkuk gonoszsága, mert a saját erejükben bíznak, és gazdagságuk bőségében dicsekszenek, és segíteni nem tudó barátokban bíznak, nem adhatják a saját engesztelésüket és lelkük váltságdíját Istennek.

Nem itt van az életünk, nekünk, akik talán küszködünk itt a földön

10. [10. v.] És mit mond az ilyen emberről?
És vesződött örökre, és véget ér az élete. – A szenvedése vég nélküli lesz, az élete véget fog érni.

Miért mondta ezt, hogy véget fog érni az élete? – Azért, mert ezek igazában nem élnek, csak élvezik a mindennapokat. Olyannyira, hogy a szegényeink és a szűkölködőink, a kevésbé erősek és akik nem veszik figyelembe, hogy mit ígér nekik Isten ezekért a vesződségekért, amikor látják a gazdagokat a mindennapos lakomákon, az arany és ezüst ragyogásában, mit mondanak? Azt, hogy „Csak ezek élnek, ezek élnek igazán!"

Ezt mondják, mi pedig figyelmeztetünk arra, hogy ilyeneket ne mondjanak, vagy legalább kevesebben mondják, mintha nem figyelmeztettünk volna. Azt nem tételezzük föl, hogy e figyelmeztetésre elhagyják ezt a mondást, de legalább kevesebben használják, mert a világ végéig ezt mondani fogják.

És az még kevés, hogy a gazdagról azt mondja, hogy él, a mondás tónusában benne van: azt gondolja, hogy *csak az él.* Hát éljen. De véget ér az ő élete, mert nem adhatja meg lelkének váltságdíját, az élete befejeződik, a szenvedésnek nem lesz vége. *És vesződött örökre, és véget ér az élete.*

Hogyan ér véget az élete? Ahogyan az élt, aki bíborban és patyolatban járt, és mindennap nagy lakomát rendezett, és az ajtaja előtt fekvő, sebekkel borított koldust, kinek sebeit kutyák nyalogatták és csak sóvárgott az asztalról lehullott morzsák után, gőgösen és felfuvalkodottan megvetette.

Mit használt neki a gazdagság? Helyet cseréltek: a koldust a gazdag küszöbéről fölvitték Ábrahám ölébe; a gazdagot pompás lakomáiból tűzbe küldték: az megnyugodott, ez égni kezdett; az jóllakott, ez szomjazni kezdett; annak

szenvedése véget ért és örök életet kezdett, ez befejezte az életet, és megkezdte az örök szenvedést.

És mit használt a gazdagnak, aki a pokol kínjai között azt kérte, hogy Lázár az ujja hegyén egy csöpp vízzel enyhítse a nyelvét, mondván, *mert kegyetlenül gyötrődöm e lángban* – és nem kapta meg?[1]

Most a gazdag úgy sóvárgott az ujjhegyen lévő vízcsöppre, mint egykor a koldus asztalának morzsáira; de ennek a szenvedése ért véget, annak az élete; annak a szenvedése örökkévaló, ennek az élete örökkévaló.

Nem itt van az életünk, nekünk, akik talán küszködünk itt a földön, és később nem itt leszünk, mert a mi életünk Krisztus örökre; azok pedig, akik itt akarnak élni, szenvedni fognak örökre és véget ér az életük.

11. [11. v.] *Mert nem fogja látni a pusztulást, amikor látja, hogy meghalnak a bölcsek.* – Az, aki szenvedett örökre és véget ért az élete, *nem fogja látni a pusztulást, amikor látja, hogy meghalnak a bölcsek.*

Mit jelent ez? – Azt jelenti, hogy nem fogja érteni, mi a pusztulás, amikor látja, hogy meghalnak a bölcsek. Mert azt mondja magában: „Ez, mivel bölcs volt és a bölcsességgel együtt lakott és jámborul tisztelte Istent, vajon nem halandó? Tehát jót teszek magammal, amíg élek. Mert ha képesek volnának valamire, akik másképp gondolkodnak, nem halnának meg.” Látja meghalni és nem látja, hogy mi a halál.

Nem fogja látni a pusztulást, amikor látja, hogy meghalnak a bölcsek. – Ahogyan a zsidók látták a kereszten függeni Krisztust, és megvetették, mondván: *Ez, ha Isten Fia, szálljon le a keresztről;*[2] és nem látták, hogy mi a pusztulás. Ha látták volna, mi a pusztulás, ha látták volna! Ő egy időre meghalt, hogy örökre föltámadjon; azok egy ideig éltek, hogy örökre meghaljanak.

De mivel látták haldokolni, nem látták a pusztulást, azaz nem értették, hogy mi az igazi pusztulás. Mit mondanak a *Bölcsesség könyvében* is? – *A legszégyenletesebb halálra ítéljük, mert a beszédei szerint meglátogatják őt. Ha ugyanis valóban Isten fia, elfogadja őt, és kiszabadítja őt az ellenség kezéből;*[3] azaz nem fogja hagyni meghalni a fiát, ha valóban az Ő fia.

De amikor látták, hogy a kereszten semmibe veszi őket, és nem száll le a keresztről, mondták: „Valóban ember volt”. Mondták, és valóban le tudott volna szállni a keresztről az, aki a sírból föl tudott támadni; de arra tanított minket, hogy viseljük el a csúfolódókat. Arra tanított, hogy legyünk türelmesek az

[1]Lk 16,19–26.
[2]Vö. Mt 27,42.
[3]Bölcs 2,20.18.

emberi nyelvekkel szemben, igyunk most a keserűség kelyhéből, és majd megkapjuk az örök üdvösséget.

Igyad csak, beteg, a keserű kelyhet, hogy meggyógyulj te, akinek a bensője nem egészséges. Ne félj, mert hogy ne reszkess, az orvos előbb itta ezt a kelyhet, azaz a szenvedés keserűségét előbb itta az Úr. Az itta, akinek nem volt bűne, akinek nem volt semmije, aminek gyógyulnia kellett volna. Idd, amíg elmúlik e világ keserűsége, és eljön az a világ, melyben nincs botrány, nincs harag, nincs bosszankodás, nincs keserűség, nincs láz, nincs álnokság, nincs ellenségeskedés, nincs öregség, nincs halál, nincs veszekedés.

Fáradozzál itt, el fogsz jutni a véghez; küszködjél, nehogy mivel itt nem akarsz szenvedni, véget érjen az életed, és soha ne legyen vége a szenvedéseidnek. *Mert nem fogja látni a pusztulást, amikor látja, hogy meghalnak a bölcsek.*

Okos légy, kövesd a hangyát, gyűjts magadnak a jövőre

12. *Az oktalan és az ostoba egyaránt elvész.*
Ki az oktalan? – Aki nem gondoskodik magáról a jövőben.
Ki az ostoba ? – Aki nem érti meg, hogy milyen bajban van. Te pedig értsd meg, milyen bajban vagy most, és gondoskodj arról, hogy jó sorod legyen a jövőben.

Ha megérted, milyen bajban vagy, nem leszel ostoba; ha gondoskodsz a jövődről, nem leszel oktalan.

Ki az, aki gondoskodik magáról? – Az a szolga, akire az Úr mint gondnokra rábízta a vagyonát, és később mondta neki: Nem lehetsz tovább a gondnokom, adj számot a gazdálkodásodról. Erre az: „Mit tegyek? Kapálni nem vagyok képes, koldulni szégyellek.” De urának vagyonából barátokat szerzett magának, hogy azok befogadják, amikor kidobják a gondnokságból. És megcsalta urát, hogy barátokat szerezzen, akik majd befogadják.

Te ne félj, hogy csalást kell elkövetned, mert maga az Úr buzdít, hogy mit tegyél, Ő maga mondja neked: szerezz magadnak barátokat a hamis mammonból.[1] Lehet, hogy amit eddig szereztél, gonoszságból szerezted; vagy talán már az maga gonoszság, hogy neked van, a másiknak nincs, te bővelkedsz, a másik pedig nyomorog. Ebből a gonosz mammonból, ebből a gazdagságból, amit a gonoszok neveznek gazdagságnak, szerezz magadnak barátokat, és okos leszel: gyűjtesz magadnak, és nem fogsz csalódni.

Most ugyanis úgy tűnik, hogy tékozolsz. De tékozolsz-e, amikor perselybe teszel? Mert ha például testvérek gyerekkorukban valahogyan pénzt kapnak és perselybe teszik, és csak jóval később nyitják ki, vajon eltékozolták amiatt, hogy nem látják? Ne félj, a gyerekek perselybe teszik és biztonságban vannak; te

[1] Lk 16,1–2.

Krisztus kezébe teszed, és félsz! Légy okos és gondoskodj a jövődről az égben. Légy tehát okos, kövesd hangyát, amint az Írás mondja; raktározz nyáron, hogy ne éhezz télen.[1] A tél az utolsó nap, a szorongatás napja; a tél a botrányok és a keserűség napja; gyűjtsél magadnak a jövőre, ha pedig nem teszed, oktalanul és ostobán el fogsz veszni.

13. „De meghalt az a gazdag, és micsoda temetést rendeztek neki! Nézd csak, hogy megváltoztak az emberek: Már nem veszik figyelembe, hogy milyen bűnös élete volt, amíg élt, hanem azt nézik, milyen pompával halt meg. Milyen boldog, akit ennyien siratnak!" – Pedig úgy élt, hogy kevesen sirassák. Mert mindenkinek siratnia kellene azt, aki ilyen bűnösen él. De pompás a temetés, drága sírt készítenek, drága ruhákba burkolják, kenetekkel és illatszerekkel temetik el. És micsoda emlékműve van! Milyen szépen márványozott!

Él abban az emléke? Ő ott halott. Mindezeket jónak gondolva az emberek eltévelyedtek Istentől, nem keresték az igaz dolgokat, és a hazugságok rászedték őket, Éppen ezért lássad csak a folytatást.

Ő, aki nem adta meg lelkének váltságdíját, aki nem értette meg a pusztulást, mert látta meghalni a bölcseket, és oktalan és ostoba lett, hogy velük együtt elvesszen. És hogyan fognak elveszni azok, akik idegenekre hagyják a gazdagságukat?

Az oktalan és az ostoba egyaránt elvész. Aki a szorongatásodban nem tud rajtad segíteni, idegen számodra.

14. Figyeljetek, testvérek: *és gazdagságukat idegenekre hagyják.* – Mintha átok alá helyezte volna azokat, akiknek javait idegenek veszik birtokba, amikor meghaltak. Tehát boldogok azok, akik fiakat hagynak hátra a vagyonukban, mint utódokat. Voltak gyermekei, nem halt meg.

Mi tesznek a gyermekei? – Ők is megőrzik, amit a szüleik rájuk hagytak, és nem csak megőrzik, gyarapítják is.

És kik számára őrzik? – A gyermekeiknek. Azok is a gyermekeiknek, és a következő nemzedék is a gyermekeinek. Mi jut Krisztusnak? Mi a saját lelkének? Minden a gyermekeknek. A gyermekeik közé, akik a földön vannak, számítsanak oda egy testvért, aki az égben testvérük; akinek mindent oda kellett volna adni, legalább azzal osszák meg azt, amijük van.

De erre mondja nekem valaki: „Íme, kiket mondott átkozottnak az Írás? – Akikről mondta, hogy elvesznek, és idegenekre hagyják a gazdagságukat; az pedig, aki övéire hagyta, boldog."

[1]Vö. Péld 6,6; 30,25.

Én vitatkozom ezzel a gondolkodással, mert odahajtom fülemet a példabeszédre, és látom, hogy nem hiába beszélt így az Írás. Látok ugyanis sok gonoszt meghalni, akiknek nyomába lépnek a fiai; és nem beszélhetett volna így az Írás, hogy elkülönítse a nyomorúságtól azokat, kiknek életét kárhoztatta; és vajon mit értek azon, testvérek, ha nem azt, hogy az ilyenek mind idegenekre hagyják a gazdagságukat?

Hogyan idegenek a fiak? A gonoszok fiai idegenek. Mert találtunk valakit, aki idegenből rokonná lett, mert a javunkra volt. Ha a tieid közül semmit nem használ neked valaki, az idegen.

Hol találunk valaki idegent, aki rokonná lett, mert javunkra volt? Az evangéliumban. Ott feküdt valaki rablóktól megsebzetten, az Úr pedig mondta valakinek: *Szeresd a felebarátodat, mint önmagadat.* És az válaszolta: *És ki az én felebarátom?*

És az Úr elmondta: Egy ember ment le Jeruzsálemből Jerikóba, és rablók kezébe esett, akik megsebesítették, és félholtan ott hagyták az úton. Elmentek mellette a rokonai, mert zsidó volt, és Jeruzsálemből ment lefelé Jerikóba. Elment mellette egy pap, és továbbment; elment mellette egy levita, és az is továbbment; arra ment egy szamaritánus, nem tudom, miféle szamaritánus, aki idegen volt. Odament hozzá, meglátta a nyomorúságát, és irgalmasan ápolta a sebeit, föltette hátas állatára, elvitte a fogadóba és rábízta a fogadósra.

Mindez misztériumként hangzott el, és most túl hosszú volna elemezni. De ami miatt előhoztam, testvérek, az az Úr kérdése: *Közülük a bajbajutottnak ki a felebarátja?*

A kérdező ezt válaszolta: „Azt hiszem az, aki irgalmasságot cselekedett vele.”

Menj – mondta neki az Úr –, és tégy hasonlóképpen.[1] Akivel irgalmas vagy, az a felebarátod.

Ha tehát az idegen szamaritánus irgalmasságot cselekedve és segítséget nyújtva felebaráttá lett, mindazok, akik bajban nem tudnak segíteni neked, idegenek lettek számodra.

Figyeljünk most már azokra a gazdagokra, akik bűnösen éltek, akik gőgösen cselekedtek, meghaltak és nem idegenekre, hanem a fiaikra hagyták a gazdagságot, és a fiaik szüleik útját folytatják: amilyen gőgösek voltak azok, olyanok ők is; amilyen ragadozók voltak azok, olyanok ők is; amilyen fösvények, olyanok ők is: idegenek lettek számukra. Mert hogy megtudjátok, hogy idegenek lettek, nem segítettek azon a lángokban égő gazdagon gazdagságának örökösei.

[1]Lk 10,27–37.

De talán nem voltak örökösei, ezért vették birtokba idegenek a gazdagságát! – Magában az evangéliumban halljuk, hogy voltak örökösei, mert ezt mondja: *Van öt testvérem*.[1] És a testvérei nem tudtak segítségére lenni a lángokban gyötrődőnek.

Mit mondana neked ez a gazdag? – Van öt testvérem, egy testvért nem tettem barátommá, aki az ajtóm előtt feküdt; ezek a testvérek, akik birtokolják a gazdagságomat, nem tudnak segíteni rajtam, idegenek lettek számomra.

Látjátok, hogy mindazok, akik bűnösen élnek, idegenekre hagyják a gazdagságukat.

15. [12. v.] Halljátok csak, mit nyújtanak nekik azok az idegenek, akiket övéiknek hívnak, és figyeljétek, mennyire pórul járnak: *Az oktalan és az ostoba egyaránt elvész, és gazdagságukat idegenekre hagyják.*

Miért idegeneket mondott? – Azért, mert semmit sem használhatnak nekik. De mégis van valami, amiben mintha használnának neki: *A sírjuk a házuk örökre.* Már amennyiben épített sírokról van szó, annyiban ház a sír. Ugyanis sokszor hallod, hogy a gazdag mondja: „Márványozott házam van, melyet itt fogok hagyni, és nem gondolom, hogy lesz másik házam, melyben mindig lakni fogok".

Amikor arra gondol, hogy márványozott vagy faragott emlékművet készít magának, ezt örök házként gondolja, mintha az a gazdag abban maradt volna. Ha abban maradt volna, nem égett volna a pokolban.

Meggondolandó, hol marad az erkölcstelenül élő lelke; nem ott, ahova a halandó testet helyezi, hanem a *sírjuk a házuk örökre.*

A sátraik nemzedékről nemzedékre. A sátrak, amelyekben egy ideig laktak, a házak, amelyekben szinte örökre lakni fognak, azok a sírok. A sátrakat tehát, amelyekben laktak míg éltek, övéikre hagyják, és átköltöznek a sírokba, mintegy örök házakba. Mit érnek nekik a sátraik nemzedékről nemzedékre? A nemzedékről nemzedékre a fiaikat, unokáikat és dédunokáikat jelentik; mit tesznek ezek, mit használnak a sátraik?

Mit? – Halljad csak: *Nevüket szólongatják majd a földjeiken.* Mit jelent ez? Azt, hogy kenyeret és színbort visznek a sírokhoz, és ott *szólongatják* az elhunytak neveit.

Mit gondolsz, hányszor szólították annak a gazdagnak a nevét, azután, hogy az emlékezetére lerészegedtek az emberek, és nem hullott egy csöpp se az ő kiszáradt nyelvére?[2] Saját hasuknak szolgálnak az emberek, nem övéik lelkének.

[1]Lk 16,28.
[2]Vö. Lk 16,24.

Az elhunytak lelkéhez nem jut el más, csak az a jó, amit életükben tettek. Ha pedig életükben nem tettek jót, akkor haláluk után nem jut el hozzájuk semmi. Hanem mit tesznek ezek? Csupán a *nevüket szólongatják majd a földjeiken.*

Jócselekedetekkel kell örök házat készíteni magunknak

16. [13. v.] *És az ember, amikor tisztességben volt, nem értette, esztelen barmokhoz hasonlították és hasonló lett hozzájuk.* – Mennyire kigúnyolja azokat az embereket, akik nem értették, mi kellett volna tenniük gazdagságukból, amíg éltek, és azt gondolták, hogy boldogok lesznek, ha örök házként márványozott síremlékük lesz, és övéik, akikre vagyonukat ráhagyták, a *nevüket szólongatják a földjeiken.*

Ezzel szemben jó cselekedetekkel örök házat kellett volna készíteniük, elő kellett volna maguknak készíteniük a halhatatlan életet. Előre küldve a költségeket, követve a cselekedeteiket, figyelve a szűkölködő útitársra, és adva annak, akivel együtt haladnak, nem megvetve az ajtó előtt sebekkel borítottan fekvő Krisztust, ki ezt mondta: *Amikor egynek a legkisebbek közül megtettétek, nekem tettétek*.[1] Mivel tehát a tisztességben lévő ember nem értette, *esztelen barmokhoz hasonlították és hasonló lett hozzájuk.*

Mit jelent az, hogy *tisztességben lévő*? – Azt jelenti, hogy az Isten képére és hasonlatosságára teremtett és az állatok fölé emelt ember.[2] Isten ugyanis az embert nem úgy teremtette, mint a barmokat, hanem olyanná teremtette, hogy a barmok szolgáljanak az embernek; de vajon erői és nem értelmessége miatt? Az ember azonban nem értette, és aki Isten képmására lett teremtve, azt *esztelen barmokhoz hasonlították és hasonló lett hozzájuk*. Ezért mondja másutt: *Ne legyetek mint a ló és az öszvér, melyekben nincsen értelem.*[3]

17. [14. v.] *Ezen útjuk botrány számukra.* – Számukra legyen botrány, ne neked.

Mikor lesz számodra is botrány? – Akkor, ha azt gondolod, hogy az ilyenek boldogok. Ha megérted, hogy nem boldogok, számukra lesz botrány az útjuk, nem Krisztusnak, nem az Ő testének, nem az Ő tagjainak. *És utána a szájukkal mondanak áldást.*

Mit jelent az, hogy *utána a szájukkal mondanak áldást*? – Azt jelenti, hogy amikor olyanok voltak, hogy csak mulandó javakat kerestek, képmutatókká váltak, és amikor áldják az Istent, ajkukkal áldják, nem a szívükkel. Ilyenek azok a keresztények, akik amikor dicsérik nekik az örök életet, és Krisztus nevében azt mondják nekik, hogy meg kell vetniük a gazdagságot, a szívükben elhúzzák a szájukat; és ha az arcukon nem merik ezt tenni, nehogy

[1]Mt 25,40.
[2]Vö. Ter 1,26.
[3]Zsolt 31,9.

szégyenkezniük kelljen vagy megdorgálják őket az emberek, a szívükben teszi ezt, és megvetik a hallottakat: az áldás a szájukban marad, miközben a szívükben átok lakik. *És utána a szájukkal mondanak áldást.*

Messze van még, hogy a zsoltárt befejezzük; legyen elég Szeretetreméltóságtoknak mára az, amit eddig hallottatok, és holnap majd halljátok azt, ami az Úrnak tetszik.

NEGYVENNYOLCADIK ZSOLTÁR (49.)
Második beszéd (14–21. v.)
Elmondta Hippóban 412 nagyböjtjében
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

14Ezen útjuk botrány számukra,
és utána a szájukkal mondanak áldást.
15Mint juhok az alvilágban, a halál az ő pásztoruk,
és uralkodnak rajtuk az igazak reggel.
És elenyészik az alvilágban dicsőségük segítsége.
16Mindazonáltal Isten megváltja az én lelkemet az alvilág kezéből,
amikor elfogad engem.

17Ne félj, ha gazdag lesz egy ember,
és megsokasodik házának dicsősége,
18mert amikor meghal, nem visz magával semmit,
és nem száll le vele az ő dicsősége.

19Mert áldják a lelkét életében:
megvall, ha jót teszel neki,
20bemegy atyáinak nemzetségébe,
soha nem fog világosságot látni.

21Az ember, amikor megtiszteltetésben volt, nem fogta föl;
hasonlóan a barmokhoz, amelyek elpusztulnak,
és hasonló lett hozzájuk.

1. [14. v.] Amint Szeretetreméltóságtok emlékszik rá, tegnap félbe kellett szakítanunk a megkezdett zsoltárt. Elérkeztünk addig a versig, melyben a Szentlélek dorgálja azokat az embereket, akik csak a világi földi dolgokra ügyelnek, és semmit nem törődnek az ezen élet utáni jövővel; boldogságnak csak evilág gazdagságát és hírnevét, és a mulandó erőt tekinti. A haláluk utánra nem gondolnak, csak arra, hogy pompás legyen a temetésük, és csodálatosan megfaragott síremlékekbe temessék őket, és emlegessék a nevüket földjeiken a házaikból valók. De nem gondoskodtak arról, hol legyen a lelkük ezen élet után, ostoba módon nem rendültek meg Krisztus szavától, aki mondja: *Te ostoba, még*

ezen az éjszakán elvétetik tőled a lelked, és amiket előre készítettél, kié lesz?;[1] és nem figyeltek arra, hogy a mindennapos fényes lakomák, a bíbor és patyolat öltözék után a gazdagot a pokol kínjaira kárhoztatták; a szenvedések, sebek és éhezés után a szegény megnyugodott Ábrahám ölében;[2] ezekkel nem törődve, hanem csak a jelenvalókra ügyelve, és mit sem törődve a halál utáni dolgokkal, legfeljebb csak azzal, hogy a nevüket, melyet az égben elvetnek, a földön emlegessék.

Mindezek leírása után a Szentlélek mondja: *Ezen útjuk botrány számukra, és utána a szájukkal mondanak áldást.* – Ahogyan az Úr Jézus Krisztus mondta egyesekről, akik először eljutnak a hitre, Isten Igéjétől és a Krisztus nevében végzett ördögűzésektől megtisztultak, hogy elnyerjék Isten kegyelmét, hogy megkeresztelkedjenek, és később a korábbinál erkölcstelenebb életükhöz térnek vissza. *Utóbbi állapotuk rosszabb, mint az azelőtti volt*[3] – mondja Péter apostol; az Úr pedig ezt mondja: *És ennek az embernek mostani állapota rosszabb, mint korábban volt.*[4]

Miért? – Azért, mert korábban legalább nyilvánvalóan pogány volt, később pedig a keresztény névvel takarózik, és a vallás leple alatt titokban erkölcstelen. És rosszabb lesz, mert rejtve van, amint mondja: *és utána a szájukkal mondanak áldást,* azaz ajkukon hallod Isten nevét és Krisztus nevét, de a szívükben nem találod. Ezekről mondatott: *Ez a nép ajkával tisztel engem, a szíve azonban távol van tőlem.*[5] Tehát eddig magyaráztuk a zsoltárt.

Az igazi halál, amitől nem félnek az emberek, a lélek elszakadása Istentől

2. [15. v.] Ezután így kezdődnek a ma tárgyalandó és magyarázandó versek: *Mint az alvilágban lévő juhok, a halál az ő pásztoruk.*
Kikről van szó? – Azokról, akiknek útja botrány számukra.
Kikről van szó? – Azokról, akik csak a jelenlévőkre figyelnek és nem gondolnak a jövőre; azokról, akik csak ezt az életet gondolják életnek, amit halálnak kell neveznünk. Tehát nem véletlen, hogy *mint az alvilágban lévő juhok, a halál az ő pásztoruk.*

Mit jelent az, hogy *a halál az ő pásztoruk*? Talán valamiféle dolog a halál, vagy valamiféle hatalom? – A halál ugyanis a lélek elválása a testtől, és ez az, amitől félnek az emberek, a lélek testtől való elválása; az igazi halál pedig amitől nem félnek az emberek, a lélek elválása Istentől. És sokszor, mivel az emberek félnek

[1]Lk 12,20.
[2]Vö. Lk 16,19.
[3]2Pét 2,20.
[4]Lk 11,26.
[5]Iz 29,13.

attól, ami a lelket elválasztja a testtől, beleesnek abba, ami a lelket választja el Istentől. Ez tehát a halál.

De mi módon a halál az ő pásztoruk? – Ha az élet Krisztus, a halál az ördög. A Szentírásnak sok helye mondja, hogy az élet Krisztus. A halál pedig az ördög, nem azért, mert ő maga a halál, hanem mert általa jött a halál. Mert mindkét halálnak – annak a [lelki] halálnak is, amely az ő késztetésére lett az ember étke, és amelyben Ádám elbukott; és annak a halálnak is, amelyben elválik a lélek a testtől – ő a szerzője, aki korábban a gőg által bukott el, és irigykedett a még álló emberre, és láthatatlan halállal fellökte az állót, hogy a látható halált is a nyakába akaszthassa.

Akik hozzá tartoznak, azoknak a halál a pásztora; nekünk pedig, akik az eljövendő halhatatlanságra gondolunk, és nem véletlenül viseljük homlokunkon Krisztus keresztjének a jelét, nincs más pásztorunk, csak az élet. A hitetlenek pásztora a halál, a hívők pásztora az élet.

Ha tehát az alvilágban vannak azok a juhok, akiknek pásztora a halál, akkor azok a juhok, akiknek pásztora az élet, az égben vannak.

Micsoda??? Már az égben vagyunk? – Igen, az égben a hit szerint. Mert ha nem az égben, akkor hova emeljük föl a szívünket? Ha nem az égben, akkor miért mondja Pál apostol: *A mi gondolatunk* (conversatio) *a mennyben van?*[1] Testünkkel a földön járunk, szívünkkel a mennyben lakunk. Ott lakunk, ha oda küldünk valamit, ami itt foglalkoztat minket.

Ugyanis mindenki abban az értelemben lakik a szívben, amennyiben valamiről gondolkodik; gondolkodni pedig arról szokott az ember, ahova kincseit gyűjti. Ha valaki a földön gyűjtötte a kincseket, annak a szíve nem távolodott el a földtől; aki pedig a mennyben gyűjtött kincset, annak a szíve nem szállt le az égből, mert az Úr nyíltan megmondta: *Ahol a kincsed, ott lesz a szíved is.*[2]

Életünk most a gyökérben, azaz a szeretetben van elrejtve

3. Azok tehát, akiknek pásztoruk a halál, virulni látszanak egy ideig, az igazak pedig küszködnek; de miért? – Azért, mert még éjszaka van.

Mit jelent az, hogy *éjszaka van?* – Azt jelenti, hogy nem láthatók az igazak érdemei, és szinte boldogságnak nevezik a gonoszok dolgait.

Ameddig tél van, addig a fű vidámabbnak látszik, mint a fa. A fű ugyanis a télen át virul, a fa pedig télen mintha kiszáradt volna; amikor azonban nyáron

[1]Fil 3,20.
[2]Mt 6,21.

forróbban süt a nap, a fa, amely télen száraznak látszott, kilombosodik és gyümölcsöt terem, a fű pedig elszárad. Látod a fa szépségét, a fű pedig száraz.

Így most az igazak is küszködnek, mielőtt eljön a nyár. Az élet a gyökérben van, az ágakban még nem jelenik meg. A mi gyökerünk pedig a szeretet.

És mit mond az Apostol? Azt mondja, hogy odafönn legyen a gyökerünk, hogy az élet legyen a pásztorunk, mert gondolkodásunknak nem szabad elhagynia a mennyet; ezen a földön halottként kell járnunk, hogy odafönn élve idelenn halottak legyünk, nem pedig, hogy odafönn holtan idelenn éljünk.

Mivel tehát életünknek és szívünknek nem szabad onnan felülről eltávoznia, mit mond az Apostol? – *Meghaltatok,* és ne félj: *mert életetek Krisztussal el van rejtve Istenben.* Íme, hol van a mi gyökerünk.

És hogy mikor jelenik meg a mi dicsőségünk levelekben és gyümölcsökben, arra vonatkozóan folytatja és mondja: *Amikor majd Krisztus, a mi életünk megjelenik, vele együtt ti is megjelentek dicsőségesen.*[1] És reggel lesz. Mert most nincs reggel.

Pöffeszkedjenek a gőgösök és evilág gazdagjai, csúfolják csak a gonoszok a jókat, a hitetlenek a hívőket, és mondják: „Mit használ nektek, hogy hittetek? Mi többletet jelent nektek, hogy van Krisztusotok?"

Válaszoljanak a hívők, ha igazán hívők: „Éjszaka van, még nem látható, hogy mit birtokolunk". A kezük ne hagyja abba a jó cselekedeteket. Ezért mondja másutt: *Szorongatásom napján Istent kerestem; kezemet egész éjszaka kitártam, és nem csalódtam.*[2] A munkánk reggel válik majd láthatóvá, és reggel lesz gyümölcsünk, hogy azok, akik most küszködnek, akkor majd uralkodjanak, és akik most hencegnek és gőgösködnek, akkor alávettessenek. Mert hogyan folytatja? – *Mint juhok az alvilágban, a halál az ő pásztoruk és uralkodnak rajtuk az igazak reggel.*

Akik most nem akarnak gyümölcsöző bűnbánatot tartani, akkor majd gyümölcstelenül bánkódnak

4. Úgy gondolom, hogy ez a vers már érthető, mert korábban szóltunk róla: *Uralkodnak rajtuk az igazak reggel.*

Tűrd az éjszakát, óhajtsd a reggelt. Ne gondold, hogy mivel az éjszakának van élete, a reggelnek sincs élete. Tehát aki alszik, az él, és aki fölébred, az nem él? Nemde az alvó hasonlóbb a halotthoz? És kik az alvók? Azok, akiket Pál apostol ébreszt, ha tényleg akarnának ébredni. Egyeseknek ugyanis ezt mondja: *Ébredj,*

[1]Kol 3,3–4.
[2]Zsolt 76,3.

aki alszol, támadj fel a halálból, és Krisztus rád ragyog.[1] Akiket tehát Krisztus megvilágosít, azok már virrasztanak, de még nem jelenik meg a virrasztások gyümölcse; reggel fog megjelenni, azaz amikor evilág bizonytalanságai már elmúltak.

Az éjszaka ugyanis ez: nem látsz mást, csak a sötétséget. Erkölcstelenséget művel: él és virul, terrorizál és tisztelik; jót tesz: korholják káromolják, vádolják, fáradozik, megfélemlítik, mintha sötétség volna. A gyökérben azonban életerő van, gyümölcs és bő termés; az élet még nincs az ágakban, de a gyökér nem szárad ki; olyan, mintha elszáradt volna, de eljön az idő, amikor dicsőségbe öltözik és gyümölcsöket terem.

Akkor azokról, akikről azt mondták nekünk, hogy ne legyünk féltékenyek rájuk, mit is mond a zsoltár? Azt, hogy *mint a fű, gyorsan elszáradnak, és mint a mező növényei, gyorsan lehullanak.*[2] Elesnek majd, amikor látják a jobb felől álló szenteket, akiket fáradozásuk közben kicsúfoltak, és bánkódva mondják majd magukban, de ez a bánat késő lesz, és gyümölcstelen. Akik most nem akarnak gyümölcsöző bűnbánatot tartani, akkor majd gyümölcstelenül bánkódnak.

Tehát mit mondanak majd a gyümölcstelen bűnbánatban? – *Ezek azok, akiket valamikor kinevettünk, és szidalmazva példálóztunk velük.* A Bölcsesség könyvének szavait mondom, ezt ismerik, akik szokták hallgatni. Ezek ugyanis a bűnösök jövendő szavai, amikor majd látják a bírót, és már az összes hívőt az ő jobbján, és az ő összes szentjeit, akik vele együtt ítélkeznek; ezt fogják mondani, az ő szavaikat idézi az Írás: *Ezek azok, akiket valamikor kinevettünk, és szidalmazva példálóztunk velük. Mi esztelenek, az életüket esztelenségnek véltük és becstelennek az ő halálukat.*[3]

Amikor ugyanis valaki kezd Istennek élni, kezdi megvetni a világot, kezdi nem megbosszulni a világ jogtalanságait, nem itt keresni a gazdagságot, nem itt keresni a földi boldogságot, kezd mindent megvetni, csak az Úrra gondolni, kezdi nem elhagyni Krisztus útját, nem csak a pogányok mondják neki: „Elment az eszed!”; hanem ami sajnálatosabb, azok részéről, akik sokan alszanak és nem akarnak fölébredni, övéitől, a keresztényektől hallja: „Mi bajod?”

Testvéreim, ha valaki a Krisztus útja szerint élő embernek ezt mondja: „Mi bajod?”– tudjuk, hogy mit mond? Megborzadunk a zsidóktól, mert az Úr Jézus Krisztusnak ezt mondták: *Ördögöd van!,*[4] és amikor ezt recitálva halljuk az evangéliumban, a mellünket verjük. Gonosz dolgot mondtak a zsidók Krisztusnak.

---

[1]Ef 5,14.
[2]Zsolt 36,1–2.
[3]Bölcs 5,3–4.
[4]Jn 8,48.

„Ördögöd van!”– Neked van ördögöd, keresztény, amikor látod, hogy egy emberi szívből kiűzték az ördögöt, és Krisztus vett benne lakást, és te azt mondod: „Mi bajod? Úgy látszik ördögöd van!”.

Az Úrról is mondták, hogy eszét vesztette, amikor olyan dolgokat mondott, amiket ők nem értettek; ezt mondták: „Elment az esze, ördöge van”. De voltak néhányan, akik fölébredtek az álomból és mondták: *Ezek nem ördögtől megszállottnak a szavai!*[1]

Ugyanígy most, testvérek, ameddig ezeket a szavakat hallják, a pogányok is, azok is, akik a földkerekségen laknak, a földön lakók, az emberek fiai, gazdag és szegény, azaz azok is, akik Ádámhoz és azok is, akik Krisztushoz tartoznak, egyesek ezt mondják: „Ördöge van”, mások pedig ezt: *Ezek nem ördögtől megszállottnak a szavai!*

Egyesek ugyanis a világ útján járnak, és mindezt csak egy ideig hallják; mások nem hiába hallják, hanem megteszik, amit mondanak nekik: *Vegyétek fületekbe, akik a földkerekségen laktok*. És amikor ezeket megteszik, bizonytalan a gyümölcs. De azoknak, akik erkölcstelenül élnek, és a világ útját választják, a halál a pásztoruk; akik pedig Isten útját választják, azoknak pásztora az élet.

Maga az élet jön majd el ítélni, és pásztorukkal együtt kárhoztatja el azokat, akiknek mondja: *Távozzatok az örök tűzre, mely az ördögnek és angyalainak készült.* Azok pedig, akiket kicsúfoltak és kinevettek azért, mert hittek, hallani fogják magától az élettől, aki a pásztoruk volt: *Gyertek, Atyám áldottai, vegyétek az országot, mely nektek készíttetett a világ kezdetétől.*[2] Tehát uralkodni fognak rajtuk az igazak, de nem most, hanem reggel.

Ne mondja senki: „Miért vagyok keresztény? Nem parancsolok senkinek, bárcsak parancsolhatnék a gonoszoknak!” Ne siess: uralkodni fogsz, de reggel. *És elenyészik az alvilágban dicsőségük segítsége.* Most dicsőségük van, az *alvilágban elenyésznek.*
Mit jelent a *segítségük?* – A pénzből fakadó segítséget, a barátoktól eredő segítséget, a saját erőből való segítséget. *De amikor meghal az ember, azon a napon elvész minden gondolata.*[3] Amennyire dicsőségesnek látszott az emberek között amíg élt, a büntetések annyi enyészetét és romlását fogja tapasztalni az alvilágban, amikor meghal.

[1]Jn 10,20–21.
[2]Mt 25,41 34.
[3]Vö. Zsolt 145,4.

Mintha szomorkodnánk, de mindig örvendezünk

5. [16. v.] *Mindazonáltal Isten megváltja az én lelkemet.* – Nézzétek a jövőben reménykedő szavát: *Mindazonáltal Isten megváltja az én lelkemet.* – Lehet, hogy ez még annak a hangja, aki szabadulni akar a szorongatásból.

Ha valaki börtönben van, azt mondja: Isten, váltsd meg a lelkemet; ha valaki bilincsekben van: Isten, váltsd meg a lelkemet; ha valaki tengeren kerül veszedelembe, hányják-vetik a hullámok a tomboló viharban, mit mond? Azt, hogy: Isten, váltsd meg a lelkemet. Mindezek erre az életre akarnak szabadulni. A zsoltár nem ezeknek a hangja. Mert halljad csak a folytatást:

Isten megváltja az én lelkemet az alvilág kezéből. – Arról a megváltásról beszél, melyet Krisztus már megmutatott önmagában, mert leszállt az alvilágba, és fölment a mennybe. Amit a Főben látunk, megtaláljuk a testben is. Amit ugyanis a Főben hiszünk, azt azok mondták el nekünk, akik látták, és mi általuk látunk, mert valamennyien egy test vagyunk.[1]

De jobb-e azoknak, akik látták, és rosszabb nekünk, akiknek csak hirdették? Nem ezt mondja maga az élet, aki a mi pásztorunk. Megfeddi ugyanis a kételkedő és sebhelyeit tapintani akaró tanítványt, és amikor tapintotta a sebhelyeket, és fölkiáltott: *Én Uram, és én Istenem,* látva a kételkedő tanítványt, és előre látva a később hívő egész földkerekséget, mondta: *Mivel láttál engem, hittél; boldogok, akik látnak és hisznek.*[2]

Mindazonáltal Isten megváltja az én lelkemet az alvilág kezéből, amikor elfogad engem. – Mit jelent ez? Vesződséget, szorongatást, háborgatást, kísértést: semmi mást ne remélj.

Hol van az öröm? – A remélt jövőben. Az Apostol ugyanis ezt mondja: *mindig örvendezők*. Annyi háborgatásban *mindig örvendezők;* mindig szomorkodók, de mindig örvendezők, mert Ő maga mondta: mintha szomorkodók, de mindig örvendezők.

A szomorúságunknak állandó kísérője a *mintha;* az örömünket nem kíséri a *mintha,* mert a reményben biztos.

Miért jellemzi a *mintha* a szomorúságunkat? – Azért, mert elmúlik, mint az álom, és *az igazak uralkodni fognak reggel.*

Szeretetreméltóságtok tudja, hogy aki elmondja az álmát, hozzáteszi: *mintha:* „Mintha ott ültem volna, mintha beszéltem volna, mintha ebédeltem volna, mintha lovagoltam volna, mintha társalogtam volna". Csupa *mintha,* mert amikor fölébredt, nem találta azt, amit látott.

---

[1] Vö. 1Kor 12,12; Róm 12,5.
[2] Jn 20,28–29.

„Mintha kincset találtam volna” – mondja a koldus. Ha a *mintha* nem volna ott, ő nem volna koldus, de mivel *mintha* volt, koldus. Így tehát most, akik a világi örömökre nyitják a szemüket, és elzárják a szívüket, azok számára elmúlik a *mintha*, és eljön a *valóság: mintha* övék volna a világ boldogsága, valójában a büntetés az övék; *mintha* miénk volna a szomorúság, de az örömünk nem *mintha.*

Az Apostol ugyanis nem azt mondja: *mintha örvendezők, de mindig szomorkodók;* vagy: *mintha szomorkodók és mintha örvendezők;* hanem ezt mondja: *mintha szomorkodók, de mindig örvendezők.*

Mint szűkölködők – és itt a *mint*-et a *mintha* helyett használja –, *de sokakat gazdagítók*. És amikor ezt mondta, az Apostolnak nem volt semmije: mindenét elhagyta, semmi vagyona nem volt. És hogyan folytatja?

Mint akiknek semmijük sincs – és ez a *semmijük sincs* az Apostol *minthá*ja – *és mindenük megvan;*[1] és itt nem mondta azt, hogy *mintha.*
Mintha szűkölködött volna, de nem mintha, hanem *valóban* sokakat gazdagított.
Mintha nem lett volna semmije; de nem mintha, hanem *valóban* mindene megvolt.
Miért volt meg valóban mindene? Mert mindenek alkotójához ragaszkodott.
Mindazonáltal Isten megváltja az én lelkemet az alvilág kezéből, amikor elfogad engem.

Aki feltámadott, jövendő dolgokat ígért, nem itt a földön békét és nyugalmat

6. [17. v.] Mi van tehát azokkal, akik itt akarnak virulni? – Látsz majd viruló, erkölcstelen embert, és lehet, hogy meginog a lábad, és mondod majd a lelkedben: „Istenem, én ismerem ennek az embernek a tetteit, micsoda gaztetteket követett el, és íme, virul, erőszakoskodik, uralkodik, érvényesül, feje nem fáj, házában nem éri kár”, és félni fogsz, mert hittél, és esetleg ezt mondja a szíved: „Én nyomorult! Úgy látom, hiába hittem, Isten nem törődik az emberi dolgokkal!”

Isten pedig ébreszt minket, és mit mond? – Azt hogy: *Ne félj, ha gazdag lesz egy ember.*

Mert mitől féltél, amikor gazdag lett egy ember? – Attól féltél, hogy ne legyen hiábavaló a hited, és ne vesszen kárba a hited fáradozása és megtérésed reménye; mert előfordulhat, hogy eléd kerül a lehetőség, hogy csalással nyereséghez juss, és a csalással gazdag lehetnél, és nem kellene küszködnöd; de figyelembe véve Isten fenyegetését, tartózkodtál a csalástól és megvetetted a

[1] 2Kor 6,10.

nyereséget; ugyanakkor látod, hogy az a másik csalásból gyarapodott, és semmi baj nem érte, és félsz amiatt, hogy te jó vagy.

Ne félj – mondja neked Isten Lelke –, *ha gazdag lesz egy ember.* A szemed csak a jelenvalókat akarja látni? Jövendő dolgokat ígért az, aki föltámadott; békét ezen a földön és nyugalmat nem ígért.

Mindenki nyugalmat keres; jó dolgot keresnek, de nem ott, ahol a béke hazája van. Ebben az életben nincs béke; az égben ígérik nekünk azt, amit a földön keresünk, az eljövendő világban ígérik azt, amit ebben a világban keresünk.

7. [18. v.] *Ne félj, ha gazdag lesz egy ember, és megsokasodik házának dicsősége.*

Miért *ne félj?* – Azért, mert *nem visz magával semmit, amikor meghal.* Látod, hogy él: gondolj a halálára, azt figyeled, amije itt van, de figyeld, hogy mit visz magával. Mit visz magával? Sok aranya van, sok ezüstje, nagy földbirtoka, bérletei vannak; meghal, minden itt marad, és nem tudja, kikre. Mert még ha azokra hagyja is, akikre akarja, nem azoknak őrizte, akiknek akarta, mert sokan nem kapták meg a rájuk hagyott javakat, sokan pedig eltékozolták azt, amit rájuk hagytak. Tehát minden itt marad, és mit visz magával?

Lehet, hogy valaki azt mondja: „Azt viszi magával, amibe beburkolják, és azt a drága márványozott síremléket, ami az emlékét őrzi, azt viszi magával.” Én pedig azt mondom: ezt sem viszi magával, mert olyannak nyújtják mindezt, aki nem érzékeli.

Ha egy alvót és ébren nem lévőt ékesítesz, ott van vele minden az ágyban; lehet, hogy az ékességek a fekvő testen vannak, és lehet, hogy ő álmában rongyokban látja magát. Amit álmodik, az számára több, mint amit nem érez. Bár az is semmivé válik, amikor fölébred, de az alvónak valóságosabb volt az, amit álmában látott, mint az, amit nem érzékelt.

Tehát, testvérek, mije lesz a holt testnek? Mije lesz a feloszló testnek? Mije lesz a nem érzékelő testnek? Az emberek ugyanis azt mondják magukban: költsék el a halálomra, miért tegyem gazdaggá az örököseimet? Vagyonomból sok minden lesz az övék, az enyém is legyen valami a testemben.

Ha volt valamije annak a gazdagnak, akinek kiszáradt a nyelve,[1] akkor az embernek van valamije a vagyonából. Testvérek, azt olvastuk-e az evangéliumban, hogy az a gazdag selyembe és patyolatba burkoltan jelent meg a tűzben? Vajon olyan öltözékben volt az alvilágban, amilyenben a lakomákon az asztalnál ült? Amikor szomjazott, és egy csöpp vízre vágyott, mindabból nem volt semmije.

[1]Vö. Lk 16,24.

Tehát az ember nem visz magával semmit. Azt sem viszi magával, amit a temetésben kap. Ahol ugyanis érzékelnek, ott van az ember, ahol nincs érzékelés, ott nincs ember.

Ott fekszik az edény, mely tartalmazta az embert, a ház, mely magáénak mondta az embert. A testet mondjuk háznak, a lelket mondjuk a ház lakójának. A lélek az alvilágban gyötrődik; mit ér neki, hogy a test kenetek és illatszerek között drága gyolcsokba burkolva fekszik?

Olyan ez, mintha egy ház urát száműzetésbe küldenék, te meg diszítenéd a ház falait. A ház ura a száműzetésben nélkülöz és éhezik, és alig talál egy kamrát, ahol alhat, te meg azt mondod: „Boldog, mert föl van ékesítve a háza." Nemde mindenki azt gondolná, hogy tréfálsz, vagy elment az eszed. Ékesíted a testet, gyötrődik a lélek. Adj valamit a léleknek, és akkor adtál valamit az elhunytnak. De mit adhatsz neki, amikor egy csöpp vizet óhajtott, és nem kapott? Ez ugyanis nem törődött azzal, hogy valamit előre küldjön maga előtt.

Miért nem törődött vele? – *Mert ezen útjuk botrány számukra.* Csak a jelen életre gondolt, nem törődött mással, csak azzal, hogy drága kelmékbe burkoltan temessék el.

Elvétetett tőle a lelke, amint az Úr mondja: *Te ostoba, még ezen az éjszakán elvétetik a lelked, és amiket előre készítettél, kié lesz?*[1] És beteljesedett rajta, amit ez a zsoltár mond: *Ne félj, ha gazdag lesz egy ember, és megsokasodik házának dicsősége, mert amikor meghal, nem visz magával semmit, és nem száll le vele az ő dicsősége.*

Aki a test szájával drága ételeket, a szív szájával gonoszságot evett

8. [19. v.] *Mert áldják a lelkét életében.* – Figyeljen Szeretetreméltóságtok, *mert áldják a lelkét életében.*

„Ameddig élt, jót tett magával!" – mondja mindenki, de tévesen. Ez az áldás az áldó lelkéből és nem magából az igazságból való. Mert mit is mondasz? Azt, hogy evett és ivott, megtette, amit csak akart, fényesen lakomázott: ezért jót tett magával?

Én azt mondom: rosszat tett magával. Nem is én mondom, hanem Krisztus mondja: rosszat tett magával. Mert arról a gazdagról, amíg naponta fényesen lakomázott, azt gondolták, hogy jót tesz magával. Amikor pedig égni kezdett az alvilágban, rossznak bizonyult az, amit jónak gondoltak. Amit ugyanis megevett odafönn, azt emésztette odalenn. A gonoszságot mondom, testvérek, melyet lakomázott. A test szájával drága ételeket evett, a szív szájával gonoszságot

[1] Lk 12,20.

evett. Amit odafönn a szív szájával evett, azt emésztette odalenn a gyötrelmek közepette. És jóllehet ideig-óráig evett, örökre rosszul emésztett.

Tehát ehető a gonoszság? Lehet, hogy valaki ezt mondja: „Miket beszél!? Ehető a gonoszság?" – Nem én mondom, hallod az Írást: *Miként a savanyú szőlő gyötrelem a fogaknak és a füst a szemeknek, úgy a gonoszság azoknak, akik vele élnek.*[1] Aki ugyanis eszi a gonoszságot, azaz akinek tetszik a gonoszság, az nem eheti az igazságot. Kenyér ugyanis az igazság.

Ki ez a kenyér? – *Én vagyok az élő kenyér, aki az égből szállottam alá.*[2] Ő a mi szívünk kenyere. Ha valaki testi szájával *savanyú szőlőt* eszik, elvásnak és megfájdulnak a fogai, és alkalmatlanná válnak a kenyér evésére, és nem marad neki más, minthogy dicsérje, amit lát, de képtelen belőle enni; ugyanígy aki gonoszul élt, és szívében bűnökkel táplálkozott, kezd képtelenné válni a kenyér evésére: dicséri Isten szavát és nem teszi meg.

Miért nem teszi meg? – Azért, mert amikor kezdené megtenni, nehézséget tapasztal, mint ahogyan fogfájást érzünk, ha savanyú szőlő után próbálunk kenyeret enni.

De mit tesznek azok, akiknek elvásott a foga? – Egy ideig tartózkodnak a savanyú szőlőtől, és a foguk rendbe jön, és hozzáfoghatnak a kenyér evéshez.

Így dicsérjük mi is az igazságot, de ha enni akarjuk az igazságot, akkor tartózkodnunk kell a gonoszságoktól; és akkor nem csak az igazság dicséretének az élvezete születik meg a szívben, hanem az evés könnyedsége is.

Mert ha egy keresztény azt mondja: „Isten a tudója, hogy örömömre szolgál, de képtelen vagyok vagyok megtenni", annak el vannak vásva a fogai, sokáig ette a gonoszságot.

Tehát az igazság is ehető? – Ha nem volna ehető, az Úr nem mondaná: *Boldogok, akik éhezik és szomjazzák az igazságot.*[3]

Tehát mivel annak lelkét áldják az életében, az életében áldják, a halálban gyötrődni fog.

Ennek az életnek a szenvedései nem mérhetők az eljövendő dicsőséghez

9. *Megvall, ha jót teszel neki.* – Figyeljetek és táplálkozzatok, tapadjon meg a szívetekben; egyétek meg, nézzétek az ilyeneket és ne akarjatok ilyenek lenni: óvakodjatok az ilyen szavaktól. *Megvall, ha jót teszel neki.*

[1] Péld 10,26. (A Vulgátában másként)
[2] Jn 6,41.
[3] Mt 5,6.

Milyen sokan vannak az olyan keresztények, testvérek, akik akkor adnak hálát Istennek, amikor nyereség éri őket! Azaz: *Megvall, ha jót teszel neki.* Dicsér és mondja: „Való igaz, hogy te vagy az én Istenem; megszabadított a börtönből, vallomást teszek róla.” Nyereség érte, vallomást tesz; örökséghez jutott, vallomást tesz; kár éri, káromkodik.

Miféle fiú vagy, ha utálod apádat, amikor fenyít? Fenyítene-e, ha valami nem a rosszallását váltotta volna ki? Vagy ha utálna vagy gyűlölne, akarna-e jobbítani? Adj tehát hálát a fenyítőnek, hogy elnyerd az örökséget Istentől, aki fenyít téged. Nevelnek ugyanis, amikor fenyítenek.

De nagyon fenyít, mivel nagy dolog az, amit majd meg fogsz kapni. Mert ha mérlegeled a fenyítéket és azt, amit kapni fogsz, úgy találod, hogy szinte semmi a fenyíték. Pál Apostol ezt mondja: *A mostani pillanatnyi könnyű szenvedés ugyanis a mennyei örök dicsőség túláradó mértékét szerzi meg nekünk.*

De mikor? – *Amikor nem a láthatóra, hanem a láthatatlanra fordítjuk a figyelmünket. Mert a látható mulandó, a láthatatlan azonban örök.*[1]

És ismét: *Ennek az életnek a szenvedései nem mérhetők az eljövendő dicsőséghez, amely majd megnyilvánul rajtunk.*[2]
Mi tehát az, amit szenvedsz?

„De mindig szenvedek!” – Megengedem. Amióta megszülettél, minden életkorodban, egész öregségedig, amíg csak meg nem halsz, gondold végig, hogy azt szenveded, amit Jób szenvedett. Amit ő szenvedett néhány napig, egyesek kisgyermek koruktól fogva szenvedik; de amit szenvedsz, az elmúlik, véget ért, amit pedig kapni fogsz, annak nem lesz vége. Ne a büntetést tedd egyenlővé a jutalommal; hanem az időt tedd egyenlővé az örökkévalósággal, ha tudod.

Ne káromolja életetek az Egyházat

10. *Megvall, ha jót teszel neki.* – Ne legyetek ilyenek, testvérek; lássátok, hogy emiatt mondjuk ezeket, emiatt énekeljük, emiatt magyarázzuk, emiatt izzadunk: ne tegyetek ilyet.

A cselekedeteitek mutatnak meg benneteket: amikor a cselekvésetekben halljátok az igazat és káromkodtok, az Egyházat káromoljátok.

Miért? – Azért, mert keresztények vagytok.

„Ha így van, elmegyek Donatus pártjába, pogány akarok lenni!”

---

[1] 2Kor 4,17–18.
[2] Róm 8,18.

Miért? – Mert eszed a kenyeret és fájnak a fogaid. Amikor láttad a kenyeret, dicsérted, amikor enni kezdted, megfájdultak a fogaid. Azaz amikor hallottad Isten beszédét, velünk együtt dicsérted, de amikor azt mondták neked: „Tedd ezt" – káromkodol.

Ne így viselkedj, hanem ezt mondd: „A kenyér jó, de én képtelen vagyok enni."

Most pedig, ha a szemeddel látod, dicséred, ha pedig a fogadhoz ér, ezt mondod: „Rossz ez a kenyér, és milyen lehet az, aki sütötte?"

Így történik, hogy megvallod Istent, amikor jót tesz veled, és hazudsz, amikor énekeled: *Áldom én az Urat minden időben, az Ő dicsérete mindenkor a számban.*[1]

Ajkaid énekének a szívedből kell fakadnia; az Egyházban énekelted: *Áldom én az Urat minden időben.*

Mit jelent az, hogy *minden időben*? – Ha mindig nyereséggel jár, minden időben áldod; ha néha kár ér, nem áldod, hanem káromlod. Biztos, hogy minden időben áldod? Biztos, hogy dicsérete mindig a szádban van? Olyan leszel, amilyennek most leír: *megvall, ha jót teszel neki.*

Isten képmása belül van, nem a testben

11. [20–21 v.] *Bemegy atyáinak nemzetségébe* – azaz utánozza atyáit. Mert a most élő gonoszoknak vannak testvérei, vannak atyái. A régi gonoszok a jelenlegiek atyái; és a mostani gonoszok a gonosz utódok atyái. Ahogyan a régi igazak a most élő igazak atyái, és a mostani igazak azok atyái, akik majd később fognak élni.

A Szentlélek meg akarta mutatni, hogy nem téves az egyenlőség, ami miatt zúgolódnak, hanem kezdettől fogva mindenkinek megvan az atyja. Ádám kettőt nemzett, és az egyikben gonoszság, a másikban igazság volt: gonoszság Káinban, igazság Ábelben. Úgy látszik, a gonoszság legyőzte az igazságot, mert a gonosz Káin megölte az igaz Ábelt éjszaka.[2] Vajon reggel? – De *uralkodnak rajtuk az igazak reggel.*[3]

Eljön a reggel és megmutatkozik, hol van Ábel, és hol van Káin. Így mindazok, akik Káin szerint és így mindazok, akik Ábel szerint élnek egészen a világ végezetéig.

Bemegy atyáinak nemzetségébe, soha nem fog világosságot látni. Mert amikor itt élt, akkor is sötétben volt, hamis javaknak örült, és nem szerette az igazi

[1]Zsolt 33,2.
[2]Vö. Ter 4,8.
[3]Zsolt 48,15.

jókat; ezért innen a pokolba megy: az álmok sötétségéből a kínok sötétsége fogadja be őt. Tehát *soha nem fog világosságot látni.*

De miért van ez? – Azért, mert amit a zsoltár közepén mondott, ugyanaz áll a végén: *Az ember, amikor megtiszteltetésben volt, nem fogta föl; hasonlóan a barmokhoz, amelyek elpusztulnak, és hasonló lett hozzájuk.*

Ti pedig testvérek, gondoljátok meg, hogy Isten képére és hasonlatosságára teremtett emberek vagytok.[1] Isten képmása belül van, nem a testben van; nem a fülekben, nem a szemekben, nem az orrban, nem az ínyben, nem a kezekben és a lábakban van, melyeket láttok, hanem ahol az értelem, ahol az elme, ahol az igazságot kereső ész, ahol a hit, ahol a reményetek, ahol a szeretetetek van, ott van Isten képmása.

Ott értitek meg és látjátok, hogy mindezek elmúlnak, mert így mondja egy másik zsoltárban: *Ámbár képmásban jár az ember, mégis hiábavalóan háborog; kincseket gyűjt, és nem tudja, kinek gyűjti.*[2]

Ne háborogjatok, mert bármi is legyen, mulandó; ha megtiszteltetésben lévő emberek vagytok, fogjátok is föl. Mert ha megtiszteltetésben lévő emberként nem fogjátok föl, az esztelen barmokhoz hasonlítotok, és hasonlók lesztek hozzájuk.

[1]Vö. Ter 1,26.
[2]Zsolt 38,7.

NEGYVENKILENCEDIK ZSOLTÁR (50.)
Elhangzott Hippóban 412 nagyböjtjében
58 éves, 21 éves pap, 17 éves püspök

1Zsoltár. Ászáfé.
Az istenek Istene, az Úr beszélt,
és meghívta a földet napkelettől napnyugatig.
2Sionról ékes szépséggel ragyogott föl Isten,
3Isten nyilvánvalóan eljön, és nem lesz néma:
tűz jár előtte, és hatalmas vihar van körülötte.

4Szólítani fogja az eget onnan felülről,
és a földet, hogy elválassza a népét.
5Gyűjtsétek össze neki az ő igazait,
akik többre tartották szövetségét az áldozatoknál.
6És hirdetik majd az egek az ő igazságát,
mert az Isten bíró:

7„Halljad, én népem, és beszélek hozzád;
Izrael, és tanúskodom neked:
Isten, a te Istened én vagyok.
8Nem az áldozataidért vádollak téged;
mert égőáldozataid a szemem előtt vannak mindig.
9Nem fogadom el házadból a borjakat,
sem nyájaidból a bakokat.

10Mert az enyém az erdők minden vadja,
jószágok a hegyeken és az ökrök.
11Ismerem az ég minden madarát,
és a mező szépsége velem van.

12Ha megéheznék, nem mondanám neked;
mert az enyém a földkerekség és annak teljessége.
13Vajon a bikák húsát eszem-e,
vagy a bakok vérét iszom-e majd?
14Áldozd Istennek a dicséret áldozatát,
és add vissza a Magasságbelinek könyörgéseidet,
15és hívj segítségül engem háborgatásod napján:
kiragadlak téged, és te megdicsőítesz engem.

16Mert a bűnösnek azt mondja Isten:
„Te miért magyarázod az én igazságaimat,
és veszed a szádra a szövetségemet?
17Te pedig gyűlölöd a fegyelmet,
és hátad mögé vetetted beszédeimet.
18Ha tolvajt láttál, együtt futottál vele;
és a házasságtörővel együtt volt részed.
19A szád tele volt rosszasággal,
és a nyelved ölelgette az álnokságot.

20Leülvén a testvéred ellen beszéltél,
és anyád fia ellen okoztál botrányt.
21Ezeket megtetted, és én hallgattam.
Gonoszságot gyanítottál, hogy hasonló leszek hozzád.
Vádollak téged, és arcod elé állítalak téged.

22Értsétek meg ezeket, akik megfeledkeztek Istenről,
nehogy egyszer elragadjon, mint az oroszlán,
és ne legyen, aki kiragadna.
23A dicséret áldozata dicsőít engem,
és ez az út, amelyen megmutatom neki Isten üdvösségét.”

Egy az Isten

1. [1. v.] Hogy mennyire hatékony Isten beszéde életünk jobbítására, jutalmának remélésére és a büntetésétől való félelemre, azt mindenki magában mérje le; és a lelkiismeretét álnokság nélkül tárja ki előtte, és ne áltassa magát ilyen nagy veszedelemben, mert látjátok, hogy maga a mi Urunk és Istenünk senkinek nem hízeleg; bennünket vigasztal ugyan jókat ígérvén, és megerősítve a reményünket, az erkölcstelenül élőket azonban és az ő szavát megvetőket nem kíméli.

Tehát vizsgálja meg magát mindenki amíg idő van, és lássa hol van, és vagy tartson ki a jóban vagy hagyja el a rosszat.

Mert ahogyan ebben a zsoltárban szól, nem akárki ember vagy angyal, hanem *Az istenek Istene, az Úr beszélt.*

És megszólalva mit cselekedett? – *Meghívta a földet napkelettől napnyugatig.*

Aki *meghívta a földet napkelettől napnyugatig,* az a mi Urunk és Üdvözítőnk, Jézus Krisztus. *Az Ige testté lett, hogy közöttünk lakozzék.* Tehát a mi Urunk Jézus Krisztus az istenek Istene, mert *mindenek általa lettek, és nélküle semmi*

sem lett, ami teremtetett. Isten Igéje, ha Isten, ugyancsak az istenek Istene; hogy pedig Isten-e, arra az evangélium válaszol: *Kezdetben volt az Ige és az Ige Istennél volt és Isten volt az Ige.*[1] És ha mindenek általa lettek, ahogy a folytatásban mondja, az istenek is, ha egyáltalán lettek, általa teremtettek. Ugyanis egyedül Isten nem teremtetett, és egyedül ő valóban Isten. Ő azonban egyedül Isten, Atya és Fiú és Szentlélek, egy Isten.

Istenek lettünk, de ez az örökbefogadó kegyelmének, nem a nemző természetének köszönhető

2. Kik tehát azok az istenek, akiknek istene az igaz Isten, vagy hol vannak? – Egy másik zsoltár mondja: *Isten megállt az istenek zsinagógájában, középen pedig megkülönbözteti az isteneket.* Még nem tudjuk, hogy nem gyűltek-e össze egyes istenek az égben, és az ő gyülekezetükben, azaz zsinagógájukban állt-e meg Isten, hogy megítélje őket.

Lássátok csak, hogy ugyanabban a zsoltárban kiknek mondja: *Én mondtam: istenek vagytok, a Magasságbeli fiai mind; ti pedig, mint az emberek, meg fogtok halni és mint egy a fejedelmek közül el fogtok esni.*[2] Nyilvánvaló tehát, hogy az embereket mondta isteneknek, akik az ő kegyelméből istenültek meg, nem a lényegéből születtek.

Mert ő tesz megigazulttá, aki önmagától és nem mástól igaz; és ő istenít meg, aki önmagától és nem másból részesedve Isten. Aki pedig megigazulttá tesz, ő istenít meg, mert megigazulttá téve Isten gyermekeivé tesz. *Mert hatalmat adott nekik arra, hogy Isten fiaivá legyenek.*[3]

Ha Isten fiaivá lettünk, istenek is lettünk, de ez a fiúvá fogadás kegyelmének, nem a nemző természetének a dolga. Ugyanis egyedül Isten Fia Isten és az Atyával egy Isten, a mi Urunk és Üdvözítőnk Jézus Krisztus, aki kezdetben az Ige és az Istennél lévő Ige, az Ige Isten.

A többiek, aki istenekké lesznek, az ő kegyelméből lesznek azzá, nem az ő lényegéből születnek, hogy az legyenek, aki ő, hanem hogy jótéteményként jussanak el Hozzá, és Krisztus társörökösei legyenek. Ebben az Örökösben ugyanis akkora a szeretet, hogy társörökösöket akart maga mellé.

Ki az a kapzsi ember, aki társörökösöket kíván magának? De még ha volna is ilyen, megosztaná velük az örökséget, és kisebb része lenne, mintha csak egyedül örökölne. Az az örökség azonban, amelyben Krisztus társörökösei vagyunk, nem kisebbedik az örökösök számától, hanem ugyanannyi sokaknak, mint keveseknek lenne; ugyanannyi egyeseknek, mint amennyi mindenkinek.

[1] Jn 1,1.
[2] Zsolt 81,1 6–7.
[3] Jn 1,12.

Lássátok, mondja az Apostol, *mekkora szeretetet adott nekünk Isten, hogy Isten fiainak hívnak minket és azok is vagyunk.* És egy másik helyen: *Szeretteim, Isten fiai vagyunk, és még nem nyilvánvaló, hogy mik leszünk.* Tehát még reményben vagyunk, nem a valóságban. *Tudjuk azonban* – mondja –, *hogy amikor majd megjelenik, hasonlók leszünk hozzá, mert látni fogjuk őt, amint van.*[1]

Ő egyedül hasonló a születés alapján, mi hasonlók leszünk a látás alapján. Mert nem úgy leszünk hasonlók mint ő, aki egyenlő azzal, aki őt nemzette; mi ugyanis hasonlók leszünk, nem egyenlők, ő azért hasonló, mert egyenlő.

Hallottuk, kik a megigazulással istenekké váltak, mert Isten fiainak nevezik őket; és kik azok az istenek, akik nem istenek, akiknek félelmetes ez az istenek Istene. Egy másik zsoltár ugyanis ezt mondja: *Félelmetes minden istenek fölött.* És mintha kérdeznéd: Miféle istenek fölött?, mondja: *Mert a nemzetek összes istenei démonok.*[2] A nemzetek isteneinek, a démonoknak félelmetes; akiket ő maga tett istenekké, azoknak szeretetre méltó.

Ezért úgy találom, hogy mindketten megvallották Isten fenségét, az ördögök is megvallották Krisztust, a hívők is megvallották Krisztust. *Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia* – mondta Péter.[3] *Tudjuk ki vagy: te vagy az Isten Fia* – mondták az ördögök.[4] Egyforma vallomást hallok, de nem találok egyforma szeretetet; sőt, az egyik helyen szeretetet, a másik helyen félelmet találok.

Akik számára tehát szeretetre méltó, azok fiak, akiknek félelmetes, azok nem fiak; akiknek szeretetre méltó, azokat istenekké tette, akiknek félelmetes, azokat meggyőzte, hogy nem istenek. Azok ugyanis istenekké lesznek, ezeket isteneknek gondolják; azokat istenekké teszi az igazság, ezeket isteneknek véli a tévedés.

Isten az egész földet meghívta.
Az egységben, ne a megosztottságban örvendjünk.

3. Tehát *az istenek Istene, az Úr beszélt.* Sokféleképpen beszélt. Az angyalok által Ő beszélt, a próféták által Ő beszélt, tulajdon szájával Ő beszélt, az apostolok által Ő beszélt, a hívei által Ő beszél, alázatosságunk által, amikor valami igazat mondunk, Ő beszél.

Lássátok tehát, hogy sokféleképpen beszélve, sokszor, sok edény által, sok hangszer által ő maga beszél mindenütt, megérintve, helyesbítve, sugalmazva; lássátok csak, mit cselekedett.

---

[1] Jn 3,1–2.
[2] Zsolt 95,4–5.
[3] Mt 16,16.
[4] Mk 5,7; 1,24.

Beszélt ugyanis és *meghívta a földet.* Miféle földet? Talán Afrikát, azok miatt, aki azt mondják: „Krisztus Egyháza Donatus pártja!” Igaz ugyan, hogy Afrikát külön nem hívta meg, de Afrikát sem különítette el. Aki ugyanis meghívta a földet napkelettől napnyugatig, nem hagyta egyetlen részét sem meghívás nélkül, és meghívásába Afrikát is belefoglalta. Örvendezzék tehát az egységben, ne gőgösködjék a megosztottságban. Helyesen mondjuk tehát, hogy az istenek Istenének szava Afrikába is eljött, és nem rekedt meg Afrikában. *Meghívta ugyanis a földet napkelettől napnyugatig.* Nincs hely, ahol meglapulhatnának az eretnekek leshelyei, nem rejtőzhetnek el a hazugságok árnyékában; mert *nincs akik elrejtőzhetne az ő melegétől.*[1] Aki meghívta a földet, az egész földet hívta meg, aki meghívta a földet, egészében hívta meg, amekkorára megformálta.

Miért kelnek föl álkrisztusok és álpróféták? Miért próbálnak megejtő szavakkal behálózni, mondván: *Íme, itt van a Krisztus, íme amott van!?*[2] Nem hallgatok a kérkedő pártokra; az istenek Istene nekem az egészet mutatja: aki meghívta a földet napkelettől napnyugatig, az egészet megváltotta, a rágalmazó részeket azonban elítélte.

A két Szövetség összhangja

4. [2. v.] De halljuk csak, hogy a napkelettől napnyugatig meghívott földet honnan kezdte meghívni, aki meghívta? Ezt halljátok: *Sionról ékes szépséggel.* Bizony a zsoltár összecseng az evangéliummal, amely ezt mondja: *Minden nemzetnek Jeruzsálemen kezdve el.* Halljad csak: *Minden nemzetnek. Meghívta a földet napkelettől napnyugatig.* Halljad csak: *Jeruzsálemen kezdve el. Sionról ékes szépséggel.* Tehát a *meghívta a földet napkelettől napnyugatig,* ez összecseng az Úr szavával, aki ezt mondja: *A Krisztusnak szenvednie kellett, és föl kellett támadnia harmadnapon, és hirdetni kell az ő nevében a bűnbánatot és a bűnbocsánatot minden nemzetnek.*[3] Az összes nemzetek ugyanis napkelettől napnyugatig élnek. Az pedig, hogy *Sionról ékes szépséggel,* hogy onnan indult evangéliumának ékessége, hogy ott kezdték hirdetni azt, aki *szebb az emberek fiainál,*[4] összecseng az Úr szavaival, aki ezt mondja: *Jeruzsálemen kezdve el.* Összecsengenek az újak a régiekkel, a régiek az újakkal; a két szeráf egymásnak mondja: *Szent, Szent, Szent a Seregek Ura, Istene.*[5] És összhangban van a két szövetség, egy hangja van a két szövetségnek; hallgassuk csak a Szövetségek egybehangzó hangját, nem az örökségből kitagadott rágalmazók hangját.

[1] Vö. Zsolt 18,7.
[2] Mt 24,23.
[3] Lk 24,46–47.
[4] Vö. Zsolt 44,3.
[5] Iz 6,3.7

Tehát ezt tette az istenek Istene: *Meghívta a földet napkelettől napnyugatig. Sionról ékes szépséggel ragyogott föl.* Ott voltak ugyanis az apostolok, akik ötven nappal a feltámadása után megkapták az égből küldött Szentlelket.[1] Onnan jött az evangélium, onnan az igehirdetés, onnan töltötték be a földet mégpedig a hit kegyelmében.

Ha igazán hisszük Krisztus istenségét mindabban, amit szenvedett, élni fogunk

5. Amikor maga az Úr eljött, mert szenvedni jött, rejtetten jött el; és mivel önmagában erős volt, a testben gyengeként jelent meg. Olyannak kellett ugyanis látszania, hogy ne érthessék, megvetettnek kellett lennie, hogy megölhessék. Az istenségben a dicsőség szépsége volt, de ez rejtve volt a testben. *Ha ugyanis megismerték volna, soha nem feszítették volna keresztre a dicsőség Urát.*[2] Így járt tehát ellenségei, a zsidók között rejtetten, csodákat téve, bántásokat eltűrve egészen addig, hogy fára függesszék; a zsidók pedig függeni látva egyre inkább megvetették, és a kereszt előtt a fejüket hajtogatva mondták: *Ha Isten Fia, szálljon le a keresztről!*[3]

Elrejtett volt tehát az istenek Istene, és ha megszólalt, inkább irántunk való együttérzésből, mint fölsége miatt tette. Mert honnan valók ezek a szavak, ha nem belőlünk: *Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?*[4] Mert mikor hagyta el az Atya a Fiút, vagy a Fiú az Atyát? Nem egy Isten a Fiú és az Atya? Nemde nagyon igaz: *Én és az Atya egy vagyunk*?[5] Miért mondja tehát: *Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?,* ha nem azért, hogy a gyönge testben fölismerjük a bűnös hangját? Mert aki magára öltötte a bűn testének hasonlóságát,[6] miért ne öltötte volna magára a bűn hangjának hasonlóságát is?

Elrejtett tehát az istenek Istene akkor is, amikor az emberek között járt, akkor is amikor megéhezett és szomjazott, amikor fáradtan leült, amikor kimerült testben aludt, amikor elfogták, megostorozták, bíró elé állították, és a gőgösködőnek ezt válaszolta: *Semmi hatalmad nem volna fölöttem, ha onnan felülről nem adatott volna;*[7] amikor leölésre vitték *és nyírója előtt nem nyitotta meg a száját*,[8] amikor amikor megfeszítették és eltemették, mindig az istenek elrejtett Istene.

---

[1]Vö. ApCsel 2,4.
[2]Vö. 1Kor 2,8.
[3]Mt 27,38 39.
[4]Zsolt 21,2; Mt 27,46.
[5]Jn 10,30.
[6]Vö. Róm 8,3.
[7]Jn 19,11.
[8]Iz 53,7.

És milyen azután, hogy feltámadott? Csodálkoztak a tanítványok és először nem hitték, amíg nem érintették és tapintották őt.[1] De a test támadt fel, mivel a test halt meg; az istenség, amely nem halhatott meg, még a feltámadó testében is rejve maradt. Alakját látni, tagjait érinteni, sebeit tapintani lehetett, de az Igét, aki által mindenek lettek, ki láthatja? Ki érintheti? Ki tapinthatja? És mégis, *az Ige testté lett és közöttünk lakozott.*[2] És aki érintette az embert, Tamás, amennyire képes volt, megértette Istent. Sebhelyeit tapintva fölkiáltott: *Én Uram, én Istenem!*[3]

Az Úr pedig azt az alakot, azt a testet mutatta meg nekik, amelyben a kereszten láthatták és amelyet sírba helyeztek. Negyven napon át megmutatkozott nekik. A gonosz zsidóknak nem mutatkozott, hanem azoknak, akik hittek benne a megfeszítése előtt, hogy akiket kétségek között hagyott a Megfeszített, a Feltámadott erőssé tegye. Azután a negyvenedik napon parancsot adva egyházának, azaz *a napkelettől napnyugatig meghívott földnek,* hogy ne lehessen mentsége azoknak, akik szakadásban akarnak elveszni, fölment a mennybe és mondta nekik: *Tanúim lesztek Jeruzsálemben* (ahonnan való ékes szépsége), *egész Júdeában és Szamariában és egészen a föld határáig.* És miután ezeket mondta felhő takarta el a szemük elől. Akik ismerték őt, feszülten nézték; de eddig alázatosságában ismerték, nem dicsőségében. És miközben eltávozott tőlük az égbe, angyali szó figyelmeztette őket: *Galileai férfiak, mit álltok itt? Ez a Jézus, akit felmenni láttok, így jön el majd ismét, ahogyan látjátok az égbe szállni.* Tehát fölment a mennybe; ők pedig örvendezve tértek vissza és parancsa szerint a városban maradtak mindaddig, amíg be nem töltötte őket a Szentlélek.[4]

De mit mondott a tapintó Tamásnak? – *Mivel láttál engem, hittél; boldogok, akik nem látnak és hisznek.*[5] Megjövendölt bennünket. Az a napkelettől napnyugatig meghívott föld nem lát, és hisz. Elrejtett tehát az istenek Istene azoknak is, akik között járt, azoknak is, akik megfeszítették, azoknak is, akik feltámadottan látták, és nekünk is, akik hisszük az égben trónolót, akit nem láttunk itt a földön járni. De ha láttuk volna is, nemde azt láttuk volna, akit a zsidók láttak és megfeszítették? Több az, hogy nem látva Krisztust hisszük Istent, mint hogy ők látva csak embernek gondolták. Ők végül is helytelenül gondolkodva megölték, mi helyesen hiszünk, ezért élünk.

[1]Vö. Lk 24,39.
[2]Jn 1,14.
[3]Jn 20,28.
[4]Vö. ApCsel 1,3–12.
[5]Jn 20,29.

Krisztus most, amikor még nem ítéletet tart, nevelve ostoroz és közbenjár értünk

6. [3. v.] Mi következik ebből, testvérek? Ez az istenek Istene, aki akkor is rejtett volt, most is rejtőző, vajon mindig rejtett marad? Bizony nem; halljad csak a folytatást: *Isten nyilvánvalóan eljön.*

Aki rejtetten jött el, nyilvánvalóan fog eljönni; rejtetten jött, hogy elítéljék, nyilvánvalóan fog eljönni, hogy ítéletet mondjon; rejtetten jött, hogy bíró elé álljon, nyilvánvalóan fog eljönni, hogy a bírák fölött is ítéljen.

Nyilvánvalóan eljön és nem lesz néma. – Hogy-hogy? Most talán hallgat? És akkor honnan valók, amiket mi mondunk? Honnan ezek a parancsolatok? Honnan ezek az intelmek? Honnan ez a riasztó kürtszó?

Nem hallgat és mégis hallgat; nem hallgat amikor figyelmeztet, hallgat amikor nem torol meg; nem hallgat amikor parancsol, hallgat amikor nem ítél. Elszenvedi ugyanis minden nap a gonosztevő bűnösöket, akik nem törődnek Istennel sem a lelkiismeretükben, sem az égben, sem a földön; mindez nincs rejtve előle és mindenkit figyelmeztet, és amikor egyeseket ostoroz itt a földön, az figyelmeztetés, még nem kárhoztatás.

Tehát hallgat az ítélet felől, rejtőzik az égben, még közbenjár értünk, türelmes a bűnösök iránt, nem érezteti haragját, hanem várja a bűnbánatot. Egy másik helyen mondja: *Hallgattam, de vajon mindig hallgatni fogok-e?*[1] Amikor tehát nem fog hallgatni, *Isten nyilvánvalóan eljön.*

Ki ez az Isten? – A mi Istenünk. És maga Isten a mi Istenünk, mert nem Isten az, aki nem a mi Istenünk. A nemzetek istenei ugyanis ördögök, a keresztények Istene pedig igaz Isten. Ő fog eljönni, de nyilvánvalóan, már nem azért, hogy megcsúfolják, arculverjék, megostorozzák; eljön, de nyilvánvalóan, már nem azért, hogy náddal verjék a fejét, már nem azért, hogy megfeszítsék, megöljék és eltemessék; mert mindezt a rejtőző Isten akarta elszenvedni. *Nyilvánvalóan eljön és nem lesz néma.*

Az Istent szeretőknek nagy büntetés az Isten arcának édességétől való távollét

7. Azt pedig, hogy az ítélet jön, a folytatás tanítja: *Tűz jár előtte.*[2]

Félünk? Változzunk meg és nem fogunk félni. A pelyva féljen a tűztől, az arany mit csinál? Most ugyanis a hatalmadban áll, hogy mit teszel annak érdekében,

[1] Iz 42,14.
[2] Zsolt 96,3.

hogy meg ne tapasztald azt, ami akaratod ellenére el fog jönni, ha nem javulnál meg.

Mert úgy gondolom, testvérek, hogy ha meg tudnánk akadályozni az ítélet napjának eljövetelét, akkor sem szabadna bűnösen élnünk. Ha nem jönne az ítélet napjának tüze, és a bűnösöket csak az fenyegetné, hogy el lesznek zárva Isten arca elől, bármennyi gyönyörűségben volna részük, sírniuk kellene az örökké tartó büntetlenségben is, mert nem látják azt, aki teremtette őket, és el vannak zárva az Ő arcának elmondhatatlan édességétől.

De miket beszélek, vagy kiknek is beszélek? Ez az Istent szeretőknek büntetés, nem az Őt megvetőknek. Akik a bölcsesség és az igazság édességét bármilyen kis mértékben tapasztalni kezdték, tudják, mit mondok, tudják, önmagában mekkora büntetés elzárva lenni Isten arca elől; akik pedig ezt az édességet még nem ízlelték meg, ha még nem is vágyakoznak Isten arca után, legalább a tűztől féljenek; a megtorlás rettentse vissza azt, akit a jutalom nem vonz. Ha kevésnek látod azt, amit Isten ígér, reszkess attól, amivel fenyeget.

Eljön a jelenlét édessége; ha nem változol meg, ha nem ébredsz föl, ha nem sóhajtozol és nem vágyakozol, ha bűneidet és tested gyönyörűségeit öleled magadhoz, szalmát halmozol magadra és eljön a tűz. *Emésztő tűz van előtte.*

Ez a tűz nem olyan, mint a te házi tűzhelyed, melybe ha valaki arra kényszerítene, hogy tedd bele a kezedet, bármit megtennél, amit az akar, aki ezzel fenyeget. Ha azt mondaná neked: „Adj írásos nyilatkozatot atyád fejére, adj írást a gyermekeid fejére, mert ha nem, a kezedet a tűzhelyeden égő tűzbe teszem!” – megtennéd, hogy ne égjen meg a kezed, egy tagod ne égjen kis ideig, és nem örökre az eljövendő fájdalomban.

Tehát ellenséged egy kis rosszal fenyeget és megteszed a rosszat; Isten örökkétartó rosszal fenyeget, és nem teszed a jót! A rossz megtételére a fenyegetésnek sem volna szabad téged kényszeríteni, a jó megtételétől fenyegetésnek sem volna szabad téged visszariasztani. Isten fenyegetései pedig az örök tűz fenyegetései, a rossztól tartanak vissza és a jó megtételére késztetnek. Miért késlekedsz, ha nem azért, mert nem hiszel?

Vizsgálja meg tehát mindenki a szívét, és lássa, hogy mit vall ott a hit, és ha hisszük az eljövendő ítéletet, testvérek, akkor erkölcsösen éljünk. Most az irgalmasság ideje van, akkor az ítélet ideje lesz. Senki ne mondja: „Varázsolj vissza korábbi évekbe!” Akkor is lesz bánkódás, de már hiába; most kell bűnbánatot tartani, amikor a megbánásnak gyümölcse van; most kell trágyás kosarat vinni a fa gyökeréhez, a könnyek és a szív gyászát, nehogy jöjjön és kivágjon.[1] Amikor ugyanis megtörténik a kivágás, már csak a tűz következik.

[1]Vö. Lk 13,8.

Most még ha le is törtek ágak, vissza lehet azokat oltani; akkor *minden fát, mely nem hoz jó gyümölcsöt, kivágnak és tűzre vetnek.*[1] *Emésztő tűz van előtte.*

8. *És hatalmas vihar van körülötte.* – Hatalmas vihar, mely át fogja fújni (szelelni fogja) a nagy szérűt. Ez a vihar az a szelelés, amely külön fog választani a szentektől minden tisztátalant, a hívőktől minden színlelést, a jámboroktól és az Isten szavát félőktől minden gőgöset és megvetőt.

Most ugyanis bizonyos egyveleg terül el napkelettől napnyugatig. Lássuk tehát, hogyan fog eljárni az, aki eljövendő, mit tesz majd azzal a viharral, amely *hatalmas vihar lesz körülötte.* Kétségtelenül ez a vihar bizonyos szétválasztást fog művelni. Ez az a szétválasztás, amelyet nem vártak meg azok, akik széttépték a hálót, mielőtt partra értek volna [lásd a 10. zsoltár 5. pontját].[2]

Ebben a szétválasztásban pedig a rosszak és a jók megkülönböztetése történik majd. Vannak ugyanis most, akik követik Krisztust, világi tisztségek terhe nélkül, szabad vállakkal, akik nem hiába hallották: *Ha tökéletes akarsz lenni* – felelte Jézus –, *add el, amid van, az árát oszd szét a szegények között, így kincsed lesz a mennyben. Aztán gyere és kövess engem;* akiknek mondja: *tizenkét trónon fogtok ülni, és ítélkezni fogtok Izrael tizenkét törzse fölött.*[3]

Tehát mások lesznek, akik az Úrral együtt ítélni fognak, és mások, akik megítélendők, de jobb felől kapnak helyet. Arra vonatkozóan, hogy egyesek az Úrral együtt fognak ítélni, nyilvánvaló bizonyságot kapunk az imént idézett helyen: *tizenkét trónon fogtok ülni, és ítélkezni fogtok Izrael tizenkét törzse fölött.*

Mit jelentenek bizonyos számok?

9. De mondja valaki: „Tizenkét apostol fog ott ülni, nem több. Hol lesz tehát Pál apostol? Vajon ki lesz rekesztve onnan?" – Távol legyen, hogy ezt állítsuk, távol legyen, hogy ezt akár hallgatólagosan gondoljuk. Mi volna, ha Júdás helyére ülne? De a Szentírás világosan megmondja, hogy kit szenteltek Júdás helyére: Mátyást ugyanis az Apostolok cselekedeteiben kifejezetten megnevezik, és felőle nem kételkedhetünk.[4] Júdás kiesésével tehát a tizenkettes számot betöltötték. Mivel tehát ez a tizenkettő elfoglalta a tizenkét trónust, Pál apostol nem fog ítélni, vagy talán állva ítélkezik? Nem így van; az igazságos bíró nem tesz ilyet; egyáltalán nem állva fog ítélni az, aki a többieknél többet fáradozott.[5]

---

[1]Vö. Mt 3,10.
[2]Vö. Lk 5,6.
[3]Mt 19,21–28.
[4]Vö. ApCsel 1,26.
[5]Vö. 1Kor 15,10.

Kétségtelen, már az egy Pál apostol arra késztet, hogy jobban gondoljuk meg és vizsgáljuk meg, miért van szó tizenkét trónról. Vannak ugyanis az Írásban más számok is, melyek sokaságot jelentenek:

Öt szüzet bebocsátanak, ötöt kizárnak [a lakodalmas házból].[1] Bárhogyan értsd a szüzeket: akár a szív tisztaságában és épségében, ahogyan az egész Egyháznak szűznek kell lennie, akinek mondja: *eljegyeztelek titeket egy férfinak, hogy tiszta szűzként vezesselek Krisztushoz;*[2] akár azokban a nőkben, akik testi érintetlenségüket szentelték Istennek: vajon a sok ezer között csak öten vannak? Hanem az ötös szám a test öt érzékének megtartóztatását jelenti. Ugyanis a romlás sokakat a szemeken keresztül, sokakat a füleken keresztül, sokakat a tiltott illatokon keresztül, sokakat az ártalmas ízlelésen keresztül, sokakat a házasságtörő ölelésen keresztül ér el; tehát bárki, aki a romlás ezen öt ajtajától tartózkodik, és úgy megtartóztatja magát, hogy nem az emberektől várja a dicséretet, hanem a lelkiismeretében hordozza a dicsőséget: az öt bölcs szűz, akik olajat is vittek magukkal. *Azzal dicsekedhetünk, amiről lelkiismeretünk tanúskodik.*[3]
Az, aki az alvilágban gyötrődött, mondja: *Van öt testvérem.*[4] Ez a törvény alatt élő zsidók népét jelenti, mert a törvényhozó Mózes öt könyvet írt.

Ugyanígy az Úr föltámadása után megparancsolja, hogy vessék ki a hálót a hajó jobb oldalára, és kifognak százötvenhárom halat. És bár ennyi volt a hal – mondja az evangélista –, a háló nem szakadt ki.[5] A szenvedés előtt is parancsot adott, hogy vessék ki a hálót, de nem mondta sem azt, hogy jobbra, sem azt, hogy balra, mert ha a jobb oldalt mondta volna, az csak a jók, ha a bal oldalt, az csak a rosszak fogását jelentette volna. Ahol tehát nincs szó jobb és bal oldalról, ott vegyesen fogják a jókat és a rosszakat. Akkor pedig, amint az evangélium igazsága tanúsítja, oly sok halat fogtak, hogy szakadozott a háló.[6]

Az a halfogás ugyanis a mostani időt jelezte; a szakadozó háló az eretnekek és szakadárok szakításait és szakadásait jelentette. Amit pedig az Úr föltámadása után tett, az a mi föltámadásunk utáni jövőt jelezte, a mennyek országának abban a számában, ahol már egy rossz sem lesz. Éppen ezért a hajó jobb oldalára kivetett háló a jobb felől állókat mutatta, a bal felől állók eltávolítása után. De vajon ott, a jobb oldalon mindössze százötvenhárman lesznek?

---

[1]Vö. Mt 25,10–12.
[2]2Kor 1.12.
[3]Vö. 2Kor 1,12.
[4]Lk 16,28.
[5]Vö. Jn 21,6 –11.
[6]Vö. Lk 5,6.

Az Írás ezerszer ezrekről szól.[1] Olvassátok csak a Jelenések könyvét – ahogyan ott olvassuk –, csak a zsidók népéből lesz ott tizenkétszer tizenkétezer.[2] Nézzétek a mártírok sokaságát: csak itt a közelben azok, akiket Massa Candidának neveznek, többen vannak, mint százötvenhárom vértanú. Végül az a hétezer, akikről Illés kapott választ – *Meghagytam magamnak hétezer férfit, akik nem hajtottak térdet Baál előtt,*[3] –, meghaladják a halak ezen számát.

A százötvenhárom hal tehát nem csupán a szentek számát jelenti, hanem az összes szentek és igazak számát bizonyos okból ezzel a számmal jelzi az Írás, hogy ebben a százötvenháromban mindazokat értsük, akik az örök élet föltámadásához tartoznak.

A törvénynek ugyanis tíz parancsolata van; a Lélek kegyelmeiről pedig, melyekkel egyedül lehet teljesíteni a törvényt, azt olvassuk, hogy hétfélék.[4] Meg Meg kell tehát vizsgálnunk, mit akar jelenteni a *tíz* és a *hét*?

Tíz a parancsolatokban, hét a Szentlélek kegyelmében, mely által teljesítjük a parancsolatokat. A *tíz* tehát és a *hét* összefoglalja mindazokat, akik a föltámadáshoz, jobb kéz felől, a mennyek országához, az örök élethez tartoznak; azaz a törvényt a Szentlélek kegyelme által, és nem a saját cselekedetükkel vagy a saját érdemükkel teljesítik.

A *tíz* és a *hét* pedig, ha összeadod a számokat egytől tizenhétig fokozatosan, úgy, hogy egyhez hozzáadsz kettőt, hozzáadsz hármat, hozzáadsz négyet: az tíz, hozzáadsz ötöt, az tizenöt. Hozzáadsz hatot, az huszonegy; hozzáadsz hetet, az huszonnyolc; hozzáadsz nyolcat, az harminchat; hozzáadsz kilencet, az negyvenöt; hozzáadsz tízet, az ötvenöt; hozzáadsz tizenegyet, az hatvanhat; hozzáadsz tizenkettőt, az hetvennyolc; hozzáadsz tizenhármat, az kilencvenegy; hozzáadsz tizennégyet, az százöt; hozzáadsz tizenötöt, az százhúsz; hozzáadsz tizenhatot, az százharminchat; hozzáadsz tizenhetet, a végeredmény százötvenhárom. Úgy találod, hogy az összes szentek hatalmas száma megfelel e kevés halak számának.

Amint tehát az öt szűzben a szüzek megszámlálhatatlan serege, amint az alvilágban gyötrődő öt testvérében a zsidók népének ezrei, amint a százötvenhárom halban a szentek ezreinek ezrei láthatók, úgy a tizenkét trónusban nem tizenkét embert, hanem a tökéletesek nagy számát kell látnunk.

10. De látom, hogy ennek következtében mit akartok kérdezni tőlünk: „Amint az öt szűzről magyarázatot kaptunk, miért tartoznak sokan az öthöz, miért tartozik

[1]Vö. Dán 7,10.
[2]Vö. Jel 7,4.
[3]1Kir 19,18.
[4]Vö. Iz 11,2–3.

sok zsidó ahhoz az öthöz, és miért a százötvenháromhoz a sok tökéletes: magyarázd meg, miért és hogyan nem tizenkét ember, hanem sokan tartoznak a tizenkét trónushoz? Mit akar jelenteni a tizenkét trónus, melyek azokat jelzik, akik mindenünnen annyira tökéletessé váltak, hogy ezt mondták nekik: *Tizenkét trónon fogtok ülni, és ítélkezni fogtok Izrael tizenkét törzse fölött*? És miért a tizenkettes számhoz vannak kötve ezek a mindenfelől érkezettek?"

Azért, mert a *mindenfelől*-lel az egész világot mondtuk; a földkerekséget pedig négy részre osztjuk: kelet, nyugat, dél, észak. És ezen égtájak felől a Szentháromságban meghívottak és a Szentháromság hitében és törvényében tökéletesek, mivel háromszor négy az tizenkettő, fölismerhetitek, hogy miért az egész földkerekséghez tartoznak a szentek, akik tizenkét trónon fognak ülni, és ítélkezni fognak Izrael tizenkét törzse fölött; mivel Izrael tizenkét törzse az egész Izrael tizenkét törzse. Amint tehát az ítéletmondók az egész világról jöttek, a megítélendők is az egész világról valók.

Pál apostol, amikor a laikus hívőket dorgálja, mert ítéleteiket nem az Egyházhoz vitték, hanem világi bíróság elé idézték azokat, akikkel peres ügyeik voltak, mondja: *Nem tudjátok, hogy angyalok fölött fogunk ítélkezni?*[1] Lássátok, hogyan tette bíróvá önmagát, és nem csak önmagát, hanem mindazokat, akik helyesen ítélnek az Egyházban.

Az ég az összes tökéletes szentek, akik ítélni fognak Izrael tizenkét törzse fölött

11. Mivel tehát nyilvánvaló, hogy az Úrral együtt sokan fognak ítélkezni, másokat pedig nem egyformán, hanem érdemeik szerint meg fognak ítélni, amikor az Úr összes angyalaival eljön, amikor összegyűjtik elébe az összes nemzetet,[2] akkor az összes angyalokhoz tartoznak majd azok is, akik olyan tökéletesek lesznek, hogy tizenkét trónon ülve ítélkezni fognak Izrael tizenkét törzse fölött.

Mert angyaloknak neveznek embereket: az Apostol önmagáról mondja: *Úgy fogadtatok engem, mint Isten angyalát.*[3] Keresztelő Jánosról mondja: *Íme, én elküldöm angyalomat a te színed előtt, aki majd elkészíti utadat előtted.*[4] Amikor tehát az összes angyalokkal eljön, szentek is lesznek ott vele. Izaiás ugyanis nyíltan mondja: *Eljön ítéletre a nép véneivel.*[5] Tehát a nép ezen véneit, a már angyalnak nevezetteket, a földkerekségről jött tökéletesek ezreit *ég*-nek nevezik. Amaz pedig *föld*, de termékeny.

---

[1] 1Kor 6,3.
[2] Vö. Mt 25,31–32.
[3] Gal 4,14.
[4] Mal 3,1; Mt 11,10.
[5] Iz 3,14.

Melyik föld termékeny? A jobb oldalra kerülő, melynek ezt mondják: *Éheztem és adtatok ennem;* valóban termékeny föld az, melynek örül az Apostol, amikor szükségletei fedezésére küldtek neki: *Nem az adomány a fontos nekem, hanem inkább a gyümölcse.* És hálát adva mondja: *Nagyon megörültem az Úrban, hogy ismét lehetőségetek nyílt a rólam való gondoskodásra.*[1] Mintha újra termőre fordult fákhoz beszélne, melyek korábban kiszáradva terméketlenek voltak.

Amikor tehát az Úr eljön ítélni, hogy most már a zsoltárt halljuk, mit fog tenni? *Szólítani fogja az eget onnan felülről:* az eget, azaz az összes ítélő tökéletes szentet; onnan felülről fogja őket szólítani, hogy vele együtt üljenek ítéletet Izrael tizenkét törzse fölött.

De hogyan fogja szólítani az eget onnan felülről, mikor az ég mindig odafönn van? De akiket itt *ég*-nek nevez, ugyanazokat másutt *egek*-nek hívja. Miféle egeknek? Azoknak, akik hirdetik Isten dicsőségét: *Mert az egek hirdetik Isten dicsőségét,* akikről ezt mondja: *Az egész földre eljutott a szózatuk, a földkerekség széléig az ő igéik.*[2]

Nézzétek az Urat, amint elkülönít az ítéletben: *Szólítani fogja az eget onnan felülről, és a földet, hogy elválassza a népét.* Kiktől, ha nem a rosszaktól, akikről a továbbiakban már nincs szó, mert már büntetésre ítélték őket. A jókat lásd és különböztesd meg. *Szólítani fogja az eget onnan felülről, és a földet, hogy elválassza a népét.* Szólítani fogja a földet is, de nem azért, hogy összekeverje, hanem hogy szétválassza. Korábban ugyanis egyveleget szólított meg, amikor *az istenek Istene beszélt, és meghívta a földet napkelettől napnyugatig;* akkor még nem választott szét: Elküldte szolgáit a menyegzőre szóló meghívással, és azok összegyűjtöttek jókat és rosszakat.[3] Amikor pedig az istenek Istene nyilvánvalóan jön el és nem lesz néma, úgy fogja szólítani az eget onnan felülről, hogy ítéljen vele. Ami ugyanis az *ég*, ugyanazok az *egek*, mint ahogy a föld azonos a földekkel, és az Egyház az egyházakkal.

Szólítani fogja az eget onnan felülről, és a földet, hogy elválassza a népét. Akkor már az éggel együtt választja el a földet, azaz az eget vele együtt választja el a földtől.

Hogyan választja el a földet? – Úgy, hogy egyeseket jobb, másokat bal felől állít. És mit mond az elválasztott földnek? *Gyertek, Atyám áldottai, vegyétek az országot, mely nektek készíttetett a világ kezdetétől, éheztem ugyanis és adtatok ennem...* Azok pedig mondják: *Mikor láttunk éhesen?* És Ő: *Amit a legkisebbjeim közül egynek tettetek, nekem tettétek.*[4] Akkor az ég megmutatja a

[1]Fil 4,17. 10.
[2]Zsolt 18,2. 5.
[3]Mt 22,10.
[4]Mt 25,34–40.

földnek, hogy legkisebbjeit már fölhívták, és az alázatból fölmagasztalták. *Amit a legkisebbjeim közül egynek tettetek, nekem tettétek. Szólítani fogja az eget onnan felülről, és a földet, hogy elválassza a népét.*

Az alamizsnák az irgalmasság cselekedetei.
Senki ne féljen gabona lenni a pelyva között.

12. [5. v.] *Gyűjtsétek össze neki az ő igazait.* – A jövőt jelenként látó isteni és prófétai szó buzdítja az összegyűjtő angyalokat. *Mert elküldi majd angyalait és összegyűjtik eléje az összes nemzetet.*[1] *Gyűjtsétek össze neki az ő igazait.* Miféle igazakat, ha nem a hitből élőket, az irgalmasság cselekedeteit megtévőket? Ezek a cselekedetek ugyanis az igazság cselekedetei.

Az evangéliumban olvasod: *Vigyázzatok, nehogy az emberek szeme láttára tegyétek igazságtokat, hogy lássanak benneteket.* És mintha kérdeznék: Miféle igazságot? – válaszolja: *Amikor tehát alamizsnát adsz.*[2] Tehát az alamizsnákat az igazság cselekedeteinek nyilvánította.

Ezeket az igazait gyűjtsétek össze: azokat gyűjtsétek össze, akik együtt éreztek a szűkölködővel, akik gondoskodtak a nincstelenről és szegényről; gyűjtsétek össze őket. *Őrizze meg őket az Úr és adjon nekik életet.*[3] *Gyűjtsétek össze neki az ő igazait, akik többre tartották szövetségét az áldozatoknál;* azaz akik többet gondolnak az Ő ígéreteiről, mint a saját tetteinkről. Mert ezek azok az áldozatok, melyekről Isten mondja: *Inkább irgalmasságot akarok, mint áldozatot.*[4] Akik többre tartják szövetségét az áldozatoknál.

13. [6. v.] *És hirdetik majd az egek az ő igazságát.* – Valóban Istennek ezt az igazságát hirdették nekünk az egek, jövendölték az evangélisták. Tőlük hallottuk, hogy a jövőben egyesek jobb oldalra kerülnek, akiknek a családfő mondja: *Gyertek, Atyám áldottai, vegyétek.*

Mit vegyetek? – *Az országot.*

Minek a viszonzásaként? – Annak, hogy *éhes voltam, és adtatok ennem.* Mi oly jelentéktelen, mi oly annyira földi, mint megtörni a kenyeret az éhezőnek? Ennyit ér a mennyek országa. *Törd meg kenyeredet az éhezőnek, a hajléktalant vezesd be házadban, ha ruhátlant látsz, öltöztesd föl.*[5] De ha nincs lehetőséged megtörni a kenyeret, nincs házad, ahova bevezess, nincs ruhád, amellyel betakarj, adj egy pohár friss vizet,[6] dobj két fillért a perselybe.[1] Az özvegy a két

[1]Vö. Mt 25,32.
[2]Mt 6,1–2.
[3]Zsolt 40,2–3.
[4]Oz 6,6; Mt 9,13.
[5]Iz 58,7.
[6]Vö. Mt 10,42.

két fillérrel ugyanannyit vásárolt, amennyit Péter vásárolt elhagyva a hálókat,[2] amennyit Zakeus vásárolt odaadva vagyonának felét.[3] Ennyit ér, amennyid van.

És hirdetik majd az egek az ő igazságát, mert az Isten bíró. – Valóban bíró, nem összeelegyítő, hanem elválasztó. *Mert ismeri az Úr, hogy kik az övéi.*[4] Jóllehet a gabonaszemek a pelyvában rejtőznek, a földműves tud róluk. Senki ne féljen gabona lenni a pelyva között, mert a szelelő szeme nem téved. Ne félj, hogy az a vihar, mely körülötte van, összeelegyít téged a pelyvával. Az a vihar valóban hatalmas, de egyetlen gabonaszemet sem sorol a búzából a pelyvához; mert nem akármilyen paraszt dolgozik nyomtató barommal, hanem a Szentháromság Isten, a bíró.

És hirdetik majd az egek az ő igazságát, mert az Isten bíró. Induljanak az egek, hirdessék az egek: *az egész földre jusson el az ő szózatuk, és a földkerekség széléig az ő igéik.*[5] És ez a test mondja: *A föld széléről kiáltottam Hozzád, amikor elszorult a szívem.*[6]

Most ugyanis az egyveleg sóhajtozik, az elválasztott örülni fog. Kiáltsa tehát és mondja: *Ne veszítsd el a gonoszokkal a lelkemet, a vérszomjas emberekkel életemet.*[7] Nem pusztít el együtt, mert Isten bíró. Kiáltson hozzá és mondja: *Ítélj meg engem, Isten, és különítsd el ügyemet a nem szent nemzettől;*[8] mondja, tegye meg: gyűjtessenek össze az Ő igazai. *Szólította a földet, hogy elválassza a népét.*

Maga Isten szól ahhoz, akit közelebb lévőnek tekint magához

14. [7. v.] *Halljad, én népem, és beszélek hozzád.* – Ő, aki majd eljön és nem lesz néma, nézzétek csak, már most, ha halljátok, nem néma: *Halljad, én népem, beszélek hozzád.* Mert ha nem hallod, nem beszélek hozzád. Halljad, és beszélek hozzád, mert ha nem hallod, beszélek én, de nem hozzád.

Tehát mikor beszélek hozzád? – Ha hallod.

Mikor hallod? – Ha a népem vagy. Ha a népem vagy, halljad; ha nem hallod, idegen nép vagy.

Halljad, én népem, beszélek hozzád, Izrael, és tanúskodom neked. – Izrael, halljad, én népem, halljad; Izrael a kiválasztás neve, mert ezt mondja: *Ezután*

---

[1]Vö. Mk 12,42.
[2]Mt 4,20.
[3]Vö. Lk 19,8.
[4]Vö. 2Tim 2,19.
[5]Vö. Zsolt 18,5.
[6]Zsolt 60,3.
[7]Zsolt 25,9.
[8]Zsolt 42,1.

nem Jákob lesz a neved, hanem Izrael.[1] Tehát halljad mint Izrael, mint aki látod Istent, ámbár még nem színről színre, de a hitben már igen. Izrael jelentése ugyanis ez: *Aki látja Istent.*

Akinek van füle a hallásra, hallja meg;[2] és akinek van szeme a látásra, lássa meg. *Halljad, Izrael, és tanúskodom neked.* Amit föntebb úgy mondott, hogy *népem,* az a következőkben *Izrael*; és amit fönt úgy mondott, hogy *beszélek hozzád*, az a következőkben *tanúskodom neked.*

Mit beszél a mi Urunk Istenünk az Ő népének? Az Ő Izraeljének miről tanúskodik? Halljuk csak: *Isten, a te Istened én vagyok.* Az Isten én vagyok, és a te Istened vagyok.

Hogyan vagyok én Isten? – Ahogyan Mózesnek mondtam: *Én vagyok, aki vagyok*.[3]

Hogyan vagyok a te Istened? – Úgy, hogy *Én vagyok Ábrahám Istene, és Izsák Istene és Jákob Istene.* Isten vagyok, és a te Istened vagyok; és ha nem volnék a te Istened, akkor is Isten vagyok. A jónak én Istene vagyok, a te rosszaságodnak nem vagyok Istene. Ugyanis a te Istened igazában ahhoz szól, aki közelebbi kapcsolatban van Istennel, mintegy az ő birtokán, mintegy az ő tulajdonában él.

Isten, a te Istened én vagyok. – Mi többet akarsz? Jutalmat vársz Istentől, hogy valamit adjon neked Isten, hogy amid még nincs, az a tiéd legyen? Íme, Isten maga, aki majd ad, a tiéd. Van-e ennél nagyobb gazdagság? Ajándékokat vártál és maga az ajándékozó a tiéd. *Isten, a te Istened én vagyok.*

Isten egy égőáldozatot fogad el: a lobogó szeretetben elégő lelket

15. [8. v.] Mit vár az embertől, lássuk, a mi Istenünk, uralkodónk és királyunk, milyen adót vet ki ránk; hiszen a királyunk akart lenni, és azt akarta, hogy mi az ő tartománya legyünk? Halljuk az Ő adókivetését. Ne reszkessen a szegény Isten adókivetése alatt, mert amit Isten magának követel, azt előbb ajándékba adja; ti csak legyetek odaadóak. Isten nem követeli azt, amit előbb nem adott, és mindenkinek odaadja, amit követel. Mert mit követel? Halljuk csak:

Nem az áldozataidért vádollak téged. – Nem mondom neked: miért nem öltél nekem hizlalt bikát? Miért nem a legjobb bakot választottad nyájadból? Az a kos mit keres a bárányaid között? Miért nem teszed az én oltáromra? Nem mondom: fürkészd földjeidet, kamráidat és raktáraidat keresvén, hogy mit adj nekem. *Nem az áldozataidért vádollak téged.*

---

[1]Ter 32,28.
[2]Vö. Mt 11,15.
[3]Kiv 3,14.

Hanem miért? Nem fogadod el áldozataimat? – *Mert égőáldozataid a szemem előtt vannak mindig.* Azok az égőáldozatok, melyekről egy másik zsoltárban mondja: *Mert ha áldozatot akarnál, ugyancsak fölajánlanám, égőáldozatokban nem gyönyörködnél;* és ismét magába fordulva mondja: *Áldozat Istennek a megtört lélek, a töredelmes és megalázkodott szívet, Isten, meg nem veted.*

Melyek tehát azok az *égőáldozatok, melyeket nem vet meg?* Melyek azok, amik a szeme előtt vannak mindig? *Tégy jót, Uram, Sionnal, jóakaratod szerint, és fölépülnek majd Jeruzsálem falai. Akkor majd megkapod az igazság áldozatát, a fölajánlásokat és az égőáldozatokat;*[1]

Azt mondja, hogy bizonyos égőáldozatokat Isten el fog fogadni. De mi az égőáldozat? Az, amit a tűz egészen megemészt: illatáldozat, egész áldozat; attól *holocaustum*, hogy a tűz egészen megemészti.

Van a szeretetnek nagyon lobogó tüze: a lélek lángra lobban a szeretettől, ugyanez a szeretet használatba veszi a tagokat, nem engedi, hogy a bűnös vágy szembeszálljon vele, hogy egészen az isteni szeretet tűzétől lángoljon az, aki égőáldozat akar fölajánlani Istennek. Ezek az égőáldozataid vannak mindig a szemem előtt.

16. [9. v.] Ez az Izrael talán még nem érti, hogy miféle égőáldozatait akarja mindig a szeme előtt látni Isten. És még mindig ökrökre, juhokra, bakokra gondol; nem gondolja meg, hogy *Nem fogadom el házadból a borjakat.* Égőáldozatokról beszéltem, te pedig lelkeddel és gondolatoddal a mezei nyájakhoz futottál, hogy onnan válassz valami állatot. *Nem fogadom el házadból a borjakat.* Jövendöli az Új Szövetséget, melyben mindezek a régi áldozatok megszűntek. Azok ugyanis a jövőt jelezték, a jövőben egy olyan áldozatot, melynek vérétől megtisztulunk. *Nem fogadom el házadból a borjakat, sem nyájaidból a bakokat.*

17. [10. v.] *Mert az enyém az erdők minden vadja.* – Miért tőled várnám azt, amit én teremtettem? Vajon több-e a tiéd, amit birtokodul adtam, mint az enyém, amit alkottam? *Mert az enyém az erdők minden vadja.*

De erre talán mondja Izrael: „Istené a vadállatok, azok a vadak, amelyeket nem zárok aklomba, melyeket nem kötök a jászlamhoz, egyébként az ökör, a juh és a kecske az enyémek.”

Jószágok a hegyeken és az ökrök. – Az enyémek mindazok, amelyek nincsenek a birtokodban, de az enyémek azok is, melyeket birtokolsz. Mert ha a rabszolgám vagy, egész tulajdonod az enyém. Ugyanis nem az Úr tulajdona az,

[1]Zsolt 50,18–21.

amit a szolga magának szerzett, és nem lesz az Úr tulajdona az, amit az Úr a szolgának teremtett?

Tehát enyémek az erdők vadjai, melyeket nem fogtál be; enyémek a hegyeken járó jószágaid, az ökrök is a jászladnál: mind az enyémek, mert én teremtettem azokat.

Isten nem szorul rá semmire, mindent ő teremtett

18. [11. v.] *Ismerem az ég minden madarát.* – Hogyan ismeri? Mérlegre tette, megszámlálta? Ki az, aki közülünk ismeri az ég minden madarát? De még ha Isten meg is adná az az ég minden madarának ismeretét, Ő maga nem úgy ismeri azokat, ahogyan az embernek adta ismerésüket. Más Isten ismerete és más az emberé, mint ahogy más Isten birtoklása és más az emberé, azaz másként birtokol Isten és másként az ember.

Mert amit te birtokolsz, nincs teljesen a hatalmadban, mert hatalmadban van az ökröd, amíg él, tudniillik hogy ne vágd le, vagy ne legeltesd. Akinél a legnagyobb hatalom van, annál van a legnagyobb és titokzatos megismerés is. Tulajdonítsuk ezt Istennek, úgy, hogy dicsérjük Istent. Ne merjük mondani: „Hogyan ismer Isten?" Ne várjátok tőlem, testvérek, hogy elmagyarázzam nektek, hogyan ismer Isten; csak ezt az egyet mondom: nem úgy ismer, mint az ember, nem úgy ismer, mint az angyal; hogy hogyan ismer, nem merem mondani, mert nem tudhatom. Egyet mégis tudok, hogy még mielőtt az ég összes madarai léteztek volna, Isten tudta, mit készül teremteni.

Miféle ez az ismeret? Ó ember, kezdted látni a madarakat, miután megteremttettél, miután megkaptad a látás képességét. Ezek a madarak a vízből születtek Isten szavára, aki mondta: *Hozzanak elő a vizek madarakat.*[1] Hogyan ismerte Isten azokat, melyekről parancsolta, hogy hozza elő azokat a víz? Bizonnyal tudta, mit teremt, és még mielőtt megteremtette, ismerte. Olyan tehát Isten ismerete, hogy a létezők kimondhatatlan módon nála vannak, még mielőtt megteremti őket; és tőled várná, hogy megkapja azt, ami az övé volt, mielőtt megteremtette?

Ismerem az ég minden madarát, melyeket te nem tudsz nekem adni. Melyeket te nekem leölni készülsz, én valamennyit ismerem, és nem azért ismerem, mert megteremtettem, hanem azért ismertem, hogy megalkossam.

És a mező szépsége velem van. – A mező szépsége, a földből kihajtó növények bősége velem van.

Hogyan van vele? Vajon már akkor vele volt, mielőtt létrejöttek? – Vele volt minden, ami később lett, és vele van minden, ami korábban volt; az eljövendők úgy, hogy számára nem szűnnek meg a régiek. Vele van minden, amit az Igében

[1]Ter 1,20.

alkotott Isten bölcsességének kimondhatatlan megismerésével, és maga az Ige – minden.

Vajon milyen módon vele van a mező szépsége; hiszen Ő mindenütt van, és Ő mondta: *Én töltöm be a mennyet és a földet?*[1] Mi az, ami nincs vele, akiről ezt mondja: *Ha fölszállok az égbe, te ott vagy, és ha leszállok az alvilágban velem vagy ?*[2] Vele van minden, de nem úgy, hogy azok, melyeket megteremtett valahogyan beszennyeznék vagy bármelyikükre rászorulna. Mert esetleg veled van egy oszlop, amely mellett állsz, és ha elfáradtál, rátámaszkodsz. Rászorulsz arra, ami veled van, Isten nem szorul rá a mezőre, ami vele van. Vele van a mező, vele van a föld szépsége, vele van az ég szépsége, vele van minden madár, mert Ő mindenütt jelen van. És miért van Őnála minden? Azért, mert mielőtt bármi lett volna, vagy megteremtette volna, számára minden ismert volt.

Eljött, hogy éhezzen, de nem pusztította el azt, amije volt

19. [12. v.] Ki tudja kibontani, ki tudja magyarázni azt, amit egy másik zsoltárban mondanak neki: *Mert a javaimra nem szorulsz rá?*[3] Tőlünk nem szorul rá semmire: *Ha megéheznék, nem mondanám neked. Nem éhezik, nem is szomjazik, el sem fárad, el sem szunnyad, aki őrzi Izraelt.*[4] De íme, testi mivoltod szerint beszél-e? Mert te, ha nem eszel, éhséget érzel, és esetleg azt gondolod, hogy Isten is megéhezik, hogy egyen. Ha megéhezne is, nem neked mondja, mert minden előtte van, és ahonnan csak akarja, elveszi, amire szüksége van. Mindezt a te csekély megértésed meggyőzésére mondták, nem pedig azért, mert Isten bevallotta, hogy éhes.

Ámbár miattunk az istenek Istene még arra is méltatott minket, hogy éhezett. Eljött éhezni és jóllakatni, eljött szomjazni és megitatni, eljött halandóságba öltözni és halhatatlanságba öltöztetni, eljött szegényként, hogy minket gazdaggá tegyen. Ugyanis magára öltve a mi szegénységünket, nem veszítette el a maga gazdagságát, mert *őbenne van a bölcsesség és az elrejtett tudomány összes kincsei*.[5] *Ha megéheznék, nem mondanám neked; mert az enyém a földkerekség és annak teljessége.* Ne fáradj azzal, hogy valamit adj nekem, mert nekem fáradtság nélkül megvan az, amit akarok.

20. [13. v.] Tehát mire gondolsz még a nyájaidból? *Vajon a bikák húsát eszem-e, vagy a bakok vérét iszom-e majd?* Hallottátok, mit nem vár tőlünk Ő, aki valami

[1]Jer 23,24.
[2]Zsolt 138,8.
[3]Zsolt 15,2.
[4]Zsolt 120,4.
[5]Vö. Kol 2,3.

adót akar ránk kivetni. Ha ilyenekre gondoltatok, vonjátok el gondolkodástokat az ilyen dolgokról, ne gondoljatok arra, hogy Istennek ilyen dolgokat ajánljatok fel. Ha van kövér bikád, vágd le a szegényeknek, ők egyék meg a bikák húsát, még ha nem is isszák a bakok vérét. Ha megteszed, beszámítja neked Ő, aki mondta: *Ha megéheznék, nem mondanám neked;* és mondja majd neked: *Éheztem és adtál ennem.*[1] *Vajon a bikák húsát eszem-e, vagy a bakoknak vérét iszom-e majd?*

Ingyenes ajándék, amit föl kell ajánlanuk

21. [14. v.] Mondjad tehát: „Urunk Istenünk, milyen adót rósz ki a te népedre, a te Izraeledre?" – *Áldozd Istennek a dicséret áldozatát.*

Mondjuk mi is neki: *Bennem vannak, Isten, a neked tett fogadalmak, melyeket teljesítek dicséretedre*.[2] Meglepődnék, ha valami rajtam kívüli dolgot rónál rám, amit számon tartottam a tanyámon és egy tolvaj talán már ellopta. Mit rósz rám? – *Áldozd Istennek a dicséret áldozatát.*

Magamba kell térnem, hogy megtaláljam, amit áldoznom kell. Magamba kell térnem, hogy megtaláljam magamban a *dicséret áldozatát;* lelkiismeretem legyen a te oltárod.

Áldozd Istennek a dicséret áldozatát. – Legyünk nyugodtak, nem kell Arábiába mennünk tömjénért, nem kell kapzsi kereskedő málháját cipelnünk; Isten a dicséret áldozatát várja tőlünk. A dicséret ezen áldozata volt Zakeus vagyonában, az özvegy erszényében, valamelyik szegény vendég hordójában; másnap sem a vagyonban, sem az erszényben, sem a hordóban nem volt semmije annak, akinek mindene a lelkében volt: Zakeus házának üdvössége;[3] és az a szegény özvegy többet dobott be, mint a gazdagok;[4] aki egy pohár hideg vizet nyújtott,[5] nem veszti el a jutalmát; hanem még béke is *a földön a jó akaratú embereknek.*[6]

Áldozd Istennek a dicséret áldozatát. – Ó ingyenes áldozat, ingyenes adomány! Mert nem vásároltam azt, amit fölajánlok, hanem Te adtad ajándékba, enélkül még ez se volna az enyém. *Áldozd Istennek a dicséret áldozatát.* És ez a dicséret áldozatának áldozása: hálát adni annak, akitől mindened van, ami csak jó a tiéd, és akinek irgalmassága megbocsátja neked mindazt, ami rossz benned.

---

[1]Mt 25,35.
[2]Zsolt 55,12.
[3]Vö. Lk 19,8.
[4]Vö. Mk 12,42.
[5]Vö. Mt 10,42.
[6]Vö. Lk 2,14.

Áldozd Istennek a dicséret áldozatát, és add vissza a Magasságbelinek könyörgéseidet. Ezt az illatot kedveli az Úr. *Add vissza a Magasságbelinek könyörgéseidet.*

A jelen élet háborgatásairól és az örök élet vágyáról

22. [15. v.] *És hívj segítségül engem háborgatásod napján: kiragadlak téged, és te megdicsőítesz engem.* – Mert nem szabad bíznod a saját erőidben, hiszen minden segítséged hazug. Engem *hívj segítségül engem a háborgatás napján, kiragadlak téged, és te megdicsőítesz engem.* Ezért engedtem meg, hogy a háborgatás napja megérjen, mert ha nem háborgatnának, nem hívnál segítségül engem; amikor pedig háborgatnak, segítségül hívsz. Ha segítségül hívsz, *kiragadlak téged;* ha *kiragadlak, dicsőíteni fogsz*, hogy már *ne távozzál el tőlem.*

Valakinek eltompult és kihűlt imádságos buzgósága, és mondta: *Háborgatást és fájdalmat találtam, és segítségül hívtam az Úr nevét.*[1] Hasznosnak találta a háborgatást; bűneinek fekélye már bűzlött, már érzéketlen maradt, a háborgatást sebészi vágásnak és égetésnek találta, és mondta: *Háborgatást és fájdalmat találtam, és segítségül hívtam az Úr nevét.*

Testvérek, vannak mindenki számára ismerős háborgatások. A következők gyakoriak az emberi nemben: az egyik valami kárt sirat, a másik árvaság miatt gyászol; ismét más a hazájából kiűzve bánkódik és szeretne hazatérni, mert zarándokságát tűrhetetlennek véli; ismét másnak jég verte el a szőlejét, és látja, hogy minden munkája és fáradozása kárba veszett.

Mikor nem szomorkodik az ember? Barátból ellenség lesz. Van-e ennél nagyobb nyomorúság az emberi nemben? Ezt mindenki megsiratja és bánkódik, és ezek háborgatások; mindezek közepette segítségül hívják az Urat, és jól teszik. Hívják segítségül Istent, akinek van hatalma arra, hogy vagy tűrésre tanítson, vagy meggyógyítsa a tűrt dolgot. *Tudja Ő, hogy ne engedjen nagyobb kísértést, mint amit el tudunk viselni*.[2] Hívjuk segítségül Istent ezekben a háborgatásokban is, de ezek a háborgatások megtalálnak minket, ahogyan egy másik zsoltárban írva áll: *Segítség a háborgatásokban, melyek nagyon megtaláltak minket;*[3] és van, olyan amelyet nekünk kell megtalálnunk. Meg fognak találni minket ezek a háborgatások; de van olyan háborgatás, amit nekünk kell keresnünk és megtalálnunk.

Mi lehet ez? Az evilági szerencse, a mulandó dolgok bősége, nem ez a háborgatás, ezek inkább vigasztalások háborgatásunkban. Miféle

[1]Zsolt 114,3–4.
[2]Vö. 1Kor 10,13.
[3]Zsolt 45,2.

háborgatásban? – Zarándok-voltunkban. Maga ez, hogy még nem vagyunk Istennel, maga ez, hogy kísértések és zaklatások között forgolódunk, hogy nem lehetünk félelem nélkül, maga ez háborgatás; mert ez nem az a biztonság, amit nekünk ígértek. Aki zarándok-voltának ezt a háborgatását nem találja meg, nem gondol arra, hogy vissza kell térnie a hazába. Ez a keresendő háborgatás, testvérek.

Kétségtelen, most vannak jó cselekedeteink, amikor kenyeret nyújtunk az éhezőnek, valami adományt a vándornak, és a többi; ez is háborgatás. Mert találunk nyomorultakat, akikkel szemben irgalmasságot gyakorlunk, és az elesettek nyomorúsága együttérzést kelt bennünk. Mennyivel jobb volna már ott lenni, ahol nem találsz éhezőt, akit táplálj, ahol nem találsz vándort, akit befogadj, ruhátlant, akit felöltözess, beteget, akit meglátogass, perlekedőt, akit megbékíts! Ott ugyanis minden a legjobb, minden igaz, minden szent, minden örökkévaló. Ott a kenyerünk az igazság, ott italunk a bölcsesség, ott ruhánk a halhatatlanság, házunk örökkévaló az égben, erősségünk a halhatatlanság. Belopakodik-e oda a betegség? A fáradtság alvásra késztet-e? Ott nincs halál, nincs perlekedés, hanem béke van, nyugalom, öröm, igazság. Oda nem lép be ellenség, nem botlik el a barát, micsoda nyugalom van ott!

Ha meggondoljuk és figyelünk rá, hogy hol vagyunk, és hol leszünk majd annak ígérete szerint, aki nem tud hazudni, magából az ő ígéretéből megtaláljuk, hogy miféle háborgatásban vagyunk. Ezt a háborgatást csak az találja meg, aki keresi. Egészséges vagy, de nézd, nem vagy-e nyomorult; mert aki betegeskedik, könnyen nyomorultnak érzi magát; amikor egészséges vagy, lássad nem vagy-e nyomorult, mert még nem vagy Istennel. *Háborgatást és fájdalmat találtam, és segítségül hívtam az Úr nevét.*[1] *Áldozd Istennek a dicséret áldozatát.* dicsérd az ígéretet tevőt, dicsérd a meghívót, dicsérd a buzdítót, dicsérd a segítőt; és értsd meg, miféle háborgatásban élsz. Hívd segítségül, ki fog ragadni, dicsőíteni fogod, és megmaradsz.

A szavak legyenek összhangban a tettekkel

23. [16. v.] Nézzétek csak, testvérek, mi következik. Valaki, mert Isten azt mondta neki: áldozd Istennek a dicséret áldozatát, és ezt bizonyos adóként rótta rá, elgondolkodott magában, és mondta: „Naponta fölkelek, elmegyek az egyházba, elmondok egy reggeli himnuszt, egy estit, egy harmadikat és negyediket otthon; naponta áldozom a dicséret áldozatát, és áldozok az én Istenemnek.”

Jól teszed, ha ezt teszed, de vigyázz, nehogy már biztonságban érezd magad amiatt, hogy már ezt teszed. És miközben a nyelved áldja Istent, esetleg az

[1]Zsolt 114,3–4.

életed átkozza Őt. Ó népem, mondja neked az *istenek Istene, aki beszélt, és meghívta a földet napkelettől napnyugatig,* most még konkoly között élsz. *Áldozd Istennek a dicséret áldozatát, és add vissza neki könyörgéseidet.* De vigyázz, nehogy rosszul élj, és jól énekelj.

Miért mondom ezt? Azért, mert a *bűnösnek mondja Isten: „Te miért magyarázod az én igazságaimat, és veszed a szádra a szövetségemet?”* Látjátok, testvérek, milyen remegve mondjuk ezeket? Szánkra vesszük Isten szövetségét, és hirdetjük nektek Isten tanítását és igazságait. És mit mond a *bűnösnek Isten?* Azt, hogy: *Te miért?* Tehát eltiltja a bűnös prédikátorokat? Akkor hol van ez: *Amiket mondanak tegyétek, amiket pedig tesznek, ne tegyétek?*[1] És hol van ez: *Krisztust hirdessék bármi módon, akár érdekből, akár tiszta szándékkal?*[2]

De ezeket azért mondták, hogy ne féljenek, akik hallgatják, bárkitől hallják; nem pedig azért, hogy biztonságban legyenek, akik jókat mondanak, és rosszakat tesznek. Most tehát, testvérek, ti legyetek biztonságban: ha jókat hallotok, Istent hallgatjátok, akárki által halljátok. De Isten nem akarta dorgálás nélkül hagyni azokat, akik mondják, nehogy pusztán amiatt, hogy mondják, biztonságban elaludjanak az erkölcstelen életben, és mondják maguknak: „Isten nem veszejt el minket, kiknek száján keresztül annyi jót akart mondani a népének”.

Ezzel szemben halljad, amit mondasz, bárki légy, aki mondod; és ha azt akarod, hogy meghallgassanak téged, előbb te halljál, és azt mondd, amit valaki egy másik zsoltárban mond: *Halljam, mit mond bennem az Úristen, mert békéről beszél az Ő népének.*[3] Milyen volnék tehát, ha nem hallanám azt, aki bennem beszél, és akarnám, hogy mások meghallják azt, amit általam mond? Halljam meg előbb, halljam meg, leginkább azt halljam meg, amit az Úristen beszél bennem, mert békéről beszél az Ő népének. Halljam meg előbb, és fenyítsem meg a testemet, és vessem szolgaságra, nehogy miközben másoknak prédikálok, én magam elvetésre méltónak találtassam.[4] *Te miért magyarázod az én igazságaimat?* Mire való neked az, ami nem válik javadra? Figyelmezteti, hogy halljon, nem azért, hogy abbahagyja a prédikációt, hanem hogy vegye magára az engedelmességet. *Te pedig miért veszed a szádra a szövetségemet?*

Isten megfenyíti azt, akit szeret

24. [17. v.] *Te pedig gyűlölöd a fegyelmet.* – Amikor kíméllek, énekelsz és dicsérsz; amikor fenyítelek, zúgolódsz. Mintha amikor kíméllek, Istened volnék, és amikor fenyítelek, nem volnék a te Istened. Én akiket szeretek, azokat

[1]Mt 23,3.
[2]Fil 1,18.
[3]Zsolt 84,9.
[4]Vö. 1Kor 9,27.

dorgálom és megfenyítem.[1] *Te pedig gyűlölöd a fegyelmet, és hátad mögé vetetted beszédeimet.* Amiket neked mondanak, a hátad mögé veted. *És hátad mögé vetetted beszédeimet,* ahol te nem látod azokat, de megterhelnek téged, *és hátad mögé vetetted beszédeimet.*

Ne dicsérd, hanem fedd meg a rosszakat

25. [18. v.] *Ha tolvajt láttál, együtt futottál vele; és a házasságtörővel együtt volt részed.* – Nehogy azt mondd: „Én nem loptam, nem követtem el házasságtörést!" De ha tetszett neked az, aki elkövette? Nemde a tetszéssel együtt futottál vele? Nemde amikor dicsérted, részes lettél azzal, aki megtette? Mert ezt jelenti, testvérek, együtt futni a tolvajjal és részesedni a házasságtörésben; mert ha nem is teszed, de dicséred, ami történik, támogatója vagy a tettnek, mert *dicsekszik a bűnös lelkének vágyaiban, és a kapzsi áldást mond magának.*[2] Nem teszel rosszat, de dicséred a bűn elkövetőit. Hogy ez csak kis rossz? *A házasságtörővel együtt volt részed.*

26. [19. v.] *A szád tele volt rosszasággal, és a nyelved ölelgette az álnokságot.* – Itt olyan emberek rossz akaratáról és álnokságáról van szó, testvérek, akik hízelgésből, ámbár jól tudják, hogy rossz, amit hallanak, nehogy megbántsák azokat, akiktől hallják, nem csak nem ítélik el a dolgot, hanem hallgatásukkal egyetértenek. Kevés az, hogy nem mondják: „Rosszul tetted", hanem ezt mondják: „Jól tetted", pedig tudják, hogy rossz, és a *szájuk tele van rosszasággal, és a nyelvük ölelgeti az álnokságot.* Álnokság és csalás van a szavakban, mert mást mondanak, és mást gondolnak. A zsoltár nem azt mondja: *a nyelved jóváhagyta az álnokságot,* vagy *álnokságot követett el,* hanem – hogy megmutassa, hogy magában a rossz tettben élvezetedet találtad –, ezt mondja: *ölelgette.*

Kevés az, hogy megteszed, még élvezed is: szembe dicséred, magadban kineveted. Vesztébe taszítod a rosszaságát óvatlanul elkövető embert, azt, aki nem tudja, hogy vannak rosszaságok; te, aki tudod, hogy van rosszaság, nem mondod: „Hova rohansz?" Ha látnád őt, amint óvatlanul megy a sötétben arra felé, ahol te tudod, hogy kút van, és hallgatnál, miféle ember volnál? Nemde lelke ellenségének számítanál? Pedig ha beleesne a kútba, nem a lélek, hanem a teste halna meg.

Rosszaságaiba zuhan, elmondja előtted rossz tetteit, te tudod, hogy rosszak, de dicséred, és magadban kineveted. Ó bárcsak megtérne Istenhez az, akit

[1]Vö. Jel 3,19.
[2]Zsolt 9,3.

kinevetsz, akit nem akartál megdorgálni, és mondaná: *Szégyenüljenek meg, akik mondják nekem: Jól van, jól van!*[1] *És a nyelved ölelgette az álnokságot.*

A botrányról. Az Egyház anyaságáról.

27. [20. v.] *Leülvén a testvéred ellen beszéltél.* – Maga a leülés ahhoz tartozik, amit az imént úgy mondott, hogy *ölelgette.* Aki ugyanis állva vagy menet közben tesz valamit, nem gyönyörködve teszi; aki pedig nekiül, az mennyi élvezetet keres, hogy megtegye!

Leülvén a testvéred ellen beszéltél: magát a megszólást szívesen csináltad, nekiülve tetted; ezzel akartál foglalkozni, ölelgetted a rosszaságodat, csókolgattad az álnokságodat. *Leülvén a testvéred ellen beszéltél, és anyád fia ellen okoztál botrányt.* Ki a te anyád fia? Nemde a testvéred? Tehát azt akarta megismételni, amit előbb mondott, hogy a testvéred. Vagy valami különbséget akart sugallni?

Bizony, testvérek, úgy gondolom, különbséget kell tennünk. Testvér a testvér ellen megszólást mond, például ha valaki már erős és bizonyos hírnévvel bíró tanító és tudós megszólja a testvérét, aki talán jól tanít és erkölcsösen él, aki pedig hallgatja, gyönge, ezért megbotránkozik. Ugyanis amikor jókat megszólnak, olyanok, akiket tudósnak és fontos embernek tartanak, megbotránkoztatják a gyöngéket, akik még nem tudnak ítélni. Ezt a gyöngét azért mondja a zsoltár az anya fiának, és még nem az atya finak, mert még csecsszopó és tejre szorul. Még az Anyaszentegyház ölében hordozzák, még nem járulhat atyja asztalának szilárd eledeléhez, hanem anyja kebléből szívja a táplálékot, még nem tud ítélni, mert még állatias és testies.

A lelki ember mindent megítél. A testi ember nem fogja fel azt, ami az Isten Lelkéből ered, balgaságnak tartja.[2] Az ilyeneknek mondja az Apostol: *Hozzátok azonban, testvérek, nem szólhattam úgy, mint lelki emberekhez, hanem csak mint testiekhez, mint akik még nem nőttetek fel Krisztusban. Tejjel tápláltalak benneteket, nem szilárd étellel, mert nem bírtátok el. Sőt még most sem bírjátok el.*[3] Anyátok voltam, ahogyan egy másik helyen mondja: *Olyan szelíden viselkedtünk körötökben, mint a gyermekeit dajkáló anya.*[4] Nem idegen gyermeket dajkáló dajka, hanem a saját gyermekeit gondozó anya. Vannak ugyanis anyák, akik miután megszülték, dajkára bízzák gyermeküket, ezek a szülőanyák nem gondozzák a gyermekeiket, mert odaadták dajkálásra, azok pedig, akik gondozzák őket, nem a saját gyermeküket, hanem idegeneket gondoznak. Az Apostol pedig maga szülte, maga gondozta, semmiféle dajkára

[1] Vö. Zsolt 39,16.
[2] 1Kor 2,15.14.
[3] 1Kor 3,1–2.
[4] 1Tesz 2,7.

nem bízta szülötteit. Ezt mondta ugyanis: *Akiket újra világra hozok, amíg Krisztus ki nem alakul bennetek.*[1] Gondozta tehát és szoptatta őket. Voltak azonban néhányan tudós és lelki emberek, akik megszólták Pált. Ezt mondták: *Levelei súlyosak és kemények, de fellépése erőtlen, beszéde meg gyatra*[2] – mondja ő maga a levelében, hogy egyes megszólói ezeket mondták. *Leültek és a testvérük ellen beszéltek.* És anyjuk még csecsszopó fia elé botrányt állítottak. Valóban újra vajúdásra késztették az anyát. *Anyád fia ellen okoztál botrányt.*

Ha elítélnénk magunkat, tetszenénk Istennek

28. [21. v.] *Ezeket megtetted és én hallgattam.*[3] – Ezért jön majd el a mi Urunk Istenünk és nem lesz néma. Most pedig: *Ezeket megtetted és én hallgattam.*

Mit jelent az, hogy *hallgattam?* – Azt jelenti, hogy mellőztem a megtorlást, késleltettem a szigorúságomat, megnyújtottam irántad való türelmemet, hosszan vártam a bűnbánatodat. *Ezeket megtetted és én hallgattam.* Én pedig, amikor arra vártam, hogy bűnbánatot tarts, az Apostol szava szerint: *Konokságodban és szíved megrögzöttségében csak büntetést halmozol magadra, a haragnak és az Isten igazságos ítélete megnyilvánulásának napjára.*[4]

Gonoszságot gyanítottál, hogy hasonló leszek hozzád. Kevés az, hogy erkölcstelen tetteid tetszenek neked, úgy gondolod, hogy nekem is tetszenek. Mivel Isten nem áll rajtad bosszút, bűnrészesnek tartod, és mint egy korrupt bírót részesíteni akarod a zsákmányban.

Gonoszságot gyanítottál, hogy hasonló leszek hozzád, és közben te nem akarsz hasonló lenni hozzám. Ezt mondja: *Legyetek tökéletesek, amint a ti mennyei Atyátok tökéletes, aki fölkelti a napját jókra és rosszakra.*[5] Te nem akartad követni azt, aki jókat ad a rosszaknak is; te leülve a jókat is megszólod. *Gonoszságot gyanítottál, hogy hasonló leszek hozzád.*

Vádollak téged. – Amikor Isten, a mi Istenünk nyilvánvalóan eljön, és nem lesz néma,[6] vádolni foglak téged. És mit teszek veled, amikor vádollak? Mit teszek veled? Most nem látod magadat; én megteszem, hogy lásd magadat. Mert ha látnád magadat, és utálnád magadat, tetszenél nekem; mivel pedig magadat nem látva tetszettél magadnak, utálatos vagy magadnak is, nekem is: nekem amikor megítéllek, magadnak, amikor majd égni fogsz. Tehát mit teszek veled? – *Arcod elé állítalak téged.* Miért akarsz elrejtőzni? A hátad mögött vagy, ezért nem látod magadat; én megteszem, hogy lásd: amit a hátad mögé tettél, azt én arcod

[1] Gal 4,19.
[2] 2Kor 10,10.
[3] A 28–30. ponthoz vö. Arles-i Caesarius Serm. 133. CC 103, 545. o.
[4] Róm 2,5.
[5] Mt 5,48 45.
[6] Zsolt 49,3.

elé teszem: látni fogod rútságodat, nem azért, hogy megjavulj, hanem hogy szégyenkezz.

Mivel ezeket mondja, testvérek, kétségbe kell-e esnie annak, akinek mondja? Nemde az a város, amelyről ezt mondták: *Még három nap és Ninivét fölforgatják,* három nap alatt alkalmas lett a megtérésre, az imádságra, a sírásra, és arra, hogy a fenyegető büntetés helyett irgalmasságot nyerjen?[1]

Hallják meg tehát az ilyenek, amíg hallani lehet a némát is. Mert el fog jönni és nem lesz néma, és vádolni fog, amikor már nem lesz helye a javulásnak. Ezt mondja: *Arcod elé állítalak téged.* Most tehát bárki vagy ilyen, te tedd meg azt, amivel Isten fenyeget, hogy megteszi veled. Vedd elő magad a hátad mögül, ahol nem akarod magadat látni, elbújva a tetteid elől, és *állítsd magadat magad elé.* Menj föl elméd bírói székébe, légy önmagad bírája, gyötörjön meg a félelem, törjön föl belőled a vallomás, és mondd a te Istenednek: *Mert az én gonoszságomat beismerem, és az én vétkem előttem van szüntelen.*[2] Ami a hátad mögött volt, most legyen előtted, nehogy később Isten állítson téged magad elé, és ne legyen hova menekülj magad elől.

Nem dicséri Istent az, aki bűnösen él, de az sem, aki magának tulajdonítja a jóságát

29. [22. v.] *Értsétek meg ezeket, akik megfeledkeztek Istenről.* Lássátok, hogy kiált és nem hallgat, nem nézi el a dolgot. Megfeledkeztél az Úrról, nem gondoltál életed rosszaságára. Értsd meg, hogy megfeledkeztél az Úrról. *Nehogy egyszer elragadjon, mint az oroszlán, és ne legyen, aki kiragadna.*

Mit jelent az, hogy *mint az oroszlán?* – Azt jelenti, hogy mint erős, mint hatalmas, mint az, akinek senki nem tud ellenállni. Ezt mondja, amikor *oroszlánnak* nevezi. Az oroszlán képét dicséretül, de elítélően is használják. Az ördögöt is oroszlánnak nevezik: *Ellenségtek mint ordító oroszlán körüljár, keresvén, hogy kit nyeljen el.*[3] Vajon mivel az ördögöt oroszlánnak mondja, nagy kegyetlensége miatt, Krisztus nem nevezhető oroszlánnak hatalmas ereje miatt? És mit jelent az, hogy *győzött a Júda törzséből való oroszlán*?[4]

Szeretetreméltóságtok már csak egy picikét figyeljen a még hátralévő rövid részre; kérlek, rázzátok le magatokról a fáradtságot, mert veletek lesz Ő, aki eddig az óráig adta nektek az erőt.

Kevéssel előbb mondta, mint hallottátok, hogy adóként rója ránk az Ő dicséretét: *Áldozd Istennek a dicséret áldozatát, és add vissza a*

[1] Jón 3,4–10.
[2] Zsolt 50,5.
[3] 1Pét 5,8.
[4] Jel 5,5.

Magasságbelinek könyörgéseidet, utána pedig: *a bűnösnek azt mondja Isten: „Te miért magyarázod az én igazságaimat, és veszed a szádra a szövetségemet?*[1] Mintha mondaná neki: „Semmit nem használ neked, hogy dicsérsz, mert én a dicséret áldozatát azoktól várom, akik erkölcsösen élnek; nekik javukra válik, hogy dicsérnek, neked pedig, ha dicsérsz, nem használ semmit; miért dicsérsz engem?". *Nem szép a dicséret a bűnös szájában.*[2]

Ezután szinte mindkettőjükre vonatkozóan fejezi be, és dorgálja a rosszakat, akik megfeledkeznek Istenről: *Értsétek meg ezeket, akik megfeledkeztek Istenről, nehogy egyszer elragadjon, mint az oroszlán és ne legyen, aki kiragadna.*

30. [23. v.] *A dicséret áldozata dicsőít engem.* – Hogyan dicsőít engem a dicséret áldozata? Kétségtelenül semmi nem ér a rosszaknak a dicséret áldozata, mert szájukra veszik a szövetségedet, és gazságokat követnek el, melyek utálatosak a szemedben. Mégis – mondja – nekik is ezt mondom: *A dicséret áldozata dicsőít engem.*

Már azt gondoltad, hogy a *dicséret* neked nem ér semmit; dicsérj és javadra fog válni. Ha ugyanis erkölcstelenül élsz, és jókat mondasz, még nem dicsérsz; és viszont, ha kezdesz erkölcsösen élni, és a saját érdemednek tartod, hogy erkölcsösen élsz, még mindig nem dicsérsz. Nem akarom, hogy az Úr keresztjét gyalázó lator légy;[3] de ne légy a templomban érdemeit fitogtató és sebeit elrejtő farizeus sem.[4]

Ha gonosz volnál és megmaradsz ebben a gonoszságban, nem azt mondom neked: „nem használ neked a dicséret", hanem: „nem dicsérsz engem, ezt a dicséretet nem fogadom el"; és ismét, ha mintha igaz volnál (mert senki nem igaz, csak az alázatos és jámbor ember) és a saját igazságodtól fölfuvalkodottan jönnél, és másokat magadhoz viszonyítva megvetnél, és a saját érdemeiddel dicsekedve magasztalnád magadat, nem engem dicsérnél.

Az sem dicsér engem, aki bűnösen él, és az sem, aki mintha a saját érdeméből élne erkölcsösen. De vajon az a farizeus, aki mintha önmagától lett volna olyan amikor mondja: *Hálát adok neked, hogy nem vagyok olyan, mint a többi ember,* hálát adott-e Istennek, azért a jóért, ami benne volt?

Ha tehát van benned valami jó, és már érted, hogy nem tőled való az, ami jó, hanem Istentől kaptad, azzal a ténnyel, hogy fölmagasztalod magadat afölé, akiben az a jó nincs meg, irigynek számítasz, és még nem engem dicsérsz.

[1]Zsolt 49,14 16.
[2]Vö. Sir 15,9.
[3]Vö. Lk 23,39.
[4]Vö. Lk 18,11.

Először tehát fordulj vissza a rossz útról, kezdj erkölcsösen élni; értsd meg, hogy csak Isten ajándékából javulhatsz meg, *mert az Úr igazgatja az ember lépéseit.*[1] Amikor ezt már megértetted, másokat is segíts, hogy olyanok legyenek, mint te, hiszen te is olyan voltál, mint ők. Amennyire csak tudod, támogasd őket, és ne ess kétségbe miattuk, Isten gazdagsága ugyanis nem csak hozzád ért el.

Tehát nem dicsér az, aki erkölcstelen életével megbántja az Urat; nem dicsér az, aki amikor már erkölcsösen kezd élni, önmagának és nem Istentől kapott ajándéknak tulajdonítja, hogy erkölcsösen él; de az sem dicsér, aki már tudja, hogy erkölcsös életét Istentől kapta, de azt szeretné, ha Isten gazdagsága nála befejeződne.

Tehát annak, aki ezt mondta: *Hálát adok neked, hogy nem vagyok olyan, mint a többi ember, igazságtalan, rabló, házasságtörő, mint ez a vámos itt,* nemde lett volna miért mondania: „Ajándékozd meg ezt a vámost is azzal, amit nekem ajándékoztál, és nekem is egészítsd ki azt, amit még nem adtál”? De ő, mint aki teljesen betelt, böfögött és nem mondta: *Én pedig nyomorult vagyok és szegény,*[2] ahogyan az a vámos mondta: *Uram, irgalmazz nekem, bűnösnek. Ezért a vámos megigazultabban tért haza, mint az a farizeus.*[3]

Halljátok tehát ti, akik erkölcsösen éltek, és halljátok ti, akik bűnösen éltek: *A dicséret áldozata dicsőít engem.* Senki nem ajánlja föl nekem a dicséret ezen áldozatát, ha bűnös. Nem azt mondom: ne ajánlja föl nekem a bűnös, hanem: senki ne ajánlja föl nekem ezt, ha bűnös. Aki ugyanis dicsér, az jó, mert ha dicsér, akkor erkölcsösen is él, mert ha dicsér, nem csak a nyelv dicsér, hanem az élet is összhangban van a nyelvvel.

Ha kegyelem, azaz ingyenes ajándék, akkor semmi érdemed nem előzte meg, hogy megkapd

31. *A dicséret áldozata dicsőít engem, és ez az út, amelyen megmutatom neki Isten üdvösségét.* – A dicséret áldozatában út van, melyen megmutatom neki Isten üdvösségét.

Mi Isten üdvössége? – Jézus Krisztus.

És miért mutatkozik meg nekünk Krisztus a dicséret áldozatában? – Azért, mert Krisztus kegyelemmel jön hozzánk. Ezeket mondja az Apostol: *Élek, de már nem én, hanem Krisztus él énbennem. Minthogy azonban most még testben élek, Isten Fiának hitében élek, aki szeretett engem és feláldozta magát értem.*[4]

---

[1]Vö. Zsolt 36,23.
[2]Zsolt 69,6.
[3]Vö. Lk 18,11–14.
[4]Gal 2,20.

Ismerjék be tehát a bűnösök, hogy nem lett volna szükség orvosra, ha egészségesek lettek volna.[1] Krisztus ugyanis a bűnösökért halt meg.[2] Mivel tehát beismerik gonoszságaikat, és először követik a vámost, aki ezt mondta: *Uram, irgalmazz nekem, bűnösnek,* megmutatják a sebeiket, segítséget kérnek az orvostól; és mivel nem önmagukat dicsérik, hanem önmagukat elítélik, hogy aki dicsekszik, ne önmagával, hanem *az Úrban dicsekedjék,*[3] elismerik Krisztus eljövetelének okát, aki azért jött, hogy a bűnösöket üdvözítse, ahogyan az Apostol mondja: *Krisztus Jézus azért jött a világba, hogy üdvözítse a bűnösöket, és közöttük én vagyok az első.*[4]

Ezért azokat a zsidókat, akik a saját tetteikkel dicsekszenek, ugyanez az Apostol azzal dorgálja, hogy nem tartoznak a kegyelemhez azok, akik cselekedeteik és érdemeik jutalmának tartják a kegyelmet.[5] Aki tehát tudja magáról, hogy a kegyelemhez tartozik, ami Krisztus és ami Krisztusé, tudja, hogy rászorul a kegyelemre. Ha kegyelemnek (gratia) nevezik, akkor ingyen adják; ha pedig ingyen adatik, akkor semmiféle érdemed nem előzte meg, hogy megkapd. Ha ugyanis érdemeid megelőzték, akkor a jutalom nem kegyelem, hanem járandóság.[6]

Ha tehát azt állítod, hogy előzetes érdemeid vannak, azt akarod, hogy téged dicsérjenek, nem Istent; ezért nem ismered el Krisztust, aki Isten kegyelmével jön. Fordulj tehát az érdemeidhez és lássad, hogy azok rosszak voltak, olyannyira, hogy azokért csak büntetés járna neked, nem jutalom. És amikor látod, hogy mi járna neked érdemszerűen, fölismered, hogy mit kapsz kegyelemként; és *a dicséret áldozatával dicsőíted Istent.* Ez ugyanis az az út, melyen meg fogod ismerni Krisztust, Isten üdvösségét.

[1]Vö. Mt 9,12.
[2]Vö. Róm 5,6.
[3]1Kor 1,31.
[4]1Tim 1,15.
[5]Vö. Gal 5,4.
[6]Vö. Róm 4,4.

ÖTVENEDIK ZSOLTÁR (51.)
Egy ünnep másnapján a karthagói híveknek elmondott beszéd 411–413-ban 57–59 éves, 20–22 éves pap, 16–18 éves püspök

1–2. Dávid zsoltára amikor eljött hozzá Nátán próféta, miután Betsábéval vétkezett.

3Könyörülj rajtam, Isten, a te nagy irgalmasságod szerint;
és a te irgalmasságaid sokasága szerint
töröld el gonoszságomat.
4Teljességgel moss meg engem az én gonoszságomtól,
és az én bűnömtől tisztíts meg engem.
5Mert gonoszságomat én elismerem,
és az én bűnöm előttem van szüntelen.
6Ellened, egyedül teellened vétkeztem,
és rosszat előtted cselekedtem,
hogy igaznak bizonyulj beszédedben
és győzzél, amikor megítéltetsz.
7Mert íme, gonoszságokban fogantattam
és bűnökben hordott méhében az én anyám.
8Mert íme, te a szívbéli igazságot szereted,
bölcsességed bizonytalanságát és titkait megmutattad nekem.

9Hints meg engem izsóppal és megtisztulok;
moss meg engem és fehérebb leszek a hónál.
10 Add, hogy ujjongást és örömet halljak,
és ujjongani fognak a megalázott csontok
11Fordítsd el arcodat bűneimtől,
és minden gonoszságomat töröld el.

12Tiszta szívet teremts bennem, Isten,
és az egyenes lelket újítsd meg bensőmben.
13Ne vess el engem arcod elől,
és a te szent lelkedet ne vond meg tőlem.
14Add vissza nekem a te szabadításod örömét,
és fejedelmi lélekkel erősíts meg engem.

15Tanítani fogom a gonoszokat utaidra,
és az istentelenek megtérnek majd hozzád.
16Szabadíts ki a vérekből, Isten, üdvösségem Istene,
és nyelvem ujjongva fogja hirdetni igazságosságodat.

17Nyisd meg Uram, ajkaimat,
és a szám hirdetni fogja a te dicséretedet.
18Mert ha áldozatot akarnál, ugyancsak fölajánlanám.
Égőáldozatokban nem gyönyörködnél.
19Áldozat Istennek a megtört lélek,
a töredelmes és megalázkodott szívet, Isten, meg nem veted.

20Tégy jót, Uram, Sionnal, jóakaratod szerint,
és fölépülnek majd Jeruzsálem falai.
21Akkor majd megkapod az igazságosság áldozatát,
a fölajánlásokat és az égőáldozatokat;
akkor majd oltárodra fognak helyezni borjakat.

Egészségesnek kell maradnotok ahhoz, hogy más gyarló keresztényeket ne megvessetek, hanem inkább gyógyíthassatok

1. Ennek a sokaságnak nem okozhatok csalódást, sem a gyöngeségét nem vethetem a szemére. Csöndet és nyugalmat kérünk, hogy a hangunk a tegnapi megerőltetés után némileg ki tudjon tartani. Hinnünk kell, kedveseim, hogy ma csak azért jöttetek el nagyobb számban, hogy imádkozzatok azokért, akik idegen és rossz érzület miatt távol maradtak. Mert nem pogányokról, nem is zsidókról, hanem keresztényekről beszélünk; nem is a még csak katekumenokról, hanem sok már megkereszteltről, akiktől a fürdő [keresztség] tekintetében semmi sem választ el benneteket, a szívük miatt azonban különböztök tőlük. Hány testvérünkre gondolunk ma és siratjuk őket, hogy üres és őrült hazugságok után mentek,[1] hogy megtagadják azt, amire meghívást kaptak! Akik, ha a cirkuszban valami miatt megrémülnek, mindjárt megjelölik magukat [keresztet írnak a homlokukra] és homlokukon a jellel ott állnak, ahonnan futniuk kellene, ha ezt a jelet a szívükben hordoznák. Kérnünk kell Isten irgalmát, hogy adjon nekik értelmet ezek elítélésére, lelkületet a kerülésükre és irgalmat a megbocsátásra. Nagyon megfelelő tehát, hogy ma ezt a bűnbánati zsoltárt énekeltük.

A távollévőkhöz is szólunk: a ti emlékezetetek legyen a szavunk hozzájuk. Ne vessétek meg a sebesülteket és gyengélkedőket, hanem, hogy könnyebben tudjátok őket gyógyítani, maradjatok egészségesek. Jobbítsátok őket érveléssel, vigasztaljátok beszélgetéssel, adjatok példát jó életetekkel, és velük lesz Az, aki veletek is volt. Miután ti ezeket a veszélyeket elkerültétek, Isten irgalmasságának forrása nem zárult be. Ahová járultatok, jönnek majd ők is, és amin átmentetek, átmennek ők is. Szomorú és nagyon veszélyes, sőt ártalmas és

[1]Vö. Zsolt 39,5.

romlást okoz az, hogy tudva vétkeznek. E hiúságokhoz másként közelít az, aki megveti Krisztus szavát, és másként az, aki tudja, mitől kellene menekülnie. De ez a zsoltár megmutatja, hogy még ezek felől sem kell kétségbe esnünk.

Dávid bűne arra késztet, hogy féljünk az eleséstől, de ébreszti a reményt is, hogy keljünk fel, ha elestünk

2. [1–2. v.] A zsoltár felirata: *Dávid zsoltára amikor eljött hozzá Nátán próféta, miután Betsabéval vétkezett*.

Betsabé más felesége volt. Fájdalommal és rettegéssel mondjuk ezt, de Isten nem akarta elhallgatni azt, ami leíratott. Tehát nem azt mondom, amit akarok, hanem amit kénytelen vagyok mondani; és nem a példa követésére bíztatva, hanem a félelemre oktatva mondom, amit mondok.

Ennek az idegen asszonynak a szépsége ejtette rabul Dávidot, a királyt és prófétát, és ő, akinek magvából test szerint eljövendő volt az Úr,[1] házasságtörést követett el vele. A zsoltár magáról a házasságtörésről nem beszél, de a címében benne van. A Királyok könyvében részletesen olvasható. Mindkettő (a *Zsolt* és a *Kir*) kánoni írás, a kereszténynek mindkettőt kételkedés nélküli hittel kell fogadniuk. Elkövették és leírták. Ennek az asszonynak a férjét Dávid meg is ölette háborúban: gyilkossággal tetézte a házasságtörést. És ezután küldetett hozzá Nátán próféta, az Úr küldte őt, hogy vádolja a nagy bűn miatt.[2]

3. Elmondtuk, mitől kell óvakodnia az embereknek; most pedig halljuk, mit kell utánozniuk, ha vétettek. Mert sokan akarnak elesni Dáviddal együtt, és nem akarnak vele együtt fölkelni. Tehát nem az elesés példáját állítjuk elétek, hanem a fölkelését, ha elesnétek. Vigyázz, hogy el ne essél. Ne okozzon örömet a kicsinyekben a nagyok bukása, hanem a nagyobbak bukása keltsen félelmet a kisebbekben. Ezért van róla szó, ezért írták le, ezért olvassuk és énekeljük gyakran az Egyházban: hallják, akik nem estek el, hogy el ne essenek, és hallják az elesettek, hogy fölkeljenek. Ilyen nagy férfi bűnét nem hallgatjuk el, hanem hirdetjük az Egyházban. Vannak, akik rosszul hallgatják és mentséget keresnek benne a bűneikre: mentséget keresnek arra, amit elkövetni készülnek, és nem óvakodni akarnak attól, amit még nem követtek el, és azt mondják maguknak: Ha Dávid így, én miért ne? Ettől a lélek rosszabb lesz: ha azért tesz valamit, mert Dávid tette, rosszabbat tesz Dávidnál.

Amennyire tudom, ezt bővebben kifejtem. Dávid nem állított maga elé példát, mint te: a vágy buktatta el, nem az életszentség leple. Te szentként állítod magad elé, hogy vétkezzél; de nem a szentségét, hanem a romlását utánzod. Azt szereted Dávidban, amit ő maga gyűlölt magában; készülsz a bűnre, fölkészülsz

[1]Vö. Róm 1,3.
[2]Vö. 2Kir 11; 12,1–14.

rá: beletekintesz Isten könyvébe, hogy vétkezzél; azért hallgatod Isten Írását, hogy megtedd, ami nem tetszik Istennek. Ezt Dávid nem tette. A próféta megdorgálta, nem a próféta miatt esett el.

Mások azonban üdvösen hallgatják, az erős elesésében megmérik a saját gyöngeségüket, és hogy elkerüljék annak megkívánását, amit Isten elítél, fékezik szemüket a látásban: nem bámulják az idegen asszony szépségét, sem biztonságban nem érzik magukat az ostoba egyszerűségtől; nem mondják: „jó szándékkal néztem, jóakarattal szemléltem, szeretetből bámultam sokáig". Dávid példáját állítják maguk elé, és azért szemlélik ennek a nagynak az elesését, hogy kicsi létükre ne bámulják azt, ami miatt eleshetnek. Visszafogják szemüket a pajkosságtól, nem könnyen keresnek kapcsolatokat, nem társulnak idegen asszonyokhoz, nem tekintgetnek idegen erkélyekre, idegen napozó tetőkre. Dávid ugyanis messziről látta meg azt, aki rabul ejtette. Az asszony távol, a bűnös vágy közel volt. Másutt volt, akit szemlélt, saját magában volt az, ami miatt elesett.

Ügyelni kell tehát a test eme gyöngeségére, emlékeznünk kell az Apostol szavaira: *Tehát ne uralkodjék a bűn halandó testetekben.*[1] Nem azt mondja, hogy *ne legyen,* hanem *ne uralkodjék.* A testben van a bűn, amikor gyönyörködik, de akkor uralkodik, ha beleegyezel. A testi gyönyörködést, főként ha tiltott és idegen dolgokra irányul, megfékezni, nem szabadjára engedni kell; uralkodva rajta féken kell tartani, nem szabad uralomhoz juttatni. Gondosan ügyelj, ha éppen nincs, ami megingasson. De azt mondod: „Erősen kézben tartom!" Vajon te erősebb vagy, mint Dávid?

Lássuk a szorongatás hasznát, és féljünk a jó sorstól

4. Dávid azzal a példával is int, hogy senki nem bízhatja el magát jó sorsban. Sokan félnek ugyanis a nehézségektől, a kedvező dolgoktól viszont nem félnek. Pedig veszedelmesebb a lélekre nézve a siker, mint a nehézség a testre nézve. Előbb megront a siker, mint megtörne a nehézség.

Testvéreim, a jószerencsével szemben nagyon óvatosnak kell lenni. Ezért lássátok csak, mennyire elveszi az Úr beszéde jósorunkban a biztonságunkat: *Szolgáljatok az Úrnak félelemben, és ujjongjatok neki rettegéssel.*[2] Ujjongással, hogy hálát adjunk; rettegéssel, hogy el ne essünk.

Ezt a bűnt Dávid nem akkor követte el, amikor Saul üldözését szenvedte. Amikor szent Dávid viselte Saul ellenségeskedését, amikor üldözései érték, amikor menekülnie kellett előle, hogy a kezébe ne kerüljön,[3] nem kívánt meg

[1]Róm 6,12.
[2]Zsolt 2,11.
[3]Vö. 1Kir 24,5; 26,9.

idegen asszonyt, és nem ölte meg a házasságtörő asszony férjét. Szorongatásának gyöngeségében annál közelebb volt Istenhez, minél nyomorultabbnak látta magát. Hasznos dolog a szorongatás; hasznosabb az orvos pengéje, mint az ördög kísértése. Miután legyőzte ellenségeit, biztonságban érezte magát, felszabadult a nyomás alól, elburjánzott a daganat. Jó példa ez arra, hogy féljünk a jószerencsétől. *Szorongatásra és fájdalomra találtam* –mondja –*, és segítségül hívtam az Úr nevét*.[1]

Ne zárjuk ki a megbocsátás reményét

5. De megtörtént: ezt azoknak mondanám, akik nem követtek el ilyet, hogy éberen őrizzék épségüket; és miközben szemlélik a nagy elesését, féljenek a kicsinyek. Ha pedig valaki elesett, hallja ezeket, és ha valami bántja a lekismeretét, figyelje ennek a zsoltárnak a szavait: lássa a seb nagyságát, de ne veszítse reményét az orvos fölségében. A bűn ugyanis a reménytelenséggel együtt biztos halál. Tehát senki ne mondja: „Ha valami rosszat már megtettem, elvesztem. Isten az ilyen rosszat nem bocsátja meg, miért ne halmoznék bűnre bűnt? Hadd élvezzem a gyönyört féktelenül, bűnös vágyakban; úgyis elveszett a gyógyulás reménye, hadd legyen az enyém, amit látok, ha nem lehet enyém az, amit hiszek.”

Így tehát ez a zsoltár, amennyire óvatossá teszi azokat, akik nem estek el, annyira nem akarja kétségbeejteni azokat, akik elestek. Bárki vagy, aki vétkeztél, és kétségbe esve üdvösséged felől kételkedsz abban, hogy megbánhatod-e a bűnödet, halljad a sóhajtozó Dávidot. Hozzád nem Nátán prófétát, hanem magát Dávidot küldik. Hallgasd, hogyan kiált, és kiálts vele együtt; hallgasd, hogyan sóhajtozik és sóhajtozzál vele együtt; halljad, hogyan sír, és sírjál vele; halljad jobbulását és örülj vele együtt. Ha nem tarthattad távol magadtól a bűnt, ne zárd el magadtól a megbocsátás reményét. Dávidhoz Nátán próféta küldetett: figyeld csak a király alázatát. Nem utasítja el a dorgáló igéit, nem mondja: „Hogyan mersz így beszélni a királyhoz?” A nagy király meghallgatta a prófétát; alázatos népe hallgassa meg Krisztust.

Isten figyel ránk, hogy jobbítson, tanítson, megbocsásson

6. [3.] Halljad tehát ezeket és mondd vele együtt: *Könyörülj rajtam, Isten, a te nagy irgalmasságod szerint.* – Aki nagy irgalmasságért esdekel, nagy nyomorúságról tesz vallomást. Kicsi irgalmasságodat kérik, akik tudatlanul vétkeztek.

[1] Zsolt 114,3–4.

Könyörülj rajtam – mondja –, *a te nagy irgalmasságod szerint.* Jöjj a nagy seb gyógyítására a te nagy gyógyító képességed szerint. Súlyos a bajom, de a Mindenhatóhoz menekülök. Kétségbeesnék halálos sebem miatt, ha nem volna ilyen nagy orvosom.

Könyörülj rajtam, Isten, a te nagy irgalmasságod szerint; és a te irgalmasságaid sokasága szerint töröld el gonoszságomat. Amit így mond: *töröld el gonoszságomat,* ugyanaz, mint a *Könyörülj rajtam, Isten. És a te irgalmasságaid sokasága* ugyanaz, mint a *te nagy irgalmasságod szerint.*

Mert nagy az irgalmasság, sokasága van az irgalmasságnak; és a te nagy irgalmasságodból sok irgalmasságod van. Ügyelsz a törvényszegőkre, hogy jobbítsd őket; ügyelsz a tudatlanokra, hogy oktasd őket; ügyelsz a bűneiket megvallókra, hogy megbocsáss nekik.

De tudatlanul tette ezt Dávid? – Volt, aki más dolgokat művelt és sok rosszat tett; de *irgalomra találtam* – mondja –, *mert tudatlanul cselekedtem a hitetlenségben.*[1]

Dávid nem mondhatta: *tudatlanul cselekedtem*. Ő ugyanis tudta, mekkora rossz a más feleségéhez való közeledés, és mekkora rossz a férj megölése, aki semmiről sem tudott és még csak nem is haragudott. Irgalomra találnak tehát azok, akik tudatlanságukban cselekedtek; akik pedig tudva vétkeztek, azok nem akármilyen, hanem nagy irgalmasságra találnak.

Menekülj az orvoshoz és tarts bűnbánatot

7. [4. v.] *Teljességgel moss meg engem az én gonoszságomtól.*
Mit jelent ez: *Teljességgel?*– Azt jelenti, hogy nagyon beszennyeződött. Teljességgel mosd le a tudva vétkező bűnét, aki lemostad a tudatlanét. Ekkor sem kell kétségbe esni irgalmasságod felől.

És az én bűnömtől tisztíts meg engem. – Milyen áron? Orvos ő, ajánld föl a fizetséget: Isten ő, ajánlj föl áldozatot. Mit adsz, hogy megtisztulj? Lássad, kit hívsz segítségül; az igazságost hívod: ha igazságos, akkor gyűlöli a bűnt; ha igazságos, akkor megtorolja a bűnt; nem veheted el az Úr Istentől az ő igazságosságát. Kérd az irgalmasságot, de tartsd szem előtt az igazságosságot; irgalmasság az, hogy megbocsát a bűnösnek, igazságosság, hogy megbünteti a bűnt.

Mi történik tehát? Irgalmasságot kérsz, és büntetlen marad a bűn? – Dávid válaszoljon, az elesettek válaszoljanak, Dáviddal együtt válaszoljanak, hogy irgalmasságot nyerjenek, mint Dávid, és mondják:

[1] 1Tim 1,13.

„Nem, Uram, nem marad büntetlen a bűnöm; ismerem annak igazságosságát, akinek irgalmasságát kérem. Nem marad büntetlenül, de azért nem akarom, hogy te büntess, mert én magam büntetem meg a bűnömet. Azért kérem, hogy bocsásd meg, mert én magam beismerem.”

8. [5. v.] *Mert gonoszságomat én elismerem, és az én bűnöm előttem van szüntelen.* – Nem vetettem a hátam mögé, amit műveltem, nem másokra nézek, magamról elfeledkezve, nem játszom azt, hogy a szálkát kiveszem a felebarátom szeméből és gerenda van a sajátomban:[1] a bűnöm előttem van, nem mögöttem. Mögöttem volt, amikor hozzám küldted a prófétát és elmondta nekem a példázatot a szegény ember báránykájáról.

Mondta ugyanis Nátán próféta Dávidnak: *Két férfi volt egy városban, az egyik gazdag, a másik szegény; a gazdagnak nagyon sok juha és barma volt. A szegénynek pedig semmije nem volt egy kicsi bárányon kívül, amit úgy vett, és etette, és nála nőtt fel a gyermekeivel együtt; a kenyeréből evett, a poharából ivott, és az ölében aludt; olyan volt neki, mintha a lánya lett volna. Mikor pedig egy vándor érkezett a gazdaghoz, sajnált a bárányaiból és a barmaiból eledelt adni annak a vándornak, aki hozzá érkezett, ezért elvette a szegény ember bárányát, és elkészítette eledelül az embernek, aki hozzá jött. – Mire méltó ez az ember?*

Erre Dávid nagy haraggal kimondta az ítéletet, nem tudván, hogy szaván fogják, amikor halálra méltónak és négyszeres jóvátételre ítélte a gazdagot.[2] Nagyon szigorúan, de nagyon igazságosan ítélt. De a bűne még nem áll előtte, a háta mögött volt, amit művelt: a saját gonoszságát még nem ismerte be, ezért nem volt elnéző az idegenével szemben. De mert a próféta ezért küldetett, előhozta a háta mögül a bűnt és a szeme elé állította, hogy lássa: ezt a szigorú ítéletet önmaga ellen mondta ki. Szíve sebének felvágására és gyógyítására pengét készített Dávid nyelvéből.

Ugyanezt tette az Úr a zsidókkal, amikor eléje vitték a házasságtörő asszonyt; a kísértés csapdáját állították Jézus elé, és maguk estek bele.

Ezt az asszonyt házasságtörésen érték – mondták. *Mózes megparancsolta, hogy az ilyet meg kell kövezni. Te hogyan vélekedsz róla?*

Kétfejű egérfogóval akarták megfogni Isten Bölcsességét: ha a megölést parancsolja, veszítse el a szelídség jóhírét; ha pedig az elbocsátást, törvényszegőként vádolhassák. Mit válaszol tehát? Nem azt mondja: Öljétek meg; de azt sem: bocsássátok el, hanem: *Aki bűn nélkül valónak tudja magát, elsőként vessen rá követ.*

---

[1]Vö. Mt 7,3.
[2]2Kir 12,2–6.

Igazságos a Törvény, amely halált parancsol a házasságtörő asszonyra, de ennek az igazságos törvénynek ártatlanok legyenek a végrehajtói. Elítélitek azt, akit ide vezettetek, ítéljétek meg azt is, hogy ti kik vagytok.

Azok pedig, ennek hallatára, egyik a másik után, elmentek. Ott maradt egyedül a házasságtörő asszony és az Úr; ott maradt a sebesült és az orvos, a nagy nyomorúság és a nagy irgalmasság.

Akik odavezették megszégyenültek, és nem kértek bocsánatot; akit odavezettek megszégyenült és meggyógyult. *Mondta neki az Úr: Asszony, senki sem ítélt el? És az: Senki, uram. És ő: Én sem ítéllek el; menj, de ezután már ne vétkezzél.*[1]

Vajon Krisztus a saját törvénye ellen cselekedett? Atyja ugyanis nem a Fiú nélkül adta a Törvényt. Ha az ég és a föld és minden, ami rajta van, általa lett, hogyan írathatott volna a Törvény Isten Igéje nélkül? Tehát Isten nem a törvénye ellen cselekedett, hiszen a császár sem törvényei ellen tesz, amikor a bűneit megvallónak kegyelmet ad. Mózes a törvény szolgája, Krisztus a törvény kihirdetője. Mózes mint bíró, megkövez, Krisztus mint király, megbocsát.

Megkönyörült tehát rajta Isten a maga nagy irgalmassága szerint, amint Dávid kéri, esdekli, kiált és bánkódik: amit azok a vádlók a házasságtörő asszonnyal szemben nem akartak megtenni; amikor az orvos rámutatott, beismerték a sebeiket, de nem kértek orvosságot rájuk az orvostól. Így vannak sokan, akik vétkezni nem szégyellnek, de szégyellik a bűnbánattartást. Ó, hihetetlen ostobaság! A seb miatt nem, a bekötözése miatt szégyenkezel? Hát nem undorítóbb és bűzösebb a nyitott seb? Menekülj tehát az orvoshoz, tarts bűnbánatot, és mondd: *A gonoszságomat én elismerem, és az én bűnöm előttem van szüntelen.*

Egyedül Ő bűn nélkül való

9. [6.] *Ellened, egyedül teellened vétkeztem, és rosszat előtted cselekedtem.*
Mit jelent ez? – Vajon az emberek szemében az idegen asszony nem volt házasságtörő, és a férj nem gyilkosság áldozata volt? Nemde mindenki tudta, mit művelt Dávid?

Mit jelent akkor ez: *Ellened, egyedül teellened vétkeztem, és rosszat előtted cselekedtem?* – Azt jelenti, hogy egyedül te vagy bűn nélkül való. Te vagy az az igazságos büntető, akiben nincs semmi büntetendő; az az igazságos dorgáló, akiben nincs semmi kivetnivaló. *Ellened* – mondja –, *egyedül teellened vétkeztem, és rosszat előtted cselekedtem, hogy igaznak bizonyulj beszédedben és győzzél, amikor megítéltetsz.*

[1] Vö. Jn 8,4–11.

Nem könnyű megérteni, testvérek, hogy kinek mondja ezt. Istenhez beszél, és nyilvánvaló, hogy az Atyaisten nem ítéltetik meg.

Mi tehát ez: *Ellened* – mondja –, *egyedül teellened vétkeztem, és rosszat előtted cselekedtem, hogy igaznak bizonyulj beszédedben, és győzzél, amikor megítéltetsz?* Látja, hogy jövőben ítélni fognak a bíró fölött, a bűnösök fogják elítélni az igazat, és ő az ítéletben győzni fog, mert benne nem volt az, amit miatt elítélték. Az emberek között egyedül az Istenember mondhatta el: Ha bűnt találtatok bennem, mondjátok meg.[1]

De volt talán valami, ami rejtve volt az emberek előtt, és ott volt ugyan, de ők nem találták meg, nem vált nyilvánvalóvá? Más helyen mondja: *Íme, jön a világ fejedelme,* minden bűnnek éles szemű felügyelője; *íme* – mondja –, *jön a világ fejedelme,* halállal fenyíti a bűnösöket a halál fejedelme; mert az ördög irigységéből jött a halál a földkerekségre.[2] *Íme* – mondja –, *jön a világ fejedelme* (közvetlenül a szenvedése előtt mondta ezt), *és bennem nem talál semmit,* semmi bűnt, semmi halált érdemlőt, semmi kárhozatra méltót.

És mintha mondanák neki: „Akkor miért halsz meg?" – folytatja és mondja: *Hanem hogy mindenki megtudja, hogy én megteszem az én Atyám akaratát. Keljetek föl, menjünk innét.*[3] Szenvedek – mondja a szenvedést nem érdemlő a szenvedésre méltókért –, hogy méltóvá tegyem őket az én életemre, akikért méltatlanul szenvedem el az ő halálukat.

Tehát neki, aki bűn nélkül való, neki mondja a próféta jelenlétében Dávid: *Ellened, egyedül teellened vétkeztem, és rosszat előtted cselekedtem, hogy igaznak bizonyulj beszédedben és győzzél, amikor megítéltetsz.* – Minden ember és minden bíró fölött állsz, és ha valaki igaznak gondolja magát, teelőtted nem az: egyedül te ítélsz igazságosan, egyedül te ítéltettél el igazságtalanul, akinek van hatalmad letenni az életedet és van hatalmad újra fölvenni azt.[4] Tehát győzöl, amikor megítéltetsz. Minden ember fölött állsz, mert több vagy, mint az emberek, és az emberek általad teremtettek.

Aki születik, magával hozza a bűnt és a büntetést

10 [7. v.] *Ellened, egyedül teellened vétkeztem, és rosszat előtted cselekedtem, hogy igaznak bizonyulj beszédedben és győzzél, amikor megítéltetsz. Mert íme, gonoszságokban fogantattam.* – Mintha azt mondaná: legyőzetnek azok, akik ugyanazt tették, mint te, Dávid: nem kis rossz ugyanis és nem csekély bűn a házasságtörés és a gyilkosság: de mi van azokkal, akik az anyaméhből születve

[1]Vö. Jn 8,46.
[2]Vö. Bölcs 2,24.
[3]Jn 14,30–31.
[4]Jn 10,18.

semmi ilyet nem műveltek? Nekik is beszámítasz bizonyos bűnöket, hogy Ő mindenkit legyőzzön, amikor ítélkezni kezd?

Dávid az emberi nem nevében beszél, és a mindenkire érvényes kötelékeket látja, a halál tovább származását szemléli, a gonoszság eredetére figyel, és mondja: *Íme, gonoszságokban fogantattam.*

Vajon Dávid házasságtörésből született az igaz Jesszétől és feleségétől?[1] Mit jelent ez, hogy gonoszságban fogantatottként beszél magáról, ha nem azt, hogy a gonoszság Ádámtól háramlik rá? Maga a halál köteléke is ezzel a gonoszsággal van összenőve. Aki megszületik, magával hozza a bűnt és a büntetését.

Egy másik helyen is mondja a próféta: *Senki nem tiszta a szemedben, még az egynapos csecsemő sem.*[2] Tudjuk ugyanis, hogy Krisztus keresztsége feloldja a bűnöket, és Krisztus keresztsége képes megbocsátani a bűnöket. Ha a kisdedek teljesen ártatlanok, miért sietnek a gyenge csecsemőkkel az anyák az egyházba? Mit jelent nekik a keresztség, mit bocsátanak meg nekik? Ezek az ártatlanok inkább sírnak, mint haragusznak. Mit mos le róluk a keresztség? Mi alól oldozza fel őket a kegyelem?

A bűn tovább származása alól oldják fel őket. Mert ha egy ilyen kisded beszélni tudna, ezt mondaná; és ha használná értelmét, amit Dávid használt, válaszolná neked: *Miért csodálkozol rajtam, kisdeden?* Te ugyan nem látod gaztetteimet, de én gonoszságban fogantattam.[3]

És bűnökben hordott méhében az én anyám. – A testi vágy e köteléke miatt született Krisztus férfi nélkül, szűztől, aki a Szentlélektől foganta Őt. Róla nem mondható, hogy gonoszságban fogantatott, nem állítható: bűnökben hordozta őt méhében anyja, akinek ez mondatott: *A Szentlélek száll tereád, és a Magasságbeli ereje árnyékoz be téged.*[4] Tehát az emberek nem azért fogantatnak gonoszságban, és nem azért hordja őket anyjuk bűnökben a méhében, mert bűn a házastársak egyesülése; hanem, mert ami létrejön, a büntetésben lévő testből jön létre. A test büntetése pedig a halál, és bizony, benne van a testben maga a halandóság. Ezért az Apostol nem azt mondja, hogy a test egyszer majd meghal, hanem azt mondja, hogy halott: *A test ugyan halott a bűn miatt* – mondja –, *a lélek pedig élet a megigazulás miatt.*[5]

Hogyan születhetne tehát a halál köteléke nélkül az, amit a bűn miatt halott testből vetnek el és fogadnak be mint magot? E tiszta cselekmény a feleségben

[1]Vö. 1Kir 16,18.
[2]Jób 14,4. (LXX.)
[3]Vö. 2Kir 12,21.
[4]Lk 1,35.
[5]Róm 8,10.

nem bűn, de a bűn eredete magával hozza a kellő büntetést. A férj nem azért halandó, mert férj, nem is más miatt, hanem a bűnből eredően halandó.

Az Úr is halandó volt, de nem a bűnből eredően: magára vállalta büntetésünket, és ezért oldotta föl a vétkünket. Ádámban tehát mindenki méltán meghal, Krisztusban pedig mindenki életre támad.[1] Mert – mondja az Apostol – *egy ember által lépett be a világba a bűn, és a bűn által a halál, és így minden emberre átszármazott, akiben valamennyien vétkeztek*.[2] Megfogalmaztatott az ítélet: Ádámban mindnyájan vétkeztek. Egyetlen kisded lehetett ártatlan, aki nem Ádám cselekedetéből született.

Isten fölvágja a gaztett kelését, gyógyítja a seb fájdalmát

11. [8.] *Mert íme, te az igazságot szereted: bölcsességed bizonytalanságát és titkait megmutattad nekem.*

Az igazságot szereted – azaz nem hagytad büntetlenül azok vétkeit sem, akiknek megbocsátasz.

Az igazságot szereted – úgy gyakorolsz irgalmasságot, hogy közben megőrzöd az igazságot. Megbocsátasz a bűneit megvallónak; megbocsátasz, de annak, aki megbünteti önmagát: így valósul meg az irgalmasság és az igazságosság; az irgalmasság, mert az ember megszabadul, és az igazságosság, mert a bűn megbűnhődik.

Íme, te az igazságot szereted: bölcsességed bizonytalanságát és titkait megmutattad nekem.

Miféle *titkokat*, és miféle *bizonytalanságot*? Mert Isten az ilyeneknek is megbocsát. Nincs semmi, ami ilyen titok volna, ami ilyen bizonytalan volna. Ilyen bizonytalanra tartottak bűnbánatot a niniveiek. Mondták ugyanis – igaz, a prófétai fenyegetésre, a *Még három nap és Ninivét fölforgatják* figyelmeztetés után –, mondták magukban, hogy irgalmat kell kérniük. Mondták tehát tépelődve: *Ki tudja, hátha jobbra fordítja Isten a végzését és megkönyörül*? Bizonytalanok voltak, amikor mondták: *Ki tudja?* A bizonytalanságban tartottak bűnbánatot, és biztos irgalmasságot nyertek.

Leborultak sírással, böjtöléssel, szőrzsákot öltöttek és hamut szórtak magukra, jajgattak, sírtak, és megkönyörült rajtuk Isten.[3] Állva maradt Ninive vagy fölfordult Ninive? Másként látták az emberek és másként látta Isten. Én pedig úgy gondolom, hogy beteljesedett, amit a próféta mondott. Lássad csak, milyen volt Ninive, és nézd csak, hogy kifordult magából, kifordult a rosszból és

[1]Vö. 1Kor 15,22.
[2]Róm 5,12.
[3]Vö. Jón 3,4–10.

fölépült a jóban; miként kifordult magából az üldöző Saul és fölépült az igehirdető Pál.[1]

Ki ne mondaná, a mi városunkról, amelyben élünk, hogy szerencsésen kifordult magából, ha azok az esztelenek mind, elhagyva kihívó könnyelműségüket, bánkódó szívvel sietnének az Egyházba, és kérnék Isten irgalmasságát korábbi bűneikre? Nemde mondanánk: hol van a régi Karthago? Már nem az, ami volt, kifordult magából, és mert már nem a régi, fölépült. Így mondják Jeremiásnak: *Íme megadom neked, hogy kitépj, alássz, kiforgass, szétszórj, és ismét építs és ültess.*[2] Ezért mondja az Úr hangja: *Én sebesítek majd és én fogok gyógyítani.*[3] Fölvágja a gaztett kelését, gyógyítja a seb fájdalmát. Ezt teszik az orvosok, amikor vágnak, sebesítenek és gyógyítanak; fölfegyverkeznek, hogy sebesítsenek, vasat viselnek és gyógyítani jönnek. Mivel azonban nagyok voltak a niniveiek bűnei, mondták: „Ki tudja?”

Ezt a bizonytalanságot tárta föl Isten a szolgájának, Dávidnak. Mikor ugyanis előtte állt a próféta és vádolta, és ezt mondta: „Vétkeztem!”, azonnal meghallotta a prófétától, azaz Isten lelkétől, aki a prófétában volt: *Megbocsáttatott a te bűnöd*.[4] A bölcsességnek bizonytalanságát és titkait kinyilatkoztatta neki.

Légy alázatos a te alázatos Istenedben

12. [9. v.] *Hints meg engem izsóppal és megtisztulok.* – Az izsópról tudjuk, hogy nagyon kicsi, de gyógynövény: azt mondják, gyökereivel sziklába kapaszkodik. Ezért lett titokzatosan a szív tisztulásának a képe.

Te is ragadd meg szereteted gyökerével a szikládat: légy alázatos a te alázatos Istenedben, hogy fölmagasztalt légy a te megdicsőült Istenedben. Ha meghintenek izsóppal, Krisztus alázatossága tisztít meg téged. Ne vesd meg ezt a kis növényt, figyeld a gyógyhatását.

Most olyat mondok, amit az orvosoktól szoktunk hallani, vagy betegségben tapasztalunk. Azt mondják, az izsóp alkalmas a tüdő tisztítására. A gőgöt a tüdőhöz kötjük, mert a tüdőben történik a lélegzés, a fölfúvódás. Az üldöző Saulról, mint gőgös Saulról mondták, hogy bosszút lihegve ment megkötözni a kereszténye ket[5]: bosszúért lihegett, vérért lihegett, mert még nem volt tiszta a tüdeje.

---

[1]Vö. ApCsel 9,4.
[2]Jer 1,10.
[3]MTörv 32,39.
[4]2Kir 12,13.
[5]Vö. ApCsel 9,1.

Halljad csak Dávidot, a megalázkodottat, akit az izsóp már megtisztított: *Hints meg engem izsóppal és megtisztulok, moss meg engem,* azaz tisztíts meg engem *és fehérebb leszek a hónál. Ha a bűneitek olyanok volnának is mint a bíbor, kifehérítem őket, mint a hó.*[1] Az ilyenekből készít magának Krisztus folt és ránc nélküli ruhát.[2] Ezért az ő hófehéren ragyogó ruhája ott a hegyen[3] a bűn minden szeplőjétől megtisztított Egyházat jelentette.

Isten kész arra, hogy adjon, ne védekezz vele szemben

13. [10. v.] De hol lakik az izsóp alázatossága? Hallgasd a következőket: *Add, hogy ujjongást és örömet halljak, és ujjongani fognak a megalázott csontok.*

Add, hogy ujjongást és örömet halljak – örülni fogok, amikor hallgatlak majd téged és nem beszélek ellened. Vétkeztél, miért véded magad? Beszélni akarsz: szenvedj, hallgass oda, engedd szólni az isteni hangot, nehogy háborogj és tovább sebesüljél: elkövetted, ne védd; valld meg, ne takargasd. Ha bűnöd védelmezője akarsz lenni, veszítesz: nem ártatlan ügyvédet állítottál, nem lesz hasznodra a védekezésed. Mert ki az, akit védelmezel? Csak önmagad vádolására vagy alkalmas.

Ne mondd: „Nem tettem semmit!”, vagy: „Mi nagyot tettem?”, vagy: „Mások is megtették!”. Ha a bűnt elkövetve azt mondod, hogy nem csináltál semmit, semmivé leszel és semmit nem kapsz; Isten kész arra, hogy megbocsásson, te pedig elzárkózol előle. Ő kész arra, hogy adjon, ne álld útját a védekezéseddel, hanem tárd ki öledet a bűnvallomással.

Add, hogy ujjongást és örömet halljak. – Ő adja meg, hogy azt mondjam, amit érzek. Boldogabbak, akik hallják, mint akik beszélnek. Aki ugyanis tanul, alázatos: aki pedig tanít, ügyel rá, hogy gőgös ne legyen, nehogy a bűnös tetszés érzése fogja el, és Isten elvesse azt, aki embereknek akar tetszeni.

Nagy rettegés él a tanítóban, testvéreim, nagy rettegés van bennünk, miközben ezeket mondjuk. Higgyétek el a szívünknek azt, amit nem láthattok: Ő, aki irgalmazzon nekünk és legyen kegyes hozzánk, tudja, mennyire e rettegés hatása alatt beszélünk hozzátok. Amikor azonban belül Őt halljuk, amint sugall, vagy tanít valamit, biztonságban vagyunk és a biztonságban örvendünk, mert a Mester keze alatt vagyunk, az ő dicsőségét keressük, őt dicsérjük, mint tanítót. Az ő igazsága gyönyörködtet minket ott belül, ahol senki nem kelt és nem hall zajt. Dávidnak itt van öröme és ujjongása. *Add, hogy ujjongást és örömet halljak,* és mivel alázatos, hallja, mert dicsősége abban van, akit hallgat, amikor hall.

---

[1] Iz 1,18.
[2] Vö. Ef 5,27.
[3] Vö. Mt 17,2.

És miután ezt mondta: *Add, hogy ujjongást és örömet halljak,* mindjárt elárulja, mit vált ki a hallomása: *Ujjongani fognak a megalázott csontok.* – Megaláztattak a csontok; a halló ember csontjaiban nincs kevélység, nincs felfuvalkodás, amit a beszélő alig tud magában legyőzni. Ezért mondja az az alázatos nagy ember is, akinél nagyobb nem támadt az asszonyok szülöttei között[1]– az, aki annyira megalázkodott, hogy méltatlannak mondta magát arra is, hogy megoldja Ura sarujának szíját[2]–, János, a Keresztelő, aki megadta a dicsőséget Mesterének és Barátjának. Amikor Krisztusnak gondolták, és ettől gőgössé válhatott volna, naggyá válhatott volna, hiszen mások vélték róla, hogy ő a Krisztus; elfogadhatta volna az emberek tévedését, akik meg akarták tisztelni;[3] de ő elutasította a hamis tiszteletet, hogy az igaz dicsőséget megtalálja. És nézd csak a hallásból fakadó alázatot. Ezt mondja: *Akié a menyasszony, az a vőlegény; a vőlegény barátja pedig ott áll és hallgatja őt.* Ott áll és hallgat, nem hever és beszél: *Áll* – mondja –, *és hallgat.*

Hallottátok a hallást; hol az ujjongás és az öröm? Azonnal folytatja: *ott áll és hallgatja őt, és örvendvén örül a vőlegény hangja miatt.*[4] *Add, hogy ujjongást és örömet halljak, és ujjongani fognak a megalázott csontok.*

14. [11. v.] *Fordítsd el arcodat bűneimtől, és minden gonoszságomat töröld el.* – Mert ujjonganak már a megalázott csontok, már megtisztultam az izsóptól, már alázatos lettem. *Fordítsd el arcodat,* de ne tőlem, hanem a *bűneimtől.* Másutt viszont imádkozva mondja: *Ne fordítsd el arcodat tőlem.*[5]

Aki nem akarja, hogy elforduljon tőle Isten arca, azt akarja, ez az arc forduljon el a bűneitől. A bűn, amitől Isten nem fordul el, maga felé fordít, ha pedig Istent maga felé fordítja, akkor felhívja magára a figyelmet. *Fordítsd el arcodat bűneimtől, és minden gonoszságomat töröld el.* Arról az egy nagy bűnről beszél, de még többet kér, azt kéri, hogy minden gonoszsága töröltessék el; az orvos kezéből kéri, abból a nagy irgalmasságból, melyet a zsoltár elején hívott segítségül: *Töröld el minden gonoszságomat.* Isten elfordítja arcát és így eltörli; elfordítván arcát eltörli, odafordítva arcát fölírja.

Hallottad, hogy elfordulva eltöröl, most halljad, mit tesz, ha odafordul: *Az Úr arca pedig a gonosztevők fölött, hogy elveszejtse a földről emlékezetüket:*[6] azzal, hogy nem törli el bűneiket. Ez pedig mit kér: *Fordítsd el arcodat bűneimtől.* Helyesen kér. Ő maga ugyanis nem fordítja el arcát a bűneitől, mondván: *Mert*

[1]Vö. Mt 11,11.
[2]Vö. Mk 1,7.
[3]Vö. Lk 3,15.
[4]Jn 3,29.
[5]Zsolt 26,9.
[6]Zsolt 33,17.

gonoszságomat én elismerem.[1] Méltán kéred, és helyesen kéred, hogy Isten fordítsa el arcát a bűnödtől, ha te nem fordítod el róla arcodat: ha pedig te hátat fordítasz a bűnödnek, Isten arcát fordítja feléje. Fordítsd arcodat a bűnöd felé, ha azt akarod, hogy Isten elfordítsa a maga arcát tőle. Akkor biztonsággal kérheted, és meghallgat.

Akinek Isten megbocsát az eljövendő világban, azt megfenyíti bűnéért ebben a világban

15. [12. v.] *Tiszta szívet teremts bennem, Isten.* – *Teremts,* nem mintha valami egészen új létrehozását kérné, hanem mert bűnbánóan imádkozott az, aki elkövetett valamit, aminek megtétele előtt ártatlanabb volt, ezért mondta: *Teremts.*

És az egyenes lelket újítsd meg bensőmben. – Tettem miatt megöregedett és meggörbült lelkem egyenessége. Egy másik zsoltárban ezt mondja: *Meggörbítették az én lelkemet*.[2] Akkor is, ha az ember hajlandónak mutatkozik földi vágyakra, bizonyos értelemben meggörbül, amikor pedig kiegyenesedik az odafönt valók felé, egyenes lesz a szíve, hogy jó legyen hozzá Isten. *Milyen jó Isten az egyenes szívűekhez*![3]

Éppen ezért halljátok, testvérek! Amikor Isten megbocsát valakinek az eljövendő világban, megfenyíti őt a bűnért ebben a világban. Dávidot is, akinek a próféta már mondta: *Megbocsáttatott a te bűnöd,*[4] elérte az, amivel Isten megfenyegette a bűnéért. Ugyanis a tulajdon fia, Absalom, véres háborút viselt ellene, és sokféleképen megalázta atyját.[5] Dávid fájdalommal telve ment megaláztatásának szorongatásában, de úgy meghajolva Isten előtt, hogy megvallotta, minden méltán éri, semmit nem szenved méltatlanul, ezért már egyenes volt a szíve és tetszett Istennek.

Az átkokat szóró szájat is türelmesen hallgatta a fia oldalán álló katonák egyikétől. Miközben az átkozta a királyt, Dávid egyik kísérője haragjában meg akarta ölni, de Dávid megtiltotta. És hogyan tiltotta? Úgy, hogy ezt mondta: *Isten küldte őt, hogy átkozzon engem*.[6]

Beismerve a vétkét elfogadta büntetését, nem a maga dicsőségét kereste; Istent dicsérte, amikor jól ment a sora, és őt dicsérte szenvedése közepette. Áldotta Istent minden időben, az ő dicsérete volt mindig az ajkán.[7] Mind ilyenek az

[1]Zsolt 50,5.
[2]Zsolt 56,7.
[3]Zsolt 72,1.
[4]2Kir 12,13.
[5]Vö. 2Kir 15,10.
[6]2Kir 16,5 10.
[7]Vö. Zsolt 33,2.

egyenes szívűek; de nem ilyenek a gonoszok, akik magukat igaznak, Istent rossznak tartják; ők, amikor valami rosszat tesznek, örvendenek; amikor valami baj éri őket, káromkodnak; ha pedig szorongatás vagy csapás éri őket, elkeseredett szívvel mondják: Isten, mit tettem neked? Valóban, Istennek semmit, mindent önmaguknak tettek. *És az egyenes lelket újítsd meg bensőmben.*

16. [13. v.] *Ne vess el engem arcod elől. Fordítsd el arcodat bűneimtől: ne vess el engem arcod elől.* – Annak arcát hívja segítségül, akinek arcától fél. *Ne vess el engem arcod elől: és a te szent lelkedet ne vond meg tőlem.* Szent lélek van ugyanis a bűneit megvalló emberben. Már az a Szentlélek ajándékaihoz tartozik, hogy nem tetszik neked, amit műveltél. A tisztátalan léleknek tetszenek a bűnök, a szent léleknek nem. Mikor tehát még csak kéred a bocsánatot, de már nem tetszik neked a rossz, amit elkövettél, Istenhez kapcsolódol: ugyanaz nem tetszik neked, ami Őneki sem. Már ketten vagytok, akik el akarjátok űzni a lázadat: te és az orvos. Mivel tehát a bűn megvallása és büntetése nem származhat magától az embertől, ha valaki haragszik önmagára és nem tetszik magának, nem nélkülözi a Szentlélek ajándékát. Nem is azt mondja, hogy add nekem a te szent lelkedet, hanem *ne vond meg tőlem*. *És a te szent lelkedet ne vond meg tőlem.*

Az idők különböznek, nem a hit

17. [14. v.] *Add vissza nekem a te szabadításod örömét.* – *Add vissza,* ami korábban az enyém volt, de a bűnnel elveszítettem. *Add vissza nekem a te szabadításod örömét* – tudniillik a te Krisztusod örömét. Mert ki gyógyulhat meg őnélküle? Mert még mielőtt Máriától megszületett volna, *kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt és Isten volt az Ige*:[1] amint az ősatyák hitték az eljövendő megtestesülést, úgy hisszük mi annak megtörténtét. Az idők változnak, de a hit nem változik.

Add vissza nekem a te szabadításod örömét, és fejedelmi lélekkel erősíts meg engem. – Egyesek itt a megtestesüléstől eltekintve magát Istent, a Szentháromságot értik, mert írva van: *az Isten lélek.*[2] Ami ugyanis nem test, és mégis van, nem lehet más, mint lélek. Egyesek tehát itt a Szentháromságra gondolnak: az *egyenes lélekben* a Fiúra, a *szent lélekben* a Szentlélekre, a *fejedelmi lélekben* az Atyára gondolnak.

Akár így értjük, akár magának az embernek lelkére gondolva szól az egyenes lélekről, mondván: *Az egyenes lelket újítsd meg bensőmben,* melyet meggörbítettem és kitekertem a bűnömmel, hogy már a Szentlélek legyen a

[1]Vö. Jn 1,1.
[2]Jn 4,24.

fejedelmi lélek, melyről kérte, hogy ne vétessék tőle el, és erősíttessék meg benne; egyik vélemény sem eretnek.

18. [15. v.] Hanem lássátok csak, mit fűz hozzá: *Fejedelmi lélekkel erősíts meg engem.* – Miben *erősíts meg*? Abban, hogy megbocsátottál, mivel bizonyos vagyok abban, hogy nem magamnak kell tulajdonítanom, amit adtál, ettől vagyok biztonságban, és e kegyelemtől megerősítve nem leszek hálátlan.

Mert mit fogok tenni? – *Tanítani fogom a gonoszokat utaidra.* A gonoszból fogom tanítani a gonoszokat; azaz, aki magam is gonosz voltam, már nem vagyok az, mert nem vétetett el tőlem a Szentlélek, megerősített a fejedelmi lélek, és így *fogom tanítani a gonoszokat utaidra.*

Milyen utakra fogod tanítani őket? – *És az istentelenek megtérnek majd hozzád.* Ha Dávid bűne istentelenségnek számít, ne essenek kétségbe az istentelenek, mert Isten megkegyelmez az istenteleneknek; de csak akkor, ha megtérnek hozzá, ha megtanulják az ő utait.

Ha azonban Dávid bűne nem istentelenség, hanem az istentelenség az Istentől való elpártolás, az egy Isten tiszteletének mellőzése, akár úgy, hogy valaki soha nem tisztelte, akár úgy, hogy tiszteletét abbahagyta, akkor csak halmozás, amit mond: *És az istentelenek megtérnek majd hozzád.* Annyira telve vagy irgalmassággal, hogy a hozzád megtérőknek, nemcsak bármilyen bűnösnek, hanem az istenteleneknek sem kell kétségbeesniük.
És az istentelenek megtérnek majd hozzád. Hogyan? – Úgy, hogy akik hisznek abban, aki megigazulttá teszi az istentelent, azoknak a hitük beszámíttatik megigazulásra.[1]

A test romlásáról. Az üdvösség még nem látható dolog, de biztos remény.

19. [16. v.] *Szabadíts ki a vérekből, Isten, üdvösségem Istene.* – Itt a latin fordító nem annyira latin mint inkább görög módon fejezte ki magát. Mindnyájan tudjuk ugyanis, hogy a latin a vért nem használja többes számban; hanem mivel a görögben ezt találta, mert a héber eredeti ismeri a vér többes számát, a jámbor fordító inkább választotta a latin helytelenséget mint a pontatlanságot. Miért mondja tehát többes számban: *vérekből?*

Azért, mert a *sok vérben*, mint a bűn testének eredetében sok bűnt akart jelezni. E bűnökre tekintve, melyek a test és a vér romlásából erednek, mondja az Apostol: *A test és a vér nem fogja örökölni Isten országát*[2] Azonban ugyanezen Apostol igaz hite szerint ez a test fog föltámadni, ez fogja kapni a romolhatatlanságot, amint mondja: *Ennek a romlandónak magára kell öltenie a*

[1]Vö. Róm 4,5.
[2]1Kor 15,50.

romolhatatlanságot, ennek a halandónak magára kell öltenie a halhatatlanságot.[1]

Mivel tehát ez a romlás a bűnből ered, ezért *bűnök*nek nevezzük: miként *nyelv*nek mondjuk azt a húsdarabot és testrészt, amely a szájban mozog, amikor a szavakat formáljuk, és *nyelv* az, ami a nyelv által megszólal, amikor egyiket latinnak a másikat görögnek mondjuk: nem a testrész különböző, hanem a hangzás. Tehát, miként nyelvnek mondjuk a beszédet, ami a nyelv által jön létre, úgy mondjuk vérnek a gonoszságot, mely a vér által jön létre.

Tehát sok gonoszságára tekintettel mondta fentebb is: *töröld el minden gonoszságomat;*[2] és a test és a vér romlásának tulajdonítja azokat.

Szabadíts ki a vérekből – azaz szabadíts meg a gonoszságoktól, tisztíts meg minden romlástól. A romlatlanságra vágyik az, aki mondja: *Szabadíts ki a vérekből: mert a test és a vér nem fogja örökölni Isten országát, sem a romlás a romlatlanságot. Ragadj ki a vérekből, Isten, üdvösségem Istene.*

Megmutatja, hogy amikor az egészség még tökéletes volt ebben a testben, nem volt benne az a romlás, amit a test és a vér jelent. Mert most hogyan lenne egészséges, ami elesik, ami különféle dolgokra szorul, és állandóan éhes és szomjas? Mindez akkor már nem lesz: *mert az ételek a gyomorért vannak, a gyomor az ételekért van*.[3] Isten azonban ezt is, azokat is fölöslegessé teszi. A test tökéletes formát nyer Istentől, miután a győzelem elnyeli a halált,[4] eltűnik a romlás, minden fogyatékosság, nem lesznek életkori változások, a test nem fog elfáradni és nem szorul rá, hogy táplálékból nyerjen erőt. De nem leszünk eledel és ital nélkül: maga Isten lesz a táplálékunk és italunk. Csak ez az eledel tölt el erővel és nem fogy el.

Szabadíts ki a vérekből Isten, üdvösségem Istene. De már most ebben az üdvösségben vagyunk. Halljad csak az Apostolt: *reményben már üdvözültünk.* És lássad, hogy erről a testi üdvösségről mondta: *Sóhajtozunk magunkban, és várjuk a fogadott fiúságot, testünk megváltását. Mert a reményre vagyunk megváltva. Az a remény viszont, amit már teljesedni látunk, többé nem remény. Amit valaki lát, reméli-e azt? Ha tehát reméljük, amit nem látunk, várjuk állhatatosan.*[5] *Aki állhatatos marad mindvégig* – ez maga a türelem–, *az üdvözül*,[6] ez az az üdvösség, melynek még nem vagyunk a birtokában, de a miénk lesz. Még nem látható dolog, de biztos remény. *És nyelvem ujjongva fogja hirdetni igazságosságodat.*

---

[1] 1Kor 15,53.
[2] Zsolt 50,11.
[3] Vö. 1Kor 6,13.
[4] Vö. 1Kor 15,54.
[5] Róm 8,23–25.
[6] Vö. Mt 10,22; 24,13.

20. [17. v.] *Nyisd meg Uram, ajkaimat, és a szám hirdetni fogja a te dicséretedet.* – A te dicséretedet, mert megteremtettél; a te dicséretedet, mert amikor vétkeztem, nem hagytál magamra; a te dicséretedet, mert intettél, hogy valljam meg gonoszságomat; a te dicséretedet mert megtisztítottál, hogy biztonságban lehessek. *Nyisd meg Uram, ajkaimat, és a szám hirdetni fogja a te dicséretedet*

Van valamid, amit föláldozhatsz Istennek

21. [18–19. v.] *Mert ha áldozatot akarnál, ugyancsak fölajánlanám.* – Dávid abban a korban élt, amikor állatokból mutattak be vágóáldozatokat Istennek, és látta a később eljövendő időket.

Nem ismerünk-e magunkra e szavakban? Azok az áldozatok előképek voltak, előre hirdették az egyetlen, eljövendő áldozatot. Nekünk is van áldozatunk, amit bemutathatunk Istennek.

Halljad csak mit mond az, aki aggódik a bűne miatt, és bocsánatot szeretne nyerni arra, amit művelt: *ha áldozatot akarnál, ugyancsak fölajánlanám. Égőáldozatokban nem gyönyörködnél.* Tehát ne ajánljunk föl semmit? Úgy jöjjünk Isten elé? Akkor mivel nyerhetnénk el a tetszését? Tégy fölajánlást; bizony van benned, amit föláldozhatsz. Ne tömjént vásárolj, hanem mondd: *Bennem vannak a fogadalmak, melyeket teljesítek a te dicséretedre*.[1] Ne magadon kívül keress áldozati állatot, benned van, amit megölhetsz áldozatul: *Áldozat Istennek a megtört lélek: a töredelmes és megalázkodott szívet, Isten, meg nem veted.* Tudjátok, hogy magasztos az Isten: ha fölmagasztalod magadat, eltávolodik tőled; ha megalázod magad, közeledik hozzád.

22. [20. v.] Nézzétek csak, ki ez: úgy látszik, mintha Dávid egyedül imádkozna, de lássátok meg benne a saját képünket és az Egyház előképét.

Tégy jót, Uram, Sionnal, jóakaratod szerint. – Ezzel a Sionnal tégy jót.

És mi ez a Sion? – A szent város.

Melyik a szent város? – Amelyet nem lehet elrejteni, mert hegyre épült.[2]

Sion szemlélődik, mert szemlél valamit, amit remél. Sion neve ugyanis azt jelenti ‘Szemlélés’, Jeruzsálemé meg: ‘Béke látomása’. Sionban is, Jeruzsálemben is magatokat láthatjátok, ha bizonyossággal várjátok az eljövendő reményt, és ha békességben vagytok Istennel. *És fölépülnek majd Jeruzsálem falai.*

---

[1]Zsolt 55,12.
[2]Vö. Mt 5,14.

Tégy jót, Uram, Sionnal, jóakaratod szerint, és fölépülnek majd Jeruzsálem falai. – Sion ugyanis semmit nem tulajdonít a saját érdemének: te tégy vele jót jóságosan.

Fölépülnek majd Jeruzsálem falai – megépülnek halhatatlanságunk erősségei hitben, reményben, szeretetben.

23. [21. v.] *Akkor majd megkapod az igazságosság áldozatát* – most a gonoszságért való áldozatot, a töredelmes lelket és megalázkodott szívet; akkor majd az igazságosság áldozataként a tiszta dicséreteket. *Mert boldogok, akik a te házadban laknak, és örökkön örökké dicsérnek téged*[1] – ez az igazságosság áldozata.

Fölajánlásokat és az égőáldozatokat. – Mik az égőáldozatok? Azok, amelyeket a tűz maradéktalanul elemésztett. Amikor egy egész állatot az oltár tűzébe helyeztek elégetésre, égőáldozatnak nevezték. Egészen emésszen el minket az isteni tűz, a heve mindenestől égessen el.

Miféle hév? – *Nincs aki elrejtőzhetne az ő melegétől.*[2]

Miféle hév? – Az, amelyről az Apostol mondja: *lobogó lelkűek*[3] legyetek. Ne csak a lelkünket eméssze meg a bölcsesség isteni tüze, hanem a testünket is, hogy kiérdemelhesse a halhatatlanságot; úgy ajánljuk föl az égőáldozatot, hogy a győzelem elnyelje a halált.[4] *Fölajánlásokat és az égőáldozatokat.*

Akkor majd oltárodra fognak helyezni borjakat. Borjakat – honnan? Ki fogja azokat kiválogatni? Az új kor ártatlanságát, vagy a törvény igájától mentes szabad nyakat?

Nem feledve, hogy mik voltunk, ne legyünk reménytelenek a bűnösök miatt. Neveljétek a gyermekeiteket.

24. Végére értünk a zsoltárnak Krisztus nevében, talán nem úgy, ahogy szerettük volna, hanem ahogy képesek voltunk rá. Már csak az van hátra, hogy néhány szót szóljunk hozzátok, testvérek, a sok baj miatt, melyek között élünk.

Mert amíg az emberi dolgok közepette élünk, nem tudunk kivándorolni ezek közül. Toleranciával kell ülnünk a rossz emberek között, hiszen amikor mi voltunk rosszak, toleranciával éltek közöttünk a jó emberek. Nem feledve, hogy mik voltunk, ne legyünk reménytelenek azok miatt, akik most olyanok, mint mi voltunk korábban. Mindazonáltal kedveseim, bármennyire különbözik tőlünk a

[1]Zsolt 83,5.
[2]Zsolt 18,7.
[3]Róm 12,11.
[4]Vö. 1Kor 15,54.

környezet, és bármennyire kárhoztatható a romlottsága, kormányozzátok a házatokat, kormányozzátok a gyermekeiteket, kormányozzátok a családotokat.

Miként a mi dolgunk, hogy az Egyházban hozzátok beszéljünk, úgy a ti dolgotok úgy vezetni az otthoni dolgaitokat, hogy a rátok bizottakról nyugodtan adhassatok számot. Isten a fegyelmezettséget szereti. Perverz és hamis ártatlanság szabadjára engedni a bűnök gyeplőjét. Nagyon haszontalan és nagyon veszedelmes, ha a fiú érzi atyjának engedékenységét, mert később tapasztalni fogja Isten szigorát; és nem egyedül, hanem engedékeny apjával együtt. Hogy miért? Ha ő maga nem vétkezik, és nem teszi, amit a fia tesz, vajon nem kell-e visszatartania fiát a rosszaságtól? Vagy esetleg a fiú azt látja, hogy apja is ugyanazokat tenné, ha meg nem öregedett volna. A bűn, amit nem kárhoztatsz a fiadban, tetszik neked; a bűn ideje elmúlt, de a vágyad nem. Leginkább, testvéreim, hívő fiaitokra vigyázzatok, akikért kezességet vállaltatok, hogy megkapják a keresztséget. Lehet, hogy a rossz fiú figyelmen kívül hagyja atyjának intelmeit, dorgálásait és szigorát; te tedd meg, ami rád tartozik, Isten majd számon kéri őt.

ÖTVENEGYEDIK ZSOLTÁR (52.)
Elmondta Karthagóban 413 januárjában
59 éves, 22 éves pap, 18 éves püspök

1Végig, megértésül, Dávidé,
2amikor jött az edomita Doeg és jelentette Saulnak, mondván: „Dávid bement Abimelech házába”.

3Mit dicsekszik a rosszaságban, aki hatalmas?
4A gonoszságban egész nap
igazságtalanságról gondolkodott a nyelved,
mint az éles borotva műveltél álnokságot.
5A rosszaságot jobban szereted, mint a jóságot,
a gonoszságot jobban, mint a méltányosságot.
6Szeretsz minden elmerítő szót.

7Emiatt Isten lerombol téged a végén;
kiforgat és száműz a sátorból,
és kitépi gyökeredet az élők földjéről.
8Látják majd az igazak és félni fognak,
és nevetni fognak rajta:
9„Íme, az ember, aki nem Istent tette menedékévé,
hanem gazdagságának sokaságában remélt,
és ravaszságaiban érvényesült”.

10Én pedig mint a viruló olajfa Isten házában.
Reméltem Isten irgalmasságában örökké és mindörökké.
11Vallomást teszek rólad örökké, mert megtetted,
és várom a nevedet, mert édes a te szentjeid színe előtt.

Dávid Krisztus előképe

1. Maga a zsoltár, amelyről Szeretetreméltóságtoknak beszélni fogunk, rövid. De a címével kicsit hosszabban kell foglalkoznunk. Tehát türelemmel viseljetek el minket, amíg azt kibogozzuk, amennyire képesek vagyunk rá, és amennyire az Úr hozzásegít. Ugyanis nem siethetünk el mellette, mivel úgy tetszett a testvéreknek, hogy nem csupán füllel és szívvel, hanem íróvesszővel is rögzíteni akarják, amit mondunk; tehát nem csak a hallgatóra, hanem az olvasóra is gondolnunk kell.

Ennek a zsoltárnak ugyanis az a történet az oka, amelyet a Királyok könyvéből föl is olvastattunk nektek. Sault ugyanis nem hosszú időre választotta ki az Úr királynak, hanem a nép keményszívűsége és rosszasága miatt adta nekik. Fenyítésül és nem a javukra.[1] A Szentírásnak azon mondása szerint, mely ezt mondja Istenről: *aki a nép perverzitása miatt képmutató embert állít föléje uralkodónak;*[2] mivel tehát Saul ilyen volt, üldözte Dávidot.[3] Dávidban pedig Isten az örök üdvösség országának előképét adta, és arra választotta, hogy ivadékában maradandó legyen; mivel eljövendő volt a mi királyunk, a századok királya, akivel együtt fogunk uralkodni örökké test szerint magának Dávidnak magvából.[4]

Mivel tehát Isten kiválasztotta, és elsőként választotta ki Dávidot, és úgy rendelte eleve uralkodásra, hogy előbb megszabadítja az üldözőktől, és Dávid csak utána lépjen trónra; hogy ebben is előképünk legyen, azaz annak a testnek az előképe, amelynek a feje Krisztus.[5]

Továbbá ha nem akarta, hogy a Főnk a földön végigküzdött vesződségek nélkül uralkodjon az égben, sem, hogy a testét, melyet innen alulról vett magára, ne a háborgatások útján vigye az égbe, hogyan merik a tagok remélni, hogy a Főnél boldogabbak lehetnének? *Ha a családfőt Beelzebubnak nevezték, mennél inkább a háza népét?*[6] Tehát ne reméljünk kényelmes utat, hanem arra menjünk, amerre amerre előttünk járt Ő, és oda kövessük, ahova vezet. Ha ugyanis letévedünk a nyomából, elveszünk.

Tehát lássátok, minek volt Dávid előkép, és azt is lássátok, hogy minek volt előképe Saul: Saul a rossz uralkodásé, Dávid a jó uralkodásé; Saul a halálé, Dávid az életé. Bennünket ugyanis csak a halál üldöz, melyet a végén le fogunk győzni, mondván: *Halál, hol a te győzelmed, halál, hol a te fullánkod?*[7]

Mit mondok azzal, hogy bennünket csak a halál üldöz? – Azt, hogy ha nem volnánk halandók, az ellenség nem tudna velünk mit kezdeni. Mert tud-e valamit tenni az angyalokkal? Tehát maga a halál is, amelytől leginkább üldözést szenvedünk, melynek győzelme véget ér, amikor majd föltámadunk a halálból, úgy végződik bennünk is, ahogyan a Főnkben végződött, ha igaznak találtatunk. Mert a halál megrontója halt meg, és inkább a halál halt meg benne, mint Ő a halálban.

[1]Vö. 1Sám 8,7.
[2]Jób 34,30.
[3]Vö. 1Sám 18–24.
[4]Vö. Róm 1,3.
[5]Vö. Kol 1,18.
[6]Mt 10,5.
[7]1Kor 15,55.

Saul neve halált jelent

2. Ha megfigyeljük, magában a névben is misztérium rejlik. Saul jelentése ugyanis ’kérelem’, azaz ’megkívánás’. Mert kell-e kételkednünk abban, hogy mi okozta nekünk ezt a halál? Ugyanis az ember bűnéből született a halál. Tehát maga az ember kívánta magának a halált, és ezért a *kérelem* a halál neve. Mert miként írva van: *Isten a halált nem alkotta, és nem örvend az élők pusztulásában; mert azért teremtett, hogy mindenek legyenek, és gyógyíthatók a földkerekség nemzedékei.* És mintha kérdeznéd, hogy honnan a halál: *A gonoszok pedig kézzel és szóval megidézték, barátnak vélvén szétfolytak.*[1] Tehát megkívánván szétfolytak és a halálba rohantak, mert úgy vélték, hogy az a barátjuk; ahogyan a nép barátnak vélte és ellenséges királyt kért magának. A nép ugyanis kierőszakolta az Úrtól, hogy királya legyen, és megkapták Sault. Mintha a kezébe adattak volna ők, akik kézzel és szóval keresték a halált, és magában Saulban megjelent a halál maga. Ezért ez a címe a 17. zsoltárnak: *Azon a napon, amikor az Úr kiszabadította őt összes ellenségei hatalmából és Saul kezéből.*[2] Először azt mondta: *összes ellenségei hatalmából,* majd: *és Saul kezéből,* mert *utolsónak rombolja le az ellenséges halált*.[3] Mit jelent az, hogy *és Saul kezéből*? *kezéből*? Azt, hogy kimentett minket az alvilágból és a halál kezéből kiszabadított minket.

Doeg és Dávid két emberfajtát képviselő ember

3. Amikor tehát Saul üldözte a szent férfit, Dávidot, Dávid oda menekült, ahol biztonságban gondolta magát; eljutott egy bizonyos Achimelech paphoz, és kenyeret kapott tőle. Ekkor nem csak a király, hanem a pap személyének is előképe volt, mert a kitett kenyereket ette, melyekből, amint az Úr az evangéliumban mondja, csak a papoknak volt szabad enni.[4]

Ezután Saul keresni kezdte, és megharagudott a saját embereire, mert közülük senki nem akarta neki elárulni Dávidot. Ezt olvastuk most a Királyok könyvében. Volt ott egy Doeg nevű ember, amikor Dávid Achimelech papnál járt, Saul pásztorainak a fejedelme, egy edomi ember. Ez, mivel ott volt, amikor Saul megharagudott övéire, mert nem akadt senki, aki elárulta volna Dávidot, ő elárulta, hol látta.

Saul azonnal elküldött, és maga elé rendelte a papot, és egész nemzetségét, és megparancsolta, hogy öljék meg őket. Saul király emberei közül a király parancsa ellenére senki nem mert kezet emelni az Úr papjaira; de az, aki elárulta – mint Júdás, aki nem tágított elhatározásától, és mindvégig kitartott a

[1]Bölcs 1,13–14.16.
[2]Zsolt 17,1.
[3]Vö. 1Kor 15,26.
[4]Mt 12,4.

végrehajtásban, és megtermette ennek a gyökérnek a gyümölcsét, olyat, amilyet csak a rossz fa terem –, Doeg a király parancsára saját kezével megölte a papot és nemzetségét; ezután lerombolták a papok városát is.[1]

Az a Doeg tehát ellensége volt Dávid királynak és Achimelech papnak. Doeg egy ember volt, de egy emberfajtát képvisel; amint Dávid és Achimelech két személy, de szintén két emberfajta. Azért látunk abban az időben két emberfajtát, hogy okuljunk belőle, akár énekeljük, akár halljuk, hogy mások éneklik. Most lássuk Doegot, majd a királyt és papot, lássuk a királlyal és pappal ellenségeskedő embereket.

A mennyei és földi ország polgárai most egyveleget alkotnak

4. Először a neveket figyeljétek, hogy milyen titokzatosak. Doeg azt jelenti, hogy ’mozgás’*;* ez edomi (idumeus) azt jelenti, hogy ’földi’. Lássátok, milyen emberfajtát jelez ez a Doeg, azaz *Mozgás*; nem marad meg örökre, hanem el fog vándorolni. *Földi:* mi más gyümölcsöt vártok a földi embertől? A mennyei ember lesz örökkévaló.

Tehát a földi ország – hogy röviden szóljak és gyorsan megértessem – jelen van ebben a világban, ahol a mennyei ország is itt van. Mindkét országnak megvannak vándorló polgárai. Földi ország és mennyei ország: az ország, melyet ki fognak tépni, és az az ország, melyet örökre el fognak ültetni. Most ebben a világban a két ország polgárai egyveleget alkotnak: földi ország teste és a mennyei ország teste keveredik. A mennyei ország a földi ország polgárai között sóhajtozik, és olykor (ezt sem szabad elhallgatni) a földi ország alkalmazza a mennyei ország polgárait, és viszont, a mennyei ország alkalmazza a földi ország polgárait. Mindkettőt bizonyítjuk Isten Írásából:

Dániel és a három ifjú királyi hivatalok elöljárói voltak;[2] Józsefet Egyiptomban a király a második helyre állította a köztársaság kormányzására,[3] amely köztársaságból később ki kellett szabadulnia Isten népének; abban a köztársaságban József bizonyos értelemben alkalmazott volt, mint az a három ifjú és Dániel is. Nyilvánvaló tehát, hogy a földi ország felhasználta őket a maga ügyeihez, azaz országa ügyeihez, de nem a maga rossz tetteihez.

Hogyan van ez a mennyei országgal, hogyan veszi hasznát evilágban egy időre a földi ország polgárait? Nemde ezekről mondja az Apostol, hogy nem őszintén hirdették az evangéliumot, hanem földi dolgokra vágyva prédikálták a mennyek országát, a magukét keresték és Krisztust hirdették. És mint tudjátok, őket is

[1]Vö. 1Sám 21–22.
[2]Vö. Dán 2,49.
[3]Vö. Ter 41,40.

napszámosként fölfogadták a mennyek országának munkájára, és az Apostol örvendezve mondja róluk: *Vannak, akik vetélkedésből, és nem tiszta szándékkal hirdetik Krisztust, abban a hiszemben, hogy bilincseimben keserűséget okoznak nekem. De mit számít ez? Csak Krisztust hirdessék bármi módon, akár érdekből, akár tiszta szándékkal, örülök és a jövőben is örülni fogok neki.*[1]

Az ilyenekről Krisztus is beszél, amikor azt mondja: *A farizeusok és írástudók beleültek Mózes székébe, amit mondanak tegyétek, amit azonban tesznek, ne tegyétek, mert mondják és nem teszik.*[2] Amit mondanak, az Dávidhoz tartozik, amit pedig tesznek, az Doeghoz tartozik. Általuk engem hallgassatok, őket ne kövessétek. Ez a két emberfajta él ma e földön. Erről a két fajta emberről énekel ez a zsoltár.

Achimelech vagy Abimelech

5. [1–2. v.] A zsoltárnak ez a címe: *Végig, megértésül, Dávidé, amikor jött az edomi Doeg és jelentette Saulnak: Dávid Abimelech házába jött*; jóllehet azt olvastuk, hogy Achimelech házába jött. És valószínű nem rosszul hallgattuk a címet a nevek hasonlósága, egyetlen szótag vagy inkább egyetlen betű különbsége miatt. Ha beletekintünk a zsoltárok kódexeibe, inkább Abimelechkel, mint Achimelechkel találkozunk. És mivel másutt nyilvánvalóan találsz egy zsoltárt, melynek címében nem különböző, hanem teljesen más név szerepel – amikor Dávid Achis és nem Abimelech király előtt változtatta el arcát, és az elbocsátotta őt, és Dávid elment –; annak a zsoltárnak ez a címe: *Amikor elváltoztatta arcát Abimelech előtt;*[3] maga a névváltozat inkább egy misztériumra hívja föl a figyelmet, nehogy a történeti dolgokat fürkészve az elfátyolozott titkokat megvesd.

Abban a zsoltárban a szóban forgó név, ami *Abimelech,* jelentése: ’Atyja országa*’,* de Atyja országa hogyan bocsátotta el Dávidot és hogyan ment el, ha nem úgy, ahogyan Krisztus elhagyta a zsidók országát és a pogányokhoz ment? Talán ezért akarta a prófétai lélek a zsoltár címében nem Achimelech, hanem Abimelech nevét használni, mert Dávidot akkor árulták el, amikor atyjának országába jött, azaz amikor a mi Urunk Jézus Krisztus a zsidóknak az ő Atyja által alapított országba jött, melyről mondja: *Elvétetik tőletek Isten országa, és olyan nemzetnek adatik, mely megtermi gyümölcsét és igazságát,*[4]akkor árulták el halálra, melyet Saul neve jelent.

[1]Fil 1,17 18.
[2]Mt 23,2–3.
[3]Zsolt 33,1.
[4]Mt 21,43.

Dávidot nem ölték meg, miként Izsákot sem, pedig ő is az Úr szenvedésének előképe volt; de az előkép nem vér nélküli, mert Izsák esetében a kos,[1] itt Achimelech pap vére kapcsolódik hozzá. Nem kellett megölni őket, mert akkor nem kellett föltámadniuk; hanem vérontással megmentve életüket a halálveszélytől, inkább Jézus föltámadását jelezte előre, melynek így előképei lettek, mert a föltámadás az Úr számára volt fenntartva. Erről még sokat lehetne mondani, ha ebben a beszédben ezeknek a viselt dolgoknak a misztériumait akarnánk taglalni.

Akik az életben elegyednek, a világ végén szét fognak válni

6. Halljuk most már az emberek két fajtáját, mivel a címről mondandókat – jóllehet vesződséggel és talán hosszasabban, de úgy, ahogyan az Úr engedte – befejeztük. Figyeljétek az emberek két fajtáját: egyik a küszködőké, a másik azoké, akik között küszködnek; az egyik a földről, a másik az égről gondolkodóké; az egyik azoké, akik a szívüket a mélybe vetik, a másik azoké, akik az angyalokhoz kapcsolják a szívüket; az egyik a földi dolgokban remélőké, akikkel tele van ez a világ, a másik a mennyei dolgokban bizakodóké, melyeket a nem hazug Isten ígért. De az emberek e két fajtája egyveleget alkot.

Most úgy látjuk, hogy Jeruzsálem polgára, a mennyek országának polgára valamit intéz a földön: például bíbort visel, főhivatalnok, polgármester, prokonzul, császár, a földi köztársaság kormányzója, de a szíve odafönn van, ha keresztény, ha hívő, ha jámbor, ha megveti a rangot, amit visel, és abban remél, ahova még nem érkezett el. Ebből a fajtából való volt az a szent asszony, Eszter, aki amikor a király felesége volt, az életveszélyben könyörgött polgártársaiért; és amikor Isten színe előtt imádkozott, ahol nem lehet hazudni, imádságában mondta, hogy azok a királyi ékességek számára olyanok voltak, mint a havibajos asszony rongya.[2]

Tehát ne essünk kétségbe a mennyek országának polgárai miatt, ha azt látjuk, hogy Babilónia valamilyen tisztségét viselik, valami földi hivatalt a földi köztársaságban; és viszont, ne azonnal ünnepeljünk mindenkit, akikről azt látjuk, hogy mennyei ügyeket intéznek. mert a pestis fiai is beleülnek olykor Mózes katedrájában, akikről ezt mondja: *amiket mondanak tegyétek, amit azonban tesznek, ne tegyétek, mert mondják, és nem teszik.*[3] Azok a földi dolgokban fölemelik a szívüket az égbe, ezek a mennyei szavakban a földön vonszolják maguk után a szívüket.

[1]Vö. Ter 22,12.
[2]Vö. Eszt 14,16.
[3]Mt 23,3.

De eljön a szórólapát ideje, amikor gondosan szétválasztják őket, nehogy egy gabonaszem is az elégetésre szánt pelyvaalomba kerüljön, és nehogy egy szalmaszál a csűrbe gyűjtendő gabona közé kerüljön.[1]

Ameddig tehát most elegyedés van, halljuk a saját hangunkat, azaz a mennyek országa polgárainak hangját (el kell viselnünk a rosszakat, a rosszaknak pedig el kell viselniük minket); és csatlakozzunk ehhez a hanghoz fülünkkel is, nyelvünkkel is, szívünkkel is, tetteinkkel is. Ha ezt megtesszük, akkor mi beszélünk azokban, amiket hallunk. Szóljanak tehát először a földi ország rossz testéről.

A jóságban és nem a rosszaságban kell kitűnni

7. [3. v.] *Miért dicsekszik a rosszaságban, aki hatalmas?* – Figyeljétek, testvérek, a rossz indulat dicsőségét, a rossz emberek dicsőségét. Mi a dicsőség? *Miért dicsekszik a rosszaságban, aki hatalmas,* azaz aki a *rosszaságban hatalmas miért dicsekszik?* Hatalmasnak kell lenni, de a jóságban, nem a rosszaságban.

Nagy dolog-e a rosszaságban dicsekedni? Házat építeni kevesen tudnak, a házat bárki tudatlan le tudja rombolni. Gabonát vetni, megmunkálni a vetést, várni megérését, és örülni a termésnek, keveseké; egyetlen szikrával fölgyújtani a vetést, bárki képes. Elfogadni egy csecsemőt, táplálni, nevelni, elvezetni az ifjúkorig, nagy feladat; megölni egy pillanat alatt bárki képes. Tehát pusztítani a legkönnyebb. *Aki dicsekszik, az Úrban dicsekedjék;*[2] Aki dicsekszik, a jóban dicsekedjék. Dicsekszel, de hatalmas vagy a rosszban. Mire készülsz, ó hatalmas? Mit fogsz tenni, aki annyira hencegsz? Embert fogsz ölni; de ezt a skorpió, a láz, egy mérges gomba is képes megtenni. Hát ennyire zsugorodott minden hatalmad, hogy a mérges gombával vagy egyenlő?

Tehát ezt teszik Jeruzsálem jó polgárai, akik nem a rosszaságban, hanem a jóságban dicsekszenek; először azzal, hogy nem önmagukban, hanem az Úrban, azután azzal, hogy amit épülésre tesznek, gondosan teszik, és olyan dolgokat művelnek, melyek megmaradhatnak; ha pedig rombolnak, a haladók fenyítése kedvéért, és nem az ártatlanok elnyomására teszik.

Tehát ehhez a hatalomhoz hasonló földi test miért nem hallja ezekből a szavakból: *Miért dicsekszik a rosszaságban, aki hatalmas?*

A bűnös önmaga ellen tombol

8. [4. v.] *A gonoszságban egész nap igazságtalanságról gondolkodott a nyelved.*

[1]Vö. Mt 3,12.
[2]1Kor 1,31.

A gonoszságban egész nap, azaz egész idő alatt, belefáradás, szünet, abbahagyás nélkül. És amikor nem teszed, gondolkodsz róla, hogy amikor a kezedtől távol van, szívedtől ne legyen távol. Vagy teszed a rosszat, ameddig nem teheted, addig mondod a rosszat, azaz átkozol; amikor pedig nem mondhatod, akarod és gondolod a rosszat. Tehát egész nap, azaz megszakítás nélkül.

Várjuk, hogy ezt az embert büntetés éri. Kevés büntetés önmaga számára? Fenyegeted? Valami olyannal fenyegeted, amivel bajba akarod hozni? Hagyd őt magára. Ha nagyon dühöngsz, vadállatokat ingerelsz; ő önmaga számára rosszabb a vadállatoknál. Egy vadállat ugyanis széttépheti a testét, ő maga a szívét nem hagyhatja épen. Bensőjében ő maga tombol maga ellen, te meg külső csapásokat követelsz? Ehelyett kérjed érte Istent, hogy szabaduljon meg önmagától. Mindazonáltal ebben a zsoltárban, testvéreim, nem rosszakért vagy a rosszak ellen szóló imádság hangzik, hanem egy prófécia, hogy mi vár a rosszakra. Tehát ne gondoljátok, hogy a zsoltár bármit is rossz akaratból mond, mert prófétai lélekben beszél.

Helyesen kell használni a fölösleges dolgokat

9. Tehát hogyan folytatódik? – Egész hatalmad, gonoszságod egész gondolkodása egész nap, és rosszindulatú elmélkedésed a nyelveden megszakítás nélkül mit művelt, mit tett? *Mint az éles borotva műveltél álnokságot.*

Íme, mit tesznek a szentekkel a rosszak: a hajukat borotválják.

Mit jelent, amit mondtam? – Ha Jeruzsálem polgárai, akik hallgatnak Uruk, királyuk szavára: *Ne féljetek azoktól, akik megölik a testet, a lelket azonban nem tudják megölni;*[1] akik hallgatnak a szóra, amit az imént az evangéliumban recitáltak: *Mit használ az embernek, ha megnyeri az egész világot, önmagának azonban kárt okoz,*[2] megvetik az összes jelenlévő javakat, sőt még magát az életet is. És mit tud tenni Doég borotvája azzal az emberrel, aki itt a földön a mennyek országáról elmélkedik; és azzal, aki majd a mennyek országában birtokolni fogja Istent és örökre együtt marad Istennel? Mit tesz vele az a borotva? Leborotválja a haját, kopasszá teszi. Ez pedig Krisztushoz tartozik, akit a Kálvária helyén feszítettek meg. Kóré fiává teszi, ami azt jelenti, hogy *kopaszság*.

Ez a haj ugyanis a mulandó dolgok fölöslegességét jelenti. A hajat ugyan Isten az emberi testben nem fölöslegesnek teremtette, hanem bizonyos ékességnek; mégis mivel fájdalom nélkül nyírják, azok, akik szívükkel az Úrhoz ragaszkodnak, úgy birtokolják e földi dolgokat, mint a hajat. De néha és valami

[1]Mt 10,28.
[2]Mt 16,26.

jót a hajjal is tenni kell. *Amikor megtöröd a kenyeret az éhezőnek, az ágyat nélkülöző szegényt bevezeted a házadba, ha ruhátlant látsz, felöltözteted*;[1] Végül maguk az Urat követő mártírok, amikor az Egyházért vérüket ontották, hallván ezt a szót: *amint Krisztus az életét adta értünk, hogy nekünk is életünket kell adnunk a testvérekért*,[2] a hajukból tettek velünk jót, azaz azokból a dolgokból, amelyeket ez a borotva le tud vágni vagy borotválni.

Mivel tehát a hajból is születhet valami jó, ezt jelezte az a bűnös nő is, amikor ott sírt az Úr lába fölött, *hajával törölgette azt, amit könnyeivel öntözött.*[3] Mit jelentett ez? Azt, hogy amikor könyörülhetsz valakin, segítened kell, ha tudsz. Amikor ugyanis könyörülsz, könnyeket ontasz, amikor segítesz, a hajaddal törölgeted. És ha ez mindenkire érvényes, mennyivel inkább az Úr lábaira? Kik az Úr lábai? A szent evangélisták, akikről ezt mondja: *Mily szépek azok lábai, akik békét hirdetnek, akik jókat hirdetnek!*[4] Tehát Doeg megélesítette a nyelvét, mint egy borotvát; kiélezte az álnokságot, amennyire csak lehet, elvenni készült a fölösleges földi dolgokat. De mit tudott tenni a szükséges örökkévalókkal?

Aki a rosszat a jó elé helyezi, magának árt

10. [5. v.] *A rosszaságot jobban szeretted, mint a jóságot.* – Ott volt előtted a jóság, azt kellett volna szeretned. Nem költekezni készültél, nem is kellett volna messzire hajóznod azért, amit szeretned kellett volna, előtted a jóság, előtted a gonoszság, vesd őket össze és válassz. De talán van szemed meglátni a rosszaságot, és nincs szemed, amivel a jóságot lásd. Jaj a gonosz szívűnek, aki még rosszabb, mert elfordul, hogy ne lássa, amit látni képes. Mert mit mond az ilyenekről egy másik helyen? *Nem akart megérteni, hogy jól cselekedjen*. Nem azt mondja, nem tudott, hanem: nem akart megérteni, hogy jól cselekedjen, behunyta a szemét a világosság előtt. És mi következik: *Gonoszságról elmélkedett a fekvőhelyén*,[5] azaz szívének benső rejtekében.

Valami ilyet vet ennek az edomi Doegnak a szemére, aki testben rosszindulatú, halott földi ember, meg nem maradó, nem mennyei. *A rosszaságot jobban szeretted, mint a jóságot*.

Akarod-e tudni, hogy a rossz ember mennyire látja mindkettőt, és inkább a rosszaságot választja és elfordul a jóságtól? Miért kiabál, amikor valami bántalom éri? Akkor miért túlozza el, amennyire csak képes a rosszaságot és dicséri a jóságot, amikor azt szidalmazza, aki vele művelt rosszat a jó helyett? Tehát ez legyen életszabálya; önmagáról fog ítélni. Egyébként ha megteszi azt,

[1]Vö. Iz 58,7.
[2]1Ján 3,16.
[3]Vö. Lk 7,38.
[4]Iz 52,7; Róm 10,15.
[5]Zsolt 35,4–5.

ami írva van: *szeresd felebarátodat, mint önmagadat,*[1] és: *amit akartok, hogy jót tegyenek veletek az emberek, azt ti is tegyétek meg velük;*[2] önmagától tudja, hogy *amit nem akar, hogy vele megtörténjék, azt nem szabad mással tennie*.[3]

A rosszaságot jobban szeretted, mint a jóságot. Rosszul, rendetlenül, visszásan a vizet az olaj fölé akarod emelni; a víz lesüllyed, az olaj a felszínére emelkedik. Sötétség alá akarod tenni a világosságot, de elfut a sötétség és megmarad a világosság. Az ég fölé akarod helyezni a földet; a föld azonban súlyánál fogva a helyére zuhan. Tehát te, amikor a rosszaságot jobban szereted, mint a jóságot, elmerülsz, mert a rosszaság soha nem kerül a jóság fölé.

A rosszaságot jobban szeretted, mint a jóságot. a gonoszságot jobban, mint a méltányosságot. – Előtted van a méltányosság, előtted van a gonoszság; egy nyelved van, arra fordítod, amerre akarod: tehát miért inkább a gonoszság, és nem a méltányosság felé? Keserű eledelt nem adsz a gyomrodnak, és gonosz eledelt adsz rosszakaratú nyelvednek? Ahogyan megválasztod, mivel táplálkozol, úgy válaszd meg, hogy mit beszélsz. Tehát a gonoszságot a méltányosság elé helyezed, és a rosszaságot a jóság elé; de maradhat-e felül más, mint a jóság és a méltányosság? De te fölébe helyezve magadat azoknak, amik fölfelé igyekeznek, nem a rosszakat helyezed a jók fölé, hanem te merülsz velük együtt a rosszba.

11. [6. v.] Emiatt következik a zsoltárban: *Szerettél minden elmerítő szót.* – Ragadd ki hát magadat, ha tudod, az elmerülésből. Hajótörésből menekülsz és ólmot ölelsz magadhoz! Ha nem akarsz elmerülni, gerendát ragadj meg, fa tartson fönn, a kereszt vezéreljen téged.

Most pedig, mivel edomita Doeg vagy, azaz mozgó és föld, mit csinálsz? Szerettél minden elmerítő szót, az álnok nyelvet. Ez jár elöl, az elmerítő szavak az álnok nyelvet követik.

Mi az álnok nyelv? A hamisság szolgálója az álnok nyelv, más van a cselekvő szívében, és más a beszélő szájában. De ezekben fölfordulás van, ezekben elmerülés van.

A jó tettek gyökere a szeretet

12. [7. v.] *Emiatt Isten lerombol téged a végén*, jóllehet most úgy tűnik, virulsz, mint fű a mezőn a nap hősége előtt. *Minden test fű, és minden dicsősége, mint a mező virága; kiszáradt a fű és lehullott a virág; az Úr igéje pedig megmarad örökre.*[4] Íme, mihez tartsd tartsd magad, íme, ami örökre megmarad. Mert ha a

[1]Mt 22,39.
[2]Mt 7,12.
[3]Vö. Tób 4,16.
[4]Vö. Iz 40,6–8.

fűhöz és a fa virágához igazodsz, mivel a fű leszárad, és a virág lehull, Isten a végén lerombol téged. Jóllehet nem most: a végén bizonyosan lerombol, amikor eljön az a szórólapát és a pelyvahalmot elválasztják a gabonától. Nemde a gabona a csűrbe, a pelyva tűzbe kerül?[1] Nemde ez az egész Doeg balra fog állni, amikor az Úr majd mondja: *Távozzatok az örök tűzre, mely az ördögnek és angyalainak készült.*[2]

Tehát *lerombol Isten téged a végén; kiforgat és száműz a sátorból*. Most tehát ez az edomita Doeg a sátorban van, *de a rabszolga nem marad örökre a házban*.[3] Ez is tett valami jót. még ha nem is a tetteivel, legalább Isten szavaival, amennyiben az Egyházban a magáét keresi,[4] legalább azt mondja, ami Krisztusé. De száműzni fog téged a sátradból. *Bizony mondom nektek, megkapták jutalmukat.*[5] *És kitépi gyökeredet az élők földjéről.*

Tehát az élők földjében kell gyökereznünk, ott legyen a mi gyökerünk. A gyökér rejtve van; a gyümölcsök láthatók, a gyökér nem. Gyökerünk a szeretetünk, gyümölcseink a cselekedeteink; cselekedeteidnek a szeretetből kell fakadniuk, akkor van gyökered az élők földjében. Innen fogják kitépni ezt a Doegot, és egyáltalán nem maradhat ott, mert nem is vert ott mélyen gyökeret; hanem mint azok a sziklára hullott magok, jóllehet gyökeret eresztenek, mivel nincs nedvességük, amint fölkel a nap, mindjárt elszáradnak.[6]

Azok pedig, akik mélyre eresztették a gyökerüket, mit hallanak az Apostoltól? – *Meghajtom térdemet értetek a mi Urunk Jézus Krisztus Atyja előtt; hogy gyökeret verjetek és alapot vessetek a szeretetben. És mivel már a szeretetben gyökereztek, hogy fel tudjátok fogni az összes szenttel együtt, mi a szélesség és a hosszúság, a magasság és a mélység, megismeritek Krisztusnak minden értelmet meghaladó szeretetét, és beteltek az Isten egész teljességével.*[7] Az ilyen gyümölcsökhöz méltó ilyen gyökér, ilyen egyszerű, ilyen életerős, ilyen mélyen megalapozott. Doeg gyökerét ellenben kitépik az élők földjéről.

Most féljen az, aki az ítéletkor ujjongani akar

13. [8. v.] *Látják majd az igazak és félni fognak, és nevetni fognak rajta.* – Mikor fognak félni? Mikor fognak nevetni? Értsük meg tehát és különböztessük meg hasznosan a félelem és a nevetés e két idejét.

---

[1]Vö. Mt 3,12; 13,40.
[2]Mt 25,41.
[3]Vö. Jn 8,35.
[4]Vö. Fil 2,21.
[5]Mt 6,2.
[6]Vö. Mt 13,5.
[7]Ef 3,14 16–19.

Amíg ebben a világban vagyunk, nem nevetni kell, nehogy később sírjunk. Olvastuk, mit tartogatnak a végére ennek a Doegnak; olvastuk, és mivel értjük és hisszük, látjuk és félünk.

Tehát ezt mondja: *Látják majd az igazak és félni fognak.* Ameddig látjuk, hogy mi vár a végén a rosszakra, miért félünk? Azért, mert az Apostol mondta: *Félelemmel és rettegéssel munkáljátok üdvösségteket;*[1] azért mert a zsoltárban mondja: *szolgáljatok az Úrnak félelemben és ujjongjatok neki rettegésben.*[2]

Miért mondja, hogy félelemmel? Azért, mert *aki úgy gondolja, hogy áll, vigyázzon, hogy el ne essék.*[3] Miért rettegéssel? Mert másutt mondja: *Testvérek, ha valakit botláson értek, ti akik lelkiek vagytok, intsétek meg a szelídség szellemében. De ügyelj, hogy magad kísértésbe ne essél!*[4]

Tehát az igazak, akik most élnek, akik a hitből élnek, úgy nézzék, hogy mit történik ezzel a Doeggal, hogy féltsék magukat, mert hogy milyenek ma, azt tudják, de hogy kik lesznek holnap, azt nem tudják. Most tehát látják majd az igazak és félni fognak,

De mikor fognak nevetni? Akkor, amikor már átvonult a gonoszság, amikor már átrepült, miként már nagyrészt átrepült a bizonytalan idő, amikor megfutamodik evilág sötétsége, melyben most csak az Írások mécsesével járunk, és ezért félünk, mint az éjszakában. A prófécia világosságában járunk, melyről Péter apostol mondja: Így a prófétai jövendöléseket még jobban hisszük. *Jól teszitek, ha figyeltek rájuk, mint sötétben világító lámpásra, amíg a nappal fel nem virrad, és a hajnalcsillag fel nem ragyog a szívetekben.*[5]

Ameddig tehát a mécses mellett járunk, félelemmel kell élnünk. Amikor pedig eljön majd a mi nappalunk, azaz Krisztus kinyilvánulása, melyről ugyanez az apostol mondja: *Amikor majd megjelenik Krisztus. a ti életetek, akkor ti is megjelentek vele együtt dicsőségben;*[6] akkor fogják kinevetni az igazak ezt a Doegot.

Akkor ugyanis már nem lesz helye a segítségnyújtásnak; nem ahogyan most, amikor látod a gonoszul élő embert és vesződni akarsz vele, hogy megjavítsd; mert aki gonosz, megtérve igazzá tud válni, mint ahogyan az igaz ember elfordulva gonosszá tud lenni. Így tehát se magadról ne tételezz föl sokat, se őmiatta ne ess kétségbe, és tedd meg, amire képes vagy, ha jóságos vagy, ha

[1]Fil 2,12.
[2]Zsolt 2,11.
[3]1Kor 10,12.
[4]Gal 6,1.
[5]2Pét 1,19.
[6]Kol 3,4.

nem szereted jobban a rosszaságot a jóságnál, hogy a rossz úton járó és tévelygő embert a jó útra igazítsd.

Akkor pedig, amikor majd eljön az ítélet ideje, nem lesz helye javulásnak, hanem csak a kárhozatnak; és lesz ott bánkódás, de gyümölcstelen, mert késői lesz. Akarod, hogy gyümölcsöző legyen? Ne legyen késői, ma javulj meg. Te vétkes vagy, ő bíró; hozd helyre a vétket, és örülni fogsz a bírónak. Ma ugyanis buzdít, hogy el ne ítéljen, és aki majd a bírád lesz, Ő maga ma az ügyvéded.

Tehát akkor jön el a nevetés ideje. Mert azt a nevetést, amellyel az igazak fognak nevetni a gonoszokon, jelezte a Bölcsesség könyve. Mert azokban, akiknek lelkébe átköltözött a bölcsesség, teszi majd azt, amit mondott: *Dorgáltalak és nem hallgattátok meg, beszéltem és beszédeimre nem figyeltetek Én is nevetni fogok a veszteteken.*[1] Ezt fogják tenni az igazak azzal a Doeggal. Most azonban lássuk és féljünk, nehogy az legyünk, amit róla mondunk; és ha az voltunk, hagyjunk föl vele, hogy most féljünk és egykor nevessünk.

A szegénység és a mulandó javak megvetése

14. [9. v.] És mit mondanak majd, akik nevetni fognak? És nevetni fognak rajta, és mondják: *Íme, az ember, aki nem Istent tette segítőjévé.*

Lássátok a földi testet: „Amennyid lesz, annyit fogsz érni.” Ez a kapzsik, a ragadozók, az ártatlanokat elnyomók, az idegen javakra rátámadók, a rájuk bízottakat letagadók mondása.

Mit jelent ez a közmondás: „Amennyid lesz, annyit fogsz érni”? Azt jelenti, hogy minél több pénzed lesz, minél többet szerzel, annál többre leszel képes. *Íme, az ember, aki nem Istent tette menedékévé, hanem gazdagságának sokaságában remélt.*

Ne mondja egy esetleg rossz szegény: „Én nem ebből a testből való vagyok!” Hallotta ugyanis a prófétát: *gazdagságának sokaságában remélt,* és mindjárt, ha szegény, a rongyaira gondol, ránéz az Isten népében mellette álló szépen öltözött gazdagra, és mondja a szívében: „Róla mondja, vagy énrólam”? Ne határold el magadat, ne akarj elkülönülni, ha nem látsz és félsz, hogy egykor nevethess. Mert mit használ neked, ha nélkülözöd a vagyont és sóvárgástól égsz?

Amikor a mi Urunk Jézus Krisztus a tőle szomorúan távozó gazdagnak mondta: *Menj, add el, ami van, és add oda a szegényeknek, és kincsed lesz a mennyben, azután jöjj, kövess engem,* akkor nagy reménytelenséget is jövendölt a gazdagoknak, mondván, hogy *könnyebb a tevének átmenni a tű fokán, mint a*

[1]Péld 1,24–26.

gazdagnak bemenni a mennyek országába; ugye a tanítványok mindjárt el szomorodtak és mondták egymásnak? *Akkor ki üdvözülhet?*[1]

Tehát amikor kérdezték: *Akkor ki üdvözülhet?,* a néhány gazdagra figyeltek; elkerülte figyelmüket a szegények nagy sokasága? Nem mondhatták maguknak: „Ha nehéz, sőt lehetetlen a gazdagoknak bemenniük a mennyek országába, mint ahogyan lehetetlen, hogy a teve átmenjen a tű fokán, akkor az összes szegény bemegy a mennyek országába, csak a gazdagok lesznek kizárva onnan? Mert hányan vannak a gazdagok? Ezzel szemben a szegények ezrei megszámlálhatatlanok. A mennyek országában nem a köntöst fogjuk szemügyre venni. hanem mindenkinek az igazság ragyogása lesz a ruhája; tehát a *szegények Isten angyalaihoz lesznek hasonlók, a halhatatlanság köntösébe öltözve ragyogni fognak, mint a nap atyjuk országában;*[2]miért kellene a néhány gazdaggal törődnünk, vagy értük aggódnunk?”

Nem így gondolkodtak az apostolok, hanem amikor az Úr ezt mondta: *Könnyebb a tevének átmenni a tű fokán, mint a gazdagnak bemenni a mennyek országába,* és ők azt kérdezték egymástól: akkor ki üdvözülhet, mire figyeltek? Nem a vagyonokra, hanem a kívánságokra. Szegénynek látták ugyanis önmagukat, és pénzük ugyan nem volt, de a kapzsiság bennük volt. És hogy megtudjátok, hogy a gazdagban nem a pénzt, hanem a kapzsiságot ítéli el, figyeljétek, amit mondok: Nézed azt a melletted álló gazdagot, és előfordulhat, hogy van pénze, de nem kapzsi; neked pedig nincs pénzed és kapzsi vagy.

A fekélyekkel és sebekkel borított szegényt, aki a kutyák nyalogattak, akinek nem volt se pénze, se betevő falatja, talán még ruhája sem, angyalok vitték Ábrahám kebelére.[3] És te szegény, most örülsz, vajon a sebeket is kívánnod kelle-ne magadnak? Ugye a te örökséged az egészség? Ebben a Lázárban nem a szegénységnek van érdeme, hanem a jámborságnak. Mert azt látod, hogy kit vittek el, de hogy hova vitték, azt nem látod.

Kit vittek el ez angyalok? – A szegény, koldus, sebekkel borított embert.

Hova vitték? – Ábrahám kebelére.

Olvasd az Írásokat, és megtalálod a gazdag Ábrahámot.[4] És hogy megtudd, hogy nem a gazdagság a bűnös, Ábrahámnak sok aranya, ezüstje, jószága, családja volt; gazdag volt, és az ő kebelére vitték a szegény Lázárt. A gazdag kebelére a szegényt: nem azért-e, mert mindketten Istenben gazdagok, mindketten a bűnös kívánságban szegények?

[1]Mt 19,21. 24–25.
[2]Vö. Mt 13,43.
[3]Vö. Lk 16,22.
[4]Vö. Ter 13,2.

Nem szabad bizakodni a gazdagságban

15. Tehát mit hibáztat az Írás ebben a Doegban? Nem azt mondta: Íme, az ember, aki gazdag volt, hanem: *Íme, az ember, aki nem Istent tette menedékévé, hanem gazdagságának sokaságában remélt.* Tehát nem azért, mert gazdag volt, hanem mert a gazdagságában remélt és Istenben nem remélt. Ezért kárhozatják, ezért büntetik, ezért száműzik a sátorból, mint azt a mozgó földi embert, akit mind a port elsodor a szél a föld színéről,[1] ezért tépik ki gyökerét az élők földéről.

Nemde hozzá hasonlók azok a gazdagok, akikről Pál apostol beszél: *Evilág gazdagjait figyelmeztesd, hogy ne legyenek gőgösek,* mint ez a Doeg; *és reményüket ne bizonytalan vagyonba vessék,* ahogyan ez remélt gazdagságának sokaságában, *hanem az élő Istenbe,* nem ahogyan ez nem Istent tette meg segítőjéül. És végül mit parancsol nekik? Azt, hogy *gazdagodjanak jótettekben, szívesen és együttérzéssel adakozzanak.*[2]

És mi történik, ha szívesen adakoznak és közösséget vállalnak a nincstelennel? Át fognak menni a tű fokán? Bizony át, mert értük maga a teve már átment. Ugyanis előbb átment az, akit mint a tevét, senki meg nem tudott volna rakni teherrel, ha Ő maga le nem térdel a földre. Mert Ő maga mondta ezt: *Ami az embereknek lehetetlen, az Istennek könnyű.*[3]

Tehát elítélik ezt a Doegot, az igazak most féljenek miatta, hogy azután majd nevethessenek rajta. Mert méltán kárhoztatják azt, aki nem Istent tette segítőjévé, mint te, akinek talán van pénzed, de Istenben bízol és nem a pénzben; gazdagságának sokaságában remélt, és hasonló lett azokhoz, akik ezt mondják:

„Boldog a nép, amely ezeknek – azaz ezen földi dolgoknak – birtokában van”; aki gúnyolja ezt a Doegot, mindjárt megfordítja: *Boldog a nép, melynek az Úr az Istene.* mert a zsoltár felsorolja azokat a dolgokat, melyek miatt boldognak mondták a népet. Úgy beszéltek ugyanis, mint az idegen fiak, mint ez az edomita, azaz földi Doeg: *Kiknek szája hiábavalóságot beszélt, és jobbjuk a hazugságnak jobbja. A fiaik, mint a növekvő hajtások ifjúságukban; a leányaik, mint a sarokoszlopok, megfaragva, mint a templom épülete. Tárházaik telve vannak, bővelkednek minden jókkal; juhaik ezresével, megszámlálhatatlanok legelőiken, ökreik kövérek. Nincs a városfalakon romlás, sem átjárás, sem kiáltozás a tereiken.*[4]

---

[1]Vö. Zsolt 1,4.
[2]1Tim 6,17 18.
[3]Mt 19,26.
[4]Zsolt 143,11–15.

Mintha nagyon boldogok lennének a földi békességben. De az, aki földi, mozgásban is van, mint a por, melyet a szél elsodor a föld színéről.

Végül is mi kifogásolni való van bennük? – Nem az, hogy mindezek birtokában vannak, hiszen a jóknak is vannak ilyen dolgaik.

Hanem mi? – Figyeljetek, nehogy mindjárt kárhoztassátok a gazdagokat, és viszont ne mindjárt bízzatok a szegénységben és a szűkölködésben. Ha ugyanis nem szabad bízni a gazdagságban, mennyivel inkább nem szabad a szegénységben, hanem az élő Istenben kell remélni?

Tehát mi miatt bélyegzik meg ezeket? – Amiatt, hogy boldognak mondják a népet, melynek ilyen javai vannak. Ezért idegen fiak, *kiknek szája hiábavalóságot beszélt, és jobbjuk a hazugságnak jobbja.*

És mi lesz veled? – *Boldog a nép, amelynek az Úr az Istene.*

Istent ne földi dolgokért szeressük

16. [10. v.] Tehát annak elítélése után, aki gazdagságának sokaságában remélt, és hiábavalóságában hatalmaskodott – mert van-e hiábavalóbb annál, aki azt gondolja, hogy a pénz többet ér, mint Isten –, tehát annak elítélése után, aki boldognak mondta a népet, mely földi javakat birtokol, te, aki azt mondod, hogy *boldog a nép, amelynek az Úr az Istene,* mit gondolsz magadról? Mit remélsz magadnak?

Azt, hogy – és most halljad azt a testet – *én pedig mint a viruló olajfa Isten házában.* Nem egy ember beszél, hanem az a termő olajfa, melyről a gőgösködő ágakat levágták, és amelybe beoltották az alázatos vad olajfa ágát.[1] *Én pedig mint a viruló olajfa Isten házában. Reméltem Isten irgalmasságában.*

És az a másik? Gazdagságának sokaságában remélt, ezért *kitépik gyökerét az élők földjéről.* Én pedig mivel mint *viruló olajfa vagyok Isten házában,* melynek gyökerét táplálják, nem kitépik, Isten irgalmasságában reméltem.

De talán csak most? Mert az emberek olykor ebben is megtévednek: Tisztelik ugyan Istent, és már nem hasonlók ehhez a Doeghoz, de mulandó dolgokat remélnek Istentől, és mondják maguknak: „Tisztelem az én Istenemet, aki gazdaggá fog tenni a földön, gyermekeket ad nekem, feleséget ad nekem." Ezeket a dolgokat, igaz, csak Isten adja, de nem akarja hogy ezek miatt szeressük őt.

Ezeket a dolgokat gyakran a rosszaknak is megadja, hogy a jók megtanulják, hogy mást kell Istentől várniuk. Tehát hogyan mondod: *Reméltem Isten irgalmasságában?* Talán mulandó dolgok elnyerésének szándékával? Nem,

[1]Vö. Róm 11,17.

hanem *örökké és mindörökké.* Amikor azt mondja, *örökké,* a *mindörökké*vel meg akarja ismételni, hogy ezzel az ismétléssel megerősítse, mennyire a mennyek országának szeretetében, és az örök boldogság reményében van megalapozva.

Isten azért üdvözítő, mert irgalmas

17. [11. v.] *Vallomást teszek rólad örökké, mert megtetted.* Mit tettél meg? Doegot elítélted, Dávidot megkoronáztad.

Vallomást teszek rólad örökké, mert megtetted. – Nagy vallomás ez, *mert megtetted*. Mi mást tettél, mint az előbb mondottakat: *mint a viruló olajfa Isten házában, reméltem Isten irgalmasságában örökké és mindörökké.* Te megtetted, a gonosz igazolhatja magát. De ki az, aki megigazulttá tesz? A hit abban, aki megigazulttá teszi a bűnöst.[1] *Mid van, amit nem kaptál, ha pedig kaptad, miért dicsekszel, mintha nem kaptad volna,*[2] mintha magadtól birtokolnád? Távol legyen, hogy így dicsekedjem, mondja az, aki szembeszállt Doeggal, aki eltörölte Doegot a földön száműzve a sátorból és kitépve az élők földjéről? Nem dicsekszem, mintha nem kaptam volna, hanem Istenben dicsekszem.

És vallomást teszek rólad, mert megtetted, azaz mivel Te tetted, nem az én érdemeiért, hanem a te irgalmasságodból. Mert mit tettem én? Ha fölidézed, én *korábban káromló, üldöző és igazságtalan ember voltam.* És mit tettél Te? De *irgalmasságot nyertem, mert tudatlanságomban cselekedtem.*[3] *Vallomást teszek rólad örökké, mert megtetted*

Isten nevének édessége

18. *És várom a nevedet, mert édes.* Keserű a világ, de a te neved édes. És ha vannak édes dolgok a világban, keserűséggel emésztjük meg azokat. A neved megelőzi azokat, nem csak nagyságban, hanem édességben is. *A gonoszok elmesélték nekem gyönyörűségeiket, de azok nem olyanok, mint a te törvényed, Uram.*[4] Még a mártírok se tudták volna nyugodt lélekkel viselni a háborgatások sok keserűségét, ha semmi édességet nem tapasztaltak volna. Keserűségüket bárki érezhette, édességüket nem könnyen ízlelhette bárki. Isten neve tehát édesebb minden édességnél, azoknak, akik szeretik Istent.

Várom a nevedet, mert édes. És kinek tudod bizonyítani, hogy édes? Olyan ínynek, mely ízleli az édeset. Dicsérd a mézet, amennyire csak tudod, fokozd édességét szavakkal, amennyire képes vagy, a mézet nem ismerő ember, ha meg nem ízleli, nem érti, amit mondasz. Ezért inkább a megtapasztalásra szólítva,

[1]Róm 4,5.
[2]1Kor 4,7.
[3]1Tim 1,13.
[4]Vö. Zsolt 118,85.

mit mond a zsoltár? *Ízleljétek és lássátok, hogy édes az Úr.*[1] Ízlelni nem akarod, és mondod: édes? Mi az, hogy édes? Ha megízlelted, gyümölcsödben megtalálható, nem csak a szavakban, mintha csak a levelekben volna, nehogy az Úr átkától elszáradj, mint az a gyümölcstelen fügefa.[2]

Ízleljétek és lássátok, hogy édes az Úr. – Ízleljétek és lássátok: akkor fogjátok meglátni, ha megízleltétek. A nem ízlelő embernek azonban mivel bizonyítanád? Ha csak dicséred Isten nevének édességét, bármit mondasz, azok csak szavak; más az ízlelés. Dicséretének szavát a gonoszok is hallják, de csak a szentek ízlelik, milyen édes. Ezért ez az imádkozó, tapasztalva Isten nevének édességét, és beszélni akarván róla, meg akarja mutatni, de nincs kinek; a szenteknek ugyanis nincs szüksége arra, hogy megmutassa, mert ők maguk is ízlelik és tudják, a gonoszok pedig nem tapasztalhatják azt, amit nehogy akarnak ízlelni; Mit tesz tehát Isten nevének édességével? Visszahúzódik a gonoszok tömegétől: *és várom a nevedet, mert édes a te szentjeid színe előtt.* Édes a te neved, de nem a gonoszok színe előtt; én tudom, milyen édes, de azok színe előtt, akik ízlelték.

[1]Zsolt 33,9.
[2]Vö. Mt 21,19.

ÖTVENKETTEDIK ZSOLTÁR (53.)
Elmondta Tagastében 414-ben, húsvéti időben
50 éves, 13 éves pap, 9 éves püspök

1Végig Maeletért, megértésül. Dávidé.
Mondta az oktalan az ő szívében: „Nem Isten”.
2Megromlottak és utálatosságokat műveltek gonoszságaikban,
nincs, aki jót cselekednék;
3Isten letekintett a mennyből az emberek fiaira,
hogy lássa, van-e értelmes vagy Istent kereső.

4 Mind elhajlottak, mind haszontalanná váltak,
nincs, aki jót tenne, nincs egyetlen egy sem.
5Nemde valamennyien tudják,
akik gonoszságot cselekszenek,
akik falják népemet, mint a kenyeret?

6Istent nem hívták segítségül;
ott féltek félelemmel, ahol nem volt félelem.
Mert Isten szétszórta az emberek kedvét keresők csontjait,
megszégyenültek, mert Isten elvetette őket.

7Ki ad majd a Sionról szabadulást Izraelnek?
Amikor majd Isten megfordítja népének fogságát,
ujjongani fog Jákob, és örvendezni fog Izrael.

A jók sóhajtoznak ebben az életben

1. [1. v.] Elvállaltuk, hogy ezt a zsoltárt, amennyiben az Úr sugallja, veletek együtt elemezzük. A testvér parancsolja, hogy akarjuk, és imádkozik azért, hogy képesek legyünk rá. Ha valamit a sietség miatt mellőznénk, egészítse ki bennetek az, aki nekünk is adja, amit el tudunk mondani.

A zsoltár címe: *Végig Maeletért, megértésül. Dávidé.* A *Maeletért* ahogy a héber nevek értelmezésében találjuk, úgy tűnik, ezt mondja: a ’Vajúdóért’ vagy ’Gyötrődőért’. Az pedig, hogy ebben a világban ki vajúdik és gyötrődik, a hívők ismerik, mert közülük valók. Krisztus vajúdik itt, Krisztus gyötrődik itt; a Fő

odafenn, a tagok idelenn. Mert a gyötrődő és vajúdó mondta: *Saul, Saul, miért üldözöl engem?* [1] Akinek üldözésétől vajúdott, azt a megtérésével vajúdóvá tette. Mert ő maga is, miután megvilágosodott, és besoroltatott a tagok közé, akiket korábban üldözött, e tagokat szeretettel hordozva mondta: *Fiaim, újra a vajúdás fájdalmait szenvedem értetek, amíg Krisztus ki nem alakul bennetek.*[2] Tehát Krisztus tagjaiért, testéért, ami az Egyház,[3] ezért az egy emberért, azaz azért az egységért, melynek a Feje odafönn van, énekeljük ezt a zsoltárt.

Sóhajtozik, vajúdik és gyötrődik ez az ember. Miért? Vagy kik között, ha nem azért, mert megkapta és megismerte a főjétől, aki ezt mondta: *elárad majd a gonoszság és sokak szeretete ki fog hűlni?* Ha pedig elárad a gonoszság, és sokak szeretete kihűl, ki marad vajúdásra? Folytatja: *Aki állhatatos marad mindvégig, az üdvözül.*[4] Mitől lenne nagy dolog állhatatosnak maradni, ha nem zaklatások és kísértések, háborgatások és botrányok között kellene állhatatos lenni?

Senki nem kap parancsot arra, hogy a jót viselje el. De mivel neki (a vajúdónak és gyötrődőnek) mondják, és mivel érte éneklik ezt a zsoltárt, lássuk, kicsoda ő? Őmiatta dorgálják itt az embereket, akik között sóhajtozik, akik között gyötrődik, és a zsoltár végén elhangzik a gyötrődő és vajúdó vigasztalása. Tehát kik azok, akik között vajúdunk és sóhajtozunk, ha Krisztus testében vagyunk; ha ez alatt a fő alatt élünk, ha a tagjai közé számítunk; halljad csak, kik ezek.

A gonosz nagyon hajlandó Isten tagadására

2. *Mondta az oktalan az ő szívében: „Nem Isten”.* – Ilyen az az emberfajta, akik között gyötrődik és sóhajtozik Krisztus teste.

Ha ilyen ez az emberfajta, akkor nem sokakkal vajúdunk együtt; ha meggondoljuk, nagyon kevesen vannak; és nehezen akadunk olyan emberre, aki azt mondaná a szívében: *nincs Isten*, mert oly kevesen vannak, hogy a sokaságban félnek ezt kimondani, ezért a szívükben mondják, amit a szájukkal félnek mondani. Tehát nincsenek sokan, akiket el kell tűrnünk, szinte alig vannak; ritka az a fajta ember, aki a szívében mondja: *Nincs Isten.*

De vajon más értelemben nincs-e sokakban az, amiről azt gondoltuk, hogy csak kevesekben, ritkán, szinte alig valakiben fordul elő? Jöjjenek ide középre, akik erkölcstelenül élnek, vegyük szemügyre a becstelen, vétkes és bűnöző emberek tetteit, akik oly sokan vannak; akik naponta követik el a bűneiket, és mert tetteik már szokássá váltak, a szégyenérzetüket is elvesztették; az ilyen embereknek

[1] ApCsel 9,4.
[2] Gal 4,19.
[3] Vö. Kol 1,24.
[4] Mt 24,12–13.

akkora a sokasága, hogy Krisztus közöttük élő teste alig meri szóvá tenni azt, amit kénytelen megengedni, és nagy dolognak véli az ártatlanság épségének megőrzését, nehogy megtegye azt, amit megszokásból szoktak elkövetni, vagy ne merje megtenni, vagy ha merészelte megtenni, könnyebben fölhangzik az erkölcstelenül élők részéről a rosszallás, és a kifogás, mint az erkölcsösen élők szabad hangja.

És ezek ilyenek, hogy azt mondják a szívükben: *Nincs Isten.* Az ilyeneket próbálom meggyőzni. Mivel? Azzal, hogy azt hiszik, hogy a tetteikkel tetszenek Istennek. Tehát a zsoltár nem azt mondja: Egyesek mondják, hanem: *Mondta az oktalan az ő szívében: „Nincs Isten”.* Akik annyira hiszik, hogy van Isten, úgy vélik, hogy ugyanennek az Istennek tetszik, amit művelnek. Márpedig ha okosan megérted, hogy az oktalan azt mondta a szívében: *Nincs Isten,* ha figyelsz rá, ha érted, ha elemzed, akkor látod, hogy aki azt gondolja, hogy tetszenek Istennek az ő rossz tettei, nem Istennek gondolja őt.

Ha ugyanis Isten, akkor igazságos, ha igazságos, akkor nem tetszik neki az igazságtalanság, nem tetszik neki a gonoszság. Te pedig, amikor azt gondolod, hogy tetszik neki a gonoszság, tagadod Istent. Ha ugyanis Isten az, akinek nem tetszik a gonoszság, szerinted pedig nem olyan Isten, akinek nem tetszik a gonoszság, más Isten pedig nincs, csak az, akinek nem tetszik a gonoszság, amikor a szívedben azt mondod: Isten kedvét leli a gonoszságaimban, valójában ezt mondod: *Nem Isten.*

A gonoszok tagadják Krisztus istenségét

3. [2. v.] Arra az értelemre is hivatkozunk, mely magára, a mi Urunk Krisztusra, a mi Főnkre vonatkozik. Ő ugyanis amikor a szolga alakjában jelent meg a földön, akik őt megfeszítették, azt mondták: *Nem Isten.*

Mivel Isten Fia volt, ugyancsak Isten volt. De azok, akik *megromlottak és utálatosságokat műveltek gonoszságaikban,* mit mondtak? – Azt, hogy *Nem Isten;* öljük meg őt, nem Isten! A Bölcsesség könyvében hallod a szavukat, de előbb lásd, hogy megromlottak, hogy ezt tudják mondani a szívükben: *Nem Isten.* Az első vers után, mely szerint *mondta az oktalan az ő szívében: „Nem Isten”,* mintha az okot keresné, hogy miért tud az oktalan ilyet mondani, hozzá teszi: *Megromlottak és utálatosságokat műveltek gonoszságaikban.* Halljad, mennyire megromlottak. Ugyanis nem egyenesen gondolkodva mondták magukban: A romlás a rosszhiszeműséggel kezdődik, ebből fakadnak a rossz erkölcsök, azokból pedig a legkegyetlenebb gonoszságok; ezek a romlás fokozatai.

Mert mit mondtak magukban azok, akik nem egyenesen gondolkodnak? *Rövid és utálatos életünk ideje.*[1] Ebből a rosszhiszeműségből következik az, amit azt Apostol mondott: *Együnk, igyunk, mert holnap úgyis meghalunk,*[2]

Magát a fényűzést részletezi a közmondás: *Koszorúzzuk magunkat rózsabimbókkal, mielőtt elhervadnak, mindenütt hagyjuk ott az örvendezés nyomait.* A fényűzés ezen részletezése után mi következik: az, hogy *öljük meg a szegény igazat;*[3] ezt jelenti tehát a mondás: *Nem Isten.* Milyen finomnak látszik a beszéd: *koszorúzzuk magunkat rózsabimbókkal, mielőtt elhervadnak.* Van-e ennél kedvesebb, finomabb? Gondolnál-e ebből a finomságból keresztekre, kardokra? Ne csodálkozz rajta, a tövisek gyökerei is finomak, ha azokat tapintod, nem szúrnak, de belőlük születik az, ami szúr. *Megromlottak és utálatosságokat műveltek gonoszságaikban. Mondta az oktalan az ő szívében: „Nem Isten". Ha Isten Fia, szálljon le a keresztről.*[4] Íme, nyíltan kimondva: *Nem Isten.*

Szigorú ítélet alá esnek azok, akik félrevezetik a lelkeket

4. De hogyan sóhajtozik közöttük Krisztus teste? Sóhajtoztak közöttük az apostolok és Krisztus akkori tanítványai, de mennyiben érint ez minket? Hogyan vajúdunk a körükben mi? – Úgy, hogy még mindig vannak, akik azt mondják: *Krisztus nem Isten.* Ezt mondják azok, akik megmaradtak pogánynak; ezt mondják a zsidók, akik megszégyenülésük bizonyságaként mindenfelé szétszóródtak; ezt mondja sok eretnek is, mert az ariánusok is ezt mondták: *Nem Isten;* az eunumiánusok is mondták: *Nem Isten.* Ezekhez járulnak testileg azok is, akikről az imént szóltam, akik erkölcstelenül élnek, és igazából nem mást mondanak, mint hogy *nem Isten.*

Amikor ugyanis azt mondjuk nekik, hogy Krisztus bíróként jön el ítéletre, amit a nem tévedő Írások mondanak, ők inkább a kígyóhoz hajtják a fülüket, aki ezt sugallja: *Nem fogtok halállal meghalni,*[5] amit a Paradicsomban a teremtő Isten – *halállal halsz meg*[6] – igazságával szemben mondott, úgy teszik a rosszat, hogy maguknak mondják: „Krisztus eljön és mindenkinek meg fog bocsátani".

Így tehát hazug az, aki megmondta, hogy el fogja különíteni balra a gonoszokat, jobbra az igazakat. Az igazaknak ezt mondja majd: *Gyertek, Atyám áldottai, vegyétek az országot, mely nektek készíttetett a világ kezdetétől;* a gonoszoknak pedig mondja: *Távozzatok az örök tűzre, mely az ördögnek és angyalainak*

[1]Bölcs 2,1–2.
[2]1Kor 15,32.
[3]Bölcs 2,8–10.
[4]Mt 27,40.
[5]Ter 3,4.
[6]Ter 2,17.

készült.[1] Tehát hogyan bocsátana meg mindenkinek? Hogyan ne kárhoztatna el senkit? Tehát hazudik. Ezt jelenti a mondás: *Nem Isten.*

Vigyázz tehát, nehogy véletlenül te hazudjál. Te ugyanis ember vagy, Ő pedig Isten: *Isten ugyanis igazmondó, és minden ember hazug.*[2] De hogyan viselkedj velük te, ó Krisztus teste? Szíveddel és életeddel különülj el, ne kövesd őket, ne szokd meg őket, ne helyeseld, ne hagyd jóvá, amit tesznek, sokkal inkább dorgáld őket. Mert mit vársz azoktól, akik ilyeneket mondanak? *Megromlottak és utálatosságokat műveltek gonoszságaikban, nincs, aki jót cselekednék.*

Isten cselekszik, mivel Ő adja a cselekvőképességet

5. [3. v.] *Isten letekintett a mennyből az emberek fiaira, hogy lássa, van-e értelmes vagy Istent kereső.*

Mit jelent ez: *megromlottak és utálatosságokat műveltek* mindazok, akik mondják: *Nincs Isten?*

Hogyan? Rejtve marad Isten előtt, hogy ilyenek lettek? Vagy mi csak akkor ismerhetjük meg benső gondolatukat, ha Ő szól róla? Ha tehát ismerte, ha tudta, mit jelent az, amit itt mond: *Isten letekintett a mennyből az emberek fiaira, hogy lássa, van-e értelmes vagy Istent kereső?* Ezek ugyanis a vizsgálódó és nem a dolgot ismerők szavai: *Isten letekintett a mennyből az emberek fiaira, hogy lássa, van-e értelmes vagy Istent kereső.* És ha megtalálta volna, amit vizsgálódva keresett, és a mennyből letekintve mondja ki ítéletét: *Mind elhajlottak, mind haszontalanná váltak nincs, aki jót tenne, nincs egyetlen egy sem.*

Itt két meglehetősen nehéz kérdés jelentkezik: Ha ugyanis *Isten letekint a mennyből, hogy lássa, van-e értelmes vagy Istent kereső,* az oktalan emberben fölmerül a gondolat, hogy Isten nem tud mindent. Ez az egyik kérdés; melyik a másik? Ha *nincs, aki jót tenne, nincs egyetlen egy sem,* akkor ki az, aki a rosszak között vajúdik?

Ennek a kérdésnek az a megoldása, hogy az Írás sokszor beszél úgy, hogy amikor Isten ajándékából a teremtmény cselekszik, az Írás azt mondja, hogy Isten cselekszik: mint például amikor könyörülsz a szegényen, mivel Isten ajándékából teszed, Isten könyörül; amikor megismered, hogy ki vagy, mivel az Ő megvilágosításával teszed – ha el tudod mondani: *Mert te gyújtod meg az én mécsesemet, Uram; az én Istenem világosítja meg sötétségemet*[3]–, amit az Ő ajándékából és cselekvéséből ismersz meg, Ő ismeri meg.

[1]Mt 25,34–41.
[2]Vö. Zsolt 115,11.
[3]Zsolt 17,29.

Mert miért mondja ezt: *Próbára tesz titeket a ti Uratok, Istenetek, hogy megtudja, szeretitek-e Őt?*[1] Mit jelent az, hogy *megtudja*? Azt jelenti, hogy ajándékaként tudomásotokra hozza. Ha tehát itt ezt halljuk: *Isten letekintett a mennyből az emberek fiaira, hogy lássa, van-e értelmes vagy Istent kereső*, legyen velünk Ő, és adja meg, hogy amit tőle a szívünk fogant, vele világra is tudjuk hozni.

Az Apostol mondja: *Mi nem a világ lelkét kaptuk, hanem az Istentől eredő Lelket, hogy megismerjük, amit az Isten a kegyelemben ajándékozott nekünk.*[2] Tehát ezzel a Lélekkel, akivel megismerjük, hogy Isten mi mindent ajándékozott nekik, különbséget tudunk tenni önmagunk és azok között, akiknek ezek az ajándékok nem adattak meg, és önmagunkból ismerjük meg őket. Ha ugyanis megértjük, hogy önmagunktól semmi jó nem lehet bennünk, ha Tőle, akitől minden jó származik, nem kapjuk ajándékba, akkor egyúttal azt is látjuk, hogy semmi jó nem lehet azokban, akiket Isten nem ajándékozott meg azzal.

Ez a megkülönböztetés Isten Lelkéből van bennünk, és azáltal, hogy ezt látjuk, Isten látja, mert Isten teszi, hogy lássuk. Ezért mondja ezt is: *A lélek ugyanis mindent átlát, még Isten mélységét is;*[3] nem azért, mert ő vizsgálódik, aki tud mindent, hanem mivel neked adatott a Lélek, aki téged is látóvá tesz, és amit az Ő ajándékából te teszel, azt őróla mondja, hogy teszi, mert nélküle te nem tehetnéd. Tehát Istenről mondja, hogy teszi, amikor te teszed. A gyermekek lelkének ajándékából, akiknek megadatott Isten lelke, tekintenek le az emberek fiaira, hogy *lássék, van-e értelmes vagy Istent kereső,* de mivel ezt Isten és Isten lelkének ajándékából teszik, azt mondja, hogy Isten teszi, mintegy letekint és lát.

De miért a mennyből teszik ezt, ha emberek teszik? Mert az Apostol ezt mondja: *A mi gondolkodásunk azonban a mennyben van.*[4] Mert hogyan teszed, hogy láss, honnan tekintesz ki, hogy megérts? Nemde a szívedből? Ha ezt a szívedből teszed, te, keresztény ember, lássad, hogy a szíved odafönn van-e. Ha a szíved odafönn van, a mennyből tekintesz le a földre. És mivel ez Isten ajándékából teszed, *Isten tekint le a mennyből az emberek fiaira.* Ennek a kérdésnek tehát a mi gyarló módunkon et a megoldása.

Isten az embert az istenség részesévé teszi

6. [4. v.] Mi az, amit letekintve fölismerünk? Mi az, amit a letekintő Isten fölismer? Mi az, amit fölismer, mert ajándékozza? Halljad, mi az: *Mind elhajlottak, mind haszontalanná váltak, nincs, aki jót tenne, nincs egyetlen egy sem.*

[1] MTörv 13,3.
[2] 1Kor 2,12.
[3] 1Kor 2,10.
[4] Fil 3,20.

Mi lehet tehát a másik kérdés, ha nem az, amit az imént említettem: ha *nincs, aki jót tenne, nincs egyetlen egy sem,* akkor nem marad senki, aki a rosszak között sóhajtozna.

Várj csak, mondja az Úr, ne ítélj gyorsan; én megajándékoztam az embereket – mondja –, de magamból és nem őbelőlük, önmagukból ugyanis rosszak, emberek fiai, amikor erkölcstelenül cselekszenek; amikor jót tesznek, az én fiaim. Ezt teszi ugyanis Isten: az emberek fiaiból Isten fiait formálja, mert Isten Fiából alkotta az ember fiát.

Nézzétek csak, mi ez a részesedés: megígérte nekünk az istenségből való részesedést; hazudna az ígérettévő, ha előbb nem lett volna részese a halandóságnak. Isten Fia ugyanis a halandóság részese lett, hogy a halandó ember az istenség részese legyen. Aki megígérte neked, hogy megosztja veled a maga javát, előbb osztozott a bajodban; aki megígérte neked az istenséget, megmutatta irántad a szeretetet. Ha tehát elveszed az emberek istenfiúságát, csak az marad, hogy emberek fiai legyenek: *Nincs, aki jót tenne, nincs egyetlen egy sem.*

Isten népét a gonoszok szabdalják

7. [5. v.] *Nemde valamennyien tudják, akik gonoszságot cselekszenek, akik falják népemet, mint a kenyeret?* Nemde tudják, nemde megmutatják nekik? Szólj, fenyegess, beszélj a vajúdóból és gyötrődőből.

Népedet ugyanis falják kenyérként. Tehát itt Isten népéről van szó, melyet falnak. *Bizony, nincs, aki jót tenne, nincs egyetlen egy sem.* Ez szabály szerint így van, de ez a nép, melyet falnak, az a nép, amely szenved a rosszaktól, mely sóhajtozik és vajúdik a rosszak között, már azokból áll, akik az emberek fiai küzül Isten fiaivá váltak; ezért falják őket. *Ti megcsúfoljátok a nincstelen tanácsát, mert az Úr az ő reménysége.*[1]

Sokszor ugyanis ahhoz, hogy hallják Isten népét, azt is megvetik benne, hogy Isten népe. Ezt mondja: „Kirablom és kifosztom: ha keresztény, mit tehet velem”? Az szól hozzá, aki a vajúdóról beszél, és fenyegeti a falókat: *Nemde valamennyien tudják, akik gonoszságot cselekszenek,* mert az is, aki látta a tolvajt, együtt futott vele; együtt volt része a házasságtörővel, leülvén a testvére ellen beszélt, és anyja fia ellen okozott botrányt, ezt mondta a szívében: *Nem Isten.* Ezért mondják neki: *Ezeket megtetted és hallgattam. Gonoszságot gyanítottál, hogy hasonló leszek hozzád;* azaz nem leszek Isten ha *hasonló leszek hozzád.* De mi a folytatás: *Vádollak téged és arcod elé állítalak téged*.[2]

[1]Zsolt 13,6.
[2]Zsolt 49,18–21.

Így itt is *vádollak téged és arcod elé állítalak téged.* Most nem akarsz erről tudni, nehogy megutáld magad; egykor majd megtudod és sírni fogsz. Isten ugyanis bizonyítani fogja a gonoszoknak a maguk gonoszságát. Ha ugyanis nem fogja bizonyítani, akkor kik azok, akik ezt fogják mondani: *Mit használt nekünk a gőg, vagy mit hozott nekünk a kérkedő gazdagság?*[1] Tehát akkor majd megtudják azok, akik most nem akarják tudni. *Nemde valamennyien tudják, akik gonoszságot cselekszenek, akik falják népemet, mint a kenyeret?*

Miért teszi hozzá, hogy *mint a kenyeret?* Mint a kenyeret eszik az én népemet. Minden egyebet, amit megeszünk, hol ezt, hol azt esszük; nem mindig ugyanazt a zöldséget, nem mindig ugyanazt a húst, nem mindig ugyanazt az almát, de mindig ugyanazt a kenyeret esszük. Mit jelent az, hogy *falják népemet, mint a kenyeret?* Azt, hogy megszakítás nélkül, és anélkül, hogy abbahagynák, *falják, akik falják az én népemet, mint a kenyeret.*

Istent ingyen kell szeretni és tisztelni

8. [6–7. v.] *Istent nem hívták segítségül.* – Vigasztalja a sóhajtozó, mégpedig leginkább emlékeztetéssel, nehogy a sokszor boldoguló rosszakat követve abban keresse örömét, hogy rosszá válik. Őrzik számodra azt, amire ígéretet kaptál. Azok reménye jelen van, a tiéd eljövendő, de az övék folyékony, a tiéd biztos; az övék hamis, a tiéd igaz. Ők ugyanis *Istent nem hívták segítségül.*

„Nemde az ilyenek naponta kérlelik Istent?" – Nem kérlelik Istent. Figyeljetek, el tudom-e ezt mondani Isten segítségével?! Isten azt akarja, hogy ingyen tiszteljük, azt akarja, hogy ingyen szeressük, azaz tisztán szeressük; nem azt akarja, hogy azért szeressük, mert önmagán kívül ad valamit, hanem azért, mert önmagát adja. aki tehát segítségül hívja Istent azért, hogy gazdag legyen, nem Istent hívja; mert azt hívja, amiről akarja, hogy hozzá jöjjön. Mi más ugyanis a hívás, mint hogy magához hív az ember valakit. Mert amikor azt mondod: „Isten adj nekem gazdagságot", nem azt akarod, hogy Isten jöjjön hozzád, hanem hogy a gazdagság jöjjön hozzád. Amiről akarod, hogy hozzád jöjjön, azt hívod. Ha pedig Istent hívnád, Ő jönne hozzád, Ő maga lenne a gazdagságod. Most pedig azt akarod, hogy a pénzes ládád legyen tele, a lelkiismeret pedig üres legyen; Isten azonban nem a pénzes ládát, hanem a keblet tölti meg. Mit ér neked a külső gazdagság, ha belül ínség nyomaszt? Tehát azok, akik evilág előnyökért, földi javakért, a jelen életért és a földi boldogságért hívják Istent, nem Istent hívják.

[1] Bölcs 5,8.

Istenen kívül semmitől nem kell félni

9. Éppen ezért mi következik ezekből? Az, hogy *ott féltek félelemmel, ahol nem volt félelem.* Vajon félelmetes-e, ha valaki elveszíti a gazdagságot? Itt nincs félelem, és itt mégis félnek. Ha pedig valaki elveszíti a bölcsességet, ott valóban félelem van, és ott nem félnek.

Halljad, ítéld meg és értsd meg: Valakire rábíznak egy erszényt; később nem akarja visszaadni, sajátjának tekinti, aki nála letétbe helyezte, úgy gondolja, nem szerezheti vissza, mert az a sajátjaként kezeli, megtagadja a visszaadását.

Gondolja meg, minek elvesztésétől fél, és mitől akar távol maradni: kérdésessé válik a pénz és a hűség; amelyik értékesebb, azzal kapcsolatban kell nagyobb kártól félni. Te, akinél az aranyat letétbe helyezték, és magadénak tartod, elveszíted a hűséget; súlyosabb kárt szenvedsz, mégis örülsz a nyereségnek: *ott féltél félelemmel, ahol nem volt félelem.* Add vissza a pénzt, és ezzel keveset mondok: add vissza, veszítsd el a pénzt, nehogy a hűségedet elveszítsd. Te féltél visszaadni a pénzt, és el akartad veszíteni a hűséget!

A mártírok nem idegen jószágot vetettek el, hanem a sajátjukat is, nehogy elveszítsék a hűséget, megvetették. Csekélységnek tűnt elveszíteni a pénzt, amikor fekete listára kerültek; az életüket is elveszítették, amikor szenvedtek: elveszítették az életet, hogy az örök életre megtalálják.[1] tehát *ott féltek, ahol félni kell.* Azok tehát, akik Krisztusról azt mondták: „*Nem Isten”*, ott féltek, ahol nem volt félelem. Azt mondták ugyanis: *ha hagyjuk őt, jönnek a rómaiak, és elveszik tőlünk a helyet és az országot.*[2]

Ó ostobaság és oktalanság, mely a szívedben mondod: *Nem Isten*! Attól féltél, hogy elveszíted a földet, és elveszítetted a mennyet; attól féltél, hogy jönnek a rómaiak, és elveszik tőled a helyet és az országot, vajon elvették volna tőled Istent? Mi marad hát hátra? Mi más, mint hogy megvalld, hogy meg akartál valamit tartani, és megtartva, gonoszul elvesztetted? Mert megölvén Krisztust, elvesztetted a helyet is, a nemzetet is. Inkább meg akartad ölni Krisztust, mint elveszíteni a helyet, és elvesztetted a helyet is, a nemzetet is, Krisztust is.

Félvén ölték meg Krisztust, de miért? *Mert Isten szétszórta az emberek kedvét keresők csontjait.* Embereknek akartak tetszeni, ezért féltek a hely elvesztésétől. Krisztus pedig, akiről azt mondták: „Nem Isten”, nem akart ezeknek az embereknek tetszeni, nem akart tetszeni az emberek fiainak, akik nem voltak Isten fiai. Ezért szórták szét azok csontjait, az Ő csontjait senki nem törte el.

Megszégyenültek, mert Isten elvetette őket. Valóban, testvérek,ami őket illeti, nagy szégyen érte őket. Azon a helyen, ahol az Urat megfeszítették, akit azért

[1]Vö. Mt 10,39.
[2]Jn 11,48.

feszítettek meg, hogy el ne veszítsék a helyet és az országot, nincsenek zsidók. Tehát Isten szétszórta őket, de szétszórva figyelmezteti őket. hogy térjenek meg. Most ismerjék meg Krisztust, és mondják: „Isten Ő", akiről azt mondták: *Nem Isten*. Térjenek vissza az atyai örökséghez, Ábrahám, Izsák és Jákob örökségéhez; birtokolják velük együtt az örök életet, jóllehet a mulandó életet elveszítették.

Miért történik ez? Mert emberek fiaiból Isten fiaivá lettek. Mert amíg ragaszkodnak a múlthoz, és nem akarják, addig *nincs, aki jót tenne, nincs egyetlen egy sem, megszégyenültek, mert Isten elvetette őket.* És mintha feléjük fordulna, mondja: *Ki ad majd a Sionról szabadulást Izraelnek?* Ó ti ostobák! Vádoljátok, csúfoljátok, arcul veritek, leköpdösitek, tövissel koronázzátok, fölemelitek e keresztre, de kit?

Ki ad majd a Sionról szabadulást Izraelnek? – Nemde az, akinek mondtátok: *Nem Isten*? *Amikor majd Isten megfordítja népének fogságát.* Mert csak az fordítja meg *népének fogságát,* aki fogoly akart lenni a kezeitek között.

De kik értik ezt meg? *Ujjongani fog Jákob és örvendezni fog Izrael.* Az igazi Jákob és az igazi Izrael, az a fiatalabb, akinek az idősebb szolgált,[1] ő fog ujjongani, mert ő majd megismeri.

[1]Vö. 25,23.

ÖTVENHARMADIK ZSOLTÁR (54.)
Elmondta Karthagóban 413 januárjában
49 éves, 12 éves pap, 8 éves püspök

1Végig, himnuszokban. Megértésül. Dávidé,
2amikor jöttek a cifiták és mondták Saulnak:
„Íme, nemde Dávid nálunk rejtőzik?”

3Isten, a te nevedben üdvözíts engem,
és a te erődben ítélj meg engem.
4Isten, hallgasd meg imádságomat,
vedd füleidbe az én szám igéit!

5Mert idegenek keltek föl ellenem,
és hatalmasok keresték a lelkemet,
és nem állították Istent a szemük elé.
6Isten ugyanis íme megsegít engem,
és az Úr az én lelkem elfogadója.

7Fordítsd vissza a bajokat ellenségeimre,
a te erődben szórd szét őket.
8Szívesen áldozok neked,
vallomást teszek a nevedről, Uram, mert jó;
9mert minden szorongatásból kiragadtál engem,
és a szemem lenézett ellenségeimre.

Saul és Dávid történetileg és szimbolikusan

1. [1–2. v.] A zsoltár hosszú címének megvan a gyümölcse, ha értjük; és mivel maga a zsoltár rövid, a címre fordított idővel pótoljuk ki a zsoltár rövidségét. Ugyanis tőle függ az egész zsoltár, melyet énekelünk.

Ha valaki fölismeri, milyen titulus van egy ház homlokzatára fölerősítve, nyugodtan lép be, és amikor belépett, nem téved el. Mert a szemöldökgerendára azt írják föl, hogy odabenn hogyan lehet eligazodni.

A zsoltár címe így hangzik: *Végig, himnuszokban. Megértésül. Dávidé, amikor jöttek a cifiták és mondták Saulnak: „Íme, nemde Dávid nálunk rejtőzik?”*

Jól tudjuk, hogy Saul üldözője volt a szent férfinak, Dávidnak; emlékszünk, hogy Szeretetreméltóságtoknak azt is elmagyaráztuk, hogy Saul nem az élethez, hanem a halálhoz tartozó mulandó országnak előképe volt. Ugyanígy tudnotok kell már és emlékeznetek kell rá, hogy maga Dávid Krisztusnak vagy Krisztus testének az előképe.

Tehát kik a *cifiták*? Cif egy falu volt, lakói a cifiták, és az ő környékükön rejtőzött Dávid, amikor Saul kereste és meg akarta ölni. Amikor ez a cifiták tudomására jutott, elárulták Dávidot az üldöző királynak, mondván: *„Íme, nemde Dávid nálunk rejtőzik?”*[1]

Az árulás nekik nem használt semmit, és Dávidnak sem ártott semmit. Rosszindulatú lelkületük nyilvánult meg, Saul pedig az árulásuk után se tudta elfogni Dávidot; sőt azon a környéken volt egy barlang, ahol – amikor Saul Dávid kezébe adatott, úgy, hogy megölhette volna – megkímélte, és nem tette meg azt, ami a hatalmában volt.[2]

Saul pedig próbálta megtenni azt, amire nem volt hatalma. A cifiták tehát beláthatták, hogy kicsodák; mi pedig lássuk, hogy az ő esetükből a zsoltár mit akar tudomásunkra hozni.

A világ gazdagsága mulandó, a miénk örökkévaló

2. Ha tehát keressük, mit jelent a cifiták neve, úgy találjuk, hogy a jelentése: *virágzók.* Tehát bizonyos virágzók voltak Szent Dávid ellenségei, virágzók a rejtőzőnek. Megtaláljuk őket az emberi nemben, ha érteni akarjuk a zsoltárt. Először a rejtőző Dávidot, és utána a virágzó ellenségeit találjuk meg benne.

Figyeld a rejtőző Dávidot: *Hiszen meghaltatok* – mondja az Apostol Krisztus tagjainak –, *és életetek Krisztussal el van rejtve az Istenben.* Ezek a rejtőzők tehát mikor lesznek virágzók? *Amikor majd Krisztus, a mi életünk megjelenik, vele együtt ti is megjelentek dicsőségesen.*[3] Amikor ezek virágzók lesznek, akkor lesznek azok a cifiták elszáradók. Mert figyeljétek csak, milyen virághoz hasonítja dicsőségüket: *minden test, mint a fű, és a test minden dicsősége, mint a fű virága.* És mi a vége? *Elszáradt a fű és lehullott a virág.* Hol lesz akkor Dávid? Lásd a folytatást: *Az Úr igéje pedig megmarad örökre.*[4]

Tehát az embereknek ez a két fajtája van, melyeket meg kell különböztetnetek, és az egyiket választanotok kell. Mert mit használ neked ezt tudni, ha lusta vagy választani? És most kezedben van a választás hatalma, de eljön az idő, amikor elvész választási hatalmad, amikor Isten már nem késlelteti az ítélethirdetést.

[1]Vö. 1Sám 23,14. 15. 19.
[2]Vö. 1Sám 24,4–8.
[3]Kol 3,3–4.
[4]Iz 40,6 8.

Mert kik ezek a virágzó cifiták, ha nem annak az edomita Doegnak a teste, akiről Szeretetreméltóságtoknak néhány nappal ezelőtt beszéltünk, akiről ezt mondták: *Íme, az ember, aki nem Istent tette menedékévé, hanem gazdagságának sokaságában remélt, és ravaszságaiban érvényesült?*[1]

Ők a világ virágzó fiai, akikről az imént az evangéliumban hallottátok, hogy a maguk nemében ügyesebbek a világosság fiainál. Ők ugyanis, úgy tűnik, előrelátók, pedig nem tudják, megérik-e a jövőt. Hallottátok, mit tett urának az az urának javaiból magának jóttevő gondnok, aki elengedte ura adósainak tartozását, hogy amikor majd elmozdítják a gondnokságból, befogadják. És megcsalta ugyan urát, de ura megdicsérte a szívét, mert nem a saját kárára, hanem az ő tehetségére figyelt. Mennyivel inkább kell nekünk a mi Urunk Jézus Krisztus figyelmeztetésére barátokat szereznünk a gonoszság mammonjából?[2] A *mammon* ugyanis gazdagságot jelent. A mi gazdagságunk pedig ott van, ahol örök házunk van a mennyben. Ezért nevezik a pénzt gazdagságnak azok, akik csak ideig-óráig virágozhatnak, és nem tudnak örökre barátokat szerezni maguknak, mert nem ismerik az igazi gazdagságot. Tehát a gonoszság csak a pénzt gondolja gazdagságnak, mely ideig-óráig virágzik, mint a fű. Ezek a cifiták, Dávid ellenségei, akik a világban virágoznak.

3. Néha fölfigyelnek rájuk a világosság gyönge fiai is, és meginog a lábuk, amikor látják, hogy a rosszak szerencsésen virágoznak, és mondják magukban: „Mit használ nekem az ártatlanság? Mit hoz nekem, hogy Istennek szolgálok, hogy megtartom a parancsait, hogy senkit nem nyomorgatok, senkitől nem rablok el semmit, senkinek nem ártok, és odaadom, amit tudok? Íme, én mindezt megteszem, és ők virágoznak, én meg küszködöm!”

Nocsak! Te is cifita akarsz lenni? Virágoznak a világban, de elszáradnak majd az ítéletben, és a száradás után örök tűzre vetik őket; te is ezt akarod? Nem tudod, mit ígért neked az, aki eljött hozzád, és mit mutatott itt önmagában? Ha a cifiták virágja kívánatos lenne, nemde a te Urad maga is virágzott volna ebben a világban. Vagy nem volt hatalma ahhoz, hogy itt virágozzon? De Ő itt inkább rejtőzni akart a cifiták között, és Pontius Pilátusnak mint a cifiták virágának, amikor az gyanakodva vallatta országa felől, ezt akarta mondani: *Az én országom nem e világból való.*[3]

Tehát itt rejtőzött; és az összes jók rejtőznek itt, mert a javaik belül vannak, rejtve vannak, a szívben vannak, ahol a hit, ahol a szeretet, ahol a remény, ahol a kincsük van. Ezek a javak megjelennek-e a világban? Ezek a javak is rejtőznek és a jutalmuk is rejtőzik.

[1]Zsolt 51,9.
[2]Vö. Lk 16,8–9.
[3]Zsolt 18,36.

„Akkor a világ méltósága miért világít?” – Egy ideig ragyog. De vajon mindig ragyogni fog? Téli növény, csak nyárig virágzik.

Ne éljen tehát a lélekben az, amit egy másik zsoltárban találunk: Valaki ugyanis megvallja, hogy meginogva majdnem elesett, és Isten útján járva majdnem elbotlottak lépései, amikor látta a gonoszok virágát és bizonyos boldogságát; De miután megismerte, hogy a végére mit tartogat Isten a gonoszoknak, és aki tévedhetetlen, mit ígér a küszködő igazaknak, ezért az ismeretért hálát adva mondja: *Milyen jó Izrael Istene az egyenes szívűekhez!*

Miért mondod ezt: Nekem majdnem megingott a lábam. Miért? *Az én lábaim pedig majdnem meginogtak, mert föllobbantam a bűnösök miatt, a bűnösök békéjét látva.* De megszilárdultak a lépései, miután megértette a végső dolgokat.

Ugyanebben a zsoltárban kissé később mondja: *Vesződség volt a szemem előtt,* azaz nagy kérdésként merült föl a szívemben, hogy miért tesznek rosszat az emberek és virágzanak ebben a világban, sokan pedig jót tesznek, és vesződnek ezen a földön. Nagynak mutatkozott ez a kérdés a szemem előtt, és nehéznek a boncolgatásra; *Vesződség volt a szemem előtt mindaddig, amíg be nem mentem Isten szentélyébe, és megértettem az ő végüket.*[1] Mi ez az *ő végük?* Mi más lenne, mint amit az evangéliumban már megjövendölve tudunk? *Amikor ugyanis eljön az Emberfia, összegyűlnek eléje az összes nemzetek, és szétválasztja őket, miként a pásztor elkülöníti a juhokat a kosoktól: a juhokat a jobbjára, a kosokat a baljára állítja.*[2]

Íme, azokat a cifitákat elkülönítik, és tűz követi az elkülönítést. Hol van azok a virága, akik a bal oldalon fognak állni? Nemde akkor jajgatni fognak? Nemde akkor késő bánat gyötri őket, és mondják: *Mit használt nekünk a gőg, vagy mit hozott nekünk a kérkedő gazdagság? Mindezek átmentek, mint az árnyék.*[3]

Ó ti bal oldalon álló cifiták, későn bánkódtok amiatt, hogy az árnyékban virágoztatok! Miért nem ismertétek föl Dávidot, akit elárultatok, hogy köztetek rejtőzik? Ha ugyanis akkor megjavultatok volna, ez a fájdalom nem volna gyümölcstelen.

Van ugyanis gyümölcsöző fájdalom és van gyümölcstelen; a gyümölcsöző fájdalom most van, amikor vádolod magadat, amikor elítéled magadban rossz erkölcseidet, amikor üldözőbe veszed azt, amit elítéltél, az üldözött dolgokat kirekeszted, és ezek kirekesztése után megváltozol: leveted magadról a régi embert, és magadra öltöd az újat; inkább választod Krisztus gyalázatát, mint a cifiták virágzását.

[1]Zsolt 72,1–17.
[2]Mt 25,31–33.
[3]Bölcs 5.8.

De ha úgy adódik, hogy a javaid rejtekben vannak és a cifiták között rejtőzöl, a jutalmad ígéretét is rejtekben hordozod, és valami világi megtiszteltetés ér, ne kapasd el magad; mert ha emiatt dicsekszel, a cifiták virágzásába esel.

Így volt az a szent asszony, Eszter a zsidók népében, amikor idegen király felesége volt, és olyan veszedelem érte a polgártársait, hogy közben kellett járnia értük a királynál. Imádkozni kezdett és imájában megvallotta, hogy minden királyi ékessége olyan volt neki, mint a havibajos asszony rongya.[1] Ha asszonyok képesek erre, a férfiak nem képesek rá? És ha ezt meg tudta tenni a zsidó asszony, a keresztény Egyház nem tudná megtenni?

Tehát ezt mondanám Szeretetreméltóságtoknak: *Ha árad a gazdagság, a szíveteket ne kössétek hozzá.*[2] Lehet, hogy árad és hozzád szegődik a világi szerencse, te ne higgy a tengernek, se a rád nevetőnek Ha a gazdagság hozzád árad és túlárad, tipord meg, és Istenedtől tedd függővé. Ha ugyanis a lábad alatt tartod, és Tőle teszed függővé, ha elveszíted, nem fogsz összeomlani, Nehogy a rossz és legkevésbé sem keresztény gondolkodás miatt megtörténjék benned, amit egy másik zsoltárban mond, emlékezve ezeknek a cifitáknak a virágzására: *Nagyon mélyek a te gondolataid.*

Mondom tehát: *Nagyon mélyek a te gondolataid, Az oktalan férfi nem fogja megismerni, és az ostoba nem fogja megérteni ezeket.*

Mit nem fog megérteni? – Azt, hogy *amikor kihajtanak a bűnösök, mint a fű, és virágoznak mind, akik gonoszat cselekednek, hogy elpusztuljanak örökkön örökké.*[3]

Gyönyörködtette őket a rosszak virága, és mondták magukban: „Íme, a rosszak virágzanak, úgy gondolom, szereti Isten a rosszakat," és a gonoszok időleges virágzásában gyönyörködve maguk is gonoszságra tértek, hogy elpusztuljanak; nem ideig-óráig, mint ahogy azok virágoztak, hanem *örökkön örökké.*

Miért van ez? – Azért, *mert nem fogja megismerni, és az ostoba nem fogja megérteni ezeket, mert nem megy be Isten szentélyébe, hogy megértse a végüket.* És mivel meglehetősen nehéz ez a megértés, ezért kezdődött ez a zsoltár úgy, hogy Dávid a cifiták között rejtőzött, de nem gyönyörködött a cifiták virágzásában, hanem inkább a megaláztatást választotta közöttük, hogy Istennél legyen elrejtett dicsősége.

Tehát mit tulajdonítanak neki ebben a címben? *Végig, himnuszokban,* azaz dicséretekben. Milyen dicséretekben? Azokban, hogy *az Úr adta, az Úr elvette, amint az Úrnak tetszett, úgy történt, legyen áldott az Úr neve.*[4]

---

[1]Vö. Eszt 4,16.
[2]Zsolt 61,11.
[3]Zsolt 91,6–8.
[4]Jób 1,21.

Miután minden vagyonát elveszítette, elászáradni látszott? Távol legyen. A levelek lehullottak, a gyökér él. Tehát: *Végig, himnuszokban.*

Mit jelent az, hogy *Megértésül, Dávidé*? – Azt jelenti, hogy megértés ezzel szemben: *Az oktalan férfi nem fogja megismerni, és az ostoba nem fogja megérteni ezeket. Megértésül. Dávidé, amikor jöttek a cifiták és mondták Saulnak: „Íme, nemde Dávid nálunk rejtőzik?”* És elrejtőzött náluk, csakhogy ne virágozzék, mint azok. Halljad tehát az ő szavát.

Az ember üdvözítője és bírája Krisztus

4. [3. v.] *Isten, a te nevedben üdvözíts engem, és a te erődben ítélj meg engem.* – Ezt mondja a cifiták között rejtőző Egyház. Ezt mondja a keresztények teste, melynek jó erkölcsei rejtekben vannak, és a rejtekből reméli érdemeinek jutalmát; ezt mondja: *Isten, a te nevedben üdvözíts engem, és a te erődben ítélj meg engem.*

Eljöttél, ó Krisztus, alázatosan jelentél meg, megvetettek, megostoroztak, megfeszítettek, megöltek, de harmadnapon föltámadtál, a negyvenedik napon fölmentél a mennybe, ott ülsz az Atyának jobbján és senki nem lát. Onnan küldted el Lelkedet, akit az arra méltók megkaptak; betelve szereteteddel, prédikálták az egész világon a nemzeteknek alázatod dicséretét. Látom, hogy a te neved kiemelkedik az emberi nemből, mégis mint gyengét hirdetnek nekünk. A nemzetek tanítója is azt mondta, *nem akar másról tudni közöttünk, csak Jézus Krisztusról, még pedig a Megfeszítettről,*[1] hogy inkább az Ő gyalázatát válasszuk, mint a cifiták dicsőségét. Mindazonáltal mit mond róla? *Gyöngeségből ugyan meghalt, de él Isten erejéből.*[2] tehát eljött, hogy *gyöngeségből meghaljon,* és el fog jönni, hogy ítéletet tartson *Isten erejében.* De a kereszt gyöngesége által megdicsőült az Ő neve.

Aki pedig nem hisz a gyöngeség által megdicsőült névben, az meg fog rémülni a bírótól, amikor eljön erőben. És nehogy ez az egykor gyönge, amikor erősként eljön, szórólapátjával balra küldjön minket, üdvözítsen minket az Ő nevében és ítéljen meg minket az Ő erejében.

Mert ki volna olyan vakmerő, hogy azt mondaná Istennek: „Ítélj meg engem”! Ugye átokként szokták mondani embereknek: „Ítéljen meg téged az Isten!” És valóban átok, ha erejében ítélne meg téged, és nem üdvözítene a nevében.

Ha pedig előzőleg a nevében üdvözített, üdvösen fog megítélni erejében. Légy nyugodt: ez az ítélet számodra nem büntetés, hanem szétválasztás lesz. Mert egy

[1]Vö. 1Kor 2,2.
[2]2Kor 13,4.

másik zsoltárban így mondja: *Ítélj meg engem, Isten, és különítsd el ügyemet a nem szent nemzettől.*[1]

Mit jelent az, hogy *Ítélj meg?* Azt, hogy különíts el engem a cifitáktól, akik között rejtőzőm. Elviseltem az ő virágzásukat, jöjjön el már az én virágzásom is. Az ő viráguk időleges volt, és amikor elszáradt a fű, lehullott; milyen lesz az én virágom? *Az Úr házában vannak ők elültetve, Istenünk csarnokaiban fognak virágozni.*[2] Hátra van tehát számunkra is a virág, de olyan, amely nem hull le, mint a vizek mellé ültetett fa levele, melyről mondja: *és a levele le nem hull.*[3] Tehát *Isten, a te nevedben üdvözíts engem, és a te erődben ítélj meg engem.*

Isten bölcsessége mutatkozik abban, ahogyan meghallgatja az emberek kéréseit

5. [4. v.] *Isten, hallgasd meg imádságomat, vedd füleidbe az én szám igéit!* – Jussanak el füleidbe az én szám igéi, mert nem a cifiták virágát kérem tőled. *Vedd füleidbe az én szám igéit:* Te halld meg; mert ha a cifitákig el is hangzik imádságom, nem hallják meg, mert nem értik. Mert mulandó dolgoknak örülnek, nem ismerik az örök javak utáni vágyat.

Hozzád jusson el imádságom, a Te örök jótéteményeid utáni vágy kovácsolta és lőtte ki; a füleidbe küldöm, segítsd, hogy eljusson hozzád, el ne akadjon félúton, és lezuhanva össze ne törjön.

De még ha most nem is érkeznének el hozzánk azok a javak, amelyeket kérek, bizonyos vagyok benne, hogy később megjönnek. Mert valakiről mondják, hogy vétkeiben kérlelte Istent, és nem hallgatta meg. Mert világi vágyak késztették imádságra, és mulandó háborgatások közepette kérte, hogy múljanak el a mulandó háborgatások, és térjen vissza a fű virága, és mondta: *Istenem, én Istenem, miért hagytál engem.* Ez Krisztus hangja, de a tagjai nevében. *Vétkeim igéi* – mondja –: *Kiáltottam nappal, és nem hallgattál meg; És éjjel, és nem esztelenségemre;*[4] azaz éjjel is kiáltottam, *és nem hallgattál meg,* de ez, hogy nem hallgattál meg, nem megcsúfolásomra és észveszejtésemre szolgált, hanem inkább azért nem hallgattál meg, hogy bölcsebbé tégy, és megértsem, hogy mit kellene Tőled kérnem. Mert olyasmit kértem, amit ha megkapok, kárt okozott volna nekem.

Gazdagságot kérsz, ó ember! Hányan mentek tönkre a gazdagságuk miatt! Honnan tudod, hogy vajon javadra szolgálna-e gazdagságod? Nemde sok szegény biztonságosan rejtőzött; gazdagok lettek; majd amikor világítani

[1]Zsolt 42,l.
[2]Zsolt 91,14.
[3]Zsolt 1,3.
[4]Zsolt 21,2–3.

kezdtek, a náluk erősebbek prédájává váltak? Mennyivel jobb lett volna, ha rejtve maradnak, ha nem tudnak róluk, mert hirtelen keresni kezdték őket, nem azért, akik voltak, hanem amiatt, amijük volt!

Tehát evilági dolgokban figyelmeztetünk és buzdítunk titeket, testvérek az Úrban, hogy ne kérjetek valami pontosan meghatározott dolgot, hanem azt kérjetek, amiről Isten tudja, hogy javatokra válik. Mert egyáltalán nem tudjátok, hogy mi válik javatokra. Néha amiről azt gondoljátok, hogy javatokra válik, kárt okoz; és amit kárnak gondoltok, az válik javatokra.

Betegek vagytok: ne diktáljátok az orvosnak, hogy milyen gyógyszert akarjon adni. Ha a nemzetek tanítója, Pál apostol ezt mondja: *nem tudjuk, hogyan kell imádkoznunk,*[1] mennyivel inkább mi? Amikor úgy látta, hogy okosan imádkozik, és ezt kérte, hogy vétessék el tőle a test tövise, a sátán angyala, aki őt arcul veri, mit hallott az Úrtól, nehogy a kinyilatkoztatások nagyszerűsége magával ragadja?

Vajon megtörtént, amit akart? – Nem történt meg, azért, hogy az történjék, ami javára válik. Tehát mit hallott az Úrtól? *Háromszor kértem az Urat, hogy szabadítson meg tőle, de azt felelte: „Elég neked az én kegyelmem. Mert az erő a gyöngeségben válik tökéletessé”.*[2] Én gyógyító kötést helyeztem a sebre; tudtam, mikor kell rátenni, és tudom, mikor kell eltávolítani. Ne bújjon ki a beteg az orvos kezei közül, és ne adjon tanácsot az orvosnak.

Ugyanígy van minden mulandó dologgal. Háborgatnak? – Ha helyesen tiszteled Istent, tudnod kell, hogy Ő tudja, mi és kinek válik javára; Jól mennek a dolgaid? – Légy nagyon óvatos, nehogy azok megrontsák a lelkedet, és visszahúzódj attól, aki ezeket neked adta.

Tehát ez az értelmes imádkozó mit mond? Azt, hogy *Isten, hallgasd meg imádságomat, vedd füleidbe az én szám igéit!*

6. [5. v.] *Mert idegenek keltek föl ellenem.* – Miféle idegenek? Nemde maga Dávid zsidó volt Júda törzséből? Maga Cif falu Júda törzséhez tartozott, a zsidóké volt. Miért idegenek tehát? Nem a lakóhely, nem a törzs, nem a rokonság, hanem a virág tekintetében.

Meg akarod ismerni ezeket az idegeneket? Egy másik zsoltárban ezekről az idegenekről mondja, hogy a *szájuk hiúságot beszélt és jobbjuk a gonoszság jobbja.* És fölsorolja a cifíták virágát: *A fiaik, mint a növekvő hajtások ifjúságukban; a leányaik, mint a sarokoszlopok, megfaragva, mint a templom épülete. Tárházaik telve vannak, bővelkednek minden jókkal; juhaik ezresével, megszámlálhatatlanok legelőinken, ökreik kövérek. Nincs a városfalakon*

[1]Róm 8,26.
[2]2Kor 12,7–9.

romlás, sem átjárás, sem kiáltozás a tereiken. De nézd a cifitákat, lásd az ideig-óráig virágzókat. Boldognak mondták a népet, amely ilyen, méltán idegen fiak. És te, a cifiták között rejtőző? *Boldog a nép, melynek az Úr az Istene.*[1] Ebből az érzületből küldi az imádságot az Úr fülébe, amikor mondja: *vedd füleidbe az én szám igéit, mert idegenek keltek föl ellenem.*

Nagyon hasznos a próbatét kérdése

7. És hatalmasok keresték a lelkemet. Mert, testvéreim, új módon akarják elveszejteni a szentek fajtáját, és azokat, akik tartózkodnak ettől evilág reményétől, mindazok, akik ebben a világban remélnek. Kétségtelen, egyveleget alkotnak, kétségtelen, együtt élnek. Nagyon egymásnak feszül ez a két fajta: egyikük reményét csak az evilági és mulandó boldogságba veti, másikuk erősen remél Urában Istenében. És amikor ezek a cifiták egyetértenek, ne nagyon higgy az egyetértésüknek; hiányoznak a próbatétek. Amint valami próbatét jön, valakit számon kérnek a világ virágáért, nem csak azt mondom, hogy rátámad a püspökre, hanem még a templomba se akar járni, nehogy valami a Főből elvesszen.

Miért mondtam ezeket, testvérek? Mert most valamennyien szívesen hallgattok Krisztus nevében, és amennyire megértitek, úgy felkiáltotok a szóra, mert nem kiáltanátok, ha nem értenétek. E megértéseteknek gyümölcsözőnek kell lenniük, és hogy gyümölcsöző-e, azt a próbatét kérdezi meg; nehogy hamarosan azután, hogy miénknek mondanak titeket, a próbatét által idegennek találtassatok, és ezt mondják: *Idegenek keltek föl ellenem, és hatalmasok keresték a lelkemet;* nehogy azt mondják, ami a folytatás *nem állították Istent a szemük elé.*

Mert hogyan állítaná a szeme elé Istent, akinek a szeme előtt nincs más, csak a világ: Hogyan lehet pénzérmét pénzérmére rakni? Hogyan lehet gyarapítani a nyájakat? Hogyan lehet megtölteni a pincéket? Hogyan lehet mondani a léleknek: *Elegendő javad van, mulassál, lakomázzál, lakjál jól.* Vajon a szeme állítja-e azt, aki az így dicsekvőnek, és a cifiták virágával így virulónak mondja: *Te ostoba,* azaz te esztelen, oktalan férfi, *még ezen az éjszakán elvétetik a lelked; mindaz, amit készítettél, kié lesz?*[2] *Nem állították Istent a szemük elé.*

A gonoszok büntetése és a jók öröme maga a lelkiismeret

8. [6. v.] *Isten ugyanis, íme megsegít engem.* – És azok, akik között örvendezek, ezt nem tudják. Ha ugyanis ők is Istent állítanák a szemük elé, megtudhatnák, hogyan segít meg engem Isten. Ugyanis az összes szenteket megsegíti Isten, de odabenn, ahol senki nem látja. Amint ugyanis a gonoszoknak nagy büntetése a

[1]Zsolt 143,7–15.
[2]Lk 12,20.

lelkiismeret, ugyanúgy nagy öröme a jámboroknak maga a lelkiismeret. *Mert a mi dicsőségünk* – mondja az Apostol –*, lelkiismeretünk tanúságtétele.*[1] Ebben dicsekedett bensőjében, nem a cifiták virágában külsőleg az, aki az imént mondta: *Isten ugyanis, íme megsegít engem.*

Jóllehet a távoli jövőben van, amiket ígér, már ma édes és jelenlévő számomra a segítség. Már ma megtalálom szívem örömében, mert egyesek ok nélkül mondják: *„Ki mutat nekünk jókat?" Megjelent fölöttünk a te arcod fényessége, Uram; örömet adtál a szívembe;*[2] Nem a szőlőmbe, nem a nyájamba, nem a serlegembe, nem az asztalomra, hanem a szívembe. *Isten ugyanis, íme megsegít engem.* Hogyan segít meg téged? Úgy, hogy *az Úr az én életem elfogadója.*

9. [7. v.] *Fordítsd vissza a bajokat ellenségeimre.* – Bármennyire virulnak, bármennyire virágoznak, a tűznek tartogatják őket.

A te erődben szórd szét őket. – Gondold meg, hogy most virágoznak, gondold meg, hogy kihajtanak, mint a fű; te ne légy oktalan és ostoba férfi, hogy ezekre figyelve *elpusztulj örökkön örökké.*[3]

Fordítsd vissza a bajokat ellenségeimre. Mert ha te ennek a Dávidnak a testében leszel, *akkor ő a maga erejével fogja szétszórni őket.* Azok a világ szerencséjével virágzanak, és elvesznek Isten erejében. De nem úgy vesznek el, ahogyan virágzanak, mert ideig-óráig virágzanak, és örökre vesznek el; hamis javakkal virágzanak, valóságos gyötrelmekkel vesznek el. *A te erődben szórd szét őket,* akiket gyöngeségedben elviseltél.

Istent önmagáért, nem más miatt kell szeretni és dicsérni

10. [8. v.] *Szívesen áldozok neked.* – Csak az értheti meg a szívnek ezt a javát, ha valaki más beszél róla, aki önmagában már ízlelte.

Mit jelent ez, hogy *szívesen áldozok neked*? – Elmondom, és aki tudja, értse meg, amennyire képes; aki nem képes megérteni, higgye el és imádkozzék azért, hogy megérthesse. De vajon emiatt elmehetünk-e e vers mellett, anélkül, hogy figyelmetekbe ajánlanánk?

Mondom Szeretetreméltóságtoknak, hogy az Ő szeretete késztet, hogy mondjak róla valamit, és hálát adok Istennek, hogy figyelmesen hallgattok. Mert ha azt látnám, hogy unatkozva hallgattok, szándékom ellenére hallgatnék erről a versről, de a szívemben, amennyire az Úr engedi, akkor sem hallgatnék. Jöjjön tehát a nyelvemre, ami a szívemben megfogant, és hangozzon el, amit a

[1] 2Kor 1,12.
[2] Zsolt 4,6–7.
[3] Vö. Zsolt 91,7–8.

lelkemben őrzök, mondjuk el, amennyire képesek vagyunk, mit jelent az, hogy *szívesen áldozok neked*?

Miféle áldozatról beszélek itt, testvérek? Vagy mit ajánlhatnék fel méltón az Úrnak irgalmasságáért? Vágóáldozatot keressek a juhnyájból, válasszak ki egy kost, szemeljek ki egy bikát a gulyából, tömjént hozzak a szabeusok földjéről? Mit tegyek? Mi mást ajánlhatnék fel, mint amit mond: *a dicséret áldozata dicsőít meg engem?*[1] Tehát miért szívesen? Mert ingyen szeretem azt, amit dicsérek.

Dicsérem Istent, és a dicséretében örvendek; Annak dicséretének örvendek, akit ha dicsérek, nem fogok megszégyenülni. Mert nem úgy dicsérem, ahogyan a nézők a színházi látványosságokat, vagy a szurkolók a kocsihajtót, a vadászt, vagy bármilyen mutatványost buzdítanak, és közösen kiabálva dicsérnek; és jóllehet valamennyien kiabálnak, ha az, akinek szurkoltak veszített, mindannyian megszégyenülnek. Nem így a mi Istenünk: szívesen kell dicsérnünk, szeretettel kell szeretnünk, ingyenes legyen, amit szeretünk, és az, amit dicsérünk.

Mit jelent az, hogy ingyenesen? – Azt jelenti, hogy Őt önmagáért és nem más miatt. Ha ugyanis azért dicséred Istent, hogy adjon neked valami mást, már nem ingyen szereted Istent. Szégyenkeznél, ha a feleséged a gazdagságodért szeretne téged, és ha elszegényednél házasságtörésen törné a fejét. Ha tehát te azt akarod, hogy a feleséged ingyen szeressen, te magad valami másért szeretnéd Istent? Miféle jutalmat akarsz kapni Istentől, te kapzsi? Nem a földet, hanem önmagát tartogatja számodra Ő, aki az eget és a földet teremtette.

Szívesen áldozok neked – ne kényszerből tedd. Ha ugyanis más miatt dicséred Istent, kényszerből dicséred. Ha megvolna az, amit szeretsz, nem dicsérnéd Istent.

Nézd csak, mit mondok: például dicséred Istent, hogy sok pénzt adjon neked; ha máshonnan, nem Istentől volna sok pénzed, dicsérnéd-e Istent? Ha tehát a pénz miatt dicséred Istent, nem szívesen, hanem kényszerből áldozol, mert rajta kívül valami mást szeretsz. Ezért mondja: *Szívesen áldozok neked.*

Mindent vess meg, Őrá figyelj. És mindaz, amit megadott, az adakozó miatt jó. Mert bőkezűen ad, a mulandó dolgokat is adja, egyeseknek a javára, másoknak a kárára, a maga ítéletének magassága és mélysége szerint.

Ezen ítéletek mélységén ámult el az Apostol, amikor mondta: *Mekkora a mélysége az Isten gazdagságának, bölcsességének és tudásának! Mily kifürkészhetetlenek szándékai, mily megfoghatatlanok útjai!*[2] Ő tudja, mikor

[1]Zsolt 49,23.
[2]Róm 11,33–34.

adjon, és kinek adjon; mikor vegyen el, és kitől vegyen el. Ebben az időben te azt kérdd, ami a jövőben javadra válik, azt kérdd, ami örökre megsegít téged. Őt magát azonban ingyen szeresd, mert nem találsz jobbat annál, hogy önmagát adja, vagy ha találnál, akkor azt kérdd.

Szívesen áldozok neked. – Miért szívesen? – Azért mert ingyen.

Mit jelent az, hogy *ingyen*? – Azt jelenti, hogy *vallomást teszek a nevedről, Uram, mert jó;* semmi másért, csak azért, mert jó. Vajon ezt mondja-e: „Vallomást teszek a nevedről, Uram, mert termékeny földeket adsz nekem, mert aranyat és ezüstöt adsz, mert nagy gazdagságot, sok pénzt, magas méltóságot adsz nekem?" Nem. Hanem mit mond? Azt, hogy *mert jó.* Nem találok jobbat, mint a te neved, ezért teszek vallomást a nevedről, Uram, mert jó.

11. [9. v.] *Mert minden szorongatásból kiragadtál engem*. –Ebből értettem meg, hogy jó a te neved, mert ha a háborgatások előtt fölismerhettem volna, talán nem lettek volna szükségesek számomra. De figyelmeztetésül jött a háborgatás, figyelmeztetés lett a te dicséretedre. Mert meg nem értettem volna, hogy hol vagyok, ha figyelmeztetést nem kapok a gyöngeségemre.

Minden szorongatásból kiragadtál engem, és a szemem lenézett ellenségeimre. – Azokra a cifitákra nézett le a szemem. Az ő virágukat átléptem a szív magasságával, eljutottam hozzád, és onnan néztem le rájuk, *és megláttam, hogy minden test fű és az ember dicsősége, mint a fű virága,*[1] mint ahogy egy másik helyen ugyanezt mondja: *Láttam, hogy a gonosz fölmagasztaltatik és fölemelkedik, mint a libanoni cédrus; átmentem, és íme, nem volt.*

Miért *nem volt?* – Azért, mert *átmentél.*

Mit jelent az, hogy *mert átmentél*? – Azt jelenti, hogy nem ok nélkül. Emeljük föl a szívet, hallottad, mert nem maradtál meg a földön, ahol megromlanak, mert fölemelted a lelkedet Istenhez, és a libanoni cédrusok fölé emelkedtél, és abból a magasságból tekintettél le; és íme nem volt, és kerested, és nem találtad meg a helyét.[2]

Már nincs előtted vesződség, *mert bementél Isten szentélyébe, megértetted a végüket.*[3] Itt is így fejezi be: *és a szemem lenézett ellenségeimre.*

Ezt tegyétek tehát, testvérek, a lelketekkel: Emeljétek föl a szíveteket, köszörüljétek ki elmétek élét, tanuljátok meg ingyen szeretni Istent, tanuljátok meg megvetni a jelen világot, tanuljátok meg szívesen áldozni a dicséret áldozatát, hogy a fű virága fölé emelkedve tudjatok letekinteni ellenségeitekre.

[1]Iz 40,6.
[2]Zsolt 36,35–36.
[3]Zsolt 72,16 17.

ÖTVENNEGYEDIK ZSOLTÁR (55.)
Beszéd a néphez Hippóban, húsvéti időben, 395-ben
41 éves, 4 éves pap

1Végig. Himnuszokban. Megértésül. Dávidé.
2Hallgasd meg, Isten, imádságomat,
és ne vesd meg könyörgésemet;
3figyelj rám és hallgass meg engem.
Elszomorodtam zaklatottságomban és megzavarodtam,
4az ellenség hangjától és a bűnös háborgatása miatt.
Mert reám görgették a gonoszságot,
és a haragban elsötétítettek engem.
5A szívem megzavarodott bennem,
és a halálfélelem szakadt rám.
6Félelem és reszketés fogott el,
és elborított a sötétség.

7És mondtam: „Ki ad nekem szárnyakat, mint a galambé,
hogy elröpüljek és megnyugodjam?
8Íme, menekülve eltávolodtam,
és kinn maradtam a pusztában.
9És vártam azt, aki megszabadít engem
a kislelkűségtől és a vihartól.

10Süllyeszd el őket, Uram, osszad meg a nyelvüket,
mert gonoszságot és ellentmondást láttam a városban.
11Éjjel és nappal körülveszi falain
a gonoszság és a vesződség,
a belsejében az igazságtalanság,
12és nem fogyott el tereiről az uzsora és az álnokság.

13Mert ha az ellenség mondott volna rám átkot,
elviseltem volna;
és ha az mondott volna rosszakat rólam, aki gyűlölt,
elrejtőztem volna előle.
14Te pedig, velem egy szív, egy lélek ember,
vezérem és ismerősöm,
15aki velem együtt kaptál édes étkeket:
Isten házában egyetértésben jártunk.
16Jöjjön rájuk a halál,
és elevenen szálljanak le az alvilágba,

mert aljasság lakik az ő vendégházaikban, a bensőjükben.
17Én fölkiáltottam az Úrhoz,
és az Úr meghallgatott engem.
18Este és reggel és délben elmondom és kihirdetem,
és meghallja az én hangomat.

19Megváltja békességben az én lelkemet azokkal szemben,
akik közelítenek hozzám,
mert sok dologban velem voltak.
20Meghallgat engem Isten, és meg fogja alázni őket,
Ő, aki a századok előtt van.
Számukra ugyanis nincs megváltozás,
és nem félték az Istent.
Kinyújtotta a kezét a megfizetésben.
21Meggyalázták az ő szövetségét.
megoszlottak arcának haragjától.
22És közel jött az ő szíve.
Beszédei lágyabbak az olajnál,
és ugyanazok hajítódárdák.

23Bízd az Úrra gondodat, és ő majd táplál téged;
nem hagyja örökre hánykolódni az igazat.

24Te pedig, Isten, leviszed őket a romlás kútjába.
A véreskezű és álnok férfiak nem érik meg napjaiknak felét;
én pedig Tebenned remélek, Uram.

A mi tökéletességünk Krisztus

1. [1. v.] Ennek a zsoltárnak ez a címe: *Végig. Himnuszokban. Megértésül. Dávidé.*

Hogy mit jelent a végig, azt csak röviden említjük, mert már tudjátok. *A törvény vége ugyanis Krisztus, minden hívő megigazulására.*[1] A szándéknak tehát a végre, Krisztusra kell irányulnia. Miért nevezzük végnek? Azért, mert bármit teszünk, a vég felé irányítjuk, és amikor oda megérkezünk, tovább már nincs mit keresnünk.

[1] 1 Róm 10,4.

A véget olyan értelemben is használjuk, hogy *befejez*, de úgy is, hogy *tökéletessé tesz*. Ugyanis másként értjük, amikor ezt halljuk: „az ételnek *vége*, mert megették”, és másként, amikor ezt: „*vége* a ruhának, melyet megszőttek”; mindkét esetben ezt halljuk: *vége van,* de az ételnek úgy, hogy már nincs, a ruhának pedig úgy, hogy tökéletesen készen van.

A mi végünknek a tökéletességünknek kell lennie, a mi tökéletességünk pedig Krisztus. Benne ugyanis tökéletessé válunk, mert mint Főnek vagyunk a tagjai. És a *törvény végé*nek nevezik, mert nélküle senki nem teljesíti a törvényt. Amikor tehát a zsoltárokban ezt halljátok: *végig* – mert sok zsoltárnak ez a felirata –, ne az elenyészésre, hanem a tökéletes befejezésre gondoljatok.

Isten dicsérete soha ne haljon ki a keresztények szívéből

2. *Himnuszokban:* dicséretekben. Ugyanis akár háborgást és szorongatást szenvedünk, akár örvendezünk és ujjongunk, Őt kell dicsérnünk, aki a háborgatásokban nevel, az örömben pedig vigasztal minket.

Ezért Isten dicséretének nem szabad megszűnnie a keresztény ember szívében és szájában, nehogy az történjék, hogy a kedvező körülmények között dicsér, a nehézségek közepette pedig átkozódik, hanem ahogyan a zsoltár mondja: *Áldom én az Urat minden időben, az Ő dicsérete mindenkor az én számban.*[1]

Ha örülsz, ismerd föl a kedveskedő Atyát, ha háborgást szenvedsz, ismerd föl az Atyát, aki nevel. Akár kedveskedik, akár jobbít, azt neveli, akinek az örökséget készíti.

Dávid Krisztusnak, a Főnek és a testnek előképe. Az értelemmel megáldott ember Isten képmása.

3. Mit jelent tehát az, hogy *Megértésül, Dávidnak*? – Dávid, a szent próféta, Izrael királya, mint tudjuk, Jessze fia volt;[2] de mivel a mi Urunk Jézus Krisztus test szerint a mi üdvösségünkre az ő magvából jött,[3] Dávid neve gyakran Krisztust jelenti, és Dávid Krisztus előképe a testi leszármazás miatt.

Mert Krisztus bizonyos szempontból fia Dávidnak, bizonyos szempontból pedig ura Dávidnak: teste szerint fia, istensége szerint ura Dávidnak.

Ha ugyanis mindenek általa lettek,[4] akkor Dávid is általa lett, akinek magvából eljött az emberekhez. Ezért amikor az Úr megkérdezte a zsidókat, ki fiának mondják a Krisztust, azt válaszolták: „Dávid fiának!” De látta, hogy azok megmaradtak a testnél, és elveszítették az istenséget; és e kérdés föltételével

[1]Zsolt 33,1.
[2]Vö. 1Sám 16,18.
[3]Róm 1,3.
[4]Vö. Jn 1,3.

helyesbítette őket: *Hogyan nevezheti tehát Dávid a Lélek sugallatára Urának, amikor ezt mondja: „Így szólt az Úr az én Uramhoz: »Ülj a jobbomra, míg ellenségeidet lábad alá vetem«.” Ha Dávid Urának nevezi, hogy lehet a fia?*[1] – Kérdést tett föl, nem a fiút tagadta. Hallottátok az Urat, mondjátok meg, hogyan fiú? Hallottátok a fiút, mondjátok meg, hogyan Úr?

Ezt a kérdést a katolikus hit oldja meg. Hogyan Úr? – Úgy, hogy *kezdetben volt az Ige, az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige.* Hogyan fiú? – Úgy, hogy *az Ige testté lett és közöttünk lakozott.*[2]

Mivel tehát Dávid Krisztus előképe, Krisztus pedig – ahogy Szeretetreméltóságtoknak már gyakran mondtuk – a Fő és a test, nem szabad magunkat Krisztustól idegennek mondani, hiszen a tagjai vagyunk; és tőle függetlennek sem tekinthetjük magunkat, mert *ketten egy testben lesznek. Ezért az ember elhagyja apját, anyját, feleségével tart, és a kettő egy test lesz. Nagy titok ez, én Krisztusra és az Egyházra vonatkoztatom.*[3]

Mivel tehát a teljes Krisztus a Fő és a test, amikor ezt halljuk: *Megértésül, Dávidé,* önmagunkat is értsük Dávidban, hogy megértsenek Krisztus tagjai és a tagjaiban Krisztus értsen meg, és Krisztus tagjai értsenek meg Krisztusban, mert a Fő és a tagok egy Krisztus.

A Fő az égben volt és mondta: *Miért üldözöl engem?*[4] Mi vele együtt vagyunk az égben a remény által, Ő velünk van a földön a szeretet által.

Megértésül, Dávidnak. – Figyelmeztetést kapunk, amikor halljuk, és értse meg az Egyház: mert ránk tartozik, hogy megértsük, milyen rossz helyzetben vagyunk most, és milyen rossztól szeretnénk megszabadulni, emlékezve az Úr imádságára, melynek a végén mondjuk: *Szabadíts meg a gonosztól*.[5]

Tehát evilág sok háborgása közepette sirat valamit ez a zsoltár a megértésben. Az nem sír vele együtt, akiben nincs megértés.

Egyébként pedig, Szeretteim, emlékeznünk kell: az, hogy Isten képére vagyunk teremtve, nem másban keresendő, mint az értelemben.

Mert az állatok sok dologban felülmúlnak minket. Amiben azonban az ember önmagát Isten képére teremtettnek tudja, abban fölismer valami többletet az állatokkal szemben. Sorra véve mindent, amivel az ember rendelkezik, abban találja magát különbözőnek az állatoktól, hogy van értelme.

---

[1]Mt 22,42–45.
[2]Jn 1,1 14.
[3]Ef 5,31 32.
[4]ApCsel 9,4.
[5]Mt 6,13.

Ezért egyeseket, akik önmagukban elhanyagolják azt a sajátos és legnagyobb ajándékot, amit a Teremtőtől kaptak, maga a Teremtő dorgálja, mondván: *Ne legyetek olyanok, mint a ló és az öszvér, melyekben nincs értelem.*[1]

És egy másik helyen mondja: *Az ember, amikor megtiszteltetésben volt.* Milyen megtiszteltetésben, ha nem abban, hogy Isten képmására teremtetett? *Az ember, amikor megtiszteltetésben volt, nem fogta föl; hasonlóan a barmokhoz, amelyek elpusztulnak, és hasonló lett hozzájuk.*[2]

Ismerjük föl tehát megtiszteltetésünket és értsük meg. Ha megértjük, látjuk, hogy ez a világ, amelyben élünk, nem az örvendezés, hanem a sóhajtozás régiója; nem az ujjongásé, hanem még a siralomé.

De még ha valami ujjongás lakik is a szívünkben, az nem a jelen valóságban, hanem a reményben van. Ígéreteknek örülünk, mert tudjuk, hogy aki az ígéretet tette, nem csal meg.

Ami pedig a mostani időket illeti, halljátok, hogy milyen rosszban, milyen szorongatásokban vagyunk; és ha ezen az úton jártok, ismerjétek föl magatokban azt, amit hallotok.

Aki ugyanis még nem a jámborság útján jár, csodálkozik, hogy Dávid tagjai így sóhajtoznak, mert önmagában ezeket nem látja. Amíg pedig még nem látja önmagában, addig nincs itt, nem érzi, amit a test (tudni illik Krisztus teste) érez, mert kívül van a testen; kerüljön be a testbe, és érezni fogja. Mondja tehát és halljuk, halljuk és mondjuk.

Miért tűri meg Isten a gonoszokat a világban

4. [2–3. v.] *Hallgasd meg, Isten, imádságomat, és ne vesd meg könyörgésemet; figyelj reám és hallgass meg engem.* – A küszködő, az aggódó, a háborgatásokban lévő szavai ezek. A sokat szenvedő imádkozik, aki szeretne megszabadulni a rossztól.

A következőkben halljuk csak, hogy milyen bajban van, hogy amikor kezdi mondani, fölismerjük, hogy mi vagyunk abban a bajban, hogy a közös háborgatásban együtt imádkozzunk vele.

Elszomorodtam zaklatottságomban és megzavarodtam. – Miben szomorodott el? Miben zavarodott meg? *Zaklatottságomban* – mondja. Rossz emberekről beszél, akik miatt szenved, és az ő elviselésüket nevezi zaklatottságának.

[1]Zsolt 31,9.
[2]Zsolt 48,21.

Ne gondoljátok, hogy feleslegesen vannak a rosszak ebben a világban, és hogy Isten semmi jót nem hoz ki belőlük. Minden rossz vagy azért jön, hogy megjavuljon, vagy azért jön, hogy általa egy jó embert gyakorlatoztassanak.

Tehát bárcsak azok, akik most gyakorlatoztatnak minket, megtérnének, és velünk együtt gyakorlatoznának; de addig is, amíg így gyakorlatoztatnak, ne gyűlöljük őket. Mert nem tudjuk, hogy az, aki közülünk rossz, vajon mindvégig rossz marad-e; és gyakran, amikor úgy látod, hogy gyűlölni kell az ellenséget, a testvért gyűlölöd, és nem tudod.

Az ördög és angyalai a Szentírásban úgy jelennek meg előttünk, mint akik örök tűzre vannak ítélve. Csak az ő megjavulásuk reménytelen, akik ellen rejtetten küzdünk, és amely küzdelemre fölfegyverez minket az Apostol, mondván: *Nem annyira a vér és a test ellen,* azaz nem látható emberek ellen *kell küzdenünk, hanem a fejedelemségek és hatalmasságok, ennek a sötét világnak kormányzói és az égi magasságoknak gonosz szellemei ellen.*[1]

Amikor a *világ*ot mondja, ne arra gondoljatok, hogy a démonok, az ég és a föld kormányzói, mert *e sötét világ*ot mondja, a világ szeretőinek világát mondja, az istentelenek és gonoszok világát mondja, azt a világot mondja, amelyről az evangéliumban ez áll: *és a világ nem ismerte meg őt.*[2]

Ha ugyanis a *világ nem ismerte meg a világosságot, mert a világosság a sötétségben világít és a sötétség nem fogta föl,* és a sötétséget, mely nem fogta föl a jelenlévő világosságot, *világ*nak nevezi, akkor a démonok e sötétség kormányzói.

Ezekről a kormányzókról a Szentírásban határozott ítéletet találunk, mely szerint nem remélhető egyikük megtérése sem. A sötétségről azonban, amelynek ezek a démonok a kormányzói, nem tudhatjuk, hogy nem lesznek-e világossággá azok, akik korábban sötétség voltak.

Az Apostol ugyanis a már hívőknek mondja: *egykor sötétség voltatok, most pedig világosság vagytok az Úrban*[3] – sötétség magatokban, világosság az Úrban.

Tehát, testvérek, az összes rosszak, ameddig rosszak, gyakorlatoztatják a jókat. Mert halljátok csak röviden és értsétek meg: ha jó vagy, akkor csak a rossz ember az ellenséged. Reád pedig a jóságnak az a szabálya vonatkozik, hogy követned kell Atyád jóságát, *aki fölkelti napját jókra és rosszakra, és esőt hullat igazakra és gonoszokra.*[4] Mert nem csak neked ellenséged, hanem Istennek is:

[1] Ef 6,12.
[2] Jn 1,10.
[3] Ef 5,8.
[4] Mt 5,45.

neked az az ellenséged, aki épp úgy teremtmény, mint te; Istennek pedig az az ellensége, akit megteremtett.

Az Írásokban gyakran olvasunk Isten rossz és gonosz ellenségeiről; és könyörül rajtuk Ő, akinek az ellenség semmit nem tud felróni, akinek minden ellensége hálátlan, hiszen Tőle van mindene, ami csak jó. Tőle kapja irgalmasságként azt is, ami háborgatja. Mert azért éri háborgatás, hogy ne gőgösködjön; azért éri háborgatás, hogy alázatosan elismerje a Magasságbelit.

Tehát te mit nyújtottál ellenségednek, akit elviselhetetlennek tartasz? Ha ő ellenségének tartja azt, Akitől annyi mindent kapott, és *aki fölkelti napját jókra és rosszakra, és esőt hullat igazakra és gonoszokra,* akkor te, aki sem a Napot nem tudod fölkelteni, sem esőt nem tudsz hullatni a földre, egy dolgot nem vagy képes megtartani az ellenségeddel kapcsolatban, hogy a tiéd legyen a jó akaratú emberek békéje a földön?[1]

Tehát mivel a szeretetnek ezt a reguláját róják rád, hogy az Atyát követve szeresd az ellenséget – *szeressétek ellenségeiteket*, mondja –,[2] hogyan gyakorolnád magadat ebben a parancsolatban, ha nem volna ellenséged?

Látod tehát, hogy valami a javadra válik: te is annak köszönheted, hogy irgalmasságot nyersz, hogy Isten megkíméli a rosszakat, mert ha te jó is volnál, rossz emberből lettél jó; és ha Isten nem könyörülne a rosszakon, te sem volnál itt, aki most hálát adsz. Tehát legyen irgalmas másokhoz is az, Aki megkönyörült rajtad is, mert az isteni jóság útját nem torlaszolhatod el azután, hogy te átmentél rajta.

Kemény dolog szeretni az ellenségeket, de szükséges

5. [4. v.] Tehát miért imádkozik ez az imádkozó a rosszak között, akiknek ellenségeskedései gyakorlatoztatják? Mit is mond? *Elszomorodtam zaklatottságomban és megzavarodtam.*

Amikor kitágítja a szeretetet, hogy szeresse az ellenségeket, undor fogja el, mert sokan ellenségeskednek, sokak dühe ugat körülötte, és erőt vesz rajta bizonyos emberi gyöngeség. Úgy látja, hogy kezdi áthatni a gonosz ördögi sugallat, hogy gyűlölje az ellenségeket; visszaveri a gyűlöletet, hogy tökéletesítse a szeretetet, és ebben a harcban és küzdelemben zavar támadt benne.

Az ő hangja szólal meg ugyanis egy másik zsoltárban is: *Elhomályosult szemem a haragtól.* És hogyan folytatja? – *Megöregedtem ellenségeim között.*[3] Mintha Péterhez hasonlóan merülni kezdene a viharban a hullámok között.[4]

---

[1]Vö. Lk 2,14.
[2]Lk 6,27.35.
[3]Zsolt 6,8.
[4]Vö. Mt 14,30.

Az ugyanis, aki szereti az ellenségeket, jár e világ hullámain. Krisztus minden félelem nélkül járt a tengeren, mert az Ő szívéből nem lehetett elvenni az ellenség szeretetét, hiszen a kereszten függve mondta: *Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.*[1]

Péter is járni akart (a vízen). Krisztus, mint a Fő, Péter, mint a test: *mert* – mondta – *erre a sziklára fogom építeni Egyházamat*.[2] Péter parancsot kapott, hogy járjon a vízen, és járt a parancsoló kegyelmével, nem a saját erejével. De amikor látta a nagy szelet, félelem fogta el, és már merülni kezdett, megzavarodva gyakorlatoztatásában.

Milyen nagy széltől ijedt meg? – *Az ellenség hangjától és a bűnös háborgatása miatt.* Tehát hogyan kiáltott föl a hullámokban? – *Uram, elveszek, ments meg engem!*[3]

Az imént ez az imádkozó is ezt mondta: *Isten, hallgasd meg imádságomat, és ne vesd meg könyörgésemet; figyelj rám és hallgass meg engem.*

Miért? Mi bajod? Miért jajgatsz? – Azért, mert *elszomorodtam zaklatottságomban.* Rossz emberek közé helyeztél, hogy gyakorlatoztassanak, de nagyon meghaladják az erőimet; csendesítsd le a megzavarodottat, nyújtsd kezedet az elmerülő felé.

Elszomorodtam zaklatottságomban, és megzavarodtam az ellenség hangjától és a bűnös háborgatása miatt, mert reám görgették a gonoszságot, és a haragban elsötétítettek engem.

Hallottátok a hullámokat és a szelet: csúfolták a megalázottat, Ő pedig imádkozott; mindenfelől tombolt a gúnyolódás lármája, Ő pedig belül segítségül hívta Azt, akit azok nem láttak.

Senkinek ne fizessünk rosszal a rosszért

6. Amikor egy keresztény valami ilyet szenved, nem szabad könnyen meggyűlölnie azt, akitől szenved, és ne akarja így legyőzni a szelet, hanem az imádsághoz forduljon, hogy el ne veszítse a szeretetet.

Nem kell attól félni, hogy az ellenséges ember valamit csinál, mert mit tud csinálni? Sok rosszat fog mondani, gyalázatokkal fog elhalmozni, szidalmakkal fog lármázni: de mi ez neked?

Örvendjetek – mondja – *és ujjongjatok, mert nagy a ti jutalmatok a menny-ben.*[4] – Ellenséged a földön a szidalmakat, te az égben a jutalmat sokszorozod. De ha

[1] Lk 23,34.
[2] Mt 16,18.
[3] Mt 14,30.
[4] Mt 5,12.

még inkább tombol és tetézni tudja is a korábbiakat, lehet-e nagyobb biztonságban valaki, mint te, akinek ezt mondták: *Ne féljetek azoktól, akik megölik a testet, a lelket azonban nem tudják megölni?*[1]

Mitől kellene tehát félned, amikor ellenségtől szenvedsz? Ne zavarodjon meg a szereteted, mellyel szereted az ellenséget. Mert az az ellenséges ember, aki test és vér, megkívánja azt, amit benned lát. Az a másik, rejtett ellenség azonban, annak a sötétségnek a kormányzója, amelytől a testben és vérben szenvedsz, egy másik rejtett dolgodat követeli: belső kincses házadat akarja kifosztani és elpusztítani.

Tehát két ellenséget állíts a szemed elé: az egyik látható, a másik rejtett, a látható ember, a rejtett az ördög. Ez az ember emberi természete szerint ugyanaz, mint te, a hit és a szeretet szerint azonban még nem azonos veled, de azzá lehet, ami Te vagy.

Mivel tehát ketten vannak, az egyiket lásd, a másikat értsd; az egyiket szeresd, a másikat kerüld. Mert az az ellenség is, akit látsz, abban akar megalázni, amivel felülmúlod őt. Például, ha a gazdagságod győzi le, akkor el akar szegényíteni téged; ha a becsületed győzi le, akkor meg akar alázni; ha az erőd győzi le, akkor gyengévé akar tenni. Tehát abban akar elgyengíteni, vagy azt akarja tőled elvenni, amivel felülmúlod.

A rejtett ellenség is azt akarja tőled elvenni, amivel legyőzöd. Emberként a másik embert az emberi boldogsággal győzöd le; az ördögöt pedig az ellenség szeretetével.

Amint tehát az ember próbálja elvenni, csorbítani vagy fölforgatni a boldogságot, amellyel legyőzik, úgy az ördög is azzal akarja legyőzni az embert, hogy elveszi tőle azt, amivel legyőzi őt az ember.

De legyen rá gondod, hogy őrizd a szívedben az ellenség szeretetét, amellyel legyőzöd az ördögöt. Tomboljon az ember, amennyire csak tud, vegyen el bármit, amit el tud venni, ha szeretik a nyilvánvalóan tombolót, akkor legyőzték a rejtetten tombolót.

Aki gyűlöli a testvért, az gyilkos

7. [5. v.] Ez az imádkozó pedig megzavarodottan és elszomorodva imádkozott, mint akinek a haragtól elhomályosodott a szeme.

Ha a testvér iránti harag megöregedett [hosszantartó], akkor már gyűlölet. A harag elhomályosítja, a gyűlölet megvakítja a szemet; a harag szálka, a gyűlölet gerenda [a szemben].

[1] Mt 10,28.

Néha te gyűlölsz, és közben dorgálod azt, aki haragszik; benned gyűlölet van, abban, akit dorgálsz, harag. Méltán mondják neked: *Előbb vedd ki a saját szemedből a gerendát, és akkor látni fogsz, hogy kivedd a szálkát a testvéred szeméből.*[1]

Tudjátok, mekkora különbség van a harag és a gyűlölet között: az emberek naponta megharagszanak a fiaikra, de mutassatok valakit, aki gyűlöli a gyermekeit.

Ez megháborodva imádkozott és elszomorodott, küzdve szidalmazóinak minden gyalázkodásával. Nem úgy, hogy valamelyiküket szidalmazással győzze le, nem is úgy, hogy valamelyiküket gyűlölné. Ezért imádkozik, ezért kéri: *Az ellenség hangjától és a bűnös háborgatása miatt, mert reám görgették a gonoszságot, és a haragban elsötétítettek engem. A szívem megzavarodott bennem.* Ez az, amit másutt így mondott: *elhomályosodott a haragtól a szemem.*[2]

És ha a szem elhomályosult, mi következik? – Az, hogy *a halálfélelem szakadt rám.* A mi életünk szeretet; ha az élet szeretet, a halál gyűlölet. Amikor az ember félni kezd, hogy ne gyűlölje azt, akit szeretett, a haláltól fél; és kegyetlenebb haláltól, és bensőbb haláltól fél, amely nem a testet, hanem a lelket öli meg.

Láttál egy embert, aki acsargott rád; mit tehet veled, akinek a te Urad ilyen biztonságot adott: *Ne féljetek azoktól, akik megölik a testet?*[3] Ő dühöngve megöli a testet, te ha gyűlölöd őt, a lelket ölted meg; ő megölt egy másik testet, te megölted a tulajdon lelkedet. Tehát *a halálfélelem szakadt rám.*

Hová kell menekülnünk a világ nyomorúságai elől

8. [6–7. v.] *Félelem és reszketés fogott el, és elborított a sötétség. – Aki a testvérét gyűlöli, még mindig sötétségben van.*[4] Ha a szeretet világosság, a gyűlölet sötétség. És mit mond magának az, aki ilyen gyöngeségben van, és ebben a gyakorlatoztatásban zavar támad benne? Ezt: *És mondtam: „Ki ad nekem szárnyakat, mint a galambé, hogy elröpüljek és megnyugodjam?*

Vagy a halált kívánta, vagy magányra vágyott. Amíg ez történik velem – mondja –, azt a parancsot kapom, hogy szeressem az ellenségeket, rám zúduló és elsötétítő szidalmaik elhomályosítják a szememet, megzavarják a világosságomat, megtámadják a szívemet és megölik a lelkemet. Szeretnék elmenni, de gyönge vagyok, nehogy maradva bűnt bűnre halmozzak; vagy legalább egy

[1]Mt 7,5.
[2]Zsolt 6,8.
[3]Mt 10,28.
[4]Vö. 1Ján 2,9–11.

kicsit elkülönülhetnék az emberi nemtől, hogy a sebem ne kapjon újabb és újabb csapásokat, és meggyógyultan elölről kezdődjék a gyakorlatoztatás.

Ez megtörténik, testvérek, és Isten szolgáinak a lelkében gyakran fölébred a magány utáni vágy, nem másért, hanem a háborgatások és botrányok sokasága miatt, és mondja: *Ki ad nekem szárnyakat?*

Úgy látja, hogy nincsenek szárnyai, vagy inkább meg vannak kötve a szárnyai? Ha nincsenek, adassanak, ha meg vannak kötve, oldják el a szárnyakat, mert az is, aki eloldja a madár szárnyait, szárnyakat ad neki, vagy visszaadja neki a szárnyait, mert a madárnak nem voltak a saját szárnyai azok, amelyekkel nem tudott röpülni. A megkötözött szárnyak terhet jelentenek.

És mondtam: Ki ad nekem szárnyakat, mint a galambé, hogy elröpüljek és megnyugodjam? – Megnyugodjam, de hol? – Mondtam már, hogy ennek kettős értelme van, vagy ahogyan az Apostol mondja: *Szeretnék elköltözni, hogy Krisztussal egyesüljek, mert ez mindennél jobb volna.*[1]

Mert Ő maga is, bármennyire erős volt, bármilyen nagy volt, bármilyen erős volt a szíve, bármennyire legyőzhetetlen harcos volt Krisztusban, a gyakorlatoztatásában – ahogyan olvassuk – megháborodott, és mondta: *a továbbiakban senki se zaklasson engem.*[2] Mintha a zsoltárból idézné: *Undor fogott el a törvényedet elhagyó bűnösök miatt.*[3]

Az ember tehát gyakran próbálja jobb útra téríteni az eltorzult, gonosz embereket, akik ugyan a gondjára vannak bízva, de hiányzik belőlük minden emberi törekvés és éberség; javítani nem lehet, tehát el kell szenvedni őket.

És ha a javíthatatlan a tiéd, akár a közös emberség, akár – gyakran – az egyházi közösség alapján, a bensődben mit tudsz tenni? Hova tudsz menni? Hova tudsz elvonulni, hogy ezektől ne szenvedj? Csak légy ott, beszélj, buzdíts, kedveskedj, fenyegess, jobbíts.

„Megtettem mindent, ami csak erőmből tellett, és úgy látom, nem jutottam semmire; minden hiába, a fájdalom megmaradt. Tehát hogyan nyugodhatna meg az ilyenektől a szívem, ha nem úgy, hogy mondom: *Ki ad nekem szárnyakat?"* – De olyanokat, mint a galambé, és nem olyanokat, mint a hollóé. A galamb a zaklatások elől próbál elröpülni, de a szeretetet nem veszíti el.

A galambot ugyanis a szeretet képeként használják, és a sóhajtozást (búgást) szeretik benne. Semmi máshoz nem kötődik annyira a sóhajtozás, mint a galambhoz; éjjel és nappal sóhajtozik, mintha azért volna itt, ahol sóhajtoznunk kell.

---

[1]Fil 1,23.
[2]Gal 6,17.
[3]Zsolt 118,53.

Tehát mit mond ez a szerető lélek? Azt hogy „Nem bírom elviselni az emberek szidalmazásait, vicsorognak, dühöngenek, haragra lobbannak, a haragban sötétséget borítanak rám, semmivel nem tudok nekik használni; bárcsak valahol másutt megnyugodhatnék, elkülönülve tőlük testben, nem a szeretetben, hogy meg ne háborodjon bennem maga a szeretet. Szavaimmal és rábeszéléssel nem tudok nekik használni, talán imádkozva a javukra lehetek!”

Ezeket mondják az emberek, de többnyire úgy meg vannak kötözve, hogy nem röpülhetnek el. Talán nem valami lépre ragadtak rá, hanem hivatal köti meg őket. Ha pedig feladat és hivatal köti meg őket, és nem menekülhetnek el, akkor ezt mondják: Szerettem volna *elköltözni és Krisztussal lenni, mert ez mindennél jobb lett volna, de a testben maradni szükséges miattatok.*[1]

Az érzületében, nem a vágyakozásában, megkötözött galamb elröpülni nem tudott a betöltendő hivatal miatt, nem az érdem csekély volta miatt. De a vágynak ott kell lennie a szívben, és ettől a vágytól csak az szenved, aki már elindult azon a keskeny úton;[2] hogy megismerje: most is érik üldözések az Egyházat, amikor úgy tűnik, hogy az Egyház békében van azoktól az üldözésektől, amelyeket a mártírjaink szenvedtek el. De az üldözések nem hiányzanak, mert igaz, hogy *mindazok, akik jámborul akarnak élni Krisztusban, üldözést fognak szenvedni.*[3]

Ha nem ér üldözés, akkor nem akarsz jámborul élni Krisztusban. Meg akarsz bizonyosodni arról, hogy igaz ez a mondás? Kezdj jámborul élni Krisztusban.

Mit jelent az, hogy *jámborul élni Krisztusban?* – Azt jelenti, hogy a bensődhöz tartozik, amit az Apostol mond: *Ki gyönge, hogy én ne volnék gyönge? Ki botránkozik meg, hogy én ne égnék?*[4] Mások gyöngeségei, mások botránko-zásai számára üldözéseket jelentettek. Vajon a mostani időben hiányoznak ezek? Bőségesebben vannak azok számára, akik törődnek ezekkel.

Gyakran messziről látják az embert és azt mondják: „De jó neki!” És az, aki mondja, vagy csak a saját dolgait ízleli és mások dolgainak ízlelésére képtelen; vagy ő maga mentes valamitől, és a másikkal, aki azt ízleli, sőt falja, nem érez együtt.

Kezdjen tehát jámborul élni Krisztusban, és igaznak fogja találni, amit itt mond: kezd szárnyakra vágyódni, eltávolodni, menekülni és a pusztában maradni.

[1]Fil 1,23–24.
[2]Vö. Mt 7,14.
[3]2Tim 3,12.
[4]2Kor 11,29.

Különülj el a rosszaktól, de őrizd az irántuk való szeretetet

9. [8. v.] Mit gondoltok, testvérek, miért népesítették be Isten szolgái a pusztaságokat? Ha jó lett volna nekik az emberek között, visszahúzódtak volna-e az emberektől? És mégis, ők is mit tesznek? – *Íme, menekülve eltávolodnak, és kinn maradnak a pusztában.*

De vajon egyenként? – Nem! A szeretet kötelezi őket, hogy sokakkal maradjanak együtt, és e sokak közül valók, akik gyakorlatoztatják őket. Mert minden sok tagból álló közösségben kell, hogy legyenek rosszak.

Isten ugyanis, aki tudja, hogy bennünket gyakorlatoztatni kell, elvegyít köztünk olyanokat is, akik nem maradnak állhatatosak, vagy oly mértékben színlelők, hogy el sem kezdik azt, amiben állhatatosnak kellene lenniük.

Isten ugyanis tudja, hogy szükségünk van a rosszak elviselésére, és javunkra válik, ha jók vagyunk: szeretjük, dorgáljuk, fenyítjük, kiközösítjük, szeretettel elkülönítjük magunktól az ellenségeket.

Nézzétek csak, mit mond az Apostol: *Ha valaki nem engedelmeskednék a levélben adott tanításnak, azt jegyezzétek meg, és kerüljétek a társaságát.* De nehogy emiatt a harag beléd lopózzon, és elhomályosítsa a szemedet, mondja: *Ne bánjatok vele úgy, mint ellenséggel, hanem feddjétek meg, mint testvéreteket, hogy észre térjen.*[1] Akire kirótta az elkülönítést, attól nem vonta meg a szeretetet.

Éljen ez a szeretet, éljen az életed, mert az elveszített szeretet a halálod. Ez az imádkozó ennek elvesztésétől félt, amikor mondta: *A halálfélelem szakadt rám.*[2]

Tehát hogy el ne veszítsem a szeretet életét: *Ki ad nekem szárnyakat, mint a galambé, hogy elröpüljek és megnyugodjam?*

Hova akarsz menni? Hova röpülnél, hol akarsz megnyugodni? – *Íme, menekülve eltávolodtam, és kinn maradtam a pusztában.* Miféle pusztában? Bárhol leszel, mások gyűlnek köréd, veled együtt keresik a pusztát, utánozzák az életedet, és te nem űzheted el a testvérek társaságát. Rosszak is keveredtek melléd, mert még szükséged van a gyakorlatoztatásra.

Íme, menekülve eltávolodtam, és kinn maradtam a pusztában. – Miféle pusztában? Talán a lelkiismeretben, ahova senki ember be nem lép, ahol senki nincs veled, ahol te vagy és Isten van. Mert ha a pusztában bármely helyen vagy, mit teszel a köréd gyülekezőkkel? Az emberi nemtől el nem különülhetsz, amíg emberek között élsz. Figyelj inkább arra a vigasztaló Úrra és Királyra, Terem-

[1] 2Tesz 3,14–15.
[2] Zsolt 54,5.

tőnkre és Parancsolónkra, aki köztünk teremtmény is: vedd észre, hogy az Ő tizenkettője közé bekerült egy, akit el kellett szenvednie.

Krisztus csendesíti le a szív viharait

10. [9. v.] Ezt mondja: *Íme, menekülve eltávolodtam, és kinn maradtam a pusztában.* – Ez az imádkozó, ahogyan mondtam, talán a lelkiismeretéhez menekült, ahol bizonyos értelemben pusztát talált és megnyugodott.

De a szeretet megzavarta őt: egyedül volt a lelkiismeretben, de nem volt egyedül a szeretetben; belül a lelkiismeret vigasztalta, de a külső háborgatások nem maradtak el. Így tehát önmagában nyugodtan, de másoktól függve még mindig háborgott, és mit mond?

És vártam azt, aki megszabadít engem a kislelkűségtől és a vihartól. – Tengeren van, viharban van, nem tud mást tenni, csak kiált: *Uram, elveszek!*[1]

Kinyújtja a kezét Ő, aki minden félelem nélkül tiporja a hullámokat, fölkarolja a rettegésedet, megerősíti önmagában a biztonságodat, és ott benn beszél hozzád, és mondja: „Reám figyelj, mi mindent viseltem el; talán rossz testvér, vagy külső ellenség miatt szenvedsz: kiktől nem szenvedtem én?”

Kívül acsarogtak a zsidók, belül elárulta a tanítvány. Tehát tombol a vihar, de ő megment a *kislelkűségtől és a vihartól.*

Lehet, hogy a hajód azért hánykolódik, mert ő alszik benned. Háborgott a tenger, hánykolódott a hajó, melyben a tanítványok eveztek, Krisztus pedig aludt; végül ráeszméltek, hogy a szelek teremtője és parancsolója alszik ott közöttük. Hozzámentek és fölébresztették Krisztust; Ő parancsolt a szeleknek, és nagy csendesség támadt.[2]

Tehát előfordulhat, hogy méltán háborog a szíved, mert kiesett az emlékezetedből, kiben hittél; tűrhetetlennek tartod a szenvedést, mivel nem jut eszedbe, hogy mit viselt el érted Krisztus. Ha nem jut eszedbe Krisztus, akkor alszik; ébreszd föl Krisztust, elevenítsd föl a hitet. Krisztus ugyanis akkor alszik benned, amikor megfeledkezel Krisztus szenvedéseiről; akkor virraszt benned Krisztus, ha emlékszel a szenvedéseire. Ha pedig egész szívedben szemléled, hogy mit szenvedett ő, nemde nyugodt lélekkel fogod viselni te is, és talán örvendezve, mert valamennyire hasonló vagy szenvedő Királyodhoz.

Amikor tehát ezekről gondolkodva vigasztalódni és örülni kezdesz, Ő ébredt föl, Ő parancsolt a szeleknek, ezért támadt csendesség. *Vártam azt, aki megszabadít engem a kislelkűségtől és a vihartól.*

---

[1]Mt 14,30.
[2]Vö. Mt 8,23–26.

A gőg lelke szétszórta, Isten Lelke összegyűjtötte az embereket

11. [10.] *Süllyeszd el őket, Uram, osszad meg a nyelvüket.* – Látja [ez az imádkozó] a háborgatókat és azokat, akik sötétséget borítanak rá, és ezt kívánta, de nem haragból, testvérek.

Akik helytelenül emelkedtek föl, azoknak jó, hogy elsüllyednek, és akik rosszul szövetkeztek, azoknak jó, hogy megoszlik a nyelvük, hogy egyetértsenek a jóban, és értsék egymás nyelvét.

Ha pedig – mondja – *ellenségeim mind együtt suttognak ellenem,*[1] vesszenek el mind a rosszban; oszoljon meg a nyelvük, ne értsék egymást.

Süllyeszd el őket, Uram, osszad meg nyelvüket.
Süllyeszd el! Miért? – Mert fölmagasztalták magukat.
Osszad meg! Miért? – Mert a rosszra szövetkeztek.

Emlékezzetek a vízözön után épített toronyra, mit mondtak a gőgösök? Hogy *el ne vesszünk vízözön által, építsünk magas tornyot.*[2] Úgy gondolták, hogy a gőg megvédi őket, és magas tornyot építettek. Az Úr azonban megosztotta a nyelvüket. Akkor kezdték nem érteni egymást, és innen ered a nyelvek sokasága. Előtte ugyanis egy nyelv volt, de az egy nyelv az egyetértők és az emberek javát szolgálta; ám amikor ez az egyetértés gőgös szövetkezéssé romlott, megkönyörült rajtuk Isten, és megosztotta a nyelveket, nehogy egymást értve veszedelmes egységet alkossanak.

A gőgös emberek által megoszlottak a nyelvek, az alázatos apostolok által a nyelvek összegyűltek: a gőg lelke szétszórta, Isten Lelke összegyűjtötte az embereket. Amikor ugyanis a Szentlélek leszállott a tanítványokra, mindenki nyelvén beszéltek, mindenki megértette őket:[3] a szétszórt nyelvek egybegyűltek.

Tehát ha még mindig acsarognak és pogányok, jót tesz nekik, ha különféle nyelveken beszélnek. Ha egy nyelvet akarnak, jöjjenek az Egyházhoz, ahol – a test nyelvi különbségei ellenére is – a szív nyelve egy a hitben. *Süllyeszd el őket, Uram, osszad meg a nyelvüket.*

A kereszt dicsősége megszégyeníti Krisztus nevének ellenségeit

12. *Mert gonoszságot és ellentmondást láttam a városban.* – Ez az imádkozó méltán kereste a pusztaságot, *mert gonoszságot és ellentmondást látott a városban.* Ebben a városban forrongás van, ez volt az a város, amelyik tornyot

[1] Zsolt 40. 8.
[2] Vö. Ter 11,4.
[3] Vö. ApCsel 2,4.

épített, de megszégyenült, és Babilonnak nevezték el. Ez szóródott szét számtalan nemzetté.[1] Ezekből gyűlik össze az Egyház a jó lelkiismeret pusztájában.

Mert ellentmondást láttam a városban. – Krisztus eljött.
Te ellentmondasz: „Miféle Krisztus?" – Isten Fia.
Te ellentmondasz: „Van Istennek Fia?" – Született a szűztől, szenvedett, föltámadott.
Te ellentmondasz: „Miként lehetséges ez?" – Vedd észre legalább keresztjének dicsőségét. Már királyok homlokára került az a kereszt, melyet az ellenségek csúfoltak. A hatás bizonyította az erőt: meghódoltatta a földkerekséget, nem vassal, hanem fával.

A kereszt fáját gyalázatosnak látták az ellenségek, és a fa előtt állva a fejüket csóválták és mondták: *Ha Isten Fia, szálljon le a keresztről.*[2] Ő pedig kitárta karját a hitetlen és ellentmondó nép felé. Ha ugyanis igaz az, aki a hitből él,[3] gonosz az, akinek nincs hite.

Amit ebben a zsoltárban *gonoszságnak* mond, azt én hitszegésnek értem. Tehát az Úr *gonoszságot és ellentmondást látott a városban,* és kitárta karját a hitetlen és ellentmondó nép felé, és mégis, őket is várva mondta: *Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek*.[4] Annak a városnak a maradéka még mindig acsarog, még mindig ellentmond. A többiek közül most a nem hívők és ellentmondó maradék felé tárja ki a karját. *Mert gonoszságot és ellentmondást láttam a városban.*

A rosszak között határozottan kell ellenállni

13. [11. v.] *Éjjel és nappal körülveszi falain a gonoszság és a vesződség.* – A falain, erődítményein, mint a fejek a nemesei. Ha ezek a nemes emberek keresztények volnának, már senki nem volna pogány.

Az emberek gyakran mondják: „Senki nem volna pogány, ha az keresztény volna". Az emberek gyakran mondják: „És ha az keresztény volna, ki maradna pogány?" Mivel tehát még nem lesznek keresztények, olyanok, mint annak a hitetlen és ellentmondó városnak a falai.

Meddig fognak állni ezek a falak? – Nem fognak mindig állni. A frígyszekrény körüljárja Jerikó falait: eljön a hetedik körjárat ideje, és akkor a hitetlen és ellentmondó város falai mind leomlanak.[5] Amíg ez megtörténik, addig ez az

[1]Vö. Ter 11,9.
[2]Mt 27,40.
[3]Vö. Róm 1,17.
[4]Lk 23 34.
[5]Vö. Józs 6,5.

imádkozó háborog gyakorlatoztatásában, és elviselve az ellentmondók maradékát, szárnyakra vágyik, hogy elrepülhessen, vágyódik a pusztai nyugalom után.

De tartson ki az ellentmondók között, viselje el a fenyegetéseket, igya a gyalázatokat. *Várja azt, aki megszabadítja őt a kislelkűségtől és a vihartól;* tekintsen föl a Főre, életének mintaképére, csendesedjen el a reményben, annak ellenére, hogy a valóságban háborog.

Éjjel és nappal körülveszi falain a gonoszság és a vesződség, a belsejében az igazságtalanság. – És azért van benne vesződség, mert gonoszság van benne; és mivel igazságtalanság van benne, azért van benne vesződség.

De hallják csak a karját kitárót: *Jöjjetek hozzám mind, akik vesződtök.* Ti kiáltoztok, ti ellentmondotok, ti szidalmaztok, ő pedig: Jöjjetek hozzám mind, akik vesződtök a gőgötökben, és nyugodjatok meg az én alázatosságomban.

Tanuljatok tőlem – mondja –, *mert szelíd vagyok és alázatos szívű, és nyugalmat találtok lelketeknek.*[1] Mert miért vesződtek azok, ha nem azért, mert nem *szelídek és alázatos szívűek?* Isten alázatos lett, szégyellje magát az ember, ha gőgös.

Kerülni kell az uzsorát

14. [12. v.] *Nem fogyott el tereiről az uzsora és az álnokság.* – Az uzsora és az álnokság legalább nem leplezi, hogy rossz, hanem nyilvánosan kegyetlenkednek. Ugyanis aki otthon tesz valami rosszat, legalább szégyenkezik rosszasága miatt, az ő terein pedig uzsora van és álnokság.

A kamatos kölcsönzés foglalkozás is, a kölcsönzést mesterségnek is mondják; testületnek nevezik, melyre mintegy szüksége van a városnak, és ezt a foglalkozást megadóztatja, olyannyira, hogy a terein zajlik az, amit legalább el kellene rejteni.

Van a kamatnak egy rosszabb formája is, amikor nem engeded el a tartozást, és elhomályosodik a szemed, amikor ezt imádkozod [a Miatyánkban]: *engedd el nekünk a tartozásainkat.*[2]

Mi lesz veled, ha majd imádkozol, és odaérsz ehhez a sorhoz? Átokszerű szót hallottál, büntető ítéletet akarsz hallani. Ha csak annyit követelnél vissza, amennyit adtál, te igazságtalan kölcsönző: ököllel ütöttek meg, te pedig az élet kioltását követeled. Ez a gonosz kamat.

[1] Mt 11,28 29.
[2] Mt 6,12.

Mi lesz az imádságoddal? Ha elhagyod az imádságot, mivel fogod megkörnyékezni az Urat? Íme, mondod: *Miatyánk, ki vagy a mennyekben, szenteltessék meg a te neved.*
Jöjjön el a te országod.
Legyen meg a te akaratod,
amint a mennyben, úgy a földön is.
Mondod tovább:
Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma.
Eljutsz odáig, hogy
engedd el nekünk a tartozásainkat,
miképpen mi is elengedjük a mi adósainknak.[1]
Még ha abban a városban gyakoriak is ezek az uzsorák, ne lépjenek át azokon a falakon, ahol verik a mellüket.

Mi lesz veled, ha te és a Miatyánknak ez a sora kerültök a középpontba? A kéréseket a mennyei jogász állította össze neked; ő mondja neked, aki tudja, hogy miről van szó: „különben nem nyersz meghallgatást". *Bizony mondom nektek, ha ti megbocsátjátok az embereknek a bűneiket, bocsánatot nyertek, ha pedig nem bocsátjátok meg az embereknek a bűneiket, Atyátok se bocsát meg nektek.*[2]

Ki mondja ezt? – Az, aki tudja, hogy itt miről van szó, hogy te kérelmezőként kérsz. Nézd csak, Ő az ügyvéded akar lenni. Ő, a te jogászod, Ő, az Atya ülnöke, Ő, a te bírád mondta: *különben nem nyersz bocsánatot.*

Mitévő leszel? Nem fogsz bocsánatot nyerni, ha nem bocsátasz meg; nem fogsz bocsánatot nyerni, ha nem mondasz igazat. Tehát vagy kimondod a megbocsátó szót, és megbocsátasz, vagy nem kapod meg azt, amit kérsz, mert akik ezt nem teszik meg, gonosz uzsorások.

Itt vannak azok, akik még bálványokat keresnek vagy imádnak: ezt te, Isten népe, ne tedd, Krisztus népe, ne tedd, ennek a Főnek a teste, ne tedd!

Ügyelj békéd kötelékére, ügyelj életed ígéretére. Mire jó neked, hogy számon kéred a jogtalanságokat, melyeket elszenvedtél? Hogy helyreállít téged a bosszúállás? Tehát örülnél más bajának? Szenvedtél rossz ember miatt? Felejtsd el, nehogy ketten legyetek [rosszak].
Nem fogyott el tereiről az uzsora és az álnokság.

A hamis testvérektől eredő veszélyek és kísértések

15. [13–15. v.] Tehát magányt és szárnyakat kerestél, és azért zúgolódsz, mert nem bírod elviselni ennek a városnak ellentmondását és gonoszságát.

[1]Mt 6,9–12.
[2]Mt 6,14 15.

Nyugodj meg azokban, amik benned vannak, és ne keresd a magányt. Halljad, mit mond ezekről is: *Mert ha az ellenség mondott volna rám átkot.*

Már előbb megháborodott a gyakorlatoztatásban az ellenség hangja és a bűnös háborgatása miatt, talán abban a városban élve, mely gőgösen tornyot épített, azután elsüllyedt, hogy megoszoljon a nyelve;[1] figyeld, mit sóhajt a hamis testvérektől eredő veszedelmek miatt [az Egyházon] belül.

Mert ha az ellenség mondott volna rám átkot, elviseltem volna; és ha az mondott volna rosszakat rólam, aki gyűlölt, azaz ha gőgből csúfolt volna, kerekedett volna fölém, fenyegetett volna bármivel, *elrejtőztem volna előle.*

Hova rejtőznél a kívülálló elől? – Azok közé, akik belül vannak. Most azonban, lássad, marad-e más lehetőség, mint hogy a magányt keresd.

Te pedig, velem egy szív, egy lélek ember, vezérem és ismerősöm. Lehet, hogy egykor jó tanácsot adtál, lehet, hogy egykor előttem jártál, és üdvösen figyelmeztettél valamire: Isten Egyházában együtt voltunk.

Te pedig, velem egy szív, egy lélek ember, vezérem és ismerősöm, aki velem együtt kaptál édes étkeket. – Mik ezek az édes étkek? Ezeket nem minden jelenlévő ismeri, de akik ismerik, ne tegyék keserűvé, hogy elmondhassák azoknak, akik még nem ismerik: *Ízleljétek és lássátok, hogy édes az Úr.*[2]

Aki velem együtt kaptál édes étkeket, Isten házában egyetértésben jártunk. Honnan tehát a véleménykülönbség? – Onnan, hogy aki belül volt, kívül került. Velem együtt járt Isten házában egyetértésben, de másik házat emelt Isten házával szemben. Miért hagyta el azt, ahol egyetértésben jártunk? Miért pártolt el attól a háztól, ahol együtt kaptunk édes étkeket?

A donatisták vezérei menthetetlenek

16. [16. v.] *Jöjjön rájuk a halál, és elevenen szálljanak le az alvilágba.* – Hogyan ismételte meg és emlékeztetett minket arra az első szakadásra, amikor a zsidók népében egyes gőgösök elkülönültek, és külön akartak áldozatot bemutatni! A halál új formája sújtott le rájuk: megnyílt a föld, és elevenen nyelte el őket.[3]

Jöjjön rájuk a halál, és elevenen szálljanak le az alvilágba. – Mit jelent az, hogy *elevenen*? – Azt jelenti, hogy tudják, hogy elvesznek és mégis elvesznek. Halljad, hogy elevenen vesznek el, és a föld hasadéka nyeli el őket, azaz földi vágyak falják föl őket.

---

[1]Vö. Ter 11,4.
[2]Zsolt 33,9.
[3]Vö. Szám 16,1–33.

Mondod egy embernek: „Mi bajod van, testvér? Testvérek vagyunk, egy Istent hívunk segítségül, egy Krisztusban hiszünk, egy evangéliumot hallgatunk, egy zsoltárt énekelünk, ugyanazzal az *Amen*nal válaszolunk, egy alleluját énekelünk, egy húsvétot ünneplünk. Miért van az, hogy te kívül vagy, én meg belül vagyok?”

Legtöbbször sarokba szorítottan és látva, mennyire igaz, amit mondasz, ezt válaszolja: „Fizessen meg Isten a nagyjainknak!” – Tehát élve vész el.

Ha ezután folytatod és figyelmezteted: „De ha legalább csak az elkülönülés lenne a baj! Miért teszed hozzá az újrakeresztelést is? Ismerd el bennem azt, ami benned is megvan, és ha engem gyűlölsz, kíméld bennem Krisztust!”

Ez a baj gyakran és nagyon nem tetszik nekik, és mondják: „Igen, ez baj. Bár ne így történne! De mit kezdjünk nagyjaink rendelkezéseivel?”

Elevenen szálljanak le az alvilágba. – Ha holtan szállnál alá, nem tudnád, mit teszel, mivel pedig tudod, hogy rossz, amit teszel, és mégis megteszed, ugye elevenen szállsz le az alvilágba?

És elsőként miért a vezéreket nyelte el elevenen a föld hasadéka, azután a velük egyetértő népet az égből lecsapó tűz emésztette meg?[1] Ezért erről a büntetésről szólva ez a zsoltár a néppel kezdi és a vezérekkel fejezi be.

Jöjjön rájuk a halál – ezt azok miatt mondta, akikre tűz csapott le az égből, és mindjárt hozzáfűzte: *elevenen szálljanak le az alvilágba* – ezt a vezérek miatt mondja, akiket a föld hasadéka nyelt el. Mert hogyan szállhatnának alá az alvilágba elevenen azok, akikről mondta: *Jöjjön rájuk a halál?*

Ha már rájuk jött a halál, hogyan szállhatnak le elevenen az alvilágba? Tehát a kisebbekkel kezdi és a nagyobbakkal fejezi be. Jöjjön a halál azokra, akik egyetértettek és követték a nagyokat.

És mi lesz a vezérekkel és a fejedelmekkel? – *Elevenen szálljanak le az alvilágba,* mert ők kezelik az Írásokat, és mert naponta olvassák, tudják jól, hogy a katolikus Egyház az egész földkerekségen úgy elterjedt, hogy ellentmondásnak semmi helye nincs, sem a szakadásuk mellett nem találnak semmiféle tanúságot, ezt jól tudják, ezért *szállnak le elevenen az alvilágba,* mert a rosszról, amit megtesznek, tudják, hogy rossz.

Amazokat az isteni harag tüze emésztette meg, mert fölgyulladt bennük a vetélkedés szelleme, és nem akartak visszahúzódni gonosz vezéreiktől; tűz jött a tűzre, az elpártolás hevére a pusztulás heve.

Jöjjön rájuk a halál, és elevenen szálljanak le az alvilágba, mert aljasság lakik az ő vendégházaikban, a bensőjükben. – A vendégházaikban, ahol időnként

[1]Vö. Szám 16,31–35.

megszállnak, majd továbbmennek, mert nem lesznek itt mindig; és mégis így harcolnak a mulandó versengés miatt. *Mert aljasság lakik az ő vendégházaikban, a bensőjükben*, azaz a szívükben.

Az egy és egyetemes Egyház

17. [17. v.] *Én azonban fölkiáltottam az Úrhoz.* – Krisztus teste és Krisztus egysége gyakorlatoztatása közben kifulladva, undorodva, kedvetlenül, megzavarodva ez az egy ember, ez az egy testben megjelent egység, amikor már únja az életét, fölkiált a föld széleiről: *A föld széléről kiáltottam hozzád, miközben szorongott a szívem.*[1]

Ez egy, de egységként egy; és ez az egy nem egy helyről, hanem a föld széleiről kiált, mint egy. Hogyan kiálthat a föld széleiről egy, ha nem sokakban egy?

Én fölkiáltottam az Úrhoz. – Helyes. Kiálts föl az Úrhoz, ne Donatushoz; ne legyen az Úr helyett urad az, aki az Úr alatt nem akar szolgatársad lenni. *Én fölkiáltottam az Úrhoz, és az Úr meghallgatott engem.*

18. [18. v.] *Este és reggel és délben elmondom és hirdetem, és meghallja az én hangomat.* – Evangelizáld, te ne hallgasd el azt, amit megkaptál: este az elmúltakat, reggel a jövendőket, délben az örökkévalókat.

Tehát amikor azt mondja, hogy *este,* ahhoz az kapcsolódik, hogy *elmond*; amikor azt mondja, hogy *reggel,* ahhoz az kapcsolódik, hogy *hirdet*; amikor azt mondja, hogy *délben,* ahhoz az kapcsolódik, hogy *meghallja* az ő hangját.

A vége délben van, de ezt a delet nem követi alkony. Ugyanis délben a legnagyobb a fényesség, a bölcsesség ragyogása, a szeretet heve.

Este és reggel és dél. – Este az Úr a kereszten van, reggel föltámad, délben fölmegy a mennybe: elmondom este a haldokló türelmét, kihirdetem reggel a föltámadó életét, imádkozom és meghallja délben az Atya jobbján ülő; meghallja hangomat az, aki közbenjár értünk.[2]

Mekkora ennek az egynek a biztonsága, mekkora a vigasztalása, mekkora a megújulása – a kislelkűség és a vihar után – a külső és belső rosszakkal és gonoszokkal szemben, azokkal szemben is, akik kívül vannak, pedig belül lehetnének.

Az eretnekeket pártolókból hiányzik a szeretet

19. [19. v.] Így tehát, testvéreim, az isteni szérűn a pelyva azok, akiket e falakon belüli gyülekezetben lázongóknak, gőgösöknek, önzőknek, fennhéjázóknak

[1]Zsolt 60,3.
[2]Vö. Róm 8,34.

láttok, akikben nincs az Isten iránti tiszta, józan, nyugodt buzgóság, hanem sokat tulajdonítanak maguknak, készek a széthúzásra, bár alkalmat nem találnak rá.[1]

A gőg szele néhányat közülük kisöpört; az összes pelyva csak akkor fog elszállni, amikor Ő a végén kézbe veszi a szórólapátot. Mi pedig mi mást teszünk, mint hogy vele együtt énekelünk, vele együtt imádkozunk, vele együtt sírunk és biztonságban mondjuk:

Megváltja békességben az én lelkemet azokkal szemben, akik közelítenek hozzám, mert sok dologban velem voltak. Békében váltja meg az én lelkemet, mert azokkal, akik gyűlölik a békét, békességes voltam.[2]

Megváltja békességben az én lelkemet azokkal szemben, akik közelítenek hozzám. – Mert azokkal, akik távol vannak tőlem, egyszerű az eset. Nem könnyen téveszt meg az, aki mondja: „Gyere, imádj bálványt!" – ő nagyon messze van tőlem.

Ha megkérdezem: „Keresztény vagy?" Azt mondja: „Keresztény vagyok!" Közelről támad, közel van. *Megváltja békességben az én lelkemet, azokkal szemben, akik közelítenek hozzám: mert sok dologban velem voltak.*

Miért mondta, hogy *közelítenek hozzám?* – Azért, *mert sok dologban velem voltak.*

Ebben a zsoltársorban két állítás találkozik.
Sok dologban velem voltak:
Mindkettőnknek van keresztsége – ebben velem voltak;
mindketten olvastuk az evangéliumot – ebben velem voltak;
megünnepeltük a mártírok napjait – ebben velem voltak;
megültük a húsvét ünnepét – ebben velem voltak.

De nem egészen velem: a szakadásban nem velem,
az eretnekségben nem velem.
Sok dologban velem, néhány dologban nem.
De abban a kevés dologban, amelyekben nincsenek velem,
nem használ nekik az a sok, amelyekben velem vannak.

Mert nézzétek csak, testvérek, mi mindent fölsorolt Pál apostol, és mondott egyet, ami ha hiányzik, az összes többi fölösleges: *Szólhatok az emberek vagy az angyalok nyelvén* – mondja –, *lehet prófétáló tehetségem, ismerhetem az összes titkokat és mind a tudományokat, hitemmel elmozdíthatom a hegyeket, szétoszthatom mindenemet a nélkülözők közt, odaadhatom a testemet is égőáldozatul.*[3] Mi mindent előszámlált! És ebből az egész sokaságból az egy szeretet hiányzik:

[1]Vö. Mt 3,12.
[2]Vö. Zsolt 119,7.
[3]1Kor 13,1–3.

a számszerű sokasággal szemben a szeretet súlyosabb. Tehát az összes szentségekben velem vannak, csak az egy szeretetben nem. *Sok dologban velem voltak.*

A másik állítás: Mivel sok dologban velem voltak azok, akik elkülönültek tőlem, velem voltak nem kevés, hanem sok dologban. Mert a földkerekségen kevés a gabonaszem és sok a pelyva.

Tehát mit mond? – A pelyvában velem voltak, a búzában nem voltak velem: közel van a pelyva a búzaszemhez, egy szemből sarjad, egy földbe gyökerezik, egy eső áztatja, ugyanattól az aratótól szenved, ugyanazt a cséplőt viseli el, ugyanarra a szelelésre vár, de nem kerül be az egy csűrbe. *Mert sok dologban velem voltak.*

Isten megalázza a fennhéjázó elszakadókat

20. [20–21. v.] *Meghallgat engem Isten és meg fogja alázni őket, Ő, aki a századok előtt van.* – Ők ugyanis szerfölött bíznak, nem tudom, milyen vezérükben, aki tegnap óta van; *meg fogja alázni őket, aki a századok előtt van.* Mert jóllehet Krisztus Szűz Máriától bizonyos ideje van, Ő az Ige kezdetben a századok előtt, és az Istennél lévő Ige, és az Ige Isten.[1]

Meg fogja alázni őket Ő, aki a századok előtt van. Számukra ugyanis nincs megváltozás. – Azokról mondom, akik számára nincs megváltozás.

Egyesekről tudta, hogy megátalkodottak és gonoszságuk megátalkodottságában fognak meghalni. Ugyanis látjuk őket, és számukra *nincs megváltozás:* akik így halnak meg a visszájára fordultságban, a szakadásban, azok számára *nincs megváltozás.*

Meg fogja alázni őket Isten – megalázza őket a kárhozatban, mert megcsontosodtak az elszakadásban. Számukra nincs megváltozás, mert nem javulnak, hanem egyre rosszabbak lesznek, most is, amíg itt vannak és a föltámadásban is. *Mert mindannyian föl fogunk támadni, de nem változunk el mindannyian.*[2]

Miért? – Azért, *mert számukra nincs megváltozás, és nem félték az Istent.* Testvéreim, egy orvosság van: féljék Istent és hagyják el Donatust.

Mondod neki: „Elveszel az eretnekségben, a szakadásban! Kell, hogy Isten megfizessen ezeknek a rosszaknak, a kárhozatra mégy, ne áltasd magad hízelgő szavakkal, ne kövess vak vezetőt, *mert ha vak vezet világtalant, mindketten gödörbe esnek.”*[3]

„Mit érdekel ez engem? – mondja – Ahogyan tegnap éltem, úgy élek ma is, amik a szüleim voltak, az vagyok én is!”

[1]Vö. Jn 1,1.
[2]1Kor 15,51.
[3]Mt 15,14.

Nem féled az Istent! Tanúsíts tehát félelmet Istent iránt: Gondoljuk meg, hogy amiket olvasunk, az mind igaz, mert Krisztus hite, mely nem csalhat meg; hogyan maradhat meg az eretnekségben a szent katolikus Egyház nyilvánvalósága ellenére, melyet Isten az egész földkerekségen elterjesztett, melyet előzőleg megígért, előre meghirdetett, és olyanná tette, amilyennek ígérte?

Tehát legyenek óvatosak, és tartózkodjanak azoktól, akik nem félik Istent. *Kinyújtotta a kezét a megfizetésben.*

21. [21–22. v.] *Meggyalázták az ő szövetségét.* – Olvasd a szövetséget, melyet meggyaláztak: *A te ivadékodban nyer majd áldást minden nemzet.*[1]

Meggyalázták az ő szövetségét. Mit mondasz te a szövetségkötő ezen szavai ellen? „Egyedül Afrika érdemelte szent Donatus ezen kegyelmét, őbenne maradt meg Krisztus egyháza." Legalább azt mondd, hogy „Donatus egyháza"! Miért azt fűzöd hozzá, hogy Krisztusé, akiről ezt mondták: *A te ivadékodban nyer majd áldást minden nemzet.* Donatus után akarsz menni? Krisztust állítsd magad elé, és így térj vissza.

Lássátok tehát a folytatást: *Meggyalázták az ő szövetségét.* Miféle szövetséget? – Az Ábrahámnak és az ő ivadékának adott ígéreteket.

Az Apostol mondja: *Testvérek, emberi szokásra hivatkozom. Az ember jogerős végrendeletét senki sem érvényteleníthetí, nem másíthatja meg. Nos, az ígéret Ábrahámnak és ivadékának szólt. Nem azt mondja: „és ivadékainak", mintha sokaknak szólna, hanem csak egynek: „ivadékának", és ez Krisztus.*[2]

Tehát ebben a Krisztusban van a megígért szövetség: *A te ivadékodban nyer majd áldást minden nemzet.* Te, aki elhagytad az összes nemzetek egységét, és megmaradtál egy részben, meggyaláztad az ő szövetségét.

Tehát ami veled történik, tudniillik, hogy kiirtanak és kitagadnak az örökségből, Isten haragjából van. Figyeld csak, mi következik: *Meggyalázták az ő szövetségét, megoszlottak arcának haragjától.* Mire vártok, minek kellene még jellemeznie az eretnekeket? – *Megoszlottak arcának haragjától.*

Az ellenfél által támasztott kérdés alkalmat adott a tanulásra

22. [22. v.] *És közel jött hozzánk az ő szíve.* – Kire értsük ezt, ha nem arra, akinek haragjától *megoszlottak?*

Miért *jött közel az ő szíve?* – Azért, hogy megértsük az ő akaratát. Ugyanis az eretnekektől tanult a katolikus Egyház, és helytelenül gondolkodók tették próbára azokat, akik helyesen gondolkodnak.

---

[1]Ter 12,3; 26,4.
[2]Gal 3,15 16.

Az Írásokban ugyanis sok dolog rejtve volt, és amikor föltűntek az eretnekek, kérdésekkel zaklatták Isten Egyházát, és ezáltal felszínre kerültek a rejtőző dolgok és megértették Isten akaratát.

Ezért mondja egy másik zsoltárban: *Bikák csordája a népek tehenei között, hogy veretessé váljanak azok, akiket próbára tettek ezüsttel.*[1] – Azt mondta, hogy *veretessé váljanak,* azaz tűnjenek ki, legyenek láthatóvá. Ezért vannak az ötvösöknél kiverők, akik a formátlan anyagot formába verik.

Tehát sokan, akik nagyon jól tudnák érteni és magyarázni az Írásokat, észrevétlenek Isten népében, és nem is adnák elő a nehéz kérdések megoldását, ha nem volnának rágalmazók. Vajon tárgyaltak-e tökéletesen a Szentháromságról, mielőtt az ariánusok megugatták? Vajon tárgyaltak-e tökéletesen a bűnbocsánatról, mielőtt a novaciánusok szembeszegültek? Ugyanígy nem tárgyaltak tökéletesen a keresztségről sem, mielőtt a kívülre szakadt újrakeresztelők ellene beszéltek.

Krisztus egységéről sem mondták volna el azt, amit elmondtak, ha előzőleg nem kezdődik el a gyenge testvérek elkülönülése. Így akik már ezt a kérdést tárgyalni tudták és meg tudták oldani, hogy a gonoszok kérdéseivel ingerelt gyengék el ne vesszenek, beszédeikkel és vitáikkal köztudottá tették a törvény homályosabb helyeit.

Tehát azok megoszlottak arcának haragjától, hozzánk pedig – hogy megértsük – közel jött az ő szíve. Tehát így értsétek, amit a másik zsoltár mond: *Bikák csordája* – azaz az öklelő gőgösök gyülekezete – *a népek tehenei között.*

Kiket nevez *teheneknek?* – A félrevezethető lelkeket.

Miért történik ez? Azért, hogy nyilvánosságra kerüljenek, azaz láthatóvá váljanak, akik korábban rejtve voltak, akiket ezüst igazolt.

Miféle ezüst? – Isten beszéde. *Az Úr beszédei tiszta beszédek, a föld tűzzel próbált ezüstje, a földtől elkülönített, hétszeresen tisztított.*[2]

Nézzétek, hogy ezt a rejtett értelmet hogyan kalapálja láthatóvá az Apostol: *Kell is, hogy szakadás legyen körötökben, mert a megbízhatók csak így tűnnek ki közületek.*[3]

Mit jelent az, hogy *megbízhatók*? – Azt, hogy ezüsttel megpróbáltak, beszéddel megpróbáltak.
Mit jelent az, hogy *kitűnnek*? – Azt, hogy veretessé válnak.
Miért van ez? – Az eretnekek miatt.

[1]Zsolt 67,31.
[2]Zsolt 11,7.
[3]1Kor 11,19.

Mit jelent az, hogy az eretnekek miatt? – A népek tehenei közötti bikák csordája miatt.
Így tehát ezek is *megoszlottak arcának haragjától, közel jött az ő szíve.*

Isten beszéde kemény a gonoszoknak, édes a jámboroknak

23. *Beszédei lágyabbak az olajnál, és ugyanazok hajítódárdák.* – Bizonyos dolgok az Írásokban keménynek látszottak, amíg homályban voltak, de napvilágra kerülve meglágyultak.

Krisztus tanítványai között is az első eretnekség az ő beszédének keménységéből eredt. Amikor ugyanis azt mondta, hogy *ha nem eszitek a testemet és nem isszátok a véremet, nem lesz bennetek élet,* azok, mert nem értették, mondták egymásnak: *kemény beszéd ez, ki tudja hallgatni őt?* És mivel azt mondták, *kemény beszéd ez,* elkülönültek tőle, és Ő ott maradt a tizenkettővel.

Amikor mondták neki, hogy a beszédén megbotránkoztak, kérdezte: *Ti is el akartok menni?* És Péter válaszolt: *Az örök élet igéi nálad vannak, kihez menjünk?*[1]

Kérlek benneteket, figyeljetek, és mint kicsinyek, tanuljatok jámborságot. Vajon Péter értette-e már az Úr ezen beszédének titkát? Még nem értette. De jámborul hitte, hogy jók ezek a szavak, melyeket még nem ért.

Tehát ha kemény a beszéd, és még nem érthető, legyen kemény a gonosznak, számodra pedig a jámborság lágyítsa meg, mert eljön az idő, amikor megoldódik, és olaj lesz neked, mely behatol majd a csontjaidig.

Isten titkai fokozatosan tárulnak föl

24. [23. v.] *Bízd az Úrra gondodat, és ő majd táplál téged.* – Ezért mintha maga Péter azok után, akik az Úr beszédének vélt keménysége miatt megbotránkoztak, itt is mondaná: *Az örök élet igéi nálad vannak, kihez menjünk?,* így folytatja: *Bízd az Úrra gondodat, és ő majd táplál téged.*

Kisgyermek vagy, még nem érted a szavak titkait, a kenyér talán még rejtve van, és neked még tejjel kell táplálkoznod;[2] ne haragudj a keblekre, azok tesznek téged alkalmassá, hogy majd az asztalnál egyél, amire most még alkalmatlan vagy.

Íme, az eretnekek megoszlása által sok kemény dolog meglágyult: *Beszédei lágyabbak az olajnál, és ugyanazok hajítódárdák.*

---

[1] Jn 6,54 69.
[2] Vö. 1Kor 3,2.

Az evangélium hirdetőit fölfegyverezték, és a beszédeik a hallgatók keblére irányultak, akár alkalmas volt, akár alkalmatlan; beszédeikkel és szavaikkal – mint nyilakkal – megsebezték az emberek szívét, hogy szeressék a békét.

Kemények voltak és meglágyultak. Meglágyulva nem az erőt veszítették el, hanem *hajítódárdává* lettek. *Beszédei lágyabbak az olajnál,* és maguk ezek a lágy beszédek a *hajítódárdák.*

De te talán még nem vagy alkalmas arra, hogy ezekkel a hajítódárdákkal fegyverezzenek föl, és még nem világosodott ki neked, hogy mi rejlik a talán homályos és kemény beszédben. *Bízd az Úrra gondodat, és ő majd táplál téged.* Az Úrra bízd rá magad. Ha az Úrra akarod bízni magadat, senki ne helyettesítse az Urat. *Bízd az Úrra gondodat.*

Nézd csak, hogy Krisztusnak az a nagy katonája mennyire nem akarta, hogy a kicsinyek őrá bízzák a gondjukat: *Vajon Pált feszítették értetek keresztre? Vagy Pál nevében vagytok megkeresztelve?*[1] Nem ezt mondta-e ezzel: *Bízzátok az Úrra gondjaitokat, és ő majd táplál titeket.*

Most pedig egy kisgyermek az Úrra akarja bízni a gondját, és jön valaki és mondja: „Én kimentelek!" Mintha egy hánykolódó hajóval találkozna és mondaná: „Én kimentelek!". Te is válaszold: „Kikötőt keresek, nem sziklát!" *Bízd az Úrra gondodat, és ő majd táplál téged.* És lássad, hogy kikötő ment meg, *nem hagyja örökre hánykolódni az igazat.*

Látod, hogy hánykolódsz ezen a tengeren, de megment téged a kikötő, csak te, mielőtt behajózol a kikötőbe, ne szakadj le a horgonyról. Hánykolódik a hajó a horgonyokon, nem messze a parttól, és nem is fog örökké hánykolódni, bár egy ideig hánykolódik. Ugyanis a hánykolódásra vonatkoznak a korábbi szavak: *Elszomorodtam zaklatottságomban és megzavarodtam, és vártam őt, aki megszabadít engem a kislelkűségtől és a vihartól.*[2]

Hánykolódva beszél, de nem fog örökké hánykolódni, mert le van horgonyozva és a horgony a reménye. *Nem hagyja örökre hánykolódni az igazat.*

25. [24. v.] Azokkal pedig mi lesz? – *Te pedig, Isten, leviszed őket a romlás kútjába.*

A *romlás kútja* az elmerülés sötétsége. *Leviszed őket a romlás kútjába, mert ha vak vezet világtalant, mindketten gödörbe esnek.*[3]

Leviszi őket Isten a romlás kútjába, nem mintha ő lenne bűnük szerzője, hanem mert ő a gonoszságuk bírája. Isten ugyanis átadta őket szívük bűnös kívánsá-

[1] 1Kor 1,13.
[2] Zsolt 54,3.9.
[3] Vö. Mt 15,14.

gainak:[1] mert a sötétséget szerették, nem a világosságot, a vakságot szerették, nem a látást.

Mert íme, az Úr Jézus fölragyogott az egész világnak; az egész világgal egységben énekeljék: *mert nincs, aki elrejtőzhetne az ő heve elől.*[2] Ők pedig, akik elmentek az egészből a részbe, a testből a sebbe, az életből a levágásba, mit fognak szenvedni, ha nem azt, hogy a pusztulás kútjába mennek.

A lelkek ellenséges félrevezetői a donatisták

26. *A véreskezű és álnok férfiak.* – Véreskezű férfiaknak nevezi őket a gyilkosságok miatt, és bárcsak testi és nem lelki gyilkosságok miatt nevezné így őket! A testből kiomló vér ugyanis látható, és iszonyatot kelt, de ki látja az újra megkereszteltben a szív vérét? Ezek a halálok más szemeket igényelnek.

Ámbár látható holtakat is hagynak maguk után mindenfelé a fegyveres circumcelliók. És ha ezeket a látható halálokat nézzük, bizony véreskezű férfiak. Nézd csak, hogy a fegyveres a béke embere-e, és nem véreskezű férfi-e? Ha legalább csak furkós botokat hordana, de parittyája van, baltája, köveket és lándzsákat hord magánál, és ezekkel mindenfelé csatangolnak és ártatlan vérre szomjaznak. Tehát a látható halálok miatt is véreskezű férfiak.

De ezekről is ezt mondjuk: bárcsak ennyit tennének, és ne gyilkolnának lelkeket! Akik véreskezű és álnok férfiak, ne gondolják, hogy rossz szándékkal nevezzük véreskezű férfiaknak azokat, akik lelkeket ölnek, mert ők maguk a saját maximianistáikat így értelmezték.

Mert amikor elítélték őket, zsinati ítéletükben e szavakkal fogalmaztak: „a lábuk gyors a följelentettek vérének kiontására, szorongatás és baj az ő utaikon, és a béke útját nem ismerték”.[3] Ezt mondták a maximianistákról.

Én pedig kérdezem tőlük, hogy mikor ontottak testi vért a maximianisták? Nem mintha nem ontottak volna vért, ha volt olyan csoport, amelyik megtette, hiszen kevés létszámuk miatt féltek, és inkább őket gyilkolták, mintsem ők maguk ilyet tettek volna; tehát kérdezem a donatistát és mondom: Te a zsinatodon megállapítottad a maximianistákról: „a lábuk gyors a vérontására,” de mutass nekem egyet is, akihez a maximianisták egy ujjal is hozzányúltak!

Válaszolsz-e nekem mást, mint amit én mondok? Akik elkülönültek az egységtől és lelkeket félrevezetve megölik őket, vért ontanak, nem testileg, hanem lelkileg. Nagyon jól magyaráztad, de a magyarázatban ismerd föl a tetteidet: *a véreskezű és álnok férfiak.* Az álnokság a csalásban, a színlelésben, a félreveze-

[1]Vö. Róm 1,24.
[2]Zsolt 18,7.
[3]Zsolt 13,3.

tésben mutatkozik meg. Kik tehát azok, akik *megoszlottak arcának haragjától?* Ők, a *véreskezű és álnok férfiak.*

Az eretnekek őrültsége gyorsan kiderül

27. De mit mond ezekről? – Azt, hogy *nem érik meg napjaiknak felét.*

Mit jelent az, hogy *nem érik meg napjaiknak felét*? – Azt jelenti, hogy nem érik el azt, amit gondolnak, a remélt időn belül el fognak pusztulni.

Ő ugyanis az a fogolymadár, melyről mondják: *Napjainak felénél magára hagyják, és utolsó napjaiban oktalan lesz.*[1] Boldogulnak, de csak egy ideig, mert mit mond az Apostol: *A gonoszok és csalók viszont egyre mélyebbre süllyednek: tévúton járnak és tévútra vezetnek.*[2] *Ha vak vezet világtalant, mindketten gödörbe esnek.*[3] Méltán esnek bele a romlás kútjába.

Mit mond tehát? – *Egyre mélyebbre süllyednek,* és nem sokára. Mert kevéssel előbb mondta: *sokra nem viszik,* azaz *nem érik meg napjaiknak felét.*

Az apostol folytatja és megmondja, miért: *Mert ostobaságuk mindenki előtt nyilvánvalóvá válik, mint ahogy azoké is nyilvánvalóvá vált.*[4] *A véreskezű és álnok férfiak nem érik meg napjaiknak felét.*

Én pedig tebenned remélek, Uram. – Azok méltán *nem érik meg napjaiknak felét,* mert az emberben reméltek. Én pedig a mulandó napokból megérkeztem az örök napba.

Miért? – Azért, mert *tebenned remélek, Uram.*

[1] Jer 17,11.
[2] 2Tim 3,13.
[3] Vö. Mt 15,14.
[4] 2Tim 3,9.

ÖTVENÖTÖDIK ZSOLTÁR (56.)
Elmondta Karthagóban 412–413-ban
58–59 éves, 21–22 éves pap, 17–18 éves püspök

1Végig a népnek, mely távol került a szentektől, Dávidé.
Feliratul, amikor idegenek fogva tartották őt Getben.

2Könyörülj rajtam Isten, mert megtiport engem az ember,
egész nap támadva háborgatott engem.
3Megtiportak engem ellenségeim egész nap,
mert sokan, akik harcolnak ellenem, félni fognak.
4Én pedig tebenned fogok remélni, Uram.

5Istenben dicsérem beszédeimet, Istenben reméltem;
nem fogok félni: mit tehet velem a test?
6Egész nap iszonyodnak szavaimtól,
minden gondolatuk ellenem van, ártalmamra.
7Betelepednek és elrejtőznek.
ők a sarkam után leselkednek.

8Ahogyan elviselte a lelkem,
semmiért fogod üdvözíteni őket.
Haraggal vezeted a népeket.
9Isten, elmondtam neked az életemet
könnyeimet a szemed elé tetted;
amint megígérted.

10Kerüljenek a hátam mögé az én ellenségeim.
amely napon segítségül hívlak téged,
íme, megtudtam, hogy Istenem vagy Te.

11Istenben dicsérem az igét,
az Úrban dicsérem a beszédet.
12Istenben reméltem, nem fogok félni:
mit tehet velem az ember?
13Bennem vannak, Isten, a neked tett fogadalmak,
melyeket teljesítek dicséretedre.
mert kiragadtad lelkemet a halálból,
szememet a könnyekből és lábamat az elesésből,
hogy Isten kedvében járjak az élők világosságában.

Krisztus a mi nyugalmunk

1. [1. v.] Mint amikor belépni készülünk egy házba, megnézzük a feliratát, hogy kié és kihez tartozik, nehogy alkalmatlankodva rontsunk be oda, ahova nem szabad, vagy a félénkség visszatartson onnan, ahova be kell lépnünk, tehát mintha azt olvasnánk, hogy ez a ház ezé vagy azé, úgy ennek a zsoltárnak a bejárata fölött ezt a feliratot látjuk: *Végig a népnek, mely távol került a szentektől, Dávidé. Feliratul, amikor fogva tartották őt Getben az idegenek.*

Ismerjük föl tehát a feliratban a népet, mely *távol került a szentektől.* Ez ugyanis magára Dávidra vonatkozik, akit már tudtok lelkileg érteni, mert nem mást jelent számunkra, mint azt, akiről ezt mondják: *A törvény vége Krisztus minden hívő megigazulására.*[1]

Tehát amikor ezt hallod, hogy *Végig,* Krisztusra gondolj, nehogy elakadva az úton, ne érkezzél célba. Ha bárhol megállsz, mielőtt Krisztushoz megérkeznél, az isteni szó csak ezt mondja neked: „Tovább, még nem vagy biztonságos helyen". Van egy olyan hely, ahol a megállás a legbiztonságosabb. Van egy olyan szikla, amelyen áll egy menedékház, amelyben nem kell félni a viharos záportól, *folyók rontottak arra a házra és nem dőlt össze, mert sziklára alapozták;*[2] a szikla pedig Krisztus volt.[3]

Dávid neve alatt Krisztus rejtőzik, mert róla mondják: *aki test szerint Dávid magvából származik.*[4]

Minden kísértés próbatét
és minden próbatétnek megvan a maga gyümölcse

2. Melyik tehát az a nép, mely a zsoltár felirata szerint távol került a szentektől? Maga a felirat elárulja nekünk ezt a népet.

Az Úr szenvedésekor ugyanis készült egy felirat, amikor az Urat megfeszítették: héberül, görögül és latinul volt írva, hogy a „*zsidók királya";* a három nyelv, mit három tanú bizonyítja a címet, mert *két vagy három tanú szája mindent bizonyít.*[5]

Amikor ezt a feliratot a zsidók olvasták, méltatlankodtak és mondták Pilátusnak: *Ne írd: a zsidók királya, hanem hogy ő maga mondta, hogy a zsidók királya.* Írjad, hogy ő maga mondta – mondták –, azaz, hogy nem az, aminek mondta magát.

---

[1]Róm 10,4.
[2]Vö. Mt 7,25.
[3]1Kor 10,4.
[4]Róm. 1,3.
[5]Vö. MTörv 19,15.

Mivel azonban igaz, ami egy másik zsoltárban áll: *ne rontsd el a feliratot,*[1] Pilátus válaszolta: *Amit írtam, azt megírtam,* mintha azt mondaná: *nem rontom el az igazságot, bár ti szeretitek a hamisságot.*

Mivel tehát abban az átokban méltatlankodtak a zsidók és mondták: *Nekünk nincs királyunk csak császárunk,*[2] a felirat elleni tiltakozással kerültek messzire a szentektől.

Közelednek a szentekhez, kapcsolatba kerülnek a szenttel azok, akik elismerik királynak Krisztust és magukénak akarják vallani; de távol kerülnek a szentektől, akik ellentmondva a feliratnak, megtagadták az Istenkirályt és az emberkirályt választották helyette.

Tehát minden nép, amely emberi uralmat élvez, úgy, hogy elutasítja magától az Úr uralmát – kinek mindenki úgy veti magát alá, hogy ő maga is uralkodik a bűnös vágyai fölött –, tehát minden ilyen nép távol van a szentektől.

Mindezt azonban ne csak a zsidókban vegyétek észre, testvérek. Bennük ugyanis csak az első példát kapjuk arra, hogy világossá váljon abban a népben az, amitől minden embernek óvakodnia kell. Ők nyíltan elutasították Krisztus királyt, és a császár királyt választották.

A császár is király ugyan, emberek által emberek fölé állítva az emberi dolgokban. De más az a király, aki az isteni dolgokban uralkodik; más a mulandó élet és más az örök élet királya; más a földi király, más a mennyei király, mert a földi király alá van rendelve a mennyei királynak, a mennyei király pedig mindenek fölött áll. Ők tehát nem azért vétkeztek, mert azt mondták, hogy a császár a királyuk, hanem azért, mert nem akarták, hogy Krisztus legyen a királyuk.

Most is sokan vannak, akik nem akarják, hogy a mennyben trónoló és mindenen uralkodó Krisztus legyen a királyuk: ők azok, akik háborgatnak minket. Velük szemben erősít meg minket ez a zsoltár.

Az ilyeneket mindvégig el kell szenvednünk, és nem szenvednénk tőlük, ha nem válna javunkra. Minden kísértés próbatét és minden próbatétnek megvan a maga gyümölcse. Az ember ugyanis gyakran önmaga számára is ismeretlen: nem tudja, minek elviselésére képes és mire nem. Néha föltételezi, hogy elviseli azt, amire nem képes, és néha lemond annak elviseléséről, amire képes lenne. Ezért jön a kísértés, mint egy kérdés, hogy az ember megtalálja önmagát, mert önmaga elől rejtve volt, de Alkotója elől nem.

[1]Zsolt 56,1.
[2]Vö. Jn 19,15–22.

Ezért Péter föltételezett valamit, aminek nem volt birtokában, tudniillik, hogy mindhalálig kitart az Úr Jézus Krisztus mellett; Péter nem, de az Úr ismerte az ő erőit.

Ezért válaszolt számára nem tetszően az, aki megteremtette őt, aki a teremtménynek megfelelő erőket készült adni, tudván, hogy mit nem adott még meg neki. Ő pedig, aki még nem kapta meg, nem tudta; jött a kísértés: tagadott, megsíratta, megkapta.[1]

Mivel tehát nem tudjuk, mit kérjünk, mint nélkülözők, és miért adjunk hálát, mint akik kaptunk, ebben a világban mindig szükségünk van arra, hogy kísértések és háborgatások tanítsanak; de háborgatás csak azoktól érhet minket, akik távol vannak a szentektől.

Ez a távolságot ne a testre, hanem a szívre értsétek, testvérek. Gyakran előfordul ugyanis, hogy aki testben távol jár tőled, kapcsolatban van veled, mert azt szereti, amit te szeretsz; és gyakran előfordul, hogy a melletted lévő távol van tőled amiatt. hogy a világot szereti, te pedig Istent szereted.

Krisztus a Fő és a test

3. Mit akar jelenteni tehát, hogy a zsoltár címéhez az is hozzátartozik, hogy *amikor idegenek fogva tartották őt Getben.* Get egy más vallású és nemzetiségű, azaz idegen nép városa volt, egy népé, mely távol volt a szentektől. Amiatt ugyanis, hogy *idegenek,* nem közeledtek a szentekhez, hanem távolodtak tőlük. Mindazok, akik elutasították Krisztus királyt, idegenné váltak.

Miért lettek idegenek? Mert az a szőlő is, melyet ő ültetett ugyan, de keserűvé vált, mit hallott? Azt, hogy *miért változtál keserűséggé, te idegen szőlő?*[2] Nem ezt mondta: „szőlőm”, mert ha az enyém vagy, akkor édes vagy; ha keserű vagy, akkor nem vagy az enyém, ha pedig nem vagy az enyém, akkor idegen vagy. Tehát idegenek tartották fogva Getben.

A Szentírásban úgy találjuk, testvérek, hogy Dávid, Jessze fia, Izrael királya jövevény az idegeneknél, amikor Saul keresi;[3] és abban a városban volt, a város királyánál, de azt nem olvassuk, hogy fogva tartották. Tehát Dávidot, a mi Urunk Jézus Krisztust, aki Dávid magvából született, nem csak fogva tartották, hanem még mindig fogva tartják az idegenek Getben.

Mondtuk, hogy Get egy város. Ha nevének jelentését kérdezzük, azt jelenti, hogy *szőlőprés.*

[1]Vö. Lk 22,35–62.
[2]Jer 2,21.
[3]Vö. 1Sám 21,10.

Krisztust, aki a test üdvözítő feje, aki Szűztől született, megfeszítették; testének föltámadásában példát adott a mi föltámadásunkra; aki az Atya jobbján ül, és közbenjár értünk. Itt is jelen van, de a testében, ami az Egyház. A test kapcsolatban van a fejével, és a fő a test nevében kiáltja: *Saul, Saul, miért üldözöl engem?*[1] A test is a Fejében van, ahogyan az Apostol mondja: *Vele együtt föltámasztotta, és vele együtt leültette a mennyekben.*[2] Mi is ott ülünk, ő is itt küszködik; mi ott ülünk a reménnyel, ő pedig itt van velünk a szeretettel. Ez az egy emberként való összetartozás teszi a kettőt egy testté, a vőlegényt és a menyasszonyt. Ezért mondja maga az Úr is: *tehát már nem ketten vannak, hanem egy test.*[3]

Tehát hogyan tartják fogva Getben? – Úgy, hogy szőlőprésben tartják a testét, azaz az ő Egyházát.[4]

Mit jelent az, hogy *szőlőprésben?* – Azt jelenti, hogy szorongatásokban, de a szőlőprésben termékeny a szorongatás. A szőlőfürt a tőkén nem érez szorongatást, sértetlennek látszik, de semmi nem folyik belőle. Ha présbe dobják, akkor megtiporják, szorongatják; úgy tűnik, erőszak éri a fürtöt, de ez az erőszak nem terméketlen, sőt, ha semmi erőszak nem történnék, terméketlen maradna.

Krisztus igazi tanítványának ellensége a világ is, az ördög is

4. [2. v.] Tehát a szentek között mindazok, akik szorongatást szenvednek azoktól, akik távol állnak a szentektől, figyeljék ezt a zsoltárt, ismerjenek magukra, és mondják el az itt mondottakat azok, akik szenvedik azt, amiről itt szó van.

Aki nem szenvedi, ne mondja: „Nincs közöm a szóhoz, amelyet szenvedéstől függetlenül szemlélek.” Vigyázzon ugyanis, nehogy távol kerüljön a szentektől, miközben távol akar maradni a szenvedéstől.

Tehát gondoljon mindenki az ellenségére: ha keresztény, ellensége a világ. Senki ne személyes ellenségére gondoljon, amikor hallja e zsoltár szavait, mert tudnunk kell, hogy *nem a vér és a test ellen kell küzdenünk, hanem a fejedelemségek és hatalmasságok, az égi magasságok gonosz szellemei ellen,*[5] azaz az ördög és angyalai ellen; mert akkor is, amikor kellemetlen emberektől szenvedünk, ők ingerelnek, ők lobbantanak lángra, ők használják az embereket eszközükként.

---

[1] ApCsel 9,4.
[2] Ef 2,6.
[3] Mt 19,6.
[4] Vö. Ef 1,22–23.
[5] Vö. Ef 6,12.

Vegyük tehát észre a két ellenséget: akit látunk, és akit nem látunk: az embert látjuk, az ördögöt nem látjuk, az embert szeressük, az ördögtől óvakodjunk; imádkozzunk az emberért, imádkozzunk az ördög ellen és mondjuk Istennek: *Könyörülj rajtam Uram, mert megtiport engem az ember.*

Ne félj amiatt, hogy megtiport téged az ember, legyen benned must, szőlőfürt vagy, hogy kipréseljenek. *Könyörülj rajtam Uram, mert megtiport engem az ember, egész nap támadva háborgatott engem* mindaz, aki távol van a szentektől.

De miért nincs szó az ördögről is? Talán azért, mert nem nevezték embernek? Tehát téved az evangélium, mert ezt mondja: *Ellenséges ember művelte ezt?*[1] De képletesen az ördög is nevezhető embernek, jóllehet nem ember.

Tehát akár önmagára tekint az, aki ezeket mondta, akár a szentektől távol lévő népre és személyekre – akik által az ördög háborgatja Istennek a szentekhez, a szenthez, a királyhoz tartozó népét, akit megtagadva távoliak lettek –, mondja: *Könyörülj rajtam Uram, mert megtiport engem az ember, egész nap támadva háborgatott engem,* és ne veszítse erejét ebben a megtiprásban, tudván, kit hív segítségül, és kinek a példája erősíti meg.

Az első fürt, akit a présben megszorongattak, Krisztus. Amikor ezt a fürtöt a szenvedéssel kipréselték, csordult ki az, amivel *a részegítő kehely milyen drága!*[2]

Főjére tekintve mondja tehát a teste is: *Könyörülj rajtam Uram, mert megtiport engem az ember, egész nap támadva háborgatott engem.* Egész nap, azaz mindig.

Senki ne mondja magának: „Atyáinkat háborgatások érték, bennünket nem érnek”. Ha úgy gondolod, hogy téged nem ér háborgatás, akkor még nem kezdtél el keresztény lenni. És hol van az Apostol szava: *Azok is, akik jámboran akarnak élni Krisztusban, üldözést fognak szenvedni?* [3] Ha tehát Krisztusért semmiféle üldözést nem szenvedsz, vigyázz, nehogy arról legyen szó, hogy még nem kezdtél el jámboran élni Krisztusban.

Amikor pedig kezdesz jámboran élni Krisztusban, beléptél a szőlőprésbe; készülj a szorongatásokra, de ne légy száraz, nehogy a préseléskor semmi ne csorduljon belőled.

5. [3–4. v.] *Megtiportak engem ellenségeim egész nap.* – Akik távol kerültek a szentektől, ők az én ellenségeim.

---

[1]Mt 13,28.
[2]Zsolt 22,5.
[3]2Tim 3,12.

Egész nap – már mondtuk, hogy mit jelent.

A *nappal magasságából.* – Mit akar ez mondani: a *nappal magasságából?* Talán magas a megértéshez, és nem csoda, hogy a *nappal magassága.* Ők ugyanis talán amiatt kerültek távol a szentektől, hogy képtelenek voltak behatolni a nappal magasságába, melynek az apostolok tizenkét ragyogó hóráját alkotják. Tehát akik emberként megfeszítették, nappal tévedtek el.

Miért kerültek a sötétségbe, hogy emiatt távol kerüljenek a szentektől? – Azért, mert a nappal a magasban világított és a magasban rejtőzőt *nem ismerték föl,* mert *ha föl ismerték volna, soha nem feszítik meg a dicsőség Urát*.[1] A nappal e magasságától elkápráztatva és távol kerülve a szentektől váltak ellenségekké, akik háborgatnak, és mint szőlőprésben a szőlőfürtöt tiporják a lelkemet.

Ennek van egy másik értelme is: A nappal magasságából tiportak engem ellenségeim egész nap, azaz mindig; a nappal magasságából, azaz a mulandó gőgből. Amikor ugyanis megtipornak, magasak; megalázottak azok, akiket tipornak, magasak azok, akik tipornak. De ne félj a tiprók magasságától, mert a nappal magassága mulandó, nem örökkévaló.

Különbséget kell tenni az egészség, az érzéketlenség és a halhatatlanság között

6. *Mert sokan, akik harcolnak ellenem, félni fognak.*
Mikor fognak félni? – Amikor elmúlik a nappal, amitől magasak. Ugyanis csak egy ideig magasak, magasságuk elmúltával félni fognak.

Én pedig tebenned fogok remélni, Uram. – Nem azt mondja: Én pedig nem fogok félni, hanem: *sokan, akik harcolnak ellenem, félni fognak.* Amikor eljön majd az ítélet napja, *akkor siratni fogják magukat a föld összes törzsei.*[2] Amikor majd megjelenik az Emberfiának jele az égen, akkor biztonságban lesznek az összes szentek. Mert az jön el, amit reméltek, amire vágytak, aminek eljöveteléért imádkoztak; azoknak pedig nem marad hely a bűnbánatra, mert akkor, amikor még gyümölcsöző lehetett volna a bánat, megkeményítették a szívüket a figyelmeztető Úrral szemben. Vajon falat is emelnek majd az ítélő Istennel szemben? Ismerd föl ennek az imádkozónak a jámborságát, és ha ebben a testben vagy, kövesd.

Amikor azt mondta: *Mert sokan, akik harcolnak ellenem, félni fognak,* azzal nem azt állította szembe: „Én pedig nem fogok félni” – nehogy a saját erőinek tulajdonítva, hogy nem fél, maga is a mulandó magasságokba kerüljön, és a mulandó gőg miatt ne léphessen be az örökkétartó nyugalomba –, hanem inkább azt érteti meg veled, hogy miért nem fog félni:

[1]Vö. 1Kor 2,8.
[2]Vö. Mt 25,31.

Én pedig tebenned fogok remélni, Uram. – Nem a reménységét mondja, hanem a reménységének az okát. Ha ugyanis „nem fogok félni”, akkor képes vagyok a szív keménységétől se félni; sokan ugyanis nagy gőgjükben nem félnek semmitől.

Figyeljen csak Szeretetreméltóságtok! Más dolog a test egészsége, más a test érzéketlensége és más a test halhatatlansága. A tökéletes egészség halhatatlanság; de bizonyos értelemben egészségnek nevezzük azt is, mellyel ebben az életben rendelkezünk.

Amikor az ember nem betegeskedik, egészségesnek mondjuk, és amikor egy orvos megvizsgálja, egészségesnek nyilvánítja; amikor valaki betegeskedni kezd, az egészsége rendül meg. És amikor meggyógyítják, visszatér az egészsége.

Tehát vegyétek észre és szemléljétek a test három állapotát: az egészséget, az érzéketlenséget és a halhatatlanságot.

Az egészség mentes a betegségtől, de az egészséges test, ha szurkálják és zaklatják, fájdalmat érez.

Az érzéketlenség azonban nem érez fájdalmat, és az elveszített fájdalomérzés minél érzéketlenebb, annál rosszabb.

A halhatatlanság se érez fájdalmat, mert megszűnt minden romlás, és *ez a romlandó magára öltötte a romlatlanságot, ez a halandó magára öltötte a halhatatlanságot.*[1] Tehát nincs semmi fájdalom a halhatatlan testben, semmi fájdalom az érzéketlen testben. De az érzéketlen ne gondolja magát már halhatatlannak, mert a fájdalmat érző egészség közelebb áll a halhatatlansághoz, mint a nem érző érzéketlenség.

Találkozol egy erőszakosan gőgös emberrel, aki meg van győződve arról, hogy nem fél semmitől. Azt gondolod róla, hogy bátrabb, mint az, aki ezt mondja: *Kívül küzdelmek, belül félelmek;* [2] erősebbnek gondolod a Főnknél, a mi Urunk Istenünknél, aki ezt mondta: *Szomorú az én lelkem mindhalálig?*[3]

Nem bátrabb ez, ne ámítson az érzéketlensége, mert nem a halhatatlanságba öltözött, hanem az érzékét vesztette el. A te lelked pedig ne legyen érzéketlen, mert megfeddették azokat, akik érzéketlenek, és mondd az egészséges érzésről: *Ki gyengélkedik és én nem gyengélkednék, ki botránkozik és én nem égnék?*[4] Ha nem érintené őt a botrány, és bárki gyöngének a veszte, jobb volna? Ha a hideg és fájdalom nélkül volna? Távol legyen, mert ez érzéketlenség volna, nem

[1]Vö. 1Kor 15,53 54.
[2]2Kor 7,5.
[3]Mt 26,38.
[4]2Kor 11,29.

nyugalom. Bizony, testvérek, amikor majd elérkezünk arra a helyre, ahhoz a trónushoz, arra boldogságra, a mennyei hazába, ahol a lelkünket betölti a biztonság, a nyugalom és az örök boldogság, ott nem lesz többé fájdalom, mert nem lesz, ami fájhatna.

Sokan, akik harcolnak ellenem, félni fognak. – Azok is ostobák, akik most semmitől se félnek, mert egykor félni fognak: akkora rettenet jön ugyanis, ami minden keménységet áttör és összetör. *Sokan, akik harcolnak ellenem, félni fognak, én pedig tebenned fogok remélni, Uram.*

Senki ne tulajdonítsa magának Isten ajándékait

7. [5. v.] *Istenben dicsérem beszédeimet, Istenben reméltem;*
nem fogok félni: mit tehet velem a test? Miért? – Mert Istenben fogok remélni. Miért? – Mert Istenben fogom dicsérni beszédeimet.

Ha magadban dicséred a beszédeidet, nem mondom, hogy nem félj; lehetetlen, hogy ne félj. A beszédeid ugyanis vagy hazugok lesznek, és azért a tieidek, mert hazugok; vagy ha igaz beszédek lesznek és úgy gondolod, hogy nem Istentől kaptad, hanem magadtól beszélsz, igazak ugyan, de te magad hazug leszel; ha pedig beismered, hogy te csak akkor vagy képes bármi igazat mondani Isten bölcsességében, az igazság hitében, ha tőle kaptad, akiről mondják: *mid van, amit nem úgy kaptál,*[1] akkor Istenben dicséred beszédeidet és Istenben dicsérnek téged Isten beszédei.

Ha ugyanis Istené az, ami benned van, megtiszteled őt, és mivel téged Isten teremtett, megtisztelnek Istenben. Ha pedig azt, ami benned az Istené, úgy tekinted, mint a tiédet, és nem Istenét, ahogyan az a nép eltávolodott a szentektől, úgy távolodsz el te a szenttől.

Tehát *Istenben dicsérem beszédeimet.* Ha Istenben, miért az enyémeket? – Istenben is, és az enyémeket is. Istenben, mert tőle valók, és az enyémeket, mert megkaptam azokat. Ő maga akarta, hogy amiket adott, az enyéim legyenek azáltal, hogy szeretem Őt, akitől ezek [a beszédek] valók, akitől az enyémek.

Hogyan igaz: *Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma?*[2] – Hogyan a miénk? És hogyan add meg? Ha tőle kérsz, nem marad üres a kezed, ha pedig a sajátodnak vallod, hálátlan leszel. Ha ugyanis a [kenyeret] nem mondod a sajátodnak, akkor nem kaptad meg; ha pedig úgy mondod a sajátodnak, mintha Tőled való volna, elveszíted, amit megkaptál, mert hálátlan vagy az iránt, akitől kaptad.

[1] 1Kor 4,7.
[2] Mt 6,1 l.

Tehát *Istenben dicsérem beszédeimet,* mert Ő maga az igaz beszédek forrása; a beszédek azért az enyémek, mert szomjazva a forráshoz mentem és ittam belőle.

Istenben dicsérem beszédeimet, Istenben reméltem; nem fogok félni: mit tehet velem a test? – Nemde te vagy az, aki az imént ezt mondtad: *Könyörülj rajtam Isten, mert megtiport engem az ember, egész nap támadva háborgatott engem.* Tehát hogyan mondod itt: *Nem fogok félni: mit tehet velem a test?*

Mit tehet veled? Te magad megmondtad az imént: *Megtiport engem, háborgatott engem* – nem tehet semmit, amikor ezeket megtette? Letekintett a mustra, mely csordul a présből, és válaszolta: bizony megtiport, bizony háborgatott, de mit tehet velem? Szőlőfürt voltam, bor lesz belőlem: *Istenben reméltem, nem fogok félni: mit tehet velem a test?*

A test ne tartsa magához méltatlannak a Fő szenvedéseinek vállalását

8, [6. v.] *Egész nap iszonyodnak szavaimtól.* – Ez így van, tudjátok. Mondjátok az igazságot, hirdessétek az igazságot, hirdessétek Krisztust a pogányoknak, hirdessétek az Egyházat az eretnekeknek, hirdessétek mindenkinek az üdvösséget: ellentmondanak, iszonyodnak a szavainktól. De amikor az én szavaimtól iszonyodnak, valójában kitől iszonyodnak, ha nem attól, akiben dicsérem a beszédeimet?

Egész nap iszonyodnak szavaimtól. – Legalább elég volna ennyi, és ne folytatnák azzal, hogy mocskolódnak és ellentmondanak.

Miért mondom ezt? Amikor visszautasítják a szavakat, amikor iszonyodnak azoktól a szavaktól, melyek az igazság forrásából áradnak, mit tesznek azzal, aki ezeket a szavakat elmondja? Mi mást, ha nem azt, ami következik: *minden gondolatuk ellenem van, ártalmamra.*

Ha így bántak magával az Úrral, akkor ne méltatlankodjon a test, hogy abban részesül, ami előbb megtörtént a Fővel, hogy a test a Főhöz tartozzék. Megvetették a te Uradat, te pedig azt akarod, hogy megbecsüljenek azok, akik távol kerültek a szentektől? Ne akard kicsikarni magadnak azt, amiben neki nem volt része. *Nem nagyobb a tanítvány mesterénél, sem a szolga uránál. Ha a családfőt Beelzebulnak nevezték, mennyivel inkább a háza népét?*[1] *Minden gondolatuk ellenem van, ártalmamra.*

Miért vannak hamis testvérek Isten házában?

9. [7. v.] *Betelepednek és elrejtőznek.* – A betelepedés vándor életet jelent. Telepesnek azokat nevezik, akik nem a saját hazájukban laknak. Ebben az

[1]Vö. Mt 10,24–25.

életben minden ember vándor, és látjátok, hogy test vesz körül bennünket, és emiatt a szív nem látható.

Ezért mondja az Apostol: *Ne ítélkezzetek hát időnap előtt, míg el nem jön az Úr. Ő majd megvilágítja a sötétség titkait, és földeríti a szívek szándékait. Akkor majd mindenki megkapja az elismerést az Istentől.*[1]

Mielőtt ez megtörténik, a testi élet ezen vándorlása közben mindenki hordozza a maga szívét, és minden szív el van zárva a többi szív elől. Ezért azok, akiknek tervei ezen imádkozó ártalmára vannak, betelepednek, és elrejtőznek; mert ebben a vándor létben élnek és testet hordoznak, álnokságot rejtegetnek a szívben, és elrejtik a gonosz gondolatokat. Miért? – Mert ez az élet még vándor lét. Rejtegessék csak; ki fog derülni, amit elrejtettek, és ők maguk nem tudnak elrejtőzni.

Ennek a rejtőzésnek más jelentése is van, ami talán jobban fog tetszeni. Ugyanis azok közül, akik távol kerültek a szentektől, egyesek látszólag belopóznak, és súlyosabb háborgatásokat jelentenek Krisztus testének, mert nem tudják őket elkerülni, mint teljesen idegeneket. Ezekről a súlyosabb veszedelmekről szólt az Apostol, amikor fölsorolta sok szenvedését és mondta: *Sokszor voltam vándorúton. Veszélyben forogtam folyóvizeken, veszélyben rablók miatt; veszélyben népem körében, veszélyben a pogányok között; veszélyben a városokban, veszélyben a pusztaságban, veszélyben a tengeren, veszélyben hamis testvérek között.*[2]

Ezek nagyon veszedelmesek, és egy másik zsoltár mondja róluk: *és bejöttek, hogy lássanak.*[3] Bejöttek, hogy lássanak, és senki nem mondja: „Ne gyere be, hogy láss!” Mert úgy jön be, mint aki hozzánk tartozik, hogy ne óvakodjanak tőle, mind idegentől. Ezek tehát *betelepednek és elrejtőznek.* Mert úgy jönnek be a nagy házba, hogy nem akarnak állandóan itt maradni, ezért telepednek be.

Az Úr ezekre a bűnös szolgákra akart utalni, amikor az evangéliumban azt mondja, hogy aki bűnt követ el, az a bűn rabszolgája: *A szolga nem marad a házban örökre, a fiú azonban ott marad örökre.*[4] Aki fiúként megy be, az nem betelepül, mert ott fog maradni mindvégig.[5] Aki úgy megy be, mint álnok, bűnös, csak látszatra szolgáló szolga, aki lesi, hogy mit rabolhat el, keresi, mivel vádaskodhat, vagy mit gyalázhat, az letelepedni jön, nem lakni és megmaradni.

---

[1] 1Kor 4,5.
[2] 2Kor 11,26.
[3] Zsolt 40,7.
[4] Jn 8,34–35.
[5] Vö. Mt 10,22; 24,13.

Ezektől se féljünk, testvérek: *Istenben reméltem; nem fogok félni: mit tehet velem a test?* Ha betelepednek is, ha bejönnek is, ha színlelnek is, és elrejtőznek is, csak testek: te az Úrban remélj, nem tehet veled semmit a test.

„De hozza a háborgatást, hozza a megtiprást!" – Kicsordul a must, mert a szőlőfürtöt préselik. A háborgatásod nem lesz gyümölcstelen: a másik ember lát téged és követ téged, mint ahogyan te is, hogy megtanuld ennek elviselését, a Fődet szemlélted; azt az első fürtöt, akihez bement az ember. hogy lássa, letelepedett és elrejtőzött: az áruló Júdás.

Tehát mindazoktól, akik színlelő lélekkel jönnek be, telepednek le és rejtőznek el, ne félj. Az ő atyjuk, Júdás együtt volt a te Uraddal, és az Úr ismerte őt; és jóllehet Júdás áruló volt, betelepedett és elrejtőzött, a szíve tárva volt a dolgok Ura előtt. Ő pedig tudva választott ki egyet, azért, hogy ezzel vigasztaljon téged, aki nem tudod, kiket kell kerülnöd.

Ő ugyanis megtehette volna, hogy nem választja ki Júdást, hiszen ismerte, mégis mondta a tanítványainak: *Nemde én tizenkettőtöket választottalak ki, és egy közületek ördög?*[1]

Tehát az ördögöt is kiválasztotta? Vagy ha nem választotta, akkor hogyan választott tizenkettőt és nem inkább tizenegyet? – Őt is kiválasztotta, de valami másra. *Tizenegyet* a bizonyítás művére, *egyet* a megkísértés művére választott ki.

Hogyan adhatna neked példát arra, hogy kerülj bizonyos rosszakat, hogy óvakodj a hamis és színlelő betelepedőktől és rejtőzködőktől, ha nem mondaná neked: „Íme, ezek közül egy velem volt? Példát adtam, eltűrtem, el akartam viselni azt, amit ismertem, hogy neked, aki nem ismered, vigasztalást nyújtsak. Amit nekem megtett, nem fogja neked is megtenni? Hogy sok mindenre képes legyen, hogy nagyon ártson, vádolni fog, rágalmazni fog, hogy a hamisság győzzön: vajon csak rajtad fog erőt venni és fölém nem kerekedett? Bizony, fölém kerekedett, de az eget nem vette el tőlem."

Amikor az Úr testét már eltemették, hamis tanúkat viselt el; kevés volt az ítéletben elszenvedni őket, még a sírban is szenvedett tőlük. Megkapták a pénzt, hogy hazudjanak és mondták: *Miközben aludtunk, eljöttek a tanítványai és elvitték őt.*[2] Ennyire vakok voltak a zsidók, hogy hittek a teljesen hihetetlen mondásnak: *alvó tanúknak hittek!*

Vagy hazugság volt, hogy aludtak, és akkor nem lett volna szabad hinni a hazugoknak; vagy igaz volt, hogy aludtak, és nem tudhatták, mi történt.

---

[1] Jn 6,71.
[2] Mt 28,13.

Betelepednek és elrejtőznek. – Telepedjenek be és rejtőzzenek el: mit tudnak tenni? *Istenben reméltem; nem fogok félni: mit tehet velem a test?*

Ne féljünk a rágalmazóktól

10. *Ők a sarkam után leselkednek.* – Ugyanis azért telepednek be és rejtőznek el, hogy kilessék, mikor esik el az ember. A sarokra figyelnek, amikor az elesés történik, hogy megfogják a lábat rontásra, vagy elgáncsolják a lábat az elbotlásra, de mindenképpen azért, hogy valami vádolnivalót találjanak.

És ki tud úgy járni, hogy soha meg ne botoljék? Bizony még a nyelvben is hamar megtörténik a botlás. Írva van ugyanis: *Ha valaki a nyelvével nem vétkezik, az tökéletes férfi*.[1] De ki meri mondani, vagy gondolni magáról, hogy tökéletes? Tehát szükségszerű, hogy az ember a nyelvében megbotoljon. Azok pedig, akik betelepednek és elrejtőznek, és hallgatóznak minden szóra, keresve, hogy tőröket állítsanak és bonyolult rágalmakat szőjenek, melyekbe ők maguk előbb bonyolódnak bele, mint azok, akiket be akartak hálózni, hogy előbb ők maguk essenek fogságba és pusztuljanak el, mint azok, akiket meg akartak fogni és el akartak veszejteni.

Az ember ugyanis visszahúzódik a saját szívébe, onnan pedig Istenhez folyamodik, és el tudja mondani: „*Istenben dicsérem beszédeimet.* Bármi jót mondtam, bármi igazat mondtam, Istenét mondtam és Istenről mondtam; ha pedig véletlenül mondtam valamit, ami nem kellett volna, azt emberként mondtam, de Isten oltalma alatt mondtam."

Aki megerősíti az úton járót, figyelmezteti a tévedőt, elnéző a beismerővel, visszafogja a nyelvet, visszahívja az elesettet. *Mert hétszer esik el az igaz és fölkel; a gonoszok pedig elvesznek a gonoszságban.*[2]

Tehát egyikünk se féljen a ravasz rágalmazóktól, a szavakra leselkedőkről, akik szinte a szótagokat is megszámlálják, és a törvényszegőktől. Ugyanis arra figyel, hogy mit vádolhat benned, de hogy általad Krisztusnak higgyen, az nem érdekli. Figyelj annak beszédeire, akit elmarasztalsz, mert esetleg éppen neked tanít valami üdvös dolgot. Erre ő azt mondja: mi üdvöset tud tanítani nekem az, aki így elesett a szóban? Esetleg éppen azt tanítja neked üdvösen, hogy ne szavakra leselkedő, hanem a parancsolatokat megtartó légy. *Ők a sarkam után leselkednek.*

11. *Ahogyan elviselte a lelkem.* – Azt mondom, amit elviseltem. Tapasztalt ember beszél: ahogyan elviselte a lelkem. *Betelepednek és elrejtőznek.*

[1] Jak 3,2.
[2] Vö. Péld 24,16.

Mindent viseljen el a lelkem: kívül az ugatókat, belül az elrejtőzőket viselje el. Kívülről mint folyam jön a kísértés, de a sziklán találjon, nedvesítsen meg, de ne sodorjon el, mert a ház sziklára lett alapozva.[1]

Belül van az, aki betelepül és elrejtőzik, mint pelyva van hozzád közel; de jön az ökrök tiprása, jön a kísértések forgószele: te megtisztulsz, az pedig megsemmisül.

Üdvözítő Istenünk mindenhatósága és kegyelme

12. [8. v.] *Ahogyan elviselte a lelkem, semmiért fogod üdvözíteni őket.* – Arra tanított, hogy értük is imádkozzunk, jóllehet betelepednek és elrejtőznek, jóllehet álnokok, jóllehet színlelők és leselkedők, te imádkozzál értük, és ne mondd: „Vajon Isten még egy ilyen visszájára fordult, ilyen rossz embert is meg fog javítani?” Ne add föl a reményt, arra figyelj, akit kérlelsz, és ne arra, akiért imádkozol.

A betegség súlyosságát látod, az orvos képességét nem látod? *Betelepednek és elrejtőznek, ahogyan elviselte a lelkem.* Viseld el, imádkozzál, és mi történik? – *Semmiért fogod üdvözíteni őket.* Úgy fogod őket üdvözíteni, hogy az számodra semmi, azaz semmi erőfeszítésedbe nem kerül. Az emberek már föladták a reményt, de te szóval gyógyítasz; nem fáradozol a gyógyításban, miközben mi a látványától megbénulunk.

Ennek a versnek másik értelme is van: *Semmiért fogod üdvözíteni őket,* azaz minden előzetes érdemük nélkül fogod őket üdvözíteni.

Aki korábban káromló, üldöző és igazságtalan voltam – mondja.[2] *Megbízó levelet kapott a papoktól, hogy bárhol keresztényeket talál, kötözze meg és hozza oda őket*.[3] – Bizony előbb betelepedett és elrejtőzött, hogy megkötözzön és elővezessen.

Tehát semmi előzetes érdeme nem volt, sőt olyan dolgai voltak, melyek miatt el kellett volna ítélni; semmi jót nem hozott magával, és üdvözült. *Semmiért fogod üdvözíteni őket.*

Nem hoznak neked kosokat, bakokat, bikákat, nem hoznak a templomodba ajándékokat és illatszereket, nem mutatnak be italáldozatot a jó lelkiismeretből; minden, ami bennük van, keserű, fekete, elítélendő. És amikor semmit nem hoznak eléd, amiért üdvözülhetnének, *semmiért fogod üdvözíteni őket,* azaz ingyen adva a kegyelmedet.

[1] Vö. Mt 7,25.
[2] 1Tim 1,13.
[3] Vö. ApCsel 9,2.

Mit vitt az a lator a keresztre? És a gaztettből ítéletre, az ítéletből a fára, a fáról a paradicsomba jutott.[1] Hitt, azért beszélt.[2] De ki ajándékozta meg a hittel, ha nem az, aki ott függött mellette? *Semmiért fogod üdvözíteni őket*

Isten atyai haragja

13. *Haraggal vezeted a népeket.* – Haragszol és vezetsz, neheztelsz és üdvözítesz, megrémítesz és hívsz.

Mit jelent ez: *Haraggal vezeted a népeket*? – Azt jelenti, hogy mindenkit betöltesz háborgatásokkal, hogy az emberek a háborgatások közepette hozzád meneküljenek, és ne vezesse őket félre a gyönyörűség és a gonosz biztonság.

Haragudni látszol, de atyai módon. Az Atya haragszik a fiára, aki megveti a parancsait: Haragjában megpofozza, megveri, meghúzza a fülét, kezénél fogva vonszolja az iskolába.

Haraggal vezeted a népeket. – Milyen sokan jöttek be, mily sokan töltötték meg az Úr házát, akiket az Ő haragja vezetett ide, azaz a háborgatásoktól megrémülve betöltötte őket a hit! A háborgatás ugyanis megmozgatja az edényt, hogy kiürüljön, és ami előbb gonoszsággal volt tele, megteljék kegyelemmel. *Haraggal vezeted a népeket.*

Isten adta neked, hogy élj

14. [9. v.] *Isten, elmondtam neked az életemet.* – Neked köszönhetem, hogy élek, és ezért elmondom neked az életemet. Igaz volna, hogy Isten nem ismeri azt, amit adott? Mi az, hogy *elmondod neki?* Tanítani akarod Istent? Távol legyen.

Tehát miért mondja: *Elmondtam neked?* Talán Neked használ az, hogy *elmondtam az életemet?* És mi használ Istennek? – Nem Istennek, hanem az Ő ajándékainak használ.

Elmondtam Istennek az életemet, mert életre keltett engem Isten. Ahogyan elmondta az életét Pál apostol, mondván: *Aki korábban káromló, üldöző és igazságtalan voltam!*

Elmondja az életét: *De irgalmasságot nyertem*.[3]

Elmondta az életét, nem önmagának, hanem Neki, mert úgy mondta el, hogy higgyenek Neki, nem a maga nyereségére, hanem az Ő nyereségére.

---

[1]Vö. Lk 23,43.
[2]Vö. Zsolt 115,10.
[3]1Tim 1,13.

Mert mit mond maga Pál? – Azt, hogy *Krisztus azért halt meg és azért támadt fel, hogy aki él, már ne önmagának éljen, hanem neki, aki mindenkiért meghalt*.[1]

Ha tehát élsz és nem magadtól élsz, mert Ő adta neked, hogy élj, mondd el az életedet, de ne magadnak, hanem Neki; nem a magadét keresve, nem magadnak élve, hanem neki, aki mindenkiért meghalt.

Egyes rossz emberekről ugyanis mit mond ugyanez az apostol? *Mind a maguk javát keresik, nem Krisztus Jézusét.*[2]

Ha azért mondod el az életedet, hogy neked használjon, és ne másoknak javára szolgáljon, magadnak mondod, nem Istennek; ha pedig úgy mondod el az életedet, hogy másokat is arra késztetsz, hogy fogadják az életet, amit te is megkaptál, annak mondod el az életedet, akitől kaptad, és bőséges jutalmad lesz, mert nem voltál hálátlan azért, amit kaptál.

Isten, elmondtam neked az életemet, könnyeimet a szemed elé tetted. – Könyörögtem hozzád és meghallgattál engem, *amint megígérted.* Mert amint ígérted, úgy cselekedtél. Megmondtad, hogy a sírót meg fogod hallgatni. Elhittem, sírtam, meghallgatást nyertem. Az ígéretben irgalmasnak, a teljesítésben igazmondónak találtalak. *Amint megígérted.*

Az erőszakos és magabiztos ember megaláztatik

15. [10. v.] *Kerüljenek a hátam mögé ellenségeim.* – Ez javukra válik, nem rosszat kíván nekik, ugyanis elől akarnak járni, ezért nem akarnak javulni. Figyelmezteted ellenségedet, hogy erkölcsösen éljen. hogy javuljon meg, ő pedig megvet és visszautasítja szavadat: „Nézd csak, ki figyelmeztet engem! Nézd csak, kitől hallom, hogy milyen parancsok szerint éljek!" – Előtted akar járni, és előtted járva nem javul. Nem figyel rá, hogy szavai nem a te szavaid; nem figyel rá, hogy életedet Istennek mondod el, nem magadnak. Tehát előtted járva nem javul; jó neki, ha a hátad mögé kerül, és követi azt, aki előtt akart járni.

Amikor az Úr jövendő szenvedéséről beszélt a tanítványoknak, Péter elborzadt és mondta: *Távol legyen, Uram, ez nem történhet meg veled.* Aki kevéssel előbb mondta: *Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia,* és ezzel megvallotta Istent, most féltette a haláltól, mint embert.

Az Úr pedig, aki azért jött, hogy szenvedjen. és mi csak az Ő vérétől megváltottan üdvözülhetünk, megdicsérte Péter vallomását, és mondta: *Mert nem a test és vér nyilatkoztatta ki ezt neked, hanem az én mennyei Atyám. Én is*

[1] 2Kor 5,15.
[2] Fil 2,21.

mondom neked: Péter vagy, erre a sziklára építem egyházamat, és az alvilág kapui sem vesznek rajta erőt. Neked adom a mennyek országa kulcsait.

Nézzétek csak, hogyan tett igaz, jámbor, bizalommal teljes megvallást, mert ezt mondta: *Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia.*

De amint az Úr a szenvedéséről kezdett beszélni, Péter félt, hogy az Úr meghal – jóllehet mi vesztünk volna el, ha Ő meg nem hal –, és mondta: *Távol legyen, Uram, ez nem történhet meg veled.* Az Úr pedig, aki kevéssel előbb mondta neki: *Boldog vagy*, és: *én erre a sziklára építem egyházamat*, erre most így szólt: *Menj a hátam mögé, sátán, botránkoztatsz!*

Miért nevezi *sátánnak* azt, akit az imént boldognak és sziklának nevezett? Azért, mert nem az én dolgaimat ízleled, hanem az emberekét.[1] Kevéssel előbb [Péter még] Isten dolgait ízlelte: *Mert nem a test és vér nyilatkoztatta ki ezt neked, hanem az én mennyei Atyám.*

Amikor Istenben dicsérte a beszédet, nem Sátán, hanem Péter a neve a szikláról; amikor pedig önmagából, az emberi gyöngeségből, a testi ember szeretetéből beszélt, amivel önmaga és a többiek üdvösségét akadályozta, Sátánnak nevezték.

Miért? Azért, mert az Úr előtt akart járni és a mennyei vezérnek akart földi tanácsot adni: *Távol legyen, Uram, ez nem történhet meg veled.*

Azt mondod: *Távol legyen*, és mondod: *Uram!* Ha Úr, akkor hatalommal cselekszik, ha mester, akkor tudja, mit tesz, tudja, mit tanít, te pedig vezetni akarod a vezért, tanítani akarod a mestert, parancsolni akarsz az Úrnak. Igényt nyújtasz be Istennek; nagyon előre siettél, kerülj hátra.

Vajon nem ez használna-e ezeknek az ellenségeknek is? *Kerüljenek a hátam mögé az én ellenségeim,* de ne maradjanak ott hátul. Azért kerüljenek a hátam mögé, hogy ne előttem járjanak, de kövessenek és ne maradjanak le. *Kerüljenek a hátam mögé az én ellenségeim.*

Isten az őt szeretőket szereti

16. *Amely napon segítségül hívlak téged, íme, megtudtam, hogy Istenem vagy Te.* – Nagy tudomány ez! Nem azt mondja, *tudtam, hogy Isten vagy*, hanem: *tudtam, hogy Istenem vagy Te.*

A tiéd ugyanis, amikor segítségedre jön; a tiéd, amikor te nem vagy Tőle idegen. Ezért mondja: *Boldog a nép, melynek az Úr az Istene.* Miért hangsúlyozza ezt? Kinek nem Istene az Úr? Isten ugyanis mindenkié, de sajátosan azoké, akik Őt szeretik, akik hozzá ragaszkodnak, akik birtokolják Őt, akik tisztelik Őt; mint az

[1]Mt 16,16–23.

Ő háza népe, az Ő nagy családja, akiket az egyszülött Fiú drága vére váltott meg.

Mi mindent adott nekünk Istent, hogy mi az övé legyünk, Ő pedig a miénk legyen! Mivel azonban az idegenek távol kerültek a szentektől, idegen fiak. Nézzétek csak, mit mond róluk egy másik zsoltár: *Uram, ragadj ki engem és szabadíts meg az idegenek fiainak kezéből, kiknek szája hiábavalóságot beszélt, és jobbjuk a hazugságnak jobbja.*

És lássad a magasságukat, de a nappal magasságát, azaz a mulandó gőgöt. *Kiknek fiai, mint a növekvő hajtások; a leányai szépek, mint a templom.* A jelen világ boldogságát írja le, melyben azok, akik nagyra tartják és benne tévelyegnek, az igaz és örök boldogságot nem keresik.

Ezért ezek idegen fiak, nem Isten fiai: *kiknek fiai, mint a növekvő hajtások, a leányai szépek, mint a templom; pincéik telve vannak, bővelkednek minden jókkal; juhaik ezresével, megszámlálhatatlanok legelőiken, ökreik kövérek. Nincs a városfalakon romlás, sem átjárás, sem kiáltozás a tereinken.*

És mi következik ezután? – *Boldognak mondták a népet, melynek dolgai ilyenek.*

De kik mondták? – Az idegen fiak, akiknek a szája hiábavalóságokat beszélt.

Te pedig mit mondasz? – *Boldog a nép, amelynek az Úr az ő Istene.*[1]

Kihagyott mindent, amit csak Isten ad, és magát Istent adta. Ugyanis igaz, testvérek, hogy amit az idegen fiak felsoroltak, mind Isten adja, de az idegeneknek is adja, a rosszaknak is adja, a káromlóknak is adja, Ő, *aki fölkelti Napját jókra és rosszakra, és esőt hullat igazakra és gonoszokra.*[2]

Néha ezeket a jóknak adja, néha nem; a rosszaknak is néha adja, néha nem; a jók számára azonban önmagát tartogatja, a rosszaknak pedig az örök tüzet.

Tehát van rossz, amit nem ad a jóknak, és van jó, amit nem ad a rosszaknak, és van egy középrész, jókból is, rosszakból is, melyeket a jóknak is, rosszaknak is ad.

Tiszta szívvel szeressük Istent

17. Mi tehát önzetlenül és tisztán szeressük Istent, testvérek. Nem tiszta a szív, ha jutalomért tiszteli Istent.

És akkor? Nem lesz jutalmunk Isten tiszteletéért? – Lesz bizony, de maga Isten az, akit tisztelünk. Ő maga lesz a jutalom, mert látni fogjuk Őt, amint van.[3]

[1]Zsolt 143,11–15.
[2]Vö. Mt 5,45.
[3]Vö. 1Ján 3,2.

Figyeld csak, hogy jutalmad lesz. Mit mond mi Urunk Jézus Krisztus azoknak, aki szeretik Őt? – *Aki szeret engem, azt Atyám is szeretni fogja. Én is szeretni fogom őt.* És mit fogsz neki adni? *És kinyilatkoztatom magam neki.*[1]

Ha nem szeretsz, akkor ez nem sok; ha szeretsz, ha vágyódsz, ha ingyen tiszteled azt, aki ingyen váltott meg téged, hiszen semmi érdemed nem volt rá, hogy megváltson, ha a benned lévő jótéteményeket látva vágyódsz utána és emiatt nyugtalan a szíved, semmi egyebet ne kérj Tőle, csak Őt magát, Ő maga legyen neked elég.

Bármennyire kapzsi vagy, Isten elég neked. Ez a „kapzsiság" ugyanis az egész földet, az eget is hozzávéve, birtokolni akarta, sőt még azt is, aki az eget és a földet teremtette.

Mondom nektek, testvérek, a házastársi kapcsolatokban szemléljétek, hogy milyennek kell lennie a tiszta szívnek Isten iránt. Az emberi házasságokban nem szereti a feleségét az, aki a hozományért szereti; nem tisztán szereti a férjét az, aki azért szereti, mert valami ajándékot, vagy sok ajándékot kapott tőle. A gazdag férj akkor is férj marad, ha elszegényedik. Mily sok vagyonától megfosztott férjet még inkább szerettek a tiszta feleségek?

Sok tiszta házasságot tett próbára a férjek szerencsétlensége, és hogy ne gondolják, hogy a férjükön kívül mást szeretnek, az asszonyok nem csak nem hagyták el a férjüket, hanem még szorosabban kötődtek hozzájuk.

Ha tehát a testi férjet ingyen szeretik, ha tisztán szeretik, és a testi asszonyt ingyen szeretik, ha tisztán szeretik, hogyan kell szeretni Istent, aki a léleknek igaz és igazmondó férje, aki nem hagyja terméketlenül, hanem az örök élet gyermekével ajándékozza meg?

Tehát úgy szeressük őt, hogy rajta kívül mást nem szeretünk, és akkor megtörténik bennünk, amit mondtunk, amit énekeltünk, mert itt is a mi hangunk szólal meg: *amely napon segítségül hívlak Téged, íme, megtudtam, hogy Istenem vagy.* Istent segítségül hívni azt jelenti, hogy ingyen hívjuk segítségül.

Ezután mit mond egyesekről? – *Az Urat nem hívták segítségül.* Úgy tűnt, mintha segítségül hívták volna az Urat, és kéréssel fordultak hozzá örökség dolgában, több pénzért, az élet meghosszabbításáért, és egyéb mulandó dolgokért, de mit mond róluk az Írás? Azt, hogy *az Urat nem hívták segítségül.*

És hogyan folytatja? – *Ott reszkettek a félelemtől, ahol nem volt félelem.*[2]

[1]Jn 14,21.
[2]Zsolt 13,5.

Mit jelent az, hogy *ahol nem volt félelem?* – Azt jelenti, hogy ne veszítsenek pénzt, ne érje a házukat kár, és végül, hogy éveik száma ne legyen kevesebb, mint amit reméltek. Valóban *ott reszkettek a félelemtől, ahol nem volt félelem.*

Ilyenek voltak azok a zsidók: *Ha élni hagyjuk, jönnek a rómaiak és elveszik tőlünk a helyet is, a népet is*.[1] Ott reszkettek a félelemtől, ahol nem volt félelem.

Íme, megtudtam, hogy Istenem vagy Te. – A szív nagy gazdagsága ez, a belső szem nagy világossága, a biztonság nagy bizalma! *Íme, megtudtam, hogy Istenem vagy Te*.

18. [11. v.] *Istenben dicsérem az igét, az Úrban dicsérem a beszédet. Istenben reméltem, nem fogok félni: mit tehet velem az ember?* – Ennek jelentését fönt már elmondtuk.

Az őszinte hit és a dicséret áldozatát áldozzuk

19. [12. v.] *Bennem vannak, Isten, a neked tett fogadalmak,*
melyeket teljesítek dicséretedre.
Tegyetek fogadalmakat és tartsátok meg Uratoknak, Isteneteknek.[2]

Mire tegyetek fogadalmakat, mit tartsatok meg? Talán azokra az állatokra, melyeket egykor az oltárokra ajánlottak föl? – Semmi ilyet ne ajánlj föl, mert benned van az. amire fogadalmat tégy, és teljesíts. A szív kincses ládájából hozd elő a dicséret tömjénjét, a jó lelkiismeret pincéjéből hozd elő a hit áldozatát. És amit csak előhozol, azt szeretettel gyújtsd meg. Benned legyenek a fogadalmak, melyeket Isten dicséretére teljesítesz.

Miféle dicséretre? Mit nyújtott neked? – *Mert kiragadtad lelkemet a halálból.* Ez az az élet, amelyet elmondott Neki. *Isten, elmondtam neked az életemet.*

Mert mi voltam? – Halott voltam.

Önmagam által voltam halott; ki vagyok Általad? – Élő vagyok. Ezért *bennem vannak, Isten, a neked tett fogadalmak, melyeket teljesítek dicséretedre.*

Íme, szeretem az én Istenemet, ezt senki el nem ragadja tőlem; amit neki adok, senki el nem veszi tőlem, mert a szívembe van zárva. Joggal mondja az előbbi bizalmában: *Mit tehet velem az ember?* Dühöngjön az ember, engedélyt kap a dühöngésre, megengedik neki, hogy megtegye, amit csak akar, de mit fog elvenni? Aranyat, ezüstöt, jószágot, szolgákat, szolgálókat, telkeket, házakat; elvehet mindent, de vajon elveheti-e a bennem lévő fogadalmakat, melyeket *teljesítek Isten dicséretére?*

---

[1] Jn 11,48.
[2] Vö. Zsolt 75,12.

A kísértő engedélyt kapott, hogy megkísértse Jóbot, a szent férfit. Egy perc alatt elvette mindenét, elemésztette a vagyonát, elvitte az örökséget, megölte az örökösöket. És mindezt nem lassanként, hanem egyszerre, egy csapással, egy rohammal, úgyhogy rövid idő alatt jelentettek Jóbnak mindent.

Miután mindenét elvesztette, Jób egyedül maradt. De ott voltak benne a dicséret fogadalmai, hogy azokat teljesítse Istennek, teljességgel benne voltak: szent keblének kincses ládájához a tolvaj ördög nem fért hozzá, tele volt, hogy abból áldozzon. Halljad csak, mi mindene volt, Halljad, mi mindent hozott elő: *Az Úr adta, az Úr elvette, amint az Úrnak tetszett, úgy történt, legyen áldott az Úr neve.*[1]

Ó belső gazdagság, ahova a tolvaj nem jut be! Maga Isten adta, tőle kapta; Ő tette gazdaggá, ahonnan Jób fölajánlotta Neki azt, amit szeretett.

Isten dicséretet vár tőled, Isten a vallomásodat várja. De a földedből készülsz valamit adni? – Ő adta az esőt, hogy teremjen. A kincses ládádból készülsz valamit adni? – Ő adta neked, amit adni készülsz. Mit fogsz neki adni, amit nem tőle kaptál? *Mert mid van, amit nem úgy kaptál?*[2]

A szívből fogsz adni? – Ő adta a hitet, a reményt és a szeretetet; ezt fogod előhozni, ezt fogod föláldozni. Minden egyebet az ellenség akaratod ellenére el tud venni tőled, ezt viszont csak akkor veheti el, ha te akarod. Azokat az ember akarata ellenére is elpusztíthatja: birtokolni akarván az aranyat, elpusztítja az aranyat, és birtokolni akarván a házat, elpusztítja a házat; a hitet azonban senki nem veszíti el, csak az, aki megvetette.

Az életszentség és a jámbor Istenre hagyatkozás példája Jób

20. [13. v.] *Bennem vannak, Isten, a neked tett fogadalmak, melyeket teljesítek dicséretedre, mert kiragadtad lelkemet a halálból, szememet a könnyekből és lábamat az elesésből, hogy Isten kedvében járjak az élők világosságában.*

Méltán nem tetszik a szentektől távol került idegen fiaknak, mert nem az övék az élők világossága, melyben láthatnák, mi tetszik Istennek. Az élők világossága a halhatatlanok világossága, a szentek világossága. Aki nincs sötétségben, az kedvét találja az élők világosságában.

Figyelik az embert és mindenét, amije van, de senki nem tudja, hogy mint ember, milyen; Isten látja, milyen. Olykor még az ördög elől is rejtve van, és ha nem kísért, nem tudja, hogy milyen az ember; mint ahogyan annál a férfinál láttuk, akit az imént említettem.

---

[1]Vö. Jób 1,12–21.
[2]Vö. 1Kor 4,7.

Isten ismerte őt, és tanúskodott mellette; az ördög nem ismerte, ezért mondta: *Vajon ingyen tiszteli Jób Istent?*[1]

Nézzétek csak, hogyan provokál az ellenség; ebben tökéletes. Lássátok csak, milyen ellenvetést tesz az ellenség: Látott egy embert, aki Istennek szolgált, mindenben engedelmeskedett, mindent jól tett, és mivel gazdag volt és boldog volt a háza, az ördög azt veti ellene, hogy azért tiszteli Istent, mert mindezt megadta neki: *Vajon ingyen tiszteli Jób Istent?* – Ugyanis ez volt az igaz világosság, az élők világossága, hogy *ingyen tiszteli Istent.* Isten látta, hogy szolgája szívében a tisztelete ingyenes. Tetszett ez a szív az Úr szemében, az élők világosságában; az ördög elől rejtve volt, mert ő sötétségben volt.

Isten engedélyt adott a kísértőnek, nem azért, hogy Ő megtudja, amit tudott, hanem hogy velünk ismertesse meg és követendő példának adja. Ha ugyanis a kísértő nem kapott volna engedélyt, láthatnánk-e mi magunk Jóbban, hogy mit kell és mit szeretnénk követni?

A kísértő engedélyt kapott, elvitt mindent; ott maradt Jób vagyon, család, gyermekek nélkül egyedül, Istennel telve. Csak a felesége maradt meg. Irgalmasnak gondoljátok az ördögöt, hogy meghagyta neki az asszonyt? Tudta ő, hogy kin keresztül szedte rá Ádámot. A saját segítő társául hagyta meg, nem a férj vigasztalójául.

Jób tehát, akiben éltek a dicséret fogadalmai, hogy megmutassa, hogy ingyen tisztelte Istent, és nem azért, mert annyi mindent kapott Tőle, mindenét elveszítve Istennel telve ilyen, mert nem veszítette el azt, aki mindent megadott neki, így szólt: *Az Úr adta, az Úr elvette, amint az Úrnak tetszett, úgy történt, legyen áldott az Úr neve.*

Amikor már tetőtől talpig sebek borították, belül érintetlenül válaszolt a kísértő asszonynak az élők világosságból, szívének világosságából: *Úgy szóltál, mint egy az esztelen asszonyok közül,*[2] azaz mint olyan valaki, aki nélkülözi az élők világosságát.

Az élők világossága ugyanis a bölcsesség, az esztelenek sötétsége az ostobaság. *Úgy szóltál, mint egy az esztelen asszonyok közül,* mert a testemet látod, a szívem világosságát nem látod.

Ez az asszony még jobban szerethette volna a férjét, ha ismerte volna belső szépségét, és bepillantott volna oda, ahol a férje szép volt Isten szemében, mert benne voltak a fogadalmak, melyeket teljesített Isten dicséretére. Mennyire nem fért hozzá ehhez a kincshez az ellenség! Mennyire ép maradt, amit birtokolt, és ami miatt remélte, hogy erényről erényre haladva még többet fog birtokolni.

---

[1]Jób 1,9.
[2]Jób 2,10.

Tehát, testvérek, mindez arra tanít, hogy Istent ingyen szeressük, benne reménykedjünk mindig és ne féljünk se embertől, se az ördögtől. Egyikük sem tud tenni semmit, ha nem kap rá engedélyt; engedélyt pedig csak arra kaphat, ami nekünk javunkra válik.

Viseljük el a rosszakat, legyünk jók, mert egykor mi magunk is rosszak voltunk. Isten semmiért fog üdvözíteni mindenkit, akikről mi merünk reménytelenül lemondani. Tehát senkiről ne mondjunk le, imádkozzunk mindazokért, akikért szenvedünk, soha ne távolodjunk el Istentől. Ő legyen a mi örökségünk, ő legyen a reményünk, ő legyen üdvösségünk. Ő most a vigasztaló, Ő itt az ajándékozó, Ő mindenütt az éltető és az élet ajándékozója; nem más életé, hanem azé, amelyről mondta: Én vagyok az út, és az igazság, és az élet;[1] hogy itt is a hit világosságában, és a remény világosságában, mint az élők világosságában, *járjunk Isten kedvében.*

[1] Jn 14,6.

ÖTVENHATODIK ZSOLTÁR (57.)
Elmondta Hippóban 395-ben a húsvéti időben
41 éves, 4 éves pap

1Végig, ne rontsd el a titulus feliratát, Dávidé, amikor Saul arca elől a barlangba menekült.

2Könyörülj rajtam, Isten, könyörülj rajtam,
mert benned bízik az én lelkem;
és szárnyaid árnyékában remélek,
míg átvonul a gonoszság.
3Kiáltok a magasságos Istenhez,
Istenhez, aki jót tett velem.
4Elküldött az égből, és megszabadított engem;
gyalázatra adta az engem eltiprókat.
Elküldte az égből az ő irgalmasságát és igazságát.
És kiragadta lelkemet az oroszlánkölykök közül,
5megháborgatottan elaludtam.
Az emberek fiainak fogai fegyverek és nyilak,
és a nyelvük éles kard.
6Magasztaltassál az egek fölé, Isten,
az egész föld fölé a te dicsőséged.

7Tőrt vetettek a lábaimnak,
és meggörnyesztették az én lelkemet;
vermet ástak arcom előtt, és ők maguk estek bele.
8Kész az én szívem, Isten, kész az én szívem;
énekelni fogok és zsoltárt mondok.
9Serkenj föl, dicsőségem,
serkenj föl pszaltérium és citera,
fölserkenek hajnalban.
10Hálát adok neked, Uram, a népek között,
és zsoltározok neked a nemzetek között,
11mert fölmagasztaltatott az égig a te irgalmasságod,
és a felhőkig a te igazságod.
12Magasztaltassál az egek fölé, Isten,
az egész földön a te dicsőséged.

Krisztus a szeretet tökéletes mértéke, Ő a Fő és test

1. Az imént hallottuk az evangéliumban, testvérek, hogy mennyire szeret minket Jézus Krisztus, a mi Urunk és Üdvözítőnk, aki Isten az Atyánál, ember minálunk, közülünk való, de már az Atya jobbján van; hallottátok mennyire szeret minket. Szeretetének mértékét ugyanis elmondta és megmutatta nekünk, amikor azt mondta, hogy az Ő parancsa az, hogy szeressük egymást.[1]

És hogy ne keresgéljük tétován és bizonytalankodva, hogy mennyire kell egymást szeretnünk, és mi a tökéletes szeretetnek az a mértéke, amely tetszik Istennek – mert az a tökéletes, amelynél nagyobb nem lehet –, Ő maga tanította: *Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, aki az életét adja a barátaiért.*[2]

Ő maga megtette, amit tanított, megtették az apostolok is, amit tőle tanultak, és nekünk prédikálták, hogy tegyük meg. Tegyük meg mi is, mert jóllehet nem vagyunk vele egyenlők aszerint, hogy megteremtett minket, de egyenlők vagyunk vele aszerint, ami miattunk lett.

És ha egyedül tette volna meg, talán egyikünk se merné követni, mert ő úgy volt ember, hogy Isten is volt; de amennyiben ember volt, követték a szolgák az Urat és a tanítványok a mestert, és megtették ők, akik megelőztek minket az Ő családjában, és atyáink ugyan, de szolgatársaink is; és Isten nem parancsolná, hogy megtegyük, ha lehetetlennek ítélné, hogy ember ezt megtegye.

De gyöngeségedet látva visszariadsz a parancstól? – Meríts erőt a példából.

De még a példa is sok neked? – Jelen van, aki a példát adta, hogy segítséget is nyújtson.

Halljuk tehát ebben a zsoltárban, mert nagyon megfelelően az Ő gondoskodása szerint, egybecseng vele az evangélium, amikor lelkünkre köti Krisztus szeretetét, aki az életét adta értünk, hogy mi is életünket adjuk a testvéreinkért.[3] Összhangban volt és összecsengett ezzel a zsoltárral, hogy lássuk, hogyan adta oda az Úr az életét értünk; ez a zsoltár ugyanis az Ő szenvedéséről énekel.

És mivel a teljes Krisztus a Fő és a test – ami felől nem kételkedem, hogy ezt jól tudjátok –, a Főnk és Üdvözítőnk szenvedett Poncius Pilátus alatt, aki most, miután föltámadt a halottak közül, az Atya jobbján ül, az Ő teste pedig az Egyház, nem ez vagy az, hanem az egész földön elterjedt Egyház; nem csak az, amely a most élő emberekben van, hanem hozzá tartoznak azok is, akik előttünk voltak, és azok is, akik utánunk lesznek, egészen a világ végéig. Az egész Egyház ugyanis az összes hívőkből áll, mert a hívők mind Krisztus tagjai, és a

[1] Vö. Jn 13,34.
[2] Jn 15,13.
[3] Vö. 1Ján 3,16.

Fője az égben van, és vezérli a testét. A láthatóságot nézve elkülönülten, de a szeretet egységében.

Mivel tehát a teljes Krisztus a Fő és a teste, ezért minden zsoltárban úgy hallgatjuk a Fő szavait, hogy a test szavait is halljuk. Nem akart ugyanis elkülönülten beszélni, mert nem akart elválni, ahogyan mondja: *Íme, én veletek vagyok a világ végezetéig.*[1]

Ha velünk van, akkor bennünk beszél, belőlünk beszél, általunk beszél; mert mi is Őbenne beszélünk, és azért beszélünk igazat, mert Őbenne beszélünk. Mert ha magunkban és önmagunkból akarnánk beszélni, akkor hazugságban maradnánk.

A mi célunk Krisztus

2 [1. v.] Mivel tehát ez a zsoltár az Úr szenvedéséről énekel, lássad, mi a címe: *Végig.* – A vég Krisztus.[2]

Miért mondják *végnek?* – Nem azért, mert megszüntet, hanem mert beteljesít. A megszüntetés (consumere) ugyanis *elpusztítást* jelent; a beteljesítés (consummare) *tökéletessé tételt* jelent. Bármiről mondjuk, hogy vége van, a vég miatt mondjuk. De más jelentéssel mondjuk azt, hogy vége a kenyérnek, és más jelentéssel, hogy vége a tunikának; vége lett a kenyérnek, amit megettek, és készen lett a tunika, amit megszőttek. A kenyérnek tehát vége lett azzal, hogy elfogyasztották, a tunika kész lett azzal, hogy tökéletesen befejezték.

Végső célunk tehát Krisztus, mert mindazt, amire törekszünk, Őbenne befejezzük, és Ő tökéletessé tesz minket; és ez a mi tökéletességünk, hogy megérkezünk Őhozzá, de amikor megérkezel Őhozzá, tovább nem törekszel, a végednél vagy.

Ahogyan ugyanis utad vége az a hely, ahova törekszel, és ha megérkezel oda, ott maradsz; ugyanígy törekvésed, célkitűzésed, igyekvésed, szándékod vége az, amire törekszel; ahova ha megérkezel, tovább már nem vágyódsz, mert annál jobb nincsen. Krisztus tehát példát is adott ebben az életben, és az élet jutalmát is meg fogja adni az eljövendőben.

Miért nem törlendő Pilátus keresztfelirata

3. A Szentírásra hivatkozva megtaláljuk Szent Dávidot, Izraelnek azt a királyát, akitől a dávidi Zsoltároskönyv is a nevét kapta, és hogy üldözője volt Saul, annak a népnek a királya,[3] amint ezt közületek sokan tudják, akik olvasták vagy hallották az Írásokat.

---

[1]Mt 28,20.
[2]Vö. Róm 10,4.
[3]Vö. 1Sám 24,1–4.

Dávidnak tehát üldözője volt Saul király;
Dávid a legszelídebb, Saul a legvadabb volt;
az engedékeny, ez irigy;
az türelmes, ez kegyetlen;
az jótékony, ez hálátlan;
oly szelídséggel viselte üldözőit, hogy amikor a keze közé került, hozzá se ért, nem bántotta.

Az Úristentől ugyanis megkapta Dávid a lehetőséget, hogy ha akarja, megölje Sault, és ő a megkímélést választotta, nem a gyilkosságot. Sault azonban még ez a jótétemény se győzte meg, és nem fejezte be Dávid üldözését.

Most tehát abban az időszakban vagyunk, amikor Saul üldözte Dávidot, a már elvetett király az eljövendő és előre elrendelt királyt, és Dávid Saul arca elől a barlangba menekült.

Hogyan kapcsolódik ez Krisztushoz? – Ha mindaz, amit akkor műveltek, az eljövendő dolgok előképei voltak, akkor itt a lehető legjobban megtaláljuk Krisztust.

Mert a címnek ez a része: *Ne rontsd el a titulus feliratát,* nem látom, hogyan tartozna ahhoz a Dávidhoz. Dávidnak ugyanis nem készült semmiféle titulus felirat, amit Saul el akart volna rontani.

Az Úr szenvedésében azonban látjuk, hogy megírták a *Zsidók Királya* titulust; hogy ez a titulus szégyenítse meg azok homlokát, akik kezet emeltek a királyukra. Bennük tehát Sault, Krisztusban Dávidot látjuk.

Krisztus ugyanis, miként az apostoli evangélium mondja – amint tudjuk, és amint megvalljuk – test szerint Dávid magvából való;[1] mert az istenség szerint Dávid fölött áll, minden ember fölött, az ég és föld fölött, az angyalok fölött, minden látható és láthatatlan fölött áll, mert minden általa lett, és nélküle semmi sem lett;[2] de minket arra méltatott, hogy Dávid magvából emberré lett. És eljött hozzánk, mert Dávid törzséből született, ahonnan Szűz Mária való volt, aki világra szülte Krisztust.[3]

Tehát megírták a titulust: a *Zsidók Királya.* Saul – mint mondtuk – a zsidó népet képviselte, Dávid Krisztust, a titulus: a *Zsidók Királya.*

Méltatlankodtak a zsidók, hogy megírták a *Zsidók Királya* titulust; szégyennek tartották hogy olyan királyuk van, akit meg tudtak feszíteni. Nem látták ugyanis, hogy az a kereszt, melyre fölfeszítették, ott lesz majd a királyok homlokán.

[1]Róm 1,3; Mt 1,1.
[2]Vö. Jn 1,3.
[3]Vö. Lk 1,27; 2,4.

Mivel tehát méltatlankodtak a titulus miatt, odamentek a bíró Pilátushoz, akinek átadták megölésre Krisztust, és mondták neki: *Ne így írd: „a Zsidók Királya”, hanem azt írd, hogy „ő maga mondta, hogy a Zsidók Királya”!*

De mivel a Szentlélek már elénekelte, hogy *Végig, ne rontsd el a titulus feliratát,* Pilátus így válaszolt nekik: *Amit írtam, azt megírtam,*[1] Miért su-galltok nekem hamisságot? Én nem rontom el az igazságot.

A feltámadó Krisztus föltárja isteni fölségét

4. Hallottuk tehát, hogy mit kíván: *Ne rontsd el a titulus feliratát.* Tehát mit jelent az, hogy *amikor Saul arca elől a barlangba menekült?*

Ezt az a Dávid is megtette, de mivel őnála nem találkoztunk a titulus feliratával, ebben a Dávidban találjuk meg a *barlangba menekülést.* Az a barlang ugyanis, ahová Dávid bemenekült, valaminek az előképe volt.

De miért fedezte magát? – Azért, hogy elrejtőzzön és ne találják meg.

Mit jelent barlangban rejtőzni? – Azt, hogy a föld elfedi az embert. Aki ugyanis barlangba menekül, azt elfedi a föld, hogy ne lássák.

Jézus pedig földet viselt, testet, melyet a földből kapott, és abba rejtőzött, nehogy a zsidók megtalálják mint Istent, *ha ugyanis megismerték volna, soha nem feszítették volna keresztre a dicsőség Urát.*[2]

Tehát miért nem találták meg a *dicsőség Urát?* – Azért mert barlanggal takarózott, azaz a test gyöngeségét állította a szemek elé, istenségének fenségét pedig a testbe takarta, és mintegy a föld alá rejtette.

Azok tehát, mert nem ismerték meg Őt, az Istent, megfeszítették Őt, az embert. Nem is halhatott meg másként, csak az emberben, meg se feszíthették másként, csak az emberben, mert fogságba sem ejthették, csak az emberben. Akik gonoszul keresték, azok elé odatette a földet, akik helyesen keresték, azoknak az életet tartogatta.

A test szerint tehát barlangba menekül Saul arca elől. Ha el akarod fogadni, így menekült az Úr a barlangba Saul arca elől, hogy szenvedett; annyira elrejtőzött a zsidók elől, hogy meg is halt. Ugyanis bármennyire dühöngtek ellene a zsidók, a halála előtt még úgy gondolták, hogy megszabadíthatja magát, és valami csodával megmutathatja, hogy Isten Fia.

Ez mondatott meg előre a Bölcsesség Könyvében: *A legszégyenletesebb halálra ítéljük, mert a beszédei szerint meglátogatják őt. Ha ugyanis valóban Isten fia, elfogadja őt, és kiszabadítja őt az ellenség kezéből.*[1]

---

[1]Vö. Jn 19,19–22.
[2]Vö. 1Kor 2,8.

Mivel tehát megfeszítették és nem szabadult meg, azt hitték, hogy nem Isten Fia. Ezért csúfolták, amikor a fán függött, és a fejüket hajtogatva mondták neki: *Ha Isten Fia vagy, szállj le a keresztről. Másokat megmentett, önmagát nem tudja megmenteni!*[2] Ezeket mondták, ahogyan a Bölcsesség Könyvében írva van: *Ezeket gondolták ki, de megtévedtek; mert elvakította őket a rosszaságuk.*[3]

Mi nagyság lett volna a keresztről leszállásban annak, akinek könnyű volt a sírból föltámadnia? De miért akart a halálig türelmes lenni? – Azért, hogy Saul arca elől a barlangba meneküljön. A barlangot ugyanis a föld alsó részének lehet tekinteni. Nyilvánvaló és mindenki számára biztos, hogy a testét sziklába vágott sírba helyezték. Ez a sír tehát barlang volt, oda menekült Saul arca elől. A zsidók ugyanis mindaddig üldözték, amíg sírba nem tették.

Mivel bizonyítjuk, hogy mindaddig üldözték, amíg sírba nem tették? Azzal, hogy már holtan függött a kereszten, és még mindig megsebezték lándzsával.[4] De amikor a temetési szokás szerint gyolcsba göngyölve elhelyezték a barlangban, már nem tudtak mit kezdeni a testtel.

Tehát az Úr abból a barlangból támadt föl sértetlenül, romlatlanul, ahova Saul arca elől menekült. Elrejtőzött a gonoszok elől, akiknek előképe volt Saul, és megmutatta magát a tagjainak. A Föltámadott tagjait ugyanis a tagjai megtapintották: az ő tagjai, az apostolok megérintették a Föltámadottat, és hittek;[5] és íme, Saul üldözése semmi eredménnyel nem járt.

Hallgassuk most már a zsoltárt, mert sokat mondtunk a címéről, annyit, amennyit az Úr ajándékozott.

Krisztus miközben értünk imádkozik, imádkozni tanít

5. [2. v.] *Könyörülj rajtam, Isten, könyörülj rajtam, mert benned bízik az én lelkem.* – Krisztus a szenvedésben mondja: *Könyörülj rajtam, Isten.* Isten mondja Istennek: *Könyörülj rajtam.* Aki az Atyával együtt könyörül rajtad, benned kiáltja: *Könyörülj rajtam.* Amit ugyanis belőled kiált: *Könyörülj rajtam,* az a tiéd; ezt tőled kapta, mert azért öltött testet, hogy megszabadítson téged. Maga a test kiáltja: *Könyörülj rajtam, Isten, könyörülj rajtam,* maga az ember, a lélek és a test. Az Ige ugyanis a teljes embert fölvette, és az Ige teljes emberré lett.

---

[1]Bölcs 2,20.18.
[2]Mt 27,40 42.
[3]Bölcs 2,2 l.
[4]Vö. Jn 19,34.
[5]Vö. Lk 24,39.

Ne gondolja valaki, hogy nem volt jelen a lélek, mert az evangélista ezt mondja: *Az Ige testté lett és közöttünk lakozott*.[1] Ugyanis testnek mondja az embert, ahogyan egy másik helyen mondja az Írás: *És látni fogja minden test Isten üdvösségét.*[2] De vajon csak a test fogja látni, és a lélek nem lesz ott? Ugyancsak maga az Úr mondja az emberekről: *Miként hatalmat adtál neki minden test fölött.*[3] Vajon csak a test fölött kapott hatalmat, és nem inkább a lelkek fölött, melyeket elsőként szabadított meg?

Tehát ott volt a lélek, ott volt a test, ott az egész ember; és az egész ember az Igével együtt, és az Ige az emberrel együtt, és az ember és az Ige egy ember, és az Ige és az ember egy Isten.

Mondja tehát: *Könyörülj rajtam, Isten, könyörülj rajtam.* Ne riadjunk meg az irgalmasságot kérő, és irgalmasságot nyújtó szavaitól. Azért kéri, mert nyújtja: azért lett ember, mert irgalmas; Ő nem az állapot szükségszerűségéből született, hanem azért, hogy a szükség állapotából bennünket megszabadítson.

Könyörülj rajtam, Isten, könyörülj rajtam, mert benned bízik az én lelkem. – Hallod az imádkozó Mestert, tanulj imádkozni. Ugyanis azért imádkozott, hogy imádkozni tanítson; mint ahogy azért szenvedett, hogy szenvedni tanítson; és azért támadt föl, hogy megtanítson remélni a föltámadást.

Soha nem fog hiányozni a szorongató igazságtalanság és a szenvedő igazságosság

6. *És szárnyaid árnyékában remélek, míg átvonul a gonoszság.* – Ezt nyilvánvalóan már a teljes Krisztus mondta: itt a mi hangunk is megszólal. A gonoszság ugyanis még nem vonult át, még buzogva forr a gonoszság. És maga az Úr megmondta, hogy a végén áradni fog a gonoszság: *És mivel elárad majd a gonoszság, sokak szeretete ki fog hűlni; aki pedig állhatatos marad mindvégig, az üdvözül.*[4]

De ki az, aki állhatatos lesz mindvégig, amíg átvonul a gonoszság? – Az, aki Krisztus testében lesz, aki Krisztus tagjai között lesz, és a Főtől megtanulja az állhatatos türelmet.

Átvonulsz, és íme átvonultak a kísértéseid; és ha szent leszel, a másik életbe mégy, ahova elmentek a szentek. A másik életbe mentek a mártírok; ha mártír leszel, te is a másik életbe mégy.

---

[1] Jn 1,14.
[2] Iz 40,5; Lk,3,6.
[3] Jn 17,2.
[4] Mt 24,12.

De vajon mivel te átmentél innen, attól már átvonult a gonoszság? Más gonoszok születnek, mint ahogy meg is halnak gonoszok. Tehát ahogyan a gonoszok meghalnak és mások születnek, úgy az igazak is elmennek és mások születnek. Egészen a világ végéig soha nem fog hiányozni a szorongató igazságtalanság és a szenvedő igazságosság.

És szárnyaid árnyékában remélek, míg átvonul a gonoszság. – Te takargass be engem, hogy a gonoszság hőségétől el ne száradjak, te nyújts nekem árnyékos oltalmat.

A könyörülő Isten bennünket, bűnösöket keresett

7. [3. v.] *Kiáltok a magasságos Istenhez* – Ha magasságos, hogyan hallja meg a kiáltásodat? A bizalom tapasztalatból született: *Istenhez, aki jót tett velem.* Ha jót tett velem, még mielőtt kerestem volna, nem fog meghallgatni, ha kiáltok hozzá?

Ugyanis jót tett velünk az Úristen, amikor elküldte nekünk Üdvözítőnket, Jézus Krisztust, *hogy meghaljon a bűneink miatt és föltámadjon a megigazulásunk miatt.*[1]

Kikért akarta, hogy meghaljon a Fia? – A gonoszokért. A gonoszok pedig nem keresték Istent, és Isten kereste őket. Ilyen tehát az a Magasságos, hogy nem áll tőle távol a mi nyomorúságunk és jajgatásunk, mert *közel van az Úr azokhoz, akik összetörték a szívet.*[2] *Kiáltok a magasságos Istenhez, Istenhez, aki jót tett velem.*

Az Úr feltámadása

8. [4. v.] *Elküldött az égből, és megszabadított engem.* – Most már maga az ember, már maga a test – Isten Fia emberségünkben való részesedése szerint – megnyilvánult, mert megszabadult, és elküldte Őt az égből az Atya és megszabadította; elküldte Őt az égből és föltámasztotta Őt, de mint tudjátok, maga az Úr is föltámasztotta magát. Az Írásban mindkettő le van fektetve, tudniillik, hogy az Atya is föltámasztotta Őt, és hogy Ő maga is föltámasztotta magát.

Halljátok, hogy az Atya föltámasztotta Őt: *Megalázta magát és engedelmeskedett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig. Ezért Isten felmagasztalta, és olyan nevet adott neki, amely fölötte van minden névnek.*[3]

Hallottátok, hogy az Atya föltámasztotta és fölmagasztalta a Fiút; most halljátok, hogy Ő maga is föltámasztotta a tulajdon testét: a templom képében mondja

[1]Vö. Róm 4,25.
[2]Vö. Zsolt 33,19.
[3]Fil 2,8–9.

a zsidóknak: *Bontsátok le ezt a templomot, és harmadnapra fölépítem.* Az evangélista pedig megmagyarázta nekünk, hogy mit mondott: *Ezt pedig a saját teste templomáról mondta.*[1]

Most tehát a könyörgő nevében, az ember nevében, a test nevében mondja: *Elküldött az égből, és megszabadított engem.*

A zsidók a könyveink hordozói lettek

9. *Gyalázatra adta az engem eltiprókat.* – Gyalázatra adta azokat, akik eltiporták, akik holtában kicsúfolták, akik mint embert keresztre feszítették, mert mint Istent nem értették meg. Nézzétek csak, hogy ez valóban megtörtént, nem eljövendőként hisszük, hanem mint beteljesedést ismerjük föl.

Tomboltak a zsidók Krisztus ellen, gőgösködtek Krisztussal. Hol? – Jeruzsálem városában. Ahol uralkodtak, ott gőgösködtek, ott egyenesítették ki a nyakukat. Az Úr szenvedése után gyökerestől kitépték őket onnan, és elveszítették az országot, amelyben nem akarták elismerni királynak Krisztust.

Nézzétek csak, hogyan adattak gyalázatra: szétszórták őket minden nemzetbe, sehol nincs maradásuk, sehol nincs biztos székhelyük. A zsidók még most is azért vannak, hogy a mi könyveinket hordozzák a maguk szégyenére.

Amikor ugyanis meg akarjuk mutatni, hogy Krisztust megjövendölték a pogányoknak, azokat a könyveket mutatjuk meg. És nehogy a hitre késedelmesek azt mondják, hogy mi, keresztények állítottuk össze azokat a könyveket, hogy az evangéliummal, melyet hirdetünk, mi találtuk ki a prófétákat, és úgy látszik, hogy előre megmondták, amit mi hirdetünk, azzal győzzük meg őket, hogy mindazok a könyvek, melyek Krisztusról jövendöltek, a zsidóknál vannak, mindezeket a könyveket a zsidók birtokolják.

Az ellenségektől hozzuk elő a kódexeket, hogy más ellenségeket megszégyenítsünk. Tehát milyen szégyenben vannak a zsidók? Abban, hogy a zsidó hordozza azt a kódexet, amelynek alapján hisz a keresztény.

Könyveink hordozói lettek, mint ahogyan a rabszolgák szokták vinni uraik után a kódexeket, hogy ők a kódexek hordozásától elfáradjanak, uraik pedig a kódexek olvasásától gyarapodjanak.

Ilyen gyalázatra adattak a zsidók, és beteljesedett, amit annyival korábban megjövendöltek: *Gyalázatra adta az engem eltiprókat.* Mert milyen szégyen az, testvérek, hogy olvassák ezt a zsoltársort, és vakon tekintenek a tükrükbe? A zsidók ugyanis úgy vannak a Szentírással, melyet hordoznak, mint ahogy a vak arca jelenik meg a tükörben: mások látják, ő maga nem látja. *Gyalázatra adta az engem eltiprókat.*

[1] Jn 2,19 21.

Isten irgalmassága és igazsága Krisztus

10. [4. v.] Amikor ezt mondja: *Elküldött az égből, és megszabadított engem,* esetleg kérdezed: „Mit küldött az égből? Kit küldött el az égből? Angyalt küldött, hogy megszabadítsa Krisztust, és a szolga által megszabadult az Úr?" Ugyanis minden angyal Krisztusnak szolgáló teremtmény.

Lehetett küldeni angyalt szolgálatra, de nem segítségül, mint ahogyan írva van: *Angyalok szolgáltak neki,*[1] nem úgy, hogy könyörülettel voltak a rászoruló iránt, hanem mint a Mindenható alárendeltjei.

Tehát mit *küldött az égből és megszabadított engem?* – Most a következő sorban meghalljuk, hogy mit küldött az égből: *Elküldte az égből az ő irgalmasságát és igazságát.* Miért? – *És kiragadta lelkemet az oroszlánkölykök közül. Elküldte* – mondja – *az égből az ő irgalmasságát és igazságát,* és maga Krisztus mondja: *Én vagyok az igazság.*[2]

Tehát elküldetett az igazság, hogy kiragadja a lelkemet az oroszlánkölykök közül. Elküldetett az irgalmasság. Magát Krisztust találjuk irgalmasságnak is, igazságnak is: irgalmasságnak, amennyiben együtt szenved velünk, és igazságnak amennyiben megfizet nekünk.

Ez tehát az, amit az imént mondtam, hogy Ő maga is föltámasztotta magát. Ha ugyanis az igazság támasztotta föl Krisztust, és ha az igazság ragadta ki Krisztus lelkét az oroszlánkölykök közül, akkor amennyire irgalmas volt, hogy meghaljon értünk, annyira igazmondó volt, hogy föltámadjon a megigazulásunkra.

Megmondta ugyanis, hogy föl fog támadni, és az igazság nem tudott hazudni; és mivel igazság és igazmondó, azért igazi sebhelyeket mutatott meg, mert igazi sebeket hordozott. Ezeket a sebhelyeket érintették a tanítványok, megtapintották, nyilvánvalóvá tették a maguk számára; aki az ujjait az oldalsebbe bocsátotta, fölkiáltott és mondta: *Én Uram, és én Istenem!*[3] Irgalommal halt meg érte, és igazsággal támadt föl hozzá.

Elküldte az égből az ő irgalmasságát és igazságát. És kiragadta lelkemet az oroszlánkölykök közül. – Kik az *oroszlánkölykök?* – A zsidó fejedelmek által rászedett, gonoszul félrevezetett köznép; a fejedelmek az oroszlánok, a köznép az oroszlánkölykök. Valamennyien ordítottak, valamennyien gyilkoltak. Hallani fogjuk az itt következő zsoltárversekben, hogyan öltek.

[1] Vö. Mt 4,11.
[2] Jn 14,6.
[3] Jn 20,28.

Krisztus önként halt meg, hatalommal támadt föl.
Az álomba merült Ádám Krisztus előképe.

11. [5. v.] *És kiragadta lelkemet az oroszlánkölykök közül.* – Miért mondod: *És kiragadta lelkemet?* Mit szenvedtél, hogy ki kellett ragadni a lelkedet?

Megháborgatottan elaludtam. – Krisztus a saját halálát mondja. Kétségtelen, hogy Dávidról olvassuk, hogy barlangba menekült, de azt nem, hogy elaludt a barlangban. Más az a Dávid, aki a barlangban van, és más az, aki ezt mondja: *Megháborgatottan elaludtam.*

Lássuk a megháborgatását, de nem a megháborgatottban, hanem a háborgatókban. Ugyanis *megháborgatottnak* mondta magát a dühöngők véleménye és nem a szenvedő lelkiismerete szerint. Azok azt gondolták, hogy megháborgatták, azt gondolták, hogy legyőzték, ő pedig *megháborgatottan* elaludt. Ez a *háborgatott* annyira békés volt, hogy amikor akarta, elaludt.

Ha valakit háborgatnak, az nem alszik el, mert vagy fölébred az álomból, vagy nem hagyják álomba merülni. Őt azonban háborgatták és elaludt. Ez a háborgatott nagy alázatára és az elalvó nagy hatalmára vall.

Milyen hatalomból következett, hogy elaludt? Abból, amelyről ő maga mondja: *nekem hatalmam van letenni az életemet, és hatalmam van újra fölvenni azt; senki nem veszi el tőlem, hanem én teszem le, és én veszem fel újra.*[1] Azok háborgatták, ő pedig elaludt.

Az ő előképe volt Ádám, amikor Isten mély álmot bocsátott rá, hogy az oldalából feleséget alkosson neki.[2] Nem tudott volna asszonyt alkotni az első embernek az oldalából éber állapotban? Vagy amiatt akarta elaltatni, hogy ne érezze, amikor kiveszi az oldalbordáját? Végül is ki alszik annyira, hogy nem ébred föl, amikor a csontját törik?

Aki fájdalommentesen ki tudta venni az alvó bordáját, éber állapotban is meg tudta volna ezt tenni. De miért akarta alvóval megtenni? Azért, mert a kereszten alvó Krisztus oldalából alkotta meg a jegyesét. *Lándzsával átdöfték az olda-lát,*[3] és előjöttek (kifolytak) belőle az Egyház szentségei.

Elaludtam – mondja – megháborgatottan. Egy másik zsoltárban is elmondja ezt: *Én elaludtam, és álomba merültem.* Ezzel fejezte ki a hatalmát. Ott is mondhatta volna: *Elaludtam,* mint ahogyan itt mondta.

Mit jelent az, hogy *én elaludtam*? – Azt, hogy elaludtam, mert akartam. Nem azok kényszerítettek akaratom ellenére álomba, hanem én a saját akaratommal

[1] Jn 10,18.
[2] Vö. Ter 2,21.
[3] Vö. Jn 19,34.

aludtam el, ennek megfelelően: *Hatalmam van letenni az életemet, és hatalmam van újra fölvenni azt.* Ezért mondja a folytatásban: *Én elaludtam és mély álomba merültem, és fölkeltem, mert az Úr elfogad engem.*[1]

A zsidók nyelvük kardjával ölték meg Krisztust

12. *Megháborgatottan elaludtam.* – Mi háborgatta? Kik háborgatták? Lássuk csak, hogyan égeti a zsidók rossz lelkiismeretét, akik mentegetni akarják magukat az Úr megölésétől. Mert miként az evangélium elmondja, azért adták át a bírónak, hogy ne úgy lássék, mintha ők ölték volna meg.

Amikor ugyanis mondta nekik a bíró, Pilátus: *Vegyétek át ti őt, és ítélkezzetek fölötte saját törvényetek szerint,* ezt válaszolták: *Nekünk senkit sem szabad megölnünk!*[2]

Megölni nem szabad, kivégzésre átadni szabad? Mert ki ölt? Aki a kiáltozás hallatára engedett, vagy aki kiáltozásával kikényszerítette, hogy megöljék?

Maga az Úr tesz tanúságot arról, hogy kik ölték meg. Vajon Pilátus, aki akarata ellenére végeztette ki őt? Ezért is ostoroztatta meg, öltöztette szégyenletes ruhába, és vezette a szemük elé megostorozottan, hogy az ostorozás büntetésével megelégedve ne erőszakolják a kivégzését. Ezért amikor látta konok kitartásukat – miként olvassuk – megmosta a kezét és mondta: *Ennek az igaz embernek vére ontásában én ártatlan vagyok.*[3]

Lássátok, hogy ártatlan-e, aki engedett a kiáltozóknak; sokkal inkább vétkesek azok, akik kiabálásukkal akarták megölni.

De mi kérdezzük és hallgassuk az Urat, hogy kiknek tulajdonítja a halálát, mert ezt mondta: *Megháborgatottan elaludtam.* Kérdezzük őt és mondjuk: Ha megháborgatottan aludtál el, kik üldöztek téged? Kik öltek meg téged? Talán Pilátus, aki átadott a katonáknak, hogy átszegezve fára függesszenek? Halljátok, kik: *az emberek fiai.* Azokat mondja, akiket mint üldözőket elszenvedett.

De hogyan ölték meg azok, akiknek nem volt fegyvere? Akik nem kötöttek kardot, nem rontottak rá, hogyan ölték meg? – *A fogaik fegyverek és nyilak, és a nyelvük éles kard.* Ne a fegyvertelen kezet, hanem a fölfegyverzett szájat nézd; onnan tört elő a kard, amellyel Krisztust megölték, mint ahogyan Krisztus szájából is, ahonnan a zsidókat ölték meg.

Kétélű kardja van ugyanis,[4] és föltámadva megverte őket és elválasztotta tőlük azokat, akiket hívőivé tett.

---

[1]Zsolt 3,6.
[2]Jn 18,31.
[3]Mt 27,24.
[4]Vö. Jel 1,16.

Azok gonosz kard, Ő jó kard; azok gonosz nyilak, Ő jó nyilak. Mert neki is vannak nyilai, még pedig jók, jó szavak, amelyekkel nyilazza a hívő szívet, hogy szeressen.

Tehát mások azoknak a nyilai, és más azoknak a kardja. *Az emberek fiainak fogai fegyverek és nyilak, és a nyelvük éles kard.* – Az emberek fiainak nyelve éles kard, és a fogaik fegyverek és nyilak. Tehát mikor sújtottak le, ha nem akkor, amikor ezt kiáltozták: *Feszítsd meg, feszítsd meg őt!*[1]

Krisztus neve a földön mindenütt felmagasztaltatott

13. [6.] És mit tettek veled, ó Uram? – Itt a próféta ujjong. Fentebb minden zsoltárverset az Úr mondott, igaz, hogy a próféta mondta, de az Úr nevében, mert a prófétában az Úr szólt. És amikor a próféta a maga nevében beszél, maga az Úr beszél általa, aki diktálja neki az igazságot, hogy mit mondjon. Most tehát a próféta nevében halljátok, testvéreim.

Ez a próféta látja az Urat megalázottan, ütlegelve, megostorozva, arcul verve, leköpdösve, tövissel koronázva, a fára függesztve; azokat dühöngve, őt mindent eltűrőnek; azokat ujjongva, őt mintegy legyőzötten látja a Lélekben; és látja, hogy minden megaláztatás és ellenséges düh után föltámadt, és minden, amit a dühöngő zsidók műveltek, hiábavaló volt; és örömében, mintha látná a történteket, mondja: *Magasztaltassál az egek fölé, Isten.* Az ember a kereszten, és az egek fölött az Isten.

Maradjanak a földön a dühöngők, te az égben légy ítélő. Hol vannak, akik tomboltak? Hol vannak az ő fegyvereiknek és nyilaiknak fogai? Nemde *kisgyermekek nyilai lettek a csapásaik?*[2] Ugyanis ez a zsoltár egy másik helyen mondja – mert meg akarja mutatni, hogy eredménytelenül dühöngtek és hiába tomboltak, mondja, hogy semmit nem tudtak tenni az egy időre megfeszített Krisztussal, aki föltámadott és az égben trónon ül –, hogy *Kisgyermekek nyilai lettek a csapásaik.*

Miből csinálnak maguknak nyilakat a kisgyermekek? – Nádból. Miféle nyilak ezek? Milyen erejük van? Mi az íjuk? Milyen erős a lövésük, vagy milyen sebet ütnek?

Magasztaltassál az egek fölé, Isten, az egész föld fölé a te dicsőséged. – Hogyan magasztaltatik az egek fölé Isten? Testvérek, az egek fölé magasztalt Istent nem látjuk, de hisszük; az egész föld fölötti dicsőségét azonban nem csak hisszük, hanem látjuk is.

[1]Mt 27,4; Jn 19,6.
[2]Zsolt 63,8.

Milyen valóságos esztelenségtől szenvednek az eretnekek, kérlek figyeljétek! Ők leválva Krisztus Egyházának egészéről, pártoskodnak, elveszítik az egészet, nem akarnak közösködni a földkerekséggel, melyen elterjedt Krisztus dicsősége.

Mi pedig, katolikusok, az egész földön jelen vagyunk, mert az egész földdel kommunikálunk, amerre csak elterjedt Krisztus dicsősége. Látjuk ugyanis, hogy amit akkor énekeltek, az most beteljesedett. *Fölmagasztaltatott az egek fölé a mi Istenünk, az egész föld fölé az Ő dicsősége.*

Ó eretnek esztelenség! Amit nem látsz, azt velem együtt hiszed, amit látsz, azt tagadod: velem együtt hiszed, hogy fölmagasztaltatott az egek fölé Krisztus, akit nem látunk, és tagadod az egész föld fölötti dicsőségét, amit látunk. *Magasztaltassál az egek fölé, Isten, az egész földön a te dicsőséged.*

Aki a testvérének árt, vermet ás magának

14. [7. v.] Visszatér az Úr szavaihoz, és maga az Úr kezdi elbeszélni nekünk, mintegy hozzánk szólva, ugyanakkor a próféta is ujjong és mondja: *Magasztaltassál az egek fölé, Isten, az egész föld fölé a te dicsőséged.* Ő maga is megerősít minket, mintha mondaná: Mit tudtak nekem tenni azok, akik üldöztek engem?

De miért mondja ezt nekünk? – Azért, mert velünk is megteszik. De semmit nem tesznek, akik bennünket hasonlóképpen fognak üldözni.

Lássa csak Szeretetreméltóságtok a hozzánk beszélő és a bennünket példájával buzdító Urat.

Tőrt vetettek az én lábaimnak, és meggörnyesztették az én lelkemet. – Mintha le akarták volna taszítani az égből, és el akarták volna süllyeszteni a mélységbe.

Meggörnyesztették az én lelkemet, vermet ástak arcom előtt, és ők maguk estek bele. – Nekem ártottak vagy maguknak?

Íme, Ő fölmagasztaltatott az egek fölé, mint Isten, és az egész föld fölött az Ő dicsősége. Krisztus országát látjuk, hol van a zsidók országa? Mivel tehát megtették azt, amit nem lett volna szabad megtenniük, megtörtént velük, amit szenvedniük kellett: *vermet ástak, és ők maguk estek bele.* Amivel ugyanis üldözték Krisztust, az Krisztusnak nem ártott, de nekik ártott.

És ne gondoljátok testvérek, hogy ez csak velük történt meg. Mindaz, aki vermet ás a testvérének, szükségszerűen maga esik bele. Figyeljetek, testvéreim, keresztény szemetek legyen, ne szedjenek rá titeket a látható dolgok.

Lehet, hogy mivel ezt mondtam, valakinek közületek eszébe jut valaki, aki be akarta csapni a testvérét, valami csapdát akart neki állítani, meg is tette, és a testvér beleesett a csapdájába, és kifosztották vagy elnyomták, akár börtönnel, akár hamis tanúsággal, vagy valami gonosz váddal. Úgy tűnik, ezt elnyomták, az

elnyomta, azt legyőzték, ez győzött; és tévesnek gondoljátok, amit mondtunk, tudniillik, hogy aki vermet ás a testvérének, maga esik bele.

Mint keresztényeket kérlek benneteket, vegyetek példát azokról, akiket már ismerünk. A pogányok üldözték a mártírokat, és a mártírokat elfogták, megkötözték, börtönbe zárták, vadállatok elé dobták, másokat karddal végeztek ki, vagy máglyán égettek el.

Azt jelenti ez, hogy győztek az üldözők, és legyőzték a mártírokat? Távol legyen! Keresd a mártírok dicsőségét Istennél, és keresd a pogányok vermét a lelkiismeretfurdalásban; mert ott van a verem, amelybe beleesik a gonosz, a rossz lelkiismeretben.

Gondolod, hogy nem esett verembe az, aki elveszítette Krisztus világosságát és vakság sújtotta? Ha nem esett volna verembe, látna maga előtt, de ő nem tudja, hova megy, mint ahogyan egy úton járó, ha verembe esett, elvesztette az utat.

Látjátok tehát, hogy az összes gonosztevők elveszítették az utat, belebonyolódtak a gaztettbe.

De talán átadott téged rabló kezébe, vagy egy igazságtalan bíró kezébe, és te szorongatásban vagy, ő pedig örül és ujjong. – Mondtam már, ne legyenek pogány szemeid; keresztény szemed legyen.

Látod az ujjongót: maga az ujjongás a verme. Jobb ugyanis a gonoszságokat elszenvedő szomorúsága, mint a gonoszságokat művelő öröme. A gonosztevő öröme maga a verem, és aki abba beleesik, elveszíti a szemét.

Te bánkódsz, mert elvesztetted a ruhádat, és őt nem sajnálod amiatt, hogy elvesztette a hitet? Kettőtök közül kit ért nagyobb kár? Íme, az öl, téged ölnek; az él, te halott vagy? – Távol legyen! Hol van a keresztények hite? Hol van az, aki egy időre hal meg? Hallja csak az Urat: *Aki hisz bennem, még ha meghal is, él.*[1]

Tehát aki nem hisz, még ha él is, halott. *Vermet ástak arcom előtt, és ők maguk estek bele.* Minden gonosszal szükségszerűen ez történik.

[1]Jn 11,25.

Türelemre van szükségünk

15. [8. v.] A jók türelme a szív fölkészülésével fogadja Isten akaratát, és dicsekszik a háborgatásokban, mert azt mondja, ami következik: *Kész az én szívem, Isten, kész az én szívem, énekelni fogok és zsoltárt mondok.*

Mit tett nekem? Vermet készített – fölkészült a szívem. Ő vermet ásott, hogy megfogjon, én ne készíteném a szívet, hogy elviseljem? Ő vermet ásott, hogy elnyomjon, én ne készíteném a szívet, hogy elszenvedjem? Ezért ő beleesik a verembe, én pedig énekelni fogok és zsoltározni.

Halljad a fölkészült szívet az Apostolban, aki követte Urát: *Dicsekszünk a háborgatásokban, mert tudjuk, hogy a szenvedésből türelem fakad, a türelemből kipróbált erény, a kipróbált erényből reménység. A remény pedig nem csal meg, mert a nekünk ajándékozott Szentlélekkel kiáradt szívünkbe az Isten szeretete.*[1]

Szorongatásokban, bilincsekben, börtönökben, természeti csapásokban, éhségben és szomjúságban, hidegben és ruhátlanságban, mindenféle fáradozásban és fájdalomban volt, [2] és mondta: *Dicsekszünk a háborgatásokban.*

Miért, ha nem azért, mert fölkészült a szíve? Ezért énekelt és zsoltározott: *Kész az én szívem, Isten, kész az én szívem; énekelni fogok és zsoltárt mondok.*

Krisztus csodái és szenvedései betöltik az Evangéliumot

16. [9. v.] *Serkenj föl, dicsőségem.* – Ő, aki Saul arca elől a barlangba menekült: *serkenj föl, dicsőségem!* Dicsőüljön meg Jézus a szenvedés után.

Serkenj föl pszaltérium és citera! – Mit szólít, hogy serkenjen föl? Két hangszert látok, de Krisztus egy testét látom: egy test támadt föl, és hangszereket serkent föl.

Az egyik hangszer tehát a pszaltérium, a másik a citera. Hangszernek (organum) nevezzük a zenészek minden szerszámát. Nem csak azt nevezzük organumnak (hangszernek), ami nagy és fújtatókkal fújtatják, hanem bármi, amit ének kíséréséhez használnak, hangszernek nevezhető.

Ezek a hangszerek különböznek egymástól, és amennyire az Úr megadja, szeretném megmutatni nektek, miben különböznek, és miért különböznek, és miért mondható mindkettőnek: *serkenj föl!*

Már mondtuk, hogy az Úrnak egy teste támadt föl, és azt mondja a zsoltár: *serkenj föl pszaltérium és citera.*

---

[1] Róm 5,3–5.
[2] Vö. 2Kor 11,27.

A *pszaltérium* olyan hangszer, amit a játékosa a kezében tart ugyan és megfeszített húrjai vannak, de az az üreges fa, ahonnan a húrok a hangjukat kapják, a pszaltérium felső részén van. A citerának pedig ez az üreges rezonáló része alul van.

Így tehát a pszaltériumon a húrok felülről kapják a hangot, a citerán pedig alulról; ez a különbség a pszaltérium és a citera között.

Mit jelképez tehát nekünk ez a két hangszer? Ébreszti ugyanis Krisztus, a mi Urunk Istenünk a maga pszaltériumát és a citeráját, és mondja: *fölserkenek hajnalban.*

Gondolom, most már fölismeritek a föltámadó Urat. Olvastuk az evangéliumban, lássátok a föltámadás óráját. Milyen sokáig keresték a homályban Krisztust? Fölragyogott, fölismerik; hajnalban támadt föl.[1]

De mi a pszaltérium? És mi a citera? – Az Úr a testével kétféle tettet hajtott végre: csodákat és szenvedéseket. A csodák felülről, a szenvedések alulról valók. A csodák ugyanis, melyeket művelt, isteniek voltak, de a test által, a hús által művelte őket. Tehát az isteni műveket végrehajtó test a pszaltérium, a szenvedő emberi test a citera.

Megszólal a pszaltérium: látni kezdenek a vakok, hallani a süketek, megindulnak a bénák, járnak a sánták, fölkelnek a betegek, föltámadnak a halottak – ez a pszaltérium hangja.

Megszólal a citera is: éhezik, szomjazik, alszik, elfogják, megostorozzák, kigúnyolják, megfeszítik, eltemetik.

Amikor tehát látod, hogy ebben a testben bizonyos hangok felülről, mások alulról szólalnak meg, egy test támad föl és egy testben ismerjük föl a pszaltériumot és a citerát.

E kétféle tettek töltötték be az evangéliumot, és ezeket prédikálják a pogányok között, mert az Úr csodáit és szenvedéseit egyformán prédikálják.

Az égben inkább Isten igazsága, a földön inkább irgalmassága érvényesül

17. [10–12. v.] Tehát fölserkent a pszaltérium és a citera hajnalban és vallomást tesz az Úrnak, és mit mond?

Hálát adok neked, Uram, a népek között, és zsoltározok neked a nemzetek között, mert fölmagasztaltatott az égig a te irgalmasságod, és a felhőkig a te igazságod. – Az egek a felhők fölött, a felhők az egek alatt vannak, és mégis ehhez az éghez nagyon közel vannak a felhők. De néha a felhők elpihennek a hegyekben, sőt hozzánk egészen közel gyülekeznek a levegőben. Az ég pedig

[1]Vö. Mk 16,2.

odafönn az Angyalok, a Trónusok, az Uralkodók, a Fejedelemségek és a Hatalmasságok lakóhelye.

Talán úgy látszik, inkább ezt kellett volna mondani: *Fölmagasztaltatott az égig a te igazságod, és a felhőkig a te irgalmasságod.* – Az égben ugyanis az angyalok dicsérik Istent, mert szemtől szemben látják az igazságot a látás minden homályossága nélkül, mindenféle hamisság közbejötte nélkül: látják, szeretik, dicsérik, nem fáradnak el.

Ott van az igazság; itt pedig a mi nyomorúságunkban az irgalmasság van. Mert a nyomorultnak kell irgalmasságot nyújtani. Ott ugyanis, ahol nincs nyomorult, nincs szükség irgalmasságra.

Ezt azért mondtam, mert megfelelőbbnek látszik ezt mondani: *Fölmagasztaltatott az égig a te igazságod, és a felhőkig a te irgalmasságod.* Ugyanis a felhőkön az igazság hirdetőit értjük, ezt a homályos testet hordozó embereket, akikből Isten fölvillantja a csodáit és mennydörögteti a parancsolatait; ők azok a felhők, akikről Izaiás az Úr nevében mondja, amikor a tövises, terméketlen, rossz szőlőt dorgálja: *Megparancsolom a felhőimnek, hogy ne hullassanak rá esőt;*[1] azaz megparancsolom apostolaimnak, hogy hagyják el a zsidókat, és ne nekik hirdessék az evangéliumot, hanem a nemzetek jó földjén evangelizáljanak, melyből nem tövisek, hanem édes szőlőfürtök fognak teremni.

Tudjuk tehát, hogy Isten felhői az igazság hirdetői, a próféták, az apostolok, akik valamennyien helyesen hozzák elő az igazság szavát, és hordozzák magukban a rejtett világosságot, mint ahogyan a felhőknek megvan a forrása, ahonnan világítanak; tehát az emberek a felhők.

Mit jelent tehát, Uram, ez: *mert fölmagasztaltatott az égig a te irgalmasságod, és a felhőkig a te igazságod?* – Azt jelenti, hogy az igazság uralkodik az angyalokban, de az embereknek is megadtad az igazságot, és elvezetetted egészen a felhőkig. Úgy tűnik, az angyaloknak nincs szükségük irgalmasságra, de mivel te könyörülsz a nyomorult embereken, és a föltámadás közlésével irgalmasságot nyújtva nekik angyalokká teszed őket, *az egekig a te irgalmasságod.*

Dicsőség a mi Urunknak, az Ő irgalmasságának, és az Ő igazságának, mert nem hagyott el minket, hogy irgalmasságával kegyelme által boldoggá tegyen, és nem csalt meg az igazsággal, mert előbb az igazság testbe burkoltan jött el hozzánk, és teste által meggyógyította szívünk belső szemét, hogy egykor színről színre láthassuk Őt.[2]

[1] Iz 5,6.
[2] Vö. 1Kor 13,12.

Tehát hálát adva neki, mondjuk a zsoltárral együtt az utolsó sorokat, melyeket szinte már el is mondtam: *Magasztaltassál az egek fölé, Isten, az egész földön a te dicsőséged.* Annyi esztendővel ezelőtt ezt mondta neki a Próféta, ezt látjuk mi most, tehát mi is ezt mondjuk.

ÖTVENHETEDIK ZSOLTÁR (58.)
Elmondta Karthagóban 403-ban
49 éves, 12 éves pap 8 éves püspök

1Végig. Ne rontsd el a titulus feliratát. Dávidé.
2Ha valóban igazságosságot beszéltek,
helyesen ítéljetek, emberek fiai.
3Mert a szívben gonoszságokat műveltek,
gonoszságokat szőnek a kezeitek.

4Elidegenedtek a bűnösök az anyaméhtől;
eltévelyedtek az anyaméhtől fogva, hamisan beszéltek.
5A méltatlankodásuk a kígyóhoz hasonló,
mint a süket és fülét bedugó áspiskígyó,
6mely nem hallja a bűvölők,
és a bölcs által meggyógyított gyógyszer hangját.

7Isten összetörte fogaikat a szájukban;
az oroszlánok zápfogait összetörte az Úr.
8Megvetik majd őket, mint a lefutó vizet,
megfeszíti az íját, amíg el ne gyöngülnek.
9Mint a megolvadt viasz, eltűnnek,
rájuk szakadt a tűz, és nem látták a Napot.
10 Mielőtt a benge [varjútövis] *meghozná töviseiteket,*
mintegy élve, mintegy haragjában elnyeli őket.

11Örvend majd az igaz, amikor látja a bosszúállást,
kezét megmossa a bűnös vérében.
12És mondja majd az ember:
„Mégis csak van gyümölcs az igaznak;
mégis csak van őket megítélő Isten a földön.”

A természetes és az írott törvény

1. [1–2. v.] Amit énekeltünk, azt inkább meghallanunk, mint kiáltanunk kell. Mert az igazság mintegy az emberi nem népgyűlésében mindenki felé kiáltja: *Ha valóban igazságosságot beszéltek, helyesen ítéljetek, emberek fiai.*

Mert ki az a gonosz, akinek nem könnyű igazságosságot beszélnie? Vagy ki az, akit, amikor az igazságosságról kérdezik, ha nem érintett az ügyben, nem könnyen vallaná, hogy mi az igazság? Hiszen a mi Alkotónk kezével az igazságosságot írta be a szívünkbe: *Amit nem akarsz, hogy veled megtörténjék, ne tedd másnak.*[1] Ezt már a Törvény előtt mindenkinek tudnia kellett, hogy meglegyen az alap, mely szerint megítélhetők azok is, akiknek nem adatott a Törvény.

De nehogy hiába keressék az emberek, kőtáblákra is föliratott az, amit a szívükben nem olvastak el. Mert ugyan a szívükbe volt írva, de nem akarták elolvasni. A szemük elé állították azt, amit a lelkiismeretben kellett volna látniuk, és mintha a kívülről hangzó isteni szó kergette volna be az embert a bensőjébe, amikor az Írás ezt mondja: *A gonosz gondolataiban ugyanis kérdés lesz.*[2]

Ahol vallató kérdés hangzik el, ott van törvény. Mivel azonban az emberek a kívül lévő dolgok felé kívánkoztak, önmaguktól is elidegenedtek, ezért írott Törvényt is kaptak; nem mintha nem lett volna a szívekbe írva, hanem mivel te megszöktél a szívedből, az, aki mindenütt jelen van, elfogott, és visszahívott önmagadba.

Éppen ezért mit kiált az írott törvény azoknak, akik elhagyták a szívükbe írt törvényt?[3] – Azt kiáltja, hogy *térjetek meg a szívetekhez, ti törvényszegők.*[4] Mert ki tanított arra, hogy ne akard, hogy valaki más közeledjen a feleségedhez? Ki tanított arra, hogy ne akard, hogy meglopjanak? Ki tanított arra, hogy ne akard, hogy jogtalanságot szenvedj, vagy bármit, amit akár általánosságban, akár személy szerint meg lehet nevezni? Mert sok dolog van, melyekről, ha egyenként kérdezik az embereket, hangos szóval válaszolják, hogy nem akarják elszenvedni.

De gondold meg, ha ezeket nem akarod elszenvedni, vajon mindenkitől függetlenül egyedül vagy ember? Nemde az emberi nem közösségében élsz? Akit veled együtt alkottak meg, a társad, és valamennyien Isten képmására vagytok alkotva, hacsak a földi kívánságok el nem rontják azt, amit Ő megformált.

Amit nem akarsz, hogy veled megtörténjék, ne tedd másnak. Úgy ítéled ugyanis, hogy valami rossz van abban, amit nem akarsz elszenvedni; és ez arra kényszerít, hogy ismerd föl a belső törvényt, ami a szívedbe van írva.

---

[1]Vö. Tób 4,16; Mt 7,12.
[2]Bölcs 1,9.
[3]Vö. Róm 2,15.
[4]Iz 46.8.

Tettél valamit, és jajgattak a kezed között; mennyire kénytelen vagy visszatérni a szívedbe, amikor ugyanazt elszenveded más kezei között?
Jó dolog a lopás? – Nem.
Kérdezem: Jó dolog a házasságtörés? – Mindenki azt kiáltja: Nem.
Jó dolog az emberölés? – Mindenki kiáltva tiltakozik.
Jó dolog-e megkívánni a felebarát tulajdonát? Nem! – mondja mindenki. Vagy ha ezt még nem vallod, jön valaki, aki megkívánja a jószágodat: Legyen ez tetszésedre, és válaszolj, amit akarsz. Tehát mindazok, akiket ezekről kérdeztek, kiáltva mondják, hogy nem jók.

Ugyanígy van a jótéteményekkel, nem csak a megkárosítás elkerülésével, hanem a nyújtandó és kötelező szolgálatokkal is. Kérdezzünk meg bárki éhező lelket: éhes vagy; a másiknak van kenyere, a szükségesnél többje van, tudja, hogy te szűkölködsz, és nem ad – ez benned, az éhezőben visszatetszést kelt? Keltsen benned is visszatetszést a jóllakottság, ha tudod, hogy a másik éhezik.

Otthont kereső vándor jön a hazádba, de nem fogadjátok be; az embertelennek nevezi ezt a várost, és könnyen előfordulhat, hogy a barbárok között menedéket talál. Gonoszságot tapasztal, mert szenved; te talán nem tapasztalod, de képzeld magadat is hontalan vándornak, és lássad, mennyire rosszul esne neked, hogy nem kapod meg azt, amit te a hazádban annak a vándornak nem akarsz nyújtani.

Mindnyájatokat kérdezlek: igaz ez? – Igaz.
Igazságosak ezek? – Igazságosak.

A hit cselekedetek nélkül halott

2. De halljátok a zsoltárt: *Ha valóban igazságosságot beszéltek, helyesen ítéljetek, emberek fiai.* – Ne csak az ajkak legyenek igazságosak, hanem a cselekedetek is. Ha ugyanis másként cselekszel, mint ahogyan beszélsz, jókat mondasz, és rosszul ítélsz. Ha rosszul cselekszel, hogyan ítélsz?

Ha ugyanis megkérdeznek: Mi jobb, az arany vagy a hit?, nem vagy annyira magadból kifordult (perverz) és minden igazságtól távol járó, hogy azt válaszolnád, hogy az arany jobb; tehát a kérdésre az arany elé helyezed a hitet – igazságot mondtál.

Hallottad a zsoltárt? *Ha valóban igazságosságot beszéltek, helyesen ítéljetek emberek fiai.* – És mivel bizonyítom, hogy nem úgy ítélsz, ahogyan beszéltél? Nálam a válaszod, mely szerint a hitet az arany elé helyezted.

Valahonnan jött egy barátod, és minden tanú nélkül aranyat bízott rád. Az egészről, már ami az embereket illeti, egyedül ő tudott és te. Jelen van egy másik tanú, aki nem látható és lát; a barátod az aranyat titokban és a hálókamrádban, esetleg minden tanú kizárásával bízta rád; a jelenlévő tanú nem a falakkal határolt kamrában, hanem a lelkiismeretek kamrájában van jelen.

Ő rád bízta az aranyat és elment, övéinek egy szót sem szólt erről, mert arra számított, hogy visszatér és a barátjától visszakapja, amit rábízott.

De ahogyan embereknél ez történik, meghalt. Van örököse, mert fiút hagyott maga után; a fiú azonban nem tudja, hogy mit birtokolt az apja, és mit bízott rád.

Rajta, te törvényszegő, térj vissza, térj be a szívedbe, ahol írva áll a törvény: *Amit nem akarsz, hogy veled megtörténjék, ne tedd másnak.* Képzeld el, hogy te magad csináltál ilyen letétet, a tieidnek egy szót sem szóltál róla, meghaltál. Fiút hagytál hátra; mit szeretnél, hogy a barátod tegyen övele?

Felelj, ítéld meg az ügyet; bírói szék van az elmédben: Isten ül rajta, a lelkiismereted a vádló, a félelem a kínzó. Emberi körülmények között vagy, emberi közösségben élsz; gondold meg, mit szeretnél, hogy a barátod tegyen a fiaddal? Tudom, gondolatban mit válaszolsz magadnak: úgy ítélj, ahogyan hallod! Ítélj, szólni fog.

Az igazság hangja nem marad néma, nem ajkakkal kiált, hanem a szívben: hajtsd oda a füledet. Itt járj el barátod fiával.

Esetleg látod, hogy nincstelenül bolyong, mert nem tudja, mit birtokolt az apja, hol helyezte letétbe, kire bízta rá; gondolj a fiadra, támaszd életre azt, akit holtában megvetsz, a saját halálodra gondolj, hogy élhess.

Azonban mást parancsol a kapzsiság, Istennel ellenkezőt parancsol; mást parancsol Isten, mást parancsol a kapzsiság; mást parancsol a Paradicsomban a Teremtőnk, és homlokegyenest ellenkezőt a félrevezető kígyó.

Jusson eszedbe korábbi elbukásod: amiatt vagy halandó, amiatt küszködsz, amiatt eszed arcod verítékével a kenyeret, amiatt terem neked a föld tövist és bogáncsot;[1] a tapasztalatból tanuld meg azt, amit a parancsolatból nem akartál megtanulni.

„De győz a kívánság!” – Miért nem inkább az igazság?

És hol van, amit mondtál? Íme, arra gondolsz, hogy letagadod az aranyat, arra gondolsz, hogy eltitkolod barátod örököse elől.

Az imént azt kérdeztem, mi drágább és mi jobb: az arany-e vagy a hit? Miért mondasz mást és teszel mást? Nem félsz ettől a szótól: *Ha valóban igazságosságot beszéltek, helyesen ítéljetek, emberek fiai?*

Íme, azt mondtad nekem, hogy a hit jobb, és ítéletedben jobbnak minősítetted az aranyat. Nem úgy ítéltél, ahogyan szóltál: igazat szóltál és hamisan ítéltél. Tehát amikor igazságosságot mondtál, akkor sem igazul beszéltél: *Ha valóban*

[1]Vö. Ter 3,17–18.

igazságosságot beszéltek, helyesen ítéljetek, emberek fiai. Amikor az igazságosságról válaszoltál, szégyenkezve és nem vallomással beszéltél.

Maguk a bűnösök is egyetértenek az igazság dicséretében. Krisztus mindenkinek királya.

3. De most már térjünk a tárgyra, ha jónak látjátok. Ugyanis az Egyház fülének édes és ismert hang [ez a zsoltár], a mi Urunk Jézus Krisztus és az Ő testének a hangja, a földön küszködő, zarándokló, az átkozódók és hízelgők veszedelmei között élő Egyház hangja.

Nem fogsz félni a fenyegetőtől, ha nem szereted a hízelgőt. Figyelmesen körülnéz tehát az, akinek hangja [ez a zsoltár], és látja, hogy valamennyien igazságosságot beszélnek.

Ki merne nem igazságosságot beszélni úgy, hogy ne neveznék igazságtalannak? Amikor tehát szinte mindenki szavát hallja, és mindenki ajkát figyeli, ezt kiáltja feléjük: *Ha valóban igazságosságot beszéltek, helyesen ítéljetek, emberek fiai.* Ha nem álnokul beszéltek igazságosságot, ha nem más szól ajkatokról és mást rejtegettek a szívetekben, akkor *helyesen ítéljetek, emberek fiai.*

Halljad az evangéliumból a saját szavát, mely azonos azzal, ami ebben a zsoltárban hangzik: *Képmutatók* – mondja az Úr a farizeusoknak –, *hogyan beszélhetnétek jót, amikor gonoszak vagytok? Vagy jelentsétek ki, hogy a fa jó, és a gyümölcse is éppúgy jó, vagy nyilvánítsátok rossznak.*[1] Miért akarod fehérre meszelni magadat, te vályogfal? Ismerem a bensődet, nem téveszt meg a tetőd; tudom, mit rejtegetsz, tudom, mit takargatsz.

Nem szorult rá – mondja az evangélista –, *hogy bárki is felvilágosítsa az emberről. Tudta, mi lakik az emberben.*[2] Tudta ugyanis, mi lakik az emberben, Ő, aki megalkotta az embert és emberré lett, hogy megkeresse az embert. Lássátok tehát, nem kapcsolódnak-e egymáshoz ezek a szavak: *Képmutatók, hogyan beszélhetnétek jót, amikor gonoszak vagytok? Ha valóban igazságosságot beszéltek, helyesen ítéljetek, emberek fiai.*

Ugye igazságosságot beszéltetek, amikor ezt mondtátok: *Mester, tudjuk, hogy igazmondó vagy, és nem vagy személyválogató?*[3] Miért rejtegettetek a szívetekben álnokságot? Miért mutogattátok a Teremtőtöknek a császár képmását, és töröltétek le szívetekben az Ő képmását? Nemde hallani lehetett, amit mondtatok, és tapasztalni lehetett, hogyan ítéltetek? Nemde keresztre feszítettétek Őt, akit igazmondónak neveztetek? *Ha valóban igazságosságot beszéltek, helyesen ítéljetek, emberek fiai.*

[1]Mt 12,34–33.
[2]Jn 2,25.
[3]Mt 22,16.

Miért van az, hogy hallom a beszédeteket: *tudjuk, hogy igazmondó vagy,* és előre látom az ítéleteteket: *Feszítsd meg, feszítsd meg őt?*[1] *Ha valóban igazságosságot beszéltek, helyesen ítéljetek, emberek fiai.* Mert mit tettetek, amikor tomboltatok Isten ellen, aki ember volt, és megöltétek a királyotokat? Ugyanis nem azért nem lett a királyotok, mert megöltétek azt, aki később föltámadott. A kereszt feliratáról ugyanis, amelyen írva állt: *A zsidók királya*[2] – és három nyelven, héberül, görögül és latinul föl volt téve az Úr keresztjére[3]–, az emberi bíró elmondhatta: *Amit írtam, azt megírtam,*[4] Isten pedig nem mondhatta el: *Amit írtam, azt megírtam?*

Bizony, a királyotok; életében a királyotok, miután megöltétek, a királyotok. Íme, föltámadott, és az égben a királyotok; el fog jönni, és jaj nektek, mert a királyotok. Most menjetek és igazságosságot beszéljetek, és ne ítéljetek helyesen, emberek fiai.

Nem akartok helyesen ítélni, de helyesen fogtok megítéltetni. Él ugyanis ez a ti királyotok, *és már meg nem hal, a halál rajta többé nem uralkodik.*[5] Íme, eljött, *térjetek meg a szívetekhez, ti törvényszegők.*[6] Íme, el fog jönni, javuljatok meg mielőtt eljön, *siessetek az Ő arca elé vallomással*.[7] Íme, el fog jönni, a királyotok Ő. Emlékezzetek a kereszt feliratára.

Ha nem is látjátok írottan, attól még megmarad; a földön nem olvassátok, de az égben őrzik. Azt gondoltátok, hogy tönkrement ez a felirat? De mit mond e zsoltár címe? Azt, hogy *Végig. Ne rontsd el a titulus feliratát. Dávidé.* Tehát nem ment tönkre a titulus felirata.

A királyotok Krisztus, mivel Krisztus királya mindenkinek, *mert övé az ország, és ő fog uralkodni a nemzeteken.*[8] Ha tehát király, akkor, íme, mielőtt eljön, mondja nektek: Még beszélek, még nem ítélek; aki így kiáltok figyelmeztetve, nem akarlak megsebezni benneteket, amikor majd ítélkezem. *Ha valóban igazságosságot beszéltek, helyesen ítéljetek, emberek fiai.*

A bűnből bűnök születnek és a vétkezés könnyedsége

4. [3. v.] Most pedig mit műveltek? Miért mondom ezeket nektek? *Mert a szívben gonoszságokat műveltek.* Gonoszságokat talán csak a szívben?

---

[1]Jn 19,6.
[2]Jn 19,19.
[3]Vö. Lk 23,38; Jn 19,20.
[4]Jn 19,22.
[5]Vö. Róm 6,9.
[6]Iz 46,8.
[7]Vö. Zsolt 94,2.
[8]Zsolt 21,29.

Halljad a folytatást: a szívét követi a kéz, és a szívének szolgál a keze, gondolkodik és valami történik; vagy nem azért nem történik, mert nem akarjuk, hanem mert nem vagyunk képesek megtenni. De amit akarsz és nem vagy képes megtenni, azt Isten cselekedetként számítja be.

Mert a szívben gonoszságokat műveltek a földön. – És mi következik ebből? Az, hogy *gonoszságokat szőnek a kezeitek.*

Mit jelent az, hogy *szőnek?* – Azt, hogy bűnből bűnt, bűnhöz bűnt szőnek a bűn miatt.

Mit jelent ez? Lopott – ez bűn; valaki meglátta, a tolvaj meg akarja ölni azt, aki észrevette; bűnhöz bűn kapcsolódott.

Isten a maga titokzatos ítéletével megengedte, hogy megölje, akit meg akart ölni; tudja, hogy valaki megtudta, ezt is meg akarja ölni – hozzá kapcsolta a harmadik bűnt.

Miközben ezeken töpreng, hogy meg ne találják, vagy rá ne bizonyíthassák, amit tett, egy matematikushoz fordul tanácsért – hozzátette a negyedik bűnt.

A matematikus esetleg nehéz és rossz tanácsot ad, ezért madárjóshoz folyamodik, hogy oldja föl; a madárjós azt mondja, ő nem tudja föloldani; akkor elindul és varázslót keres.

És ki tudná fölsorolni, hány bűn kapcsolódik így egymáshoz? *Gonoszságokat szőnek a kezeitek.* Ameddig szövöd, bűnt kapcsolsz bűnhöz; oldódj el a bűnöktől.

„De képtelen vagyok rá” – mondod.

Kiálts Őhozzá: *Én nyomorult! Ki vált meg e halálra szánt testtől?*[1] Mert eljön Isten kegyelme, hogy úgy gyönyörködtessen téged az igazságosság, ahogyan a gonoszság gyönyörködtetett; és mint a kötelékektől feloldott ember, kiáltasz majd Istenhez: *Elszaggattad kötelékeimet.*[2]

Mit jelent az, hogy *Elszaggattad kötelékeimet,* ha nem azt, hogy megbocsátottad a bűneimet? Halljad csak, hogy kötelékek a bűnök, mert az Írás mondja: mindenkit *saját bűneinek hajfonatai szorongatják.*[3] Nem csupán kötelékek, hanem hajfonatok is. Copfok, melyeket fonással hoznak létre, azaz bűnökhöz bűnöket kapcsoltál.

[1]Róm 7,24.
[2]Zsolt 115,16.
[3]Péld 5,22.

Jaj azoknak, akik hosszú ruhaként vonják maguk után a bűnöket – kiáltja Izaiás;[1] mi mást jelent ez, minthogy jaj azoknak, akiknek a keze *gonoszságokat sző?* És mivel mindenkit saját bűnei szorongatnak, mint ahogy a saját bűnei fojtogatják, az Úr a Templomban gonoszkodókat kötélből font ostorral kergette ki.[2]

De most nem akarod széttépni kötelékeidet, mert nem érzed köteléknek, sőt gyönyörködtetnek és élvezed; de megérzed majd, amikor mondják: *Kötözzétek meg kezét-lábát, és dobjátok ki a külső sötétségre. Ott sírás és fogcsikorgatás lesz.*[3] Akkor majd megrémülsz, félni fogsz, vered majd a melledet, rossznak mondod a bűnöket és jónak az igazságosságot.

Ha valóban igazságosságot beszéltek, helyesen ítéljetek, emberek fiai. Az életetekben találhatók a szavaitok, a tetteitekben ismerhetők fel az ajkaitok. Tehát ne szőjetek gonoszságot, mert amit szőttök, azzal fognak megkötözni benneteket. Nem hallják igaz, hogy nem mind, de Isten azokat is ismeri, akik nem hallják.

A választottak anyja a termékeny, szent Egyház

5. [4. v.] *Elidegenedtek a bűnösök az anyaméhtől;*
eltévelyedtek az anyaméhtől fogva, hamisan beszéltek.

Hamisan beszélnek akkor is, amikor gonoszságokat szólnak, mert a gonoszság hamis; de akkor is hamisan beszélnek, amikor igazságosságot szólnak, mert mást mond a szájuk és mást takargatnak a szívükben.

Elidegenedtek a bűnösök az anyaméhtől. – Mit jelent ez? Gondosabban keressük a választ, mert esetleg azért mondja, mert Isten előre ismeri a bűnös embereket anyjuk méhében is. Mert miért mondták, amikor Rebekka még terhes volt és ikreket hordott a méhében: *Jákobot szerettem, Ézsaut pedig gyűlöltem?*[4]

Mondatott ugyanis: *az idősebb fog szolgálni a fiatalabbnak.* Titokzatos ítélete ez Istennek, mégis az anyaméhtől azaz kezdettől fogva elidegenedtek a bűnösök.

Mitől idegenedtek el? – Az igazságtól.
Mitől idegenedtek el? – A boldog hazától, a boldog élettől. Vagy talán magától az anyaméhtől idegenedtek el?
És miféle bűnösök idegenedtek el az anyaméhtől?
Születhetne-e valaki, ha nem lett volna a méhben?
Vagy élhetne-e valaki ma, hogy ezeket hallhassa, ha meg nem született volna?

---

[1] Iz 5,18.
[2] Vö. Jn 2,15.
[3] Mt 22,13.
[4] Ter 25,23; Mal 1,2–3; Róm 9,13.

Vagy talán egy olyan anyaméhtől idegenedtek el a bűnösök, melyben a szeretet vajúdott, ahogyan az Apostol mondja: *Fiaim, újra a szülés fájdalmait szenvedem értetek, amíg Krisztus ki nem alakul bennetek.*[1]

Tehát várj csak, alakulj. Ne tulajdoníts magadnak ítéletet, amit talán nem is ismersz. Még testi vagy, fogantattál; azáltal, hogy megkaptad Krisztus nevét, szentséggel megszülettél anyád bensejében. Az ember ugyanis nem csak bensőből születik, hanem a bensőben is. Előbb születik a bensőben, hogy megszülethessék a bensőből.

Ezért mondták Máriáról is: *Ami ugyanis benne született, a Szentlélek van.*[2] Még nem született meg belőle, de benne már megszületett.

Tehát az Egyház bensőjében megszületnek kisdedek, és jó, hogy elhagyják az anyaméhet, hogy megformálódjanak és ne elvetéltessenek. Szüljön meg téged az anya, ne abortáljon.

Ha türelmes leszel, ameddig formálódsz, ameddig bizonyossá válik benned az igaz tanítás, addig az anyai bensőnek körül kell vennie téged. Ha azonban türelmetlenségeddel rugdalod az anya oldalát, fájdalommal kivet ugyan magából, de inkább a te károdra, mint a magáéra.

Az eretneket kivetik az anyaszentegyház méhéből

6. *Elidegenedtek a bűnösök az anyaméhtől; eltévelyedtek az anyaméhtől, hamisan beszéltek.* – Tehát azért tévelyedtek el az anyaméhtől, mert hamisságokat beszéltek? Vagy inkább azért beszéltek hamisságokat, mert eltévelyedtek el az anyaméhtől?

Az Egyház méhében ugyanis megmarad az igazság. Aki tehát az Egyház méhétől elkülönült, szükségszerűen hamisságokat fog beszélni; mondom, szükségszerűen hamisságokat fog beszélni az, aki vagy nem akart megfogantatni, vagy akit, miután megfogant, az anya kivetett magából. Ezért kiáltoznak az eretnekek az evangélium ellen, és leginkább róluk beszélünk, amikor a kivetetteket fájlaljuk.

Elmondjuk nekik: „Íme, Krisztus mondja: *Szenvednie kellett Krisztusnak, és harmadnapon föl kellett támadnia*”.[3] Itt fölismerem a Főnket, fölismerem a vőlegényünket; ismerd föl te is velem együtt a menyasszonyt, és lássad, mi következik: *Nevében megtérést és bűnbocsánatot kell hirdetni minden népnek Jeruzsálemmel kezdve el.*[4] „Ide gyere, ide gyere!” Íme, az összes nemzetek

[1]Gal 4,19.
[2]Mt 1,20.
[3]Lk 24,46.
[4]Lk 24,47.

között lévő Egyház Jeruzsálemen kezdve el; de még csak nem is azt mondom: „Ide gyere!”, mert Ő maga jött el hozzád.

Ők azonban süketen az evangélium iránt, és nem engedve, hogy olvassuk Isten Igéit – mellyel dicsekszenek, hogy megmentették a lángoktól és a nyelvükkel akarják eltörölni –, mondják a magukét, mondanak hiábavalóságokat: „Ez adta át, meg az adta át!”

Sőt én is mondom: „Ez is átadta, meg az is átadta!” – és igazat mondok.

„De mi közöm hozzá?” – Te sem az evangéliumból olvasod ki azokat, akiket megnevezel, és én sem az evangéliumból olvasom ki azokat, akiket megnevezek.

Vigyék el körünkből a lapjainkat, és lépjen be közénk Isten Kódexe. Halljad a szóló Krisztust, halljad a beszélő igazságot: *Nevében* – mondja – *megtérést és bűnbocsánatot kell hirdetni minden népnek Jeruzsálemmel kezdve el.*

Erre azt mondják: „Nem, hanem azt halljátok, amit mi mondunk; amit az evangélium mond, azt nem akarjuk hallani!” *Elidegenedtek a bűnösök az anyaméhtől; eltévelyedtek az anyaméhtől, hamisan beszéltek.*

Mi igaz dolgokat beszélünk, mert igaz dolgokat hallottunk: amit az Úr mond, nem azt, amit az ember mond. Megtörténhet, hogy az ember hazudik; az nem történhet meg, hogy az igazság hazudjék. Az igazság szájából ismerem meg Krisztust, magát az igazságot; az igazság szájából ismerem meg az Egyházat, az igazságból részesedőt.

Senki ne beszéljen nekem hamisságokat, aki az Egyház bensőjében eltévelyedett az anyaméhtől; először látni szeretném, mit akar nekem tanítani. Látom, hogy elidegenedett az anyaméhtől, látom, hogy eltévelyedett az anyaméhtől, és hallhatok-e tőle mást, mint hamisságokat? *Eltévelyedtek az anyaméhtől, hamisan beszéltek.*

Mese a kígyóbűvölőről.
A hasonlat és valóság különbsége a Szentírásban.

7. [5–6. v.] *Méltatlankodásuk a kígyóhoz hasonló.* – Csodadolgot fogtok hallani. *Méltatlankodásuk a kígyóhoz hasonló.*
És mintha kérdeznénk, hogy mit jelent az, amit mondtál, folytatja: *mint a süket áspiskígyó.*

Miért süket? – Mert *fülét bedugó.* Azért süket, mert bedugja a fülét. *Mint a süket és fülét bedugó áspiskígyó, mely nem hallja a bűvölők, és a bölcs által meggyógyított gyógyszer hangját.*

Amit hallottunk, emberek is mondják, akik tapasztalatból ismerhették meg a mondottakat, de amit Isten Lelke minden embernél sokkal jobban ismer.

Ugyanis nem véletlenül mondta ezt, mintha nem valósulhatna meg az is, amit az áspiskígyóról hallottunk.

Mert halljátok csak, mit tesz az áspiskígyó, amikor meghallja a bűvölő hangját, aki különleges énekével – melyben sok varázslat is van – kihívja üregéből.

De közbevetőleg figyeljetek arra, testvérek, amit előre kell bocsátanom, nehogy valaki kételkedve hallgassa: bárhonnan veszünk hasonlatot, az Írások nem magát a dolgot dicsérik, hanem csak azt, minek alapján hasonlatként használjuk.

Nem magát a gonosz bírót dicsérte, aki nem akarta meghallgatni azt a szegény özvegyet, és sem Istent nem félte, sem emberektől nem tartott, és mégis az Úr hasonlatként hivatkozott rá;[1] azt a rest embert sem dicsérte, aki nem a barátság, hanem az alkalmatlankodás miatt adta a három kenyeret, és mégis hasonlatként szolgált.[2] Tehát még a nem dicsérendő dolgokból is bizonyos módon hasonlatok nyerhetők.

Vagy ha azt gondoljátok, hogy azért kell folyamodnunk a kígyóbűvölőkhöz, mert róluk hallottatok Isten Írásában, akkor a színházi látványosságokhoz is folyamodnunk kell, mert ezt mondja az Apostol: *Az ökölvívásban nem a levegőt csapkodom;*[3] az ökölvívás ugyanis pankrációt jelent. Márpedig, ha innen adódik a hasonlat, magát a látványosságot kell élveznünk? Vagy mivel ezt mondta: *A versenyzők valamennyien megtartóztató életet élnek, minden tekintetben,*[4] ezt a hiábavaló és játékos versenyzést kell követnie a kereszténynek?

Figyeld tehát, hogy mit állítanak eléd hasonlatul, és minek a kerülésére figyelmeztetnek.

Így tehát itt is elénk állítja a zsoltár a kígyóbűvölő hasonlatát, aki ráénekel az áspiskígyóra, hogy kicsalja sötét üregéből a világosságra. A kígyó pedig, mondják, mert nem akarja elhagyni a sötétséget, amelyben összetekeredve rejtőzik, hogy ne hallja a hangokat, melyek kikényszerítenék, az egyik fülét a földhöz tapasztja, a másikat bedugja a farkával, és így a csalogató hangokat elzárja magától, és nem jön ki a bűvölésre.

Ehhez hasonlónak mondja Isten Lelke azokat, akik nem hallják meg Isten Igéjét, és nem csupán nem teszik meg, hanem hallani sem akarják, hogy ne kelljen megtenniük.

---

[1]Vö. Lk 18,2.
[2]Vö. Lk 11,8.
[3]1Kor 9,26.
[4]1Kor 9,25.

István diákonus szenvedésében bármely kor üldözőinek lelkülete látható

8. Ez történt a hit első idejében is. István vértanú hirdette az igazságot, és mintegy ráénekelt a sötét elmékre, hogy kihívja őket a világosságra. Amikor a beszédében odaért, hogy Krisztusról szóljon, akiről azok hallani sem akartak, mit mond róluk az Írás? Mit beszél el róluk? *Befogták a fülüket* – mondja.

Nem voltak süketek, de süketté tették magukat. Mivel a szívük füle nem volt nyitott, a testi fülükön keresztül azonban erővel áradt beléjük a szó, erőszakot tettek a testi fülükön is: befogták és mentek, hogy megkövezzék Istvánt.[1] Íme, a süket áspiskígyók, keményebbek a köveknél, melyekkel bűvölőjüket megkövezték. Nem hallották meg a bűvölő és a bölcs által meggyógyított gyógyszer hangját

Mi a *bölcs által meggyógyított gyógyszer?* Talán egy elkészített gyógyszert mond meggyógyított gyógyszernek? Vagy keressünk itt valamit, ami talán már gyógyszer, de meg is gyógyították?

Voltak gyógyszerek a prófétákban, voltak gyógyszerek a Törvényben, maguk a parancsolatok mind gyógyszerek voltak, és ez a gyógyszer még nem volt meggyógyítva; az Úr eljövetele gyógyította meg a gyógyszert; erre a gyógyításra azok képtelenek voltak.

Mivel tehát a gyógyszertől nem gyógyultak meg, az Úr eljövetele magát a gyógyszert gyógyította meg. István már a meggyógyított gyógyszert énekelte rájuk, azok ezt nem akarták meghallani; így gyógyult meg a gyógyszer, mely előtt ők befogták a fülüket. Mert akkor fogták be a fülüket, amikor István megnevezte Krisztust.

A méltatlankodásuk mint a kígyó méltatlankodása. Miért fogjátok be a fületeket? Figyeljetek, halljatok, és ha tudtok, dühöngjetek. Csak dühöngeni akartak, ezért nem akartak hallani, mert ha hallottak volna, talán felhagynak a dühöngéssel. *A méltatlankodásuk mint a kígyó méltatlankodása.*

A donatisták keménynyakúsága

9. Őket is ilyenként szenvedjük el. Eleinte úgy látszott, hogy náluk van az igazság: Isten nem hagyta abba a tevékenységét, nem nyugodott meg. Isten Egyházában hirdették az igazságot, az anya bensőjében tárultak föl a hazugságaik: láthatóvá vált, ami világosít; megmutatkozott a hegyre épített város, melyet elrejteni nem lehet, és a lámpatartóra tett mécses, mely mindenkinek világít, akik a házban vannak.[2]

Hol lappang Krisztus Egyháza?

---

[1]Vö. ApCsel 7,56–57.
[2]Vö. Mt 5,14–15. 34.

Hol lappang Krisztus igazsága?
Nemde Ő az a hegy, mely egy nagyon kicsi kőből növekedett, és betöltötte az egész földkerekséget?[1] Efelől meg vannak győzve, nem tudnak mit mondani az Egyház ellen. És mi maradt számukra?

„Miért kerestek minket? Mit akartok tőlünk? Hagyjatok békén minket! – mondják.

Övéiknek pedig ezt mondják: „Senki ne beszéljen velük, senki ne csatlakozzon hozzájuk, senki ne hallgassa őket!"

Méltatlankodásuk a kígyók méltatlankodása, mint a süket és fülét bedugó áspiskígyóé, amely nem hallja meg a bűvölők és a gyógyszer hangját, azaz a bölcstől meggyógyított gyógyszer hangját.

Ugye most már értitek, hogy milyen gyógyszerről van szó, amikor a hangot mondja? Van-e hangja a gyógyszernek? Van olyan gyógyszer, amelynek van hangja. Ezt a gyógyszert hordozzuk, halljátok meg a hangját, ne tegyetek úgy, mint a süket áspiskígyók. *Ha valóban igazságosságot beszéltek, helyesen ítéljetek, emberek fiai.*

Ez a gyógyszer, mégpedig a bölcs által meggyógyított gyógyszer hangja. Ugyanis már eljött Krisztus, aki beteljesíti a Törvényt és a Prófétákat,[2] aki megerősíti a két parancsot – magát az igazságot –, melyeken függ az egész Törvény és a Próféták.

Ne gyönyörködtessen a jelen élet

10. Keressünk-e valamit abban is, hogy azt mondják, az áspis úgy zárja le a füleit, hogy egyiket a földre tapasztja, a másikat a farkával dugja be? Mit akar ez jelenteni?

A farok a test hátsó részét jelenti, tehát az elmúlt dolgokat, melyeknek már hátat kell fordítanunk, hogy az előttünk álló ígéretekre figyelhessünk: tehát sem elmúlt életünk, sem a jelenvaló élvezeténél nem szabad leragadnunk. Erre figyelmeztet az Apostol: *Mi hasznotok volt akkor abból, ami miatt most szégyenkeztek?*[3] Visszatart attól, hogy az elmúlt dolgokra gyönyörködve és bizonyos élvezetvággyal emlékezzünk, nehogy a szívünkben visszatérjünk Egyiptomba.

[1]Vö. Dán 2,35.
[2]Vö. Mt 5,17.
[3]Róm 6,21.

Mit mond a jelenvalókról? Hogyan parancsolja azok megvetését is? – *Ne a láthatóra, hanem a láthatatlanra fordítsuk figyelmünket. Mert a látható mulandó, a láthatatlan azonban örök.*[1]

Ugyancsak a jelen életről mondja: *Ha csak ebben az életben reménykedünk Krisztusban, minden embernél szánalomra méltóbbak vagyunk.*[2]

Felejtsd el tehát a régmúlt dolgokat, melyek között rosszul éltél, vesd meg a jelenvalókat, melyek között mulandóként élsz, nehogy a jelenvalók megkötözzenek és megakadályozzák, hogy eljuss az eljövendőkhöz.

Ha ugyanis a jelen élet gyönyörködtet, a földre tapasztottad a füledet; ha a régmúlt dolgok is gyönyörködtetnek, a farokkal dugtad be a füledet. Ki kell tehát jönnöd a világosságra, ki kell jönnöd a sötétségből, ha hallod *a bölcs által meggyógyított gyógyszer hangját;* hogy már a világosságban járj és ujjongva mond: *Felejtem, ami mögöttem van, és nekilendülök annak, ami előttem van.*[3]

Nem ezt mondta: *Felejtem, ami mögöttem van,* és gyönyörködöm a jelenlévőkben. Amikor ezt mondja: *Felejtem, ami mögöttem van*, nem dugta be farokkal fülét; amikor ezt mondja: *nekilendülök annak, ami előttem van,* a jelenvalóktól sem süketült meg. Méltán hallva, méltán prédikálva méltán ujjong a nyelve, mert levetve a régi köntöst, az új világosságban hirdeti az igazságot.

Erre is érvényes a kígyó okossága, melynek követésére az Úr buzdít bennünket, mert ezt mondja: *Legyetek okosak, mint a kígyók.*[4]

Mit jelent az, hogy *okosak, mint a kígyók*? – Azt jelenti, hogy add oda minden tagodat az üldözőnek, csak a fejedet őrizd sértetlenül. *A férfi feje Krisztus.*[5]

De talán megterhel, mint valami szűk bőr, az öregség, a régi ember. Halljad az Apostolt: *Vessétek le tehát a régi embert, öltsétek magatokra az új embert.*[6]

És hogyan vethetem le – kérdezed – a régi embert? Utánozd a kígyó okosságát, mert mit tesz a kígyó, hogy levesse magáról a régi bőrt? Átpréseli magát egy szűk lyukon.

„És hol találom ezt a szűk lyukat?" Halljad: *Keskeny és szűk az út, mely az életre vezet, és kevesen járnak rajta.*[7] Visszariadsz tőle, és nem akarsz járni rajta, mert kevesen vannak? Itt kell levetni a régi köntöst és másutt nem lehet.

---

[1]2Kor 4,18.
[2]1Kor 15,19.
[3]Fil 3,13.
[4]Mt 10,16.
[5]1Kor 11,3.
[6]Kol 3,9 10.
[7]Mt 7,14.

Vagy ha azt akarod, hogy az öregség akadályozzon, megterheljen, nyomasszon, akkor ne járj a szűk úton. Mert ha régi életed és bűnöd öregsége terhel, nem mehetsz át rajta.

Mivel tehát a test, amely megromlik, elnehezíti a lelket,[1] vagy ne nyomasszanak testi vágyak, vagy le kell vetni magunkról a test kívánságait. De hogyan vethetnéd le, ha nem a szűk úton jársz, és nem leszel okos, mint a kígyó?

A császárnak fizetendő adóról

11. [7. v.] *Isten összetörte fogaikat a szájukban.* – Kiknek a fogait? Azokét, akiknek *méltatlankodása a kígyóhoz hasonló, mint a süket és fülét bedugó áspiskígyóé, mely nem hallja a bűvölők, és a bölcs által kevert gyógyszer hangját.*

Mit tett ezekkel az Úr? *Összetörte fogaikat a szájukban.* Megtörtént; ez történt korábban és történik most is. De testvéreim, nem lett volna elég ezt mondani: *Isten összetörte a fogaikat?* Miért teszi hozzá, hogy *a szájukban?*

Nem akarták meghallani a törvényt, nem akarták meghallani az igazság parancsolatait Krisztustól a farizeusok, akik az áspiskígyóhoz voltak hasonlók. Gyönyörködtek ugyanis a régi bűneikben, és nem akarták elveszíteni a jelen életet, azaz a földi örömöket az örökkévaló örömökért. Az egyik fülüket elzárták a régmúltak, a másikat a jelenvalók fölötti gyönyörködéssel: ezért nem akartak hallani.

Mi másért mondták ezt is: *Ha hagyjuk, jönnek a rómaiak, és elveszik tőlünk a helyet is, a népet is?*[2] Nem akarták elveszíteni a helyet, a földhöz tapasztották a fülüket, ezért nem akarták meghallani azokat a a bölcs által meggyógyított szavakat.

Azt mondták róluk, hogy fösvények voltak és szerették a pénzt, és egész életüket, a múltjukat is az Úr vázolta az evangéliumban. Aki figyelmesen olvassa az evangéliumot, láthatja, hogyan dugták be mindkét fülüket.

Figyeljen Szeretetreméltóságtok: mit tett az Úr? – *Összetörte fogaikat a szájukban.*

Mit jelent az, hogy *a szájukban*? – Azt, hogy a saját szájukkal nyilatkoztak önmaguk ellen: arra kényszerítette őket, hogy a saját szájukkal mondjanak ítéletet önmagukról.

[1] Vö. Bölcs 9,15.
[2] Jn 11,48.

Vádolni akarták az adó miatt. Ő pedig nem azt mondta, hogy szabad adót fizetni, vagy nem szabad, hanem össze akarta törni a fogaikat, melyekkel bele akartak marni, mégpedig a *szájukban* akarta összetörni.

Ha azt mondta volna: „Fizessetek adót a császárnak!", azzal vádolták volna, hogy az adófizetés átkát hozza a zsidó nemzetre. Mert a Törvény azt jövendölte nekik, hogy büntetésül alázzák meg őket adófizetéssel. „Tekintsük nemzetünk megátkozójának Őt – mondták –, ha azt mondja, hogy fizessünk adót!"

Ha pedig azt mondta volna: „Ne fizessetek!", akkor azt mondták volna: „Tekintsük úgy, hogy lázít a császár ellen!" Ilyen kettős csapdát állítottak az Úr elé, hogy megfogják.

De mire jutottak? – Aki *össze tudta törni a fogaikat a szájukban*, ezt mondta: *Mutassátok nekem az adópénzt. Mit kísértetek engem, képmutatók?*[1] Az adófizetésen gondolkodtok? Igazságosan akartok eljárni? Igazságos tanácsot kerestek? *Ha valóban igazságosságot beszéltek, helyesen ítéljetek, emberek fiai.* Most azonban, mivel másként beszéltek és másként ítéltek, képmutatók vagytok: Mit kísértetek engem? Most fogom összetörni a fogaitokat a szátokban: *Mutassátok nekem az adópénzt.* És megmutatták neki.

És Ő nem azt mondta: Ez a császáré, hanem kérdez: *Kié ez?,* hogy fogaikat a szájukban törje össze.

A kérdésére, hogy kinek a képe és felirata ez, ők azt felelték: *a császáré!* Az Úr most töri össze a fogaikat a szájukban. Válaszoltatok és összetörtek a fogaitok a saját szátokban: *Adjátok meg a császárnak, ami a császáré, és az Istennek, ami az Istené!*[2] A császár kéri a maga képmását – adjátok vissza neki; Isten kéri a maga képmását – adjátok meg neki. Ne veszítse el miattatok a császár a maga adópénzét; ne veszítse el Isten bennetek a maga adópénzét.

Azok nem tudtak mit válaszolni erre. Azért küldték őket, hogy hamisan vádolják; és azzal tértek vissza, hogy senki nem tudott nekik feleletet adni. Miért? – Mert *összetörte fogaikat a szájukban.*

János keresztségéről

12. Ugyanilyen ez a kérdés is: *Milyen hatalommal teszed ezeket? – Én is kérdezek tőletek valamit, válaszoljatok nekem!* És föltett egy kérdést Jánosról: honnan való volt a keresztsége, az égből vagy az emberektől? –, hogy ha valaki válaszol, szembe kerüljön az emberekkel.

Nem akarták mondani: „Az emberektől", mert féltek az emberektől, hogy megkövezik őket, mert prófétának tartották Jánost. De még inkább féltek azt

[1]Mt 22,17 18.
[2]Mt 22,21.

mondani: „Az égből”, nehogy Krisztusnak vallják őt, hiszen János Krisztust hirdette. Kétfelől szorongatott helyzetbe kerülve, azok, akik vádolni akarták, tudatlansággal válaszoltak, és mondták: *Nem tudjuk.* [1]

Hamis vádat készítettek elő, amikor mondták: „Milyen hatalommal teszed ezeket?”, hogy ha azt mondja: „Én vagyok a Krisztus” – mint erőszakos, gőgös káromlóra támadjanak rá. Ezért nem akarta mondani: „Én vagyok a Krisztus”, hanem János felől kérdezett, aki rámutatott: Ő a Krisztus.

Azok nem merték cáfolni Jánost, attól félve, hogy a nép megöli őket; azt se merték mondani, hogy János igazat mondott, nehogy Jézus azt mondja nekik: „Higgyetek neki!” Elnémultak, és azt mondták: *Nem tudjuk!* – már képtelenek voltak a fogukkal marni. Miért voltak képtelenek? Már magatok is tudjátok: *összetörtek a fogaik a szájukban.*

Simon farizeus és a bűnös nő a városban

13. A farizeusnak, aki meghívta étkezésre az Urat, nem tetszett, hogy a bűnös nő Jézus lábaihoz járult, és zúgolódott ellene, mondván: *Ez, ha próféta volna, tudná, hogy miféle nő járult a lábához.*

Ó, te nem próféta, honnan tudod, hogy ő nem tudta, miféle nő járul a lábához? Tudniillik mivel [Jézus] nem tartotta meg a zsidók tisztasági törvényét – melyet külsőleg, testben tartottak meg, de a szívüktől távol volt –, ezzel gyanúsította meg az Urat.

Az Úr azonban, aki jól ismerte a nő bűneit, vendéglátója gondolatait is hallotta, és tudjátok, hogyan válaszolt. És hogy ne beszéljek erről hosszasan, a szájában akarta összetörni fogait, és ezt mondta: *Egy hitelezőnek két adósa volt. Az egyik ötszáz dénárral tartozott neki, a másik ötvennel. Nem volt miből fizetniük, hát elengedte mind a kettőnek. Melyikük szereti most jobban?*

Azért tette föl ezt a kérdést, hogy a vendéglátó válaszoljon, mégpedig úgy, hogy a fogai összetörjenek a szájában. Megszégyenülten válaszolt, az ügy le lett zárva. A bűnös nő, aki idegen házba hatolt be, de nem idegen Isten elé járult, irgalmasságot nyert;[2] *összetörte az Úr fogaikat a szájukban.*

A fogós kérdéseket feltevő és nyíltan ellenségeskedő zsidókat Krisztus legyőzte

14. *Az oroszlánok zápfogait összetörte az Úr.* – Nem csak az áspiskígyókét.

Mit tudunk az áspiskígyókról? Az áspiskígyók leshelyről akarják a mérget befecskendezni, ráköpni, és sziszegve rálehelni zsákmányukra. A nemzetek

[1] Vö. Mk 11,28 33.
[2] Vö. Lk 7,39.

nyíltan dühöngtek és morogtak, mint az oroszlánok. *Miért morognak a nemzetek, és gondolnak a népek hiábavalóságokat?*[1]

Amikor leselkedtek az Úrra: *Szabad-e adót fizetni a császárnak, vagy nem szabad?,* áspiskígyók voltak, kígyók voltak; *összetörtek a fogaik a szájukban.*

Később kiáltották: *Feszítsd meg, feszítsd meg őt!*[2] – ez már nem az áspiskígyó nyelve, hanem az oroszlán ordítása. De *az oroszlánok zápfogait összetörte az Úr.* Itt talán nem hiányzik, hogy nem tette hozzá: *a szájukban.*

Amikor fogós kérdésekkel leselkedtek, a saját válaszukkal kényszerültek vereségbe; vajon akik nyíltan ellenségeskedtek, ugyancsak kérdésekkel voltak legyőzendők. Mindazonáltal az ő zápfogaik is összetörtek: a megfeszített Krisztus föltámadott, fölment a mennybe, megdicsőült, imádják őt az összes nemzetek, imádják őt az összes királyok. Dühöngjenek most a zsidók, ha tudnak**.** Nem dühöngenek. *Az oroszlánok zápfogait összetörte az Úr.*

A donatisták méltatlankodástól megsüketült kígyók

15. Erre az eretnekekben is van példánk és tapasztalatunk, mert őket is olyannak látjuk, mint a *méltatlankodástól megsüketült kígyók,* akik nem akarják meghallani a bölcs által meggyógyított gyógyszert, és az Úr az ő szájukban is összetörte a fogaikat.

Hogyan dühöngenek ránk, szemünkre vetve, hogy üldözők vagyunk, mert kizárjuk őket a bazilikákból. Tedd föl nekik a kérdést: „Ki kell-e zárni az eretnekeket a bazilikákból, vagy nem?” Válaszoljanak most!

Ha azt mondják: „Nem!”, visszakérik a maximianisták a bazilikákat. Ezért, nehogy a maximianisták visszakérjék a bazilikákat, azt mondják: „Ki kell zárni őket!”

Mit jelent tehát az, amit ellenünk mondtatok? Vagy összetörtek a fogaitok a szátokban?

„Mi közünk a királyokhoz? Mi közünk a császárokhoz? Ti a császárokra hivatkoztok!” – mondják.

Én is kérdezem: Mi közötök van a prokonzulokhoz, akiket a császárok küldtek? Mi közötök van a törvényekhez, melyeket a császárok ellenetek adtak ki? A császárok a mi közösségünk törvényeit az összes eretnekek ellen hozták; és azokat nevezik eretnekeknek, akik nem tartoznak ehhez a közösséghez, amint ti sem tartoztok hozzá. Ha igazak a törvények, akkor rátok, eretnekekre is érvényesek; ha hamisak a törvények, miért érvényesek a ti eretnekeitek ellen?

---

[1]Zsolt 2,1.
[2]Mt 27,23; Jn 19,6.

Testvérek, figyeljetek kicsit, és értsétek meg, amit mondtunk. Amikor eljárásaikat a maximianisták ellen folytatták, hogy őket mint elítélteket és szakadárokat elűzzék azokról a helyekről, melyeket régóta birtokoltak, és saját püspökeiket állították a helyükre, mivel ki akarták őket közösíteni, köztörvényekre hivatkoztak, bírók elé mentek, katolikusoknak mondták magukat, hogy kirekeszthessék az eretnekeket.

Miért mondod magadat katolikusnak, hogy ezzel kirekeszd az eretneket; miért nem vagy inkább katolikus, hogy ne légy kirekesztett eretnek? Most katolikus vagy, hogy kirekeszthesd az eretneket!

A bíró ugyanis nem ítélhet másként, csak a törvények szerint. Katolikusnak mondták magukat, ezért lehetőséget kaptak a cselekvésre.

Azokat eretneknek mondták, a bíró bizonyítékot kért erre: felolvasták a bagai zsinat határozatát, mely elítélte a maximianistákat.

Ezt beiktatták a prokonzuli akták közé, bizonyítást nyert, hogy azok az elítéltek nem tarthatják meg bazilikáikat, és ezt a prokonzul törvény alapján kihirdette. Milyen törvény alapján? – Annak alapján, amit az eretnekek ellen hoztak.

Ha ezt a törvényt az eretnekek ellen hozták, ellened is hozták.

„Miért ellenem? – mondod – Nem vagyok én eretnek!” Ha te nem vagy eretnek, akkor azok a törvények hamisak, mert olyan császárok hozták, akik nem a te közösségedhez tartoznak; mindazokat ugyanis, akik nem az ő közösségükhöz tartoznak, a törvényeikkel eretneknek nevezik. Nem azt kérdezem, hogy ezek a törvények igazak-e vagy hamisak-e; különítsük el ezt a kérdést, ha egyáltalán még kérdés. Azonban a magad módján kérdezem: igaz törvények-e vagy hamisak?

Ha igazak, higgy nekik; ha hamisak, miért élsz velük? A prokonzulnak ezt mondtad: „Katolikus vagyok, közösítsd ki az eretneket!” Ő kérdezte, mivel bizonyítjátok eretnekségét.
Te a zsinatodat hoztad elő, és bemutattad, hogy elítélted. Ő pedig vagy engedékenységből, vagy mert nem értette, mint bíró élt a törvénnyel; és a bíróra támaszkodva megtette, amit magadtól nem akarsz megtenni.

Ha ugyanis a bíró a te késztetésedre élt a császár törvényével, te miért nem élsz vele a magad megjobbítására? Íme, a te eretnekedet kiközösítette császárának törvényével, te miért nem akarod, hogy ugyanezen törvénnyel kiközösítsenek téged?

Újra elmondom, mit műveltetek: A bazilikák korábban a maximianisták kezén voltak, most a tieitek, és ki vannak belőlük zárva a maximianisták; élnek a prokonzuli parancsok, él a viselt dolgok emlékezete: szolgákat fogadtak, városokat lázítottak föl, embereket űztek el lakóhelyükről.

Miért? – Azért, mert eretnekek.
Milyen törvénnyel űzték el őket? Válaszolj, és lássuk, nem törtek-e már össze a fogaitok a szátokban.
Hamis a törvény? – Akkor nem érvényes a te eretnekedre.
Igaz a törvény? – Legyen érvényes rád is.

Nem tudnak, mit válaszolni: Isten összetörte fogaikat a szájukban. Ezért ahol nem tudnak sikamlós hamissággal tekeregni, mint az áspiskígyó, ott nyílt erőszakkal ordítanak, mint az oroszlánok. Fölbukkannak és tombolnak a circumelliók fegyveres csapatai, és pusztítanak, amennyire csak képesek. De *az oroszlánok zápfogait is összetörte az Úr.*

A gonoszok és gőgösök időszakos patakok

16. [8. v.] *Megvetik majd őket, mint a lefutó vizet.* – Ne riasszanak benneteket, testvérek, a megáradt patakok; csak télen telnek meg vízzel, ne féljetek tőlük, az ár gyorsan elvonul, lefut a víz, egy ideig zúg, azután elcsöndesedik, nem tart sokáig.

Sok eretnekség már kihalt. Sebesen rohantak a medrükben, ahogyan csak tudtak, de lefolytak, kiszáradtak a medrek, alig maradt emlékezetük, hogy egyáltalán léteztek.

Megvetik majd őket, mint a lefutó vizet. – De nem csak azok, hanem ez az egész világ egy ideig zúgva rohan, és keresi, kit sodorjon el. A gonoszok, a gőgösök, akik mint a hatalmas hullámokban zúduló víz, dübörögnek gőgjük szikláinál; ne riasszanak meg benneteket. Téli vizek, nem maradandóak, szükségszerűen lefolynak a helyükre, a végükbe.

És mégis az Úr a világ e patakjából ivott. Itt szenvedett ugyanis, ebből a patakból ivott, de útközben ivott, átmenőben, mert nem állt meg a bűnösök útján.[1] De mit mond róla Írás? *Útközben a patakból fog inni, azért emeli magasra a fejét;*[2] azaz azért dicsőült meg, mert meghalt, azért támadt föl, mert szenvedett. Ha útközben nem akart volna inni a patakból, nem halt volna meg; ha nem hal meg, nem támadt volna föl; ha nem támad föl, nem dicsőült volna föl. Tehát *útközben a patakból fog inni, azért emeli magasra a fejét.* A Főnk már fölemeltetett, kövessék a tagjai.

Megvetik majd őket, mint a lefutó vizet, megfeszíti az íját, amíg el nem gyengülnek. – Isten fenyegetései nem hallgatnak el: Isten íja Isten fenyegetései. Az íj már megfeszült, de még nem lőttek vele.

[1]Vö. Zsolt 1,1.
[2]Zsolt 109,7.

Megfeszíti íját, amíg el nem gyengülnek. – Sokan elgyengültek már, mert megrémültek az íj megfeszítésétől. Ettől gyöngült el az, aki kérdezte: *Mit parancsolsz. hogy megtegyem? Én vagyok a názáreti Jézus* – hangzott a válasz – , akit te üldözöl.[1]

Aki az égből kiáltott, megfeszítette az íjat. Tehát sokan, akik korábban ellenségek voltak, elgyengültek, és megtérésük után már nem emelték föl a fejüket a megfeszített íjjal szemben. Mert ha elgyengült az, aki mondja: *Amikor gyönge vagyok, akkor vagyok erős,*[2] mi se féljünk elgyengülni. És amikor azért imádkozott, hogy megszabaduljon a test tövisétől, milyen választ kapott? Azt, hogy *az erő a gyöngeségben válik tökéletessé.*[3] *Megfeszíti az íját, amíg el nem gyengülnek.*

A gonoszok büntetései

17. [9. v.] *Mint a megolvadt viasz, eltűnnek.* – Mondani készültél: „Nem mindenki gyengül el úgy, mint én, és hisznek; sokan megátalkodnak bajukban és rosszaságukban!”

Tőlük se félj, mert *mint a megolvadt viasz, eltűnnek.* Nem állnak meg veled szemben, nem maradnak meg: saját bűnös vágyaik tűzében fognak elveszni.

Van itt ugyanis valami titokzatos büntetés, és a zsoltár mostantól a végéig erről fog beszélni. Már csak néhány vers van hátra, figyeljetek! Van egy eljövendő büntetés, a Gehenna tüze, az örök tűz.

Az eljövendő büntetésnek két fajtája van: az egyik a pokolé, ahol az a gazdag égett, aki azt szerette volna, hogy ha a koldus – akit korábban az ajtaja előtt megvetett – ujja hegyéről egy csepp vizet hullatna a nyelvére, ezért mondja: *Kegyetlenül gyötrődöm e lángban.*[4]

A másik tűz pedig az a végső, melyet azok fognak hallani, akik a bal kéz felől állnak: *Távozzatok az örök tűzre, mely az ördögnek és angyalainak készült.*[5] Ezek a büntetések akkor válnak nyilvánvalóvá. amikor kilépünk ebből az életből, illetve a világ végén elérkezik a holtak föltámadása.

„Tehát most nincs semmiféle büntetés, és Isten addig a napig teljesen büntetlenül hagyja a bűnöket?” – Itt is van valami titokzatos büntetés, most épp arról van szó. Erre akarja fölhívni a figyelmünket Isten Lelke, hogy ezt értsük meg, ettől óvakodjunk, ezt kerüljük el, és akkor nem fogunk beleesni azokban a sokkal félelmetesebb büntetésekbe.

---

[1] ApCsel 9,6 5.
[2] 2Kor 12,10.
[3] 2Kor 12,9.
[4] Lk 16,24.
[5] Mt 25,41.

Mondhatja valaki: „Sok büntetés van itt: börtön, száműzetés, kínzások, a halálbüntetés különféle fajtái és sokféle szorongatás.” – Ezek léteznek, és Isten ítélete szerint osztogatják, de sokaknak próbatételül, sokaknak megbüntetésre. Néha azonban azt látjuk, hogy ezek a büntetések az igazakat sújtják, a gonoszok pedig mentesek tőlük. Ezért botlott meg annak lába, aki később örvendezve mondta:

Milyen jó Izrael Istene az egyenes szívűekhez! Az én lábaim pedig majdnem megbotlottak, mert féltékeny lettem a bűnösökre, látva a bűnösök békéjét.[1] – Látta ugyanis a rosszak boldogságát, és úgy látta, jó rossznak lenni, látta, hogy a rosszak uralkodnak, jól megy a soruk, bővelkednek minden mulandó jóban, melyeket gyerekes módon ő maga is szeretett volna megkapni az Úrtól; és *megbotlottak a lábai,* mindaddig, amíg meg nem látta, hogy a végén mit kell remélni és mitől kell félni.

Ezt mondja ugyanis abban a zsoltárban: *Vesződség volt az én szemeim előtt mindaddig, amíg bementem Isten szentélyébe és megértettem az ő végüket.*[2]

Tehát Isten Lelke nem a pokol büntetését, nem a föltámadás utáni örök tűz büntetését, nem is azokat akarja elénk állítani, amelyek ebben a világban egyaránt érik az igazakat és a bűnösöket – és többnyire súlyosabban érik az igazakat, mint a bűnösöket –, hanem a jelen élet valamilyen más büntetését.

Figyeljétek csak és halljátok, hogy azt fogom mondani, amit már úgyis tudtok; de édesebb, amikor a zsoltárban mutatkozik meg az, amit korábban homályosnak gondoltunk.

Tehát azt hozom elő, amit már tudtok, de mivel onnan hozom elő, ahol eddig nem láttátok, a régen tudott dolog is újdonságként gyönyörködtet.

Halljátok csak a gonoszok büntetését: *Mint a megolvadt viasz, eltűnnek.* – Mondtam már, hogy ez bűnös vágyaik által történik. A bűnös vágy olyan, mint a hőség és a tűz. A tűz elemészti a ruhát, a házasságtörő vágy nem emészti el a lelket? Amikor az Írás a házasságtörő gondolkodásról beszél, ezt mondja: *Vajon elrejtheti-e az ember a tüzet az ölében, és a ruhája nem fog meggyulladni?*[3] Ha parazsat viszel az öledben, átég a tunikád, ha házasságtörést hordozol a gondolatodban, vajon ép marad-e a lelked?[4]

Minden bűn kezdete a gőg.
A többi rosszaságok egyszerre bűnök és bűnök büntetései.

[1]Zsolt 72,1–3.
[2]Zsolt 72,16–17.
[3]Péld 6,27.
[4]Vö. Péld 6,28 29.

18. De ezeket a büntetéseket kevesen látják, ezért köti annyira a lelkünkre őket Isten Lelke. Halljad az Apostol, amint mondja: *Isten ráhagyta őket szívük bűnös vágyaira.*[1]

Íme a tűz, mely előtt, mint a viasz megolvadnak; eloldódnak ugyanis a tisztaság állhatatosságától; és mivel elmennek bűnös örömeik után, azt mondja róluk, hogy elolvadnak és elfolynak.

Mitől folytak el? Mitől olvadtak el? – A bűnös vágyak tűzétől. *Isten ráhagyta őket szívük bűnös vágyaira,* hogy betelve minden gonoszsággal megtegyék, amit nem lett volna szabad. És fölsorol sok bűnt, és azt mondja róluk, hogy a bűnök büntetései.

Azt mondja ugyanis, hogy az első büntetés a gőg; sőt nem büntetés, hanem az első bűn a gőg. Az első bűn a gőg, az utolsó büntetés az örök tűz, vagy a pokol tüze, mely már a kárhozottakat éri.

Amik ezen első bűn és ezen utolsó büntetés között vannak, azok bűnök is, és büntetések is. Sok mindent állít róluk az Apostol, mely ocsmány bűnök, és mégis büntetéseknek nevezi őket. *Ezért Isten szívük vágya szerint kiszolgáltatta őket a tisztátalanságnak, hadd gyalázzák meg a saját testüket.*

És nehogy valaki közülük azt gondolja, hogy csak azzal bűnhődik, amiben most örömét találja, és ne féljen attól, ami a végén következik majd, szól a végső büntetésről is: *Bár fölismerték Isten rendelkezését, hogy aki effélét művel, méltó a halálra, mégis ilyeneket tesznek, sőt a tetteseknek még helyeselnek is.*[2]

Aki effélét művel, méltó a halálra. – Mifélét? Amiket előbb büntetésként sorolt föl: *Mert Isten szívük vágya szerint kiszolgáltatta őket a tisztátalanságnak, hadd gyalázzák meg a saját testüket.*

Az, hogy házasságtörő, már önmagában büntetés; hogy hazug, hogy fösvény, hogy csaló, hogy gyilkos, már önmagában büntetés.

Miféle bűn büntetése? – Az első elpártolásé, azaz a gőgé: *Az ember bűnének kezdete Isten elhagyása; minden bűn kezdete a gőg.*[3]

Ezért elsőnek magát a bűnt nevezte meg: *Mert fölismerték az Istent, mégsem dicsőítették Istenként, és nem adtak neki hálát, hanem belevesztek okoskodásaikba és érteni nem akaró szívük elhomályosult.*[4]

A szív elhomályosulása már büntetés. De miért történik ez? Azért, mert *kérkedtek bölcsességükkel és oktalanná váltak.*[1] Mert magukénak tulajdonították

[1]Róm 1,24.
[2]Róm 1,32.
[3]Sir l0,14–15.
[4]Róm 1,21. 67.

azt, amit Istentől kaptak; vagy ha meg is gondolták, kitől kapták, nem úgy dicsőítették, mint amilyennek megismerték; ezt jelenti a *kérkedtek bölcsességükkel.*

És ezzel mindjárt beállt a büntetés: oktalanná váltak, és érteni nem akaró szívük elhomályosult. Bölcsességükkel kérkedve oktalanná váltak.

Kis büntetés ez? Hogy csak erről az egyről szóljunk: a szív elhomályosulása az elme megvakulása kis büntetés? Ha valaki lopás elkövetése után azonnal elveszítené a látását, mindenki azt mondaná, hogy a jelenlévő Isten megtorolta. Aki a szív szemét veszítette el, arról azt gondolják, hogy Isten megkegyelmezett neki. *Mint a megolvadt viasz, eltűnnek.*

A testi gyönyörűséget, amellyel születünk, gyorsan győzzük le

19. *Rájuk szakadt a tűz, és nem látták a Napot.* – Látjátok, hogyan szól az elsötétedés büntetéséről.

Tűz szakadt rájuk – a gőg tüze, füstölgő tűz, a bűnös vágy tüze, a haragosság. Hányféle tűz! Akire rászakad, nem fogja látni a napot. Ezért mondja: *A nap ne nyugodjék le haragotok fölött.*[2]

Féljetek tehát, testvérek, a rossz vágy tüzétől, ha nem akartok elolvadni, mint a viasz, és elveszni Isten arca elől. Leszakad ugyanis ez a tűz és nem fogjátok látni a Napot.

Melyik Napot? Nem ezt, melyet veled együtt látnak a barmok és a legyek, jók és rosszak, hiszen *fölkelti Napját jókra is, gonoszokra is.*[3] Hanem van egy másik Nap, melyről majd mondják: *És a Nap nem kelt föl számunkra; mindezek átmentek, mint az árnyék. Tehát letévedtünk az igazság útjáról, és az igazságosság fénye nem világított nekünk, és a Nap nem kelt föl számunkra.*[4]

Miért, ha nem azért, mert rájuk szakadt a tűz és nem látták a Napot? Legyőzte őket a test vágya. És honnan jön ez a bűnös vágy?

Figyeljetek! Együtt születtél azzal, amit le kell győznöd; ne szaporítsd ellenségeidet, győzd le azt, amivel együtt születtél. A jelen élet stadionjába vele együtt jöttél, szállj harcba vele, aki veled együtt jött.

Ha nem győzted le, miért ingerled a bűnös vágyak seregét? A testi gyönyör ugyanis az emberrel együtt születik, testvérek. De aki jó nevelést kap, hamar meglátja ellenségét, harcba száll vele, és hamar legyőzi; mert képes rá, hogy a még meg nem erősödött ellenségeket legyőzze.

---

[1]Róm 1,22.
[2]Ef 4,26.
[3]Vö. Mt 5,45.
[4]Bölcs 5,6 9.

Aki azonban nem törődött annak a bűnös vágynak a legyőzésével, amellyel az eredeti bűn miatt együtt született, és ráadásul ébreszti és élvezi az érzéki gyönyöröket, nehezen küzdi le őket, és önmagával meghasonulva a saját tüzében ég el.

Tehát ne reméld, hogy csak azok az eljövendő büntetések vannak, lássad a jelenlévőket is. *Rájuk szakadt a tűz, és nem látták a Napot.*

A késői bűnbánat terméketlensége.
Isten haragjáról.

20. [10. v.] *Mielőtt a benge* [varjútövis] *meghozná töviseiteket, mintegy élve, mintegy haragjában elnyeli őket.*

Mi a *benge* [varjútövis]? – Tövises növény, azt mondják nagyon sűrű tövis. Kezdetben fűféle, és mivel fű, puha és szép, de benne vannak a tövis kezdeményei.

Most tehát a bűnök gyönyörködtetnek és nem szúrnak. Fű a benge, és most mégis tövis. *Mielőtt a benge* [varjútövis] *meghozná a töviseket:* mielőtt megnyilvánulnának az ocsmány gyönyörök és élvezetek kínjai.

Tegyék föl maguknak a kérdést, akik szeretnek valamit és nem juthatnak a birtokába, nem gyötri-e őket a vágy; és ha birtokolják azt, amire nem lett volna szabad vágyódniuk, nézzék csak, nem gyötrődnek-e a félelemtől?

Lássák meg tehát itt a büntetésüket, még mielőtt eljön az a föltámadás, amikor a testben föltámadók nem fognak elváltozni: *Mert mindnyájan föltámadunk, de nem mindnyájan fogunk elváltozni.*[1] A test fájdalmas romlásában részesülnek, nem abban, amiben meghalnak, hiszen akkor a fájdalomnak is vége lenne. A bengének összes tövise, azaz minden fájdalom és gyötrődés, akkor fog megmutatkozni.

Milyen tövisektől fognak szenvedni azok, akik majd ezt mondják: *Ők azok, akiket egykor kinevettünk?*[2] – A szúró bűnbánat tövisei ezek, de a késő és terméketlen bűnbánaté, amely terméketlen, mint a tövisek.

A bűnbánat most gyógyító fájdalom; az akkori bűnbánat büntető fájdalom. Nem akarsz azoktól a tövisektől szenvedni? Most szúrjanak a bűnbánat tövisei, hogy megtedd, ami mondatott: *Megtértem a sanyarúságban, amikor szurkált a tövis. Bűnömet beismertem, és gonoszságomat nem takargattam. Mondtam: „Megvallom magam ellen gonoszságomat az Úrnak". És te megbocsátottad szívem rosszaságát.*[3]

[1]Vö. 1Kor 15,51.
[2]Bölcs 5,3.
[3]Zsolt 31,4–6.

Most tedd meg, most bánkódj, meg ne történjék veled, amit egyes kárhoztatottakról mond: *Szétszórták őket és nem bánkódtak.* [1]

Figyeljétek, hogy kiket *szórtak szét és nem bánkódtak.* A szétszórtakat látjátok, a bánkódókat nem látjátok. Íme, az Egyházon kívül vannak, és nem bánkódnak miatta, sőt, kinevetik azt, ahonnan szétszórattak. Bengéjük végül meg fogja teremni a töviseit.

Most nem akarják a gyógyító bánkódást, később övék lesz a büntető bánkódás. De már most is, még mielőtt a benge meghozná a töviseket, rájuk szakad a tűz, mely nem engedi, hogy lássák a Napot, és Isten haragjában elevenen elnyeli őket: a bűnös vágyak tüze, az üres megtiszteltetések, a gőg, a kapzsiságuk tüze.

És mire kényszeríti őket? Arra, hogy ne ismerjék meg az igazságot, hogy győztesnek láttassanak, és meg ne hajoljanak az igazság előtt.

Van-e nagyobb dicsőség, testvérek, mint meghajolni az igazság előtt, és legyőzetni általa? Akard, hogy föléd kerekedjen az igazság, mert akaratod ellenére is az fog győzni.

Tehát a gonosz kívánságok tüze, mely leszakadt, hogy ne lássák a Napot, el fogja nyelni a bengét, még mielőtt meghozná a töviseit; azaz elfedi rossz életüket, mielőtt ez az élet megszülné a nyilvánvaló gyötrelmeket a végén. De Isten haragjában ez a tűz elrejti a bengét. Nem kis büntetés ugyanis, hogy most nem látják a Napot és nem hiszik el, hogy ebből a rossz életből később a büntetés tövisei nőnek ki.

Ti vagytok ugyanis a benge, mondja, amely bengét, azaz titeket magatokat, élve, azaz még ebben az életben, mielőtt az eljövendő ítéletben büntetéseitek tövisét meghozná, most a haragban nyeli el, azaz ezáltal nem engedi láthatóvá válni.

Így tehát, gondolom, a szórend világosabban ily módon szövődik: *Rájuk szakadt a tűz, és nem látták a Napot,* ez a tűz mintegy haragban szinte elevenen nyel el benneteket, mint bengét, mielőtt az meghozná a töviseit; azaz titeket, akiket bengének talált, már a halál előtt elnyel, mielőtt ez a benge a halál után a kárhozatos föltámadásban meghozza töviseiteket.

De miért nem azt mondta, hogy *élve,* hanem *mintegy élve,* ha nem azért, mert a gonoszok jelen élete hamis? Mert nem élnek, hanem úgy gondolják, hogy élnek.

És miért nem azt mondta, hogy *haragjában,* hanem *mintegy haragjában,* ha nem azért, mert Isten teljes nyugalomban teszi ezt? Mert ez is írva van: *Te pedig, erőknek Ura, nyugalommal ítélsz.*[2] Ő tehát akkor sem haragszik, amikor fenyeget. Mert nem háborodik föl, hanem *mintegy haragszik*, mert büntet és

[1]Zsolt 34,16.
[2]Bölcs 12,18.

megtorol. Akik pedig nem akarnak javulni, *mintegy élnek*, de valójában nem élnek.

Rajtuk marad az első [ős] bűnnek és a később hozzá jött bűnöknek a büntetése, és ezt nevezi Isten haragjának, mert Isten ítéletéből ered. Ezért mondja az Úr a nem hívőről: *Isten haragja marad rajta.*[1]

Isten haragja alatt születünk halandónak. Ezért mondja az Apostol: *Születésünknél fogva mi is a harag gyermekei voltunk, akárcsak a többi ember.*[2]

Mit jelent az, hogy *születésünknél fogva mi is a harag gyermekei,* ha nem azt, hogy magunkkal hozzuk az első [ős] bűn büntetését? De ha megtérünk, elvétetik a harag és adatik a kegyelem. Ha nem akarsz megtérni, megtetézed azt, amivel születtél, és a jelen időben mintegy haragban nyelnek el.

Figyeld a haldokló bűnöst és tisztulj meg a bűnöktől

21. [11. v .] Ismerjétek föl tehát ezt a büntetést, és örüljetek annak, hogy nem vagytok ebben a büntetésben ti valamennyien, akik értitek és szeretitek az igazságot, akik inkább akarjátok magatokban az igazság győzelmét, mint a sajátotokat, akik nem fogjátok be az igazság előtt a fületeket sem a jelenvalók élvezetével, sem a múltakra való emlékezéssel, nehogy olyanok legyetek, mint a kutyák, melyek visszatérnek a hányadékukhoz.[3]

Mindnyájan, akik ilyenek vagytok, lássátok azok büntetéseit, akik nem ilyenek, és örvendjetek. Még nem jött el a pokol büntetése, még nem jött el az örök tűz; aki Istenben gyarapszik, most hasonlítsa össze magát a gonosszal, a vak szívet a megvilágosodott szívvel; hasonlítsatok össze egy látó és egy nem látó embert.

És miért nagy dolog a test látása? Vajon Tóbiásnak volt-e látó szeme? A fiának volt, neki nem, és az élet útját a vak mutatta meg a látónak.[4]

Tehát amikor látjátok ezt a büntetést, örüljetek, hogy nem vagytok benne. Ezért mondja a zsoltár: *Örvend majd az igaz, amikor látja a bosszúállást.* Nem azt az eljövendőt, mert nézd csak hogyan folytatja: *kezét megmossa a bűnös vérében.*

Mit jelent ez? Figyeljen csak Szeretetreméltóságtok! Vajon azt, hogy a gyilkosok dolguk végeztével ártatlanul álljanak tovább és mossák a kezüket? De mit jelent az, hogy a *kezét megmossa a bűnös vérében?*

Amikor egy igaz látja a bűnös büntetését, ő maga gyarapszik, és a másik halála az ő életét szolgálja. Ha ugyanis lelkileg folyik a vére azoknak, akik belsőleg

[1]Jn 3,36.
[2]Ef 2,3.
[3]Vö. 2Pét 2,22.
[4]Vö. Tób 4,l.

meghalnak, te látván azt a büntetést, mosd meg benne a kezedet: a továbbiakban tisztábban élj.

De hogyan moshatná meg a kezét, ha igaz ember? Mi lehet a kezén, amit le kell mosnia, ha igaz? *De az igaz a hitből él.*[1]

Tehát igaznak mondta a hívőket, és amiatt, hogy hittél, már igaznak neveznek. Megtörtént ugyanis a bűnök bocsánata. És ha a hátralévő életben vannak bizonyos bűneid, melyek olyanok, mint a tengerből a hajófenékre beszivárgott víz, mivel hittél, amikor látod azt, aki teljesen elfordult Istentől, és megölik ebben a vakságban, mert rászakad a tűz, hogy ne lássa a Napot, te, aki a hit által már látod Krisztust, hogy egyszer majd színről színre láthasd, mert az igaz a hitből él, figyeld a haldokló gonoszt, és tisztulj meg a bűnöktől. Így fogod bizonyos értelemben megmosni kezedet a bűnös vérében. Tehát *kezét megmossa majd a bűnös vérében.*

Az igazak gyümölcse a szeretet

22. [12. v.] *És mondja majd az ember: „Mégiscsak van gyümölcs az igaznak. –* Íme, mielőtt beteljesedik az ígéret, mielőtt megadatik az örök élet, mielőtt a gonoszokat az örök tűzre vetik, már itt, ebben az életben van gyümölcs az igaznak. Miféle gyümölcs? – *A reménnyel örvendezők, a háborgásban türelmesek.*[2]

Miféle gyümölcs az igaznak? – *A szenvedéseinkkel is dicsekszünk, mert tudjuk, hogy a szenvedésből türelem fakad, a türelemből kipróbált erény, a kipróbált erényből reménység. A remény pedig nem csal meg, mert a nekünk ajándékozott Szentlélekkel kiáradt szívünkbe az Isten szeretete.*[3]

Örül a részeg, és nem örül az igaz? – A szeretet a gyümölcs az igaznak. Az akkor is nyomorult, amikor lerészegedik; ez akkor is boldog, amikor éhezik és szomjazik. Azt elborítja az iszákosság, ezt táplálja a remény. Lássa tehát annak büntetését és a maga örömét és gondoljon Istenre.

Aki most ekkora örömet adott a hitből, a reményből és a szeretetből, Írásainak igazságságából, mit készít a végére! Ha útközben így táplál, hogyan fog jóllakatni a hazában! *És mondja majd az ember: „Mégiscsak van gyümölcs az igaznak!”*

Higgyenek, akik látnak, lássanak és értsenek meg. *Örvend majd az igaz, amikor látja a bosszúállást, kezét megmossa a bűnös vérében.* Ha pedig nincs szeme, amivel láthatná a bosszúállást, szomorkodni fog és nem fog tőle megjavulni. Ha

[1]Vö. Róm 1,17.
[2]Róm 12,12.
[3]Róm 5,3–5.

pedig látja, akkor azt is látja, mi különbség van a szív elsötétedett szeme és a szív megvilágosodott szeme között; a tisztaság hűvös enyhülete és a nemi gyönyör lángja között; a remény biztonsága és a gaztett félelme között.

Ha ezt látja, mérlegre teszi magát, és megmossa a kezét annak vérében. Az összehasonlításból gyarapodjon és mondja: Tehát van gyümölcs az igaznak, tehát van Isten, aki megítéli őket a földön, még nem a másik életben, még nem az örök tűzben, még nem a pokolban, hanem ebben az életben.

Íme, az a gazdag még bíborba és patyolatba öltözik, még naponta fényesen lakomázik. A benge még nem hozta meg a töviseket; még nem mondja: kegyetlenül gyötrődöm e lángban;[1] de az elme már vak, az elme szeme már elsötétedett.

Ha egy vak ember bármilyen dúsan megterített asztalhoz telepedne, nyomorultnak mondanák; boldog volna a bensőleg vak, aki nem látja Krisztust, a kenyeret? Ezt csak az mondaná, aki ugyanolyan vak.

Tehát van gyümölcs az igaznak, mégis csak van őket megítélő Isten a földön.

Hallgassuk Isten szavát és teremjük a jótettek gyümölcsét

23. Ha valamivel hosszadalmasabbak voltunk, bocsássátok meg; Krisztus nevében buzdítunk titeket, hogy amiket hallottatok, gyümölcsözően gondoljátok meg. Mert ahogyan semmit nem ér prédikálni az igazságot, ha nincs összhang a szív és a nyelv között, ugyanúgy semmit nem ér hallgatni az igazságot, ha nem sziklára épít az ember.

Aki sziklára épít az az, aki hall és megteszi; aki pedig hall és nem teszi meg, az homokra épít;[2] aki se nem hall, se nem cselekszik, az semmit nem épít.

De miként aki homokra épít, romlást épít magának, úgy az, aki nem sziklára épít, amikor jön az áradó patak, ház nélkül ragadja magával. Nincs más hátra tehát, mint építeni, és sziklára építeni, azaz hallani és cselekedni.

És ne mondja nekem senki: „Minek járok templomba? Íme, akik naponta templomba járnak, nem teszik meg, amit hallanak.” – Pedig teszik, hogy hallhassanak; ennyit képesek megtenni, hogy halljanak és cselekedjenek; te pedig milyen távol vagy a cselekvéstől, ha ennyire menekülsz a hallás elől?

„De én nem homokra építek!” – mondja. Ruhátlanul fog találni az áradó patak, vajon nem fog magával ragadni? Vajon ezért nem fog ártani a zápor? A szél-vihar ezért nem fog elsodorni?

---

[1] Lk 16,24.
[2] Vö. Mt 7,24–26.

„Tehát jövök, és hallani fogok.” – De amit hallasz, azt tedd meg, mert ha hallasz és nem teszed meg, építettél ugyan, de homokra.

Ha tehát nem építünk, ruhátlanok vagyunk,
ha homokra építünk, romok alá kerülünk;
nincs más hátra, mint hogy sziklára építsünk, és megtegyük, amit hallunk.

ÖTVENNYOLCADIK ZSOLTÁR (59.)
Első beszéd (1–12. v.)
Elmondta Karthagóban 413-ban
59 éves, 22 éves pap 18 éves püspök

1Végig, ne rontsd el, Dávidé, a titulus feliratául. Amikor Saul férfiakat küldött,
és őriztette házát, hogy öljék meg.

2Ragadj ki engem ellenségeim közül,
Istenem, és a reám támadóktól oltalmazz meg engem.
3Ragadj ki engem a gonosztevők közül,
és a véreskezű férfiak közül szabadíts meg engem.
4Mert íme, a lelkemre vadásztak,
reám rontottak az erősek.
5Sem vétek, sem bűn nincs bennem, Uram.
6Gonoszság nélkül futottam és feléd tartottam.
siess felém és lással;
és te, Uram, Seregek Istene, Izrael Istene,
ügyelj az összes nemzetek meglátogatására;
ne könyörülj mindazokon, akik gonoszul cselekszenek.

7Estére térjenek meg és éhezzenek, mint a kutyák,
és járják körül a várost.
8Íme, árad a szájukból a szó,
és kard van az ajkaikon: „Ki hallotta?”
9És te, Uram, kineveted őket;
semmibe veszed mind a nemzeteket.
10Én erősségem, reád várok;
mert Istenem, elfogadóm vagy.

11Istenem, az ő irgalmassága megelőz engem.
az én Istenem bizonyságot adott nekem ellenségeimben.
12Ne öld meg őket, nehogy megfeledkezzenek törvényedről;
szórd szét őket erődben, és vezesd őket, oltalmazó Uram.
13Az ő szájuknak bűneit, ajkaik beszédét,
és fogassanak meg gőgjükben.
A káromlás és a hazugság miatt, amit beszélnek.
14Emészd el őket dühös haraggal,
emészd el őket, és ne legyenek;
és tudják meg, hogy Isten uralkodik Jákobon
és a föld határain.

15Estefelé majd visszatérnek és ugatnak, mint a kutyák,
és körüljárják a várost.
16Étel után kóborolnak;
ha pedig nem laktak jól, morognak.

17Én pedig énekelni fogom a te erősségedet,
és ujjongani fogok reggel irgalmasságodról;
mert erődítményem lettél
és menedékem szorongatásom napján.
18Én erősségem, neked zsoltározok,
mert Isten, erődítményem vagy:
én Istenem, én irgalmasságom.

Krisztus minden embernek királya

1. [1. v.] Amint a Zsoltárok Könyve misztériumokat szokott a címekbe foglalni, és a zsoltár homlokzatát magasztos titkokkal ékesíti, hogy akik belépünk, tudhassuk a szemöldökfáról, hogy odabenn miről lesz szó, vagy kinek a házába, vagy kinek a birtokába lépünk be, úgy ebben a zsoltárban a cím a titulusról szól. Ezt olvassuk ugyanis: *Végig, ne rontsd el, Dávidé, a titulus feliratául.*

Ez az, amit mondtam, hogy a cím a titulusról szól. Az evangélium mondja meg, hogy mi az a titulus, aminek elrontását tiltja. Mert amikor az Urat megfeszítették, Pilátus titulust írt és helyezett el a kereszten három nyelven, héberül, görögül és latinul, melyek a földkerekségen a legkiválóbbak: *a zsidók királya.*[1] Tehát ha a zsidók királyát megfeszítették meg, és a zsidók a saját királyukat megfeszítették meg, a megfeszítésével inkább a nemzetek királyává tették, mint megölték. Igaz, hogy a maguk részéről elpusztították a Krisztust, de önmaguk, nem a mi számunkra; Ő pedig meghalt értünk, és a vérével megváltott minket. És nem lett rossz a titulus, mert Ő király, nem csak a nemzeteké, hanem a zsidóké is.

Hogyan? Ellentmondásukkal föl tudták forgatni királyuk uralmát? Királyként uralkodik rajtuk, mert ennek a királynak vaspálcája van, mellyel kormányoz és összetör: *Én pedig királlyá rendeltettem Sionon, az Ő szent hegyén, és hirdetni fogom az Ő határozatát. Az Úr megmondta nékem: „Az én fiam vagy te; én ma nemzettelek téged. Kérd tőlem, és neked adom a nemzeteket örökségedül, és birtokodul a föld határait. Uralkodsz rajtuk vaspálcával, és mint a cserépedényt,*

[1]Lk 23,38.

összetöröd őket.”[1] Kiket kormányoz? Kiket tör össze? Az engedelmeskedőket kormányozza. az ellenállókat összetöri.

Tehát a „*ne rontsd el”* nagyon helyes és prófécia: a zsidók ugyanis akkor sürgették Pilátust és mondták: *Ne azt írd, hogy a zsidók királya, hanem azt, hogy ő maga mondta önmagát a zsidók királyának;*[2] mert ez a titulus, amit írtál, a mi királyunkká nyilvánította őt. Pilátus pedig: *Amit írtam, azt megírtam.* És beteljesedett: *ne rontsd el.*

Krisztus a Fő és a test

2. Nem egyedül ennek a zsoltárnak van ilyen címe, hogy el ne rontsák a titulust. Van néhány ilyen című zsoltár,[3] de mindegyik az Úr szenvedését jövendöli. Tehát itt is az Úr szenvedését kell értenünk, és Krisztus, a fő és a test szól hozzánk.

Mindig vagy szinte mindig úgy kell hallanunk Krisztus hangját a zsoltárból, hogy nem csupán a Főt látjuk, Isten és az emberek egyetlen közvetítőjét, az ember Jézus Krisztust,[4] aki istensége szerint kezdetben az Ige volt, Isten az Istennél, amely Ige testté lett és közöttünk lakozott,[5] testté Ábrahám magvából, Dávid magvából Szűz Máriától; [6] tehát ne csak mint Főnkre gondoljunk rá, amikor halljuk, hogy Krisztus beszél, hanem Krisztusra, mint Főre és testre gondoljunk, mint egész férfira.

Pál apostol ugyanis nekünk mondja: *Ti pedig Krisztus teste és tagjai vagytok.* [7] És ugyanez az Apostol mondja róla, hogy feje az Egyháznak.[8] Ha tehát Ő a Fő, mi a test, akkor a teljes Krisztus a Fő és a test együtt. Néha ugyanis hallasz olyan szavakat, melyek nem illenek a Főhöz, és ha nem a testhez kapcsolod őket, botladozik a megértésed; és viszont, hallasz olyan szavakat, melyek nem illenek a testhez, de ezeket is Krisztus mondja. Nem kell attól félni, hogy valaki megtéved, mert hamarosan a Főhöz kapcsolja, amiről látja, hogy nem illik a testhez.

A kereszten függve a test nevében mondta: *Istenem, Istenem, tekints reám, miért hagytál el engem?*[9] Mert [Isten] nem hagyta el Krisztust, aki nem hagyta el Őt. Vagy talán úgy jött el hozzánk, hogy elhagyta Istent; vagy Isten úgy küldte őt,

---

[1]Zsolt 2,6–9.
[2]Jn 19,21.
[3]Vö. Zsolt 56–58.
[4]Vö. 1Tim 2,5.
[5]Vö. Jn 1,1–14.
[6]Vö. Mt 1,1.
[7]1Kor 12,27.
[8]Vö. Ef 1,22; Kol 1,18.
[9]Zsolt 21,2; Mt. 27,46.

hogy eltávolodjon tőle? Hanem mivel az ember távolodott el Istentől, az a vétkező Ádám, aki korábban örült Isten arcának, a bűntudattól megrémülve menekült annak örömétől;[1] és Isten valóban elhagyta őt, mert ő elhagyta Istent; mivel Krisztus ettől az Ádámtól kapta a testét, a test nevében mondja, hogy akkor a mi régi emberünk vele együtt keresztre szegeztetett.[2]

Az Úr Krisztus föltámadásával kijátszotta ellenségei ravaszságát

3. Halljuk tehát a folytatást. *Amikor Saul férfiakat küldött, és őriztette házát, hogy öljék meg.* – Ez nem az Úr keresztjére, de mégis az Úr szenvedésére vonatkozik. A megfeszített Krisztus ugyanis meghalt és eltemették. Az a sír olyan volt, mint egy ház, melynek őrzésére a zsidók országa őrséget rendelt, amikor őröket küldtek Krisztus sírjához.[3] A Királyok Könyvében olvasható a történet, hogy Saul férfiakat küldött a ház őrzésére, hogy megöljék Dávidot.[4] De De amennyit a zsoltár írója merített a történetből, annyit nekünk is figyelembe kell vennünk, amikor a zsoltár címét. Csak annyit akar-e mondani nekünk, hogy őröket küldött a házhoz a megölésére?

Tehát hogyan őrizték ezt a házat, ha Dávid Krisztus előképe volt, hogy megöljék Krisztust, amikor Krisztust csak azután tették sírba, hogy a kereszten már megölték? Ezt tehát Krisztus testére vonatkoztasd, mert Krisztus megölése az ő nevének eltörlése volt, hogy ne higgyenek Krisztusban, miközben terjedt az őrök hazugsága, akiket megrontottak azért, hogy azt mondják: miközben ők aludtak, jöttek a tanítványai és elvitték.[5] Ez valójában azt a szándékot jelzi, hogy hogy meg akarták ölni Krisztust, ki akarták oltani a föltámadásának hírét, hogy hazugság nyomja el az evangéliumot. De ahogyan Saul nem tudta megöletni Dávidot, a zsidók országa se tudta elérni, hogy az alvó őrök tanúsága érvényesüljön a virrasztó apostolokéval szemben.

Mire oktatták ki az őröket? Erre: „Annyi pénzt adunk nektek, mondták, amennyit csak akartok, és mondjátok azt, hogy amíg ti aludtatok, eljöttek a tanítványai és elvitték őt.” Íme, milyen hazug tanúkat állítottak Krisztus igazsága és föltámadása ellenében a Saul által előre jelzett ellenségei. Kérdezd csak, ó hitetlenség az alvó tanúkat, mondják el neked, mi történt a sírban. Ha aludtak, honnan tudják? Ha ébren voltak, miért nem fogták meg a tolvajokat? Mondja tehát, ami következik:

---

[1]Vö. Ter 3,8.
[2]Vö. Róm 6,6.
[3]Vö. Mt 27,66.
[4]Vö. 1Sám 19,11.
[5]Vö. Mt 28,13.

4. [2. v.] *Ragadj ki engem ellenségeim közül, Istenem, és a reám támadóktól oltalmazz meg engem.* – Ez Krisztus testében történt, bennünk is történik. Ellenségeink ugyanis, az ördög és angyalai, naponta szünet nélkül ránk támadnak, és csábításokkal késztetésekkel, kísértésekkel meg akarnak téveszteni, és be akarnak hálózni, amíg ezen a földön élünk. De a hangunk Istenhez virrasszon, és Krisztus tagjaiban kiáltson az égben lévő Fő alatt: *Ragadj ki engem ellenségeim közül, Istenem, és a reám támadóktól oltalmazz meg engem.*

A vértanúk vére a keresztények magva

5. [3. v.] *Ragadj ki engem a gonosztevők közül, és a véres kezű férfiak közül szabadíts meg engem.* – Véres kezűek voltak azok a férfiak, akik megölték azt az igazat, akiben semmi bűnt nem találtak; véres kezűek voltak azok a férfiak, mert amikor az idegen, megmosva a kezét el akarta bocsátani Krisztust, ordították: „Feszítsd meg, feszítsd meg őt!” Véres kezűek voltak, akik miután rájuk hárították Krisztus vérét, az utódaikat is beleértve válaszolták: *Az ő vére rajtunk és a mi fiainkon.* [1]

De támadtak véreskezű férfiak a testében is, mert Krisztus föltámadása és mennybemenete után is üldözéseket szenvedett az Egyház; elsőként az, mely a zsidók nemzetéből virágzott ki, melyből apostolaink is valók. Elsőként Istvánt [a megkoszorúzottat] követték meg,[2] és elnyerte azt, amiről elnevezték. Sztephanosz ugyanis azt jelenti: *koszorú.* Alázatosan követték meg, de fölmagasztalva koszorúzták meg.

Ezután a nemzetekben léptek föl pogány országok, mielőtt beteljesedett rajtuk, amit megjövendöltek: *Imádják majd őt a föld összes királyai, az összes nemzetek neki fognak szolgálni;*[3] és ennek az országnak a támadása tombolt Krisztus tanúi ellen: sok mártír vérét ontották. De e vérontás után, mint valami magvetés, az Egyház dúsabban kisarjadt, és betöltötte, amint most látjuk az egész világot.

Tehát e véreskezű férfiak közül ragadják ki Krisztust, nem csak a Főt, hanem a testet is. E véreskezű férfiak közül ragadják ki Krisztust, azok közül is, akik régen voltak, azok közül is, akik most vannak, és azok közül is, akik majd ezután jönnek; kiragadják Krisztust, azt is, aki előttünk volt, azt is, aki most van, azt is, aki ezután lesz. Krisztus ugyanis Krisztus egész teste, és mindazok, akik most jó keresztények, és akik előttünk jártak, és akik utánunk következnek: a teljes Krisztus ragadtatik ki a véreskezű férfiak közül. És nem marad hatástalan ez a szó: *és a véres kezű férfiak közül szabadíts meg engem.*

---

[1] Mt 27,23–25.
[2] Vö. ApCsel 7,58.
[3] Zsolt 71,11.

Az erősek elítélendők, a gyengék dicséretesek

6 [4. v.] *Mert íme, a lelkemre vadásztak.* Meg tudtak fogni, meg tudtak ölni, a *lelkemre vadásztak.* De hol marad a *széttépted a kötelékeimet?*[1] Hol marad *a tőr elrontatott, és mi kiragadtattunk?* Hol marad az *Áldott az Úr, aki nem adott minket foguknak martalékául?*[2] Ők ugyan vadásztak, de aki őrzi Izraelt, nem hagyott minket a vadászok kezében. *Mert íme, a lelkemre vadásztak, reám rontottak az erősek.*

Ne menjünk el szó nélkül ezen erősek mellett; jól meggondolandó, kik ezek a ránk támadó erősek? Erősek: de kikhez mérten, hacsak nem a gyengék, a betegek, az erőtlenek fölött. És mégis gyengéket dicsérik, az erőseket elítélik

Ha tudni akarjuk, kik az erősek, elsőként magát az ördögöt nevezte az Úr erősnek. *Senki nem törhet be az erős ember házába, és nem rabolhatja el edényeit, hacsak előbb meg nem kötözi az erőset.* [3] Tehát hatalmának kötelékeivel megkötözte az erőset, és elragadta tőle a edényeit, és birtokába vette. Ugyanis a bűnösök valamennyien ez ördög edényei voltak, és amikor keresztények lettek, Krisztus edényeivé lettek, akikről az Apostol ezt mondja: *egykor sötétség voltatok, most azonban világosság vagytok az Úrban,* [4] *aki megismertette a maga gazdagságát az irgalmasság edényeiben*.[5] Tehát ezeket lehet az erőseken érteni.

De vannak az emberek között, akik elmarasztalható és elítélhető erősséggel erősek, akik a mulandó szerencsében bíznak. Nem tűnik-e számotokra erősnek az a gazdag ember, akiről most olvasták az evangéliumban, hogy bő termést hozott a földje? Töprengés után arra az elhatározásra jutott, hogy lebontja a csűreit, és nagyobbakat épít, és miután azok megtelnek, mondja a lelkének: *Lelkem, nagyon gazdag vagy! Pihenj, egyél, igyál és élj jól!* [6] Milyen erősnek látod? Íme, az ember, aki nem az Urat tette segítőjévé, hanem gazdagságának sokaságában remélt. Nézd csak, milyen erős: *és hiábavalóságában érvényesült*.[7] *érvényesült*.[7]

Nem szabad bizakodni semmiféle evilági dologban vagy emberi erőben

7. Vannak más erősek is, akik a nem a gazdagságságban, nem a testi erejükben, nem is valami mulandó méltóság hatalmában, hanem a maguk igaz voltában

[1]Zsolt 115,16.
[2]Zsolt 123,7. 6.
[3]Mt 12,29.
[4]Ef 5,8.
[5]Róm 9 23.
[6]Lk 12,19.
[7]Vö. Mt 19,24.

bíznak. Az erősek ezen fajtájától óvakodni, félni, menekülni kell, nem szabad követni őket; azokat, akik nem a testben, nem a gazdagságban, nem a származásban, nem a rangban bíznak – mert ki ne látná, hogy ezek mind ideig tartók, bizonytalanok, képlékenyek, mulandók –, hanem a maguk igaz voltában. Ez az erősség akadályozta meg a zsidókat abban, hogy átmehessenek a tű fokán.[1] Mivel ugyanis abban bíztak, hogy ők igazak, és mintegy egészségesnek tekintették magukat, visszautasították a gyógyszert és megölték az orvost.

Tehát nem ezeket az erőseket, nem betegeket hívni jött az, aki ezt mondta: *Nem az egészségeseknek kell az orvos, hanem a betegeknek. Nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem hogy a bűnösöket.*[2] Ezek voltak azok az erősek, akik sértegették Krisztus tanítványait, mert a Mesterük bement a betegekhez és együtt étkezett a betegekkel. *Miért eszik a Mesteretek vámosokkal és bűnösökkel együtt?* [3] – kérdezték. Ó, ti erősek, akiknek nincs szüksége az orvosra! Ez az erősség nem egészség, hanem esztelenség. Az őrülteknél ugyanis nincs erősebb, erősebbek az egészségeseknél; de minél nagyobb erőt mutatnak, annál közelebbi a haláluk.

Isten őrizzen attól, hogy ezeket az erőseket utánozzuk, mert félni kell, nehogy valaki utánozni akarja őket. Az alázatosság tanítója pedig, aki részese lett betegségünknek, részt ajándékozva a maga istenségéből, leszállt hozzánk, hogy megmutassa az utat, és úttá legyen,[4] és arra méltatott minket, hogy leginkább az alázatosságra buzdított; és azért nem tartotta méltóságán alulinak, hogy a szolga megkeresztelje,[5] hogy megtanítson minket arra, hogy megvalljuk a bűneinket, és és tudjunk betegeskedni, hogy erősek legyünk, és elmondhassuk, amit az Apostol mond: *amikor gyenge vagyok, akkor vagyok erős.*[6] Mennyire nem akart tehát erős lenni!

Azok pedig, akik erősek akartak lenni, azaz a saját erejükben bízva akartak igazak lenni, *megbotlottak a botlás kövében;*[7] és [bűn]baknak nézték a bárányt; és mivel mint bakot megölték, nem lehetett részük a bárány megváltásában. Tehát ők azok az erősek, akik rátámadtak Krisztusra a saját igazságukat hangoztatva. Halljátok ezeket az erőseket:

Amikor egyes jeruzsálemieket, akiket elküldtek, hogy fogják el Krisztust és nem merték elfogni (mert azt, aki valóban erős volt, akkor lehetett elfogni, amikor akarta) számon kérték: „Miért nem tudtátok megfogni?”, ezt mondták: *Soha*

[1]Mt 9,12–13.
[2]Mt 9,11.
[3]Vö. Jn 14,6.
[4]Vö. Mt 3,13.
[5]2Kor 12,10.
[6]Vö. Róm 9,32.
[7]Jn 7,45–49.

ember még így nem beszélt, mint ez. Erre azok az erősek: *Hitt-e valaki benne a farizeusok vagy az írástudók közül, hanem ez a törvényt nem ismerő nép!* [1]

Az orvoshoz siető beteg sokaság elé helyezték magukat; nemde azért, mert erősek voltak? És ami még súlyosabb, a maguk erejével a tömeget is magukkal vitték, és mindenek orvosát megölték. Ő pedig, akit megöltek, a véréből készített gyógyszert a betegeknek.

Reám rontottak az erősek. – Leginkább ezekre az erősekre figyeljetek, és lássátok, hogy remélhet-e valamiben az ember, ha a maga igaz voltában sem remélhet. Nézzétek, hol hevernek azok, akik a gazdagságban, a test erejében, a származás nemességében, a világi méltóságban remélnek, ha így elesnek azok, akik a maguk igaz voltában reméltek.

Reám rontottak az erősek. Ezen erősek közül való volt az, aki az erőivel hencegett: *Isten, hálát adok neked, hogy nem vagyok olyan, mint a többi ember, rabló, igazságtalan, házasságtörő, mint ez a vámos is. Kétszer böjtölök hetenként, mindenemből tizedet adok.*[2]

Nézd csak az erőivel hencegő erőst, és vele szemben figyeld a távolban álló és alázatosan közeledő gyengét: *A vámos megállt hátul, szemét sem merte fölemelni az égre, inkább a mellét verte és könyörgött: Isten, irgalmazz nekem, bűnösnek! Mondom nektek, hogy ez megigazultan ment haza, az nem.* És lásd az igazságot: mert *aki magát felmagasztalja, az megaláztatik, aki megalázza magát, az felmagasztaltatik.*[3] Támadtak ezek az erősek, azaz gőgösök, akik nem ismervén Isten igazságát, és a saját igazságukat akarták helyébe állítani, nem vetették alá magukat Isten igazságának.[4]

8 [5. v.] Hogyan folytatja? – *Sem vétek, sem bűn nincs bennem, Uram.* Rám támadtak ugyan a saját igaz voltukban remélő erősek, de bűnt nem találtak bennem. Mert ezek az erősek, azaz magukat igaznak tartók hogyan üldözhetik Krisztust, ha nem mint bűnöst? Ők pedig látták, mennyire erősek, nem az egészség erejével, hanem a magas láztól; láthatták, mennyire erősek, és mint igazak tomboltak a bűnös ellen. De s*em vétek, sem bűn nincs bennem, Uram; gonoszság nélkül futottam és feléd tartottam.* Tehát ezek az erősek engem, a futót nem tudtak követni, és azért gondoltak bűnösnek, mert nem látták a nyomaimat.

[1]Lk 18,11–12.
[2]Lk 18,13–14.
[3]Vö. Róm 10,3.
[4]Ter 22,12.

Akkor is azt mondjuk, hogy Isten megismer, amikor velünk ismertet meg valamit

9. [6. v.] *Gonoszság nélkül futottam és feléd tartottam; siess felém és lássál.* – Istennek mondja: *Gonoszság nélkül futottam és feléd tartottam; siess felém és lássál.* Hogyan? Ha nem siet eléje, nem láthatja? Mintha sétálva messziről valaki nem tud rád ismerni, és kiáltanád neki: „Jöjj ide, és lássad, hogyan sétálok, mert amikor messziről nézel, nem láthatod a lépéseimet!" Ugyanígy vajon Isten is, ha nem sietne feléje, nem láthatná, hogy mennyire gonoszság nélkül igyekszik, és mennyire bűn nélkül fut feléje? Így is érthetnénk ugyan: „Siess felém, segíts meg engem!" Amit azonban hozzátett: *és lássál,* úgy kell értenünk, láttasd meg velem, hogy futok, láttasd meg velem, hogy feléd tartok; azon minta szerint, amit Ábrahámnak is mondatott: *Most megismertem, hogy féled az Istent.*[1] Isten mondja: *Most megismertem,* de azért, mert most megismertettem veled.

A próbatét kérdése előtt senki sem ismeri önmagát, mint ahogyan vakmerőségében Péter sem, és a tagadásban tanulta meg, meddig tartanak az erői; és a botlásában értette meg, hogy tévesen bízott önmagában, és sírásra fakadt;[2] és sírva gyümölcsözőn megtudhatta, hogy ki ő, és ki nem.

Tehát a próbára tett Ábrahám megismerte önmagát, és mondta neki Isten: „Most megismertem", azaz most megismertettem veled. Ahogyan örvendetes a nap, amely megörvendeztet, és szomorú a keserűség, mely megszomorítja ízlelőjét, úgy látó az Isten, amikor megláttat valamit.

Siess felém tehát – mondja –*, és lássál.* Mit jelent az, hogy *lássál*? – Azt jelenti, hogy segíts meg engem bennük, hogy lássák a futásomat és kövessenek, ne tűnjék rossznak számukra az, ami helyes, ne lássák kificamítottnak azt, ami az igazság szabályához igazodik; mert *gonoszság nélkül futottam és feléd tartottam; siess felém és lássál.*

Isten Igéje gyöngeségünk részese, és magával visz minket az égbe

10. Ezen a helyen a Főnk magasztossága arra késztet, hogy elmondjak valamit, mert elgyengült egészen a halálig, és magára vette a gyönge testet, hogy Jeruzsálem csibéit a szárnya alá gyűjtse, úgy, ahogyan az elgyöngült kotlós bánik kicsinyeivel.

Ezt ugyanis egyetlen más madárnál se látjuk, amelyek a szemünk előtt fészkelnek, mint a verebek a falban, mint évenkénti vendégeink, a fecskék, vagy mint a gólyák, és az összes többi madár, melyek a szemünk előtt rakják fészküket, költik ki a tojásaikat, táplálják fiókáikat, mint a minden nap látott

[1] Vö. Mt 26,35.69.75.
[2] Vö. Róm 9,32; 1Pét 2,8.

galambok is; egyetlen madarat sem ismerünk, látunk vagy figyelhetünk meg, amely elgyengül a kicsinyeivel. Hogyan teszi ezt a kotlós? Közismert dolgot mondok, amivel minden áldott nap találkozhatunk: hogyan reked el a hangja, hogyan borzolódik föl a tolla egész testén, leereszti a szárnyait, elhullatja pihetollait, és látod, mintegy betegen a csibéi között, és az anyai szeretet az, ami gyöngeségként mutatkozik meg.

Mi másért, ha nem emiatt akart az Úr kotlós lenni a Szentírásban, amikor ezt mondta: *Jeruzsálem, Jeruzsálem! Hányszor akartam egybegyűjteni fiaidat, ahogy a kotlós szárnya alá gyűjti csibéit, de nem akartátok.*[1]

Mint kotlós a csibéit gyűjtötte az összes nemzetet Ő, aki elgyengült miattunk, amikor testet öltött belőlünk, azaz az emberi nemből: megfeszítették, meggyalázták, arcul verték, megostorozták, fára függesztették, lándzsával megsebezték. Tehát ez anyai elgyengülés, nem a fenség elvesztése.

Mivel tehát Krisztus ilyen, és ezért megvetett, és ezért a botlás köve és a botrány sziklája, és ezért botlanak meg sokan benne;[2] Mivel tehát ilyen, de bűntelen testet vett magára, és gyöngeségünk, nem a gonoszságunk részese lett, hogy azáltal, hogy a gyöngeségben közösködött velünk, feloldja a gonoszságunkat. Ezért: *gonoszság nélkül futottam és feléd tartottam.*

Tehát nem kell fölismerni benne az istenséget, és csak azt szemléljük benne, amivé miattunk lett, és azt ne, amivel teremtett bennünket? Bizony azt is szemlélnünk, mert a jámborság nagy jele tudni, hogy ki és mit viselt el érted. Nem akárki [szenvedett] érted, nagyért, hanem érted, a betegért Ő, a legnagyobb. Hogyan? Kisdeddé lett: *megalázta magát engedelmesen mindhalálig.* Kicsoda? Előzőleg halljad: *Ő Isten formájában volt, és az Istennel való egyenlőséget nem tartotta olyan dolognak, amelyhez föltétlenül ragaszkodnia kell, hanem kiüresítette magát, szolgai alakot öltött, és hasonló lett az emberekhez. Külsejét tekintve olyan lett, mint egy ember;*[3] és úgy üresítette ki önmagát, hogy magára öltötte ezt, aki nem volt, de nem veszítette el azt, aki volt.

Tehát hogyan üresítette ki önmagát? – Úgy, hogy ilyennek mutatkozott; úgy, hogy az Atyánál birtokolt méltóságot nem mutatta; úgy, hogy most a gyöngeséget mutatta, és a dicsőséget fenn tartotta a már megtisztítottnak. Tehát az Atyával egyenlő lett ilyenné, és mégis a gyöngeségben kell felismerni, nem látással, hanem hittel; hogy amit még képtelenek vagyunk látni, legalább higgyük, és mert hisszük, amit nem látunk, kiérdemeljük a látását is.

---

[1]Fil 2,6–8.
[2]Vö. Mt 28,9.
[3]Fil 2,6–10.

Föltámadása után méltán mondja Mária Magdolnának, akit arra méltatott, hogy elsőként jelent meg neki: *Ne érints, mert még nem mentem föl az Atyához.*[1]

Mit jelent ez? Kevéssel ezután asszonyok megérintették. Mert visszatérőben a sírtól, imádva borultak le a velük találkozó előtt, és átkarolták a lábát;[2] a tanítványok még a sebhelyeket is megtapintották.[3] Mi mást jelent tehát ez: *Ne érints, mert még nem mentem föl az Atyához,* ha nem azt, hogy: „Ne csak azt hidd rólam, amit most látsz, és a látásod ne tapadjon le ahhoz, amit érintesz? Alázatosnak látszom, még nem mentem föl az Atyához, akitől leszálltam hozzátok, de nem távolodtam tőle el, még mentem föl hozzá, anélkül, hogy elhagynálak titeket." Eljött nem eltávolodva [az Atyától], fölment el nem hagyva [minket].

De mit jelent az, hogy fölmegy az Atyához? – Azt jelenti, hogy egyszer az Atyával egyenlőként jelenik meg számunkra. Mi ugyanis tökéletesedve fölmegyünk, hogy ezt láthassuk, ezt megismerhessük, és ahogyan képesek vagyunk, befogadjuk. Tehát ezért késleltette az érintést, nem megvonta, nem elutasította, nem megtagadta. *Mert még nem mentem föl az Atyához* – mondja.

Az egek magasából van az ő kijövetele – mondja egy másik zsoltár –*, és az ő pályája egészen az egek magasáig,*[4] Az egek magasa, azaz a szellemek között a legnagyobb az Atya; tőle való a kijövetele, és a pályája [a találkozáshoz] az egek magasáig. Teljes találkozásról csak egyenlő felek esetében beszélünk. Amikor ugyanis egyenlőtlen dolgokat hasonlítunk össze, és egy kicsit valami nagyhoz érünk, amikor különbözőknek találjuk őket,ezt szoktuk mondani: „Nem találkoznak"; ha pedig egyenlők: akkor „találkoznak". Tehát pályája [a találkozáshoz] az egek magasáig, mert egyenlő az Atyával.

Aki ezt mondta: *Ne érints,* ilyennek akart mutatkozni a hívei előtt. Ezt akarta nyújtani az Atyától a híveinek, aki ezt mondta: *siess felém és lássál,* tedd nyilvánvalóvá, hogy egyenlő vagyok veled. *És lássál.*

Mit jelent az, hogy *és lássál*? – Azt jelenti, hogy tedd láthatóvá, hogy egyenlő vagyok veled. Ameddig Fülöp ezt mondja nekem: *„Mutasd meg nekünk az Atyát, és az elég lesz nekünk;"* ameddig én ezt válaszolom: *„Már oly régóta veletek vagyok, és nem ismerted meg az Atyát? Fülöp, aki engem látott, látja az Atyát is; Nem hiszed, hogy én az Atyában vagyok és az Atya bennem van?"*[5] addig talán nem hiszi az egyenlőséget. *Siess felém és lássál.*

---

[1]Jn 20,17.
[2]Vö. Lk 24,39.
[3]Jn 14,8–11.
[4]Zsolt 18,7.
[5]Jn 14,8–11.

Mutass meg engem, mutasd meg magadat, ismertesd meg az emberekkel egyenlőségünket. Ne gondolják a zsidók, hogy embert feszítettek keresztre. Igaz, hogy csak mint embert feszítettek meg, de nem ismerték meg azt, akit megfeszítettek. *Ha ugyanis megismertek volna, soha nem feszítették volna keresztre a dicsőség az Urát.* [1] Hogy az én híveim ezt, a dicsőség az Urát megismerjék, *Siess felém és lássál.*

Az elhagyott asszony sok gyermeke

11. *És te, Uram, Seregek Istene, Izrael Istene.* – Te, Izrael Istene, akiről azt gondolták, hogy egyedül Izrael Istene vagy, akiről azt gondolták, hogy csak annak a nemzetnek vagy Istene, amely téged tisztel, miközben a többi nemzetek bálványokat imádnak, Te, Izrael Istene *ügyelj az összes nemzetek meglátogatására.*

Teljesedjék be az a prófécia, mellyel Izaiás a nevedben beszél Egyházadhoz, a te szent városodhoz, ahhoz a magtalanhoz, akinek mint elhagyott asszonynak több gyermeke van, mint a férjes asszonynak.

Ugyanis neki [az Egyháznak] mondatott: *Ujjongj, magtalan, aki nem szültél, örvendezzél, örvendj, aki nem vajúdtál, mert sok fia van az elhagyott asszonynak, több, mint a házasnak;* [2] több, mint a zsidó nemzetnek, melynek férje van, mely megkapta a törvényt; több, mint annak a nemzetnek, melynek látható királya volt. Mert a te királyod láthatatlan, és ettől az elrejtőzött jegyestől való a te sok gyermeked. Tehát neki mondják: *sok fia van az elhagyott asszonynak, több, mint a házasnak.*

Ezután a próféta hozzáteszi és folytatja: *Terjeszd ki sátrad helyét, és sátraid bőreit feszítsd ki, ne kíméld; hosszabbítsd meg sátorköteleidet, és cövekeidet szilárdítsd meg. Mert jobbra és balra ki fogsz terjedni.*[3] Jobb felől tartsd a jókat, bal felől a rosszakat,[4] amíg el nem jön a szórólapát;[5] de tartsd magad körül az összes nemzetet. A menyegzőre jók és rosszak egyaránt meghívást kapnak és megtelik a lakodalmas ház vendégekkel;[6] a szolgák dolga a meghívás, az Úr dolga az elkülönítés.

Újra meg újra terjedj ki jobbra és balra. Mert ivadékod fogja örökölni a nemzeteket, és be fogod népesíteni a puszta városokat;[7] amelyek elhagyottak Istentől, elhagyottak a prófétáktól, elhagyottak az apostoloktól, elhagyottak az

[1]Vö. 1Kor 2,8.
[2]Iz 54,1.
[3]Iz 54,2.
[4]Vö. Mt 25,33.
[5]Vö. Mt 3,12.
[6]Vö. Mt 22,9–10.
[7]Iz 54,3.

evangéliumtól és telve vannak démonokkal. Az elhagyott városokat be fogod népesíteni. Nincs mitől félned, diadalmaskodni fogsz, és ne félj, hogy megvetett leszel. Tehát ne szégyenkezz amiatt, hogy reám támadtak az erősek: amikor törvényeket hoztak a keresztény név ellen, amikor szégyen és gyalázat volt keresztény lenni. *Ne félj, hogy megszégyenülsz, mert szégyenedet örökre el fogod felejteni; özvegységed gyalázatára többé nem emlékezel. mert én vagyok az Úr, aki alkotlak téged; az Úr az ő neve; és Izrael Istenét az egész föld Urának fogják hívni.*[1]

És te, Uram, Seregek Istene, Izrael Istene, ügyelj az összes nemzetek meglátogatására; ügyelj – mondja – *az összes nemzetek meglátogatására.*

Isten a bűn megtorlója és az irgalmasságok atyja

12. *Ne könyörülj mindazokon, akik gonoszul cselekszenek.* Ez megrémít. Kit ne rémítene meg? Ki ne remegne meg, aki betér a lelkiismeretébe? Mert még ha a lelkiismeret nyugodt is, csoda volna, ha nem nyugtalanítaná valami rosszaság. Ugyanis mindaz, aki vétkezik, gonoszságot művel.[2] *Ha a gonoszságokat számon tartod, Uram, Uram, ki áll meg akkor teelőtted?*[3]

És mégis igaz, és nem hiába mondja, és nem maradhat hatástalan: *Ne könyörülj mindazokon, akik gonoszul cselekszenek.* De Pálon is megkönyörült, aki korábban Saulként gonoszságokat művelt; mert mi jót tett, miféle érdeme volt Istennél? Nemde halálra hurcolta az Ő szentjeit? Nemde megbízó levelei voltak a papi fejedelmektől, hogy ahol csak talál kereszténeket, bíróság elé vigye őket? Nemde ezt művelve, erre törekedve, ez után lihegve, ahogyan az Írás mondja róla, az égből egy magasztos hang megszólította, földre teperte, fölállította, megvakította, megvilágosította, megölte, életre keltette, elveszejtette, és újra életre hívta?[4]

Milyen alapon? Ne mi beszéljünk, inkább őt magát hallgassuk: *Aki azelőtt káromoltam és üldöztem és erőszakos ember voltam; de irgalmasságot nyertem.*[5] *nyertem.*[5]

Kétségtelen, ezt a *Ne könyörülj mindazokon, akik gonoszul cselekszenek* sort kétféleképp lehet érteni: az egyik, hogy nincs bűn, amit Isten büntetlenül hagyna; a másik, hogy van olyan gonoszság, amit ha valaki elkövet, annak semmi bűnét nem hagyja büntetlenül Isten; azaz van olyan gonoszság, amit ha valaki elkövet, Isten egyáltalán nem könyörül rajta. E két módról mondunk valamit Szeretetreméltóságtoknak, amennyire az idő engedi.

---

[1]Iz 54,4–5.
[2]Vö. 1Ján 3,4.
[3]Zsolt 129,3.
[4]Vö. ApCsel 9.
[5]1Tim 1,13.

Minden gonoszság büntetendő

13. Minden gonoszságnak, akár kicsi, akár nagy, meg kell kapnia a büntetését, vagy magától a bűnbánó embertől, vagy a büntető Istentől. Mert az is, aki bánja, bünteti önmagát. Tehát büntessük magunkat, testvérek, ha keressük Isten irgalmasságát. Isten nem tud úgy könyörülni bűnösökön, mintha támogatná bűnöket vagy nem irtaná a bűnöket. Bizony, vagy te büntetsz, vagy Ő büntet. Akarod, hogy ne büntessen? – Te büntess.

Tettél ugyanis valamit, ami nem maradhat büntetlenül, de inkább tőled bűnhődjön, és megtedd azt, ami egy másik zsoltárban van megírva: *előzzük meg Ő arcát a vallomástételben.*[1] Mit jelent ez: *előzzük meg Ő arcát?* Azt jelenti, hogy még mielőtt Ő rád figyelne, hogy megbüntessen, *előzd meg vallomásoddal* és bűnhődéseddel és így Ő már ne találjon semmit, amit büntethetne. Amikor ugyanis te magad bünteted a rosszaságot, méltányosságot cselekedtél. És Isten ezért könyörül meg rajtad, mert úgy találja, hogy méltányosságot cselekedtél.

Mit jelent az, hogy méltányosságot cselekvő? Azt jelenti, hogy azt gyűlölöd magadban, amit Ő is gyűlöl, és kezdesz tetszeni Istennek, miközben bünteted magadban azt, ami nem tetszik Istennek. Mert a bűnt nem lehet büntetlenül hagyni, mert igaz, hogy *ne könyörülj mindazokon, akik gonoszul cselekszenek.*

Képtelenség és gonoszság, ha Istent vádolod a bűnödért

14. De lássuk most a másik módot, ahogyan ezt a mondatot érteni lehet. Van bizonyos gonoszság, amit ha valaki megtesz, lehetetlen, hogy Isten megkönyörüljön rajta. Talán kérdezitek, mi lehet ez? – A bűnök védelmezése.

Amikor valaki védi a bűneit, nagy gonoszságot művel, mert azt védelmezi, amit Isten gyűlöl. És nézd csak, milyen visszájára fordítva, milyen gonoszul teszi: ha valami jót tesz, magának akarja tulajdonítani, ha rosszat tesz, Istennek tulajdonítja. Mert az emberek így védelmezik a bűnöket Isten nevében, ami még rosszabb.

Mit jelent ez? Nincs, aki azt merné mondani, hogy a házasságtörés jó, az emberölés jó, a csalás jó, az esküszegés jó; nincs ember, aki ezt állítaná, mert még azok is, akik ilyeneket művelnek, kiáltanak, amikor velük történnek ilyenek.

Tehát nem találsz olyan perverz, az emberi nem közösségéből és az Ádám vérében való részesedésből annyira kirívó lelket, aki jónak tartaná a házasságtörést, a csalást, rablást, esküszegést, amint mondtam.

[1] Zsolt 94,2.

De mivel védelmezik? Azzal, hogy ezt mondják: „Ha Isten nem akarta volna, nem tettem volna. Mit tehetek a végzetem ellen?” És ha kérdezik, mi a végzet, a csillagokra hivatkozol. Ha keresed, ki alkotta és rendezte el a csillagokat: Isten az. Tehát azzal véded a bűnödet, hogy Istent vádolod. Mentegeted a vétkest, hogy bűnösnek tartsák a bírót. Bizony, az ilyen gonoszságot elkövetőkön nem könyörül Isten. *Ne könyörülj mindazokon, akik gonoszul cselekszenek.* Vedd üldözőbe, mondja, a bűneiket, büntesd, szúrd át őket, a hátuk mögül állítsd őket maguk elé, és szégyenkezzenek maguk miatt, hogy örvendhessenek neked. *Ne könyörülj mindazokon, akik gonoszul cselekszenek.*

Zsidók és pogányok Krisztus hitét teszik magukévá

15 [7. v.] *Estére térjenek meg.* Nem tudom, milyen gonosztevőkről és miféle sötétségről mondja, hogy *estére térjenek meg.*

Mit jelent az, hogy *estére*? – Azt jelenti, hogy *majd*.

Mit jelent az, hogy *estére*? – Azt jelenti, hogy *később*.

Korábban, Krisztus megfeszítése előtt kellett volna ugyanis fölismerniük az orvost. Ezért amikor már megfeszítették, már föltámadt és fölment a mennybe, miután elküldte Szentlelkét, akivel beteltek azok, akik egy házban voltak, és szólni kezdtek minden nemzet nyelvén, elámultak azok, akik megfeszítették Krisztust. Fájdalom járta át a szívüket, és amikor üdvös tanácsot kértek az apostoloktól ezt hallották: *Térjetek meg és keresztelkedjék meg mindegyiktek Jézus Krisztus nevében és bocsánatot nyernek a bűneitek.*[1] Krisztus megölése után, Krisztus vérének ontása után nyernek bocsánatot a bűneitek. Úgy akart meghalni, hogy vérével azokat is megváltsa, akik a vérét ontották. Tombolva ontottátok, vallomást téve igyátok. Valóban *estére térjenek meg, és éhezzenek, mint a kutyák.*

A zsidók kutyának nevezték a nemzeteket, mert tisztátalannak tartották őket. Ezért maga az Úr is, amikor egy nem zsidó, kánaáni asszony kiáltozott utána, és leánya meggyógyítására meg akarta fordítani irgalmasságát, Ő mindent tudva és előre látva – de hitét kinyilvánítani akarva – késleltette a jótéteményt és visszautasította az asszonyt. Mivel késleltette? Azzal hogy ezt mondta: *Én nem küldettem másokhoz, csak az Izrael házából elveszett juhokhoz.*[2] Izrael: juhok; és a nemzetek micsodák? *Nem jó a gyermekek kenyerét kutyáknak dobni.*[3] A nemzeteket tehát *kutyáknak* nevezte a tisztátalanság miatt.

Mit tett erre az az éhező asszony? Nem tiltakozott: alázatosan elfogadta a szidalmat, és kiérdemelte a jótéteményt. Nem is nevezhető szidalomnak az, amit

[1] ApCsel 2,38.
[2] Mt 15,24.
[3] Mt 15,26.

az Úr neki mondott. Mert ha egy szolga mond ilyet urának, az szidalom; ha pedig az úr mond ilyet a szolgájának, azt inkább kedveskedésnek lehet nevezni.

Igaz, Uram – mondta az asszony. Mit jelent az, hogy igaz? – Azt jelenti, hogy igazat mondasz, teljes igazat mondasz: én kutya vagyok. *De a kutyák is esznek a morzsákból, melyek lehullanak uraik asztaláról* – mondja.[1]

És az Úr folytatja: *Ó asszony, nagy a te hited!*[2] – Előbb még kutya, most asszony. Mitől lett asszony az, aki az imént még kutya volt? Az alázatos vallomástól, attól, hogy nem utasította el azt, amit az Úr mondott.

Tehát a nemzetek kutyák, ezért éhesek. Jó lenne a zsidóknak is, ha bűnösnek ismernék magukat, és jóllehet estére, de megtérnének, és éheznének, mint a kutyák. Ugyanis rosszul volt jóllakott az, aki ezt mondta: *Kétszer böjtölök hetenként.*[3] Az a vámos pedig – éhezve – kutya volt; az Úr jótéteményére éhezett, ő, aki ezt mondta: *könyörülj rajtam, bűnösön.*[4]

Térjenek meg tehát estére ők is, és legyenek éhesek, mint a kutyák. Vágyakozzanak Isten kegyelmére, értsék meg, hogy bűnösök; ezek az erősek legyenek gyengévé, ezek a gazdagok legyenek szegénnyé, ezek az igazak ismerjék be, hogy bűnösök, ezek az oroszlánok legyenek kutyák. *Estére térjenek meg és éhezzenek, mint a kutyák, és járják körül a várost.*

Miféle várost? – Ezt a világot, melyet az Írás bizonyos helyeken környező városnak nevez;[5] azaz mivel a világ mindenféle nemzete körülvette a zsidók egyetlen nemzetét, amelyben ilyeneket hirdettek, és ezért nevezik környező városnak. Ebben a környező városban jártak körül azok, akik már éhező kutyává lettek. Hogyan jártak körül? – evangélizálva. Saul estére farkasból kutya lett. Azaz későn megtérve Urának morzsáiból, az Ő kegyelmében futott és körüljárta a várost.

Ne bosszankodjunk a hitet elfogadni késlekedők miatt

16. [8. v.] *Íme, árad a szájukból a szó, és kard van az ajkaikon.* – Ez már az a kétélű kard, melyről Apostol mondja: *és a Lélek kardját, ami Isten Igéje.*[6]

Miért kétélű? Miért, ha nem azért, mert mindkét szövetségből megsebez? Ezzel a karddal ölték meg azokat, akikről Péternek mondatott: *Öld meg és egyél!*[7] *És kard van az ajkaikon: mert ki hallotta?* Ezt mondják szájukkal: *Ki hallotta?*

[1]Mt 15,27.
[2]Mt 15,28.
[3]Lk 18,12.
[4]Lk 18,12.
[5]Vö. Zsolt 30,22; 59,11; 107,11 (LXX).
[6]Ef 6,17.
[7]ApCsel 10,13.

Azaz bosszankodnak azok miatt, akik késlekednek a hitben. Ők, akik kevéssel előbb maguk sem akartak hinni, most bosszankodnak azok miatt, akik nem hisznek. És ez valóban megtörténik, testvérek.

Látsz valakit, aki lusta, mielőtt keresztény lett; naponta kiáltasz feléje, alig fordul; miután megtért már azt szeretné, ha mindenki keresztény lenne, csodálkozik, hogy még nem azok. Kiesett az emlékezetéből, hogy estére tért meg, de mivel éhes lett, mint egy kutya, az ajkain kard van és mondja: *Ki hallotta?*

Mit jelent az, hogy *ki hallotta?* – Azt jelenti, hogy *ki hitt a mi hallomásunknak, az Úr karja kinek nyilvánult meg?* [1] Mert *ki hallotta?* A zsidók nem hitték, ezért a nemzetekhez fordultak és hirdették. A zsidók nem hittek, mindazonáltal hívő zsidók által járta körbe a várost az evangélium, és mondták: mert *ki hallotta?*

17 [9. v.] *És te, Uram, kineveted őket. Ki hallotta?* – Az összes nemzetek kereszténnyé lesznek, és ti azt mondjátok: ki hallotta? Mit jelent az, hogy kineveted őket? Azt jelenti, hogy *semmibe veszed mind a nemzeteket;* előtted semmiség lesz, mert nagyon könnyű lesz, hogy higgyenek benned az összes nemzetek.

Az erény és a bölcsesség forrása Isten

18 [10 v.] *Én erősségem, reád várok.* – Azok az erősek ugyanis azért estek el, mert erősségüket nem tőled várták; azaz akik fölényesen fölkeltek és megtámadtak, önmagukban bíztak. Én azonban erősségemet tőled várom, mert ha elhúzódom tőled, elesem, ha közeledem hozzád, erősebb leszek.

Nézzétek csak, testvérek, mi van az emberi lélekben? Nincs önmagától világossága, nincs önmagától ereje; minden, ami a lélekben szép, erény és bölcsesség; de nem magától bölcs, nem magától erős, nem önmaga világossága, nem is önmagától erényes. Van az erénynek valami eredete és forrása, van a bölcsességnek valami gyökere, van – hogy úgy mondjuk – valami régiója a változhatatlan igazságnak; ha a lélek ettől eltávolodik elsötétedik, ha közeledik hozzá megvilágosodik. *Járuljatok hozzá és megvilágosultok,* [2] mert eltávolodva tőle elsötétedtek. Tehát *az én erősségemet tőled várom,* nem távolodok el tőled, nem önmagamban bízom. *Az én erősségemet tőled várom, mert Istenem, elfogadóm vagy.* Mert hol is voltam, és hol vagyok most? Honnan fogadtál el engem? Milyen gonoszságaimat bocsátottad meg, Hol hevertem tehetetlenül? Hogyan állítottál talpra?

[1] Iz 53,1.
[2] Vö. Zsolt 33,6.

Tehát ezekre emlékeznek kell, ahogyan másik zsoltár mondja: *Mert az én atyám és anyám elhagytak engem, az Úr azonban fölvett engem.*[1] *Az én erősségemet tőled várom, mert Istenem, elfogadóm vagy.*

19 [11 v.] *Istenem, az ő irgalmassága megelőz engem.* – Íme, ezt jelenti *az én erősségemet tőled várom;* önmagamban egyáltalán nem bízom. Mert hoztam-e valami jót, hogy megkönyörülj rajtam és megigazulttá tégy? Találtál-e bennem bűnökön kívül valami mást? Tiéd a természet, melyet megteremtettél, minden egyéb, ami bennem van, az én rosszaságaim, melyeket eltöröltél. Nem én keltem föl, hogy hozzád menjek, hanem te jöttél hozzám, hogy fölébressz engem: *Mert az ő irgalmassága megelőz engem.* Mielőtt bármi jót tehettem volna, *az ő irgalmassága megelőz engem.* Mit fog válaszolni erre a boldogtalan Pelagius?

A harag edényei és az irgalmasság edényei

20 [11 v.] *Az én Istenem bizonyságot adott nekem ellenségeimben.* – Mit is mond? Azt, hogy az irántam tanúsított irgalmasság nagyságát ellenségeimben mutatta meg, Összegyűjtött önmagát a mellőzöttekhez, választott önmagát az elvetettekhez viszonyítja; önmagát mint az irgalmasság edényét a harag edényeihez viszonyítja, és láthatja, hogy Isten ugyanabból az anyagból az egyiket megbecsült, a másikat megvetett edénnyé formálta.

Mit jelent az, hogy *az én Istenem bizonyságot adott nekem ellenségeimben?* Ha ugyanis Isten – mert meg akarta mutatni haragját és bizonyítani akarta hatalmát – nagy türelemmel viselte el harag edényeit, melyek elpusztításra készültek, miért történt ez? Azért történt, hogy megismertesse gazdagságát az irgalmasság edényeiben.[2] Ha tehát elviselte a harag edényeit, melyekben ismertté tette gazdagságát az irgalmasság edényeiben, nagyon helyesen mondja: *az ő irgalmassága megelőz engem.*

Az én Istenem bizonyságot adott nekem ellenségeimben, azaz, hogy mekkora volt az irgalmassága irántam, azt azokban mutatta meg nekem, akik iránt nem volt irgalmas. Ha ugyanis az adóst nem akasztják föl, sokkal kevésbé hálás az, akinek elengedik az adósságát. *Az én Istenem bizonyságot adott nekem ellenségeimben.*

A zsidók feladata az üdvtörténetben

21. [12. v.] De mi történik az ellenségekkel? *Ne öld meg őket, nehogy megfeledkezzenek törvényedről.* Könyörög ellenségeiért, teljesíti a parancsolatot.

[1]Zsolt 26,10.
[2]Róm 9,21–23.

Mit jelent ez: *Ne könyörülj mindazokon, akik gonoszul cselekszenek;* és ez: *Ne öld meg őket, nehogy megfeledkezzenek törvényedről;* hogyan nem könyörül mindazokon, *akik gonoszul cselekszenek, és hogyan nem öli meg őket, nehogy megfeledkezzenek törvényedről?* De ezt az ellenségeiről mondta:

Hogyan is állunk tehát? Ellenségei méltányosságot cselekszenek? Ha méltányosságot cselekszik az, aki ellenségeskedik veled, akkor ő maga gonoszságot cselekszik. Mivel azonban ő méltányosságot cselekszik, mindaz, aki méltányosságot cselekszik, bizony gonoszságot szenved el az ellenségektől; tehát aki egy igaz emberrel ellenségeskedik, az gonoszságot művel.

Miért mondja tehát kevéssel előbb: *Ne könyörülj mindazokon, akik gonoszul cselekszenek;* és most az ellenségeiről: *Ne öld meg őket, nehogy megfeledkezzenek törvényedről?* Tehát ne könyörülj rajtuk, hogy megöld a bűneiket; ne öld meg azokat, akiknek bűneit megölöd.

De mit jelent megöletni? – Az Úr törvényéről való megfeledkezést. Ez az igazi halál, a bűn mélyére süllyedni; és ezt a zsidókra is érthetjük. Mit jelent a zsidókra vonatkozóan: *Ne öld meg őket, nehogy megfeledkezzenek törvényedről?* Azt jelenti, hogy ezeket az ellenségeimet, azokat, akik engem megöltek, te ne akard megölni. Maradjon meg a zsidók nemzete; igaz, a rómaiak legyőzték őket, igaz, a városukat lerombolták: a zsidókat nem engedik be a városukba, és mégis zsidók maradnak.

Ezeket a tartományokat ugyanis a rómaiak mind leigázták. Ki tudja most már a római birodalomban, hogy melyik mi volt, mert valamennyien rómaiak lettek, és rómaiaknak nevezik őket. A zsidók azonban megjelöltek maradnak: nem úgy győzték le őket, hogy a győzők magukba olvaszthatták volna őket. Nem véletlen, hogy Kainra, aki megölte a testvérét, Isten jelet tett, nehogy valaki megölje.[1] Ez az a jel, ami a zsidókon van. Keményen tartják törvényük maradványait: körülmetélkednek, megtartják a szombatot, levágják a húsvéti bárányt, kovásztalan kenyeret esznek. Tehát zsidók maradnak, nem ölték meg őket, a hívő nemzeteknek szüksége van rájuk.

Miért? Azért hogy Isten ellenségeinkben mutassa meg irgalmasságát. *Az én Istenem bizonyságot adott nekem ellenségeimben.* A gőg miatt levágott ágakban bizonyítja az olajfába oltott ágak iránti irgalmasságát. Nézd csak, hol hevernek azok, akik gőgösök voltak, és nézd csak, hova oltottak be téged, aki elvetetten hevertél; és ne kezdj gőgösködni, nehogy levágjanak. *Istenem, ne öld meg őket, nehogy megfeledkezzenek törvényedről.*

[1]Vö. Ter 4,15.

A próféták tekintélyéről

22. Már megtörtént: az összes nemzetek közé szétszórattak a zsidók, saját gonoszságuk és a mi igazságunk tanúiként. Náluk vannak a kódexek, melyekben jövendölték a Krisztust, és nálunk van a Krisztus. És ha netalán egy pogány kételkedne, amikor a Krisztusról szóló próféciákat elmondjuk neki, melyeknek nyilvánvaló volta elképesztő, és csodálkozva azt gondolná, hogy mi írtuk [a próféciákat], a zsidók kódexeiből bizonyítjuk, hogy ezeket sokkal korábban jövendölték.

Nézzétek csak, hogyan szégyenítjük meg ellenségeinkből más ellenségeinket. *Szórd szét őket erődben;* vedd el tőlük az erőt, vedd el erősségüket. *és vezesd őket, oltalmazó Uram. Az ő szájuknak bűneit, ajkaik beszédét, és fogassanak meg gőgjükben.* És az átokból és a hazugságból beteljesedéseket fognak hirdetni, a beteljesedés haragjában és nem lesznek.

Ez kissé homályos, és félek, hogy helytelenül értitek. De már elfáradtatok a hallgatásban. Így tehát, ha Szeretetreméltóságtoknak is úgy tetszik, a folytatást elnapoljuk holnapra. Segítsen meg az Úr, hogy adósságunkat leróhassuk nektek, mert inkább az övéből, mint a sajátunkból ígérjük a folytatást.

ÖTVENNYOLCADIK ZSOLTÁR (59.)
Második beszéd (13–18. v.)

12Ne öld meg őket, nehogy megfeledkezzenek törvényedről;
szórd szét őket erődben, és vezesd őket, oltalmazó Uram.
13Az ő szájuknak bűneit, ajkaik beszédét,
és fogassanak meg gőgjükben.
A káromlás és a hazugság miatt, amit beszélnek.
14És az átokból és hazugságból
beteljesedéseket fognak hirdetni,
a beteljesedés haragjában, és nem fognak létezni, és megtudják majd,
hogy Isten uralkodik Jákobon és a föld határain.

15És megtérnek majd estefelé és éhezni fognak,
mint a kutyák, és körüljárják majd a várost.
16Szétszóródnak majd, hogy egyenek,
ha pedig nem laknak jól, morogni fognak.

17Én pedig énekelni fogom a te hatalmadat,
és ujjongani fogok reggel irgalmasságodnak;
mert elfogadóm lettél és menedékem szorongatásom napján.
18Én erősségem, neked zsoltározok,
mert Isten, erődítményem vagy:
én Istenem, én irgalmasságom.

Isten ajándékait ki kell bontakoztatni

1. A tegnapi, hosszúra nyúló beszéd a mai napra adósságban hagyott engem; mivel tehát az Úr úgy akarta, eljött a törlesztés ideje. Amennyire azonban mi becsületes törlesztők vagyunk, nektek annyira serény végrehajtónak kell lennetek; azaz amit Ő ajándékba ad, mi pedig visszaadjuk (ugyanis Ő az Úr, mi szolgák vagyunk), úgy fogadjátok, hogy az életetekből a hallottak alapján gyümölcs teremjen.

Mert ha egy megmunkált föld nem terem, és a földművesnek hálátlanul gabona helyett tövist hajt, nem a csűrt, hanem a tüzet keresi magának. A mi Urunk Istenünk pedig, amint látjátok, ezt a földet ünnepi záporral látogatja meg: a szívünket mint szántóföldet méltatja látogatására, és gyümölcsöt keres a szívünkből, mert Ő tudja azt is, hogy mit vet belénk, és mennyire öntözi esővel.

És mivel nélküle valóban semmi vagyunk – mert mielőtt lettünk volna, semmi voltunk, és bárki legyen az ember és bármi akarna nélküle lenni, nem lesz más, csak bűnös ember –, igaz, amit itt mond: *én erősségem reád várok;* mert bármi vagyunk, ha nem őnála és nem feléje tartva őrizzük, tőle eltávolodva elveszítjük, amik vagyunk.

Elménknek tehát mindig ügyelnie kell arra, hogy el ne távolodjon tőle, és még ha távol van is, egyre inkább közeledjünk és járuljunk oda hozzá, nem lépésekkel, nem közlekedési eszközzel, nem állatok gyorsaságával, nem szárnyak emelésével, hanem az érzület tisztaságával és a szent erkölcsök kifogástalanságával.

A zsidók szerepe az üdvtörténetben

2, [12–14. v.] Lássuk tehát, mi van hátra ebből a zsoltárból? Ott hagytuk abba, amikor ellenségeiről kezdett beszélni Istennek: *Ne öld meg őket, nehogy megfeledkezzenek törvényedről.*

Ámbár ellenségeinek mondja őket, mégis azt kéri Istentől, hogy ne ölje meg őket, és ne feledkezzenek meg az Ő törvényéről. Azonban a törvény ismerete, azaz a törvényről való meg nem feledkezés, még nem a tökéletesség, nem biztosítja a jutalmat és nem jelent védettséget a büntetés alól. Vannak ugyanis, akik emlékezetükben őrzik a törvényt, és életükkel nem teljesítik; akik pedig megélik, azok feltétlenül emlékeznek rá. Tehát aki megteszi Isten parancsolatait, és életmódjával megteszi, amit mindig megőriz a szívében, életével emlékezteti magát arra, ami Isten törvényéből a szívébe van írva; ez az ember gyümölcsében ismeri Isten törvényét, nem az ellenségek közé számítják.

Mert nézzétek csak, az ellenséges zsidók, akikről ez a zsoltár szól, őrzik Isten törvényét, és ezért mondja róluk: *Ne öld meg őket, nehogy megfeledkezzenek törvényedről;* hogy megmaradjon a zsidók nemzetsége, és megmaradásuktól növekedjék a keresztények sokasága. Szerte az összes nemzetekben megmaradnak, és zsidók maradnak, és nem hagyják el azt, amik voltak; azaz ez a nemzet nem úgy engedett a rómaiak jogának, hogy elveszítette volna zsidó formáját; hanem úgy lett római alattvaló, hogy a maga törvényeit is megtartja, amelyek Isten törvényei.

De mi történt közöttük? Tizedet adtak mentából és köményből, *és elhagyjátok, amik súlyosabbak a törvényben az irgalmasságot és az ítélet; kiszűritek a szúnyogot és lenyelitek a tevét.*[1] Ezt az Úr mondja nekik. És valóban így van: övék a Törvény, övék a próféták: mindezeket olvassák, mindezeket éneklik, de a próféták világosságát nem abban látják, aki a Krisztus Jézus. Nem csak most

[1]Mt 23,23–24.

nem látják Őt, amikor az égben trónol, hanem akkor sem látták meg, amikor alázatosan közöttük járt, és vérét ontva vétkesek lettek; de nem valamennyien.

Ma is erre hívjuk föl Szeretetreméltóságtok figyelmét. Nem valamennyien, mert közülük sokan megtértek ahhoz, akit megöltek, és mivel hittek benne, vére ontásából bocsánatot érdemeltek. Ezzel példát adtak az embereknek, hogy mennyire nem szabad kételkedniük abban, hogy bármilyen bűnükre bocsánatot nyerhetnek, hiszen a bűnüket megvallóknak még Krisztus megölését is megbocsátották.

Tehát ezért mondja: *Mert Istenem, elfogadóm vagy. Istenem, az ő irgalmassága megelőz engem.* Azaz minden jó érdememet megelőzően jött hozzám az Ő irgalmassága; és jóllehet bennem semmi jót nem talált,Ő maga tett engem jóvá, és Ő teszi megigazulttá a megtértet, és Ő maga figyelmeztet, hogy a rosszaságától elfordult térjen meg.

Az én Istenem bizonyságot adott nekem ellenségeimben, azaz ellenségeimhez viszonyítva mutatta meg nekem, mennyire szeret és mi mindent ad a maga jóságából, mert jóllehet ugyanabból az anyagból van a harag edénye és az irgalmasság edénye,[1] az irgalmasság edényei a harag edényei által tanulják meg, hogy mennyi jót ajándékoz nekik Isten.

És ezek után: *Ne öld meg őket, nehogy megfeledkezzenek törvényedről* – ezt a zsidókról mondja. De mit tegyél velük? *Szórd szét őket erődben.* Mutasd meg nekik, hogy te vagy az erős, és nem ők, akik a saját erőikben bízva a te igazságodat nem ismerték meg; nem is azok az erősek, akikről ezt mondta: *rám rontottak az erősek,* hanem amilyen Te vagy az erős, az ő szétszórásukra. *És vezesd őket, oltalmazó Uram,* azaz úgy szórd szét őket, hogy nem hagyod el őket, nehogy megfeledkezzenek a törvényedről; és eközben engem oltalmazol, hogy az ő szétszórásukból tanúságot kapjak a te irgalmasságodról.

Gyűlölnünk kell a bűnöket, de szeretni a bűnösöket

3. És következik: *Az ő szájuknak bűneit, ajkaik beszédét.* – Mivel függ össze, mihez kapcsolódik ez a mondat? *Az ő szájuknak bűneit, ajkaik beszédét – mondja.* A folytatás nem úgy kapcsolódik, hogy elárulná, mivel függ össze ez a mondat.

Az ő szájuknak bűneit, ajkaik beszédét, és fogassanak meg gőgjükben. És az átokból és hazugságból beteljesedéseket fognak hirdetni, a beteljesedés haragjában, és nem fognak létezni. Ennek homályosságáról tegnap is szóltunk, és ezért halasztottuk el a magyarázatot, hogy frissebb lélekkel hallhassátok. Most tehát, mivel még nem fáradtatok bele a hallgatásba, ébresszétek a

[1]Vö. Róm 9,21.

szíveteket, hogy a figyelmetekkel segítsetek nekem; nehogy esetleg a homályosság és bonyolultság miatt beszédünk ne érjen föl a figyelmetekhez. Valamit a magatokéból is hozzá kell tennetek, hogy ami a beszédünkből hiányzik, azt megértéssel pótoljátok.

Ha tehát ez a mondat középen áll, nem könnyű észrevenni, mivel függ össze: *Az ő szájuknak bűneit, ajkaik beszédét.* Nézzünk tehát vissza az előző sorra, mert ezt mondta: *Ne öld meg őket, nehogy megfeledkezzenek törvényedről,* amit az ellenségekről mondott, és hozzáfűzött két sort: *Szórd szét őket erődben és vezesd őket, oltalmazó Uram,* és ehhez kapcsolta: *az ő szájuknak bűneit, ajkaik beszédét,* azaz a beszédüket öld meg, ne őket magukat. *Ne öld meg őket, nehogy megfeledkezzenek törvényedről,* de valamit ölj meg bennük, hogy beteljesedjék ami korábban mondatott: *Ne könyörülj mindazokon, akik gonoszul cselekszenek.*[1]

Tehát szórd szét őket és vezesd őket, azaz ne hagyd el, amikor szétszórod őket; mivel el nem hagyva őket, van mit művelj bennük, hiszen őket magukat nem ölöd meg. Tehát mit ölsz meg? *Az ő szájuknak bűneit, ajkaik beszédét.* Mit ölsz meg bennük? Azt, hogy *feszítsd meg, feszítsd meg őt!* [2] – amit kiáltottak, és nem a kiáltókat ölöd meg. Azok ugyanis eltörölni, elemészteni, elpusztítani akarták Krisztust, te pedig föltámasztva azt a Krisztust, akit el akartak pusztítani, *megölöd szájuknak bűneit, ajkaik beszédét.* Akinek elpusztítását kiáltva követelték, azt elképedve élni látják, és akit a földön megvetettek, csodálkozva látják, hogy az égben az összes nemzetek imádják; így öletnek meg *szájuknak bűnei, ajkaik beszédei.*

A zsidók sokasága tért meg Péter szavára

4. *És fogassanak meg gőgjükben.* – Mit jelent az, hogy *fogassanak meg gőgjükben,* hiszen *hiába rontottak rá az erősek,* és mintegy elcsöndesedik bennük, hogy valami nagyot tettek, és legyőzték az Urat. Megfeszíthették az embert, fölébe kerülhettek a gyöngeségnek, és megölhették az erényt; nagynak vélhették magukat, mint erősek, mint hatalmasak, mint győztesek, mint zsákmányra készülő oroszlán, mint kövér bikák, ahogyan egy másik helyen nevezi őket: *kövér bikák vettek körül engem.*[3]

De mit tettek Krisztusban? Nem az életet, hanem a halált ölték meg. Mert miután a haldoklóban meghalt a halál, az élőben a halálból föltámadt az élet – mert ő maga is föltámasztotta magát, hiszen benne volt az, ami nem tudott meghalni –, mit tettek? Halljad, mit tettek: lebontották a templomot. És mit tett

[1] Zsolt 58,6.
[2] Jn 19,6.
[3] Zsolt 21,13.

Ő maga? *Harmadnapra fölépítette azt.*[1] Tehát ez ölte meg *szájuknak bűneit, ajkaik beszédeit.*

És mi történt azokban, akik megtértek? – *És fogassanak meg gőgjükben.* Ezt azért mondja nekik, mert Ő, akit megöltek, föltámadott. Elhitték, hogy föltámadott, mert látták, hogy az égbe ment, elküldte onnan a Szentlelket, és betöltötte azokat, akik hittek benne;[2] És úgy találták, hogy semmi kárt nem okoztak, és nem tettek semmit. A művük meghiúsult, a bűn megmaradt. Mivel tehát a tettük eredménytelen lett, a bűn azonban rajta maradt az elkövetőkön, *megfogattak a gőgjükben,* és belátták gonoszságuk terhét. Nem maradt más hátra, minthogy megvallják a bűnt, és az bocsássa meg nekik, aki hagyta érvényesülni a bűnösöket; és akit a halottak megöltek, a halálát adja ajándékba, és keltse életre a holtakat. Tehát *megfogattak a gőgjükben.*

A víciumok között a legnagyobb a gőg

5. *És az átokból és hazugságból beteljesedéseket fognak hirdetni, a beteljesedés haragjában, és nem fognak létezni.* – Az is nehezen érthető, hogy hova tartozik ez: *és nem fognak létezni.*

Mit jelent az, hogy *nem fognak létezni*? – Lássuk tehát az előző szövegrészt: Amikor majd meg fogják őket gőgjükben, *És az átokból és hazugságból beteljesedéseket fognak hirdetni.*

Mik ezek a beteljesedések? – Tökéletességek: a beteljesedés ugyanis tökéletesedés. Más dolog beteljesedni, és más dolog elemésztődni. Ugyanis az teljesedik be, aminek úgy van vége, hogy tökéletessé vált; elemésztődik az, aminek úgy van vége, hogy többé nem létezik. A gőg nem engedi, hogy az ember tökéletessé váljon; semmi más nem akadályozza ennyire a tökéletességet.

Figyeljen egy kicsit Szeretetreméltóságtok arra, amit mondok, és lássátok a nagyon súlyos és nagyon kerülendő rosszat. Miféle rosszra gondoljatok? Meddig fokozzam még, hogy milyen rosszaság van a gőgben? Az ördög egyedül a gőg miatt bűnhődött. Kétségtelen, minden bűn fejedelme és mindenféle bűnre félrevezet, de nem róják föl neki sem a házasságtörést. sem a részegséget, sem a paráznaságot, sem a rablást, egyedül a gőgben bukott el.

És mivel a gőgnek társa az irigység, lehetetlen, hogy a gőgös ne irigykedjen; ezen rosszaság miatt, mely szükségszerűen követi a gőgöt, az elbukott ördög irigykedik is arra, aki áll, és hozzáfogott az ember félrevezetéséhez, nehogy oda emeltessék, ahonnan őt letaszították. És azért törekedett rávenni igazi bűnökre, mert olyan bíránk van, aki hamissággal nem vádolható.

---

[1] Vö. Jn 2,19.
[2] Vö. ApCsel 1,9; 2,4.

Ugyanis ha emberi bíró előtt perelnék ügyünket, akit meg lehet téveszteni hamis vádakkal, nem sokat vesződne azzal hogy vétkezzünk, mert a bírót megtévesztve, ártatlanokat is el tudna nyomni, és kerítőként magához tudna kötni, és önmagával együtt el tudna ítéltetni; Most azonban, mivel tudja, hogy olyan bíránk van, aki meg nem téveszthető, és tudja, hogy nem személyválogató, olyan vétkeseket akar a bíró elé vinni, akiket feltétlenül el kell ítélnie, mert igazságos.

Így tehát pusztán irigységből mesterkedik azon, hogy vétkezzünk, mert az irigység szükségszerűen kötődik a gőghöz. Ekkora rossz tehát a gőg, mely megakadályozza a tökéletességet. Henceghet tehát valaki a gazdagsággal, henceghet a testi szépséggel és testi erővel, mindezek halandó dolgok; nevetségesek, akik halandó dolgokkal hencegnek, melyek vagy még életükben elhagyják őket, vagy a halálban el kell hagyniuk mindet.

Főbűn ez, mert amikor valaki halad a jóban, megkísérti a gőg, hogy mindent elveszítsen, amire már eljutott.

Továbbá a többi víciumtól a rossz tettekben, a gőgtől leginkább a jó tettekben kell félnünk. Nem csoda tehát, hogy az Apostol annyira alázatos, hogy ezt mondja: *amikor gyengélkedem, akkor vagyok erős.* Mert hogy meg ne kísértse ez a vícium, a daganat ellen milyen gyógyszert ad neki az orvos, aki tudja, hogy mit kell gyógyítania? *De hogy a nagyszerű kinyilatkoztatás elbizakodottá ne tegyen, tövist kaptam testembe, a sátán angyalát, hogy arcul csapkodjon, és el ne bízzam magam. Háromszor kértem ezért az Urat, hogy szabadítson meg tőle, de azt felelte: „Elég neked az én kegyelmem. Mert az erő a gyöngeségben nyilvánul meg a maga teljességében.”*[1]

Nézzétek csak, mik a beteljesedések? Az Apostol, a nemzetek doktora, az evangélium által a hívők atyja, tövist kapott a testébe, hogy arculverje. Ki merné ezt közülünk elmondani, ha ő szégyellte volna ezt megvallani? Ha ugyanis azt mondanánk, hogy Pál ezt nem szenvedte el, a becsületét menteni akarván meghazudtolnánk őt. Mivel azonban igazmondó és igazat mondott, el kell neki hinnünk, hogy megkapta a sátán angyalát, nehogy a kinyilatkoztatások nagysága elbizakodottá tegye. Íme, ennyire félni kel a gőg kígyójától!

Mi történt tehát ezekkel? Megfogták őket a bűnükben, mert megölték Krisztust, és bűnük nagysága miatt jobban megalázkodtak, és a nagyobb alázatból talpra állították őket, azaz *fogassanak meg gőgjükben.*

Az átokból és hazugságból beteljesedéseket fognak hirdetni; azaz attól lesznek tökéletesebbek, hogy az átokban és hazugságban elmarasztalták őket. A gőg ugyanis nem engedte, hogy tökéletesedjenek; a gaztett elvette a gőgöt a

[1] 2Kor 12,7–10.

vallomástétel által, az elengedés eltörölte a gaztettet Isten irgalmassága által, és az átokból és hazugságból beteljesedéseket hirdettek; azaz ezt mondták az embernek: „Láttad, hogy ki vagy, megérezted, hogy mi vagy, megtévedtél, elvakultál, vétettél és elbuktál, megismerted gyöngeségedet; hívd segítségül az orvost, ne tekintsd magad egészségesnek. Hol van őrültséged? Íme, megölted az orvost, akit a megöléssel nem tudtál elpusztítani, de amennyiben rajtad állt, megölted." *Az átokból és hazugságból beteljesedéseket fognak hirdetni.* Megtettétek azt, ami az átokhoz tartozott, ó zsidók: mert *átkozott mindaz, aki fán függ* [1] Megfeszítettétek Krisztust; átkozottnak véltétek. Az átokhoz tedd hozzá a hazugságot: őröket állítottatok a sírhoz, és lefizettétek őket, hogy hazudjanak.[2] Nézzétek csak, Krisztus föltámadott: Hol van az általatok állított kereszt átka? Hol az általatok megrontott őrök hazugsága?

Isten haragja és büntetése

6. *És az átokból és hazugságból beteljesedéseket fognak hirdetni, a beteljesedés haragjában, és nem fognak létezni.*

Mit jelent az, hogy *a beteljesedés haragjában fogják hirdetni a beteljesedéseket?* – Van haragja beteljesedésnek és van haragja az elemésztésnek Isten minden megtorlását haragnak nevezzük, de néha Isten azért büntet, hogy tökéletesítsen, máskor pedig azért, hogy kárhoztasson.

Hogyan büntet azért, hogy tökéletesítsen? *Megostoroz minden fiát, akit befogad.*[3] Hogyan büntet azért, hogy kárhoztasson? Úgy, hogy a rosszakat balra állítja és mondja nekik: *Távozzatok az örök tűzre, mely az ördögnek és angyalainak készült.* [4] Ez az elemésztés haragja, nem a beteljesedésé.

Beteljesedéseket fognak hirdetni a beteljesedés haragjában, azaz az apostolok hirdetni fogják, hogy *ahol eláradt a bűn, ott túláradt a kegyelem,*[5] és a megalázás orvosságához hozzákapcsolódott az emberi gyöngeség.

Ezt meggondolva, megtalálva és megvallva gonoszságaikat, *nem fognak létezni.*

Mit jelent az, hogy *nem fognak létezni?* – Azt jelenti, hogy a gőgjükben. Fentebb ugyanis ezt mondta: *fogassanak meg gőgjükben. És az átokból és hazugságból beteljesedéseket fognak hirdetni, a beteljesedés haragjában, és nem fognak létezni,* tudniillik a gőgben, melyben megfogták őket.

---

[1] MTörv 21,23; Gal 3,13.

[2] Vö. Mt 28,12.

[3] Zsid 12,6.

[4] Mt 25,41.

[5] Róm 5,20.

Krisztusban találkoznak a zsidók és pogányok

7. *És megtudják majd, hogy Isten uralkodik Jákobon és a föld határain.* – Korábban ugyanis igaznak tekintették magukat amiatt, hogy a zsidó nemzet megkapta a törvényt, és amiatt, hogy megtartotta Isten parancsolatait; bizonyították nekik, hogy nem tartották meg, mivel Isten parancsolataiban nem értették meg Krisztust, *mert a vakság részben érte Izraelt.*[1]

Lássák be maguk a zsidók, hogy nem kell megvetniük a nemzeteket, akiket korábban kutyáknak és bűnösöknek gondoltak; mert ahogyan egyformán gonoszságban találták őket, ugyanúgy egyformán jutnak el az üdvösségre. *Nem csak a zsidóknak mondja az Apostol, hanem a nemzeteknek is.*[2] *Ezért a kő, melyet megvetettek az építők, az lett a szegletnek fejévé,*[3] hogy a kettőt összekapcsolja önmagában: a szeglet ugyanis két falat kapcsol össze. A zsidók kiválónak és nagynak tekintették magukat, a nemzeteket pedig gyengéknek, mint bűnösöket, mint a démonok rabszolgáit, mint bálványimádókat, és mégis mindkettőjükben gonoszság volt. A zsidókat is bűnösnek nyilvánították, *mert nincs, aki jót tegyen, nincs egyetlen egy sem;*[4] letették a gőgöt, és nem irigykedtek a nemzetek üdvösségére, mert megismerték, hogy a gyöngeségben egyformák; és a szegletkőben összekapcsolódva együtt imádták az Urat.

És megtudják majd, hogy Isten uralkodik Jákobon és a föld határain. Nem csak a zsidókon fog uralkodni, hanem a föld határain is, amiről nem tudnának, ha még mindig a gőgjükben volnának; akkor volnának még a gőgjükben, ha még mindig igaznak tekintenék magukat; mivel azonban már nem tekintik magukat igaznak, *az átokból és hazugságból beteljesedéseket hirdettek, a beteljesedés haragjában, mert megfogták őket a gőgjükben;* az átokból, melyet fölállítottak, amikor megölték Krisztust.

Nézzétek csak, mit tett a mi Urunk Jézus Krisztus: meghalt a zsidók kezei között, és megváltotta a nemzetek sokaságát; ott ontották a vérét, ott lett Megváltó, de mindazok javára lett, akik megtértek; mert azok is elismerték, akik megölték, és bocsánatot nyertek gyilkosságukra és nagy vétkükre.

Jó a megalázás a bűnösnek

8 [15. v.] Mit mond tehát róluk? Ezt mondja: *Térjenek meg estefelé;* azaz jóllehet későn, azaz a mi Urunk Jézus Krisztus meggyilkolása után. *Térjenek meg estefelé és éhezzenek, mint a kutyák.* De mint a kutyák és nem mint a juhok,

---

[1] Vö. Róm 9,25.
[2] Róm 9,24.
[3] Zsolt 117,22.
[4] Róm 3,12.

vagy mint a borjak; mint a kutyák, mint a nemzetek, mint a bűnösök, mert azok is, akik magukat igaznak tekintették, beismerték a bűnüket.

Akikről ezt mondja egy másik zsoltárban: *azután odasiettek,* itt ezt mondja: *estefelé.* Mert ott ez áll: *megsokasodtak gyöngeségeik, azután odasiettek.*[1] Miért siettek oda ezután? Mert *megsokasodtak gyöngeségeik;* mert ha még mindig egészségesnek tekintették volna magukat, soha nem siettek volna oda hozzá.

Ami tehát ott így szól: *megsokasodtak gyöngeségeik,* itt így hangzik: *fogassanak meg gőgjükben, és az átokból és hazugságból beteljesedéseket fognak hirdetni, a beteljesedés haragjában.*

És ami ott így szól: *azután odasiettek,* itt így hangzik: *és nem léteznek többé a gőgjükben. És megtudják majd, hogy Isten uralkodik Jákobon és a föld határain; és megtérnek majd estefelé.* Jó a megalázás a bűnösnek, és nincs esztelenebb annál, aki egészségnek tartja magát. *És körüljárják majd a várost.* A várost tegnap már magyaráztuk, azaz a város környezetét, az összes nemzetet.

9 [16. v.] *Szétszóródnak majd, hogy egyenek,* azaz, hogy másokat megnyerjenek, hogy a hívőket saját testükké formálják át.

Ha pedig nem laknak jól, morogni fognak. Fentebb is szólt azok morgásáról, akik ezt mondják: *mert ki hallotta meg?* Te pedig, Uram, mondja, kineveted azokat, akik ezt mondják: *ki hallotta meg?* Miért? Azért, mert semmibe veszed az összes nemzetet. Ugyanúgy itt is: *Ha pedig nem laknak jól, morogni fognak.*[2]

A kísértések legyőzése után méltán ujjong majd az Egyház

10 [17–18. v.] Végére érünk a zsoltárnak. Nézzétek csak az ujjongó szegletet, mely már mindkét falnak örvend.[3] Gőgösködtek a zsidók – megalázkodtak; kétségbeestek a nemzetek – talpra álltak. Jöjjenek a szeglethez: itt találkozzanak, itt kapcsolódjanak össze, itt váltsanak békecsókot; különböző irányból jöjjenek, de ne ütközzenek össze: egyik a körülmetéltségből, másik a körülmetéletlenségből. A falak távol voltak egymástól, de csak addig, amíg oda nem értek a szeglethez; a szegletben azonban kapcsolódjanak össze, és a két falból álló egész Egyház mit mondjon? Azt, hogy *Én pedig énekelni fogom a te hatalmadat, és ujjongani fogok reggel irgalmasságodnak;* reggel, amikor már átmentünk a kísértéseken, reggel, amikor evilág éjszakája már elmúlt, reggel, amikor az útonállók, az ördög és angyalai csapdáitól már nem félünk, reggel,

[1] Zsolt 15,4.
[2] Zsolt 58,8–9.
[3] Vö. Ef 2. f.

amikor már nem a prófécia mécsfényénél járunk, hanem magát Isten Igéjét, mint Napot szemléljük. *És ujjongani fogok reggel irgalmasságodnak.*

Méltán mondja egy másik zsoltárban: *reggel előtted fogok állni, és szemlélődöm majd*.[1] Méltán történt az Úr föltámadása is hajnalban, hogy beteljesedjék, amit egy másik zsoltárban mond: *Este még siralom vagyon, és reggel ujjongás.*[2] Este a tanítványok siratták holtában a mi Urunk Jézus Krisztust, hajnalban ujjongtak a Föltámadottnak. *Ujjongani fogok reggel irgalmasságodnak.*

Amik vagyunk, teljesen Isten irgalmasságából vagyunk

11. *Mert elfogadóm lettél és menedékem szorongatásom napján.* – Én segítőm, neked zsoltározok, mert te, Isten, elfogadóm vagy. Mivé lettem volna, ha segítségemre nem jössz? Milyen reménytelen helyzetben voltam, ha meg nem gyógyítasz? Hol hevernék tehetetlenül, ha oda nem jössz hozzám? Hatalmas seb veszélyeztetett, és ez sebem mindenható orvost igényelt A mindenható orvosnak semmi sem gyógyíthatatlan. Nem utasít máshoz; de kell, hogy gyógyulni akarj, ne fuss el a keze elől. De még ha nem is akarnál gyógyulni, a sebed figyelmeztet, hogy gyógyulj; Ő pedig akkor is visszahív, ha elfordulsz tőle, és ha futsz előle, magához kényszerít és vonz.

Mindenben beteljesedik, ami mondatott: *Az ő irgalmassága megelőz majd engem.*[3] Gondoljátok meg, mit jelent ez: *megelőz majd engem.* Ha valamit magadnak tulajdoníthatsz, és azt hiszed, hogy a jóságoddal kiérdemelted Isten irgalmasságát, akkor nem előz meg téged. Csak akkor érted meg, hogy megelőzött, ha megérted, amit az Apostol mond: *Mid van, amit nem úgy kaptál? Ha pedig kaptad, miért dicsekszel vele, mintha nem kaptad volna?*[4] Ezt jelenti az, hogy *az ő irgalmassága megelőz majd engem.*

Végezetül szemügyre véve mindazt a jót, amit birtokolhatunk, akár természetünk, akár alkatunk, akár magatartásunk alapján, hitben, reményben, szeretetben, jó erkölcsökben, igazságosságban, istenfélelemben, mivel mindent csak az Ő ajándékából kapunk, így fejezi be: *Én Istenem, én irgalmasságom!* Betelve Isten javaival nem talált más, amit Istenének nevezhetne, csak az Ő irgalmasságát.

Ó név, melynek hallatára senki se veszítheti el a reményét! *Én Istenem* – mondja –, *én irgalmasságom!*

---

[1] Zsolt 5,5.
[2] Zsolt 29,6.
[3] Zsolt 58,11.
[4] 1Kor 4,7.

Mit jelent az *én irgalmasságom*? – Ha ezt mondod: *én üdvösségem,* azt értem rajta, hogy üdvözít; ha ezt mondod: *én menedékem,* azt értem rajta, hogy hozzá menekülsz; ha ezt mondod: *én erősségem,* azt értem rajta, hogy erőt ad neked.

Én irgalmasságom – mit jelent ez? Azt jelenti, hogy ami csak vagyok, a te irgalmasságodból való. De megérdemeltelek segítségül híva téged?! Mit tettem azért, hogy létrejöttem? Mit tettem azért, hogy segítségül hívhassalak? Ha tettem valamit azért, hogy létezzem, léteztem volna, mielőtt léteznék. Ha pedig semmi voltam, mielőtt létrejöttem, semmi érdemem sincs arra, hogy létezhessem. Megalkottál, hogy létezzem, és nem te tetted azt, hogy jó legyek? Megadtad nekem, hogy létezzem, és adhattál-e nekem mást, mint hogy jó legyek? Ha te adtad nekem, hogy létezzem, és más adta, hogy jó legyek, akkor az, aki megadta nekem, hogy jó legyek, jobb, mint az, aki megadta, hogy létezzem. Mivel pedig nálad nincs jobb, nincs hatalmasabb, nincs senki, aki irgalmasabb volna; akitől kaptam. hogy létezhetem, tőle kaptam azt is, hogy jó lehetek. *Én Istenem, én irgalmasságom!*

ÖTVENKILENCEDIK ZSOLTÁR (60.)
Elmondta Karthagóban 413-ban
59 éves, 22 éves pap 18 éves püspök

1 Végig, azoknak, akik megváltoznak címfeliratul,
Dávidnak, tanításul,
2amikor felgyújtotta a szír Mezopotámiát és a szobali Szíriát, és megfordította
Joábot, és megverte Edomot a Sóbányák völgyében, tizenkétezer embert.

3Isten, elvetettél minket és leromboltál minket,
megharagudtál és megkönyörültél rajtunk.
4Megrendítetted a földet, és megháborítottad azt;
gyógyítsd meg romlásait, mert megindult.
5Kemény dolgokat mutattál a te népednek,
megitattál minket serkentő borral.

*6Jelet adtál a téged félő*knek,
hogy fussanak az íj elől.
7Hogy kiragadtassanak a te kedveltjeid.
Szabadíts meg engem a te jobboddal
és hallgass meg engem.

8Isten szólt az ő szent helyén:
„Örvendezem és fölosztom Szikemet,
és a sátrak völgyét kimérem.
9Enyém Gálaád és enyém Manasszesz,
és Efraim az én fejemnek erőssége.
10Júda az én királyom,
Moáb az én reményem fazeka.
A sarumat kiterjesztem Edomra,
alattvalóim lettek az idegenek.”

11Ki vezet el engem a környező városba,
ki vezet le engem egészen Edomig?
12Nemde te, Isten, aki elvetettél minket,
és nem vonulsz ki, Isten, a mi seregeinkben?
13Adj segítséget nekünk a háborgatásból,
és hiábavaló az ember szabadítása.
14Istenben szerzünk győzelmet,
és Ő a semmibe vezeti ellenségeinket.

A zsoltárokban Krisztus és az Egyház beszél

1. [1–2.] Ennek a zsoltárnak a felirata kissé hosszú, de ne riasszon meg, mert a zsoltár rövid. Amikor tehát a kissé hosszadalmasabb zsoltárt fogjuk hallani, úgy értsük, hogy a Krisztus nevében tápláltaknak és táplálandóknak beszélünk Isten Egyházában, nem olyanoknak, akik nem ismerik azoknak az Írásoknak az ízét, melyektől a világ idegen, és nem is szabad a hallottakat mindig ismeretlennek tekintenetek. Ha ugyanis a nagyon gyakran hallottakat a gondolkodás szájában vidáman kérődzve megrágtátok és feledéssel nem temettétek el a gyomorban, ez a ti emlékezéstek és felidézett tudásotok nagyon segíthet nekünk, hogy ne beszéljünk sokat olyan dolgokról, amelyekben mint tudjuk, már tájékozottak vagytok.

Mi emlékszünk rá, hogy gyakran hallottátok tőlünk, hogy a zsoltárokban alig találtok más hangot, mint Krisztusét és az Egyházét; vagy csak Krisztusét, vagy csak az Egyházét, ami részben mi magunk is vagyunk. Ezért amikor a saját hangunkra ismerünk, nem maradhatunk érzéketlenek, és annál inkább örülünk, minél inkább magunkra ismerünk.

Dávid király ember volt, de nem egy embert képviselt; tudniillik néha a sokakból álló, és a föld széléig elterjedt Egyházat képviselte, néha pedig egy embert képviselt, őt, aki Isten és az emberek közvetítője, az ember Krisztus Jézust.[1]

Tehát ebben a zsoltárban, helyesebben ennek a zsoltárnak a címében Dávid diadalairól van szó, melyeket bizonyos ellenségeit legyőzve és azokat adófizetőivé téve aratott; amikor üldözője, Saul halála után nyilvánvalóan átvette az uralmat Izrael fölött. Ugyanis már akkor király volt, amikor még üldözést szenvedett, de királyságáról csak Isten tudott. Miután tehát nyilvánvalóvá lett uralma, és láthatóan és kiválóan uralkodva legyőzte azokat, akiket ebben a címben megemlítenek, így írták meg a zsoltár feliratát: *Végig, azoknak, akik megváltoznak címfeliratul, Dávidnak, tanításul, amikor felgyújtotta a szír Mezopotámiát és a szobali Szíriát, és megfordította Joábot, és megverte Edomot a Sóbányák völgyében, tizenkétezer embert.*

A Királyok Könyveiben olvassuk, hogy a felsoroltakat Dávid legyőzte, azaz a szír Mezopotámiát és a szobali Szíriát, Joábot és Edomot.[2] Ezek megtörténtek, és hogy hogyan történtek, az meg van írva, így olvashatjuk; aki akarja, olvassa el.

Mindazonáltal ahogyan a prófétai lélek a zsoltárok feliratában kissé el szokott térni a viselt dolgok leírásától, és szokott mondani valamit, ami a történetben nincs benne, úgy itt is intést kapunk, hogy nem a viselt dolgok megismertetésére

[1] Vö. 1Tim 2,5.
[2] 2Sám 8,1; 10,7.

írták ezt a feliratot, hanem a jövendő dolgok jelzésére; mint ahogy elmondja, hogy Dávid Abimelek színe előtt elváltoztatta az arcát, és az elbocsátotta, és ő elment,[1] és közben a Királyok Könyve elmondja, hogy ezt nem Abimelek, hanem Achis király előtt tette;[2] úgy ebben a feliratban is találunk valamit, ami a történteken túl valami másra figyelmeztet,

A Királyok Könyvében ugyanis, amikor Dávid király hőstetteiről és háborúiról olvasunk, melyekben a feliratban szereplőket mind legyőzte, nem olvashatjuk, hogy valamit felgyújtott volna. Itt pedig hangsúlyos az, ami ott nincs megírva, tudniillik, hogy szír Mezopotámiát és a szobali Szíriát felgyújtotta. Most tehát kezdjük taglalni az eljövendő dolgok jelzéseit, és az árnyékok körvonalait hívjuk vissza a szó világosságába.

Krisztus országa nem evilágból való.
A világ négy égtájára küldetik Isten Igéje.

2. *Végig* – ezt tudjátok, mit jelent: *a törvény vége ugyanis Krisztus.*[3] Tudjátok, hogy kik azok, *akik megváltoznak.* Ki mások lennének, ha nem azok, akik a régi életből átmennek az új életbe? Itt ugyanis nem szabad elítélendő megváltozásra gondolni. Nem olyan megváltozásról van szó, mint Ádámé, az igazságból a rosszaságba, és az élvezetekből a vesződségbe, hanem ahogyan azok változnak meg, akikről ezt mondja: *Egykor sötétség voltatok, most azonban világosság vagytok az Úrban.* [4]

Egykor ezek a *felirat címére* változnak meg. Tudjátok, mi a *felirat címe.* Megírt feliratot rögzítettek az Úr keresztjére: *Ez a zsidók királya;* [5] E felirat címére változnak meg azok, akik az ördög országából átmennek Krisztus országába. Helyesen változnak meg e felirat címére. De a folytatás szerint *tanításul* változnak meg. Amikor ugyanis ezt mondta: *azoknak, akik megváltoznak címfeliratul,* hozzá tette: *Dávidnak, tanításul;* azaz nem önmaguknak változnak meg, hanem *Dávidnak és tanításul.*

Krisztus ugyanis nem a világban uralkodó király, hiszen nyíltan megmondta: *az én országom nem ebből a világból való.*[6] Tehát átmegyünk az Ő tanításába, ha a felirat címére meg akarunk változni, nem önmaguknak, hanem Dávidnak, hogy *akik élnek, már ne önmaguknak éljenek, hanem annak, aki értük meghalt és föltámadott.*[7] Tehát megváltoztatott volna bennünket Krisztus, ha nem teszi

[1]Vö. Zsolt 33,33,1.
[2]Vö. 1Sám 21,13.
[3]Róm 10,4.
[4]Ef 5,8.
[5]Mt 27,37.
[6]Jn 18,36.
[7]Vö. 2Kor 5,15.

meg, amit mondott: *Tüzet gyújtani jöttem a világba?*[1] Ha tehát Krisztus azért jött, hogy tüzet gyújtson a világban, ezt üdvösségünkre és a javunkra tette, nem úgy, ahogyan egykor majd tűzbe fogja vetni a világot. Mivel tehát *tüzet gyújtani jött a világba,* keressük már, mit jelent *Mezopotámia* és mit a *szobali Szíria,* melyeket Dávid felgyújtott.

A héber nyelv alapján kérdezzük a nevek jelentését, amely nyelven ez az Írás korábban beszélt. Azt mondják, *Mezopotámia* azt jelenti, hogy 'fölemelt hivatás'. Most már az egész világot *hivatás* emelte föl. *Szíria* azt jelenti, hogy 'emelkedett'. De az, ami emelkedett volt, elégett és megaláztatott; és ahogyan megaláztatott az, ami fölmagasztalt volt, úgy magasztaltatik föl az, ami megalázott volt. *Szobal* azt jelenti, hogy 'hiábavaló régiség'. Hála Krisztusnak, aki ezt felgyújtotta. Amikor a régi vesszőket felgyújtják, új hajtások sarjadnak; és ezek az új hajtások gyorsabban, bőségesebben és erőteljesebben születnek, ha előttük tűz emésztette meg a régieket. Nem kell tehát félni Krisztus tüzétől, mert a szénát emészti meg. *mert minden test széna, és az ember dicsősége, mint a fűnek virága.*[2] Tehát ezeket gyújtotta föl azzal a tűzzel.

Megfordította Joábot. Joáb azt jelenti, hogy 'ellenség'. Az ellenség megtért; értsd, ahogy akarod. Ha futásra fordult meg, akkor ördög; ha a hitre tért meg, akkor keresztény. Honnan futamodott meg? A keresztény szívéből: *most vettetik ki evilág fejedelme*, mondja.[3]

Az Úrhoz megtért keresztény azonban miért megtért ellenség? Mert az lett hívővé, aki ellenség volt. *Megverte Edomot. Edom* azt jelenti, hogy 'földi'. Ezt a földit meg kellett verni. Mert miért élne földiként az, akinek mennyeiként kell élnie? Tehát a földi élet meg van ölve, éljen a mennyei. *Ahogy a földi ember képét hordoztuk, úgy hordozzuk a mennyeinek a képét is.*[4] Nézd csak, hogy a régit megölik: *öldököljétek tagjaitokat, melyek a földön vannak.* [5]

Miután pedig megverte Edomot*, megvert tizenkétezer embert a Sóbányák völgyében.* A tizenkétezer tökéletes szám, amely tökéletes számhoz hozzá kell venni az apostolok tizenkettes számát is; mert ez a tizenkettő nem véletlen, mivel az Igét az egész világra el kellett juttatniuk. Isten Igéje pedig, ami Krisztus, a felhőkben, azaz az igazság hirdetőiben van. A világ pedig négy részből áll. Ezt a négy részt mindenki ismeri, és az Írásokban is gyakran emlegetik; a négy szélnek is nevezik őket;[6] keleti, nyugati, északi és déli néven.

---

[1]Lk 12,49.
[2]Vö. Iz 40,6.
[3]Jn 12,31.
[4]Vö. 1Kor 15,49.
[5]Kol 3,5.
[6]Vö. Ez 37,9.

Az Ige mind a négy részhez küldetett, hogy mindenkit összehívjon a Háromságban. A tizenkettes szám a három és a négy szorzata.

Tehát méltán tizenkétezer földi embert vert meg, mivel az egész világot megverte; ugyanis az Egyház az egész világból választatott ki, miután a földi élet megöletett.

De miért a *Sóbányák völgyében?* – A völgy alázatosságot, a sóbányák az ízt jelentik. Sokan megalázódnak, de ostobán és hiába, mert a hiábavaló régiségben alázzák meg őket. Nehézségekkel küszködik valaki a pénzért, nehézségekkel küszködik világi rangért, nehézségekkel küszködik a jelen élet kényelméért; nehézségekkel fog küszködni és meg fogják alázni. Miért nem Istenért? Miért nem Krisztusért? Miért nem a só ízéért? Vagy nem tudod, hogy neked mondták: *Ti vagytok a föld sója;* és: *ha a só ízét veszti, semmi egyébre nem való, minthogy kidobják?*[1] Jó tehát bölcsen megaláztatni. Vajon most az eretnekeket nem alázzák meg? Nemde emberek is hoztak törvényeket azok ellen, akiket az isteni törvény már korábban elítélt? Íme, megalázzák őket, elűzik őket, üldözik őket, de mindezt íztelenül szenvedik az ostobaságért, a hiábavalóságért. A só ugyanis már ízét vesztette, ezért vetik ki, hogy eltapossák az emberek.

Hallottuk a zsoltár feliratát, most halljuk magát a zsoltárt.

Krisztus megfutamította a lelki ellenségeket

3. [3. v.] *Isten, elvetettél minket és leromboltál minket.* – Vajon az a Dávid beszél-e, aki megvert, aki felgyújtott, aki legyőzött, és nem inkább azok beszélnek-e, akikkel ezt megtette, akiket megvertek és elűztek, mert rosszak voltak, és ismét életre kelnek és visszatérnek, hogy jó legyenek? Ezt a győzelmet ami erős kezű Krisztusunk aratta, akinek előképe volt Dávid; Ő tette ezeket: kardjával és tüzével aratott győzelmet, mert e kettőt hozta ebbe a világba. *Tüzet gyújtani jöttem a világba*[2] – olvasod az evangéliumban, és: *kardot küldeni jöttem a földre* [3] – ezt is olvasod az evangéliumban. Tüzet hozott, mellyel felgyújtotta a szír Mezopotámiát és a szobali Szíriát; kardot hozott, amellyel megverte Edomot. Ez a győzelem azokért történt, akik megváltoznak a felirat címére Dávidnak.

Halljuk tehát az ő hangjukat, mert üdvösségükre verték meg őket, és talpra állva beszélnek. Mondják tehát azok, akik megváltozva jobbak lettek, akik megváltoztak a felirat címére, megváltoztak tanításul Dávidnak; mondják csak: *Isten, elvetettél minket és leromboltál minket. megharagudtál és megkönyörültél rajtunk.* Leromboltál minket, hogy fölépíts; leromboltál minket, akik rosszul

[1]Mt 5,13.
[2]Lk 12,49.
[3]Mt 10,34.

épültünk, leromboltad a hiábavaló régiséget, hogy új emberré épüljünk, örökre megmaradó épületté. Valóban *megharagudtál és megkönyörültél rajtunk.* Nem könyörültél volna, ha nem haragszol. Leromboltál minket haragodban, de a haragod a régiségünknek szólt, hogy leromboltassék a régiség. De megkönyörültél rajtunk az újdonságért, azokért, akik megváltoznak a felirat címére, mert *jóllehet a mi külső emberünk megromlik, de a belső napról napra megújul.*[1]

A bűnös megtéréséről

4 [4. v.] *Megrendítetted a földet, és megháborítottad azt.* Mitől rendült meg a föld? – A bűnösök lelkiismeretétől.

Hova menjünk? Hova fussunk, mert villogni kezdett ez a kard: *Tartsatok bűnbánatot, mert elközelgett a mennyek országa!?* [2]

Megrendítetted a földet, és megháborítottad azt; gyógyítsd meg romlásait, mert megindult. – Méltatlan a gyógyulásra, ha nem indul meg; de beszélsz, prédikálsz, Istennel fenyegetőzöl, nem hallgatod el az eljövendő ítéletet, figyelmeztetsz Isten parancsára, ezek miatt nincs nyugtod, és ha valaki hallja, és nem fél, és nem mozdul, nem méltó a gyógyulásra. Egy másik hallja, megindul, engedi, hogy késztessék, veri a mellét, könnyeket ont: *gyógyítsd meg romlásait, mert megindult.*

5 [5. v.] Mindezek után, miután megrendült a föld, föl lett égetve a régiség, az ember jobbá vált, és már világosság támadt azoknak, akik sötétségben voltak. az következik, ami másutt van megírva: *Fiam, Isten szolgálatához közelítve, légy állhatatos az igazságosságban és a félelemben, és készítsd elő a lelkedet a próbatételre.*[3]

Az első feladat, hogy undorodj meg magadtól, hogy a bűnöket elűzd és jobb légy; a második feladat, hogy viseld el evilág háborgatásait és próbatéteit azért, mert megváltoztál, és mindezek közepette légy állhatatos mindvégig. Tehát miután ezekről beszélt és ezekre utalt, hogyan folytatja?

Kemény dolgokat mutattál a te népednek – már a te népednek, mely Dávid győzelme után adófizető lett. *Kemény dolgokat mutattál a te népednek.*

Hogyan? – Az üldözésekben, melyeket Krisztus egyháza viselt el, amikor annyi mártír vérét ontották.

---

[1] Vö. 2Kor 4,16.
[2] Mt 3,2.
[3] Sir 2,1.

Kemény dolgokat mutattál a te népednek, megitattál minket serkentő borral. Mit jelent az, hogy *serkentő*? Azt jelenti, hogy nem bódító. mert nem elpusztító bódítás, hanem égető gyógyszer volt. *Megitattál minket serkentő borral.*

Az ideig tartó háborgatások javára vannak az igazaknak

6 [6. v.] Miért történik ez? *Jelet adtál a téged félőknek, hogy fussanak az íj elől.* A mulandó háborgatások által – mondja – jelezted tieidnek, hogy meneküljenek az örök tűz haragjától. Péter apostol ugyanis ezt mondja: *Itt az idő, hogy Isten házán kezdődjön az ítélet.* És a mártírokat türelemre buzdítva, miközben a világ tombolt, az üldözők támadtak, széltében-hosszában ontották a hívők vérét, miközben bilincsekben, börtönökben, kínpadokon keményen szenvedtek a keresztények, nehogy e keménységek közepette ellankadjanak, hozzájuk beszél Péter: *Mert itt van az ideje, hogy elkezdődjék az ítélet az Isten házanépén. De ha mirajtunk kezdődik, mi lesz a sorsuk azoknak, akik nem hisznek az Isten evangéliumában? Ha az igaz is alig menekül meg, hol lesz maradása az istentelennek és a bűnösnek?* [1]

Mi történik tehát majd az ítéleten? Az íjat megfeszítették: még csak fenyeget, még nem lőtték el. És nézzétek csak, mi van az íjon? Ugye, a nyílvesszőt előre lövik ki? Az ideget azonban hátrafelé feszítik meg, a lövés irányával ellentétes irányban, és minél inkább megfeszül hátrafelé, annál nagyobb erővel lövi ki a nyílvesszőt.

Mit jelent az, amit mondtam? Azt jelenti, hogy minél inkább halasztódik az ítélet annál nagyobb erővel fog eljönni. Tehát a világi háborgatásokért is adjunk hálát Istennek, mert *Jelet adtál a téged népednek, hogy fussanak az íj elől;* hogy a világi háborgatásokban megedződött hívők méltók legyenek elkerülni az örök tűz kárhozatát, mely meglepi majd mindazokat, akik ezeket nem hitték el. *Jelet adtál a téged félőknek, hogy fussanak az íj elől.*

Nem kedved szerint, hanem javadra hallgat meg Isten

7 [7. v.] *Hogy kiragadtassanak a te kedveltjeid. Szabadíts meg engem a te jobboddal és hallgass meg engem.* – A jobboddal, Uram, szabadíts meg engem; úgy szabadíts meg, hogy a jobbodon állhassak.

Szabadíts meg engem a te jobboddal – nem mulandó szabadulást kérek. ebben legyen meg a te akaratod. Hogy az időben mi szolgál javunkra, azt mi egyáltalán nem tudjuk; mert *nem tudjuk, hogyan kell imádkoznunk;*[2] De s*zabadíts meg engem a te jobboddal;* hogy jóllehet ebben az időben bizonyos háborgatásokat

[1] 1Pét 4,17–18.
[2] Vö. Róm 8,26.

szenvedek, a háborgatások éjszakájának elmúltával a jobbodon legyek, a juhok és nem balodon, a kosok között.

Szabadíts meg engem a te jobboddal és hallgass meg engem. Mert már azt kérem, amit adni akarsz; nem *vétkeim igéivel kiáltok nappal, hogy ne hallgass meg, és éjszaka, hogy meg ne hallgass, és nem az én ostobaságomra;* [1] hanem már okulásul. hozzáadva a sóbányák völgyéből való ízt. hogy a háborgatásban tudjam, mit kell kérnem, és az örök életet kérem, tehát hallgass meg, mert a jobbodat kérem.

Értse meg tehát Szeretetreméltóságtok, hogy minden hívő, akinek a szívében van Isten Igéje, aki fél az eljövendő ítélettől és erkölcsösen él, nehogy miatta káromolják Urának szent nevét, sok világi dolgot kér, és nem talál meghallgatásra, az örök életre vonatkozóan azonban mindig meghallgatják. Ki az, aki betegségében ne kérné az egészséget? És talán javára van, hogy beteg marad. Előfordulhat, hogy ebben nem találsz meghallgatásra, de azért nem hallgatnak meg kedved szerint, hogy a javadra találj meghallgatást. Amikor azonban azt kéred, hogy Isten örök életet adjon neked, hogy Isten a mennyek országát adja neked, hogy megadja, hogy Fiának jobbján állj, amikor eljön ítélni a földet, légy bizonyos abban, hogy megkapod, még ha most nem is kapod meg, mert még nem jött el az ideje, hogy megkapd. Meghallgatnak, és te nem tudod; amit kérsz, történik, még ha nem is tudod, hogyan történik. A dolog még a gyökérben van, nem a gyümölcsben. *Szabadíts meg engem a te jobboddal és hallgass meg engem.*

[1] Zsolt 21,2–3.

A hit nem mindenkié

8 [8. v.] *Isten szólt az ő szent helyén.* – Miért félsz attól, hogy nem történik meg, amit Isten mondott? Ha volna egy tekintélyes és bölcs barátod, hogyan mondanád: „Ő mondta ezt, meg kell történnie annak, amit mondott; megbízható férfi, nem könnyelműsködik, nem könnyen téríthető el attól, amit mondott, amit ígért, az biztos!” De mégis csak ember, aki bizonyos körülmények között képtelen megtenni azt, amire ígéretet tett. Istennel kapcsolatban ettől nem kell félned: mert kétségtelen, hogy Ő igazmondó; kétségtelen, hogy mindenható; nem téveszthet meg, és van ereje megtenni. Miért félsz tehát attól, hogy rá ne szedjenek? Te ne szedd rá magad, és légy kitartó mindvégig, addig, amíg meg fogja adni, amit megígért.

Isten szólt az ő szent helyén. – Miféle *szent helyén?* Isten Krisztusban engesztelte ki önmagával a világot.[1] Azon a szent helyen, melyről másutt ezt hallottátok, *Isten, a szentélyben van a te utad.*[2]

Isten szólt az ő szent helyén: „Örvendezem és fölosztom Szikemet.” – Mivel Isten ezt mondta, megtörténik; az Egyház hangja ez: *Isten szólt az ő szent helyén.* Nem azokat az igéket mondja, melyeket Isten mondott, hanem azt mondja, hogy *Isten szólt az Ő szent helyén,* és nem történhet másként, csak ahogyan Isten beszélt, ezért folytatja így: *„Örvendezem és fölosztom Szikemet, és a sátrak völgyét kimérem.”*

Szikem annyit jelent, mint ’vállak’. A történet szerint pedig Jákob, amikor övéivel visszatért Lábántól, Szikemben rejtette el azokat a bálványokat, amelyeket Szíriából hozott, ahol sokáig vándorolt, de végül is eljött onnan.[3] A nyájai és jószágai miatt *sátrat* vert itt, és a helyet *Sátrak*nak nevezte el.[4] Ezeket is felosztom – mondja az Egyház.

Mit jelent az, hogy *fölosztom Szikemet?* Ha arra a történetre vonatkozik, mely szerint a bálványokat elrejtették, akkor a nemzeteket jelenti: *fölosztom a nemzeteket.*

Mit jelent az, hogy *fölosztom?* Azt jelenti, hogy *a hit nem mindenkié.*[5] Mit jelent az, hogy *fölosztom?* Azt jelenti, hogy egyesek hisznek, mások nem hisznek; de akik hisznek, ne féljenek azok között, nem hisznek. Most a hit alapján oszlanak meg, a végén az ítéleten fognak megoszlani: *a juhok jobbra, a kosok balra.*[6] Íme, megtaláltuk, hogy az Egyház hogyan osztja föl Szikemet.

---

[1] 2Kor 5,19.
[2] Zsolt 76,14.
[3] Vö. Ter 35,4.
[4] Ter 33,17.
[5] Vö. 2Tesz 3,2.
[6] Vö. Mt 25,33.

Hogyan osztja föl a vállakat a név jelentése szerint? A vállak úgy oszlanak meg, hogy egyeseket a bűneik terhelik, mások Krisztus terhét hordozzák. Ugyanis jámbor vállakat keresett, amikor ezt mondta: *Az én igám édes és az én igám könnyű.*[1] Az egyéb terhek elnyomnak és megterhelnek, Krisztus terhe pedig fölemel téged; az egyéb terheknek súlya van, Krisztus terhének tollai vannak.

Ha egy madarat megfosztasz a tollaitól, mintha levennéd a terhét; és minél inkább tehermentesíted, annál inkább a földön marad. Amit tehermentesíteni akartál, tehetetlenül hever a földön: nem repül, mert elvetted a terhét; ha visszakapja a terhet, repülni is tud. Ilyen Krisztus terhe.

Hordozzák az emberek, ne legyenek restek, ne figyeljenek azokra, akik nem akarják hordozni; hordozzák, akik akarják, és meg fogják tapasztalni, hogy ez a teher milyen könnyű, milyen édes, milyen örvendetes, mennyire elragad a földről az égbe. *„Fölosztom Szikemet. és a sátrak völgyét kimérem.”*

Talán Jákob juhai miatt a *sátrak völgye* a zsidó nemzetet jelenti és azt osztja föl; mert származtak belőle olyanok, akik hittek, a többiek kívül maradtak.

A mártírok serege Isten erejéről, Krisztusról tanúskodik

9 [9. v.] *Enyém Gálaád.* – Ezek a nevek Isten leveleiben olvashatók. Gálaád jelentése nagy titok, mert azt jelenti: *a tanúság halma.* Mekkora a mártírokban a tanúság halma? *Enyém Gálaád:* enyém a tanúság halma, enyémek az igazi mártírok. Mások meghalhatnak, régi, sótlan hiábavalóságukért, de a tanúság halmához tartoznak-e? *Mert még ha odaadnám a testem, úgy, hogy elégjek, szeretetet azonban nem volna bennem, mit sem használ nekem.*[2] Mikor pedig egy helyen az Úr a béke megőrzésére figyelmeztet, előre bocsátotta a sót: *legyen bennetek só,* mondja, *és legyen köztetek békesség.*[3]

Tehát *enyém Gálaád;* de *Gálaád,* azaz a tanúság halma a nagy szorongatásban vált láthatóvá. Akkor az Egyház becstelen volt az emberekben, akkor az özvegység szégyenét vetették szemére, mert Krisztusé volt, mert a kereszt jelét hordozta a homlokán, ami akkor még nem tisztesség, hanem bűntény volt. Amikor tehát nem tisztesség, hanem bűntény volt, akkor keletkezett a tanúság halma; és a tanúság hatalma által terjedt Krisztus szeretete; és Krisztus szeretetének terjedése nyerte meg a nemzeteket.

Így folytatja: *és enyém Manasszesz,* ami annyit jelent, mint ’felejtett’. Ugyanis neki mondatott: *A szégyent örökre el fogod felejteni, és özvegységed gyalázatára többé nem emlékezel.*[4] Tehát valamikor az Egyháznak szégyene volt, melyet

[1]Mt 11,30.
[2]1Kor 13,3.
[3]Mk 9,49.
[4]Iz 54,4.

most már elfelejtett; szégyenére és *özvegységének gyalázatára többé már nem emlékezik.* Amikor ugyanis szégyen volt az emberek között, akkor jött létre a tanúság halma. Most már senki nem emlékezik szégyenére, arra, amikor gyalázat volt kereszténynek lenni; már senki nem emlékezik rá, már mindenki elfelejtette, *már az enyém Manasszesz.*

És Efraim az én fejemnek erőssége. – Efraim annyit jelenti, mint 'gyümölcsözés'. Enyém a gyümölcsözés, mondja, és ez a gyümölcsözés az én fejemnek ereje. Az én fejem ugyanis Krisztus. És miért gyümölcsözés az ő ereje? Azért, mert ha a búzaszem földbe nem esik, nem sokasodik meg, hanem egymaga marad. Krisztus tehát a földbe hullott a szenvedésben és következett a gyümölcsözés a föltámadásban.

És Efraim az én fejemnek erőssége. A fán függött és gyalázták; belül volt a búzaszem és mindeneket magához vonzó ereje volt.[1] Ahogyan a búzaszemben számos mag rejlik, és amikor elvetik, a szem nem lát semmit; de megtestesülő és termést hozó erő rejlik benne; így rejlett az erő Krisztus keresztjében: a gyöngeség volt látható. Ó nagy búzaszem! A fán függve bizony gyönge, ezért a nép előtte állva a fejét csóválta és mondta: *Ha Isten Fia, szálljon le a keresztről.* [2] Halljad csak az ő erejét: *ami Isten gyöngesége, erősebb az embereknél*.[3] Méltán következett ekkora gyümölcsözés, és ez az enyém, mondja az Egyház.

Azok háborgatják az Egyházat, akik visszaélnek a törvénnyel.
Az Egyház soha nem enyészik el.

10 [10. v.] *Júda az én királyom, Moáb az én reményem fazeka. Júda az én királyom;* ki ez a Júda? – Aki Júda törzséből való. Ki más lenne, ha nem az, akinek maga Jákob mondta: *Júda, téged fogna dicsérni a testvéreid*?[4]

Júda az én királyom. – Miért kellene tehát félnem, amikor Júda, az én királyom ezt mondja: *Ne féljetek azoktól, akik megölik a testet.* [5]

Júda az én királyom, Moáb az én reményem fazeka.

Miért fazék? – Azért, mert háborgatás.

Miért a reményemé? – Azért, mert Júda, az én királyom előre ment. Ahogyan ő előre ment, te miért félsz követni őt?

Hogyan ment előre? – Háborgatások, szorongatások, gyalázások által. Az út el volt zárva, de csak az átvonulásáig; miután átvonult, kövesd, mert átvonulásával

[1]Jn 12,24–32.
[2]Mt 27,40.
[3]1Kor 1,25.
[4]Ter 49,8.
[5]Mt 10,28.

megnyílt az út. *Egyedül vagyok* – mondja –, *de csak addig, amíg átvonulok;*[1] magányos búzaszem, de csak addig, amíg átvonul; miután pedig átvonult, következik a termés. *Júda az én királyom.*

Tehát mivel *Júda az én királyom, Moáb az én reményem fazeka. Moáb* annyit jelent, mint *a nemzetekben.* Ez a nemzet ugyanis bűnből született, mert ez a nemzet Noé leányaitól született, akik lerészegedett atyjukkal háltak, visszaélve atyjukkal.[2] Jobb lett volna, ha terméketlenek maradnak, mint hogy így lettek anyává. Ez azonban azoknak az előképe volt, akik visszaélnek a törvénnyel. Arra ne figyeljetek, hogy a törvény a latin nyelvben nőnemű, a görögben hímnemű. Akár nőnemű, akár hímnemű, az igazságot tekintve ez jelentéktelen. A törvénynek ugyanis inkább férfias ereje van, mivel kormányoz, és nem irányíttatik. Egyébként mit mond Pál apostol? Azt mondja, hogy *a törvény jó, ha valaki törvényesen él vele*.[3] Noé leányai azonban nem törvényesen éltek atyjukkal. Amint pedig születnek a jó cselekedetek, amikor valaki helyesen használja a törvényt, úgy születnek a rossz cselekedetek, amikor valaki visszaél a törvénnyel. Ezért ezek a lányok helytelenül élve atyjukkal, azaz visszaél a törvénnyel, világra hozták a moabitákat, akik a rossz cselekedeteket jelentik. Innen való az Egyház háborgatása, innen a fortyogó fazék.

Erről a fazékról valahol egy prófétai helyen ezt mondják: *fazék forrt észak felől.*[4] Honnan, ha nem az ördög tájáról, aki ezt mondta: *Észak felé helyezem le a trónomat?* [5] Az Egyház ellen tehát háborgatások leginkább azok részéről jönnek, jönnek, akik visszaélnek a törvénnyel.

Mi lesz hát? Elenyészik ezért az Egyház, és a fazék miatt, azaz a botrányok sokasága miatt nem fog kitartani egészen a végig? Nemde a királya, Júda ezt előre megmondta neki. Nemde ezt mondja neki: *mivel elárad majd a gonoszság, sokak szeretete ki fog hűlni?*[6] Miközben fortyog a fazék, kihűl a szeretet.

Ó szeretet, miért nem lobbansz föl inkább te is a fortyogó fazék ellen? Vagy nem tudod, hogy mit mondott neked a te királyod, amikor a botrányok sokasodásáról beszél: *Aki állhatatos marad mindvégig, az fog üdvözülni?* [7] Légy Légy állhatatos tehát mindvégig a botrány fazekával szemben. Hevül a gonoszság fazeka, de a szeretet lángja nagyobb. Ne szenvedj vereséget, légy állhatatos mindvégig. Miért félsz a moabitáktól, azok rossz tetteitől, akik visszaélnek a törvénnyel?

---

[1]Zsolt 140,10.
[2]Vö. Ter 19,31–38.
[3]1Tim 1,8.
[4]Jer 1,13.
[5]Iz 14,13.
[6]Mt 24,13.
[7]Mt 24,13.

Vajon a te királyod, Júda, aki előtted járt, nem ilyesmiket viselt el? Nem tudod, hogy a zsidók a törvénnyel visszaélve ölték meg Krisztust? Tehát remélj, és ahova előre ment a királyod, kövesd. Mondd: *Júda az én királyom*.

És amiatt, hogy Júda az én királyom, Moáb mivé lett? – A *reményem fazeka*, nem az elemésztésemé. Lássad meg a háborgatásokban a remény fazekát; halljad az Apostolt, aki ezt mondja: *még dicsekszünk is a háborgatásokban.* Már fazék, de nézd csak, kibontja-e a remény fazekát? *Tudjuk, hogy a háborgatásból türelem fakad, a türelemből kipróbált erény, a kipróbált erényből reménység.*[1] Ha a háborgatásból türelem fakad, a türelemből kipróbált erény, a kipróbált erényből reménység fakad, és a háborgatás a fazék, amely létrehozza a reményt, akkor valóban Moab az én reményem fazeka. A remény pedig nem szégyenít meg.

Hanem? Fellobbansz a fazékkal szemben? Bizony, *mert Isten szeretete kiáradt a szívünkben a Szentlélek által, aki nekünk adatott.* [2]

Az evangéliumot hirdetni kell akár alkalmas, akár alkalmatlan

11. *A sarumat kiterjesztem Edomra.* – Az Egyház mondja: „Eljutok egészen Edomig. Dúljanak háborgatások, fortyogjon botrányoktól a világ, én *a sarumat kiterjesztem egészen Edomig;* egészen azokig, akik földi életet élnek (mert *Edom* annyit jelent, mint ’földi’*)*, eljutok hozzájuk, *egészen Edomig kiterjesztem a sarumat.* ”

Minek a saruját, ha nem az evangéliumét? *Milyen kedves a jövetele annak, aki békét hirdet, aki jó hírt hoz!*[3] és: *a béke evangélium evangéliumának előkészítésére húzzatok sarut a lábatokra.* [4]

Egyébként mivel a háborgatás munkálja a türelmet, a türelem pedig a kipróbáltságot, a próbatét pedig a reményt, ezért a fazék nem emészt el engem: *mert Isten szeretete kiáradt a szívünkben a Szentlélek által, aki nekünk adatott.*

Ne fáradjunk bele az evangélium prédikálásába, ne fáradjunk bele az Úr hirdetésébe. *A sarumat kiterjesztem egészen Edomig.* Nemde maguk a földiek is szolgálnak? Jóllehet földi vágyak kötik meg őket, Krisztust imádják. Ma látjuk, testvérek, hogy a földiek közül mily sokan csalnak nyereségért, esküsznek hamisan csalásokért; félelmükben jósoktól és matematikusoktól kérnek tanácsot – mindezek edomiak, földiek, és mégis valamennyein imádják Krisztust,. az Ő saruja alatt vannak.

---

[1] Róm 5,3–4.
[2] Róm 5,5.
[3] Róm 10,15.
[4] Ef 6,15.

Már egészen Edomig kiterjesztette a saruját. Alattvalóim lettek az idegenek. – Kik az *idegenek?* Azok, akik nem tartoznak az én nemzetemhez. Alattvalók lettek, mert sokan imádják Krisztust, és nem fognak uralkodni Krisztussal. *Alattvalóim lettek az idegenek.*

Mártírjait bensőjükben tevékenykedve segíti Isten

12 [11. v.] *Ki vezet el engem a környező városba?*

Mi a *környező város?* – Ha emlékeztek rá, erről már szóltam egy másik zsoltárban, ahol ez áll: *és körüljárják majd a várost*.[1] A környező város a köröskörül élő nemzetek. A nemzetek körének közepében lakott az egy zsidó nemzet, mely az egy Istent tiszteli; a köröskörül élő nemzetek bálványokhoz fohászkodtak, ördögöknek szolgáltak. És titokzatosan környező városnak nevezték őket, mert a nemzetek köröskörül éltek és körülvették azokat, akik az egy Istent tisztelték.

Ki vezet el engem a környező városba? – Ki, ha nem Isten? Ezzel azt akarja mondani, hogy hogyan vezeti el azon felhők által, akikről ezt mondta: *Mennydörgésed hangja köröskörül*.[2] Ez a köröskörül a környező város, amit keréknek is nevez, azaz a földkerekség.

Ki vezet el engem a környező városba? Ki vezet le engem egészen Edomig? – Azaz, hogy a földieken is uralkodjam, hogy azok is tiszteljenek, akik nem belőlem valók, akik nem belőlem akarnak boldogulni.

13 [12. v.] *Ki vezet le engem egészen Edomig? Nemde te, Isten, aki elvetettél minket? És nem vonulsz ki, Isten, a mi seregeinkben.* – Nemde te vezetsz le, aki elvetettél minket? De miért vetettél minket el? – Azért, mert leromboltál minket.

Miért romboltál le minket? Mert megharagudtál és megkönyörültél rajtunk. Tehát te vezetsz le, aki elvetettél, aki nem vonulsz ki a mi seregeinkben, te fogsz levezetni.

Mit jelent az, hogy *nem vonulsz ki a mi seregeinkben*? – Azt jelenti, hogy a világ tombolni fog, a világ eltipor bennünket, a vértanúk vérének ontásával megnő a tanúság halma, és az acsarkodó pogányok azt fogják mondani: *Hol van az ő Istenük?*[3]

Nem vonulsz ki a mi seregeinkben – nem jelensz meg velük szemben; nem mutatod meg a hatalmadat, melyet megmutattál Dávidban, Mózesben, Józsuéban, amikor a nemzetek meghátráltak erejük előtt és győzelmet aratva

[1]Zsolt 58,7 15.
[2]Zsolt 76,19.
[3]Zsolt 78,10.

nagy pusztítást végeztek, és bevezetted népedet az Ígéret Földjére. Ezt akkor nem fogod megtenni: *Nem vonulsz ki a mi seregeinkben,* hanem belül fogsz munkálkodni.

Mit jelent az, hogy *nem vonulsz ki*? – Azt jelenti, hogy nem fogsz megjelenni. Amikor ugyanis a mártírokat megbilincselve vezették, amikor börtönbe zárták őket, amikor megcsúfolásra elővezették őket, amikor vadállatok elé vetették, amikor karddal kivégezték vagy tűzzel elégették őket, nemde mint segítség nélküli magukra hagyottakat csúfolták őket?

Hogyan tevékenykedett Isten belül? Hogyan vigasztalta őket belül? Hogyan édesítette meg számukra az örök élet reményét? Hogyan nem hagyta el a szívüket, ahol csöndességben lakozott az ember, jól, ha jó, rosszul, ha rossz volt? Tehát elhagyta-e őket, mivel nem vonult ki a seregeikben? Nemde inkább azáltal, hogy nem vonult ki a seregeikben, vezette el az Egyházat egészen Edomig, vezette el az Egyházat egészen a környező városba? Ha ugyanis hadakozni akart volna az Egyház, és kardot rántott volna, úgy tűnt volna, hogy a jelen életért harcol, mivel azonban megvetette a jelen életet, azért az eljövendő eljövendő élet melletti tanúság halma lett.

14 [13. v.] Tehát te, Isten, aki *nem vonulsz ki a mi seregeinkben, adj segítséget nekünk a háborgatásból; és hiábavaló az ember szabadítása.* – Menjenek most azok, akikben nincsen só, és óhajtsák maguknak a mulandó szabadulást, amely a hiábavaló régiség.[1]

Adj nekünk segítséget. – Onnan ad, amiről azt gondolták, hogy elhagytál minket, onnan jöjj segítségünkre. *Adj nekünk segítséget a háborgatásból, és hiábavaló az ember szabadítása.*

15 [14. v.] *Istenben szerzünk győzelmet, és Ő a semmibe vezeti ellenségeinket.* Nem karddal, nem lovakkal, nem páncéllal, nem pajzzsal, nem erős sereggel, nem kívül szerzünk győzelmet.

Hanem hol? – Belül, ahol rejtezünk. Hol van ez a *belül*? – *Istenben szerzünk győzelmet,* és mint megvetettek, mint eltiportak, mint teljesen jelentéktelen emberek leszünk, *de Ő majd a semmibe vezeti ellenségeinket.*

Végül is ez megtörtént az ellenségeinkkel. A mártírokat eltiporták; szenvedve, elviselve mindvégig kitartva *Istenben szereztek győzelmet.* És Ő is megtette a folytatást: *a semmibe vezette ellenségeinket.* Hol vannak most a mártírok ellenségei? Ha csak most nem pohárral a kezükben részegen üldözik azokat, akiket akkor dühöngve kövekkel támadtak.

[1]Vö. Mk 9,49.

HATVANADIK ZSOLTÁR (61.)
Elmondta Hippóban 412 nagyböjtjében
58 éves 21 éves pap, 17 éves püspök

1Végig, himnusz, Dávidé
2Hallgasd meg, Isten, az én könyörgésemet,
és ügyelj az én imádságomra.
3A föld széléről kiáltottam hozzád,
miközben szorongott a szívem,
sziklán magasztaltál föl engem!

4Vezettél engem, mert reménységem lettél,
erős torony az ellenséggel szemben.
5Állandó lakos leszek a te sátradban mindörökké,
szárnyaid árnyéka takarjon be engem,
6mert te, én Istenem, meghallgattad könyörgésemet,
és megadtad az örökséget a nevedet félőknek.

7Adj napokat a király napjaihoz.

8Megmarad örökké Isten színe előtt;
irgalmasságát és igazságát ki veszi el tőle?

9Így zsoltározok majd a nevednek örökkön örökké,
hogy megtegyem fogadalmaimat napról napra.

Krisztusban mindannyian egy embert alkotunk

1. [1. v.] Szeretetreméltóságtokkal ezt a zsoltárt vesszük fontolóra. Rövid zsoltár ez. Legyen velünk az Úr, hogy röviden, de tartalmasan beszéljünk róla. Ha megsegít Ő, aki parancsolja, hogy beszéljünk, a szívesen hallgatóknak úgy teljesítjük kötelességünket, hogy sem a késlekedőknek ne legyek unalmas, sem a rövidséget váróknak hosszadalmas, sem az elfoglaltaknak ne legyek terhére.

A címével nem kell foglalkoznunk, mert *Végig, himnusz, Dávidé. – Himnusz*, tehát dicsérő ének. *Végig*, tehát Krisztusról szól. *A Törvény vége ugyanis Krisztus, minden hívőnek megigazulására.*[1] Azt, hogy Dávidé, nem másra kell

[1]Róm 10,4.

értenünk, mint arra, aki Dávid magvából származott, hogy ember legyen az emberek között, és egyenlővé tegye az angyalokkal az embereket.

Hangját azonban ebben a zsoltárban, ha tagjai között és a testében vagyunk, ahogy biztatására merjük feltételezni, a magunkénak és nem valaki idegenének kell elismernünk.

Azzal, hogy a *magunkénak*, nem úgy mondtam, mintha csak azoké volna, akik most jelen vagyunk; hanem valamennyiünké, akik szerte a földön vagyunk, kelettől nyugatig. És hogy megtudjátok, hogy így a miénk, egy emberként szólal meg; de nem egy ember, hanem az egység szólal meg úgy, mint egy ember Krisztusban. Mi valamennyien egy ember vagyunk, mert ennek az egy embernek a feje a mennyben van, tagjai pedig a földön küszködnek; és mivel küszködnek, lássátok csak, mit mond.

Krisztus tagjai az egész földön megtalálhatók

2. [2–3. v.] *Hallgasd meg, Isten, az én könyörgésemet, ügyelj az én imádságomra.* Ki mondja ezt? – mintha egy ember mondaná.

Lássad, hogy valóban egy-e: *A föld széléről kiáltottam hozzád, miközben szorongott a szívem.* – Tehát már nem egy; de azért egy, mert Krisztus egy, akinek mi valamennyien a tagjai vagyunk.

Mert ki az az egy ember, aki a Föld széleiről kiált? – Nem más kiált a Föld széleiről, mint az az örökség, amelyről ez mondatott a Fiúnak: *Kérjed tőlem, és örökségedül adom a nemzeteket, és birtokodul a Föld határait.*[1] Ez tehát Krisztus birtoka, ez Krisztus öröksége, ez Krisztus teste, ez Krisztus egy Egyháza, ez az egység, amely mi vagyunk, kiált a föld széleiről.

De mit kiált? – Azt, amit fentebb mondtam: *Hallgasd meg, Isten, az én könyörgésemet, és ügyelj az én imádságomra; a Föld széleiről kiáltottam Hozzád.* Azaz ezt kiáltottam hozzád; a föld széleiről, azaz mindenünnen.

Ismerd föl magadat a megkísértett és győzelmes Krisztusban

3. De hogyan kiáltottam ezt? – *Miközben szorongott a szívem.* Megmutatta magát, hogy az összes nemzetekben nagy dicsőségben van az egész földkerekségen, de nagy kísértésben is van.

A mi életünk ugyanis ebben a vándoréletben nem lehet kísértés nélkül, mert haladásunk a kísértés által történik, és senki nem tudhatja magáról, kicsoda, ha nem éri kísértés, sem koronát nem nyerhet, csak ha győzött, győzni azonban

[1]Zsolt 2,8.

csak küzdelemben lehet; küzdeni pedig csak akkor lehet, ha van ellenség és kísértések érik az embert.

Szorong tehát ez a Föld széleiről kiáltó, de nem hagyják magára. Mert nekünk, akik az ő teste vagyunk, előképünk akart lenni a testében, amelyben már meghalt és feltámadott és fölment a mennybe, hogy tagjai bízzanak abban, hogy ahová előre ment a fő, oda ők is követni fogják. Tehát bennünket formált magává, amikor akarta, hogy megkísértse a sátán.[1]

Az imént olvasták az evangéliumban, hogy az Úr Jézus Krisztust a pusztában megkísértette az ördög. Bizony, Krisztust kísértette az ördög. Krisztusban ugyanis téged kísértettek, mert Krisztusnak tőled volt a teste, belőle van neked üdvösséged; belőled van az ő halála, belőle van neked életed; belőled éri gyalázat, belőle ér téged megtiszteltetés; tehát belőled éri kísértés, belőle tiéd a győzelem.

Ha benne ért bennünket a kísértés, akkor őbenne legyőztük az ördögöt. Észreveszed, hogy Krisztus megkísértették, és nem veszed észre, hogy győzött? Ismerd föl benne magadat megkísértetten, és ismerd föl magadat benne győztesnek.

Elűzhette volna magától az ördögöt; de ha nem éri kísértés, neked, akit kísérések érnek, nem mutathatta volna meg, hogyan kell győzni. Tehát nem csoda, ha a kísértések közepette Ő a Föld széleiről kiált. De miért nem győzik le Őt? Azért, mert *sziklán magasztaltál föl engem!*

Mármost itt felismerhetjük, hogy ki kiált a Föld széleiről. Idézzük csak föl az evangéliumot: *Erre a sziklára építem az én Egyházamat.*[2] Tehát az kiált a föld széleiről, akit sziklára akart építeni. Hogy pedig az Egyház sziklára épülhessen, ki lett ez a szikla? Halljad, mit mond Pál: *A szikla pedig Krisztus volt.*[3] Tehát rá vagyunk építve.

Emiatt támadtak előbb a szelek, a patakok és a záporok[4] erre a sziklára, amelyre épülünk, amikor Krisztust megkísértette az ördög. Íme, milyen szilárd alapra akart állítani. Méltán nem némul el a hangunk, hanem meghallgatást talál, mert nagy reménység él bennünk: *sziklán magasztaltál föl engem!*

A mi reményünk Krisztus

4. [3–4. v.] *Vezettél engem, mert reménységem lettél.* – Ha nem volna a reménységünk, nem vezetne minket. Vezet, mint vezér, önmagán vezet, mint út, önmagához vezet, mint a mi hazánk. Tehát vezet bennünket.

---

[1]Vö. Mt 4,l.
[2]Mt 16,18.
[3]1Kor 10,4.
[4]Vö. Mt 7,24–25.

De miért? – Azért, *mert reménységem lettél.*

Hogyan lettél a reménységünk? – Ahogyan hallottad, hogy megkísértették, szenvedett, föltámadott – így lett a reménységünk.

Mit mondunk magunknak, amikor ezeket olvassuk? Mert nem veszejt el Isten minket, akik miatt elküldte a Fiát, hogy kísértés érje, megfeszítsék, meghaljon és feltámadjon; Isten valóban nem vet meg minket, akik miatt *tulajdon Fiát sem kímélte, hanem mindannyiunkért odaadta őt.*[1] Így lett tehát a reménységünk. Őbenne látod küszködésedet és a jutalmadat; a küszködést a szenvedésben, a jutalmat a feltámadásodban. Tehát így lett a reménységünk.

Ugyanis két életünk van: az egyik az, amelyikben vagyunk, a másik amelyet remélünk. Amelyben vagyunk, azt ismerjük; amelyet remélünk, az ismeretlen számunkra. Tűrd azt, amelyben vagy, és a tiéd lesz az, amelyik még nem a tiéd.

Hogyan tűrhetsz? – Úgy, hogy nem győz le a kísértő. A fáradozásaival, kísértéseivel, szenvedéseivel és halálával bizonyította neked azt az életet, amelyben vagy; a feltámadásával mutatta meg azt, amelyben majd leszel.

Mi ugyanis csak annyit ismertünk, hogy az ember megszületik és meghal; azt, hogy feltámad és örökké él, nem ismertük. Magára vette azt, amit ismersz és megmutatta azt, amit még nem ismersz. Ezért lett reménységünk a szorongatásokban, a kísértésekben.

Lássad, mit mond az Apostol: *„De nemcsak ezzel, hanem még szenvedéseinkkel is dicsekszünk, mert tudjuk, hogy a szenvedésből türelem fakad, a türelemből kipróbált erény, a kipróbált erényből reménység. A remény pedig nem csal meg, mert a nekünk ajándékozott Szentlélekkel kiáradt szívünkbe az Isten szeretete."*[2]

Tehát az lett a reménységünk, aki nekünk adta a Szentlelket; és most a remény felé tartunk, és nem mennénk, ha nem remélnénk.

Mit mond maga az Apostol: *Reméli-e valaki azt, amit lát? Ha tehát azt reméljük, amit nem látunk, várjuk türelmesen.* És ismét: *A reményre vagyunk megváltva.*[3]

Krisztus erős torony az ellenségekkel szemben

5. *Vezettél engem, mert reménységem lettél, erős torony az ellenséggel szemben.* – Szorong a szívem, mondja ez az egység a Föld széleiről, és küszködik a kísértések és botrányok között; irigykednek a pogányok, mert legyőzték őket, a keresztény név köpönyegében áskálódnak az eretnekek; az Egyházon belül erőszakot szenved a búzaszem a pelyvától. Mindezek közepette amikor szorong a szívem, kiáltok a Föld széleiről.

[1]Vö. Róm 8,32.
[2]Róm 5,3–5.
[3]Róm 8,24–25.

De nem hagy magamra ő, aki sziklán magasztalt föl engem, hogy elvezessen önmagához; mert ha küszködöm is a sokszor és sokféleképpen leselkedő ördöggel, itt van számomra az erősség tornya, ahová ha bemenekülök, nem csak elkerülöm az ellenség nyilait, hanem amikor csak akarok, vissza tudok lőni rá.

A torony ugyanis maga Krisztus, ő az *erős torony az ellenséggel szemben,* és ugyanő a szikla is, amelyre épül az Egyház.

Óvakodsz attól, hogy megsebezzen az ördög? – Menekülj a toronyba; az ördög nyilai soha nem fognak követni eddig a toronyig, itt biztonságban és erősségben leszel.

Hogyan menekülhetsz a toronyhoz? – Nehogy valaki, amikor kísértés éri, testileg keresse ezt a tornyot, és mivel nem találja, elfáradjon vagy ellankadjon a kísértésben. Előtted áll a torony; emlékezzél Krisztusra és lépj be a toronyba.

Hogyan emlékezhetsz Krisztusra, hogy belépj a toronyba? – Bármit szenvedsz, gondold meg, hogy ő előbb szenvedte ugyanazt, és gondold meg, miért szenvedte, tudniillik hogy meghaljon és feltámadjon.

Te is ilyen célt remélj, ami őbenne előtted áll, és ha nem egyezel meg az ellenséggel, beléptél a toronyba. Ha ugyanis megegyezel az ellenséggel, akkor eltalált a támadó nyílvesszeje. Inkább te lőj rá nyílvesszőket, hogy megsebesüljön és veszítsen.

Mik ezek a nyílvesszők? – Isten Igéi, a hited, a reményed, a jótetteid.

Nem azt mondom, hogy pihenni menj a toronyba, és elégedj meg azzal, hogy az ellenség nyilai nem találnak el. Tégy is valamit, ne pihenjen a kezed; a jótetteid kardok, amelyek megölik az ellenséget.

Az Egyházat semmiféle kísértés le nem győzi

6. [5. v.] *Állandó lakos leszek a te sátradban mindörökké*. – Látjátok, hogy az kiált, akiről szóltunk.

Ki az állandó lakos közülünk örökre? – Néhány napig élünk, azután elmegyünk. Itt ugyanis telepesek vagyunk, az égben leszünk lakosok. Itt telepes vagy, ezért hallani fogod Urad, Istened szavát: Költözz! Abból az örökkévaló házból senki sem fog kiköltöztetni téged. Itt tehát telepes vagy. Ezért mondja egy másik zsoltárban is: *Telepes vagyok nálad és jövevény, mint összes atyáim.*[1]

Itt tehát telepesek vagyunk; ott az Úr öröklakásokat ad nekünk, mert ezt mondja: *Atyám házában sok lakóhely van.*[2] Azokat a lakásokat nem telepeseknek adja, hanem polgároknak, akik örökre ott maradnak.

---

[1]Zsolt 38,13.
[2]Jn 14,2.

Itt azonban, testvérek, mert az Egyház nem rövid időre van itt a földön, hanem itt lesz az idők végezetéig, ezt mondja: *Állandó lakos leszek a te sátradban mindörökké.*

Acsarogjon akármilyen ellenség, támadjon, ásson nekem csapdákat, halmozzon el botrányokkal, és szorongassa a szívemet, *Állandó lakos leszek a te sátradban mindörökké.*

Az Egyházat nem győzik le, nem enged semmiféle kísértésnek, amíg eljön ennek a világnak a vége, és ebből az ideiglenes lakásból befogad minket az az öröklakás, ahová az vezet el minket, aki a reménységünk lett. *Állandó lakos leszek a te sátradban mindörökké.*

Ha sokáig leszel telepes, szinte ezt mondanánk neki, hogy ezért fog szenvedni annyi kísértést itt a földön, mert ha csak néhány napig volna itt az Egyház, hamar véget érnének a kísértő áskálódásai.

Helyes; szeretnéd, ha csak néhány napig tartanának a kísértések; de akkor hogyan gyűjthetné össze mind a megszületetteket, ha nem volna hosszan itt, ha nem volna itt a világ végéig? Ne légy irigy az utánad következőkre; ne akard fölégetni magad után az irgalmasság hídját, legyen csak meg az idők végéig.

És mit mondjunk a kísértésekről, amelyeknek sokasodniuk kell, minél inkább jönnek a botrányok? Ugyanis ő maga mondja: *Mivel elárad a gonoszság, sokak szeretete ki fog hűlni.*[1]De az az Egyház, amely a föld széleiről kiált, azokban van, akikről a folytatásban ezt mondja: *Aki pedig kitart mindvégig, az üdvözül.*[2]

De hogyan fogsz kitartani? Mit érnek a te erőid annyi botrány, annyi kísértés, annyi küzdelem közepette? Miféle erőkkel fogod legyőzni azt az ellenséget, akit nem látsz? Vajon a saját erőiddel?

Tehát mivel az idők végéig állandó lakos lesz itt, miben van reménye, hogy ki fog tartani? *Szárnyaid árnyéka takarjon be engem.*

Íme, ezért vagyunk biztonságban annyi kísértés között amíg eljön az idők vége és befogad minket az örökkévalóság: mert *szárnyai árnyéka betakar minket.* A világban hőség van, de nagy árnyék van Isten szárnyai alatt: *Szárnyaid árnyéka takarjon be engem.*

7. [6. v.] *Mert te, én Istenem, meghallgattad könyörgésemet.* – Mely könyörgésemet? Azt, amellyel kezdte: *Hallgasd meg, Isten, az én könyörgésemet, és ügyelj az én imádságomra. A föld széléről kiáltottam hozzád.*[3]

[1]Mt 24,12.
[2]Mt 24,13.
[3]Zsolt 60,2–3.

Ezt kiáltottam feléd a föld széleiről. Azért takar be szárnyaid árnyéka, mert meghallgattad könyörgésemet.

Intést kapunk tehát, testvérek, hogy abba ne hagyjuk az imádságot, amikor kísértésben vagyunk.

Megadtad az örökséget a nevedet félőknek. – Legyünk hát állhatatosak Isten nevének félelmében, az örök Atya nem csap be minket. A gyermekek dolgoznak, hogy megkapják örökségüket a szüleiktől, akiknek halála után a helyükbe lépnek. Mi pedig ne fáradoznánk azért, hogy örökséget kapjunk attól az Atyától, akinek nem a halála után lépünk a helyébe, hanem vele együtt az örökségben örökké élünk? *Megadtad az örökséget a nevedet félőknek.*

A jelen és az örök életről

8. [7. v.] *Adj napokat a király napjaihoz*. – Ő tehát az a király, akinek tagjai vagyunk. A király Krisztus, a főnk, a mi királyunk. Napokat adtál neki a napokhoz, nem csupán ezeket a napokat, ebben a véges időben, hanem e napokon felül vég nélküli napokat. *Az Úr házában fogok lakni* – mondja – *a napok hosszáig.*[1]

Miért a *napok hosszáig*, ha nem azért, mert most a napok rövidsége van? Mert minden, aminek vége van, rövid, de ennek a királynak a napjai követik egymást, hogy Krisztus ne csak ezekben a múló napokban uralkodjék Egyházában, hanem szentjei vele együtt uralkodjanak azokban a napokban, amelyeknek nincs vége.

Ott egy nap van, és sok nap van. A sok napról már mondtam: a napok hosszáig, mert az egy napot így kell érteni: *az én fiam vagy te, én ma nemzettelek téged.*[2]

Egy napot mondott azzal, hogy *ma;* de ez a nap nem a tegnap és a holnap között van, kezdete nem a tegnap vége, a vége nem a holnap kezdete.

Mert Istennek vannak évei is: *Te pedig ugyanaz vagy, és a te éveid nem fogynak el.*[3] Amilyenek az évek, olyan a nap, olyan az egy nap; bármelyiket elmondhatod az örökkévalóságról. Azért mondhatod azt, amelyiket akarod, mert bármelyiket mondod, kevesebbet mondasz. De kell, hogy valamit mondjál, hogy gondolkodni tudj arról, amit nem tudsz kimondani.

Adj napokat a király napjaihoz, a nemzedék és nemzedék napjáig. – Ennek a nemzedéknek és az eljövendő nemzedéknek napjáig.

Ennek a nemzedéknek napjáig, amely hasonló a Holdhoz, mert a Hold megújul, növekszik, betelik, elfogy és eltűnik. Ilyenek ezek a halandó nemzedékek. És annak a nemzedéknek a napjáig, amellyel újjászületünk föltámadva és örökre

[1]Zsolt 22,6.
[2]Zsolt 2,7.
[3]Zsolt 101,28.

együtt leszünk Istennel, már nem úgy mint a Hold, hanem ahogy az Úr mondja: *Akkor az igazak ragyogni fognak, mint a Nap Atyjuk országában.*[1]

A Hold ugyanis az Írásokban a halandó változandóságának a képe. Ezért ment le Jerikóba Jeruzsálemből az az ember, aki rablók kezébe került, mert Jerikó neve héber, és latinul annyit jelent, hogy Hold. Ez az ember tehát a halhatatlanságból ment le a halandóságba; és méltán sebezték meg útközben és hagyták ott félholtan azt az Ádámot, akitől az egész emberi nem való.[2]

Tehát *adj napokat a király napjaihoz,* a nemzedék napjáig, és itt a halandó nemzedékre gondolok. Erre kérdezitek: Miféle más nemzedéket említettél? Mifélét? Halljad csak:

Az irgalmas és igazmondó Istent kövessük

9. [8. v.] *Megmarad örökké Isten színe előtt.* – Mennyiben, vagy miért? *Irgalmasságát és igazságát ki veszi el tőle?*

Egy másik helyen is mondja: *Az Úr minden útja irgalmasság és igazság, azoknak, akik keresik az ő szövetségét és bizonyságait.*[3]

Sokat lehetne mondani az igazságról és az irgalmasságról, de azt ígértük, hogy rövidek leszünk. Fogadjátok hát röviden, mi az igazság és az irgalmasság: mert nem kicsiség, ami mondatott: *Az Úr minden útja irgalmasság és igazság.*

Irgalmasságot mond, mert Isten nem a mi érdemeinket, hanem a maga jóságát nézi, hogy megbocsássa minden bűnünket, és örök életet ígérjen; az igazság pedig azt jelenti, hogy csalhatatlanul megadja, amit ígért.

Ismerjük el itt, és mi is cselekedjük; hogy miként Isten irgalmasságot és igazságot gyakorolt velünk – irgalmasságot azzal, hogy megbocsátotta bűneinket, igazságot azzal, hogy ígéreteket adott, – ugyanúgy mi is gyakoroljunk irgalmasságot és igazságot. Irgalmasságot a betegekkel, a rászorulókkal, még ellenségeinkkel is; igazságot azzal hogy nem vétkezünk és nem halmozunk bűnöket bűnökre.

Mert aki sokat ígér magának Isten irgalmasságából, megcsalja a tulajdon lelkét és igazságtalanná teszi Istent, és azt gondolja, hogy ha bűnös marad és nem akar elszakadni gonoszságaitól, jön majd az, aki oda fogja sorolni őt is, ahová engedelmes szolgáit.

De igazságos volna-e, hogy téged, aki megátalkodtál a bűnökben, ugyanoda soroljon, ahová azokat, akik elszakadtak a bűnöktől? Úgy akarsz gonosz lenni, hogy Istent is igazságtalanná teszed? Miért akarod megtéríteni Istent a saját

[1]Mt 13,43.
[2]Vö. Lk 10,30.
[3]Zsolt 24,10.

akaratodhoz? Te térj meg Isten akaratához! Ki az, aki ezt megteszi, ha nem az, aki azon kevesek közül, akikről ezt mondja: *Aki állhatatos marad mindvégig, az üdvözül.*[1]

Irgalmasságát és igazságát ki veszi el tőle? – Mit jelent az, hogy tőle? Elég volna azt mondania, hogy *ki veszi el,* miért teszi hozzá, hogy *tőle,* ha nem azért, mert sokan a könyveiből akarják megtanulni az ő irgalmasságát és igazságát, és miután megtanulták, maguknak és nem neki élnek; a sajátjukat keresik, nem azt, ami Jézus Krisztusé;[2] hirdetik az irgalmasságot és az igazságot és nem gyakorolják az irgalmasságot és az igazságot? De mert hirdették, ismerték, hiszen nem hirdették volna, ha nem ismerik.

De aki szereti Istent és Krisztust, az ő irgalmasságának és igazságának hirdetésével neki szolgál, és nem magának; azaz nem azért teszi, hogy ebből az igehirdetésből neki származzanak mulandó javai, hanem hogy tagjai javára, azaz hívei javára legyen, igazságban szolgálva azt, amit megismert; hogy *aki él, már ne önmagának éljen, hanem neki, aki mindenkiért meghalt.*[3] *Irgalmasságát és igazságát ki veszi el tőle?*

Ki kell tartanunk Isten szolgálatában

10. [9. v.] *Így zsoltározok majd a nevednek örökkön örökké, hogy megtegyem fogadalmaimat napról napra.* – Ha Isten nevének zsoltározol, ne ideig-óráig zsoltározzál.

Akarsz örökkön örökké zsoltározni? Akarsz örökké zsoltározni? – Teljesítsd *fogadalmaidat napról napra.*

Mit jelent ez, hogy teljesítsd fogadalmaidat napról napra? – Azt jelenti, hogy ettől a naptól addig a napig. Légy állhatatos teljesíteni a fogadalmaidat ezen a napon, amíg el nem jutsz arra a napra, azaz *Aki állhatatos marad mindvégig, az üdvözül.*

[1] Mt 24,13.
[2] Vö. Fil 2,21.
[3] Vö. 2Kor 5,15.